

Handwritten text on a small label, possibly a library or archival mark.

38

Bud

Bud

శ్రీ మదనంతనిగమ - నిగమాంతనిగూఢపరమతత్వాథ - ప్రతిపాదకాఖిల -

సద్గత శాస్త్ర గ్రంథేష్వత్యంతోత్పత్తయేన -

వి శిష్ట శిష్ట జ నైః పా నః పు న్యే నో ఘ్న ప్య మా ణః -

ఖల్లాకభట్టియవ్యాఖ్యాసహితోయం - మానవధర్మ శాస్త్ర గ్రంథః -

శ్రీ రామచంద్రకరుణానుధారసవరిపూర్ణాదంపూరివంశవయోనిధినుధాంశోశ్రీమద్వేదవేదాంగాద్వైత సిద్ధాంతతత్వవిచ్ఛిఖామణేః - శ్రీమత్సుబ్బరాయసంఖ్యావచ్ఛిరోమణేః -

శ్రీమత్సోల్యసాజన్యాదిభిరధరీకృతారుంధత్యనసూయాలోపాముద్రాద్యుత్తమ

పుణ్యవనితాయాః - కనకాంబాయాగభాశుక్తిముక్తాఫలేన -

దంపూరి-వేంకటసుబ్బాశాస్త్రిణాం.

పరిష్కృతః -

భువనగిరి || రంగయ్యశెట్టిగారి - జ్ఞానసూర్యోదయముద్రాక్షరకాలయందు -

౧౮౬౭ సంవత్సరం || మాచి నెల - ౧ - తేది - శుక్రవారమున -

అచ్చు వేయించి - ప్రచురింపబడియె.

శ్రీరస్తు-

శ్రీమతేరామానుజాయనమః-

మనుధర్మశాస్త్రే - సవ్యాఖ్యానే - ప్రథమోధ్యాయః-

మనుమేకాగ్రమాసీనమభిగమ్య మహాపదాయః | ప్రతిపూజ్యయథాన్యాయమిదంవచనమ్ | ఋషే ౧ |

వ్యాఖ్యానపీఠికా శ్లోకాః

గౌడేనందనవాసినామినుజనైర్వంజ్యేవరేంద్రాంశులేశ్రీమద్భట్టజివాకరస్వతనయః కల్లుభట్టభవత్ | కా
శ్యాము తరవాహిజహ్నుతనయాతీ రేఫమంపండితైస్తే నేయంక్రియతేహితాయవిదుషాంశున్వకాముక్తాః | ౧ | సర్వజ్ఞ
స్యమనోరసర్వవిదపవ్యాఖ్యామయి ద్విజ్ఞయంయుక్తావతర్భిముఖ్యతోమునివరై రేతద్భుజువ్యాఖ్యాతమ్ | తాంవ్యాఖ్యా
మధునాతనైరవిష్కృతాన్యాన్యాం ఋవాణస్యమేభక్త్యామానవవాజ్ఞయేభవభదేభూయాదశేషేస్వరః | ౨ | మిమాం
సేబహుసేవితాసనుహృదప్రరాగస్సమన్తాః సమేవేదాంతాఃపరమాత్మబోధగురవోయాయం మయోపాసితాః | కాతా
వ్యాకరణాదిబాలసఖితాయుష్మాభిరభ్యుధయే వ్రాప్తోయంసమయోమనూ కపివృతౌపాహేయ్యమాలంబ్యతామ్ | ౩ | ద్వై
షాదిదోషరహితస్యపతాంహితాయమన్వకాతత్త్వకథనాయమమోద్యతస్య | దైవాద్యదిక్ష్విదిహస్థలనంతథాపినిస్తారకోభవ
తుమెజాదంతరాత్మా | ౪ || మానవవృత్తావ్యాంజ్ఞయావ్యాఖ్యానవామయాద్భిన్నాః | వ్రాచీనాలపిరుచిరావ్యాఖ్యాతృ
ణామశేషాణామ్ | ౫ |

వ్యాఖ్యాన పారంభః-

మనుమేకాగ్రమాసీనమిత్యాది || అత్రమహాసీకాంధమూవిషయప్రశ్నయనాః శ్రూయతామిత్పుతరదానపర్యంతక్షోకచతుష్టయే
నైకస్యశాస్త్రస్మప్తేక్షేవర్షిప్యత్పుత్రపయంతానివిషయసంబంధప్రయోజనాన్యతాని - తత్రధమూవిషయస్తేనసహవచనసంధికా
యాపస్యహానికాప్రస్యప్రతిపాద్యప్రతిపాదకలక్షణఃసంబంధః || ప్రమాణాంతరాసన్నిభృష్టస్యస్వరాచపరాధిపాదనస్య ధమూస్యశా
స్త్రైకగమ్యత్వారప్రయోజనంతుస్సగ్రావపరాధికస్యధమూధీనత్వార - యద్యపిచత్సుప్తపగమనాదిహానికామోక్షప్రతాపితస్తథా
పి - ఋతుకాలాభిగామిన్యారస్వచారనిరతస్వదేవిఋతుకాలాదినియమేనసోపిధమూవిష - విషంచార్థాజ్ఞానమపి ఋతామృతాధ్యాంజీ
వేతేత్యాదినియమేనధమూఎవేత్వవగంతవ్యం || మోక్షపాయర్వేనాభిహితస్యాత్మజ్ఞానస్యాపిధమూత్వాధమూవిషయత్వం మోక్షోపదేశక
త్వంచాస్యశాస్త్రస్సోపచన్యం - పాదుషయత్వేపిమనువాక్యానామవిరతమహాజనపరిగ్రహేత్ప్రత్యుపగ్రహచ్చవేదమాలకతయా ప్రామా
ణ్యం - తథాచభావోగ్యవ్రాజ్ఞానైస్త్రియతే - మనుర్వైయత్కించిదవదత్తద్భిషంభేషణతాయా ఇతిబ్రహ్మసృజితవ్యాహ - వేదార్థోచని
బంధృత్వాత్పృథాన్యంహిమనోఽస్త్వైకం | మన్వజ్ఞానిపరితాకుయాస్త్రైకస్సానశస్యతే || తావచ్ఛాస్త్రాదికోభంతేరగ్రవాన్ కరణా
నిచ | ధమూధమోక్షోపదేష్టమనుర్యావన్నవృత్తే || మహాధారతేవుక్తం || పురాణంమానవోధమూసాంగోవేదవైదిత్వైకం | ఆజ్ఞాసిద్ధాని
వత్సారికహంతవ్యానిపాతుభిః || విరోధిపాథాదికర్తృనాహంతవ్యాని - అనుకూలస్తునిహంసాదికర్తృః ప్రవర్తనీయవిష - అతవిషవత్త్వ
తి | అచాంధమోక్షోపదేశంచాస్త్రా విరోధినాయస్తర్కేతానుసంధత్రేసధమూవేదనేకరభిప్రకలవేదారాదిమనస్తనంమహాపదాయ
జ్ఞదండ్వితియశ్లోకవక్యరూపంచిద్యతేఅనేనేతివచనమబ్రువ - శ్లోకస్యాదామనునిర్దేశంగ్రాహకఃపరమాత్మనవిషసంపాకనికయేనా
ర్వజ్ఞైశ్చర్యాదిసంపన్నమనురూపేనప్రాకుర్భుతత్వార - తదభిధానస్యకుంగ్రాహకయత్వార - వత్త్వతిహ - వినమేకేవదంత్యగ్నింమను
మన్వేప్రజావతిమితి - ఎకాగ్రవిషయాంతరావ్యాప్తిస్తదిత్రంఆసీనంసుఖాపవర్ణం - ఈదృశనైవమహాపదప్రశ్నైకరదానయోగ్యగ్న

భాగవతసర్వసంఖ్యానామయథావదనుపూర్వకః | అంతరప్రభవానామచధమానోనవప్రకర్షసి | ౨ | త్వమే
కోహ్యస్యసర్వస్యవిధానస్యస్వయంభవః | అనింత్యస్యాప్రమేయస్యకార్యతత్త్వావధానోభా | ౩ || సతైః
పుష్టైః ప్రధానమ్యగమితాజామహాత్మభిః | ప్రత్యునాచావ్యతాన్సర్వాన్తహాక్షింధ్యాయతామితి || ౪ || ఆ
సిద్ధిదంతమోభూతమప్రజ్ఞాతమలతః | అప్రతర్కమవిజ్ఞేయంప్రనుప్రవపసర్వతః | ౫ | తతస్సస్వయం

[illegible]

మః - మునీనాం ధర్మమేవ మైశ్వర్యజగత్కారణతయా బ్రహ్మప్రతిపాదనం ధర్మకథనమేతేనాప్రస్తుతాభిధానం - ఆత్మజ్ఞానస్వావిధమనా
 రూపత్వాత్మనునైవ - ధృతిః క్షమాదమోనైయంశాచమింద్రియసిగ్ధః - ధీర్విద్యాసత్వము క్రోధోదశకంధమలక్షణమితిదశవిధధర్మార్థా
 నేవిద్యాశబ్దవాచ్యమాత్మజ్ఞానంధర్మత్వే సూక్తం - మహాభారతే - ఆత్మజ్ఞానంతితియేవ ధర్మస్సాధారణోస్యవేత్తాత్మజ్ఞానంధర్మత్వే
 సూక్తం - యాజ్ఞవల్క్యేనతుపరమధర్మత్వేన - యదాహ || ఇజ్ఞాపారదమహింసాదానంస్వాధ్యాయ కమోచ | ఆయంతుపరమోధ
 మోయద్యోగేనాత్మశానమితి || జగత్కారణత్వంచబ్రహ్మలక్షణం - ఆరవివబ్రహ్మమిమాంసాయం - ఆభాతో బ్రహ్మజ్ఞానేనసూ
 త్రాసంతరంబ్రహ్మలక్షణకథనాయజన్తాద్యస్వయతఇతివియసూత్రంధగవాక్వాదరాయణఃప్రణినాయకసృజతోయతోజన్తాదిసృష్టి
 స్థితిప్రళయమితిసూత్రాధాః - తథాచక్రతిః || యతోవా ఇమానిభూతానిజాయంతే- యేనజాతానినీవంతి- యర్చ్యయంత్యభిసంవిశంతి-
 తద్విజ్ఞానస్వ- తద్భృహ్మతిప్రాధాన్యేనజగతుత్పత్తిస్థితిలయనిమిత్తోపాదానబ్రహ్మప్రతిపాదనంఆత్మజ్ఞానరూపపరమధర్మావగమాయప్ర
 ధమాధ్యాయంకృత్యాసంస్కారాదిరూపంధర్మకంధంకతయోద్వితీయాధ్యాయాది క్షమణవత్వతీతన కర్షిద్విరోధః - తింబప్రశ్నోత్తర
 వాక్యానామేవస్వరసాదయంతుకుక్రోధోలభ్యతే - తథాహ- ధర్మేచ్ఛుష్టమనుబ్రహ్మజగతఃకారణంబ్రవత్ | ఆత్మజ్ఞానంపరంధర్మకం
 వితైతివ్యక్తముక్తవాక్ || ప్రాధాన్యాత్పృథమాధ్యామేపాధుకన్యవశీకరణం | ధర్మోన్యస్తుతదంకత్యామ్యక్తోవప్రమనంతరం ఇదమి
 త్యధ్యక్షేణసర్వస్వప్రతిభాసమానత్వాత్ జగన్నిధిశత్యతే - ఇదంజగత్తమోధూకలతమనీస్థితంలీనమాసీత్తమశ్చద్వేనగుణవృత్తాప్రకృతిర్నిధి
 శత్యతేతమితివః - యథాతమనీలీనాశదాధాఃఆధ్యక్షేణప్రకాశ్యంతేవివంప్రకృతిలాపిభావానావగమ్యంతే ఇతిగుణయోగఃప్రళ
 యికాలేసూక్తరూపతయాప్రకృతీలీనమాసీదిత్యధః || తథాచక్రతిః || తమలసీత్తమసాగుధమగ్రభి- ప్రకృతిరపిబ్రహ్మత్వేనావ్యాకృతా
 సీత్ - ఆరవివఆత్మజ్ఞాతమప్రత్యక్షంసకలప్రమాణశ్రేష్ఠతయాప్రత్యక్షగోచరఃప్రజ్ఞాతఇత్యుచ్యతేతస్మిన్సకలత్యప్రజ్ఞాతంఆలక్షణమననుమే
 యంలక్ష్యతేనేనేలక్షణంలింగంతదస్యనాస్తీత్యలక్షణం అప్రతర్క్యంతరర్కయితుమశక్యం తదానీంవాచకస్థూలశబ్దాధానా - శబ్దతో

భూర్భుగవానవ్యక్తోవ్యంజయన్తిదమ్ | మహాభూతాదిస్మృతాః ప్రాదురాసీత్తమోనుదః || ౧ || యోసావలీం
 ద్రియగ్రాహ్యఃసూక్ష్మోవ్యక్తస్సనాతనః | సర్వభూతమయోనింత్యః సవీవస్వయముద్భవా || ౨ || సోభిధ్యా
 యశరీరాత్సావ్త్విస్మయూర్వివిధాఃప్రజాః | అపవనససజావౌతానువీజమవాస్పజల్ || ౩ || తదండమభవ

శబ్దవిజ్ఞేయంపితదేవచక్రమాణత్రయంసతర్కం ద్వాదశాధ్యామేమనునాభ్యుపగతం ఆరవివావిజ్ఞేయమిత్యథాశతావ్యధ్యగోచరమితిధర
 నీధరస్వాపివ్యాఖ్యానం - సవనాసీదేవేతివాచ్యంరదానీంశ్రుతిసిద్ధత్వాత్ - తథాచక్రాయతి - తద్వేదంతర్వాకావ్యకృతియాసీచ్ఛాందోగ్యో
 పనిచ్యసదేవసోమ్యేదమగ్రాసీదిదంజగత్పదేవాసీద్భృహ్మత్వనాటిసిద్ధత్యధఃసచ్చక్షో బ్రహ్మవాచకః ఆరవివప్రమ ప్రమివసర్వరఃప్రథ
 మాథాతనీఃస్వకార్యాక్షమమిత్యధః || ౫ || అభిమభూదిత్యతతిహ || తతస్త్వయంభూభగవానిత్యాది || తతఃప్రళయోవసానానంతరం
 స్వయంభూఃపరమాత్మాస్వయంభవతిస్వేచ్ఛయాశరీరపరిగ్రహంకరోతినన్యితరజీవవత్ - కమాంయత్తదేహఃతథాచక్రతిః || పవిత్రాభ
 వతిద్విధాభవతితి - భగవాన్వైశ్వర్యాదిసంపన్నః అవ్యక్తోవాక్యకరణగోచరఃయోగాధ్యాసావసేయ ఇతియోవత్ ఇదంమహాభూతాదికా
 శాద్విమహాభూతానితిగ్రహణాత్ మహాదాద్విచర్యంజయంతవ్యక్తావస్థంప్రథమంసూక్తరూపేణతతఃస్థూలరూపేణ ప్రకాశయంతవృత్తా
 జాఃచృత్రమప్రతిపాతముచ్యతేఆరవివప్రతిసగతాపనేమక్రమభిత్వత్రప్రతిరప్రతిభూతఇతివ్యాఖ్యానంజయంతిత్వేన- చృత్రమప్రతిపాత
 మోజఃసృష్టిసామర్థ్యంయస్యసతథా - తమోనుదఃప్రకృతివేరకః - తమక్తంభగవద్గీతాను || మయాధ్యక్షేణప్రకృతిఃసూయతే సచరాచ
 రమితి || ప్రాదురాసీత్పృథావీభూవతమోనుదఃప్రళయోవస్థాధ్వంసకఇతిమేధాతిథిగోవిందరాజౌ || ౭ || యోసావితి || యోసావితిసర్వ
 నామద్వయేనసకలలోకవేదపురాణేహసాదిప్రసిద్ధంపరమాత్మానంనిధిశతి ఆలీంద్రియగ్రాహ్యః ఇంద్రియమిత్యత్రతరతఇత్యలీంద్రియం
 మనస్తద్భృహ్మభిత్వధః - యదాహవాస్యః || నైవాసాచక్షుషే గ్రాహ్యోనచశ్రోత్రేరపీంద్రియైః | మనసాతుప్రసన్నేనగృహ్యతేసూక్ష్మ
 దశాభిః || సూక్ష్మేవిహింద్రియోగోచరః అవ్యక్తోవ్యక్తరవయవఃతద్రూపఃసనాతసూనిత్యఃసర్వభూతమయఃసర్వభూతాత్మాఆరవివా
 చింత్యః ఇయత్తయోపరిచ్ఛేత్తుమశక్యఃసవీవస్వయం ఉద్భవోమహాదాదికార్యరూపతయాప్రాదుర్భూవ ఉర్భూర్విధాతిః ప్రాదుర్భూవేవ
 తాతేథామనామనేకాభాత్యాత్ || ౮ || సోభిధ్యామేతి || సపరమాత్మానానావిధాః ప్రజాఃసీస్మయూరభిధ్యాంయోపాజాయంతామిత్యభిధ్యా
 నమాత్రేణాపవీవససజా - అభిధ్యానపూర్వికాంసృష్టింపదతోమనోఃప్రకృతిరేవాదేతనాస్వతంత్రాపరిణమతఇత్యయంపక్షేనసంమతః-తిం
 తుబ్రహ్మవావ్యాకృతకత్వాత్తనాజగత్కారణమితిదండివేదాంతసిద్ధాంతవివాధిమతఃప్రతిభాతి - తథాచక్రాందోగ్యోపనిషత్ - తద్వేత

బహుస్యాంప్రజాదుయేతిలకవికారీరకసూత్రకృతావ్యాసేనసీధాంతలమూలకేర్పాశబ్దమితి - ఈశ్వరేక్షణత్రవణాననప్రధానంజగత్కా
 రణం - అశబ్దంబిద్యతేకర్మః క్రుతిర్యస్యతదశబ్దమితిసూత్రాథాః - స్వాచ్ఛరీరాత్ అవ్యాకృతరూపాత్ అవ్యాకృతమేవభగవద్వాస్మరీయవే
 దాంతదశనేత్రకృతి ప్రదేవతస్యచకరీరంఅవ్యాకృతశబ్దేనచంచభూతబుద్ధింద్రియకమేంద్రియప్రాణామనఃకర్మావిద్యా వాసనావివసూ
 త్తరూపతయాశక్త్యాత్మనాస్థితాఅభిధీయంతేఅవ్యాకృతస్యచబ్రహ్మ తాసహభదాభేదస్వీకారాత్ - బ్రహ్మద్వైత్తంత్రాత్మత్వనాచబ్రహ్మ
 జగద్రూపతయాచరిణమతఇత్యుభయమపున్యచపద్యతే ఆదౌస్వకార్యభూమి బ్రహ్మాండసృష్టేఃప్రాక్ అపాతిసృష్టిశ్చేయంమహాదహంతారత
 వ్యాత్రక్రమేణబోధవ్యామహాభూతాదివ్యంజయన్నితితూర్వాభిధానాత్ - అనంతరమపిమహాదాదిసృష్టేర్వక్ష్యమాణత్వాత్ - తాస్యపునీజం
 శక్తిరూపంతిరోపితవాః || ౮ || తదండమథవదితి || తద్వీజంపరమేశ్వరచ్యుతాయాహ్రమమండమథవత్ హ్రమమివహ్రమంకుద్ధిగుణయోగాత్
 నతుహ్రమమేవతదీయైకకలేనభూమినిర్మాణస్యవక్ష్యమాణత్వాత్ - భూమేశ్వాహ్రమత్వస్య త్రత్యక్షత్వాదుపచారాత్రయణం - సహస్ర్రాం
 శురాదిత్యస్త్రుల్యప్రభవంతస్త్రిన్నందేహరణ్యగర్భజాతవాః - యేనపూర్వజన్మనిూరణ్యగర్భమామస్తీతిభేదభేదభావనయాచరమేశ్వరోపా
 సనాకృతాతదియంతింగళిరావచ్చిన్నజీవమను ప్రవిశ్యస్వయంపరమాత్మైవహిరణ్య గర్భాయూపతయాప్రాచుభూతః - సర్వలోకానాంపి
 తామహూజనకఃసర్వలోకపితామహఇతివాతస్యనామ || ౯ || ఇదానిమాగమప్రసిద్ధనారాయణశబ్దాభానిర్వచనేన ఉక్తమేవాథాండద్రథ

ద్వైమంసహస్రాంశుసమప్రభమ్ | తస్మిజజ్ఞేస్వయంబ్రహ్మపర్వలోకపితామహః || ౯ || ఆపోనారాత్మలి
 ప్రోక్తాఆపోవై నరసూనవః | తాయదప్యాయనంపూర్వం తేననారాయణఃస్త్వతః || ౧౦ || యత్రత్కారణమ
 వ్యక్తంనిత్యంసదసదాత్మకమ్ | తద్విసృష్టసృపురుషోలోకేబ్రహ్మతిక్తిర్వ్యతే || ౧౧ || తస్మిన్నండేసభగవా
 నుషిత్యావరిషత్పురమ్ | స్వయమేవాత్మనోధ్యానా తదండమకరోద్ధివిధా || ౧౨ || తాభ్యాంసశకలాభ్యాంవ
 దీవంభూమింవ నిమగమే | మధ్యేప్ర్యామదిశేచ్ఛ్వావపాంస్థానంవశాత్స్వతమ్ || ౧౩ || ఉద్వవహోత్తనశ్చై
 వమనస్సదసదాత్మకమ్ | మనసశ్చైవ్యహంకారమభిమంతాశమీశ్వరమ్ || ౧౪ || మహంతమేవచాత్మానంసర్వా

యతి | ఆపోనారాత్మిత్వాది | ఆపోనారకజ్ఞేనాచ్యంతే అపునారకజ్ఞిస్యా ప్రసిద్ధే ప్రదభామామా - యతస్తాసరాభ్యస్య పరమాత్మ వఃసూన
 వోపత్యాని - తస్యేదమిత్యుక్తయః - యద్యప్యజీకృతేజీవత్రత్యయః ప్రాప్తస్తథాపిభాండసలక్షణై రపిస్త్యుతిమవ్యవహారాత్సర్వేవిధయ
 శ్చండసివికల్ప్యుతతఇతిపాక్షికోజీవత్రత్యయః ప్రస్థాభావపక్షేపామావ్యుత్పన్నప్రాప్తేదాపికృతేనారాత్మలిరూపసిద్ధిః ఆపోస్యపరమాత్మ సూబ్ర
 హ్మరూపేతావస్థితస్యపూర్వమయనమాత్రయైకత్యసానారాయణత్వాగమేమ్యుక్తయః - గోవిందరాజేనతు ఆపోసరా ఇతిపరితంవ్యాఖ్యా
 తంచ - సరాయణఇతిప్రాప్తేఅస్యేమమపిదృశ్యతఇతిపక్షిః త్వేననారాయణఇతిరూపం - అస్యేత్వాపోనారాత్మలిపకం || ౧౦ || యత్రత్కా
 రణమవ్యక్తమిత్యాది || యత్రదితసర్వనామభ్యాంలొకవేదాదిసర్వప్రసిద్ధంపరమాత్మానంనిదేశతి - కారణంసర్వోత్పత్తిమతాం అవ్యక్తం
 బహిరింద్రియాగోచరంనిత్యంఉత్పత్తివినాశరహితంవేదాంతసిద్ధత్వాత్ సత్త్వభావం - త్రత్యక్షేద్యగోచరత్వాత్ అసత్త్వభావమివ - అథ
 వాసద్భూవజారమసదభావఃతయారాత్మభూతం - తథావక్రూతిః - ఐతదాత్మవిమదంసర్వమితి - తద్విసృష్టఃతేనూత్పాదితః సపురుషఃసర్వ
 త్రబ్రహ్మతిక్తిర్వ్యతే || ౧౧ || తస్మిన్నండేసభగవానిత్యాది || తస్మిన్నుర్వృత్తేందేస బ్రహ్మవక్ష్యమాణ బ్రహ్మమానేనసంవత్సరముషిత్యాస్థి
 త్యాఆత్మనై వాండంద్విభావవత్పితాత్మగతధ్యానమాత్రేణతదండంద్విఖండంకృతవాః || ౧౨ || తాభ్యాంసశకలాభ్యాంజేత్యాది || శకలం
 ఖండంతాభ్యామండశకలాభ్యాంఉత్తరేణదివంస్వర్లోకంఅథరేణభూలోకం ఉభయార్తధ్య ఆకాశందిశ్చాంతరాదేద్విస్సహజ్ఞాసముద్రా
 ఖ్యంఅపాంస్థానంస్థిరంనిమిత్తవాః || ౧౩ || ఇదానిమహదాదిక్రమేజ్జవజగన్నిమాణమిదశయతుంత త్రత్సృష్టిమాహ || ఉద్వవహ్రాత్మ
 నశ్చైవేత్యాది || బ్రహ్మ ఆత్మ నఃపరమాత్మ నఃసకాశా తేనరూపేణమనఉద్ధృతవాఃపరమాత్మనవివబ్రహ్మ స్వరూపేణోత్పన్నత్వాత్పరమాత్మ
 నవివచమస్సృష్టిర్యేదాంతదశనేనప్రధానాత్ - తథావక్రూతిః || వితస్తాజ్ఞాయతేప్రాణోమనస్సర్వేంద్రియాణిచ - ఖంబాయుర్జ్యోతిరా
 చశ్చపుణ్యీవిశ్వస్యధారిణీ || మనశ్చక్రసిద్ధత్వాత్ యుగచక్రజ్ఞానానుత్పత్తిలంగాచ్చసత్ అత్రత్యక్షత్వాదసదీతిమనసఃపూర్వమహంతారత
 త్వంతామిత్వభిమానాభ్యుత్కార్యయ్యక్తంఈశ్వరంస్వకార్యకరణమితి || ౧౪ || మహంతమేవచాత్మానమిత్యాది || మహంతమితిమహదాభ్య
 తత్వంతామహంతారాత్పూర్వంపరమాత్మనవివాహ్యకృతశక్తిరూప ప్రకృతిసహితాబుద్ధృతవాఃఆత్మన ఉత్పన్నత్వాత్ - ఆత్మానమాత్మోప
 కారకత్వాద్వాన్యాసస్యభిహితానిఅభిధాన్యంతేచ తాన్యత్పత్తిమంతసర్వాణిసత్త్వరణ ప్రమాగుణయత్తాని - విషయాజాంశబ్దస్యకరూప

రసగంధానాం గ్రాహకానికనైః క్రమేణ వేదాంతసిద్ధేన త్రాదీని ద్వివిధ్యాం బల క్తవ్యాని చంచలుత్వేంద్రియ-చివశబ్దాత్పంచపాయోద్వీనిక
 మేఘాంధ్రియా-చివశబ్దాత్పత్రాదీని చంచలత్వాదికవాక్ - నన్వభిధ్యానపూర్వకస్పష్టస్థిభానాద్యేదాంతసిద్ధాంత వివమసూరభిమతఇతిప్రా
 గుక్తంత్రసంగచ్ఛతే. ఇదానీంచుకాదాది క్రమేణస్పష్టస్థిభానాద్యేదాంతదశ-నేనచవరమాత్తనవివాకాదాది క్రమేణస్పష్టిరుక్తా-ర
 థావత్తే తిరియోచనిచత్ - తస్మాద్వాచితస్మాదాత్తన ఆకాశస్సంఘాతః - ఆకాశాద్వాయః - వాయోరగ్నిః - అగ్నేరావః - అభ్యుగ్రాధి
 వీతి- ఉచ్యతే. ప్రకృతితోమహదాదిక్రమేణస్పష్టిరిభగవద్భాస్కరీయదశ-నేపుతవద్యతఇతికద్వికోవాచకత్వే - అవ్యాకృతమేవప్ర
 కృతిరిద్యతేతస్యచస్పష్టస్థిభగవంస్పష్టస్థవ్యకాలయోగరూపంతేజమహా తత్త్వం - తతోవచుస్థామితి అభిమానాత్తేజఃకాలయో
 గిత్వమవ్యాకృతస్థానంకారతత్త్వం - తతఆకాశాదిపంచభూతసూక్ష్మజిక్రమేణ త్వన్నానిపంచతత్త్వాప్రాజీ-తతస్తేభ్య ఏవస్థూలా
 న్యుత్పన్నానిపంచమహాభూతాని- సూక్ష్మస్థూల క్రమేణ వకార్యోదయదశ-నాదితి నవిరోధః - అవ్యాకృతగుణత్వేపితత్వరజ ప్రమహంస
 రాదీతి త్రిగుణానీత్యుచితవ్యతే- భవమహాన త్వరజస్తమస్సుమతారూపైవమూల ప్రకృతిః - భవంతుచరత్త్వాంతరాద్యైవమహాదహంకార
 తత్త్వాప్రాజీ - తథాపి ప్రకృతిబ్రహ్మణోనస్యేతిమమూఃస్వరసః - తతోవక్ష్యతి || ౧౧ || సర్వభూతేషుచాత్మా సంసర్వభూతానిచాత్మనీతి | త
 థా - వివంయస్సర్వభూతేషుచక్యత్యాత్మానమాత్మనా | ససర్వసమతామేక్యబ్రహ్మభేదలిపరంపదమితి || ౧౨ || తేషామితి || తేషాంబ్రహ్మంపు
 ర్వోక్తాహంకారస్యతత్త్వాప్రాణాంబయోసూక్ష్మై అవయవాస్తా ఆత్మమాప్రానుషణ్ణంస్వవికారేషుయోజయిత్వా మనుష్యిరిత్యోక్తావరా
 దీనిసర్వభూతానిపరమాత్మానిమి-తవా - తత్రతత్త్వాప్రాణాంవికారఃపంచమహాభూతాని అహంకారస్యేంద్రియా-చివశబ్దాద్విధిభూతేషు

శీత్రిగుణానివ | విపయాణాంగ్రహీత్మానికనైఃపంచేంద్రియాణివ || ౧౩ || తేషాంత్వవయవాన్నుత్త్వా
 షణ్ణామప్యమితాజసామ్ | సన్నివేశ్యాత్తమాత్రాసుసర్వభూతానినిమి-మే || ౧౪ || యన్నుత్త్యవయవాన్ను
 త్త్వాప్రస్యేమాన్యాశ్రయంతిషట్ | తస్మాచ్ఛరీరమిత్యామయ ప్రస్యమూర్తిఃపంచనీమిణః || ౧౫ || తదావిశంతి
 భూతానిమహంతిసహకర్మభిః | మనశ్చపయవైస్సూక్ష్మైస్సర్వభూతకృదవ్యయమ్ || ౧౬ || తేషామిదంతుస
 పానాంపురుషాణాం మహాజసామ్ | సూక్ష్మాభ్యో మూర్తిఃమాత్రాభ్యస్సంభవత్య వ్యయాద్వ్యయమ్ |
 ౧౭ || ఆద్యాద్యస్యగుణంత్వేషామవాప్నోతి పరఃపరః | యోయోయావతిభతైః పుషాంససతావద్గుణస్తన్మితః ||

శరీరరూపతయాచరితేషుతత్త్వాప్రాహంకారయోజనాంకృత్యాసకలస్యకార్యభాతస్య నిమి-గం - ఆతవివామితాజసాం అసంకార్యని
 మా-దేనావీర్యశాలినాం || ౧౮ || యన్నుత్త్యవయవాఇతి || యన్నుత్త్యవయవాత్తస్సరీరంకత్వంపాదకా అవయవాఃసూక్ష్మైస్తత్త్వాప్రాహంకా
 రరూపాఃషట్తస్యబ్రహ్మణోస ప్రకృతికస్య ఇహానివక్ష్యమాణానిభూతానీంద్రియా-చివపూర్వోక్తానికార్యత్వేనాశ్రయంతితత్త్వాప్రేభ్యభూ
 తోత్పత్తేఃఅహంకారాచ్యఇంద్రియాత్పత్తేః - తథావచంతి- ప్రకృతేషాంసంప్రతోహంకార ప్రస్తాదగత్యుదదశకః - తస్మాదవిషదశకా
 త్వంచభ్యఃపంచభూతాని - తస్మాత్తస్యబ్రహ్మణోయామూర్తిఃస్వభావస్తారథా చరితామింద్రియాదితాలినీంభా-తాఃశరీరమితి వదంతిష
 డాక్రయణాచరీరమితిశరీరనిర్వచనేనానేనపూర్వోత్పత్తిక్రమవివద్యతీకృతః || ౧౯ || తదేతి || పూర్వోత్తేజస్యేతిప్రకృతంబ్రహ్మక్రతది
 పరామృత్యతేతద్భృత్తశబ్దాదిపంచతత్త్వాత్తనావస్థితంమహాభూతాన్యాకాశాదీనిఅవిశంతిభేద్యత్యద్యంతేసహకర్మభిఃస్వకారై స్వప్ర
 త్రాకాశస్థావకాశదాసంకర్మవాదూర్హ్యవహనవిన్యాసరూపంతేజసః పాకోహంసం గ్రహణంపిండికరణరూపం చృధివ్యా భారణంఅ
 హంకారాత్తనావస్థితంబ్రహ్మమనవికత్యహంకారాదుత్పద్యత ఇత్యభాః - అవయవైఃస్వకారై స్వఃగుణాగుణసంకల్పమఖియఃఖాదిరూపైః
 స్సూక్ష్మైబహిరింద్రియాగోచరైఃసర్వ భూతకృత్సర్వోత్పత్తినిమిత్తంమనూజన్యకుభాకుభకమ - ప్రభవత్వాజ్ఞకః అవ్యయమవినా || ౨౦ ||
 తేషామితి || తేషాంపూర్వ ప్రకృతీనాంమహాదహంకారతత్త్వాప్రాణాంస ప్రసంభూతానాంపురుషదాత్తన ఉత్పన్నత్వాత్ - తద్వృత్తిగ్రాహ్యత్వా
 చ్చపురుషేణాంమహాజసాంస్వకార్య సంపాదనేవీర్యవరాంసూక్ష్మైయా-మూర్తిఃమాత్రాశరీర సంపాదకభాగాస్తాభ్య ఇదంబగత్ సత్త్వరం
 సంభవత్యసత్త్వరాయోకార్యంతద్విద్యాసత్త్వకారణీయితేకారణంతు - కార్యావేక్షయ్యానీరంపరమ కారణంతు బ్రహ్మనిర్యముపాసని
 యమిత్యేతద్దశ-యితుమయమనువాదః || ౨౧ || ఆద్యాద్యస్యేతి || విమితిపూర్వకరల్లోకతదావిశంతిభూతానీత్యక్రభూతానాంపరామశః-
 తేషాంచాకాశాదిక్రమేణోత్పత్తిక్రమః - శబ్దాదిగుణవత్ప్రవచక్ష్యతే - తత్రాద్యాద్యస్యాకాశాదేగుణంశబ్దాదికం వాయోదిఃపరఃపరఃప్రా
 ప్నోతి- వితదేవస్పష్టయతి - యోయఇతి - యేషాంమధ్యేమాయోయావతాంపూరణోయావతిభః - తోరిభఃససద్విరియా-దిః ద్విరియాద్వి
 గుణఃకృతీయప్రైగుణిత్యేవమాదిమనాన్యాదిభిస్తన్మితః - ఏతేనైతకు క్తంభవతిఆకాశస్యోజ్జగతగుణఃవాదూఃశబ్దస్సర్వాతేజసఃసర్వస్వక

19

[illegible]

క్షంస్తా రిత వా ౯౨ | యంతుకమణీయే | సత్రజాపతిశ్చజాతివిశేషంవ్యాహృదికంయస్యాంత్రియాంహరితమరజాదికాయం
 శృష్ట్యాదోనియత్తవా - సజాతివిశేషఃపునఃపునరపిశృష్ట్యానాశస్యకమణవశేనతదేవావరితవా ఏతేనప్రాజికమణసావేక్షంప్రజాప
 తేరు రక్షాధర్మజాతినిమాణంసరాగద్యేషాధీనమిదశికం - అతపితవత్సయితాకమణతపోదాగాత్ప్రవృత్తంస్థావరజంగమమితి ౨౦ |
 వితదేవత్రపంచయతి || హింప్రాహంసేత్యాది || హింప్రంకమణసంహదేకర్మిమరజాదికం అహింప్రంహరితాదేః పృథుడయాప్రభానవి
 ప్రాదేః - ప్రారంభత్రియాదేఃసమాయథాబ్రహ్మచర్యాదేఃగురుశ్రుతిపాదేః అథమాయథాతనై యకమాంసమైశునసేవాదిః ఋతంస
 త్యంతవృప్రాదౌగదేవానాం - అపుతమసత్యంతవిప్రాదౌగమనుష్యాణాం - తథాచక్రతి || సత్యవాచోదేవా అపుతవాచోపనుష్యాదితే
 హంతుకధ్యయత్కమణసత్రజాపతిఃసగారదోయస్యాథాయత్ - శృష్ట్యాత్తరకాలమపిసతదేవకమణప్రాత్రనాద్యక్షకాత్ స్వయమేవ
 భజే | ౨౯ | అగ్రవృష్టాంతమహా | యథర్వి - యథావసంతాదిఋతవఋతువిత్త నిమాతమంజిత్వాదీని ఋతుసర్వయస్వకార్యావస
 రే స్వయమేవమాపుంసంతథాదేహానిహింప్రాదీనికమాణే | ౩౦ | లోకానాంతితి || భూలోకానాంబాహుభ్యాశ్శకంముఖదాహూరు
 హాదేభ్యోబ్రాహ్మణ్యుత్తయై శ్వశూద్రాణ్యథాక్రమంనిమిరతవా - బ్రాహ్మణాభిఃసాయంప్రాతరగ్నావాచుతిఃప్రక్షిప్తాసూర్యముప
 తిక్తతేసూర్యాద్యుష్టిఃకృష్టేరక్షుశ్చూత్త్రజాతామర్యగవత్సంత - అగ్నప్రాస్తామంతిస్సమ్యగాదిత్యమిత్యాది - దైవ్యావశత్తాత్రుథా
 విత్త్యోబ్రాహ్మణానిత్తాంబాహుభ్యాశ్శకంసంతియఃక్రమిద్ధత్వాత్తథాచక్రతిఃబ్రాహ్మణోస్వముఖయానీదిత్యాది | ౩౧ | ద్విధేతి || సత్ర
 పూర్వతః | ౩౨ | యంతుకమణీయస్త్రీసన్యయుక్తా - ప్రథమంప్రభుః | సతదేవస్వయంభేదేశృజ్యమానః
 పునఃపునః || ౩౩ | హింప్రా హింసే మృదుక్రూరేధర్మధర్మవృత్తాన్మతే | యద్యస్యసోదహాన్మగేతత్ర
 స్యస్వయమావిశేత్ | ౩౪ | యథామణింగాన్యైతవఃస్వయమేవతుఫల్యయే | పావనిపావన్యభివద్యం తేత
 థాతగ్నానిదేహినః | ౩౫ | లోకానాంతువివృద్ధ్యధికాంముఖదాహూరుపాదతః | బ్రాహ్మణంక్షత్రియం
 వైశ్యంశూద్రంవరవర్తయత్ | ౩౬ | ద్విధాతృత్వాత్తనోదేహమధేనపునఃసోదహత్ | అధేననాదీత
 ప్యాంసవిరాజనుస్మజత్ప్రభుః | ౩౭ | తపస్తప్తావస్థుజద్యంతుసన్వయంపుగుహోవిరాట్ | తంచాంవిత్తాస్య
 సర్వస్వప్రప్తారంద్విజనత్రమాః | ౩౮ | అహంప్రజాస్మిస్మయేమతపస్తప్తావస్థుజద్యంతు | పతేప్రజానా
 మస్మజం మహాషీనాదితోదత్ | ౩౯ | మరీచిమత్సృగిరసౌపులస్త్యంపులహంక్రతుమ్ | ప్రచేతసంవసిష్టం
 చభృగుంనారదమేవచ | ౪౦ | ఏతేషాంమనస్తప్తాన్యానస్థుజాభూరితేజసః | దేవాణాదేవనికాణాంశ్చ
 మహాషీంశ్చామితోజసః | ౪౧ || యతురతుఃపితౄచాంశ్చగంధర్వాశ్చరసోమగా | నాగానాసర్పాన్ముస
 కాంశ్చపిహాణాంవపుశ్శణా | ౪౨ | విద్యుశ్శేనిమేమాంశ్చ రోహితేంద్రధనూంపిచ | ఉల్కానిగ్నా

జ్జనిజదేహంద్విఖండంకృత్యాఅధానపురుషాతఃఅధానస్త్రీకస్యాంమైశునసమేగణిరాట్పంజ్జ పురుషంనిమిరతవా - క్రమిద్ధత్
 తోవిరాడజాయతేతి | ౩౩ | తపస్తప్తావస్థుజద్యంతుసన్వయంపుగుహోవిరాట్ | తంచాంవిత్తాస్య
 శోద్విజనత్రమాః | ౩౪ | అహంప్రజాస్మిస్మయేమతపస్తప్తావస్థుజద్యంతు | పతేప్రజానా
 మస్మజం మహాషీనాదితోదత్ | ౩౫ | మరీచిమత్సృగిరసౌపులస్త్యంపులహంక్రతుమ్ | ప్రచేతసంవసిష్టం
 చభృగుంనారదమేవచ | ౪౦ | ఏతేషాంమనస్తప్తాన్యానస్థుజాభూరితేజసః | దేవాణాదేవనికాణాంశ్చ
 మహాషీంశ్చామితోజసః | ౪౧ || యతురతుఃపితౄచాంశ్చగంధర్వాశ్చరసోమగా | నాగానాసర్పాన్ముస
 కాంశ్చపిహాణాంవపుశ్శణా | ౪౨ | విద్యుశ్శేనిమేమాంశ్చ రోహితేంద్రధనూంపిచ | ఉల్కానిగ్నా
 జ్జనిజదేహంద్విఖండంకృత్యాఅధానపురుషాతఃఅధానస్త్రీకస్యాంమైశునసమేగణిరాట్పంజ్జ పురుషంనిమిరతవా - క్రమిద్ధత్
 తోవిరాడజాయతేతి | ౩౩ | తపస్తప్తావస్థుజద్యంతుసన్వయంపుగుహోవిరాట్ | తంచాంవిత్తాస్య
 శోద్విజనత్రమాః | ౩౪ | అహంప్రజాస్మిస్మయేమతపస్తప్తావస్థుజద్యంతు | పతేప్రజానా
 మస్మజం మహాషీనాదితోదత్ | ౩౫ | మరీచిమత్సృగిరసౌపులస్త్యంపులహంక్రతుమ్ | ప్రచేతసంవసిష్టం
 చభృగుంనారదమేవచ | ౪౦ | ఏతేషాంమనస్తప్తాన్యానస్థుజాభూరితేజసః | దేవాణాదేవనికాణాంశ్చ
 మహాషీంశ్చామితోజసః | ౪౧ || యతురతుఃపితౄచాంశ్చగంధర్వాశ్చరసోమగా | నాగానాసర్పాన్ముస
 కాంశ్చపిహాణాంవపుశ్శణా | ౪౨ | విద్యుశ్శేనిమేమాంశ్చ రోహితేంద్రధనూంపిచ | ఉల్కానిగ్నా
 జ్జనిజదేహంద్విఖండంకృత్యాఅధానపురుషాతఃఅధానస్త్రీకస్యాంమైశునసమేగణిరాట్పంజ్జ పురుషంనిమిరతవా - క్రమిద్ధత్
 తోవిరాడజాయతేతి | ౩౩ | తపస్తప్తావస్థుజద్యంతుసన్వయంపుగుహోవిరాట్ | తంచాంవిత్తాస్య
 శోద్విజనత్రమాః | ౩౪ | అహంప్రజాస్మిస్మయేమతపస్తప్తావస్థుజద్యంతు | పతేప్రజానా
 మస్మజం మహాషీనాదితోదత్ | ౩౫ | మరీచిమత్సృగిరసౌపులస్త్యంపులహంక్రతుమ్ | ప్రచేతసంవసిష్టం
 చభృగుంనారదమేవచ | ౪౦ | ఏతేషాంమనస్తప్తాన్యానస్థుజాభూరితేజసః | దేవాణాదేవనికాణాంశ్చ
 మహాషీంశ్చామితోజసః | ౪౧ || యతురతుఃపితౄచాంశ్చగంధర్వాశ్చరసోమగా | నాగానాసర్పాన్ముస
 కాంశ్చపిహాణాంవపుశ్శణా | ౪౨ | విద్యుశ్శేనిమేమాంశ్చ రోహితేంద్రధనూంపిచ | ఉల్కానిగ్నా

రాణి || ౩౨ || కిన్నరానీతి || కిన్నరా అశ్వముఖాదేవమూసయోనరవిగ్రహః వానరాః ప్రసిద్ధాః మత్స్యరోహితాదయః విహంగమాః పక్షిణః పశవో
 గవాద్యామృగాహరితాద్యావ్యాపింహద్యాః ఉభయతోదతః ద్వేదంతపక్షీయేషాం ఉత్తరాధరభవతః || ౩౯ || కృమికీటేతి || కీటాః కృ
 మిభ్యః కింఛిత్ స్థూలాః పతంగాశలభాః యూకాదయః ప్రసిద్ధాః క్షుద్రజంతవ ఇత్యనేన వికవచ్చావః స్థావరం వృక్షలతాదిభిదేన వివిధప్రకా
 రం || ౪౦ || ఏవమేతైరితి || ఏవమిత్యక్త ప్రకారేణ సతే మహర్చ్యాదిభిరంసర్వం స్థావరజంగమం సృష్టం - యథాకమయస్య జంతో
 యోగ్యశంకమకదనురూపంతస్య దేవమనుష్య తిర్యగాదియోనిమాత్పదసంకున్మియోగాత్ మదాజ్ఞయా తపోయోగాన్న హత్తపః కృత్వా స
 రస్వమైశ్వర్యంతపోధీనమిదమిదం || ౪౧ || యేషామిత్యాది || యేషాం పునర్యాద్యశంకమ ఇహ సంసారభూత్వా చారై స్వకధిరంతయథావ
 భ్యః ఫలపాకాంతా బహుపుష్పఫలపగాః బ్రాహ్మణాదీనాం చాభ్యయనాదికమకత తత్త వనోయమ్మ కంపత్యైమిజన్మాదికమయోగంచ || ౪౨ ||
 పశవశ్చేతి || జరాయుగార్చావరణచమకత్రమనుష్యదయః ప్రాదుర్భవంతి శ్యాన్తుక్రాజాయంతే యేషామేవ జన్మక్రమః ప్రాగుక్రోవిపుతః
 జంతశబ్దసమానాథోదబ్ధబ్ధిః ప్రకృత్యంతరమస్తీతస్యేదం ప్రథమాబిమువచనైరూపం ఉభయతోదత ఇతి || ౪౩ || అండజాః పక్షిణ ఇతి || అండ
 ఆదాసంభవతి తతో జాయంత ఇతి ఏషాం జన్మక్రమః ప్రకః క్రమః కుంభీరః ఫలజానికృకలాసాదీని బేదకాని శంఖాదీని || ౪౪ || స్వేదజమితి || స్వేదః పాథి
 వద్రవ్యాణాంతాపేన క్షేదతతో దంతమక కాదిజాయంతే. ఉష్ణగశ్చ స్వేదపాతుతాపాదపిలస్యోదంకాదిసభ్యశంపు తికాపిలి కాదిజాయ
 తే || ౪౫ || ఉద్భిజ్జా ఇతి || ఉద్భేదనముద్భిభావే క్షిప్రతతో జాయంతే ఉద్భవం బీజం భూమించభిత్వైవ కృత్విజ్జా పృథ్విః తేన ద్వివిధాః కలి ద్విజాదే

తకేతుంశ్చ జ్యోతిం మృచ్చావచానిద || ౩౨ || కిన్నరా న్వానరాన్ త్సాన్స్యా వివిధాంశ్చ విహంగమాః | పశూ
 న్స్త్వ గాన్తనుష్యాంశ్చ వ్యాళాంశ్చ భయతోదతః || ౩౯ || కృమికీటః తంగాంశ్చ యూకామక్షికమత్కుణమ్ |
 సర్వం చ దంతమతశంస్థావరం చ పృథగ్విధమ్ | ౪౦ || ఏవమేతైరిదం సర్వం మన్మియోగాన్త హత్త పః | యథాక
 మకతపోయోగాత్సృష్టంస్థావరజంగమమ్ | ౪౧ || యేషాంకుయాద్యశంకమభూతానామిహ కీటికతమ్ | తత్త
 థానోభిధాస్యామిక్రమయోగంచ జన్మని || ౪౨ || షతపశ్యమ్మగాతై ఏవవ్యాళాశ్చ భయతోదతః | రత్యాంసి
 చ పశోచాశ్చ మనుష్యాశ్చ జరాయుజాః || ౪౩ || అండజాః పక్షిణస్సర్పానక్రామత్స్యైశ్చ కచ్చపాః | యాని
 వైవంప్రకారాణి స్థలజాన్యాదకానిద | ౪౪ || స్వేదజంధంతమతశంకం యూకామక్షికమత్కుణమ్ | ఉష్ణగశ్చ
 జాయంతేయచ్చాన్యత్కించిదీదృశమ్ || ౪౫ || ఉద్భిజ్జాస్థానవరాస్సర్వే బీజకాండప్రరోహణః | ఓషధ్యః ఫల
 పాకాంతా బహుపుష్పఫలపగాః | ౪౬ || అపుష్పాః ఫలవంతోయేతేవనస్సతయస్త్వైతాః | పుష్పిణిఫలిన్
 తై ఏవపుత్యోస్తూభయతః స్త్వైతాః || ౪౭ || గుచ్ఛగుల్మంకువివిధంతతైవత్యైజాతయః | బీజకాండరుహాణ్యై
 వప్రతానావల్ల్యఏవచ | ౪౮ || తమసాబహురూపేణవెష్టితాః కమహేతునా | అంతస్సంజ్ఞాభవం త్యేతేను
 భిదుఃఖపమన్వితాః || ౪౯ || ఏతదంతాన్తుగతయోబ్రవత్తే ద్యాస్సముదాహృతాః | ఘోరస్త్రిభూత సంసారే
 నిత్యం సతతయాని || ౫౦ || ఏవం సర్వం సస్యష్టే వదంమాంచాచింత్య పరాక్రమః | ఆత్మన్యంతరదాదేభూ

వజాయంతే కేచిత్కాండాచ్చాఖావివరోపితావృక్షకాంతయాంతి- ఇదానీం యేషాం యాద్యశంకమకరజుచ్యతే - ఓషధ్యైశ్చ ఓషధ్యోక్తహ
 యవాదయః ఫలపాకేనేవనశ్యంతి బహుపుష్పఫలయక్తాశ్చ ఫలవంతి - ఓషధిశ్చ బ్రాహ్మణ కృమికారాదక్షిణ ఇతి శీపాదీనుః తేషాం ఓషధ్యైశ్చ రూపం ||
 ౪౬ || అపుష్ప ఇతి || నాశ్యజ్జోకస్యానిధానకోశవత్ సంజ్ఞా సంజ్ఞసంబంధిపరత్వమ ప్రకృతత్వాత్ - కింకుక్రమయోగంచ జన్మ నిలిప్రకృతంతద
 భగమిదముచ్యతే- యేవన స్సతయస్తేషాం పుష్పమంతరజైవ ఫలజన్మ ఇతరేభ్యస్తుపుష్పానిజాయంతే తేభ్యః ఫలానిభివసంపృతై ఉభయరూపాభి
 ప్రథమాంతా తస్యః || ౪౭ || గుచ్ఛగుల్మంత్వైతి || మూలతపివయత్రలతా సమామూభవతి నచ ప్రకాండానితే గుచ్ఛమల్లికావయః గుల్మవిక
 మూలాః సంహతజాతాశ్చ రేక్షుప్రభృతయః- త్యైజాతయః ఉలపాద్యాః ప్రతానా సంతయుక్తాస్త్రపుష్పాలూకా ప్రభృతయః వల్ల్యైశ్చ గు
 డూచ్యాకయః యోభూమర్వైశ్చ మూరోహంతి ఏతాన్యపి బీజకాండరుహాణి సపుంసకమనపుంసకైకవచ్చాస్యాన్య తరస్యా మితి సపుంసక
 త్వం || ౪౮ || తమనేతి || ఎతే పుత్యైదయస్తమాగుడేన విలిత్రమః భిభరేనాథమకమహేతుకేన వ్యాప్తాః- అంతశ్చైవ వ్యాధవంతియద్యపి స
 ర్వేచాంతరేవచేతయంతే తథాపి బహిర్యావహారికార్యవిరహే తథావ్యపదిశ్యంతే - త్రిగుణారబ్ధత్యేపివై యంతమాగుణమావామృతాత్త
 థావ్యపదేభః- అతపివసుభిరుపమన్వితాః సత్త్వస్యాపిభావార్ - కదాచిత్పుభిరేకోపిజలధరజనితజలసంపర్కాదేషంజాయంతే || ౪౯ || వి
 తదంతా ఇతి || స్థావరశర్యంతా బ్రహ్మచక్రమాగతయ ఉత్పత్తయః కథితాః - భూతానాం తే తజ్జానాం జన్మ మరణ ప్రబంధేనుభవములే

యోగీంద్రసదావిసర్వతః ॥ ౫౦ ॥ ఇత్థంసగ-మభిధాయప్రయవశాయామాహ ॥ వివంసర్వమితి ॥ వివము క్రత్రకారేణ ఇదంసర్వంస్థావర
జంగమంజగత్ సృష్ట్యైవప్రజాపతిరవింత్యతైరాత్మ నికరీరత్యాగరూపంజంతభాసంకృతవాక్ - సృష్టికాలంప్రళయకాలేనసాశయకా
ప్రాణినాంకమకవశేనపునఃపునఃసగ-ప్రళయ-కారోతిత్యక్షణః ॥ ౫౧ ॥ అత్రహమమాహ ॥ యదేతి ॥ యదాస ప్రజాపతిజాగృత్సృష్టి
స్థితిఇచ్చతితదేదంజగత్త్వాస ప్రశ్నాసాహరదితేస్తుంలభతే - యదాస్వపితినివృత్తేచ్ఛోభవతి శాంతాత్మా ఉపసంహరమనాః తదేదంజగత్
ప్రళీయతి ॥ ౫౨ ॥ తూర్వోక్తమేవస్మప్తయతి ॥ తస్మిన్స్వపతితి ॥ తస్మిన్ప్రజాపతౌనివృత్తేచ్ఛేనుద్భవితసంకృతదేహమనూత్వాపారేకమక
లబ్ధదేహఃతైత్రక్షాఃస్వకమకభ్యోదేహగ్రహణాదిభ్యోనివతకంతేమనఃసర్వంద్రియసహితంబృత్తిరహితంభవతి ॥ ౫౩ ॥ ఇదానింమహాప్రళయ
మాహ ॥ యుగపత్వతి ॥ ఏకస్మిన్మేవకాలేయదాతస్మిన్సర్వమత్మనిసర్వభూతానిప్రళయంయోంతితదాయం సర్వభూతానామాత్మానివృత్తః
నివృత్తజాగృత్స్వప్నవ్యాపారఃసుఖంస్వపితిమమత్ర ఇవభవతి - యద్యపి నిత్యజ్ఞానానందస్వరూపేతరమాత్మ నిసనుష్ఠ్యసప్తథాపిదేవభ
మోయముచవర్యతే ॥ ౫౪ ॥ ఇదానింప్రళయ ప్రసంగేనజేవస్వోత్కృ - మణమపిశ్లోకద్వయేనాహ ॥ తమాయమితి ॥ ఆయంజీవస్తమాజ్ఞాన
నివృత్తింప్రాప్యబహుకాలమింద్రియాదిసహిత స్థితిసచాత్మియంకమకభ్యోస ప్రశ్నాపాదికంకరోతితదామూర్తిరతితూర్వ దేహమత్మా
మతిఅన్యత్రకర్మలలింగకరీరావద్విన్నప్తజీవస్వ ఉద్దమనాత్తద్దమనమప్యవచవ్యతే - తథాచోక్తంబృహదారణ్యే ॥ తముత్కృ - మంతం
ప్రాణోనూత్కృ - మతిప్రాణమనూత్కృ - మంతిసర్వప్రాణాలనూత్కృ - మంతి - ప్రాణాఇంద్రియాని ॥ ౫౫ ॥ కదాదేహంకరంకృష్ణాతిత్య
తతిహ ॥ యదామ ముత్రికఇతి ॥ అనిహాత్రాఃపుర్యష్టకరూపాయస్వసోమమూత్రికః - పుర్యష్టకభేదభూతాదీసృష్టాపువ్యంతే - తమ కంస
సందేస ॥ భూతేంద్రియమనూబుద్ధివాసనాకమకవాయవః ॥ అవిద్యాచ్యవకంప్రోక్తంపుర్యష్టమపిసత్తమైః ॥ బ్రహ్మపురాదేవ్యత్వం ॥ పుర్యష్ట

యఃకాలంకాలేనపీడయ ॥ ౫౧ ॥ యదాపదేవోజాగృత్తదేదంచేష్టతేజగత్ ॥ యదాస్వపితి శాంతాత్మాత
దాసర్వంనిమిలతి ॥ ౫౨ ॥ తస్మిన్స్వపతినుష్టేతుకమాత్మానత్కరీరణః ॥ స్వకమకభ్యో నివతకంతే మనశ్చ
గ్లానిమృచ్ఛతి ॥ ౫౩ ॥ యుగపత్తుప్రళీయంతేయదాతస్మిన్మహాత్మ ని ॥ తదాయంసర్వ భూతాత్మాసుఖంస్వ
పితినివృత్తః ॥ ౫౪ ॥ తమాయంతుసమాశ్రిత్యవిరంతిపతిసేంద్రియః ॥ నచస్వంకురుతేకమకతదోత్కృ -
మతిమూర్తిరతిః ॥ ౫౫ ॥ యదామమాత్రికోభూత్వాబీజంస్థాన్మువరిష్ణువ ॥ సమావితతి సంసృష్టస్తదామూ
ర్తింవిముంవతి ॥ ౫౬ ॥ ఏవంసజాగృత్స్వప్నాభ్యామిదంసర్వంజరావరమ్ ॥ సంజేవయతిచాజప్రంప్రమా
వయతిచావ్యయః ॥ ౫౭ ॥ ఇదంకాన్త్రంతుశ్చత్వాసామామేవస్వయమాదితః ॥ విధివద్దాహాయామాసమరీ
చ్యాదీంస్తవహంమునీన ॥ ౫౮ ॥ ఏకదోయంభృగుశ్చాన్త్రంక్రావయిష్యశ్యతేవతః ॥ ఏతద్విమోధిజగేనర్వ
మేమోఖిలంమునిః ॥ ౫౯ ॥ తతస్తథాసతేనోక్తోమహషిఃమమనాభృగుః ॥ తానబ్రవీష్యషిఃసర్వాప్రీతా
త్మాత్మా యతామితి ॥ ౬౦ ॥ స్వాయంభువస్వాస్యమనోషడ్వంశ్యా మనవోవరే ॥ సృష్టవంతఃప్రజాఃస్వా

ప్రతేనలింగేనప్రాణాద్యేనసయబ్ధితే ॥ తేనబద్ధస్యవైబంధోమూఢోము క్రస్యతేనతు ॥ యదామమాత్రికోభూత్వా సంపద్యచ్ఛాన్మువరిష్ణువ
తుభూతంవరిష్ణుమానుషాదికారణంగీజంప్రవిశత్యధిః స్థితదాసంసృష్టఃపుర్యష్టకయక్తోమూర్తింస్థూలదేహంకరంకమాకనురూపంవిముం
వతికృష్ణత ॥ ౫౬ ॥ ప్రాసంగికంజీవస్వోత్కృ - మణమభిధాయప్రకృతమాచసంహరతి ॥ వివంసజాగృత్స్వప్నాభ్యామితి సప్రవృత్తిఅనేనప్రకా
రేణస్వీయజాగృత్స్వప్నాభ్యామిదంస్థావరజంగమంస - జీవయతిమరయతిచాజప్రంసతకంఅవినాశిఅవ్యయః ॥ ౫౭ ॥ ఇదంకాన్త్రమితి ॥ అ
సాబ్రహ్మఇదంకాన్త్రం కృత్వాసృష్ట్యైదామామేవవిధివచ్ఛాస్తో - కారంజాతానుష్ఠానాభ్యాపితవాక్ - అహంతుమరీచ్యా దీనభ్యాపిత
వాక్ - ననుబ్రహ్మకృతేవేష్యశాన్త్రస్వకభంమానవవ్యవదేశఃఅత్రమేధాతిథిః ॥ శాన్త్రంబ్రహ్మకృతేనాస్తో - విధినిషేధసమాపాదివ్యతే - తం
బ్రహ్మ మనంగ్రహయాయామాసమను ముతత్ప్రతిపాదకంగ్రంథంకృతవానితనీరోధః - అన్యేకుబ్రహ్మకృతేవేష్యశ్యమనూ ప్రథమంమరీచ్యా
దిభ్యఃస్వరూపతోభావకృతకావితత్వాస్తానవవ్యవదేశః - వేదాపారుషయశ్చేవకటకాది - వ్యవదేశవత్ - ఇదంయవ్యతే ॥ బ్రహ్మ గాత
తసాహస్రమిదంభమకాన్త్రం కృత్వామనరభ్యాపిత ఆసిరోతర స్తేనచస్వకవసేనసంక్షిప్త్యభివ్యభ్యః ప్రతిపాదితమిత్వవిరోధః - తథాచ
నారదః ॥ శతసాహస్రాయంగ్రంథఇతిస్తరతిస్త ॥ ౫౮ ॥ ఏకదోయమిత్వాది ॥ ఏకచ్ఛాన్త్రమయంభృగుఃయచ్ఛాన్త్రకమఖిలంభయిష్యతియ
స్తాదేహశేషమతన్నతోధీరవాక్ ॥ ౫౯ ॥ తతస్తథా ॥ సభృగుమకనునాకభోక్తాయంత్రావయిష్యతీతియస్తాదేహిజగత్కృష్ణఃతతోసం

తతః సేవకుని సన్నిధౌ గురుసంభాషణయా ప్రతమనా ప్రాప్తౌ పితృవృత్తాంతాంతామితి || ౬౦ || స్వామ్యంభువన్యేతి బ్రహ్మ పాత్రస్యాశ్చ
మనుఃపద్యంశ్రుతౌచా అన్యేతుకః పితంకార్యకారిణః స్వస్వకారే స్వప్తిచాలనాదావధిక్యతాస్వాస్వాః ప్రజా ఉత్పాదితవంతః || ౬౧ ||
స్వారోమిషశ్చ || ౬౨ || తేభిరేవమనవః పితౄనామతోనిదితాః || ౬౩ || స్వామ్యంభువేతి || స్వామ్యంభువముఖాశ్రమమీమనవః స్వీయాస్వీయాధి
కారకారిత్యవంశావరణం ముత్పాద్యచాలితవంతః || ౬౪ || ఇదానీము క్తవస్వంతరస్వప్తి ప్రళయోదికాలపరిమాణపరిజ్ఞానాయోచా || సీ
మేమదశచాప్తావి || అక్షిపత్వః స్యాదావికస్య ఉన్నేషస్య సహకారీనిమేషః తేష్టదశ కాష్టానామకాలః - త్రింశత్కృతాస్తాః కృతాసంజ్ఞకః
త్రింశత్కృతామేమదాత్రాభ్యః కాలః తావత్త్రింశత్కృతామేమదాత్రా అపూరాత్రం కాలం విద్యాత్ - తావత్ ఇతి ద్విత్వియోనిదేశాత్ విద్యా
వికృత్యావరణః || ౬౫ || అపూరాత్రే ఇతి || మానుష దైవ సంబంధినో దినరాత్రికాలా వాదిత్యః పృథక్కరోతి తగుమాద్యభూతానాం స్వప్న
భగం రాత్రిభగవతికమానుష్ఠానాభగం చదిశం || ౬౬ || పితౄ ఇతి || మానుషాం మానుషిభ్యో నామమూరాత్రేభవతః - తత్ర పక్షద్వయేన
విభాగః కమానుష్ఠానాయమాంస్వపక్షోచాః స్వాపాభగం శుక్ల పక్షో రాత్రిః || ౬౭ || దైవే రాత్ర్యచాలితవంతః || మానుషాం విభాగేదానాం
రాత్రిదినేభవతః తదావరణ్యం లభాగః - స రాతామదగయసంధేవానామభవతః త్రామే పక్షమదామనుష్ఠానం పక్షిణాయనంతురా
త్రి || ౬౮ || బ్రాహ్మన్యేతి || బ్రహ్మణోమూరాత్రస్యయత్పరిమాణం ప్రత్యేకం యుగావంతకృతాదీనాం తత్ క్రమేన సమాసతః సంక్షేపతః శ్చ
బుత్తప్రకృతేపికాలవిభాగేయద్వైక్యః స్యాదావికస్య ఉన్నేషస్య సహకారీనిమేషః తేష్టదశ కాష్టానామకాలః - త్రింశత్కృతాస్తాః కృతాసంజ్ఞకః
మానుషురితతద్వేదనామ్యుంధవతిత్యభాగః || ౬౯ || చత్వార్యామితి || చత్వారివమగసహస్రాదికృతయగంకాలం మన్వాదయా వదంతి

స్వామ్యంభువన్యేతి బ్రహ్మ పాత్రస్యాశ్చ
జావివస్వమృతపవన || ౬౦ || స్వామ్యంభువాద్యాస్వప్తితేమనవోభూరితేజః || స్వే స్వేంతరేన ర్యమిదము
త్పాద్యామృతృవావరణమ్ || ౬౧ || నిమేషాదశ కాష్టావకాష్టాత్రింశత్కృతాః కలా || త్రింశత్కృతామేమదాత్రా
స్వామ్యంభువారాత్రం మితావతః || ౬౨ || అపూరాత్రే పక్షభవతే సూర్యమానుషదైవకే || రాత్రి స్వప్న
పక్షయభూతానాం పక్షేష్టామేకమాణామహః || ౬౩ || పితౄ రాత్ర్యహనీమానుషః ప్రతిభాగ స్తవక్షయః || త
మదేష్టాస్వహః కృష్ణశుక్ల స్వప్నపక్షయశర్వరీ || ౬౪ || దైవే రాత్ర్యహనీవరణం ప్రతిభాగ స్తయోపునః || అ
హస్త్వత్తే దగయనం రాత్రి స్వామ్యపక్షిణాయనమ్ || ౬౫ || బ్రాహ్మస్వమృతపక్షపాహస్వయత్ప్రమాణం సమా
సతః పక్షేకశో యుగానాంతుక్రమతః ప్రనిబోధత || ౬౬ || చత్వార్యామితి || సాణివమాణాంతుక్రమతం
యుగమ్ || తస్య తావద్భగీసంధ్యాసంధ్యాంశ్చ తథా || ౬౭ || ఇతరేమసంధ్యేమసంధ్యాంశ్చేమన
త్రిమృ || ఏకాపాయేన వరణం తేసహస్రాణితావ || ౬౮ || యదేతత్పరిసంఖ్యాతమాదావేవవతుర్యగమ్ ||
ఏతద్ధ్యావతసాహస్రం దేవానాం యుగమువ్యతే || ౬౯ || దైవికానాం యుగానాంతుసహస్రం పరిసంఖ్య
యా || బ్రాహ్మ మేకపక్షాణ్యాయంతావతిరాత్రితేవ || ౭౦ || తద్దైవయుగసహస్రాంతం బ్రాహ్మంపుణ్యమ

తస్య తావద్భగీసంధ్యాసంధ్యాంశ్చ తథా || ౬౭ || ఇతరేమసంధ్యేమసంధ్యాంశ్చేమన
త్రిమృ || ఏకాపాయేన వరణం తేసహస్రాణితావ || ౬౮ || యదేతత్పరిసంఖ్యాతమాదావేవవతుర్యగమ్ ||
ఏతద్ధ్యావతసాహస్రం దేవానాం యుగమువ్యతే || ౬౯ || దైవికానాం యుగానాంతుసహస్రం పరిసంఖ్య
యా || బ్రాహ్మ మేకపక్షాణ్యాయంతావతిరాత్రితేవ || ౭౦ || తద్దైవయుగసహస్రాంతం బ్రాహ్మంపుణ్యమ
తస్య తావద్భగీసంధ్యాసంధ్యాంశ్చ తథా || ౬౭ || ఇతరేమసంధ్యేమసంధ్యాంశ్చేమన
త్రిమృ || ఏకాపాయేన వరణం తేసహస్రాణితావ || ౬౮ || యదేతత్పరిసంఖ్యాతమాదావేవవతుర్యగమ్ ||
ఏతద్ధ్యావతసాహస్రం దేవానాం యుగమువ్యతే || ౬౯ || దైవికానాం యుగానాంతుసహస్రం పరిసంఖ్య
యా || బ్రాహ్మ మేకపక్షాణ్యాయంతావతిరాత్రితేవ || ౭౦ || తద్దైవయుగసహస్రాంతం బ్రాహ్మంపుణ్యమ
తస్య తావద్భగీసంధ్యాసంధ్యాంశ్చ తథా || ౬౭ || ఇతరేమసంధ్యేమసంధ్యాంశ్చేమన
త్రిమృ || ఏకాపాయేన వరణం తేసహస్రాణితావ || ౬౮ || యదేతత్పరిసంఖ్యాతమాదావేవవతుర్యగమ్ ||
ఏతద్ధ్యావతసాహస్రం దేవానాం యుగమువ్యతే || ౬౯ || దైవికానాం యుగానాంతుసహస్రం పరిసంఖ్య
యా || బ్రాహ్మ మేకపక్షాణ్యాయంతావతిరాత్రితేవ || ౭౦ || తద్దైవయుగసహస్రాంతం బ్రాహ్మంపుణ్యమ

[illegible]

హాస్యముః । రాత్రింబతావతీమేవతే హూరా రాత్రుపదోజనాః । ౭౩ । తస్యసోహార్మికస్యాం తేప్రసుప్తాప్ర
తిబుద్ధతే । ప్రతిబుద్ధశ్చస్పృశతిమనస్సదసపాత్రకమ్ । ౭౪ । మనస్సప్తింపితురుతేచోద్భూమానంసస్పృశయా ।
అకాశంజాయతేతస్మాత్తస్యశబ్దంగుణంఃకుః । ౭౫ । అకాశోమృపకుర్వాణాత్పర్వగంధవమాశ్శుచిః । బలవా
జాయతేవాయస్సవైస్పృశగుణోమతః । ౭౬ ॥ వాయోరపిపికుర్వాణాద్విరోచిష్ణుతమోనుదమ్ । జ్యోతి
రుత్పద్భ్యతేభాస్వత్తద్రూపగుణముచ్యతే । ౭౭ ॥ జ్యోతిషశ్చపికుర్వాణాదాపోరసగుణాస్త్యైతాః । అద్భ్య
గంధగుణాభూమిరిత్యేషాస్పష్టిరాదితః । ౭౮ । యల్ప్రాగ్వాద్దశపాహస్రముదితంఽదైవికంయుగమ్ । తదే
కపప్రతిగుణంమన్వంతరమిహూవాచ్యతే । ౭౯ । మన్వంతరాణ్యసంఖ్యానిసర్గస్సంహారపవన । క్రీడన్తి
వైతక్కురుతేపరమేష్ఠీపునఃపునః । ౮౦ ॥ చతుష్పాత్సకలోధమఃసత్యంవైష్యతేయుగే । నాధర్మేణాగః
కశ్చిన్ననుష్ట్యాప్రతిపతతే । ౮౧ ॥ ఇతరేష్వాగమాద్ధమఃపాదశస్త్యవరోపితః । చారికాన్యతమాయాభి

[illegible]

వాదితగుగోవిందరాజోమేధావిభక్త్య భూమోయాగాదిః గుభా కమం శ్రుతియగంపాదంపాదమవరోపితో హివశ్యతఃకథాధనవిద్యాజ్ఞా
 తోపి గుభమః శ్రవరతిసోపివోంధ్యసత్వచ్ఛద్విభిః శ్రుతియగంపాదకోహనాద్విద్యపగచ్ఛతి త్రేతాదియగై స్సహచారికాన్యతచ్ఛద్వనాంస
 యథాసంఖ్యంసగ్య తసర్వపాదకోనాత్ ॥ ౮౨ ॥ అరోగాఇతి ॥ రోగనిమిత్రాధమాభావాదరోగాసగ్యనిధికామ్యభలాః శ్రుతిబంధకా
 భమాభావాచ్ఛకుగ్యమశతాయు స్త్వచస్యాభావికమధికాయుః ప్రాతకథమణ జకాదధికాయుషోపి భవంతి తేన దశవషాసహస్రాణి
 రామారాజ్యుతాకరయదిత్యాద్యవిరోధః శతాయురై వపురుషఇత్యాది శుతౌమశతశబ్దోబమత్వపరఃకలిపరోవా- వివందాపామనుష్యైః
 కృతేభవంతి త్రేతాదియపునఃపాదంపాదమాయుఃసంభవతి ॥ ౮౩ ॥ వేదోక్తమాయురితి ॥ శతాయురై వపురుష ఇత్యాదివేదోక్తమాయుఃక
 మణాంకకామ్యనాంభలవిషయః ప్రాథమ్యాదాచ్ఛాదీనాంపశాపానుగ్రహమత్యాది ప్రభావాయుగానురూపభలంతి ॥ ౮౪ ॥ అస్య
 ఇతి ॥ కృతయగై స్తేభమాభవంతి త్రేతాదియపియగాతవయానురూపేభాదమణైలక్షణ్యి ॥ ౮౫ ॥ తతఃపరమితి ॥ యద్యపి తతః శ్రుభృ
 త్నిసర్వాణి సర్వయగై యన్నుపైయ్యానితథాపి సత్యయగై తతః శ్రుభాసంకుహభలమితిజ్ఞాప్యతే వివమాత్తజ్ఞానం త్రేతాయుగై వ్యాపరేయజ్ఞః
 దానంకతా ॥ ౮౬ ॥ సర్వస్యాస్త్యేతి ॥ సబ్రహ్మ మహాతేజా అస్యసగోస్యసమగ్రస్యాగ్నౌ పాత్రామరిరిహ్యయేవరక్షేభాంముఖాదికాతా
 నాంబ్రాహ్మణాదీనాంవిభాగేఃకమాణిపుష్టపుష్టభూనినిమిత్తవా ॥ ౮౭ ॥ అభ్యాసనమితి ॥ అభ్యాసనాదీనామిహసృష్టి ప్రకరణేసృష్టివి
 శేషతయాభిధానవిధి స్తేమము తరత్రభవిష్యతి-అభ్యాసనాదీనిషట్కమాణిబ్రాహ్మణాదీనాంకల్పితవా ॥ ౮౮ ॥ ప్రజానామితి ॥ ప్రజా

ధర్మకాశ్చపైతిపాదశః ॥ ౮౨ ॥ అరోగాస్తర్వసిద్ధాభాశ్చకుర్వషశతాయుషః ॥ కృతే త్రేతాదిమహ్యే
 మామాయుఃప్రాసతిపాదశః ॥ ౮౩ ॥ వేదోక్తమాయుమగై వనామాశేషతై చవకమణామ్ ॥ ఫలంత్యను
 యుగంలోకే ప్రభావశ్చతరీరిణామ్ ॥ ౮౪ ॥ అస్యేకృతయగై భమాస్తే ॥ తాయాం ద్వాపరేపతే ॥ అస్యేకరి
 యుగైస్సానాయుగై ప్రావానురూపతః ॥ ౮౫ ॥ తతఃపరంబృతయగై త్రేతాయాంజ్ఞానమువ్యతే ॥ ద్వాపరేయ
 జ మేనామలదాన మేకింకలాయుగే ॥ ౮౬ ॥ సర్వస్యాస్త్యుతిసగోస్యగుప్త్యభాంసమహాద్యుతిః ॥ ముఖిబా
 హూగుపజ్ఞానాంపుథకమాణ్యకల్పయత్ ॥ ౮౭ ॥ అభ్యాసనంచాధ్యయనింబుజనింబుజనింతథా ॥ దా
 నంప్రతిగ్రహంతే వబ్రాహ్మణానామకల్పయత్ ॥ ౮౮ ॥ ప్రజానాంబుజానందానమిజ్యాధ్యయన మేవవ ॥ వి
 పయేవప్రసక్తిశ్చక్షుత్రియస్యసమాసతః ॥ ౮౯ ॥ వజూనాంతకుణందానమిజ్యాధ్యయన మేవవ ॥ వశిష్ఠభం
 కుసిదంబవే శ్యస్యకృషి మేవవ ॥ ౯౦ ॥ ఏక మేవశుశూద్రస్యప్రభుకమగసమాదిశత్ ॥ ఏతేషామేవవశా
 నాంశుశూమానననాయయా ॥ ౯౧ ॥ ఊర్ధ్వంనాభే దైధ్యతరఃపునఃపరికిరితః ॥ తస్మాద్దైధ్యతమంత్వ
 స్యముఖము క్తంవయంభువా ॥ ౯౨ ॥ ఉత్తమాంగోద్భవాజ్జైష్ఠిష్ఠా వద్భ్రహ్మణశ్చై వవధారణాత్ ॥ సర్వ
 స్తైవాస్యసగోస్యధర్మతోబ్రాహ్మణఃప్రభుః ॥ ౯౩ ॥ తంహస్వయంభూఃస్వాదాస్యాత్రపస్తప్తా వ్విదితో
 స్పృశత్ ॥ హవ్యకవ్యాభివాహ్య మివర్వవ్యాస్యవిగు పయో ॥ ౯౪ ॥ యస్యా స్తేనసదాత్మంతిహవ్యానిత్రిది

కక్షాదీనిక్షుతియస్యకమాణికల్పితవా- విషయేమగితవ్యకృతనితోపభోగాదిచ్చాప్రసక్తి స్తేమపునరనానేవసంసమాసత స్సగిత్వేవేతి ॥
 ౮౯ ॥ చమానామితి ॥ చమానాంకలనాదీనివై శ్యస్యకల్పితవా- వశిష్ఠభంధులబాదిసావాణిజ్యంకుసిదంబుధా వ్యధన శ్రయోగః ॥ ౯౦ ॥ వి
 కమేవతితి ॥ శ్రుభృంహ్యసూదస్యబ్రాహ్మణాదీనాంశ్రయపరిరహ్యత్వ కంకమగినిమిత్తవా- ఏకమేవేతి ప్రాధాన్యప్రదశకనాథాం
 దానాదేవపితస్యవికాతత్వాత్ అససూయయాగుణానిదయా ॥ ౯౧ ॥ ఇదానీంప్రాధాన్యేసగోరక్షేభాత్వాద్బ్రాహ్మణస్యమతక్రమ
 భమాభిధానత్వాచ్ఛాస్యశాస్త్రస్య బ్రాహ్మణస్యమతిమాతా ॥ ఊర్ధ్వమితి ॥ సర్వకవివపురుషమేవ్యఃనాభేభాధ్యమతికయేవ మేధ్యఃత
 తోపిముఖమస్యమేధ్యతమంబ్రహ్మణోక్త ॥ ౯౨ ॥ తతఃకిమతతా- ఉత్తమాంగోద్భవాదితి ॥ ఉత్తమాంగంముఖితమద్భ్రవత్వాత్ క్షత్రియా
 దిభ్యః- శూరోత్పన్నత్వాదభ్యాసనవ్యాఖ్యానాదీనాయుక్తస్యా శతయేవవేదధారణాత్ సర్వస్యాస్య జగతోధర్మానుశాసనేనబ్రాహ్మణఃప్ర
 భుః- సంహృతస్యవిశేషమేవచరానాంబ్రాహ్మణఃప్రభుః ॥ ౯౩ ॥ కస్యోక్తమాంగాదయమద్భ్రవత్కృతతా- తంహస్వయంభూరితి ॥
 తంబ్రాహ్మణం బ్రహ్మకల్పితయముఖాత్ దైవపితృకమఃకవ్యవశానాయతతఃకృత్యాసర్వస్యజగతోరక్షయేక్షుతియ్యాదిభ్యః శ్రుభమంసృష్ట
 వా ॥ ౯౪ ॥ శూర్వోక్తకావ్యకవ్యవశానంసృష్టయతి ॥ యస్యా స్తేనేతి ॥ యస్యవి-చస్యముఖేన బ్రాహ్మణోసర్వదాదేవావాన్యానిపితకశ్చ
 కవ్యానిభంజితతతోన్యకృతృష్టకమంభూతంకంధవేత్ ॥ ౯౫ ॥ భూతానామితి ॥ భూతారణానాంస్థావరజుగమానాంబుధ్యైప్రాణిసఃకీటాద

[illegible]

యోహాకర్తేవధర్మే ప్రామాణ్యం - యదాహజైమినిః విధిసాత్వేకవాక్యత్వాత్ సుత్యధానవిధీనాం సుత్వంత్రాధానాదానామపి
ధివాత్ సైవవాక్యతయైవధర్మే ప్రామాణ్యం ప్రయోగకాలే చానుష్ఠేయస్వారకత్వం వేదస్యవధర్మే ప్రామాణ్యం యథానుభవకనతత్వయా
చంన్యామిత్థంస్తృత్యాదీనామపిరన్యులత్వేనైవప్రామాణ్య ప్రతిపాదనాథామనూద్యతేమన్వాదీనాంచవేదవిదాంస్తృతిధర్మే ప్రమాణం
వేదవిదామితివేదానాదానాద్యేదమూలత్వేనైవస్తృత్యాదీనాంప్రామాణ్యమభిమతంశీలంబ్రహ్మణ్యతాదిరూపం - తదాహహరీతః - బ్రహ్మ
ణ్యతావేదవిత్త్యథ తాసామ్యతావతరోపతాపితావసూయతామృతతా అపారుష్యంతుమైత్రతా ప్రియవాదిత్వం కృతజ్ఞతాశరణ్యతా
తానున్యంత్రణంతిత్వేతితదిదాశవిధంశీలం - గోవిందరాజ సుశీలంరాగద్వేషపరిత్యాగ ఇత్యాహ - ఆచారఃకంఠశబ్దలాభ్యా పరగయా
పరిసాధనాంధామికాణాంతత్వ ముష్టిశ్చైకత్వికపదార్థావిషయభర్మే ప్రమాణం - తదాహగర్భవాసః - వైకత్వికే అత్త ముష్టిః ప్రమా
ణం ॥ ౬ ॥ వేదాదస్తేయంవేదమూలత్వేన ప్రామాణ్యేనిహితేపిమనుస్తృతితేస్సర్వోత్కృష్టాజ్ఞాపనాయవిశేషేనవేదమూలతామహ ॥ యఃకశ్చిది
తః ॥ యఃకశ్చిత్కస్యదిద్వాస్తృత్యాదేమననాధర్మణః క్షఃససర్వవేద ప్రతిపాదితః - యస్తాత్సర్వజ్ఞోసామనుఃసర్వజ్ఞయోహోత్సన్నని
ప్రక్షిణా తత్యమానవేదార్థంసమస్తజ్ఞాత్వాలోకహితాయావనిబద్ధవా - గోవిందరాజ సుసర్వమయ ఇత్యప్యసర్వజ్ఞానారబ్ధివివేదఇతివే
దవిశేషగతామహ ॥ ౭ ॥ సర్వంత్వితి ॥ సర్వంశాస్త్రబోధంవేదార్థావగమోచితజ్ఞానంమీమాంసావ్యాకరణాదికంజ్ఞానమేవచక్షుస్తేనని
భిలంకద్విశేషేనసర్వలోచ్యవేద ప్రామాణ్యేనానుష్ఠేయమవగమ్యస్వధర్మేవతత్వేత ॥ ౮ ॥ శ్రుతిస్తృత్యుచితమితి ॥ శ్రుతిస్తృత్యుచితం

లోధర్మములంస్తృతిని లేవతద్విదామ్ ॥ ఆచారశ్చైవపాధూనామాత్తన సుష్టిరేషవ ॥ ౬ ॥ యఃకశ్చిత్క
స్యవిధ్యోమనునాపరికితః ॥ ససర్వోభిహితో వేదేసర్వజ్ఞానమయోహిసః ॥ ౭ ॥ సర్వంశుసమవేత్త్యేదం
నిభిలంజ్ఞానచక్షుషా ॥ శ్రుతిప్రామాణ్యతోవిద్వాత్స్వధర్మేనివిశేతవై ॥ ౮ ॥ శ్రుతిస్తృత్యుచితంధర్మ
మనుతిష్ఠాహిమానవః ॥ ఇహాకీర్తిమవాప్నోతిప్రేమచానుజమంసుఖమ్ ॥ ౯ ॥ శ్రుతిస్తృత్యేవోజ్ఞేయోధర్మ
శాస్త్రంతువైస్తృతిః ॥ తేసర్వాభేద్యమీమాంసేతాభ్యాంధర్మోహినిర్భభా ॥ ౧౦ ॥ యోవమన్యేతతే
మూలేహేమశోస్తాశ్రయోద్విషః ॥ సపాధుభిర్భూమ్యోనా పికోవేదనిండః ॥ ౧౧ ॥ వేదఃస్తృతి
కామేవ్య సత్తానాంకమజ్ఞానంవిధీయతే ॥ ధర్మంజిజ్ఞాసమానానాంప్రమాణంపరమంశ్రుతిః ॥ ౧౨ ॥ శ్రు

ధర్మమనుత్వోమానవ ఇహలోకేధామికత్వేనానుషంగింకిర్తించరలోకేవధర్మఫలముత్కృష్టంస్వగౌరవగౌరవి సుఖరూపం
పాప్తిరి-అనేనవా ప్రవగుగతభనేతశ్రుతిస్తృత్యుచితంధర్మమనుష్ఠేదితివిధిఃకల్పయతే ॥ ౯ ॥ శ్రుతిస్తృతి ॥ లోకప్రసిద్ధసంజ్ఞాసంక్షిప్తం
పంధానువాదోయంశ్రుతిస్తృతితోః ప్రతిహతర్కణామీమాంసస్యవనిధానాభాంస్తృతిశ్రుతిరుత్పత్తిభేదనేనాచారాదిభ్యోబలవత్త్వ
ప్రతిపాదనాథాంబలేనస్తృతివిరుద్ధాచారోపాయఇత్యప్యఫలం - శ్రుతిర్వేదోమన్వాదిశాస్త్రంస్తృతి - వేదభేదప్రతిహతర్కణావచార
యతవ్యేయతప్రాభ్యాంనిశ్చేషేనధర్మోబభూవ్రతాశతాంకః ॥ ౧౦ ॥ యోవమన్యేతేతి ॥ యఃపునస్తేద్యశ్రుతిస్తృతిద్విజోవమన్యేతసశిష్ట
ద్వికానానుష్ఠేయాధ్యయనాదికమణోనిస్సార్యః పూర్వజ్ఞోకేసామాన్యేనామీమాంసే ఇతిమీమాంసానిషేధాదనుమాల మీమాంసాపేనప్రవ
రణసేమేతిధర్మమాధూదితివేదయతిహేమశాస్త్రాశ్రయో - వేదవాక్యమప్రమాణంవాక్యత్వాత్వి ప్రలభ్యకవాక్యవదిత్యాదిప్రతిహ
తర్కావత్తంభేనచార్యాకాదినా నీకఇవనా నీకోయతోవేదనిండః ॥ ౧౧ ॥ ఇదానింశీలస్యాచార వివాంతర్థావసంధవాద్యేదమూలతావి
వతంత్రంస్తృతిశీలాదిప్రచారనియమఇతిదశయితుంచతుధాధర్మ ప్రమాణమహ ॥ వేదఇతి - వేదోధర్మే ప్రమాణంసర్వవిత్సృత్య
క్షేకశ్చిత్స్తృత్యానుమితఃఇత్యేవంచాత్మర్యంసమప్రమాణచరిగనే - అతపితశ్రుతిస్తృత్యుచితంధర్మమిత్వత్రద్వయమేవాభిహితవా -
సదాచారకృష్టాచారఃస్వస్యచాత్మకఃప్రియమాత్మకుష్టిః ॥ ౧౨ ॥ అథకామేష్టితి ॥ అథకామేష్టసత్తానామథకామలిప్సా మాన్యానాం
భూమివ దేవోయంయేకత్వధర్మానుసరిహయోలోకప్రతిపత్త్యధర్మంధర్మమనుష్ఠంతివేదాంకమఫలమిత్వధర్మః - ధర్మంచజ్ఞాతు
మిచ్ఛతాంప్రకృష్టంప్రమాణంశ్రుతిః - ప్రకమణోభనేనచ శ్రుతిస్తృతివిరోధేస్తృతిర్యథోనాదరణీయఇతిభావః - అతపితజానాలిః శ్రుతి
స్తృతివిరోధమశ్రుతిశేషగతియసే ॥ అవిరోధేసదాకార్యంస్తాత్రణంవైదికవత్పదా ॥ భవిష్యపురాణేభ్యుత్తం - శ్రుత్యాసహవిరోధేకువాభ్యతే
విషయంవివాదైమినిరహ్యకా ॥ విరోధత్వవేదంస్యాదసతిహ్యనుమానం - శ్రుతివిరోధేస్తృతివాక్యమనవేక్ష్యం అప్రమాణమనాదరణీయం -
అసతివిరోధమూలవేదానుమానమిత్వధర్మః ॥ ౧౩ ॥ శ్రుతిస్తృతి ॥ యత్రపునశ్చుత్తోరవదై వ్యధంపరస్సరవిరుద్ధాథా ప్రతిపాదనంత
త్రవాదవధిర్హమనునాస్తృతౌతుల్యబలతయోవికల్పసుష్టావనిధానేనచవిరోధాభావః - యస్తాస్తన్వాదిభ్యఃపూర్వతరైరపివిద్వద్భిఃసమ్య

మధ్యదేశనామదేశఃకథితః॥ ౨౧॥ ఆసముద్రాద్వివృతః॥ ఆపూర్వసముద్రాదాపశ్చమసముద్రాదేవామధ్యధ్యమశ్చయన్తద్యంతరము
 ర్ధావతరదేశంపండితానాంపండితానామధ్యధ్యమశ్చయన్తద్యంతరము॥ ౨౨॥ కృష్ణసారస్వతీ॥ కృష్ణసారస్వతీగోమతీత్రస్వభావతోవసంతిమహాదానీతస్య యజ్ఞార్చోశో
 ఙ్గాతవ్యః॥ ఆస్మాన్మేష్యదేశోనయజ్ఞాహాతకర్మకః॥ ౨౩॥ ఏతాని॥ అస్యదేశోన్మహాపిద్మవారదాయజ్ఞాహాతావజ్ఞప్రకారావజ్ఞ
 ఏతాదేశాస్యయత్నాదాశ్రయైరకాశాద్రమ్యుత్పత్తివీధితోవృత్తవర్ణమస్యదేశమప్యాక్రయేత్॥ ౨౪॥ ఏమధమఃస్వేతి॥ ఏమయమమ
 కంధమఃస్వయానిస్సంక్షేపేణాహుః॥ దానిజ్ఞాప్రకారణంవేదోభిలోకర్తృమూలమిత్యాదినోక్తమిత్యర్థః॥ గోమంతరాద్వివృతఃకర్మకా
 త్పూర్వాభ్యాత్తరకధర్మవతరకథివివక్ష్యాన్సేవిరభివ్యక్తతత్కారణస్థితావేవాప్తూర్వాభ్యాస్యధర్మస్యయానిరివివాద్యాత్తరకాహంసంభవో
 త్పత్తిజగతభివ్యక్తా॥ ఇదానీంవగంధర్మకాశ్చమతః॥ వగంధమఃశబ్దకృపకర్మకమత్రమధమవగంధ్రమధమగంధమధమవైవిధ్య
 కధర్మాజాముపలక్షకః॥ తేవధవివ్యపురాణాహుః॥ వగంధమఃస్పృశస్తేవీకాశ్రమానామతఃపరం॥ వగంధ్రమస్త్రేయస్సుగోశా
 నైమిత్తికప్రథా॥ వగంధ్రమేకమాశ్రమమాధమఃస్పృశవతఃతే॥ వగంధమస్స ఉత్తమైయథోపయనంసంస్మృతం॥ యస్తాశ్రమంస
 మాశ్రమత్యఅధికారఃప్రవతఃతే॥ సఖ్యాశ్రమధమః సుఖిజ్ఞానందాదిత్యయా॥ వగంధ్రయాశ్రమత్వంవగంధిక్రమ్యప్రవతఃతే॥ సవస్తా
 శ్రమధమః సుమాంశీయామేఖిలాయయా॥ దాగుననప్రవతేతగుంధమస్స ఉచ్యతే॥ యథామాధానమేతస్యప్రమానంపరం॥

నానిదిత్రమేకమిదిత్రయాధమనాస్యం ప్రవరతామ్ || నైమిత్తికస్సవిజ్ఞేయః ప్రాయశ్చిత్తవిధిస్యథా || ౨౧ || వైదికైరితి || వేదమూలభాష్య
 వైదికైరితి స్సవిజ్ఞేయమనంతరమితిగాదికమభిప్రాయాచారాంశాభావాదిశరీరసంస్కారః కర్తవ్యః పాపనః పాపక్షయపాపః ప్రేత్య
 పరభూతేనసంస్కృత్యైవసంసారాగాదికలసంబంధాదికాలాతరవేదాభ్యయనాద్యధికారాత్ || ౨౨ || కుతః పాపసంభవోయేనైవంపాపక్షయ
 పాపక్షయమతః || గాథైకైరితి || యేగభావభూతయోక్తియంతేతేగార్హిః పూజాగ్రహణముచలక్షణంగర్హానాదేరకామియాపర్యాజ్ఞాత
 శ్చయత్కమమంత్రవర్ణపిఠాప్రాశనాదియాపంతజ్ఞాతకమభాదంతమాదాకరణకమహాంబేదింధనముపనయనం ఏతే నైకజీకం ప్రతిష్ఠ
 నిజామిదంకలపృథికాచైత్యకలేతోదాహిత - యద్యత్పాపం గాన్ధికంచాకుచిమాత్యగభావాః సంకల్పద్విజాతినామపమృజ్యతే || ౨౩ || సాస్వి
 త్యామోశేతి వేదాభ్యయనేనప్రతేమభూతాంసవజనాదినియమైర్హృదైస్సావిత్రచరుపూమాదిభిః సాయం ప్రాతః పూజా మైశ్చైత్యవిధాన్వి
 త్యేచప్రతేకప్రాధాన్యాదస్యపుతగుపన్యాసః - ఇత్యయోబ్రహ్మచర్యావస్థాయాండేనపిఠాపిశ్చరపణానూపయా గృహస్థావస్థాయాంపు
 త్రోబ్రహ్మసేవమహాయజ్ఞేపంచవిధ్యస్త్రయజ్ఞాదిభిః యజ్ఞజ్యోతిష్టాచాదిభిః బ్రాహ్మబ్రహ్మప్రాపియోగ్యయంతసుతస్వసన్నిగ్మ ఆత్మా
 క్రియతే - కమనాపహత్యరబ్రహ్మజ్ఞానేనమాయేవామై || ౨౪ || ప్రాగితి || సానిచ్చేదనాత్పాశ్చురుషస్యజాతకర్మాభ్యసంస్కారః క్రియతేత
 దాచాస్యస్వగృహ్యాకమంత్రైః సన్నిధాంభుస్సుతానాం ప్రాశనం || ౨౫ || సామధేయమితి || జాతకమేతిపూర్వజ్జీతజన్మనఃప్రస్తుత
 త్యావేదన్తాపేక్షయైవకమేదాద్యదేవానానిలస్యశిశోనామభేయంస్వయమసంభవేకారయేత్ - అథవా - ఆశానెచువ్యతిక్రాంతేనాను

నేమధమనాస్యవోయానిఃసమాసేనప్రకీర్తితా | సంభావ్యాస్యసర్వస్యవణాధమూనిజోధత || ౨౬ || వై
 దికైఃకమభిఃపుణ్యైర్విషేకాదిర్విజన్మనామ్ | కార్యశ్చరింసంస్కారః పాపనః ప్రేత్యచేహవ || ౨౭ || గా
 థైకాపూజామైర్జ్ఞాతమనాచాశమాంజేనిబంధనైః | వైజం గార్భికంచైవోద్విజానామపమృజ్యతే || ౨౮ ||
 సాస్విధ్యాయేనవ్రతైః పూజామైః త్రైవిద్యే నేద్యయానుతైః | మహాయజ్ఞైశ్చయజ్ఞైశ్చ బ్రాహ్మయంత్రీయ
 తేతను || ౨౯ || ప్రాజ్ఞాభివధానాత్పంనోజాతకమవిధీయతే | మంత్రవత్పాశ్చసంచాస్యహిరణ్యమధుసర్పి
 మామ || ౩౦ || నామధేయందశమ్యాంతుద్వాదశ్యోంవాస్యకారయేత్ | పుణ్యైలిథమునూతేనానక్షత్రై
 వాగుణాన్వితే || ౩౧ || మంగళ్యం బ్రాహ్మణస్యస్వాత్మత్రియస్యబలాన్వితమ్ | వైశ్యస్యధనసంయుక్తం
 శూద్రస్యతుజగుప్తుతమ్ || ౩౨ || శర్మవద్బ్రాహ్మణస్యసాద్రాక్షోరతాసమన్వితమ్ | వైశ్యస్యపుష్టిసంయు
 క్తంశూద్రస్యప్రైవ్యసంయుతమ్ || ౩౩ || స్త్రీణాంసఖోద్యమనూరంవిస్పష్టాథంమనోహరమ్ | మంగళ్యం
 దీఘువనాంతమాశీర్వాదాభిధానవత్ || ౩౪ || చతుర్థేమాసికతవ్యంశిశోర్విష్కృమణంగృహేత్ | వ
 ప్తేన్నప్రాశనంమాసియజ్వేపంమంగళంకురేత్ || ౩౫ || చూడాకమేద్యజాతినాంసర్వేషామేవధమకతః | ప్ర

కమవిధీయతఇతిశంఖచననాద్దశమనాస్యలిపికాదకాపాదవివాధ్యభ్యయం - తప్రాశ్చకరణ ప్రశస్తేతిథాప్రశస్తవికమునూతేనక్షత్రైవ
 గుణవత్వేవజ్యోనిచివకతేకరకవ్యంవాశ్జోవధారణ || ౩౬ || మంగళ్యమితి || బ్రాహ్మణాదీనాంయథాక్రమంమంగళ్యంబలసనిందావాచకాని
 మథబలవశుదీనాదీనామానికరకవాన్వి || ౩౭ || బిదానీముపపదనియమాభామామా || శమనావద్బ్రాహ్మణస్యేతి || విషయంయథాక్రమంశమక
 కమపుష్టిత్రైవిద్యవాచకానికరకవాన్విశమనావధూరిదాసాదీనిదిశుచదానికార్యాదిదాహరణానితుకుభశమానలవమావశుభూ
 రిఃదేశదాశఇతి || తథాచయమః || శమనాదేవశ్చవిశ్రస్యకమప్రాతాచభూభుజః | భూతిదత్తశ్చనైశ్యస్యదాసమ్మద్రస్యకారయేత్ - వి
 జ్ఞుపురాణిత్వైక్యం || శమనావద్బ్రాహ్మణస్యైక్యంశమేదాక్షత్రసంయుతం | గుప్తచాసాత్మకంనామప్రశస్తంవైశ్యమద్రామా || ౩౮ || స్త్రీ
 ణామితి || సుఖోచ్చార్యమక్రూరాభావాచివ్యత్యాభిధేయంమనఃప్రీతిజననంమంగళవాచిదీఘువనాంస్వరాంతమాశీర్వాదతేనాభిధానేన శబ్దేనూపే
 తం || స్త్రీణాంనామకర్తవ్యంయథాయశోదాదేవీతి || ౩౯ || చతుర్థేమాసితి || చతుర్థేమాసేపాలస్యజన్మగృహస్థిష్కృమణమితిత్వచక
 నాథంకార్యం - అన్నప్రాశనంపక్షమేమాసే అథవాకులధమనైవయత్తంగళ్యమిత్తంత్రకవ్యంలేనూత్తకానాదస్యకాలేనిసిష్కృ
 మణం - తథాచయమః || తతస్త్రవీయకర్తవ్యంమాసిశూర్యస్యదశకాశం | సకలసంస్కారకేషాన్వియంతేసామితి || శమాదికమపుష్టప
 ణంకులాచారేణకర్తవ్యం || ౪౦ || చూడాకమేతి || చూడాకరణంప్రథమేవషేషత్పరీయేవాద్విజాతినాంధమనోధమకభాంకార్యం
 ప్రసంగోదహత్ - యద్రదావాస్సంచతంతిమానావిశిఖా ఇదేతికుంత్రలింగాద్గులధమనాసారేణాయం భవ్యభీరవికల్పః అరవివాశ్యల

యన్యవిజ్ఞంబునిచే - శేషముచ్చయ - జగహర్ - భారతజుషిసముచ్చిత నై క్రవ ప్రాప్తంకథాపితేశాంతికా బ్రాహ్మణస్వదండకార్యభిరతః
 భావ్యుక్త్యాప్యభిరంతంబివివిధావేకరస్వస్వవిజ్ఞతావత్ - బ్రహ్మచారిశోవాదండభిరవాన్వీకృతకర్మచరణాత్ వికనై క్రవదండస్వభా
 రణంవికల్పితయాచేదైకబ్రాహ్మణసంబంధాల్పముచ్చయోద్వంద్యనానూద్యతేబ్రాహ్మణాదనూవికల్పేనద్వంద్యదండకార్యమానకార్యేకర్మ
 ముద్భవంబి ౧౫॥ కేశాంతికభి - శేషలలాటసాసికాపర్యంతపరిమాణక్రమేణ బ్రాహ్మణాదినందంహాకరణావ్యాః ॥౧౬॥ ఋజవభిరతేదం
 దాలవ్రజాతమతాఃకోభనదశనాస్వవల్లలాః - ఆగ్నిదాహరహితాభవేయః ॥ ౧౭॥ సయతైః ప్రాజీవాతముద్యేజనీయమిత్యాహ ॥ ప్రతిగృ
 హ్యైవైదికై క్రలక్షణంప్రాప్తమిష్టంసందంగ్యహిత్యాదిత్యాభిముఖంనీర్వాగ్నింప్రదక్షిణీకృత్యయథావిదితై క్షంయాశేత్ ॥౧౮॥ భవదితి ॥ బ్రా
 హ్మణాభవతితియందేహిభవచ్యబ్ధిభూర్వంభియంయోచనాన్వీకృత్యముచ్చారయేత్ - క్షుద్రయాభియంభవతిదేహిభవచ్యభ్యంతై శ్శోభియందేహి
 భవతిభవచదుత్తరం ॥ ౧౯॥ మాతరంవేతి ॥ ఉపనయనాంగభూతాంభియం ప్రథమంమూరరంభగిసీంచామాతుర్వాభగిసీంసమూదరాంయో
 శేత్ - యోచై నంబ్రహ్మచారిణంప్రత్యాఖ్యానేననావమస్యేత్ పూర్వాసంభవేతి త్రరాపరిగ్రహః ॥౨౦॥ సమాహృత్యేతి ॥ తదై క్షుతంబహుభ్య
 ఆహృత్యయోవదన్మన్వీహిత్రోచితంగురజెనివేద్యనివేదనంకృత్యా అహయయానకదన్వేనసదన్మంప్రచ్ఛద్య వివమేతద్గుర్గుహీవ్య
 వీత్యాదిమాయావ్యుత్తరేకేతదనుష్ఠాతఆచమనంకృత్యావచిస్సకభుంజితప్రాజ్ఞుభిః ॥౨౧॥ ఇదాసీంకామ్యభోజనమాహ ॥ ఆయుష్యమితి ॥ ఆ
 యుషేహితమన్నంప్రాజ్ఞుభోభుంకైతయమక్మమః ॥ ప్రాజ్ఞుభోభుక్తు ఇర్యభః - యశసేహితందక్షిణాముఖః - ఆయుష్యస్సృత్యబ్ధి

పైలనామంబరౌవైశ్యేనందానమాంతిధర్మతః ॥ ౨౫॥ కేశాంతికా బ్రాహ్మణస్వదండకార్యః ప్రమాణతః ॥
 లలాటసమ్మితోరాజఃస్వాత్మనాపాంతికోవిదః ॥ ౨౬॥ ఋజవస్తేతుసక్షేప్త్యురప్రణాస్సేవ్యుదేశనాః ॥ అను
 ద్వేగతరాస్మాణాంసత్వచోనాగ్నిదూషితాః ॥ ౨౭॥ ప్రతిగృహ్యేప్రతిదండముపస్థాయవభాస్కరమ్ ॥ ప్ర
 దక్షిణంపరిత్యాగ్నించరేదై క్షుతంయథావిధి ॥ ౨౮॥ భవత్పూర్వంవరేదై క్షుతముపనీతోద్విజో త్రమః ॥ భ
 వన్నధ్యంతు రాజన్యేవైశ్యస్త్రుభవమత్తరమ్ ॥ ౨౯॥ మాతరంవాస్వసారంవామాతుర్వాభగిసీంనిజామ్ ॥ భి
 త్తేతభిత్తాంప్రథమంమూచై నంనావమానయేత్ ॥ ౩౦॥ సమాహృత్యశుతదై క్షుతంయోవదధానామాయ
 యా ॥ నివేద్యగురవేన్నీయాదావన్యప్రాజ్ఞుభిశ్శుచిః ॥ ౩౧॥ ఆయుష్యంప్రాజ్ఞుభోభుక్త్యేయశస్వందక్షి
 ణాముఖః ॥ శ్రియంప్రత్యబ్ధిభోభుక్త్యే - ఋతంభుక్త్యే - హవ్యదబ్ధుభిః ॥ ౩౨॥ ఉపస్సృత్యద్విజోనిశ్యమన్న
 మద్యాసమాహితః ॥ భుక్త్వాచోపస్సృతేత్తమ్యగద్భిః ॥ భానివసంస్సృతేత్ ॥ ౩౩॥ పూజయేదతనంనిత్యమ
 న్వాచై చతదమన్నయ ॥ భుక్త్యాహ్మమైత్సృసేదేచ్ఛప్రతినందేచ్ఛసర్వతః ॥ ౩౪॥ పూజితంవ్యాచనంని
 త్యంబలమూజాంవయచ్ఛతి ॥ అపూజితంతుయచ్ఛక్రముభయంనాశయేదిదమ్ ॥ ౩౫॥ నోచ్ఛిష్టంస్మచిద్ద

భిః - ఋతంసత్యంకథలమిచ్చన్నదబ్ధుభోభుంజిత ॥ ౩౬॥ ఉపస్సృత్యేతి ॥ నివేద్యగురవేన్నీయాదావన్యంయవ్యభిభోజనాత్పాచమనం
 విహితంతథావ్యభిః ॥ భానివసంస్సృతేదితిగుణిభానాథోన్మనాదఃసిత్యంబ్రహ్మచర్యానంతరమపిద్విజ ఆచమ్యన్మంభుంజిత - సమాహితో
 నస్వమనాఃభుక్త్వాచాచామిదిసమ్యగ్యథాశాస్త్రంలేనప్రత్యర్థకస్తాపాదావప్రతిపేదంబువీక్షితంఇత్యాదిదక్ష్యక్రమసిసంగృహ్యభిజలే
 నభాసింద్రియోచిషట్భిరద్రాచివస్సృతేత్ తానివచిరస్థానిమాగతముత్సౌత్రాదినిగ్రహితవ్యానిభానిచోపస్సృతేత్ శిష్యాశ్యాసితిగౌతమ
 వచనాత్ - ఉపస్సృత్యసంకృత్యాభానివసంస్సృతేదితిపుత్రిగ్నిధానాత్ - తిరభ్యక్షణమాత్రమాచమనంభుస్సుశనాదికమితికరణవ్యతాఇతిదర్శి
 తం ॥ ౩౭॥ పూజయేదితి ॥ సర్వదాఅన్నంపూజయేత్పూజాకార్యేనధ్యాయేత్ - తమక్రమాదిపురాణ - అన్నవిష్ణుస్సవయంప్రాహుత్యమవృ
 త్తప్రాణభగంకుంసదాధ్యాయేత్సమం సంపూజయేత్సదా - అనిందతై చతద్యాతు - దృష్టావహుష్యేత్సగ్నిదేచ్ఛేలిహేత్యంతరమవిభేద
 మన్నదేశశేసత్యజేత్ - ప్రతినందేన్నిత్యమస్మాకమేతదస్త్రీతిఅభిధాయవందనంప్రతినందనం - తమక్రమాదిపురాణఅన్నదృష్టావప్రణమ్యా
 దాప్రాణలిఃకథయేత్త్రుః - అస్తాకంనిత్యమస్త్రేవతదిభక్త్యామవన్నమేత్ - సర్వశస్సర్వమన్నం ॥ ౩౮॥ పూజితమితి ॥ యస్తాత్పూజిత
 మన్నంసామర్థ్యంతర్యంచదహతి ఆపూజితంపునరేతమభయంనాశయతి - తస్మాత్సర్వదాసంపూజయేదితిపూర్వేదై కవాక్యతాపన్నమిదంభ
 లత్రవణంసంధ్యావందనాదాపుచాక్రమరితక్షయవన్నిత్యంకామనావిషయద్యేనాపినిత్యక్రమరితహితా - నిత్యక్రమితిరోహిత్యలత్రవణంస్తు
 త్యభామితిమేధాతిథినిండరాదౌ ॥ ౩౯॥ నోచ్ఛిష్టమితి ॥ భుక్తావశేషంకస్యభిన్నదహ్యోభమథాన్యంప్రాప్తాయాంసంబంధమాత్రవివ
 క్షయోపక్షి - అనేనైకసాక్షాన్యనిషేధనసూత్రస్యాప్యభిష్టదాననిషేధనీడ్వేసూచిష్టంసహవిష్కృతదిహిత్రోచరనిషేధకృతుభః
 స్మారతకప్రత్యాఖ్యానః - దివాసాయంభోజనమోశ్చమధ్యభంజితవారద్వయేపృథిభోజనంసమర్థాత్ - నాతిసూహిత్యమాచరేదితిచాతుభాం

[illegible]

కావశ్యం పూర్వపండితాయాన్యకాదశేంద్రియాణ్యమలస్యర్యాచాంతిభావం సర్వాణి కమతో నామకర్తృమాద్యత్వైమి ॥౮౯॥ శ్రో
 త్రమితి ॥ తేషాం కాదశశ్రోత్రాదీనిదశై తానిబహిరింద్రియాణి నామతో నిదిష్టాని - పాయాపస్థంహ ప్రపాదమిదంబద్ధకృతాచీతార్యనే
 నాంగానామిత్రాణ్యంగద్వంద్వత్వాదేకవచ్ఛవః ॥ ౯౦ ॥ బుద్ధీంద్రియాణీతి ॥ ఏషాందశానామధ్య శ్రోత్రాదీనిపంచక్రమోద్దానిబుద్ధేకర
 గత్వాబుద్ధీంద్రియాణి - పాయాద్దీనిచోత్పన్నాదికమకరగత్వాత్కర్తేంద్రియాణితద్విదోవదంతి ॥౯౧॥ ఏకాదశమితి ॥ ఏకాదశసంఖ్యా
 మారకంచదుసూరూపమంతరింద్రియంజ్ఞాతవ్యం - స్వగుణేశసంకల్పరూపేణజగదయరూపేంద్రియగణ ప్రవర్తకస్వరూపం - అతవివయస్య
 స్వకనీజితే జగదవపంచకబుద్ధీంద్రియకమేంద్రియగణోజితో భవతఃపంచకావిత్తదస్య చరిమాణమిత్యనుభవై సంఖ్యాన్యాసంజ్ఞాసం
 ముఖాత్కాథ్యయనేష్యితపంచసంఖ్యాచరిమితిసంఘాతః ॥ ౯౨ ॥ మనోధమసంకల్పమూలత్వాదింద్రియాణాం ప్రాయోగప్రవృత్తైః
 దేహంప్రాప్తోతితాన్యేవపునరింద్రియాణి సమ్యక్నియమ్యసిద్ధిమోక్షాదిపురుషార్థాద్యాగృహాపాలభతేతస్మాదింద్రియసంయమంకుర్యా
 దంతేమః ॥ ౯౩ ॥ కిమింద్రియసంయమేనవిషయాభోగాదర్లబ్ధకామానివత్సర్వేభిత్వాశంక్యాహ ॥ సజాత్వితి ॥ సకదాచిత్తామౌఖిలాః
 కామ్యంతభితికామావిషయాః తేషాముచ్యోగేననివర్తతేతిమన్యుతేనాగ్నివాధికాధికరమమేవవర్తతే ప్రాత్యభోగాస్యాపి ప్రతిదినంచ
 భిక్షభోగాంభాదశకారే - అతవివదితపురాణయయాతివాక్యం - యత్పుత్రీవాన్త్రీహింపంహిరణ్యంపశవస్త్రీయః ॥ ఏకస్యాపిసక

౮౯ ॥ ఏకాదశేంద్రియాణ్యామలస్యర్యానిపూర్వేవనీషిణః ॥ తానిసమ్యక్ప్రవృత్త్యామియథావదనుపూర్వకః ॥
 ౮౯ ॥ శ్రోత్రంతత్త్వత్వముషీజిహ్వనాసికాచైవపంచమితి ॥ పాయాపస్థంహ ప్రపాదంవాక్చైవపదతమీస్త్వతా ॥
 ౯౦ ॥ బుద్ధీంద్రియాణిపంచైషాంశ్రోత్రాదీన్యనుపూర్వకః ॥ కర్తేంద్రియాణిపంచైషాంపాయాద్దీనిప్రవ
 త్తతే ॥ ౯౧ ॥ ఏకాదశంమనోజ్ఞేయంస్వగుణేనోభయాత్తకమ్ ॥ యస్మిన్జితేజితావేతాభవతః పంచకాగణో
 ౯౨ ॥ ఇంద్రియాణాంప్రసంగేనదోషమృచ్ఛత్య సంతయమ్ ॥ సన్నియమ్యతుతాన్యేవతస్సిద్ధిం నియచ్ఛతి ॥
 ౯౩ ॥ సజాతుకామఃకామానాముపభోగేనశామ్యతి ॥ హవిషాకృష్ణవర్తేవభూయ ఏవాభివర్తతే ॥ ౯౪ ॥ య
 తైవతాప్రాప్తుయాత్సర్వాణ్యతైవతాకేవలాంప్రవృత్తే ॥ ప్రాపణాత్సర్వకామానాంపరిత్యాగో
 విశిష్యతే ॥ ౯౫ ॥ నతతై తానిశక్యం తేసన్నియంతుమసేవయా ॥ విషయేషుప్రజాహ్లానియథాజ్ఞానేననిత్యకః ॥
 ౯౬ ॥ వేదాస్త్వగచ్ఛయజ్ఞాశ్చనియమాశ్చతపాంసవ ॥ నవిప్రదుష్టభావస్యసిద్ధింగచ్ఛంతికహింబత్ ॥ ౯౭ ॥
 శ్రుత్వాస్పృష్టావదృష్టావభుక్తావభూత్వా చయోనరః ॥ నహృష్యతిహ్లానియవా సవిజ్ఞేయోజితేంద్రి
 యః ॥ ౯౮ ॥ ఇంద్రియాణాంతుసర్వేషాంయద్యేకం కురతీంద్రియమ్ ॥ తేనాస్యకురతిప్రజ్ఞాదృతేఃపాదాది
 వోదకమ్ ॥ ౯౯ ॥ వశేకృత్వేంద్రియగ్రామంసంయమ్యచమన ప్రథా ॥ సర్వాసంసాధయేదథానక్షీణ్య

ర్యాస్తంతదిత్యంత్యుచ్యతే ॥ యథా ॥ పూర్వంపరంసహస్రంమవిషయాసక్తచేతసః ॥ తథాప్యనుదినంభృష్టయతైష్యవహిజాయ
 తే ॥ ౯౮ ॥ యతైవతాని ॥ యవితాస్సర్వాన్విషయాకప్రాప్తుయాద్యతైవతాన్గ్రాహనువేక్షతేతయోవిషయోదేవకః ॥ శ్రేయోకాత
 స్తాత్సర్వకామప్రాప్తైస్తకువేక్షప్రశస్యాతథాహవిషయలోబపశ్యతత్పాదనామ్యత్పాదనేకత్వసంభవోచితత్వచక్షేణాతిశయానమవిషయ
 విరసస్య ॥ ౯౯ ॥ ఇదానిమింద్రియసంయమోపాయమాహ ॥ సకథా ॥ ఏతానింద్రియాణివిషయేషుప్రసక్తానితథానానేవయావిషయసన్ని
 ధివజగదయనియంతుంశక్యంతేదుర్విచారత్వోతథాసర్వభావిషయాణాంక్షయిత్యాదిదోషజ్ఞానేనశరీరస్వచాస్థిస్థూలమిత్యాదివ
 య్యమాణదోషచింతనేకతస్మాద్విషయదోషజ్ఞానాదినాబహిరింద్రియాణికునశ్యన్తియచ్ఛేత్ ॥ ౯౯ ॥ తస్మాదనియమకంచసూచికారస్యహేతు
 స్సస్వదతతా ॥ వేదాజితి ॥ వేదాధ్యయనదానయజ్ఞనియమకపాంసభోగాదివిషయనేనాసంకల్పశీలినోనకదాచిత్ఫలసిద్ధయైప్రభవంతి ॥ ౯౭ ॥
 జితేంద్రియస్వస్వరూపమాహ ॥ శ్రుత్వైతి ॥ సుతివాక్యంనిందావాక్యంచశ్రుత్వామఖస్పృశంకుమాలాదిదఃఖస్పృశంమేషకంబలాదిస్పృష్టాన్వి
 సురూపంకుహంపంచదృష్టాన్విస్వాకులస్వాదుచభుక్తాన్సురభిమసురభించభుక్తాన్వియస్యనమాచరవిమదోసజితేంద్రియాజ్ఞాతవ్యః ॥ ౯౮ ॥
 ఏకేంద్రియాసంయమోపినివార్యతభిత్వాహ ॥ ఇంద్రియాణాంత్వితి ॥ సర్వేషామింద్రియాణామధ్యయద్యేకమపింద్రియంవిషయప్రవణం
 భవతితతోస్యవిషయపరస్య ఇంద్రియాంతరైరపిత కర్తవ్యజ్ఞానంకురతినవ్యకృతికై - చకురనిమిలోదకపాత్రాదివైతేనాపిభిక్షేణసర్వస్థా
 నసమోదకంసవ్యవతిక్రమే ॥ ౯౯ ॥ ఇంద్రియసంయమస్యసర్వపురుషార్థాహేతుతాండకంయతి ॥ వశేకృత్వైతి ॥ బహిరింద్రియగణయ
 త్తంకృత్వామనశ్యసంయమ్యసర్వాన్పురుషార్థాసమ్యక్సాధయేత్ - యాగతజపాయేనస్వదేహమపిదయ్యోస్యహజనుభోసంస్కృతా

న్వాదికంభుశ్చైశ్చ సక్రమేనకంత్వతే | ౧౦౦ | పూర్వాంసంధ్యామితి || పూర్వాంసంధ్యాంశ్చిహమితివకాలాభ్యసూరత్వంకసంధ్యాగే
ద్వివీయా - ప్రథమసంధ్యాసూర్యదశానపర్యంతంసామిలింజప సైక్తే - ఆసనాకథాయనిపుత్రగతిరేకత్రదేశకుర్యాత్ - పశ్చిమాంతు
సంధ్యాంసామిలింజపసమ్యుజ్జ్కత్రదశానపర్యంతముచవిష్టస్యాత్ - అత్రవళవత్తావజ్జేపః ప్రధానంస్థానాసంధ్యంగే వలవత్పన్నిధా
వళవంతదంకమితిన్వాయాత్ - సంధ్యాయోర్వేదవిద్వి ప్రోవేదపుణ్యసయజ్జ్వతే | సహస్రకృత్వ స్తవ్యశ్యస్యైతివపూర్వంజపాత్ వలము క్రం-
మేధాతిథిస్తుసానాసయోరేవ ప్రాధాన్యమాహ | సంధ్యాకాలశ్చముమాతకమాత్రం - తదాపాదోగీయాజ్జవల్క్నైః ప్రాసప్తద్ధికుసతతం
దివసానాయథాక్రమం | సంధ్యాభుమూతకమాత్రంతుక్రనేవృద్ధావసాస్యైతా | ౧౦౧ | పూర్వాంసంధ్యామితి || పూర్వసంధ్యాయాం
తిష్ఠజపంకుర్యాణానిశాసంధింతపాపంసాకయతి - పశ్చిమసంధ్యాయాంతుఉపవిష్టజపంకుర్వాదివాజికంపాపంనిహంతిత్రాపిజపా
త్ఫలము క్రంవితచ్ఛాన్వాదికృతపాపవిషయం - అతవివయాజ్జవల్క్నైః || దివావాయదివారాత్రాయదక్షానకృతంభవేత్ | త్రికాలసంధ్యా
కరణాత్తత్సర్వవిప్రశ్యతి | ౧౦౨ | సతిష్ఠతి || యఃపునఃపూర్వసంధ్యాంనానుతిష్ఠతిపశ్చిమాంతుసాహస్తేతత్తత్కాలవిహితం జపాదిక
రోతిత్యర్థః సహస్ర ఇవసర్వస్త్వద్విజాతికమణాతిథిసత్కారాదేరపివాక్యఃకార్యః - అసేనైవత్రత్యవాయేనసంధ్యాపాసనస్యనిత్య
తోహ - నిత్యత్వేపిసర్వదాపేక్షితపాపక్షయస్యఫలత్వమవిరుద్ధం | ౧౦౩ | ఆపాంసమితి || బ్రహ్మయజ్ఞరూపమిదంబ్రహ్మవేదాభ్యయనాశ
క్తసామితిమాత్రాభ్యయనమవిధీయతే - అరణ్యాదినిజానదేశంకర్తావ్యావ్యాదిజలసమాపేనియతేంద్రియస్సమాహితోనస్యజపానై త్యకంవి
ధింబ్రహ్మయజ్ఞరూపమాస్థితోనుతిష్ఠానుస్సామితిమపిప్రణవవాక్యపుత్రయయతారయథోహమధీయార్ | ౧౦౪ | వేదోపకరణఇతి || వేదో

యోగత ప్రముమ్ | ౧౦౦ || పూర్వాంసంధ్యాంజపం సప్తేత్సామిశ్రీమార్కదశానాత్ | పశ్చిమాంతుసమా
సీనఃసమ్యగృక్షవిభావనాత్ | ౧౦౧ || పూర్వాంసంధ్యాంజపం సప్తనై శ్చమేనోవ్యపోహతి | పశ్చిమాంతు
సమాసీనోమలంహంతిదివాకృతమ్ | ౧౦౨ | సతిష్ఠతి కుయఃపూర్వాంసోపాస్తేయశ్చపశ్చిమామ్ | సహస్ర
వద్భుహిహార్యఃసర్వస్త్వద్విజతమణః | ౧౦౩ | అపాంసమితి || పేనియతోనైత్యకంవిధిమాస్థితః | సామిశ్రీ
మపృథీయాతగత్వారణ్యంసమాహితః | ౧౦౪ | వేదోపకరణైవస్వాధ్యాయేచైవనైత్యతే | నానురోధోస్త్వ
సధ్యాయోహమామమంత్రేమచైవహి | ౧౦౫ | నైత్యకేనాస్త్వసధ్యాయోబ్రహ్మసత్రంహితత్వ పృతమ్ |
బ్రహ్మహుతిమంత్రపుణ్యమనధ్యాయపక్షకృతమ్ | ౧౦౬ | యస్సాస్త్వధ్యాయమధీతేజ్జంవిధినానియతశ్చ
విః | తస్యనిత్యంతురత్యేషవయోదధిఘృతంమధు | ౧౦౭ | అగ్నింధనంభైక్షవర్యామధశ్శయాంసురో
హితమ్ | ఆసమావతానాత్కుర్యాత్ కృతోపనయనోద్విజః | ౧౦౮ | ఆచార్యపుత్రశ్చశ్రామజ్ఞానదో
ధామికశ్శువిః | ఆచార్యకోధాదస్సాధుస్సోవధ్యాప్యాదితథమణః | ౧౦౯ | నాపృష్ఠకస్యబిక్రూయాన్న
చాన్యాయేనప్రవృత్తః | జానన్నపిహిమేధావీజపవల్లోకఆవరేత్ || ౧౧౦ | అధర్మేణవయఃప్రాహయశ్చైధ

పకరణవేదాంగేనాదానైత్యతేనిత్యానుష్ఠయేవస్వాధ్యాయేబ్రహ్మయజ్ఞరూపేహమామమంత్రేమచానధ్యాయాంయశరోనాస్తి | ౧౦౫ | నై
త్యకఇతి || పూర్వోక్తనైత్యకస్వాధ్యాయస్వాయమనువాదః - నైత్యకేషవయజ్జైత్యధ్యాదానాన్దియతఃసతతభవత్వాత్ - బ్రహ్మసత్రంకత్త
న్వాదిభిఃప్రకంబ్రహ్మచారిణైః బ్రహ్మహుతిపాపవిస్తస్యావలత అనధ్యాయాభ్యయనమధ్యయనరూపమనధ్యాయవత్కృత మపిపు
ణ్యమేవభవతి | ౧౦౬ | యస్సాస్త్వధ్యాయమితి || అజ్ఞమితిఅత్యంతసంధ్యాగద్వివీయా - యావదామప్యేకంస్వాధ్యాయమహరహర్విహితాం
గయ క్రంనియతేంద్రియః ప్రయతోజపతికనైవకస్వాధ్యాయాజపయజ్జేక్షీరాదిపక్షరతిక్షీరాదిభిదాచాస్తిత్వాంశ్చ ప్రీతాతిలేచప్రీతాస్య
ర్వాకామిజానయజ్జకారిణ స్తప్రయంతిత్యర్థః - అతవివయాజ్జవల్క్నైః || మధునాశయసాచైవసపేదాంస్తర్పయేద్విజః | పితౄన్చభు
ఘృతాభ్యాంచమువోధీతేహియాస్యకంభిక్యవక్రక్ష్యవరుద్ధామేవేదానాంపురాణానాంచజపస్యదేవపితృత్వప్రియత్వానోక్ష - తేర్పస్తాస్త
పూయంత్యేనంసర్వకామఫలైశ్చుత్తైరిత్యుక్తవాక్ | ౧౦౭ | అగ్నింధనమితి || సాయంప్రాతశ్చమిథోమంభియేనమాహారణభిహ్వాకయ
నరూపామధర్మయాంసంకుంభంబిళాయత్వమేవగురోరుదకమంభాద్యాకరణరూపంహితంకృతోపనయనా బ్రహ్మచారిసమావతానపర్యం
తంకుర్యాత్ | ౧౦౮ | వేదకశ్చిహ్మధ్యాప్యతిత్యత్రాహ | ఆచార్యపుత్రపరిచారకజ్ఞానాంతరదాతృభవమపిచుదిబాంధవగ్రహణధారణస
మథాధనదాతృసాధుజ్ఞాతయాదతైతేదమణాభ్యాప్యాః | ౧౦౯ | నాపృష్ఠఇతి || యద్యనేయసాల్పక్షరంవిస్వరంచాదీతంతకస్యతత్త్వంనవ
వేదోద్విస్యస్యత్వపుష్పతోపివక్రవ్యం కత్తికర్థాదిప్రక్షుభమణాంఘనమన్యాయఃతేనపుష్పతోనబ్రూయాత్ జానన్నపిహిప్రాజ్ఞాలోకేనా
కఇవవ్యవహరేత్ | ౧౧౦ | ఉక్తప్రతిపేదధ్యయంతిక్రమేదోమమాహ | అధమేణతి || అధమేణశ్చుష్టపియాయస్యవదరియశ్చన్యాయే

శయంశ్చ త్వత్కారస్య తరోవ్యతిక్రమకారీమయితి విద్వేషం వాతేన సహగచ్ఛతి ॥ ౧౧౧ ॥ ధర్మాధారాదితి ॥ యస్మిన్ శిష్యభ్యావతేభ్య
 ధానభవతః పరివర్త్యా వాక్యం నానుయాచా - తత్ర విద్యానాపకణీయానుష్ఠాప్రకృతిబీజమివోషరయత్ర బీజము ప్రసం శ్రోతాని సః షడరః -
 సచాక్షరగ్రహణభృతకాభ్యాపకత్వమాశంకసియం యద్యేతావత్త హ్యంబీయతేతదై తావదభ్యాపయమితి నియమాభావాత్ ॥ ౧౧౨ ॥ విద్య
 యైవేతి ॥ విద్యయైవ సహవేదాభ్యాపకేన వరంకుతావ్యం సమసర్వధాభ్యాపనయోగ్యత్యాభావేచాపాత్రాయైవ తాం ప్రతిపాదయేత్ - తథా
 ఛాండోగ్యబ్రాహ్మణం - విద్యయో సాక్షాం మియేతన విద్యామూలతేన పేత ॥ ౧౧౩ ॥ అస్మాను వాదమాహ ॥ విద్యాబ్రాహ్మణమితి ॥ విద్యాదిస్తు
 ప్రదేవతాకంబిదభ్యాపకబ్రాహ్మణమాగత్యపివ మవదత్ - తవాహం నిధిరస్మి మందత్ - అసూయాదిదోషవతేన మాంబవేః - తథా సత్త్వతిక
 యేన వీర్యవతీభూయాసం ॥ తథా చ ఛాండోగ్యబ్రాహ్మణం ॥ విద్యాహవై బ్రాహ్మణమబగామతవాహమస్మి త్వం మాంపాలయ అసహాతేమానినై
 నై వమాదాగోపాయమాంశ్రేయసి రిభాహమస్మి తి ॥ ౧౧౪ ॥ యమితి ॥ యమేవ పునశ్చ ధ్యంతుచింబియతేంద్రియం బ్రహ్మచారిణంజానానీతస్తై
 విద్యానాపనిధిరమ్ కాయశ్రమాదరహితాయమాంబద ॥ ౧౧౫ ॥ బ్రహ్మైతి ॥ యిపున రభ్యాసాక్షామధీయానాదస్యం వాతంబిదభ్యాపయత
 ప్రదనుకుతిరహితంవేదంగృహ్యతినవేద స్తేయయ్యక్తోనరకంగచ్ఛతి తన్నాదేతన్నకతావ్యం ॥ ౧౧౬ ॥ తాకిమితి ॥ తాకికమథకాస్తాదిజ్ఞానం
 నైదికంవేదాక్షాణ్ణానం ఆభ్యాత్తి కంబ్రహ్మజ్ఞానంయస్తాత్తుగృహ్యతినవమహస్యమధ్యస్థితం ప్రథమమభివాదయేత్ - తాకికాదిజ్ఞానదాత్త్వా
 నామేవత్రయాజ్ఞానమవాయేయతోత్తరంమాస్యత్వం ॥ ౧౧౭ ॥ సావిత్రితి ॥ సావిత్రిమాత్రపతాపివరంసుయంతితత్త్వాన్త్రునియమితఃవిప్రాది
 మాన్యః నాయంత్రితోవేదత్రయవేదాపినిషిద్ధభోజనాదిశిలః ప్రతిషిద్ధవైతావ వితచ్ఛత్రవకానమాత్రంసుయంతితకదైవనిధి నిషేధనిష్ఠత్వ

స్తేణపుచ్ఛతి ॥ తయోరన్యతరః ప్రైతివిద్వేషంవాధిగచ్ఛతి ॥ ౧౧౧ ॥ ధర్మాధారాయత్ర సవ్యాతాంశుశ్రూషా
 వాపితద్విధా ॥ తత్ర విద్యానవ ప్రవ్యాఖ్యభంబీజమివోషరే ॥ ౧౧౨ ॥ విద్యయైవ సహంకామంమతావ్యం బ్ర
 హ్మవాదినా ॥ అపద్యపిహి ఘోరాయాంన త్వేనామిరితేవపేత్ ॥ ౧౧౩ ॥ విద్యాబ్రాహ్మణమేత్యాహ సేవధిస్తే
 స్తిరక్షమామ్ ॥ అసూయాకాయమాంమాదా ప్రథాస్యాంవీర్యవత్రమా ॥ ౧౧౪ ॥ యమేవతుశుచింబిద్యాన్తి
 యతంబ్రహ్మచారిణమ్ ॥ తస్తైమాంబ్రాహ్మిప్రాయనిధిపాయాప్రమాదినే ॥ ౧౧౫ ॥ బ్రహ్మయస్త్వనను
 జ్ఞాతమధీయానాదవాప్నుయాత్ ॥ సబ్రహ్మస్తేయసంయుక్తోనరకం ప్రతిపద్యతే ॥ ౧౧౬ ॥ తాకికంచైదికం
 వాపితథాభ్యాత్తికమేవద ॥ అదవీతయతోజ్ఞానంతంపూర్వమభివాదయేత్ ॥ ౧౧౭ ॥ సావిత్రిమాత్రపారోప
 వరంబిప్రస్తుయంత్రితః ॥ నాయంత్రితస్త్రైవేదోపసర్వాశిసర్వవిక్రయా ॥ ౧౧౮ ॥ తయ్యాసనేధ్యాచరితే
 శ్రేయసానసమావశితే ॥ తయ్యాపనస్థితే చైవైనం ప్రత్యుత్థానాభివాదయేత్ ॥ ౧౧౯ ॥ ఊర్ధ్వంప్రాణా
 మప్యత్ర మంతియూనః సుపరలయతి ॥ ప్రత్యుత్థానాభివాదాభ్యాంపునస్తా ప్రతిపద్యతే ॥ ౧౨౦ ॥ అభివా
 దనశీలస్యనిత్యం వృద్ధోవసేవినః ॥ చల్వారితస్యవధం తేలయ్యుర్విద్యాయశోబలమ్ ॥ ౧౨౧ ॥ అభివాదాత్ప్ర
 రంబిప్రోజ్యాయాంసమభివాదయ ॥ అసౌనామాహమస్మి తిస్సంనామపరికీర్తయేత్ ॥ ౧౨౨ ॥ నామధేయ

శ్చవివక్షితత్వాత్ ॥ ౧౧౧ ॥ శయ్యేతి ॥ శయ్యావతీ ససంవశయ్యాససంజానిరప్రాణినామిరిద్వందైక్యవత్త్వవః - తస్మిన్ స్తేయసావిద్యావ్య
 తి కేనగురువాచాభ్యాచరితేసాధారణ్యేనస్వీకృతేవతత్కాలమపివాసీత్ - స్వయంవశయ్యాససస్థోగురావాగతేఉత్థాయాభివాదనంమర్యాత్ ॥
 ౧౧౨ ॥ అస్మాథకావాదమాహ ॥ ఊర్ధ్వమితి ॥ యస్తాహ్య సూక్ష్మవయసోవయోవిద్యాదిసాధ్వరెతయత్యాగచ్ఛతిసతిప్రాణాఊర్ధ్వముత్కా
 మంతివేదాబ్జకానిగంకుమిచ్ఛంతితాన్వృద్ధస్యప్రత్యుత్థానాభివాదాభ్యాంపునఃసుప్తాకారంతస్తాన్వృద్ధస్యప్రత్యుత్థాయాభివాదనం
 మర్యాత్ ॥ ౧౨౦ ॥ ఇతశ్చఫలమాహ ॥ అభివాదనశీలస్యేతి ॥ ఉత్థాయసర్వదాచృద్ధాభివాదనశీలస్యచృద్ధసేవినశ్చత్రయః ప్రజ్ఞాయశోబలానిచ
 త్వారితమ్యక్తప్రకషీణవధం ॥ ౧౨౧ ॥ సంప్రత్యభివాదనవిధిమాహ ॥ అభివాదనాత్పరమితి ॥ వృద్ధమభివాదయన్విప్రాదిరభివాదనాత్పరం
 అభివాదయైదిశబ్దోచ్చరణానంతరం అమకనామాహమస్మి తిస్సంనామపరికీర్తయేత్ అతోనామశబ్దస్యవిశేషపరఃత్వాత్ - స్వనామవిశే
 షోచ్చరణానంతరమభివాదనవాక్యేనామశబ్దోప్రయోజ్యఇతిమేధాదిగోవిందరాజయోరభిధానమ ప్రమాణం - అతపివగౌతమః - స్వనామ
 ప్రోచ్చాహమభివాదయ ఇత్యభివదేత్ - సాంఖ్యాన్యసౌప్తసావకంఠో ఇత్యాత్మసౌనామవిశేదిత్యుక్తవాక్ - యదిచనామశబ్దశ్రవణాత్త
 స్వప్రమాగతితా అకారభ్యాస్వనామ్నాంతే ఇత్యభిధానాత్ - ప్రత్యభివాదనవాక్యేనామశబ్దోచ్చరణం స్యాత్ సవతత్ స్వవిత్వంకుతం ॥
 ౧౨౨ ॥ నామధేయస్యేతి ॥ నామధేయస్య ఉచ్చరితస్యసతోయేకచిదభివాద్యాః సంస్కృతానభిజ్ఞతయాభివాదనమభివాదాభంసజానంతి
 తాన్వృద్ధాభివాదనేస్యసమథకత్వాత్ ప్రజ్ఞావ్యభివాద్యశక్తివిజ్ఞానాభివాదయతాభివాదయేమామిత్యేవంబ్రాహ్మణైః స్తేయస్సర్వాప్రత్య

బ్రూహ్మలో ౧౨౩ || భోక్తృబ్ధిమిత్రా అభివాదనయన్మౌక్త్రయన్ కంతస్యాంతేభోక్తృబ్ధింతరాయే - అభివాద్యసంబోధనాభోగితవివాహానా
 మ్మౌక్త్రభోక్తృభ్యయన్భావః సతాసోభివాద్యనామ్నాంస్వయాపకావః షుషిస్త్యైవైతరస్తాదేవమభివాదకావ్యమభివాదయే శుభశమా
 హమస్త్యైభోః ౧౨౪ || ఆయుష్షానితి || అభివాదనకృతే ప్రత్యభివాదయిత్రా అభివాదకోవిప్రాదిరామస్త్యైభవసామ్యేతివాచ్యః - అస్యచా
 భివాదకస్యయన్మౌక్త్రకస్యాంతేయోకాతాదిస్వైరోనామ్నామకారాంతత్వనియమావాదోనల్లతః కార్యః స్వరావేక్షం దేదకారాంతత్వం
 వ్యంజనాంతేవివామిసంభవతి - పూర్వంనామగతమక్షరంసంక్లిప్తంయస్యస పూర్వాక్షరఃతేననాగంతు రచక్రవ్యచారాదిస్వైరోనల్లతః
 కార్యః - వితక్తృవాక్యస్యైవైత్తతః ఉదాత్త ఇత్యస్యానుబృతప్రత్యభివాదేనాద్ర ఇతిత్వతంస్తరణాదినిఃస్ఫుటము క్తవాక్వాఖ్యాతంవ
 కృత్తిక్తృవామానస - టెరితికింవ్యంజనాంతస్త్వైవసైవైత్తతోయథాస్యాదితరస్తాదీప్యశం ప్రత్యభివాదనవాక్యం ఆయుష్షాన్మౌక్త్రభవసామ్యశుభ
 శర్కావివంక్షత్రయస్యబలవర్కా వివంక్షైవ్యస్యవసుభూతే - త్తతోరాజస్యవిశాంతేతికాత్యాయనవచనాత్ - క్త్రయైవ్యయోపక్షేప్త
 తోనభవతిసాద్రస్యత్తతోనకార్యః - అసాద్రఇతివాదీనివచనాత్ - స్త్రీయోమపినిషేధఇతికాత్యాయనవచనాత్ - స్త్రీయోమపిప్రత్యభివాదన
 వాక్యే - నల్లతః - గోవిందరాజస్త్రామాన్మౌక్త్రనామ్నాశమానవచనానిత్యంప్రాగభిధాయ ప్రత్యభివాదనవాక్యేఆయుష్షాన్మౌక్త్రభవసామ్యశుభద్రఇ
 తినిరుచపదోదాహరణసోపపదోదాహరణానభిజ్ఞత్వమేవనిజంక్షాపయతి - ధరణీధరోపి ఆయుష్షాన్మౌక్త్రభవసామ్యేతిసంబుద్ధివిధ క్త్యంతరంతును
 వచనంవశ్యమపిఅసంబుద్ధి ప్రథమైకవచనాంతముకళమా ఇత్యుదాహరణవిచక్షణైరవృత్తపేక్షణీయవివ ౧౨౫ || యాననీ త్రితి || యాని
 ప్రతిభివాదనస్యానురూపంప్రత్యభివాదనంనజానాతిఅసావభివాదనవిదుమేపిస్వనామాచ్యరణావ్యక్తవిధిసానుద్ర ఇవనాభివాద్యః - అభివా

స్వయేకేవిదభివాదంనజానతే | తాప్రాజ్ఞోహమితిబ్రూహ్మలో స్త్రీయస్పర్వాస్తకైవచ ౧౨౬ || భోక్తృ
 బ్ధింతరాయేదంతేస్వస్వసామ్నాభివాదనే | సామ్నాంస్వయాపకావౌహిభోభాః షుషిస్త్యైవై ౧౨౭ ||
 ఆయుష్షాభవసామ్యేతివాచ్యో విప్రోభివాదనే | ఆకారశ్చస్వసామ్నాంతేవాచ్యః పూర్వాక్షరఃపుత్రః ౧౨౮ ||
 యాననీ త్రితిభివాదస్యవిప్రః ప్రత్యభివాదనమ్ | నాభివాద్యస్ప విదుమేయథాశూద్రస్తకైవచ ౧౨౯ ||
 ౧౩౦ || బ్రాహ్మణంకుశలంపుచ్చేత్ క్త్రబంధుమనామయమ్ | వైశ్యంయేమంసమాగమ్యతూద్రమావోగ్య
 మేవచ ౧౩౧ || అవాచ్యోదీక్షితోనామ్నాయవీయానపియోభవేత్ | భోభవత్పూర్వకం త్వేనమభిభాషేత
 ధర్మమిత్ ౧౩౨ || పరవత్సీతుయాస్త్రీస్యాదసంబంధావయోనిరః | తాంబ్రూహ్మధ్వవతీ త్వేవం సుభగేభ
 గనీతిచ ౧౩౩ || మాతులాంశ్చపితృవ్యాంశ్చేవ్వశురాన్మత్స్యజోగుహా | అసావహమితిబ్రూహ్మలో ప్రత్యు
 త్థాయయవీయః ౧౩౪ || మాతృప్ససామాతులానీశ్వత్రూరభపితృప్ససా | సంపూజ్యాగురువత్సీవత్ సమా
 ప్రాగురుభార్యయా ౧౩౫ || భౌతుర్భార్యోవసంగ్రాహ్యోపవర్ణాహస్యమాన్యపి | విప్రోవ్యతూపసంగ్రా

దధౌహమితశ్చోచ్చరణమాత్రంతుచరణగ్రహణాదిభాగ్యమనిషిద్ధంప్రాగు క్త్యాత్ ౧౩౬ || బ్రాహ్మణమిత్రా సమాగమ్యసమాగమేకృతేఅభి
 వాదకమవరవయస్కంసమానవయస్క మనభివాదకమపిబ్రాహ్మణంకుశలంక్షత్రయమనామయంవై శ్యంక్షేతుంసాద్రహరోగ్యం పృచ్ఛేత్ -
 అతవివాద స్తంబికుశలమవరవయస్సంసమానవయస్సంబావిచంపుచ్చేత్ - అనామయంక్షత్రయంక్షేతుంవై శ్యంతరీగ్యంసాద్రం - అవరవ
 యస్సమభివాదకంవయస్కమనభివాదకమపితిమన్వభామేవాచ స్తంబిస్ఫుటయతిస్త - గోవిందరాజస్త్రాప్రకరణాత్ప్రత్యభివాదకస్త్రైవమకళ
 లాదిప్రశ్నకూటా - తస్మాభివాదనేసమాసమాగమస్యానుప్రాప్త్యాత్ - సమాగమ్యేతిన్యగ్నాజనానువాదప్రసంగాచ్చ - అతఃకుశలక్షే
 మశబ్దయోరనామయోరోగ్యపదయోశ్చసమాసాభోక్త్యాచ్యబ్ధివిశేషోచ్చరణమేవవివక్షితం ౧౩౭ || అవాచ్యఇతిప్రత్యభివాదకారేఅస్య
 వాచదీక్షణీయావాః ప్రభృత్యావభృథస్సావారకనిష్ఠాపిదీక్షితోనామ్నానవాచ్యః - కింకుభోధవచ్చబ్ధితూర్వకందీక్షితాదికత్వైరుత్కమూభి
 ధాయభిరేవధామిణోభిభాషేత్ - భోదీక్షితఇదంతుభవతాయజమానేనఇదంత్రియతామితి ౧౩౮ || పరపత్నిత్వేతి యాస్త్రీపరపత్ని
 భవతిఅసంబంధావయోనితఇతిస్వప్రాదిదేశభవతితాముపయన్తసంభాషణకారేభవతిసుభగేభగనీతివాచదే - పరపత్ని గ్రహణాత్సన్యా
 యాంవై యితిః స్వసుకన్యాదేస్త్రైవయన్త్యాదిపదైరభిభాషణం ౧౩౯ || మాతులాంశ్చేతి మాతులాదీనాకారాకనిస్థానాసనామక
 యఅసావహమితివదే నాభివాదయేత్ అసావిసస్వనామనిదేశభార్యయస్థాభిలుగురవ ఇత్యుపక్రమ్యజ్ఞానవృద్ధతపోవృద్ధయోరపివారితేనగు
 రుత్వకీర్తనాత్ - తయోశ్చ కనిష్ఠయోరపిసంభవార్తదిష్టయాయంగురుశబ్దః ౧౪౦ || మాతృవ్యసేతి మాతృవ్యప్రాదయాగురుపత్నివత్ప్ర
 త్యుక్తానాభివాదనాసనదానాదిస్సంజ్ఞాజ్ఞాః - అభివాదనప్రకరణాభివాదనమేవసంజ్ఞానసంజ్ఞాయతఇతిసమాప్తాఇత్యవోచత్ - గురుభ
 ర్యాసమానత్వాత్ప్రత్యుక్తానాదికమపికార్యమిత్యభాః ౧౪౧ || భౌతుర్భార్యేతి || భౌతుస్సవాతీయాభార్యాజేష్టతాప్రకరణాదు

సంగ్రాహ్యకాదరభినాద్యా- అహస్యకనిశ్రవ్యకామేవలపిరేవాథా- జ్ఞాతయఃపితృపత్యపితృవ్యాదయస్సంబంధీనా మాతృపత్యశ్వ
శూరదయశ్చ కేషంచత్వ యఃపునర్విప్రోచ్యప్రచాసాత్ ప్రత్యాగతేనైవాభినాద్యాఃసమశ్రవ్యకాంనియమః || ౧౩౨ || పితృభాగిన్యామితిపి
మరాతుశ్చభగిన్యాంజ్యేష్ఠాయాంచాత్త నూభగిన్యాంమాతృపద్యై త్రిమాతృప్తే- మాతాపునస్తాభ్యోగురుతమా- సనమాతృవ్యసామాతులా
నిత్యనేనైవగురుపత్నీవత్పూజ్యత్వము క్తంకిమధికమనేనభోజ్యతేఇదమేవ- మాతాతాభ్యోగరియసీతి- తేనపితృవ్యప్రానుజ్ఞాయాంచత్రాయాం
మాతాచరిరోధేమాతురాజ్ఞాఅనుష్ఠయేతి- అథనాపూర్వంపితృవ్యప్రాదేర్మాతృపద్యైత్యత్వము క్తం అనేనతున్నేహదిప్య త్తిరశ్వతిదిశ్యతేఇ
త్యపునరుక్తిః || ౧౩౩ || దశాబ్దాభ్యుమితి|| దశఅబ్దాఅభ్యాంస్యతద్దశాబ్దాభ్యంపారసభ్యంఅయమథః - ఏకపురవాసినాంవక్ష్యమాణవిద్యా
దిగుణరూపానాంఏకస్యదశభిరద్వైశ్చైవ సత్యపిసభ్యమాభ్యాంయతేపురగ్రహణంప్రదశనాభాగం- తేనై కగ్రామాదినివాసినామపిస్వారో
గీతాదికలాభిజ్ఞానాంచంచవక్షాపర్యంతంసభ్యంశ్రోత్రయాణాంత్యబ్దపర్యంతంసపిండేషు ఆత్యంతాలౌనై వకాలేనసభ్యం అపిరేవాథా
సర్వతో క్తకాలాదుర్ధ్వంజ్యేష్ఠవ్యవహరః || ౧౩౪ || బ్రాహ్మణమితి|| దశవక్షాంబ్రాహ్మణంశతవక్షాంపునర్షమితియంపితాపుత్రాజానీ
యా- తయోమధ్యధశవక్షాపిబ్రాహ్మణవివక్షితియస్యశతవక్షాస్యాపిపితృతస్తాత్పితృవదసాతస్యకాన్యః || ౧౩౫ || వి త్రమితి|| వి త్రం
న్యాయాదిశతంధనంబంధుఃపితృవ్యాదివయాధికవయస్కతాకమప్రాతంస్తాత్తంచవిద్యావేదాభావత్యజ్ఞానంపితానిచంచమాన్యత్వకా
రణాని- విషాంమధ్యయద్యదుత్తరంత తర్హ్వర్వస్తాత్ శ్రేష్ఠమితి- బహుమాన్యమేవేనబలాబలము క్తం || ౧౩౬ || పంచానామితి|| త్రిమవక్షాం
హ్యోజ్ఞాతీసంబంధియోపితః || ౧౩౭ || పితృభగిన్యాంమాతుశ్చజ్యాయస్యాంచస్వసర్యపి- మాతృపద్యై
త్రిమాతృప్తేస్తాతాతాభ్యోగరియసీ || ౧౩౮ || దశాబ్దాభ్యంపారసభ్యంపంచాబ్దాభ్యంకలాభృతామ్ | త్ర్యబ్ద
పూర్వంశ్రోత్రియాణాంస్వల్పేనాపిస్వయోనిము || ౧౩౯ || బ్రాహ్మణందశవక్షాంతుతతవక్షాంతుభూమివమ్ |
పితాపుత్రావిజానీయాద్వృహ్మణస్తుతయోపితా || ౧౪౦ || వి త్రంబంధుర్వయఃకమ- విద్యాభవతిపంచమి
పితానిమాన్యస్థానానిగరియోయద్యదుత్తరమ్ || ౧౪౧ || పంచానాం త్రిమవక్షాంతుభూమ్యాంసగుణవంతిచ | య
త్రమ్యస్తోత్రమానాహాశ్మాద్రోపిదశమింగతః || ౧౪౨ || చక్రిణోదశమిన్ధస్యరోగిణోభారిణఃస్త్రియాః |
స్తాతకస్యవగాజ్జశ్చపంథాదేయోవరస్యవ || ౧౪౩ || తేషాంతుసమవేతానాంమాన్యోస్తాతకపాధి- వౌ | రా
జస్తాతకయోతైచస్తాతకోన్మపమానభాక్ || ౧౪౪ || ఉపనీయతుయశ్చివ్యంవేదమధ్యాపయేద్దిన్యః | సక
ల్పంసరమాస్యంచతమాచార్యంప్రచక్షతే || ౧౪౫ || ఏకదేశంతువేదస్యవేదాంగాన్యపివాపునః | యోధ్యా
పయతిప్యత్ర్యథాముపాధ్యాంస్పృశ్యతే || ౧౪౬ || నిషేకాదీనికమాణియఃకరోతియథావిధి | సంభావ
యతిచాన్నేనపవిస్త్రోగురురువ్యతే || ౧౪౭ || అగ్న్యధేయంపాకయజ్ఞానగ్నిప్రోమాదికామభాక్ ! యః

బ్రాహ్మణాదిమచంచానాంవిత్తాదీనాంమధ్యయత్రపురుషేపూర్వమత్యనేకంధవతిసపివోత్తరస్తాదవిమాన్యః - తేనవి త్రబంధు యశ్రోకయాధి
కాన్యాన్యః- వివంవిత్తాదిత్రయయ క్తికమ- వతోమాన్యః- విత్తాదివచుష్టయ యశ్రోవిదుమమాన్యః- గుణవంతివేతి ప్రకక్షావంతితేనద్వయారే
వవిద్యాదిసత్వైప్రకక్షావమానహేతుఃకాద్రోపిదశమిమవస్థాంసవత్యధికాంగతోద్విజన్త నామపిమానాహా- శతవక్షా- బాం దశభావిభాగ
దశమ్యవస్థానవత్యధికాభవతి || ౧౪౮ || అయమపిపూజాప్రకారఃప్రసంగాదువ్యతే || చక్రిణితి || చక్రయ క్తరథాదియానారూఢస్యనవ
త్యధికవయసోరోగాతస్య భారపీడిరస్య స్త్రియాః- అవిరనిప్య త్రసమావరణస్యదేశాధిపస్యవివాహయ ప్రధితస్యపంథా స్త్యక్తవ్యః-
త్యాగాభావాద్వృద్ధదాతేన- చతుర్థి || ౧౪౯ || తేషామితి || తేషామేకత్రమితితానాందేశాధిపస్తాతకామాన్యా రాజస్తాతకయారపిస్తాతక
వివరాజావేక్షయామాన్యః- అతోరాజశబ్దోత్రపూర్వజ్ఞోనేనకేవలబావవచనః- క్షత్రియజాత్యవేక్షయా- బ్రాహ్మణందశవక్షాంల్యత్వనేనబ్రా
హ్మణమాత్రస్యకాన్యతాస్విభానాత్ స్పృతకగ్రహణై యధ్యాత్ || ౧౫౦ || ఉపనీయేతి || ఆచార్యాదిశబ్దాభావాహ || తైశ్చబ్దేరిహాస్తే ౧
ప్రాయావ్యవహారాత్ - యోబ్రాహ్మణశ్చివ్యముచనీయకల్పరహస్యసంహితాంవేదాభ్యాంసర్వాం ఆభ్యాపయతితమాచార్యం పూర్వమున
యోవదంతి- కల్పోయజ్ఞవిద్యారహస్యముచనిషత్ - వేదత్వేత్వచనిషదాం ప్రాధాన్యవివక్షయాశ్చుభజ్నిదేశః || ౧౫౧ || ఏకదేశమితి|| వేద
నైవ్యకదేశంతుక్తంబ్రాహ్మణంచవేదరహితానివ్యాకరణాదీనిఅంగానియోవ్యత్యభావధ్యాపయతిసఉపాధ్యాంయఉవ్యతే || ౧౫౨ || నిషే
కాదీనీతి || నిషేకోగభావానంతేనపితురయంగుతోపదేశఃగభావానాదీనిసంస్కారకర్మాజిపితురుపదిష్టాని యథాకాన్త్రంయఃకరోతి
అథేనచసంవక్షాయతిసవిప్రోగురురువ్యతే || ౧౫౩ || అగ్న్యధేయమితి || ఆహవనీయాద్యగ్న్యత్వాపకంకమ- అగ్న్యధేయంఅప్య
కాదీన్పకయజ్ఞాఅగ్నిప్రోమాదీన్యజ్ఞాకృతవరణోయస్యకరోతిసతస్యముద్విగిహాస్తే ౧౫౪ ధీయతే- బ్రహ్మచారిధర్మోవ్యనుపయ క్త

మపిఋత్స్విగ్మదమాచార్యాదివర్తన్తిభోపిమాన్యత్సంధకాయమంత్రసంగామ క్రం ॥ ౧౮౩ ॥ యతఃపుణోతి ॥ యతఃపూజనోఽవిరథమితి
 వదాన్యరవై గుణ్యరహితేన సత్యరూపేణవేదేనాపూరయతిసమాతాపితావజ్ఞేయఃమహాపకారకత్వగుణదోగాత్ - అయమధ్యాపకోమా
 తాపితృశబ్దవాచ్యస్తన్నామకుర్యాత్కదాచనేతిగృహితేవేదే ॥ ౧౮౪ ॥ ఉపాధ్యాయానితి ॥ దశోపాధ్యాయానపేక్ష్యతాచార్యతాచార్యశతమ
 పేక్ష్యపితాసమాప్రసవిత్యానపేక్ష్యమాతాగౌరవేణారిక్తాభవతి - అత్రోపనయనపూర్వకసామిత్రిమాత్రాధ్యాపయితాచార్యభిప్రేతఃత
 మపేక్ష్యపిమరుత్కమః - ఉత్పాదకబ్రహ్మదాత్రోరిత్యనేనముఖ్యాచార్యస్యపితరమపేక్ష్యఉత్కమఃపేక్ష్యపితర్యుగ్ధః ॥ ౧౮౫ ॥ ఉత్పా
 దకేతి ॥ జనతాచార్యాధ్యాపపిపితరాజన్తదాభ్యుత్పాదతదాచార్యపితాగురురతః - యస్మాద్విప్రస్యబ్రహ్మగ్రహణాభాంజన్తూపనయన
 జన్తసంస్కారరూపంపరలోకేరహశ్వతంసిత్యంత్రబ్రహ్మప్రాప్తిఫలకత్వాత్ ॥ ౧౮౬ ॥ కామానితి ॥ మాతాపితరాయదేనబాలకంకామవశే
 నాస్మాన్యముత్పాదయతఃసంభవమాత్రంతతస్యవత్పాదిపాధారణంయద్యోనామాత్మమజ్ఞానావభిజాయతేఅంగప్రత్యంగానిలభతే ॥ ౧౮౭ ॥ ఆ
 చార్యఇతి ॥ ఆచార్యఃపునర్వేదజ్ఞోస్యమాణభకస్యయాంజాతింయజ్జన్తవిధివత్ - సామిత్రియసాంగోపనయన పూర్వక సామిత్రిమవచనేనూ
 త్పాదయతియాజాధిసత్త్వాఅజరాఅమరాబ్రహ్మప్రాప్తిఫలకత్వాత్ - ఉపనయనపూర్వకస్యవేదాధ్యయనతదభాగ్జ్ఞానానుష్ఠానై నిఃస్క్రమ
 స్యమామలాభాత్ ॥ ౧౮౮ ॥ అల్పంవేతి ॥ శ్రుతస్యశ్రుతేనేత్యధః - ఉపాధ్యాయస్యవిషయస్యల్పంవాచిమమహత్త్వాశ్రుతేనూపకరోతి
 తమపీహశాస్త్రేతస్యగురుంజానియాత్ - శ్రుతమేవోపత్రయతయాశ్రుతోపత్రయయా ॥ ౧౮౯ ॥ బ్రాహ్మసేతి ॥ బ్రహ్మత్రవణాభాంజన్త

కరోతివృతోయస్యసతస్యర్విగ్మహూవ్యతే ॥ ౧౮౩ ॥ యతఃపుణోత్పవిత్రంబ్రహ్మజాత్రవణాపుభా ॥ స
 మాతాసపితాజ్ఞేయస్తనద్రుహ్యేత్కదాచన ॥ ౧౮౪ ॥ ఉపాధ్యాయాదశోచార్యతాచార్యజాంతతంపి
 తా ॥ సమాప్రంతుపిత్యాన్తాగౌరవేణారిరీచ్యతే ॥ ౧౮౫ ॥ ఉత్పాదకబ్రహ్మదాత్రోగౌరీయాబ్రహ్మదః
 పితా ॥ బ్రహ్మజన్తహివిప్రస్యప్రేత్యచేహవశోత్వతమ్ ॥ ౧౮౬ ॥ కామాన్తాపితాజ్ఞేనంయమత్పాదయతో
 మిథః ॥ సంభూతింతస్యతాంబిద్యాద్యద్యోనావభిజాయతే ॥ ౧౮౭ ॥ ఆచార్యస్తస్యయాంజాతింవిధివద్వేద
 పారగః ॥ ఉత్పాదయతిసామిత్రియాసాసత్త్వాపాజరామరా ॥ ౧౮౮ ॥ అల్పంవాచిమమవాయస్యశ్రుతస్యోపకరో
 తియః ॥ తమపీహగురుంబిద్యాచ్యుతోపక్రియయాతయా ॥ ౧౮౯ ॥ బ్రాహ్మస్యజన్తనఃకర్తాస్యధర్మస్యచ
 శాసితా ॥ బాలాపివిప్రోవృద్ధస్యపితాభవతిధర్మతః ॥ ౧౯౦ ॥ అధ్యాపయామాసపిత్యాశిశురాంగిరసఃకపిః ॥
 పుత్రకాశ్చతిహవావజ్ఞానేనపరిగృహ్యతా ॥ ౧౯౧ ॥ తేతమధామప్యచ్ఛంతదేవానాగతమన్యః ॥ దేవా
 శ్చైవతాసమేత్యోమన్యాయంవశ్శిశురుక్తవా ॥ ౧౯౨ ॥ అజ్ఞోభవతివై బాలఃపితాభవతిమంత్రదః ॥ అ
 జ్ఞంహిబాలమిత్యామఃపితేత్యేవతుమంత్రదమ్ ॥ ౧౯౩ ॥ నహాయనైర్మపరితైర్మవితేననబంధుభిః ॥ ఋష
 యశ్చక్రిరేధమంయోనూచానస్సనోమహా ॥ ౧౯౪ ॥ విప్రాజాంజ్ఞానతోజ్యేష్ఠ్యంత్రమ్రయాణాంతు
 వీర్యతః ॥ వైశ్యానాంధాన్యధనతత్కాద్రాణామేవజన్తతః ॥ ౧౯౫ ॥ నతేనవృద్ధోభవతియేనాన్యఫలితంశిరః ॥
 యోవైయువాప్యధీయానస్తందేవాస్థవిరంబిమః ॥ ౧౯౬ ॥ యథాకాష్ఠమయోహస్తీయథావర్తమయో

బ్రాహ్మముపనయనంస్యధర్మశాసితావేదాధావ్యాఖ్యాతాదృశోపబాలోవృద్ధస్యజ్యేష్ఠస్యపితాభవతి ధర్మత ఇతిపితృధర్మాస్తస్మి
 న్మనుష్ఠాతవాః ॥ ౧౯౦ ॥ ఆధ్యాపయామాసేతి ॥ అంగిరసఃపుత్రోబాలఃకవిర్విద్యాకోపిత్యాగౌతాకవిర్యవ్య తత్పుత్రాదీనధికవయసా
 ధ్యాపితవాతాజ్ఞానేనపరిగృహ్యతిమ్యేష్కృత్యాపుత్రకాశ్చతిహవావజ్ఞానావభిజాయత్యయంపురావృత్తసూరనాథం ॥ ౧౯౧ ॥ తజ్ఞ
 తి ॥ తేపితృకుల్యాఃపుత్రకాశ్చత్యుత్తాసేనజాతక్రోధాఃపుత్రకశబ్దాభాం దేవాకృష్టవంతఃదేవాకృష్టస్తే వితానవోచకాయస్మైకాయచ్చి
 కుఃపుత్రజ్ఞేనూత్తవాతతమ్య క్రం ॥ ౧౯౨ ॥ అజ్ఞఇతి ॥ వైశ్యోవధారణ అజ్ఞవికబాలోభవతినత్వల్యవయాఃకుంతరఃపితాభవతిమంత్రగ్రహ
 ణంవేదోపలక్షణాభాంజ్ఞానావేదమధ్యాపయతివ్యాచస్పేసపితా ॥ ౧౯౩ ॥ అలై ॥ వహేతుమాహ ॥ యస్మాద్భూర్వేదిమనయోజ్ఞంబాలమిత్యా
 మఃకుంతరతశ్చపితేత్యేవాబ్రువన్తిత్వాహ ॥ సహాయనై రితి ॥ సబంధుభిర్వమేనకైశ్శక్రలోమభిఃకుక్షైనామనాథనేనపరిగృహ్యత్యాదిధి
 బంధుభావైఃసముద్ధితైరప్యేతై నామహర్వంభవతి - కింతుఋషయశ్చమంధమంకృతవంతఃయస్మాంగవేదాధ్యతాసోస్తాకంమహాస్వర్య
 తః ॥ ౧౯౪ ॥ విప్రాజామితి ॥ బ్రాహ్మజానాంబిద్యయాక్షత్రయాణాంపునర్వీర్యేణవైశ్యానాంధాన్యవస్తాదిధనేనసూద్రాణామేవపూర్వజన్త
 నాత్రేష్ఠత్వంసర్వత్రత్యేయోధేతసి ॥ ౧౯౫ ॥ నతేనేతి ॥ నతేనవృద్ధోభవతియేనాన్యకుక్షైకేకంశిరఃకింతుయువాపిసన్విద్యాకరందేవాఃప
 విరంజానంతి ॥ ౧౯౬ ॥ యథాకాష్ఠమయశ్చితి ॥ యథాకాష్ఠమితిహస్తీయథావర్తమనిమిత్పుగఃయశ్చ విప్రోనాథితేత్రయ పితేనామ

సూత్రంబధః సమస్తా వ్యధికార్యంశత్రువధాదికంశత్రుమతే | ౧౫౭ | యథావంబధః || యథానవుంశకం (స్త్రీ) మునిషులరయథా
 వస్త్రీగర్భిణ్యమేనవిషులయథాచాక్షేదానమఫలంతథాబ్రాహ్మణోపసధీయ-సూనిషులః శ్రాతస్తూతకర్తృనహాతయోతత్ఫలరహి
 తః | ౧౫౮ | అహింసయేవేతి || ధూతానాంశిష్యుకాంశ్రుకరణాత్ శ్రేణాథకమనుకాసనమనతిహింసయోకరణవ్యంరజ్జ్వరేణుదశేవవేత్వ
 హింసాయాఅభ్యుత్థానాత్ వాచేమధురాప్రీతిజననీశ్శిష్యయాసూతై పురుష్యతే- సాశిష్యుశ్చైదైధమకబుద్ధిమివృతా శ్రయోక్తవాన్ | ౧౫౯ |
 యస్తేతివిదానీంపురుషమాత్రస్యఫలంభమకంవాక్తృనసంసంయమమాహ- సతథ్యాపయతురేవ- యస్యవాక్తృనసోభయంశుద్ధంభవతి-వా
 గన్యతాదిభరమిష్టమనన్యరాగర్వేషాదిభరమాపితంభవతివేవాక్తృనసేనిషిద్ధవిషయశ్రుకరణేసర్వదాయస్యపుంసన్సురక్షితేభవతః సవేదాం
 తెవగతంసర్వంఫలంసర్వజ్ఞత్వంసర్వేశానాదిరూపంమోక్షలాభదవాప్నోతి | ౧౬౦ | నారుంతుదధితి || అయమపిపురుషమాత్రస్త్రీవధమోక
 నాభ్యాపకస్యత్రాహితిపినారుంతుదస్యాత్ - నమమాపీదాకరంతత్వమాచణముదాహరేత్ తథాపరస్యద్రోహపాపకార సదభాంక
 మబుద్ధిశ్చనకకర్తావ్యతథాయయావాచాచాస్యపరోవ్యధతేతాంతుమాస్మైశమథాలోక్యాంస్యరాదిప్రాప్తివిరోధినీంసవదేత్ | ౧౬౧ | స
 మ్మనాదితి | బ్రాహ్మణస్త్వానాద్విరుదివసర్వదోద్విజతే - సమానప్రీతింసమర్యాత్ అమృతస్యేవనర్వస్తాన్లోకాదవమానస్యాకాంక్షేత్-అ
 వమానేపరేణకృతేపిక్షమావాంశ్రుత్రేభేదంసమర్యాత్ - మానావమానవ్యంవ్యసహజ్ఞత్వమనేనవిధీయతే | ౧౬౨ | సుఖమితి | అవమానస
 హజ్ఞత్వేహితుమాహ || యస్తాదవమానేపరేణకృతేత్రేభేదమకుర్యాణఃసుఖంనిద్రాతి - అస్యభావమానమాభేనదహ్యమానేకభంనిద్రాంతభ
 తెకథంచసుఖంప్రతిబుద్ధ్యతే- ప్రతిబుద్ధస్యకథంసుఖంకార్యమచరతిఅవమానకథాతేనపాపేనవిసశ్యతి | ౧౬౩ | అనేనేతి | అనేనక్రమ

మృగః | యచ్ఛివిత్రోసధీయానస్త్రయస్తేనామవిభృతి | ౧౫౭ | యథావంబధః (స్త్రీ) ముయథాగోగవిచా
 ఫలా | యథాచాక్షేఫలండానంతథావివ్రోన్మవోఫలః | ౧౫౮ | అహింసయేవేతి || ధూతానాంశిష్యుకాంశ్రుకరణాత్ శ్రేణాను
 శాసనమ్ | వాక్తైచ్చవమధురాశ్శత్రూప్రయోజ్యాధమకమివృతా | ౧౫౯ | యస్యవాక్తృనసీశుద్ధేసమ్యగ్నుపే
 చసర్వదా | సత్రై సర్వమచాప్నోతి వేదాంతోవగతంఫలమ్ | ౧౬౦ | నారుంతుదస్యాద్దాద్రోపినవరద్రోహక
 మగధీః | యయాసోద్విజతేవాచానాలోక్యాంతాముదీరయేత్ | ౧౬౧ | సమ్మనాద్బ్రాహ్మణోనిశ్యము
 ద్విజేతవిషాదివ | అమృతస్యేవచాకాంక్షేదవమానస్యసర్వదా || ౧౬౨ | సుఖంవ్యవమతశ్చైతేసుఖంవస్త్రతి
 బుద్ధ్యతే | సుఖంవరతిలోకేస్త్రిన్నవమంతావినశ్యతి | ౧౬౩ | అనేనక్రమయోగేనసంస్కృతాత్వాద్విజశ్చ
 నైః | గురౌవసాసంబినుయాద్యవ్రాధిగమికంతః | ౧౬౪ | తపోవిశేషైర్వివిధైర్వ్రాతైశ్చవిదిహోదితైః | వే
 దఃకృత్సోపిధిగంతవ్యపురహాసోద్విజన్తవా | ౧౬౫ | వేదమేవసదాభ్యస్తేత్రప్రప్నోద్విజోత్రమః | వే
 దాభ్యాసోహివిప్రస్యతఃపరమిహువాన్యతే | ౧౬౬ | అహింససఖాగ్రేభ్యఃపరమంతవ్యతేతః | యఃప్రగ్వ్య
 పిద్విజోధీతేస్వాభ్యాయంతక్రితోన్వహమ్ | ౧౬౭ || యోనధీత్యద్విజోవేదమన్యత్రమరుతేత్రమమ్ | సజీవ
 స్తేవతూత్రత్వమాతుగచ్ఛతిసాన్వయః | ౧౬౮ | మాతురగ్రేధిజననంద్వివీరయంబాంజిబంధన | తృతీయంయ

కథితోహయేనజాతకమాదినాజనయనపర్యంతేనసంస్కృతోద్విజోగురుకులేవసదాశతై రత్వరయావేద గ్రహణాథాం తపోభిహితాభి
 థాస్యమాననియమకలాచరూపమనుభిక్తే - విధ్యంతరవిధ్యసాపిలయమథావాదోధ్యయనాంగత్యజోధనాయ | ౧౬౪ | అభ్యయనాంగత్య
 మేవస్పష్టయతి | తపోవిశేషైర్నియమకలాపైర్వివిధైర్విధిమ ప్రకాశైశ్చలభ్యేష్యమాణస్తావచాంతః ఇత్యాదిసూక్తైః - నైవతేమాంస్తుని
 యమాదిత్యాదిభిర్వక్ష్యమాతై రపిప్రతైశ్చౌచనిషత్త మానామ్నాకాదిభిర్విధిదేశితైః స్వగృహ్యవిహితైః సమగ్ర వేదోమంత్ర బ్రాహ్మణాత్మకసోప
 నిషక్తోప్యధ్యేతవ్యః - రహస్యతనిషదఃప్రాధాన్యభ్యాసనాయత్తభజ్జివేశః | ౧౬౫ | వేదమేవేతి || యత్రనియమానామంగత్యముక్తం
 తత్కృత్సోపాస్వాభ్యాయాధ్యయనమనేనవిధితై - తపస్తప్త్యస్సరిష్యద్విజోవేదమేవ గ్రహణాథామావరణయై తస్మాద్వేదాభ్యాసవివ
 విప్రాదిరహలోకేప్రకృష్టంతపోమునిభిరభిధీయతే | ౧౬౬ | అహింసేతి || స్వాభ్యాయోధ్యయన స్తుతిరియం - హాశబ్దఃపరమకర్మవిహితస్యాపి
 ప్రకరణస్యసూచకః - సద్విజితసఖాగ్రేభ్యవివచరణభవర్యంతసర్వదేహాభ్యాపకమేవ ప్రకృష్టతమంతతస్తప్త్యతేయః ప్రగ్వ్యపికుమమ
 మాలాభార్యపిప్రత్యహంయథాశక్తిస్వాభ్యాయమధీతే- స్రగ్వీఅపీత్యనేనవేదాధ్యయనాయ బ్రహ్మచారినియమత్యాగమపి స్తుత్యథాచరణ
 యతి - తప్త్యతేవతపఃఇతతపస్తపఃకమాకస్యవేతియథాత సేవదేభవతః | ౧౬౭ | జ్ఞానధీత్యేతి || యోద్విజోవేద మనధీత్యాన్యత్రాథావా
 స్తాద్రాద్రామంయత్పాతకయంతకరోశసజీవస్తేవపుత్రపాత్రాదిసహితఃశిశ్నుగూద్రత్వంగచ్ఛతి- వెదమనధీత్యాపిత్తృనివేదాంగాధ్యయనే
 విరోధాభావః - అతపివశంభులిభిత్ || నవేదమనధీత్యాన్యాంవిద్యామధీతాన్యత్రవేదాంగస్తృతిభ్యః | ౧౬౮ | ద్విజానాంతత్రతత్రాధికా

హానికరకావ్యానిఁగ౧౭౪||నెవతెలి||బ్రహ్మచారిగురుసమాపేవసన్నిధియనంయమంకృత్యానుగరాప్రవృత్త్యధ్యర్థమిహున్నియమానమతఃపే
౧౭౫||నిత్యమితి || శ్రుతహంస్మాత్వాదేవద్విత్కృత్యదిదకవాసంశ్రుతమాదిమహరిహరాదిదేవభూతనంసాయంప్రతశ్చసమిద్ధోమంకుర్యాత్ -
యస్తుగౌతమాయేస్సాననిషిద్ధోబ్రహ్మచారిణఃససుఖస్సానవిషయః-అతపివబాధాయనః||నాత్ముల్లయమానస్సాన్నియాత్ - విష్ణునాశ్రేణా
లవ్యయమభిషేకాగ్నికార్యకారణమపుచందవత్తజ్జనమితిబ్రహ్మదేవవారద్యయంస్సానముపదిష్టం||౧౭౬||వజ్రాయేదివిష్ణుప్రమాంసంప
సఖాదేవగంధంబకమృతంబందనకస్మూరికాదివజ్రాయేత్ - విహించగంధానాయభాసంభవంభక్షణమనులేపనంచనిషిద్ధం- చూల్యంచన
ధారయేత్ఉద్రిక్తరపాదీంశ్చగుదాదీన్నభాదేన్ద్రియశ్చసూషేయాత్ యానిస్సభావతోమధురాదిరసానిశాంసవేనతిదక చాపాది నాచా
క్షయంతితానికుల్లానిసఖాదేవప్రాణిగాంహంసాంసంకుర్యాత్ ||౧౭౭|| అభ్యంగమితి||తైలాదిసాగరస్పహితేమాజుదానలక్షణంకజ్జలబిభిశ్చ
చక్షుషారంజనం పాకుకాయాః||శ్చత్రస్యచభారణంకామంమైథునాదిరక్తవిషయాః||పిలపిలితయం మైథునస్యస్త్రియఇత్యనేనైవనిషిద్ధ
త్వాత్ క్రోధలోభపుత్యవీణాపణవాదివజ్రాయేత్||౧౭౮||మ్యూరంచేతి||అత్యుదీనాంబనైస్సహనిరభకాత్కలహంపరస్యదోషం వాదంకృ
మిధిభానంస్త్రిణాంబమైథునైవ్యయాసానురాగేణప్రేక్షకాలింగసంపరస్యచాపకారంబజ్రాయేత్||౧౭౯|| ఎకఇతి||సర్వత్రనివశయాదా
వేకాకీశయనంకుర్యాత్ - ఇచ్ఛయానస్యకుత్రంసాతయేత్-యస్మాదిచ్ఛయాస్యమేహనామృత్రంపాతయత్-స్వకీయప్రతంసాశయతిశ్ర
లోకేచావశీకీ-ప్రాయశ్చిత్రంకుర్యాత్||౧౮౦||స్వప్నఇతి||బ్రహ్మచారిస్వప్నావాసనిచ్ఛయారేవస్మిన్ప్రవృత్తసామ్యంబనావ్యనులేపన

పుష్పభూపాదిభిస్సూర్యమభ్యర్చ్య పునఃసామైవం ద్రియంభిశ్చేతామృచంవార త్రయంపఠేత్ - ఇదమశ్రుతా యశ్చిత్తం || ౧౦౧ || పు
 వకుంభమితిజలకలకపుష్పగోమయమృత్తికాకుశాకాయావదధానియావద్భిఃప్రయోజనానితచార్యస్యతావదాచార్యార్థమాహరేత్ - ఆ
 తవివక్ష్యమంభుమిత్యక్రమికత్వమప్యవివక్షితంప్రదక్షణశ్చైతత్ - అన్యదప్యాచార్యపయక్షముపహరేత్ ఛైతంచప్రత్యహ మజాయేత్
 ౧౦౨ || వేదయజ్ఞేరితివేదయజ్ఞేభ్యత్యక్తాంసాంస్వకమనసుదయేజాంగ్యహేభ్యఃప్రత్యహం బ్రహ్మచారిసీద్ధాన్నభిక్షమాహరేత్ || ౧౦౩ ||
 గురోఃపలభతిఆచార్యస్యసపిండేషుబంధుశుచమాతులాదిమనభిక్షేత్ తద్బ్రహ్మచారికభిక్షయోగ్యగృహధావేచోక్షేభ్యఃపూర్వంపూర్వంవజర
 యేత్ - తతశ్చప్రథమంబంధుంభిక్షేత్ - తత్రాలాభేక్షాతీతత్రాలాభేగురోరపిక్షాతీభిక్షేత్ || ౧౦౪ || సర్వంవైతిపూర్వంవేదయజ్ఞేరహి
 నానామిత్యనేమోక్తాసంభసర్వంవాగ్రామముక్షగుణరహితమపికుమారానిభిక్షేత్ మహాపాతకాద్యభిశస్తాంస్వజేత్ || ౧౦౫ || దూరాదితి
 దూరాదిభ్యఃపరిగృహితపుక్షేభ్యఃసమిథాసీయతాకాశేధారణాశక్తిఃపటలాదాస్థాపయేత్ - తాభిశ్చసమిద్విస్సాయం ప్రాతరసలహేమకుంకు
 ర్భూత్ || ౧౦౬ || ఆశ్చత్యేతిభిక్షావసరంసాయం ప్రాతస్సమిద్ధోమమరోగోనైరంతర్యేణసప్తరాత్ర మకృత్యాలుప్తప్రతోభవతితత్కృతకీడి
 ప్రాయశ్చిత్తంకుర్వాత్ || ౧౦౭ || ఛైతేనేతి బ్రహ్మచారిసపికాన్నమద్యాత్మింతుమమృగృహాభిక్షసమాహేనప్రత్యహంజీవేత్ - యస్మా
 ద్భిక్షోసమాహేనబ్రహ్మచారిణోవృత్తిరుచవాసశుభ్యామునిభిస్తృతా || ౧౦౮ || ప్రతవదితిపూర్వసిద్ధినైకాన్నభోజనస్సాయంప్ర
 తిప్రసవః - దేవదైవత్యేకమనాదిదేవతోద్దేశేనాభ్యర్థితో బ్రహ్మచారిప్రతవదిత్రతవిరుద్ధమధుమాంపాదివజీరకః మేకస్యాప్యన్నంయశేపి

రీద్విజన్ముక్తమకామతః | స్నాత్వాకమవయత్వాత్రిఃపునర్నామిత్యేవంజపేత్ || ౧౦౧ || ఉదకుంభంసు
 మనసోగోశక్తస్తృత్తికాకుశాక | అహరేద్యావదార్థాని ఛైతంచాహరహాశ్చరేత్ || ౧౦౨ || వేదయజ్ఞేర
 హీనానాంప్రతస్తానాంస్వకమనసు | బ్రహ్మచార్యాహరేద్బ్రహ్మచారిహేభ్యఃప్రయతోన్వహమ్ || ౧౦౩ ||
 గురోఃకులేనభిక్షేతనజ్జాతికులబంధుమ్ | అలాభేత్వస్యగేహేనాంపూర్వంపూర్వంవివజరయేత్ || ౧౦౪ || స
 ర్వంవాపిచరేద్ద్రామంపూర్వోక్తానామసంభవే | నియమ్యప్రయతోవాచమభిశస్తాంసువజరయేత్ || ౧౦౫ ||
 దూరాదావృత్త్యసమిథఃసన్నిదధ్యాద్విహాయసి | సాయంప్రాతశ్చజహుయాత్తాభిర్గ్నిమతంద్రితః ||
 ౧౦౬ || అకృత్యాభైక్షదరణమసమిద్ధవపావశమ్ | అనాతురస్సప్తరాత్రమవక్షీణప్రతంబరేత్ || ౧౦౭ ||
 ఛైతేణవతరయన్నిత్యంనైకాన్నాదీభవేద్వృత్తి | ఛైతేణప్రతివోప్పత్తిరుపవాససమాస్తృతా || ౧౦౮ || ప్ర
 తవదేవదైవత్యేపిత్యేకమభ్యధిషేత్ | కామమభ్యధితోన్నయాద్యత్రమస్యనలుప్యతే || ౧౦౯ || బ్రా
 హ్మణస్సైవకమైతదుపదిష్టంమనీషిభిః | రాజస్యవైశ్యయోస్తేవంనైతత్కమవిధీయతే || ౧౧౦ || చోది
 తోగురుణానిత్యమప్రచోదితఏవవా | కుర్యాదధ్యయనేయత్తమాచార్యస్యహితేమచ || ౧౧౧ || శరీరంచైవవా
 చంచబుద్ధీంద్రియమనాంసేవ | నియమ్యప్రాంజలిస్తీష్ఠేద్విక్షమాణోగురోర్ముఖమ్ || ౧౧౨ || విత్యముద్ధ
 తపాణిస్స్విత్సాధ్యాచారస్ససంయతే | అన్యతామితిచోత్తన్నన్నాసీతాభిముఖంగురోః || ౧౧౩ || హీనాన్న

తంభండీత-ఆశపిప్రదేశేనాభ్యర్థితోభవతితదాముషిర్యతిఃసమ్యగ్దక్షణసంపన్నత్వాత్ సజ్జనమధుమాంసవజీరక మేకస్యాప్యన్నంయశే
 ప్పిరంభండీతఇతిసపివార్థోదైదగ్ధేన్మూక్షః-తథాపిఛైతమృత్తియమహాపంప్రతమస్యలుప్తసంభవతి-యజ్జావల్గో-విప్రైశ్చేభ్యభి
 తస్యైకాన్నభోజనమాహ | బ్రహ్మచర్యేన్ధితోనైకమన్నమద్యావనాపది బ్రాహ్మణఃకామమక్ష్మియా-చ్ఛాస్త్రేత్రతమపిడయన్నిత-విశ్వరూప
 మకుప్రతమస్యనలుప్యతఇతిపశ్యతా బ్రహ్మచారిణోమాంసభక్షణమనేనమనువచనేనవిధీయతఇతివ్యాఖ్యాతం || ౧౦౯ || బ్రాహ్మణస్సైవ
 తి బ్రాహ్మణశ్చద్రియవిశాంత్రయాణామేవ బ్రహ్మచారిణాంఛైతచరణవిధానాద్యత్రవదిత్యనేన తదవవాద రూపమైకాన్నభోజనముపది
 ష్టంక్షత్రియవైశ్యయోరపిపునరుత్తేనపర్యుదస్యతే - తదేకాన్నభోజనరూపంకమతద్బ్రాహ్మణస్సైవదాహా-విద్విషాకంక్షత్రియవై
 శ్యయోఃపునఃకచైతత్కర్తేతియ్యతే || ౧౧౦ || చోదితఇతిఆచార్యేణప్రేరితోనప్రేరితోవాస్యయమేవప్రత్యహమభ్యయనెగురుహ
 రేమచఉద్యోగంకుర్వాత్ || ౧౧౧ || శరీరంచేతిదేహవాగ్బుద్ధీంద్రియమనాంసీనియమ్యకృతాంజలిగురుముఖంపశ్యంతీష్ఠేత్ - సూపవిశే
 త్ || ౧౧౨ || నిత్యమితిసతతముత్తరీయాద్యకొమ్మతవక్షీణవాచుఃకోభనాచారోవస్త్రాభృతదేహాప్రత్యహమితిగురుణోత్తస్థగురో
 రభిముఖంయథాభవతితథాసీత || ౧౧౩ || హీనాన్నవస్త్రేతిసర్వదాగురుసమాపెగుర్వపేక్షయాత్వపశ్యస్తేన్నవస్త్రప్రసాదసూభవ

౯-గురోశ్చ ప్రథమం రాత్రి శేషే కయనాదు తిష్ఠత్ప్రభోషే చ గురౌ సుప్తే శ్చ చ్యుతాః | ౧౯౪ | ప్రతి శ్రవణేతి ప్రతి శ్రవణమాజ్ఞాం
 గీతరణం సంభాషణం చ గురోశ్చ య్యాయాం సుప్తః ఆసనాపవిష్టభుంజానో న తిష్ఠన్తి ముఖశ్చ నమర్యాత్ | ౧౯౫ | కథంతమా మర్యాత్
 దాహాః ఆసీనస్యేతి ఆసనాపవిష్టస్య గురోరాజ్ఞాం దవరస్య యమా సనాదు తిరతిష్ఠతో గురో వాదికతః కథముఖం కతిత్వదానికత్వా- య
 దాగురురాగచ్ఛత దాప్యభిముఖం గత్వా యదానుగురుభావనాదికతదాతస్య పశ్యాద్దావప్యైత ప్రవణసంభాష మర్యాత్ | ౧౯౬ |
 తథాపరాజ్ఞుభిస్తేతి పరాజ్ఞుభిస్తే వాదికతః సమ్ముఖస్థో దూరసస్య గురోః సమాశమాగత్యకయానస్య గురోః ప్రణమ్య ప్రణమ్యాభూతాన్తి
 దేశేనికపైతపతిష్ఠతో గురోరాదికతః ప్రహ్లిభూయైవ ప్రతి శ్రవణసంభాష మర్యాత్ | ౧౯౭ | నీచమితి యత్ర చ దేశసమాసీనం గురుః ప
 ౧౯౮ | సూదాహరేదితి ఆస్య గురోః పరోక్షమపి ఉపాధ్యాయాచార్యాదిభూజావచ సూపదమాస్యం నామ సూచ్యారయేత్ - నతు గురో
 రామ-సభాపితదేష్టితాస్య మమర్షిత గురుగమనాదిసప్తభావ్యాత్ సూగమనాదీని ఉపసముద్ధానమర్షిత | ౧౯౯ | గురోశ్చ తేతి విద్య
 మానదోషస్యాభిభాసం పరివాదః - అవిద్యమానదోషస్యాభిభాసనిందా - యత్ర దేశగురోః పరివాదోనిందావచరణేత త్ప్రతివేషిష్యేతి
 కర్తాహస్తాదిసాధిరోధాతవ్యతస్మాద్వాదేశాద్దేశాంతరం గంతవ్యం | ౨౦౦ | పరివాదాదితి భాసించిష్టకర్తృపరివాదకృత ఫలమాహ
 గురోః పరివాదాద్విద్యమృతః కరోభవతి గురోర్నిందకః మమ్మరోభవతి-పరిభోక్తా అనువిలేన గురుభ సే సూపదేవకః క్షమిభావతి మత్పరిగురో
 రుత్కర్తా సహసః కీటోభవతి కీటః క్షమిభ్యః సూహోభవతి - ౨౦౧ | దూరస్థ ఇతి దూరస్థశ్చిష్టస్య నియుజ్యమా సూపద్యోగినా గురుం నా

వస్తువేషస్యాత్పర్యదాగురుసన్నిధౌ | ఉత్తిష్ఠేత్ప్రథమంచాస్య చరమంచైవ సంవిశేత్ | ౧౯౪ | ప్రతి శ్ర
 వణసంభాషేతయానోనపమాచరేత్ | నాసీమోనచభుంజానోన తిష్ఠన్తి పరాజ్ఞుభిః | ౧౯౫ | ఆసీనస్యస్థితః
 మర్యాదభిగచ్ఛం న్తుతిష్ఠతః | ప్రత్యుద్గమ్య త్వాప్రజతః పాద్మావం న్నుధావతః | ౧౯౬ | పరాజ్ఞుభిస్తేభిము
 ఖోదూరస్థస్తేత్యచాంతికమ్ | ప్రణమ్య తుశయానస్య నిదేశేచైవ తిష్ఠతః | ౧౯౭ | నీచంశయ్యాసంచాస్య
 సర్వదాగురుసన్నిధౌ | గురో న్నువత్యుర్విషయేనయ కేష్టాసనోభవేత్ | ౧౯౮ | నోదాహరేదస్య నామ పరో
 క్షమపి శేవలమ్ | నచైవాస్యానుమర్షితగతిభాషితదేష్టితమ్ | ౧౯౯ | గురోశ్చ త్ర పరివాదోనిందావాపిప్రవ
 తాతే | కర్ణాత త్రాపిధాతవ్యాగంతవ్యం వాతతోన్యతః || ౨౦౦ | పరివాదాత్పరోభవతి శ్వావై భవతి నిందకః |
 పరిభోక్తా క్షిమిర్భవతి కీటోభవతి మత్పరి | ౨౦౧ | దూరస్థో నార్పయే దేనం న క్షుద్ధో నాంతికే స్త్రియః | యా
 నాసనస్థశ్చైవైవ నమవరవ్యభివాదయేత్ | ౨౦౨ | ప్రతివా లేనవా లేవ నాసీతగురుణాసహ | అసంత్ర వే
 చైవ గురోర్మ కించపి కీతాయేత్ | ౨౦౩ | గోశ్శోష్ట్రయాన ప్రాసాదప్రస్తరేషుకటేషు వ | ఆసీతగురు
 ణాపాధాంశేలాఫలకనామవ | ౨౦౪ | గురోర్దురాసన్నిహితే గురువద్వృత్తిమూచరేత్ | నచానిస్సమ్మోగురు
 ణాస్వాగ్గురునభివాదయేత్ | ౨౦౫ | విద్యాగురుష్యేతదేవనిత్యావృత్తిస్త్వియోనిమ | ప్రతిషేధశ్చుచా
 ధర్మాద్భితంచోపదితత్వపి | ౨౦౬ | శ్రేయస్సు గురువద్వృత్తినిత్య మేవసమాచరేత్ | గురుపుత్రేమచార్యేషు

చాయేత్ స్వయంగమనాకైత్వజోషః ప్రథః కామినీసమావేచ్ఛనీకం స్వయమపి నాచాయేత్ - యానాసనస్థశ్చిష్టయానాసనావతీర్వగు
 రుమభివాదయేత్ - యానాసనస్థశ్చైవైవ సంత్రత్యుద్గాయేత్యసేనయానాసనాదు త్థాసంవిహితమనేన తుయానాసనత్వాగత్య త్వనరు ||
 ౨౦౨ || ప్రతివాత ఇతి || ప్రతివాతోభిముఖోభూతః కిష్టస్తదాగురుదేశాద్విద్యదేశమాగచ్ఛత ప్రతివాతోన్యశ్చిష్టదేశాద్గురుదేశమాగచ్ఛ
 తిసోనువతః-తత్రగురుణాసమం నాసీత-ఆథా అవిద్యమానం స్వంత్రవోయతత్రస్త్రిన్నసంత్రవేగురుర్యత్రనశ్చజోతిర్వర్ధః-తత్రగురుగరమ
 న్యగతంచానకించక్రమేత్ || ౨౦౩ || గోఇతి యానశబ్దః ప్రత్యేకమభిసంబధ్యతే-బలివదాయా-సేఖాటక-ప్రయాత్రయా-సేఖావ్యయ
 క్రయానెరథాకాష్టాప్రాసాదోపరిప్రస్తరకటకత్వవాదినిమితేలాం-సంఫలకేరదారుఘటికదీక్షా-ససేనా-కాయంచ గురుదాసహలసి
 త || ౨౦౪ || గురోర్దురావతి || ఆచార్యస్యాచార్యేసన్నిహితే ఆచార్యజవత్స్త్రిన్పిలభివాదికాంబృత్తిమనతిష్ఠేత్-తథాగురుగృహవసన్నిష్ఠః
 ఆచార్యేజానియోగోస్యాదుర్వాత్మపితృపితృవ్యాదీనభివాదయేత్ || ౨౦౫ || విద్యేతి || ఆచార్యవ్యతిరేకపాధ్యాయావిద్యాగురవః-కేష్య
 తదేవేతి సామాన్యోపక్రమః-కంతదాచార్యజవనిత్యాసార్వకాలికీవృత్తిర్విధేయా-తథాస్వయానిష్ఠపితృవ్యాదిమతద్వృత్తిః-ఆథమాన్ని
 షేకశ్చుధర్మాతత్వంచోపదితశ్చ గురువద్వృత్తితవ్యం || ౨౦౬ || శ్రేయస్సు విద్యాతతస్య మృదేషు ఆర్యేష్యేతి గురుపుత్రవిశేషణం సహ
 సజాతిగురుపుత్రే మగురోశ్చ త్వాతిష్ఠపితృవ్యాదిమపర్వదాగురువద్వృత్తిమనతిష్ఠేత్ గురుపుత్రశ్చ త్రాగీష్వేదికవయాశ్చ బోధవ్యః -

వ్యవస్థాపకమగత్యార్థం | ౨౦౬ | బాలశ్రుతిఃకనిష్ఠస్సవయావాజ్యేష్ఠాపివాశిష్యేభ్యావయకాభ్యావససమర్థోగృహీతవేదఇత్యర్థః-సంయజ్ఞ
 కమణీబుద్ధిగవ్యైగ్వాంజ్ఞదశకానాథమాగతోగురువచ్చువామహాతి | ౨౦౭ | ఉత్పాదనమితి || ఆచార్యవదిత్యవిశేషేణ పూజా
 యాంప్రాప్తాయాంవిశేషమాహ| గాత్రాణాముత్పాదనముద్వతఃసంజీర్ణస్వభక్షణంపాదయోశ్చప్రత్యేకసం గురుపుత్రస్వసమర్యాత్
 ౨౦౮ | గురువదితి||సవకాగురుపత్న్యఃగురువదాజ్ఞాకరణాదినాపూజ్యాభవేయః- అసవకాఃపునఃకేవలప్రత్యుత్థానాభివాదనైః ||
 ౨౦౯ | అభ్యంజనమితి || త్రైలాదినాదేహభ్యంగంస్పృశసంగాత్రాణాంచోద్వతఃసంకేశానాంచమాలాదినాప్రసాధనమేతానిగురుప
 త్నావ్యసరతఃవానికేశానామితిప్రదేశనమాత్రార్థందేహస్యాపిచందనాదినాప్రసాధనంసమర్యాత్ | ౨౧౦ | గురుపత్నీతి|| యవతి
 గురుపత్నీపాదయోరుపసంగ్యవ్యతిభివాదనదోషగుణజ్ఞేనయానానాభివాద్యాపూజాంవింశతివక్షాత్వంయావనప్రదేశనాథకంబాలస్య
 పాదయోరభివాదనమనిషిద్ధం-యాన స్తుభూమావభివాదనంవత్సరి || ౨౧౧ | స్వభావఇతి|| స్త్రీణామయంస్వభావఃయదిహ శృంగారవ
 ష్టయావ్యామోహ్యపురుషాంమాషణం-అతోద్ధాదస్తాద్ధేతోఃపందితా- స్త్రీకుసప్రమతాభవంతి || ౨౧౨ | అవిద్యాంసమితి || విద్యాన
 హంజలేంద్రియఇతిబుద్ధ్యాన స్త్రీసన్నిధిర్విధేయఃయస్మాదవిద్యాంసంవిద్యాంసమపి వాపునఃపురుషంధమక దేహత్యామక్రోధవశాన
 యాయినం ద్రియఉత్పథంసేతుంసమర్థాః || ౨౧౩ | అతఃకామశ్రేణిమాత్రాభగిన్యామహి త్రానిజానగృహదోషాసీతయతో
 తిబలఇంద్రియగత్యాస్త్రనియమితాత్పానమపిపురుషంపరవశంకరోతి || ౨౧౪ | కామంత్సితి||కామంతుగురుపత్నీనాయువతీనాంస్వ
 యమపియవాయథోక్తవిధినాభివాదయేముఖశర్త్వా హంభోరితి బ్రువకపాదగ్రహణంబినాయథేష్టమభివాదనం మర్యాత్ | ౨౧౫ | విప్రో

గురోశ్చైవస్వబంధుమ | ౨౦౬ | బాలశ్రమానజన్తావా శిష్యేపాయజ్ఞకర్తృణి | అభ్యావయకగురునుతో
 గురువన్నానమర్హతి | ౨౦౭ | ఉత్పాదనంవగాత్రాణాంస్పృశసంజీర్ణస్వభక్షణంపాదయోశ్చప్రత్యేకసం గురుపుత్రస్వసమర్యాత్
 పాదయోశ్చైవనేజనమ్ | ౨౦౮ | గురుపత్నీతిపూజ్యాఃస్వస్వవర్ణాగురుయోషితః | అపవర్ణాస్త్రసంపూ
 జ్యాఃప్రత్యుత్థానాభివాదనైః || ౨౦౯ | అభ్యంజనంస్పృశసంగాత్రాణాంచోద్వతఃసంకేశానాంచమాలాదినాప్రసాధనమ్ | ౨౧౦ || గురుపత్నీతుయువతిగ్వాభివాద్యేహపాదయోః | పూర్ణవింశ
 తివస్తేణగుణదోషవిజానతా | ౨౧౧ | స్వభావ ఏషనారీణాంసరాణామిహదూషణమ్ | అతోద్ధాన్యప్రమా
 ద్యంతిప్రమదాసువిపశ్చితః || ౨౧౨ || అవిద్యాంసమలంఠోకేవిద్యాంసమపివాపునః|ప్రమదాహవ్యుత్పథం
 నేతుంకామక్రోధవశానుగమ్ | ౨౧౩ | మాత్రాస్వప్రాదుహిత్రావానవివిక్రాసనోభవేత్|బలవానిం
 ద్రియ గామోవిద్యాంసమపికర్తంతి|| ౨౧౪ ||కామంతుగురుపత్నీనాయువతీనాయువాభువి|విధివద్వందనంకు
 ర్యాదసావహమితి బ్రువక | ౨౧౫ | విప్రోవ్యపాదగ్రహణకున్వహంచాభివాదనమ్|గురుహరేముకుర్వి
 తసతాంధమకమనుస్తరక | ౨౧౬ | యథాభివక్ష్యామి|త్రైణసరోవార్యధిగచ్ఛతి | తథాగురుగతాంవిద్యాం
 శుశ్రూమరధిగచ్ఛతి | ౨౧౭ | ముండోవాజటిలోవాస్యాదధవాస్యాచ్ఛిఖాజటః | నైనంగ్రామేభినిష్క్లాషే
 త్సూర్యోనాభ్యుదియాత్ క్వచిత్ | ౨౧౮ || సంజీర్ణభ్యుదియాత్సూర్యఃశయానంకామచారతః | నిష్క్లాషేచ్య

ష్యతిప్రవాహదాగత్యసవ్యసవ్యంవక్షిజేనచదక్షిణమిత్తుక్తవిధినాపాదగ్రహణంప్రత్యహంచభూమాభివాదనం గురుపత్నీతుయువామర్యా
 త్ శిష్టానామయమాచారఇతివానక | ౨౧౯ | యథేతి||ఉత్తస్యకుశ్రమేవిధేఃఫలమాహ||యథాకశ్చిన్నమ్యఃఖిని త్రేణభూమికభివక్షా
 లంప్రాప్తోతి-విసంస్థితాంవిద్యాంగురుసేవాపరఃకవ్యః ప్రాప్తోతి | ౨౨౦ | ముండోవెతి|| బ్రహ్మచారిణఃప్రకారప్రయమాహ || ముం
 దోముండితమస్తకోవాజటిలోజటావాహ-శిభైవజటాజాతాయస్యభిఖాజటఃతథావాభవేత్-ఎసంబ్రహ్మచారిణంక్వచిత్త్రామేనిప్రాణం
 ఉత్తరత్రశయసమితిదశకానాత్సూర్యోనాస్తమియన్నభ్యుదియాచ్ఛ | ౨౨౧ | అత్రప్రాయశ్చిత్తమాహ||తంచేదితి||తంచేత్కామతో
 నిప్రాణంనిత్రోపవశలేనసూర్యభ్యుదియాత్ అస్తమియాత్తదాపాదిత్రింజపస్సుభయత్రాపిదినముపవసకాత్రాభుంజిత - అభిని
 ముకత్సస్యఉత్తరేచనిజితవాసజపాలభిరథాగఇతికమకప్రవచనీయసంజ్ఞారతఃకమకప్రవచనీయయత్తేద్వితీయా-సాదిత్రిజపంతుగౌత
 మవకనాత్-తదాచ-గౌతమః||సూర్యాభ్యుదితోబ్రహ్మచారితిష్ఠేత్అహరభంజనసూర్యస్తమితశ్చరాత్రింజపకసాదిత్రిం-1౨సగుౌతమవచ
 నాత్-సూర్యాభ్యుదితస్తేవదివాభోజనపాపుకౌలభ్యస్తమితస్యరురాత్యభోజనపాస్తేతదవేదేయంవ్యాఖ్యాసందేశేహామమున్యంతర
 విప్రతమస్వర్థమస్వయమాహ-సరుష్కుటంకుస్వర్థంస్త్రుత్యంతరదశకానాదన్యథాకుమకః-అతపివజపాసేదేయంగౌతమవచనాత్సాదిత్రి

జపమభ్యుపేయపివ-సకూశయత్ర స్ఫుటంకమా కంధినివహసజహవకుమరః-తస్మాదభ్య స్తుమితస్యమానః-గౌతమియప్రాయశ్చిత్తవి
 కల్పః || ౨౨౦ || అస్యకుప్రాయశ్చిత్తవిధేఃప్రాయశ్చిత్తమాహ|| సూర్యేణేతి|| యస్మాత్సూర్యేణాభినిర్దుక్తభ్యువికల్పని ప్రాణిప్రాయశ్చిత్త
 మకుర్వత్సకూతాహవేనయన్తేసరకంXచ్యుతితస్మాద్భ్యుక్తప్రాయశ్చిత్తంకుర్యాత్ || ౨౨౧ || యస్మాత్తత్రతకారణసంధ్యాతిక్రమేమహ
 త్యాపమతః|| అవశ్యేతి|| అవశ్యమితి|| నైకస్యమనస్యమనాఃకుచిదేతేసానిత్రంజనమ్నతే సంధ్యేవిధివచసానీత || ౨౨౨ || యదితి|| యదిస్త్రీ
 సూక్ష్మాచాకిందిత్యే యానుతిక్యతితత్సర్వంయన్తేనుతిక్ష్మేయత్రచకాస్తా నిషిద్ధేమసూర్యకుక్యతితవపి కుర్యాత్ || ౨౨౩ || శ్రేయ
 ఏవహిధమాధ్ధాతద్దశయతి-ధర్మాధ్ధావితి|| ధర్మాధ్ధాశ్రేయాభిధీయతే కామహేతుత్వాదితితేచిదాచార్యామన్యంతే-అన్యేత్వర్థ కామాశు
 ఖహేతుత్వాత్ శ్రేయాభిధీయతేధర్మావేత్యపరతః-కామమూరపుహయత్వాత్ అథ-ఎవేహలోకే శ్రేయ ఇత్యన్యేధర్మా-కామయారపి
 సాధనత్వాత్-సంప్రతిస్వకురమాహ-ధర్మాధ్ధా-కామాత్తకఃపరస్మరావిరుద్ధః| తవగ-వివపురుషాభాతయా-శ్రేయఇతినిశ్చయః-వివంచ
 ముభుత్వా స్మ కుర్యదేశోనముముత్సా-ముముత్సాకాంతుమామనవశ్రేయఇతివత్సవత్సవతి || ౨౨౪ ||

అచార్యఇతి || అచార్యోదాంతోదితస్యబ్రహ్మణఃపరమాత్మ ముమాతిః-శరీరంపితాహరణ్యగర్భస్యమాతాచధారణాత్పృథివీమూతిః
 బ్రాతాచస్యఃసగర్భ స్తేజోత్రజ్జస్యతస్మాద్దేవతారూపానితానాచమంతవ్యాః || ౨౨౫ || అచార్యశ్చేతి|| అచార్యజనోజననిరబ్రాతాచస
 గర్భజ్యేష్ఠఃపీడితేనాని ఆమీనావహసనియాఃవిశేషతోబ్రాహ్మణేన || ౨౨౬ || యమితి|| సృణామతత్వానాంసంభవేగర్భాభానేసతి అనంత
 రంయన్తేశంకూతాపితరాసహితకస్యవదాశతైరచ్యుతేరపిజన్తభిరాసృణ్యంతకుమరకన్యం - మాతుస్తావత్కుత్సాధారణఃఖండ్రసవ
 ద్వాప్యవిజ్ఞానాజ్జపన్మపవసేద్దినమ్ || ౨౨౭ || సూర్యేణవ్యాభినిముక్తఃశయానోభ్యుదితశ్చయః | ప్రాయశ్చ
 శ్చిత్తమకుర్వాణోయన్తేఃస్వాన్నహతైనసా || ౨౨౮ || అవమ్యప్రయతోనిత్యముఖేసంధ్యేనమాహితః | శు
 చాదే శేషపాజవ్యముపాసీతయథావిధి || ౨౨౯ || యదిస్త్రీయద్యవరజఃశ్రేయఃకించిత్సమావరేత్ | తత్సర్వ
 మావరేద్యుక్తోయత్రవాస్యరక్షేన్ననః || ౨౩౦ || ధర్మాధ్ధావుచ్యతేశ్రేయఃకామాధ్ధాధర్మపవవ | అథ-ఏవే
 హవాశ్రేయస్త్రీవగ-ఇతికుస్థితిః || ౨౩౧ || అచార్యోబ్రహ్మణోమూతిఃపితామూర్తిఃప్రజావతేః | మాతా
 పృథివ్యామూర్తిస్తుభ్రాతాస్వీమూర్తిరాత్మనః || ౨౩౨ || అచార్యశ్చపితావైవమాతాభ్రాతావమూర్తయః |
 నాత్రేనాస్యవమంతవ్యాబ్రాహ్మణేనవిశేషతః || ౨౩౩ || యంమాతాపితరాక్షేనంసహితేసంభవేన్నతామ్ |
 సతస్యనిష్కృతిశ్చకార్యకర్తుంవదాశతైరపి || ౨౩౪ || తయోర్నిత్యంప్రియంకుర్యాదాచార్యస్యవసర్వదా |
 తేష్యేవత్రిమకుష్టేనుతపస్సర్వంసమాప్యతే || ౨౩౫ || తేషాంత్రయాణాంశుక్రామావరమంతపడిచ్యతే |
 నతైరభ్యననుజ్ఞాతోధర్మమన్యంసమావరేత్ || ౨౩౬ || తపవహిత్రయోలోకాస్తపవత్రయఃత్రయః | తప
 వహిత్రయోవేదాస్తపవోక్తాస్త్రయోగ్మయః || ౨౩౭ || పితావై గాహావతోగ్నిర్వాతాగ్నిదగ్ధీణస్త్ర
 తః | గురురాహవనీయస్తుపాగ్నిత్రేతాగ్నియన్తి || ౨౩౮ || త్రిష్వప్రమాద్యన్తేతేషుత్రిలోకానిజయేద్ధ
 హి | దీప్యమానఃస్వవపుషాదేవదద్వివిమోదతే || ౨౩౯ || ఇమంలోకంమాతృభక్త్యాపితృభక్త్యాకుమర్యమమ్ |

దేవనానిశయోజాతస్యరక్షణవధానకన్యంచపితురథిమవరతాసంభవనానకుభంజనయన్తాత్పృథివీదవదంగాధ్యాపనాదిక్షేణానిశయ
 ఇతిసర్వంసేధంతస్యాత్ || ౨౪౦ || తయోర్నిత్యమితి|| తయోర్వాతాపిత్రోఃత్రత్యహమాచార్యస్యవసర్వదాక్రీతిముత్సావయోర్-యస్మాత్రే
 ష్యవత్రిమప్రీతేమసర్వంతకన్యాంచాయజాదికంభలద్యారేణసన్యత్యాచ్యుతేమాత్రాదిత్రయకుష్టేవసర్వస్యతపసఃభలంచాచ్యుతఇతి ||
 ౨౪౧ || తేషుమితి|| తేషుమాతాపిత్రాచార్యాణాంపరివర్యాసర్వంతపోమయన్తితపివసర్వతపఃభలప్రాతైర్యద్యస్యమపిధర్మాంకభంజిత
 ర్నితవదేవత త్రయానుమతివ్యతిరేకేనకుర్యాత్ || ౨౪౨ || తపితేతి|| యస్మాత్తపివమాతాపిత్రాచార్యాస్త్రయలోకాలోకత్రయ
 ప్రాప్తిహేతుత్వాత్-కారణేకార్యోపచారికవివత్రిక్తుచర్యాదిభావత్రయ-అశ్రమాఃగామాస్థానాద్యా శ్రయత్రయప్రణాయకత్వాత్తపివ
 త్రయావేదాఃవేదత్రయజపలోపాయత్వాత్-అతపివహిత్రయోగ్మయోధిహితాః| త్రేతాసంపాద్యయజ్ఞాదిభలదాత్మత్వాత్ || ౨౪౩ || పితేతి
 వై శబ్దోపధారణేతిత్రేతాగామాచర్యోగ్నిఃమాతాదగ్ధీతాగ్నిః| అచార్య అహవనియః-నేయమగ్ని త్రేతాశ్రేష్ఠతరాస్తుత్య హాత్వాచ్చా
 స్యవవస్తువిరోధోక్రథావనియః || ౨౪౪ || త్రిష్వతి || పితేమత్రిమ ప్రమాద మకుర్వాత్ బ్రహ్మచారీతావజ్ఞయత్యేవ-గృహస్థాపి
 త్రిష్టాకానిజయతేసంజ్ఞాపూర్వకస్యాత్తనెవదవిధేరనిత్యత్వాన్నవివరాభ్యాంజేరిత్వాత్తనెవదం-త్రిష్టాకానిజయేదితి-త్రిష్టాదికత్యం
 ప్రాప్తినితకథాస్యవపుషాత్రకాశమాఃసూర్యాదిదేవదద్వివిపుష్టావతి || ౨౪౫ || ఇమమితి|| ఇమంభూలోకం-మాతృభక్త్యాపితృభక్త్యా

మధ్యమమంతరిక్షంఽపచార్యభక్తా వ్యకుహరణ్యగర్భలోకమేవప్రాప్నోతి | ౨౩౩ | సర్వేతస్యేతి||యన్తై స్తేత్రయామాకృపితాచార్యా ఆద్య
తాస్యకృత్తాతస్యసర్వేధర్మాఃఫలదాభవంతియన్తై స్తేత్రయామాకృతాస్తస్యసర్వాదిత్రాతస్తాత్కమాఃశినిష్కలానిభవంతి | ౨౩౪
యావదతి||త్రయాయావజ్జీవంతితావదస్యంధమణ్డంస్వాతంత్యై యవానుకీర్త్య - తదనుజ్ఞయాతుభర్తానుష్ఠానంప్రాగ్విహితమేవ-కింతుతే
ష్వీకృత్యకాంక్షియమాతచరః-శుశ్రూషాంకుర్యాత్ - తదభావేతిసాధనంక్షియంభేదజపానాదివత్ ఆపత్త్యామిష్టసాధనంహితం | ౨౩౫ |
తేషామితి||తేషాంశుశ్రూషాయాఅవిరోధనతదనుజ్ఞాతోయద్యన్త సూచనకమాభిఃపరలోకంఫలంకర్తానుష్ఠితం - తన్తయైతదనుష్ఠితమితథ
శ్చాత్రేభ్యోనివేదయేత్ | ౨౩౬ || త్రిష్వితి||ఇతిశబ్దఃకాత్యేష్వితిహితబ్ధోహేత - యస్మాదేతేషుత్రిమశుశ్రూషితేషుసర్వర్షిత్రాతంస్తా త్కంకతా
వ్యంసంపూర్ణమనుష్ఠితంభవతితత్ఫలావాప్తే-తస్మాదేవస్పష్టభర్మణఃసాత్వత్సర్వపురుషార్ధసాధనః - అస్యాగ్నిహూతాదిప్రతినియతస్వ
గ్గాదిహేతురూపధర్మోజగున్యభర్మణఇతిశుశ్రూషాస్తుతిః | ౨౩౭ | శ్రద్ధధానశ్శుభాంవిద్యామాదదీతావ
మృత్రాదపిశృష్టియాత్ - అంత్యశ్చందాలః-తస్మాదపిజాతస్త్వరాదేర్విహితజ్ఞాగ్రతకర్షాత్ - కుష్కృతశేషోపశోగాభావమప్రచాంతాలజ
న్తస్సచరంధమణ్డంమాతోపాయమాదదీత-తథాఅజ్ఞానమోపక్రమ్యమాక్షధమేప్రాప్తజ్ఞానంప్రాప్తాత్త్వత్రియాదై వ్యశ్యామృత్రాదపిని
చాదభీష్టంశ్రద్ధాతవ్యంశ్రద్ధధానేననిత్యన్తశ్రద్ధిసంప్రతిజన్తమృత్యువిశేషతా-మేధాతిథిస్తు శ్రుతిస్త్వత్సవేక్షయాచరోధర్మోపాకర్య
శబ్దోక్త్యవస్థాయామపియన్త్యై-యదిచాంతాలాభ్య క్రత్రదేవేహాచరం స్థామవాస్త్విన్మంథనిస్త్వియా ఇతివదితమపిభర్మణ-మనుతిష్ఠేత్ |

గురుశు శ్రూపయా త్వేవంబ్రహ్మలోకంసమశ్నుతే | ౨౩౩ | సర్వేతస్యాదృతాధర్మాయన్తై స్తేత్రయఅద్య
తాః| అనాదృతాన్తయన్తై స్తేపర్వాస్తస్యాఫలాఃక్రియాః| ౨౩౪ | యావత్త్రయన్తేజీవేయస్తావన్నాన్యం
సమావరేత్ | తేష్వేవనిత్యంశుశ్రూషాంకుర్యాత్ప్రియహితేరతః | ౨౩౫ | తేషామనువరోధేనపార
త్యంయద్యదావరేత్ | తత్తన్నివేదయేత్తేభ్యోమనోవచనకమాభి| ౨౩౬ || త్రిష్వేతేష్వితికృత్యంహిపురు
షస్యసమాప్యతే | ఏవధర్మఃపరస్యాత్మామపధర్మోన్యఉచ్యతే | ౨౩౭ | శ్రద్ధధానశ్శుభాంవిద్యామాదదీతావ
రాదపి | అంత్యాదపిపరంధర్మంస్త్రీరత్నంచుమ్మలాదపి | ౨౩౮ | విషాదవ్యమృతంగ్రాహ్యంబాలాదపిను
భాషితమ్| అమిత్రాదపిసద్వృత్తమమేధ్యాదపికాంచనమ్ || ౨౩౯ | స్త్రీయారత్నాన్యథోవిద్యాధర్మశ్చ
చంసుభాషితమ్ | వివిధానివశిల్పానిసమాదేయానిసర్వతః | ౨౪౦ | అబ్రాహ్మణాదధ్యయనమావత్తాతే
విధీయతే| అనువ్రజ్యావశు శ్రూషాయావదధ్యయనంగురోః | ౨౪౧ | నాబ్రాహ్మణేగురౌశిష్యేవాపమా
త్యంతికంవసేత్ | బ్రాహ్మణేచాననూచానేకాంక్షాగతిమనుశ్రమామ్ | ౨౪౨ | యదిత్వాత్యంతికంవాసం
రోవయేత్గురోఃకులే | యుక్తఃపరివరేదేనమాశీరీరవిమోక్షణాత్ | ౨౪౩ | ఆసమాప్తేశ్వరీరస్యయన్తశు
శ్రూపతేగురుమ్ | సగచ్ఛత్యంజసావిప్రోబ్రహ్మణస్తద్భూత్వతమ్ | ౨౪౪ | నపూర్వంగురవేకించిదుపకుర్వీత

ప్రాగ్బ్రహ్మగ్నాతికంవశ్రూపరంధమమితిబ్రువక | చిత్రంతథాపిసర్వత్రజ్ఞాఘ్నానుభాతినిస్సతాం|స్త్రీరత్నంఽత్వావేక్షయానికృష్టమ
లాదపిపరివేతుంస్త్యేకుర్యాత్ | ౨౩౮ | విషాదితి||విషంయద్యమృతసంయుక్తంభవతితథావిషమపసార్యతస్తాదమృతంగ్రాహ్యం-చాలాదపి
హితవచనంగ్రాహ్యం-శత్రుతోపిసజ్జనభృతం-అమేధ్యాదపినువర్ణాదికంగ్రహితవ్యం | ౨౩౯ | స్త్రీయఇతి||అతస్తాన్యదీనాముత్తానామ
పిదృష్టాంత్యేనూపాదానం-యథాస్తాన్యదయానికృష్టమలాదిభ్యోగృహ్యంతే-తథాఅన్యాన్యపిహితానిచిత్రలేఖనాదీనిసర్వతఃప్రతిగ్రహితవా
ని| ౨౪౦ | అబ్రాహ్మణాదితి||బ్రాహ్మణాదన్యాకూర్వజఃక్షత్రియస్తదభావేనై శ్యోచాతస్తాదధ్యయన మావత్తాతేబ్రాహ్మణాధ్యాపకాసం
భవేబ్రహ్మచారిణోవిధీయతే-అనువ్రజ్యాదిరూపాగురోశ్శుశ్రూషాయావదధ్యయనంతావత్కార్యా-గురుపాదప్రత్యేకసూచిష్టప్రాశనాది రూ
పాశుశ్రూషాక్రత్రసాసానకార్యా-తదభావమనువ్రజ్యాతేవిశేషికంగురుత్వమపియావదధ్యయనమేవక్షత్రియస్సాహవాసః||గుంప్రదఃక్షత్రి
యావిన్తై శ్శుశ్రూషానుగమాదిना||ప్రాప్తవిద్యో|బ్రాహ్మణస్తుపునస్తస్యగురుస్త్వైకఇతి || ౨౪౧ | నాబ్రాహ్మణఇతి||అత్యంతికంవాసంయా
వజ్జీవికంబ్రహ్మచర్యంక్షత్రియః-దివేగురాబ్రాహ్మణేసాంగవేదానభ్యేతరిఅనుశ్రమాంగంమాక్షలక్షణామిచ్ఛాశిష్యనావతిష్ఠేత్ | ౨౪౨ ||
యదితి||యదితిగురోఃకులేస్తైష్ఠికబ్రహ్మచర్యాభావకమాత్యంతికంవాసమిచ్ఛేత్తదాయావజ్జీవనముచ్యతోగురుంశుశ్రూషయేత్ | ౨౪౩ | అ
శ్శ్యభలమాహ||ఆసమాప్తేతి||సమాప్తిఃశరీరస్యజీవనత్యాగః తత్పర్యంతంయోగురుంపరిచరతి సతత్త్వవిరోబ్రహ్మణస్తద్భూతమను వివాశిప్రా
ప్నోతి|బ్రహ్మణీరీయతఇత్యర్థః | ౨౪౪ | నపూర్వమితి||ఉపకుర్యాదస్యాంబిధిన్తైష్ఠికస్యస్మాదాసంభవాలే గురుదక్షిణావాసంధర్మజ్ఞోబ్ర
హ్మచారిస్తానాహుర్యంకించిగ్తోవస్తాన్యదభనంగురవేనావశ్యందాద్యాత్-యదితుయదృచ్ఛతోభావేతదాగురవేదాద్యాదేవ- అతవివస్థానా
బ్రూర్వంగురవేదానమావశ్యంతంబః||యదన్యానిద్రవ్యాణియథాలాభమచపారితదక్షిణావితాశిసవివబ్రహ్మచారిణోయజ్ఞోనిత్య ప్రతమితి ||

స్వాస్యస్వగురుణాదతాజ్ఞాయథాశ్చైదనిసంయోచిత్యాపిత్రగ్రహణసాపిగురవేదకామ్యత్వావశ్యంబద్యత్ | ౨౪౫ | తింత్రవాహా-
 తేత్రమితిత్రాగుర్వధామాహరేదిత్యుక్తత్వాత్తేత్రహరణ్యాదికంయథాసామర్థ్యంవికల్పితంసముచితం | నాగురవేదత్వాత్తే ౧౪౫
 యోగ-వికల్పితేచాంతతోన్యాసంభవేత్తోపాసనామపిదద్యాత్ ద్వంద్వనిదేశాత్ సముచిత దానప్రదేశాభావంజైతత్సంభవేన్య
 దపిదద్యాత్ - అతవివలయువారికిః | ఏకమవ్యవహరంయస్తుగురుశ్చిహ్నినివేదయేత్ | పృథివ్యాంనాస్త్రీకష్ట ౧ వ్యంయదత్వాచాన్యజీభవేత్ - అసం
 భవేతాకమపిదద్యాత్ | ౨౪౬ | ఆచార్యఇతి|| స్త్రీకస్యామయమదేశః - ఆచార్యకృతేతత్సత్వేవిద్యాదిగుణయైత్రదభావేగురుచత్వాన్య
 తదభావేగురోస్సపిండేపితృవ్యాదాగురుచమృత్రామయమిహ్నిత్ | ౨౪౭ | ఏతేషితి || ఏతేషుత్రిమలిద్యమానేతసతమాచార్యనైవ
 స్వేస్సమాపేన్నావాసనవిహరైఃసాయంప్రాతరాదాసమిధోమాదివాచాశ్చక్రూమంతుర్వదాత్తనూదేహమాత్మదేహావచ్ఛిన్నంబీజంబ్రహ్మ
 ప్రాప్తియోగ్యంసాధయేత్ | ౨౪౮ | ఏవంచరతితి|| ఆసమాప్తేశ్వరీరస్యేత్యనేనయావజ్జీవమాచార్యక్రూమయామూలమణంబలం - ఇ
 దానీమాచార్యకృతేపివమిత్యనేనానంతరోక్తవిధిసాచార్యప్రతాదివామవ్యస్నిచర్యంతానాంశుక్రూషకోయానైస్త్రికోబ్రహ్మచర్యమఖండి
 తప్రతోనుతిత్తతస ఉత్తమస్థానంబ్రహ్మప్రాప్తిమణంప్రాప్తి-సచేహసంసారకడుగవశాత్కర్మతిలభతే | ౨౪౯ | ఇతిమన్వన్తకామ్యత్వా
 వ్యాంబిద్వితీయోధ్యాయః.....

తృతీయోధ్యాయ ప్రారంభః

పూర్వత్రాసమాప్తేశ్వరీరస్యేత్యనేనైస్త్రికబ్రహ్మచర్యముక్తం-సత్రావభ్యవేత్ ఆసమావతరాదిత్యనేనచోపకుర్వాణకస్యసావధి
 బ్రహ్మచర్యముక్తం-అత సన్యేతగాహాన్యాధికారః-తత్రతీయదశవిధాబ్రహ్మచర్యేతస్యగాహాన్యమిత్యవేత్తయామాహ|| బ్రహ్మచర్య
 వి|| త్రయోవేదాముగ్యజ్ఞాస్యామాభ్యాః | తివేదితద్విషయంప్రతంస్యగృహ్యాత్సనియమసయామా రూపంబ్ర ౧౦౮౯ ద్వంద్వంయోవద్దురు మలే

ధమః | స్వాస్యంస్తుగురుణాజ్ఞాప్తశ్చక్రగుర్వధామాహరేత్ | ౨౪౫ | తేత్రంహరణ్యం గామశ్వంభ
 త్రోపానవామాపనమ్ | ధాన్యంతాంశంవవాపాంసగురవేప్రీతిమావహేత్ | ౨౪౬ | ఆచార్యేతిఖలుప్రే
 తేగురువుత్రేగుణాన్వితే | గురుదారెపపిండేవాగురువద్వ్యుతిమావరేత్ | ౨౪౭ | ఏతేష్వలిద్యమానేషు
 స్థానాసనవిహారవాక్ | వ్రయుంజానోస్మి శుక్రూమాంసాధయేద్దేహమాత్మనః | ౨౪౮ | ఏవంచరతియోవిప్ర
 బ్రహ్మచర్యమవిప్లుతః | సగచ్ఛత్వత్తమంస్థానంనచేహజాయతేపునః |
 ఇతిమానవేధమకాస్త్రైభ్యగుప్రక్రాయాం సంహితాయాం ద్వితీయోధ్యాయః.

మహాత్మంతదాద్వికంబర్యంగురౌత్రైవేదికంవ్రతమ్ | తదధికంపాదికంవాగ్రహణాంతికమేవవా | ౧ | వేదా

చరితవ్యం-బ్ర ౧౦౮౯ దాద్వికమితి బ్ర ౧౦౮౯ దబ్దజ్ఞాత్వా-లాభత్-అస్తింశ్చస్త్రేనకుంస్యాదక్షతత్వాదితన్యాదేనప్రవేదకాఖంత్వాదశ
 హాణిత్రతచరణం-తదధికకమస్తుదశహాణిత్రత్రువేదకాఖంబు-హాణికంసవహాణిత్రత్రువేదకాఖంబ్రహ్మచర్య-యావతాకాలేనా
 త్రావధేరూధ్వ-మథోవావేదాగృహ్యతిరావత్కాలంబ్రాత్రచరణం-విషమశిష్టత్వేపిచత్తామేకాదేయోప్రావేదాయద్దేయా ఇతివత్
 నియమఫలశేన్యానాపేక్షావికల్పః-తథాచక్రమః || నియమేనాధికంబిర్యకత్తరంభవతి-గ్రహణాంతికమసంధకానా త్యూర్వోక్తవ్యక్రయే
 గ్రహణాదుర్ధ్వమివత్రానుష్ఠానమవగమ్యతే-అధర్వవేదస్యముగ్యేదాంశేవేషముగ్యేదంయజ్ఞావేదం సామవేదమధర్వాణం చతుర్థామితి
 ఛాండోగ్యోపనిషదితరుధావేదశ్చేనకీరణాత్ అంగానివేదాశ్చత్వారితిపురాణాదివాల్మీకిచపుకన్విదేశాచ్యురుధా వేదశ్చేపిత్రా
 యేనాభిచారాద్యర్థత్వాత్ యజ్ఞవిద్యాయా-మనుశ్రయోగాచ్చనిర్దేశః | తథాహిముగ్యేదేనైవహాత్రంకుర్యన్యజ్ఞాన్యేదేనాధ్వర్యవంసామవేదే
 నోద్ధాత్రంయదేవత్రయైర్విద్యాయేనూక్తంశేనబ్రహ్మత్యమిత్రాతేన్ద్రయోసంపాద్యర్వంయజ్ఞానాంజ్ఞాయతే-అయంచమానవః-త్రైవే
 దికప్రతచర్యావిధిర్వాధర్వవేదేప్రతచర్యానిపేధయతి-అన్యథావాక్యభేదప్రసంగాత్ ప్రత్యంతరేవేదమాత్రేప్రతత్రతాచ్య - యదానా
 యోగీయోజ్జవల్లభః || ప్రవేదంబ్రహ్మచర్యంద్వాదకాద్వానిచంచతి | ౧ | వేదానితి || వేదశబ్దోయంభీన్నవేదకాభావరః - స్వకాభ్యాధ్వ
 యసపూర్వకవేదకాభాత్రయంబ్యయమేకాంవాకాఖంకుంప్రతాచ్చాక్రమేతాధీశ్వగృహస్థాత్రమంగృహస్థవిహితకమకలాపరూప మనుతి
 హ్నిత్-కృతదారపరిగ్రహాగృహస్థః-గృహస్థస్యచారవచనత్వాత్-అవిప్లుతబ్రహ్మచర్యఇతిపూర్వవిహితస్త్రీసంయోగ మధుమాంసభక్షణవ
 ఙ్గానరూప బ్రహ్మచర్యానువాదోయంప్రకృష్టధ్వన్యనాంగత్వభ్యావనాభావపురుషత్వవేత్త్యాంయమేకవిద్యాభ్యాధ్వన్యసవికల్పేయద్య
 పిత్రతానివేదాధ్వన్యసంబనిత్యవమచదికామనుసూత్రయస్మాత్ కవివశ్రేష్ఠత్వాదభిహిత ప్రభావస్త్రైవ్యంతరాదస్యస్మాతకోపిభోధవ్యః -
 తదాహమరితః || త్రయస్సౌత్తాభవంతివిద్యాస్మాతకోప్రతస్మాతకోవిద్యాప్రతస్మాతకశ్చేతి-యస్సయావ్యవేదమసమాచ్యత్రతానిసమాహ
 తకశేసవిద్యాస్మాతకః-యస్సయావ్యవ్రతానిలసమాచ్యవేదంసమావతరేత్ ప్రతస్మాతకః-ఉభయంసమాచ్యసమావతరేయఃసవిద్యాప్ర

తస్మాత్కః||యోజ్యకల్క్యోక్త్యాహ||వేదంబ్రతానివాపారంసిత్యామ్యుభయమేవతే || ౨ || తమిత||తంబ్రహ్మచారిభర్తానుష్ఠానేన ఖ్యాతే
దీయత ఇతిదాయః||బ్రహ్మచర్యాద్యోబ్రహ్మచారిః||తంహరతి||బ్రహ్మచారిహరంపితుః||పితృతోగృహీతవేదమిత్యుభయః - పితృతోభ్యయనంము
ఖ్యము||తం-పితరభావే||చార్యాదేరభ్యుధీతవేదంబ్రతాని||అంభ్యుతం ఉత్క్రష్ట్య||యన్మోహపవిత్రం||గోసాధనమధుపర్కేణ||తా ఆచార్యోవాది
వాహత్య||భవంభూతయేత్ || ౩ || గురుజేతి||గురువాదతానుజ్ఞః||స్వగృహ్యాస్త్రవిధినా||భృతస్సానసమావతరణః||సమానవర్తాంశుభలక్షణం
వన్యాంవివశేత్ || ౪ || అసపిందాచేతి||మాతుర్యాసపిందానభవతి-సప్తమపురుషచర్యంతంసపిందతాంవత్సృతి-సపిందతామపురుషే స
ప్తమేనివతరణఇతి- తేనమాతామహాదవంశజాయానభవతిభ్యర్థః - చశబ్దస్తాత్పరగోత్రాపితృవంశజన్తచరంశరానామ్నాః||ప్రత్యభి
జ్ఞానేసరిసవివాహ్య-తదితరాతుమాత్మసగోత్రానివాహ్యాదిసంగృహీతం-తదాచర్యాసః||సగోత్రాంతూతురవ్యేతేనేచ్ఛంతు్యద్వాపకమకాజీ
జన్తనామ్నోరిజ్ఞానేఉద్వహేదవిశంకతిఇతి||యత్తుమథాతినివాదిజ్ఞనామ్నూమాత్మసగోత్రాని-ఉభవచనంలిఖితం || పరిణీయసగోత్రాంతు
సమాసప్రవరాంతథా||తస్యాంభ్యుత్వాసముత్సగంబ్విజ్ఞాన్||ద్రావణంబరత్ - మాతులస్యనుతాంజైవమాత్మగోత్రాంతర్జైవజేతి || తదపి
మాత్మవంశజన్తనామాపరిజ్ఞానవిషయమేవ-ఆసగోత్రాచయాపితురితి-పితృర్యాసగోత్రానభవతి-చకారాత్పితృసపిందాపిపితృవ్యాదిసంత
తిభవాయానభవతిభ్యర్థః-సాద్విజ్ఞాతీనాందారత్యసంపాదకేవివాహే||ప్రశస్తా-మైధునసాధ్యే||గ్నాన్భావకమకపుత్రోత్పదనాదాచ||౫||
మహాంత్యపీతి||ఉత్క్రష్ట్య||స్వపిగవాదిభిస్సమృద్ధాన్యపిఇమానిదశకులానివివాహేభ్యజేత్ || ౬ || తానితానిత్యత్రాహ||హీనక్రియమితిజాత ||

సధీత్యవేదావావేదంవాపియథాక్రమమ్ | అవిప్లుతబ్రహ్మచర్యోగృహస్థాశ్రమమావసేత్ | ౨ || తంప్రతీతం
స్వధర్మైః||బ్రహ్మచారిహరంపితుః | స్వగృహంతల్పఅసీనహహాయేత్ప్రభవంగవా||౩|| గురుజానుమతః||స్నా
త్వాసమావృత్త్యయథావిధి | ఉద్వహేతద్విజ్ఞోభార్యాంసపర్థాలలక్షణాన్వితామ్ | ౪ || అసపిందాచయామా
తురసగోత్రాచయాపితుః | సాప్రశస్తాద్విజ్ఞాతీనాందారతమకాజీమైధునే | ౫ || మహాంత్యపిసమృద్ధానిగో
వాదిభనధాన్యతః | స్త్రీసంబంధేదైతే తానికులానిపరివర్జయేత్ | ౬ || హీనక్రియంభిష్కృతపంలిశ్చందోరో
మహాశరణమ్ | తయ్యామయావ్యవస్తా రిశ్విత్రిమప్తికులానివ || ౭ || నోద్వహేత్||పిలాంకన్యాంనాధికాంగీం
నగోగీణీమ్ | నాలామికాంనాతిలోమాంనవాచాహంనపింగలామ్ | ౮ || నక్షాపుత్రనదీనామ్నాంనాంత్యప
ర్వతనామికామ్ | నపత్యహిప్రేవ్యనామ్నాంనపభీషణనామికామ్ | ౯ || అన్యంగాంగీంసౌమ్యనామ్నాంహం
సవారణగామినీమ్ | తనులోమకేశదశనాంశ్చద్వంగీముద్వహేత్ || స్త్రీయమ్ | ౧౦ || యస్యాన్తనభవేద్బ్రా

తర్హదిక్రియా రహితం-||స్త్రీజనకం-వేదాధ్యాపనమాన్యం-విశుద్ధిః-రోమాన్వికం-అశోకామవాధీయం-తం-తయారాజ్యం-మందాన
లాపస్తా-రత్నైశ్రమ్యం-యత్తానాంచకులానివర్జయేదితి||తార్యక్రియా-సంబంధః-భృష్టమాలతాచాస్యప్రతిషేధస్యమాతులవచనత్వన్నాఅను
వహంతే-తేనహీనక్రియాదికులాత్పరిణేతాయాంసంతరిపితాభ్యస్యాత్-వ్యాధయస్సంచారిణఇతివైద్యకాశ్రవంతి || సర్వసంక్రామిణో
రోగావర్జయంత్యాప్రవాహితామితి-అవేదమాలాకభమియంప్రమాణమితిచేస్త-భృష్టభారయైవప్రామాణ్యసంభవాత్ తమక్తృభవిష్యపు
రాణే||సర్వాపితావేదమాలాభృష్టాః||పరివృత్త్యితి-వివాహంసాధాన్యకారేణ||స్త్రీత్యధికరణేతైవోదితం-యేదృష్ట్యాస్త్రేత్యభ్యుమా
ణం-యేక్వృష్ట్యాస్త్రేవైదితాః||శబ్దానుమానమితి || ౭ || కులాశ్రయంప్రతిషేధమభిధాయకన్యాస్వరూపాశ్రయంప్రతిషేధమాహ || సూద్వ
హేదితి||కపిలకేశాం-అధికాంగీం-నిత్యవ్యాదితాం-అవిద్యమానలోమాం-ప్రచురలోమాం-విశుద్ధిపరుషధాపిణీం-పింగళాక్షీం-కన్యాంసూప
యచ్ఛేత్ ||౮|| శ్రీతి||ముక్తంసమక్రంతన్నామికాంతి||ద్రావరేవతిత్వాదితాం-వివంతరుషదీప్తిచ్ఛచర్వతపక్షిసర్పదాసభయానకనామికాంక
న్యాంసూద్వహేత్ || ౯ || కిచ్చోవివాహేత్యత్రాహ||అన్యంగాంగీమితి || అవికలాంగీం-మధురసుభాద్యనామ్నాం-హంసగజరుచిరగమనాం-
అసభిష్టులలోమకేశదశనాం - కోమలాంగీంకన్యాముద్వహేత్ || ౧౦ || అత్రవిధినిషేధయారభిధానమనిషిద్ధవిహితకన్యాచరిణయనమభ్యు
దయాభామిదిదశయితుమాహ||యస్యాఇతి||యస్యాఃపునరాంతానాస్త్రీతాంపుత్రికాశంకయా-సూద్వహేత్-యదవత్యంభవేదన్యాప్రస్త
మస్యాత్వన్యాభాకరమిత్యభిసంధానమాత్రాదపిపుత్రికాభవతి-అభిసంధిమాత్రాత్పుత్రికేత్యేకఇతిగౌరవస్తరణాత్-యస్యావావిశేషేణపితా
సజ్ఞాయితే||అనేనేయముత్సన్నేతి-తామసీసూద్వహేత్-అత్రచపుత్రికాభవంశంయేతినయాజనీయమితిశేచిత్-గోవిందరాజస్తావహః-భిన్నపి
తృకయారవ్యేకమాత్మకయోధాత్వత్వప్రసిదేస్సద్భాగ్యైకత్వేవియస్యావిశేషేణపితాసజ్ఞాయితే||తామపిపుత్రికాశంకయైవసూద్వహేదితి-
మేథాతిధిస్తుపికమేవేమంపక్షమాహ - యస్యాస్తుప్రాతానాస్త్రీతాంపుత్రికాశంకయా-సూపయచ్ఛేత్-పితాచేస్తజ్ఞాయితే||ప్రోషితోమృ
తోవా-వాశబ్దేనృషేధః-పితరీతుదిద్యమానేతదీయవాత్వాదేవపుత్రికాత్వాభావమవగమ్యాభాత్పితాపితాభవ్యేతి-అస్తాకంతువికల్పస్వరసాది

జంప్రతిభాతి-యస్యావిశేష-గపితానజ్ఞాయతేతామపితావ త్వేనాధమకంకయా-మోద్వహే-అత్రచపక్షేపుత్రికాధమకంకయేతిపు
 త్రికాచాధమకశ్చతయోశ్చంతాపుత్రికాధమకంతా-తయేతియథాసంఖ్యంతాజనియంత-అత్రచప్రకరణే-సగ్తాంతేవ మత్యోచయశ్చ
 తేమాత్మవదేనాంవిభృయ-దిశిపరిత్యాగశ్రవణాత్ - పరిణీయసగ్తాంతేప్రాప్యత్తశ్రవణాచ్చ-తత్రతామసమభివ్యాప్యతేచమాత్మస
 పిండపరిణయనాదాభార్యాత్వమేవసభవతి-భార్యాశబ్దపాపవనియాదిపత్నంసూరవచనత్వాత్-యేషంపునప్రకృష్టగుణదోషమూలకేది
 నిశ్చ-భాభిభానేయథాహీనత్రియమితి-సతదతిక్రమేభార్యాత్వాభావ-అతపివమనునా-మహంత్యపిసమృద్ధానీత్యాదిపుకక్రగంభృతం-విత
 స్తభ్యపతితంచ సహ-ప్రకృతనాన్నిమిత్యాదిప్రతిపక్ష-భోపినభార్యాత్వాభావఫలకః-కింత్యత్రకాస్త్రాత్తమాత్ప్రాయశ్చిత్రమాత్రమితి॥౧౧
 సవర్ణేతి॥బ్రాహ్మణ్యమియవైశ్యానాంప్రభమేవివాహకత-వ్యేసవర్ణాశ్రేయభవతి-తామతఃపునర్వివాహేప్రభృతానామతావత్వమాతా
 నులోమ్యేనశ్రేయభవేయః ॥ ౧౨ ॥ శూద్రైవేతి॥శూద్రస్యశూద్రైవభార్యాభవతిసమాత్మప్రవైశ్యాదయస్తీతః-వైశ్యస్యశూద్రావై
 శ్యావభార్యామన్వాదిభిఃస్పృతా-క్షత్రియస్యవైశ్యాశూద్రక్షత్రియ-చ-బ్రాహ్మణస్యక్షత్రియ-వైశ్యాశూద్రాబ్రాహ్మణీచ-వసిష్ఠపి-శూద్రా
 మవ్యేతేషంప్రవణజామితిద్విజాతీనాంమంత్రవణజాతంశూద్రావివాహమానా ॥ ౧౩ ॥ సబ్రాహ్మణేతి॥బ్రాహ్మణ్యమియదా గామాగ్రస్థమి
 చ్చతోఃసర్వభావసర్వలాభేకస్తింబిదపిపుత్రాంతేతితిహసాఖ్యానేహీద్రాభార్యానాభిధీయతే - పూర్వసగామనుక్రమేనానులోమ్యేనవివా
 హవద్వయజ్ఞానాత్ అయంనిశ్చింత్యతేతిహమ్యేనవివాహవిదయోబోధవ్యః-బ్రాహ్మణక్షత్రియగ్రహణంచేదం దోషభూయస్తా వ్యభాం-అసంతరం
 ద్విజాతభిరుపమవనాత్-వైశ్యగోచరనిశ్చింత్యపివత్వమానత్వాత్ ॥ ౧౪ ॥ హీనజాతిస్త్రియమితి॥సవర్ణామపరిణీయ హీనజాతింశూ
 ద్రాంతాస్త్రావివేకాత్పరిణయంతోబ్రాహ్మణ్యమియవైశ్యస్థత్రోత్పన్నపుత్రపాత్రాదిక్రమేగమలాన్యేవససంతతానిశూద్రతాంక మయంతి-

తానవిజ్ఞాయేతవాపితా । నోపయచ్ఛేతతాం ప్రాజ్ఞఃపుత్రికాధమకంకయా ॥ ౧౧ ॥ సవర్ణాగ్రేద్విజాతీ
 నాంప్రతస్తాదారకర్తృణి । కామతస్తుప్రపుత్రానామిమాన్స్యైఃక్రమశోవరాః ॥ ౧౨ ॥ శూద్రైవభార్యాశూ
 ద్రస్యసావస్వాదవిశేస్తృతే । తేవస్వావైవరాజ్ఞశ్చతాత్పస్వాచాగ్రజన్తనః॥౧౩॥ సబ్రాహ్మణక్షత్రియ
 యోరావద్యపిహీతిప్రత్యః । కస్తింబిదపిపుత్రాంతేశూద్రా భార్యోఽదిశ్యతే ॥ ౧౪ ॥ హీనజాతిస్త్రియంమో
 హేదుద్వయాంతోద్విజాయతః । కులాన్యేవనయంత్యాశుసంతానానిశూద్రతామ్ ॥ ౧౫ ॥ శూద్రావేదీపతత్య
 త్రేరుతభ్యతనయస్యవ । శౌనకస్యనుతోత్పత్త్యాతదపత్యతయాభృగోః ॥ ౧౬ ॥ శూద్రాంతయనమారోప్య
 బ్రాహ్మణోయాత్యభోగతిమ్ । జనయిత్వానుతంతస్యాంబ్రాహ్మణ్యాదేవహీయతే ॥ ౧౭ ॥ దైవమిత్రాతిభే
 యానితత్ప్రభానానియస్యశు । నాశ్చంతిపితృదేవాప్రన్నవస్వగంసగచ్ఛతి ॥ ౧౮ ॥ వృషభీశేనపీతస్యనిశ్వా

అత్రద్విజాతభిరుపమవననిదేశాన్నింభయావైశ్యస్యాపినిశ్చింత్యతే-బ్రాహ్మణక్షత్రియయోస్తుపూర్వతైవ నిశ్చింత్యనాతస్మిం
 దామాత్రాథతైవ ॥ ౧౧ ॥ శూద్రావేదీతి॥శూద్రాంబిందపరిణయంతిశూద్రావేదీ-సపతరితపతిభవభవతి-ఇదమత్రేయకం-ఉతభ్యతన
 యస్యగోతమస్యచ-అత్రాదిగ్రహణంసాదరాభాం-వితచ్ఛాస్త్రాగమిషయం-శూద్రాయాంసుతోత్పత్త్యాపతరితశాసకస్యవతం-వితర్షత్రి
 యవిషయం-శూద్రానుసుతోత్పత్త్యాపతరితభృగోమకంపితవైశ్యవిషయం-పితస్యమహాపి-మత్రయస్యవ్యకథాసంభవేసి-సదృశస
 తనవికల్పమూగాత్-మేభాతిగోవిందరాజయోస్తువతం-శూద్రావేదీపతరితపూర్వకశూద్రావివాహనిశ్చింత్యతే-సుతోత్పత్త్యాపతరి
 తిదైవాజ్ఞాతశూద్రావివాహేముతేనూపేయాదివిభానాభాం-ముమకాలగమనెసుతోత్పత్తే-తదపత్యతయేతిహతాన్యేవ శూద్రోత్పన్నా
 న్యవత్వానియస్యసతదపత్యస్సస్యభావ-సవపత్యతాతయాపతరి-వితేనేదము-క్షం-ముతాపుషయన్నిరతానుజాతాపత్యకేయ-దితి ॥ ౧౨ ॥
 శూద్రామితి॥సవర్ణామపరిణీయజాతీన్మేహమ్బుద్రాపరిణేరుబ్రాహ్మణస్యకయననిశ్చింత్యంనిందయానిశ్చింత్యకృతుమనామ్బుద్రాం
 గత్వాబ్రాహ్మణోసరకంగచ్ఛతి-జనయిత్వానుతంతస్యామృకుకాలగమననిశ్చింత్యపరం-బ్రాహ్మణ్యాదేవహీయతభిదోషభూయస్తా వ్యభాం
 ౧౩ ॥యదికథంబిత్వసర్వశూక్రమేగవాశూద్రాపరిణీయతేతదాభార్యాత్వసప్రసక్తానిరత్కర్తృకానిదైవత్యనేననిశ్చింత్యంతి-జైవం-మూ
 మాది-పిత్యం-త్రాధాది-అతిభేయమతిభిభోజనాది-వితానియస్యశూద్రాసంపాద్యానిరత్కవ్యంకవ్యంపితృదేవానాశ్చంతి - నచతేనాతిభ్యేనవ
 గృహీస్వగంయాతి॥యస్తుసంసూరయేన్ముత్యమాత్యానిర్థయాన్యయేతిసవర్ణాయాంసన్నిహితాయాంనిశ్చింత్యవత్ - అయంత్యస
 న్నిహితాయా-మపీత్యపునరుతిః ॥ ౧౪ ॥ వృషభీశ్చవృషభీశ్చశూద్రాధరరసఃసపీతోయేనసవృషభీశ్చపీతః-వాహితాగ్నాదిపిత్వ
 నేనసమాసః-అనేనశూద్రాయా-అధరరసాసంనిశ్చితే-నిశ్వాసోపహతస్యచేతితయాసహా-కశయాదాశయననిశ్చింత్య-తస్యాంజాతావ

తస్యస్వస్థిమూలపరిశ్రవకర్తయితి కాలగమననిశ్చయవాదః | ౧౯ | చతుర్థామితి | చతుర్థామితి వర్ణనాంతరాక్షాణాదీనాం చరణాకేఞ్చ
 హలాక్షేప-కాంక్షిభిరాకాంక్షిభిరాకా-ఇమాసాని ధాన్యమానానామైశంక్షేవేదధార్యాప్రాప్తిశామూఖివాహాశ్చమిత | ౨౦ | కపి
 తేనామతోనిధిశ్శాంతే || బ్రాహ్మణ్యై || బ్రాహ్మణ్యై సాదిసంజ్ఞావేయంతాస్త్రుపంవ్యవహారాధ్యై నినిదాప్రదశనాథాచ-బ్రహ్మణ్యై
 యంతాస్త్రు-రక్షసభివాంయంతామసః-సతుభివ్యతిదేవతాత్వమివాహాసంసంభవతి-వైశావస్యాధర్మసాన్యధానంనిదాతిశయోగం ||
 ౨౧ || యజ్ఞై || ధర్మాదనవేతోధర్మ్యః-యోవివాహాధర్మ్యైస్యవివాహస్యయాగుణతోపాజ్ఞప్తేనిష్ఠతే - తత్తద్వివాహాగ్నీస్తాపత్యేను-
 యేనుతాస్త్రత్వర్యంయంతాకంప్రక-క్ష-ణానిధాన్యమి-వత్సమానానుకీర్తనమిదంవిద్యాజాంసుఖిగ్రహాభావం | ౨౨ | కడితి || బ్రాహ్మ-
 ణ్యై బ్రాహ్మణ్యై క్షేమేగమట్-క్ష-త్రియస్యవరానుపరితనానానురాదీంశ్చతురః - విట్కాద్రయోస్తుతానేవరాక్షసజితానానురగాంధ-
 ర్యై శాచాకధర్మాదనవేతాజానీయత్ | ౨౩ | చతుర్యై || బ్రాహ్మణ్యై ప్రథమంపరితా బ్రాహ్మణ్యై దీంశ్చతురః-క్ష-త్రియస్యరాక్షస-
 దుకమేవ-వైశ్యమాద్రయోరానురం-పరితా శ్రేష్ఠాజ్ఞాతారోజానంతి-అతపితగ్రాహ్యజాదియ్యనురాదీనాం పూర్వవిహితానామప్యత్రా-
 ప్తృపాదానంజనుస్యత్వజ్ఞాపనాభావం-తేనప్రశస్తేమివాహాసంభవేజనుస్యస్యాపిపరిగ్రహాభివర్జితం- వివముత్తరత్రాపిగహితపరిత్యా-
 గోబోధ్యత్యః || ౨౪ || పంచానామితి || ఇహపై శాచానురప్రతిక్ష-భాదుపరితనానాంప్రాజాపత్యాదీనాం గ్రహణం - అతఃపంచానామధ్య-
 ప్రాజాపత్యగాంధర్వరాక్షసాస్త్రయోధర్మాదనవేతాః-తత్ప్రాజాపత్యఃక్ష-త్రియాదీనామప్రాప్తివిధీయతే- బ్రాహ్మణ్యై విహితత్యా-
 సోపహతస్యచ | తస్యాంచైవప్రమాతస్యనిష్క-ృతిర్నవిధీయతే | ౧౯ | చతుర్థామితి వర్ణనాంతరాక్షాణాదీనాం ప్రేత్యచేహహి-
 తాహితా | అష్టావిమాకసమాసేన స్త్రీవివాహాన్నిబోధత | ౨౦ | బ్రాహ్మణ్యై వస్త్రై వాహాః ప్రా-
 జాపత్యప్రథానురః | గాంధర్వోరాక్షసశ్చైవపైశాచశ్చైష్టమోధమః | ౨౧ | యోయస్యధర్మోవ్యవహారస్యగు-
 ణతోపాదయస్యయా | తద్వస్త్ర్యంప్రపత్యోమిప్రసవేవగుణానుజాన్ | ౨౨ | పదానుపూర్వ్యవిప్రస్యతు-
 త్రస్యచతురోపరా | విట్కాద్రయోస్తుతానేపదిద్యాధర్మాన్నరాక్షసా | ౨౩ | చతురో బ్రాహ్మ-
 స్యాధ్యై ప్రతప్రాకవయోవిదుః | రాక్షసంక్ష-త్రియస్యైకమానురంవైశ్యమాద్రయో | ౨౪ | పంచా-
 నాంతుత్రయోధర్మ్యాద్వాదధర్మ్యాస్త్రయోహ | పైశాచశ్చనురశ్చైవసకర్తవ్యాకదాచన | ౨౫ || పృథ-
 క్పృథగ్వామిత్రోవావివాహాపూర్వచోదిత | గాంధర్వోరాక్షసశ్చైవధర్మ్యాక్ష-త్రియతాస్త్రయో | ౨౬ |
 ఆచార్యచార్యయిత్వావశ్రుతిశీలవతేస్యయమ్ | ఆహూయదానంన్యాయా బ్రాహ్మణ్యధర్మః ప్రకీర్తితః
 ౨౭ | యజ్ఞైకువితతేసమ్యగృత్విజేతరకుర్వతే | అలంకృత్యనుతాదానం దైవంధర్మంప్రవక్షతే | ౨౮ | ఏకంగోమిధు-
 నంద్యేవావరాదాదాయధర్మః | కన్యాప్రదానవిధిపదాన్తోధర్మస్పృశ్యతే | ౨౯ | వహూభావరతాంధ-
 మ్మమితివాచానుభావ్యవ | కన్యాప్రదానవిధిర్భవ్యప్రాజాపత్యోవిధిస్త్రుతః | ౩౦ | జ్ఞాతిభ్యోద్రుగంద-
 త్వాకన్యాయై చైవశక్తిః | కన్యాప్రదానంస్వాభ్యంద్యాదానురోధమృణ్వతే | ౩౧ | ఇవృథాన్యోన్యసం-
 దనూద్యతే-గాంధర్వస్యచచతుర్థామితి ప్రాప్త్యావసూవాదః-రాక్షసోపివైశ్యమాద్రయో బ్రాహ్మణ్యక్ష-త్రియవృత్త్యవధీకస్యాపివిధీ-
 యతే-ఆనురపై శాచానకర్తవ్యకదాచనేత్యవిశేషాచ్యుక్తామేవవిధిభ్యతే-ఆత్రయంవగంప్రతియస్యవివాహస్యవిధినిక్షేపతస్యతం
 ప్రతికల్పఃసచవిహితాసంభవోధ్యత్యః || ౨౪ || పృథక్పృథగితి | పృథక్పృథగితి ప్రాప్త్యావసూద్యతే-మిత్రావిధియతే-పృథక్పృథ-
 గిమిత్రావాపూర్వవిహితోగాంధర్వరాక్షసాక్ష-త్రియధర్మ్యానువాదిభిఃస్త్రుత-యదాస్త్రీపుంసయోరన్యూన్యాయురగపూర్వకసంవా-
 దేనపరితేతాయద్దానినిజిత్యతాముద్వహేత్తదాగాంధర్వరాక్షసామిత్రాభవతః | ౨౬ | ఆచార్యేతి || ఆచార్యధర్మాత్రస్యైవవిద్య-
 ప్రాప్త్యాత్వవిశేషవాస సాకన్యావరాచార్యద్యులంకారాదిసాచ పూజయిత్వావిద్యాచారవంతమప్రాథకంవరమానీయతస్తై కన్యా-
 దానం బ్రాహ్మణివాహూమన్వాదిభిరుక్తః | ౨౭ | యజ్ఞైతి || జ్ఞాతిభ్యోవిష్టమాదియజ్ఞైప్రాకర్తేయధావిధిముద్వజేకమృకత్ర-అలంకృత్య-
 కన్యాదానం దైవంవివాహంముసయామివతే | ౨౮ | ఏకమితి || స్త్రీగవీపుంగోశ్చగోమిధుసం-కర్తేకంద్యేవావరాధ్యమతఃధర్మాధర్మయా-
 గాదినిష్ఠయేకన్యాయైవాదాతుం-సతుకుల్మబుద్ధ్యా-గృహిత్యావ్యవధానాస్త్రుంకన్యాదానంసతిహోవివాహావిధీయతే | ౨౯ | సహి-
 సహాయవాంఛమంరుకమితిస్తుతాప్రదానకాలేవచసాపూర్వం నియమ్యాధర్యత్వా యత్కన్యాదానంప్రాజాపత్యోవివాహా-
 స్త్రుతః | ౩౦ | జ్ఞాతిభ్యోవిష్టమాదిభ్యఃకన్యాయైచయవ్యధాశక్తిధనందత్వాకన్యాయాత్రదానంస్తేకారః-స్వా-
 భ్యంద్యోస్తేభ్యయాసత్వాగ్నీయధనజాతిపరిమాణనియమేన-సతిసురోవివాహాద్యతే | ౩౧ | ఇవృథేతి || కన్యాయావరస్యచా

సౌమ్యస్యనురాగేణయఃపరస్పరసంయోగఃఆలింగనాదిరూపఃసగాంధర్వస్థితవ్యః - సంభవత్యస్తా దిదిసంభవఃయస్తాత్కన్యావదయారభి
 లాపాదసౌసంభవతి-అతఏవమై ఘనస్యమిథునాయపాతఃసర్వవివాహానామేవమై ఘనస్యత్వేపియదస్యమైఘనస్యత్వేనాభిధానంతత్సత్యపిమై ఘ
 నేనవిరోధఇతిత్రదశ-నాథం || ౩౨ || యత్వేతి|| ప్ర సహ్యబలాత్కారేణకన్యాయాచరణంరాక్షసోవివాహఇత్యేవలక్షణం-యదాతుహతుః
 శత్రుశివయంజ్ఞాత్వాపిత్రాదిభిరుపేక్ష్యతేతదానావశ్యకంహసనాది-యదికన్యాపక్షఃప్రతిసక్షతాంయోతి-తదాహసనాదికమపి కరణవ్య
 మిత్యథ-ప్రాచీనమూల్యతే-కన్యాపక్షీయాన్వివాశ్య-తేమమంగళ్యేదంకృత్యాప్రాకారాదీకథక్న్యా-హపిత్రాకథనాభావంప్రాయేష
 తివదంతి-అమృతముంచంతియత్కన్యాంగృహదపహరతి-అనేకకన్యాం-అనిచ్ఛోక్తా-గాంధర్వాద్విధేదాశం || ౩౩ || సుప్తామితి ||
 నిద్రాభిభూతాం-మద్యమదవిహ్వలాం-శిలసంరక్షణనరకూతాం-విజనదేశేయోవివాహమైఘనసభమేదా త్రవరణతే-సహపహతుర్వివా
 హానాంమధ్యేభవతిఃపైశాచఃఖ్యాతః || ౩౪ || అద్భితి|| ఉదకదానపూర్వకమేవప్రాప్తానాంకన్యాదానంప్రశస్తం - క్షత్రియాదీనాం
 తువినాత్మ్యభకంపరస్పరేవ-వాత్సలే-కాపికన్యాదానంభవతి-ఉదకపూర్వమపిత్యనియమః || ౩౫ || యదృతి|| యద్యపిగుణదోషావయ
 స్యయా-వితిగుణాభిధానమపి ప్రతిజ్ఞాతమేవ-తథాపివసూ నామభాగనాం తత్ర-కత్వతయ-ప్రతిజ్ఞాతత్వాద్విశేషజ్ఞాతనాథఃపునరు
 పన్యాసః-పిమంవివాహానామితిథా-రణేషష్టి-పిమంమధ్యే-యస్యవివాహస్యయాగుణోమనునాకథిరఃతత్సర్వం-హేమిప్రాః మమకథయతః
 శృణుత || ౩౬ || దశేతి || దశపూర్వాకపిత్రాదీకవంశ్యాక-పరాశ్రుత్రాదీదశ-ఆత్మానంచైకవింశకం-ప్రాప్తవివాహాధావుత్రో

యోగఃకన్యాయాశ్చేవరస్యద | గాంధర్వస్మతువిజ్ఞేయోమై ఘన్యఃకామసంభవః||౩౭||హత్వాభిత్వావభిత్వా
 చక్రోశంతీంరుదతీంగృహాత్ | ప్ర సహ్యకన్యాహరణంరాక్షసోవిధిరుచ్యతే || ౩౩ || సుప్తాంసుత్రాంప్రమ
 త్రాంచార-హూయ త్రోవగచ్ఛతి | సపాపిష్ఠోవివాహానాంపైశాచశ్చెష్టమోధమః ||౩౪|| అద్భిరేవద్విజా
 గ్ర్యాణాంకన్యాదానంవిశిష్యతే | ఇతరేషాంతువశానామితరేతరకామ్యయా||౩౫||యోయస్యేషాంవివో
 నాంమనునాకీతి-తోగుణః | సర్వంశృణుతతంవి ప్రాఃసర్వంతీతయతోమమ ||౩౬|| దశపూర్వాకపరాశ్రుత్రాదీకవం
 శ్యానాత్మానంచైకవింశకమ్ | బ్రాహ్మీపుత్రస్సకృత్యన్తోవయోదేనసః||౩౭|| దైవోధాజన్మతశ్చై
 వసప్తసప్తరావరాశ్రా | అర్హోధాజన్మతస్త్రీంస్త్రీకషట్ కషట్కామోధజన్మతః||౩౮|| బ్రాహ్మీనిమివివాహే
 ముచతుష్టేవానుపూర్వశః | బ్రహ్మవర్చస్వినఃపుత్రాజాయంతేశిష్టసమ్మతాః ||౩౯|| యావత్సమగ్రోపే
 తాధనవంతోయశస్వినః | వర్యాప్తభోగాధర్మస్తాజీవంతిదశతంసమాః ||౪౦|| ఇతరేషుశిష్టేమగృశంసా
 నృతరాదినః | జాయంతేదుర్నివాహేషుబ్రహ్మధర్మద్విపమ్మతాః || ౪౧ || అనిందితైఃస్త్రీవివాహేరనింద్యా
 భవతిప్రజానిందితైర్నిందితాన్మాణాంతస్సాన్నింద్యాకవివజ్జయోత్ ||౪౨|| పాణిగ్రహణసంపూర్ణఃసవగ్లా

యదిశుక్తకృష్ణవతితదాపాపాన్మృతయతి - పిత్రాదీన్నరకాదుదర్శితపుత్రాదయశ్చ తస్య కులనిచ్చా సాజాయంత ఇతి మోక్షనా
 భః - తేమమనుత్పత్తేపాపభవంసస్య శక్యత్వాత్ || ౩౭ || దైవోధేతి || దైవవివాహాధాయఃపుత్రః - సప్తపరాశ్రుత్రాదీక
 దీక-సహపరాశ్రుత్రాదీశ్చ-అమరవివాహాధాయఃపుత్రః||౩౮|| పిత్రాదీక-ప్రీత్యపుత్రాదీక - ప్రాజాపత్యవివాహాధాయః
 పుత్రః||౩౯|| పిత్రాదీక-పట్పుత్రాదీక-ఆత్మానంచైకవింశకం-సహపరాశ్రుత్రాదీక-కామోధజ ఇతి - జ్యాపోసంజ్ఞా
 భందసోవి-మమగ్రమితి-ప్రసృత్యం - బ్రహ్మద్యష్టవివాహాద్దేశక్రమానుపారేణస్వల్పలస్యామ-స్యనిమగ్ధల ప్రాజాపత్యర్హుర్హా
 నంద్రాహ్మదీవివాహాద్దేశక్రమేవకథయంత్రమఇతిచేత్ - పంచానాంతుత్రయోధర్మ్యాఇత్యత్రప్రాజాపత్యగ్రహణాశం-అస్యభా
 త్యామర-స్యవగ్రహణంస్యాత్ || ౩౯ || ప్రసవెవగుణాగుణానియమక్రంతవ్యవ్యతే || బ్రాహ్మీతి || బ్రహ్మదిమదమదుగవివాహేమ
 శ్రుతాధ్యయనసంపత్తికతేజోయతాఃపుత్రాః||౪౦|| ప్రియా-వాయంతే-ప్రియా-కన్యావృసమ్మకశబ్దస్యత్వేనచపూజాయామితిషష్టి
 సమాసప్రతిషేధః-సంబంధసామాన్యవిషయాకష్టయంసమస్యతే || ౪౧ || యావేతి|| యావంమనూహరాకృతిః-సత్త్వంద్యాదకాభ్యామే
 వద్యమగుణాదయః-తైర్ముతాఃధనిసఃఖ్యాతిమంతోయభేషికవస్త్రప్రగ్ధలతేనాదిభోగశానిసాధామి-తాశ్చపుత్రాజాయంతఇతి
 పూర్వాదనువత-తే-శతంవవచూ-దిజీవంతి || ౪౨ || ఇతరేష్వతి|| బ్రాహ్మదీశ్యశ్చకుర్భ్యస్యేష్యేషురాదిమదమదుగవివాహేమ-ప్రక
 కమాణోమృతేవాదిసోవేద-ష్టిషిణ్ణయాగాదిభదురద్యేషిణఃపుత్రాజాయంతే || ౪౩ || అనిందితైర్నిందితాన్మాణాంతస్సాన్నింద్యాకవివజ్జయోత్ ||౪౪|| పాణిగ్రహణసంపూర్ణఃసవగ్లా

సమస్తానామనువివాహకర్మాదిపాదీ గ్రహణస్థానేలయమనంతరక్షాత్వవక్ష్యమాణావిధిజ్ఞానః || ౪౩ || శరణి||క్షత్రియయా|| గ్రాహ్యః ప్రతోదోవై
 వివివాహాపాదీ గ్రహణస్థానే ప్రాప్తౌ దహస్తపరిగృహితకాండై కదేశో గ్రాహ్యః-వై శ్వయా-చాహ్వానక్షత్రియవభృతప్రతోదై కదేశో
 గ్రాహ్యః-సూత్రయాపున్నద్విజాతీత్రయవివాహే ప్రాప్తౌ తవసనకా గ్రాహ్యః || ౪౪ || ఋత్వితి || ఋతుర్ఋతుశోచితదశామూలక్షి
 తోగర్భభారణయోగ్యః (స్త్రీ)ణామవస్థావిశేషః-తత్కాలాధిగామిస్యాదిత్యయంనియమవిధిః - సతుషరిసంభావ్య-స్వాభావోనిపరాభావ
 ల్పనాప్రాప్తదాధార్తకదోషత్రయమప్యత్వాత్ ఋతుకాలేపిరాగరఃపక్షేగమనప్రాప్తయస్మిన్-పక్షే ప్రాప్తిస్త్రవిధిః - సమేయజేతేతవ
 త్-అతపిషముతావగమనేదోషమహాపరాశరః || ౪౫ || ఋతుస్మాతాంతుయాధార్యాంసన్నిధౌ సూచకచృతి | ఘోరాయాంబ్రహ్మహత్యా
 యాంపతతేనాత్ర సంశయశిలి-అనుత్పన్నపుత్రస్యచాయం నియమః || ౪౬ || జాయమామౌవై బ్రాహ్మణ (స్త్రీ)గర్భిణుణవాజాయతేబ్రహ్మచ
 ర్యోద్విభక్త్యయజ్ఞేనదేవభ్యఃప్రజయాపితృభ్యశిత్యేతత్ప్రభృత్యక్షమృతిమూలత్వేస్యసంభవతి-మూలాంతరకల్పనస్యాయ కర్తవ్యం-తస్మాద్యగ్నా
 సుపుత్రాధీ-సంవిశేదాతే-వై (స్త్రీ)యమితిచవక్ష్యతి-తతోప్యేతన్ముగ్ధిమూలత్వమవగమ్యతే-పుత్రోత్పాదనకాస్త్రుస్యజైకపుత్రో
 త్పాదనేనైవవరితాభా-త్వాత్-తామజానితరాన్నియమితివశానాదజాతపుత్రస్త్రైవాయంనియమః-దశాస్యాంపుత్రానాశేహితిమంత్రస్తువి
 జుపుత్రత్వప్రశంసాపరః-జాతపుత్రస్యాప్యతుకాలగమననియమానదశస్వేవావతిష్ఠతే-స్వదారనిరతస్సదేతి-నిత్యంస్వదారసంతుష్టః
 నాన్యధార్యామపగచ్ఛేదితిధానాత్పరిసంప్తేవ-వాత్వానభా-త్వాత్ - సర్వదాగమనస్యప్రశస్తత్వాద్యతావివాగమనేదోషాశ్రవణా
 చ్చసనియమవిధిః-పర్వవజ్రంప్రజేచ్ఛేచ్ఛమితి-పర్వాణ్యమావాస్యాదీనివక్ష్యంతే-తానివజ్రాయత్వా-భార్యాప్రీతిః-ప్రతంయస్యసతత్ప్రవి
 తోస్సతావప్యసేయాత్-అతపిషవరితామ్యయానమపుత్రోత్పాదనకాస్త్రుబుద్ధ్యా-తస్మాద్విధిత్త్రయమిదం-ఋతాపుతేయాదేవ-అన్య
 ధార్యాంసూచకచేత్-అన్యతావవిధార్యాప్రీతయేగచ్ఛేదితి-అత్రచగతమః- ఋతా-ఉపేయాదన్యతావపర్వవజ్ర-మితి-యాజ్ఞవల్క్యే
 ప్యాహ-యథాకామిభవేద్వాపి(స్త్రీ)ణాంవరమనుస్తరన్నితి-పర్వవజ్ర-మితిఋతావన్యతావోభయత్రసంబధ్యతే || ౪౫ || ఋతురితి || అ

సూపదిశ్యతే | అసవర్ణాస్వయంజ్ఞేయోఽధిరుద్వాహతర్హణి | ౪౩ | శరఃక్షత్రియయా|| గ్రాహ్యః ప్రతోదోవై
 శ్వకన్యయా | వనసప్యదశా గ్రాహ్యః సూత్రయోక్తృప్తవేదనే | ౪౪ || ఋతుకాలాధిగామిస్యాత్స్వదా
 రనిరతస్సదా | పర్వవజ్రంప్రజేచ్ఛేచ్ఛనాంతద్వ్యతోరతికావ్యయా | ౪౫ || ఋతుస్స్వాభావికః(స్త్రీ)ణాం
 రాత్రయఃపోదశస్తృతాః | వతుర్భిరితరైస్సాధామహాభిన్నద్విగహితైః | ౪౬ | తాసామాద్యాశ్చత
 ప్రస్తునిందితై కాదశివయా | త్రయోదశివశేమాస్తుప్రశస్తాదశరాత్రయః || ౪౭ | యుగ్మసుపుత్రా
 జాయంతే(స్త్రీ)యోయుగ్మసురాత్రిమ | తస్మాద్యగ్మసుపుత్రాధీసంవిశేదాత్ప్రజే(స్త్రీ)యమ్ | ౪౮ |
 పుమాన్సుంసోధికేతుకే(స్త్రీ)భవత్యధికే(స్త్రీ)యాః | సమేపుమాపుం(స్త్రీ)యావాక్షిణైశ్చైవవిశేష్యయః || ౪౯ ||
 నింద్యాస్వప్తానుచాన్యానుస్త్రీయోరాత్రిమవజ్రయః | బ్రహ్మచార్యేవభవతియత్రతత్రాశ్రమేవసగ |

త్రరాత్ర్యకశ్చబ్దావహారాత్రచరా - శోచితదశాత్ప్రభృతి(స్త్రీ)సంపక-గమనాదోషవినిందితైశ్చతుర్భిగస్త్రైరహారాత్రైస్సహ
 జుదశాహారాత్రాచూనిమాసి(స్త్రీ)ణాంఋతుః-స్వభావేభవఃస్వాభావికః-వ్యాధ్యాదినాతుస్యానాధికకాలేపిభవతి || ౪౬ || తాసామితి ||
 తాసాంపుత్రఃపోదశాసాంరాత్రిణాం - శోచితదశానాత్ప్రభృతిఅధ్యాశ్చతస్తోరాత్రయః-పితాదశీత్రయోదశీచరాత్రిగ-మనేనిందితాల
 వశిష్టదశరాత్రయః-ప్రశస్తాభవేయః || ౪౭ || యుగ్మస్త్వితి|| పూర్వోక్తాస్వపిదశసుషష్ఠ్యష్టమ్యాద్యాసురాత్రిమగమనపుత్రాఉత్పద్యం
 తే-అయుగ్మసుపంచమీసప్తమ్యాదిమహిరః-అతఃపుత్రాధీ-యుగ్మసుఋతుకాలేభార్యాంగచ్ఛేత్ || ౪౮ || పుమానితి|| పుంసోగీజే
 లధికేతయుగ్మస్వపిపుత్రోజాయతే-(స్త్రీ)బీజేధికేయుగ్మస్వపిమహిలైవ అతోబహుహారాదినానిజగీడాధిక్యంభార్యాయాశ్చాహారలాఘ
 వాదినాబీజాల్పత్వమవగమ్యయుగ్మస్వపిపుత్రాధీనాగంతవ్యమితిదశాశం - (స్త్రీ)పుంసయోస్తుబీజసామ్యపుమాన్పుపుంసకం జాయతే-
 పుం(స్త్రీ)యావితియమాచ-నిస్సారేవోభయారేవబీజేగర్భాస్యాసంభవః || ౪౯ || నింద్యాస్త్వితి|| నింద్యాసుపూర్వోక్తాసుషట్సురాత్రి
 మునియానుచనింద్యాస్వపియానుకానుచిదప్తే(స్త్రీ)యోవజ్రయః-దేవరాత్రిఅవశిష్ట-పర్వవజ్రే-ప్రజన్మఖండితబ్రహ్మచార్యేవభవ
 తి-యత్రతత్రాశ్రమేవసన్నితివాసప్రస్తావేక్షయా-తస్యకాభార్యయాసహగమనపక్షేతు ఋతుగమనంప్రశస్తం-సవసనసభార్యా
 ఋతుర్మభవతివాచ్యం-వనంపంచాశతోప్రజేదితి-వజ్రే-రకగుణాంభార్యాముద్వహేత్రిగుణః పుమానిత్యాదికాస్త్రుపర్యాలోచనయా
 తత్సంభవత్-సేథాశిధి-స్తు-యత్రతత్రాశ్రమేవసన్నితిఅనువాదమాత్రం-గృహస్థేతరాశ్రమత్రయేజితేంద్రియత్వవిధానాద్రాత్రిద్య
 యాభ్యున్నజ్ఞానాసంభవాదిత్యాహ-గోవిందరాజస్తు-ఉత్పన్నవిషయపుత్రస్యాశ్రమాంతరస్థస్యాపీత్యయాపుత్రాభాంరాత్రిద్యయగమనేదో

ఘోషకంఠగోపణం - నకుల్యూరూపంకుల్యూర్వేషమూల్యుల్లభవమహాత్వేషమపయోగినివిక్రయవివరదాసార్థం - శింశాపాదవివాహసంశ్చయైశ్చ
 శక్యకరకవ్యయోగాదినిర్భయేకన్యాయైవాదాదుంకాస్త్రీయంభూకాభకమేవగృహ్యతే - అరవివాహకలమగ్నోశేవరాదాదాయభమకర
 ఇతి - ధమకతోధమకంధకమితిసాధకః - భోగలోభేనకుభనగ్రహణంకుల్యూరూపమహాస్త్రీయం - అరవివగృహ్యకకుల్యూం హిలోభేనేతి
 నిందాముక్తవాక్ - తస్మాత్సేర్వాపర్యచర్యాలోపనాదాక్షిణ్యధమకంధకంగోమిభునంగ్రాహ్యం - సరుభోగాధకమితిమనసాస్యమరమను
 పణితం || ౫౩ || ఆక్షిణ్యంగోమిభునంకుల్యూమియ్యక్తంఇదానింకన్యాకథమపిభవస్యదానంనకుల్యూమిత్యాహ || యోసామితి || యోసాంకన్యా
 నాంస్త్రీత్యాదరేణదీయమానంభవంపిత్రాదగోనగృహ్యంతి - శింకుకన్యాయైసమర్పయంతిసోపివవిక్రయః - యస్తాత్కుహారిణాంపూజనంతదా
 న్యశంస్యమహంసకర్తవ్యంకేవలంభదమంకూరూపం || ౫౪ || ఏత్యభిరితి || సకేవలంవివాహకాలేవరేణభక్తంభవంసమపణీయం - శింకుకమ
 త్తరకాలమపిపిత్రాదిభిరమ్యేతాభోజనాదిసామూహయిరవ్యాపిస్తా ౧ లంకారాదిసామూహయిరవ్యాశ్చ బహుధనాదిసంపదంప్రాప్తవాన్తైః ||
 ౫౫ || యత్రేతి || యత్రకులేపిత్రాదిభిఃస్త్రీయఃపూజ్యంతే - తత్రదేవతాఃప్రసీదంతి - యత్రపునరేతానపూజ్యంతేతత్రదేవతాప్రసాదాథా
 వాన్యోగాదిక్రియాస్మర్యానిష్కలాభవంతినిందాభకవాదః || ౫౬ || శోచంతీతి || జామిస్సవ్యపులస్త్రీయారిత్యాభిధానితాః - యస్మిన్
 కులేభగినీగృహపతిసంపదకానియసన్నిహితసపిండస్త్రీయశ్చపత్నీమహిశ్చస్నుషాద్యాఃతేరితావదినామఃభిన్యాభవంతి - తత్కులంగీకృం
 నిధానంభవతి - దైవరాజాదినావపీడ్యతే - యత్ర ౧ తానశోచంతి - తద్దనాదినానిత్యంవృద్ధిమేరిమేథాభిగోవిందరాజౌరు - నవోభామహిశ్చ
 స్నుషాద్యాజామయిత్యాహుః || ౫౭ || జామయితైః || యానిగేహనిభగినీపత్నీమహిశ్చస్నుషాద్యా అపూజితాస్సత్యః అభిశపంతిఇదమగ్ని
 మేషుకుస్త్యతి - తాన్యభిచారకాతానిధనశక్వాదిసహితానిశక్యంతి || ౫౮ || తస్మాదితి || యస్తాదేవంతస్తాత్కారణాత్ - ఏతాభూషణా
 ద్యాదనాశ్చైర్వికృంసత్కారేషుకాముద్యాదిమహిశ్చవేషపీతసయనాదిమహిశ్చుద్ధితామైఃపుభిఃసదాపూజనీయః || ౫౯ || సంకుష్టభి ||

ధాన్యయాభాత్రాశేరిశాతృతీయా - యత్ర కులేభార్యయాభాత్రాశ్రీతోభవతి - స్త్ర్యంతరభాగిలామిదికంపకరోతి - భార్యారపభాగి
ప్రీతాభవతి - తస్మిన్ కులేచిరంత్రేయాభవతి - కులగ్రహణాన్వేషణంధార్యాశ్చ - వివంపుత్రపాత్రా దిసంతతిః శ్రేయోభాగినీభవతి || ౬౦ ||
యదీతి || దీప్త్యర్థోద్రుచిః - యది స్త్రీ ప స్త్రాభరణాదినాశోభావనకేసదీప్తిమతినస్యా త్రహస్వామిసంపునకహమయేదేవ - హిశబ్దోవభా
వతే - అత్రహామోర్మునస్సామిసఃప్రజననంగభాధారణంసంపద్యతే || ౬౧ || స్త్రీయామితి || స్త్రీయాంతుండనాదినాకాంతిమత్యాం
భర్తృస్నేహవిషయతయోశురపురుషసంపకావిరహోతత్కులందీప్తంభవతి - తస్యాంపునరరోచమానాయాంభర్తృబిద్విష్టతయానరాం
తరశ్చంపక్కాన సకలమేవకులంతులంభవతి || ౬౨ || కువివాహైరితి || ఆసుతాదివివాహైః కులభావదానిషిద్ధైః జాతకర్తృదిక్రియాలో
చైః - వేదాసాతేన - బ్రాహ్మణాపూజనేనప్రఖ్యాతకులాన్యశకమకంఠవృంతి || ౬౩ || శిల్పేనేతి || చిత్రకర్తృదిశిల్పేన - కలయాభనప్రయో
గాత్మకవ్యవహారేణకేవలమాత్రావత్సేన - గవాశ్వరథక్రయాదినా - కృషిరాజనేవాభ్యాంకులానిభిశ్శంతిమృత్యుతరేణసంబంధః || ౬౪ ||
అయాజ్యైతి || అయాజ్యవాత్యాదియాజనైః - కమలాకాంత్రాతస్తాదీనాం - నాన్రిత్యేన - తాస్త్రీయభలవత్కమలాకులాభావమద్ధి
త్వాన్రిత్యం - వేదాధ్యయనమాన్యానికులానిప్రమతకమకంఠవృంతి అత్రచవివాహప్రకరణవివాహానింతాప్రసంగేనక్రియాలోపాదయోనిం
దిరాః - నిందయాచైతస్మకరణవ్యమిలసర్వనిషిధఃకల్పయతే || ౬౫ || ఇదానీంత్రీయాలోపాదిగతప్రాసంగికకులనిందానుప్రసక్త్యాకు

త్యంతరభాగంతత్రవైశ్రువమ్ || ౬౦ || యదిహిస్త్రీనరోపేతపుమాంసంసప్తప్రమోదయేత్ | అప్రమోదా
త్పునఃపుంసఃప్రజనంప్రపతతే || ౬౧ || స్త్రీయాంతురోచమానాయాం సర్వంత్రోచతేకులమ్ | త
స్యాంత్యురోచమానాయాంసర్వజేవనరోచతే || ౬౨ || కువివాహైఃక్రియాలోపైర్వేదానధ్యయనేనచ |
కులాన్యకులతాండూంతి బ్రాహ్మణాతిక్రమేణచ || ౬౩ || శిల్పేచవ్యవహారేణమాత్రావత్సేవత్సేవతే || గో
భిరన్వేష్యయానైశ్చకృష్యా రాజోపసేవయా || ౬౪ || అయాజ్యయాజనైశ్చైవనాన్రిత్యేనవక్రమణామ్ |
కులాన్యాభవినశ్యంతియానిహీనానిమంత్రతః || ౬౫ || మంత్రతస్తుసమృద్ధానికులాన్యల్పధనాన్వపి | కుల
సంఖ్యాంపగవృంతికమకంఠవమహద్యతః || ౬౬ || నైవాహికేగ్నాకుర్వీతగృహ్యంకమయథావిధి | పంచ
యాజ్ఞవిధానంపక్షించాన్వాహికీంఘృహీ || ౬౭ || పంచసూనాగృహస్థస్యమల్లీపేషణ్యుపసృజః | కంఠనీచో
దకుంభశ్చబద్ధతయాస్తువాహమృగ || ౬౮ || తాసాంక్రమేణసర్వాసానిష్క్రమ్యర్థంమహషిభిః |
పంచక్లస్తామహాయజ్ఞాఃప్రత్యహంగృహమేధినామ్ || ౬౯ || అధ్యాపనంబ్రహ్మయజ్ఞఃపితృయజ్ఞస్తతపణ
మ్ | హూమోదైవోబలిర్భూతోన్యయజ్ఞోలిధిపూజనమ్ || ౭౦ || పంచైతాన్యోమహాయజ్ఞాన్మహాపయతి:

లోద్గ్రహణమాహ || మంత్రేతి || యద్యపిధనేనకులమితిలోకేప్రసిద్ధం - తథాప్యల్పధనాన్యపికులాని - వేదాధ్యయనతదభాగ్జ్ఞానానుష్ఠానప్ర
సక్తానిచిత్కృష్టకులగణనాయాంఠగన్యంతే - కుహారీంతుభ్యావేషణాయాం || ౬౧ || వివాహప్రకరణమతిక్రాంతం - ఇదానీంచైవాహి
గాగ్నాసంపాద్యంమహాయజ్ఞవిధానంచేతిపక్షగతయోప్రతిజ్ఞారంమహాయజ్ఞాద్యనుష్ఠానమాహ || వైవాహికేతి || వివాహేభవోవైవాహి
కః - ఆధ్యాత్మికాదిత్యాజ్ఞా - తస్మిన్ అగ్నౌగృహ్యాత్తంకమకంఠవృంతిప్రార్థనాప్రకారాద్విశ్వంసంపాద్యంపంచమహ
యజ్ఞాంతగతవైశ్వదేవాద్యనుష్ఠానంప్రతిధినసంపాద్యంపాకంగృహస్థఃకుర్యాత్ || ౬౨ || పంచేతి || పంచపథస్థానంసూనా - సూనాది
పసూనాహింసాస్థానగుణయోగాత్ - చుల్లూదయఃపంచగృహస్థస్యహింసానీజానిహింసాస్థానానిచుల్లీపేషణ్యుపసృజకా
దిపసృజఃగృహపాపకరణమండసద్భూజాన్వాదిః - కంఠనీజలాలకులసతే - ఉదకుంభజలాధారకలః - యాఃస్వకార్యేయోజయత్
శాసేనసంబద్ధతే || ౬౩ || తాసామితి || తాసాంచుల్లూదిస్థానానాం - యథాక్రమంనిష్క్రమ్యర్థంఉత్పన్నపాపనాశకం - గృహ
స్థానాంపంచమహాయజ్ఞాఃప్రతిధినంకున్వాదిభిరనుష్ఠేయతయాస్తృతాః - వివంచస్మిన్పృథక్మిత్వభిధానాత్ హింసాస్థానత్వేనకీరణావృ
సూనాదోద్గ్రహణవిశ్వరతివత్సమాధిత్వాత్ పంచసూనానాంపాపశాతుకత్వంపంచయజ్ఞానాంచతత్పాపనాశకత్వమవగమ్యతే - ప్రత్య
హమిత్వభిధానాత్ ప్రతిధినంతత్పాపమయస్యాకేషీతత్వాత్సంధ్యావందనాదిపన్నిత్యర్థమపినదిరుభ్యతే || ౬౪ || అధ్యాపనమితి || అధ్యా
పనశబ్దేనాధ్యయనమపిగృహ్యతే - జహోమరమితిపక్ష్యమాధిత్వాత్ - అతోధ్యాపనమధ్యయనంబ్రహ్మయజ్ఞః - అగ్నాద్యేనాదతేనవేతి
వచనాంబద్ధతి - సపితృయజ్ఞః - అగ్నౌ హూమోవత్సమాజోదేవయజ్ఞః - భూభలిర్భూతయజ్ఞః - అతిధిపూజనంకుసువ్యయజ్ఞః - అ
ధ్యాపనాదిమయజ్ఞశబ్దోమహావృష్ణస్తుత్యభంగౌభిః || ౭౦ || పంచేతి || శక్తిరతిత్యేతద్విధానార్థోయసునువాదః - అనుకల్పేనానీయ

భాసంభవమేకతావ్యాః - హవయతింశ్రవ్యత్యభావినభాందసత్వాగ్నిమ్ - జహవిత్యభాః || ౭౧ || దేవతేతి || దేవతాశబ్దేనభూతానా
 మపి గ్రహణం - తేషామపిబలిహరణదేవతానాశత్యాత్ - భృత్యాభ్యుక్తమాతాపి బ్రాహ్మణశ్చ సంపదానీయః - సర్వకపితాత్మానం
 పాదేదితిశ్రవ్యాత్రప్రవేదమకుత్సకశ్యంకతాభ్యం దేవతాదీనాంపంచానాంధాన్యంనదహతి - సత్ససన్నజీవితకార్యకరణాన్నజీవవీరి
 నింపయావశ్యకరణవ్యతాబోధ్యతే || ౭౨ || అనుతంవేతి || నామభేదేపాక్యభేదభివ్యక్తాయతుంపంచమహాయజ్ఞానాంమన్యంరకృతా
 న్యముతాదీనిసంజ్ఞాంతరాధ్యాభిధేయనితానిస్వయంవ్యాచక్షే || ౭౩ || జహతి || అనుకశబ్దేనబ్రహ్మయజ్ఞాభ్యాబజ్జహత్ - భూతకశబ్దేన
 దేవయజ్ఞాభ్యామహుః - ప్రముకశబ్దేనభూతయజ్ఞాభ్యాభూతబలిః - బ్రాహ్మ్యముకశబ్దేనమనుష్యయజ్ఞాభ్యాబ్రాహ్మణశ్రేష్ఠత్వాత్ -
 ప్రాచీరకశబ్దేనపితృయజ్ఞాభ్యంనిత్యబ్రాహ్మణం || ౭౪ || స్యాధ్యాయతి || యదిహతి బ్రాహ్మణోపాదిభోజనాదికంకర్తుంనక్షమతే - తదాబ్ర
 హ్మయజ్ఞేనిత్యయక్తోభవతే - దైవేకమద్యాగ్నోహూమహిమహూమస్య సురిహుః - యతోదైవకమదాపరభివంస్థావరజంగమంధారయ
 తి || ౭౫ || మరణిరదిత్యాహ || అగ్నివితి || యజమానేనాగ్నిహమవిశమ్యోక్షిప్తా - రసాహరణారిత్యావాదిత్యస్య ఆదిర్యంప్రాప్తోచితా
 మురిరసతిదిత్యావ్యప్తిరూపేణజాయతే - రతోస్మంరకుశభోగేజాయంతేప్రజాః || ౭౬ || యథేతి || యథాప్రాణాభ్యానాయ్యాశ్రయేణస
 ర్వప్రాణి నూజీవంతి - రథాగృహస్థాశ్రయేణసర్వాశ్రమిణోనిర్వహంతి || ౭౭ || గృహస్థః ప్రాణత్యుస్సర్వాశ్రమిణామిత్యవం - రదేవోప
 పాదయతి - యస్తాదితి || యస్తాద్గృహస్థవతిత్వాత్ప్రయోగ్యాశ్రమిణోపేదాభావాభ్యానాన్నదానాభ్యాంనిత్యంగృహస్థైరవోపగ్రీయతే

శక్తితః | సగృహేపివసన్నిత్యంసూనాదోమైర్మలిష్యతే || ౭౮ || దేవతానిభిభృత్యానాంపితృణామాత్మన
 శ్చయః సర్వవతిపంచానాముచ్ఛ్వసన్మసజీవతి || ౭౯ || అనుతంచమతంపైవతథాప్రముతమేవవ | బ్రా
 హ్మ్యంమతం ప్రాశితంవచనయజ్ఞాప్రవక్షతే || ౮౦ || జహోమతోమతోహూమః ప్రముతోభౌతి క్షో
 బలిః | బ్రాహ్మ్యంమతందిజాగ్రాగ్నాప్రాశితంపితృతర్పణమ్ || ౮౧ || స్యాధ్యాయేనిత్యయక్తసాన్యతే
 దైవేచైవేహతర్పణి | దైవేతర్పణియక్తోహివిభుతీదంవరావరమ్ || ౮౨ || అగ్నిప్రాప్తాసమలిప్తమ్య
 గాదిత్యమువతిప్తతే | ఆదిత్యాజ్ఞాయితేవపితృవైరన్నంచతఃప్రజాః || ౮౩ || యథావాయుంసమాశ్రిత్యవ
 తంతేసర్వజంతవః | తథాగృహస్థమాశ్రిత్యవరంతేసర్వత్రమాః || ౮౪ || యస్తాత్త్రయోప్యాశ్రమిణో
 జ్ఞానోనాన్మేనచాన్వహమ్ | గృహస్థేనైవధార్యంతేతస్మాజ్జ్యేష్ఠాశ్రమోగృహీ || ౮౫ || ససంధార్యః ప్రయ
 త్మేనప్వగమక్షయమిచ్ఛతా | సుఖంచైహిచ్ఛతానిత్యంయోధార్యోమర్షయేంద్రియైః || ౮౬ || ఋష
 యఃపితరోదేవాభూతాన్యతిథయస్తథా | ఆహసలేకుటుంబిభ్యస్తేభ్యఃకార్యంవిజానతా || ౮౭ || స్యాధ్యా
 యోనార్పయేద్యపిహూమైర్దైవాయథావిధి | పితౄణామ్రాధైశ్చనృనానైర్మర్షతాని బలికమణా ||
 ౮౮ || కుర్యాదహరహః ప్రాథమన్నాద్యనోదకేనచా | వయోమూఃఫలైర్వాపిపితృభ్యఃప్రీతిమావహా ||
 ౮౯ || పితమప్యాశయేద్విప్రంపిత్రధేపాంచయజ్ఞకే | నమ్రవాత్రాశయేత్కంబిదైవశ్వదేవంప్రతిద్విజమ్ ||
 ౯౦ || వైశ్వదేవస్యసిద్ధస్యగృహ్యోగ్నోవిధిసూర్యకమ్ | అభ్యఃకుర్యాద్దేవతాభ్యోబ్రాహ్మణోహూమమ

తస్మాజ్జ్యేష్ఠాశ్రమోగృహస్థః - జ్యేష్ఠత్రయోప్యాశ్రమసంభవిత్యుచితమితి || ౯౧ || సజ్జతి || యరవివచనఃసగృహస్థాశ్రమఃఅత్యంతచిరస్థాయ
 త్వాదనంతంస్వగమసుఖమిచ్ఛతా - ఇహలోకేన - సుఖంస్త్రీసంభోగపాద్యవస్థాజనాదిసుఖం - నిత్యంసంకతమిచ్ఛతా - ప్రయత్నేనసం
 ధార్యఃసమ్యగనుష్ఠయః - యఃకుర్వేంద్రియైరసంయతేంద్రియైరభార్యఃకారణమనశక్యతే || ౯౨ || ఋషయశ్చ || పితేఋష్యవయః -
 కుటుంబిభ్యోగృహస్థేభ్యస్సరాశాత్ - ఆహసలేప్రాథమ్యంతే - అతఃకాశ్రుజ్ఞేనలేభ్యఃకార్యంకర్తవ్యం || ౯౩ || కంకతావ్యంరత్రా
 హ || స్యాధ్యాయేనేతి || నానాప్రకారత్వాదవహసస్యస్యాధ్యాయాదేరచనాభారముచితం - మహాయజ్ఞాంతగ్రాహ్యేస్యాధ్యాయాదిభిఃఋ
 షిదేవపిత్రభిభూతానియథాశాస్త్రంపూజయేత్ || ౯౪ || తత్రపితృయజ్ఞంతావహాహ || దుర్వాదితి || శ్రవ్యకంయథాసంభవంత్రాధ్యంకు
 ర్యాత్ - బ్రాహ్మణ్యంయంకమదావిధివాక్యవహి - కాండహియనామయనియాగ్నిహూత్రశబ్దవత్ - వక్ష్యమాణపార్వణబ్రాహ్మణ్యతదితాధి
 అన్నాద్యేనేతివైప్రీహిభిర్యవైరిత్యాదేరుపాదానం - పయఃషీరం || ౯౫ || ఏకమితి || ఏత్యప్రయోగసేవంచయజ్ఞాంతగ్రాహ్యే - ఏకమపి
 బ్రాహ్మణంభోజయేత్ - అపిశబ్దార్థంభవేమహుఃపి - పార్వణధర్మగ్రహణావ్యవైశ్వదేవబ్రాహ్మణభోజనప్రాప్తావాహ - సకీందైవశ్వదేవా
 భాంబ్రాహ్మణమత్రభోజయేత్ || ౯౬ || వైశ్వదేవస్యేతి || విశ్వదేవాభాసంభవతేవత్సవత్సవశ్వస్యాన్నస్యావసభ్యాగ్నో
 స్వగృహ్యవిహితకర్మకాది కతావ్యతాపూర్వకమాభ్యవక్ష్యమాణదేవతాభ్యోబ్రాహ్మణిశ్రవ్యకంహూమంకుర్యాత్ - బ్రాహ్మణగ్రహ

గంధిజాతిప్రదేశానాశంభ్రయః కాంక్షకృతత్వం | ౮౪ | అగ్నేరితి || వచనద్వయంపాహాకారప్రదానమూమభితికాత్యాంశస్త్ర
 రణాత్ - ఆవాసమయేపాహాసోమాయస్సాహేనిరపేక్షదేశతాకంమూమద్వయంకృత్యా - అగ్నిమూమభ్యాంస్సాహేనసమస్తదేశతాకం
 మూమంమర్యాత్ - తతోవిశ్వభ్యోదేవేభ్యోధన్వంతరయే | ౮౫ | కుప్తావేతి || కుప్తా - అనుమత్యైశ్రుజాపతయేద్యావాపుభివీభ్యాం
 అగ్నేయేస్సిష్టకృతే - ఇత్యేవంపాహాకారంతాకంమూమంమర్యాత్ - శ్రుత్యంతరేవ్యగ్నివిశేషత్యేవస్సిష్టకృతోవిధానాత్ కేవలంస్సిష్ట
 కృన్నిదేశవిశ్వివిశేషత్యేవైవప్రయోగః - పాతాదేవాంతర్యేసిద్ధిస్సిష్టకృతేంతరభిత్వభిధానంస్త్రుత్యంతరీయమూమసముచ్చయేశ్యం
 తత్వజ్ఞానసాధనం | ౮౬ | ఏవముక్తప్రకారేణ - సమ్యగన్వేషణితోదేశతాధ్యానపరమమూమంకృత్యా - సర్వానుప్రాప్యదిమది
 ముద్రదక్షిణమింద్రాదిభ్యస్తపురుషేభ్యోబలింహరేత్ - తథాప్రాప్యమింద్రాయనమః - ఇంద్రపురుషేభ్యోనమః - దక్షిణస్యాంయమాయన
 మఃయమపురుషేభ్యోనమః - శశ్విమాయాంవరుణాయనమఃవరుణపురుషేభ్యోనమః - ఉత్తరస్యాంసోమాయనమఃసోమపురుషేభ్యోనమః -
 యద్యపిశక్తేవగమ్యత్యా దైవతాత్వస్య అంతకాపులీంకుశజ్జేరేవోద్దేశోయక్తఃకథాపివహ్యుచానుష్ఠానసంహితాద్భవ్యుచగృహ్యచయ
 మాయయమపురుషేభ్యోనమఃయవరుణపురుషేభ్యోనమాయసోమపురుషేభ్యోనమః - శ్రుతివిశేషమిహితాద్భవోక్తపివప్రయోగః || ౮౭ || మరు
 ధ్యభి || ఇతిశబ్దేస్వరూప వివక్షాభావః - మరుద్భ్యోనమభితిద్వారేబలింబద్ధ్యాత్ - జలేఅధ్యభితి-ముసలోల్యాఖిలభితిద్వంద్వనిర్దేశాత్ సహ
 య క్తయారన్వతరత్రవనస్మరిత్యభితిబలింబద్ధ్యాత్ - గుణానరోధేనప్రధానవికర్తృవృత్తేరన్వాయత్యాత్ | ౮౮ | ఉచ్ఛ్విషాకభి ||
 కాస్తుపురుషస్యభిరఃప్రదేశేఉత్తరపూర్వస్యాందితియై బలింబద్ధ్యాత్ - తస్యైవపాదదేశేదక్షిణశశ్విమాయాందితిభద్రకాత్యై - అగ్నేకుఉ
 చ్ఛ్విషాకంగృహ్యశంయనస్యభిరస్థానభూభాగంపాదభితితస్యైవచరణభూప్రదేశమాయః - బ్రహ్మజేవాస్తోమృతయభితిగృహమభ్యే - ద్వంద్వ
 స్వహమ్ | ౮౯ | అగ్నేస్తోమస్యచైవాదోతయోజ్యైవసమస్తయోః | విశ్వేభ్యోజ్యైవదేవేభ్యోధన్వంతర
 యపవచ | ౯౦ | కుప్తావేతి చానుమత్యైవప్రజాపతయివచ | పహాద్యావాపుభివీభ్యోజ్యైవతథాస్సిష్టకృతేం
 తతః || ౯౧ || ఏవంసమ్యగ్నిర్హుత్వాసర్వదితుప్రదక్షిణమ్ | ఇంద్రాంతకాష్టతీంభ్యఃసానుగేభ్యోబలిం
 హరేత్ | ౯౨ || మరుద్భ్యభితితుద్వారిక్షిపేదప్వద్భ్యభిత్వపి | వనస్పతిభ్యభిత్వేపముసలోల్యాఖిలహ
 రేత్ | ౯౩ || ఉచ్ఛ్విషాకేశ్చిన్మ కుర్యాద్భద్రకాత్యైవపాదతః | బ్రహ్మచాస్తోమృతిభ్యాంతువాస్తుమభ్యే
 బలింహరేత్ | ౯౪ || విశ్వేభ్యోజ్యైవదేవేభ్యోబలిమాకాశఉత్త్రిపేత్ | దివాచరేభ్యోభూతేభ్యోనక్తంచారిభ్య
 పవచ | ౯౫ || పృథ్వాస్తునికుర్వీతబలింసర్వాత్తభూతయే | ఉత్తేభ్యోబలిశేవంతుసర్వందక్షిణతోహరేత్ | ౯౬ ||
 శునాంవపతితానాంవశ్వసచాంపావరోగితామ్ | వాయసానాంక్రియాణాంవశనక్తైర్నిర్వపేచ్ఛువి | ౯౭ ||
 ఏవంయస్సర్వభూతాని బ్రహ్మశోనిత్యమర్చయి | సగచ్ఛతిపరంస్థానం తేజోమూర్తిఃపథర్జునా | ౯౮ || కృత్యై
 తద్భులికమైవమతిథింపూర్వమాశయేత్ | భిక్షాంవభిక్షువేదద్యాద్విధివద్భృక్చాచారిణే | ౯౯ || యత్పుణ్య
 ఫలమాప్నోతిగాంధత్వావిధివద్గురోః | తత్పుణ్యఫలమాప్నోతిభిక్షాంధత్వాద్విజోగృహీ | ౧౦౦ || భిక్షామపున్య
 నిదేశేతిబ్రహ్మచాస్తోమృత్యోఃపుభగేవదేశతార్థ్యం-యత్రద్వంద్వేయభిత్వదేశతార్థ్యమపేక్షితం-తత్రసహాదిశబ్దంకరోతి-యథాసహాద్వ
 వాపుభివీభ్యోజ్యై | ౧౦౧ || విశ్వేభ్యభి || విశ్వేభ్యోజ్యైవదేవేభ్యోభిత్వద్దాదేవేయమాయావిశ్వేభ్యోదేవేభ్యోధన్వంతరయేకాశేబలింబద్ధ్యాత్
 దివాచరేభ్యోభూతేభ్యోభితిదివా-నక్తంచారిభ్యోభిత్వ-నక్తంచార్వాచగృహ్యదేశానాదియంభవనస్థా | ౧౦౨ || స్మృతేతి || గృహస్యాపరియద్యహంత
 త్పుష్టవాస్తు - బలిందాతుఃపుష్టదేశభూభాగేవా - తత్రసర్వాత్తభూతయేనమభిత్వేవబలింబద్ధ్యాత్ - ఉత్తలిదానావశిష్టంసర్వమన్నందక్షి
 ణస్యాందితిదక్షిణామఖిఃస్వపాపిత్వభ్యభితిబలింహరేత్ - ప్రాచీనావీనాచాయంసబలిదేయః - స్వపాపిత్వభ్యభిత్వప్రాచీనావీనశేషందక్షి
 ణామఖినిసయేదివిహ్యుచగృహ్యవచనాత్ | ౧౦౩ || శునాంచేతి || అన్యదన్నంపాత్రేసముద్భవత్య-శ్వపతితాదిభ్యఃశనక్తైర్వభారణసా
 వసంగృహ్యతేతథాభువిదద్ధ్యాత్ - పాచరోగీమష్టిక్షయరోగీనా | ౧౦౪ || ఏవమితి | ఏవముక్తప్రకారేణయఃసర్వభూతాన్వచ్చదానాదిసా
 నిత్యంహజయతి - సచరంస్థానంబ్రహ్మత్వం - తేజోమూర్తిప్రకాశంఅవత్రేణవత్తనాఆర్పితాదిమగేణప్రాప్నోతి - బ్రహ్మజీవీయతభి
 త్యభావః - భూతగృహ్యంమూక్షప్రాప్తేతేజోమూర్తి-రితసరవిసగ-పాత్రేప్రకృష్టబ్రహ్మభోగస్వభావోభూత్యేతిద్యాభ్యా | ౧౦౫ || కృత్యేతి ||
 ఎవముక్తప్రకారేణ - ఏవస్మృతికమంకృత్యా - గృహభోక్తృభ్యఃపూర్వమతిథింభాజయేత్ - భిక్షువచరిత్రాబ్రహ్మచారిణైప్రథమాశ్రమిణచ
 రిధివత్సన్తివార్యభిక్షాదానమప్త్యాభ్యుగమితిగౌతమాద్యుక్తివిధానిభిక్షాంబద్ధ్యాత్ - గ్రాసప్రమాణాభిక్షాభవతి - గ్రాసమాత్రాభవేద్ధి
 యేతిశాతపథవచనాత్ - సంభవేత్సద్భిక్షమపిదేయం | ౧౦౬ || యదితి || గురవేగాంధత్వావిధివత్సన్తిగంధిజాతిభానేనయత్ఫలంప్రా
 ప్నోతి - తద్భృకాహ్నివిధిసాభిక్షాదానాభ్యాప్నోతి | ౧౦౭ || భిక్షమితి || ప్రచురాన్నభావేగ్రాసప్రమాణాభిక్షామపివ్యం జనాదిసాసత్కృ

త్య - తదభావేణలక్షణంపాత్రమపిలభ్యమేదితాసక్తృత్య - తత్త్వతోవేదతదభావజ్ఞానవత్ చాప్యజాయ - స్వస్తివాజేత్యాదివిధిభూ
 ర్వకంబద్యాత్ || ౯౬ || నశ్యంతి || మాహద్యత్వాత్సఖిజ్ఞకయాదేవపిమృదేశానాన్నివేదాభ్యయనతదర్థజ్ఞానానుష్ఠానతేజస్సుత్యక
 యాభస్తూపేష్యచాత్రేణదాతృభిరతానినిష్కలానిభవంతి || ౯౭ || విద్యతి || విద్యారంభ సేవస్వంపన్నవిప్రాణాంబుభానిపూమా
 భికరణతేనాగ్నికయానిరూపితాని - హవ్యకవ్యాదిప్రక్షిప్తమిహలోకేషు ప్రరాచ్యావ్యధిశ్త్రురాజపీఠాదిభయన్తచురభ్యచాపాదముల్రవర
 కాత్త్రయతే || ౯౮ || సంప్రాప్తాయేతి || స్వయంకారాయత్యుభయే - అసనంపాదప్రయోగనాచ్యవకం - యథాసంభవంవ్యంజనాది
 భిస్సక్తృకంచాన్నం - ఆసనావసథావిత్యాదివక్ష్యమామివిధిభూర్వకంబద్యాత్ || ౯౯ || శిలానితి || బానకేదారతేషుధాన్యానిశిలాః - తా
 నపిచిచ్ఛిన్నతోవృత్తిసంయమాన్నితస్య - తేతావసభ్యకసభ్యత్యుభయంచాగ్నియః - సభ్యోనామాగ్నిశిలాచసూదాద్యభగంయస్తత్రప్రసేయ
 తే - పంచస్సగ్నికుపూకుంకుర్యాదస్య - వృత్తిసంకోతేనచంబాగ్నిపూమాజిరపుణ్య మనచితోభిరస్సకగ్నక్షణం - అసయాచనింస
 యావిభక్తనచాసస్యనింబావగమ్యతే || ౧౦౦ || తృణానితి || అన్నాసంభవేను - తృణవిప్రాచభూమిపాదప్రయోగనాచ్యభగ జలప్రియవచనా
 న్యపి - కామికగృహాక్షయిభక్తభగంసకదావిచచ్ఛిద్యంతే - అవశ్యతేయానికవిధియతే - తృణగ్రహణంశయసిద్ధాచలక్షణాభగ || ౧౦౧ ||
 అప్రసిద్ధత్యావతిథిలక్షణమాహ || ఏతేతి || ఏకరాత్రమేవపరగృహేనిగసాప్రాప్తృణభిరభగవత - అనిత్యావధానాన్నవిద్యతేద్వివిధ్యాంబ
 దపాత్రంవానత్రృత్యవిధిపూర్వకమ్ | వేదత త్త్వర్థవిదుషే బ్రాహ్మణాయోవపాదయేత్ || ౯౬ || నశ్యం

తిహవ్యకవ్యానినరాణామవిజానతామ్ | భస్తీభూతేషువిప్రేషుమోహోద్భూతానిదాతృభిః || ౯౭ || విద్యార
 మప్రస్తుద్ధేమహుతంవిప్రముఖాగ్నిమ్ | నిసారయతిదుర్గాచ్చచుహతశ్చైవశిల్పిషాత్ || ౯౮ || సంప్రాప్తా
 యత్ప్రతిభయేప్రదద్యాదాననోదకే | అన్నంచైవయథాశక్తిసత్కృత్యవిధిపూర్వకమ్ || ౯౯ || శిలాసప్త్యం
 భతోనిత్యంపంచాగ్నినపిజావ్యతః | సర్వంసుతృప్తమాదత్రైబ్రాహ్మణానర్హితోవపః || ౧౦౦ || తృణానిభూ
 మినుదకంవాక్చతుర్థీచసూనృతా | ఏతాన్యపిసతాంగేహోహ్యద్వంతేకదాచన || ౧౦౧ || ఏకరాత్రంబు
 నివసన్నతిథి బ్రాహ్మణఃస్త్వతః | అనిత్యంహిస్థితోయస్తాత్రస్తాదతిథిరుచ్యతే || ౧౦౨ || నైకగ్రామాణ
 మతిథింవిప్రంసాంగతికంతథా | ఉపస్థితంగృహేవిద్యాద్భార్యామత్రాగ్నయోపివా || ౧౦౩ || ఉపాసతే
 యెగృహస్థాఃపరపాకమబుద్ధయః | తేనతేప్రేత్యపశుతాంప్రజంత్యన్నాదిదాయినామ్ || ౧౦౪ || అప్రణా
 ద్యోతిథిస్సాయంసూర్యోఽగృహమేధినా | కాలేప్రాప్తస్త్యకాలేవానాస్యానశ్చగృహేవసేత్ || ౧౦౫ ||
 నవైస్వయంతదశ్చియాదతిథింయన్నభోజయేత్ | ధన్యంయశస్యమాయుష్యంస్వగృహంచాతిథిపూజనమ్ ||
 ౧౦౬ || ఆసనావసథాశయామనుప్రజ్యాముపాసనమ్ | ఉత్తమేషుత్తమంకుర్యాద్ధివేహింసమేషుమ్ ||
 ౧౦౭ || వైశ్వదేవేతువృత్తయ ద్యన్యోతిథిరాప్రజేత్ | తస్మాప్త్యన్నంయథాశక్తిప్రదద్యాన్నవిలింహ

తేత్ || ౧౦౮ || నభాజనాభగంస్వేదిప్రకులగోత్రేనివేదయేత్ | భాజనాభగంహితేనంసావాంతాశ్చిత్వ
 భిరస్వేతితిథిరుచ్యతే || ౧౦౯ || వైతేతి || ఏకగ్రామనివాసినంలొకేషువిప్రచరణసకథాదిభిఃసంగత్యావృత్త్యర్థివం - భార్యాగ్నియన్త
 గృహేవైశ్వదేవకాలావస్థితమపిసాతిథింవిద్యాత్ - ఏతేనభార్యాగ్నిరహితస్యప్రవానిసూనాతిథిశ్చమితిభోధితం || ౧౦౩ || ఉపాసత్యైతి
 తిథిప్రకరణదాతిథ్యలభేనయేగృహస్థాఃగ్రాహంరరాణికత్యావసరంసేవంతే - తేనిపిద్ధపరాన్నతోమనధిజ్ఞాః - తేనచరాన్నభోజనం
 న్నాంతరేఅన్నాదిదాయినాంపశుతాంప్రజంతి - తస్మాద్విదంసమర్యాదినిషేధఃకల్ప్యతే || ౧౦౪ || అప్రణాద్యతిథిః - సూర్యేప్రమలేగృహ
 స్థేరాతిథిసాప్రత్యాభేయః - సూర్యోభాద్రావితఃరాత్రోస్వగృహగమనాశ్చై - ద్విలింయవైశ్వదేవకాలేప్రాప్తఃలకాలేవాసాయంతంబ
 నైనిచృతేపినాస్యగృహేతితిథిరశ్చక్షావసేత్ - అవశ్యమన్త్యభోజనంచేయం - ప్రత్యాఖ్యానేప్రాయశ్చిత్తకారవాక్యేయభారంభి - అతపి
 త్రివిష్టువురాశ్శ్రేణివాతిథాకుమిముఖేతేయర్పాకంస్వతః | తదేవాప్తగుణంతోక్తంసూర్యోదేవిముఖగత్యతి || గోవిందరాజుడు ప్రసన్న
 ధాతిథిప్రతిప్రసవార్థమన్యాయాహ || ౧౦౫ || నవాతిథి || యద్వృతదధ్యాదిచక్రప్రక్షుభింసప్రత్యాచక్షే - తత్తస్మైఅదధ్యావశ్యయః
 క్రవ్యం - భనాయహితంభనస్యనిమిత్తంబాధస్యం - వివంయశస్యావయోపిశక్త్యాః - అతిభిభాజనఫలకభనమిదం - నచానావశ్యకరాచన్య
 ర్వంసుతృప్తమాదత్రైత్యాదిదోషశ్రవణాత్ || ౧౦౬ || ఆసనీతి || ఆసనంపీఠంచమణాచ - అవసథోవిరామస్థానం - శయ్యాభివ్యాస
 అనువ్రజ్యాగచ్ఛతోనుగమనం - ఉపాసనంపరిచర్యా - వితర్కవ్యంబుముక్షుతిథియంకపయశ్చరేషు - ఇతరేతరపాదేషుయోచిన్య
 మ్మమద్భ్యమంకుర్యాత్ - నశుకస్సర్వేషాంసమం || ౧౦౭ || వైశ్వదేవతిథి || అన్యశ్చిద్విదేశాదతిథిభోజనపర్యంతంవైశ్వదేవేత్తే - య
 తరోతిథిరాగచ్ఛేత్తదాతదభగంపునఃపాకంకృత్యావసాన్నంబద్యాత్ - నిలికరణంతరేనాత్రమర్యాత్తనినిషేధాశ్చసంస్కారాశ్చ

సంవత్సరమధ్యేనుసర్వహింసజ్ఞువాహయారవమధుచక్రః - తదాహగౌతమః | ఋత్విగాచార్యశ్వశురపితృవ్యః సుతుసాముశుసానే
 మధుచక్రః సంవత్సరేపునర్యజ్ఞవివాహయారవాక్ రాజ్ఞః శ్రోత్రయస్యచేతి | ౧౨౦ | సాయమితి || దినాంతేనీధ్వన్యస్ససత్త్వి ఆమంత్రం
 బలిచారణంకుర్యాత్ - ఇంద్రాయనమగ్నిమంత్రపాఠవర్ణం - మానసమదేవతోద్దేశోననిషిధ్యతే - యతపితృదైవ్యశ్వదేవసామాన్యసాధ్యం
 హూతుబలిదానాదిభిఃసాత్త్వకం - తత్సాయంత్రాత్యువాహస్థాన్యపదిశ్యతే | ౧౨౧ | శ్రాద్ధకల్పంచకాశ్వతమిత్యనుక్రమణీరాయంత్ర
 తిజ్ఞాతంత్రాద్ధకల్పమువక్రమతే || పితృయజ్ఞమితి || సాగ్నిరమావాస్యాయాంపిండపితృయజ్ఞాభ్యంకమగృత్యాశ్రాద్ధంకుర్యాత్ - పితృయజ్ఞపిం
 దానామనుషశ్చదాహ్రాయతగ్నిపిందానాన్వహార్యకం - శ్రాద్ధంమానానుమానీకంమానశ్చానుమానశ్చతయోగ్యకం - క్షత్రిమాసంకరవ్యమిత్య
 భాః - అనేనాస్యనిర్యత్యముక్తం - విప్రపదంద్విజాతపరంతయాణాంత్యకర్యాత్ | ౧౨౨ | ఇదాసీంనామనిర్యవసేనుక్తమేవపితృ
 యజ్ఞానంతర్యంత్రభయతి || పితృవామితి || ఇదంతానీకంక్షత్రిమాసభవంత్రాద్ధం - యస్మాద్పితృయజ్ఞపిందానామనుషశ్చదాహ్రాయతే - తే
 నపిందానాన్వహార్యకమిదంపండితాజానంతి - తతోయక్తంపితృయజ్ఞానంతర్యమస్య - తచ్చామిషణవక్ష్యమాణమాంసేనత్ర సేవమనూహ
 రేణపుంగంధాదిరహిణైనప్రయత్నతఃకరవ్యం - పిందానాంమానీకంశ్రాద్ధమితివాచకః - పిందానాంపితృయజ్ఞపిందానాం - తేషంతుల్యం ||
 ౧౨౩ || తత్రేతి || తస్మిన్ శ్రాద్ధయేభిఃసీయాః - యేవత్యాశ్వాః - యవప్సంభ్యాశ్వాఃయైశ్చానైః - తత్సర్వంత్రవత్సమి || ౧౨౪ ||
 అత్రయద్యపుష్కణేక్షమేణయేభోజనీయాః ఇతివస్తుమచితం - తథాపశ్యతవక్తవ్యతాపద్భిర్ముగసంభ్యామాహ || దావతి || దేవశ్రాద్ధాద్వి
 బ్రాహ్మణాపితృపితామహప్రపితామహసాంత్రికబ్రాహ్మణా అభవాదేవవికంపిత్రాదిత్రికేచైకం బ్రాహ్మణంభాజయేత్ -
 ఉత్తానిత్తభాజనసమర్థోపిసాధికభాజనేన ప్రవర్తేత - మేథానిస్థావహ - పితృకృత్యే త్రినితి-పితు స్త్రీన్ బ్రాహ్మణాపితామహ-

ధువర్తేణసంపూజ్యోనస్వయజ్ఞతిస్థితిః | ౧౨౦ || సాయంత్యన్తు సృసిద్ధస్యవత్త్వమంత్రంబలించారేత్ |
 వైశ్వదేవంహినామైతత్సాయంత్రాతర్విధీయతే | ౧౨౧ || పితృయజ్ఞంతునిర్యత్యవిప్రత్వేంద్రతుయోగ్ని
 మాణ | పిందానాన్వహార్యకంశ్రాద్ధంకుర్యాన్నాసానుమానీకమ్ | ౧౨౨ || పితృవాణాంమానీకంశ్రాద్ధమన్వాహ
 ర్యంవిదుశ్చుభాః | తచ్చామిషేణోర్తవ్యంప్రతేనైనప్రయత్నతః || ౧౨౩ || తత్రయేభోజనీయాన్సుగ్ర్యేవ
 వజ్యాణ్యజ్ఞోత్తమాః | యావంతశ్చైవనయైశ్చనైస్తాన్ప్రవత్స్యాన్యశేషతః | ౧౨౪ || ద్వాదేవేపితృ
 కార్యేత్రి నైకైకముభయప్రవా | భోజయేత్సుసమృద్ధోపినప్రసజ్జేతవిస్తరే | ౧౨౫ || సర్క్రియాం దేశకా
 లౌవశౌచం బ్రాహ్మణసంపదః | పంచైతాన్విస్తరోహంతితస్మాన్మహాశవిస్తరమ్ | ౧౨౬ || ప్రథితాప్ర

స్యత్రికబ్రాహ్మణాప్రపితామహస్యత్రికబ్రాహ్మణభాజయేత్ - ఎతైకముభయత్రవేతిత్వేవికంపిత్రాదిత్రయస్యచైకైకంపిత్రాది
 త్రయస్యవత్సేవైకంసర్వేహింసితైర్వాస్యభ్యారమిత్యాశ్వలాయనగృహ్యవిరోధాత్ - యథైకపిండఃపిత్రాదిత్రయస్యనీయాశ్వతేతత్రైక
 బ్రాహ్మణానభోజయితవ్యత్వభాః - తస్మాత్పిత్రాదిత్రయస్యైకబ్రాహ్మణభాజనమితి - తదనంతర - గృహ్యకారణేనసర్వేవైకంసర్వ
 హింసితైర్వాస్యభ్యారమితిపితృవామనుషాద్యైకభిహారం - అస్యాభాః - విముపిత్రాదిదేవతాకశ్రాద్ధానామద్యంసపిండికరణమభిమ
 తం - తద్వ్యతిరక్తశ్రాద్ధకామేకఃపిత్రాదీనాంబ్రాహ్మణభివ్యభాః - అభవా-అనాద్యఅదనీయద్రవ్యాభావేహింసభిజయితవ్యఃఉభయత్రా
 పివ్యాభ్యానేపార్యణదాపిత్రాదిత్రయస్యైకబ్రాహ్మణభాజనంగృహ్యకృతేవోక్తం - వసిష్ఠః || శ్రీ || యద్యకంభోజయేచ్ఛాద్ధైవంతత్రక
 భంభవేత్ | అన్యంసాత్రేసముద్భృత్యసర్వస్వప్రకృతస్యవ || దేవతాయతసేకృత్యావధానిప్రవర్తయేత్ || ప్రాశ్యేదన్మంతదగ్నాద
 ద్యాద్యావ్రాహ్మచారిగతి - సర్వభ్యుపిత్రాహ్మణభాజనమాహ - తస్మాద్భూతైవవ్యాభ్యాప్రభమేవాశ్చైకత్వసేన - విస్తరేణప్రతాప్తేభం
 వస్తుమానత్యాత్ స్మృతీనాంసర్వేవిధయశ్చందనిమిశ్రంతేఇతివిస్తరేణిరువాచం || ౧౨౫ || సదితి || సర్క్రియాంబ్రాహ్మణస్యపూజాం - దే
 వందక్షిణప్రవణత్వాదివక్ష్యమాణం - కాలమపరాక్షం - వాచంత్రాద్ధకల్పభోక్తబ్రాహ్మణవేద్యగతం - గుణవద్భ్యాన్మలభంపబ్రాహ్మ
 ణవిస్తారోవాశయతి - తస్మాద్భ్యాన్మలవిస్తారంసమర్పయతి - సర్క్రియాదివిరోధతోబ్రాహ్మణవిస్తారనిషేధాత్సర్క్రియాదిసంభవేపిత్రా
 దేరేతైకసాపిత్రాహ్మణత్రయభ్యనుజ్ఞానం - అవేవగౌతమః | సచావరాభోజయేవయజ్ఞావాయథోత్పాదమితి - విహ్వీరగృహ్యకా
 రోపి - అథాతఃపార్యణశ్రాద్ధకామ్యైభ్యవయకవికోద్దిష్టేబ్రాహ్మణానిత్యుపక్రమ్యవితైకమేతైకస్యద్వాద్వాత్రికత్రిన్వాపృథ్వాభలభాయ
 స్త్యమిత్యాహ - ద్వాద్వావితిభ్యవయకశ్రాద్ధవిషయం - స్మృత్యంతరేతథావిధానాత్ - అత్రాపావ్యభ్యవయకయిమ్యుపక్రమాచ్చ || ౧౨౬ ||
 ప్రథితేతి || యదేతత్పితృనామకమగృత్రాద్ధరూపంత్రభమయింత్రవ్యాభ్యాప్రాప్తేకృతాపిత్రుపకాశాధాత్రియా - ప్రభమేణగతిఃప్ర
 తేఇతిపితృవాకస్థవివోచ్యతే - విధుమయేఅమావాస్యాయాం - తస్మిన్పితృవైకమగ్ని - యక్తస్యతర్పరస్య - వాతీకీస్తానికీ - ప్రేరకృత్యా
 పిత్రుపకారాధాత్రియా - గుణవత్పుత్రపాత్రధానిభలయానేగతా-రముపవిష్టతే - తస్మాదిదంకరవ్యం - గోవిందరాజేక్షమనిధిమయ-

ఇతిచరితంవ్యాఖ్యానం. - యాయంనామవిధిఃపితృంకమ-ఇతియేవండ్రక్షయేగ్రహేతి - తదసాంప్రదాయకం - సేవాదిధిశ్చక్రభి
ర్గోవిందరాజావపివృద్ధతైరనభ్యుపేతత్యావృక్షయతిసంబంధశ్చేత్యు || ౧౨౭ || శ్రోత్రియాదేతి || శంఖామాత్రాధ్యాయాశ్రోత్రియః-
తస్మై రవవిత్రస్సనియత్నతోవేయాని-అహం తమాయశ్రుతాచారాభిజనాదిభిఃపూజ్యతమాయవిప్రాయతస్మై దత్తంమహాఫలంభవతి || ౧౨౮ ||
ఏతై కమితి || దైవపితృయోరేతై కమపివేదతత్వవిదంబ్రాహ్మణంభూజయేత్ - తదాపివిశిష్టంబ్రాహ్మణంప్రాప్నోతి - నత్యవిదుషేజహూనపి ఏ
వంచఫలశ్రవణాద్యాభ్యుంభూజనమేవప్రధానంపిండదానాదికంత్వంగమితిగోవిందరాజః - వయంతుపిత్రుదేవేనద్రవ్యత్యాగంబ్రాహ్మణస్త్వి
కారకవ్యవహారంబ్రాహ్మణవ్యవహారంబ్రాహ్మణః - తదేవమనునాపిండాన్వాహర్యకంబ్రాహ్మణమర్హదితిహితం - ఆచ స్రంభేనచమన్వభా
వితవ్యాఖ్యాతః - తథాచాచ స్రంభః - తత్తై తన్మనుఃబ్రాహ్మణజన్మకమప్రోవాచప్రజానిశ్చ్యేయసాభావంతత్రపితరోదేవతాబ్రాహ్మణస్త్యాహవ
నీయాధేమానీమాస్యపరచక్షస్యాచరాక్షశ్చేయానితి - బ్రాహ్మణ్యం - బ్రాహ్మణిశ్చబ్దోవాచకోయస్యతత్రథా - బ్రాహ్మణస్త్యాహవనీయాధేమా
వనీయవర్త్యక్షద్రవ్యప్రదినత్థానత్యాత్ - పితరోదేవతాఇతినియతపితృదేవతాకత్యాచ్యుబ్రాహ్మణ్య- దేవతాబ్రాహ్మణాబ్రాహ్మణ్యమతద్దమ
ప్రాప్త్యర్థగౌణః - కొండకాయినామయనభివాగ్నిపూత్రశబ్దః - శుక్లంఫలంప్రాప్నోతితితువువరభలాభి- నూగుణఫలవిధిః - సఖేజన
స్యాంగత్వేపితదాశ్రమానవిరుద్ధః || శ్లో || ఆచ స్రంభోభ్యధాచ్యుద్ధంకమైతత్పితృదేవతం | మన్వభావంకభయం ప్రస్తా న్నేదంబ్రాహ్మణభూజ

తకృత్యై సాపిత్యంనామవిధుక్షయే తస్మై కాయుక్తస్యేతినిత్యంపైతకృత్యైవతాకి || ౧౨౭ || శ్రోత్రియా
యైవదేయానిమాన్వకవ్యానిదాతృభిః | అహం తమాయవిప్రాయతస్మై దత్తంమహాఫలమ్ || ౧౨౮ || ఏతై
కమపివిద్యాంసందైవేపితృవభోజయేత్ | పుష్కలంఫలమాప్నోతినామంత్రక్షాణమహూనపి || ౧౨౯ ||
దూరాదేవపరీక్షేత బ్రాహ్మణంవేదపారగమ్ | తీర్థాంతధవ్యకవ్యానాంప్ర దానోతిభిఃస్మృతః || ౧౩౦ ||
సహ స్రంహిసహ స్రాణామన్యచాయత్రభుంజతే | ఏక స్తాకామంత్రవిత్ప్రీతఃసర్వానహాతిధమకతః ||
౧౩౧ || జ్ఞానోత్కృష్టాయదేయానికవ్యాని చహవీంషిచ | నహిహ జ్ఞావస్సగ్నిగ్ధరుధిరెణై వశుద్ధతః ||
౧౩౨ || యావతోగ్రసతే గ్రాసాహవ్యకవ్యేష్వమంత్రః | తావతోగ్రసతే ప్రత్యదీపశూలప్వకాయో
గుడా || ౧౩౩ || జ్ఞాననిష్ఠాద్విభాఃకవిత్రహిన్ష్టాస్తథావరే | తవస్సాన్వధ్యాయనిష్ఠాశ్చకమణిషాస్తథా
వరే || ౧౩౪ || జ్ఞాననిష్ఠేషుకవ్యానిప్రతిష్ఠాప్యానియత్నతః | మావ్యానిశుయథాన్వాయంసర్వేష్వేవవ
తుష్టాపి || ౧౩౫ || అశ్రోత్రియఃపితాయస్యపుత్రఃపృథ్వీదపారగః | అశ్రోత్రియావాపుత్రస్సన్వ
ద్యేదపారగః || ౧౩౬ || వ్యాయాంసమనయోర్విద్యాద్యస్యస్వాచ్యోత్రియఃపితా | మంత్ర సంపూజనా

నం || ౧౨౯ || దూరాదితి || దూరాదేవపరీక్షేతరామహవ్యభిజనశుద్ధనిరూచనేనకృత్యుకాభాధ్యాయంబ్రాహ్మణంప్రతిక్షేత - యచ్చుత్తథా
విధోబ్రాహ్మణాహవ్యాదీనాంతీర్థాంత్రం - ప్రదానేసాదిభిరేవమహాఫలప్రాప్తేహేతుత్వాత్ || ౧౩౦ || సహస్రమితి || యత్రబ్రాహ్మణా
నానామవేదవిదాంచశలయేభిఃసంజతే - తత్రైకోవేదవిభాజనేనపరిమిష్టభమతోధర్మత్వాదనేనతాన్వర్యానహాతిస్త్వికర్తుంయోగ్యోభవ
తి - తదభిజనవ్యవహారంజనయతీత్యభాః - ఛాందసత్వాదేకవచనం - అభవావమవచనానాంసానేసహ స్రమితిమనూరభిరుతం-గోవిందరా
జస్త్యాహవసాస్రంగవ్యవహారానితిదేవభితి || ౧౩౧ || జ్ఞానేతి || విద్యయాఉత్కృష్టేభ్యహవ్యానికవ్యానిచదేయాని - నమూర్థేభ్యః
అధాంతకన్యాసానామాలంకారః - నహిర బ్రాహ్మణాస్తాత్రైవవిశుద్ధాభవతః కింతువిమలజలేన - వివంశూభిఃభూజనేనజనిరందోషంస
మూర్ధావిభాజితోచహంతి - కింతువిద్యాత్ || ౧౩౨ || అవిద్యన్విందయావిద్యద్వానమేవ క్రంవక్రోత్తాస్తాతి || యావతేతి || యఃచ
స్సంభ్యాకాగ్రాసాహవ్యకవ్యేష్వవేదవిద్యుజ్జేతత్సంభ్యాకానేవసక్యత్రాధ్యకాజ్వలితశూలప్వకాధ్యాయభలోహపిండకాగ్ర
సతే - బ్రాహ్మణ్యురేవేదమవిద్యద్వానభలకథనం - తథాచవ్యాసః || శ్లో || గ్రసతేయావతఃపిండకాయస్యవైచాదిమన్వచః | గ్రసతేతావతశ్చ
లాగ్రాహ్యైవస్యకమయమితి || ౧౩౩ || జ్ఞానేతి || కేవిదాత్తజ్ఞానపరాబ్రాహ్మణభవంతి - ఆనేయేప్రాజాకత్యాదితతప్రధానాః - ఆచ
లేతపోభ్యయసనిరతాః - ఇతరేయాగాదిపరాః || ౧౩౪ || తక్మిమకఆహ || జ్ఞానేతి || జ్ఞానప్రధానేభ్యోపిత్రధాన్యానియత్యాద్యతవ్యాని-
దేవాన్యానిపునఃన్వాయాకభ్యుదాభావాప్రసూరణచతుర్భువీ || ౧౩౫ || అశ్రోత్రియఇతి || యఃఅశ్రోత్రియపితృభిఃస్వయంతుశ్రోత్రి
యః - యఃశ్రోత్రియపితృభిఃస్వయంతుఅశ్రోత్రియః || ౧౩౬ || తయోఃకశ్యేష్టత్వమన్వసన్వవిశేషమహా || వ్యాయాంసమితి || ఆనయోః

ప్రరోహతి - తత్రయథాబీజముప్రాప్తకర్షణంప్రాప్తోతి - వివశువిశుషేపితస్పృహత్యాప్రాధ్ధవానఫలంచాతాన ప్రానప్తోతి || ౧౪౨ ||
 దాత్యానితి || వేద తత్రయవిద్యయాతాన్త్రుండత్రంవిహితాముష్మికఫలభాగినూదాత్యాకరోతి - విహితంఫలంయథావాస్తాన్త్రున్త్రానేనభా
 త్యానితిరూపమానుషంగికమితిమేధానిగోవిందరాజో - వయంత్యాయురాదికమేదేహికఫలంబ్రాహ్మి-ఆయుఃప్రజాంధనందిద్యామిత్వా
 ద్యేహికాముష్మికాదిఫలత్వేనాపిత్రాధ్యస్యయాజ్ఞకల్కాన్త్రువిభిక్తత్యాన్త్ర - ప్రతిగ్రహీత్యాంశ్యప్రాధ్ధలబ్ధిధనానుష్ఠితయాగాది ఫలేనపరభా
 తేనఫలాకామరుతే - అన్యాయా-జీవతధనానుష్ఠితయాగాదేరఫలప్రదత్వాన్త్ర - ఇహలోకన్యాయా-జీవతధనార్థిక్యమేదిఫలాతిశయభా
 త్యఫలాకామరుతే || ౧౪౩ || కామమితి || వరందిద్వద్భాగ్భూతాభావే - గుణవన్త్రితంభాజయేత్ - నశుమిత్వాంసమపిత్రుం - యతఃశత్రు
 తాప్రాధ్ధంభు క్తంపరభాతేనృపలంభవతి - యథోక్తపాత్రాసంభవేమిత్రప్రతిప్రసవాధామిదం || ౧౪౪ || శ్రోత్రియాన్యైకజేయోనీత్యనే
 నభందోమాత్రాధ్యాయనిశ్రోత్రియశబ్దప్రకారాగాత్రదాత్రయగమావశ్యకముక్తం - ఇదానీంతస్థిధికఫలాధానంకుంత్రబ్రాహ్మణాత్మకకృత్సమ
 శాఖాధ్యాయనిశ్రోత్రియేదానమాహ || యత్పేనేతి || ఋగ్వేదిసంకుంత్రబ్రాహ్మణాత్మకశాఖాధ్యాయసంయత్తోభాజయేత్ - తథావిధమేవ
 యజుర్వేదిసం - వేదస్యపారంగచ్ఛతీతవేదపారంగశాఖాయా-అంతంగచ్ఛతీతశాఖాంతగః - సమాచితస్యాస్తీతిసమాప్తికః - సర్వైరచశ
 బ్దే మఙ్గంత్రబ్రాహ్మణాత్మకకృత్సమశాఖాభ్యేతాభిహతః || ౧౪౫ || తద్వీజనేఆధికంఫలమాహ || విదుమితి || విదుంసంపూర్ణదాఖాధ్యాయ
 యినాంబిక్యచాదీనాంభుధ్యాదస్యసమాయస్యసమ్యక్పూజితస్సద్రాష్టభజ్జే - తస్యపిత్రాదిసత్పురుషాంతాశ్వరీఅవిచ్ఛిన్నాదు

తనాచాంకృతీస్సాన్వితః - సాచూహుషీతి - అనుశతికాదితాన్వయభవవృద్ధిః - తస్యచాకృతిగతత్వాత్ || ౧౮౬ || ఎవ్వరి||చావ్యకవ్య
యోమధురయోరేవప్రదానే - యదసంబంధితోత్ప్రయోదిభ్యోదీయతఇతిఅయంముఖ్యఃకల్పఉత్తః - అయంతుముఖ్యాభావేవక్ష్యమాణానుక
ల్పాన్వితవ్యః - సర్వదాసాధుభిరనుష్ఠితః || ౧౮౭ || మాతామహమితి || స్వస్మీదాహాగినేయః - గురుర్విద్యాగురురాచార్యాదిః - విట్ట
హితాతస్యాఃపరివిట్టలిహామతా - బంధుర్భావ్యస్సపుత్రాదిః - వితాతామాతామహాదీకాదశః - ముఖ్యత్రోత్ప్రయోద్యసంభవేభోజయే
త్ || ౧౮౮ || నేతి || భక్షాజ్ఞోబైవత్రాధ్యభాజనాభావంనదాహ్యుంయత్పరఃపరీక్షేత-లోకప్రసిద్ధిమాత్రేణాసాధుతయోభోజయితవ్యః
పితృత్వకఃకమగమ్యపస్తేపిత్వపితామహవ్యభిజనపరీక్షాకరణేయప్రయత్నకర్తవ్యభావః || ౧౮౯ || యదృతి || సేనశ్చరఃసచనమణాచో
రాదవ్యః - తస్యపతితశ్చైవైవగ్రహణాత్ - పతితోమహాపాతకీ - క్షిణోనపుంసకః - గాన్ధీకవృత్తినాన్ గ్రీవరలోకఇత్యేవంవృత్తిప్రవర్తనం
యస్య-వితాతాదైవపితృత్వమూరుభయోరేవాద్యాగ్యాన్మనరబ్రవీదితిమనుగ్రహణంనిషేధాదరాధావం - సర్వభక్షాణామేవమనుసూర్త
త్వాత్ || ౧౯౦ || జటిలమితి || జటిలోబ్రహ్మచారిముందోవాజటిలోవాస్యాదిత్యుక్తం - బ్రహ్మచార్యులమగత్యాజ్ఞులర్హస్యముందోపినిషే
ధ్యతే - ఆసథీయాసంవేదాధ్యయసరహితం - యస్యాపసయసమాత్రంకృతంసవేదాదేశః - తేనాస్మీకృతవేదస్యాపిబ్రహ్మచారిణోవేదాధ్య
యసకర్తృభవ్యమజ్ఞానార్థోయంనిషేధః - ఆతఃత్రోత్ప్రయోదైవవేయానీలిబ్రహ్మచారికరవిషయం - కుర్వలోదుశ్చర్యా - మేధాతిథిస్తుకుర్వ
లోబద్ధస్యభిలిలోహితకేశోవాదుశ్చర్యావేత్త్యభాత్రయముక్తవాః - కరవోద్యుతకర్త - పూగయాజకాఃబహుయాజకాఃపూగఃక్రము
కవృందదారిత్వాభిధానికాః - ఆతపివవస్తిష్ఠః || ౧౯౧ || యస్మాపిబహుయాజస్యాస్సాన్వితవ్యశ్చపసయతేబహునితి - తాన్త్రాధ్యేనభోజయేదితి - న

అనుకల్పస్వయంజ్ఞేయఃసదాసద్భిరనుష్ఠితః || ౧౮౭ || మాతామహంమాతులంవస్వస్మీయంశ్వశురంగురు
మ్ | దౌహాత్త్రంవిట్టలింబంధుమృత్విగ్యాజ్యోవభోజయేత్ || ౧౮౮ || న బ్రాహ్మణంపరీక్షేతదేవేత్త నిధ
మాపిత్ | పితృకమాణికుప్రాప్తేపరీక్షేతప్రయత్నతః || ౧౮౯ || యే సేనపతిత్సేవాయేదనాస్తికవృత్త
యః | తాహవ్యకవ్యయోవిప్రానసన్ధాన్మనరబ్రవీత్ || ౧౯౦ || జటిలంచానధీయానందుర్బలంకితవం
తథా | యాజయంతివయేపూగాంప్రాంశ్చశ్రాద్ధేనభోజయేత్ || ౧౯౧ || వికిత్తకాదేవలకామాంసవి
క్రయిణస్తథా | వివశేనవశేవంతోపజ్యాఃస్వహావ్యకవ్యయోః || ౧౯౨ || ప్రేమ్యోగ్రామస్యరాజ్ఞశ్చకు
నభిక్యావదంతకః | ప్రతిరోద్ధాగురోశ్చైవత్యక్రాగ్నిర్వాధుఃషిస్తథా || ౧౯౩ || యక్షీచపశుపాలశ్చపరి
వేదానిరాకృతిః | బ్రహ్మద్విత్పరివిత్త్యగణాభ్యంతరపవన || ౧౯౪ || కుశీలమౌవశీణీ చవృషలీపతిరేవ
చ | పౌనర్భవశ్చకాణశ్చయస్యచోపకర్షణహే || ౧౯౫ || భృతకాధ్యాహోయశ్చభృతకాధ్యాపితస్తథా |
శూక్రశిమృగురుశ్చైవవాన్దుష్టఃకుండగోశకా || ౧౯౬ || అకారణపరిత్యక్తామాతాపితృగురోస్తథా || బ్రా

దైవేనిషేధోమనూరభిమతః - తత్రహవ్యకవ్యగ్రహణముభయత్రేతివాకరోతి || ౧౯౧ || వికిత్తకానితి || వికిత్తకోభిషక్ - దేవలఃప్రతిమా
చరిచారకః - జరణాభావశ్చైవైతత్తత్కమగమ్యుత్పత్తయంనిషేధః - సరుభర్తృభావం - దేవకోశోపభాజితనామ్నాదేవలకోభవేదితిదేవలవచ
నాత్ - మాంసవిక్రయిణఃసకృదపి - సవ్యఃపతతిమాంసేనేతిలింగాత్ - వివశేనేతి - వివశోవానిజ్యంతేనవశేవంతః - హవ్యకవ్యయారిత్యభిధా
నాత్దైవపితృశ్చైతేత్యాజ్ఞాః || ౧౯౨ || ప్రేష్యతి || భృతగ్రహణపూర్వకంగ్రామాణాంరాజ్ఞాచ్ఛాకారీ - కుత్తితసభిక్యష్టదంతగురు
ప్రహలాచరకుశీలర్హత్తత్రాతస్మాత్రాగ్నివృద్ధ్యుపజీవిసశ్చ-హవ్యకవ్యయారివ్యాజ్యైకైతూర్వసైన్యవాత్రానుషంగః-ఉత్తరత్రచ|| ౧౯౩ ||
యక్షీతి || యక్షీమయరోగి - చకుపాలోభృత్త్యభారయాభాగమేపాదిపోషకః-పరివిత్తవ్యమాణలక్షణ - నిరాకృతిఃపంచమహాయజ్ఞాను
ష్ఠాకరహితః - తథాచభందోగపసశిష్టం || ౧౯౪ || నిరాకృతామరాదీనాంసవిజ్ఞేయానిరాకృతిరితి - బ్రహ్మద్విత్బ్రాహ్మణాదీనాందేవప్రే-గణాభ్యం
తరోగణాభ్యోపసృష్టసంబంధిభనాద్యుపజీవి|| ౧౯౪ || కుశీలవశితి || కుశీలవోసతకానవృత్తిః - అవశీణీ(స్త్రీ)సంపర్కాద్విప్రుతబ్రహ్మచర్యఃప్రభ
మాశ్రమియతిశ్చ - భృషలీపతిఃసవర్ణామపరిణేయకృతమాద్రావివాహః - పానభావఃపునర్భూపుత్రోవక్ష్యమాణః - ఉపపతిర్యస్యజాయాజా
రోగృహేన్తి || ౧౯౫ || భృతకేతి || భృతిర్వతనంతక్రాగ్నిభృతకస్స-దాహ్యాపకఃసభృతకాధ్యాపకః - తక్తవభృతకాధ్యాపితః - మా
ప్రశిమ్యవ్యాకరణాదగురుశ్చతస్త్వ - వాన్దుష్టపరుషభాషి - అభిక్తస్త్యస్త్యే - కుండగోశకావక్ష్యమాణా || ౧౯౬ || అకారణితి || మా

మఃపితుర్ముఖాంకపరిత్యాగకారణంవివాహవివరణానుసారాదేరక రా- పరిత్యక్తకాలభ్యంతరకన్యాదానాదినిష్పంబంధైస్సంపర్కంక
 రః - పరిత్యక్తాదేవాస్యనిషేధఇతిచేత్ - ససంపర్కరాత్ప్రగిదంభవిష్యతి - సంపర్కరేణపరిత్యక్తమాదత్వాత్ || ౧౫౭ || అగార
 దాహిత || గృహదాహకః - మరణహేతుప్రవృత్త్యదాహ - కుండస్యవ్యవహారస్యదాహస్యమత్నాతి - ప్రదక్షిణాభావత్వాత్కుండస్య - గోశ
 కన్యాపిగ్రహణం - ఆరంభదేవతః || ౧౫౮ || అమృతేహారజఃకుండోమృతేభారకంగోశకః | యస్తయోరస్తమత్నాతిసమంధాశీరికభ్యతఇతి - సోమ
 లతావిశ్రేతా - సముద్రయోజనాప్రాదివాద్విహంతరంగవృత్తి - వందీ స్తువిహారకః - తేలాభకంబిలాదినీవానాంపేష్టా-హామీవాదెహుటస్య
 మృణువాదకస్యక రా || ౧౫౯ || పిత్రేతి || పిత్రాసహకాస్త్వాధేవాశివేవావ మునినిరభాంధూవివదతి - కితవోయఃస్వయంజేవిమమసభిజ్ఞః
 స్యాభాంపరాకాదేవయతి - సరుస్వయంజేవిరా - తస్యోక్తత్వాత్ - సవసభికః - తస్యమృతవృత్తిపదేనాభిధాస్యమానత్వాత్ - తేకర
 ఇతిహారేతిర్యగ్నృప్తిః - సురావ్యతిరక్తమద్యపారా - మస్తీ - అనితే-లేపితస్తీకమహాపాతకాదౌజాతాభిశాతః - శ్చదనాధమకారీ - రసవి
 శ్రేతా || ౧౬౦ || భనుతి || భూంపితరాంశ్చయఃకరోతి - జ్యేష్ఠాయాంసోపరభగిన్యామనూథాయాంయోకనిష్ఠావివాహేనదీయతేనా
 గ్రేదిధిషూ-రస్యాఃపరి - తథాచలోకామీః || ౧౬౧ || జ్యేష్ఠాయాంయద్యనూథాయాంకన్యాయామూత్యలేనుజా|సాచాగ్రేదిధిషూజ్ఞేయా
 మూర్వాదుదిధిషూఃస్మరేతి - గోవిందరాజస్తు - క్రూరుమృతస్యకార్యాయామిత్వనేనగ్రేదిధిషూపరిరేవ - వృత్తవశాదగ్రేపదలోపేన
 దిధిషూపరితిమనునావత్వతేనఇహగృహ్యతఇత్యాహ - మిత్రప్రసాదామిత్రస్యాపకారవశాత్ - ద్యౌతవృత్తిఃసభికః - పుత్రేకాధ్యాపితః

హ్యైర్వౌనైశ్చసంబంధైస్సంయోగంపరిత్రేగతః || ౧౫౭ || అగారదాహీగరదఃకుండాశీసోమపిత్రయీ |
 సముద్రయాయీవందీవతై లితఃహుటకారకః || ౧౫౮ || పిత్రావినదమానశ్చ కితవోమద్యపస్తథా | పాపనో
 గృభితస్తశ్చదాంభికోరసవిక్రయీ || ౧౫౯ || భనుత్వ రాణాంకతావయశ్చగ్రేదిధిషూపతిః | మిత్రభ్రుగ్నృప్తి
 తన్మత్తీపుత్రాచార్యస్తథైవవ || ౧౬౦ || భ్రామరీగండమాలీదశ్విత్వభోపిశునస్తథా | ఉన్నత్రాంధశ్చ
 వజ్ర్యాఃస్యైర్వేదనిండకవీవవ || ౧౬౧ || హా సిగో వృష్ట్యపక్షకోనక్షత్రైర్యశ్చజీవతి | పక్షిణాంసోపకోయశ్చ
 యుద్ధాచార్యస్తథైవవ || ౧౬౨ || సోతసాంభేదమాయశ్చతేషాంచావరణేరతః | గృహంసంవేళకోమూత్వ
 త్సారోపకవీవవ || ౧౬౩ || శ్వక్రీడి శ్వేనజీవీవకన్యాదూషకవీవవ | హింసోన్మృషలవృత్తిశ్చగణానాంచైవయాజకః ||
 ౧౬౪ || ఆచారహీనఃక్షిబత్సనిత్యంయావనస్తథా | కృషిజీవీశ్చపదీవసద్భిర్నిందితవీవ || ౧౬౫ || ఔరభికో
 మాహిషికఃపరమూర్వాపతిస్తథా | ప్రేతనిర్వాతశ్చైచ్చవవజనీయాఃప్రయత్నతః || ౧౬౬ || ఎతానిగహి
 తాచారానపాజ్ఞేయాద్యజాధమాన్ | ద్విజాతిప్రవరోవిద్వానుభయత్రవివజయేత్ || ౧౬౭ || బ్రా

పితా - పుత్రాచార్యత్వాసంభవాతి || ౧౬౦ || భ్రామరీతి || ఆపస్తంబీ - గండమాలాభ్యవ్యాభ్యుపేతః - శ్వేతమృత్యువృత్తిః - జుజ్ఞాసః - ఉ
 న్నావవాక్ - ఆరంభః - వేదనిండకరః || ౧౬౧ || హస్తీతి || హస్తీగవాశ్చోష్ట్రాణాంవినేతా - సక్షత్రశ్చేనజ్యోతిశ్చాస్త్రముచలవ్యతేతే
 సమూహరకతే - పక్షిణాంపంజరసంజాతానాంప్రేతాద్యభాంసోపితా - యుద్ధాభామాయధవిద్యోపదేశకః || ౧౬౨ || సోరసామితి ||
 ప్రవహజ్జలానాంసేతుభదాదినాదేశాంతరనేతా - తేషామేవావరణక రానిజగతిప్రవింధకఃగృహసన్నివేశోపదేశకోవా స్తువిద్యోపదేశీ మా
 తోరాజగ్రామప్రేవ్యవ్యతిరక్తోపి - వృక్షరోపయితాదేతగ్రహదేన - సరుభర్తాధీ - పంచామరోపీసరకంసంయారివిధానాత్ || ౧౬౩ ||
 శ్వక్రీడితి || ప్రేతాభాంకునఃసోపయితా - శ్వేనైజేవతిక్రయవిక్రయాదినా - కన్యాభిగంతా - హింసారతి - మాద్రోశ్చక్షుశ్చై - వృష
 లపుత్రఇతిహాంతరం - వృషలాపివశేవలాపుత్రాయశ్వేత్యభాం - వినాయకాదిగయోగకృత్ || ౧౬౪ || ఆచారేతి || గుర్యతిపు
 త్యుత్థానాచారవజరతః - క్షిబ్ధమృత్యుత్వాదౌనిరుత్సాహః - సమంసకస్యోక్తత్వాత్ - నిత్యంయావనేనపరోద్వేజకః - స్వయంకృ
 తయాకృష్యేదాజేవతివృత్త్యంతరేపినాసంభవత్యస్వయంకృతయాపి - క్షిపదీవ్యాధినాస్థూలచరణః - కేనాపిమిత్రేనసాధూనాంనిందావి
 షయః || ౧౬౫ || ఔరభికఇతి || మేషమహిషజీవసః - పరమూర్వాపుసర్భాస్తస్యాఃపరి - ప్రేతనిహారకోభనగ్రహదేన-సరుభర్తాభాం ||
 వికతైర్వపరమంతసోయత్యేరమరణ్యంహరంతీత్రుత్యావశ్యవిహితత్వాత్ || ౧౬౬ || వితానితి || వితాన్ ప్రేతాద్విందితాచారాకా
 కాదీంశ్చపూర్వజన్తా జిగతనిందితకమరశేషలబ్ధానాదిభావాన్ - సాధుభిస్సహ కరణానాద్యనర్హా - బ్రాహ్మణావశదాకా - బ్రాహ్మ
 ణశ్రేష్ఠాస్త్రజ్ఞోదైతపితృవత్వజేత్ || ౧౬౭ || బ్రాహ్మణఇతి || కృణాగ్నిర్యథాసహవివహాససమర్థోహవిషిప్రక్షి ప్రేతావ్యతినిష్ఠంస్త

త్రయోదశః - వివరణాన్నిహిన్యాద్రాప్తాన ప్రాప్తాన్నిసమః - తస్మై దేవోద్దేశనత్యక్తం హవిసాదాకవ్యం - యతో భస్మ నిసమాయతే - ప్రా
 ర్థియాయై వదంతి నిత్యనేనై వలనధీయానస్యాసి ప్రతిపేదసిద్ధా నేనాదివత్పజ్జిహూషకత్వజ్ఞాపనాభాంపునర్వచనం - అన్యేరుదైవే అ
 నధీయానవివరణానియః - అధీయాన స్తు కాణాదిరపిశారీరవోషయ్యక్తగ్రాహ్యత్యేతదభాంపునర్వచనం - అతవివరణిః || ౧౧ || అథచ
 ధం ప్రవిద్యుత్కృతీ రైః శజ్జిహూషజైః | అహవ్యంతంయమః ప్రాహుశజ్జిహూషనవివరణి || శారీరైః కాణాత్వాదిభిరణుస్వయముత్సా
 ద్యైః నేనాత్వాదిభిః || ౧౨ || అపా జ్జ్యుదానభిః || శజ్జిహూషనానాద్రాప్తా జాయదైవే హవిషిపిత్రేవాద తేదాతుర్యేనానాదా
 భ్యంభూతయః సమతేషమభిభాసామి || ౧౩ || అత్రైవైరితి || వెదగ్రహణాభావతరహితే స్రావణం త్రాదిభిరన్వేష్య అపా జ్జ్య
 యైః నేనాదిభిర్యత్ హవ్యంభుక్తం రద్రయం సింభంజితే - నిష్కంఠచ్యాద్ధంభవతీత్యభావః || ౧౪ || అత్రనీధతావత్పరివేత్తాగిలమణియూహా
 దారేతి || అగ్నిహూత్రశజ్జ్యయమగ్నిహూత్రాద్యాభావపరః - యస్య హూతరోజ్యేష్టేత్రాతరిఅనూధేఅనగ్నికేర - దారపరిగ్రహంత్రాత
 న్నాగ్నిహూత్రణంచకురుతే సపరివేత్తా - జ్యేష్ఠశ్చ పరివేత్తభావతి || ౧౫ || ప్రసంగాత్పరివేదనసంబంధినామవ్యనిష్కంభలయూహా || పరి
 వేత్తా || పరివేత్తాచ - యయాచకవ్యయాపరివేదనంక్రియతే - కన్యాప్రదాతా - యాజకశ్చ కద్వివాహామూహకతా - చపంచమాయై
 సింహత్యేతేనరకంప్రజంఠి || ౧౬ || భావరితి || మృతస్యత్రాతుర్యమ్యమానియోగభర్తృణానియంక్రాయంభారాయాం - సకృత్సకృద్భ
 తాభ్యుతావిత్వాదిదిగిహితాన్ - కామేనానురాగంభావయేదాశ్లేషమంబనాదికంకుర్యాత్ - అసకృద్వాప్రవతేతసనిధిషూచితజ్ఞానవ్యవ

వ్యాఖ్యన్వనధీయాన ప్రాప్తాన్నిరవశామ్యుతితస్మై హవ్యం హతవ్యం హవిభస్మ నివాయతే || ౧౭ || అపా
 జ్జ్యుదానేయోదాతుభావత్యాధ్వంభలదయః | దైవహవిషిపిత్రేవాతత్ ప్రవత్యామ్యతేషతః |
 ౧౮ || అత్రైవైర్వద్విజేద్భుక్తంపరివేత్తాదిభిరస్రావణం | అపా జ్జ్యుదైర్వదనైర్వత్పదైర్వరత్యాంసింభంజ
 తే || ౧౯ || దారాగ్నిహూత్రసంయోగంకురుతేయోగ్రజేస్థితే | పరివేత్తాసవిజ్ఞేయః పరివేత్తానుపూర్వ
 జః || ౨౦ || పరివేత్తాపరివేత్తాయయావపరివిద్యతే | సర్వేతేనరకంయంతి దాతృయాజకపంధమాః |
 ౨౧ || భావరిత్యతస్యభార్యా యాయోనురజ్యేతకామతః | ధమేతాపినియంక్రాయంసజ్జేయోదిధి
 మావతిః || ౨౨ || పరదారేషుజాయేతేద్వాసుకాకుండగోళకా | పత్యాజీవతికుండాస్యాన్వైతేభర్తరిగూ
 రకః || ౨౩ || తాతుజాతాపరతేత్రేప్రాణినా ప్రేత్యచేహవ | దత్తానిహవ్యకవ్యానినాతయేతేప్రదా
 యినామ్ || ౨౪ || అపా జ్జ్యయవాతఃపాక్షాభుంజానాననుపశ్యతి | తావతాంసఫలం ప్రేత్యదాతా
 ప్రాప్నోతిపాలితః || ౨౫ || పిత్యాంధోనవతేకాణఃపష్టేన్విత్యేతతస్యతు | పాపరోగీసహస్రస్యదాతుర్నా
 తయతేఫలమ్ || ౨౬ || యావతస్త్వంస్త్వనేదంగైర్భ్యామ్తామూద్రయాజకః | తావతాంసభవేదాతుః

అరఃక్రాద్ధనిపిద్ధపాత్రమధ్యపాదస్యాపిహవ్యకవ్యపాత్రయోనిః - ఓధఃకల్పనీయః || ౨౭ || పరివేత్తా || పరదారేషుకుండగోళకాభ్యావ్యా
 ముతాభుత్వద్యతే - తత్రచేవర్పతికాయాముత్పన్నఃకుండోమృతపతికాయంచగోళకః || ౨౮ || తావతి || తేపరభార్యా యంజాతాఃకుం
 దాద్యాద్యస్తాద్యనుపదాగాత్ ప్రాజీనభివ్యవదిష్టాః - ప్రాజీనాద్రాప్తానైవేపిత్రాద్యాభావాత్ - ప్రేత్యఫలాభావాత్పరివేత్తానుపదం
 గకేర్యాదిభలాభావాద్దత్తానిహవ్యకవ్యానినిష్కలానికుర్వంతి || ౨౯ || అపా జ్జ్యుదైర్వదనైర్వత్పదైర్వరత్యాంసింభంజ
 దిర్యావత్పంభ్యాభావానాంభావనస్యఫలంతత్రాద్ధదాతానప్రాప్నోతి - పాలితోజ్ఞః - అరః నేనాదిభిరభా
 వచ్యతేతథాకతవ్యం || ౩౦ || వీక్ష్యతి || అంభస్యవీక్షణసంభవాద్విమణియాగ్యదేశసన్నిహితోపాపాక్ష్యానాంసభవేభావనఫలం
 నాశయతి - వివరణానిఃపష్టేన్వేతమృతీకతస్య - పాపరోగీగరాజోపహతఃసహస్రస్య - ఇత్యంభాదిసన్నిధినిరాసాభావంవచనం - గురుల
 ఘోసంభ్యాభిభావంచేషాసంభ్యాచమయేదోషగౌరవంతత్రవప్రాయశ్చ తగౌరవమిదేశయేతుం || ౩౧ || యావతభితి || హుద్రస్యయ
 జ్ఞాదాయుర్వి - యావత్సంభ్యాకాద్రాప్తానాంస్మృతతి - ఆసనేషూచక్లైష్టితిఆసనభేదస్యవత్సమాణత్వాత్ - ముఖ్యస్యభావం
 భవేయావతాంక్రాద్ధభోజినాంసక్రాప్తచదిశతి - తావతాంసంబంధిపాలికంఫలం క్రాద్ధీయందాతునభావతి - తావతాంసపాలికంఫలం
 బహిర్వేదిదానావ్యయకృతంసభవతిమేధాదిగోవిందరాజౌ - అత్రైవైర్వదనైర్వత్పదైర్వరత్యాంసింభంజ
 తే || ౩౨ ||

తే | ౧౭౦ | శ్రవణం గావ్యసూత్రయాజకశ్రవణం గ్రహం నిశ్చయతి లాభావాదం - అన్యత్ర నిశ్చయతే సూత్రయాజక శబ్దోచ్ఛారణం తావత్ సూత్రం || వేదేతి || వేదజ్ఞాపితవాన్యత్ర సూత్రయాజకస్య లాభావ్యతిగ్రహం కృత్వా శ్రుంకరీరాదిసావిదాశం గచ్ఛతి - సులరానువేదేతి - అపకృష్టపుస్తకం రాజాదికాదేతి | ౧౭౧ | సోమవిక్రయంతి || సోమవిక్రయేయద్ధ తంత ద్దాతుర్భజనాథం విప్రసంపద్యతే - జన్మాంతరవిప్రభాజినాం జాతాంతరభావభావః - ఎవం ప్రాయశోచితేషి వ్యాఖ్యాయం - సప్తం నాశకాగితయా నిష్ఫలం వివక్షితం - అప్రకృష్టమనాత్రయతయా నిష్ఫలమేవ | ౧౭౨ | యజ్ఞితి || వాణిజ్యావయయద్ధ తంత్రాద్ధత స్నేహానుకం గీతకీత్యాది ఫలాయనాపిచారతాదికఫలాయనామతి - పునర్భూపుత్రాయయద్ధ తంతద్భస్య మురవావిస్య మం నిష్ఫలమితి భావః || ౧౭౩ | ఇతరేషితి || ఇతరేభ్యోవిశేషానాం కథలేభ్యోచత్త్రీభావనానాం భావః - నైవాదిభ్యోయథాకీర్తయేత్తేభ్యోయద్ధ తమన్వంత ద్దాతుర్భజనాథం మేదోరుధిరమాంసమజ్జానీభవతి సందితావదంతి - అత్రాపి జన్మాంతరమేదశ్చోచితాదిభావం జాతాంతరభావభావః | ౧౭౪ | అపాజ్యైతి || వికత మ్మృతవిద్వన్నేవాదిమాషితాపజ్యైర్మృతప్రాణాహుతైః పవిత్రైశ్చైతే - తాపవిత్రీకారకాణామృతానశేషే గచ్ఛంత - నిశ్చితాదేకపజ్యైభావనాసంభవేషి నైవాదిసంరహస్యకృతాజ్ఞాతదోషవిషయత్వేన సాధకతాస్యవచనస్య | ౧౭౫ | అగ్ర్యాదితి || సర్వమవేదమచతుర్వేది అగ్ర్యాః శ్రేష్ఠాస్య మ్యగ్ర్యుగీతవేదాః ప్రాజ్ఞానాశ్చైతేభావనాః - అరవిషయమః - పజ్యైకావనగనాయాం దతుర్వేదవిదేచై వెతితతవా - తథాప్రకాశాదైవోద్యతేవ దాధావి వింతి శ్రవణసహస్యం గానితేష్యప్యగ్ర్యాః మదంగనిక నైవచతుర్వేదనిషిత శ్చైకావనాః న్యాయవిచ్ఛేదంగదికత

ఫలం భావనస్య పారికమ్ | ౧౭౬ | వేదమచ్చాపి విప్రో స్య లాభాత్కృత్యాప్రతి గ్రహమ్ | వినాశం ప్రజతిషి ప్రమామవాత్ర మివాంభసి | ౧౭౭ | సోమవిక్రయేణ విప్రభిషజే పూయశోణిరిమ్ | సప్తం దేవలకేవ త్రమ ప్రతిపంతు వాధుమే | ౧౭౮ | యత్తు వాణిజకేద తం నేమానాము త్రతద్భవేత్ | భస్మనీవమలం హవ్యం తథాపానర్భవేద్విజే || ౧౭౯ | ఇతరేషుత్వపాక్ష్యే మయథోద్దిష్టేష్వపాధుము | మేదోస్యజ్జాంసమజ్జాస్థి వదంత్యన్తం మనీషిణః | ౧౮౦ | అపాజ్యైర్వహతాపజ్యైః పాశ్యతేయై ద్విజోత్రమైః | తాన్నిబోధత తాత్పర్యైకానద్విజాగ్ర్యాపజ్యైకావనాః | ౧౮౧ | అగ్ర్యాస్య ర్వేమవేదేమసర్వప్రవద నేమవి | శ్రోత్రి యాస్వయజాతై చ్చవవిజ్ఞేయాః పజ్యైకావనాః | ౧౮౨ || త్రిణావికేతః పంచాగ్నిస్త్రిమవర్షక్షణం గమత్ | బ్రహ్మదేయాత్సంతానో జ్యేష్ఠసామగపవ | ౧౮౩ | వేదాధావిత్ప్రవతావ బ్రహ్మచారిసహస్ర దః | శతాయుశ్చైచ్చవవిజ్ఞేయా బ్రహ్మణాః పజ్యైకావనాః | ౧౮౪ || పూర్వేమ్యురపరేమ్యుర్వా శ్రాద్ధకర్త్ర్యుపస్థితే | నిమంత్రయేత త్ర్యవరా నమ్యన్విప్రా యథోదితాః | ౧౮౫ | నిమంత్రితోద్విజాపిత్యేని

శ్చైకావనమధ్యేయమేనపుకర్పరితత్వాత్ - తథాశందసాంకుద్ధవశ్చతుషశ్చతుశ్చ సూరవనాద్ధకశ్చతుషచర్యగిరమవిచ్ఛిన్నవేదసంప్రదాయవంశజాః పజ్యైకావనాః | ౧౮౬ | త్రణావికేతేతి || త్రణావికేతః అభ్యర్చ్యవేదభాగః తద్వ్యతంతరభ్యోగాత్పురుషాపి త్రణావికేతః - పంచాగ్నిర్గ్నిమూత్రి - తథావిహరితః | ౧౮౭ | పవనః పావన స్త్రేతాయస్య పంచాగ్నిమూగృహే | సాయంతాతః ప్రదీప్తంతే సందితః పజ్యైకావనాదితి || పవనావసాహ్యగ్నిః - పావనస్సహ్యగ్నిః - శిశావసూరాద్యభాగం విమలమేదేష్యపి విధీయతే - త్రిగుపర్ణావిచ్ఛిన్నాం వేదభాగః తద్వ్యతంతరభ్యోగాత్పురుషాపి త్రిగుపర్ణామదం గానితేయేదినిమూహ్యవచ్ఛేపమదంగవి - సర్వప్రవచనేషమదంగాభ్యేతోక్తైః బ్రహ్మదేయా బ్రాహ్మవివాహాధాతస్యాత్సంతానాః పుత్రః - జ్యేష్ఠసామనితరగ్యతేగీయతేతేయంగాతా - విశేషావవిజ్ఞేయాః పజ్యైకావనానిత్యుత్తరజ్ఞేతవసంబంధః | ౧౮౮ | వేదేతి || అపభీత్యాపి వేదాంగానిగుమాచదేవాధికతవేదాభావః - ప్రవతావేదాధానైస్త్వ - బ్రహ్మచారిశ్రవణాశ్రమీ - సహస్రవేదవిదేయవిశేషానుపాదానేష - గావోవై యజ్ఞస్య మారతరభ్యాదినిశ్చయప్రకృతవిదానాత్ - గోసహస్రదాతానిమలప్రదోవా - శతాయుశ్చరవయాః - శ్రోత్రియామైవదేయానిం నియమాత్ సతి శ్రోత్రియత్వేన క్షగుణయోగాత్పజ్యైకావనత్వం | ౧౮౯ | పూర్వేమ్యురతి || శ్రాద్ధకమేదిప్రాప్తే శ్రాద్ధాహుత్యుర్వదినేకదసంభవే శ్రాద్ధదిగవివోక్తలక్షణాప్రాజ్ఞానాశ్చ సమ్యగితి సత్కృత్య నిమంత్రయేత్ త్రయోవరాసూహయేమంతే త్ర్యవరానతుతానేష - పితృకభావనాస్యపుత్రత్వాత్ | ౧౯౦ | నిమంత్రితేతి || శ్రాద్ధేని మంత్రితో బ్రాహ్మణో నిమంత్రణావార్యైశ్చాహూతాత్రయోవర్తే మైపుననివృత్తిసంయమనియమవాకస్యాత్ - అపశ్యకతకావ్యజనా

దివజంవేదాధ్యయనంవశమన్యత్ - బ్రాహ్మకర్తాపితృవశ్యత్ | ౧౮౨ | నిమంత్రితానితి || పూర్వనియమవిధేయమనువాదః - య
 స్మాత్ప్రాణాత్తాన్మిమంత్రితానవ్యవహారావేదాధ్యయనంవశమన్యత్ - ప్రాణవాయువద్వ్యతీసుగవృంత-తథోపవిష్టమతేనుసమాపడిచవిశం
 తి - తస్మాన్నియతాభవేయః | ౧౮౩ | కేతితత్త్వం || హవ్యకన్యేయథానాన్త్రంనిమంత్రితోబ్రాహ్మణఃస్వీకృత్యకేనాపిప్రకారేణభాజన
 మకుర్వాణః - తేనపావేనజన్మాంతరేసూకరోభవతి | ౧౮౪ | నియతాత్మభవేత్సదేవత్యనేనపైభుసనిషేధేకృతేభ్యచలిగమనస్యాధికదోష
 జ్ఞాపనాయాహ | ఆమంత్రిత స్తీతి || పృథక్తీహద్రాతత్రమాధత్వాత్ ప్రాధేనిమంత్రితస్సాదావృత్యసార్థం(స్త్రీ)పుంసభర్తృణుసరతా
 దినారమతేనచాతుర్యత్వాపంతత్వాప్నోతి - పాపాత్పృథిహత్రంవిశక్తికంతానృథాదాభరితపాపేపాపంసజాయతే-సచేదహతుఃప్రాయశ్చ
 క్తతయావిహితంయేనాపాపాపాన్మర్యతేమేభారిధిగోవిందరాజౌతుసామాన్యేనబ్రహ్మచర్యస్యవిధానాత్ పృథక్స్యంతివచలయతిభతానామ
 బహుగాశ్రయజేనబ్రాహ్మణ కురూథా బ్రాహ్మణ్యపిపృథక్విధితాత్రేత్యాహతుః | ౧౮౫ | అక్రోధనాశ్చరి || క్రోధరహితాః - బహిష్కారం
 మృద్ధావిభాగంకర్తవ్యంరాగద్వేషాదిత్యాః - తద్యతాః - సర్వదా(స్త్రీ)సంతానాదిహిసాన్యాః - త్యక్తయథాః - దయాద్యష్టగుణదా
 గోమహాభాగతాతద్వంతః - అనాదిదేవతాయాపాః - పితరః - తస్మాతోక్త్యాదిరహితేనభోక్త్యాకత్రాచభవితవ్యం | ౧౮౬ | యస్మా
 దితి || విమంసర్వేషాంపితౄణాంయస్మాదుత్పత్తిర్యవపితరోద్వైబ్రాహ్మణాదిభిరైర్వియమైఃకాస్త్యైక్తకర్మభిరుపచరణీయాభవేయః

యతాత్మభవేత్సదా | నవచందాన్యధీయాతయస్యప్రాధంజతద్భవత్ | ౧౮౭ | నిమంత్రితాహిపిత
 రక్షపతిష్ఠంతి తాద్విజాణవాయువచ్చానుగవృంతితథాసీనానపాసతే | ౧౮౮ | కేతితస్మయథాన్యాయం
 హవ్యకవ్యేద్విజోత్తమః | కథంవిదవ్యతిక్రామకపావమ్నాకరతాంప్రజేత్ | ౧౮౯ | ఆమంత్రితస్తుయఃప్రా
 ధైవృషల్యాసహమోదతే | దాతుర్యస్తుష్కలంకీర్తితత్సర్వంప్రతిపద్యతే | ౧౯౦ | అక్రోధనాశ్చైవపరా
 స్పృతతంబ్రహ్మచారిణః | న్యస్తతస్మామహాభాగాపితరఃపూర్వదేవతాః | ౧౯౧ | యస్మాదుత్పత్తిరేతే
 షాంసర్వేషామవ్యతేషతః | యేవయైరుపవర్యాన్మృత్సీయమైస్తాన్నిహితతః | ౧౯౨ | మనోహైరణ్య
 గభాస్యయేనురీచ్యాదయస్సతాః | తేషామృషీణాంసర్వేషాంపుత్రాపితౄగణాస్తృతాః | ౧౯౩ | విరా
 ట్పుతాస్తేమసదసాధ్యానాంపితరఃస్తృతాః | అగ్నిష్వాత్తాశ్చదేవానాంమారీచ్యాలోకవిశ్రుతాః || ౧౯౪ ||
 దైత్యదానవయత్రాణాంధగోర్వరగరక్షసామ్ | మహణకిన్తరాణాంవస్తృతాబహిషదోత్రిజాః || ౧౯౫ ||
 సోమపానామవిప్రాణాంక్షత్రియాణాంహవిర్భుజః | వైశ్యానామాజ్యపానామశూద్రాణాంతునుకాలి
 నః || ౧౯౬ || సోమపామృకవేపుత్రాహవిష్టంతోంగిరస్సతాః | పుంస్త్యస్యాజ్యపాపపుత్రావసిష్ఠస్యనుకాలినః ||
 ౧౯౭ || అగ్నిదగ్ధానగ్నిదగ్ధాకావ్యాబర్హిషదస్తథా | అగ్నిష్వాత్తాంశ్చసామ్యాంశ్చవిప్రాణామేవనిధి
 శేత్ | ౧౯౮ | యపితౄగణాముఖ్యాపితౄణాంపరికిరితాః | తేషామపీహవిజ్ఞేయంపుత్రపాత్రమనం
 తకమ్ | ౨౦౦ || ఋషిభ్యఃపితరోజాతాపితౄభ్యోదేవదానవాః | దేవేభ్యస్తుజగత్సర్వంసరంధ్రాణ్యనుపూర్వ

బ్రాహ్మసాకల్యేనశ్చయతి | ౧౯౩ | మసూరితి || హిరణ్యగర్భావత్యస్యమసూర్యమరీచ్యాదయఃపుత్రాఃపూర్వముత్రాః - మరీచిమత్ర్యంగ
 రసావిశ్యాదినా - తేషామృషీణాంసర్వేషాంసోమపాదయఃపితౄగణాపుత్రామన్వాదిభిఃస్తృతాః | ౧౯౪ | విరాడితి||విరాట్పుత్రాసామస
 దోనామసాధ్యానాంపితరః - అగ్నిష్వాత్తామరీచేఃపుత్రాలోకవిఖ్యాతాదేవానాంపితరః | ౧౯౫ | దైత్యేతి||దైత్యాదీనాంప్రభుమాభ్యా
 నాదిరభేదానాంఅత్రిపుత్రాబహిషదోనామపితరఃస్తృతాః | ౧౯౬ | సోమపాశ్చ||బ్రాహ్మణప్రభుతీనాంవతుర్ణాంసర్వాంసామపా
 ప్రభుతయశ్చత్వారఃపితరఃస్తృతాః | ౧౯౭ | సోమపాశ్చ||కవేభ్యోగోస్సామపాపుత్రాః-హవిర్భుజవిహవిష్టంతఃఅంగిరసఃపుత్రాః
 ఆజ్యపాపపుంస్త్యసుతాః - సుకాలినావనిష్ఠసుతాః | ౧౯౮ | అగ్నితి || అగ్నిదగ్ధానగ్నిదగ్ధాకావ్యాబహిషదగ్నిష్వాత్తసామ్యాభ్యాం
 పరాపితౄగణావిప్రాణామేవనిధినియోత్ | ౧౯౯ | యశ్చితి || యపితేప్రభావభూతాపితౄగణాక్షతాః - తేషామపీహవిజగతిపితరనివపు
 త్రపాత్రాఅనంతావిజ్ఞేయాః-పుత్రపాత్రమితిగవాశ్వప్రభృతినిచేత్యేకవత్సవఃపితౄగణాసూచితేభ్యస్తేపితరోవరేణ్యత్వాదయఃపితౄగణా
 మార్కండేయాదిపురాణాదిమహాయంతే | ౨౦౦ | ఋషిభ్యశ్చితి || ఋషిభ్యోమరీచ్యాదిభ్యఃక్షత్రిమేణిపితరోజాతాః - పితౄభ్యోదేవ
 దానవాతాఃదేవేభ్యశ్చజంగమసావరంబగత్క్రమేణజాతం - తస్మాతోక్తమపాదిప్రభవత్వాత్ స్వపితౄపితామహానామేమంత్రాధేవుజన్

యాః సామపాదదూపిత్రాజతాస్సంతఃక్రాధఫలదానాయకల్పంతఇతి - ప్రకృతకృషిత్రాదిక్రాధ ముత్సర్గోయంసోమపాదిపత్నగణోపన్యాసః -
 ఆథవాత్రావాహనకాలేనిజపిత్రాదదూప్యాహుజాదిభిస్తామపాదిరూపేణశ్వేయావినంవ్యవస్థానమనుష్టానశరతాచస్యాత్ ౨౦౧ | రాజత్రైతి
 ౨ || ఏషాంపిత్రాణాంయావ్యమయపాత్రైరూప్యయైర్వాచామ్రాదిపాత్రైర్జలమపిశ్రద్ధయాదత్తమక్షయసుఖహేతుస్సంపద్యతే - ౩౦౨ ||
 ప్రశస్తహయసాదితి || ౨౦౨ || దేవేతి || దేవానద్విక్యయిర్క్రియతేతద్దేవకార్యం - తతః పితృకార్యంద్విజావీనాంవిశేషేణతతాన్యము
 చదిశ్యతే - అనేనపితృక్రాధస్యప్రాధాన్యందైవంత్రాంఘ్రిత్యాహ - ఏతదేవసమప్తయతి - యతోదైవంకమూపితృకృత్యస్యపూర్వంసహ
 ప్తాయనంపరిపూర్ణకంస్పృశం || ౨౦౩ || తేమమితి || ఆరక్షోరక్షతేషాంపిత్రాణాంరక్షాభూతందైవమిశ్వేదేవప్రాప్త్యుంపూర్వంనిమం
 త్రయేత్ - యస్మాద్రక్షావజ్జీకంక్రాధంరాక్షసాతిత్వంబంబి || ౨౦౪ || దైవేతి || యతపివశతః - తచ్చాదందైవాద్యంతం - దైవేకమూ
 ణీతిత్యంతావారంభావసానేయస్యతత్రా - ఏతేనేషముక్తం - నిమంత్రణాదినర్వందైవపూర్వంవిసజ్జనంకుదేవానాంశేష - అతపివదే
 వం || ౨౦౫ || యత్రత్రక్రియతేకమూపితృకేద్రాప్త్యుంబంబి || తత్పర్వంతత్రకతాన్యందైవదేవికపూర్వకమితి || నతుతచ్చాదందైవపితృపత్ర
 మావసానం - పిత్రాద్యంతంతదనుభిక్త్యాససంరాశ్యేఘ్రంబినశ్యతి || ౨౦౬ || కుచిమితి || అర్థస్యంగారాద్యనుపకృతందేశంనిజానంచగో
 మధేమోపాతతయేత్ - దక్షిణదిగవశతంచప్రయత్నకస్సంపాదయేత్ || ౨౦౭ || ఆవతాశేష్యితి || యోక్షాఃస్వభావగుచయోరణ్యాదిప్ర

శః || ౨౦౮ || రాజత్రైర్భుజనైరేషామథావారాజతాస్వత్రైః | వార్యపితృద్ధయాదత్తమక్షయాయోపకల్ప
 తే || ౨౦౯ || దేవకార్యాద్విజాతీనాంపితృకార్యంవిశిష్యతే | దైవంహిపితృకార్యస్యపూర్వమాప్తాయనం
 స్పృశమ్ || ౨౧౦ || తేషామారక్షాభూతంకుపూర్వందైవంనియోజయేత్ | రక్షాంసహివిలుంపతిక్రాధమా
 రక్షవజ్జీతమ్ || ౨౧౧ || దైవాద్యంతంతదీహేతపిత్రాద్యంతంతద్భవేత్ | పిత్రాద్యంతంక్షేపమానఃక్షే
 ప్రక్షేపశ్యతిసాన్వయః || ౨౧౨ || శుచిందేశంవిక్రంవగోమయనోపలెపయేత్ | దక్షిణాప్రవణంచైవప్రయ
 త్నోపపాదయేత్ || ౨౧౩ || అవతాశేషమచాక్షేమనదీతీరేముచైవహి | వివిక్తేమువతుష్యంతిదత్తేనపితర
 స్సదా || ౨౧౪ || ఆసనేమాపక్లేషైముచిహింశ్యన్తుపుత్రకృత్ || ఉపస్పృష్టోదకానమ్మగ్నిప్రాంస్తాన
 పవేశయేత్ || ౨౧౫ || ఉపవేశ్యతుతావిప్రానాపసేష్వజ్జగుప్సితా | గంధమాలైస్సంరభిభీరర్పయైదై
 వపూర్వకమ్ || ౨౧౬ || తేషాముదకమానీయసపవిత్త్రాంస్థిలానపి | అగ్నిమృత్యాదనుజ్ఞాతోబ్రాహ్మణోబ్రాహ్మ
 నైస్సహ || ౨౧౭ || అగ్నిసోమయమాభ్యాంవకృత్వాప్తాయనమాదితః | హవిదానెనవిధిపత్నశ్చాచ్యేనంతర్ప
 యేత్పితౄణా || ౨౧౮ || అగ్నిభావేతువిప్రస్యపాణావేవోపపాదయేత్ | యోహ్యగ్నిస్సద్విజోవిప్రై
 ముకంత్రిదర్శిభిరుచ్యతే || ౨౧౯ || అక్రోధనాన్ప్రసాదావదంత్యేతాన్పురాతనాన్ | లోకస్యాప్య

దేవాస్తేషానాద్యదితీరేమతథానిజానప్రదేశమదత్తేనక్రాధాదిసాసర్వదాపితరస్తుచ్యంతి || ౨౨౦ || ఆసనేష్యతి || తత్రవదేశాసనేమ
 స్పృశకృత్కవినస్యస్తేమనకుశేమ - ప్రాగామంత్రతబ్రాహ్మణాసమ్యక్సంకల్పసావచమనానుపవేశయేత్ - అత్రవదేశాసనేమ
 ద్యయంపిత్రాసనేమచప్రత్యేకందక్షిణాగ్రివికఃకుశోదయః - తదాహతలః || ౨౨౧ || యేచాత్రవిశ్వేదవానాంవిప్రాఃపూర్వనిమంత్రతాః || ప్రా
 భుభానాసనాన్యేహంద్యిదర్శిపహతానిచ || దక్షిణాముఖయైక్తానిపిత్రాణామసనానిచ | దక్షిణాగ్రికదర్శాగ్రిప్రాక్షిణానిలూపవైవిధిః ||
 దక్షిణాముఖయైక్తానిదక్షిణాగ్రి - అగ్రంకాండమాలాపేక్షయా || ౨౨౨ || ఉపవేశ్యతి || తాన్విప్రానామంత్రతానాసనేమాపవేశ్య
 మంకురుదిగంధమాల్యభూపాదిభిఃస్పృశాణీయగంధదేవపూర్వమర్చయేత్ || ౨౨౩ || తేమమితి || తేషాంప్రాప్త్యానామక్షోదకపవిత్ర
 తలూకసంమిత్రాకృత్యాదైప్రాహ్మణైస్సహనుజ్ఞాతఃఅగ్నిసమ్యక్సంకల్పసావచమనానుపవేశయేత్ - అనుజ్ఞాసామర్థ్యావృత్తాకానాపితృకార్యం
 కతరావ్యా - సాచస్యసమ్యక్సంకల్పసావచకవాణికరవిషయిత్యాదితా - అనుజ్ఞాపీఠమిత్యేవంరూపాకురుష్యతి || ౨౨౪ || అగ్నేరితి || అగ్నేః
 సామయమయోశ్చవిధిపత్నద్యుక్తాదిపూర్వంహవిదానేనప్రీణనమాదౌకృత్యాపశ్చదన్వాదిసాపిత్రాంస్తర్పయేత్ - సామయమయోః
 ద్వంద్వనిర్దేశేపుత్రవదేవతాత్వం - సహదిశద్వంద్వంగాభావాత్ - యత్రసాహర్యంవిషయీకంతత్రసహదిశద్వంతరోతీత్యుక్తంప్రా || ౨౨౫ ||
 అగ్నిభావేతి || అగ్నిభావేపునప్రాప్త్యానాస్తపవతీత్రాముత్రయంవద్యాత్ - యస్మాద్యపివాగ్నిస్సపివప్రాప్త్యుంబంబి || ౨౨౬ ||
 త్వాదైరుక్తఅగ్నిభావశ్చానుసంసీతస్సంభవతి - ఉపసీతస్యసమాప్త్యుత్సవపాణిగ్రహణామర్చం - మృతభార్యస్యచ || ౨౨౭ || ఆ

క్రొధవానితి || క్రొధశూన్యాకాశుప్రసాదాః ప్రసన్నముఖాః ప్రవాహనాదిరయాపురాతనాః - అగ్నోక్తా ప్రాహురిరిన్యామోనలోకభృ
ద్ధియోజ్యుక్తాః - శ్రాద్ధపాత్రభూతాః మనాదమావదంతి-తస్మాద్దైవతుల్యత్వాచ్చాద్ధిప్రాప్తృణశ్యతన్ధస్తేదాతవ్యమితిపూర్వవిధ్యనువా
దః || ౨౧౩ || ఆచసవ్యమితి || అగ్నోపవ్యమౌ నాద్యంగము కం అగ్నోకరణమౌ నామనూస్తానక్రమశసవ్యంజయిం సంస్థంకృత్వా-తతోచసవ్యనద
క్షిణాస్తేపిందాధారభూతాయాధిభవ్యదకంక్షేపే || ౨౧౪ || త్రినితి || తస్మాద్గావ్యదిమౌ నామనూద్ధృతాదన్నాదుద్ధృతావశిష్టాః త్రికాపిం
దాకృత్వాబోదకేనైవవిధినాదక్షిణాస్తేసమాహితోనస్యమనాదక్షిణాముఖస్తేమదభేదస్వితవత్వమానత్వాద్దభేదమదద్యోత్ || ౨౧౫ ||
స్యవ్యతివిధిపూర్వకంస్వగృహ్యాకృతివిధినాదభేదమతాస్మిండాకదత్యా-దభ్యుమాలేమకరావభుషణమివిధిస్తువచనార్చితేమదభేదమనూ
లదశహస్తనిలేకపంకుర్యోప్రపితామహపిత్రాదీనాంత్రయోజాంలేపభూంకృత్యయే || ౨౧౬ || ఆచమ్యతి || అనంతరముచస్మృ
శ్యోదబ్ధిభూభూత్వాన్యథాశక్తిప్రాణాయామత్రయంకృత్వావసంతాయనమస్తుభ్యమిత్యాదినావద్భృతాగ్నమస్కర్యాత్పితౄంశ్చసమావః
పితరశ్చత్వాదిమంత్రముక్తమద్భిఃపర్యాభ్యర్త్యేతిగృహ్యదశానాదక్షిణాముఖోనమస్కర్యోత్ || ౨౧౭ || ఉతకమితి || పిండదానాయు
ర్వంపిందాధారదశదత్తోదశశేషముదకపాత్రస్థంప్రతిపిండసమీపేక్రమేణపునరుత్పజేత్ - తాంశ్చపిండాన్యథాన్యప్రాగ్మేనైవ
క్రమేణదత్తాత్తేనైవక్రమేణావజ్ఞిఘృతమౌనోనస్యమనాః || ౨౧౮ || పిండభ్యశితి || అర్చితేలగ్నాబ్జముత్రాచవయవభాగాఃపిం

యనెయుక్తాశ్రాద్ధదేవాద్విజోత్తమాః || ౨౧౩ || అపసవ్యసగ్నోకృత్వాసర్వమావృత్యవిక్రమమ్ |
అపసవ్యసహస్తేనసర్వపేమదకంభుని | ౨౧౪ | శ్రీంస్తుతస్తాద్ధవిశ్వేషాబ్జిండాకృత్వాసమాహితః | బో
దకేనైవవిధినానిర్వపేద్దక్షిణాముఖః | ౨౧౫ || స్యవ్యపిండాంస్తతప్రాంస్తుప్రయతోవిధిపూర్వకమ్ | తెను
దభ్యేమతంహస్తంధిన్యజ్యాల్లెపభాగినాం | ౨౧౬ | ఆచమ్యోదకపరావృత్యత్రిరాయన్యశనైరసూక్తా
వద్భృతాంశ్చనమస్కర్యాత్పితౄంశ్చవవవంత్రవిత్ | ౨౧౭ | ఉదకంనినయేచ్ఛేషంతనైఃపిండాంతికేపు
నః | అపజఘృచ్ఛతాపిండాన్యథాన్యప్రాగ్సమాహితః | ౨౧౮ | పిండభ్యస్త్యర్చికాంమాత్రాం
సమాదాయానుపూర్వశః | తానేవవిప్రానాసీనాఃపిండితూర్వమాశయేత్ | ౨౧౯ | ధియమాణేతుపి
తరిపూర్వేషామేవనిర్వపేత్ | విప్రవద్వాపితంశ్రాద్ధస్వకంపితరమాశయేత్ | ౨౨౦ | పితాయస్యతుస్త్వ
స్యాజ్జీవేచ్ఛాపిపితామహః | పితుస్సనామసంకీర్త్యకీర్తయేచ్ఛపితామహమ్ | ౨౨౧ | పితామహమౌవాత
చ్చాద్ధంభుంజేతేత్యబ్రవీన్ననుః | కామంవాసమనుజ్ఞాతఃస్వయమేవసమావరేత్ || ౨౨౨ || తెమాంశ్చత్వాను
మాస్తేమసపవిత్రంతిలోదకమ్ | తర్జిండాగ్రంప్రయచ్ఛేతస్వధైషామస్త్యితిబ్రువన్ || ౨౨౩ || పాణిభ్యాం
తూపసంగృహ్యస్వయమన్నస్యవిధిరతమ్ | విప్రాంతికేపిన్యాధ్యాయశనకైరుపనిక్షిపేత్ | ౨౨౪ |

దేమఉత్పన్నావల్బుభాగాస్పిండక్రమేనైవగృహీత్వాతేనైవపిత్రాదిప్రాప్తృణాభోజనకాలేభోజనాయుర్వంభోజయేత్ - విధివత్పిండానుష్ఠాన
వత్పితరముద్దిశ్యయఃపిండోదత్తప్రసవయవంపితృప్రాప్తృణంభోజయేత్ - ఎవంపితామహప్రపితామహపిండయోరపి || ౨౧౯ || ధియ
మాణేత్పితి || ధియమాణేదేవతిపితరిన్యతానాంపితామహాదిత్రయాణాంశ్రాద్ధంకర్తవ్యం - అభవాపివృప్రస్థానేకమేవసవ్యపితరంభోజయేత్ -
పితామహప్రపితామహాయాశ్చప్రాప్తృణాభోజయేత్పిండద్వయంచదద్యోత్ || ౨౨౦ || పితేతి || నామకీర్తనమత్రశ్రాద్ధోపలక్షణభాగంపితృ
జీవనాపేక్షయంతాశబ్దః - యస్యపునఃపితామృతస్సృజ్యతామహూజీవతిసపితృప్రపితామహః || శ్రాద్ధంకుర్యోత్ - గోవిందరాజస్తుయ
స్యపితృప్రపితామహకాప్రేతాప్యాకాంసపిత్రేపిండంనియంతపితామహాత్పరంద్వాభ్యాందద్యోత్ - ఇతివిష్ణుశుభనాత్మ్యపితామహతత్త్వభ్యాం
దద్యాదివిధిభ్యాతవాన్ || ౨౨౧ || పితేతి || యథాజీవత్పితాభోజ్యప్రథాపితామహాపిపితామహప్రాప్తృణస్తానేభోజ్యఃపితృప్రపితా
మహాయాశ్చప్రాప్తృణభోజనంపిండదానంచకుర్యోత్ - యథావాదేవతాపితామహేనర్వమేవయధారుచికుర్విదత్తానుజ్ఞఃస్వరుచ్చాపితామ
హంభోజయేత్ పితృపితామహగూర్వాశ్రాద్ధద్వయంకుర్యాదితివిష్ణుశుభనాత్మ్యప్రపితామహవృద్ధప్రపితామహానాంశ్రాద్ధత్రయంకుర్యోత్ |
౨౨౨ || తేమమితి || పిండభ్యస్త్యర్చికాంమాత్రామిరియమక్తంతస్యాన్యంకాలవిధిఃప్రదేయవిధిశ్చతేమంత్రాప్తృణానాంకస్తేమసదశా
తిలోదకందత్వాకరితిపూర్వనిర్దిష్టంపిండాగ్రంపిత్రేస్వభాస్త్విత్యేవమాదిబ్రువన్పిత్రాదిప్రాప్తృణాస్త్రిభ్యఃక్రమేణదద్యోత్ || ౨౨౩ ||
పాణిభ్యామితి || అగ్నేస్త్వికృతీయాభేదశస్తీ - వధికారంపూర్ణంపితరదిపాత్రంస్వయంపాణిభ్యాంగృహీత్వాపితౄంశ్చవింతయోకరసవ

త్యగారాధానియత్రాత్మజానాంసమీపేపరివేషణార్థమత్వరయఃస్థాపయేత్ || ౨౨౪ || ఉభయారితి || అధికరణసప్తమాయం - ఉభయారితియోముక్తమస్థితంయదన్తంత్రాత్మజాంతికమానీయతేతదనురాదుప్రముఖంయత్ప్రదంబి - తస్మాన్మైత్రికహస్తేనానీయవరివేష్టవ్యం || ౨౨౫ || గుణానితి || గుణాభ్యంజనానితస్మాదేవతయాలప్రాధాన్యే - గుణయంత్రాన్వా - సూతకాకాద్యాః - ప్రయతశ్చుచిః - సమాహితఃసప్తమనాః - సమ్యక్యథాసవిశిర్యంతితథాభూమావేషస్వపాత్రస్థానేస్థాపయేన్నరారుఖలకాదా || ౨౨౬ || భక్త్యమితి || భక్త్యమభ్యవహరణీయంమోదకాపూపాది - భోజ్యంపానీయపాది - నానాప్రకారఫలమూలాని - మృదయస్యక్రియాణిమాంసాని - పానానిసుగంధీని - భూమావేషవిష్యనేదిత్యుత్పాద్యసంబంధః || ౨౨౭ || ఉచనీయేతి || విరత్యర్థమన్నాదికలప్రాత్నానసమాశమానీయప్రయతశ్చుచిః అసప్తమనాఃక్రమేణపరివేషయేత్ - ఇదంమధురమిదమమిత్యేవంభూమిర్యాదిగుణాకళంకా || ౨౨౮ || నాస్రమితి || రోదనక్రోధమృసాభాషణానిసమర్థాత్ - పాదసచాన్యంసస్యశీత - నవోష్ణిప్యాష్ణిప్యాన్యంపాలేక్షివేత్ - పరుషభారయాప్రతిషేధయోరపిక్రోధాన్యరయోఃక్రాధాంగత్వజ్ఞాపనార్థోయనిపేధః || ౨౨౯ || అస్రమితి || అస్రక్రియమాణంవేతానుస్మరవేషేక్రాధాన్వానిప్రాతయతి - సపిత్యూతాముపకారకంభవతి - క్రోధశ్శత్రూక - మృషాపాదఃశుభకాక - పాదస్పర్శస్పృశాక్షసాక - అవధూనసంపాకకారిణిరస్మాన్నరోదనాదిమర్థాత్ || ౨౩౦ || యద్యదితి || యద్యద్విప్రాణామిహస్థిరంఅన్నవ్యంజనాది - తత్తదమత్పరోదద్యాత్ - శరమాత్సనిరూపణంయథాశ్చకు

ఉభయోహం ప్రయోముక్తంయదన్తమువనీయతే | తద్విప్రలుంపంత్యనురాస్సహసాదుష్టజేతసః || ౨౨౫ ||
 గుణాంశ్చసూహౌకాద్యాఃపయోదధిస్మృతంభుధు | విన్యసేత్ప్రయతఃపూర్వంభూమావేషసమాహితః || ౨౨౬ ||
 భక్త్యంభోజ్యంపానీయపాది - భోజ్యంపానీయపాది - నానాప్రకారఫలమూలాని - మృదయస్యక్రియాణిమాంసాని - పానానిసుగంధీని - భూమావేషవిష్యనేదిత్యుత్పాద్యసంబంధః || ౨౨౭ ||
 ఉచనీయేతి || విరత్యర్థమన్నాదికలప్రాత్నానసమాశమానీయప్రయతశ్చుచిః అసప్తమనాఃక్రమేణపరివేషయేత్ - ఇదంమధురమిదమమిత్యేవంభూమిర్యాదిగుణాకళంకా || ౨౨౮ ||
 నాస్రమితి || రోదనక్రోధమృసాభాషణానిసమర్థాత్ - పాదసచాన్యంసస్యశీత - నవోష్ణిప్యాష్ణిప్యాన్యంపాలేక్షివేత్ - పరుషభారయాప్రతిషేధయోరపిక్రోధాన్యరయోఃక్రాధాంగత్వజ్ఞాపనార్థోయనిపేధః || ౨౨౯ ||
 అస్రమితి || అస్రక్రియమాణంవేతానుస్మరవేషేక్రాధాన్వానిప్రాతయతి - సపిత్యూతాముపకారకంభవతి - క్రోధశ్శత్రూక - మృషాపాదఃశుభకాక - పాదస్పర్శస్పృశాక్షసాక - అవధూనసంపాకకారిణిరస్మాన్నరోదనాదిమర్థాత్ || ౨౩౦ ||
 యద్యదితి || యద్యద్విప్రాణామిహస్థిరంఅన్నవ్యంజనాది - తత్తదమత్పరోదద్యాత్ - శరమాత్సనిరూపణంయథాశ్చకు

ర్యాత్ - యతఃపితౄణామేతదవేషితం || ౨౩౧ || స్వాభ్యాయమితి || స్వాభ్యాయంవేషం - భూనవాదీనిభవంతాప్రజీతిభ్యానానిసాప
 ణామైత్రావరుణాదీని - ఇతిహాస్తహాభారతాదీనిపురాణానిబ్రహ్మపురాణాదీని - భిలనిశ్రీసూతాదీనిక్రాద్ధేత్రాత్మజాత్రావయేత్ -
 పురాణాభ్యభిలానిచేతవాచకః || ౨౩౨ || హుయేదితి || స్వయంహృష్టభూత్యాప్రియకరనాదిభిదాత్మజాన్సరితోయయేత్ - ఆన్యం
 చాత్వరయఃభోజయేత్ - మృష్టాన్నేనపానీయపాదిభ్యపానీయసమదంస్వాహుమోదకోయంహృద్యోగ్యహృద్యామిత్యాదిగుణాభిధాన్యైఃపునద్రా
 త్మజాత్రావయేత్ || ౨౩౩ || క్రకథమితి || బ్రహ్మచారిణమపిదోహిత్రంక్రాద్ధేప్రయత్నతోభోజయేత్ - అపిశబ్దాదబ్రహ్మచారిణమపి - అ
 నుకల్పికమధ్యపరితస్యాపిబ్రహ్మచారిణోయత్సవనాచ్చేద్యవ్యం - సేవాలకంబంబంపాసనేదద్యాత్ - దోహిత్రమంతరేణాపి - లిలాంశ్చప్రా
 ధభూమానికరేత్ || ౨౩౪ || త్రిణీతి || పూర్వోక్తాన్యేపత్రిణీదోహిత్రాదీనిక్రాద్ధేపవిత్రాణీతిజ్ఞాప్యంతేత్రిణీకవాదీనిప్రశంసంత || ౨౩౫ ||
 అత్యుష్ణమితి || ఉష్ణమేవాత్యుష్ణం - యస్యోష్ణస్యాన్నాదేర్భోజనముచితంతమష్ణంబద్యాత్ - సకుఫలాద్యపి - అతవిదశంభుః || ౨౩౬ || ఉష్ణమక్ష్మం
 ద్విజాతిభ్యశ్చౌద్యంబినివేషయేత్ | అస్య క్రకథమాలేభ్యఃపాసనేభ్యఃశ్చ పండిత ఇతి - సంయతపాచశ్చ బ్రాహ్మణా అగ్నియఃపి
 మదంస్వాద్యస్వాహువేషితాత్ర అన్నాదిగుణాభ్యుష్ణకాప్రయత్నోభోజనానిసప్రాయః - వాగ్యరత్నస్యాత్రైవవిధానాత్ || ౨౩౭ || యా
 వదితి || యావదన్మైత్రికతాభవతియావచ్చమానినూకుంజకేయావచ్చహవిర్లుతానూచ్యంకేతావర్ధిరరోశ్మంతితిపూర్వోక్తనైవభాగస్య

ప్రశంసా | ౨౩౭ | యది || వస్త్రాదివేష్టితకరాయదన్మంకు త్కే - తథాదక్షిణాముఖస్సపాదుకశ్చ - తద్రాక్షసాభంజతే - సపితరః - త
స్తావేవయాచంకకకవ్యం | ౨౩౮ | చాంతాలఇతి || చాంతాలగ్రాన్యసూకరమక్కుటకునకోదత్యావపుంసకాయథాబ్రాహ్మణా
భాజనకాలనశత్యయ్యసభాకార్యం | ౨౩౯ | ఘోషామితి || యన్మోఘోషామేతిగ్నిఘోషాబ్రాహ్మణ - (సదాసగోహరణ్యాదిదానే - భా
జ్యేష్ఠాభ్యుపయాభక్తబ్రాహ్మణభాజనే - దైవేకమిదశ-పాణ-మనాదా - పిత్యేకాధాదా - యదభిర్విత్వతే - క్రియమాణంకమకత్
యవశాంక్రియతేతన్నసాధయతి | ౨౪౦ | హ్రాజేనేతి || సూకర ప్రదన్నాదేకంధగ్రహత్వాకమగనిచ్చలంకరోతి - తస్మాదన్నఘోషాయా
గ్యవేకాన్నిరసనీయః - కుక్కుటఃపక్షమాలేన - సోపిపక్షపశనమగ్యదేశాదపగమనీయః - శ్వాదశకాలేన - కుమోన్నాదిదశకాలంనిషిద్ధకుపి
దోషభూయస్తస్మాదనాథకంపునరభిహితం - అభవాద్యప్తినిపాతేనేతిశ్రాద్ధకర్తృభాక్త్యాకాంక్ష్యప్తినిపాతవిషయత్వేన - అవరవణాన్న
ప్రస్తస్తాజ్ఞాతోవరవణాజఃకూడ్రవివ - అసావన్నాదిస్సకేనద్విజాతిశ్రాద్ధంనిచ్చలయతి | ౨౪౧ | ఖంజోవేతి || యదిగతివికలఃకాణా
వా-రాదువాననైవప్రవేష్యశ్యవిధానాత్ - అవశద్దాదన్యోపిహద్రోహ్యానాధికాంగుత్వాదిర్యావ్యాప్తవాతమపితరఃశ్రాద్ధదేశాదపసార
యేత్ | ౨౪౨ | బ్రాహ్మణమితి | బ్రాహ్మణమతియచంఅస్యంవాతమణిలంభోజనాథకంతత్కాలోపస్థితం - శ్రాద్ధపాత్రబ్రాహ్మణైరను
జ్ఞాతీయభాశక్త్యవ్యభిజనేనభిహితానేనచాహయేత్ | ౨౪౩ | సారస్వదీకమితి || వణాశబ్దఃప్రకారవాచీ - సర్వప్రకారకమన్నాది

దక్షిణాముఖః | సోపానత్రైశ్చయద్భుత్కే-తదైవ రత్నాంసిభంజతే | ౨౩౮ | చాంతాలశ్చనరాహశ్చకు
క్కుటశ్చాన్యత్రైవచ | రజస్వలాచమండశ్చనేతైరన్నశ్చతోద్విజాః | ౨౩౯ || ఘోషామేప్రదానెభాజ్యే
చయదభిరభివీత్యతే | దైవేకమణిపిత్యేవాతదవ్యత్యయథాతథమ్ | ౨౪౦ | హ్రాజేనసూకరోహంతి
పక్షమాలేనకుక్కుటః | శ్వతుద్యప్తినిపాతేనస్పకేనావరవణాజః | ౨౪౧ | ఖంజోవాయదివాకాణోదా
తుఃప్రేష్యేసివాభవేత్ | హీనాతిరిక్తగాత్రోవాతమప్యపనయేత్పునః | ౨౪౨ | బ్రాహ్మణంభిక్షుకం
చాపిభోజనాథకముపస్థితమ్ | బ్రాహ్మణైరభ్యనుజ్ఞాతఃశక్తితఃప్రతిపూజయేత్ | ౨౪౩ | సావనణికమ
న్నాద్యంసన్నియాప్లావ్యవారిణా | సముస్సృజేమ్భుక్తవతాకుగ్రతోవికిరణభువి | ౨౪౪ | అసంస్కృత
ప్రమితానాంత్యాగినాంకులయోషితామ్ | ఉచ్ఛిష్టంభాగధేయంస్వాద్ధభేషువికిరశ్చయః || ౨౪౫ | ఉ
చ్ఛేషణంభూమిగతమజహ్మస్య శతస్యచ | దాసవగ్గస్య తత్పిత్యేభాగధేయంప్రవక్ష్యతే || ౨౪౬ | అస
పిండక్రియాకమగద్విజాతేస్సంస్థితస్యతు | అదైవంభోజయెచ్చాద్ధంపిండమేకంకునివకపేత్ | ౨౪౭ |
సహపిండక్రియాకయాంతుకృతాయామస్య ధమకతః | అనయోవాప్యతాకార్యం పిండనివక పణంసుతైః |

కంవ్యంజనాదిభిరేకీకృత్యఉదకేనాస్థావయిత్యా - కృతభోజనానాంబ్రాహ్మణానాంపురతోభూమా - దర్శేమవికిరశ్చయఇతివక్ష్యమాణత్వాద్ద
ర్శపరిణీతత్వజై | ౨౪౪ | అసంస్కృతేతి || నాస్యకార్యోగ్నిసంస్కారఇతినిషేధాత్ సంస్కారానహాచాలానాం-తథాకుల(స్త్రీ)
కాంఅభ్యుష్టదోషాకాయేత్యాగినస్తేసుంపాత్రస్థముచ్ఛిష్టం-దర్శేమచయోవికిరఃసభాగస్సృత్ - అన్యేకుత్యాగినామితిగుర్వాదిత్యాగినాం-
కులయోషితామితిస్వాకంత్రియవర్తమానామసూధకన్యానామితివ్యాచక్షతే - గోవిందరాజస్తూత్యాగినాంకులయోషితామితిసామాన్య
పక్రమాదిదంవిశేషాభిధానంసంస్కృతంభయేఇతివర్త-తతఃస్వకులంత్వత్వాగతానాంకుల(స్త్రీ)కామిత్యాహ | ౨౪౫ | ఉచ్ఛేషణమితి |
ఉచ్ఛిష్టంయద్భూమిగతంతద్దాససమూహస్యావక్రస్యాసలసస్యాకుటలస్యచపిత్యేశ్రాద్ధకమణిభాగధేయంమన్నాదనూపదంతి | ౨౪౬ | అ
సపిండేతి || మర్యాదాయా-మాహనాభివిధా - సపిండికరగత్రాద్ధపర్యంతమనిరమృతస్యద్విజాతేశ్చవైశ్వదేవబ్రాహ్మణభోజనరహితంశ్రాద్ధా
థకమస్తుబ్రాహ్మణంభోజయేత్ - ఎకంచపిండందద్వార్త - అస్యచశ్రాద్ధానుష్ఠానం || ౨౪౭ || ఎకోద్దిష్టందైవహీనమేకాఘృతకపవిత్రకం | అ
వాహనాగ్నోరగరహితంహ్యశసవ్యవదితియాజ్ఞకల్కాద్విష్టృతివ్యవగంతవ్యం || ౨౪౮ || సహేతి || అన్యేతియన్యేదమేకోద్దిష్టంవిహ
తంతస్యధమకఃస్వగృహ్యదిధివాసపిండికరగత్రాద్ధేకతేనయైవాప్యతాఉత్తామావాస్యాశ్రాద్ధేతికరకవ్యతయాపిండనిర్వచనంసార్వ
ణవిధినాశ్రాద్ధంపుత్రైస్సర్వత్రమృతాహవోకరకవ్యం - సస్యయైవాప్యతేత్యనేనప్రకృతమేకోద్దిష్టమేవహిమినివచరామృత్యతే - తన్నిస
పిండికరకాత్పురస్వమేకోద్దిష్టం - సపిండికరకేకృతేప్రసాదయైవాప్యతేతిభేదనిదేశోనస్యత్ - తతోమావాన్యేతికరకవ్యతైవప్రతీయతే ||

౨౮౪ | శ్రాద్ధమితి || ఆశ్రమసూత్రాదునిచ్చిష్టవానశ్రుతావయనిషేధః - శ్రాద్ధభూజనూచ్చిష్టయన్ముద్రాయదదాతి - సమాఖ్యాః కా
 లసూత్రం నామనరకమధాముఖం గచ్ఛతి || ౨౮౫ | శ్రాద్ధేతి || వ్యవలీతజ్జోత్రస్త్రీపరశత్యాచుః - నిరుక్తం చతుర్వంతి - వ్యవస్యంతీ చ
 లయతి ధృతామితి వృత్తి - ద్రాక్ష్యం స్యపరిశేతా ద్రాక్ష్యం వృత్తి - శ్రాద్ధం భూత్వా తదామూత్రేయః స్త్రీసంధాగంకరోతి తస్య పిత
 రస్తస్యాః పురీషేణ సంశేరత ఇతి నివృత్త్యథానితా || ౨౮౬ || పృష్ట్యేతి || పృష్టా ద్రాక్ష్యజాబుధావస్యకమితి వృష్ట్యైరాచమసం
 తారయేత్ - కృతాచమనాంశ్చభోజినిసంభోధ్య అభిరమ్య తామితి బ్రూయాత్ - ఆభిరతిహితే - ఆభిరతిహితం తిహితా వాస్యకమేకాస్య
 తామిత్యర్థః || ౨౮౭ || స్వధేతి || అనుజ్ఞానానంతరం ద్రాక్ష్యజాః శ్రాద్ధకారం స్వధాస్తితి బ్రూయః - యస్తాత్సర్వేషు శ్రాద్ధకర్షణాదిపి
 తృకమూసు - స్వధాశబ్దోచ్చారణం ప్రకృష్టాచీః || ౨౮౮ || తత ఇతి || స్వధాశబ్దోచ్చారణానంతరం - కృతభోజనానాం ద్రాక్ష్యజానాంశ్చ
 యమస్తమస్త్రీత్యవశిష్టమస్తన్నివేదయేత్ - తైద్రాక్ష్యజైరిదమనేనాన్నేత్రయితామిత్యనుజ్ఞాతోయథాతే బ్రూయః తథాన్నశేషవినియో
 గంకుర్యాత్ || ౨౮౯ || ఇదానిం ప్రసంగాద్వాప్తాంతరేమవిశేషవిధిమాహ || పితృ్య ఇతి || పితృ్యనిరవేక్షపితృయతృదేవదాశేషోద్దిష్టశ్రా
 ద్ధేత్వ పితృశ్చాక్షరం స్వదితమితి వాచ్యం - తథాచగోవిలసాంభూయినా - స్వదితమిత్యుక్తప్రకృతి - మేఘాదిభిః వింశతాబ్జేషు శ్రాద్ధకా
 లాగతేనాస్యేనాపి స్వదితమిత్యేవ తత్వమితి వ్యాచక్షరః || ౨౯౦ || శ్రాద్ధే స్వదితమిత్యేతద్వాచ్యమస్యేన శేషవిత్ | నానురుద్ధమిదం విదవ్యం శ్రాద్ధే

౨౮౪ | శ్రాద్ధం కృత్వా యడవిచ్చిష్టం వృషలాయ ప్రయచ్ఛతి | సమాధానరకం యాతి కాలసూత్రమవాక్యీరాః |
 ౨౮౫ | శ్రాద్ధభూవ్యవలీతజ్జోత్రస్త్రీపరశత్యాచుః | తస్యాః పురీషేణ సంపితరస్తస్య శేరతే || ౨౮౬ || పృ
 ష్ట్యాస్వదితమిత్యేవం తృప్తానావమయేత్తతః | ఆచారాంతోచమనానీయాదభితోరవ్యతామితి || ౨౮౭ || స్వ
 ధాస్తిత్యేవతం బ్రూయత్ప్రాక్ష్యజాస్తదనంతరమ్ | స్వధాకారః పరావ్యాసః సర్వేషు పితృకమూసు ||
 ౨౮౮ | తతోభుక్తవతాంతేషామన్నశేషం నివేదయేత్ | యథాబ్రూయత్స్వధామర్యాదనుజ్ఞాతస్తతోద్విజైః |
 ౨౮౯ | పితృ్యస్వదితమిత్యేవ వాచ్యం గోష్ఠే కుసుశ్రుతమ్ | సంపన్నమిత్యభ్యుదయోదైవేరుచితమిత్యపి || ౨౯౦ |
 అపరాక్షాస్తథాదర్శనానుసంపాదనంతిలాః | నృష్టిమృష్టిద్విజాశ్చగ్రాః శ్రాద్ధకమూసు సంపదః |
 ౨౯౧ | దర్శనః పవిత్రం పూర్వాష్టానాహవిష్యాణి వవర్వశః | పవిత్రం యచ్ఛపూర్వోక్తవిజ్ఞేయాహవ్యసం
 పదః || ౨౯౨ | మున్యన్నాని పయస్సోమోమాంసం యచ్చానుజస్కృతమ్ | అక్షరలవణం చైవ ప్రకృత్యాహ
 విరుచ్యతే || ౨౯౩ | విసృజ్య బ్రాహ్మణాంస్తాంస్తనియతోవాగ్యతశ్శుచిః | దక్షిణాం దిశమాకాంక్షయా
 చేతేమాకవరాకపితృణా || ౨౯౪ || దాతాగోనోభివర్ధంతాం వేదాస్సంతతిరేవ | శ్రద్ధావనోమావ్యగ

ర్మశ్రద్ధభీమకా || గోష్ఠిగోష్ఠీశ్రాద్ధ - సుక్రకమితి వాచ్యం గోష్ఠ్యం కుద్ధ్యభావమితి వ్యావశిక శ్రాద్ధగణనాయాం గోష్ఠీశ్రాద్ధమితి వ్యా
 మిత్రేణ పరితం - అభ్యుదయేచ్ఛద్ధిశ్రాద్ధే సంపన్నమితి వాచ్యం - దైవదేవతోద్దేశ్య శ్రాద్ధరుచి కమితి వచనీయం - దైవశ్రాద్ధం భూమి వ్యవృత
 ణోక్తం || ౨౯౫ || దేవానుద్దిశ్యయచ్చాద్ధంతతుదైవికముచ్యతే | హవిష్యేణ విశిష్టేన ప్రమృదిమయర్తురభి || ౨౯౬ || ఆపరాక్ష్యభి || ఆ
 మావాప్యాశ్రాద్ధస్య ప్రకృతత్వాత్తద్విషయాయమపరాక్ష్యకాలః - ప్రాతర్వృద్ధినిరుత్తకమిత్యాది నావృద్ధిశ్రాద్ధాదాస్త్యుత్సరతే ప్రాతః కాలా
 దివిధానాత్ - విష్టరాద్యధాదర్శనః గోమయాది నాశ్రాద్ధదేశసంభోధనం - లిలాశ్చ వికరజాద్యర్థాః - సృష్టిరకాశరణ్యేనాన్నాదినిసగః - మృష్టి
 రన్నాదేశ్యసంస్కారవిశేషః - శక్తిహేతవాదయశ్చ ద్రాక్ష్యజాః - వితాః శ్రాద్ధే సంపత్తయభ్యభిధానాదంగారతాపేక్షం ప్రకృష్టత్వమే
 మంబోధితం || ౨౯౭ || దర్శనభి || పవిత్రం - మంత్రాః - పూర్వాష్టాకాలః - హవిష్యాది మున్యన్నాద్ధినిసగ్యదేవ - యచ్ఛపవిత్రం పా
 వసంవాస్త్రుసంపాదనాదిపూర్వముక్తం - వితాశ్చ దేవాభావ్యకమూసః సమృద్ధయః - హవ్యశబ్దోదైవకర్తృశలక్షణభావః || ౨౯౮ || ము
 న్యన్నాని || మునేర్వానప్రస్థస్యాన్నానినీవారాద్ధిని - పయఃక్షీరం - సోమలతాకాశః - అనుచస్కృతమితి కృతం పూరితం గంధాదిరహితం మాంసం
 అక్షరలవణం కృత్రిమలవణం సైంధవది - పితృ్యభావతోహవికాన్యాదిభిరభిధీయతే || ౨౯౯ || విసృజ్యేతి || దాకాద్రాక్ష్యదావిసృ
 జ్య - అనన్యమనాః మానీపవిత్రోదక్షిణాం దిశం విక్షమాదితాకవక్ష్యమాకా ఆభిలషితానర్థాకపితృణాప్రాథమ్యేత్ || ౩౦౦ || దా
 తారభి || అస్తమృతేదాతాకః పురుషేన భగంఠాం - వేదాశ్చాభ్యయనాభ్యాననరదభగంభోధరదభగయాగాద్యనుష్ఠానైర్వృద్ధిభ్యామ్నీకం

వి - పుత్రపాత్రాదికం చ సభాకాం - వేదాధికారాచాప్తమ్ - సవ్యవై - వాతవ్యం చ సభాదికం చ సమభవతు || ౨౫౯ || వివము
 వి || వివము క్రమకారణసింధానాం ప్రధానం కృత్యాప్తకృతవరయః - చ నానంతరం తాదాసింధానాం గ్రాహ్యం ఛాగం వాభాజయేత్ - ఆ
 గ్నాజయేత్ వాచీవేత్ || ౨౬౦ || సింధేతి సింధ ప్రధానం కేచిదాచార్యాః గ్రాహ్యం భోజనానంతరం కుర్వతే - అన్యే పక్షిభిః సింధానాభాదయం
 వి - ఇయంచ తక్షిభాజనరూపా ప్రతిపక్షైరగ్నువ్యవకప్రయేచయోవైకత్వేతి దశశాసనము క్తయోరభ్యధిధానం || ౨౬౧ || పతివ్రతేతి
 భర్తాభావమేమమనూనాకార్యకమణిపతిరేవమయాపరిపరణీయఇతి వ్రతం యస్యాస్య పతివ్రతాధమణపత్నిసవరాప్రథమేధా
 ప్రాధక్రియాం యాం క్రద్ధాశావినీపుత్రాధిగనీ - తేహం సింధానాం మధ్యమం పితామహసింధం భవేత్ - సమ్యగాధ తపితరోగర్భమిత్యాది
 న్యుపాఖ్యాతమంత్రేణ || ౨౬౨ || ఆయుష్షంతమితి || తేన సింధభవదేవదీర్ఘాయుషం కీర్తికాధారణాత్ కమిద్ధియంతం - ధనపుత్రాదిసంతతి
 భర్తానుష్ఠానసత్వాభ్యుగ్రుహస్థితం పుత్రం జనయతి || ౨౬౩ || ప్రత్యక్షేతి || రథనుహస్తాప్రత్యక్షజ్ఞాతిప్రాయమన్నం కుర్యాత్ - జ్ఞాతిభ్య
 విగచ్ఛతీతి జ్ఞాతిప్రాయం - కమణ్యుక - జ్ఞాతిభాజయేదిత్యధా - తేభ్యః పూజా పూర్వకమన్నం దత్వా యత్యత్యజేపిపాహాణం భోజయేత్
 ౨౬౪ || ఉచ్ఛేదగమితి || తద్బ్రాహ్మణోబిష్టంతావత్కాలం పీష్టేయవద్బ్రాహ్మణానాం విసజానంత్రాహ్మణేమమన్యవ్య
 మిత్యధా - తతస్సంపన్నైర్రాధకమణివైశ్వదేవబలిపహుకమణిత్వక్రద్ధాభిభోజనాని తతః వ్యాని - విలిఖజస్య ప్రదశానాభాత్వా
 త - అతఏవ మత్సృపురాజ్జ్ఞానిపుత్యప్రతిపత్త్యధానం చ ర్యుక్త్యేగ్నించ మంత్రవిత్ | వైశ్వదేవం ప్రకుర్వీత సై త్యకం విధిమేవతేతి || ౨౬౫ ||

మధ్యమమదేయం చ నోస్త్వేతి || ౨౫౯ || వివనిర్వహణం కృత్యాపింధాం ప్రాం ప్రదనంతరమ్ | గాంవిప్రమజ
 మగ్నిం వా ప్రాశయేదపువాచీవేత్ || ౨౬౦ || సింధనిర్వహణం కేచిత్పరస్తాదేవకుర్వతే | వయోభిభాదయం
 త్యన్యే ప్రక్షిపంత్యనలేపువా || ౨౬౧ || పతివ్రతాధమణపత్నిపితృపూజనతత్పరా | మధ్యమం తుతతః సింధమ
 ద్యాతృమ్యుక్తునుతాధిగనీ || ౨౬౨ || ఆయుష్షంతం సుతం సూతేయశోమేధావమన్వితమ్ | ధనవంతం ప్రజాపం
 తం సాత్వికం ధామణకంతథా || ౨౬౩ || ప్రత్యక్షహస్తావాచమ్యజ్ఞాతిప్రాయం ప్రకల్పయేత్ | జ్ఞాతిభ్య
 స్సత్కృతం దత్వా బాంధవానపిభోజయేత్ || ౨౬౪ || ఉచ్ఛేదగమతుతత్ప్రైత్యావద్విప్రావిసజితాతాః |
 తతోగృహబలిం కుర్యాదితి ధర్మోవ్యవస్థితః || ౨౬౫ || హవిర్యచ్చిరరాత్రాయయచ్చానంత్యాయకల్పతే | పి
 తృభ్యోవిధివద్దత్తంతత్ ప్రవత్యోమ్యశేవతః || ౨౬౬ || తిలైప్రీహియవై మామైరద్భిన్నా లభతేనవా |
 దతేనమాసంత్యప్యంతి విధవత్పితరోన్యణామ్ || ౨౬౭ || ద్వౌమాసౌమస్వృమాం సేనత్రీమాసౌమాహరిణేన
 తు | ఔరభ్రణాధవతురశశాకు సేనాధవం వవై || ౨౬౮ || షణ్మాసాంశ్చాగమాం సేనచాషాతేన చ సప్తవై |
 అష్టావేణస్వమాం సేనరౌరవేణ నవైవతు || ౨౬౯ || దశమాసాం సుత్యప్యంతి వరాహమహిషామిషేః | శశ
 మామాయోస్తుమాం సేనమాసానెకాదశైవతు || ౨౭౦ || సంవత్సరం కుగవ్యేన పయసాపాయ సేనచ | వా
 ద్గ్రీణానస్వమాం సేనతృప్తిద్వాదశవాపిశకీ || ౨౭౧ || కాలశాకం మహాశల్కాః ఖడ్గలోహామిషం మధు |

యోగ్యానైరితి పూర్వము కమపివ్యవధానాదబుద్ధిస్థంశిష్యసుఖప్రతిపత్తయే పునర్యవ్యవహారం ప్రతిజానీతే || జావిరితి || చిరరాత్రాయ
 పదమవ్యయంచ రికాలవాచి - అతఏవ చిరరాత్రాయ చిరస్యాద్యాచ్చిరార్థకాకృత్యాభిధానికాః - యవ్యద్ధవిః పితృభ్యం ధావిధివత్తంచ ర
 కాత్యప్రయే అనంతత్యప్రయే చ సంపద్యతే తన్నిశ్చేషే గాభిధాస్యామి || ౨౬౬ || తిలైరితి || తిలభావ్యయవమాషజలమాలభలానామన్యత
 మేనయథాశాస్త్రం క్రద్ధయాద తేన మనుష్యాజాం మాసం పితరస్తుప్యంతి - కృష్ణమామసీలాశ్చైవ వ్రతేష్టాస్సుర్వకాలయఇతి వాయుపు
 రాగవచనాన్నామైరితి కృష్ణమామబోధవ్యాః || ౨౬౭ || ద్వావితి || పాతీనాదిమత్స్యానాం మాంసేన ద్వౌమాసౌపితరః ప్రీయంత ఇతి పూర్వేణ
 సంబంధః - త్రీమాసాహరిణేన మాంసేన చతురోమేషమాంసేన - పంచద్విజాతిభక్ష్యపక్షిమాంసేన || ౨౬౮ || షణ్మాసానితి || షణ్మాసా
 ఛాగమాంసేన ప్రీయంతే - పృషతశ్చిత్రమృగః రత్నాంసేన సప్త - విణమాంసేనాష్ట - రురుమాంసేన నవ - విణరుమాహరిణజాతివిశేషా || ౨౬౯ ||
 దశేతి || దశమాసానారణ్యసూకరమహిషమాంసైస్తుప్యంతి - వికాదశశశకచ్యవమాంసేన || ౨౭౦ || సంవత్సరమితి || వషాం పునర్లోభ
 వక్షిరేణ - తత్పాధితోదసేన చతుష్యంతి - తత్రైవ పాయసశబ్దప్రసిద్ధిః - వాద్గ్రీణానస్వమాంసేన ద్వాదశవషాపర్యంతం పితృపుత్రభా
 వతి - వాద్గ్రీణానస్వనిగమేవ్యాఖ్యాతః || ౨౭౧ || త్రివింశిం ద్రివింశిం శ్వకం బృద్ధమణాపతిం | వాద్గ్రీణానం తుతంత్రాపామర్యాజ్ఞికాః పితృక

(୩୧)

భాగం గృహస్థాశ్రమమనుకీర్తిత - గృహస్థస్థుయదాపశ్యేదిత్యనియతత్వాత్ ద్విరీయమాంశాభాగమిత్యపిగామాన్ధ్యకాలమేవ | ౧ |
 అద్రోహేణేతి || పరస్యాపిదాశిలోపాధాయాదితాదిరద్రోహః - సతుమింద్రే వద్రోహః - తస్యానిషిద్ధత్వాత్ - అద్రోహేణ - తదసంభవేతి
 బుద్ధోహేణవా - యావత్తిజేభనూపాయఃతదాత్రయజ్ఞభార్యాదిభ్యుత్పంచయజ్ఞానుష్ఠానయ్య క్త్రాహ్మణానాపదిజేవేత్ - సతుక్షత్రి
 యాది - ఆపదితశమేదిభిర్భావిష్యతి - ఆయంచసామాన్యోపదేదేశోయాజనాభ్యాససమీకృతగ్రహాదిసంగ్రహభాగః - వత్సమాణముతా
 దివిశేషమాత్రనిష్ఠత్వేనంబుచితస్వరసత్వహనిరసభిరాధాభావంబయోజనాదేర్వృత్తిచకరవానివేశశ్చస్యాత్తయాపిజేవేత్ || ౨ || యా
 త్రేతి || యాత్రాప్రాణస్థితిః - తాన్త్రీయమటుంబసంచభావనిత్యకమానుష్ఠానపూర్వకప్రాణస్థితిమాత్రాభాగం సభాగాభాగం - స్వసంబంధి
 తయాభావ్యుచితాజనయాపైతికమణిఃముతాదివత్సమాజైఃకాయజ్ఞేకంబిసాలభాసంగ్రహంకుర్యాత్ || ౩ || తైశ్చమణిభిర్యజ్ఞా
 హ || ఋతామృతాభ్యామితి || అనాపదిత్యనువచనే - ఋతాదిభిరనాపదిజేవేత్ - సేవయార్హనాపదికవాచిన్నవేత || ౪ || అత్రనిధ
 త్యావృతాదీనివ్యాచక్షే || ఋతమితి || అనాధితస్థానేమచభివాక్షేతేమావాచ్యుచితాభావకాశేమయత్రయత్రోపదయాభివ్యంజే తత్రతత్రాం
 గురీభ్యాం - ఏతై కంకణంసముంభయత్వేతిబోధాయనదశానాత్ ఏతై కభాన్యాదిగుడకోవ్యయనముంభః - మంజర్యాత్తానేకభాన్యా
 వ్యయసంశిలః - ఉంభశ్చశిలశ్చత్వేత్యేకవద్భావః - తత్సర్వసమావళిత్యావృతమిమ్యువ్యతే - అయాదితోచస్థితమమృతమివసుఖహేతుత్వాద
 మృతం - ప్రాధికరణంపువళై - మంభిజై సమాహరూపమరణేతిదాజనాన్తృతంబివృహగ్నేగృహస్థస్యై మమచత్వరండులాదిరూపం - స
 తుపీడాన్తం - చరాగ్నివత్సేవస్వాగ్నోపాహునహాత్వాత్ - కక్షాణంచభూమిగతచమరప్రాడిమరణనిమిత్తత్వాత్ బహుమణిభిరలకంప్రక
 షేణమృతమివప్రకృతం || ౫ || సత్యాన్తంత్యైతి || ప్రాయఃసత్యాన్తకవ్యవహరసాధ్యత్వాత్సత్యాన్తకంవాసిజ్యం - మసీదేఅనాపది

౧ | అద్రోహేణేవభూతానామల్పద్రోహేణవాపునః | యావత్తిస్తాంసమాస్థాయవిప్రోజీవేదనాది || ౨ |
 యాత్రామాత్రప్రసిద్ధ్యభాగంనై వ్యకమాభిరగహితైః | అక్షేనేనశరీరస్యకుర్వీతధనసంచయమ్ | ౩ ||
 ఋతామృతాభ్యాంజీవేమృతేన ప్రమృతేనవా | సత్యాన్తతాభ్యామపివానశ్వవృత్త్యాకదాచన | ౪ |
 ఋతముంభశిలంజ్ఞేయమమృతంస్వాదయాచితమ్ | మృతంతుయాచితంభైశంప్రమృతంవహణంత్వతమ్ | ౫ |
 సత్యాన్తంతువాసిజ్యం తేనచైవాపిజ్యేతే | సేవాశ్వవృత్తిరాభ్యాతాతస్తాత్రాంపరివహయత్ || ౬ ||
 కుసూలభాన్యకోవాస్యాత్కుంభీధాన్యకపవవా | త్య్రహేహికోవాపిభవేదశ్వస్త్రనికపవవా || ౭ || చతు
 ర్ణామపిచైతేషాంద్విజానాంగృహమేధినామ్ | జ్వాలాపరఃపరోజ్ఞేయోధమలోలోకజిత్రమః || ౮ ||

త్యనువృత్తేరస్వయంకృతాన్యేతానిబోధవ్యాని - యథాహగౌతమః - కృషివాసిజ్యేస్వయంచాకృతేకుసీదంచెతి - సతువాసిజ్యేకాన్త్రేణస
 త్యాన్తతాద్యనుజ్ఞాకం - తేనచైవాపిజ్యేత్యతిచశజ్ఞేనవాసిజ్యకృషిసమవశ్యత్వాత్కుసీదమపిగృహ్యతే - పూర్వకోకోతాకృషితకష్ట్యే
 వవాసిజ్యం - సేవాకుసీదవృష్టిసందర్శనస్వామితజ్జనసేవత్రయోదిధర్మయోగార్తునభవ్యతిరతిఃశ్వవృత్తియత్రా - తస్మాత్తాంప్రకృతోబ్రా
 హ్మణస్త్యజేత్ || ౯ || కుసూలభాన్యకఇతి || కుసూలోద్రిహ్యగారంస్వాదిత్యాభిధానితాః - ఇచ్ఛరానిర్దితాగారభాన్యసంచయోభవేత్
 అత్రకాలవిశేషపేక్షయాం || ౧౦ || యస్యత్రైవాపికంభకంభర్యాత్రంభ్యుత్పత్తయే | అధికంవాపివిద్యేతససామంపాతుమహాతీతిమ
 నూత్తపివకాలోగ్రాహ్యః - తేననిత్యనైమిత్తికభూమ్యుత్పాద్యవహ - సహితస్యగృహణోయావతాభాన్యాదిభనేవకక్షాత్రయంసమధి
 కంవానిర్వాహాభవతావద్ధనఃకుసూలభాన్యకఉచ్యతే - వహనిర్వాహాదితభాన్యాదిభనేకుంభీధాన్యః - ప్రాశ్నమిఃత్రియామర్యా
 ద్యస్యాన్తంవాపికంభవేదితియాజ్ఞవల్క్యేనగృహస్థసహిరకసంచయాభ్యనుజ్ఞానాత్ - మనురపివానప్రథన్త్రైవసమానిచయపిజే
 త్యనేనసమాచించయంవత్సతి - తదపేక్షయాబహుపాద్యవర్గస్యగృహణఃసమచితస్సంభర్తరసంచయః - షేభాతిధ్రు - యావతాభాన్యా
 దిభనేనమమృత్యుచారాదిమతఃత్రిసంభర్తరస్థితిర్భవతావత్సువర్ణాదిభనవాసేమకుసూలభాన్యకఇతిభిధాన్య - కుంభీధిష్టిగ్రామస్తానిక
 భాన్యాదినిచయఃకుంభీధాన్యకఇతివ్యాఖ్యాతవాక్ - గోవిందరాజః - ముకుసూలభాన్యకఇత్యేతద్వ్యాచక్షే - కోవ్యప్రమాణభాన్యసంచయో
 వాస్యాత్ - ద్వాదశాహమాత్రచర్యాత్రధనః - కుంభీధాన్యకఇత్యేతద్వ్యాచక్షే - ఉష్టికాత్రమాణభాన్యాదిసంచయోవాషడహమాత్రచ
 ర్యాత్రధనః || ౧౧ || ద్వాదశాహంకుసూలేనవృత్తిఃకుంభ్యాదివాసిజ్యే | ఇత్యుహసూనాంగోవిందరాజోత్తంసానురుద్ధహే - ఈహాదేహ్యతస్యాం
 భవమేహికంత్యహుచర్యాత్రమహికంభసంచయస్యసత్ర్యైహికంతభావాస్యాత్ - దినత్రయనిర్వాహాదితభనభిత్వభాగః - శ్వోభవంశ్య

స్తనం ధక్తంకదస్యస్త్రీమత్సఖీయమికంకృత్యానన్దోసమాసః - లభావాభవత్ | ౭ | చతుర్థామసీతి || ఏషంచతుర్థామసీతుసూలభా
 న్యకాదీనాంబ్రాహ్మణానాంగృహస్థానాంమధ్యేయాయశ్చపేచరితిఃసత్యప్రజ్ఞాతవ్యః - యతోసౌవృత్తసంకోచధర్మేనస్సరాదిలోకజిత్రమా
 భవతి | ౮ | యత్కరేతి || ఏషంగృహస్థానాంమధ్యేకృద్భవస్థానాంబహుపోష్యురగఃసప్రకృతైఃముతాయాదిభృషకృషివాణిజ్యైః
 చంచలితైఃచైవెల్లసేనైవచశబ్దసముచ్చితేనునీదినైవసంపద్యైఃపూర్వాభవతమద్భిరేతేజోవత - కృషివాణిజ్యమనీవాన్యేతానిగౌత
 మాత్రానీమృతం - అన్యేపున సత్యోల్పచరితరఃత్రివిధ్యాజనాభ్యాపనప్రతిగ్రహైఃచంద్రోహేజ్యైఃశ్లోకసంగృహితైఃప్రవతతే - ప్రశస్టో
 నభావఃపరిత్యజ్యభావః - అపరఃపునఃప్రతిగ్రహఃప్రత్యవరభివత్సమాగత్యాత్చరిత్యాగేనద్వాభ్యాంయజనాభ్యాపనాభ్యాంప్రవతతా
 తే - ఉత్తరీయాపేక్షయూచతుభావఃపునఃప్రతిగ్రహాసంజయతి - మేధావతిస్తు - ఏషంచతుసూలభాన్యకాదీనాంమధ్యవికఃకు
 సూలభాన్యకఃప్రకృతేరుభళిలాయాదితియాదివత్కృషివాణిజ్యైఃపూర్వాభవతమద్భిరేతేజవతి - అన్యూద్వితీయఃకుంభీధాన్యకఃకృషివా
 ణిజ్యమార్పణదిత్యాద్విత్త్యాగేచంచళిలాయాదితయాచితానాంమధ్యభవన్తి - యథిర్వలంక - ఏకస్త్వహావాకాయాదిలభాభివస
 యదింభళిలాయాచితానాంమధ్యభవన్తియాద్వాభ్యాంవతేజత - చతుభావఃపునరశ్చస్థనికోబ్రహ్మసత్రేణజీవతి - బ్రహ్మసత్రంభిలోంభయా
 రన్యూరావృత్తిః - బ్రహ్మణోబ్రాహ్మణస్యసతతభవత్వాత్సత్రమిత్యాహ | ౯ | వతేయంశ్చేతి || ఇలోంభాభ్యాంజీవతాభనసాధ్యకర్మాం
 తరాన్యూషానానామర్థ్యాదగ్నిహూత్రసిద్ధివినస్యార్ - వార్యాయనాంతీయాశ్చక్షిప్తఃకేవలాచనుతిష్ఠత్ - చర్వచలయనంచచర్యాయనేత
 దూరంతస్త్రీభవాదశశపాణామసాగ్రయశాత్తిరః | ౧౦ | నలోకవృత్తిమితి || లోకవృత్తిమసద్వియాభ్యానవిచిత్రచరినాసకథాది

టమైకోభవత్యేషాంత్రీభిరన్యఃప్రవతతే | ద్వాభ్యామేకశ్చతుభావస్తుబ్రహ్మసత్రేణజీవతి | ౯ | వతే
 యంశ్చేతిలోంభాభ్యామగ్నిహూత్రవరాయణః | ఇష్టిఃపార్యాయనాంతీయాఃకేవలానిర్వపేత్సదా | ౧౦ |
 నలోకవృత్తవతేతవృత్తిహేతోఃభంధన | అజిహ్వామితేతాంశుద్ధాంజీవేద్వాప్రమణజీవకామ్ | ౧౧ || సం
 తోవంపరమాస్థాయనుభాగ్గీసంయతోభవత్ | సంతోషమూలంహేనుఖండుఃఖిమూలంవిపర్యయః | ౧౨ |
 అతోన్యతమయావృత్త్యాజీవంస్తువృత్కోద్విజః | స్వగోకాయుష్యయశస్యానిప్రతానీమానిధారయేత్ | ౧౩ |
 వెదోదితంస్వకంకమగనిర్మంకుర్యాదతంద్రితః | తద్ధియ్యకాయథాశక్తిప్రాప్నోతిపరమాంగతిమ్ | ౧౪ | న
 హేతార్థాప్రసంగేననవిరుద్ధేనతిమూణా | వినద్యమానేష్వరేమనార్త్యమపియతేస్తతః | ౧౫ | ఇంద్రి

కంజీవికాభాంసకుర్యాత్ - అజిహ్వాంమృషానుగుణాభిధానాదిపాపరహితాం - అశ్చాంధంధాదివాజసహస్యాం - శుభాంవైశ్యాదిభృతేర
 సంక్తిర్దాంబ్రాహ్మణజీవికామనుతిష్ఠత్ - అనేకాభావాద్ధాతూనాంఅస్థుపానార్థోయంజీవతిరిసకమతా | ౧౧ | సంతోషమితి || య
 భాసంభవభృత్యాత్ప్రణాథారణావశ్యకచంచయజ్ఞాద్యనుష్ఠానమాత్రోచితభనాసధితాస్సృహసంతోషః - తమతిశయితమాలంబ్యప్రచుర
 భనాజనేసంయమంకుర్యాత్ - యతస్సంతోషహేతుకమతిసుఖంపురత్రచావ్యక్తస్యవికానామృతాత్స్వగ్నాదిగుఖం - విచర్యయస్తస్సం
 తోషోడుఃఖిమూలంబహుభనాజనప్రయానేనప్రచురకుఃఖాదసంపత్తావశేనాత్ | ౧౨ | అత్యంత || అవిమభృత్యైకవృత్త్యానిర్వాహ
 సంభవేసత్యస్యతమయేతివిధీయతే - బహుభృత్యస్యాస్ససంభవేమట్కమైకోభవత్యేషామితివిహితత్వాత్ - అభనావికవాక్యతావగమా
 తప్రకవిధాయకతయావృత్తిత్యనువాదకత్వాదేకత్వమివవీక్షితం - ఉత్తవృత్తీనామన్యతమయావృత్త్యాజీవకావృత్కోబ్రాహ్మణానివ
 త్యూహానియథాసంభవంస్వగ్నాయుర్యశసాంహితానిప్రతానికుర్యాత్ - ఇదంయశ్చకలికావ్యమిదంకలికావ్యమిత్వేవంవిధసంకల్పవిశేష
 ద్వ్యతం | ౧౩ | వెదోదితమితి || వెదోక్తం - స్మారకమపివెదమాలత్వాద్వేదోక్తమేవ - స్వకంస్వాశ్రమాక్తం - యావజ్జీవమతం ద్రితో
 నలసికుర్యాత్ - హేతేత - యస్తాత్తక్కుర్వకాయథాసామర్థ్యం - పరమాంగతింమూక్షలక్షణాంప్రాప్నోతి - నిత్యకర్మానుష్ఠానాత్పాప
 మయేషనిష్ఠాపాంతఃకరణేనబ్రహ్మసాక్షాత్కారాన్నిత్యతావే - తమకంమూక్షభమ | ౧౪ | జ్ఞానముత్పద్యతేపుంసాంక్షయాత్పాపస్య
 కమగతిః | తత్రాదశతలప్రభేదశత్యాత్సమాత్తనీతి - ఆత్మనిలంతఃకరణే | ౧౪ | నేహేతాభావనితి || ప్రసజ్యతేయత్రపురుషఃస
 ప్రసంగోగీతవాదిత్రాడి - తేనార్థాన్వాజాయేత్ - నావికాస్త్రినిషిద్ధేనకమగతాయజ్యయాజనాదినాచ - నచవిద్యమానేమనచావ్యవిద్య
 మానేష్వపిప్రకారాంతరాసంభవేయత్స్తతఃపతితాదిభ్యసీ | ౧౫ | ఇంద్రియార్థేష్వితి || ఇంద్రియాణామర్థానాంపరసంగంభస్మయ్యదయః -

మా వైపిశ్చర్యసన్యే - సవసస్యేత్ తా ఆగ్రయశేషయజేత్ - సస్యమయస్యానియత త్వాత్ - ధనిసాంబుమహాయనజీవసూచిత భాస్యసంభ
వాచ్యసన్యాంతగ్రహతాచ్యనవసస్యేత్ తైరవాచితేతా - నియతత్వాత్తస్యాప్రత్యక్షంసనిమి త్తత్వేత్తేః ఋతుస్సంభవ్యరక్షిత్యేతన్తా
శ్రయజీవతత్వార్యతావోమాసాముతవ ప్రదంతేభ్యైర్భాతుర్వాసాభే ధ్యైర్వాగై ర్యజేత్ - అయనయారనయారు త్రరదక్షిణయారాదాపకు
నాయజేత్ - చకువభాఖ్యంయోగమనుతిశ్చేత్ - జ్యోతిశ్చాస్త్రేచైత్రకుక్షప్రతిపదాదివమగణనాత్ - 53 రేణసమా ప్రేవక్షిణవసంతే సోమ
తససాదై వ్యరగ్నిష్టుమాదియోగై ర్యజేత్ | ౨౬ | నానిష్ట్యతి | అహితాగ్నిద్విగజోదీఘమాంయజీవిమమిచ్చక ఆగ్రయణమకృత్వాన
వాస్మంసభక్షయేత్ - సచచకుయాగమకృత్వామాంసమస్మీయాత్ | ౨౭ | సవేనేతి | దోషంకథయన్ అనిత్యతామనయారాహయస్మా
న్మవమావ్యేనచకువదామనానచితా ఆకృతయోగా ఆగ్రహనానవాస్మమాంసానిలాపిణోస్యాహితాగ్నేః ప్రాణానేవగ్నిపేహాత్రణఃభూదితు
మభ్యంతి - గర్భోభిలామంతియః - గృధ్రేభిఃకంఠస్యరూపం - సాస్యాస్తీతిగర్భిణః - మత్స్యేయిభిః | ౨౮ | అసనాశనేతి | యథాశక్త్యా
సవభోజనాదిభిరసర్పితోతిభిరస్యగృహభృత్యస్యగృహేనవసేత్ - అనేనశక్తితోతిభిఃపూజయేదమిచ్చక్రమపిఉత్తరాధామనూద్యతే | ౨౯ | పా
పందిశతి || పాపంది సూవేదవామ్యప్రతలింగధారిణఃకాక్త్యభిక్షుభ్యాగణకాదయః - వికమగ్నాఃప్రతిపిద్ధజీవినః - వైదాలప్రతికవికవృ
త్తీవమృతాంతుజా - శతావేదేషు అశ్రద్ధధానాః పాతు కావేదవిరోధితరక్తవృజహరిణః - వితానభి కాలోపథితావాజ్ఞాత్రేవాపిన
పూజయేత్ - పూజారహితేలన్నదానమాత్రంతు - శక్తిోపచమానేభ్యభిర్యమజ్ఞాతమేవ | ౩౦ | వేదవిద్యేతి | వేదవిద్యాప్రతస్మాదానితి
విద్యాస్మారకప్రతస్మారకోభయస్మారకా స్త్రయోవిగృహ్యంతే - యథాహవారితః - యస్మమాప్యవేదానసమాప్యప్రతానిసమావరణతేసవి
ద్యాస్మారకః | యస్మమాప్యప్రతానిఅసమాప్యవేదానసమావరణతేప్రతస్మారకః - ఉభయంసమాప్యయస్మమావరణతేసవిద్యాప్రతస్మా

స్యాంతేనవసస్యేష్ట్యతథత్వం తెద్విజోద్వరైః | వశునాత్వయనస్యాదాసమాంతేసామికైర్ముఖైః | ౩౧ |
నానిష్ట్యనవసస్యేష్ట్యవశునావాగ్ని మాంధ్వజః | నవాన్నమద్యాన్తాంసంవాదీఘమాంయజీవజీవిషుః |
౩౨ || నవేనానర్పితాహ్యస్యవశుమావ్యేనచాగ్నయః | ప్రాణానేవాత్తుమిచ్చంతినవాన్నా మిషగర్భినః |
౩౩ | అసనాశనశక్త్యాభిరద్భిర్మూలభలెనవా | నాస్యకశ్చిద్వసేద్దేహాశక్తితోనర్పితోతిభిః | ౩౪ | పాపంది
నోవికమగ్నాఃప్రాజైదాలవ్రతికాశతా | హైతుకాబకవృత్తింశ్చవాజ్ఞాత్రేవాపినార్పయేత్ | ౩౫ | వే
దవిద్యావ్రతస్మాదాశ్రోత్రియాగృహమేధినః | పూజయేద్ధవ్యకవ్యేనవివరితాంశ్చవజయేత్ | ౩౬ | శ
క్తితోపచమానేభ్యోదాతవ్యంగృహమేధినా | సంవిభాగశ్చభూతేభ్యఃకతావ్యోనువరోధతః | ౩౭ | రాజతో
ధనమన్విచ్ఛేత్సంసీదకస్మాతకఃకుధా | యాజ్ఞాంతేవాసిసోర్వాపినత్వస్యతత్త్వస్థితిః | ౩౮ | నసీదత్వా

తకః - యద్యపిస్మారకభమత్వేనైవస్మారకమాత్రప్రాప్తిస్తథాపిశ్రోత్రియవ్యంవివక్షితం - తాస్మారకాశ్రోత్రియాకాహవ్యకవ్యేన
పూజయేత్ - వివరితాన్యనర్వజయేత్ | ౩౯ | శక్తితత్త్వం || అచచకుయాగ్రహచారిచరిత్రాజకాః - పాపంద్యాదయః - బ్రహ్మచారిచరి
త్రాజకానాముక్రమపిఅన్నదానంపచమానావేక్షయోతికయోభం - స్మారకప్రతత్వాభంబపునరుచ్యతే - మేధాభిగోవిందరాజౌతు
భిజేంబభిక్షవేదద్యాద్విభివభ్యమ్మచారిణితిబ్రహ్మచారిచరిత్రాజకయారుత్తత్వాత్ - పాపంద్యాదివిషయత్వమేవాస్యవచసన్యేత్యాచరుః
స్వకుటుంబానురోధేనవృత్తేదివర్యంతంప్రాజిభ్యోపిజలాదిసాపివిభాగఃకరణవ్యః | ౪౦ | రాజతత్త్వం || సరాజ్ఞఃప్రతిగృహీయాదరాజస్యప్ర
సూరితత్త్వనిక్షేపాత్ - రాజశ్శ్రోత్రమత్రియస్యచతిపరః - స్మారకఃకుధాఅవసీదకద్వికాలప్రతిగ్రహసంభవేయథాకాస్త్రవతిణః క్ష
త్రియాప్రాజ్ఞాయోజ్యసిహ్యభ్యాంపాప్రథమంభనమభిలక్షేత్ - రాజ్ఞోమహాధనత్వేనపీదావిరహాత్ - యోజ్యఃవ్యయోశ్చకృతోపకారకయా
ప్రత్యుపకారప్రవణత్వాత్తదసంభవేత్వస్యస్మాదపిద్విజాద్ధనమాదదీత - తదభావేతుసర్వతఃప్రతిగృహీయాదితి - యథాభమంసమ్యక్తి -
ఏవంచానాపదప్రథమంక్షత్రియస్యపయోజ్యసిహ్యభ్యఃప్రతిగ్రహనియమాభంబవచసం - ఆతఏవాహనత్వస్యతత్త్వస్థితిరితి-కాస్త్రమర్యాదా
నచసంసీదన్నిర్వభిధానాపద్ధమవిషయత్వమస్యవాచ్యం - అభ్యభిచారాదనాచత్వృకరణాత్ - సంసీదన్నిర్వస్యవోపాత్తభనాభావతర
త్వాత్ - తదభనాభావఆచరత్ - కింతుకస్త్రీసరివిహితోపాయసంభవాత్ - అస్యథావద్యఃప్రజ్ఞాకోప్యావద్యుత్తిస్సాన్తి - యదిచాచ
ద్విషయత్వమస్యభవేత్తదానత్వస్యతత్త్వస్యనేనసర్వతఃప్రతిగృహీయాదితివిరుద్ధ్యత - యచ్చాచత్వృకరణాప్రీదద్భిరుచ్యమిచ్చద్భిభాసంహ
చ్చభివచః | యావత్స్యాదిమ్యక్తం - తచ్ఛాప్రస్థవిషయం - ఏవంరాజాదిప్రతిగ్రహసంభవే | ౪౧ | ససీదేతి || విద్యావిద్యాగాత్ప్రతి
గ్రహశక్తిోపిస్మారకోబ్రాహ్మణకత్తరాజప్రతిగ్రహదిలాభేసతి-సకుధాఅవసన్నూభవేత్ - సచభనేసంభవతిద్దేమనినేవకాసనీవిధయాత్ |

30 | క్షిప్రతేజోతి || కల్పనంధవనం - యానతేకనఖక్తు ప్రపంచేకసమలదాంతఃకుక్లవాసావాచ్యభ్యంతరకాచసంకన్మౌవేదాభ్యాసం
క్షుద్రావధోపయోగాదిసాచాత్మహితపరస్పరైః || 31 | వైణవీమితి || వెణుదండముదకపహితంచకమండలుం-యజ్ఞోపవీతంతుకముష్టిం
భోధనేసాచణాకుండలేధారయేత్ || 32 | నేత్యేతేతి || ఉద్యంతమస్తమయంతంచసూర్యచింబంసంత్రాణాంనేత్యేక - ఉదస్తృష్టంగచూప
రక్షం - వత్త్రాబ్యుపసగయ్య క్తంచవావాస్తంబలప్రతిబింబితం - సభాకుభ్యగతంకుభ్యుందిసమయే || 33 | నలంఘయేదితి || వత్సవంధ
నరజ్ఞంసంఘయేత్ - వక్షాంతిమేఘసభావేత - సచస్వదేహప్రతిబింబలజలేనిరేత్యేకభిత్తా నైనిశ్చయః || 34 | మృదమితి || ప్రస్థితస్సక
సముఖావస్థితాంఉద్ధృతమృత్తికాంగాంపామవాదివతాంబ్రాహ్మణపురజ్జేద్రవతుష్పకప్రమాణజ్ఞాతవృత్తేదక్షిణహస్తమాగ్రాణకుర్యా
త్ - ప్రదిక్షితానీతి - నపుంసకమనపుంసకైకవచ్చాస్త్యస్తతరస్యమిసపుంసకత్వం || 35 | సూపకశ్చేదితి || ప్రమర్తకాహతోవా
పిరజాదకానేనిషద్ధస్సకాదివక్రయే స్త్రియంసూపకశ్చేత్ - స్సకానిషదనైవతాసామాద్యాశ్చతప్రతినిషదనిషద్ధాప్రాంత్యత్తగారవా
భాంసూతకప్రతత్వాద్ధరంభపునరారంభఃసచాకచ్చన్మపితయాసహకశ్యాయాయాంసుప్యార్ || 36 | రజసాభిప్లుతామితి || యస్మాద్రజ
స్వలాస్త్రియంపురుషస్యేవగచ్ఛతప్రజ్ఞావీర్యవిలచక్షూపిషత్సంతరస్తాత్రాంసూపకశ్చేత్ || 37 | తామితి || తాంతురజస్వలామగచ్ఛ
తప్రస్యప్రజ్ఞావయోవభాంలేతస్తాత్రాంసూపేయార్ || 38 | నాశ్చీయాదితి || భార్యయాసహవికపాత్రేనాశ్చీయాం - వివాచభుండా

తకోవిప్రఃయుధాత క్షకభంవన | నజీణామలవద్వాసాభవేచ్ఛవిభవేతి || 39 | క్షిప్రతేజనఖక్తు శ్రుద్ధాంత
శ్శుక్లాంబరశ్శునిః | స్వాధ్యాయేచైవయుక్తస్సాన్యన్నిత్యమాత్మహితేమచ || 40 | వైణవీంధారయేద్యష్టింసోద
కంవకమండలుమ్ | యజ్ఞోపవీతంవేదంవశుభేరాత్మేవమండలి || 41 | నేత్యేతోద్యంతమాదిత్యంనా సంతయాం
తంతదావన | నోవస్మప్తంసవారిష్ఠంసమధ్యంసభసోగతమ్ || 42 | నలంఘయేద్వత్పతంత్రంసప్రధావేచ్ఛవ
క్షాతి | నచోదకేనిరేత్యేతస్వందూపమితి భారణా || 43 | మృదుంగం దైవతం విప్రంఘృతంమధువతుష్పథమ్ |
ప్రదిక్షితానికుర్వీతప్రజ్ఞాతాంశ్చేవనస్పతే || 44 | సోపకశ్చేత్ప్రమాతోపిస్త్రియమాతావదశానై | పమా
నశయనైచైవనశయోతతయాసహ || 45 | రజసాభిప్లుతాంనారీంసరస్వపాప్యపగచ్ఛతః | ప్రజ్ఞాతేజోబలంచ
యురాములైచ్ఛవప్రహీయతే || 46 | తాంవివక్షాయితప్రస్యరజసాసమభిప్లుతామ్ | ప్రజ్ఞాతేజోబలంచయు
రాయులైచ్ఛవప్రవధాతే || 47 | నాశ్చీయాద్భార్యయాసాధాంనైనామితేతచాశ్చతీమ్ | యువతీంబృంభ
మాణాంవానచానీనాంయథానుభమ్ || 48 | నాంజయంతీంస్వకేనేత్రేనచాభ్యక్తామనావృతామ్ | నవశ్యేత్
ప్రపవంతీంవలేజసామోద్విజోత్తమః || 49 | నాన్నమద్యాదేకవాసాననగృస్సాన్మనమాచరేత్ | నమూ
త్రంపథికున్వీతసభస్తనినగూప్రజే || 50 | సఫాలకృష్టేనజలెనవిత్వాంసవపర్వతే | నజీణాదేవాయితనేనవ
త్తీకేకదావన || 51 | ననసత్వేముగరైమునగచ్ఛన్మపిత్యతః | ననదీతీరమాసాద్యనవపర్వతమృతకే || 52 |
వాయ్వగ్నివిప్రానాదిత్యమహావశ్యంసప్తైవగాః | నకదావనకుర్వీతవిష్ణూతన్యవిపక్షానమ్ || 53 || తిర

నాంజయంతీంభంచకుర్వంతీంయథానుభంనిర్వంత్రణప్రదేశావస్థితాంచనేత్యేక || 54 | నాంజయంతీమితి || తథాస్వనేత్రయారంజసంకు
ర్వంతీంతైలాద్యభ్యక్తాంసావృతాంస్తనావరణరహితాంసమనగూం - సగూంసేత్యేకచస్త్రియమితివక్ష్యమాణత్వాత్ ఆచర్యంచ ప్రస
వంతీంబ్రాహ్మణాసనిరేత్యేక || 55 | నాన్నమద్యాదితి || వికసప్రానాన్నంభుంజీతఉత్సాహాదనవాసోరహితోసన్నయార్ - మూత్రగ్రహ
ణకుభాతాయమలవిసగోశలక్షణాభాం - తేనమూత్రపురీషవత్కానిభస్తనిగోష్ఠాచసమర్యాత్ || 56 | సఫాలకృష్టభితి || తథాఫాలకృ
ష్టతేత్రాచాత్రకలగ్నృభగభ్యుతేష్టతాచయేచర్యతేవిరంతసదేవతాగారేత్రిమృతమృత్తికాచయేచవిష్ణుతోత్పగంసకదాచసమ
ర్యాత్ || 57 | సనసత్వేష్యితి || తథాసప్రాణిమిలితేనప్రజన్మవోద్ధితోసనదీతటూత్రిత్యనాపితర్యత్యంగేమూత్రపురీషకుర్యాత్ - చ
ర్యతనిషాకాదేవతవృంంగనిషాదేనిషద్ధృతసాచర్యత్యంగనిషాదప్రదితరచర్యతేవికల్పాభాః - తత్రేచ్ఛావికల్పస్యాస్యభావిప్రాప్రాసామాస్యది
షాభవైయథ్యాగార్ వ్యవస్థితోత్రవికల్పఃఆత్యంతాతాశ్శుచర్యతేనదోషః || 58 | వాయ్వగ్నివిప్రానితి || వాయుమగ్నివిప్రాన్మనసూర్యం
జలంగాంచశక్యస్తకదావిమూత్రపురీషత్పగంకుర్యాత్ - వాయూరహితేనాసంభవేవాత్వాప్రేతత్యగతాప్రదినిషాతోయం || 59 ||
తిరస్కృత్యేతి || అంతభాగంవాప్రాదీనిభూమావవాగనుభిష్టఃప్రచ్ఛాదితాంగోవగుంతికారమూత్రపురీషత్పగంకుర్యాత్ || 60 | సప్ర
స్తౌతైర్వాత్వాత్వాచనైర్వణుదశేనవా | మృత్తయైభాజనైర్వాపిలంతభాగంవసంభరామితివాయుపురాణవచనాత్ - కుక్కుని

కావ్యతత్వతానిశ్చయాని | ౪౯ | మూత్రోచ్ఛారసముత్పన్నమితి || మూత్రపురీషాత్పగమహనిసంధ్యాయాంచోత్రాభిముఖోరాత్రాశ్చ
ద్విషామముఖమర్చాత్ - ధరణీధరస్తుస్వస్థానాశాయచేతసజ్జితచతుర్థాపాదంపతిత్వాచేతసామిద్ధేః అనాశాయేతివ్యాఖ్యాతవాక్ | ౫౦ | పా
రంపరీయమాహ్నుయంహితావిద్యద్భిరావృతం | పాపాంతరంవ్యరచయన్తుధవాధరణీధరః | ౫౦ | ఛాయాయామితి || రాత్రోఛాయా
భేదీతముఖోమూత్రపురీషమర్చాత్ | ౫౧ | ప్రత్యగ్నిమితి || వాయ్వగ్నివిప్రానిత్యనేసమేహతోగ్నృదినాండశశంసంసిద్ధం - అనేసత్య
చశ్యతోపిసముభీనత్యంసిద్ధతే - అగ్నిసూర్యచంద్రజలవాహ్నిగోవాతాభిముఖంమూత్రపురీషమర్చ్యతఃప్రజ్ఞానశ్యతి || తస్మాదేతన్నక
తావ్యం - ప్రతివాతమిత్యస్వస్థానేప్రతిసంధ్యమిత్యనేవచంతి | ౫౨ | నాగ్నిమితి || నాగ్నిముఖేనధ్వాతవ్యః-కింతహి-వ్యజనాదినా-
ననగ్నంఽస్త్రియమాత్మేక - మైథునాదస్యత్రేతిసంఖ్యాన్యనదశశాన్ - మైథునవ్యతిరేకేనగ్నంఽస్త్రియంసంపత్త్యేత్ - అమేధ్యం -
మూత్రపురీషాదికంనాగ్నౌక్షిపేత్ - నవపాదోప్రతాపయేత్ - ప్రశబ్దాదగ్నౌపాదాపుర్వస్థానాన్నప్రతాపయేత్ - వస్త్రాదితాపస్వేదేనవి
రోధః | ౫౩ | అథస్తాదితి || ఖద్వాదిభ్యోదస్తాదంగారశకట్యాదికంసమర్చ్యత్ - సచాగ్నియుష్మత్సృగచ్ఛేత్ - సచశుక్లపాదదేశేగ్నిం
స్తాపయేత్ - సచప్రాణిదాకరంకమమర్చ్యత్ | ౫౪ | నాగ్నియాదితి || సంధ్యాకాలేభోజనంగ్రాహంతరగమనంనిద్రాంచసమర్చ్యత్ -
సచరేఖాదినాభిముఖిభేత్ - సచమూలాంధృతాంస్వయమేవాపనయేత్ - అరాదస్యేనాపనయేదిత్యుక్తం | ౫౫ | నాగ్నివ్యతి|| మూత్రం

సమస్తోత్పరేతామృతంప్రత్యక్షాదినా | నియమ్యప్రయతోవాచంసంవీతాంగోవగుంతిరభ్యురగ్ | మూ
త్రోచ్ఛారసముత్పన్నగంధివాకుర్యాదుదబ్దుః | దక్షిణాభిముఖోరాత్రాసంధ్యయోశ్చయథాదివా | ౫౦ |

ఛాయాయామంధకారేవారాత్రావహనివాద్విజః | యథానుఖముఖమర్చ్యత్ప్రాణావాధభయేషుచ | ౫౧ |

ప్రత్యగ్నింప్రతినూర్యంవప్రతినోమోదకద్విజాః | ప్రతిగాంప్రతివారంవప్రజానశ్యతిమేహతః | ౫౨ |

నాగ్నింముఖేనోపధమేన్నగ్నం నేతేతవస్త్రియమ్ | నామేధ్యంప్రక్షిపేదగ్నౌ నవపాదోప్రతాపయేత్ |

౫౩ | అథస్తానోపధధ్యావృతంచై నమభిలంఘయేత్ | నచైవసంపాదతఃకుర్యాన్నప్రాణావాధమాచరేత్ |

౫౪ | నాగ్నియాత్సంధివెలాయాంనగచ్ఛేన్నాపిసంవిశేత్ | నచైవప్రలిభేద్భూమింనాత్సనోహరేప్రృజమ్ |

౫౫ | నాపుమూత్రంపురీషంవాప్తీవనంవాసముత్పజ్జేత్ | అమేధ్యలిప్రమన్యద్వాలోహితంవావిషాణివా |

౫౬ | నైకస్త్రివేచూచ్ఛన్యగహశయానంనప్రబోధయేత్ | నోదక్యయాభిభాషేతయజ్ఞంగచ్ఛేన్నచావృతః |

౫౭ | అగ్నౌగారగవాంగోష్ఠీత్రాహ్మణానాంవసన్నిధౌ | స్వాధ్యాయేభోజనైవైవదక్షిణంపాణిముద్ధ

రేత్ | ౫౮ | నవారయోద్ధాంధయంతినచావక్షితకస్యచిత్ | నదిహిం ద్రాయాధందృష్ట్యాకస్యచిద్దేశయేద్భు

ధః | ౫౯ | నాథామికేవసేద్యామినవ్యాధిబహులేభ్యతం | నైకఃప్రవద్యతాధ్యానంనవిరంపర్వతేవసే

త్ | ౬౦ | నకూద్రరాజ్యేనివసేన్నాథామికజనావృతే | నపాపండికాక్రాంతేనోపన్మప్తేంత్యజేన్మ

పురీషంశ్చేత్సాగంమూత్రాద్యమేధ్యలిప్రవస్త్రం - అన్యద్వాభ్యక్తోబృష్టాద్యమేధ్యం - కుధిరంవిచుచీచక్రత్రిమాకృత్రిమభేదాన్నినిసజలేప్ర
క్షిపేత్ | ౫౬ | నైకజ్జతి | ఉత్పన్నజనవాసగోశేనైకశ్యయార-విత్తవిద్యాదిభిరధికంరసుప్రసప్రబోధయేత్ - రజస్వలయాసంధావనం
సమర్చ్యత్ - యజ్ఞంచాకృతవరణాన్సృజ్యకశగచ్ఛేత్ - దశనాదేవ్యయాగచ్ఛేత్ - దశనాథగంధామితిగౌతమవచనాత్ | ౫౭ |
అగ్నౌగారగతి || అగ్నిగృహేగవానివాసేద్రాహ్మణానాంగవాంసమహిషాధ్యాయభోజనకాలయాశ్చదక్షిణపాణింసహమంబాఉద్ధరేద్భ
హిమ్నూర్చ్యత్ | ౫౮ | నవారయేదితి || గాంజలంక్షీరంచాపిబంతిననివారయేత్ - ఙోహనాథవారణాదస్యత్రనిషేధః - నాపిచదక్షిణ
హిమ్నూర్చ్యత్ | ౫౯ | నాథామికజ్జతి || అథ
క్షీరాదిపిబంతినస్యకథయేత్ - సచేంద్రధనురాకాశేబృష్టానిషద్దశశనదోషజ్ఞాకస్యచిద్దేశయేత్ | ౫౯ | నాథామికజ్జతి || అథ
మికజ్జత్యనేనయత్రాథామికావసంతినత్రవాపోయ్యుక్తః - యత్రవానిందితమృతికృత్వాధిపీడితాబహవోజనాస్త్రతభ్యశమత్యర్థంవా
సోనయ్యుక్తః - చంఢానమేకఃకథాపినగచ్ఛేత్ | ౬౦ | నకూద్రరాజ్యజ్జతి || యత్రదేశేశుగ్రోరాజాతత్రనవనే - అధార్తికజైన్శ్చవాహ్య
తఃపరివృతేగ్రాహదోషవసేదిత్యుచనరుక్తః - పాపండిభ్యవేదవాక్యలింగధారిభిర్యశ్యతేచాండాలాదిభ్యాంత్వజైరుచప్రతే - సవసేత్ |
౬౧ | సఖంశీతేతి || ఉద్భృతస్నేహంపిశ్యాకాదినభంజితఅతిత్వైంవారద్వయేపినకుర్యాత్ | ౬౨ | జకరంభూరయేదర్థమన్వైర్భూగంజతే
సహ | నాదోస్సంచారణార్థంకుచతుర్థమశ్వయేదితి విష్ణుపురాణవచనాత్ - సూర్యోదయకాలేసూర్యాస్తమయేవాభోజనంసమర్చ్యత్ -

ప్రాతరాగ్నితోతిత్వస్త్రాసాయంసంభుంజిత | ౬౦ | సకున్దీతేతి || దృష్టాదృష్టాభిసంసంవాపారంసకుర్యాత్ - అంజలిసాచజలంసపిచేత్ -
 ఊరోమృతమిన్ద్రస్యస్యమోదకాదీన్నమయేత్ - అసంత్రయోజనాతిశయేతిజ్ఞాసామూహాలంసకుర్యాత్ | ౬౧ | సస్యత్యేదితి || ఆశాస్త్రే
 యాచిన్యత్యగీతవాద్యానిసాచరేత్ - పాణినాచామాభ్యసరూపమాసేత్సటసంసకుర్యాత్ - అవ్యక్తవంశకట్టాత్కంఠ్యేశసంసకుర్యాత్ - సచ
 సానురాగోరాసభాదిరావంసకుర్యాత్ | ౬౨ | సపాదామితి || కాంస్యపాత్రేకదాని త్యాదానప్రయోగయేత్ - తామ్రరజతసువర్ణానాంభిన్న
 మభిన్నంవేదనదోషవిధిపై తీససవసాదేతద్యతిరిక్తభిన్నభాండేసభోజనంసకుర్యాత్ - యత్రమనూవిరిక్తితకద్భావమృతంసతత్రభుంజిత |
 ౬౩ | ఉపానహమితి || ఉపానహమస్త్ర్యంజితేతితాలంకారపుష్పకూలాకమండూకావరోపభుక్తాన్నధారయేత్ | ౬౪ | నానిరైరితి ||
 యథావాధివాచపీడితైర్భిన్నశృంగాక్షిభురైర్భిన్నవాలభివిరూపితైః | ౬౫ | విసీతైస్త్యితి || యథైర్భిన్నగమిభిఃకుశసూచ
 కలమణాపేతైఃకోధనవజ్రాదుఃసూక్ష్మాకృతిభిఃప్రతోదేనాత్యధామపీడయన్లభ్యేత్ | ౬౬ | బాలాతచఇతి || ప్రథమోదకాదిత్యతాపాచా
 లాతచఃసచముహూతాత్రయతర్యంతమితిమథాతిథిః - కన్యాత్కారతచఇత్యస్త్యే - ప్రేతభూమోదకామహానశవభూమిః - భగ్నానంసచ - ని
 తానివజగనియాని - సభానివరోమాణిచప్రవృద్ధానిసచ్చింద్యాత్ - పంత్తైర్భిన్నభూమ్యాత్పాదయేత్ | ౬౭ | సమృల్లోష్టమితి || సాతార
 ణంమృల్లోష్టంమృద్నీయాత్త్యతానివసభింద్యాదితితచ స్రుంజితచనాత్ - నిష్పయోజనంమృల్లోష్టమదానంసప్తైర్భిన్నభిన్నేదనంసకుర్యాత్ -
 సకున్దీతవృథాచేష్టామిన్ద్రస్యనేనై సాన్యాపిత్రహిషధసిద్ధోదోషరూపత్యంప్రాయశ్చైత్రగారవంచదశాయురంవిశేషునిషేధః - అతపివాతా

భిః | ౬౮ | నభుంజేతోద్ధృతస్నేహంనాతిపాహిత్యమావరేత్ | నాతిప్రగేనాతిసాయంససాయం ప్రాతరా
 శితః || ౬౯ || సకున్దీతవృథాచేష్టాంసవార్యంజలిసాపిచేత్ | నోత్సం గేభతుయేద్భూత్వాన్నజాతుస్యాత్కుతూ
 హాల్ | ౭౦ || సస్యత్యేధభవాగాయేన్నవాదిత్రాణివాదయేత్ | నాస్ఫోటయేన్నచత్వేదేన్నచరక్రోవిరావ
 యేత్ | ౭౧ | సపాదాధావయేత్కాంస్యేకదాపిదక్షిణాజనే | సభిన్నభాండేభుంజితసభావప్రతిజూపితే ||
 ౭౨ | ఉపానహమవాపశ్చధృతమన్యైర్మధారయేత్ | ఉపపితమలంకారంప్రజంకరకమేవచ | ౭౩ | నాని
 తైప్రజేదురైర్మృతమద్యాధిపీడితైః | సభిన్నశృంగాక్షిభురైర్మృతవాలభివిరూపితైః | ౭౪ | విసీతైస్త్య
 ప్రజేన్దిత్యమాశుగైలకాన్యాత్తైః | ఇణాహపాపసంసనైస్త్రిప్రతోదేనాతుడభ్యశమ్ | ౭౫ | బాలాత
 చఃప్రేతభూమోవజ్యంభిన్నంతభాసనమ్ | సచ్చింద్యాన్నభిలోమానిడంతైర్మోత్పాటయేన్నభా | ౭౬ |
 సమృల్లోష్టంవిమృద్నీయాన్మచ్చింద్యాత్కరజైస్త్యుణం | నకమనిష్ఫలంకుర్యాన్నాయిత్యామనుభోదయమ్
 ౭౭ | లోష్టమదీత్యుణ్మేదీనభిభాదీచయోనరః | సవినాశంప్రజత్యానుమావకోశువిరేవచ | ౭౮ | సవిగమ్య
 కథాంకుర్యాద్భూహిర్మాల్యంసధారయేత్ | గవాంపయానంపుష్టేనపర్వతైవవిగమితమ్ | ౭౯ | అద్వారే
 ణవనాతీయాన్ద్రాగుంవావేత్తవాపుతమ్ | రాత్రౌచవృక్షమూలానిమూరతఃపరివజయేత్ | ౮౦ | నాత్మైః
 త్రైదేతకదానితుప్వయంసోపానహమారేత్ | శయనస్థోసభుంజితసపాణిసంసచాసనే || ౮౧ | సర్వంవతి
 లసంబద్ధంనాద్యాదస్తమితరవా | నచనగ్నశ్చయాలేహనచోద్భిష్టఃక్వచిద్వ్యజేత్ | ౮౨ | అద్రాపాదస్తభుం

సంతరంబోష్టమదీతినిందివ్యతి - దృష్టాదృష్టాభిసంసంవాపారంసకుర్యాత్ - సనుసకున్దీతవృథాచేష్టామిన్ద్రస్యనేసత్సరుక్తిః ఉచ్యతే - దేన
 వ్యాపారశ్చేష్టాసభృథాచేష్టాశ్చేసనిషేధః - అనేసకునిష్ఫలంమనూగ్రాహ్యదిసంకల్పాత్తకం - యచ్చాయిత్యామాగామికారేకర్తాసుభా
 వహం - యథాలజితేభోజనాది - తదపిసకుర్యాత్ | ౭౦ | లోష్టమదీతి || లోష్టమదాయితా - త్యుణ్మేత్రా - సభిభాదితాచణామను
 జ్యః - తథాసూచకఃభిలోయఃచరస్యదోషానసతఃసతోచాభ్యాపయతి - వాచ్యత్యంతరకావరహితః - క్రుమేతేదేనాభవాదినానిసశ్యంతి |
 ౭౧ | సవిగమ్యకథామితి || ససాభినివేతనకథాంకాస్త్రైయేవ్యధేమనాతిశేషమకుర్యాత్ - శేకకలాపాద్భూహిర్మాల్యంసధారయేత్ -
 గవాంపశ్చప్తీయానంసర్వభేదితప్రజాదివ్యవధానావ్యధర్మావహంపుష్టేనేత్యధిభానాదావ్యవధికాదిసాదోషః || ౭౨ | అద్వారే
 ణచేతి || ప్రాచీరాద్యావృతంగృహంచద్వారవ్యతిరిక్తప్రదేశేనప్రాకారాదింకుసంకృత్యానవిశేత్ - రాత్రౌచవృక్షమూలావస్తానం మూరత
 స్సవేత్ | ౭౩ | నాత్మైరితి || కదాచిదపిచుహసేనాపినాత్మేతిభిఃక్రీడయేత్ - స్వయమిత్సభిభానాత్ - అల్పోపానహపాదవ్యతిరిక్తసచ
 ప్రాదినాదేకాంతరంసయేత్ - శయ్యాద్యవధితశ్చసభుంజిత - చస్తేచప్రభూతమన్యైర్మృతావ్రమేణసభాదయేత్ - అసనేభోజనపాత్రం
 నికాయసభుంజిత | ౭౪ | సర్వమితి || యత్కించితిలసమృత్రంకృతరమోదకాది - తదస్తమితేర్మనాద్యాత్ - ఉపస్థాచ్యాదసచాసార
 హితోనేహసుప్యాత్ - ఉద్భిష్టస్తనాస్యతోగచ్ఛేత్ | ౭౫ | అద్రాపాదఇతి || జలాద్రాపాదోభోజనమాచరేత్ - నాద్రాపాదస్తూప్యాత్ -

యస్మాదాద్రాక్షాదోఘంజానకతాయుభవతి || 23 || అవత్యుర్విషయమితి || తరుగుల్లలతాగహనత్వేనావత్యుగోచరమరణ్యాదిదేశం
చుగంసాక్షమే - సహచోరాదేరంతిహితస్యసంభవత్ - పురిషమూత్రంచననిరీక్షేత్ - దామభ్యాంచనదీంసతరేత్ || 24 || అభి
విష్టేతి || దిశుఃకూయజీవిరుమిచ్ఛఃకేనాదీన్నాధిరోహేత్ - భగ్నస్యన్త్రయభాజనకలానికపాలికాః || 25 || నసంవసేదితిపతితా
దిగ్రాహమాంతరవాసిధిరపిసహసంవసేత్ - వికతరుచ్ఛాయాహససమాపేవసేత్ - అతోనాథామితేవసేత్సామగత్యతోభదః - నిమ
దామూత్రాయాంజాతఃశుల్కసఃవత్సరితః || 26 || జాతోనిమదామూత్రాయాంజాత్యాభవతిశుల్కసఃశతి - అవతిప్రాధనాదిమదగర్వితాః
అంత్యాఅంత్యవారణకాదయః - అంత్యాసాయినోనిమదఃస్త్రియాంచందాలాజ్ఞాతాఃవత్సరితః || 27 || నిమదస్త్రితుచందాలాత్సు
త్రమంత్యావసాయసమితి || 28 || సహద్రాయేతి || సూద్రాయశులింబృష్టార్థపదేశంసదచ్యుత్ - ధర్మపదేశస్యపుభజ్విదేశాత్ - అ
దాసహద్రాయశులింబృష్టంసదచ్యుత్ - దాసగోచరతయాశులింబృష్టమన్మదాతవ్యమితివత్సమాగత్యాదదోషః - ద్విసోద్భిష్టంభోజనమిభోక్తు
ర్విధిః - దాతురుభిష్టదాసనిషేధేపియథాసంభవలభ్యావయః - హవిష్క్రమితి - యస్మైకదేశోమతఃసహనిశ్చేహసదాతవ్యః - ధర్మ
పదేశోసహద్రస్యకలవ్యః - క్రతంచాస్యప్రాయశ్చిక్తరూపంసామోక్షచదిశేత్ - కింతుద్రాహ్మణంమధ్యేకృత్యావతకుపదేశవ్యవధానాత్
యథాహంగిరాః || 29 || తథాహద్రంసమాపాద్యసదాధర్మపురస్కరం - అంతరాద్రాహ్మణంకృత్యాప్రాయశ్చిత్తంసమాదిశేత్ - ప్రాయశ్చ
త్తమితిసకలధర్మపదేశస్సోచయచాఖ్యం || 30 || యోహ్యసేతి || యస్మాత్ యోహ్యహద్రస్యభమంబ్రూతే - యశ్చప్రాయశ్చిత్తముప

జానోదీఘమామయరవాప్నియాత్ || 31 || అవత్యుర్విసయంమగంనప్రపజ్యేతకహిణిత్ | నవిన్నాత్ర
ముదీక్షేతనవామభ్యాంనదీంతరేత్ || 32 || అభిష్టేన్నకేశాంస్తునభస్మాస్థికపాలికాః | నకార్యాపాస్థిన
తుమాందీఘమామయజీవిముః || 33 || నసంవసేన్నపతితైర్నచాండాలైర్నశుల్కసైః | నమూఖైర్నావ
లిప్తైశ్చనాంత్రైకాంత్యావసాయభిః || 34 || సహద్రాయశులింబృష్టాన్మోద్భిష్టంసమావిష్క్రమేత్ | న
చాస్యోపదిశేద్ధర్మగంసచాస్యప్రతమాదిశేత్ || 35 || యోహ్యస్యభమమాచక్షేయతైచ్చవాదిశిన్వతమ్ |
సోసంవృతంనామతమఃసహతేనైవమజ్జతి || 36 || నసంహతాభ్యాంపాణిభ్యాంకంఠాయదాహ్మనశ్శిరః | న
స్మృతేచైచ్చతమభిష్టేనవసాన్యాదీనాతతః || 37 || కేగ్రహాన్ప్రహారాంశ్చశిరస్యేతానివజాయేత్
శిరస్సాన్వితైర్వైతవసాంగంకించదసిస్మృతేత్ || 38 || నరాజ్ఞఃప్రతిగృహ్ణాయాదరాజన్యప్రసూతితః | సూ
నాదక్రధ్వజవతాంవేతేనైవవజీవతామ్ || 39 || దశసూనాసహందక్రందశచక్రసమోధ్వజః | దశధ్వజస
మోవేశోదశవేతసమోన్యః || 40 || దశసూనాసహస్రాణియోవాహయతిసౌనికః | తేనతుల్యఃస్మృతోరా

దిశతి - సలేనహద్రేజి కసహఅసంవృతాభ్యంతమాగహనంసరకంప్రవిశతి - పంచసుపూర్వోక్తేమద్యయోగోఽపకథనంప్రాయశ్చిత్తగౌరవా
భవం || 31 || నసంహతాభ్యామితి || సంశ్లిష్టాభ్యాంపాణిభ్యాంసకంఠాయదాహ్మనఃశిరఃశుభిష్టఃస్వశిరోసస్మృతే - శిరసావినాశిన్వజ్జ
నవ్యతిరేకేనికర్తవ్యమితికసాన్వేసకుర్యాత్ - బృష్టార్థేశిరోవ్యతిరేకాత్రప్రత్యేకసేవోషః - స్మృతకర్తవ్యచాయంనిషేధః - అత్యవ్య
తు || 32 || అగ్రసంభవేత్సాన్వసంహతాశక్తాకుశలఃకామిజాదాలినావిహితమేవ || 33 || కేగ్రహానితి || కోవేనకేగ్రహప్రహ
రాశిరవివజాయేత్ - కోపనిమిత్రత్వాచ్చాత్మనఃసరస్యచప్రతిషేధః - అతవిహసూరతసమయేకామినీకేగ్రహస్యానిషేధఃస్వశిరస్మసాన్వ
తస్యతైలేనసంకించదశ్యంగంస్మృతే - అభవాతైలేనేతికాదాక్షివచుభయత్రసంబధ్యతే - తైలేనశిరస్సాన్వితైలేనపునఃకించదశ్యంగం
సస్మృతే - అతోరాతాశ్చేనామతైలశిరస్సాన్వితానాంతైలేనపాదాభ్యంగంసమాచరణమవిరుద్ధం || 34 || నరాజ్ఞఃప్రతిగృహ్ణతి || రాజన్యకర్తవ్య
క్రియప్రసూరస్యరాజ్ఞోధకంసప్రతిగృహ్ణాయాత్ - రాజతోధకమన్నిచ్చేదికన్యస్యాంచవిశేషః క్షి - సూనాచక్రధ్వజవతామి - సూనావ
తాంచక్రవతాంధ్వజవతాంచ - సూనాప్రాజీవధస్తానంతద్యస్యాన్రిససూనావాకపశుమారణపూర్వకమంసవిక్రయజీవి - చక్రవాన్నిజ
వధవిక్రయజీవితేలికఃధ్వజవాకపద్యవిక్రయజీవితాంజికః - వేళఃపగ్నస్త్రియాభ్యుతిఃకయాయాదాజీవతిస్త్రిపుమాదాసవేళవా - వి
తేహంచనప్రతిగృహ్ణాయాత్ || 35 || దశసూనేతి || గోవిందరాజస్సుదశవేళ్యాసమాన్యపరితపకతి - మేధాశిధిప్రభృతయఃప్రాంచోదశవే
శసమాన్యపరితపకతి - సూనాదిశ్చైస్తద్యానుపలక్ష్యతే - దశసూనావర్చయవాకదోషస్తావానేవర్చికచక్రవతితైలికే - యావా
దశసుతైలికేమదోషతావానేకర్చికధ్వజవతిశాంజికే - యావాదశసుధ్వజవత్సదోషస్తావానేకత్రవేళవతి - యావాదశసువేళవ
త్సదోషస్తావానేకత్రరాజని - ఉత్తరోత్తరనిదాచేయంపూర్వతాత్ప్రసంభవేసమ్యుత్తరవజానాథకావేషయాదాబ్యతే || 36 || దశ

సూనాసహస్రశీతి॥ సూనయాచరతితస్మానికః - విశంసంకలనయంత్యేనికోదశ సహస్రశీస్వాధేవ్యాపాదయతిసేనతుల్యరాజామన్వా
 దిధి. స్మృతః - తస్మాత్తుల్యః ప్రతిగ్రహానరకహేతుత్వాద్భయః సకః క్షయస్యాది ॥ ౮౬ ॥ యోరాజ్యఇతి ॥ యోరాజ్యః కృతః స్య కాస్త్రా
 ల్లంఘనేన ప్రచరణమానస్య ప్రతిగ్రహంకరోతి - సక్రమేదై తావావత్సమాదై కవింశతరకాగ్రావ్యతి ॥ ౮౭ ॥ ఘోరస్థితే సామాన్యతోశ
 రకానిమానేకవింశతిమిక్తుక్రమిదాసంతానేన నామతోనిదిశతి ॥ తామిప్రమత్వాదితిః ॥ ఏదేహంసరకాణాంస్వరూపం మార్కండేయ
 పురాణాదిమనిస్తరేణాక్రం - తత్రైవావగంతవ్యం ॥ ౮౮ ॥ ౮౯ ॥ ౯౦ ॥ ఏతద్విదంతఇతి ॥ ప్రతిగ్రహానిధిసరకహేతుతిహిదాం
 తోబ్రాహ్మణాభిమతాస్త్రపురాణాదివిదేహాధ్యాయసూత్రాంతరేత్రేయః కామవంతోసరాజ్యప్రతిగ్రహేయః - విదుషాప్రతిగ్రహే
 నారీతిదోషః - యతోవత్సవః - తస్మాదవిద్యాన్వినియోగితి - తేహమనిసిద్ధిరాలప్రతిగ్రహాప్రమరాప్రవృత్తాయశంకఇతిదశయమంది
 వ్యక్తహింబ్రాహ్మణాదిగ్రహగంధ ॥ ౯౧ ॥ బ్రాహ్మణితి ॥ బ్రాహ్మణముమాన్రోరాత్రేఃపృథమాయామః - బ్రాహ్మణాచితత్వబోధహే
 తుత్వాత్ - ముమూర్షశబ్దోరకాలమాత్రవచనః - తత్రమధ్యేత - దక్షేనాపి ॥ ౯౨ ॥ ప్రబోధపృథమాయామా వేదాధ్యానేనోపయోగే
 ప్రహరవ్యయంశయాసూహిబ్రాహ్మణాయాయకృతే ॥ ఇతిమిత్రతాత్రప్రబోధోధ్యనుజ్ఞాతః - నోవింశరాజ్యస్తు - రాత్రేఃపృథమే ముమా
 తేణుద్ధ్యతేత్వాహ - భర్తృరావచరస్వరావిరోధేనానుస్థానాథామవధారయేత్ - తథాథమాగ్రాహణసహాయకాతాయక్లేశాన్నిరూప
 యేత్ - యదిమహాకాయక్లేశోబ్ధిభర్తృభావారదారంపరిహరేత్ - వేదస్యకర్తావ్యవంబ్రాహ్మకర్తృకంనిర్విముయాత్ - తస్మిన్నను

జాఘోరస్తస్యప్రతిగ్రహః ॥ ౮౬ ॥ యోరాజ్యః ప్రతిగ్రహాతిలుబ్ధిస్త్యేచ్ఛాస్త్రవతిశనః ॥ సవర్యామేణయా
 తీమాన్నరకానేకవింశతిమ్ ॥ ౮౭ ॥ తామిప్రమంథతామిప్రమమారోరవరారనా ॥ నరకంకాలనూత్రంచమ
 హానరకమేవవ ॥ ౮౮ ॥ సంజీవనంమహావీరింతసంసంప్రతాపనమ్ ॥ సంఘాతంవసకాకోలంకుడ్భ్యలంపుతి
 మృత్తికమ్ ॥ ౮౯ ॥ లోహశంకుమృజేవంవపంథానంశాలలీనదీమ్ ॥ అసిపత్రవనంపైవలోహదారతమేవవ ॥
 ౯౦ ॥ ఏతద్విదంతోవిద్వాంసోబ్రాహ్మణాబ్రహ్మవాదినః ॥ నరాజ్యః ప్రతిగ్రహంతిప్రేత్యశ్రేయోభిక్షాం
 షీణః ॥ బ్రాహ్మణముమాన్రేబుద్ధ్యతథాభానునింతయేత్ ॥ కాయక్లేశోన్మితన్నులావేదతత్త్వా
 థామేవవ ॥ ౯౧ ॥ ఉత్థాయావశ్యకంకృత్వా కృతశౌచస్సమాహితః ॥ వూర్వంసంధ్యాంజపంప్రేష్టత్వవకా
 లేచాపరాంబరమ్ ॥ ౯౨ ॥ ఋషయోదీక్షునంభ్యత్వాద్వీర్లమాయురవాపుయః ॥ ప్రజాంయశేచ్ఛకీర్తిం
 చబ్రహ్మవర్షసమేవవ ॥ ౯౩ ॥ శ్రావణ్యాంప్రాప్తపద్యాంవా పుష్పాకృత్యయథావిధి ॥ ఋక్షశ్చందాంస్యధీ
 యాతమాసావిప్రోర్ధవంవమాణ ॥ ౯౪ ॥ పుష్పేశుభంవసాంకుర్యాద్భహిరుత్తర్జ్వనంద్విజః ॥ మాఘశుక్ల
 న్యవాసాప్రైపూర్వాష్టాప్రథమేహని ॥ ౯౫ ॥ యథాశాస్త్రంతుకృత్యైవముత్తరాంఘంజపాంబహిః ॥
 విరమేత్పక్షిణీంరాత్రింతదేవైకమహర్నిశమ్ ॥ ౯౬ ॥ అతఃపర్వాంతుభందాంపిశుక్లేషునియఃపతేత్ ॥ వే
 దాంగారివసర్వాణిక్పష్టపత్యేషు సంపతేత్ ॥ ౯౭ ॥ నావిస్మష్టమధీయాతనశూద్రజనసన్నిధౌ ॥ ననిశాంతే

యేబుద్ధిప్రకాశాత్ ॥ ౯౮ ॥ ఉత్థాయేతి ॥ తతఃపఃకారేశయ్యయాఉత్థాయసతివేగేమాత్రపురీషత్సగ్రంభ్యర్వాకృతవత్సయాణ కా
 వోసస్యనాఃపూర్వాంసంధ్యాంబరంగాయప్రిజపంకుర్యవ్యతేకలర్పజశనావయందిధిః ॥ ప్రాతస్సంధ్యాంవాముక్షిదయామాధ్వనమపి
 జవేత్ - ఆయురాదికామఇతిధానాథోయమాంధః - అపరామపిసంధ్యాంస్వరాతేప్రారభ్యతారకోదయాదాధ్వనమపిజపన్నాసీత్ ॥
 ౯౩ ॥ ఆయురాదికామిధికారోయమితిదశయన్నామ్ ॥ ఋషయఇతి ॥ సంధ్యాశబ్దోరకాలమాత్రవచనః - యస్తాద్భయరా
 దీక్షునంభ్యత్వాద్వీర్లమాయురవాపుయః ॥ ప్రజాంజీవంతోయశేమృతాంతశీలమధ్యయనాదిసంపన్నయశశ్చప్రాపుయః - తస్మాదాయరా
 దికామర్చనంసంధ్యామహాసీత్ ॥ ౯౪ ॥ శ్రావణ్యామితి ॥ శ్రావణస్యపాణిమస్యాం. భాద్రపదస్యచస్వస్య హస్తమసారేణిపాకర్తృభ్యంక
 ముకృత్యాపార్థాంశ్చపురోమాసాబ్రాహ్మణాదిభ్య క్రోవేదాసధీయార ॥ ౯౫ ॥ పుష్పేఽనితి ॥ తతఃపఃపర్వాంతుభందాంపిశుక్లేషునియఃపతేత్ ॥ వే
 త్రగ్రామాద్భహిగ్రాత్వాస్వగృహ్యమసారేణిర్వగ్రాభ్యంకమమర్యాత్ - అపరామాఘశుక్లస్యప్రథమేహనిపూర్వాష్టామర్యాత్ - మాఘశు
 క్లేశవిధిః ॥ ప్రాప్తపద్యాంయేమహామహాసక్యతంతవిషయః ॥ ౯౬ ॥ యథాశాస్త్రంత్వితి ॥ వివముత్తరాస్త్రానుసారేణగ్రామాద్భహిః
 దపాముత్తరాభ్యంకమకృత్యాపక్షిణీంరాత్రింతదేవైకమహర్నిశమ్ ॥ ద్వీదినేపూర్వాపరేపఋషివయస్సామధ్యవర్తికాన్వారాత్రేః పాపక్షిణీ
 రాత్రిఃఅస్తిత్వేకూత్సరాపహరాతేద్విలింబితేచాన్వరాధ్యతవ్యంద్విలింబితరాత్రోత్సవ్యరవ్యంఅపరాతదేవైకమహర్నిశాపహరాత్రమన
 ధ్యాంయంకుర్యాత్ - విద్యానై పుణ్యకామంశ్రవ్యయమహారాత్రాసధ్యామిధిః ॥ ౯౭ ॥ అతఃపర్వాంతుభందాంపిశుక్లేషునియఃపతేత్ ॥ వే
 దాంగారివసర్వాణిక్పష్టపత్యేషు సంపతేత్ ॥ ౯౮ ॥ నావిస్మ

ప్రమితి || స్వకవర్ణవ్యభివృద్ధిశాస్త్రంశూద్రసన్నిధౌచనాధీయార - తథారాత్రేఃపృథ్వీమయామేషు ప్రాథితోవేదమధీత్యక్రాంతోనపునస్సు
 ఛాత్ర || ౯౯ || యథోదితేనతి || యథోక్తవిధినానిత్యంఛందస్కృతంగాయత్రావిధిఛందోయత్తంమంత్రమత్రంపతేత్ - మంత్రాణామే
 వకత్తంకరంగర్వాత్ - అనాపదిసమ్యక్మణనాదోసతిబ్రహ్మద్రాక్ష్యంమంత్రజాతంచయథోక్తవిధినాయత్తస్యద్విజఃపతేత్ || ౧౦౦ ||
 ఇహనితి || ఇమాన్వక్ష్యమాణాననధ్యానార్థాసర్వధాయథోక్తవిధినాలధీయానఃఃమ్యభ్యయనంచకుర్వాణోగురుర్వజయేత్ || ౧౦౧ ||
 కణశ్రవణతి || రాత్రోకణశ్రవణయోగ్యశబ్దజనకేవాన్యావాతి - గోవిందరాజస్సు - కణాభ్యామేవశ్రవణోపపత్తేరతిశయవివక్ష
 యఃకణశ్రవణమృతం - లేనాపిశబ్దజనితయావాతీత్యభిహితవాత్ - దివాచభూతిపటలోత్పాదనమధేవాన్యావాతి. ఎతేవమే
 తాలేఅనధ్యానాతాత్కాలికౌ - అధ్యాసనవిధిజ్ఞామునయఃకథయంతి || ౧౦౨ || విద్యుదితి || విద్యుద్గణితవషేషాదుద్వంద్వనిర్దేశాదుగ
 శకుశధీతేమహాతీనాంచోల్కావాంసంప్లవేషితస్తవఃపాతేసతి - ఆకాలికమతికునిమిత్రకాలాదారభ్యావరేద్యుర్యావత్పవితకాలఃతావత్ప
 ర్యంతమనధ్యానమేతేమమనురవోవత్ || ౧౦౩ || వితానితి || వితావిద్యుదాదీయతామూహభంప్రకటికృతాగ్నికాలేమసంధ్యా
 మజేమయగశకుర్వన్నాకజానీయోత్ - తదానధ్యానంవమేషుమర్యాన్మసర్వదా - తథాలస్మతప్రాకుష్కృతాగ్నికాలేమమేషువ
 శానమాత్రేసతిఅనధ్యానానవమేషు || ౧౦౪ || నిఘాతశబ్దతి || అంతరిక్షభవోత్పాతభ్వనాభూకంపేషూర్యచంద్రతారాగణానాంచోప
 సర్గేసత్వనధ్యానః - ఇమానాకాలికాకాజానీయోత్ - ఆకాలికశబ్దాథోభ్యావృతయేవ - ఋతావపివమేషుశిలభూకంపాదయోనదో
 మేవహాభ్యుత్పాదయేఋతావపీత్యుక్తం - అపిశబ్దావస్యత్రాపి || ౧౦౫ || ప్రాకుష్కృతేష్యితి || మూహభంప్రకాశితేష్యగ్నిమసం

పరిక్రాంతోబ్రహ్మధీత్యపునఃస్వపేత్ || ౯౯ || యథోదితేనఃధినానిత్యంఛందస్కృతంగాయత్రావిధిఛందోయత్తంమంత్రమత్రంపతేత్ | బ్రహ్మఛం
 దస్కృతంచైవద్విజోయ్యుక్తోవ్యనాపది || ౧౦౦ || ఇమాన్విత్యమనధ్యానానధీయానోవివర్ణయేత్ | అ
 ధ్యాసనంచకుర్వాణఃశిష్యాణాంవిధిపూర్వకమ్ || ౧౦౧ || కణశ్రవేనిలరాత్రాదివాపాంసుసమూహానై
 ఎతేవమేన్వనధ్యానావధ్యానజ్ఞఃప్రచక్షతే || ౧౦౨ || విద్యుత్ స్తనితవషేషాదుద్వంద్వనిర్దేశాదుగ
 శసంప్లవే | ఆకాలికమనధ్యానమేతేమమనురబ్రవీత్ || ౧౦౩ || వితాన్వభ్యుదితావిద్యాద్యదాప్రా
 కుష్కృతాగ్నిమ | తదావిద్యాదనధ్యానమన్మతాచాభ్రదశ్యనే || ౧౦౪ || నిఘాతేభూమిచలనెజ్యోతిషాం
 చోపసర్జనే | ఎతానాకాలికావిద్యాదనధ్యానాన్మతావపి || ౧౦౫ || ప్రాకుష్కృతేష్యగ్నిమశువిద్యు
 త్ స్తనితస్వనై | నజ్యోతిస్సాదనధ్యానః శేషరాత్రాయథాదివా || ౧౦౬ || నిత్యనధ్యానంవసా
 న్నామేమనగలేవ | ధర్మనైపుణ్యకామానాంపూరితంధేవసర్వదా || ౧౦౭ || అంతగతతేవగ్రామేవృషలస్య
 వసన్మిథౌ | అనధ్యానాయద్యమానేసమవాయోజనస్యచ || ౧౦౮ || ఉదకేణధ్యరాత్రేచవిఘ్నాత్రస్యని
 నజానై | ఉచ్ఛిష్టఃప్రాధ్ధిభుక్తేచమనసాపినచింతయేత్ || ౧౦౯ || ప్రతిగృహ్యద్విజోవిద్యానేకోద్దిష్టస్యశే
 తనమ్ | త్రయహంసకీర్తయేష్మహ్మరాజ్ఞోరామూర్త్యసూతశే || ౧౧౦ || యావదేకానుద్దిష్టస్యగంధోలేవ

ధ్యానాయంత్యథావిద్యుద్గణితశబ్దావేవభవతోనకుశలం - తదాసభ్యోతిరనధ్యానస్సాన్వీత్ - నాకాలికః - తత్రయదిప్రాత స్సంధ్యా
 యంతోస్యాతాంత్రాస్తనితవిద్యుద్వషేషియత్రయఃకాంపుర్వోక్తానాంశేషవమేభ్యతితయేజాతేయథాదివానధ్యానస్తథారా
 త్రావపిఅమూరాత్రవివేర్యథః || ౧౦౬ || నిత్యానధ్యానశబ్దతి || నైపుణ్యవిషయోభర్తాతశ యథిణసూగ్రామనరకయోగసర్వదాన
 ధ్యానస్సాన్వీత్ - మత్పితగంధేచసర్వస్త్రిష్టపిగమ్యమానేధర్మనైపుణ్యకామంప్రత్యయంవిద్యానధ్యానాపదేశోవిద్యానైపుణ్యకామస్యక
 దావిధిభ్యయనమనుజ్ఞానాతిశయోఃమ్యఃశేచిద్గ్రహీతవేదాధ్యయనజన్మాభ్యుత్పేచ్ఛవస్తేధర్మనైపుణ్యకామాః - శేచిత్ప్రభమాధ్యేతారోవిద్యా
 తిశయమాత్రాధిగనస్తేవిద్యానైపుణ్యకామాః || ౧౦౭ || అంతగతేతి || అంతగతశ్శవోయన్మిగ్రామేజ్ఞాయతేతత్ర - వృషలఃఅథా
 మిరకస్తస్యసన్నిధౌనకుశాదః - తస్యసమాద్రజనసన్నిధావినిశ్చిహత్ - రుద్యమానేరోదనభ్వనా - భావేలకారః - కార్యాంతరాభం
 యుజనమేకేసత్వనధ్యానః || ౧౦౮ || ఉదకశబ్దతి || ఉదకమధ్యమధ్యరాత్రేచముమూతాచతుష్టయేచ-నిత్యానంచచతుర్ముఖా
 ప్రమితిగౌరవస్సర్వకాత్ - గోవిందరాజస్సు - రాత్రిమధ్యప్రహరద్వయశబ్దాత్ - తథామూత్రపురిషత్సగ్రాకాలేఅన్నభోజనాదినాచో
 చ్ఛిష్టనిమంత్రణసమయాదారభ్యత్రాధ్ధాజనామూరాత్రయంతే - మనసాపివేదంసచింతయేత్ || ౧౦౯ || ప్రతిగృహ్యేతి | ఎకవివోద్దిశ్య
 లేయత్రత్రాధ్ధేతదేకోద్దిష్టంవత్రాధ్ధంతత్త్వేతనంనిమంత్రణంగృహీత్వా - నిమంత్రణాదారభ్య - మత్రియస్యజనపదేశ్వరస్యపుత్రజన్మాదిసూ
 తతే - రామూర్త్యసూతకంచంద్రసూర్యోపరాగః - తత్రత్రిరాత్రంవేదంనాధీయాత్ || ౧౧౦ || యావదితి || యావదేకసాన్వదిష్టస్యఉ

[illegible]

కర్మణానంతర్యామ్రజ్జామ్రయ్యానిష్కమంసారోన్మథంవ్యాకృతసావిత్రితమేతద్వార్యమభీత్య - ప
 శ్చాద్వేదాధ్యయనమభ్యుః - ద్వితీయాధ్యాదాక్రొప్తయమభ్యుఃపునరనధ్యాయప్రకరణేభిహితః - యథే తేయభోక్తానధ్యాయావంప్రణ
 వవ్యాకృతసావిత్రితమభిహితాను అనధ్యాయభిరదభ్యయతుంశిష్యస్యాధ్యాపనమేవంకర్తవ్యమితిస్మృతకప్రతత్వావగమాభ్యంబ||౧౨౫||
 శకుచందూకేతి || వశుగవాదిః - మందూకవిదాలకుక్కురసపనకులముషిః || శిష్యసాధ్యాయయోమూఢ్యగమనేఅనధ్యాయమహూ
 రాత్రంజానీయాత్ || ౧౨౬ || సంప్రతివిద్యానై పుణ్యకామంప్రతిపూర్వోక్తానధ్యాయ వికల్పభా మాహ || ద్వావేవేతి || స్యాధ్యాయ
 భూమింహోద్విష్టవ్యమేభోప్తపహతాంతాత్సానంయథా క్తకావరహితమితిద్వావేవానధ్యాయానిత్యంప్రయత్నతోవజ్జయేత్ - సకుపూర్వో
 క్తా - తేమమపియత్రనిత్యగ్రహణమనువాదోవానిత్యత్వావేమకోవాన్తి - తానపినిత్యంవజ్జయేత్ - అన్యత్రవికల్పః ౧౨౭ || అమావా
 స్యామితి || అమావాస్యాదిమముతావపిస్తూతకోద్విజానస్త్రియముపగచ్ఛేత్ - శర్వవజ్జంప్రజేదైప్రసామిత్యనైనై వనిషిభస్మిద్ధాస్తూతక
 ప్రతలోపప్రాయశ్చిత్రాభామిహవజ్జంసం || ౧౨౮ || నస్తూనమితి || నిత్యస్తూనస్యభోజనానంతరమప్రసక్తేశ్చాండాలాదిస్పృశనిమిత్ర
 కస్యముహూర్తమపిశక్తివిషయేనాప్రయతస్సాన్విదిత్యాపస్తంబస్తరణాత్ - నిషిద్ధమకశ్యత్వాచ్యయప్రచ్యస్తూనమిదంభోజనానంతరం
 నిషిద్ధతే-తథారోగీనై మిత్రకమపిస్తూనంసకుర్యాత్ - కింతుయథాపామభ్యం || శ్లో || అశిరస్కంభవేత్సానంస్తూనాశక్తాతుకమివాం|౮
 ప్రేణవాససావాస్యాన్తజ్జనందైహికంవిజరిత్యాదిజావాలాద్యక్తమనుసంధేయం-తథా||శ్లో||మహానిశాత్రవిజ్ఞేయామధ్యస్థంప్రహరద్వ

దంతోవిద్వాంసస్త్రయ్యానిష్కమమన్వహమ్ | క్రమతఃపూర్వమభ్యస్యజ్జాద్వేదమనీయతే | ౧౨౫ | వ
 శుమందూకమాద్ధారశ్వసపనకులాముఖిః | అంతరాగమనైవిద్వాదనధ్యాయమహర్నిశమ్ || ౧౨౬ | ద్వా
 వేవవజ్జయేన్నిత్యమనధ్యాయాప్రయత్నతః||స్వాధ్యాయభూమింహాశుద్ధామాత్సానంహాశుచింద్విజ||౧౨౭
 అమావాస్యాశష్టమింబపాణిమాసీంవతుడశీమ్ | బ్రహ్మచారిభవేన్నిత్య మప్యతాస్తూతకోద్విజః |
 ౧౨౮ | నస్తూనమావరేచ్ఛుక్త్వానాతురోనమహానిశి | నవాసోభిస్సహజస్రంనావిజ్ఞాతేపలాశయో||౧౨౯||
 దేవతానాంగురోరాజ్ఞఃస్తూతకాచార్యయోస్తథా | నాక్రామేత్కామతశ్చాయాంబుభ్రుణోదీక్షితస్యవ |
 ౧౩౦|మధ్యందినేధరాత్రేచక్రాధ్ధంభక్త్వావసామిషమ్ | సంధ్యయోరుభయోశ్చైవనసేవేతవతుష్టు
 భమ్| ౧౩౧| ఉద్వర్తనమపస్తూనంవిజ్ఞాత్రైరక్తమేవవ | శ్లేష్మనిష్ఠూతవాంతానినాధితిష్ఠేత్తుకామతః|
 ౧౩౨| వైరిణంహోవసేవేతసహాయంవైవవైరిణః | అధామికంతస్కరంవవరస్సైవవయోపితమ్|౧౩౩|
 నహిద్యశమనాయుష్యంలొకకించనవిద్యతే | యాద్యశంపురుషస్యేహపరదారోపసేవనమ్ | ౧౩౪| క్షత్రి
 యంచైవపర్వంచబ్రాహ్మణంచబహుశ్రుతమ్ | నావమస్యేతవైభూష్టుఃకృశానపికదాచన| ౧౩౫|| ఏతత్ప్ర
 యంహిపురుషంనిదాహేదవమానితమ్ | తస్మాదేతత్ప్రయంనిత్యంనావమస్యేతబుద్ధిమాణ | ౧౩౬|| నాత్మా

యం | తస్మాత్సానంసకుర్వితకమ్యనై మిత్రకాదృతభిరదేవలవచనాత్తత్రసన్నయాత్ - బహువాసాశ్చనిత్యంసన్నయాత్ నై మిత్రకాం
 డాలాదిస్పృశ్యేసతితుస్తూనంబహువాససోపన్యసిద్ధం - గ్రాహద్యాక్రాంతాగాభరూపతయావిశేషజ్ఞాతేజలశయేచసన్నయాత్ ౧౩౯
 దేవతానామితి || దేవతానాం సామెతాదిమయ్యానాం - గురోఃపిత్రాదేః - స్వపతేఃస్తూతకస్యాచార్యస్యచగురుత్వేస్యాచార్యస్యప్రాధాన్య
 వివక్షంత్యాపుభజ్జీదేశః - బ్రహ్మణఃకపిలస్యయజ్ఞేదీక్షితస్యచేచ్ఛయాభాయాంనాక్రామేత్ - చశ్చాచ్చాండాలాదీనామపి - కామతభిర్యధి
 ధానాత్ అమిద్ధిపూర్వకే - సదోషః||౧౩౦|| మధ్యందినభితి || దివారాత్రేవసంపూజే - ప్రహరద్వయేసహంసంపక్రాధ్ధంభక్త్యాప్రాతస్సాయం
 సంధ్యయాశ్చవిరంచతుష్టుభంనాధితిష్ఠేత్ || ౧౩౧ || ఉద్వర్తనమితి | ఉద్వర్తనమభ్యంగమలావకర్షణవిష్కృతాది - అవస్తూనంస్తూ
 నూదకం - మూత్రపురీషదుధిరంచశ్లేష్మణంసిష్ఠూతమశ్లేష్మరూపమపిచర్వికపరిత్యక్తరూపతాంబూలాది - వాంతంభక్త్యాఉద్గీర్ణంభక్తా
 దినితానికామతోనాధితిష్ఠేత్ - అధిష్టానంతత్రచర్యవస్థానం || ౧౩౨ || వైరిణమితి || శత్రుంకన్తంప్రిణమధమణీలంహోరంపరదారాం
 శ్చసనేతేత్ - శోరస్యాధామికత్వేత్యత్యంతగహికత్వాత్ప్రభజ్జీదేశః || ౧౩౩ || నహిద్యశమితి || యస్తాదీద్యశమనాయుష్య మిహ
 లొకేపురుషస్యకేంబదన్తి - యాద్యశంపురుషదారగమనం - తస్మాదేతన్నకర్తవ్యం || ౧౩౪ || క్షత్రియమితి || వృద్ధ్యధేభూధాతుః - భూ
 ఘ్నిఃకధిఘ్నిః - భగవాదనావభాసశీలః - క్షత్రియంసహంబహుశ్రుతంచబ్రాహ్మణంనావజానీయాత్ - కృశానపికాత్రేప్రతికాచాక్షమాణ ||
 ౧౩౫ || ఏతత్ప్రయమితి | ఏతత్ప్రయమవహునికంపదవ మంతారం వినాశయతి - క్షత్రియసర్వాదృష్టకృత్ - బ్రాహ్మణశ్చాధిచారాదినా
 తస్మాత్కల్యాణబుద్ధిరేతత్ప్రయంసర్వదానావజానీయాత్ || ౧౩౬ || నాత్మాసమితి | ప్రథమంధనాథాముద్యమేకృతేతత్రధనానామసం

చ తథిమణంబభాగ్యోహమితి నాత్మానమనజానీయత్ - కింతుమరణపర్యంతంక్రిస్తేద్ధ్యభాముద్యమంతుర్యాత్ - సర్వ ముండులభాంబుభ్య
 ర్ | ౧౩౭ | సర్వమితి || యథాదృష్టశ్రుతంతత్త్వంబ్రూయాత్ - తథాప్రీతిసాధనంబ్రూయాత్ - పుత్ర సేవాతదిత్యాది - యథాదృష్టశ్రు
 తమదృష్టియంపుత్ర సేవృతదిత్యాదిసదేత్ - విషవేదములతయనిత్యోధమః || ౧౩౮ || భద్రమితి || భద్రమంభద్రపదమభద్రపరంబి
 తియంభద్రశబ్దపర్యాయపరం - అభద్రంయత్తద్భద్రశబ్దపర్యాయపుణ్యశ్రుతాదిశబ్దేనప్రబ్రూయాత్ - తథాచాప స్తంబః - నాభద్ర మభ
 ద్రంబ్రూయ్యాత్పుణ్యంప్రశస్తమితిబ్రూయాదితి - భద్రమిత్యేవేతి - భద్రేభద్రపదమేవకాత్రయోజ్యం - శుష్కంనిష్క్యరూపసంవైరంవివా
 దించనశేనచిత్తకమర్యాత్ | ౧౩౯ | నాతికల్యమితి || ఉపస్మకుయేప్రదోషచదివాసంపూర్ణాప్రహరద్యయేచలజ్ఞాతశీలేన పురుషేణ
 మాద్ర్యశ్చసహసగచ్ఛేత్ - నైకఃప్రపద్యేతాధ్యానమిత్తుత్తేత్రపిషేభేపిపునరైకైతిత్రపిషేభఃపాతకకరతలపత్రాయశ్చ తగౌరవా
 భః || ౧౪౦ || హీనాంగానితి || హీనాంగాధికాంగమూర్ఖాభ్యధ్యకురూపదరిద్రహీనాతికాణశబ్దాన్యనాదిసాసనిండేత్ | ౧౪౧ || స
 స్పృశేతి || కృతభోజనఃకృతమాత్ర పురిమదిశ్చకృతకాచాపమగూర్వాత్తుఃకాచాప్రాదిసాగోర్వాత్తు కాగ్నిసప్తస్పృశేత్ - సచాకుచిస్స
 అనాతురోదివిసాఘాసూర్యచంద్రగ్రహదిబాహిరంగాణాచశ్యేత్ | ౧౪౨ || స్పృష్టైస్తానితి || ఎతాన్సవాదీనకుచిస్సూక్ష్మస్పృష్టైశ్చకృతా
 చమనః - పాణిసాగృహితాభిరద్భిఃప్రాణాంశ్చక్షురాదీనిండియాణిశిరఃస్కంధజానుపాదాన్నాభించస్పృశేత్ - అత్రకరణేదంప్రాయశ్చ

నమవమన్యేతపూర్వాభిరపమృద్ధిభిః | అమృతోఃశ్రియమన్విచ్ఛేన్నై నాంమన్యేతదులభామ్ | ౧౩౭ || స
 త్యంబ్రూయాత్ప్రియంబ్రూయాన్న బ్రూయాత్సత్యమప్రియమ్ | ప్రియంవనాన్యతంబ్రూయాదేషధ
 మఘాన్సనాతనః | ౧౩౮ || భద్రంభద్రమితిబ్రూయాద్భద్రమిత్యేవవావదేత్ | శుష్కంవైరంవివాదించనకు
 ర్యాత్ప్రేనచిత్తమ | ౧౩౯ || నాతికల్యంనాతిసాయంనాతిమధ్యంది నేపిత్ | నాజ్ఞాతేనసమంగచ్ఛేన్నైకాన
 వృషతైస్సహ || ౧౪౦ || హీనాంగానతిరిక్తాంగావిద్యాహీనావాపయోధికా | కూపద్రవ్యవిహీనాంశ్చజా
 తిహీనాంశ్చనాషిపేత్ | ౧౪౧ || నస్పృశేత్సానివోచ్ఛిష్టేవిప్రాగోర్వాత్తు కానలా | సచాపిపశ్యేదశు
 చిన్సుప్థోజ్యోతిరంగాణాదివి | ౧౪౨ || స్పృష్టైస్తానశుచిర్నిత్యమద్భిఃప్రాణానుపస్పృశేత్ | గాత్రాణి
 జైవసర్వాణినాభింప్రాణితలేనతు | ౧౪౩ || అనాతురఃపాన్యనిఖానినస్పృశేదనిమిత్తః | గోమాణి వరమా
 స్వానిసర్వాణ్యేవవివర్ణయేత్ | ౧౪౪ || మంగళాచారయుక్తస్సృతిప్రయతాత్వాజితేంద్రియః || ఋషేచ్ఛ
 జాహుయాచ్ఛేపనిత్యమగ్నిమతందితః | ౧౪౫ || మంగళాచారయుక్తానానిత్యంవప్రయతాత్తనామ్ |
 జపతాంజుహ్వతాంజైవనిపాతోనవిద్యతే | ౧౪౬ || వెదమేవాభ్యసేన్నిత్యంయథాకాలమతందితః | తం
 హ్యస్వాహుఃపరంధర్మముపధర్మోన్యఉవ్యతే | ౧౪౭ || వెదాభ్యాసేనసతతంశౌచేనతపనైవచ | అద్రో
 హేణవభూతానాంజాతింస్తరతిపార్వికీమ్ || ౧౪౮ || పార్వికింసంస్తరణజాతింబ్రహ్మేవాభ్యసలేపునః |
 బ్రహ్మభ్యాసేనచాజప్రమనంతంమఖమశ్నుతే | ౧౪౯ || సావి త్రాణశాంతిఃసామామాంశ్చకుర్యాత్పర్వ

తాభిధానలాఘువార్ధం - తత్ప్రకరణేగవాదిగ్రహణమపి కర్తవ్యంస్యాత్ | ౧౪౩ || అనాతురశ్చ | అనాతురస్సానిఖానిఇందియాణి
 చిత్తాణిరోమాణిచగోపానిఉపసకక్షుతానినిర్ణయితంసస్పృశేత్ | ౧౪౪ || మంగళాచారయుక్తస్సృతితి || అభిప్రేతార్థాద్భిర్మంగళం
 తద్దేతుత్వేనగోరోచనాదిభారణమపిమంగళం - గురునేవాదికమాచారః - తతోమ్యుక్తస్సృత్ కామ్యభ్యంతరశానోపేతోజితేంద్రియాభ
 షదేత్ - గాయత్ర్యాదిజపంవిహితసామంబకుర్యాత్ - అతందితఃఅనలసః - అత్రాచారాదీనాముక్తానామపివినిపాతనిపుత్తవిర్భత్యాన్న
 సరభిధానం | ౧౪౫ || అతలః || మంగళాచారయుక్తానామితి || మంగళాచారాభ్యాంయుక్తానానిత్యంశుచీనాంజపసామంబుతానాంజై
 వమానుషపద్రవోనజాయతే | ౧౪౬ || వేదమేవేతి || పితృకృత్యాచసానేత్రయోహేతుకయాప్రణవగాయత్ర్యాదికంవేదమేవానలసో
 జపేత్ - యస్మాత్తంబ్రాహ్మణస్య శ్రేష్ఠంధర్మకాంక్షాన్యదయోవదంతిఅన్యఃపునస్తతోచక్రష్టాధర్మమునిభిరువ్యతే - ఉత్తస్యేవవేదాభ్యాసా
 దేఃపూర్వజాతిస్తరణద్వారేణసాక్షుతేతుత్వంవత్తుంపునరభిధానం | ౧౪౭ || వేదాభ్యాసేనేతి || పతకంవేదాభ్యాసకాచరపాహంసాభిః
 పూర్వకవశ్యజాతింస్తరతి | ౧౪౮ || తతఃకిమరతః || పార్వికీమితి || పూర్వజాతింస్తరణ - జాతిమిత్యేకత్వమనాకాంక్షితత్వాదివివ
 షీకం - విహునిజన్మానిస్తరం వేదకుగళాజన్మజరామరణభూతాన్యపిస్తరణసంసారేవిరజ్యతాబ్రహ్మచారిప్రమథ్యసతి - క్రవణమన
 భ్యానైస్సాత్మకరోతి - తేనచానంతమవిసావరమానందాదిచ్ఛలక్షణంసాక్షుఖంప్రాప్నోతి | ౧౪౯ || సావి త్రానితి || సాదిత్రి

దేవతాకాకాపూమాఅనిష్టనిపుత్వధాంకాంతిపూమాకాపాణమాస్యామావాస్యయాఃసర్వదామర్యాత్ - తథాఅగ్రహణ్యన్యాః
 ధ్వంకృష్టాప్తామితిస్మృత్యాచాప్తకాభ్యేనకమకాత్రాధేనచతదంతరితకృష్టనవవిమూచాస్యప్తకాభ్యేనపరలోకకాకాపిత్యాయజేత్ |
 ౧౫౦ | దూరాదితి || మైత్రత్యా మిమవిజేతమతిత్యాభ్యధికంభవ ఇతివిష్టుపురాణవచనాదేవవిధాదగ్ని గృహధూరాన్ను త్రపురిష పా
 దప్రజాసకలోన్మిష్టాన్నాని - నిషిచ్యతఇతినిషికంరేకశ్చిత్పుజేత్ | ౧౫౧ | మైత్రమితి || మిత్రదేవతాకత్యాన్మైత్రఃపాయః కష్టక
 త్యాన్మైత్రంపురిషత్పుగం - తథాదేవప్రసాధనప్రారన్నానదంతథావనాంజనదేవార్చనాదితూర్వాన్మృషివకుర్యాత్ - తూర్వాన్మృశభేనరా
 త్రశేషదిశ్చూర్వభాగావివవితేత్ - పదాథకమాత్రవిధిపరత్యాచ్యస్యపాతకమోపినాదరణీయః - సహిన్నానానంతరంబంతథావనం |
 ౧౫౨ | దైవతానీతి || పామణాదిమయానిదైవతాని - ధర్మప్రథానాంశ్చబ్రాహ్మణా-రక్షాధంరాజాదికంగురూంశ్చపిత్రాదీనమా
 చాస్యాదివర్షసుద్రక్షుమభిముఖాశ్చేత్ | ౧౫౩ | ఆభివాదయేదితి || గృహగతాకగురూనభివాదయేత్ - తేహంచస్వీయమాసనంఉచ
 తేష్టుంచదద్యాత్ - విధాంజలిశ్చగురుసమీపేఆసీత - గర్భతశ్చపుష్టదేశేనుగచ్ఛేత్ - ఉక్తేష్యయమభివాదనాద్యాచారఃఫలాభిధానాయుపు
 నరుచ్యతే | ౧౫౪ | శ్రుతిస్త్రుక్యుదితమితి || వేదస్త్రుతిభ్యాంసమ్యగుక్తంస్వేషకమకనుఅభ్యయనాదివ్యంగతేష్వసంబద్ధం ధర్మకస్యకా
 మంసాధూనామాచారమనలసస్సన్నితాంతంసేవేతేతిసామాన్యేనాచారానుష్ఠానోపదేశఃఫలకథనాయ | ౧౫౫ | ఆచారాదితి | ఆచారా
 ద్యేవోక్తమాయః - అభిమతాశ్చప్రజాఃపుత్రపాత్రమహిత్రాత్తితాః - ప్రభూతంచధనంలభతే - అకుభఫలసూచకంచదేహాశ్చమలమణమాచా

నునిత్యశఃపితౄంశ్చైవవాప్తకాస్వర్షేన్నిత్యమన్వప్తకానువ | ౧౫౦ | దూరాదావసథాన్నుత్రందూరా
 త్పాదావసేదనమ్ | ఉచ్చిష్టాన్నంనిషేకంబదూరాదేవనమాచరేత్ | ౧౫౧ || మైత్రంప్రసాధనంస్నానం
 దంతథావనమంజనమ్ | ఈశ్వరంచైవరక్షాధం గురూసేవవపర్వసు | ౧౫౩ | ఆభివాదయేద్వృధాంశ్చద
 ద్యాచైవవాసనంస్వకమ్ | కృతాంజలిరుపాసీతగచ్ఛతఃపుష్టతోన్వియాత్ | ౧౫౪ | శ్రుతిస్త్రుక్యుదితంస
 వ్యోజ్యేబద్ధంస్వేముకమకను | ధర్మములం నిషేవేత సదాచారమతంద్రితః | ౧౫౫ | ఆచారాల్లభతేవ్య
 యురాచారాదీస్థితాఃప్రజాః| ఆచారాధనమక్షయ్యమాచారోహంత్యలక్షణమ్ | ౧౫౬ | దూరాచారోహి
 పురుషోలోకేభవతినిందితః | దుఃఖిభాగీవసతతంవ్యాధితోల్పాయురేవ | ౧౫౭ | సర్వలక్షణహీనోపియ
 న్నదాచారవాన్నరః | శ్రద్ధధానోనసూయశ్చశతంపమాణిజేవతి | ౧౫౮ | యద్యత్పరవశంకమకతత్రద్య
 త్సేనవజాయేత్ | యద్యదాత్మనశంకుస్యాత్తత్రత్యేవేతయత్నతః | ౧౫౯ || సర్వంపరవశందుఃఖంసర్వమా
 త్రవశంసుఖమ్ | ఎతద్విద్యాత్సమాసేనలక్షణంసుఖదుఃఖయోః | ౧౬౦ | యత్కర్మకుర్వతోస్యస్యాత్పరి
 తోహంతరాత్తనః | తత్ప్రయత్నైనకుర్వీతవిపరీతంకువజాయేత్ | ౧౬౧ | ఆచార్యంచప్రవక్తారంపితరంమా
 తరంగురుమ్ | నహింస్యాద్యాప్తాణాగచ్ఛనరాన్వశ్చైవతవస్వినః || ౧౬౨ | నాస్తిక్యంవేదనిదాంచదే
 వతానాంచకుత్సనమ్ | ద్వేషందంభంచమానంచక్రోధంతైశ్శ్శ్యందవజాయేత్ | ౧౬౩ | పరస్యదండంనో

రోనిష్ఠలయతి - ఆచారాభ్యధర్మకాంతిసూచితార్తిష్టనానాత్ | ౧౫౬ | దూరాచారోహితి || యస్మాద్దూరాచారఃపురుషలోకేగహా
 తస్యాన్యత్ - సర్వదాదుఃఖాన్వితోరోగవానల్పాయుశ్చభవతి - తస్మాత్సదాచారయంతస్యాన్యత్ | ౧౫౭ | సర్వలక్షణహీనోపితి || యస్య
 తాచారవాక్శ్రద్ధాన్వితఃపరదోహనభిధాతాసమభాసూచకలక్షణమస్యాపికతాయుభవతి | ౧౫౮ | యద్యదితి || యద్యత్కమక
 చరాధీనంసరప్రార్థనాదిసాధ్యం - తత్రద్యత్సతోవజాయేత్ - యద్యత్సాన్వధీనందేహవ్యాపారసాధ్యంపరమాత్మవిచారాది- తత్రద్యత్సతో
 నుతిష్ఠేత్ | ౧౫౯ | అత్రహేతుమాహ || సర్వంపరవశమితి || సర్వంపరప్రార్థనాదిసాధ్యందుఃఖహేతుః - సర్వమాత్సాధీనంసుఖహే
 తుః - ఎతత్సుఖయోఃకారణంజానీయోత్ | ౧౬౦ | యత్కర్మేతి || యత్కర్మకుర్వతోస్యనుష్ఠాతుఃపురుషస్యాంతరాత్తనఃకుష్టిస్యాన్
 తి - తత్ప్రయత్నైవతోనుష్ఠేయం - అరుష్టికరంవజాయేత్ - వితచ్ఛానిహితానిషిద్ధగోచరంచైకత్వకవిషయంచ | ౧౬౧ | ఆచార్యంచే
 తి | ఆచార్యముపసయనపూర్వకవేదాధ్యాపకం - ప్రవక్తారంచేదాధ్యాయవ్యాఖ్యాతారం - గురుంఅల్పంచాదిమమవయస్యేక్యక్తం - ఆ
 చార్యాదిం స్తునహింసేత్ - ప్రతిమాలాచరశేత్రహింసాశబ్దః - గోవిందరాజస్మై - సామాన్యేసహింసానిషేధాత్ ఆతతాయినాన్యేతాన్నహిం
 స్యాదితివ్యాఖ్యాతవాక్ - తదయంక్తం - గురుంచాచారవృద్ధావేత్యనేనవిరోధాత్ | ౧౬౨ | నాస్తిక్యమితి || నాస్తిపరలోకఇతిబుద్ధిం - వే
 దశస్త్రదేవతానాంచనిదాంశ్చుర్యంధర్మకనుత్సాహభిమానకోపక్రార్యాణిత్యజేత్ | ౧౬౩ | పరస్యేతి || పరస్యహననాథంక్రద్ధస్యకా

వందాది - సూక్ష్మివత్ - సచపరగాత్రేనిపాతయేత్ - తుత్రావ్యభాష్యాదాసాదేరస్యత్ర - కృతాపరాధానేతాననూసనాథాంరజ్జ్వావేను
 ఏకేనవేత్వాదివత్సూచాగ్రకారేణతాదయేత్ | ౧౬౪ | బ్రాహ్మణాయేతి || ద్విజాతిరసిబ్రాహ్మణస్యకనవాథాందందాదికముద్యమైస్త్వి
 వసతునిపాత్యవమనకతంతామిప్రాదిసరకేత్రమతి | ౧౬౫ | తాదయిత్వేతి || తృణేనాపిక్రోధాద్యుద్ధితుర్వకంబ్రాహ్మణంతాదయిత్వా
 ఏకవింశతిజన్మానిపాపయోనిమనునకాదియోనిమజాయతే | ౧౬౬ | ఆయుఃస్యకనస్యేతి | ఆయుఃస్యకనస్యబ్రాహ్మణస్యాంగకాస్త్రాస
 నిజ్జతయోశోణితముత్పాద్యపరలోకేవమహద్భుతాభిప్రీతి | ౧౬౭ | శోణితమితి || భిక్షాదిహతబ్రాహ్మణాంగనిగతంబుధిరంభూమిచది
 తంయోజతోభూభిష్యన్ముతాకాపిండికరోతితావత్సంభ్యానివమోచిపరలోకేశోణితోత్పాదకఃప్రహరూప్తైఃశ్వశృగాలాదిభిరభావ్య
 తే | ౧౬౮ | నకదాదిదితి || తన్నాదవగోరకాదితోమభిజ్ఞోబ్రాహ్మణేదందాద్యుద్యమసనిపాతకుధిరస్రావణానిపాపవ్యపిగుర్యాదివివారోక్త
 త్రియోబ్రయస్సోపసంహరః | ౧౬౯ | అథామిదాకతితి | అథర్షేణవ్యవహరతీతిఅథామిదాకః - శాస్త్రప్రతిపిత్థాగమ్యాగమనాద్యమస్తా
 తాయోమానుషః - యస్యచసామ్యవ్యవహరనిగయోదౌచమిథ్యాభిధానమేవధనూపాయః - అసత్యమభిధానాతోచధనంయోగ్యమ్
 తీత్యధాః - యశ్చపరహింసాభిరతః - నాసామిహలోకేసుఖయ్యుక్తవరతే - తన్నాదేతన్నకతావ్యమినించానిషకఃకల్ప్యతే | ౧౭౦ |
 నసేదన్నపీతి || శాస్త్రవిహితమనుభవకథనాద్యభావేనఅవసేదన్నపికదాచిన్నాథమేబుద్ధింకుర్యాత్ - యన్నాదధమనవ్యవహరిణోయద్య

ద్యచ్ఛేతుగ్రద్ధోనై నంనిపాతయేత్ | అస్యత్రపుత్రాభిప్రాయాద్వాశిష్ట్యథంతాదయేత్తుతా | ౧౬౪ || బ్రా
 హ్మణాయావగురైవద్విజాతిర్వధకావ్యయా | శతంవమోశితామిప్రేనరకేపరివతతే | ౧౬౫ | తాద
 యిత్వాత్మణేనాపిసంరంభాన్తతిపూర్వకమ్ | ఏకవింశతేమాజాతీపాపయోనిమజాయతే || ౧౬౬ | ఆయుఃస్య
 మానసోత్పాద్య బ్రాహ్మణస్యాస్పృగంగతః | దుఃఖంసుమహదాప్తోతిప్రేత్వాప్రాజ్ఞతయానరః | ౧౬౭ |
 శోణితంయూషతః పాంసూసంగృహ్ణోతిమహీతలాత్ | తావతోద్దానముత్రాన్వైశ్శోణితోత్పాదకోద్యతే |
 ౧౬౮ || నకదాదిద్విజేతస్పాద్విద్వానవగురేదపి | నతాదయేత్తృణేనాపిసగత్రాత్పావయేదస్మక్ | ౧౬౯ |
 అథామిదాకోనరోయోహియస్యచాప్యస్మతంధనమ్ | హింసారతశ్చయోనిత్యంనేహపాసుఖమేధతే | ౧౭౦ |
 నసేదన్నపిధమేణమనోధమేనివేతయేత్ | అథామిదాకాణాంపాపానామాశుపశ్యణవివర్యయమ్ | ౧౭౧ |
 నాధమోత్పరితోణోకేసద్యఃఫలతిగౌరివ | శనైరావతమానమృతమృత్తులానికృంతతి | ౧౭౨ | యదినా
 త్తనిపుత్రేమనజేత్పుత్రేమనప్త్రమ | నత్వేనమృతృతోధమఃకగుర్భవతినిష్కలః | ౧౭౩ | అథమేదై
 ధతేతావత్తతోభద్రాణిపశ్యతి | తతస్సుపత్నాజయతిసమూహస్త్రివిసశ్యతి | ౧౭౪ | సత్యధమాగ్ర్యవృత్తే
 మశౌచేచైవారమేత్సదా | శిష్యాంశ్చశిష్యాద్ధమేణవాగ్బాహూదరసంయతః | ౧౭౫ | పరిత్యజేదథా

ప్యాపాతతోధనాదిసంపద్యాగిసూపిద్యశ్యంతే - తథాపిలేమమథామిదాకాణాంఅధమనాపరాదివ్యవహరిణాంపాపినాంతజ్ఞునికమరిత శాలి
 నాంశీఘ్రంధనాదివిపర్యయాపిద్యశ్యంతే - తంపశ్యన్నాథర్షేధియందద్యాదివిషయకాంతావ్యవహరంబద్ధితవా | ౧౭౧ | నాధమ
 ఇతి || శాస్త్రేణనియమితకాలపరిపాకత్వాచ్చుభామధకమణాం - అథర్షేన్మపిరఃగౌరివతతాల్మవేనకఫలతి - ఇహభూమిపక్షేసాధమ్య
 దృష్టాంతః - యథాభూమిరుప్రసజమాత్రాతప్రపశురపశేభిమఫలప్రసాప్రవికసంబితాసభవతి - తింతునియమఫలపాకసమయమాసాద్య
 పశుపక్షేవైధమ్యదృష్టాంతః - యథాగోపశుకోహదిసాసద్యఃఫలతి - నైవమధమః - తింతుక్రమేణావతమానఃఫలాన్తభిభవన్న
 ధమక క్తుర్తులానిధింతతి - మూలచ్ఛేదేనసర్వసాశోలక్యతే - దేహధనావ్యన్వితోనశ్యతీత్యధాః | ౧౭౨ | యదితి || యదిస్వయంకర్తు
 ర్దేహాధనాదినాశంఫలంసజయతితదారమ్భత్రేమనూచేత్తత్పూత్రేమజనయతి - సమనిష్కలనివధవతి - ననలస్యకృతస్యకమణికథమస్య
 త్రఫలజనకత్వం - ఉచ్యతే - తుత్రాదినాశస్యపితుఃక్షేకేమతుత్వాచ్చాస్త్రీయత్వాచ్చాస్యాథాస్యనావిత్వాసాచార్యః | ౧౭౩ | అథమే
 దతి || అథమేణపరక్రోహాదినాతావదాపాతతోగ్రామధనాదివాపధాతే - తతోభద్రాణిమమృత్యుగవాత్వాదీనిలభతే - తతశ్చబ్రూణస్వస్త్వా
 దపశ్యష్టేణయతి - చత్వాత్మీయకాకాలేనాధమనపరిపాకవకాక్షేహాధనతనయాదిసహితోవిసశ్యతి | ౧౭౪ | సత్యధర్మార్థవృత్తేషి
 తి || సత్యధమనచాచారకాచేమసర్వదారణంకుర్యాత్ - శిష్యాంశ్చనుశాసనియోగభాష్యాతుత్రదానచ్చాత్రాగ్రజ్ఞావేనుదేశనవేతివ
 త్యూచాగ్రకారేణకాదయేత్ - ఉత్తానామపృథిభానమాదరాథం - వాగ్బాహూదరసంయతశ్చస్యాత్ - దార్పణయమఃసత్యభాషితా
 నామసంయమావాచులలేనకస్యావ్యపీదనం - ఉదరసంయమోయథాలభ్యాభిశంసం | ౧౭౫ | పరిత్యజేదితి || యోజధానాధమ

విరోధినాభవేతాంతాచరితర - యథాచార్యాదిసాధ్వాజ్ఞానం - దీక్షాదినేయజమానస్యచక్షుష్పగమః - ఉదర్కఉత్తరకాలః - తత్రాను
 ఖంయత్రధర్మభేదమనుపిచరిత్యజేద - యథాపుత్రాదిపోష్యచగ్గయో క్తస్యసర్వస్వదానం - లోకవిక్రమ్మంయత్రలోకానాంవిక్రోశః -
 యథాకరామభ్యుత్థాదిమగోవధాది || ౧౭౬ || నపాణిపాదవచలభి || పాత్యాదివచలంత్యజేత్ - అనుచయ క్తవస్తూపాదానాదిపాణి
 వాచలం - చరస్త్రీక్రమణాదిరసోనేత్రచాచలం - బహుగవ్యావదితావాక్యాచలం - అన్యజుఃకుటిలోనస్యాత్ - చరద్రోహూ హింసార
 చకంశేష్టంధియంచశకుర్యాత్ || ౧౭౭ || యేనేతి || బహువిధకాస్యాభాసంభవే - పితృపితామహాద్యనస్థితవిచిత్రాస్యాగ్ధోనస్థితవ్యః -
 తేనగచ్ఛన్నరివ్యతే - నాథమేకాగహింస్యాత్ || ౧౭౮ || ఋత్విగిత్యాదివచనద్యయమేకంవాక్యం || ఋత్విగాదిభిర్యాక్లలహంశకుర్యా
 త్ - శాంర్యాదిక ద్రావురోహితః - సంక్రితాఅనుజీవినః - జ్ఞాతయఃపితృతయః - సంబంధినఃస్యాలకాదయః - వాంఛమామృతయః - జా
 మయోభిసీస్తుపాద్యాః || ౧౭౯ || ౧౮౦ || ఏతైరితి || ఏతైఃఋత్విగాదిభిస్సమావివాదాన్సరిత్యబ్రహ్మతపాపైఃప్రమువ్యతే - తథైతై
 ర్వివాదైరుపేక్షితైరిమానవత్వమాణాలోకాగృహస్థాజంతుః || ౧౮౧ || ఆచార్యభి || ఆచార్యోబ్రహ్మలోకస్యప్రభుఃతేన సహవి
 వాదచరిత్యాగేనతత్సంతుష్ట్యకుబ్జులొకప్రాప్తిర్గాంధర్వలోకేశత్వం - వివంప్రాజాపత్యాదిలోకేశత్వం - ప్రాజాపత్యేపితాప్రభుః-
 నిధిరియతే - దేవలోకస్యఋత్విజః - వివము త్రత్రాపిత్రత్వలోకేశత్వంబోధ్యవ్యం || ౧౮౨ || జామయభి || ఆపురసాం లోకేశా

తావాయాస్యాతాంధర్వవజితౌ | ధనుఃచాస్యనుభోదర్కం లోకవిక్రమ్మ మేవచ || ౧౭౬ || నపాణిపా
 దవచలోన నేత్రచపలోన్యజుః | నస్యాద్వాక్చపలశ్చైవనపరద్రోహాకమూఢిః || ౧౭౭ || యేనాస్యపితరో
 యాతాయేనయాతాపితామహః | తేనయాయాతృతాంమూగంతేనగచ్ఛన్నరివ్యతే || ౧౭౮ || ఋత్వి
 క్షురోహితాచార్యై గ్మాతులాతిధిసంక్రితైః | బాలవృద్ధాతురై ర్వైద్యైజ్ఞాతైః సంబంధితాంధవైః ||
 ౧౭౯ || మాతాపితృభ్యాంజామిభి భ్రాతృభ్యైత్రైభ్యార్యయాదుహిత్రాదానవగ్నేణవివాదంసమా
 చరేత్ || ౧౮౦ || ఎతైర్వివాదానంత్యజ్ఞసర్వపాపైఃప్రమువ్యతే | ఏభిరిత్యేచ్ఛజయతిసర్వాలోకా
 నిమాగృహీ || ౧౮౧ || ఆచార్యోబ్రహ్మలోకేశఃప్రాజాపత్యేపితాప్రభుః | అతిధిస్త్వింద్రలోకేశోదే
 వలోకస్యచిత్వాజః || ౧౮౨ || జామయోపురసాంలోకేవైశ్వదేవస్యవాంధవాః | సంబంధినోహ్యపాంలొ
 కేపునివ్యాంమాతృమాతుతా || ౧౮౩ || ఆకాశేశానువిజ్ఞేయాబాలవృద్ధకృశాతురాః | భ్రాతాజ్యేష్ఠస్సమఃపి
 త్రాభార్యాపుత్రఃస్వకాతనుః || ౧౮౪ || భాయాస్వాదాసవగ్గచ్ఛదుహితాకృతణంపరమ్ | తస్మాదేతైర
 ధిక్షిప్తసహితాసంజ్వరస్పదా || ౧౮౫ || ప్రతిగ్రహంసమభోకపి ప్రసంగంత్రవజయేత్ | ప్రతిగ్రహ
 నివ్యాస్యాకుబ్రాహ్మంతేజఃప్రశామ్యతి || ౧౮౬ || సద్రవ్యాకామభిజ్ఞాయవిధింధమ్యకంప్రతిగ్రహప్రా
 జ్ఞఃప్రతిగ్రహంకుర్యాదవసీదన్నపిత్తుథా || ౧౮౭ || హిరణ్యంభూమి మత్స్యంగా మన్నంవాసస్త్రీలాగ్ముత
 మ్ | ప్రతిగృహ్లాన్మవిద్వాంస్తుభస్తీభవతి దారువత్ || ౧౮౮ || హిరణ్యమాంబురన్నంవగోభూశ్చపృష్ఠపత
 ననుమ్ | అశ్వశ్చతుస్తవంనాసోఘృతంతేజస్త్రీలాఃప్రజాః || ౧౮౯ || అతపాస్తవనధీయానఃప్రతిగ్రహ

మయఃప్రభవంతి - వైశ్వదేవలోకేవాంధవాః - వరుణలోకేసంబంధినః - భూర్లోకేమాతృమాతుతా || ౧౮౩ || ఆకాశేశాస్త్వితి || కృశః
 కృశభనస్సంక్రితోవిపక్షిః - బాలవృద్ధసంక్రితాతురాంతరిక్షేప్రభవంతి - భ్రాతాచ్యేష్ఠఃపితృకుల్యః - తస్మాత్సోపిప్రజాచలలోకప్ర
 భుః - భార్యాపుత్రాచస్వకరీరమేవతఃకథమాత్మనైవసహవివాదస్సంభవతి || ౧౮౪ || భాయేతి || స్వదాసవగ్గచ్ఛనిత్యానుగతత్వాత్
 ఆత్మభాయేవసవివాదాహుః - మహిరాచపరంకృపాపాత్రం-తస్మాదేతైరధిక్షిప్తస్వకాతసంభావస్సహిత - నకువివదేత్ || ౧౮౫ || ప్ర
 తిగ్రహంసమభోకపి || విద్యాతపోవ్యత్రసంపన్నతయాత్రతిగ్రహేధికార్యపి - తత్రపునఃప్రవృత్తింర్యజేత్ - యస్మాత్ప్రతిగ్రహేణ వేదాభ్య
 యవానిమిత్రచభావశ్చేషమేవవినశ్యతి - యాత్రామాత్రప్రసిద్ధ్యభామితివిహితస్యాపిప్రతిగ్రహస్యబ్రాహ్మణప్రభావప్రశమనఫలత్వకథ
 నాథామిదంచవచనం || ౧౮౬ || సద్రవ్యాకామితి || ద్రవ్యాకాంతితిగ్రహంధమాగ్గయహితంభాసంగ్రాహ్యజేవతాప్రతిగ్రహమంతాది
 కమజ్ఞాత్వాత్సూర్యావసానంగచ్ఛన్నప్రప్రాజ్ఞానప్రతిగ్రహాయోక్తింపునరనాపది || ౧౮౭ || హిరణ్యమితి || స్వగ్లాదీక్రతస్యాభ్యాయ హి
 నస్తిచరిగృహ్లాన్మవిద్వాంసంయోగేనదారువద్భస్తీభూతోభవతిపునరుత్పత్తింసలభతే || ౧౮౮ || హిరణ్యమితి || అవిదుఃప్రతిగ్రహీతుర్భుగో
 శ్చత్రరీరంఉపతోదహతః - ఉపదాపేభావాదిక స్తస్యేదంరూపం - భూగవోద్విగత్యవివక్షయోంద్వివచనం - ఎవంహిరణ్యమన్నంచాయరో
 వతః - అశ్వశ్చతురిత్యాదిమవిభక్తివిచరితానాదోషఇత్యేకవచనం - తస్మానువంగః || ౧౮౯ || అతపాస్తవీతి || యస్తపోవిద్యాసూర్యః

బి: || ౧౯౫ || అధోద్యుష్టిరితి || అధోద్యుష్టిః నిబిషయస్యాపనాయశతతమధవివనిరీక్షతే - నిష్క్రూరిర్నిష్క్రూరతా - తయాచరతివిష్క్రూరి
 తః - స్వాధానాధనతత్పరః పరాధాఖండనేన - శతోవక్త్రః - మిథ్యావివేకః కపటవిషయవా - బకవ్రతంచరచీరికవ్రతచరః - బో హ
 ప్రాయోగమానమాననరుచితయా - మిథ్యావివేకస్స స్నేహంతో భవతీతి గాఢాబకవ్రతశబ్దః || ౧౯౬ || యేనికవ్రతశబ్దః || యేనికవ్రతంచరచీరి
 లవ్రతంచరంతితే బ్రాహ్మణానేన సావహేతునాకమణా అంభతామిద్రామిద్రానరకేతంతి || ౧౯౭ || నభమకస్యేతి || భమకస్యవ్యాజేన
 సావంశ్యత్వా - ప్రాయశ్చిత్తరూపం ప్రాజాపత్యాదివ్రతంచావమనయంతి తేన వ్రతేన తత్సామం ప్రచ్ఛాద్యమథర్వాణామభిమతస్థానాతి
 స్త్రీసూత్రమూర్ధాదిజనమాహనంకుర్వన్నతిత్తే || ౧౯౮ || ప్రత్యేకాచేత్యాదిక్లౌకవ్యయం - ప్రభమంసుబోధం - అబ్రహ్మచారిణా బ్రా
 హ్మణోబ్రహ్మచర్యాదిలింగం మేఖలాజనపందాది - తద్విభావలీత ప్రవ్యుత్పాదితాద్రుణాదిసాజీవతి - నబ్రహ్మచర్యాదిసంయత్సామం
 తదాత్మన్యాచరతి - మక్కురాదిర్యగ్యోనాహోత్పద్యతే - తస్మాదేతన్నరకభవ్యమితి సిద్ధిః కల్ప్యతే || ౧౯౯ || ౨౦౦ || పరకీయేతి || ని
 పానంబూధారః పరకృతపుష్కరిణ్యాదిమనకదాబిత్వాన్నియార్ - తత్రస్మాత్సామం ప్రచ్ఛాదకత్తుర్వత్సామం రస్యాం శేనవశ్యమాణ చ
 మథాధాగరూపేణ సంబధ్యతే - అకృత్రమనవ్యసంభవేతరకృతేన పుష్కరిణ్యాదాప్రాప్య దానార్పణం పసిండానుద్ధృత్యసామరవ్యం - తదాహ
 నాజ్ఞానలక్ష్మీ || ౧౯౯ || పంపసిండాననుద్ధృత్యసామరవ్యవారము | ఉద్ధృత్యచరురపిండాహారకేసామరవ్యచరణ || సామరవ్యచరణ

యేదేవాన్నిత్యంత్వైవిచిత్రతః | ౨౦౧ | యానశయ్యేతి || అన్యేతిప్రకృతఃపునఃపరామృత్యతే - పరస్యయావాదీస్యదత్తానిఉపయ్యం
జానస్తదియపాపచతుర్థాధ్యాయతః - ఆదత్తానితరస్యానుకుత్యభావశ్చవివక్షితః - తేనసర్వాన్తోత్పప్తమతమాపావా ఉపయోగార్థాత్
స్యానావాపరిధిః | ౨౦౨ | నదీస్యతి || సద్యాదిమసర్వదాస్మానమాచరత్ - దేవభూతేస్యితరటాకవిశేషణం - దేవసంబంధితేనప్ర
సిద్ధేషుసరస్సు - గత్రేమిత్తభనుస్సుకానేభ్యోన్మానగతిమ - తమక్రంతంబంధోగపరిశిష్టే | ౨౦౩ | భనుస్సుకాప్రాణ్య మ్మచగతిర్యాసాంనవిద్యతేన
తానదీగర్భవహగ్రాస్తాఃపరిశీలితాఇతి || చతుర్థాస్తప్రమాణంభనుః - ప్రప్రవతేతునిర్భూరేమచ - అనేనైవపరకీయనిపానవ్యాప్తి
సిద్ధాయత్పృథగ్వచనంతదాత్మియాత్పప్తకటాకాదిమస్మాద్యమక్షానాథాం - తదపిసద్యాద్యసంభవేద్రవ్యవ్యం | ౨౦౪ | యమానితి ||
నియమాపేక్షయాయమానుస్థానగౌరవజ్ఞాపనాథామిదం - నతునియమనిషేధాథాం - ద్వయోరేవశాస్త్రార్థత్వాత్ యమనియమనివేకశ్చ
మునిభిరేకకృతః - తదాహయాజ్ఞకల్పః || ౨౦౫ | బ్రహ్మచర్యంబంధాయోగిభ్యానంసత్యమకల్పతా | అహంసాస్త్రేయమాభుర్యేదమశ్చ
తియమాస్త్రైతః || స్నానంనూనూపవానేచ్యాస్వాధ్యానాదపనిగ్రహః | నియమాగురుశుశ్రూషాకాచాక్రోధాద్రమాదతాఇతి || యమని
యమస్సూనజ్ఞానమస్తస్మాదనియమత్వానేనాప్యహంసాదియాసంయమమనుషిష్టే - నియమానమతిష్ఠన్నపియమానుస్థానరహితః పతతి
త్యయంయమస్తుత్యభగితి - మేధావిధిగోవిందరాజే - హంసాదిప్రతిషేధాథాం యమాః - వేదమేవజపేన్మిత్యమిత్యాదయానుష్ఠేయ
మాపానియమాఇతిచ్యావక్షతే || ౨౦౬ | అహంసాసత్యవచనంబ్రహ్మచర్యమకల్పతా | అస్త్రేయమితిపంచైతేయమావైపరిశీలితాః || అక్రో
ధాగురుశుశ్రూషాకాచమావరలాఘవం | అప్రమాదశ్చసతతంపంచైతేనియమాస్త్రైతాఇతి | ౨౦౭ | నాక్రోధియేతి || అసతీతవేదేనూ

జానఎనసస్త్వైత్తురియథాక్ | ౨౦౮ | నదీమదేవభూతేమతటాకేమసరస్సుచ | స్నాననిసమాచరేన్ని
త్యంగరప్రప్రవణేమచ | ౨౦౯ | యమాసేవేతసతతంననిత్యంనియమాబుధః | యమాన్పతత్యకుర్వా
నోనియమాకేవలభజ | ౨౧౦ | నాశ్రోత్రియతతేయజైగ్రామయాజిత్యతేతథా | స్త్రియాక్షిజే
నచసూతేభుంజితప్రాహ్మణ్యనిత్ | ౨౧౧ | అగ్నికమేతత్సానాంయత్రజుహ్వత్యమిహవిః | ప్రతీ
పమేతదైవానాంతస్తాత్తస్మరివర్ణయేత్ | ౨౧౨ | మత్తక్రుద్ధాకురాణాంబనభుంజితకదాచన | కేశకీటావ
చన్నంపదాస్సప్తంబకావతః || ౨౧౩ | ధూమన్నువేక్షితంచైవసంస్పృష్టంచావృషక్యయా | పతత్రి
ణావలిభంపశునాసంస్పృష్టమేవచ | ౨౧౪ || గవాచాన్నముచఘ్రాతంఘ్రుష్టేన్నంచవిశేషతః | గణాన్నంగ
ణికాన్నంచవిమషాంచజుగుప్సితమ్ | ౨౧౫ | స్తేనగాయనయోశ్చిన్నంతక్షోవాధుషికస్యచ | దీక్షితస్యక
దర్యస్యబద్ధస్యనిగడస్యచ || ౨౧౬ | అభిశస్తస్యపండస్యపుంశ్చల్యాదాంభికస్యచ | శుక్తంపర్యుషితంచైవ
మాద్రస్యోచ్ఛిష్టమేవచ || ౨౧౭ | చికిత్సకస్యమృగయోః పూరస్యోచ్ఛిష్టభోజనః | ఉగ్రాన్నంసూతికా

చక్రాంతేయజైఅగ్నిశామియాదూర్ధ్వమవిభోజనయాగ్యసమయేబ్రాహ్మణోనభుంజిత - తథాచమానాంయజ్ఞేనముత్తిజాస్త్రీయానపుం
సతేనచయత్రయజ్ఞేమూయతేతత్రకదాచిస్సభుంజిత | ౨౧౮ | అగ్నికమితి || పూర్వోక్తాచమయజ్ఞాకదయత్రహూమంకుర్వంతి త
త్కమశిష్టానాం అగ్నికమగ్నికంగ్రేఘం - రేవస్థానేలకారః - వేదానాంపరిమాలంతస్తాదేతద్దోమంసకారయేత్ | ౨౧౯ | మత్తక్రుద్ధాకురా
ణామితి || ముద్దుక్రుద్ధవాగ్ధితానామన్నంతథావేకకీటసంసగమప్తంపాదేనచేచ్ఛాతస్సంస్పృష్టమన్నంభుంజిత || ౨౨౦ | ధూమన్నుచి || ధూ
మన్నుచ్యుపండకాశగోఘ్నుత్యాదిపతితావేక్షితం - రజస్వలయాచస్పృష్టంపక్షిణాచకాకాదివాస్వాదికంకుక్కురేణచస్పృష్టమన్నంభుం
జిత || ౨౨౧ | గవం || యదర్చంగగ్రాహతం - ఘ్రుష్టేన్నంకోభోక్తాత్మిష్టమస్తాన్నంసత్రాదోయద్దీయతే - విశేషతఇతిభూరిదోషతయా
ప్రాయశ్చిత్తగౌరవాథాం - గణాన్నంశత్రాహ్మణసంభూత్తం - గణికావేశ్యాతవ్యాఅన్నం - తచ్చనభుంజిత | ౨౨౨ | స్తేనేతి || వేదగా
యనజిమీనూసృథాచమస్త్రీనివిన్యోజ్యుజ్జనజేనాన్నంభుంజిత - తథాయజ్ఞేదీక్షితస్యప్రాగగ్నిషామియాత్ - కదర్యస్యకృతంస్య - నిగ
దస్యేరిత్యతీయాథేషష్టి - గోవిందరాజస్తు - బద్ధశబ్దస్యబంధనైవిదానాప్యయానిగతైర్నిగతస్యదత్తాణానిగదస్యేరిత్యాఖ్యాతవాత్ |
౨౨౩ | అవిశస్త్రేతి || మహాపాతకేత్వేనసంజాతల్పకవిక్రోశస్య - నపుంసకస్య - పుంశ్చల్యాద్యనిచారిణ్యాఅగణికాయా అపి - చాంధి
కస్యభక్తనాథమచారిణాబైచాలప్రతికాదెరన్నంభుంజిత - శుక్తంయత్పృథావతోమధురందధ్యాదిసంపర్కవశేనచాక్షాదిభావంగతం -
చర్యుషితంరాత్యంతరికం - మాద్రస్యాన్నంచనభుంజితేతేపంబంధః - ఉచ్ఛిష్టంచభూతావశిష్టేన్నమవిశేషాత్కస్యాపిసభుంజిత - గురూచ్ఛి
ష్టంకువిహితత్వాభివ్యం - గోవిందరాజస్తు - మాద్రస్యోచ్ఛిష్టంతచ్చైవశిష్టస్థాల్లిసమపిసభుంజితేత్యాహ | ౨౨౪ | చికిత్సకస్యేతి ||

పాపికాయాః పాపసహసేష్యదోషః - తథానర్వకమహాస్త్రిపరతంత్రాణాం - అనిగః తాతాసంచ సూతరాస్తం - అభిష్టికరమస్తం చ
నభంజితే || ౨౦౭ || రాజాస్త్మితి || రాజాస్తం రేఖానాశయతి - ఇతః పదదోషదశానాత్రవన్నభాగం నిషేధకత్వంతే - ఎవము క్రరత్రాపి
పూర్వమనిషిద్ధస్యదోషదశానాచేవనిషేధకత్వసం - నాద్యామ్బుద్రస్యతత్వాస్తమినిషేధివ్యతిరేకతరమణఫలకభనమిదం - శూద్రస్య చ
త్వాస్తమభ్యయనాదినిమిత్తం రేఖానాశయతి - సువణాపారస్యాస్తమాయుః పరమాకారాస్తంభానినాశయతి || ౨౦౮ || కారుకా
స్తమితి || కారుకస్య సూపకారాదేరస్తంప్రజామపత్వం నిహంతి - చమకారాదేః కారుకత్వే నిబిషదశాన్యాయేనభ్యర్థిత్వే దోషః - నిర్ద
జకస్యాస్తంబలం హంతి - గణగణికాయారస్తంబకర్తృంతరాజీరేభ్యస్త్వేదాదిలారేభ్యః తద్విధి || ౨౦౯ || పూయమితి || చిత్తకస్యా
స్తంపూయం పూయభాగం సమదోషం - ఏవం పుంశ్చల్యాపస్తంబం ద్రియం రుక్రం - కాధూపికస్యాస్తంబపురీషం - లోహవిక్రయణాస్తం
విష్టావ్యతిక్రతేష్టాది - గోవిందరాజస్తం - చిత్తకాస్తంబదేవతావిభాగాంజాతాజాయతేయత్ర పూయభుగ్భవత్యాహ || ౨౧౦ ||
యవిభ్యస్యతి || ప్రతిపదనిధిః ష్టభ్యాయేన్యేత్రమేతాభ్యాస్తంబాస్త్రాప్రకరణేపతితాస్తేహంయదస్తంబరత్వగ్ధిరోహణి - తదీయత్వ
చః కేకనస్యరోహణం భుక్తానాంయదోషః సపితతదస్తంబాస్త్రాభ్యుక్తస్యదోషభ్యః || ౨౧౧ || భుక్తేష్టా || ఏహంబుధ్యేవ్యతమసంబంధాస్త
మజ్జానతోభుక్తాత్ర్యహముపవాసః - జ్ఞానత స్తుకృచ్ఛం - ఏవం రేఖావిద్యాత్రభాజనేపివితస్యావ్యతమస్యేతిష్టా నిదానాస్త్రాదిసం
బంధినః చరిగ్రహమద్వైస్త్వేవక్రాయత్తిత్తం - నసంసగః మద్వైస్త్వేకేకీహావపన్నాదేః - నాపికాలమద్వైస్త్వపర్యుపితాన్నాదేః - నాపినిమ
త్తమద్వైస్త్వమున్నాదేః - ఏకప్రకరణోపదేశకత్వచేదంపూర్వకప్రకరణోపదేశనాభావం - క్రాయత్తిత్తంచైతేషీన్యాదేశకత్వమితి - యదియ

శ్చేష్టికంప్రాయశ్చిత్తంస్వత్తదాభిత్వతోన్యతమస్యాన్నంకుప్తమిత్వ భృథాస్యత్ - సత్వస్వతమస్యకుభుత్వేతి || తస్మాదేకప్రకరణా
న్యస్తే ఛాతిరభ్యధాత్ - ప్రాయశ్చిత్తమిదమయత్తంకుత్తావతదనుందరం | అత్రకరణేచప్రాయశ్చిత్తస్యాభిధానంలాభువాభం - తత్ర
త్రియమశేషతాదిగ్రహణమపికతావ్యంస్యాత్ || ౨౨౨ || నాద్యాదితి || అవిశేషకూద్రాన్మంప్రతిపేద్ధం - తస్యేదానీంవిషయవిషయతా
న్యతే - అత్రాధికాత్రాధాదిపంచయజ్ఞహస్యస్యకూద్రస్యకాన్త్రువిద్విజఃపత్వాన్మంభంజిత-కింతస్వాతరాభావేసరివికరాత్రనిర్వాహా
నికమామమనాన్మమత్తస్యస్థానాన్మకుచత్వాన్మం || ౨౨౩ || శ్రోత్రియస్యేతి || విశేషితవేదాన్మకృపాన్మ - చలోదాతాన్మద్ధిగీవీచ - తయో
రుభయారపిగుణదోషవత్త్వంవిచార్యదేవాన్మల్యమన్నమనయారినిరూపితవంతఃఉభయారపిగుణదోషసామ్యుత్ || ౨౨౪ || తానీతి || రా
న్మేవానాగత్వబిత్తప్రావాచవిషమమన్నంమాసమంకురుత - విషమసమీకరణమనుచితం - కఃపునరనయార్పితేషజిత్యనేషాయంసవివాహ
వత్ - దానశీలవాన్మపికస్యాపిత్రధ్యాయన్నంపవిత్రంభవతి - కృపదాన్మంపునరత్రధ్యాయాతందూపితమభయం - ప్రాగుభయప్రతిపేదేపిత్ర
ధావత్తమిద్వద్వాభూషికాన్మవిమిద్ధిబోధనపరమిదం || ౨౨౫ || ఆరవివాహ || శ్రద్ధయేతి || ఇచ్ఛకుంతరేష్వదికం యజ్ఞాదికమనామూతం
రతోన్యత్కృష్టరిణీమాపత్రసారామాది - తదేవమనలసస్యన్మిత్వకామ్యస్యగ్ధాదిఫలరహితంశ్రద్ధయన్మకూర్వాత్ - యస్మాత్తేజప్రాప్తాతేగన్యా
యాదీరథనేశ్రద్ధయాన్మతేఆత్మయేషాత్కథలేభవతః || ౨౨౬ || దానభయమితి || దానాభ్యంభయమైష్టికంపారికంఅంతరేష్వదికం

త్యాభుక్తాన్వచరత్కృష్టంరేతోఽన్యైశ్చమేవచ || ౨౨౭ || నాద్యాన్మకృష్టపత్వాన్మంవిద్వానత్రాధి
నోద్విజః | అదదీలామమేవాన్మదన్వత్రావేకరాత్రికమ్ || ౨౨౮ || శ్రోత్రియస్యకదర్యస్యపదాన్యస్యచవాన్మ
మే | మిమాంసతోన్యభయందేవాన్మమనున్నమకల్పయన్ || ౨౨౯ || తాన్మప్రజాపతిరాహైత్యమాకృష్టంవి
షమంసమమ్ | శ్రద్ధాపూతంపదాన్యస్యహతమశ్రద్ధయేతరత్ || ౨౩౦ || శ్రద్ధయేష్టంపదాన్మతాన్మంపనిత్యంకు
ర్యాదతంద్రితః | శ్రద్ధాకృతేహ్యతయేతేభవతఃస్వాగతేభవతః || ౨౩౧ || దానభయంనిష్ఠేవేతనిత్యమైష్టి
కపాతికమ్ | పరితుష్టేనభావేనపాత్రమాపాద్యతేత్రితః || ౨౩౨ || యత్కించదపిదాతన్యంయాచితేనాన
సూయయా | ఉత్పత్త్యతేహితత్వాత్త్రంయత్త్రాయతిసర్వతః || ౨౩౩ || వారిదప్రప్తిమాప్నోతిసుఖమక్ష
య్యమన్నదః | తిలప్రదః ప్రజామిష్టాందీపదశ్చతురుత్తమమ్ || ౨౩౪ || భూమిదోభూమిమాప్నోతిదీర్ఘమా
యూహారణ్యదః | గృహదోగ్రాన్మవేత్తానియాప్యదోహపముత్తమమ్ || ౨౩౫ || వాసోదశ్చన్ద్రపాలోక్యమ
న్యపాలోక్యమశ్చదః | అనమద్దః శ్రియంపుష్టాంగోదోబ్రహ్మస్యపష్టమ్ || ౨౩౬ || యానశయాన్మప్రదోభా
ర్యామైశ్వర్యమభయప్రదః | దాన్యదశ్శాశ్వతంసాఖ్యంబ్రహ్మదోబ్రహ్మసాష్టితామ్ || ౨౩౭ || సర్వేషామే
వదానానాంబ్రహ్మదానంపశిష్యతే | వార్యన్నగోమహీవాసస్థిలకాండనసర్పిషామ్ || ౨౩౮ || యేనయేనకు
భావేనయద్యద్దానంప్రయచ్ఛతి | తత్రతేనైవభావేనప్రాప్నోతిప్రతిపూజితః || ౨౩౯ || యోర్పితంప్రతి

విహరేష్వదికంచసర్వదావిద్యాభిప్రాయత్తంప్రాయశ్చిత్తమనాద్యపరితుష్టేవాంతఃకరణేనయత్తంయథాశక్తిమూర్త్యత్ || ౨౪౦ || యత్కించ
దితి || ప్రాధి-తేనచరగుణామకృతేదాన్మవిషయథాశక్తిదాతవ్యం - యస్మాత్సర్వదాదానశీలస్యకదాచిత్రాప్తశంకాత్రమాగమిష్యతి - త
త్సర్వస్వాత్మకకహతోర్నచయిష్యతి || ౨౪౧ || వారిదఇతి || జలదాక్షిణ్యపానావిగమాత్ప్రప్తి-అన్నదోత్యంతసుఖం - తిలప్రదకున్
తాన్యపత్వాని - దీపకోవిద్రవేత్తాదానిర్దోషంచతుఃప్రాప్నోతి || ౨౪౨ || భూమిదఇతి || భూమిదోభూమేరాధిపత్యం - సువణదశ్చరణ
విత్వం - గృహదశ్చేష్టానివేత్తాని - రూప్యదస్యకలజననయనమనూహరంరూపంభవతే || ౨౪౩ || వాసోదఇతి || చన్ద్రదశ్చన్ద్రసమానలో
కాన్యాప్నోతి - చంద్రలోకేచంద్రసమవిభాభావతీతి - ఎవమేవాన్యలోకంఘాటకదః - జలీపదాన్యదాతాత్రచురాంతియం - గోప్ర
దఃసూర్యలోకంప్రాప్నోతి || ౨౪౪ || యానశయేతి || రథాదియానస్యశయ్యాన్యాన్యాన్యదాతాభార్యం - అభయప్రదఃప్రాచీనామ
హింసకఃప్రభుత్వం-దాన్యదోదీపాయచమామదాదిసస్యావాండాతాచిరస్థాయీసుఖిత్వంబ్రహ్మవేదస్త్ర్యదోవేదస్యాభ్యావకోవాభ్యా
తావత్ప్రతిపాప్తి-తాంసమానగతితాంతమల్యతాంప్రాప్నోతి || ౨౪౫ || సర్వేషామితి || ఉరకాన్మదేసభూమిచన్ద్రులసువణ
భూతాదీనాంసర్వేషామేవయానిదానానితేహింసాధ్యేవేదదానంవిష్యతేద్రక్యప్తఫలంభవతి || ౨౪౬ || యేనయేనేతి || అవధారణేకుశ
ల్లః - యేనయేనైవభావేనాచిత్రయేనభలాభిసంధికఃస్వర్గమేస్యాదితిముముక్షుర్నాభిప్రాయేగనిమ్నామాయద్యద్దానందదాతేనైవభావే
సూపలకేతస్త్రద్ధానఫలదానరేణస్తాంతరేప్రాజితస్సన్యాప్నోతి || ౨౪౭ || యోర్పితమితి || యోర్పాపూర్వకమేవదాతాదాత-య

భక్షువ్రతానమి || భక్షువరంపురుషం - దైవాకుపజాతేపాపే ప్రాజాపత్యాదివహూషప్రాయశ్చి త్రేనహతపాపం - దీప్తిమంతం - ప్ర
 కృతోభక్షువహి - శీఘ్రంబ్రహ్మస్వర్గాదిహవంశరహాకంసయతి - ఖంబ్రహ్మత్యావ్యవసాదాభివృద్ధిః సత్తా - భక్తిరీదం బ్ర
 హ్మస్వరూపమిత్యథా - యద్యదితింగళి రావచ్చిన్నేజీవవిగర్భతతథావిబ్రహ్మంకత్యావృత్త్యా స్వరూపముపపన్నాభక్షువహివేత్సగంబా
 కంసయతితతోభక్షువహిసత్తాత్ || ౧౧ || సహివేదాస్సుధీతానుశాస్త్రజీవిమథానిచ | తత్రగర్భంతయిత్రాసాధుకావేదానుగచ్ఛతి || ౧౨ ||
 ఉత్తమైరితి || మలముత్కమంనేతుమిచ్చన్విద్యాచారజన్మాదిభిర్మలైష్ట్యసహగర్భదాకన్యాదానాదిసంబంధానాచరేత్ | ఆచక్యప్టంస్తు
 సంబంధాం స్వజేత్ | ఉత్తమిథానాదేవాభక్షువరిత్యాగేనీధేయత్సవరభక్షుం స్వజేదిత్యభిధానంవత్తమాసంభవేస్వకుల్యాద్యమజ్ఞావా
 భం || ౧౩ || ఉత్తమానితి || ఉత్తమాగచ్ఛత్ సేషుసాసంబంధంమర్కటాబ్రహ్మణః శ్రేష్ఠతాంగచ్ఛతి - ప్రత్యేకాయేవవివరితాచారే
 యహీనైస్సుసాసంబంధేనజాతేరపకమకయశూద్రమల్యతామేతి || ౧౪ || దృఢచారితి || దృఢచారిసహురజ్ఞసంపాదయితా - బృహరసి
 ప్తరః - దమస్వచ్ఛభసుపాదానాదాంతరితీతావహిద్వద్వసహిష్టుగ-హితవ్యః - క్రూరాచారైః పురుషైః సుంసగళపరిహరణ-పరహిం
 సానిత్యైః - తథావ్రతవిషదమేనేంద్రియసంయమే - వానేచస్సగం-సాపౌతి || ౧౫ || ఏహోదకమితి || కాష్ఠజలములభలవిధాని
 స్నంపాభ్యుద్యతమయ-విహోదనీతం || ౧౬ || అస్యైరమలతామండపితేభ్యస్తథాద్విమజ్జిరియ-జ్జలల్యవచనాత్కులటాదివజ్రాంసర్వతః
 ప్రతిగృహ్ణియత్ అభయదక్షిణాంస || ౧౭ || ఆచ్యతాభ్యుద్యతామితి || ఆచ్యతాంసంప్రదానదేహమానితాం - అభ్యుద్యతామానియ

భ్యేనస్థానీతాం-అత్రవాదితాం-తతిగ్రహితా స్వయమస్యముభేనవాత్సర్యమయోచితాం-దాతాచతుర్థమిదందానీతిపూర్వమకథితాం
 హిరణ్యధిక్షేపం - కతునిధాన్యరూపాం - అన్నమభ్యవ్యతంచేత్సుకత్వార్ - పాపకారిణోవిఫలితాదివజ్రాంగ్రాహ్యమిదిచిరమన్యక
 ౨౮౮ | నాశ్చంబి || తేనూచకల్పితంప్రాజ్ఞేమకవ్యంపంచదశవహా-సిపితరోసభుంజతే - సచయజ్ఞేమతేనదత్తంపురోదాశాదిహవ్యమగ్ని
 ర్వహతి - దేవాన్పుతయతి - యస్తాంభిక్షేంసస్వీకరోతి | ౨౮౯ | శయ్యామితి || గంధా-గంధసంతకర్పూరాదీని - ధానాభ్యుష్ణతండు
 లా-చయఃక్షీరం - పూర్వయాహరణోపాయనిబంధనగవాదీనామప్రత్యాఖ్యానము క్తం - శయ్యాదీనితులయించితావ్యతాస్యపితాత్రా
 సుగృహణీతానిఅయోచితోపకల్పితానిసప్రత్యాచక్షీత | ౨౯౦ | గురూనితి || మాతాపిత్రాదీ-గురూన్పుత్యాంశ్చభార్యాదీ-తుభావ
 సన్మానభక్తుమిచ్చన్మతితాదివజ్రాంసర్వతస్సుప్రదాదిభ్యోసాధుభ్యశ్చప్రతిగృహ్ణీయత్ - సతుతేనభనేనస్వయంవతేనత | ౨౯౧ | గురుష్య
 థ || మాతాపిత్రాదిమమృతేమ-తైర్వాజీవధ్విరపిస్సయాగావధితైర్వివాగృహంతరేవసకా-అత్తనూవృత్తిమన్విచ్ఛన్సర్వదాపాధుభ్యోగృహ్ణీయా
 జేవ | ౨౯౨ | ఆధికాశతి || ఆధికాఃకాపి-కః - సంబంధశబ్దాచైతేజాయస్యకృషింకరోతిసతస్యభోజ్యాన్మః - ఏవంస్వకులస్యమి
 త్రం - యాయస్యగోపాలాయస్యనాపితకర్తృకరోతి - యాయస్మిన్నాత్మానంనివేదయతిజగతోహంత్యదీయసేవాంకుర్వత్త్వత్సమీపే
 వసామితిసమాద్రస్తస్యభోజ్యాన్మః | ౨౯౩ | యథాత్మనివేదనంశూద్రేణకర్తవ్యంతథాహ || యాద్యశతి || అస్యశూద్రస్యకులశీలాది
 భిర్యాద్యశాత్మాస్వరూపం - యచ్చాస్యకమక-తురీప్యితంయథాచానేనసేవాకర్తవ్యా - తేనప్రకారేణాత్మానంకథయేత్ | ౨౯౪ |
 యాస్యశతి || యఇతిసామాన్యనిదేశాత్ప్రకృతశూద్రాదన్యూపియఃకశ్చిత్కులాధిరస్యథాభూతమాత్మానమస్యథాసాధుమకథయతి-సలో

ద్యతాంభిక్షేంపురస్తాదప్రచోదితామ్ | మేనేప్రజాపతిగ్రాహ్యమపిదుష్కృతకర్తవ్యః | ౨౮౮ | నాశ్చం
 తిపితరస్తస్యదశవహాజీవంచవ | నవహవ్యంవహాత్వగ్నిర్వస్తామభ్యవమన్యతే | ౨౮౯ | శయ్యాంగృహం
 కుశాన్తంధానపఃపుష్పంమణీన్దధి | ధానామత్సాన్యకవయోమాంసంశాకంచైవననిర్దుడేత్ || ౨౯౦ | గురూ
 భృత్యాంశ్చజ్ఞేహీర్షన్నర్చిష్యదేవతాతిథీ | సర్వతఃప్రతిగృహ్ణీయాన్నతుత్పేత్సత్వయంతతః | ౨౯౧ |
 గురుమత్వభ్యతీతేమవినావాతైగృహంహవసకా | అత్తనోవృత్తిమన్విచ్ఛగృహ్ణీయాత్సాధుతస్సదా || ౨౯౨
 ఆధికాఃకులమిత్రంవగోపాలోదాసనాపితౌ | ఏతేషాద్రెమభోజ్యాన్నాయశ్చాత్మానంనివేదయేత్ || ౨౯౩
 యాద్యశోస్యభవేదాత్తాయాద్యశంచవికీషితమ్ | యథాచోపవతేదేనంతథాత్మానంనివేదయేత్ || ౨౯౪ |
 యోన్యధాసంతమాత్మానమన్యధాసత్సుభావతే | సపాహృతమోలోకేనైనతత్తావహరకః | ౨౯౫ | వా
 చ్యధానియతాస్పర్శేవాహ్నులావాగ్నినిస్సృతాః | తాంతుయః సైనయోద్వావంససర్వసైయకృన్నరః || ౨౯౬
 మహాషిఃపితృదేవానాంగత్వాపృణ్యంయథావిధి | పుత్రేసర్వంసమాసజ్యవసేన్నాధ్యస్థ్యమాశ్రితః |
 ౨౯౭ | ఏకాకీచింతయెన్నిత్యంఽవి కేహితమాత్మనః | ఏకాకీచింతయానోహిపరంశ్రేయోధిగచ్ఛతి | ౨౯౮ |
 ఎవోదితాగృహస్థస్యపుత్రిర్విప్రస్యశాశ్వతీ | స్మారకవ్రతకల్పశ్చసత్త్వపుష్టికరశ్శుభః | ౨౯౯ | అనేనవిప్రవృ

కేళయేనపాపకారియస్తాదాత్మాచహరకః - అస్యస్తేనోద్రవాన్యంతరమపహరతి - ఆయంతుసర్వప్రధానమాత్మానమేవాపహరేత్ |
 ౨౯౦ | వాచ్యధాశతి || సర్వేధాశ్చజ్ఞేచనియతాః - వాచ్యతేననియతాః - వాజ్మూలాశ్చశబ్దాస్తేమంత్రపితృతాశబ్దేభ్యవివప్రతీయంతే-
 ప్రతీతిత్వాదేణశబ్దమూలత్వంశబ్దేభ్యవివావగమ్యచానుష్ఠీయంతేఇతివాగ్నినిగ్రాతాశ్చిత్తువ్యంతే - ఆతఏవవేదశబ్దేభ్యవివాదావితిబ్రహ్మణోపి
 సృష్టిర్వేదశబ్దమూలైవోద్రా - అతోయస్తాంవాచంస్తేనయోత్సాహవ్యభిచారిణీంచాచయతిసనరస్సర్వాభావేయకృత్తవతి | ౨౯౧ |
 మహాషిః || గృహస్థస్యైవసన్న్యాసప్రకారోయమువ్యతే - మహాషిఃకాంప్యాధ్యాయేన - విత్తాకాంపుత్రోత్పాదనేన-దేవతానాంయ
 జ్ఞైర్వధాకాశ్రమావృణ్యంగత్వాయాగ్యపుత్రేసర్వంకుటుంబదంతాభారమరోశ్య - మాధ్యస్థ్యమాశ్రితః పుత్రదారభవాదాత్వక్తమమత్సో
 బ్రహ్మబ్రహ్మసర్వత్రసమదేశానుగృహంవవసేత్ | ౨౯౨ | ఏకాకీతి || కామ్యకమకాంధనాజానస్యకృతసన్న్యాసఃపఞ్చధాన్య
 యేవమ్యమాణః - పుత్రోపకల్పితపుత్రిరేకాకీనిజానదేశేఅత్తహితంజీవస్యబ్రహ్మభావంవేదాంతోక్తంసర్వదాధ్యాయేత్ - యస్తాత్తద్వా
 యస్మిన్బ్రహ్మసాక్షాత్కారేచరంత్రేయోమోక్షలక్షణంప్రాప్నోతి | ౨౯౩ | ఏకీతి || అయమధ్యాహ్నార్థోపసంహరకః - ఏమముతాదిపుత్రి
 గృహస్థస్యైవసన్న్యాసప్రకారాశ్చిత్తనిత్యా - ఆచదిత్వనిత్యావమ్యతే - స్మారకప్రతవిధిఃసత్త్వగుణపుష్టికరఃప్రక ప్రజిక్షః | ౨౯౪ | ఆ
 నేనేతి || సర్వసోక్తకస్యకలకథమిదం - అనేనశాస్త్రోక్తాచారేణవేదవిద్యోచ్చాహితకమానునిత్యకర్తానుసానిత్యపాపశుక్ బ్రహ్మ

జ్ఞానప్రకాశః బ్రహ్మచర్యః కర్మకాండీనామకామసంసర్గోక్తః యోగోప్రసాదః ॥ ౨౬౦ ॥ ఇతిమల్లకభట్టవిరచితాయాం మన్వంతరము
ప్రకారం - చతుర్థోధ్యాయః

శ్రుత్వైతాని॥ ఋషయస్సత్తకన్తైశ్చాకాయాః పితృభూతాః క్రుత్వా - మహాత్మానం పరమాధిపతం భృగుమిదం వచనమ్
బ్రువన్ - యద్యపి ప్రథమాధ్యామేదశప్రజాపతిమధ్యే భృగుం వారదమేవ చేతి భృగుస్సప్తిరపి మనుత ఏవోక్తా - తథాపి కల్పభద్రేనాగ్నిప్ర
భవత్వముచ్యతే - తథాచక్రతిః॥ తస్యయద్రేతసః ప్రథమం దేవీత్యతేతదనావాదిత్యోభవత్ యద్విత్తీయమాదీభ్యుగరితి - అతఏవ బ్రహ్మ
ద్రేతసః తస్మాత్సత్తకన్తైశ్చ ॥ ౧ ॥ ఏవం యథోక్తం విప్రకాంస్సభమూజనుతిష్ఠతామ్ - కథం మృత్యుః ప్రభవతి - ఏవం యథోక్తం స్వభ
మంతురస్యతాం బ్రహ్మకానాం క్రుతిశాస్త్రజ్ఞానాం వేదాదితాయాః పూర్వం కథం మృత్యుః ప్రభవతి - ఆయురల్పత్వవారధిమాతా
రణస్యాథావత్ - సకలసంశయోద్భవసమభావత్వాత్సృజోద్ధిగతసంబోధనం ॥ ౨ ॥ సతానితి॥ సమనూపుత్రో భృగుభామనస్వభావో
యేనోపేతాల్పకాలే మృత్యుర్విప్రాన్తంతుమిచ్ఛతి సోఽప్యుతాం ఇత్యేవంతాస్తాపి యోగజగద ॥ ౩ ॥ అసభ్యాసేనేతి॥ వేదానామన
భ్యాసాత్పిన్వయాచారపరిత్యాగాత్సామధ్యే సత్యవశ్య కర్తవ్యకరణమత్పాపాలక్షణాచాలస్యాత్ - అదనీయవస్తువోమిచ్ఛ మృత్యుర్వి
ప్రాపంతుమిచ్ఛతి - ఏతేదామధమోత్పాదనవ్యాపేనామకాయాః కాయాత్పాపాలక్షణాచాలస్యాత్ ॥ ౪ ॥ ఏతేమహాపాపాభ్యాసాదేరుక్తత్వాత్ అను
క్రమస్తదోపమానాః ॥ లకువమితి ॥ లకునగ్నంజననపలాంధ్యాభ్యాని స్థూలకండకాకాని - కవకంఠత్రాకం - అమేధ్యప్రభవాని స్థాదిజా
తానితంతులీయాదీని - ద్విజాతీనామివచనాదేతానిద్విజాతీనామభివ్యక్తి - ద్విజాతిగ్రహణంకూత్రచర్యుదాసాధం ॥ ౫ ॥ లోహితానితి॥

తేనవర్తయేదశాస్త్రవిత్ ॥ వ్యపేతకల్పయేనిత్యం బ్రహ్మలోకేమహీయతే ॥ ౨౬౦ ॥

ఇతిమానవేధర్మశాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం చతుర్థోధ్యాయః.

శ్రుత్వైతానృపయోధర్మశాస్త్రకన్తైశ్చాకాయాః పితృభూతాః ఇదమూచుర్మహాత్మానమనలప్రభవం భృగుమ్ ॥ ౧ ॥
ఏవం యథోక్తం విప్రకాంస్సభమూజనుతిష్ఠతామ్ ॥ కథం మృత్యుః ప్రభవతి వేదశాస్త్రవిదాం ప్రభో ॥ ౨ ॥ స
తానువాచ ధర్మాత్మామహర్షీమానవోభృగుః ॥ శ్రూయతాంయేనదోషేణమృత్యుర్విప్రాజిహూంసతి ॥
౩ ॥ అసభ్యాసేనవేదానామచారస్యవవజనాత్ ॥ ఆలస్యాదన్నదోషాన్మృత్యుర్విప్రాజిహూంసతి ॥
౪ ॥ లకునగ్నంజననపలాంధుంకనకానివ ॥ అభివ్యక్తిజాతీనామమేధ్యప్రభవానివ ॥ ౫ ॥ లోహి
తావృక్షనిర్యాసావ్రతేనప్రభవాంస్తథా ॥ శేలుంగవ్యంవపీయూషంప్రయత్నేనవివజయేత్ ॥ ౬ ॥
వృథాకృతసంయానంపాయసామ్రాపమేవవ ॥ అనుపాకృతమంసానిదేవాన్నానిహపీషివ ॥ ౭ ॥ అనిర్దశా

లోహితవర్ణావృక్షనిర్యాసావృక్షాన్నిగతరసాకతిసతాయాతా - వృక్షసంచ్ఛేదనం తత్సృజపానలోహితానం - తథాచ
తైత్తిరియక్రతిః ॥ ఆథోఖలుయఏవలోహితోయావాత్రశ్చ నాన్విర్యేషతి తస్యనాశ్యంకామమన్వస్యతి - శేలుంబవలువారకక్షలం - గోభ
వంపీయూషంసవప్రసూతాయాగోక్షీరమన్నిసంధాగాత్కరిసంభవతి - ఏతాకాయత్తతస్యజేత - అనదశాయాగోక్షీరమిత్వనే
నైవపీయూషస్యాపినిషేధనిధావధికదోషత్వాత్సృజ్యత్తగౌరవజ్ఞాపసాధంపుడజ్జీదేశః - అతఏవయత్తతఇత్యుక్తం ॥ ౮ ॥ భృ
థాకృతసరేతి॥ దేవతాద్యనుద్దేశేన ఆత్మాభావం యత్ప్రవృత్తేతద్వృథాకృతసరేతిలేనసహనీధ్విదనః - తథాచఫండ్గపరిశిష్టం ॥ తలతంతు
సంచక్ర్యకృతసరస్సౌధిధియతఇతి - సంయానంకృతక్షీరగుడగోధూమచూణానిధంతక్మరితేతిప్రసిద్ధం - క్షీరతంతులమిత్రపాంయసం - ఆ
పూషపిష్ఠకః - ఏతాన్వృథాచత్వాన్నివజయేత్ - పశుయాగాహమంత్రవాచమత్యేనపశోస్సర్వకముపాకరణం తద్రహితపశురనుపా
కృతేతస్యమాంసాని - దేవాన్నానినైవేద్యార్థంకృతాన్వన్నానిప్రాజ్ఞివేదనాత్ - హవీంషిచపురోదాశాదీనిసూహూత్ ప్రాగ్విజయేత్ - అ
నుపాకృతమాంసానిత్యేతద్విత్తేషునిషేధదశనాత్ - అనచిరతంభృథామాంసమితిసామాన్యనిషేధోగోవిభవద్దన్యామేనానుపాకృతమాంసేక
రత్రాద్ధాద్యనుద్దేశ్యమాంసభక్షకపర్యవస్యత్ ॥ ౯ ॥ అనిర్దశాయాఇతి॥ ప్రసూతాయాఅనిర్దశాయాగోమూగ్ధం - గోరితివేయక్షీరపశుపలయ
కాథం - తేనావామహిష్వరపిదశావామధ్యప్రతిషేధః - తథాచయః ॥ ౧౦ ॥ అనిదశాయాగోక్షీరమాజంమాహిషమేవచేతి - తథోష్ఠ్య
భవం - అన్వాద్యేకఖురసంబంధి - మేషభవం - సంధినియాముతుమతిప్రమమిచ్ఛతిస్యాఃక్షీరం - తథాచహరితః ॥ సంధినివృషస్యంబి
స్యాఃపదానపిజేత్ముతుమతిభవతి - వివశ్చాయామృతవత్సాయాః అసన్నిహితవత్సాయాశ్చక్షీరంవజయేత్ - భేన్వధికరణస్యామేనవ

త్సగ్రహణాదేవగవిలభ్యాంపునర్గ్రహణంగోరేవసతుఅహమహిమ్యురివిజ్ఞాపనాథం || ౮|| ఆరణ్యానామితి|| మృగశబ్దోక్తమహిమ్యుర్యు
దాసాత్మకుమాత్రచరః - మాహిమ్యురంవజఃయత్సాసర్వేమహారణ్యప్రభవశునాంహస్తాద్విదాంతీరం - (స్త్రీ)తీరంచ - సర్వాణికు
త్సానివజఃనీయాని - స్వభావతోమధురరసానియానికాలవశేన ఉదకాదినాచామ్నిభవంతితానికు క్షకబ్దవాచ్యాని - కు క్తంచర్యుషితంచైవేతి
చతుర్థాధ్యాయేకృతేపికు క్తప్రతిషేధేనధ్యాదిప్రతిప్రసవాథంపునరిమహాచ్యతే|| దధిభక్త్యంచేతి|| కు క్తేషుమధ్యపథిసంభవంతక్రా
ది - యానికుపుష్పమూలఫలైరుదశేనసంధీయంతేతానిభక్షయేని - కుభైరివిశేషణోపాదానాత్ మాహిమియకారకారిభిః కృతసంభాన
స్వప్రతిషేధః - తథాచబృహస్పతిః|| శ్లో|| కందమూలఫలైఃపుష్పైశ్చనైశ్చకాశ్చవజఃయేత్ - అవికారిభవేద్భక్త్యమభక్త్యంచైవికార్య
ది|| ౧౦|| క్రవ్యాదానితి|| ఆమంహంసంయోగమయంతితేక్రవ్యాదాస్తాన్సర్వాన్గృహ్యదీప్యతీణోవజఃయేత్ - తథాగ్రామనివాసీశ్చ
పక్షిణఃపారావతాదీః - తథాశ్రుతౌకేవిదేశకభాభక్త్యేననిదిష్టాః - తథావోష్ట్రంపాదబహులభేతతస్యచమాంసమన్నీయాదితి - కే
చిచ్ఛానిదిష్టాశాసభాదయస్తేమంహంసంవజఃయేత్ - యేపియజ్ఞాంగత్యేనవిహితాస్తేమమపియజ్జపివమాంసభక్షణంసర్వదా - ట్టి
భాఖ్యంచపక్షిణంవజఃయేత్ || ౧౧|| కలవింకమితి|| కలవింకంచటకంతస్యగ్రామారణ్యభయవాసినపివనిషేధః - ఆరణ్యసాధ్యభక్త్య
త్సాథంజాతిశబ్దేననిషేధః - ప్లవాఖ్యంచపక్షిణంతథాహంసచక్రవాక గ్రామకుక్కుటపారసరజ్జువాలదాత్యూహ శుకశారికాభ్యాకపక్షి
ణోవజఃయేత్ - వత్సకుగజాలపాదనిషేధేనైవహంసచక్రవాకయారవినిషేధనిష్ఠౌపుకన్నీషేధోస్యేమహాపదిజాలపాదానాంవికల్పార్థః -
సచవ్యవస్థితోవిజ్ఞేయః - ఆపదిభక్త్యేనవత్సపదిభిచ్ఛావికల్పస్యరాగతపివప్రాప్తః - గ్రామకుక్కుటేకుగ్రామగ్రహణమారణ్యకుక్కుటాద్య
సజ్ఞానాథంసత్వేతద్వ్యతిరిక్తగ్రామవాసివికల్పభం ఆపదిభక్త్యేనప్రయోజనంభవతి - వాత్సాంతరగతపిశేమశుభారణ్యరత్నసాధ్య

యాగోఽతీరమాష్ట్రమైశశఫంతథా| అవికంసంధిసీతీరంవివత్సయాత్మగోఃపయః | ౮|| ఆరణ్యానాంవసర్వే
సాంమృగాణాంమాహిమంవినా| (స్త్రీ)తీరంచైవవజ్జ్యానిసర్వశుక్రానిచైవహి | ౯|| దధిభక్త్యంచకుక్తేమస
ర్వంచదధిసంభవమ్| యానిచైవాభిమాయంతేపుష్పమూలఫలైశ్చుభైః | ౧౦|| క్రవ్యాదాశ్చకునీసర్వాం
స్తథాగ్రామనివాసినః| అవిదిష్టాంశ్చైవకశఫాంట్టిభంవవివర్జయేత్ | ౧౧|| కలవింకంప్లవంహంసంచ
క్రాంగంగ్రామకుక్కుటమ్ | సారసంరజ్జువాలంచదాత్యూహశుకశారికే | ౧౨|| ప్రతుదాజాలపాదాం
శ్చకోయస్థినభివిష్కిరాన్ | నిమజతశ్చమత్స్యాదాసానంవల్లూరమేవచ || ౧౩|| బకంచైవబలాకాంచకాకో
లంభంజరీటమ్ | మత్స్యాదావిద్వరాహంశ్చమత్స్యానేవచసర్వశః | ౧౪|| యోయస్యమాంసమీశ్చాతిస
తస్మాంసాదఉచ్యతే | మత్స్యాదస్సర్వమాంసాదస్తస్మాన్మత్స్యావివర్జయేత్ | ౧౫|| పాతీనరోహితావాద్య

యత్సాత్ | ౧౨|| ప్రకుదానితి|| ప్రకుదానితి|| ప్రకుదాంశ్చంచ్యాయేభక్షయంతితాదార్యామాటాదీః - జాలపాదానిజాలాకారహ
దాస్సరారిప్రభృతీః - కోయస్థానిభ్యంచపక్షిణంసభివిష్కిరాన్పుత్రైర్వికీర్యయేభక్షయంతితానభ్యసజ్జాతారణ్యకుక్కుటాదివ్యతిరేకా
శ్చసాదీః - తథానిమజ్యయేమత్స్యాదాజంతితాన్పుత్రప్రభృతీః - సూనామారణ్యస్థానం తక్రథకంయన్తాంసంభక్త్యమపివల్లూరంకు
క్కుటాంసంసంసానివజఃయేత్ || ౧౩|| బకంచైవేతి|| బకబలాకాదోగతాకభంజనాన్ - తథామత్స్యాదాన్పక్షిభ్యతిరేకసినక్రాదీః -
విద్వరాహంశ్చవిదివిశేషణమారణ్యసూకరాద్యసజ్జానాథంమత్స్యాదంశ్చసర్వాన్వజఃయేత్ || ౧౪|| మత్స్యభక్షణంచామాహ|| యో
యస్యేతి || యోయదీయంహంసం భావంతిసత్సంసాదః - ఎవంపరముచదిశ్యతే - యథామాజారోమూషికాదః - మత్స్యాదఃపునస్సర్వ
మాంసభక్షకత్వేనవ్యపదేష్టుంయోగ్యః - తస్మాన్మత్స్యాదన్మభాదేత్ || ౧౫|| ఇదానింభక్త్యమత్స్యాదనాహ|| పాతీనరోహితాదితి|| పాతీనరోహి
తామత్స్యాదేభాభక్షయేమావ్యకవ్యయోర్నియత్రావితిసమస్తవత్సమాణభక్షణనిషిద్ధోపక్షణాథం - తేన ప్రాణాత్యయాదావదోషః - త
థారాజీవాభ్యాన్నింహతుండాంశ్చసశల్కాంశ్చసర్వాన్వత్సమాణలక్షణోపేతానద్యాత్ - మధాతిథిగోవిందరాజౌతు - పాతీనరోహితౌచై
వపైత్రాదికమణినియత్రావేవాదనీయానత్వస్యదా - రాజీవసింహతుండసశల్కమత్స్యాదస్త్రహవ్యకవ్యాభ్యా మన్యత్రాపిభక్షయే
తిత్యాచక్షుః - సతన్మసూహరం - పాతీనరోహితౌక్రాంతీనియత్రాధ్ధభోక్త్రైవభక్షయేనానతుక్రాధ్ధకత్రాపి - రాజీవాదయూహవ్యక
వ్యాభ్యామన్యత్రాపిభక్త్యేతిత్రసాప్రమాణత్వాత్ - మునస్యంతరైశ్చరోహితపాతీనరాజీవాదీనాం కుల్యత్యేనాభిధానాత్ - తథాచశంఖః||
శ్లో|| రాజీవాన్నింహతుండాంశ్చసశల్కాంశ్చ తథైవచ | పాతీనరోహితౌచాపిభక్త్యమత్స్యామకీరీతాః || యజ్జకల్మషః - భక్త్యేః పంచభా
గ్నాన్వివిద్ధోభాగ్భుజకల్మషః | శశశ్చమత్స్యేషుపికుసింహతుండకరోహితాః || తథాపాతీనరాజీవసశల్కాంశ్చ ద్విజాతిభిః || హరితః || సశ

ఖిప్తమజ్జాకథామగదోషాచకమనాథామనువిష్టేత్ - జ్ఞాతస్యపునఃఅభివ్యభామగదోషస్యవిశేషతోయత్రయద్విహితంకదేవప్రాయశ్చత్రంకు
 రాయోత్ - యత్తు॥ శ్లో॥ త్రిణిదేవాఃపవిత్రాణిబ్రాహ్మణానామకల్పయన్॥ అభ్యుప్సమద్వివిగణైఃకతయచ్చవాచాప్రశస్త్యకవిభద్రౌబ్రహ్మకద్విప్రశ
 రణచరితప్రాయశ్చత్రవ్యతిరిక్తప్రవ్యకద్వికేషేవతిష్ఠతి॥ ౨౧॥ యజ్ఞాభామితి॥ ఇదానీంభామగదోషప్రసంగేనయాగాద్యభంగహింసామత్య
 నుజానాతి - యజ్ఞాభామేవబ్రాహ్మణాదిభిఃప్రశస్తాఃకాస్త్రవిహితామృగపక్షిణౌవభ్యాః - భృత్యానాంచావశ్యకరణీయానాంబృద్ధమాతా
 పిత్రాదీనాంసంకథనాభాగంయస్తాదగస్తేయమనిఃపూర్వంకథాకృతవాత్ - ప్రకృతిరూపేయమనువాదః॥ ౨౨॥ జభాపురితి॥ యస్తాత్సు
 రాతనేవపిఘ్నపికల్పకయజ్ఞేమచభక్త్యాకాంక్ష్యగచ్ఛేకాంక్షంసేనపురోదాశాఅభవత్తస్మాద్యజ్ఞాభామభునాతనైరపిమృగపక్షిణౌవ
 భ్యాః॥ ౨౩॥ ఇదానీంచర్యుపితప్రతిప్రసవాభామాహ॥ యత్క్రందితి॥ యత్క్రందిష్టమ్యం - అభ్యవహార్యంమోక్షకాది - భోజ్యంపాంయ
 సాది - ఆగహితముపమానాంతరరహితంతత్పర్యుపితంరాత్ర్యంతరితమపి - తద్భృతలైలదభ్యాదిసంయుక్తంకృత్యాభివ్యతీయం - సస
 ప్రాగేవయత్నేష్టకసంయుక్తంతత్పర్యుపితంభామగదోషముఃకావ్యభేద్యం - తథాచసరిహువిశ్వేషస్య స్మేహసంయోగావశ్యంభావాద్యత్క్రం
 చిత్రేష్టకసంయుక్తమిక్యనేనైవభామగదోషాచిత్వేషంచయశ్చేదిత్యనభాగంస్యాత్ - స్మృత్యంతరేపిభామగదాపివాఖిభారముచదివ్య
 తే - తథాచయమః॥ శ్లో॥ మసూరమాచసంయుక్తంతథాచమృపితంచయత్॥ తత్ప్రయత్నైరంతకృత్యాభివ్యతీయమృగపక్షిణౌవభ్యాః
 తుచరుపురోదాశాదిచర్యుపితమపిభోజనకాలేస్మేహసంయోగగూఢ్యమేవభామగదోషపుభగుచేశాత్॥ ౨౪॥ చరన్ధితమితి॥ అనేకరాత్ర్యం
 తరితాఅపియవగోధూనుచగ్ధమికారాఃస్మేహసంయోగరహితాఅపిద్విజాతిభిర్భుజీయాః॥ ౨౫॥ వితకుక్రమితి॥ వితద్విజాతీనాంభక్త్యాభ
 వ్యముక్తం - అతఃపర్వంమాంసస్యభుజీవజానేదమిథాసంనిశ్చయంచయతి॥ ౨౬॥ ప్రోక్షితమితి॥ ప్రోక్షితంభామగదోషంపరిసంభ్రాంతా

స్వాత్ నియమవిధిరాస్త్యైత్ - తత్రచరిసంఖ్యాత్వేప్రాక్షికాదనన్యంసభక్షణీయమితివాక్యాభాసాన్యైత్ - సచానుపాకృతమాంసానికృతేనైవ
నిషేధాత్పాత్యైత్ - తస్మాద్దంత్రకృత ప్రాక్షికాభ్యసంస్కారయన్ క్షయజ్ఞమతచకుమాంసభక్షణమిదంయజ్ఞాంగంవిధీయతే - అతఏవాసం
స్కృతాన్యభూత్వంత్రైత్వైత్వహ్యనువాదంబవ్యతి - బ్రాహ్మణానాంబయదాకామనాభవతితదావశ్యంమాంసంభోక్తవ్యమితితదాపినియమ
తవికవారంభక్షయేత్ - సత్ప్రద్రావ్యక్తకామ్యయేతియమవచనాత్ - తథాబ్రాహ్మణమధుపర్కచసమాంసోమధుపర్కఇతిగృహ్యవచనాత్ -
నియన్త్రేననియమాన్మాంసంభక్షణీయమితి - అతఏవనియన్త్రస్తుయథాస్వామ్యమిత్వైత్వమితికమదోషంబవ్యతి-ప్రాణాత్యయేహాహారంతథావ
నిమిత్తకేవాధిపాతుకేవానియమతోమాంసంభక్షయేత్ || ౨౭ || ప్రాణాత్యయేమాంసభక్షణానువాదమాహ|| ప్రాణస్యాన్నమిదమితి|| ప్రాణి
తిప్రాణోజీవశ్శరీరాంతగఃతోభోక్తా - తస్మాద్దనియంసర్వమిదంబ్రహ్మకల్పితవాక్ - జింతదాహ - జింగమంశవాది - స్థావరం ప్రహీయవా
ది - సర్వంతస్యభోజనం - తస్మాత్పాత్యైత్వారణ్యభాగంజీవోమాంసంభక్షయేత్ || ౨౮ || ప్రాణస్యాన్నమిదంసర్వమిత్వేతత్ ప్రపంచయతి|| వ
రాణామితి || చరాణాంజింగమానాంపారిణాదీనాం అజంగమా స్త్రైణాదయః - దంష్ట్రైణాంవాన్యూదీనాం అదంష్ట్రైణోహరిణాదయః - సహ
స్తానామనుష్యాదీనాంఅహస్తామత్పాత్యదయః - గురాణాంసింహదీనాంభీరవోహస్తాద్దమోదనీయాః - ఏతాదృశ్యాంవిధాతురేవస్మష్టా|| ౨౯ ||
నాతేతి|| భక్షణాహఃప్రాణిభః ప్రత్యహమపిభక్షయన్మదోషంప్రాప్నోతి - యస్తాద్విధాతై ౧భక్షణాహఃభక్షయితారశ్చ నిమిశాభి
తిత్తిత్తిత్తి|| ప్రాణాత్యయేమాంసభక్షణమితినియమః || ౩౦ || అభప్రాక్షికభక్షణనియమాభావాహ|| యజ్ఞాయేతి|| యజ్ఞసంశత్యభాంత
దంగభూతమాంసస్యభక్షణందైవమనుష్టానం - ఉత్తవ్యతిక్తప్రకారేణపునరాత్మాభామేవపశుంవాపద్యతన్నాంసభక్షణేషు ప్రవృత్తిరా
క్షసోవితమనుష్టానం - ఇత్సుత్రరాధేవృథామాంసభక్షణమివృత్త్యనువాదః || ౩౧ || శ్రీతేతి|| శ్రీత్వాఆత్మనాచోత్పాద్యఅన్యేనవాకేనాప్యా
క్షయేన్నాంసంబ్రాహ్మణానాంబకామ్యయా | యథావిధినియన్త్రస్తుప్రాణానామేవచాత్యయే|| ౩౨ || ప్రా

ణస్యాన్నమిదంసర్వంప్రజాపతిరకల్పయత్ || స్థావరంజింగమంచైవసర్వంప్రాణస్యభోజనమ్ || ౩౩ || చరా
ణామన్నమవరాదంష్ట్రైణామప్యదంష్ట్రైణః | అహస్తాశ్చసహస్తానాంశూరాణాంచైవభీరవః || ౩౪ || నాత్మామ
ప్యత్యదన్నాద్వాప్రాణినోహస్యహస్యపి | థాతై ౧సస్మష్టావ్యధ్యాశ్చప్రాణినోక్తారపవచ || ౩౫ || య
జ్ఞాయజ్ఞిర్వాంసస్యేత్యేవదైవోవిధిస్త్యైత్ || అతోన్యథాప్రవృత్తిస్తురాక్షసోవిధిరువ్యతే || ౩౬ || శ్రీత్వా
స్వయంవాప్యత్పాద్యపరోపకృతమేవవా | దేవాపితౄంశ్చర్షయిత్యాభాదామాంసంసదుప్యతి || ౩౭ ||
నాన్యాదవిధినామాంసంవిధిజ్ఞోనావవిద్విజః | జగ్ధాన్యవిధినామాంసంప్రేత్యతైరద్యతేవహః || ౩౮ || సతా
ద్యశంభవత్యేనోహంతుర్ధనార్థినః | యాద్యశంభవతిప్రేత్యన్తధామాంసానిఖాదహః || ౩౯ || నియన్త్రస్తు
యథాన్యాయంయోమాంసంనాత్రిమానవః | సప్రేత్యపశుతాంయాతిసంభవానేకవింతి || ౪౦ || అసం
స్కృతావశూకాంత్రైర్వాద్యాద్విప్రఃకదాచన | జంగై ౧స్తుసంస్కృతానద్యాచ్ఛాత్వతం విధిమా
స్థితః || ౪౧ || కుర్యాన్న్యైతవశుంసంకేకుర్యాత్విప్రపశుంశథా | నత్యేవతువృథాహంతుంపశుమిచ్ఛేత్కదాచ
న || ౪౨ || యావంతిపశురోమాణితావత్కృత్యోహంమారణమ్ | వృథాపశుఘ్నః ప్రాప్నోతిప్రేత్యజన్మనిజ

నియదక్తంమాంసందేవపితృభ్యోదత్వాతేషంభక్షయన్మహంప్రాప్నోతి - అతఃప్రాక్షికాదవతుష్టయభక్షణవస్తేదంనియతంభక్షణంసభక్ష
తీత్యభిధానాత్ - వక్షింశవక్షింశ్వమేధేనేత్యాదివక్ష్యమాణమాంసవజ్జానవిధిరవ్యేతద్విషయవిచారిరోధాత్ || ౪౩ || నాద్యాదితి|| మాంస
భక్షణానుష్ఠానదోషజ్ఞోద్విజాతిరనాపదితతద్దైవాద్యచానవిధానవిధానమాంసంభక్షయేత్ - యస్తాదవిధానేసయామాంసంభాదతిసమృతః
సంయన్మాంసంతేనభక్షితంత్రైః ప్రాణిభిఃపరలోకేస్వరక్షణాక్షమఃఖాద్యత ఇతిసర్వశ్లోకానువాదః || ౪౪ || సతాద్యశమితి|| మృగవధజీవి
మూవాధాదేధాననిమిత్తంమృగాణాంహంతునకథావిధంపాపంభవతి - యాద్యశమదేవపితృతేషభూతమాంసానిఖాదతఃపరలోకేభవతి
త్యనువాదవిషయః || ౪౫ || నియన్త్రస్తితి|| బ్రాహ్మణమధుపర్కచయథాశాస్త్రంనియన్త్రస్యకాయామనుష్యామాంసంసభాదతిసమృతస్సన్నేకవింతి
జన్మానిపశుభావతి - యథావిధినియన్త్రస్తిత్యేతన్మియమాతిక్రమభలవిధానమిదం || ౪౬ || అసంస్కృతానితి|| వేదవిహితమంత్రవతోన్యై
క్షణాదిసంస్కారకూన్యాశ్చసాన్విప్రాదిఃకదాచిన్నాప్నోయేత్ - కాశ్యపంప్రవాహనాదితయానిత్యం పశుయాగాదివిధిమాస్థితోమంత్రసం
స్కృతానేవాప్నోయతి - ప్రాక్షికంభక్షయేన్నాంసమిత్యేతస్యానువాదాభామేకత్ || ౪౭ || కుర్యాదితి|| సంకేతాసక్తాపశుభక్షణానురాగే
సమృతమయ్యాంపిష్టమయ్యాంవాచకుప్రతికృతింకృత్యాభాదయేత్ - సపునదేవతామృద్ధేశంవిన్నేవపశుస్కదాచివపిహంతుమిచ్ఛేత్ || ౪౮ ||

యావంతీతి॥ దేవతాభ్యుద్దేశమంతరేణ తత్కర్తవ్యమయఃపశుకామంతి సప్తపాపకుఘ్నాత్మకస్సకాయవత్సంభ్యానిపకురోమాదితావత్సం
భ్యాభూతంజన్మనిజన్మనిమారణంప్రాప్నోతి - తస్మాద్వ్యభావశుంసహస్వత్ - తావత్కృత్య ఇతివత్త్వంతావద్ప్రయాభ్యాత్మతిగణేకృత్య
శుచ్యత్యయః - ఇహ - హతద్వితీయమప్రసిద్ధిసూచనార్థః॥ ౩౦॥ యజ్ఞాధోరూపశువధనదోషఇత్యాహ॥ యజ్ఞాధోరూపశవఇతి॥ యజ్ఞసిద్ధి
ధోరూపజాతతనాత్మనైవాదరేణవశసస్సప్తః - యజ్ఞాగ్నోప్రాప్తాచుతిరిత్యావ్యాత్యవ్యాసృజగతోవివృద్ధ్యధో - తస్మాద్వజ్ఞే
వధఃఅవధనివవధజన్యదోషావాత్ ॥ ౩౧॥ కించ - ఓషధ్యఇతి ॥ ఓషధ్యోప్రీహియవాద్యాఃవృక్షయూపాద్యధాః - తిర్యంతఃపశుమాద
యః - పక్షిణఃకపింజలద్యాః - యజ్ఞాధోరూపనాశంకతాః - పునఃకర్మకర్తవ్యమప్రాప్నోతి ॥ ౩౨॥ మధుపర్కేతేతి॥ సమాంసోమధు
పర్కఇతివిధానాత్మధుపర్కేత - యజ్ఞేచజ్యోతిష్టమాదా - పిత్రేతివేదకమణిక్వాదా - పశవోహంసనియః - నాస్యత్రేతిమనురభి
హరణా ॥ ౩౩॥ ఏవ్యధేహిద్వితీ ॥ ఏమమధుపర్కాదిమపదాధేహమహాహంసనాత్మానంపశుంచ ఉత్తమాంశంసస్మాద్యుపభోగయో
గ్యవిలక్షణదేహదేహాదిసంబంధం ప్రాచయతి - వేదతత్త్వాధోవిదివిద్వదధికారబోధనార్థం - సస్వనాస్థికారిత్వేకమణి కథమనధిక్ర
స్యపశ్వాదేరుత్తమగిప్రాప్తిఫలం - ఉచ్యతే - శాస్త్రప్రమాణకత్వాత్ - అస్యాధోరూపకైకకారికాయాంజాతేష్టవధికారిణాపిపుత్ర
స్యఫలప్రాప్తిపదిహేపశ్వాదికఫలసంభవాద్యజమానవివకారుణికతయాపశుగరఫలవిశిష్టమేవఫలం కామయిష్యతి - అతపితాత్మానంచప
శుంశ్రేష్టవేత్యధిభానం - యజమానవ్యాపారవేదపశుగరఫలసిద్ధిరుచ్యతే ॥ ౩౪॥ గృహగురావరణ్యేతేతి॥ గృహస్థాశ్రమే బ్రహ్మచర్యాశ్రమే
వానప్రస్థాశ్రమే - శ్రవస్తత్త్వాద్విజ్ఞానివసస్మాద్యపి - నాశాస్త్రీయంహింసాంసమాచరేత్ ॥ ౩౫॥ కథంకహింసాస్తైవిదితేతేదివ

న్మతి॥ ౩౬॥ యజ్ఞార్థంపశవస్సప్తఃస్వయమేవస్వయంభువా॥ యజ్ఞోస్యభూతైస్సరస్వస్యతస్మాద్వజ్ఞేఃధో
వధః॥ ౩౭॥ ఓషధ్యఃపశవోవృక్షాస్తైర్యంతఃపక్షిణ ప్రథా॥ యజ్ఞార్థంనిధనం ప్రాప్తాః ప్రాప్నోతి ॥ ౩౮॥ మధుపర్కే
తీపునః॥ ౪౦॥ మధుపర్కేచయజ్ఞేవపితృదైవతః॥ అత్రైవపశవోహింసాస్యానాస్యత్రైత్యబ్రవీన్నను॥
౪౧॥ ఏవ్యధేమపశుకామింసా వేదతత్త్వాధోవిద్విజః॥ అత్మానంచపశుంశ్రేష్టగమయిష్యత్యత్తమాంశం॥
౪౨॥ గృహగురావరణ్యేవానివసస్మాత్పర్వాద్విజః॥ నావేదవిహితాంహింసామాపద్యపిసమాచరేత్ ॥ ౪౩॥
యావేదవిహితాహింసానియతాస్త్యంత్యరావరే॥ అహింసామేవతాంవిద్యాద్వేదాధర్మోహినిర్వభా॥ ౪౪॥
యోహింసకానిభూతానిహినస్త్యంత్యనుభేష్యయా॥ సజీవంత్యమృతశ్చైవనకన్యవిత్సుఖమేధతే॥ ౪౫॥ యో
బంధనవధక్షేకాప్రాణినాంనచిక్షేత్ ॥ ససర్వహితప్రేమస్మిన్ముఖమత్యంతమశ్నుతే॥ ౪౬॥ యథ్ధాయ
తియత్సురుశేధ్యతింబధ్నాతియత్రచ॥ తదవాప్నోత్యయత్యేనయోహినస్తినకించన॥ ౪౭॥ నాకృత్వా
ప్రాణినాంహింసాంసాంసముత్పద్యత్యేవచిత్॥ నచప్రాణివధస్సర్వస్యప్రస్తాన్తాంసంవివర్ణయేత్ ॥ ౪౮॥
సముత్పత్తించమాంసస్యవధబంధావదేహినామ్॥ వ్రసమిత్కృణివరేతసర్వమాంసస్యభక్షణాత్ ॥ ౪౯॥ న

శుహింసానాథమామేవ్యకతాహ॥ యావేదవిహితేతి॥ యావత్ప్రతివిహితాకమణిక్వేదేకకలాదినియతా - అన్తీకగింసావరణంకమాత్మ
ని-అహింసామేవతాంజానియత్ - హింసాజన్యాధమవిరహే - దైవపశుహనసమధమణః ప్రాణిహననత్వాద్వ్యక్తగహననపదిత్యా
ద్యనుమానముచజీవ్యశాస్త్రబాధాదేవనప్రవర్తతే - దృష్టాంతిక్రత్రాత్మగహనసాస్యపృథమకత్వేశాస్త్రమేవోపజీవ్యం వేదాధర్మోహిని
బాధాయస్తాదనస్యప్రమాణోధర్మవేదాదేవనిశ్చేషిణప్రకాశతాంకతః॥ ౪౪॥ యోహింసకానితి॥ యోనుచహరణాః ప్రాణినఃహరిణాది
నాత్మనుభేష్యయామారయతిసజీవన్నికలోకేమృతఃపరలోకేచసశుభేవధాతే॥ ౪౫॥ యోబంధనేతి॥ యోబంధనమారణక్షేపాద్విజ్ఞాని
నాంకతుంసేవ్యతి - ససర్వహితప్రాప్తిచ్చరసంతశుఖంప్రాప్నోతి ॥ ౪౬॥ అన్యచ్చయథ్ధాయతితి॥ యద్వింతయతిధమాదికమిదం
దంశమకతాద్యపివ్యాపాదయతి॥ ౪౭॥ మాంసభక్షణప్రసంగేనహింసాగుణదోషావధిభావపునఃప్రకృతమాంసభక్షణమహా॥ నాకృత్యేతి॥
ప్రాణిహింసావ్యతిరేకేనకన్యవిత్సాంసముత్పద్యతే - ప్రాణివధశ్చసర్వగనిమత్తంసరకహేతురేవరస్తాదవిధినామాంసంసభక్షయేదితి॥ ౪౮॥
సముత్పత్తించేతి॥ శుక్రకోశితపరిణామాత్కాంసముత్పత్తింపుణాకరీంవిజ్ఞాయ - ప్రాణినాంవధబంధావ్రాకమరూపానిరూప్య - విహర
మాంసభక్షణాదపినికర్తే - విముతానిహరమాంసభక్షణాది - అవిధినామాంసభక్షణనివానవాదః॥ ౪౯॥ సభక్షయితి॥ ఉక్రవిధివ్యతి
రేకేణయోనమాంసంభక్షయతి - పిశాచపదితియథాపిశాచోభక్షయతితథానేతివ్యతిరేకేదృష్టాంతః - సలోకస్యప్రియోభావతి - రోగైశ్చసహ

సంబంధాత్ అతస్మాత్ ప్రపారుషి యంనపిండతా - తకు క్రమత్యక్తురాజే॥ శ్లో॥ తేషాంజన్మకుర్వాద్యాఃపితృద్యాఃపిండభాగినః॥ పిండజస్య
ప్రమ నైవేంసాపిండ్యంసా ప్రపారుషమితి - అత్రగోత్రత్యేవేయంసపిండతా - అతవివశంభులిభితా॥ శ్లో॥ సపిండతాతుసర్వేషాంగోత్రతస్మాత్ ప్ర
పారుషితి॥ తేనమాతామహదీనామేకపిండసంబంధేనసపిండతా - సమానాదకత్వంపునరస్తత్కులే ఆముకనాభూదిజన్మనామోధయో
చరిజ్ఞానేనికతలే॥ ౬౦॥ యథేదమితి॥ యథేదంధవాహనికంశవనిమి త్తమాకాచంకమానవాకత్వలక్షణంసపిండేమదాహంశావమాకాచమి
త్యనేనవిధియతే - ప్రసవేనవ్యక్తశుద్ధిమిచ్చతాంసపిండానాంతాద్యశమేవాకాచంధవే॥ ౬౧॥ అనిదేశేనకుల్యతాయాంప్రాప్తాయాం
విశేషమాచ॥ సర్వేషామితి॥ మరణనిమి త్తమస్మృత్యత్వలక్షణమాకాచంసర్వేషామేకపిండానాంసమానం - జనననిమి త్తంతుమాత్రాపితృ
రేవభవతి - తత్రాశ్చయంవిశేషః - జనననిమి త్తమస్మృత్యత్వలక్షణాదురేవదశరాత్రం - ఏతాతుస్మాత్సమ్యక్సృజ్యభవతి - ఆయమేవసంబం
ధస్యంతరేణవస్య తీర్థతః॥ శ్లో॥ తాతేపుత్రేపితృస్మాన్సంసలేంతువిధియతేమాతాశుద్ధ్యద్వకాసేనస్మాత్సమ్యక్సృజ్యభవతి॥ ౬౨॥ నిర
స్యత్వమితి॥ స్మాన్సంసంభవనిఃస్త్రుతమితిమౌఢుసేనానానిధి - తేనమౌఢుసేనాపితామతోరేకస్థులసేనాత్వాశ్చమాకా శుద్ధ్యభవతి॥
తామత స్మస్యత్వాదారతఃకాతే - మూత్రవద్రేతసశత్యగేషిత్యాచ సంతో తేనానంవిసాపిగృహస్థస్యశుద్ధిః - బ్రహ్మచారిణస్త్రుతామతో
పిస్యత్వేనీత్యాబ్రహ్మచారిత్వనేనస్మాదీనాశుద్ధిరుక్తావై విశేతుసంబంధేనరథూర్వభార్యాయామశత్యత్వత్ర్యకామా కాచంధవతి - త
థాచవిజ్ఞః - పరభూర్వభార్యానుత్తరాత్రంరేతఃపాతనఇతి-అశాచమప్రకృతమపిజననప్రకరణే ప్రసంగా తదనగుణతయా క్రం- యత్రరేతః
పాతమాత్రేణస్మాన్సంతత్రాచత్యత్వత్వైత్రిరాత్రముచితం॥ ౬౩॥ అహ్మ చై కేనేతి॥ విశేనాహ్మవికయాచరాత్ర్యా ఇత్యభూరాత్రేణ-త్రిరా
తే॥ సమానోదభావస్తు జన్మనామ్నూరవేదనే॥ ౬౦॥ యథేదంశావమాశోచంసపిండేనుఃస్థియతే॥ జననే
ప్రేవమేవప్యాన్నిపుణాంశుద్ధిమిచ్చతామ్ ౬౧॥ పర్వేషాంశావమాశోచంమాతాపిత్రేస్తుసూతకమ్॥ సూ
తకంమాతురేవస్యాదువస్మృత్యపితాశుభిః॥ ౬౨॥ విరస్యతుపుమాశుక్రమువస్మృత్యైవశుద్ధ్యతి॥ వైజి
కాదభిసంబంధాదనుగుంధ్యాదమంత్ర్యహమ్॥ ౬౩॥ అహ్మ చై కేనరాత్రావత్రిరాత్రై రేవవత్రిభిః॥
శవస్మృశోవిశుద్ధ్యంతి త్ర్యహేదుదకదాయినః॥ ౬౪॥ గురోఃప్రేతస్యశిష్యస్తుపితృమేధంపమాచరకా॥
ప్రేతహరైస్తుమంత్రత్రదశరాత్రై శుద్ధ్యతి॥ ౬౫॥ రాత్రిభిక్తుసతుల్యాభిర్ద్రవ్యప్రావేవిశుద్ధ్యతి॥ రజ
స్యవరతేపాధ్వీస్మానేనస్త్రీరజప్వలా॥ ౬౬॥ నృణామకృతమాదానాంపిశుద్ధిరైశిక్కిస్తృతా॥ నివృత్రమా
దకానాంతుత్రిరాత్రా మృద్ధిరివ్యతే॥ ౬౭॥ ఊనద్వివాహికంప్రేతంనిదధ్యుగ్ధాంధవామహిః॥ అలంకృ
తైస్త్రీనిరితవామూరాత్రై ర్మూలత్యాదకాసేనేవై దగ్ధ్యేసూక్రం - సమదకాసేనేవై క్రవ్యేకమగ్ధోయంవాగ్నిపారః - ఉచ్యతేపి
హ్నియసేంఘస్థేంవాగిరంనిర్మాంతవాగ్నినః॥ సచావశ్యత్వమేతేమంలఘూత్వైవసనియమ్యతే॥ వృత్తపావ్యాఖ్యానగుణయోగేనయేసపిండా
వికాహద్యల్పాకాచయోగ్యాస్తేయదిన్నేహదినాశవస్మృశోధవంతికదాదకాసేనైవశుద్ధ్యంతి- ఉదకదాయినఃపునః సమానాదకా స్తుత్ర్య
హేణ - గోవిందరాజస్తుధనగ్రహణపూర్వకశవనిహారకాసంబంధిబ్రాహ్మణవిషయమిదంహతాచమా॥ ౬౪॥ గురోరితి॥ గురోరాచా
ర్యాదేరసపిండస్యమృతస్యశిష్యుంత్యేష్టింకృత్యానేతనిహారకై గురౌసపిండైస్తుల్యాదకరాత్రేణశుద్ధోభవతి॥ ౬౫॥ రాత్రినిరితి॥ అత్రరా
త్రినిరితిభేదయగామిసూచమత్వస్యావివక్షితత్వాగ్ - కృతీయమానాత్వైభ్యుతగ్ధాప్రావేగర్భమాసతుల్యామూరాత్రైః - విశేషాచభిభా
నాచ్యతుర్వణ్యస్త్రీవిశుద్ధ్యతి-వితచ్ఛవత్సాచర్యంతం - యథోక్తమాదిపురాణే॥ శ్లో॥ మత్తాపావ్యంతరంయవద్దగ్ధాప్రావోభవేద్యది॥ త
దామాససమస్తాసాందివనైశ్శుద్ధిరివ్యతే॥ అతఃకథ్యంతుజాతుక్రమాకాచంశాసువిద్యరఇతి॥ మేధాధిగోవిందరాజావయస్తాద్విపురాణ
వచనాదకానాతోన ప్రమమానాదర్యాగ్ధాప్రావేమాసతుల్యామూరాత్రైః స్త్రీణాంవిశుద్ధిరిత్యుచితంప్రభమద్వితీయమాసీయగర్భప్రా
వేస్త్రీణాంత్రిరాత్రంయథామావరీతః - గర్భాప్రావేస్త్రీణాంత్రిరాత్రంసాధీయారణ్యేవిశేషత్వాదితి - పిత్రాదిసపిండానాంత్యత్రసవ్యత్వా
చం - యథామాసుమంతుః - గర్భామాసతుల్యాదివసాగర్భాసంప్రసవేసవ్యత్వాచంవాభవతితి - గర్భామాసతుల్యాఇతిస్త్రీవిషయం - సవ్య
త్వాచంవేతిపిత్రాదిసపిండవిషయమితివ్యవస్థితివివక్షః - రజస్వలాచ స్త్రీరజస్త్రీనివృత్తేసతిచంచమేదనేస్మానేనావృషాభాగల్పనయాగ్యాభా
వతి - స్మృశయోగ్యాకుత్రిరాత్రవ్యవగమేచతుర్థేహనికృతస్మాన్నైవశుద్ధాభవతి॥ ౬౬॥ నృణామితి॥ అకృతమాదానాంబాలానాంకురజేన
పిండానామమూరాత్రేణశుద్ధిభవతి - కృతమాదానాంతుమరణేప్రాగుపసంసకాలాత్త్రిరాత్రేణశుద్ధిః॥ ౬౭॥ ఊనద్వివాహికమితి॥ అసం
భూనాద్వివహారంబలంపుత్రమకృతమాదంబాలాదిభిరలంకృత్యగ్రాహ్యహిఃకృత్యావిశుద్ధాయాంభూమాకాలాంతరే నీణదేశాతయోశ
త్యమద్ధిసంసంచనంవిసావాంధవాఃప్రక్షి నేయః - విశ్వరూప స్తుయస్యాంభూమా అస్యస్యాస్థిసంసంచనంసకృతంకస్యాంనిదధ్యురితివ్యాచఖ్యా॥

(२४)

చమ్యేతి॥ బ్రాహ్మణేషు బాధనంబికింకానాస్తి నాచమనాదివాప్రయతస్మై ప్రకృతచాంతాలాద్యకుచివశానేసతి - ఓంఉడుత్యంజారవేష
 సమిత్యాదీనిర్వృత్తైవతమం॥ ౧౬॥ యథానామధ్యంపాదమానీర్వృత్తైవతమం॥ ౧౭॥ నారమితి॥ మానుషాన్ధిస్తేహసంయుక్తంస్పృష్టై
 వాస్తాబాదిస్తాన్ధిస్తేనవిశుద్ధ్యతి - స్నేహశుస్యంస్పృష్టైవతుచివమ్యగోస్పృశాన్ధిస్తేవేదగయారస్యతరత్కృత్యావిశుద్ధోభవతి॥ ౧౮॥ ఆ
 దిష్టితి॥ బ్రతాదేశకమాదిప్రసంగస్థితి ఆదిష్టిబ్రహ్మచారీసప్తేతోదకమాలతసమాచనాన్నమర్యాత్ - ఉదకమితి షోడశశ్రాద్ధాదిసకల
 ప్రత్యేకల్యోపలక్షణం - సమాప్తేపునబ్రహ్మచర్యేవేతోదకంకృత్యాత్రిరాత్రమాకాచంకృత్యావిశుద్ధోభవతి - వితప్తమాతాపిత్రాచార్య
 వ్యతిరిక్తవిషయం - తదాహవసేష్ఠి॥ బ్రహ్మచారిణ్యవకమనావ్రతాన్నిపుత్రరస్యత్రమాతాపిత్రోద్ధరోద్వాళవకమనావ్రత - శవసమిక్త
 క్షేపనికారణవకనూదకదానపురస్కరించుడోడశశ్రాద్ధాదికమనా - వక్ష్యతిచలచార్యంస్వముపాధ్యాయమితి॥ ౧౯॥ వృధేతి॥ జాతశబ్దః
 ప్రత్యేకమభిసంబధ్యతే - వృధాజాతానాంబాచుశ్యేనత్యక్తస్వభర్తాకాం - సంకరజాతానాంహీనవర్తేనూత్కృతప్రమాత్వన్నానాం
 వేదవాహ్యరక్షపటాదిప్రజ్ఞానువర్తకమానానాంబాస్త్రీయవిషుద్ధంభనాదినాకామతశ్చకృతజీవితత్యాగానాముదకాదిక్రియాశక
 తవాన్ధి॥ ౨౦॥ పాపండుమితి॥ వేదవాహ్యరక్షపటమాంజ్యాదిప్రత్యవర్యాపాపండుతదనస్తివ్యతిహం - స్వచ్ఛండుమేకానేకపురుషగామినీ
 నాం - గర్భపాతనభర్తృవభకారిణీనాం - ద్విజాతిస్త్రీకాంసురాపీనాంఉదకక్రియాబాధ్యుదైహికంనివర్తకత్యతిపూర్వేణసంబంధః
 ౨౧॥ ఆచార్యమితి॥ ఆచార్యఉపనయనపురస్కరంసంపూర్ణాశాఖాధ్యాపయితా - ఉపాధ్యాయావేదైకవేదశాస్త్రంగస్వబాలాధ్యాపకః - వేద

పాపమానీర్వృత్తేతి॥ ౨౨॥ నారంస్పృష్టైవస్థిసస్నేహంస్పృత్యావిప్రోవిశుద్ధ్యతి॥ ఆవమ్యేవతునిస్తేహం
 గామాలభ్యార్కమీక్ష్యవా॥ ౨౩॥ ఆదిష్టితోదకంకుర్యాదావ్రతస్యసమాపనాత్॥ సమాప్తేతూదకంకృత్యా
 త్రిరాత్రేనైవశుద్ధ్యతి॥ ౨౪॥ వృధాసంకరజాతానాంప్రచజ్ఞానువతిష్ఠతామ్॥ ఆత్మసప్త్యాగినాంఘోషనివ
 రైతోదకక్రియా॥ ౨౫॥ పాపండుమాశ్రితానాంవవరంతీనాంవకామతః॥ గర్భభర్తృద్రుహంధైవసురాపీ
 నాంవయోపీతామ్॥ ౨౬॥ ఆచార్యంస్వముపాధ్యాయంపితరంమాతరంగురుమ్॥ నిహ్నోత్యతుప్రతీప్రేతా
 నవ్రతేనవియుజ్యతే॥ ౨౭॥ దక్షిణేనమృతంశూద్రంపురద్వారేణిర్హరేత్॥ పశ్చిమోత్తరపూర్వైవస్త్రియ
 భాయోగంద్విజన్తనః॥ ౨౮॥ నగాజ్ఞామఘదోషోస్తిప్రతినాంనవసత్రిణాం॥ ఐంద్రంస్థానముపాసీనాబ్రహ్మ
 భూతాహితేనదా॥ ౨౯॥ రాజ్ఞామావాత్తికస్థానేసద్యశ్శౌచంవిధీయతే॥ ప్రజానాంపరిరత్నార్థమాసనం
 చాన్నకారణమ్॥ ౩౦॥ డింబాహవమాతానాంవవిద్యతాపాథివేనవ॥ గోబ్రాహ్మణస్యచైవాథేయస్యచే

స్యవేదానాంచవికవేదశాస్త్రవిద్యాఖ్యాతాగురుః - నిహారకత్యాప్తే ప్రకృత్యస్యనీకృత్యేతిదాహవకాహపిండోడశశ్రాద్ధాదిసకలప్రత్యేక
 త్యస్యప్రదేశకనాథకమాచార్యాదిప్రసంగమృతాన్నిపుత్రరస్యత్రమాతాపిత్రోద్ధరోద్వాళవకమనావ్రత - వివంచాన్యాన్నికృత్యప్రతలాపాభవ
 తీతిగమ్యతే॥ ఆచార్యంస్వమిత్యభిధానాద్ధరోగురాసన్నిహితేగురువద్యృతిచురేదిత్యానాన్నాచార్యాచార్యమపి - స్వమితి సర్వత్రసం
 బధ్యతే - తేనూపాధ్యాయాపాధ్యాయమపినికృత్యప్రతలాపవివ॥ ౩౧॥ దక్షిణేనైతి॥ అహంగలికత్యాదత్యంతాపకృష్టమాద్రక్షమేజాభిధా
 నం - శూద్రంమృతందక్షిణపురద్వారేణనిహారేత్ - ద్విజాతీస్తుసర్వభాద్యోగంయథాయంత్రాయతకృష్టవైశ్యక్షత్రియక్రమేజైవశస్చిమో
 త్తరపురద్వారేణనిహారేత్॥ ౩౨॥ నరాజ్ఞామితి॥ రాజ్ఞామభిషక్తక్షత్రియాకాంసపిండమరణాదాకావదోషానాస్త్రీయతోరాజాసఖం
 ద్రంస్థానంరాజ్యాభిషేకాఖ్యంఆధిపత్యకారణంప్రాప్తః - వ్రతినూబ్రహ్మచారిణ్యాద్రాయనాదిప్రతకారిణ్య - సత్రిణోయాగప్రవృత్తాః
 యతోబ్రహ్మభూతాస్తేబ్రహ్మభూయంప్రాప్తః - ఆకాచాభావశ్చాయంకమనావశేష - తదాహవిష్ణుః॥ ఆకాచంసరాజ్ఞాంరాజకమనావ్రత
 నాంవ్రతేనసత్రిణాంసత్రే - రాజకమనవ్యవహరదేశకాంతిపూమాదికం॥ ౩౩॥ రాజ్ఞామితి॥ మహర్షేనభిదంస్థానంమాహాత్మకంరాజ్యవ
 రాఖ్యంసర్వాధిపత్యలక్షణంమహర్షేవప్రవీణఃపుణ్యంరాజ్యమాసాదయతి - తస్మిన్వతకమానస్యసద్యశ్శౌచముచిధ్యతే - సతురాజ్యప్రచయ
 తస్యక్షత్రియజాతేరవ్యక్తజాతిరవివక్షితా - ఇత్యనేనశ్లోకేనదేశకం - యతోన్యాంసనిరూపణేనమభిషేకాన్నదానేనూచసగేమకాంతి
 పూమాదినాప్రజారత్నార్థంరాజ్యాసనేవ్యవస్థానమతాచాభావేచకారణంతచ్చక్షత్రియానామపితర్తార్కకారిణాం విద్రుక్తశ్చమాద్రా
 జామపిశిష్టంతరివినసోమకార్యకారిణీచమసేసోమభమాంతరివినవ్రహ్మభర్తాన్నికతయా శ్రుతమప్యవభూతాదితర్కార్యకారిత్వస్యవివ
 షితత్యాత్మప్రకృత్యావేదికృతాచనీచారాదిమసంబధ్యరతికమనూమాంసాయంత్రతదధికరణేమనిరణయి॥ ౩౪॥ డింబాహవేతి॥ డిం
 బాహవోస్సృచరహింయద్ధంత్రహతానాం - విద్యతావశేణ - పాథివేనవభూతావరాధేనోబ్రాహ్మణరక్షణార్థం - వినాపీయద్ధం

జలాగ్నిశ్వాహుర్దిభిరహితానాం - యస్యపురోహితాదేస్వకార్యా విభాతాభంసృతచిరాచాభావమిచ్ఛతికస్యపిసద్యశ్చచం॥ ౯౦॥
 సోమేతి॥ చంద్రాగ్నిసూర్యవాయుశక్రయమావాంశిత్రస్యాపాంచతయోఃకుచేరవరుణయోరేవంఅష్టానాంలోకపాలానాంసంబంధిదేహురా
 బాధారయః॥ ౯౧॥ తతఃకిమతతహ॥ లోకేకేతి॥ యతోలోకేశాంత్రాంతోస్సృతతతోనాస్యాభావముపదిశ్యతే - యస్మాత్త సుహృదాం
 యచ్చౌచమకాచంవాతల్లోకేకేభ్యః ప్రభవతివినశ్యతిచ-అప్యగూఢవిభాతః - ఏతేనాస్యదీయకాచాశావోత్పాదనవిభాతశక్రస్యలోకేశ్వరరూ
 పస్యసృతతేకుతస్సస్వీయ-శాచమితిపూర్వోక్తాచాభావ ముతి॥ ౯౨॥ ఉద్యతైరితి॥ ఉద్యతైశ్చనైః॥ భద్రాదిభిర్ములగుడపాపానాదిభిరత
 రాబ్జుభిత్పాదిహ్మత్రయభమయ క్రసంగ్రామేహతస్యతత్త్వాదేవజ్యోతిష్టేమాదియజ్జస్సుతిష్ఠతేసమాప్తమేతత్తుత్యేనయజ్జుత ఇత్యర్థః-
 తథాశాచమపితత్త్వాదేవసమాప్తిమేతి-ఇయంతా నైః॥ కుర్యాదా॥ ౯౩॥ విప్రభిఃప్రకాశాచాంతేకృతప్రాధ్వాదికృత్యోక్తాత్పాదఃఅపఃస్పృష్టే
 విజలస్పృశమాత్రంపక్షిణమా నైసర్వత్వాకుఢ్ధోభవతినతు సంవత్సరవ్యతీతేతుస్పృష్టైరద్భిర్విశుద్ధ స్థితివత్సాన్వితావహానాది స్పృశసాహ
 చర్యానోస్పృష్టేవిత్యసృచసకృదుచ్చరితస్యాభావ భేదస్యాస్యావ్యత్యాత్ - హ్మత్రయోహస్తాద్భివాహనం భద్రాద్యస్త్రం - వైశ్యోబలీక
 బాధిప్రతోదంబోహస్తోతాగ్రంయోక్త్రంహ - శూద్రోయష్టింవంశంపక్షిణాం॥ ౯౪॥ ఏకదితి॥ భోద్విజత్రేష్టావితచ్చౌచంసపిండేషుప్రేతేషు
 యుష్టుకముక్తం - ఇదానీమసపిండేషుప్రేతకుఢ్ధింశ్చమిత్రం॥ ౧౦౦॥ అసపిండమితి॥ అసపిండంబ్రాహ్మణంమృతంబ్రాహ్మణాంభువర స్నేహాను
 బంధన - సత్యవృక్షముద్ధేయత్యర్థాదుక్తం - మాతుశ్చాప్తాసన్నికృష్టాసమూహర బ్రాతృభగిన్యాదీకాంధవాన్నిశ్చుకత్య త్రాత్రైగకుఢ్ధో

వృతిపాథిరవః॥ ౯౫॥ సోమాగ్నిశ్వాహుర్దితేద్రాణాంవిత్వాప్యత్యోర్యమస్యచ॥ అష్టానాంలోకపాలానాంవపు
 ధారయతేసః॥ ౯౬॥ లోకేశాధిష్ఠితోరాజానాస్యాశౌచంవిధీయతే॥ శౌచాశౌచంహిమర్త్యానాంలో
 కేతప్రభవాప్యయమ్॥ ౯౭॥ ఉద్యతైరాహవేతనైః॥ క్రతధమహతస్యచ॥ సద్యస్సంతిష్ఠతేయజ్జప్రథాశౌ
 చమతిస్థితిః॥ ౯౮॥ విప్రశ్చుద్ధ్యత్యపస్సప్రప్తేవహ్మత్రయోవాహనాయుధమ్॥ వైశ్యః ప్రతొదంర్షిః॥ వా
 యష్టిం శూద్రః కృతక్రియః॥ ౯౯॥ ఏతద్వోభిహితంశౌచంసపిండేషుద్విజోత్తమా॥ అసపిండేషు సర్వేషు
 ప్రేతకుఢ్ధింబిబోధత॥ ౧౦౦॥ అసపిండంద్విజంప్రేతంవిప్రైశ్చవృత్యబంధువత్॥ విశుద్ధ్యతిత్రిరాత్రేణ
 మాతురాప్తాంశ్చబాంధవాన్॥ ౧౦౧॥ యద్యన్నమత్తితేషాంతుడశాహేనైవశుద్ధ్యతి॥ అనదన్నన్నమహౌష
 వనచేత్రస్త్రిగృహేవసేత్॥ ౧౦౨॥ అనుగమ్యేచ్ఛయాప్రేతంజ్ఞాతిమజ్ఞాతిమేవవా॥ ప్నాత్వాసచేఃస్పృ
 ష్టాన్వింశ్చుతం ప్రాశ్యవిశుద్ధ్యతి॥ ౧౦౩॥ నవిప్రంస్వేషుతిష్ఠతుమృతంశూద్రేణనాయయేత్॥ అస్వర్గా
 వ్యవమతిస్సాస్యాచ్ఛుద్రసంస్పృశమాపితా॥ ౧౦౪॥ జ్ఞానంకపోగ్నిరాచారోమృత్తనోవార్యపాంజనమ్॥

భవతి॥ ౧౦౧॥ యద్యన్నమితి॥ నిహారకోయదితేషాంమృతస్యసపిండానాం ఆశాచినామన్నకుత్పాతకదాదృశాహేనైవశుద్ధ్యతినైరాత్రేణ-
 అథతేషామన్నంనాశ్చాగ్నిహేవతేషాంసవసనిహారతత తదామూరాత్రేనైవశుద్ధ్యతి - ఏకంవత్సరహవానేసరితవనాభోజనానిహా
 రకస్యపురోక్షంత్రిరాత్రం॥ ౧౦౨॥ అనుగమ్యేతి॥ జ్ఞాతిమజ్ఞాతినామృతమిచ్ఛతోనుగమ్యసతేలస్నానంచకృత్వాకతోగ్నింస్పృష్టావృ
 త్పాద్భుతప్రాశసంక్యత్వాఅనుగమసమిత్తాశాచాద్విశుద్ధ్యతి॥ ౧౦౩॥ నవిప్రమితి॥ బ్రాహ్మణాదిమృతంసమానజాతీయేషుస్థితేషుసహద్రేణని
 హారయేత్ - యస్మాత్పాశరీరామతిశ్చుద్రస్పృశమాపితాసతిమృతస్యస్యగాయమాతానభవతి - మృతంస్వగంసప్రాశయతీత్యభా-
 నేష్వమతిష్ఠ్యవ్యర్థభిదానాద్భాష్టాశాభావేత్త్రయేగతదభావేనైశ్యసతదభావేనాద్రేణాపినిహారయేదిత్యుక్తం-యథాపూర్వంశ్రేష్ఠత్వా
 దస్యగృహదోషశ్చబ్రాహ్మణాదీనచ్చావేనాద్రేణనిహారకసరిబోధవ్యః - గోవిందరాజ మ్మదోషనిర్దేశాచ్చేష్వమతిష్ఠ్యవ్యర్థవిశేషమిత్తాహ-
 తదయ్యుక్తం - నేష్వమతిష్ఠ్యవ్యర్థచదన్యూచ్చారణనైయర్థప్రసంగాదుచక్రమానగతేచ్ఛవేదోదకస్యాయేనానుబోధ్యత్వా క్షణభూతకుఢ్ధ
 థావాధేనప్రధానభూతాయాజాతేరుపేక్షయోంగుణలోపేషు ముఖ్యనేత్యత్యపిన్యాయేనవాధ్యతే - తన్నుత్॥ ౧౦౪॥ నేష్వమతిష్ఠ్యవ్యర్థచదన్యూ
 యంసవిశేషతంత్రయంగోవిందరాజస్యరాజాజ్ఞాంనాద్రయోమహే॥ ౧౦౫॥ జ్ఞానమితి॥ జ్ఞానాదీనిశుద్ధ్యాభానానిభవంతి - తత్రబ్రహ్మజ్ఞానం
 బుద్ధిరూపంతఃకరణకుఢ్ధోన్నభవం - యథావక్ష్యేతిబుద్ధిజ్ఞానేనశుద్ధ్యతీతి - తపోయథాకచసావేదవిత్రమాః - అగ్నిర్యథాపునఃపాశేనమృ
 త్తయం - ఆహారోయథాహవిష్యణయవాగావసేతి - మృత్వారిణీయథామృత్వార్యాదేయమభవతి - మనూయథామనఃపూతంసమావరే
 దితి - సంకల్పవికల్పాత్త్రకంమనూనిశ్చయాత్పాదుద్ధిరితమనోబుద్ధ్యోద్భవః - ఉపాంజనముచలేచనంయథామూజానూపాంజనైర్వత్సరి-గ
 త్తయథాంజనేద్వాశ్చమేధనేత్యాది-అర్కోయథాగామలభ్యార్కమీక్ష్యవేతి - కాలోయథాకుఢ్ధేద్విప్రోదశాహేన - వాదూ మ్మకుఢ్ధిహే

చుత్వం మనునానుక్రమః - శంభానశ్చవిశుద్ధ్యంతిసోమసూర్యాంశుమారుతై రితివిష్ణ్వశ్య క్తంగ్రాహ్యం॥౧౦౫॥ సర్వేషామేతేతి॥ సర్వేషాం
మృత్యురనిమిత్తవహకావమనశ్చాచాదీనాం మధ్యఅభావం అన్యాయేనపరభనహరణచరిహరేణయశ్చైవంతత్పరం ప్రకృష్టం మన్వాదిభిః
స్వైరం - తస్మాద్విశ్వేషేషు కథోభవతి - యః పునః పునః ద్వారీకువిరథేచాశుద్ధిః పోశుద్ధిః॥౧౦౬॥ ఔం తేత్యేతి॥ ఔం త్యాచరేణాచకారేకృ
తేతస్మిన్ప్రత్యపకారమిద్ధస్యైర్మైరూపయాశండితాశ్చభవంతి - యథాచవత్వతి - మహాయజ్ఞక్రియాః క్షమానాశయంత్యాశుపాపానీతి -
అకార్యకారణోదానేన - యథావత్వతి - సర్వస్వం నావేదవిదేబ్రాహ్మణాయేతి - అప్రఖ్యాతపాపాజప్యేన - యథావత్వతిజపంస్తూపవసే
దిగమితి - వేదవిత్తమాః వేదాభావాంబ్రాయణాదితపోవిదః - తపసేత్యేకాదకాభ్యామేవత్వమాజేన॥౧౦౭॥ మృత్యోయైరితి॥ మలాద్యుపహ
రణోభవీయం మృజ్జితైశ్చభవతి - నదీప్రవాహాశ్చేష్టాద్యకువిదూషితోవేగేనకుద్ధ్యతి - స్త్రీచపరపురుషసంగమ సంతల్యాదిదూషితమాన
సాప్రతిమాపాతకవెనతస్మాత్పాపాచ్యుత్థాభవతి - బ్రాహ్మణశ్చసన్నాన్వసేనకష్టాభ్యామభిధేయేనపాపాచ్యుత్థతి॥౧౦౮॥ అద్భిరితి॥ స్వేదా
ద్యుపహతాన్యంగానిజలేనతైర్వానిశుద్ధ్యంతి - మనశ్చనిసిద్ధవంతాదిదూషితంసత్వాభిధానేనకుద్ధ్యతి - భూతాత్మాసూక్ష్మాదివింగళరీరా
వచ్చి న్నూజీవాత్ప్రాబ్ధవిద్యయాపాపమయహేతునాతపసాచకుద్ధోభవతి - కుద్ధఃపరాత్మరూపేణావతిక్తతే - మద్ధిశ్చవిపర్యయజ్ఞాసూప
వాయుఃకర్తార్కకాలౌవశుద్ధైకర్తృణిదేహీనామ్॥౧౦౯॥ సర్వేషామేవశౌచానామధురశౌచంపరంస్తృతమ్
యోధేశువిహీనశువిర్మమృద్వారిశువిశ్శుచిః॥౧౧౦॥ ఔం త్యాశుద్ధ్యంతివిద్యాంసోదానేనాకార్యకారిణిః
ప్రచ్ఛన్నపాపాజప్యేనతపసావేదవిత్తమాః॥౧౦౧॥ మృత్యోయైశ్చుద్ధ్యతేశోభ్యంతదీవేగేనకుద్ధ్యతి॥రజసా
స్త్రీమనోదుష్టాసన్నాన్వసేనద్విజోత్తమః॥౧౦౨॥ అద్భిగ్రాత్రాణిశుద్ధ్యంతిమనస్సత్యేనకుద్ధ్యతి॥విద్యాత
పోభ్యాంభూతాత్మాబుద్ధిజ్ఞానేనకుద్ధ్యతి॥౧౦౩॥ ఏవశౌచస్యపఃప్రోక్షశారీరస్యవినిఘ్నయః॥నానావిధా
నాంద్రవ్యాణాంశుద్ధేశ్చైవతనిఘ్నయమ్॥౧౦౪॥ తైజసానాంకుణేనాంచసర్వస్యాత్మమయస్యచ॥భస్మనా
ద్భిర్మృదాచైవశుద్ధిరక్రామనీపిభిః॥౧౦౫॥ నిర్లెపంకాజ్ఞానంభాండమద్భిరేవవిశుద్ధ్యతి॥అజ్ఞమత్తమయంచై
వరాజతంచానుపస్కృతమ్॥౧౦౬॥ అపామగ్నైశ్చసంయోగాద్ధేమరూప్యంచనిర్భభా॥తస్మాత్తయోస్త్వ
యోనైవనిర్లెకోగుణవత్తరః॥౧౦౭॥ తామ్రాయఃకాంస్యరైత్యానాంత్రపుణస్సీసకస్యచ॥శౌచంయథా
హంకర్తవ్యంత్యైరామోషకవారిభిః॥౧౦౮॥ ప్రవాణాంచైవసర్వేషాంశుద్ధిరుత్ప్లవనంస్తృతం॥ప్రోక్ష
ణంసంహతానాంచదారవాణాంచతక్షణమ్॥౧౦౯॥ మార్జనంయజ్ఞపాత్రాణాంపాణీనాయజ్ఞకర్తృణి॥చమ
సానాంగ్రహణాంశుద్ధిఃప్రత్యక్షనేనకు॥౧౧౦॥ చరాణాంస్రస్త్వాణాంచశుద్ధిరుష్ణేనవారిణా॥స్ఫు

హతాయథాభావవిషయజ్ఞానేనకుద్ధ్యతి॥౧౦౯॥ ఏవశుతి॥ అయంశరీరసంబంధినశ్చైవస్వయమృకంనిశ్చయ ఉక్తః-ఇదాసీంనానాప్రకార
ద్రవ్యాణాంయేనయశ్చభవతి - తస్యనిఘ్నయంశ్చైవత॥౧౧౦॥ తైజసానామితి॥ తైజసానాంశుపల్లాదీనాంమరకతాదిమణీనాం - పాపా
మయస్య - చసర్వస్యభస్మనాజలేనమృత్తికయాచమన్వాదిభిశ్శుద్ధిరుక్తా - నిర్లెపస్యజలేనైవానంతరంకుద్ధేరవత్వమాణత్వాత్ - ఇదముచ్చ
ష్టమృతాదివిప్రవిషయంతత్రమృచ్ఛస్త్రసూగంభక్షయైకకార్యత్వాద్వికల్పః-అపస్తూభయత్రసమన్వీయంతే॥౧౧౧॥ నిర్లెపమితి॥ఉచ్చ
ష్టాదిలేపరహితం - సోపణాభాండం - జంభవం శంఖముక్తాది - పాపామయంచ - రాజతమనుపస్కృతంరేఖాదిగుణాంతరాధానరహ
ితం - తథావిధమలాసంభవాజ్జలేనైవభస్మాదిరహితేనకుద్ధ్యతి॥౧౧౨॥ అపామితి॥అగ్నినైకవరుణాదీనామయత ఇత్యాదివేదేప్రాయతే-
వథాగ్నేయవర్ణమింద్రియంవరుణాదీనాంరజకమిత్యాదిశ్రుతివ్యవహితం-అపామగ్నేసంయోగాత్సవణం రజతంబోమ్మకంయస్తాదతస్తయో
వ్యేవ్యవకారకేనైవజలేనాత్యంతోషణులేవాగ్నివా - నిర్లెపశ్చుద్ధిహేతుః - గుణవత్తరఃప్రళతతరః॥౧౧౩॥ తామ్రేతి॥అదూలోహం-రీతిః
పితలంరద్భవంపాత్రంరైత్యం-త్రపురంగం - ఏషాంభస్మాదైకైశోభనంకర్తవ్యం - యథాహంయస్యయదహతి - తేనతచ్ఛోభనం
కర్తవ్యమిత్త్యభావః॥౧౧౪॥ అంభసాహేమరాహ్యయఃకాంస్యంకుద్ధ్యతిభస్మనా॥అష్టైస్తామ్రంచరైత్యంచపునఃపాకేనమృత్తయమితిబృహస్ప
త్యాదివచనాద్విశేషప్రబోధవ్యః॥౧౧౫॥ ద్రవాణాంచేతి॥ద్రవాణాంఘృతతైలాదీనాంకాకక్షీహద్యుపహతానాంబోధాయనాదివచనాత్ప్ర
శ్చుతిమాత్రప్రమాణానాంప్రాదేశప్రమాణకుశలత్రవ్యయేనాత్మసేననేనకుద్ధిః - సంహతానాంచశయ్యాదినాముచ్చిష్టాద్యుపహతే ప్రోక్షణేనదా
రవాణాంచాత్యంతోషణులేకక్షణకుద్ధిః॥౧౧౬॥ మజానమితి॥చమసానాంగ్రహణాయజ్ఞపాత్రవిశేషాణాంచాస్వేషాంయజ్ఞపాత్రాణా
మార్జనంపాణీనామజానంకార్యం - శ్చాశ్చృత్యైవనేనయజ్ఞేకర్తవ్యకుద్ధిభావతి॥౧౧౭॥ చరాణామితి॥ స్వేషాంతానాంచసుక్ష్మవా

దిగముక్తజలేనకుడ్డిః - స్నేహవ్యయంత్రానాంకుజలమంత్రేజ్జనకుడ్డిశ్చక్షాణః ॥౧౧౭॥ అద్భిస్త్యతి॥ ఐమూసాంధాన్యసాంవస్తా ॥ కాంచనాం
 దాలామృతసూతేజలేనప్రోక్షతామృద్ధిః - ఐమూత్వంచపురుషధారాధి కత్వమితివ్యాచక్షతే - తదల్పసాంతు ప్రత్యేకనామృద్ధిమనాన్వదిభిరుతది
 శ్యతే ॥౧౧౮॥ చేలవదితి॥ స్పృశ్యతమచమనాంకాంకాదవశనిమితానాంచవస్త్రువచ్యుద్ధిభవతి - తాకమూలఫలానాంచ ధాన్యవచ్చు
 థిః ॥౧౧౯॥ కాశేయేతి॥ త్రిమిశోభ్యవస్యవస్త్రుస్యమేమిదిలోమప్రభవస్యవకంధరాదేఃపాక్షైఃకైరమృత్తికాభిః - మతపానాంనేపాశకం
 ఐశానాంలరిష్టైరరిష్టకమాదైః - అంకుచట్టానాంపటకాట్టకానాంవిల్వఫలైః - ఔషాకాంకుమాలానాంపుమావల్కలభవానాంవస్తా ॥ కాం
 కుపిష్టశ్వేతసవనాచప్రత్యేకనామృద్ధిః ॥౧౨౦॥ ఔషువదితి॥ శంఖస్య-శతుశృంగాకాంస్పృశ్యతశ్చద్ధిభవస్యగజాదిదంతస్యవ- ఔషువద్విష్ట
 శ్వేతసవనాచకల్పేనగోమూత్రజలయారస్యతరయః - కేనకాస్త్రువిదాశుద్ధిఃకతకావ్యా ॥ ౧౨౧ ॥ ప్రోక్షతాత్ప్రతికాష్టంచేతి॥ తృణకాష్టంచ
 లాలంచచందాలాదిస్పృశకమాపితం - ప్రోక్షతేనకుడ్ధ్యతి - తృణచలాలసాహచర్యాదిదమింధనాదికావ్యవిషయం - దారవాకాంచ తక్షణమితి
 నిమిశదారుమయపాత్ర విషయం - గృహముదకాన్య నివాసాదిదూపితం - మాజనగోమయాయుతలవసేన - మృత్తయశాండముచ్చిష్టది
 స్పృశకమాపితంపునఃపాకేనశుద్ధ్యతి ॥౧౨౨॥ మదై యతి॥ మద్యాదిభిస్తుసంస్పృష్టంచ్యుత్తయపాత్రంపునఃపాకేన నకుడ్ధ్యతి - ప్లివనంక్ష
 మ్న - పూయంశోణితవికారః ॥౧౨౩॥ సమ్మజనేతి॥ అవకరశోధనేన - గోమయాయుతలవసేన - గోమూత్రోదకాదినేకేన - భాత్యాశించి
 స్పృష్టదనయనేన - గవాంలఘూరాత్రనివాసేనచ - చంచలిరక్షకశోభామిశ్చుద్ధ్యతి - విషంచోచ్చిష్టమూత్రపురిషచందాలనివాసామృతసూ

మూర్ఖశతటానాంచముసలోలూఖలస్యచ ॥౧౧౭॥ అద్భిస్తుప్రోక్షణంశౌచంబహునాంధాన్యవాససాంప్ర
 త్యోశనేనత్వల్పనామద్భిశ్చౌచవిధీయతే ॥౧౧౮॥ చేలవచ్చర్తకాంశుద్ధిరైవదలానాంతథైవచ । శాకమూల
 ఫలానాంచధాన్యవచ్చుద్ధిరిష్యతే ॥౧౧౯॥ కాశేయావికయోరూషైఃకుతపానామరిష్టకైః । శ్రీఫలైరంశుపట్టా
 నాంత్రోమాకాంగారస్తర్షయైః ॥౧౨౦॥ ఔషువవచ్ఛంఖశృంగాకామస్థిదంతమయస్యచ । శుద్ధిర్విజానతాకార్యా
 గోమూత్రైశోదకేనవా ॥౧౨౧॥ ప్రోక్షతాత్ప్రతికాష్టంచపలాలంచైవశుద్ధ్యతి । మార్జనోపాంజనైర్వేస్త
 పునఃపాకేనమృత్తయం ॥ ౧౨౨ ॥ మదై యత్యైఃపురిషైర్వాప్లివనైఃపూయశోణితైః ॥ పంస్పృష్టంచైవ
 శుద్ధ్యేతపునఃపాకేనమృత్తయమ్ ॥౧౨౩॥ సంమార్జనోపాంజనేనసేకేనోల్లఖనేనచ । గవాంచపరివాసేన
 భూమిశుద్ధ్యతిచంచభిః ॥౧౨౪॥ వక్షిజగ్ధంగవాహుతమవసూతమవత్యుతం । దూపితంకేతకేతైశ్చమృత్ప్రత్యే
 పేణశుద్ధ్యతి ॥ ౧౨౫ ॥ యావన్నాపైత్యమేధ్యాకాద్ధంధోలేవశ్చతత్కృతః । తావన్నృద్వారిచాదేయంస
 ర్వాసుద్రవ్యశుద్ధిమ్ ॥౧౨౬॥ త్రిణిదేవాఃపవిత్రాణిబ్రాహ్మణానామకల్పయన్ ॥ అదృష్టమద్భిర్విర్ణీకృతం
 చ్చవాచాప్రశస్యతే ॥౧౨౭॥ అపశ్శుద్ధాభూమిగతావైత్యష్టవంయానుగోర్భవేత్ । అవ్యాప్తాశ్చేదమేధ్యేన
 గంధవర్ణరసాన్వితాః ॥౧౨౮॥ నిత్యంశుద్ధఃకారుహస్తఃపణ్యంయచ్ఛప్రసారితమ్ । బ్రహ్మచారిగతంచైత్యంనిత్యం

తగౌరవలాభువాధ్యాసముచ్చయవికల్పవవగంతక్యా ॥ ౧౨౪ ॥ వక్షిజగ్ధమితి॥ భక్ష్యవక్షిజాకశ్చద్భాగోయస్యభక్షితః - గవాయస్యాహృ
 ణంకృతం - చదాచయదవధూతంఉచరికృతమృతం - కేకటిదూపితం - జగ్ధశబ్దలింగాదస్తమల్పం-మృత్ప్రత్యేకేణశుద్ధ్యతి ॥౧౨౫॥ యావది
 తి॥ విష్టేదిలిప్తద్ధ్యవ్యాధ్యావతత్సంబంధినాగంధలేపాతిషతఃకావద్ధ్యమృద్ధ్యత్యమృద్వాప్రిత్యప్రక్షిప్తాస్పృహితవ్యం - యత్రచసామాన్యా
 దౌమృదాకుడ్ధిస్త్రతమృత్సహితంజలగ్రహణంకతకవ్యం - యత్రకణామలాదౌజలేనైవకుడ్ధిస్త్రతజలమూత్రమిశ్చవగంతవ్యం ॥౧౨౬॥ త్రిణిదే
 వాఇతి॥ కేనాపిత్రకారేణాదృష్టసహకరేకుసంసగమదృష్టంసంజాతోచహతశంకాయాంజలేన ప్రత్యేకతం - తదాహవారిః ॥ యద్యస్మి
 మాంసాస్యాత్తత్తదద్భిస్పృశకామృద్ధిభవతి - ఉపహతశంకాయామేవపవిత్రంభవతి ॥ బ్రాహ్మణవాచాయత్ప్రశస్యతేతాపిత్రీణిపవిత్రాణి
 దేవాః ॥ బ్రాహ్మణానాంకల్పితవంతః ॥౧౨౭॥ ఆచఇతి॥ యత్పరిమాణాస్తత్ప్రగ్నేఃపిహసావిశ్వేదోభవతి - తాఅపోగంధవణారసభావిస్యస్స
 త్యంయద్యమేధ్యలిప్తసభవంతిచావికుడ్ధభూమిగతావికుడ్ధాస్సృతః - వికుడ్ధభూమిగతాఇతిభూమిసంబంధప్రదక్షణనాయనత్వంతరిక్షగతా
 నాంనిష్పత్త్యభవః ॥౧౨౮॥ నిత్యంశుద్ధఇతి॥ కారోర్మలాకారాదేదేవబ్రాహ్మణాద్యధేవాద్రవ్యప్రయోజనాద్యపేక్షయావామాల్యాదిగ్రధ
 నేశుద్ధివిశేషాకరణేనస్వభావాదేవచాప్రశస్యదాకుడ్ధః - తథాజననమరణయారసిస్వవ్యాపారేకుడ్ధః - సత్వకాపంతారుణాం కారుకమణీ
 తివచనాత్ - తథాయద్విక్రేతవ్యంచగ్ధవిధికాయాంప్రసారికం - నాపణియనున్నమృత్పియోదితిశంఖవసాద్విధాన్మవ్యతిరక్తం - తదనే
 తక్రేకృతరస్సకేవికుడ్ధమేవ - తథాబ్రహ్మచార్యాదిగతైర్మనునాచాంతస్త్రేదత్రమపిరథ్యాదిక్రమదేపిసర్వదాకుడ్ధమితి శాస్త్రమత్యా

చా॥౧౨౯॥ నిత్యమాస్యమితి॥ సర్వదాస్త్రీణాంముఖంశుచి - తథాకాకాది పక్షిణాంచంచూచహత పతితంఫలంశుచి - కర్మముఖంచహ
మాసమయేషీతప్రక్షరణశుచి - శ్వాచయదామృగాదీహంతుంగృక్షజితచాత్రవ్యాపారశుచిః - తస్మాత్ ॥ ౧౩౦॥ శ్వభరతి॥ మక్కురై చా
తస్యమృగాదర్యన్తాంసంకచ్చుచిమనరహిత - తచ్చాధౌతిభోజనాదావేవద్రవ్యవస్థం - అన్యైశ్చామహంసభక్షకైర్వాప్యశ్చేనా
దిభిశ్చవ్యాధాదిభిర్మృగవభజీవిభిశ్చచతస్యయన్తాంసంకచ్చ॥౧౩౧॥ ఊర్ధ్వంనాభేరితి॥ నాభేరుదరియాసింది యచ్ఛిద్రాణితానిసర్వాణి
చవిద్రాణిభవంతి తస్మేషాంస్పృశనేనాశావం - యానినాభేరథస్తాస్యశుచీనిభవంతి-అథశ్చిద్రేమచబహువచనంవ్యక్తిబహుత్వావేక్షయా-
వద్యమాశాశ్చవపాదయోదేహమలాదేహాన్నిస్సృతాఅశుద్ధాభవంతి॥ ౧౩౨॥ మక్షికేతి॥ మక్షికాఅమేధ్యస్పృశ-సౌఖ్యవి- విపులముఖని
స్సృతాఅల్పజలకణాః - ఛాయాపతితాదేహీనస్పృశ-సౌఖ్యి - గవాదీనిచాగ్నిపర్యంతాని - చండాలాదిపృష్టాస్యపి - స్పృశ్య శుచీనిజాని
యాత్ ॥౧౩౩॥ విద్యూత్రేతి॥ విద్యూత్రముత్సృజ్యకేయేనసవిద్యూతోత్పగఃపాయాది ప్రస్యశుద్ధ్యభవం - మృదావరిగృహీతవ్యం-అథవా
త్సృయోజనవద్యావతాగంధలేపకయోజనవి - తథాకారాణాంసపాదిమలానాం సంబంధిమద్యాదశస్వపిగంధ లేపకయాభవంమృదావరి
గ్రాహ్యం- తత్రస్మృత్యంతరామృత్యవత్ప్రేమృజ్జలగ్రహణం- ఉత్తరవత్ప్రేజలమాత్రగ్రహణం-తదాహుః ఛాయవః॥శ్లో॥ అచిదీతమృదోష
శ్చవట్సుతూర్వమశుద్ధయే॥ ఉత్తరేమచవట్సు వద్భిఃకేవలాభిర్విశుద్ధ్యతితి॥ తతశ్చద్యాదశస్వపీతిమానవంమృదావరిగ్రహణవచనంవ్యవస్థయా
మృదావరిగ్రహణాదేవవిద్యుత్తే॥ గోవిందరాజ మనుమహాఛాయనవచనసంధశనామ త్రరవత్ప్రేపివికల్పమాహ - సచవ్యవస్థితోదై
మేధ్యమితిస్థితిః॥౧౨౯॥ నిత్యమాస్యంశుచిస్త్రీణాంశకునిఃఫలపాతనే॥ ప్రసవేదశుచిర్వత్ప్రేశ్వామృగగ్రహ
ణేశుచిః॥ ౧౩౦॥ శ్వభిరాతస్యయన్తాంసంశుచితన్తనరబ్రహ్మేత్ ॥ క్రవ్యాద్భిశ్చేమాతస్యావైశ్చేపండా
దైశ్చేపదమృభిః॥ ౧౩౧॥ ఊర్ధ్వంనాభేర్యానిభానితానిమేధ్యానిపర్యతః । యాస్యథస్తాస్యమేధ్యానిదేహో
దైచేవమలాశ్చ్యుతాః॥౧౩౨॥మక్షికావిప్రుషశ్చాయాగౌరశ్చస్సూర్యరత్నయః । రజోభూర్వాయురగ్నిశ్చ
స్పృశ్యమేధ్యానిర్దిశేత్ ॥ ౧౩౩॥ విద్యూతోత్సర్గశుద్ధ్యర్థంమృదావర్యాదేయ మథావత్ ॥ దైహికానాం
మలానాంవశుద్ధిమృదావరశస్వపి ॥ ౧౩౪॥ వసాశుక్ర మస్పృజ్జ్ఞామూత్రవిట్కర్షణవిణ్ణభాః । శేష్తాశ్రుదూ
షికాశ్వేదోద్వాదశైతెనృణాంమలాః॥౧౩౫॥ ఏకాలింగేగుడేతిస్రప్రతైకత్రకరేదశ॥ ఉభయోస్సప్రదా
తవ్యామృతశుద్ధిమభీప్రతా॥౧౩౬॥ ఏతచ్చౌచంగృహస్థానాంద్విగుణంబ్రహ్మచారిణామ్ ॥ త్రిగుణంసౌధ్య
నస్థానాంయతీనాంతువతుర్గుణమ్ ॥ ౧౩౭॥ కృత్వామూత్రంపురిషంవాఖ్యాన్యాచాంతఉచస్సృశేత్ ॥ వేదమ
ధ్యేష్యమాణశ్చఅన్నమశ్చంశ్చసర్వదా॥౧౩౮॥ త్రిరాచామేదపఃపూర్వంద్విః ప్రమృజ్యాత్తతోముఖమ్ ॥ ఊ
రీరంశౌచ మిచ్ఛాహిస్త్రీశూద్రస్తుసకృత్సకృత్ ॥ ౧౩౯॥ శూద్రాణాంమాసికంకార్యంపవనంన్యాయవ రి
వపిత్రాద్యదృష్టకమప్రభృతే- ఉత్తరేష్వమృదమాదద్యాన్తాస్యదా॥ ౧౪౦॥ వసేతి॥ వసాకాయస్తేహః - శుక్రంరేతః - అస్పృగ్శుక్రం- మ
జ్జాశిరోమధ్యపిండికస్తేహః - దూషికా అక్షిమలః - స్వేదశ్చృమాదినాదేహాన్నిస్సృతంజలం - వసాదయోద్వాదశనరాణాందైహికామలాభ
వంతి॥౧౪౧॥ఏకాలింగఇతి॥ మూత్రపురిషశ్చేనసకృద్భిమభీప్రతా- మృదావర్యాదేయమథావిదిత్యుక్తత్యాజ్జలసహితా మృదేకాలింగేదా
తవ్యా-గుడేతిప్రేమృదః- తథైకగ్నికాకరేవామే॥శ్లో॥ శాచవిద్రక్షిణంహస్తంవాధశ్చాచేనియోజయేత్ ॥ తథైవచామహా నేననాభే రూర్ధ్వంస
శోధయేదితిదేవలవచనా తస్మైశ్చాధశ్చాచసాధనత్వాత్తతైవవదశ్చమృదోదాతవ్యాః - తతఉభయోకరయోసప్రదాతవ్యాః - యదాహ
క్రశావేనాపిగంధలేపకయోజనవతరచాయావన్నానైత్యమేధ్యాత్వాదివచనాదధికసంఖ్యాఅవిమృదోదాతవ్యాః-ఏతద్విషయోజ్యేవము
నీనామధికమృత్సంఖ్యావచనాని - మృత్పరిమాణమాహదక్షః॥ శ్లో॥ లింగేపిమృత్సమాఖ్యాతాత్రిపూర్వీపూర్వకేయయా । ద్వివీయాచకృతీయా
చతదధాధాధాత్రకితి-తేతి - యదాహ-క్రసంఖ్యాయాన్యూనేనాపిగంధలేపకయోజనవతరచాసంఖ్యావ్యాకారంథ సామర్థ్యాత్సంఖ్యా
పూరయితవైవ॥౧౪౨॥ ఏతచ్ఛౌచమితి॥ ఏకాలింగఇత్యాదియచ్చౌచము క్తంకర్తృహస్థానామేవ - బ్రహ్మచారిణాంద్విగుణం- వాగప్రస్థా
నాంత్రిగుణం- యతీనాంపునశ్చతుగుణం॥ ౧౪౩॥ కృత్వేతి॥ మూత్రంపురిషంవాకృత్వాకృతయథోక్తశాచస్త్రీరాచాంతః-వేదాధ్యయసం
విక్షేపాన్మృత్సంవాత్సక్- ఇందియచ్ఛిద్రాణిశిష్య-శ్యానిస్సృశేత్ - యత్ప్రదివీయాధ్యామే- అథ్యేష్యమాణస్తావ్యాచాంతోనివేద్యగురవే
శ్చీయాదావమ్యేమృత్యుభయము క్తంకర్తృతాంకత్యాభవం-ఇదంతునైత్యకశాచవిషయమిత్యపునరుక్తిః ॥౧౪౪॥ అచాంతఇతియమక్తంతత్ర
విక్షేపమాహ॥ త్రిరాచామేదితి॥ దేహాస్యశుద్ధిమిచ్ఛాప్రథమంవారత్రయమపోథక్షయేత్ - తతోద్విముఖంపరిమృజ్యాత్-స్త్రీశూద్రశ్చ
తవారమాచమనాథామనుదకంధక్షయేత్ ॥౧౪౫॥శూద్రాణామితి॥ శూద్రాణాంకార్యమితి-కృత్వానాంకరణవేతిక ర్తరిషష్టి- యథాశాస్త్ర

వ్యవహారికవిధిని నిర్ణయించుటకు - వైశ్యవచ్చుచున్న సూత్రాదౌకాచకలోపసమీక్షావ్యవహారికవిధిని నిర్ణయించుటకు - ద్విజాభివృద్ధిచ
 భోజనంభవ్యతాభివృద్ధిచ - కార్యమితిశేషః ॥౧౮౦॥ నూర్చిష్టమితి నిష్ఠివ్యక్త్యానృతానిచేతినిష్ఠివతామాచమన విధానాద్విప్రమమసిము
 ఖాన్నిస్సరణంనిష్ఠివనమేవేత్ర సత్రాతచ్చుద్ధృతకమనవాదమాహ - ముఖభవానిప్రమయింకాంకేనిపరంతితాఉచ్చిష్టంసమర్థం-తథా
 శ్మశ్రులోమానిముఖప్రవిష్టేనినూర్చిష్టతాంజనయంతి - దంతావకాశస్థితంచాన్నాయవాదినిూర్చిష్టంకురుతే - అత్రగౌతమియానిశేషః -
 దంతాశ్చిష్టమదంతవదన్యత్రభివృద్ధిమకనాత్మాప్యతిరిత్యేతేచ్యుతేచ్యుతహరవద్విద్యాన్నిగిరన్నేవతచ్చుదిరితి ॥౧౮౧॥ న్యేమామాచమనా
 భాంజలందదతాంయేవిందవఃపాదోస్పృశంతి - నజంఘాది - విగుద్ధభూమిద్విధకతుల్యాస్తేనాచమనాచూరభవతి - తదాతత్రవ్యవహార

రకృతాచమనశ్చుద్ధృతిద్రవ్యంచకుద్ధృతి ॥౧౮౨॥ ఉచ్చిష్టేనేతి ॥ ద్రవ్యమాస్తవదేవశరీరసంబంధమాత్రంద్రవ్యస్యవివక్షితం-ఆమణిబంధా
 త్పాశీంశ్రుత్యేతిద్రవ్యమాస్తవ్యాచమనాసంభవత్ - స్కంధాద్భిత్తద్రవ్యయ్యచ్చిష్టేనసంస్పృష్టభవతితదాద్రవ్యమనవస్థాపైవవృ
 తాచమనశ్చుద్ధృతి - ద్రవ్యంచశుద్ధంభవతి ॥౧౮౩॥ వాంతభితి ॥ కృతకమనస్సంజాతవిరేకశ్చ - స్వాత్మాపుత్రప్రాశనంకుర్యాత్ - దశవిరేకా
 నివిరిక్తభితివిందరాజః - యదిభక్త్యాఅనంతరమేవవమతితదాచమనమేవకుర్యాన్నస్మానశ్చుతప్రాశనే - మైథునంచకృత్యాన్నాయాత్ -
 ఇదంకుముకుమతివిషయం ॥౧౮౪॥ సుప్తేనేతి ॥ నిద్రామణిద్విజనశ్చేదనిరసనమృతవాదజలపానాదికృత్యాజలభ్యయనంబిమః-శుచిరప్యాచా
 మేత్ - యత్తుభక్త్యాచోపస్మృతేనమృతితథా అభ్యవ్యమానస్తాచార భివద్యతీయాధ్యానా క్తంతద్యతాంగత్వేన - ఇహకుభా

నామ్ ॥ వైశ్యవచ్చాచకల్పశ్చద్విజోచ్చిష్టంచభోజనమ్ ॥ ౧౮౦ ॥ నూర్చిష్టంకుర్వతేముఖ్యావిప్రుషోంకేవతంతి
 యాః ॥ నశ్చ శ్రూణిగతాన్యాప్యంనదంతాంతరధిష్ఠితమ్ ॥ ౧౮౧ ॥ స్పృశంతివిందవఃపాదోయతాచమయతః
 వరాః ॥ భూమికైస్సేసమాజ్ఞేయానతైరప్రయతోభవేత్ ॥ ౧౮౨ ॥ ఉచ్చిష్టేనకుసంస్పృష్టోత్రవ్యహస్తః
 కథంచన ॥ అవిధాద్యైవతద్ద్యవమాచాంతశ్శుచితామియాత్ ॥ ౧౮౩ ॥ వాంతోవిరిక్తఃస్వాత్మాతుఃపుత్రప్రాశన
 మాచరేత్ ॥ ఆచామేదెవభక్త్యాన్నంస్నానంమైథునినఃస్తృతమ్ ॥ ౧౮౪ ॥ సుప్తాత్సుత్యావభక్త్యావభిష్ఠీ
 వ్యోక్త్యాన్మృతానివ ॥ పీత్వాపోధ్యేష్యమాణశ్చఆచామేత్ప్రయతోపినః ॥ ౧౮౫ ॥ ఏషశౌచవిధిఃకృత్యోన్మృత
 వ్యశుద్ధిస్తథైవవ ॥ ఉక్తోవస్సర్వవర్ణానాంస్త్రీణాంధగ్నిబోధత ॥ ౧౮౬ ॥ బాలయావాయువత్యావావృద్ధ
 యావాపియాపితా ॥ నస్వాతంత్ర్యేణకర్తవ్యంకించితాగ్న్యంశ్చహేష్యపి ॥ ౧౮౭ ॥ వాల్మేపితుర్వశేతిష్టే
 త్పాణిగ్రాహస్యయావనే ॥ పుత్రాణాంభరరీప్రేతేనభజేత్ స్త్రీస్వతంత్రతామ్ ॥ ౧౮౮ ॥ పిత్రాభ
 త్రానుతైర్వాపినేచ్ఛేద్విరహమాత్తనః ॥ ఏషాంహివిరహేణస్త్రీగర్హ్యేకకుర్యాదుభేకుతే ॥ ౧౮౯ ॥ సదా
 ప్రహృష్టయాభావ్యం గృహకార్యేషు దక్షయా ॥ సుసంస్కృతోపస్కరయా వ్యయేచాముక్తహస్తయా ॥
 ౧౯౦ ॥ యస్తేదద్యాత్పితౄవేదాంభ్రాతావానుమతేపితుః ॥ తంశుశ్రూషేతజీవంతంసంస్థితంనలంఘయే
 త్ ॥ ౧౯౧ ॥ ముగ్ధాభావంస్వస్త్యయనంయజ్ఞశ్చపాంప్రజాపతేః ॥ ప్రయజ్ఞతేవివాహముప్రదానంస్వా

త్వాచమనవిధానంపురుషభావం - అభ్యయనంకయించమనవిధానంగృహస్థాదీనామపితనపాన క్త్యం ॥౧౮౫॥ విషవాచవిధిరితి ॥ విషవ
 త్వానాంజననమరణాదౌదశరాత్రాద్యాకాచవిధిసమగ్రోద్రవ్యాణాంజనసాదీనాంచజలాదినామద్వివిధిరుక్తముక్తః - ఇదానిం
 స్త్రీణామనుష్ఠియంభవంశ్శుచిత ॥౧౮౬॥ బాలయావేతి ॥ వాల్మేయావనేవాధికేవవతమానయాకించిత్యుక్తమపివార్యంభక్తా
 ద్యననుమతంసస్వాతంత్ర్యేణకర్తవ్యంకించు ॥౧౮౭॥ వాల్మేపితురితి ॥ వాల్మేపితుర్వశేతిష్టే - యావనేభర్త - భరణిమృతేపుత్రాణాంత
 దభావేక్షి ॥ తత్పపిందేమచాసత్సుచిత్వచక్షుఃప్రభుకస్త్రీయాః ॥ శుద్ధవ్యావసానేకురవాభక్త్యాస్త్రీయామతభిజానదవచనాత్ - జ్ఞాతి
 రాజాదీనామయత్సాత్కర్యాదనిష్కర్తవ్యంకథావేత్ ॥౧౮౮॥ ఏత్రాభతేతి ॥ ఏత్రాభత్యాపుత్రైర్వావాత్స నూరికహంకుర్యాత్ - య
 స్తాదేషాంబియాగేనస్త్రీబంధకీభావంగతాచమిత్యకులేనిదితేకరోతి ॥౧౮౯॥ సజేతి ॥ సర్వదాభరణవిధిద్వేత్రసన్నవదన యగృహకర్త
 నీవతురయాశుశోభితకుండకటాహుదిగృహభండయావ్యయేచావిషుప్రదయాస్త్రీయాభవితవ్యం ॥ ౧౯౦ ॥ యస్తేదద్యాదితి ॥ యస్తేవి
 తావినాందద్యాత్పితురనుమత్యాత్తాతా - తంజీవంతంపరిచరేత్ - మృతంచనాతితామేత్ - వ్యభిచారేగరదీయత్రాధ్యతర్పణకరణేపాద
 తావికృత్యభండనేనచ ॥౧౯౧॥ ముగ్ధాభావమితి ॥ యదాసాంస్వస్త్యయనంకార్యమంత్రవచనాదిరూపం - యజ్ఞసాంశ్రుజాపయితా

గఃప్రజాపత్యుద్దేశనాభ్యుపామాత్కామివాహేమత్రియతేతన్దంగకాథామభీష్టసంభత్త్యథాంకమ - యత్సునః ప్రథమం ప్రధానంవాగా
వాత్తకంతతేజసభర్తస్సవిశ్వజనకంతతశ్చవాగ్దానా దారభ్యస్త్రీభర్తృపరతంత్రాతన్నాతంత్రయేతేభిర్వార్యోక్తాద్విశేషః - యత్సునః
మేవత్యతే - తేషాంస్థిమమిజ్జేయో విద్యద్భిస్సప్తమేవదభితద్యాభ్యాత్ససంస్కారాథామిత్యవిరోధః॥ ౧౫౨॥ యతః-అన్యతామితి॥ మం
త్రసంస్కారోవివాహఃతత్కర్తృభర్తా - ఋతాపువేయోత్పరస్వత్రవాప్రతిషిద్ధవజామితిగౌతమవచనాత్ - ఋతాకాలే అన్యదాచనిత్యమిహ
లాశేనుభిస్సదాతా - తదారాధనేనచస్యగాదిప్రాప్తేఃపరలోకేవినుభిస్సదాతేతి - తస్మాత్॥౧౫౩॥ విశిలభితి॥ సదాచారశాస్త్రఃస్త్రియం
తరానురక్తోవావిద్యాదిగుణిసామూహ - తథావిసాధ్యాన్యస్త్రీయాదేవవత్పరితారాధనీయః - యస్మాచ్ఛ ॥ ౧౫౪॥ నాస్తీతి॥ యథాభర్తృక
స్యాత్పితృత్వాన్వరణోద్యాగాదినాఅనుపగీతావపిపత్న్యంతరేణయజ్ఞనిష్పత్తికథానస్త్రీణాంభక్తావిసాయజ్ఞనీధిః - నాపిభర్తృరనుమతి
మంతరేత్రతోపవాసా - తింతుభర్తృపరిచర్యయైవస్త్రీస్వగంలాశేపూజ్యతే॥ ౧౫౫॥ పాడిగ్రాహస్యేతి॥ పత్యాసహభర్తాచరణేనయారి
తస్యస్థాదిలోకస్తమిచ్ఛంతిసాధ్వీస్త్రీదేవతోవామృతస్యవాభర్తృశిందిదప్రియమర్హయేత్ - మృతహృద్ప్రియంవ్యభిచారేణవిహితక్రాధ
ఖండనేనచ॥౧౫౬॥ కామంత్వతి॥ పతిత్రైవిశ్వమూలభలైఃదేహంక్షుపయేదల్పాహారేణక్షీణంకుర్యాత్ సచభర్తరిమృతేవ్యభిచారధియాప
రపురుషస్యనామృత్యుచ్చారయేత్ ఎవంచసతి॥ ౧౫౭॥ అసీతేతి॥ మమాయుక్తానియమవతి - వికభర్తృకానాంధూభమఃప్రకృష్టతమస్త
మిచ్ఛంతి - మధుమాంసమైశునాకామా - బ్రహ్మచర్యశాలినిమరణచర్యంతంతిశ్శీర్ - అపుత్రాపిత్రాథాంసపరపురుషంసేవేత - యస్మాత్॥

మృతారణమ్॥౧౫౮॥అన్యతాపుమకాలేవమంత్రసంస్కారకృత్పతిః। ముఖస్యనిత్యందాతేహపరలోకేవయో
షితః॥ ౧౫౯॥ విశిలఃకామవృత్తోవాగుణైర్వాపరివజేతః। ఉపవర్యః స్త్రీయాసాధ్వీసతతందేవవత్పతిః।
౧౬౦॥ నాస్త్రీస్త్రీణాంపుభగ్యజ్ఞోనవ్రతంనావృషోషితమ్। పతింశుశ్రూషతేయేనతేనస్వర్గేమహీయతే।
౧౬౧॥ పాణిగ్రాహస్యసాధ్వీస్త్రీజీవతోవామృతస్యవా। పతిలోకమభీష్టంతినావరేత్కీందిదప్రియమ్।
౧౬౨॥ కామంతుక్షుపయేద్దేహంపుష్పమూలభలైశ్శుభైః। నతునామాపిగృష్టేయాత్పత్యాప్రేతేవరస్యతు।
౧౬౩॥అసీతామరణాత్క్షాంతానియతాబ్రహ్మచారిణీ। యోధమృతపత్నీనాంకాంక్షుంతితమనుత్రమమ్।
౧౬౪॥ అనేకానిసహస్రాణిమమారబ్రహ్మచారిణాం। దివంగతానివిప్రాణామకృత్వాకులసంతతిమ్॥౧౬౫॥
మృతేభర్తరిసాధ్వీస్త్రీబ్రహ్మచర్యేవ్యవస్థితా। స్వర్గంగచ్ఛత్సమృతాప్రియథాతేబ్రహ్మచారిణః॥౧౬౬॥ అ
పత్యలోభాద్యాకుస్త్రీభర్తారమతివర్తతే। నేహనిందామవాప్నోతిపతిలోకాచ్ఛహీయతే॥ ౧౬౭॥ నాన్యో
త్పన్నాప్రజాస్త్రీహనచాప్యన్యపరిగ్రహా। నద్వితీయత్పసాధ్వీనాన్యవిద్భర్తృదీప్యతే॥ ౧౬౮॥ పతింహి
త్యవకృష్టంస్వముత్కృష్టంయానిషేవతే। నింద్యవసాభవేల్లోకేపరపూర్వేతిచోవ్యతే॥ ౧౬౯॥ వ్యభిచా
రాత్తుభర్తృః స్త్రీలోకేప్రాప్నోతినింద్యతామ్। సృగాలయోనించాప్నోతిపాపరౌగైశ్చపీడ్యతే॥ ౧౭౦॥

౧౭౧॥ అనేకానీతి॥ బాహ్యరవిజబ్రహ్మచారిణామకృతదారాజాంసనకవాలభిల్యాదీనాంబ్రాహ్మణానాంబహుని సహస్రాదికులవృద్ధ్యధిక
సంతతిమనుత్పాద్యాపిస్వగంకతాని॥౧౭౨॥ మృతేభర్తరితి॥ సాధ్వీచారాస్త్రీమృతేభర్తరి - అకృతపురుషంతరమైశునా - పుత్రరహి
తాపిస్వగంకచ్ఛతి - యథాతేసనకవాలభిల్యాదయఃపుత్రసూన్యాస్వగంకతాః॥౧౭౩॥ అపత్యలోభాదితి॥ పుత్రోమేజాయతాంతేన
స్వగంప్రాప్నోతిమృతిలోకేనయాస్త్రీభర్తారమతిక్రమ్యవరతే - వ్యభిచరతీత్యధః - సేహలోకేగహంప్రాప్నోతిపరలోకం స్వగంబ
లేనపుత్రేణసలభతే॥౧౭౪॥ అత్రైవశుభాచుభా॥ నాన్యోత్పన్నేతి॥ యస్మాచ్ఛత్పరవ్యతి తేనపురుషేణఉత్పన్నాసాప్రజాతస్యాఃకాస్త్రీ
యాసభవతచాస్యపత్నాన్యముత్పాదితఉత్పాదకస్యప్రజాభవతి - వికచ్ఛానియాగోత్పాదితవిషయం - విమలభర్తృకేయమితిలోకప్రసిద్ధే
ద్విరీచియాపిభర్తృవరస్తాదన్యోత్పాదితత్వమసిద్ధిభిత్వాశంక్యాహ - సేతి - లోకేగహంప్రసిద్ధావపి - సాధ్వీనాంసక్యవిచ్ఛాన్త్రైద్వితీయా
భర్తృపతిత్వే - వివంచసతిపునర్భుత్వమపిప్రసిద్ధం॥౧౭౫॥ పతిమితి॥ అపకృష్టంక్షత్రియాదికంస్వకీయంపతింకృతాన్విఉత్కృష్టంబ్రాహ్మ
తాదికంయాఅక్రయతిసాలోకేగహంజీయైవభవతి - పరోన్యఃపూర్వోభర్తాఅస్యాఅభూదితిబలోక్తరుచ్యతే॥౧౭౬॥ వ్యభిచారఫలమాహవ్య
భిచారేతి॥ పరపురుషభాగేనస్త్రీఇహలోకేగహంజీయతాంలభతే - మృతాచసృగాలీభవతిమృతాదిరౌగైశ్చపీడ్యతే॥ ౧౭౭॥ పతిమితి॥ మ
నూవాగ్దేహసంయతేతివిశేషణోపాదానాత్ - యామనూవాగ్దేహారభభర్తారం సవ్యభిచరతి - సాభర్తృకూత్రనిష్ఠమనూవాగ్దేహవ్యాపార

త్యాగ్యతా సహజితా మైకాకా ప్రాప్తిః - ఇహ బంధుస్సాధ్యత్వవ్యతే - వాక్యససాధ్యమపిచరితసప్యభివరేదితివిధానాథోకై హిక
 వ్యభిచారనివృత్తేకుక్తాయాఅప్యనువాదః||౧౬౫|| అనేనేతి|| అనేసన్త్రీధమకప్రకారేణతేనాచారేణతమశ్రుమభత్రావ్యభిచారాది
 నానునూనాత్కాయసంయతాన్త్రీఇహలోకేత్రకృష్టేంతికంపరత్రతత్యాగసహజితంపరస్యరాదిలోకంప్రాప్తిఃతిత్రకరకార్థోపసంహ
 రః||౧౬౬|| ఏవంభృతామితి|| ద్విజాతిస్సహసవర్ణాయథోక్తాచారయంతాం పూర్వమృతాంత్రాతస్తాన్త్రాగ్నిర్యజ్ఞపాత్రైశ్చ దాహభమ
 జ్ఞోదాహయేత్||౧౬౭|| భార్యాయాఇతి|| పూర్వమృతాయైఅంత్యకర్తృణిదాహనిమిత్తమగ్నిస్సమవ్యూగ్యహస్తాశ్రమనిమిత్తం ఉత్పన్నపుత్రో
 నుత్పన్నపుత్రోవాపునర్వివాహంకుర్యాత్ - స్మరగ్నికాతాగ్నివ్యాతదధ్యాత్||౧౬౮|| అనేనేతి|| అనేసత్పతీయాధ్యాయామ్యుక్తవిధి
 నాత్రత్యహంపంచయజ్ఞాన్మత్యజేత్ ద్వితీయమాయుర్యాగంకృతదారపరిగ్రహః||అనేనైవయథోక్తవిధినాగృహస్థవిహితాధర్మాననుతిష్ఠేత్ -
 గృహస్థవిహితాధర్మాననుతిష్ఠేత్ - గృహస్థభమకత్వేపిచంచయజ్ఞానాంత్రకృష్టభమకత్వజ్ఞానాథానంపుభక్తిరేకః||౧౬౯|| ఇతిమల్లా
 కభట్టవరచితాయాంమన్వభాముక్తావశ్యాంపంచమోధ్యాయః- * * * * *

పతీయానాభివరతిమనోవాగ్దేహసంయతా | సాభర్తృలోకమాప్నోతిపద్మిసాధ్యవీచోవ్యతే|| ౧౬౫ || అ
 నేననానీమృతేనమనోవాగ్దేహ సంయతా | ఇహోగ్రాప్తంకీర్తిమాప్నోతిపతిలోకంపరత్రచ||౧౬౬|| ఏవంభృ
 త్తాంసపర్ణాన్త్రీంద్విజాతిఃపూర్వమారిణీమ్ | దాహయేదగ్నిశూలైఃత్రయజ్ఞపాత్రైశ్చధర్మవీత్||౧౬౭||
 భార్యాయైపూర్వమారిణ్యేదత్వాగ్నిసంత్యకర్తృణిపునదాహక్రియాంకుర్యాత్పునరాధానమేవచ||౧౬౮||
 అనేనవిధినానిత్యంపంచయజ్ఞాన్మహాపయేత్ | ద్వితీయమాయుషోభాగంకృతదారోగ్యహేవసేత్ | ౧౬౯ ||
 ఇతిమానవేధర్మశాస్త్రేభృగుప్రోక్తాయాంసంహితాయాంపంచమోధ్యాయః

— ❁ అథ పట్టి ధ్యాయ ప్రారంభః ❁ —

ఏవంగృహాశ్రమేస్థిత్యావిధివత్సాంతకోద్విజః | వనేవసేత్తునియతోయథావద్విజితేంద్రియః||౧|| గృహస్థస్తుయ
 దాహశ్యేద్వలీపలితమాత్మనః | అపత్యనైవదాహత్యంతదారణ్యంసమాశ్రయేత్ || ౨ || సంత్యజ్య గ్రామ్యమా
 హారంపర్వం చైవపరిచ్ఛదమ్ | పుత్రేముఖార్యాంపక్షిప్యవసంగచ్ఛేత్సహేవవా|| ౩ || అగ్నిశూలైఃత్రయమా
 దాయగృహ్యం చాగ్నిపరిచ్ఛదమ్ | గ్రామాదరణ్యంసస్మృత్యనివసేన్నియతేంద్రియః||౪|| మున్యనైర్వివిధై
 ర్మైత్రైశ్చాకములభలేనచ | ఏతానైవమహాయజ్ఞానిర్వపేద్విధిపూర్వకమ్||౫|| వసేత్పర్వచీరంవాసాయం
 స్నాయాత్ప్రగేతథా | జటాశ్చవిభృయాన్విత్వంత్రశ్రులోమనఖానిచ||౬|| యద్భక్త్యంస్యాత్తతోదద్యాద్భ
 లింభితౌచవశ క్రితః | అమూలఫలభితౌభిరర్చయేదాశ్రమాగతాన్||౭|| స్యాధ్యాయోనిత్యముక్తస్సాన్విజ్ఞాం
 తోమైత్రస్సమాహితః | ధాతానిత్యమనాదాతాపర్వభూతానుకంపకః||౮|| వైతానికంచబాహుయాదగ్నిశూలా

యాయథావిధానంపక్ష్యమాణధర్మేణయథావద్యథాహం- విజితేంద్రియఃవిశేషేణవిజితేంద్రియః- వానప్రస్థాశ్రమమనుతిష్ఠేత్ ||౧|| గృహ
 స్థస్త్వితి|| గృహస్థోయదాత్తదేహస్యత్యజేత్పలితంకేళావశ్యంపుత్రస్యపుత్రంచపర్యంతథావిధవదాహస్థాయాంవిగతవిషయచాగతయా
 వసమాశ్రయేత్||౨|| సంత్యజేత్వితి|| గ్రామ్యప్రహీయవాదికంభక్త్యంసర్వంగవాశ్యకయాదిపరిచ్ఛదంచపరిత్యజ్య విషయభార్యశ్చవసవా
 సమనివృంఠింభార్యాంపుత్రేమసమర్పయ- ఇచ్ఛంత్యాంచతస్యాంతయాసమైవదాహసంగచ్ఛేత్||౩|| అగ్నిశూలైఃత్రయై|| త్రాతాగ్నినావసాధ్యా
 దీనుపకరణంప్రకృప్యవాదికగృహిత్యాగ్రామాదరణ్యంసస్మృత్యకత్వానంయతేంద్రియస్సన్నివసేత్||౪|| మున్యనైర్వితి|| మున్యనైర్వితివా
 రాదిభిర్యానాప్రకారైఃపవిత్రైశ్చాకములభలైర్వారణ్యోర్భవైరేతానేవేతిగృహస్థస్యత్రాత్వహయజ్ఞానాయథాశాస్త్రమనుతిష్ఠేత్||
 ౫|| వసేత్వితి|| మృగాదిచమూహ్యమలగ్నంవాతాచ్ఛదయేత్ - వసేత్తేనమలగ్నలభీనమూలీరకుశముంజభలకవాసాఇదివదథావల్గూది
 కమశ్యనుజ్ఞాతం- సాయంప్రాతస్తస్మయార్జటాశ్చశ్రులోమనఖానిరత్యంధారయేత్|| ౬ || యద్భక్త్యమితి|| యద్భుంజేతతతోయథాశక్తి
 లింభితౌచవద్యాత్ - విలిమిలివైశ్యదేవనిత్యత్రాధరారుపత్యంపితానేవమహాయజ్ఞానివిహితత్వాదాశ్రమాగతాన్- ఇలఫలమూలభితౌదా
 నేనపూజయేత్|| ౭ || స్యాధ్యాయాఇతి|| వేదాధ్యాసేనిత్యముక్తఃసాన్విజ్ఞౌతాతపాదివృందస్సహజ్ఞఃసర్వోపకారకస్సంయతమనాస్సరతంతా

తాత్రతగ్రహనికృతఃసర్వభూతేషుకృతావాన్మవేత్ | ౧౧ | తైతానికమితి | గాకాశపత్యకుండపానామగ్నినామహావనీయదక్షిణాగ్నికుండయా
 ర్విహారోవితానంతత్రణవేదైతానికమగ్నియోత్రంయథాతాన్త్రుమనుశిష్టే - దశాంపాణామా సంపదర్ప - త్రాతన్నతదశాపాణా
 మాసామగతఃకాలే - అస్కంధయన్నపరిత్యజ - భార్యానిశ్చేషచక్షేరజస్వలాయామివభార్యాయామేతేమమనుష్ఠానముచితంఽశేషాశ్ర
 యణాత్ | ౧౨ | ఋతేతి | ఋతేష్టిసకమత్రేష్టిః - ఆగ్రాయణంసవసస్సేష్టిః - ఋతేష్టిగ్రాయణంచేతిసహహారద్యంధ్యః - తథాచాతుర్థా
 స్యాత్త్రాయణతామయజానిత్రాతకర్తాజిత్రమేగమర్హత్ - అత్రశేవిత్సర్వమేతప్యైతందశాపాణామాసాదికమవాసప్రసస్యస్తుత్య
 భాముచ్యతే - సత్వస్యానుష్ఠేయంగ్రామ్యవ్రహ్మదిసాధ్యత్వాదేహంచ - సచస్మృతిఃత్రాతాంగభాదనేత్రేత్యాముః - తదసత్ - వాసంతకా
 వజైర్యుత్రరక్షేమముస్యనైర్మివారాదిభిఃవాసప్రసభియంతయాస్యస్వచరుపురోదాశాదివిధేర్భాదసస్యాకత్యత్వాత్ - గోవిందరాజస్య
 ప్రహృదిధిరేవకథంచదరణ్యజాతైరేతాన్నిర్వర్తయేదిత్యాహ | ౧౦ | వాసంతేతి | వసంతోద్భవైశ్శరభభవైర్దైధ్యైర్యాగాంగభూతైర్ముస్య
 నైర్మివారాదిభిఃస్వయమానీకైః - పురోదాశాంశ్చరూప్యథాతాన్త్రుంకత్తయాగాదిసిద్ధయేసంపాదయేత్ | ౧౧ | దేవతాభ్యజితైతద్వ
 సూద్ధవసీవారాదికసాధితమతిశయేకయాగామాంహవిదేవతాభ్యజితకల్పశ్రేషాన్నముచభంజిత - ఆత్మనాచక్రతలవణంఽషరలక
 తామ్యచభంజిత | ౧౨ | స్థలజేతి | స్థలజాభ్యజితకాతానిపుష్పమూలఫలాని ఆరణ్యయజ్ఞేయవృక్షోద్భవానిచ - ఇంగుద్యాదిఫలాభ్యచాంశ్చస్మే
 హసత్వాత్ | ౧౩ | వజాయేదితి | మాక్షికంమాంసంభామానీతిప్రసిద్ధిర్నాభాం - భామానికవకానిభక్తాకాని - భూస్థలంమాశవశేత్ర

త్రంయథావిధిదర్శమస్కంధయాపర్వపార్శ్వమాసంచయోగతః | ౧౪ | ఋతేష్టిగ్రాయణంచైవచాతు
 ర్వాస్యానిచామారేత్ | తైత్రాయణంవక్రమశోదక్షస్యాయనమేవచ | ౧౫ | వాసంతశౌరదైర్దైధ్యైర్ముస్య
 నైర్మిస్వయమాహ్నుతే | పురోదాశాంశ్చరూప్యేవవిధిపన్నిర్వపేత్ప్రభక్ | ౧౬ | దేవతాభ్యస్తుతద్భుత్వా
 వన్యంమేధ్యత్రయైః | శేషమాత్మనియుంజేతలవణంవన్యయంతృతమ్ | ౧౭ | స్థలజౌషకశాకానిపుష్పమూలఫ
 లానిచ | మేధ్యపుత్యోద్భవాన్యద్యాత్యేహంశ్చసలసంభవాన్ | ౧౮ | వర్షయెన్నభుమాంసంభామానికవకా
 నిచాభూస్థలంశిగ్రుకంచైవక్షిప్తాతకఫలానిచ | ౧౯ | త్యజేదాశ్వయుజేమాసీముచ్యన్నంపూర్వసంచితమ్ |
 జ్యేష్ఠానిచైవవాసాంశికామూలఫలానిచ | ౨౦ | సఫాలకృష్ణమగ్నియాదుత్పష్టమపిశేనచిత్ | సగ్రామజాతా
 న్యారోపిమూలానికఫలానిచ | ౨౧ | అగ్నివక్వాశనోవాస్యాత్కాలవక్ష్మభుగేవచ | అత్మమట్టోభవేధ్యాపిదం
 తొలూఖలికోపివా | ౨౨ | సద్యఃప్రత్యౌశకోవాస్యాన్తాసంవయికోపివా | షణ్మాసనిజయోవాస్యాత్ప్రమాని
 చయపివచ | ౨౩ | సక్తంచాన్నంసమగ్నియాద్దివావాహ్యత్వతక్తితః | వతుర్థకాలికోవాస్యాత్ప్రద్యాప్య

సిద్ధంశాకం - గ్రుకంబాక్లిశేషప్రసిద్ధంశాకం - శ్లేష్మతకఫలానిచవజాయేత్ - గోవిందరాజస్య - భామానికవకానిచ అన్యవ్యవశ్యేదకంవిశేష
 బామిచ్చాభామానాంకవకానాంనిషేధఃవాత్యేకాంతుభక్షణమిత్యాహ - తదయన్తం - మనునాద్విజాతేరేవకవకమాత్రనిషేధాత్ - వసన్త
 గోచరతయానియమాతిశయస్యాచితత్వాత్ - యమస్తు - భూమిజంబృతజంబాపిత్రాకంఠక్షయంతియే - బ్రహ్మహృంప్రాస్తిజానీయాత్ బ్ర
 హ్మహరిమగహాతానితి - విశేషేదబృతజస్యాపినిషేధమాహ - మేధాతిత్తు - భామానీతిస్వతంత్రంచదంబదశాగోవిన్యాకానామకశ్చిత్తతా
 ర్థోవనేచరాజాంప్రసిద్ధః - తద్విషయంనిషేధమాహ - తదపిబహువ్యభిధానకోశాదివ్యప్రసిద్ధంప్రదర్శిమహి - కవకానాద్విజాతివిశేషికాం
 చమిశేనిషేధేసత్యపిపునర్నిషేధోభూస్థలజాదీనాంనిషేధేవసమప్రాయశ్చిత్రవిధానాభాగః | ౧౮ | త్యజేదితి | సంపదయతేసర్వమేవభూ
 ర్వసంచితసీవారాద్యన్మంజీకానిచవాసాంశికామూలఫలానిచఆశ్వినేమానీకృతేత్ | ౧౯ | సఫాలేతి | సఫాలకృష్ణప్రదేశజాతంస్వామిసూ
 వేక్షితమవివ్రహ్మదినాద్యాత్ - తథాగ్రామజాతాన్యఫాలకృష్ణభూభాగేపితావృక్షమూలఫలానిక్షుత్పిడితోపిసభక్షయేత్ | ౨౦ | అగ్నివక్ష్వ
 తి | అగ్నివక్ష్వంబన్యమన్నంకాలవక్ష్వంబాఫలాది - యద్వాసూదూఖలముసలాభ్యాం - కింకుశాపాశేసమాజీకృత్యావక్ష్వమేవాద్యాత్ - దం
 తావివోలూఖలస్థానానియస్యతథావిధోవాభవేత్ | ౨౧ | సద్యఃఇతి | వికామామాత్రజేవసూచితంమాసవృత్తుచితంవాషణ్మాససంవత్సరనిర్వా
 హాసమథాంబానీవారాదికంసంచినయోత్ - యథాపూర్వనియమాతిశయఃమాసవృత్తియోగ్యసంచయోమాససంచయః - సోస్యాస్తీతి - ఆక
 ఇన్తకవామితకన్త్రత్యయేనమాససంచయికఇతియాచమ | ౨౨ | సక్తమితి | యథాసామభ్యసమన్నమాహృత్యప్రదోషేభంజిత - అహస్యేవవా
 చతుర్థకాలాశసూవాస్యాత్ - సాయంప్రారేమనుష్ఠానామశసందేవనిమిగమితివిహితం - తత్రైకస్మిన్నహస్యపోష్యఅచరేమ్యస్సాయం
 భంజిత - అష్టమకాలికోవాభవేత్ | త్రైతాత్రముపోష్యచతుర్థస్యాపిష్కరాత్రభంజిత | ౨౩ | చాంద్రాయణేతి | శుక్లకృష్ణరౌత్రేకంప్ర

సయేత్పిండంకుక్షేకృష్ణచవర్ణయేదిత్యాదిసా ఏకాదశాభ్యామేవక్ష్యమాదైక్యాంత్రాయజై ర్వావతరయేత్ - పక్షంతా పాణామశ్శుకా
వాస్యే - క్రతశ్చ తాంయవాగూంవాప్యస్మియోత్ - సకృదితిసాయంత్రాతర్యా|| ౨౦|| పుష్పమూలఫలై రేవవాకాలతతైః
స్వయంతంతైః జీవేవేత్ | వైభాసపోవాసప్రథః - తద్ధర్మప్రతిపాదకశాస్త్రధర్మసేథితః - తేనైతకు క్త్రఅస్యదపివై భాససశాస్త్రోక్తంధర్మ
మనురిష్ఠే|| ౨౧|| భూమామితి|| కేవలాయాంభూమాలుకః గతాగతానిమర్యాత్ - స్థానాసనాదాపుపవిశేత్ - ఉత్తిష్ఠ్యత్సర్వశేదిత్యధః
ఆవశ్యకంస్నానభోజనాదికాలంవిహాయచాయంనియమః - వివము క్తరత్రాపిపాదాగ్రాభ్యాంవాదినంతిష్ఠ్యకృందిత్యాంధ్రత వివస్యాత్ -
కందిన్యోపవిష్టవివసత్వంతరావర్యతే - సవసేమసాయం ప్రాతరుగ్రాభ్యామేమపాన్యాయేత్ - యతుసాయం ప్రగేతభేమ్య క్తంతేనసహ
స్వనియమాతిశయోపేక్షావికల్పః|| ౨౨|| గ్రీష్మశితి|| ఆత్మతపోవిపుష్ట్యధఃగ్రీష్మచతుర్దిగవస్థితై రగ్నివిరూఢ్యంవాదిత్యలేజసా ఆత్మా
సంతాపయేత్ - వర్షాస్యత్ర వకాశమాత్రయేత్ - యత్రదేవేదేవోవషణ్ణత్రభత్రావ్యావరణరహితస్తిష్ఠేదిత్యధః - హేమంతేచాద్రా
వాసావేత్ - ఋతుక్రయసంవత్సరావలంబేనాయంసాంవత్సరవివనియమః|| ౨౩|| ఉపస్మృతగ్నితి|| విహితమపిత్రిమవగంస్నానందేవ
పిగపిత్సరర్పణవిధానాభావమనూద్యతే - ప్రాతరుగ్రాభ్యంధిససాయంసవసేమత్రివ్యపిదేవపిగపిత్సరపూణంకుర్వణఅస్యదపిపక్షమాసోపవా
నాదికంత్రప్రవతంతపోనువిష్టా - యథోక్తంయమేవ|| ౨౪|| పక్షోపవాసినఃకేదిత్యే - చిత్తాసోపవాసినఃకే - స్వకరీరంకోపయేత్|| ౨౫|| ఆ
గ్నినితి|| త్రాతానగ్నివై భాససశాస్త్రవిధానేనభస్మహ్నివాదినాఆత్మనిసహరోప్యగతికాగ్నిగృహహస్యాయభావక్ష్యతిపుక్షమూలనికేత

ష్టమకాలికః|| ౧౧|| చాంద్రాయణవిధానై ర్వాశుక్లేష్టష్టవవరయేత్ | పక్షాంతయోర్వాప్యశ్చీయాద్యవా
గూంవ్యధితాంసకృత్|| ౨౦|| పుష్పమూలఫలై ర్వాపిశేవలైర్వ రయైత్సధాకాలపక్షై వస్వస్వయంశీర్జై ర్వైభా
నసమతేస్థితః|| ౨౧ || భూమావిపరివరైతతిష్ఠేద్వాప్రపదైర్దినమ్| స్థానాసనాభ్యాంవిహితేత్వవసేమాయ
న్నపః|| గ్రీష్మపవతపాస్తుప్యాద్వైవాస్వభ్యాంవకాశికః| ఆద్రవాసాస్తు హేమంతేక్రమశోధధాయం ప్రపః||
౨౩ | ఉపస్మృతంస్త్రీపవణంపితౄణాదేవాంశ్చతర్వయేత్ | తపశ్చరంశ్చగ్రతరంశ్చేవయద్దేవమాత్మనః||
అగ్నింశ్చేత్సనివై తానాగ్రసూర్యోవ్యథావిధి| అనగ్నిరనికేతస్సాన్యన్యనిర్ములఫలాశనః|| ౨౪ || అప్రయ
త్సస్మఖార్థేమబ్రహ్మచారిధ రాశయః| తరణేష్వమమతై చవృక్షమూలనికేతనః|| ౨౫|| తావసేష్టేవవిప్రేమ
గూత్రికంభై తుమాహారేత్ | గృహమేధిమచాన్యేమద్విజేమవనవాసిమ|| ౨౬ | గ్రామాదాహృత్యనాగ్ని
యాదప్తా గ్రాపాకవసేవసః| ప్రతిగృహ్యపుటేనైవపాణినాశకలనవా|| ౨౭|| ఏతాశ్చన్యాశ్చసేవేతదీత్రా
విప్రోవసేవసః| వివిధాశ్చేపనిషదీరాత్స సంసిద్ధయేశ్రుతీ|| ౨౮|| ఋషిభిర్వాక్త్రైశ్చై వవృహస్థైరెవసే
వితా|| విద్యాతపోవిపుష్ట్యధఃకరీరస్యవశుద్ధయే|| ౩౦|| అపరాజితాంవాస్థాయప్రజేద్దిశమజిహ్వాగః| ఆనిపాతా
చ్చరీరస్యయక్తోనార్యనిలాశనః|| ౩౧|| ఆసాంహహస్విన్యాణాంత్వక్త్రాన్యత్రమయాతనుమ్| పితృశోకభయో

నఇతి - మునిర్వాసప్రతచారి - ఫలమూలాశనవివహ్యత్ - నీవారాద్యపిసాగ్నియోత్ - వితచ్యోధ్యంపక్షాసేభ్యపువరిఅనగ్నిరనికేతనఇతి
జనిష్టవచనాత్ వక్త్రాసోపరిఅనగ్నిత్వమనికేతనత్వంచ|| ౨౦|| అప్రయత్న ఇతి|| సుఖుచయోజనేమసావకుఫలభక్షణగతి తాతతపరిహరాదిమ
ప్రయత్నమానః| ఆస్త్రీసంభోగోభాశాయావనివాసస్థానేమమత్సరహితోపక్షమూలవాసీస్యాత్ - ఫలమూలాపంధవేతు|| ౨౧|| తావ
సేష్టితి|| వాసప్రథ్మోక్తవాక్త్రదేభ్యః| ప్రాణమాత్రధారణాచింతంభై తుమాహారే తదభావేచాన్యేభ్యోవనవాసీభ్యోగృహస్థేభ్యోద్విజేభ్యః - త
స్యాప్యసంభవే|| ౨౨|| గ్రామాదితి|| గ్రామావాసీయగ్రామ్యసాన్యసాన్యప్తా గ్రాపాకపగణరావాదిభిరేవపాణినై కవా గృహీత్యావాసప్ర
స్థాభంబేత|| ౨౩|| ఏతాశ్చేతి|| వాసప్రథమితాదీత్యేవితాన్నియమాకాన్యాంశ్చవాసప్రథకాస్త్రోక్తవధ్యసేత్ - దేవనిషదీశ్చశ్రుతీఉప
నిషత్సధికబ్రహ్మప్రతిపాదకవాక్యాని వివిధాన్యకాన్యత్సమబ్రహ్మణసిద్ధయే గ్రంథతోధగత్యాభ్యసేత్|| ౨౪|| ఋషిభిరితి|| యస్మాకు క్తమ్య
పిభిబ్రాహ్మదళః-భిఃపరివ్రాజితైర్వృహస్థైశ్చ వాసప్రథ్మైబ్రహ్మై వృతజ్ఞానధర్మకార్యాద్విపుష్ట్యధఃఉపనిషచ్చ్యుతయస్సేవితాః - తస్మాదే
తాస్యేవేతేతిపూర్వస్యానువాదః|| ౩౦|| అపరాజితామితి|| అచిత్కిరవాక్యాభ్యామ్యభ్యవేతఅపరాజితామైకానీందిశమాత్రత్యఅమతలగతిమ్యుక్తేనా
గనిష్టజలానిలాశనః| ఆశరీరనిపాతాద్దేవే - మహాప్రస్థానస్యశాస్త్రే విహితంచేదంత్రస్థానమరణం - తేన - సపుతాయుషస్స వ్యాపిన్త్రేయా
దితిప్రత్యాపివవిరోధః - యతఃస్వకామిజన్మప్రయోగాదవైధంమరణమనయానిషిధ్యతే - సశాస్త్రీయః|| ౩౧|| ఆసామితి|| విహంపూర్వోక్తా

నుష్ఠానానామన్యతమేనానుష్ఠానేనశరీరంత్వత్వైతచగతకుఃఖభయఃప్రచ్ఛావలోకస్తత్రత్రాజాలభతే - మోక్షమాప్నోతిత్యభః - శేవలక
 మఃణోవానప్రస్థస్యకథంమోక్షఇతిచేన్న - వివిధాశ్చపనివదీరాత్సంకుద్ధయేక్రుతిరిత్యనేనఅస్యాప్యాత్మజ్ఞానసంభవాత్ ॥ ౩౨ ॥ యస్య
 ముమరణాభావస్తస్మాత్తేనకంకరవ్యమిత్యతతః॥ వసేష్యతి॥అనియతపరిమాణత్వాదాయమస్త్రుతియథాగస్య చుర్విజ్ఞేయత్వాత్ప్రతియ
 మాయుషేభాగమితిరాగక్షయోవధివానప్రస్థకాలోపలక్షణభావః - అతఏవశంఖలిఖితోవసవాసా మాభ్యవంతాంతస్యపరిగతవయసఃపరి
 బ్రాజ్యమిత్యుచతుః - ఏవంవసేమవిచ్యుత్యవిధివద్భుక్తతపోనుష్ఠానప్రకారేణవానప్రస్థాశ్రమంవిషయరాగోపశమనాయకధితకాలమనుష్ఠా
 య - చతుర్థాస్యామయషేభాగమితిశేషయఃకాలేసర్వధావిషయసంగాత్యత్వాపరివ్రాజకాశ్రమమనుతిష్ఠత్ ॥ ౩౩ ॥ ఆశ్రమాదితి॥ త్వా
 ద్వత్పూర్వాశ్రమాదుత్తరోత్తరాశ్రమంగత్వాబ్రహ్మచర్యాద్భుక్తశ్రమంతతోవానప్రస్థాశ్రమమనుష్ఠాయేత్యభః - యథాశక్తితదాశ్ర
 మోక్తవిధానేనచుతమోమాజితేంద్రియాభియేబలిదానచిరనేచయోక్తాంతః - పరివ్రజ్యాశ్రమమనుతిష్ఠత్పరలోకేమోక్షలాభాద్భుక్త
 భూతముద్ధృతిశయంప్రాప్నోతి॥౩౪॥ ఋణానితి॥ ఆశ్రమసముచ్చయశమమితిత్రాహ్మణీతత్తరశ్లోకాభిధేయోనిత్రీణీఋణానిసంశో
 భ్య - మోక్షేమోక్షేంతరంగేపరివ్రజ్యాశ్రమమనునియాజయేత్ - తానిఋణానిత్యసంశోభ్యమోక్షంచతుర్థాశ్రమమనుతిష్ఠన్పరకంప్రజ
 తి॥౩౫॥ తానేవఋణానిదర్శయతి॥ అధీత్యేతి॥ జాయమానూవైబ్రాణస్త్రీభిర్ఋణైర్ఋణవాణ్జాయతేయజ్ఞేనదేవేభ్యఃప్రజయోపేత్య

విప్రోబ్రహ్మలోకేమహీయతే॥౩౬॥ వసేమమవిహృతైవవంత్పతీయంథాగమాయుషః॥ చతుర్థమాయుషోభా
 గంత్యత్వాసంగాన్మరిషజేత్॥౩౭॥ ఆశ్రమాదాశ్రమంగత్వామతఃపూజామోజితేంద్రియః॥ భిక్షాబలిపరి
 శ్రాంతఃప్రవ్రజాప్రేత్యవర్ధతే॥౩౮॥ ఋణానిత్రిణ్యపాశ్చత్యమనోమోక్షేనివేశయేత్॥ అనపాశ్చత్యమోక్షం
 తుసేవమానోవ్రజత్యభః॥౩౯॥ అధీత్యవిధివద్వేదాశ్రావిత్రాంశ్చత్వాద్వధర్మతః॥ ఇష్టావశశక్తితోయజ్ఞైర్
 నోమోక్షేనివేశయేత్॥౪౦॥ అనధీత్యద్విజోవేదాననుత్పాద్యతథానుతాత్॥ అనిష్టావైవయజ్ఞైశ్చమోక్ష
 మిచ్ఛత్వవ్రజత్యభః॥౪౧॥ ప్రాజాపత్యాంనిహుష్యేష్టింసర్వవేదసదక్షిణామ్॥ అత్తన్యగ్నికసమారోప్యప్రా
 హ్మణఃప్రవ్రజేద్భువోత్॥౪౨॥ యోదత్వాసర్వభూతేభ్యఃప్రవ్రజత్యభయంగృహేత్॥ తస్యతేజోమయాలో
 కాభవంతిబ్రహ్మవాదినః॥ ౪౩॥యస్తాదణ్వపిభూతానాందివజాన్సోత్పద్యతేభయమ్॥ తస్యదేహోద్విముక్తస్య
 భయంనాస్తికుతశ్చన॥౪౪॥ అగారాదభిగమ్యంతఃపవిత్రోపనితోమునిః॥ సముపోధేషుకామేషువిరపేతుః
 పరివ్రజేత్॥౪౫॥ఎవఎవవరేన్నిత్యంసిద్ధ్యర్థమపహాయవా॥ సిద్ధిమేకస్యసంపత్త్యన్నజహోతినహీయతే॥౪౬॥

భ్యఃసన్యాభ్యాసేనఋషిభ్యఇతిశ్రుతేః - యథాశక్త్యంతేదానధీత్యపర్వవజానాదిభర్తృణచపుత్రానుత్పాద్యయథాసామభ్యవంజ్యోతి
 ప్తామాదియజ్ఞాంశ్చనుష్ఠాయమాక్షేంతరంగేచతుర్థాశ్రమమనునియాజయేత్ ॥౪౭॥ అనధీత్యేతి॥ వేదాభ్యయనమృత్వాపుత్రమనుత్పా
 ద్యయజ్ఞాంశ్చననుష్ఠాయమాక్షమిచ్ఛన్పరకంప్రజతి॥౪౮॥ ప్రాజాపత్యామితి॥ యజుర్వేదీయాపాభ్యానగ్రంథోత్తంసర్వస్వదక్షిణాంప్రజా
 పతిదేవతాకాంఇష్టింకృత్వాతమక్తవిధినైవాత్మన్యగ్నికసమారోప్యగృహదిత్యభిధానాత్వానప్రస్థాశ్రమమనుష్ఠాయైవ - చతుర్థాశ్రమమ
 నుతిష్ఠత్ - ఏతేనమనునాచాతురాశ్రమ్యసముచ్చయోపేదశః - క్రుతినిధాశ్చఏకద్విత్రిచతురాశ్రమాణాంసముచ్చయోవికల్పితాః - తథా
 వజానాతిః॥ బ్రహ్మచర్యంసమాప్యగృహీభవేత్గృహీభూత్వావనిభవేత్వనిభూత్వాప్రవ్రజేతఇతరథాబ్రహ్మచర్యాదేవప్రవ్రజేత్గృహవా
 వసాద్వేతి॥ ౪౯॥ యఇతి॥ యఃసర్వభ్యోభూతేభ్యఃస్థావరజంగమేభ్యః అభయందత్వాగృహశ్రమాత్పృథజితస్య బ్రహ్మప్రతిపాదకోపని
 షన్నిష్ఠస్యసూర్యాద్యాలోకరహితహిరణ్యగర్భాదేర్లోకాః - తత్రేజనైవప్రకాశాభవంతి - సతానాప్నోతిత్యభః॥ ౫౦॥యస్తాదితి॥ యస్తా
 ద్విజాల్పాత్తమపిభయంభూతానాంసభవతి - తస్యదేహోద్విముక్తస్యదేహనాశేకస్తాదపిభవతి॥ ౫౧॥ అగారాదితి॥ గృహస్త్రిగతఃపరి
 త్రైదశంశకమండలాద్విధిభ్యక్తోమునిర్వాసేషుపోధేషుకామేషువేదవిత్తమ్యుక్సమీచంప్రాపితేమసన్యాద్వన్పాదిమవికస్పృహఃపరివ్రజేత్
 మేషుభిధిస్తు - చుతిత్రైమణంప్రజపైరథవాపాపనైఃకృతైర్మ్యుక్తఇతివాచ్యతే॥ ౫౨॥ ఏకస్యసర్వసంగవిరహిణోమోక్షేవాప్తిర్యవతితి
 జానకఃఏకవివసర్వదామోక్షేభవంతే - ఏకవివేత్యనేనపూర్వపరిచితపుత్రాదిత్యాగఉచ్యతేఅసహాయవా॥ ఏకాకియదిచరతిసంభిన్న
 త్యజితసకస్యాపిత్యాగేనకుఃఖమనుభవతి - నాపివేదాపిత్యజ్యతేనవేదాప్యేతత్త్వాగమఃఖమనుభవత్యతే - తతశ్చసర్వత్రనుభవఃభేషునిమక
 తస్యఃకుక్తిమాప్నోతి॥౫౩॥ అనగ్నిరితి॥ అనగ్నితాకాగ్నిసంహారకహితః - శాస్త్రీయోగ్నింసమారోప్య - పూర్వముక్తత్వాత్ - అనికే

గృహస్థః ఉపేక్షకః శరీరస్య చ్యాభ్యామ్యుత్పత్తౌ తత్పృతికారకహితః . అసంకుశుకః సిరమణః . అసంకుశుకభిర్యన్యే శరంతి . మునిః బ్రహ్మచర్యసశీలః . మానస్యపూర్వము క్తవాత్ . భావేన బ్రహ్మచర్యమాహితః తదేకతానమనా అరణ్యే చదివా రాత్రావసక భిక్షాభామేవ గ్రామం ప్రవిశేత్ || ౪౩ || కపాలమితి || బృహస్పతిశ్చర్యపరాధిభిః పారం . వాసాభావం వృక్షమూలాని . స్థూలజీవా వస్త్రం కాపీనకంథా . అసహాయతా వికాశిత్వేనావస్థానం . సర్వత్ర బ్రహ్మబుద్ధ్యా శత్రుమిత్రాభావేన సమవృప్తిత్వం . వితన్తుర్తిసాధనత్వాన్ముక్తస్య లింగమిదం || ౪౪ || నేతి || మరణం చ వసంచద్యయమననకామయేర్మింతుస్య కర్మాధీనం మరణకాలమేవ ప్రతీత్యేత . నిదిశ్యత ఇతి నిదేశోభ్యంతికర్మరీత్యధనకాల మివ భృతకః || ౪౫ || దృష్టిపూరమితి || కేశాస్థావిదపరిహారభావం వృష్టిశోధితభూమాపాదాపీతే . జలేమిషుద్రవం త్యాదివారణభావం వస్త్రశోధితం జలం పిబేత్ . సత్యపవిత్రాంచాచం వదేత్ . తతశ్చ మానేన సహ సత్యస్య విశిష్టః . ప్రవిషిద్ధసంబృహస్యమనసా సర్వదా పవిత్రాత్మా స్వాత్ || ౪౬ || అతివాదానితి || అతిక్రమవాదాశ్చర్యోక్తాశ్చ సహిత . సకంచిత్పరివేత్ . నేమందేహమస్థిరం వ్యాభ్యాసితనమాత్రిత్యరదభావం కేన చిత్సహజైరంకుర్యాత్ || ౪౭ || క్రుధ్యంతమితి || సంజాతక్రోధాయకన్తై చిత్సృతిక్రోధం నకుర్యాత్ . నిందిత్యాన్యేన వాచంభద్రాం వదేన్నకునిందేత్ . సప్రద్యారావకీర్ణామితి . చక్షురాదీనిశంభవహిర్బుద్ధీంద్రియాణి మనూబుద్ధిర్యంతఃకరణద్యయం . వేదాంతవశా నేపితైర్గృహితే మన్యేషు వాచాశ్రయతేరేతాని సప్రద్యారాణీత్యుచ్యంతేపితైరవకీర్ణాం విషేషాంతర్గృహితాభావవిషయాంచాచంభవదేర్మింతు బ్రహ్మచారివిషయాంచదేత్ . నను మనసైవ బ్రహ్మపాశ్యతే బ్రహ్మవిషయవాగుచ్ఛరణమనమనూవాపారః తత్కృతం సప్రద్యారావకీర్ణత్వవిశేషపి బ్రహ్మవిషయ

అనగ్నిరనికెతస్యాన్యైశ్చ మమన్మార్గమాశ్రయేత్ | ఉపేక్షకోసంకుశుకోమునిర్భావసమాహితః || ౪౩ || కపాలం వృక్షమూలాని కుచేలమసహాయతా | సమతాచైవ సర్వస్య నైతన్ముక్తస్య లక్షణమ్ || ౪౪ || నాభినందేత మరణం నాభినందేత జీవితమ్ | కాలమేవ ప్రతీత్యేత నిదేశోభ్యంతికాయథా || ౪౫ || దృష్టిపూరం న్యసేత్వా దంపస్త్రపూతం జలం పిబేత్ | సత్యపూతాం వదేద్వాచం మనుః పూతం సమావరేత్ || ౪౬ || అతివాదాం స్థితితైతనావమన్యేతకంచన | నచేమందేహమాత్రిత్యవైరంకుర్వీతకేన చిత్ || ౪౭ || క్రుధ్యంతం ప్రతిక్రద్వేదాక్రష్టేకుచేలం వదేత్ | సప్రద్యారావకీర్ణాం వనవాచమన్యతాం వదేత్ || ౪౮ || అధ్యాత్మరతిరాసీనో నిరపియో నిరామిషః | ఆత్మనైవ సహాయేన సుఖార్థీ వివరేదహ || ౪౯ || నచోత్పాతనిమిత్రాభ్యాం ననక్షత్రాంగవిద్యయా | నానుశాసనవాదాభ్యాం భిక్షాం లిప్సేతకహీనిత్ || ౫౦ || నతావనైబ్రాహ్మణైర్వావయోభిరపివాశ్వభిః | ఆకీర్ణం భిక్షునైర్వానైస్త్వరాగారముపసంప్రదేత్ || ౫౧ ||
క్లృప్తకేశసఖశ్చక్రః పాత్రీదండీకుసుంభవాః | వివరేన్నియతో నిత్యం సర్వభూతాన్యపీడయ || ౫౨ || అతై

యాంచదేదితి అన్యవిషయం సచదేదితం భ్యంతే . ఉచ్యతే . ఆరవివాస్యతామితి శేషయతి . అన్యరహిత్యం వివాశీరియావత్ తద్విషయావాగశ్యస్మృతోచ్యతే . తేన వివాశికార్యవిషయాంచాచం సూచ్యరయేత్ అవివాశిబ్రహ్మవిషయాంకుప్రణవోపనిషదాదిరూపాంచదేత్ . గోవిందరాజు మధమోభావః కామోభావః భోగభావః కామావభావః కామాభావః కామాభిలిషితాని సప్రద్యాయకః యావాత్సృప్తతేద్వాదాని . తేద్వవకీర్ణాం విషేషాంతర్గృహితాభావవిషయాంచాచంభవదేదిత్యాచా . అన్యేకు సప్రభువనాన్యేవ వాగ్విషయత్వాత్సప్రద్యారాణీతేషాంభదాద్వివాశిత్వాత్సృప్తత్యుత్పత్తికార్యం చద్యయం చాచమసత్వాంసవదేత్ కేవలబ్రహ్మవిషయాంకువదేదిత్యాచా || ౪౮ || అధ్యాత్మేతి || ఆత్మాసంబ్రహ్మభిక్యత్యరతిర్యస్య సోధ్యాత్మరతిః సర్వదా బ్రహ్మభ్యాసపరః ఆసీనః స్వస్తికాదియోగాసనవిష్టః . నిరపియోదండకమండల్యాదివ్యవహితేషాపేక్షాసాన్యః . నిరామిషః ఆమిషం విషయాః తదభిలాషరహితః . ఆత్మనూదేహేనైవ సహాయేన మాక్షుఖార్థీభిః సంసారే విచరేత్ || ౪౯ || నచేతి || భూకంపాదుత్పాతచక్షుస్సృందాదినిమిత్తఫలకభనేన . ఆధ్యాత్మినిహ ప్రరేఖాదేరిద్యుశంభలమితి నక్షత్రాంగవిద్యయా . శుద్ధశోనీహింసాగర్భితం భరితవ్యమిర్యమశాసనేనాస్తాగ్రహకభనేన చకదానిన్ననిత్యం బ్రహ్మచర్యే || ౫౦ || నతావనైతి || వానప్రస్థైరనైస్త్వరాగారాచైర్భాక్షిణిశ్చైవ పీఠీభిః కుక్కురైర్వాచ్యాశ్చ సంగృహంభిక్షాభాంసప్రవిశేత్ || ౫౧ || క్లృప్తేతి || క్లృప్తకేశసఖశ్చక్రః . భిక్షాపాత్రవాదండీ . కుసుంభాః కమండలు ప్రభృతః . సర్వత్రా జినః పిషిడయోగసర్వదాచరిభ్యమేత్ || ౫౨ || అతైజసానితి || సూరకాదివజీరతానిన్నిద్రాదిభిక్షోభిక్షాపాత్రాదిభవేయః . తథాచయమః || ౫౩ || సువర్ణరూప్యపాత్రే మతామృతాంస్యాన్యనేహచగృహ్ణా

[illegible]

జపానిపాత్రాణితస్యన్యస్య ప్రకాశానిచ। లేమాశుద్ధిఃస్పృతంశౌచంవసుసానామివాధ్యరైః॥౩॥ అలాబుం
దారుపాత్రంవమ్మన్నయంవైదశంతథా। ఏతానియతిపాత్రాణిమనుస్సన్వయంభువోబ్రవీత్॥౪॥ ఏకకా
లంబరేద్భ్రుకుంనప్రసజ్జేతవిస్తరే। భైత్యైప్రసక్తోహియతిర్విపయోష్వపిసంజ్ఞతి॥౫॥ విధూమేసన్నముసలే
వ్యంగారెభుక్తవజ్జనె। వృతైశ్చరావసంపాతెభిత్వాంనిత్యంయతిశ్చరేత్॥౬॥ అలాభేనవిషాదీస్యాల్లాభేజ్ఞ
వనహర్షయేత్। ప్రాణయాత్రికమాత్రస్సన్వన్నాత్రాసంగాద్వినిర్గతః॥౭॥ అభిపూజితలాభాంస్తుజగుప్సే
తైవసర్వశః। అభిపూజితలాభైశ్చయతిర్మక్తోపిబధ్యతే॥౮॥ అల్పాన్నాభ్యవహారేణరహస్థానాసనైవ
హియమాణానివిషయైరిందియాణివిస్తరయేత్॥౯॥ ఇందియాణాంనిరోధేనరాగద్వేషకుయేనచ। ఆ
హింసయావభూతానామమృతత్వాయకల్పతే॥౧౦॥ అవేతైతగతీన్యాణాంకర్తవోపసముద్భవాః। నిరయే
చైవపతనంయాతనాశ్చయమకుయే॥౧౧॥ విప్రయోగంప్రియైశ్చైవసంయోగంవతథాప్రియైః। జరయాచాభి
భవనంచ్యాధిభిశ్చైవపీడనమ్॥౧౨॥ దేహాదుతక్రమణంచాస్తాత్పునర్గర్భవసంభవమ్। యోనికోటిపహస్రే
మస్సతీశ్చాస్మాంతరాత్తనః॥౧౩॥ అధర్మప్రభవంచైవమఃఖయోగంకరీణామ్। ధర్మార్థప్రభవంచైవమఖసం
యోగకుయమ్॥౧౪॥ సూక్ష్మతాంచాన్వవేతైతయోగేనపరమాత్మనః। దేహేనుచసముత్పత్తిముత్తమేష్వ
ధమేమద॥౧౫॥ దూషితోపిచరేద్ధర్మంయత్రతత్రాశ్రమేరతః। సమస్సర్వేషుభూతేషునలింగంధర్మకారణ
మ్॥౧౬॥ ఫలంకతకృత్సృయద్వప్యంబుప్రసాదకమ్। ననామగ్రహణాదేవతస్యవారిప్రసీదతి॥౧౭॥ సంరక్ష

ప్రింసరశేషుపతనంయమలోకేనరకస్థస్యనితనిస్త్రింశశ్చేదవాదిభవాస్తీప్రవేదనాఃశ్రుతిపురాణాదిమూర్త్యాంతయేత్ ॥౬౧॥ విప్రయోగమితిఇష్టపుత్రాదివియోగంఅనిష్టహింసకాదివియోగంజరాభిభవసంభవాభ్యాదిభిశ్చపీడనంకమణిదోషసముద్భవంఅనుచింతయేత్ ॥౬౨॥
దేహదితి॥ అస్మాద్దేహదస్యజీవాత్తనః ఉత్క్రమణంతథామమణిన్వహరోగపతతస్యక్షేచ్ఛాదిదోషనిరుద్ధకంతస్యమహాశింవేదనాం- గర్భేనోత్పత్తింకుఃఖిబమకాం- శ్వస్యగాలాదినికృష్టజాతియోనికోటిసహస్రగమనానిస్యకర్తృబంధాన్యనుచింతయేత్ ॥౬౩॥ అథర్మేతి॥ శరీరవతాంజీవాత్తనాంఅథమహాశితుకంకుఃఖిసంబంధం- ధమహాశితుకోర్థోబ్రహ్మసాక్షాత్కారస్తప్తభవంమోక్షలక్షణమక్షయం బ్రహ్మసేవనంయోగంవచింతయేత్ ॥౬౪॥ సూక్ష్మాతామితి॥ యోగేనవిషయంతరమిత్రవృత్తినిరోధేనపరమాత్మనఃస్థూలశరీరాద్యవేక్షయాసర్వాంతర్యామిత్యేనసూక్ష్మాతాంనిరవయవతాంతర్వాగాదుత్క్రమైష్టపకృష్టేనుదేవతవ్యాదిశరీరమజీవానాంకుభాశుభఫలభోగాభిముక్త్యైమితిస్థితమనుచింతయేత్ ॥౬౫॥ మాషితఇతి॥ యస్మిన్కన్తింశ్చిదాశ్రమేస్థితస్తదాశ్రమవిరుద్ధాచారాదూషితోపిఅశ్రమలింగరహితోపి సర్వభూతేషుబ్రహ్మబుద్ధ్యానసమృద్ధిస్సకథమనుమిత్యేత్- నహిదండాదిలింగభారణమాత్రంధమహాకారణంతువిహితానుష్ఠానం- వితచ్ఛధమహాశ్రాధాన్యజ్ఞాధనాయోక్తం- నతులింగపరిత్యాగాభిరాం ॥౬౬॥ అత్రవృష్టాంతమాహ॥ ఫలమితి॥ యద్యపికతకవృక్షస్యఫలంకలుషజలస్యచ్ఛతాజ

రేణిమయేభ్యం ద్రియాశకమృదైర్విషయసంపర్కాకారయేత్ బ్రహ్మభాసేనసోహుస్త్వితిసాతీయ ప్రత్యయ ప్రవాహయావేగలసి
 త్వరాగుణానీశ్వరస్యపరమాత్మసూయేగుణానభవంతిక్రోధలోభాదుయదయఃతాన్వాదయేత్ || ౭౨ || ఉచ్చాపచేష్టితి||అస్యజీవస్యఉ
 త్క్లృష్టేపశ్యమదేవవత్సాదిమజన్మప్రాప్తిమకృతాత్మభిశాన్తైర్గరసంస్కృతాంతఃకరణైఃమజ్జేగయాం భావిభావానీనసమ్యక్ సకారణ
 కంజానీయాత్ - తత్త్వావిద్యాకామ్యనిషిద్ధకమనిమిత్తేయంగతితిజ్ఞాత్వాబ్రహ్మజ్ఞాననిష్ఠావేదితితాత్పర్యాదః - తత్త్వ || ౭౩ || సమ్య
 గ్దృశేతి||బ్రహ్మసాక్షాత్కారవాక్యకమభిర్మనిషిద్ధతే - కమకాతస్యపునఃకన్తానిసభవంతి - పూర్వాజీవకపాపపుణ్యస్య బ్రహ్మజ్ఞానేన
 నాశాత్ - తథాచక్రతిః - తద్యథాజ్ఞీకామాలమగ్నైః ప్రాతంప్రదహేప్రమాదాయంతపివంహస్యసర్వేపాప్తానః ప్రమాదాయంత ఉభాప్రాప్త
 వైషణ్యవతిః - తథా - క్షీయంతేచాస్యకర్మాణిత్వేభ్యస్తేచరావరణివిశేషశ్రుత్యాపుణ్యసంబంధఃపిహేభ్యతే - ఉత్తరకాలచక్రేచాత్మా
 వేకమణిత్వేనపాపసంక్షేపః - తథాచక్రతిః - పుష్కరపాలాశమాపీనగ్లివ్యంతపివమేవందేహేపాపకమనగ్లివ్యతతిదేహరంభకపా
 పపుణ్య సంబంధః పరంసత్యతి అయమేవ చాథో - బ్రహ్మమీమాంసాయాం తదధిగమ ఉత్తర పూర్వాభాదారణ్యేష వివానాతస్య
 చక్షేవాదిసూత్రైర్భద్రాయజేసనిరణాయి - బ్రహ్మసాక్షాత్కారసూక్ష్మజన్మమరణబంధంలభతే || ౭౪ ||
 అహంసయేతి|| నిషిద్ధహంసావజ్ఞానేన - ఇంద్రియాణాంచవిషయసంగపరిహారేణ - వైదితైర్విత్తైఃకర్మభిః - కామ్య కమకాంతంబంధహే
 మత్వాత్ - ఉత్తంచకామ్యకమకాన ప్రశస్తేతి - తపసశ్చయథాసంభవముచవాసకృతృచాంద్రాయణాదిభిరనుష్ఠానై రిహలోకేతత్త్వవం
 బ్రహ్మత్యంతికలయలక్షణంప్రాప్తివంతి - పూర్వజ్ఞేతేనబ్రహ్మదశానస్యమోక్షమేతుత్వముక్తం - అనేనతత్త్వదసహకారితయాకమకాంతం
 హితం||౭౫|| ఇవానీమోక్షంతరంగోపాయసంసారవైరాగ్యాద్యదేహసస్యరూపమాహజ్ఞేకద్యయేన||అస్థి|| ఇతితప || అస్థిస్థేవస్థూనాభివ
 యస్యకంఅస్థిస్థూణం - స్థాయురజ్జుగిరాబద్ధం - మంసరుధిరామ్యపలిప్తం - పర్వాభాదితం - మూత్రపురీషభ్యాంపూణం అతపివమగ్నం

ధి||౨౬|| జరోపతాపాధ్యామాక్రాంతం - వివిధవ్యాధీనామాశ్రయం - ఆతురంతుష్టిపాపాశీతోష్ణాదికాకరం - ప్రాయోగరజోగు - య క్తం - ని
 సశ్వరపుణావంశ - ఆవాసోన్మహంభూతానిపుధివ్యాధీనితేచూచావాసం - దేహమేవజీవస్యస్వహత్వేననిరూపితంత్వజేత్ - యథాపునర్దేహసం
 బంధోనభవేత్తథామర్యాత్||౨౭|| గృహసామ్యమేవాహ|| నదీకూలమితి|| బ్రహ్మైవాసకస్యదేహత్వాగసమయేమోక్షః - ఆరబ్ధదేహస్యకర్మ
 ణోక్తోగేనైవసాకాత్తదేహత్వమైవైవవిభవమాహ - యఃకర్మాధీనందేహపాతమవేత్తేననదీకూలం యథావృక్షస్యజలిస్య పాతమజ్జాన
 స్నేహనదీరయఃపాత్యతేతథాదేహంత్యజ్జ - యశ్చజ్ఞానకమ - ప్రకమోద్భిష్టాదివత్సాన్వధీనమృత్యుఃసంయథాపక్షిపుక్షంస్వేచ్ఛయాత్యజ
 తథాదేహమిమంత్యజ్జసంసారకృష్టాద్ధాన్యోజలచరప్రాణిభేదాదివనిమచ్యతే||౨౮|| ప్రియేష్యితి|| బ్రహ్మవిదాత్ప్రియేష్య ప్రియేషుహిత
 కారిమగుక్యతం - అప్రియేష్యహితకారిమచ్యుతంసీత్య - ధ్యానయోగేననిత్యంబ్రహ్మభ్యేతి బ్రహ్మజీవీయతే - తథాచత్రుతిః - తస్యపు
 త్రాదాయముపయంతినుక్యదస్సభుక్యత్యంత్యజంతఃపాపకృత్యమితి - అతరాక్రూతిః - తతస్తేషుసుక్యతమచ్యుతేషుతులేతస్య ప్రియాజ్ఞాత
 యస్సుక్యతమపపద్యేరన్న ప్రియాజ్ఞుచ్యుతమితి - ఎవమాదీస్వేవవాక్యాన్యదావృత్త్య సుక్యతమచ్యుతయోమానిమాత్రత్రవజేత్స
 పాససంప్రతిపత్తవ్యం - ఇతిబ్రహ్మమీమాంసాయాంసాంసానామాయసశబ్దమోక్షభాంకృత్యాచ్యుతదస్యసంయన మిత్వత్తమిత్యాదిసూత్రై
 ర్వాచరాయజేననిరజాయ - ననుపరకీయసుక్యతమచ్యుతయాః కథంపరత్రసంతాంతిః - ఉచ్యతే - భమాభమావ్యవస్థాయాంశాస్త్ర
 మేవప్రమాణం - సంతామోపితయాఃశాస్త్రప్రమాణకవిన - అతశ్చాస్త్రత్వంత్రమణయోగ్యావేతానిర్ధ్యతః - అతశ్చాస్త్రేణవాచాన్నప్రతి

ణాంమూత్ర పురీషయోః||౨౯|| జరాశోకసమావిష్టంరోగాయతనమాతురమ్ | రజస్వలమనిత్యంచభూతావా
 సమిమంత్యజేత్||౩౦|| నదీకూలంయథావృక్షపుక్షంవానకమనిర్యథా | తథాత్యజన్నిమందేహంకృచ్ఛాన్దాన్
 హోద్విముచ్యతే||౩౧|| ప్రియేషుస్వేషుసుక్యతమప్రియేషువదుష్కృతమ్ | విస్మయధ్యానయోగేనబ్రహ్మభ్యే
 తిసనాతనమ్||౩౨|| యదాథావేనభవతిసర్వథావేషునిస్సృహః | తదానుఖమవాప్నోతిప్రేత్యవేహవశా
 శ్వతమ్||౩౩|| అనేనవిధినాసర్వాంస్త్యక్తాన్వసంగాకశనైశ్చనైః | సర్వద్వంద్వవినిర్దుక్తోబ్రహ్మణ్యేవావతి
 ప్తతే||౩౪|| ధ్యానికంసర్వమైవైతద్యదేతదభివద్ధితమ్ | నహ్యసధ్యాత్మవిత్కశ్చిత్క్రియాఫలముపాశ్నుతే
 ౩౫ | అధియజ్ఞంబ్రహ్మజపేదాధిదైవికమేవవ | ఆధ్యాత్మికంపసతతంచేదాంతాభిహితందయత్ || ౩౬ | ఇ

చక్షునుమానూదయః - కుచినరగిరఃకపాలం - ప్రాణ్యంత్యాత్ - శంఖాదివదిదివత్ - మేధాదిభిగోవిందరాజౌతు - స్వేషుప్రియేషుకేనచిత్కృ
 తేషుధ్యానాధ్యానేనాత్మీయమేవతత్రకారణత్వేనారోప్య - వివచ్యప్రియేష్యపిశేనచిత్కృతేషుఆత్మీయమేవప్రాగ్జన్మజీవంతకుచ్యుతంకా
 రణత్వేనప్రకల్పేన్ద్యుత్తతత్సంపాదయితారాపురుషరాగద్వేషాభ్యాత్యక్తాన్వనిత్యంబ్రహ్మభ్యేతి - బ్రహ్మస్వరూపముపగచ్ఛతివ్యాచక్షతే -
 తన్న - విస్మయేతిక్రియాయాంసుక్యతంకుచ్యుతమితికమోద్భవ్యత్యాగేనతత్సంపాదయితారావిత్యత్రుతకమాధ్యాహారోకమోద్భవ్యయే
 చక్రతక్రియాత్యాగేనకారణత్వేనప్రకల్పేన్ద్యాద్యక్రతక్రియాధ్యాహారో - ౩౦చ||శ్లో|| వ్యాసవ్యాఖ్యాతవేదాభామేవమస్మామనుష్ఠ
 తేః | మన్వేనకల్పితంకర్వాదర్వాదీనంవిచక్షతే||౩౧|| యదేతి|| యదాపరమాథాతోవిషయదోషథావేనసర్వవిషయేషునిరఖిలామేళవతి -
 తదేహలోకేసంతోషజన్యసుఖంపరలోకేచమోక్షసుఖమనినాశిప్రాప్నోతి ||౩౨|| అనేనేతి || పుత్రకశత్రుత్రాదిమమత్వరూపాక్రమే
 ణసంగాకసర్వాకర్తృత్వాద్వంద్వంద్వమానాచమానాదిభిర్దుక్తః | అనేనయథోత్తేనజ్ఞానకమానుష్ఠానేనబ్రహ్మణ్యేవాత్యంతికంలయమా
 ప్నోతి|| ౩౩ || ధ్యానికమితి || యదేతదిత్యత్యంతసన్నిధానంపురస్కోదితంపరమృత్యుతే - యదేతమక్తంపుత్రాదిమమత్వత్యాగోమానావ
 మానాదివనిబ్రహ్మణ్యేవాచస్తానంసర్వమైవైతద్ధ్యానికంఆత్మనఃపరమాత్మత్వేనధ్యానేసతిభవతి - యదాత్మానంపరమాత్మేతిజానాతదా
 సర్వసత్వాన్న విశిష్యతే - తస్యకుత్రచిన్నమత్వమానావమానాదికంవాభవతి తథావిభజ్జానాత్ - బ్రహ్మత్వత్వంచజాయతేధ్యానికవిశేష
 ర్భ్యేయనిశేషలాభేపరమాత్మధ్యానాభామాహ - నహ్యసధ్యాత్మవిదితి - యస్మాదాత్మానంజీవమధిభుక్త్యయమక్తంతస్యతదమాత్మత్వంతభ్యో
 సజానాతినధ్యాయతినప్రకృతధ్యానక్రియాఫలంమమత్వత్యాగమానావమానాదివనిమోక్షంచప్రాప్నోతి || ౩౪ || ఆధియజ్ఞమితి || పూ
 ర్వంబ్రహ్మధ్యానస్వరూపముపాసనముక్తం ఇదానీంతదంగతయా వేదజపవిభక్తే || తథాచక్రూతిః - తమేతంచేదాంతవచనేనవివిదిపంతిది
 ద్యాంకరయావేదజపముపదిశతి - యజ్ఞమధిభుక్త్యప్రవృత్తమధియజ్ఞం - తథాదేవతామధిభుక్త్యప్రవృత్తంఆధిదైవికం - ఆత్మానంజీవమధి
 భుక్త్యప్రవృత్తం ఆధ్యాత్మికం - తథావేదాంతేషూక్తంసత్యంజ్ఞానమసంతంబ్రహ్మత్యాదిబ్రహ్మప్రతిపాదకం - బ్రహ్మవేదంసర్వదాజనేత్ |

౧౩ || ఇదమితి || ఇదంవేదాఖ్యం బ్రహ్మతదధానభిజ్ఞానామపిశరణం౧౩ - పాతనూత్రేతాపిపాతమయపాతత్వాత్ - సుతరాంతరజ్ఞానతాంతర
 దధానభిజ్ఞానాంస్వగమపవగమంచేచ్ఛతాంఇదమేవశరణంతమపాదోపదేశకత్వేనకర్తా౧౪ || పాతనూత్రేతాపిపాతమయపాతత్వాత్ || అనేనేతి || అనేనయ
 థాక్రమోక్తానుష్ఠానేనయఃప్రవక్ష్యాత్రమమాశ్రయవిసేషాల్లకేపాపవిసృజ్యపరంబ్రహ్మప్రాప్తోతిబ్రహ్మసాక్షాత్కారేణపాపాధికరీరసా
 థాత్ బ్రహ్మైక్యకర్తౌ౧౫ || విషయవిషయతీనాయతాత్తనాంచతుర్థామేవమతీవరకబహువచనంసపరమహంసానాంసాధారణో
 ధమోవోయమృకముక్తః - ఇదాసీంయవిశేషానాంకుటీచరాఖ్యానాంవేదవిహితాదకమగమోగిసాం అసాధారణంవత్సమానంపుత్రే ౧
 శ్వర్యేనుభవసేదితకమగసంబంధంశ్చబుత - భారతేచతుర్థాధిక్షపక్షాః || శ్లో || చతుర్థాధిక్షప స్తుస్యఃకుటీచరోబహువచనః | హంసః
 పరమహంసశ్చయోఃపశ్చాత్త ఉత్తమఇతి - కుటీచరప్రాయంపుత్రభిజ్ఞానరణయాపాసాధారణకమోపదేశః | గోవిందరాజ స్తుగృహస్థవిశే
 షమేవవేదోదితాగ్ని మూత్రాదికమగత్యాగినంజ్ఞానమాత్రసంపాదితవైదికకమగంవేదసన్నాప్తసికమహ - తత్రగృహస్థస్యా మతాగ్నే
 రంత్యేష్టువినియోగః - చతుర్థాశ్రమాశ్రయనేచాత్తనిసమరోపశ్చా నే ౧౬ || శ్లో || తథాభ్యాసావైసత్వేషమేవాగ్నిసాంత్యాగసన్నాప్తః ||
 శ్లో || గోవిందరాజోగృహంవేదసన్నాప్తసికంబ్రువత్ | ఏవమేవామతాగ్నిసాంత్యాగమథామపేరవాత్ || వేదసన్నాప్తసికంమేధావిధిఃప్రా
 హ్నిరాశ్రమః | తస్యేతేచాతురాశ్రమ్యనియమోక్తికథంకమూః || ౧౭ || ఇదాసీంవేదసన్నాప్తసికస్య ప్రజ్ఞాతకమగత్యాగానంతరంవత్సము
 చితమపివేదసన్నాప్తసికపంచమాశ్రమానిరాశ్రమావాచత్వాగపితాశ్రమానియతా ఇతిదశశ్రయముత్తానాశ్రమానమవతి || బ్రహ్మచారి ||

దంతరణమజ్ఞానామిదమేవవిజ్ఞానతామ్ | ఇదమన్విచ్ఛతాంస్వర్గమిదమానంత్యమిచ్ఛతామ్ || ౧౮ || అనేనశ్రమ
 యోగేనపరివ్రజతియోద్విజః | సవిధాయేహపాప్తానంపరంబ్రహ్మేధిగచ్ఛతి || ౧౯ || ఎవధర్మోనుశిష్టోహయ
 తీనాంనియతాత్తనాం | వేదసన్నాప్తసికానాంకుకర్తౌయోగంనిబోధతే || ౨౦ || బ్రహ్మచారిగృహస్థశ్చవానశ్రద్ధో
 యతిస్తథా | ఎతేగృహస్థప్రభవాత్ప్రత్యారఃపుకగాత్రమాః || ౨౧ || సర్వేపితృక్షతస్యైవేయథాశాస్త్రనిషే
 వితాః | యథోక్తకారిణంవిప్రంనయంతిపరమాంగతిమ్ || ౨౨ || సర్వేషామపిచైతేషాంవేదస్యైవిధానతః |
 గృహస్థఉద్యతేశ్రేష్ఠఃసత్రేనెతావిభ ర్తిహి || ౨౩ || యథానదీనదాస్సర్వేసాగరయాంతిసంస్థితిమ్ | తత్ర
 వాశ్రమిగస్సర్వేగృహస్థాయాంతిసంస్థితిమ్ || ౨౪ || చతుర్థిరపిచైవైతేర్నిత్యమాశ్రమిభిర్విజైః | దశల
 క్షణకోధర్మః సేవితవ్యఃప్రయత్నతః || ౨౫ || ధృతిఃకుమాదమో నైయంశౌచమంద్రియనిగ్రహః | ధీర్విధ్యాస
 త్యమక్రోధోదశతకంధర్మలక్షణమ్ || ౨౬ || దశలక్షణానిధర్మస్యయేవిప్రాప్తమధీయతే | అధీత్యచానువర్తంతే
 తేయాంతిపరమాంగతిమ్ || ౨౭ || దశలక్షణంధర్మచతుర్థిక్రమమాహితః | వెదాంతంవిధివచ్ఛృత్వాపన్నస్య

బ్రహ్మచర్యాదయోవిశేషకగాత్రమాఉత్తావేచర్యాగపివగృహస్థజన్యాకవంతి || ౨౮ || సర్వఇతి || ఏతేసర్వచర్యాకోపాక్రమాఃశాస్త్రా
 నతక్రమేనానుష్ఠితా-అపిశబ్దాత్త్రయోద్వాపేకోపియథోక్తానుష్ఠితారంబిత్రంమోక్షలక్షణాంగంప్రాపయంతి || ౨౯ || శ్రవ్యతవేదసన్నాప్త
 సికస్యగృహపుత్రే ౧౩ శ్వర్యవాసంవత్సయ - తదభంగ్యహస్తోక్తమగమహా || సర్వేషామితి || సర్వేషామేతేషాంబ్రహ్మచర్యాదీనామభ్యేగృ
 హస్థస్యాశ్రయమాణత్వేనప్రాయశోగ్నిమూత్రాదివిధానాగృహస్థామన్యాదిభిఃశ్రేష్ఠఉచ్యతే - తథాయస్తాబ్రహ్మచారివాన శ్రేష్ఠయవిస
 సాభిజ్ఞానానేసపోషయతితేనాప్యసాశ్రేష్ఠః - తథోక్తం - యస్తాత్త్రయోపాక్రమణోజ్ఞానేనాన్నేనచాస్వహమితి || ౩౦ || యథేతి || యథా
 సర్వేసదీనదాగంగాశానాత్యాఃసముద్రేఅవస్థింలభంతేఏవంగృహస్థాదపరసర్వేపాక్రమిణఃకదదీన జీవనత్యాద్యగృహస్థసమాపే అవస్థిం
 లభంతే || ౩౧ || చతుర్థితి || ఏతేబ్రహ్మచర్యాదిభిరాశ్రమిభిశ్చమఖిరవిష్టిజాతిభిఃవత్సమాభిదశవిధస్వరూపోభక్తాఃప్రయత్నకస్యతర
 మనుష్ఠియాః || ౩౨ || ధృతితి || సంతోషధృతిః - సరేవాచకారేకృతేకస్యప్రత్యకకారాకరణంకుమా - వికారహేతువిషయసన్నిధానేపవ
 విత్రియత్వంకమః - కుసోదమనందమభిసంపదవనాత్ - శితారపాదివృద్ధసహిష్ణురావమ ఇతిగోవిందరాజః - అన్యాయేనధనాదిగ్రహ
 ణం నైయంకద్విన్నమ నైయంయథాశాస్త్రంకృజ్జలాశ్యాందేహకోభనంశాచం - విషయేభ్యశ్చమరాదివారణిమంద్రియనిగ్రహః - శాస్త్రాది
 రత్యజ్ఞానంధీః - ఆత్మజ్ఞానవిద్యా - యథాథాధిధానంసర్వంక్రోధహేతోసత్వపిత్రోధానుత్పత్తిరక్రోధః - విరజ్జకవిధంభమగస్వరూపః ||
 ౩౩ || దశలక్షణానితి || యేవిప్రా వితానిదశవిధకమగూపానిపతంతి - పరిత్యాచాత్మజ్ఞానసావిన్యేక అనువత్సంతే - తేబ్రహ్మజ్ఞానసముత్క్
 మోత్పరమాంగంమోక్షలక్షణంప్రాప్తువంతి || ౩౪ || దశలక్షణకమితి || ఉత్తందశలక్షణకంధమగంసంయరమనాస్సన్నమతిష్ఠా - ఉపనిష
 తాద్యభంగ్యహస్తావస్థాయాంయథోక్తాధ్యయనధమగంగురుముఖాదవగమ్య కరికోధితేవాది ఋషిత్రయఃసన్నాప్తసమనుత్కృత్ || ౩౫ ||

[illegible]

సేదనృనోద్విజః॥ ౯౦॥ సన్న్యస్యసర్వకర్తాణి కర్తవ్యోమానపానుదన్ । నియతో వేదమభ్యస్యపుత్రైశ్శ్వర్యే
నుఖంవసేత్॥ ౯౧॥ ఎవంసన్న్యస్యకర్తాణి స్వకార్యపరమోష్టప్రహాపన్యాప్యసేనావహత్యైనః ప్రాప్నోతి
పరమాంగతిమ్॥ ౯౨॥ ఎషవోభిహితోధర్మో బ్రాహ్మణస్యచతుర్విధః॥ పుణ్యోత్సయఫలః॥ పేత్యరాజ్ఞాంధర్మం
నిబోధత్॥ ౯౩॥ ఇతిమానవేధర్మశాస్త్రేభృగుప్రాక్రాయాంసంహితాయాంషష్ఠోధ్యాయః.

రాజధర్మాప్రవక్ష్యామి యథావృత్తోభవేన్నృపః | సంభవశ్చయథాతస్య సిద్ధిశ్చ పరమాయథా || ౧ || బ్రా
హ్మ్యం ప్రాప్తేన సంస్కారంక్షత్రియేణ యథావిధి | సర్వస్యాస్య యథాన్యాయంక్షత్రవ్యం పరిరక్షణమ్ || ౨ ||
అరాజకేహిలోకేస్త్రిసర్వతోవిద్రులేభయాత్ | రత్యార్థమస్య సర్వస్య రాజానమస్మజత్పృథుః || ౩ || ఇం
ద్రానిలయమార్కాణామగ్నేశ్చవరుణస్యచ | చంద్రవిత్తేశయోశ్చైవపమాత్రానిహృత్యశాశ్వతీః || ౪ ||
యస్మాదేహంసురేంద్రాణాంమాత్రాభ్యోనిర్మితోనృపః | తస్మాదభిభవత్వేషసర్వభూతానితేజసా || ౫ || తవ
త్యుదిత్యవప్తేచవత్సూరిపిచక్షునాంసివ | నక్తేనంభువిశక్నోతిశశ్చిదవ్యభిషిక్తుమ్ || ౬ || సోగ్నిర్భవతివాయుశ్చ
సోర్కసోమస్సధర్మరాట్ | సమచేరస్సవరుణస్సమహేంద్రఃప్రభావతః || ౭ || బాలోపినావమంత్రవోమనుష్యశ్చ

కృష్ణమిత్రాది|| గ్రంథ ప్రకాశం || ప్రకృతతయోజితసంస్కార ప్రయత్నాశ్రయం ప్రాప్నువతాత్మత్రయేణ అస్యసహస్రస్య
 విషయావస్థితస్యతానూనారణనియమతోరక్షణంకర్తవ్యం - విలేకత్మత్రయ వివనాన్యూరాజ్యాధికారివిదేశాతం అతవివశాస్త్రాభాత
 త్వంత్మత్రయస్యజీవనాభాంతథాత్మత్రయస్యతురత్మణంస్వకమణుశ్రేష్ఠంచపక్ష్యతి - బ్రాహ్మణస్యహస్య పదిజీవేత్మత్రయధమేనెత్యధి
 ధాస్యతితైశ్యస్యాపిత్మత్రయధమణుశ్రాద్రస్యచత్మత్రయవైశ్యకమణుజీవనాభామాపదిజగాదనారదః - నకథంచనకువీరబ్రాహ్మణికర్త
 వామణం|| వ్యవలఃకమణవబ్రాహ్మంపతనీయేహితేతయాః || ఉత్కృష్టంచాపకృష్టంచతయాఃకమణవిద్యతే | మధ్యమేకమణీహిత్యాస
 మాసాధారణేహితే | రక్షణంచేదభమాభాంతపశుశ్రవరక్షణమితి - సర్వతోధమణుశ్రాద్రాభాభవతిరక్షర ఇతిచపక్ష్యమాణత్యాస
 రక్షీకృర్వవిషద్యాగ్రహణాద్భృష్టాభామపియారత్మబలిమాద త్తఇతిసరకపాతంపక్ష్యతి|| ౨ || అరాజకేతి|| యస్తాదరాజకే జగతినిలవద్భ
 యోక్తమణతఃప్రచలితేసహస్యాస్యచరాచరస్యరక్షయైరాజానంపుష్టవాతస్మాతైసరక్షణంకార్యంకథంపుష్టవానిత్యాహ|| ౩|| ఇంద్రా
 నిలయుమాతానామితి || ఇంద్రవాంఛయమసూర్యాగ్నివరుణచంద్రమచేరాణాంమాత్రాః అంశాసారభూతా ఆకృష్యరాజానమశ్రు
 జన్|| ౪|| యస్తాదితి|| యస్తాదింద్రాదీనాంచేవశ్రేష్ఠానాంఅంశేభ్యః- నృపతిఃపుష్టః- రస్తాదేవఃసహస్రాణిసోవీర్యేణాతికేతి|| ౫|| తపశ్చ
 తి|| అయంచరాజాస్యతేజాసూర్యఇశవశ్యతాంచక్షూంపిమనాంసేదసంతాపయతిసజైనంచరాజానంపుథివాన్కశ్చిదహ్నినిముఖేనద్రక్షుం
 క్షుమతి|| ౬|| సఇతి|| ఏవంచాగ్నిధీనాంపూర్వక్తాంశభవత్త్వాత్తత్కర్తకారిత్యాచ్యచర్యాప్రముక్తంతేజస్విత్యాదిగానవమాధ్యామేన

క్షుణ్ణానాశ్చాన్తరాజాశ్చ క్షుణ్ణియేనాగ్నాన్తరీయాపాశ్చ పితృతతశ్చ | ౭ | కాలశ్రుతిః || మనుష్యశ్రుతిమధ్యాహ్నాహ్నితరాజానాశ్చ మంతవ్యః |
 స్వాత్మహతీయంతాచిత్తేవతామానుజరూపేణావతిష్ఠతే వితేనదేవతావజ్ఞాయాం అభమాదయోద్వప్తవోషా ఉత్తాశంప్రతిభృష్టవోషమా
 హ | ౮ | వికమితి || యోగైరతిసమాపంఅనభిహితస్వరూపపర్వతపర్వతమేకమేవాగ్నిహవాతనతత్త్వతాదికం - త్రుద్ధోరాజాగ్నిశ్చ
 త్రచారత్రాత్రాదిరూపంకులమేవగవాశ్వాదివసుమవశాదిధనసంపదయసహితంసాచరాధంనికంతి | ౯ | కార్యమితి || సరాజాత్రయోజ
 నావేక్షయాస్యతత్తందేవతాగాచావేక్ష్యకార్యసిద్ధ్యుభయంతత్త్వతోవిశ్వరూపంబహుని రూపాదికరోజిజాతివివక్షయాః బహుత్వైకవచనం
 అశ్చ త్విదకాయాంకులుదేశక్రింత్రాప్యోన్నతలయతి - వివక్షేకస్త్విద్విదేశేకాలేచప్రయోజనానురోధేనశత్రుర్వామిత్రంవాపిదాసీమోవాభవ
 తితతోరాజవల్లభోహమితిబుద్ధ్యానావజ్ఞేయః | ౧౦ | యస్యేతి || చత్వార్యజ్ఞఃశ్రుత్యదాపిదుకత్త్వవివక్షయాత్రప్రయత్నక్రియస్యశ్రుసాదా
 న హితీభావతలరఃశ్రీకామనసేవ్యఃస్యశత్రవస్సంతితావసంతోపితోహంతితేనచ శత్రువధరామనాశ్చారాధనీయఃస్తైత్రుశ్చ
 తితస్యమృత్యుంకరోతితస్మాజ్జీవనాభిసానశక్రోధనీయఃస్తాత్సవేషంసూర్యాగ్నిహవీమాదీనాంతేజోవిభక్తి | ౧౧ | కమితి || తంరాజానమ
 జ్ఞతయాఃయోగైష్ఠితస్యాప్రితిమత్సావయతిసన్నికంక్రోధాన్మశ్యతియస్తాత్స్యవినాశాయశ్చింతరాజామసూనియ | ౧౨ | తస్మాదితి ||
 యతస్పర్వతేజోమయోసృచతిఃస్తాదవేషీతేమయమిదంకాస్తాగ్రమత్వంకాస్తాగ్రవిరుద్ధంనిశ్చిత్యవ్యవస్థావయతి అనవేషీతేమచానిష్ఠంని
 యమంనాతిక్రమేత్ | ౧౩ | తస్యాభాగితి || తస్యరాజ్ఞఃప్రయోజనసిద్ధయోసర్వప్రాచీనాంరక్షితారంభమనస్వరూపంపుత్రంబ్రహ్మజాయత్
 తేవలంతేజస్తేసనిమితం - సహంబభౌతకందేహంబ్రహ్మపూర్వంసృష్టవా | ౧౪ | తస్యేతి || తస్యదండస్యభయేనచరాచరాస్పర్శప్రాచీనః-

భూమిచః | మహతీదేవతాహ్యేమానరరూపేణతిష్ఠతి | ౧౫ | ఏకమేవవహత్యగ్నిర్మరండురుపసర్పిణమ్ | కులందహం
 తిరాజాగ్నిఃసవశుద్రవ్యసంపదయమ్ | ౧౬ | కార్యంసోవేక్ష్యతత్త్వందేవతాలావతత్త్వతః | కురుతేధమనీధ్య
 ర్థంవిశ్వరూపంపునఃపునః | ౧౭ | యస్యప్రసాదేవత్వాగ్నిర్విజయశ్చపరాత్రమేమృత్యుశ్చవసతిక్రోధేనర్వతే
 జోమయోహిసః | ౧౮ | తంయస్తద్వేష్టినమ్నాహత్సవిసశ్యత్యసంతయమ్ | తస్యహ్యశువిసాశాయరాజాప్ర
 కురుతేమనః | ౧౯ | తస్మాద్ధమంయమిష్టేమసంవ్యవస్యేన్నరాధిపః | అనిష్ఠంచాప్యనిష్టేమతంధమనంవిచా
 లయేత్ | ౨౦ | తస్యాగ్రేసర్వభూతానాంగోపారంధమమాత్మజమ్ | బ్రహ్మతేజోమయందంధమసృజత్యుర్వ
 మీశ్వరః | ౨౧ | తస్యసర్వాణిభూతానిస్థావరాణిచరాణిచ | భయాద్భృగాయకల్పంతేస్వధమాన్నవలంతి
 చ | ౨౨ | తందేవతాలాశక్తింవదిత్యాంచావేక్ష్యతత్త్వతః | యథాహాతస్సంప్రణయేన్నరేష్యన్యాయవ
 మ | ౨౩ | సరాజాపురుషాదండస్సనేతాశానితావసః | చతుర్థామాత్రమాణాంవధమస్యప్రతిభూస్త్యుతః |
 ౨౪ | దండశ్చస్త్రిప్రజాస్సర్వాదండపవాభిరతుతి | దండస్సప్రేమజాగ్రిదండంధమనంవిదుర్మథాః | ౨౫ | స
 మిత్వపథ్యతస్సమ్యక్సర్వారంజయతిప్రజాః | అసమిత్వప్రణేతస్తువినాశయతిసర్వతః | ౨౬ || యదినప్రణ

భోగంకతుంసమథాభవంతి అన్యథామలకాదుర్బలస్వధనచారాది గ్రహదేవస్యాపితవేక్ష్యబలిశేఠ - కస్యాపిభోగోనసిద్ధేర్వృక్షాది
 నాంస్థావరాదీనాంధేదనేభాగనాధిః - తథాసతామపినిత్యనైమిత్తికస్వభూతానుష్ఠానం - అకరణయోగ్యయాతనాభయోదితిశ్రేణి | ౨౭ || త
 మితి || తందండందేవతాలాదండస్వచక్రింవిధ్యాదికంయస్త్రికలచరాభయోదండోహాతిత్వాదికంకాస్తాగ్రసూరేణతత్త్వతోనిరూప్యఅ
 చరాధిమప్రవతాయేత్ | ౨౮ | సతితి || సవివదండోవస్తుతోరాజాతస్త్రికలచరాజశక్తియోగాత్సవివపురుషస్తతోస్యేస్త్రీయ ఇవతద్విధే
 యత్వాన్తేసవివనేతాతేనకార్యాదీనీయంతేప్రాప్యంతేసవివశానితాఉదాహృతత్వాన్తే - సవివచతుర్థామప్యాత్రమాణాంయోధమనాస్తస్యసం
 పాదనేత్రతిభూరివప్రతిభూర్మనిభిస్త్యుతః | ౨౯ | దండశ్రుతి || యస్తాద్దండస్సర్వాఃప్రజాఅజ్ఞాంకరోతితస్మాత్సాధూక్తంశానితేతిజ్ఞేయంయ
 స్మాత్సవివప్రజారక్షతి - తతోయత్తంరాజేతి - నిద్రాశేష్యపిరక్షిమదండవివహాగితాదభయేనైవచోరాదీనామప్రభృతైః - దండవివధమనా
 హేతుత్వాన్తేధమనంజానంతికారణకార్యోచచారః - విహతపాత్రైకదండభయదేవధమానుష్ఠనాత్ | ౩౦ | సమీక్ష్యేతి || సదండఃశా
 స్త్రుతఃసమ్యజ్జీరూపాశ్చపరాధానురూపేణదేవధనాదిమధ్యతఃసర్వాఃప్రజాస్సనురాగాఃకరోతిఅవిచార్యతులోభాదినాప్రయత్నఃసచా
 దీవాన్యధాపుత్రాదీనినాశయతిసవతశ్చితిద్వితీయాభారణిః | ౩౧ | యదీతి || యదిరాజాసలసోభాత్వాదండప్రణయసంసమర్పాత్తతదా
 హుతకృత్వామత్సాన్యనివలవంతోదుబలాత్అవక్ష్యకల్యదంతస్యచవిధాతోరూపమిదంబలీమౌర్వబలానాంకంసామకారిమ్యకభిత్వర్థః
 హుతమత్సాన్యనివాచక్యస్త్రిత్యేకమేధాతిథిగోవిందరాజలిభిరఃపాకః - జలమత్సాన్యనివాహంస్మృతివపాతాంతరం - అత్రబలవంతోదుర్బ

లూకాంశ్చురితమన్యన్త్యాయ విచక్షాదిత్యక్తం || ౨౦ || అద్యాదితి || యదిరాజాదండంనాచరిష్యత్ - తదాయజ్ఞేషుపవనాథామిళ
 సహాః - కాశపురోదాశమభాదిష్యత్ తథామక్కురః పాయసాదిహవిరత్త్యత్ సకస్యచిత్ మత్రచిత్ స్వామ్యమభవిష్యత్ తతోబలినాతద్య
 హాహత్ - బ్రాహ్మణివశానాంచమధ్యయదవరంశూద్రాదితదేవోత్తరంప్రధానంప్రావ ర్తిష్యత్ || ౨౧ || సవనాఇతి || సవోయంతోకః
 వందెనై కనియమితసన్తా గౌవలిష్యత్ - స్వభావవిశుద్ధోహమానుషః - కష్టసలభ్యతేతథాసవనామిదంజగత్ దండనై వ్యవభూతావశ్యకభా
 జనాదియాశేభోగసమర్థోభవతి || ౨౨ || దేవతి || ఉత్తమపిదండస్యభోగసంపాదకత్వంబాధ్యానభావంపునరుచ్యతే - ఇంద్రాగ్నిసూర్య
 వాయుదయాదిదేవాః తథాదానవ గంధర్వ రాక్షసశక్తి సహా అపిజగదీశ్వర పరమాథన భయపీడితా వివవమదానామ్యప కారాయ
 ప్రవతంతే - తథాచక్రవిః - భయాదప్యాగ్ని ప్రవతిభయా త్రవతిసూర్యః - భయాదింద్రశ్చ వాయుశ్చమృత్యుథావతిపంచమఇతి || ౨౩ ||
 మప్యాయురితి || దండపూనాచరణాదనితేనవాప్రవ తనాత్సవేబ్రాహ్మణాదివశాఇతరేతరస్త్రీగమనేనసంకీర్త్యరక సవనాస్త్రీయ
 నియమాశ్చకుర్వగః - భలాఉచ్ఛి జేయఃపార్యసాహసాదిహవపరపూపకారాత్సవలోకసంక్షోభశ్చబాధేక || ౨౪ || యేత్రేతి || యత్రదేశే
 శాస్త్రప్రమాణావగతఃశ్యామవణఃలోహితనేత్రఃఅధిష్ఠాత్మదేవతాకోదందోవిచరతి - తత్రప్రజావ్యాకులానభవ నిదండ ప్రజేతాయదివిష
 యానురూపంసమ్యక్జానాతి || ౨౫ || తస్యేతి || తస్యదండస్యప్రవతణయితారం అభిషేకాదిగుణయ్యక్తంసృపతిమవితథవాదినం సమాత్మ్య

యే ద్రాజాదండంపండ్యేష్యతంద్రి తఃశూలేమత్స్యానివాపత్మ్యోదుర్బలాబలవ త్రరాః || ౨౦ || అద్యాత్మా
 కఃపురోదాశంశ్వాచలిహ్యద్ధవి ప్రథా స్వామ్యంవనస్వాత్కస్తింశ్చిత్సృవ తేతాధరోత్తరమ్ || ౨౧ || సర్వో
 దండజితోలోకోదుర్లభోహిశుచిర్నరః | దండసహిభాగూత్సర్వంజగద్భోగాయకల్పతే || ౨౨ || దేవదానవగంధర్వా
 రక్షాంసివతగోరగాః | తేపిభోగాయకల్పంతేదండేనై వనిపీడితాః || ౨౩ ||
 మప్యేయస్సర్వవర్ణాశ్చభిద్యేరకసర్వ సేతవః | సర్వలోకప్రకోవశ్చభవేద్దండస్యవిభా మాత్ || ౨౪ || యత్ర
 శ్యామోలోహితాక్షోదండశ్చరతి పాపవః | ప్రజాస్తత్రనముహ్యంతి నేతాశేత్సాధుపశ్యతి || ౨౫ || తస్యామా
 స్సంప్రణేతారం రాజానంసత్యవాదినమ్ | సమీత్యకారిణం ప్రాజ్ఞంధర్మకామాథకోవిదమ్ || ౨౬ || తంరా
 జాప్రణయ్యాసమ్యక్త్రివగేణాభినధాతే | కామాత్త్వావిషమఃక్షుద్రో దండేనై వనిహన్యతే || ౨౭ || దండో
 హినుమహాత్రైజోదుర్ధరశ్చాత్మభిః | ధర్మాద్విచలితంహంతిస్సపమేవసహంధవమ్ || ౨౮ || తతోదుగం
 చరాష్ట్రంవలోకంవసచరాచరమ్ | అంతరిక్షగతాంత్రైచ్ఛమునీదేవాంశ్చపీడయేత్ || ౨౯ || సోసహాయేన
 మూఢేనలుభేనాకృతబుద్ధినా | నశ్యోన్యాయతో నేతుంస కైనవిషయేషుచ || ౩౦ || శుచినాసత్యపంధేనయ
 థాశాస్త్రానుసారిణా | ప్రణేతుంశక్యతేదండమనుసహాయేనధీమతా || ౩౧ || స్వరాష్ట్రన్యాయవృత్తస్సాన్యధ్యు
 తదండశ్చక్రత్రుమ్ | సుహృత్స్వజహ్నుఃస్నిగ్ధేషు బ్రాహ్మణేషుక్షమాన్వితః || ౩౨ || ఎకంపుత్రస్యస్యవతేశ్చిలోం
 ఛేనాపిజీవతః | విస్తీర్యతేయశోలోకేతై లబిందురివాంభసి || ౩౩ || అతస్తువివరీతస్యస్యవతేరజితాత్మనః | సంక్షీ

కారిణంత్యాక్త త్వవిచారోచితంప్రజ్ఞాశాలినంధర్మకామానాంజ్ఞాతారంమన్వాదయోపాన్యమః || ౨౬ || తమితి || తందండంరాజాన
 మ్యక్ప్రవతణయక ధర్మాథకామైశ్చుద్ధింశ్చుతిపునర్విషయాభిలాషి విషమఃకోపనః తుద్రఃభలాన్వేషీస్సృవః - సప్రకృతేనై వదండేనా
 మాత్యాదినాకోపాదధర్మాద్యావిశాశ్యతే || ౨౭ || దండఇతి || యతోదండఃప్రకృష్టతేజస్స్వరూపఃస్వశాస్త్రైగ్రసంస్కృతాత్మభిఃకోపనాధీ
 యతైలతోరాజధర్మకరహితంసృపమేవపుత్రనింధుసహితంనాశంయతి || ౨౮ || తతఇతి || దోషాద్యసపేక్షయాదూదండః | త్రియతే - సబంధుస్స
 పనాశానంతరంధన్వాదిదుగరాష్ట్రం - దేశంపుభివీలోకంజంగమస్తావరసహితంహవిఃప్రదానజీవనాదేవాఇతిప్రత్యాకావిః | ప్రదానాథా
 వేలంతరిక్షగతాక్షుపీదేవాంశ్చపీడయేదితి || ౨౯ || సఇతి || సదందోమంత్రినేనాచతిపురోహితాదిసహాయరహితేన మూఢేణలోభవ
 తాశాస్త్రసంస్కృతబుద్ధిపరేణ - సృపతినా - శాస్త్రతోనప్రజేతుంశక్యతే || ౩౦ || శుచినేతి || అధాదిశాచయ్య క్తేనసత్యప్రతిజ్ఞేనయథా
 శాస్త్రవ్యవహరిణా - శోభనసహాయేనత త్వజ్ఞేనకరుణంశక్యతఇతిపూర్వోత్తదోషప్రతిపక్షేగుణాలనేనోకేనూతాః || ౩౧ || స్వరాష్ట్ర
 ఇతి || అత్తదేశేయథాశాస్త్రవ్యవహరిస్సార్థ - శత్రువిషయేమత్తద్దండోభవేన్నిసగన్వేహవిషయేమమిత్రేష్యకుటిలఃస్వాన్నతార్యమిత్రే
 మ - బ్రాహ్మణేషుకర్మకాల్పారూఢేషుచ - క్షమావాక్భవే || ౩౨ || వివమితి || ఇలోంభనేతి - క్షీణకోశత్వంవివక్షితంక్షీణకోశస్వాపివృపతేరు
 త్రాచారవతో - జలేతై లబిందురివశ్చింతింలౌకేవిస్తారంయతి || ౩౩ || అతఇతి || ఉత్తాచారాద్విపరీతాచారవతోసృపతేరజితేంద్రియస్యజలేషుక

విందురికీ తిస్సంకోచయతి || ౩౪ || స్వేస్వేధః || క్రమేనస్వేధమానుస్థాత్వా తాంబ్రాక్షాణాదికానాం బ్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమాణాం చవిశ్వ
 సృజారాజారక్షితాస్సప్తః - తస్మాత్తేషాం రక్షణమకుమారాజ్ఞః ప్రత్యవాయస్వేధమాదికాం త్వరక్షణేన ప్రత్యవాయ ఇత్యస్య తా
 త్పర్యాధః || ౩౫ || తేనేతి || వక్ష్యమాణావతారాధోయంక్షేకః - తేన రాజ్ఞాప్రజారక్షణం కుమారాసామాన్యేనయద్య త్కృతావ్యంతర త్తత్వ
 మగ్రం యుక్తా కమభిధాస్యమి || ౩౬ || బ్రాహ్మణాని || ప్రత్యహంప్రాతరుత్థాయ బ్రాహ్మణాః ఋగ్వేదాసామాఖ్యవిద్యా త్రయగ్రంథాభిజ్ఞా
 విమషణినితాస్తా ౧భిజ్ఞానేవతతదాజ్ఞాంకుర్యాత్ || ౩౭ || వృద్ధాని || తాంశ్చ బ్రాహ్మణాః - వయః ప్రపన్నాదివృద్ధా అథాతోగ్రం
 ధతశ్చవదజ్ఞాః బహిరంతర్భాగదానాదివాకుచీక నిత్యం నైవతయస్తాద్వృద్ధసేవీ సతతంహింసై ౧రాక్షసై రవిపూజ్యతేతై రవితస్య హితంతి
 యతే సుతరాంకునుష్టైః || ౩౮ || తేభ్య ఇతి || సహజప్రజ్ఞయా అథవాస్తా ౧భిజ్ఞానేన చ నిత్యం పృథివీయాథాంతేభ్యో విసయమభ్యసేత్ -
 యస్తాద్వినితాత్తా సకదాచిన్నశ్యతి || ౩౯ || బహువ ఇతి || కరికురగకోశాదిచరిచ్యవయంతా అపి రాజానః - విసయరహితానః ప్లువహువశ్చ వసస్థా
 నిర్భురిచ్ఛదా అపి విసయేన రాజ్యంప్రాప్తుం చ శక్త - ఉభయతై ౧వశ్లోకద్వయేన వృష్టంతమాహు || ౪౦ || వేస ఇతి || వేసానః పలువశ్చ రాజాపి - య
 వసస్య చతుక్రసుదాసోనామ - సుముఖో నిమిశ్యా విసయావసశ్యత || ౪౧ || పృథురితి || పృథుర్న సుశ్చ విసయా బ్రాజ్యంప్రాప్తుః - కుబేరశ్చ విస
 యాధనాధిపత్యంతేభే గాధిపుత్రో విశ్వామిత్రశ్చక్షత్రియస్య తేనై వదేహేన బ్రాహ్మణ్యంప్రాప్తవా రాజ్యలాభావసర బ్రాహ్మణ్యప్రాప్తిర
 ప్రస్తుతాపి విసయాత్కమోభాగముతా - ఈదృశోయంతాస్తా ౧నుష్టానవజాన నివిధరూపే విసయాయదనేనక్షత్రియాపి కులభాగం బ్రాహ్మణ్యం

వ్యతేయశోలోకేన్ముతవిందురివాంభసి || ౩౪ || స్వేస్వేధమేనివిష్టానాం సర్వేషామనుపూర్వశః || వర్ణానా
 మాశ్రమాణాం చరాజాస్సప్తభిరక్షితా || ౩౫ || తేనయద్యత్సృజత్యేనక రవ్యంరక్షితాప్రజాః || తత్తద్విహం
 ప్రవత్స్యామియథావదనుపూర్వశః || ౩౬ || బ్రాహ్మణాపర్యపాసేతప్రా తరుత్థాయపాధిః || త్రైవిద్య
 వృద్ధావిమషన్తిష్టేతేషాంవశానై || ౩౭ || వృద్ధాంచ్చ నిత్యం సేవేతవిప్రా వేదవిదశ్శుచీ || వృద్ధసేవీహి
 సతతంరక్షేభిరపిపూజ్యతే || ౩౮ || తేభ్యోధిగచ్ఛేద్విసయంవినితాత్తాపినిత్యశః || వినితాత్తాహిన్యపతిర్నవిస
 శ్యతికహిణిత్ || ౩౯ || బహువోవిసయాన్వష్టారాజానస్సపరిచ్ఛదాః || వసస్థా అపి రాజ్యానివిసయాత్ప్ర
 తిపేదిరై || ౪౦ || వేసానః ప్లువీనయాన్మముషతై చ్చపాధిః || సుదాసోయావనశ్చై చ్చనసుముఖోనిమిరై
 వవ || ౪౧ || పృథున్తువిసయా బ్రాజ్యంప్రాప్తవా రామనురేవవ || కుబేరశ్చ వనైశ్వర్యం బ్రాహ్మణ్యంప్రా
 ప్తవాధిజః || ౪౨ || త్రైవిద్యేభ్యస్త్రయ్యాంవిద్యాం దండనీంవశాశ్వతీమ్ || అగ్నిక్షకీంచాత్మవిద్యాం వాతా
 రంభాంచ్చలోకతః || ౪౩ || ఇంద్రియాణాం జయేయోగంసమాత్రిష్టేద్దివానిశమ్ || జితేంద్రియోహితకోతివ
 శేష్థాపయితుంప్రజాః || ౪౪ || దశకామసముత్థానితథాష్టాక్రోధజానివ || వ్యసనానిదురంతానిప్రయత్యేన
 వివజాయేత్ || ౪౫ || కామజేషుప్రసక్తోహివ్యసనెముమహీజతిః || వియజ్యతేథాథర్మాభ్యాంక్రోధజేషాన్
 త్తనైవతు || ౪౬ || మృగయాత్పాదివాస్వప్నఃపరివాదఃస్త్రియోమదః || తౌర్య త్రికంపుథాట్యావకామజోద.

లభతే || ౪౭ || త్రైవిద్యేభ్య ఇతి || త్రైవీరూపవిద్యావిద్యుః || త్రైవీరూపభాగోగ్రంథతశ్చాభ్యాసేన బ్రహ్మచర్యవశాయామేవవేదగ్రహణార్హమృ
 త్తస్యచరాజ్యాధికారాదభ్యాసాధోయముపదేశః చందనీంచాథాశాస్త్రరూపం అనుయోగక్షేమాపదేశానింహిరంశర్యా గతత్యేనని
 వ్యాంతరద్విద్యోధిగచ్ఛే తథా అగ్నిక్షకీంతకావిద్యాంభూతప్రవృత్తిప్రయత్నప్రయోగాగ్నింబ్రహ్మవిద్యాంచాభ్యుదయ వ్యసనయోః హు
 విమషత్రశకుసహేతుంశిక్షేత్క్రొషివాణిజ్యపకుపాలనాదివారాతచారంభాధానూపాయాథానాతదభిజ్ఞకషాకాదిభ్యః - ౩ తెన్ || ౪౩ ||
 ఇంద్రియాణామితి || చక్షురూదీనాం ఇంద్రియాణాం విషయాంశైవారసేనవశాకాలం యత్సంకుర్యాద్యస్తా జితేంద్రియః ప్రజానియంకుంశ
 క్తోతి - సకువిషయాభాగవ్యయః - బ్రహ్మచారిధర్మేన - సవశపురుషభా - ఉపాదేయకయా అభిహితోపేంద్రియవయోరాజధర్మేనాము
 భ్యత్యజ్ఞానాథామనస్తరవక్ష్యమాణవ్యసననిపుత్తిహేతుత్వాచ్చపునరుత్తః || ౪౪ || దశేతి || దశకామసంభవాని అష్టాక్రోధజానివత్కృతా
 వ్యసనానియత్తత్తస్యజేత్ - దురస్తానికుఃఖావసానాని - ఆహాసుఖయంతి అంతేకుఃఖానికువశంతి - యద్వాదలభోఅంతోయేమంతానికు
 రంతాని - సహవ్యసనీనస్తతోనివతకయితుంశక్యంతేవజానప్రయోజనమాహ || ౪౫ || కామజేషుతి || యస్తాత్కామజనితేకువ్యసనెకు
 ప్రసకోరాజా - ధర్మాధానాభ్యాంహియతేక్రోధజేషుప్రసక్తః ప్రకృతికోపాదేహనాశంప్రాప్నోతి - తానివ్యసనాని - నామతోదశకాయ
 తి || ౪౬ || మృగయేతి || ఆభేటకాభ్యామ్మృగవధోమ్మృగయా అత్యేదిత్రీ దాసకలరార్యవిహితనిధివాని బ్రాహ్మణోదశకభనం స్త్రీసంభోగోమవ్య

తాః స్త్రీయశ్చైవ మిత్రాదినాత్మరక్షణం రాక్ష్యస్య సంక్రమేనిత్య మిత్రాదినా రాక్ష్యసంక్షయవశ్యత - అభ్యస్యత ధనస్యత్ర కమనానశ
 త్వాత్తే ప్రతిపాదనాదీనిచింతయేత్తథాచవశ్యత - జిత్యాసంక్రాజయేదేవానిత్యాది ౫౬ | తేమమితి || తేమంసచివానాంరహసినిష్కృత
 చక్షరయః - హృదయగతభావజ్ఞానసంభవాత్ప్రత్యేకమఖిప్రాయంసమస్తానామపియగపదఖిప్రాయంబుభావకార్యేయదాత్మసూహితం
 తర్కుర్యాత్ ౫౭ | సవేమమితి || ఏమేమేవసవేమంసచివానాంకుభ్యాదవ్యతమేనభామికత్యాదినావిశిష్టేనవిమమద్రాత్మజేనసహ
 సంధినిగ్రహణవశ్యమాగుణవత్ప్రవేతంప్రకృష్టంమంత్రంనిరూపయేత్ ౫౮ | నిత్యమితి || సవేదాతస్మిన్ప్రాప్తజేనంజాతవిశ్వా
 సోభాత్వాయానిమిర్యాతానిసవేకార్యాణిసమపదయేత్ - తేనసహనిర్భత్యసవేకమాకరభేత్ ౫౯ | అన్యానితి || అన్యావశిలభావా
 నాదినాశుచీప్రజాశానిసఃసమ్యక్ధనాజానశీలాభమాదినాపరీక్షితా - కమనసచివాకమర్యాత్ ౬౦ | నివేతేతేతి || అన్యరా
 జ్ఞోయత్సంఖ్యాతైర్మకానుష్ఠైః - కమనాతంసంతవ్యతేతత్సంఖ్యా కాన్తనుమ్యనాలస్య మాన్యాక - క్రియానుసోత్సాహా - తర్కుమక
 జ్ఞాతత్రమర్యాత్ ౬౧ | తేమమితి || తేమంసచివానాంకుభ్యదిప్రాంతాంశ్చకురాదకులాంకుశనియమితాశుచీ - అభానిస్సృహ
 ధసూత్పత్తిస్థానేనియంజితఅనైన్యోదాహరణంతకగతమాకంతభితి - ఆకరేమసువేకాకమర్యాత్పత్తిస్థానేమ - కమాంతేమకభిమభాన్యా
 దిసంక్రమాస్థానేమంతనివేతనేభోజనశయనగృహంతఃపురాదాభీరుంనియంజిత కూరాకత్రరాజానంప్రయేజైకాకినం స్త్రీపుతం
 వాకదాచిచ్ఛత్రా చవాచమాపితాచన్యరపి ౬౨ | మాతమితి || మాతంవపుష్టపుష్టకాన్త్రుజ్ఞంభంగితమఖిప్రాయసూరకంకచనస్య

ధాం చింతయేన్నిత్యంసామాన్యంసంధివిగ్రహమ్ | స్థానంసముదయంగుప్రబల్ప్రళమనానివ ౫౬ | తేమం
 స్వంస్వమఖిప్రాయముపలభ్యపుగత్పుగత్ | సమస్తానాంవకార్యేమువిదధ్యాద్ధితమాత్తనః | ౫౭ | సర్వే
 మాంతువిశిష్టేనప్రాప్తజేనవివశ్చితా మంత్రయేత్పరమంమంత్రంరాజాషాడ్గుణ్యసంయుతమ్ | ౫౮ | నిత్యం
 తస్మిన్సమాశ్చస్త్రసర్వకార్యాణిపీత్ | తేనసాధాంవినిర్భత్యతతఃకమనసూరభేత్ | ౫౯ | అన్యాన
 పిప్రకుర్వీతశుచీప్రాజ్ఞానపథితా | సమ్యగభాసమాహర్తృణామంత్యాసుపరీక్షితా | ౬౦ | ని
 ర్వరేతాన్యయావద్ధిరితికర్తవ్యతాన్మఖిః | తావతోతంద్రితాదత్యౌప్రకుర్వీతవివక్షణా | ౬౧ | తేమా
 మధీనియంజితశూరాదత్యౌమలోద్ధతా | శుచీనాకరకన్త్రాంతేభీదానంతర్నివేతనే || ౬౨ || మాతం
 వైవప్రకుర్వీతసర్వకాన్త్రుశారదమ్ | ఇంగితాకారవేష్టజ్ఞంశుచిందతుంకులోద్ధతమ్ | ౬౩ | అనురక్తశ్శుచిర్ద
 తుఃస్తృతిమాణేకశాలవీత్ | వపుష్కావీతభీర్వాగ్నిమాతోరాజ్ఞఃప్రళస్యతే | ౬౪ | అమాత్యేదండతయ
 త్తోదండేవైసయకీక్రియా | నృపతాకోశరాష్ట్రేవనూతేసంధివివర్యయా ౬౫ || మాతృవహిసంధతేభినత్యే
 వచసంహతా | మాతప్రతురుతేకమభిధ్యంతేయేనవానవా | ౬౬ | సవిద్యాదస్యకృత్యేమునినూథం
 గతచేష్టితైః | ఆకారమంగితంచేష్టాంభృత్యేమువచిషితమ్ | ౬౭ | బుద్ధాన్వచసర్వంతత్యేనపరరాజవిశీ

రాది. అకారోదేహభమాది - సుఖప్రసాదజైవకార్యాదిరూపః - శ్రీ, కృత్రి, తిశూరకః - చేష్టకరాస్యాలనాదిక్రియాకోసాది సూచికా
 తదీయతత్త్వజ్ఞంఅభావానస్త్రీయసనాద్యభావాత్కంకావయ్యకంచరుకంకుతేనంకుర్యాద్యస్తాత్ ౬౩ | అనురక్తభితి || జనేమజనురా
 వాతేనప్రతిరాజాదేరపితద్వేషవిషయః అభాస్త్రీవాచయత్తః - తేనధనస్త్రీదానాదినాభేద్యఃపక్షమకరఃతేనకార్యకాలంనాప్రా
 మతి - స్తృతిమాణేనసందేశంసవిస్తరతి - దేశకాలజ్ఞః - తేనదేశకాలజ్ఞాత్వాఅస్యదపిసందిష్టదేశకాలాదితమనృథాకభయతి - సుహ
 యః - తేనాదేయవచనగితభయః - తేనాస్త్రియసందేశస్యాపివత్తావాగ్ని - తేనసంస్కృతామ్యక్తిమతి - ఏవంవిధోదాతో - రాజ్ఞఃప్రళ
 స్యాభవతి ౬౪ | అమాత్యభితి || అమాత్యేనేనాపత - మాప్రత్యక్షరభవాదాదాద్యాత్కోదండతయత్తఃతదివ్యయాతస్యకార్యేమప్రకృత్యైః
 విసయయాగాజైవ్యసయకీగూవిసయఃసదండతయత్తఃసృతకావధానంవయస్థానదేశావాయతైరాజ్ఞాపరాధీనానకరకావ్యాప్తయమేవ
 చింతసయంభనంగ్రామశ్చమాతేపద్ధినిగ్రహవాంతైరతివ్యయాతర్కృత్యైః || ౬౫ || మాతభితి || యస్తామాత ఏవహినిన్నానాంసంధిసం
 పాదనేమతి - సంహతానాంచ - భేదనేతథాపరదేశమతఃతర్కుమకరోతియేనసంహతాభిధ్యంతేతస్మాద్మాతే - సంధినిగ్రహావివర్యయా
 వాయతావితి - యదుక్తంతస్త్రివతయంత్రచురః - మాతస్యకార్యంతరమాహ | ౬౬ | సభితి || సమాతోస్యప్రతిరాజస్యకరకార్యేక
 కారంగితచేష్టాంజానియాన్నిగూధాలనుచరః - ప్రతిపక్షసృపస్త్రీవపరిజనాః - తస్మిన్యత్రాతర్కస్మిథావపి తేమమంగితచేష్టితైః
 శృత్యేమవత్సుబ్బుబ్ధాపమానితేరుప్రతిరాజస్యకరునిర్భీకంజానియాత్ ౬౭ | బుద్ధాన్వతేతి || ఉక్తంమదమాతద్వాదేనప్రతిపక్షరాజస్య

కరుణామిష్టం సహాంతర్వతోజ్ఞాత్వాకథాప్రయత్నం కుర్యాత్ - యథాత్మనః పీడాసభవతి || ౬౦ || జాంగలమితి | ఆలస్యదకత్వణియ
 స్తుప్తవారః ప్రచురతః | సజ్జేయజాంగలం దేశోబిముఖాన్యది సంయతః | ప్రచురథామికజనంరోగోపసగానైర్విరనాకులంభలపు
 మ్మతయరాదిమనోహరం ప్రదత్తసమీపవాప్రవాటిబిరాదిజనం సులభకృషివాణిజ్యాద్యాజీవనమాప్రిత్యావాసం కుర్యాత్ || ౬౧ || ధను
 రితి || ధనురుగ-మరువేష్టితం చతురదిశం చంచయా జనమనుదకం మహిమగం పామజేనయిష్టకేనావిస్తరాద్యయిగుణోపప్రా యేణ
 ద్వాదశహస్తాద్యుత్తేనయిద్ధాభాముపరిత్ర మణియాగేనసావరణగనాదైదియైతేనప్రాకారేణవేష్టితంజలమగం ఆగాధోదకేనస
 ర్వతఃపరిభ్రతం - చాక్షుఃకుగంబహిస్సర్వతోయాజనమాత్రంవ్యాప్య తిష్ఠన్తహాభ్యుత్కంఠకగుల్మలతాద్యాచితం - సృజగంఛతుదిగవ
 స్థాయినాస్త్యకర్షణయన్త్రబిముపాదాతరక్షితం - గిరిమగంసర్వతఃపుష్పమితిమరారోహంసంకోచైకమాగోపేతంఅంతర్నదీప్రప్రవా
 న్నాదేహంబుగానాంబుధ్యాత్మకగగుణమయ్యేనగిరిమగంబరిచ్యతేతస్మాత్సర్వప్రయత్నేనకదా ఆశ్రయేత్ - గిరిమగేశత్రుమరా
 రోహత్యంబుహత్వదేహాదల్యత్రయల్పప్రేరతగిలాదిసావమువిపక్షనే స్యవ్యాపాదసమిత్వాదయోబహవోగుణాః || ౬౧ || త్రీణీతి || యేషాంబు
 గానాంబుధ్యాత్మకమైనాత్రిణీమగేశమితిగాదయత్రితాఃతత్రధనురుగగంబుగైరాశ్రితంమహిమగంకత్వాశ్రితైర్ముషికా

షిక తమ్ | తథాప్రయత్నమాత్రిష్టేద్యథాత్మానంనపీడయేత్ || ౬౦ || జాంగలంసస్యసంపన్నమార్యప్రాయ
 మనావిలత్ | రమ్యమానతసామంతంస్వాజీవ్యం దేశమావసేత్ || ౬౧ || ధనుర్దు-గ్గంమహిమగంబుగం
 వాక్షుఃమేవవా | నృదుర్గంగిరిదుర్గంవాపమాశ్రిత్యవసేత్పురమ్ || ౬౨ || పర్వేణతుప్రయత్నేనగిరిమగంస
 మాశ్రయేత్ | ఏషాంహివాహుగుణ్యేనగిరిమగంబిశిష్యతే || ౬౩ || త్రిణ్యాద్యాన్యాశ్రితాస్త్యేషాంమృగ
 గర్భాశ్రయాశ్చరాః | త్రిణ్యుత్తరాణిక్రమతఃప్లవంగమనరామరా || ౬౪ || యథాదుర్గాశ్రితానేతాన్సేవహిం
 సంతితత్రసః | తథారయోనహింసంతిన్యపండుగంసమాశ్రితమ్ || ౬౫ || ఎకశ్యతంయోధయతి ప్రాకారస్థాధ
 నుధారః | తతందశసహస్రాణితస్మాద్దుగంబిధీయతే || ౬౬ || తత్స్వాదాయుధసంపన్నంధనధాన్యేనవా
 హనైః | ప్రాప్తజైశ్చిల్పిభిర్యంతైర్యథావసేనోదకేనచ || ౬౭ || తస్యమధ్యేసుపర్యాప్తంకారయోద్ధృవా
 మాత్తనః | గుప్తంసర్వతుకంశుశ్రంజలపుష్పసమన్వితమ్ || ౬౮ || తదధ్యాసోద్వహేద్ధ్యాయంసపరాం
 లక్షణాన్వితమ్ | కులేమహతిసంభూతాంహృద్యాంహుగనాన్వితమ్ || ౬౯ || పురోహితంవకుర్వీతప్రణు
 యాదెవచత్విజమ్ | తేస్యగృహ్యణివమాణికుర్యునైతానికానిచ || ౭౦ || యజేతరాజాత్రకుభిర్వివిధై
 రాప్రదక్షిణైః | ధర్మాధాంవైవవిప్రభ్యోవద్వాద్భృగాధనానిచ || ౭౧ || సాంవత్సరికమాస్తేష్వరాష్ట్ర
 దాహారయోద్భులిమ్ | స్యాచ్ఛాన్మాన్యావరోలోకవలేతపిత్వనన్మృషు || ౭౨ || అధ్యక్షావివిధాకకుర్యా

దివిఅర్జుగంజలవర్తనకరాదిభిఃకరణిత్రీణిపుష్పకుగదీనివాసరాదయత్రితాః - తత్రపుష్పకుగంబానరైరాశ్రితంసృజగంబు
 నుప్ర్యేఃగిరిమగంబేనైః || ౬౨ || యథేతి || యథైతాదకుగానానిసూమ్యగాడికాన్యాధాదయశ్శత్రవోసహంసంతి | ఏవంబుగానాశ్రితం
 రాజాసంసకత్రసః || ౬౩ || ఎకశితి || యస్మాదేకోధానుష్కైః ప్రాకారస్థాఃకూలంశతందూధయతి | ప్రాకారస్థంధానుష్కైశతంచశత్రూ
 కాండశసహస్రాణితస్మాద్దుగంకరుణముపదిశ్యతే || ౬౪ || తదితి || తత్కుగంబిద్ధాద్యాయుధసుపర్ణాదిధనధాన్యకరి తురగాదివాహనద్రా
 మ్మణిభ్యోదిశిల్పియంత్రాధ్యంసోదకసమృద్ధంకుర్యాత్ || ౬౫ || తస్యేతి || తస్యకుగంబస్యమధ్యేపర్యాప్తంపుష్పపుష్పస్త్రీగృహదేవాగారా
 యథాగారాగ్నిశాలాదియన్తంపరీణాప్రాకారాదైర్మగుణాంతంసర్వకుకంశలపుష్పదియోగేనసర్వకుకంశుధాధవళితంవాహ్యదిజల
 యన్తంపుష్పస్థితమాత్మసూగృహంకారయేత్ || ౬౬ || తదితి || తద్ధృవమాశ్రిత్యసమానవశాంశుభసూచకలక్షణావేతాంబుజకులప్రసూ
 తాంబునాహరిణీంసూహంసగుణవలీంభార్యముద్యహేత్ || ౬౭ || పురోహితమితి || పురోహితంచాస్యధర్మనిధిసాకుర్వీతముఖ్యిజంచకమా
 నీకమగంబుయన్తైచాస్యరాజ్ఞోగ్యమ్యూర్తానిత్రేతాసంపాద్యానికర్తాణిమర్యుః || ౬౮ || యజేతేతి || రాజానానాత్రకారాబిముదక్షి
 తాకాశ్యేమేధాదియజ్ఞాకకుర్యాత్ప్రాప్తజైభ్యస్త్రీగృహకయాన్యాదిభోగానామణావస్తాగ్నిధినానిదద్యాత్ || ౬౯ || సాంవత్సరిక
 మితి || రాజాసత్తైకమాత్మైర్వర్షకుగ్రాహ్యంధాన్యాదిభాగమానాయయేత్లోకేచకరాదిగ్రహదేవాన్ప్రసిద్ధాస్త్యైస్సదేశవానిమనరేసుపి
 త్త్యవరోస్తేహానినానతాః || ౭౦ || అధ్యక్షేనితి || తత్రతత్రహస్త్యకర్షణదాతాద్యధాదిస్థానేష్వభ్యుత్తనవేషిత్రావివిధాశ్చభక్ష్మ

(30)

మేధావిధి స్వభావాదమాత్రమేతన్నిరూపయన్ - మనస్యైతత్త్వవ్యయంయన్ క్రమవ్యక్తమనన్తరభావజ్ఞానాత్ - అస్యనీయపుణ్యపాపేనస్యత్ర
 సంక్రమణేతితాత్ప్రకాశాన్యాయేవాంతసూత్రకృతావాదరాయణేననిత్యోయమథాః - ఇతియథోక్తమేవరమణీయమ్ ॥ ౯౩ ॥ యచ్చే
 తుచరాజ్ఞుభూతాతస్యయస్కింభిశ్చకృతంపరలోకాభావాదాతంతలనేనానీతత్వవ్యాప్తభూతాత్ ॥ ౯౪ ॥ రథాశ్వమితి ॥ రాజ్ఞిస్వామి
 నః - సర్వభగవగ్రహణేప్రాప్తేరదవదాభావాదాతాత్వసామీప్రకృతవస్తాదిభగవాన్యగవాదిస్త్రియసవాణి ప్రవాణిగుడలవణాదీనిమ
 ప్తంపశువనారజతవ్యతిరక్తాప్రదిభగవంత్యభావజ్ఞానాత్ సతతమానయతితస్యైవతత్వవసనువనారజతభూమిరత్యాద్యనపకృష్టభ
 గంతురాజ్ఞివివగమవణీయంపితదభావేవాత్రపరిగణనీయంపరవివాహ ॥ ౯౫ ॥ రాజ్ఞిఇతి ॥ ఉద్ధారంయోద్ధారోరాజ్ఞేదక్యఃఉద్ధియతఇ
 మ్యుద్ధారః - విభగవాదక్రమవ్యభగవంతువనారజతమకావ్యదిరాజ్ఞేసమవణీయంకరితురగాదివాహనమపిరాజ్ఞేదేయంవాహనంపరాజ్ఞ ఉద్ధా
 రంనెతిగౌతమవననాత్ ఉద్ధారవానేచక్రతిః - ఇంద్రోవైపుత్రంహత్వేమ్యుపక్రమ్యసమహన్ముత్వాదేవతాలబ్రవీత్ ఉద్ధారంసముద్ధరతేతి -
 రాజ్ఞాచాపుభగవీతంసహజితంసహాయాభేద్యంధాపారుషంసంవిభజనీయమ్ ॥ ౯౬ ॥ ఏవఇతి ॥ అగహితవివగవాదసగ్రహణసంభవ
 తయానిత్యయోభావమణిత్వః - యజ్ఞేశక్రూపహంసకక్షత్రయ వికంభమంసత్యజేత - యద్ధాధికారిత్వాత్ కక్షత్రయగ్రహణంప
 న్యాపితత్ స్థాపితోసత్యజేత ॥ ౯౭ ॥ అల్పమితి ॥ అజితంభూమిహిత్యాదిజేతుమిచ్ఛేజ్జితంప్రయత్నతోరక్షేతరక్షేతంపవాణిజ్యాదివభా
 యేర్వృద్ధంపశుత్రేభ్యోదద్యాత్ ॥ ౯౮ ॥ ఏకదితి ॥ ఏకచ్ఛకుః ప్రకారంపురుషభోగయస్య స్వకాది ప్రకృత్యాజనం యస్తాదేవంభూతం

యథాస్యపన ప్రాప్తంనాత్రంనాతిపరిక్షతమ్ ॥ నభీతంసపరాప్తత్తంసతాంధమమనుష్ఠరన్ ॥ ౯౩ ॥ యన్మ
 భీతపరాప్తత్తంసంక్రామహన్యతేవరైః ॥ భతుర్వద్భుత్తంకింవిత్తత్తంప్రతిపద్యతే ॥ ౯౪ ॥ యచ్ఛా
 న్యనుకృతంకింభిదముత్తాభాముపాజితమ్ ॥ భతాత్తత్తంనూదతేవరాప్తత్తమాతస్యతు ॥ ౯౫ ॥ రథాశ్వం
 మాసినంభత్రంధనంధాన్యంపశూంస్త్రియః ॥ సర్వద్రవ్యాణికుప్యంపయోయజ్జయతితస్యతత్ ॥ ౯౬ ॥ రా
 జ్ఞచ్చేదమ్యురుద్ధారమిత్యేషావైదికిశ్రుతిః ॥ రాజ్ఞావసర్వయోధేభ్యోదాతవ్యమపుభగవీతమ్ ॥ ౯౭ ॥ ఏషోనువ
 స్మృతః ప్రోక్తోయోధధర్మస్స నాతనః ॥ అస్తాద్ధర్మాన్నవ్యజేతక్షత్రియోఽఘ్నరణేరిమాన్ ॥ ౯౮ ॥ అ
 ల్పంపైవరిషేతలబ్ధంరక్షేత్ ప్రయత్నతః ॥ రక్షితంపథాయేచ్ఛేవవృద్ధంపాత్రేమనిషీపేత్ ॥ ౯౯ ॥ ఏత
 వ్చతుర్విధంవిద్యాత్పురుషార్థప్రయోజనం ॥ అస్యనిత్యమనుష్ఠానంసమ్యక్కుర్యాదతందితః ॥ ౧౦౦ ॥ అల్ప
 మిచ్ఛేద్దంజేనలబ్ధంరక్షేదవేక్షయా ॥ రక్షితంపథాయేద్వృద్ధావృద్ధంహనేననిషీపేత్ ॥ ౧౦౧ ॥ నిత్యము
 ద్యతదంజఃపాన్యనిత్యంవిపుతపారుష ॥ నిత్యంసంవృతసంచారోనిత్యంభిద్రానుసార్యరేః ॥ ౧౦౨ ॥ నిత్యము
 ద్యతదంజస్యకృత్ప్రముద్విజడేజగత్ ॥ తస్మాత్సర్వాణిభూతానిదంతేనైవప్రసాదయేత్ ॥ ౧౦౩ ॥ అమాయ
 మైవవరేతసకథంపనమాయయా ॥ బుద్ధ్యతారిప్రయంత్రాంవమాయాంనిత్యంస్వసంవృత ॥ ౧౦౪ ॥ నాన్యభి
 ద్రంపరోవిద్యాద్విద్యాభిద్రంపరస్యతు ॥ గూహీతూర్తభివాంగానిరక్షేద్వివరమాత్మనః ॥ ౧౦౫ ॥ వికవచ్చం

జానియాత్ అతోఅనలసస్యకసహవాసస్థానంకుర్యాత్ ॥ ౧౦౦ ॥ అల్పమితి ॥ అల్పంయద్ధస్త్యైవరథపాదాతాత్తతేనదండేనజేతుమిచ్ఛే
 త్ జితంపరత్యవేక్షణేనరక్షేతరక్షేతంపవృద్ధ్యపాయేనస్థలలభభవాణిజ్యాదివావభావయేర్వృద్ధంసాస్త్రియవిభాగేనపాత్రేభ్యోదద్యాత్
 ౧౦౧ ॥ నిత్యమితి ॥ నిత్యంహస్త్యైవనిత్యంయద్ధాదిభావసోదంబోయస్యసకథాసాత్ - నిత్యంపరకాశీకృతమస్త్రవిద్యాదిసాపారుషం
 యథాసాత్ - నిత్యంసంవృతంసంపరణీయంకుంత్రాచారజేష్టదికంయస్యసకథాసాత్ నిత్యంపరకాశీకృతమస్త్రవిద్యాదిసాపారుషం
 సకథాసాత్ - సాత్ ॥ ౧౦౨ ॥ నిత్యమితి ॥ యస్తాన్నిత్యోద్యతదండస్యజగదుద్విజేదితస్సత్వకప్రాణిసోదండేనైవార్తసాత్కుర్యాత్ ॥ ౧౦౩ ॥
 అమాయయేతి ॥ మాయయాభిద్రయ - అమాయాదివనసతేరతథాసంసేవామవిశ్వసీయసాత్ - భమారతేభాం యథాతతైస్
 నైవరథపరేత్ - యత్సత్తాత్తపక్షరక్షశక్రకృతాంప్రకృతిభేదరూపాంకుంత్రాచారద్వారేణజానియాత్ ॥ ౧౦౪ ॥ నేతి ॥ తథాయ
 త్తంకుర్యాద్యథాస్యప్రకృతిభేదాభిద్రంశక్రూపానాతిశక్త్రోస్తుప్రకృతిభేదాదికంచారేజానియాత్ - మామాయథాముఖపరణా
 దీనిత్యదేహిగోపయతికంరాజ్యాంగాన్యమాత్యాదీనిదానసమ్మనాదినా ఆత్మసాత్ - కుర్యాత్ - తేవాప్యప్రకృతిభేదాదిరూపేభిద్రేవా
 తేయత్తతఃప్రతికారంకుర్యాత్ ॥ ౧౦౫ ॥ వికవచ్చితి ॥ యథాజ్ఞోజివీహివమతివంపలస్యభావమపిమత్స్యగ్రహజేతకానాంతకరణిచింతయ

త్యేవంరహస్యేనువిహితరక్షసాక్షివిచక్షస్యదేశ గ్రహణాదీనభాగంశ్చింతయేత్ - యథాచసంహః శ్రవణమభిధ్యాయమపిదంతివిలంబంతుమా
 క్రమత్యేవంఅల్పబలాబలవతోపక్రాంతఃసంక్రయాద్యపాయంతరాసంభవేసహశక్త్యాశక్త్రుంహంతుమాక్రమేత్ - యథాచశ్చకః - బాల
 కృతరక్షణమపిచక్షుందై బాత్ - బాలానవధానమాసాద్యవ్యాపదయత్యేవంబుగార్ద్యవస్థతమపిపుంకళంబిత్ - శ్రమాదమాసాద్యవ్యాపాద
 యేత్ - యథాశశః - వధోద్ధరవివిధవ్యాధమధ్యగతోపికుటలగతిరుత్ పుత్యపాలయతే వివంస్యయమబలాబలవ దరిచరివృతోవికళంబిదరి
 వ్యామోహమాధాయగుణవత్పూర్ణివాంతరంసంక్రయతుముచసేత్ | ౧౦౬ | ఏవమితి | ఏవము క్రవ్రతారేణవిజయ శ్రవ్య క్రస్యస్యచ
 తేయేవిజయవిరోధిసూధవేయః - తాన్ సర్వాన్ సామదానభేదదండై రుపాయైఃవశమానయేత్ | ౧౦౭ | యదీతి || తేవవిజయవిరోధిసూయ
 వ్యాదై స్త్రీస్త్రిధిరుపాయైసనివతకంతెతదాబలాద్దేశోపమదాదినాయుద్ధేనకైఃసంఘగురుదండక్రమేణ - దండేనై వవశీకుర్యాత్ | ౧౦౮
 సామాదీనామితి || చతుశ్శానుపిసామాదీనాముపాయానాం మధ్యార్ సామదండావేవరాష్ట్ర వృద్ధ్యధంశంబితాః శ్రవంసంతి - సామ్ని శ్ర
 యాసభనవ్యయైస్యక్షయోదితోమౌఖాబాత్ దండేతుతత్పద్యవేపితార్య సిద్ధ్యంతిశ్చయేత్ | ౧౦౯ | యథేతి || యథాక్షేత్రేధాన్యతృణాదిక
 యోగసమూత్పన్నయారవధాన్యానిలవశకర్తారక్షతి తృణాదికంబోద్ధరతి వివంస్యవతిఃరాష్ట్ర చక్షుఃహస్త్యాత్ - నకృషణ్ణుకవీయసహ
 జాగ్రాత్యసానిచాశ్చదృష్టంతాదవసీయతేవప్రసహితంచరాష్ట్రంరక్షేత్ | ౧౧౦ | సామాదీతి || యారాణా అనవేక్షయాచక్షుఃప్రజ్ఞా

తయేదభాగంసంహవచ్చవరాక్రమేత్ | పురవచ్చావలుంపేతతవచ్చవినిష్ఠతేత్ | ౧౦౬ | ఏవంవిజయమా
 నస్యయేస్యస్యః పరిపంథినః | తానానయేద్వశంసర్వాన్సామాదిభిరుపక్రమైః || ౧౦౭ | యదితేతునతిష్ఠేయం
 రుపాయైఃప్రథమైఃస్త్రిభిః | దండేనైవప్రసహ్యైతాశనకైర్వశమానయేత్ | సామాదీనాముపాయానాం
 వతుర్ణామపిపండితాః | ౧౦౮ | సామదండోద్రవంసంతినిత్యంరాష్ట్రాభివృద్ధయే | యథోద్ధరతినిజాతాతాతం
 భాన్యంవరక్షతి | ౧౦౯ || తథారక్షేన్నృపోరాష్ట్రంహన్యాచ్ఛపరిపంథినః | మోహోద్రావాస్సరాష్ట్రం
 యోగశక్త్యాత్యనవేక్షయా | ౧౧౦ || సోవిరాధ్యుశ్యతేరాజ్యాజ్ఞీవితావృషబాంధవః | శరీరకళనాత్ ప్రా
 జ్ఞాఃక్షీయంతే ప్రాణినాంయథా | ౧౧౧ | తథారాజ్ఞామపి ప్రాజ్ఞాఃక్షీయంతేరాష్ట్రకళనాత్ | రాష్ట్ర
 స్యసంగ్రహేనిత్యంవిధానమిదమావరేత్ | ౧౧౨ | సుసంగృహీతరాష్ట్రోహిపాథివస్సుఖమేధతేద్వయో
 శ్రుయాణాంపంచానాంమధ్యగుల్మమధిష్ఠితమ్ | ౧౧౩ | తథాగ్రామతతానాంవకుర్యాద్రాష్ట్రస్యపంగ్ర
 హమ్ | గ్రామస్యాధిపతింకుర్యాదశ గ్రామపతింతథా | వింతతీతంతేతంవసహస్రపతిమేవవ | ౧౧౪ | గ్రా
 మేదోమాసముత్పన్నాగ్రామికశ్చనకైఃస్వయమ్ | శంసేద్ద్యమదశేశాయదశేశోవింతతీశినే | ౧౧౫ || విం
 తతీత మ్రతత్సర్వంతతేశాయని వేదయేత్ | శంసేద్ద్యమతతేత మ్రపహస్రపతయేస్వయమ్ | ౧౧౬ | యా

నేనసహానేనస్వరాష్ట్రేయజ్ఞానాఅతాస్త్రియధనగ్రహణమారణాదికష్టసేదయతసశిశ్రుశేవజనపదనైరాభ్యుక్తృభిశ్చాభిమోహా
 జారాజ్యాజ్ఞీవితావృప్తరాదీనహితోక్తశ్చై | ౧౧౧ | శరీరకళనాదితి || యథాప్రాణభృతామాహరసిరోధాదినా శరీరకళనాత్ ప్రాజ్ఞా
 షీయంతేవివంరాజ్ఞామపిరాష్ట్రపీడనాత్ ప్రకృతిశ్చాదినా ప్రాణావినశ్యంతి - తస్మాత్ స్వశరీరవత్ రాజ్ఞా రాష్ట్రం రక్షణీయమితిక్రం ||
 ౧౧౨ || రాష్ట్రస్థేతి || రాష్ట్రస్యరక్షణచవక్ష్యమాణమితిముపాయమనుశీల్యేత్ - యస్మాత్ సంగ్రహేతరాష్ట్రరాజాఅనాయోనేనవధా
 తే | ౧౧౩ | ద్వయాదితి || ద్వయాగ్రామమూర్త్యధ్యత్రయోజాంవా గ్రామాజాంపంచానాంవాశతానాంగుల్మంరక్షేత్పురుషసమాహంసకృ
 ప్రధానపురుషాధిష్ఠితంరాష్ట్రస్యసంగ్రహంరక్షేద్ధానంకుర్యాత్ అస్యలాభువగౌరవావేక్షశ్చక్రవికల్పః | ౧౧౪ | గ్రామస్థేతి || ఏకగ్రామద
 శగ్రామాద్యధిపతిః - కుర్యాత్ | ౧౧౪ | గ్రామజితి || వింతతీశితి || గ్రామాధిపతిశ్చరాదిరోమా - గ్రామసంజాతా - అత్తనాప్రతిక
 తుగమమాలనుక్రమ్యతయోస్వయందశ గ్రామాధిపతయేకళయేత్ - వివందశగ్రామాధిపతయోవింతతి గ్రామస్యాభ్యాదిభ్యఃకళయే
 యః - తథాచసతిసమ్యక్సారాదికంటికోద్ధారోభవతి | ౧౧౫ || యానితి || ఏకగ్రామాధిపతస్యప్రతిమహా | యోస్యన్నపానేంధనాదీనిగ్రా
 మవాసిభిఃప్రత్యకం - రాక్షేదేయోనిసత్వబ్ధకరంభాన్యానామప్రమాణాగ్నిత్యాదికం - తానిగ్రామాధిపతిశ్చక్ర వృథంసంక్రమియేత్ | ౧౧౬ |
 దశీకులమితి || శ్లో || అష్టగవంధమహాలంకర్తవంజీవితాధీనామ్ | చతుశ్శానంసృష్టానాంత్రికవంబ్రహ్మహుతిసామితి || పరిచర్య గాత్ | మ

క్షయమభ్యుదయమితి తథావిధమితి యేనయావత్తీర్థమితి వాచ్యతే తత్కలమితి వదితద్వితీయే గ్రామధిపతిర్వాత్త్యధికం భుజిత- విశం
 వింశత్యధిపతిః పంచమలాభి-తాధిపతిర్వాత్త్యధికం గ్రామం సహస్రాధిపతిర్వాత్త్యధికం పురం ౧౧౦౮ | తేషామితి | తేషాం గ్రామనివాసి ప్రభృతీనాం
 చరస్య రవిచరత్రయోని గ్రామభవాని కాశ్యాదికృతాకృతాని వశ్యభక్తాశ్యాదితాస్య సూర్యాక్షిణిచితకృత తస్మిన్యక్షోనలసమీర్షిత ౧౧౦౯
 సగరభిః ప్రవిశగరమేతేతముచై ప్తే సానంకులదివామహంకం ప్రధానరూపం ఘోరరూపం హస్త్యశ్వాదిసామగ్ర్యాభ్యయజనకం సత్త్రాది
 మధ్యేభాగ-వాదిగ్రహమితి - తేజస్వివంశార్యద్రష్టరంసగరాధిపతింకుర్యాత్ | ౧౧౧౦ | సభితి || సగరరాధికృతస్తా-సర్వాక-గ్రామధిప
 త్యాదీ-అసతిచయోజనే సహ-వాస్వయం పనితానుగచ్ఛే తేషాం చ సగరాధికృతపర్యంతానాం సహ-మేమయద్రాప్త్యే స్వచ్ఛేష్టితంత్ర
 ద్వివయనియతైశ్చరైః సమ్యక్ప్రభావరిణయేదవగచ్ఛేత్ | ౧౧౧౧ | రాజ్ఞోహితి || యస్తా-యే రాజ్ఞోరథేభ్యతా నేహమశ్వేన పరస్వ
 గ్రహణీలావం చ తాశ్చ భవంతి తస్మాత్తేభ్యభిమాన్సా స్త్రీయః ప్రజారాజారయేత్ | ౧౧౧౨ | యభితి || యే రథేభ్యతాః తాశ్చ భి-భ్యవిహ
 తాశ్చ బాదికముద్భావ్య లోభాదతాస్త్రీయభగ్రహణం హేతుబద్ధయః కుహంభితేషాం సర్వస్వం రాజాగృహిత్వా దేహాన్ని స్సారణంకుర్యాత్ |
 ౧౧౧౩ | రాజకమగన్వితి || రాజోపయ్యుక్తకమగనునియతానాం స్త్రీణాం చాస్యాదీనాం కమగ-కరణసస్య చ ఉత్క్లష్టమభ్యమాపకృష్టస్థాన
 దాగ్యానురూపేణ ప్రత్యహంకమాగనురూపేణ బృత్తింకుర్యాత్తామేవదశ-యతి | ౧౧౧౪ | పగభితి || అపకృష్టస్య గృహే దిశక్తు-జగోదక వా

ని రాజప్రదేయాని ప్రత్యహం గ్రామవాసిభిః | అన్నపానేధనాదీని గ్రామికస్తాన్యవాపుయూత్ | ౧౧౧౫
 దశీకులంకుభుంజీతవింశీపంచమలానివ | గ్రామం గ్రామకతాధ్యక్షః సహస్రాధిపతిః పురమ్ | ౧౧౧౬ | తే
 షాం గ్రామ్యాణి తార్యాణి పృథక్తార్యాణి చైవ హి | రాజ్ఞోన్యస్స వివస్త్విగ్ధస్తాని పశ్యేదతం ద్రితమ్ | ౧౧౧౭ | సగ
 రేన గరేన చైకంకుర్యాత్సర్వార్థచింతకమ్ | ఉచై ప్తే సానం ఘోరరూపం చ నత్త్రాణామివ గ్రహమ్ | ౧౧౧౮ |
 సతాననుపరిత్రామేత్సర్వానేచ సహస్వయమ్ | తేషాం వృత్తం పరిణయేత్సమ్యక్ గ్రామేమతచ్ఛరైః | ౧౧౧౯ |
 రాజ్ఞోహి రథేభ్యతావరస్వాదాయినశ్చతాః | భృత్యాభవంతి ప్రాయేణ తేభ్యోరయేదిమాః ప్రజాః | ౧౧౨౦ |
 యే తార్యాణి కేభ్యోరథ-మేవ గృహ్ణీయమావచేతసః | తేషాం సర్వస్వమాదాయ రాజాకుర్యాత్సర్వావసనమ్ | ౧౧౨౧ |
 రాజకమగనునియతానాం స్త్రీణాం ప్రేమ్యజనస్య చ | ప్రత్యహంకల్పయేద్వృత్తిం స్థానకర్తామరూపతః | ౧౧౨౨ |
 పశోదేయోపకృష్టస్య పదుత్కృష్టస్య వేతనమ్ | షాన్తానికస్తథాచ్ఛాదోధాన్యద్రోణస్తుమాసికః | ౧౧౨౩ |
 క్రయవిక్రయమధ్వానంభక్తం చ సపరివ్యయమ్ | యోగయేమం చ సంప్రేత్య వశీజోదావయేత్కరామ్ |
 ౧౧౨౪ | యథాఫలేనయోజ్యేత రాజాకతా-చకర్త కామ్ | తథావేత్సన్యతో రాష్ట్రే శల్పయేత్సతతంకరాన్ ||
 ౧౧౨౫ | యథాలబ్ధమదంత్యాద్యం వార్యోకోవత్సవప్నదాః | తథాల్పల్పాల్పగృహితవ్యో రాష్ట్రే ద్రాక్షాద్వికః
 కరః | ౧౧౨౬ | పంచాశద్భాగౌచ దేయో రాజ్ఞావశుహిరణ్యయోః | ధాన్యానామష్టమోభాగః పశ్యద్వాదశవివవా |

హదేకమగ-కరస్య కమగనునియతానాం స్త్రీణాం ప్రేమ్యజనస్య చ | ప్రత్యహంకల్పయేద్వృత్తిం స్థానకర్తామరూపతః | ౧౧౨౭ |
 పశోదేయోపకృష్టస్య పదుత్కృష్టస్య వేతనమ్ | షాన్తానికస్తథాచ్ఛాదోధాన్యద్రోణస్తుమాసికః | ౧౧౨౮ |
 క్రయవిక్రయమధ్వానంభక్తం చ సపరివ్యయమ్ | యోగయేమం చ సంప్రేత్య వశీజోదావయేత్కరామ్ | ౧౧౨౯ |
 యథాఫలేనయోజ్యేత రాజాకతా-చకర్త కామ్ | తథావేత్సన్యతో రాష్ట్రే శల్పయేత్సతతంకరాన్ || ౧౧౩౦ |
 యథాలబ్ధమదంత్యాద్యం వార్యోకోవత్సవప్నదాః | తథాల్పల్పాల్పగృహితవ్యో రాష్ట్రే ద్రాక్షాద్వికః
 కరః | ౧౧౩౧ | పంచాశద్భాగౌచ దేయో రాజ్ఞావశుహిరణ్యయోః | ధాన్యానామష్టమోభాగః పశ్యద్వాదశవివవా |

(39)

వాస్తులక్షణాద్యవేదాంశభావమాత్మ్యాదిదశానాథాంశుశివః | ౧౮౫ || తత్రైతి || తస్మాంసభాయాంస్థితోదశానాథానాథాగతాఃప్రజాః
 సభ్యాసంభావనదశానాథానిధిసంధ్యప్రస్థాపయేత్ - తాశ్చప్రస్థాప్యమంత్రానిస్మకసంధివిగ్రహాదివింతయేత్ | ౧౮౬ || గరిపుష్టమితి || ప
 ర్యతపుష్టమారుహ్యనిజానవనగృహస్థితో అరణ్యదేశేవావివిత్రైమంత్రభేదకారిభరనుశలక్షికమనామరంభోపాయఃపురుషప్రవ్యసంప
 ద్దశకాలవిధానోవినిపాతప్రతికారఃకార్యసిద్ధిర్యేవంఫంచాంగమంత్రంబింతయేత్ | ౧౮౭ || యస్యేతి || యస్యరాజ్ఞోమంత్రాభ్యాః - పృథగన్యే
 జనానిరిత్యావ్యమంత్రంజానంతిసేదోకోవిపవాంపుభివీంభునః || ౧౮౮ || జడమూకాంధవిధిరానితి || బుద్ధివాక్యమశ్శ్రీత్రవిక
 లాకార్యగ్యోనిభవాంశ్చకుకకారికాదీఅతివృద్ధస్త్రీమేచ్ఛరోగ్యంగహీనాంశ్చమంత్రసమయేఅపసారయేత్ - యస్మాత్ | ౧౮౯ || భిందం
 తితి || తేజదాదయాపిప్రాచీనమద్భుతవశేనప్రాప్తజదాదిభావాభామిరకతయైవావహునితామంత్రభేదంకుర్వంతితథాతైర్యగ్యోనాశ్చ
 తదయోతివృద్ధశ్చస్త్రీయశ్చవిశేషాన్సీరబుద్ధితయామంత్రంభిందంతిసప్తవసారజేయత్నావాస్యాత్ | ౧౯౦ || మధ్యందినఇతి || దినమ
 ధ్యరాత్రిమధ్యవావిగతచిత్రభేదః - శరీరక్షేకరహితశ్చ - మంత్రానిస్మకవికాకీవాభయాభావానానస్థామంత్రంబింతయేత్ | ౧౯౧ || పరస్మ
 తేతి || తెహంపథమాభావానాంప్రాయశ్చవిరోధవతాంవిరోధభిహారేజానానూపాయంబింతయేత్ - మహిత్యాకాంచతానంస్యకా
 ర్యసిద్ధ్యభాంసిరూపయేత్ - మహారాకాంచపుత్రాకాంవిసయ్యాధాననిజాతైరభాంశుగ్రహణంబింతయేత్ | ౧౯౨ || మాతేతి || మాతానాంసం
 గుప్తాభారేభవతిత్వాదిపాపరక్షాప్రస్థానంబింతయేత్ - తథాప్రార్థకార్యశేవంసమాపయితుంబింతయేత్ - (స్త్రీ)కాంచావిదమ
 వేష్టితత్వాత్ - తథాహి||శస్త్రేణవేదీనిగూహితేనవిదురభంవై మహిషీజహన్ | విషత్రుద్ధిగ్గేనచ నూపురేణదేవీవిరక్తాశిలకాః రాజమి
 త్యాద్యవగమ్యాత్కరణభావంచాంతఃపురస్త్రీకాంచేష్టితం సభేదాస్యాదినా నిరూపయేత్ - చారాకాంచత్రుతిరాజాదిమ నియంత్రానాంచా

యేత్సహమంత్రాభిః | ౧౮౬ || గరిపుష్టంసమారుహ్య ప్రాసాదంవారాచాగతః | అరణ్యేనశ్శలాశేవామం
 త్రయేదవిభావితః | ౧౮౭ || యస్యమంత్రంసజానంతిసమాగమ్యవృథగ్జనాః | సకృత్పాపంపుభివీంభుజ్ఞై
 కోకోహీనోపిపార్థివః | ౧౮౮ || జడమూకాంధవిధిరాంసైర్యగ్యోనావయోతిగాః | (స్త్రీ)మేచ్ఛవ్యాధిత
 వ్యంగాన్తంత్రకాలేప్రసారయేత్ | ౧౮౯ || భిందంత్యవమతామంత్రంతైర్యగ్యోనాప్రత్యవేష | (స్త్రీ)యశ్చైవ
 వవిశేషేణతస్మాత్తత్రాద్యతోభవేత్ | ౧౯౦ || మధ్యందినేర్థరాత్రేవావిక్రాంతోవిగతక్షమః | చింతయేద్ధర్మకా
 మాధ్ధాసాధాంత్రైరేక ఏవవా | ౧౯౧ || పరస్పరవిరుద్ధానాంతేహంపథముపార్జనమ్ | కన్యానాంసంప్ర
 దానంపథమారాకాంచరక్షణమ్ | ౧౯౨ || మాతసంప్రేషణంవైవకార్యశేవంతత్రైవేష | అంతఃపురప్రచా
 రంపశుశిధీనాంపచేష్టితమ్ | ౧౯౩ || కృత్సంచాప్తవిధంకర్తవంచవర్గంచతత్త్వతః | అనురాగావరాగో

రాంతగై శ్చేష్టితమవధారయేత్ | ౧౯౩ || కృత్సమితి || అష్టవిధంకమనసమగ్రంబింతయేత్ - తస్మాత్సనస్తం || శ్లో || ఆచారేవవిసర్జే
 చతథాప్రేషనిక్షుభయాః | చంచమేచాభావచనేవ్యవహారస్యచేక్షణ | పండకుద్ధోఽసభాయుత్తనేనాప్యగత్యోస్యచ | అష్టరమాదిపం
 యాతిరాజాశత్రాభివ్రాజితః | తత్రాచానంకరాదీనాం - విసర్జేభ్యత్యాజ్జిభ్యోభనదానం - ప్రేషమాత్వాదీనాం - వృష్టావృష్టానుష్టానేన
 నిషేధోదృష్టావృష్టావిరుద్ధక్రియాను అభావచనంకార్యసంజేహేరాజాజ్ఞయైవతత్త్వనియమాత్ - వ్యవహారస్యకుక్షణంప్రజానామృజాదివి
 ప్రతిపత్తా - పండకరాజితానాంకాస్తోత్తధనగ్రహణం - కుద్ధిఃపావేకమనాజితేతత్రప్రాయశ్చత్రసంపాదనం - మేధాభి సుఅకృతా
 రంభకృతానుష్టానమనుష్టితవిశేషణంకమనఃఫలసంగ్రహఃతథాసామదానభేదదా వితజప్తవిధంకమన - అభవా - వశికోపభవదశనేతుమం
 భనంకుగ్రాకరణంకృతస్యసంస్కారనిగ్రహయఃపాస్తిబంధనంభినిభనసంహస్యనివేశనందారువనభేదనంచేత్వాహ - తథాకాచటికోదాస్థితగృ
 హపతివైదికతాపసవ్యంజనాత్కంపంచవిధంచారవగ్రం చంచవగ్రశబ్దచార్యంతత్త్వతశ్చంతయేత్ - తత్రపరమమజ్జఃప్రగల్భాచ్చ
 త్రైకపటవ్యవహారిత్వాత్కాచటికస్తంభత్ర్యుధిగ్రాహకమనానాభ్యాముపగృహ్యరహసిరాజాబ్రూయాత్ - యస్య దవ్యకర్తవ్య
 నీతత్రదానిమేవమయితవ్యమితి - ప్రప్రజ్ఞాయాధాతతతడిదాస్థితఃతంలొకేమవిదితదోషం ప్రజ్ఞాకాచయ్యత్తంభత్ర్యుధిగ్రాహంచారంకృ
 త్యాంరహసిరాజాపూర్వవద్భూయాత్ - బహుార్పితకమరేథాపయేత్ - త్రుమరసస్యోత్పత్తికంఠామ్యంతరంచతవ్యత్ర్యుధగ్రాముపకల్ప
 యేత్ - సచాన్యేపామిత్రప్రజితానారాజాచారకమనాకారిణాం సాచ్చాదనాదికండవ్యాత్ - కమనఃక్షేణవృత్తిఃప్రజ్ఞాకాచగు
 ప్తాగృహపతివ్యంజనప్రమతిపూర్వమహత్వాస్యభూమాకృషికమనాకారయేత్ - చాణిజకఃక్షేణవృత్తిః - వైదికవ్యంజనస్తంభార్యవమహత్వా
 భనమానాభ్యామాత్మీకృత్యాచాణిజ్యంతారయేత్ ముంతోజటిలోవావృత్తికామస్తాపసవ్యంజకః - సోపిక్వచిదాశ్రమేవసక - బహుముండజ

ప్రవృత్తకర్తయోగవంతి - విశాఖచంద్రావదానాం ప్రత్యేకంభవంతోవ్యావృత్తగుణాకాశాఃపట్టిరేవ ప్రవృత్తకర్తయోగవంతి - త
థామూలప్రకృతిభిశ్చప్రభిజానాత్ కృతిభిశ్చాప్తభిశ్చహసంతోషతోద్విస్తప్తప్రకర్తయోమునిభిఃకథితాః॥ ౧౫౭॥ అనంతరమితి॥ విజగీ
షాన్మృతాపస్యాంతరీకంచతుర్దశమధ్యస్థప్రకృతివిజానీయోతథాతప్తేవిసమవి ఆరితుమవిద్యాత్ - అరెరనంతరంవిజగీషాన్మృతాపస్య
కాంతరంమిత్రప్రకృతివిద్యాత్ - తయోశ్చారిమిత్ర నూఃపరం విజగీషువదానీనప్రకృతివిద్యాత్ ఆసామేవప్రకృతీనామిత్రచత్వాద్భాగ
భేదేనవ్యవదేశభేదః - అత్రాగ్రహణాని ఆరిభ్యవదేశవిస - చత్వాద్వర్తమాన ప్రవృత్తిపాట్టిగ్రాహవ్యవదేశః॥ ౧౫౮॥ తానితి॥ తా
నర్వాన్మృతాపస్యతీనామభేదవాసదంతైరుపాయైః - యథాసంభవంవ్యవైపుకు నైర్వ్యక్తుర్యాత్ - అభవాపారుషీణదంతైనవతేనలనయో
నసామైపుతవాతేనలవాత్త సామ్యుర్యాత్ - తథాచోక్తంశ్లో॥ సామదంతైఃప్రశంసంభిర్యంరాష్ట్రభివృద్ధయే॥ ౧౫౯॥ సంధిమితి॥ త
త్రోభయానుగ్రహభంకాన్మృతవర్తమానకర్తావ్యాపినిభంకనేనావాక్యామన్యూన్యస్యోపకర్తావ్యమిభినియమభంకస్సంధివిగ్రహంవై రాచరణా
ద్వాధిశ్యేన - యానంత్రమంత్రమిక్షమసం - ఉపేక్షమసంసంస్యాభాన్వయేవిజగీషాన్మృతాపస్యధాకరణంవై వ్యధిభావః - తత్పపీతతస్య ప్రబలరరరా
జాంతరాశ్రయణంసంత్రయః - విశాఖగుణానుపకారకాకానవదానింతయేత్ - యద్ధతాశ్రయనేసతిఆత్మనఉపచయఃపరస్యాపచయః
తంగుణమాశ్రయేత్॥ ౧౬౦॥ అననమితి॥ సంధ్యాదిగుణానంతైరపేక్ష్యజానుష్ఠాన మనంతరము తంతమచితానుష్ఠానాధోయ మారంభః
ఆత్మసమృద్ధిపరమన్యాదికంతార్యంవీక్ష్యసం - ధాయాసనంవిగృహ్యవాయానంతై వ్యధిభావసంత్రయేవతేనచిల సంధింకేనచిల విగ్రహంవి
త్యాదిగమనువిష్టేత్॥ ౧౬౧॥ సంధింభితి॥ సంధ్యాదిగమదేవగుణాద్విప్రకారాకానీయోత్ - ఇత్యవివక్షేభం॥ ౧౬౨॥ సమానేతి॥

తాత్కాలికఫలభావము తరతాలీనఫలభావంబునాంతరేణసహస్యంప్రతియోనాదికమూక్తియైతే సమానయానకమూ
సంధిః - యః పునస్తస్మిన్త్రయోమి అనామత్రయోనామి ఇతిపాంప్రతికో తరతాలీనఫలభావతయైవ త్రియైతే సమానయానకమూక్త్యే
వంద్యుత్రాతరస్పంధిభావతవ్యః || ౧౬౩ || స్వయమితి || శత్రుజయరూపప్రయోజనాభావంశత్రోవ్యవసాదికంపాకలయ్యవక్ష్యమాణమాగ్రా
శిష్యాదికాలాదస్యవాయథో క్తకాలవివవాస్వయంకృతఇతివికోవిగ్రహః - అతకృతమపకారః మిత్రస్యాపకారే రాజాంతరేణకృతేమిత్రతయై
భావమపగ్రహిత్యేవంద్యవిధోవిగ్రహః - గోవిందరాజేనకుమిత్రేణైవ పాపకృతఇతితతంవ్యాఖ్యాతం - యః పరస్యశత్రుః సవిజిగీషః
మిత్రంతేనాపకారేత్రియమాణవ్యసనిశిత్రానితితస్మాద్విభిరపాకారభావృద్ధిగోవిందరాజతః మేధాభి ప్రభృతి భిరభితాస్త్వి కృతామ

యా || ౧౬౪ || ఏకాకినఇతి || అత్యయికంకార్యంశత్రోర్య స్వసాదికంప్రతి అకస్తాజ్ఞాతేశ క్తనై స్వకాకినాయానమశ క్తస్య మిత్రసహిత
స్యఇత్యేవంయానంద్యవిధమభిధీయతే || ౧౬౫ || ఊగస్యేతి || ప్రాజ్ఞస్వాజీతేనమక్ష్మైతేనవిమాతేనవాత్సర్యకృతేన క్రమశః ఊగమాస్తస్య
శ్వకోపాదికస్యసమృద్ధస్యాపివామిత్రానురోధేనతత్కార్యరక్షణభావమేత్యేవంద్యవిధమానసంమునిభిస్తే || ౧౬౬ || బలస్యేతి || సాధ్యస్య
ప్రయోజనసేద్ధ స్థానంబలస్యమాస్తస్యవాదేనేనాదితత్యాధిష్ఠితస్య ఏకత్రశత్రుస్సపోషద్రవవారభాభామవస్థానమనన్యత్రమగ్రాదేశేరాజ్ఞఃక
రిచిద్బలాధిష్ఠితస్యావస్థానమేవంసంభ్యాదిగుణమహోచకారజ్ఞఃత్వివిధం దై వధంకీర్తయతే || ౧౬౭ || అథేతి || శత్రుభిఃపీడ్యమానస్యశత్రు
పీడానివృత్త్యాస్య ప్రయోజనసేద్ధ స్థానమసత్కార్యాలేపీదాయాంభావిశ్రుపీడనశంకయా అముకమయంమహాబలంసృజితమా

జ్ఞేయోద్విలకుణః || ౧౬౮ || స్వయంకృతశ్చకార్యాభావకాలేకాలవపవా | మిత్రస్యచైవాపకృతేద్వివిధోవి
గ్రహఃప్రృతః || ౧౬౯ || ఏకాకినశ్చత్వయికేకార్యేప్రాప్తేయద్వచ్ఛయా | సంహతస్యవమిత్రేణద్వివిధం
యానమువ్యతే || ౧౭౦ || ఊగస్యచైవక్రమశోదైవాత్సర్యకృతేనచ | మిత్రస్యచానురోధేనద్వివిధంస్త
తమాసనమ్ || ౧౭౧ || బలస్యస్వామినశ్చైవపీఠితికార్యార్థసిద్ధయే | ద్వివిధంకీర్తయతే దై వధంపాడుణ్యగు
ణజేదిభిః || ౧౭౨ || అథసంపాదనార్థంవపీడ్య మానస్యశత్రుభిః | పాథుమువ్యవదేశార్థంద్వివిధఃసంక్రయః
ప్రృతః || ౧౭౩ || యదావగచ్ఛేదాయత్వామాధిక్యంఘ్రవమాత్త నః | తదాత్వేచాల్పికాంపీడాంతదాసం
ధిసమాశ్రయేత్ || ౧౭౪ || యదాప్రకృష్టేమస్యేతసర్వాస్తప్రకృతీర్భృతమ్ | అత్యుచ్ఛృతంతథాత్వానం
తదాకుర్వీతవిగ్రహమ్ || ౧౭౫ || యదామస్యేతభావేనహృష్టంపుష్టంబలంస్వకమ్ | వరస్యవివరీతంవతదాయా
యాద్రిపుంప్రతి || ౧౭౬ || యదాతుస్యాత్పరిక్షిణోవాహనేనబలేనవ | తదాసీతప్రయత్నేనశనకైస్సాం
త్వయన్నరీన్ || ౧౭౭ || మస్యేతారియదారాజాసర్వదాబలవత్తరంతదాద్విధాబలంకృత్యాపాదయేత్కా
ర్యమాత్తనః | యదావరబలానాంతుగమనీయతమోభవేత్ || ౧౭౮ || తదాతుసంక్రయేత్త్రిప్రంధార్తికంబ
లిసంస్పృహమ్ || ౧౭౯ || నిగ్రహంప్రకృతీనాంవకుర్యాద్వీరిబలస్యవ | ఊపసేవేతతంనిత్యంసర్వయతే

క్రితఇతిసహక్రవ్యవదేశోత్పాదనాభావంబలమపాత్రయణమేవంద్యవిధస్సంక్రయస్తే || ౧౮౦ || యదేతి || యదో తరతాలీనిశ్చిత
మత్తపాధిక్యంజానీయాత్ తదాత్వేతత్కాలేఅల్పభావ్యవక్షయః తదాత్వల్పమంగీకృత్యాపిసంధిమాశ్రయేత్ || ౧౮౧ || యదేతి || యదా
మాత్యాదికాఃసహాఃప్రకృతీదానసమ్మానాదై స్వరీతిమహ్మమస్యేతత్కాలేనంచమాస్తస్యకోపాదై స్వశత్రయేణజయితంతదావిగ్రహ
మాశ్రయేత్ || ౧౮౨ || యదేతి || యదాత్త్వియమమాత్యాదిపై స్వంకమగ్రయ క్తంభనాదిసామృద్ధంత క్తవతోజానీయాత్ - శత్రోస్యామాత్యా
దిబలంబరీతం - తదాకంలక్షీకృత్యయాయత్ || ౧౮౩ || యదేతి || యదాపునర్వాకానేనమాస్తస్యవాదిసాబలేనచామాత్యాదివిశత్వాదిసాపరి
క్షిణాశతే తదాపామోచదాప్రదానాదిసాశత్రుకాప్రసార్యయకాప్రయత్నేనాసనమాశ్రయేత్ || ౧౮౪ || మస్యేతేతి || యదాయదారాజా
సర్వపకారేణబలియాంసమశక్త్యసంభానంచశత్రుంబుధ్యత - తదాకరిచిద్బలసహితఃస్వయంబుగ్రామాశ్రయేత్ - బలైకదేశేనచ శత్రువి
రోధమాచరత్ - ఏవంద్యభావంకృత్యామిత్రసంగ్రహాదికంస్వకార్యంపాదయేత్ || ౧౮౫ || యదేతి || యదాతునై న్యానామమాత్యాదిప్రకృతి
బోధాదిసాశియేనగ్రామాభ్యాభవతిబలం దై వధంవిధాయకుగ్రా శ్రయణేనాపిసాత్తరతామమతదాశి ఘ్రమేవభామికంబలవంతంచరా
జాసమాశ్రయేత్ - కీర్త్యంతంబలంవరమిత్యాచ || ౧౮౬ || నిగ్రహమితి || యసాంకోపేతాసాగమనీయతమాయాంతసాసాంప్రకృతీనాం - య
స్తాచ్ఛశత్రుబలాదస్యశయముర్జస్వం - తయోద్వ్యవహారసియస్వం శత్రోనిగ్రహము - తంస్యచంసహాయకై స్విగురుమివనిత్యం నేవేత ||

౧౬౫|| యదీతి|| అగతికాహగతిఃసంశయోనానుకత్రాపియతి సంశయకృతం దోషం పశ్యేత్ కదాని స్మంకమోఘాత్వా శోభనమేక యుద్ధం త
 స్త్రిక కాలే సమాచరేత్ భువం నాపి బలవతో బయదశానాత్ నికరస్యచ స్వగఃప్రాప్తిః|| ౧౬౬|| సహోపాద్యురితి|| సత్తే సన్యామాదిభిరుపా
 యైఃసంజ్ఞా రాజాతథాయతేత - యథాస్యమిత్రోదాసీనశత్రవోభ్యధికానభవంతి - ఆధిక్యేహలేమకుసాగ్రాహ్యభవతి - భవలోభేనమి
 త్రస్యాపితాత్రవాచ తైః|| ౧౬౭|| ఆయతిమితి|| సహోపాంతార్యాణాం అల్పనామకపియతి ము కరకాలే గుణదోషం విచారయేత్ - వతశా
 మానకాలంచ శిశు సంపాదనాద్యభాం విచారయేత్ - అతీతానాం వసవశా ర్యాణాం గుణదోషా మేమంకృతం విషుటతం వాకిం వావశిష్ట
 మిత్యేవం యథావద్విచారయేత్ - యస్తేత్|| ౧౬౮|| ఆయత్యామితి|| యః కార్యాణాం ఆగామికగుణదోషజ్ఞః సగుణ వత్కార్యమారభే
 దోషవత్పురిత్యజతి - యశ్చ వతశామానకాలే క్షిప్రమేవావధార్యకార్యంకరోతి - అతీతకార్యయః కార్యకేషజ్ఞః సరత్కార్య సమాప్తాతత్స
 లులభతే - యస్తాదేవవిధికాలత్రయసావధానత్వాన్నకదాచిత్ శత్రుభిరభిభూయతే - కింబవనా|| ౧౬౯|| యదీతి|| యథై సంరాజానం
 మిత్రాదయశ్చక్రానవాధరతథా సహసంవిధానంకుర్యాత్ - ఇత్యేవసాంక్షేపికోనయానీతి|| ౧౭౦|| యదీతి|| యదాశుసః కృత్స్నకశత్రు
 రాష్ట్రంప్రతియంత్రామారభేతతదాసేనవక్ష్యమాణప్రకారేణ శత్రుదేశమత్వరమాణోగచ్ఛేత్|| ౧౭౧|| మాగశిషాగతి|| యశ్చతురం
 గబిలోపేతోరాజాకరితథాదిగమనవిలంబేనవిలంబిత ప్రయాణాతథామైదుంధికనస్య బహులంచపరరాష్ట్రంజిగమిమాః సముతగమనాయ

ర్గురుంయథా|| ౧౭౫|| యదిత త్రాపిసంపశ్యేద్దోషంసంశ్రయకారితమ్| నుయుద్ధమేవత త్రాపినిర్విశంకస్స
 మావరేత్|| ౧౭౬|| సర్వోపాద్యుస్తథామర్యాన్నితిజ్ఞః పృథివీవతిః| యథాస్యాభ్యధికానస్మర్తి త్రోదాసీ
 నశత్రవః|| ౧౭౭|| ఆయతింసర్వకార్యాణాంతదాత్వంచవిచారయేత్| అతీతానాం వసర్వేషాం గుణదోషా
 వతత్త్వతః|| ౧౭౮|| ఆయత్యాం గుణదోషజ్ఞస్తదాత్వేక్షిప్రనిచ్చయః| అతీతకార్యకేషజ్ఞశ్చత్రుభిర్నాభి
 భూయతే|| ౧౭౯|| యథై సంనాభిసంపద్యుర్తి త్రోదాసీనశత్రవః| తథాసర్వంసంపదధ్యాదేషసామాసికో
 నయః|| ౧౮౦|| యథాతుయానమాత్మేషదరిరాష్ట్రంప్రతిప్రభుః| తదాసేనవిధానెనయాయాదరిపురంత
 నైః|| ౧౮౧|| మార్గశిర్దేశుభేమాసియాయాద్యాత్రాంక్షహివతిః| ఫాల్గునంవాధ చైత్రంవామాసౌప్రతి
 యథాబలమ్|| ౧౮౨|| అస్యేవ్యపితుకాలేషుయదావశ్యేష్ట్యంబయమ్| తదాయాయాద్విగృహ్యైవవ్యవ
 నేవోద్ధితేరిహిః|| ౧౮౩|| కృత్వావిధానంమూలేతుయాత్రికంబయథావిధి| ఉపగృహ్యస్పదంచైవచారాప
 మ్యుగ్విధాయక|| ౧౮౪|| సంశోధ్యత్రివిధంమార్గంషడ్విధంబలంస్వకమ్| సాంపరాయకకేప్తేనయాయా
 దరిపురంతనైః|| ౧౮౫|| శత్రు సేవినిమిత్రవగూఢేయైకతరోభవేత్| గతప్రత్యాగతేచైవసహిష్ణుతరో
 రిభుః|| ౧౮౬|| దండవ్యూహానతన్వార్గంయాయాత్తుశకటేనవా| వరాహముకరాభ్యాంవానూచ్యావాగ

శోభనేమాగశిషామాసియాత్రాంకుర్యాత్ - యశ్చసశ్వలప్రాదానృపతిఃశిశుగతివాశవశాసస్యబహులంచరరాష్ట్రం బయఃసూస
 ఫాల్గునేచైత్రవామాసేస్వబలయాగ్యకాలావతి క్రమేణయాయాత్ - ఆరవిమనస్వభావాపారచరంసంక్షేపేణయాజ్ఞలగ్నవచనం|| ౧౯౦||
 యదాసస్యగుణావేతంచరరాష్ట్రంతదాప్రజేత్|| ౧౯౧|| అస్యేషితి|| ఉక్తకాలవ్యతిరేకుయదాత్త నూనిశ్చితంబయకువగచ్ఛేత్ - త
 దాస్యబలయాగ్యకాలగ్రీష్మవాపిహస్త్యకాదిబలప్రాదావిగృహ్యైవయాత్రాంకుర్యాత్ - శత్రోశ్చామాత్యాదిప్రకృతిగోచరదండపాకు
 మ్యేదివ్యసనేజాతెరిచక్షుభూతాయంతత్సకృతావశిఉక్తకాలాదస్యత్రాపియాయాత్|| ౧౯౨|| కృత్వేతి|| సంశోధ్యేతి|| మూలస్థియకు
 గరాష్ట్రగ్రూపేపాష్టిగ్రాహసంవిధానంప్రధానపురుషధిష్ఠితరక్షణంనైనైక్యకేశస్థానరూపం ప్రతివిధానంకృత్వా - యాత్రోప
 యోగినవాహనాయుధవశుకయాత్రావిధానంయథాశాస్త్రంకృత్వా - పరకుండలగతస్యవయోనాస్య అవస్థానంభవతిరకుచగృహ్య - తది
 యాగశ్చత్యవతేకాత్రసాత్కృత్వా - చారాంశ్చకాచటకాద్గశత్రుదేశవాతాజ్ఞాపనాభాం ప్రస్తాప్య - సమ్యక్తయాజాంగలానూ
 పాటువికవిషయభేదేనత్రివిధంచంధానంమాగంశోధితరుగుల్కాదిశ్చేదనిమ్నాన్నాదినయాకరణాదినాసంశోధ్య - తథామాస్త్యకర్షరథచ
 దానిసేనాకమాకరాష్ట్రకంషడ్విధంబలంయథోపయోగమాహరాషధసత్కారాదినాసంశోధ్య - సాంపరాయకంసంపరాయస్సంగ్రామజ
 చుచితవిధినాశత్రుదేశమత్వరయాగచ్ఛేత్|| ౧౯౪|| ౧౯౫|| శత్రుసేవినితి|| యన్త్రిత్రంగూఢంకృత్వాశత్రుంసేవతేయశ్చకృత్యాదిపూర్వం
 విరాగాద్గతఃపశ్యదాగతఃతయాస్సవధానాభవేత్ - యస్తాత్రావతితయేనచనిగ్రహారిభూ|| ౧౯౬|| దండేతి|| దండాకృతిపూర్వకరహవ
 నాదండవ్యూహానిసంకకటాదిపూర్వకాని - తత్రాగ్రణలాభ్యజ్ఞేమత్యేరాజా శస్త్రాశ్చేనాపతిఃపాశ్వరయాఃసూస ప్రత్యమినే ఫూటకాః

తతఃపదారణ్యఃశ్రీశంకరవసాదీనుఃసహజఃసమవిన్యాసాదండవ్యాహః - తేనతద్యాతవ్యంకూగంసహతోభయేసరియాదాత్ -
 సూచ్యాకారాగ్రహశ్చక్రపుంబశకటవ్యాహః - తేనతద్యతోభయేసరిగచ్ఛేత్ - సూక్ష్మముఖపశ్చాద్భాగశ్చపుంబశ్చవరాహవ్యాహః -
 విమలవృత్తవరమధ్యగరుడవ్యాహః - తాభ్యాంపాశ్వాద్యాఃభయేసరిత్రజేత్ - వరాహవిచర్యయేగమకరవ్యాహః - తేనాగ్రహశ్చక్ర
 భయత్రభయేసరిగచ్ఛేత్ - వివీలితపక్షిరివగ్రహశ్చక్రవేనసంహతరూపతయాయత్రయత్రనైకావస్థానంతత్రత్రసశీఘ్రప్రవీరపు
 రుషముఖఃసూచీవ్యాహఃతేనాగ్రహతోభయేసరియాదాత్ || ౧౦౭ || యతః || యస్యాదిశశత్రుభయమాశజ్జైతరతస్యామేవబలంవిస్తార
 యే - సమవిస్తృతపరిమండలమధ్యపరిమిష్టజగముఃపద్మవ్యాహఃతేనపురాన్నిగత్యసహదాకపటనివేశనంకుర్యాత్ || ౧౦౮ || సేనాప
 తి || హస్తస్యకరభవదాత్యాత్కస్యాత్కదశకన్యకఃపతిఃకార్యఃసవచతిక ఉచ్యతేత్తికదశకన్యకఃపతిఃసేనాపతిరువ్యతే - తద్దశక
 నైకఃసేనానాయకఃసమివచలభ్యక్షః - సేనాపతిబలాభ్యక్షసమస్తాసుదిక్షుసంఘమాయుధాభాంనిరూపయేత్ యస్యాశ్చదిశాయదా
 భయమాశంతే త్రదాతామగ్రదిశంకుర్యాత్ || ౧౦౯ || గుల్మని || గుల్మకన్యకన్యకా - ఆశ్రపుమధిష్ఠితా - స్థానాప సరణయ
 ద్భాభాంకృతభేరిపటపాశంభాదిసంకేతాకామస్థానయద్దయాఃప్రవీణాన్నిభాయాకావ్యభిచారిణిసేనాపతిబలాభ్యక్ష - భారతఃసర్వ
 దిక్షుపారక్యప్రవేశవారణాయశత్రువేష్టచరిజ్ఞానాయచనిరూపయేత్ || ౧౧౦ || సంహతాని || అల్పాద్యాధానంసంహతాకృత్యామ
 మాకపునర్యథేష్టంవిస్తారయేత్ - సూచ్యాపూర్వోక్తయః - వజ్రావేసనవ్యాహః - త్రిభావ్యవస్థితవలెనరచయత్యా - యోధాదయాభ

రుదేనవా || ౧౦౭ || యతశ్చభయమాశంకేత్రతోవిస్తారయేద్బలమ్ | వద్దేనవైవవ్యూహేననివేశితసదాస్వ
 యమ్ || ౧౦౮ || సేనాపతిబలాభ్యక్షసర్వదిక్షునివేశయేత్ | యతశ్చభయమాశంకేత్ ప్రాచీంతాంకల్ప
 యేద్దిశం || ౧౦౯ || గుల్మంశ్చస్థాపయేదాప్రాశ్చతసంజ్ఞాసమంతరః | స్థానేయుద్ధేవతుకలానభిరూపవికా
 రిణః || ౧౧౦ || సంహతాద్యోధయేదల్పకామంవిస్తారయేద్బలమ్ | సూచ్యావజ్రేణవైవైతావ్యూ
 హేనవ్యూహ్యయోధయేత్ || ౧౧౧ || స్వందనాశ్చైవస్వమేయుద్ధేదనూపేనాద్విపైస్తథా | వృక్షగుల్మ
 వృతేచాపైరసివర్షాయుధైఃస్థలే || ౧౧౨ || కురుత్యైత్రాంశ్చమత్స్యాన్యంశ్చ వంచాలాశూరసేనజాన్ | దీ
 ర్హ్యాలభూంశ్చైవనరానగ్రాసీకేషుయోధయేత్ || ౧౧౩ || ప్రహర్షయేద్బలంవ్యూహ్యతాంశ్చసమ్యక్
 రీక్షయేత్ | కేష్టాశ్చైవవిజానీయాదర్శియోధయతామపి || ౧౧౪ || ఉపరుధ్యారిమాసీతరాష్ట్రంచాస్య
 పవీడయేత్ | దూషయేచ్ఛస్వపతతంయవసాన్సీదకేంధనమ్ || ౧౧౫ || భింద్యతైవతటాకాని ప్రాకా
 రపరిభాస్తథా | సమవస్కందయేచ్ఛనంతరాత్రావిత్రాసయేత్తథా || ౧౧౬ || ఉపజప్యానుపజపిద్బుద్ధ్యే
 తైవతత్కృతమ్ | యుక్తేవదైవేయుద్ధేతజయప్రేషేరపేతభిః || ౧౧౭ || సామన్నదానెనభేదేనసమస్తై

యేత్ || ౧౧౮ || స్వందనాశ్చైవరి || సమభూభాగరథాశ్వసయభ్యత - తత్రతేనయద్దసామభ్యాత్ - తథామగతోదతేనాకాహస్తిభిః - త
 రుగుల్మవృతభస్మభిఃకరకంటకపామబాదిరహితస్థలభద్రలకమంతాదైవరాయదైవ్యభ్యత || ౧౧౯ || కురుత్యైత్రాని || కురుత్యైత్రభావా
 మత్స్యాన్యవిరాటదేశనివాసినః - చంచాలాశాస్యమత్సాహిచ్ఛత్రోద్భవా - శూరసేనజామాధురా - ప్రాయేగశ్చపునరీరకార్యాభాం
 కారయాగ - సేనాగ్రయోధయేత్ - తథాస్యతేకోద్భవాసవిధిఃసంఘదేహ - మనుష్యాయుధాభిమనినకసేనాగ్రవివయోధయేత్ ||
 ౧౧౩ || ప్రహర్షయేదితి || బలంరచయత్యాజయేథమలాభఃఅభిముఖపతస్యస్వగ - ప్రాప్తిఃపలయనేతుశ్రమమరితగ్రహణంసరకగమ
 సంభవిత్వాభ్యభావాదైయుధాభాంప్రొత్సాహయేత్ - తాంశ్చయోధాశేనాభిప్రాయేగశ్చవ్యంతుశ్యంతివేతిపరిక్షయేత్ - తథా
 యోధాసామరిభిస్సహయద్ధవమానామవిస్తృతభ్యనుపధివేష్టయేత్ || ౧౧౪ || ఉపరుధ్యేతి || మగ్రాశ్రయమమగ్రాశ్రయగతంరిపు
 యభ్యమానమవ్యవేత్యసీత - అస్యవదేశముత్పదయేత్ - తథామాసాన్మృదకేంధనానిసహదాస్యావప్రవ్యసమ్మిత్రబాదినామూయేత్ ||
 ౧౧౫ || భింద్యతి || శత్రోరుపదేవ్యానితటాకాద్విసాశయేత్ - తథామగ్రప్రాకారాద్భింద్యేత్ - తత్పరిభాశ్చభేదేనపూరకాదిసాని
 రుడకామర్యాత్ - వివంచకరూపశంకితమేవసమ్యగవస్కందయేత్తథాశక్తింగృహ్ణీయాత్రాత్రావధత్కాకాపశికాదికజ్ఞేనవిత్రాసయే
 త్రచానీం || ౧౧౬ || ఉపజప్యాని || ఉపజపాపామగ్రరిపువంశ్యాకరాభ్యాభిసంఘర్షణమాత్యాదీంశ్చభేదయేత్ - ఉపజపేనాత్మీయకృ
 తాంపతేహంవేష్టంజానీయాత్ - శుభగ్రహదశాదిసామధ్యలయతైవవేతనగతేనిభాదయాజయేత్సంఘభ్యత || ౧౧౭ || సామన్నదాన్ || ప్రీత్యా
 దరదశనహితకథనాత్యాత్తేనసామన్న - హస్తస్యకరభవదాత్యాత్కదశకన్యకఃపతిఃకార్యఃసవచతిక ఉచ్యతేత్తికదశకన్యకఃపతిఃసేనాపతిరువ్యతే - తద్దశక
 నైకఃసేనానాయకఃసమివచలభ్యక్షః - సేనాపతిబలాభ్యక్షసమస్తాసుదిక్షుసంఘమాయుధాభాంనిరూపయేత్ యస్యాశ్చదిశాయదా
 భయమాశంతే త్రదాతామగ్రదిశంకుర్యాత్ || ౧౦౯ || గుల్మని || గుల్మకన్యకన్యకా - ఆశ్రపుమధిష్ఠితా - స్థానాప సరణయ
 ద్భాభాంకృతభేరిపటపాశంభాదిసంకేతాకామస్థానయద్దయాఃప్రవీణాన్నిభాయాకావ్యభిచారిణిసేనాపతిబలాభ్యక్ష - భారతఃసర్వ
 దిక్షుపారక్యప్రవేశవారణాయశత్రువేష్టచరిజ్ఞానాయచనిరూపయేత్ || ౧౧౦ || సంహతాని || అల్పాద్యాధానంసంహతాకృత్యామ
 మాకపునర్యథేష్టంవిస్తారయేత్ - సూచ్యాపూర్వోక్తయః - వజ్రావేసనవ్యాహః - త్రిభావ్యవస్థితవలెనరచయత్యా - యోధాదయాభ

ఖిలవిజ్ఞానాం ప్రవాహాం గ్రహణం ప్రయోజకం - దానం చ ప్రయోజకం కారకమిత్యత్ ॥ ౧౦౬ ॥ తథాపి సమయవిశేషే దానమాదానం చ ప్రత్యేకే
తస్మాత్తస్మిన్ కాలవివంఢాజయేత్ ॥ ౧౦౭ ॥ సమామితి ॥ యత్కించితం సంపాద్యంతే - ప్రాప్తవాన్ జితం సుకృతమిచ్చంతే తావత్కమః
దైవకృత్యాభియేతభేదాల్ తావత్కమః సుకృతావ్యవహారాంతరం - తయార్థేభ్యైవ సంపాదయితుమశక్యం - మానుషేభిరుపర్యాలో
చనమస్తే ఆలోచనమవద్యాం రేజేత - కార్యసిద్ధయేయతివస్య ॥ ౧౦౮ ॥ సహేతి ॥ వివముత్రమజీయేన శత్రుజాన్యథా కార్యం - యదివాసవి
వమిత్రం తేన చ దత్తం హిరణ్యం భూమ్యుకదేశోవాపిరతం - వితత్ర గ్రంథం యాత్రాఫలం - తేన సహ సంధిం కృత్యాన్యత్కావత్ ప్రజేత్ ॥ ౧౦౯ ॥
సాష్టిగ్రాహమితి ॥ విజిగీషురతింత్రం నిర్యాత స్యయోపుష్టవర్జిన్యతః తేదాక్రమణాద్వాచరతి సహష్టిగ్రాహః - తస్య తథామర్శతోయాని
యానుకతేతస్యానంతరే నృపతిః స ఆక్రంజితావశేష్యయాతవస్యం - మిత్రభూతాదమిత్రాద్వాయాత్రాఫలం గృహ్ణీయత్ - తావనశేష్య
గృహ్ణాత్ దాచిత్రత్వైవేన దోషేన గృహ్యతే ॥ ౧౧౦ ॥ హిరణ్యభూమితి ॥ సువరాభూమిలాభేన తథా రాజానవృద్ధిమేతి యథేదానిం కృతమ
పాత్యగామితాచితృద్ధియంతం స్థిరం మిత్రం లభ్యావధాతే ॥ ౧౧౧ ॥ భూమజ్జమితి ॥ భూమజ్జం - కృతోపకారస్య స్తత్ప్రకారం - సానురాగమనర
త్త్రం - స్థిరకార్యారంభం - ప్రీతిమత్సృకృతకం - యత్తన్మిత్రమతియేన శత్రుశత్రు ॥ ౧౧౨ ॥ ప్రాజ్ఞమితి ॥ విద్వాంసం మహామూలం విద్రాధకం చ
తురం దాతారం - ఉపకారస్తతాకారం సుఖమఃఖయారోచయూపశామం శత్రుం మరుచ్ఛేదం పండితావధంతి - తేనైవ విద్యత్రుజానసంసారశస్త్రం ॥

౨౧౦|| ఆర్యశ్రేణి|| సాభ్యవృత్తురుచివిశేషజ్ఞతావిక్రాంతత్వంకృతాభ్యవృత్తసహజాభ్యవృత్త్యంబిహుప్రదత్వం - అకవిహ- సుస్థిర్యదాన్య
 సూలలదానకాండావిహుప్రదత్వత్వాధినికాః- స్థాలలత్వమథేఅసూక్ష్మదశత్వమితిరుమేధాతిథిగోవిందరాజయోః శుభాభావకభన
 మనాగద- విరచదాసేనగుణసామగ్యం - తస్మాదేవవిధముదాసేనమాత్రిత్వఉత్తమజేనాభ్యురిణాసహాయాద్ధవ్యం|| ౨౧౧|| డేహ్యామితి
 అనామయాదికల్యాణమమమపిదేహాత్మకతయా సహదాసహసస్వప్రదామపి ప్రచురత్యజాదియోగాత్ శకువృద్ధికిమపిభూమిమాత్మకత
 భాంజవింజయసూరాజానిజరత్నప్రకారాంతరాభావోచరిత్యజే - యస్మాత్సర్వవిహయాయంభమన్స్తానర్యతే|| ౨౧౨|| ఆపదభా
 మితి|| ఆపన్నివారణాభాంభనంరక్షణీయ్యం - భనపరిత్యాగేనాపిదారకారజే - ఆత్మానంతునఃసహదాదార భనపరిత్యాగేనాపిరక్ష
 త- సహజవిహత్తానంగోహయాశక్తికృత్యాత్మాస్త్రియమరణవ్యతిరేకేతాత్మకతైతిమృత్యుపదేశాత్ || ౨౧౩|| సహేతి|| కోశమయప్రకృతి
 కోశమిత్రస్యవ్యసనాదికాఃసహజాపదోయగపదభిర్యేషుత్పన్నాజ్ఞాత్వానమోహముపేయో - అపితువ్యస్తాసమస్తాన్వాసామాదిక
 ఉపాయాకాన్త్రుజ్ఞస్సంప్రయుంజీత|| ౨౧౪|| ఉపేతారమితి|| ఉపేతారంఆత్మానంఉపేయంప్రాప్తవ్యం ఉపాయాఃసామాదయఃసహే
 తేతపరిపూర్ణావిత్తత్రయమవలంబ్యయథాసామవ్యవసాయజనసద్ధయేయత్నంకుర్యాత్|| ౨౧౫|| వివమితి|| వివముత్తరకారేణసర్వ

౨౧౦|| ఆర్యతావురుషజ్ఞానంశౌర్యంతరుణవేదితా|| స్థాలలత్వంబసతతముదాసేనగుణోదయః|| ౨౧౧|| యే
 మ్యాంసస్యప్రదాంనిత్యంపశువృద్ధికిమపి|| పరిత్యజేన్నృపాభూమిమాత్మారమవిచారయత్|| ౨౧౨|| ఆపద
 ర్భంధనంరత్నైద్దారాకరత్నైద్ధనైరపి|| ఆత్మానంసతతంరత్నైద్దారైరపిధనైరపి|| ౨౧౩|| సహసర్వాస్సము
 త్పన్నాఃప్రసమిత్వోపదోభృతమ్|| సంయుక్తాంశ్చవిముక్తాంశ్చసర్వోపాయాఃసృజేద్భుధః|| ౨౧౪|| ఉపే
 తారముపేయంబసర్వోపాయాంశ్చకృత్సత్|| పతత్రయంసమాశ్రిప్యప్రయతేతార్థసిద్ధయే|| ౨౧౫|| ఏ
 వంసర్వమిదంరాజాసహసమ్తత్యమంత్రిభిః|| వ్యాయామ్యాపుత్యమధ్యాహ్నా భోక్తుమంతఃపురంవిశేత్||
 ౨౧౬|| తత్రాత్మభూతైఃకాలజైరహారైఃపరిచారకైః|| సుపరిక్షితమన్నాద్యమద్యాన్తంతైర్విషాపహైః||
 ౨౧౭|| విషమైర్విరగజైశ్చస్యసర్వద్రవ్యాణియోజయేత్|| విషమ్నూనివరత్నానియతోధారయేత్పుధా|| ౨౧౮||
 పరిక్షితాఃస్త్రియశ్చైచ్చినంవృజనోదకధూపనైః|| వేషాభరణసంశుద్ధాఃస్సృజేయుస్ససమాహితాః|| ౨౧౯||
 ఏవంప్రయత్నంకుర్వీతయానశయ్యాసనాశనే|| స్నానేప్రసాదనేవైవసర్వాలంకారకేషుచ|| ౨౨౦|| భుక్త
 వాఃవిహరేత్తైచ్చస్త్రీభిరంతఃపురేసహ|| విహృత్యతుయథాకాలంపునఃకార్యాణిచింతయేత్|| ౨౨౧|| అ
 లంకృతశ్చసంపశ్యేదాయుధీయంపునజానమ్|| వాహనానిచసర్వాణిశస్త్రాణ్యాభరణానిచ|| ౨౨౨|| సం
 ద్యాంచోపాస్యత్యుయోదంతర్వేశ్చనిశస్త్రభృత్|| రహస్యాఖ్యానాంపైవప్రణీధీనాంవచేష్టితమ్|| ౨౨౩||
 గత్వాకత్వాంతరంతస్సత్సమనుజ్ఞాప్యతంజనమ్|| ప్రవిశేద్భోజనార్థంబస్త్రివృతోంతఃపురంపునః|| ౨౨౪|| త

రాజకృతంకుంత్రిభిశ్చకుచిచార్య- అనంతరభూయథాభ్యాసాదినావ్యాయ-మంకృత్యా - మధ్యాహ్నాన్నావాదికమాధ్యాహ్నకంకృత్యంని
 వాగభ్యా- భోక్తుమంతఃపురంవిశేత్|| ౨౧౬|| తత్రేతి|| తత్రాంతఃపుర- ఆత్మరుతైః- భోజనకాలవేదిభిః- అభిజ్ఞైఃసూపకారాదిభిఃకృ
 తంకుష్టుచపరిక్షితంచకోరాదిదశ-నైస - సనిమజున్నంబృష్టాచకోరాక్షిణీరతైభవతః- విషాపహర్తంతైర్విజాపితమన్నమద్యాత్|| ౨౧౭||
 విషమైర్విరగజైశ్చ|| విషనాశిభిరామైశ్చసూర్యాదిభోజ్యద్రవ్యాణియోజయేత్ - విషమరణానివరత్నానియతోధారయేత్|| ౨౧౮||
 పరిక్షితాఇతి|| (స్త్రియశ్చ) గూఢచారద్వారణకృతపరిత్యేగుప్తాయుధగ్రహణవిమతిప్రభరణశంకయా - నిరూపితవేషాభరణా అనన్యమనః
 బామరస్నానసామ్యదకధూపనైః ఏవంరాజానంపరిచరయః|| ౨౧౯|| ఏవమితి|| ఏవంవిధపరిత్యేదిప్రయత్నంవాహనశయ్యాసనాశన
 స్నానామరచనెనుసహేమచాలంకరణాభోజనమర్యాత్|| ౨౨౦|| భుక్తవానితి|| కృతభోజనశ్చకతైర్విహంకఃపురేభార్యాభిషేకజైతే -
 కాలాసరిక్రమణచస్త్రమేదివసస్యధాగతత్రవిహృత్యాప్తమేథాగతునఃకార్యాణిచింతయేత్|| ౨౨౧|| అలంకృతఇతి|| కృతాలంకారశ్చక
 ఆయుధజీనిసంవాహనానిచస్త్ర్యాదినిసహజివశస్త్రాదిఖడ్గాదినిఅలంకారరచనాదీనిపశ్యేత్|| ౨౨౨|| సంధ్యామితి|| గత్యేతి|| తత
 స్సంధ్యోపాసంకృత్యాకస్త్యుజేతార్కత్యాంతరంవివిక్తప్రకోపావకాశమన్యద్గత్వాగృహభ్యంతరేభృతకస్త్యైరహస్యాభిభావనాంచ
 రాజాంస్స వ్యాపారకృణుయ్యాత్తతస్తంచరంసంప్రేష్యపరిచారికస్త్రీభృతఃపునర్భోక్తుమంతఃపురంవిశేత్|| ౨౨౩|| ౨౨౪|| తత్రేతి||

తత్రాంతఃపురేవాదిత్రకభైః శుభిశ్చైః ప్రహరీకః పునః కిం చిత్కర్తవ్యమితి తదేతదానంతరం ప్రహరయంతరాత్రాన్వ
 ప్యాత్ - తతోరాత్రైః శుభిశ్చ మయా మేచవిశ్రాంతస్మిన్ను త్తిష్ఠేత్ || ౨౨౫ || ఏతదితి || ఏతద్యథోత్తప్రకార ప్రజారక్షణాది - సీరోగోరాజాన్వ
 యమనుతిష్ఠేత్ - అస్వస్థః పునః సహ మేతత్ యోగ్యత్రేష్టమా త్యేషు సమచరయేత్ || ౨౨౬ || ఇతి శ్రీమల్లుభట్టకవిరచితాయాం మన్వధా
 ముక్తావభ్యాస ప్రమాధ్యాయః. * * * * *

వ్యవహారాని || ఏవం విధవిచక్షు మహీషీద్య వైః ప్రజానాం రక్షణాదవా ప్రవృత్తిస్తానామేవేతరేతరవివాదజన్మదాపరిహారాభ్యాం యుక్తానాద్యా
 స్థాదశవివాదవిరుద్ధాభ్యాం త్రైవిధ్యైః ప్రత్యక్షానాం వాక్యజనిత సంభేదాహరించారవివర్యవహారకదానాతాత్యాం || ౨౨౭ || వివాదాభ్యాం సంభేదా
 హరణం హరిత్యైతే నానా సంభేదాహరణాద్యవహార ఇతి స్మృతః | తాన్వయవహారాన్ ద్రష్టుమిచ్ఛకృత్ ఫిరీపరివృత్త్యుక్తానైరమాత్రైశ్చ
 సప్రమాధ్యానాన్త్రపంచాంగమున్తే ౧ స్వచరినీతోవాక్యాదిపాదచాపలవిరహాదనంద్యతః అవిసీతేనాస్యనేవాదిప్రతివాదిసాం ప్రతిభాక్షయ్యాద
 సమ్యగభిధానేతత్త్వనిర్ణయోనాన్వితాద్యతోవత్సయమాణాంసభాంప్రచిశేత్ - వ్యవహారదశాసంభేదం ప్రజానామిరేతరపీడాయాంత
 త్త్వనిర్ణయేరక్షణాభ్యాం వత్సయమాణాద్యస్తాద్యస్తాత్కరణభవేనైవభలవత్ || ౧ || తత్రేతి || తస్యాంచసభాయాంకార్యగౌరవాపేక్షాయా
 ముపవిష్టలమునివాక్యైశ్చిత్తోపివాపాణిశబ్దోపామూలకః దక్షిణపాణిముద్యమ్య అనుద్ధతవేమాలంకారః పూర్వత్రాంగేంద్రియానాధ్యక్షయ

త్ర భుక్తా వుపునః కిం చిత్కర్తవ్యమైవ ప్రహర్షితః | సంవిశేత్తుయథాకాలము త్తిష్ఠేచ్ఛగతక్షమః || ౨౨౫ || ఏ
 తద్విధానమాతిష్ఠేదరోగోపుధివీపతిః | అస్వస్థస్సర్వమేతత్తుభ్యత్యేషువినియోజయేత్ || ౨౨౬ || ఇతి మూన
 వేధర్తశాస్త్రే భృగుప్రాక్తాయాం సంహితాయాం - రాజధర్మోనామ - సప్రమాధ్యాయః.....

అథాష్టమోధ్యాయ ప్రారంభః.

వ్యవహారాదిద్యుక్తుస్తుక్తా మృతైస్సహపాథివః | మంత్రజ్ఞైర్నత్రభిశ్చైవవవీతిః ప్రవిశేత్సభామ్ || ౧ || త
 త్రాసీనఃస్థితోవాపిపాణిముద్యమ్యదక్షిణమ్ | వినీతవేషాభరణఃపశ్యేత్కార్యాణికార్మికామ్ || ౨ || ప్రత్య
 హందేతద్వస్త్రేచ్ఛాస్త్రుద్యస్తేచ్ఛేహేతుభిః | అష్టాదశేసుమాంగేమునిబద్ధానిపుథక్స్పృశత్ || ౩ || తేషామా
 ద్యమృతాదానం నిత్యేపోస్వామివిక్రయః | సంఘాయవసముద్ధానందతస్యానవకర్తవ్యమ్ || ౪ || వేతనస్సైవ
 వాదానం సంవిదశ్చవ్యతిక్రమః | క్రియవిక్రయానుశయోవివాదఃస్వామిపాలయోః || ౫ || సీమావివాదధర్మ
 శ్చపారుష్యేదండవాచికే | స్తేయంవసాహసంచైవస్త్రిసంగ్రహణమేవ || ౬ || స్త్రీపుంధర్మవిభాగశ్చ
 ద్యూతమాహ్వయవీచన | పదాన్వష్టాదశైతానివ్యవహారస్థితానిహం || ౭ || ఏషుస్థానేముఖయిష్ఠంవివాదంత

క్షాతాద్యఃకార్యాణిచారయేత్ || ౨ || ప్రత్యహమితి || తానిచముతాదానాదీనికార్యాణి అష్టాదశేసు వ్యవహారమాంగేమునిబద్ధయేషు తా
 నిదేశజాతికులవ్యవహారావగతైఃశాస్త్రావగతైఃసాక్షి ప్రవ్యాదిభిఃకేతుభిఃపుథక్పుథక్ ప్రత్యహంచారయేత్ తాన్వేవాష్టాదశగణయతి ||
 ౩ || తేషామితి || వేతనస్సైవవేతి || సీమితి || స్త్రీపుంధర్మము ఇతి || తేషామష్టాదశానాం ముతాదానం చార్యతే - తస్యస్వ
 రూపము క్తంనారదేన || ౨౨౭ || ఋణం దేయమదేయంచయేనయత్రయథాచయేత్ | దానగ్రహణధర్మాశ్చతద్యతాదానముర్యతే | తతశ్చస్వ
 ధనస్యానన్వీక్తావహరణరూపానిజేషః - అస్వామినాచక్యతోవిక్రయః - సంఘాయవసముద్ధానం - క్రియానుష్ఠానం - చ తస్యధనస్యాపాత్రము
 ధ్యాన్త్రోధానివాగ్రహణం - కమలాకరస్యభృతేరదానం - కృతవ్యవస్థాతిక్రమః - క్రయేవిక్రయేచక్యతేషుక్తావాద్విప్రతిపత్తిః స్వా
 మిపశుపాలయార్హివాదః - గ్రామాదిసీమావిప్రతిపత్తిః - వాక్పరుష్యమాక్రోశనాది - దండపారుష్యంతాదనాది - స్తేయంనిష్కవేషధనగ్రహ
 ణం - సాహసం - ప్రసహ్యధనహరణాది - స్త్రీయశ్చపరపురుషసంపర్కః - స్త్రీసహితస్యపుంసోధర్మఃవ్యవస్థా - కైత్యతాదిధనస్యచరి
 భాగః - అత్యేదిత్రీదాధర్మఃవ్యవస్థాపనపూర్వకంశక్తిమేమదిప్రాణియోధనం - ఇత్యేవమష్టాదశవితానివ్యవహారప్రవృత్తేస్తానాని - సమా
 హ్వయస్యప్రాణిద్యూతరూపత్వేనద్యూతానాంతరకేషత్వాత్ అష్టాదశసంఖ్యోపపత్తిః || ౪ || ౫ || ౬ || ౭ || ఏషుస్థానేముఖయిష్ఠంవివాదంత
 వహారస్థానేషువాచుల్యేనవివాదంతువశాంతంసుమ్యేతాం అనాదిపారంపర్యాగతత్వేనసీత్యంధర్మమవలంబ్యకార్యనిర్ణయంతుర్యార్ -
 భూయిష్ఠశబ్దేనాన్వయస్యపివాదపదానిసంఘీర్ణసూచయతి - తానిచ ప్రక్షిణకశబ్దేననారదాద్యుక్తాని - అరవిసనారదః || ౨౨౮ || నదృష్టం

చ్యుతాశ్చేమనశాంతశ్చ సత్త్వగ్నాకమిత్రాః | యదేతి || యదాకార్యాంతరామలతయా రోగాదిసాహచర్యాన్వయంకార్యదశానంసకు
 ర్యాత్తదాతదశానాశాంతకార్యదశానాభిజ్ఞంబ్రాహ్మణంనియుంటితః || సోస్యేతి || సప్రాహ్మణోస్యరాజ్ఞోద్రవవ్యానికార్యాణిత్రివిధా
 చ్చైతేనసాయంసాధుః | ధామితైఃకార్యదశానాభిజ్ఞైఃపుతః - తామేవసభాం ప్రవిశ్యోపవిశ్యస్థితోవా - నకుచంక్రమ్యమాణః - తస్యవి
 త్రవ్యాద్యేనసంభవత్యాతాద్యశముతాదానాదీనికార్యాణిచత్వత్ | ౧౦ | యస్మిన్మితి || యస్మిన్స్థానేముగ్ధుజాస్మానువేదినస్త్రుణాపిబ్రాహ్మ
 జాలవతిష్ఠంతే - రాజ్ఞాధిక్యతశ్చవిద్వాదబ్రాహ్మణమివప్రకృతత్యాదవతిష్ఠంతే - తాంసభాంచతుర్భుజసభామివమన్యంతే | ౧౧ | ధమణ్యైతి ||
 భాఃప్రతాపఃతయోగమావతతత్యతివిద్యత్యంహతిరేవాత్రసభాశబ్దేవాభిసతా - యత్రదేశేసభావిద్యత్యంహతియాపాంధమణఃసత్యాభిధాన
 జన్యాఅస్యతాభిధానదేస్యేనాధమణఃగిడిత ఆగచ్ఛతి - అధిప్రత్యధిమోర్త్యధ్యే వికస్యసర్వాభిధానాదపరస్యమృమేవాదాతైనసభాస
 జోస్యధమణస్యపీడాకరత్యాత్తల్యమివాధమణంసూధ్యరంజితదాతేమితేనాధమణశల్యేనవిదాభవంతి | ౧౨ | సభామితి || సభామనగమ్య
 వ్యవసారాభాంతత్వృతేశశకతవ్యః - పృష్టశ్చేతదాసత్య మేవవత్తవ్యం - అస్యభాతూష్టిమవతిష్ఠమానుమృమేవదత్త ఉభయభాసిస
 ద్యఃపాపీభవతింమేధాతిథాను || సభావాసప్రవేష్టవ్యేతియుగ్వేదపతితం | ౧౩ | యత్రేతి || యస్యాంసభాయాంఅధిప్రత్యధిభ్యాంఅధమణ
 గభమణావృత్యతే - యత్రవసాక్షిభిఃసత్యమన్యతేనవాశ్యతే - సభాసదాం వ్రేక్షమాణానాంతానాద్యత్యతే ప్రతీకారక్షమానభవ || తిత్వ
 భాః - ఉష్ణీచానాదరజ్యేనేనఉష్ణీ - తత్రతమివసభాసద నేనపాపేనకాతాభవంతి | ౧౪ | ధమణ్యైతి || యస్మాద్ధమణ వివాదికాంతభిష్టాని

రతాంస్యజామ్ | ధర్మంతాశ్చతమాశ్రిత్యకుర్యాత్సార్వ - ర్మనిర్ణయమ్ | ౮ | యదాస్వయంనకుర్యాత్తున్యవతిః
 కార్యదర్శనమ్ | తదానియుంజ్యాద్విద్వాంసం బ్రాహ్మణంకార్యదర్శనే | ౯ || సోస్యకార్యాణిపంచశ్యేత్స
 త్యైరేవత్రివిధైః | సభామేవప్రవేశ్యాగ్యమాసీనస్థితపీవవా | ౧౦ || యస్మిన్దేశేనిషీదంతివిప్రా
 వేదవిదస్త్రయః | రాజ్ఞాచాధిక్యతోవిద్వాదబ్రహ్మణస్తాంసభాంవిదుః | ౧౧ | ధర్మోవిద్ధస్తవ్యధర్మేణసభాం
 యత్రోపతిష్ఠతే | తల్యంచాస్యనకృంతంతివిద్వాస్తత్రసభాసదః | ౧౨ | సభాంవాసప్రవేష్టవ్యంవత్తవ్యంవా
 సమంజసమ్ | అబ్రువన్అబ్రువన్వాపినరోభవతికిల్బిషీ | ౧౩ | యత్రధర్మోహ్యధర్మేణసత్యంయత్రాన్య
 తేనవ | హన్యతేప్రేక్షమాణానాంహతాస్తత్రసభాసదః | ౧౪ || ధమణీవహతోహంతిధమోరరక్షతిరక్షి
 తః | తస్మాద్ధర్మోనహతేవ్యోమానోధమోహతోవధీత్ | ౧౫ || వృషోహిభగవాన్ధమన్ప్రస్యయఃకురుతే
 హ్యలమ్ | వృషలంతంవిదుదేవాస్తస్మాద్ధమణంనలోపయేత్ | ౧౬ || ఏకపీవనుహ్యద్ధర్మోనిధ నేవ్యనుయాతి
 యః | శరీరేణసమంనాశంసర్వమన్యధ్ధిగచ్ఛతి | ౧౭ | పాదోధర్మస్యకర్తారంపాదస్తాక్షిణమృచ్ఛతి | పాదస్స
 భాసదస్సర్వాపాదోరాజానమృచ్ఛతి | ౧౮ | రాజాభవత్యనేనానుమువ్యంతేదసభాసదః | ఏనోగచ్ఛ
 తికర్తారంనిందామూయత్రనిద్యతే | ౧౯ | జాతిమాత్రోపజీవీవాకామంస్యాద్బ్రహ్మణ్యబ్రువః | ధర్మ

స్తూభ్యాంవాశయతి - సాధిప్రత్యభ్యాం - సమివనాతిక్రాంతఃకాభ్యాంసహరయతి - తస్మాద్ధమణానిక్రమణీయః - మస్తాత్ తస్య హి
 తాకాంతిక్రాంతోధమోనవధీతిసభానామృతప్రకృతస్యప్రాప్తివాకస్యసంబోధనమిదమ్ | ౧౫ || పృష్టత్యైతి || తామణవదశీతివృషక
 పృష్టశబ్దేనధమణవివాధిధీయత్యైతి - ఆలంకర్తవారణాభావః - యస్మాద్ధమణస్యయావారణంకరోతి - తేనదేవావృతలంజానంతి - నజాతివృ
 షం - తస్మాద్ధమణంసూద్ధింబ్రాహ్మణిధమణవ్యతిక్రమభండనాధంప్రకృత్యధానిర్వచనం | ౧౬ || ఏకత్యైతి || ధమణవితైకోమిత్రం - యా
 మరణేపిఅధిష్టతలనాథామనుగచ్ఛతి - యస్మాదస్యత్వవంధార్యాపుత్రాది - శరీరేజైవసహదశానంగచ్ఛతి - తస్మాత్పుత్రాదిస్నేహావే
 కయోపిధమోనవతవ్యః | ౧౭ || పాదత్యైతి || ఉర్వ్యవహరదశానాదధమణంసంబంధితకుభాభాగోధిగతమధమణకర్తారం ప్రత్యధిభానం
 కాగచ్ఛతి - తరశ్చకుభాభాగఃసాక్షిణమసత్యవాదినం - అస్యపాదఃసభాసదఃసర్వాఅధమణప్రకృత్యనివారకాకావ్యాప్తోతి - పాదశ్చ
 రాజానంత్యైతి - సవేదమంపాచసంబంధోభవతిత్యత్రవివక్షితం | ౧౮ || రాజేతి || యస్యాంపునఃసభాయామసత్యవాదినిందామూలభీకప్ర
 త్యధీనవాసమ్యుక్త్యాంబదశానేననిద్యతే - తత్రరాజానిష్పబోధవతి - సభాసదశ్చపాపేనసంబంధ్యంతే - అభ్యాంవికమేవకతాకారం
 పాపమువైతి | ౧౯ || జాతిమాత్రేతి || బ్రాహ్మణజాతిమాత్రంయస్యవిద్యతేనకుబ్రాహ్మణకమాన్యస్తానంసజీగాదివత్సాన్యవిద్వారేణస్య
 టస్యాన్యోన్యాయనిరూపణమబ్రాహ్మణజాతిరపివాన్యసంబిద్ధాభానాం బ్రాహ్మణంబ్రవీతసభరం - ఉత్తయోగ్యబ్రాహ్మణాభావేన

కన్యవిత్కార్యదశానేనృపతేర్భవేనృకుథామికోపివ్యవహారజ్ఞోపిశుద్రః - బ్రాహ్మణోధర్మకాశ్రమతైరివిధానాదేవశూద్రనివృత్తినిర్దాపున
 నామశూద్ర ఇతిశూద్రనిషేధోయాగ్య బ్రాహ్మణాభావేక్షత్రియవైశ్యయోరభ్య నుష్టానాథః - అతఏవకాత్యాయనః॥శ్లో॥ యత్రవిప్రోనవి
 ద్వాకస్యాత్క్షత్రియంతత్రయోజయేత్ | వైశ్యంవాధర్మకాశ్రుజ్ఞంశూద్రంయత్వేనవజాయేత్ | యస్తత్ | ౨౦ | యస్యేతి | యస్య
 రాజ్ఞోధర్మకానివేదనశూద్రఃకురుతే - తస్యవశ్యతమివచక్షేగౌరివతబ్రాహ్మణమవసన్నంభవతి | ౨౧ | యదితి | యద్రాష్ట్రంశూద్రబహులం
 బహుపరలోకాభావవాద్యాక్రాంతంద్విజనుస్యంతకర్మవంతుభిఃక్షరోగపీడితంసర్వశ్రుంవిసశ్యతి॥శ్లో॥ అగ్నోప్రాస్తామూతిః సమ్యగిత్య
 స్యాభావేనప్రప్తివిరహతోఉపజాతమభిఃక్షరోగాద్యుపజాతకాంత్యధర్మకమూధావార్చ | ౨౨ | ధర్మాసనమితి | ధర్మదశానాథామూస
 నేఉపవిశ్యఆచ్ఛాదితదేవభానస్యమనాలోకపాలేభ్యః ప్రజామంకృత్వాకార్యదశానమనుతిత్తిత్ | ౨౩ | ఆధానధానితి | ప్రజారక్షణో
 జ్యేష్ఠాద్యాత్మకావైహికావధానధానిభూత్వాపరలోకాధానంధర్మాధర్మా కేవలావనురుభ్యయథావిరోధోనభవతి వథాకార్యాభి
 నాంకార్యాణిచశ్యత్ - బహుధర్మామేలతేబ్రాహ్మణాదితమేగచశ్యత్ | ౨౪ | బాహ్యైరితి | బాహ్యైఃస్వరాదివింగైరిత్యభిధానాదేవఆవ
 ధారికవ్యాపారైఃఆభిః శ్రవ్యభిఃనామంతగతమభిప్రాయంనిరూపయేత్ - స్వరోగద్గదాదిః - వదంత్యాభావికవకాదన్యాద్యశోముఖ
 కాభిమాదిః - ఉజ్జితమథోనిరిక్షణాదిః - ఆకారోదేహభవస్వేదరోమాంచాదిః - శేష్టాహస్తాస్ఫలనాది - యస్తత్ | ౨౫ | ఆకారైరితి | ఆకా
 రాదిభిఃపూర్వైఃకేకత్యాభిప్రాయవాదికయా - అంతగతమనుబుద్ధిరూపేదపరిగతమవధార్యతే | ౨౬ | బాలదాయాదికమితి | అనాథా

ప్రవక్తాన్యపతేర్నతుశూద్రఃకథంవన | ౨౦ | యస్యశూద్రస్తుకుశలేరాజ్ఞోధర్మవివేదనమ్ | తస్యనీదతితదా
 ప్త్యంవంకేగౌరివవశ్యతః | ౨౧ | యద్రాష్ట్రంశూద్రభూయిష్ఠంనాస్తికాక్రాంతమద్విజమ్ | విసశ్యత్యాశు
 తత్కృత్వేమిందుర్భిక్షవ్యాధిపీడితమ్ | ౨౨ | ధర్మాసనమితిస్థాయసంవీతాంగస్వమాహితః | ప్రణమ్యలోక
 పాలేభ్యఃకార్యదర్శనమారభేత్ | ౨౩ || అగ్నానధానుభూభూధ్వాధర్మాధర్మైవకేవలం | వర్ణశ్రమేణసర్వా
 నీపశ్యేత్కార్యాణికార్యణామ్ | ౨౪ | బాహ్యైర్విభావయేత్లింగైర్భావమంతర్గతంసృణోమ్ | స్వరవర్ణేం
 గితాకారైశ్చతుమాశేష్టితేనచ | ౨౫ | ఆకారైరింగైర్తైర్గత్యాచేష్టయాభాషితేనచ | సేత్రవక్త్రవికారైశ్చ
 గృహ్యతేంతర్గతంమనః | ౨౬ || బాలదాయాదికంరిక్తంతావద్రాజానుపాలయేత్ | యావత్సస్యత్యేమావృ
 త్తోయావచ్చాతీతతశేషః | ౨౭ | వశామిత్రాసుశ్చైవంస్యాద్రక్షణంవిముక్తలానుచ | పతివ్రతానుచస్త్రీమవి
 ధవాస్వాతురానుచ | ౨౮ | జీవంతీనాంతుతాసాంయేతద్ధరేయఃస్వభాంధవాః | తాశ్చిమ్యాచ్చరదంజేన
 ధామిరఃకపృథీవతి | ౨౯ | ప్రణమ్యన్వామికంరిక్తంరాజాత్యైష్టంనిధావయేత్ | అర్వాకత్యైష్టాధరేత్సాన్వ
 మీవరేణనృపతిర్హరేత్ | ౩౦ | మమేదమితియోబ్రూయాతోస్సేనయోజ్యాయథావిధి | సంవాద్యరూపసం
 ఖ్యాదికాస్వామితద్గ్రవ్యమర్హతి | ౩౧ || అవేదయానోనష్టస్యదేశంకాలంచతత్వతః | వర్ణంశూపంప్రమా

లస్వామికంపితృవ్యాధిభిరన్యాయేనగృహ్యమాణంతావద్రాజారక్షేత్ - యావదసౌవత్త్యంశదత్తాదికంబ్రహ్మచర్యమిత్యాద్యతేనప్రకారే
 గగురేకులార్తసమావృత్తోనభవతి - తాదృశస్యావశ్యకత్యాభ్యవీగయేత్ - యస్త్యైశ్చత్వదిశాబాల వివసమావతతేసోపియావదరీచ
 బాల్యోభవతితావత్తస్యధనంరక్షేత్ - బాల్యంచామదశవదాచర్యంతం || శ్లో॥ బాల ఆమదశాద్యమేగది నారదవవనార్ | ౨౭ ||
 వశేతి | వశానువంధ్యానుకృతదారాంతరపరిగ్రహఃస్వామినివాహనోధృతకల్పితసూపాయాసునిరవేక్షః | అమిత్రానుచస్త్రీమప్రేషి
 తభర్తృకానునిమ్నలానుసపిండరహితానుసాధీషుచస్త్రీమవిధవాసురోగిణీమచయద్ధనంతస్యాపిబాలధనస్యేవరాజ్ఞారక్షణంకర్తవ్యం
 అత్రచానేకశబ్దోపాదానేగోవిలీపదాన్యాయేనపునరుక్తిరవసరః | ౨౮ | జీవంతీనామితి | వయమిత్రానంతరాధికారిణోరయేమిదంధనమి
 త్యాదివ్యాజేనయేవాంధవాస్తానాంజీవంతీనాంతద్ధనంగృహ్యంతి - తావత్త్యమాణవారదందనేనధామికోరాజావందయేత్ | ౨౯ | ప్రణ
 మ్యతి | అజ్ఞాతస్వామికధనంరాజాకస్యకింప్రణమ్యమిత్వేవంతటవదినాఉక్తోవ్యరాజద్వారాదారక్షీతంవదాక్రయంస్థాపయేత్ - వదాక్ర
 యమశ్యేయదిధనస్యామ్యాగచ్ఛతదాసవవగృహ్ణియేత్ - తదాధ్వంతుస్మతరిన్వినియంజిత | ౩౦ | మమేదమితి | మదియంధనమితియో
 వదతిసంకింశూపంకింసంఖ్యాకంకుత్రప్రణమ్యంతద్ధనమిత్యాదిభానేనప్రవృత్తః - తతోయదిరూపసంఖ్యాదీ - సత్వావదతితదాసత్ర
 ధనస్వామితద్ధనంగృహీతుమహతి | ౩౧ | అవేదయానోనష్టస్యదేశవ్యాధితే అస్తికారేనష్టమితి - తథావదాంశు

ద్వాకారకటకత్వాది - శరీరమంతయథావదవానన్న ద్ద్రవ్యసమందండుమహాతి - దేశకాలాదిసంవాదేపునః || ౩౨ || ఆదదీతేతి || యజ్ఞ
 కద్రాజాప్రణవ్యద్రవ్యంప్రాచుర్యంకస్తోమద్వాగందకమందావ్యదశంవారయేదినిమిత్తంపుర్యేషాంసాధూనాంఅయంధమౌజిహానౌరాజా
 గృహ్నియాత్ - ధనస్వామిసూనిగుణత్వాపేక్ష్యాంయంమద్వాగాదిగ్రహణవికల్పః - అపరిష్కంస్వామిసేసమపదయేత్ || ౩౩ || ప్రణవ్యేతి || య
 జ్ఞశ్రవణకస్యాపిప్రణవ్యంసర్వరాజపురుషైఃప్రాచుర్యయేత్తైరక్షీరంకృత్యాపథ్యం - తస్మింశ్చద్రవ్యేయాంశ్చరాజగృహ్నియాత్ తా
 వానీవాహరయేత్ - గోవిందరాజమృతతాదభ్యధికేవధ ఇతిదశానాత్ - అత్రాపిశతసువగాన్యమూల్యాదికత్రయహరణేవధమాహ | త
 న్నకత్రసంధింకృత్యాయేవార్యమితియత్వావ్యమేపిప్రణవ్యరాజరక్షీతద్రవ్యహరణేనైవ విషేద భదవిధానాత్ తాదభ్యధికేవధ ఇత్యస్య
 విశేషపదిప్రవధతరవిషయత్వాత్ || ౩౪ || మమాయమితితి || యామానుషఃస్వయంనిధింలభ్యాఅన్యేనవానిధౌప్రాప్తమమాయంనిధిరితవదిశ
 త్యేనప్రమాదేనచస్వసంబంధంబోధయతి - తస్యపురుషస్యనిగుణత్యేనగుణత్వాపేక్షయా తతోనిధానాత్ అష్టభాగంద్వాదశభాగంవారా
 జాగృహ్నియాత్ - అపరిష్కంస్వామిసేసమపదయేత్ || ౩౫ || అన్మతమితి || అస్వీయంస్వీయమితి బ్రువణస్వధనస్యాప్తభాగందండ్యః - యద్వా-తనై
 వనిధేరత్యంతాల్పభాగంగయత్వాయేనావసాదంసగచ్ఛతిసవిషయశ్చ లభ్యతేతద్దండ్యః - ఆత్మీయసీమితియశునంతనీదేశాత్పూర్వస్త్వాద
 స్యాంయందండ్యః - వికల్పశ్చనిగుణసగుణాపేక్షః || ౩౬ || విద్వానితి || విద్వాన్పునర్వాస్తవఃపుర్యముపహితంనిధింబృష్ట్యవసాంగృహ్ని
 యాత్ - సమద్వాగందద్వాత్ - యస్తాత్పరస్వధనజాతస్యప్రభుః - అతపివోక్తంసర్వస్వంబ్రాహ్మణస్యేదమితి - తస్తాత్పరనిహితవిషయ

ఇందతత్పమందండుమహాతి || ౩౨ || ఆదదీతాథమద్వాగంప్రణవ్యేతితాన్మృషః | దశమందద్వాదశంవాపిన
 తాంధమౌజునుస్తరన్ || ౩౩ || ప్రణవ్యేతితం ద్రవ్యంతిష్ఠేద్యుక్తైరధిష్ఠితమాయాం ప్రత్యచోరాగృహ్నియా
 త్తాదరాజేభేనమాతయేత్ || ౩౪ || మమాయమితియోబ్రూయ్యానిధింసత్యేనమానవః | తస్యాదదీతమద్వా
 గంరాజాద్వాదశమేవవా || ౩౫ || అన్మతంతువదదండ్యస్త్వవిత్తస్యాంతమప్తమమ్ | తనైవవానిధానస్య
 పంఖ్యాయాత్మీయసీంశామ్ || ౩౬ || విద్వాంస్తుబ్రాహ్మణోదృష్ట్యాపూర్వోపనిహితంనిధిమ్ | అశేషతో
 ప్యాదదీతసర్వస్యాధిపతిహింసః || ౩౭ || యంతుపశ్యేన్నిధింరాజాపురాణంహితంక్షితౌ | తస్మాద్ద్విజేభ్యో
 దత్వార్థమర్థంకోశేప్రవేశయేత్ || ౩౮ || నిధీనాంతుపురాణానాంధాతూనామేవవక్షిత్ | అర్థభాగ్రక్షణా
 ద్రాజాభూమేరధిపతిర్హింసః || ౩౯ || దాతవ్యంసర్వవల్లేభ్యోరాజ్ఞాచోరైర్హృతంధనమ్ | రాజాతదుపయుం
 జానశ్చోరస్యాప్నోతికిల్బిషమ్ || ౪౦ || జాతిజానపదాధర్మకైశ్చిధర్మాంత్యధర్మవిత్ | సమీక్ష్యకులధ
 ర్మాంత్యస్వధర్మంప్రతిపాదయేత్ || ౪౧ || స్వానికన్యాశిశుర్వాణామారేసంతోషిమానవాః | ప్రియాభవంతి
 లోకస్యస్వేకమౌణ్యవస్థితాః || ౪౨ || నోత్పాదయేన్నయంతార్యంరాజానాప్యస్వపూరుషః | నచప్రాపిత

మేతద్దవనం - తథాచనారదః || శ్లో || శరీరనిహితంలభ్యావరాజాహ్యచహరేన్నిధిం | రాజాస్వామినిధేస్సవం సవేషం బ్రాహ్మణాదృతే
 యాజ్ఞవల్క్యేప్రసాహ || శ్లో || రాజాలభ్యానిధిందద్వాత్ ద్విజేభ్యధంద్విజఃపునః | విద్వానశేషమందద్వాత్ ససవకస్య ప్రభుర్యతః | అ
 తోయస్తేధాతిధిగోవిందరాజాభ్యాంమమాయమితియోబ్రూయాదిత్యుక్తంరాజదేయాభానిరాసాధంపిత్రాదినిహితవిషయత్వమేవాస్యవ్యా
 భ్యాతంతకనామంనారదాదిమునివ్యాభ్యావిచరీతంస్వకల్పితంసమేధావిధిగోవిందరాజవ్యాభ్యానమాద్రియతే || ౩౭ || యంత్యితి || యంపునర
 స్వామికంపురాతనంభూమ్యంతగఃకంనిధింరాజాలభతేతస్త్వాస్తవజేభ్యధంధత్వాఅధమూర్త్యయధనాగారప్రవేశయేత్ || ౩౮ || ని
 ధీనామితి || నిధీనాంపురాతనానాంఅస్వకీయానాంవిద్యద్వాస్తవజేతరలభానాంసువజాన్యత్వత్తస్థానానాంచాధాచారోరాజా - యస్తాద
 సారమేభూమేశ్చప్రభుః || ౩౯ || దాతవ్యమితి || యద్ధనంచోరైర్హృతానామచక్రకంధ్రాజ్ఞాచోరభ్యఅమృత్యధనస్వామిభ్యోదేయంత
 ద్ధనంరాజాస్వయముపయుంజానశ్చోరస్యపాపంప్రాప్నోతి || ౪౦ || జాతిజానపదానితి || ధర్మకైర్బ్రాహ్మణాదిజాతినయతాన్యాజనాదికా
 నపదాంశ్చనియతదేశవ్యవస్థితాఃఆత్మీయావిరుద్ధాః - దేశజాతికులధర్మాశ్చ ఆహ్మయైరప్రతిష్ఠితాఃప్రమాణమితిగౌతమస్తరణాత్ |
 శ్చిధిధర్మాంశ్చవనిగాదిధర్మాప్రతినియతకులవ్యవస్థితాఃజ్ఞాత్యా - తదవిరుద్ధారాజావ్యవహారమతద్ధర్మావ్యవస్థాపయే
 త్ - యస్తాత్ || ౪౧ || స్వానితి || జాతిదేశకులధర్మాదీన్యాత్మీయకర్మాణిసమర్థంకఃస్వస్వేవనిత్యనైమిత్తకాదాకమణివకమానాః
 దూరేపిసంతఃసాన్నిధ్యనిబంధనస్వేహవేపిలోకస్యప్రియాభవంతి - ప్రాసంగికమిదమభిధాయపునఃప్రకృతమాహ || ౪౨ || సూక్ష్మాద

యేదితి || రాజా రాజనియన్తౌ వా క్షణాభాదినాకార్యమృతాదివివాదం నూత్నాదయేత్ - తదాహ కాత్యాయనః || ౧౧ || దరాజాతుకశ్చైవ క్షణ
 సలోభేన వాపునః | స్వయంకమాణికువీరతసరాజామవివాదినాం | సచాధీనాశ్రత్యధీనావాప్తవేదితం వివాదంధనాదిలోభేనూపేయేత్ ||
 ౪౩ || యథేతి || యథామృగస్యకస్త్రిప్రకారస్యరుధిరపాలైః వ్యాధిః పదంస్థానంప్రాప్నోతి - తథానుమానైశ్చిష్టప్రమాణేన వాధమన్ స్యత త్త్వం
 నిర్జనుయేత్ || ౪౪ || సత్యమితి || వ్యవహారక్షణ ప్రవృత్తి ర్వాణాభలమవహాయ సత్వం పశ్యేత్ తథాభంప - అభం అదిత్యాన్త త్వధీనా
 వ - అభంపంతుంగోహర వ్యాధిక్షణవిషయస్థం వ్యవహారం పశ్యేత్ - సత్యమానుసేనాషీనిశ్చయ నూతనానిత ఇత్యాదిస్వల్పాచరాధం - ఆతా
 నంపత త్త్వనిగ్రహే స్వగౌరవిభలభాగం - సాక్షిణస్సత్యవాదినః - దేశంకాలంబ దేశకాలాభిరంస్వరూపంవ్యవహార స్వరూపంగురుల
 ఘ్నుతాదికం పశ్యేత్ || ౪౫ || సద్విరితి || విద్యద్విఃఫలమన్త్రాన్తే ద్విజాతిభిః ప్రవృత్త్యమానకాన్త్రమనుష్ఠితం తద్దేశమలవార్య విరుద్ధమాదాయ
 వ్యవహారనిగ్రహయంప్రకల్పయేత్ - విరుద్ధకలవ్యవహారసాధారణంపరిపామిత్త కముక్తం - సంప్రదయువాదాననుభవధర్మరూపా || ౪౬ || అభ
 మదేతి || అభమవాదాభాగనిష్ఠ వ్యభాంప్రయుక్తభననిష్ఠ వ్యభాంధనస్వామినారాజాబోధిలోపత్యమాణతేభ్యాది ప్రమాణ ప్రపాదితంధనము
 త్తమనిగ్రహ్యభమణంప్రదాపయేత్ - అభమవాద మత్రవాదయవాదయేదిత్యభావః - కథంచాపయేదిత్యభావః || ౪౭ || యైర్వైరితి || యై
 ర్వ్యవహారైరుపాయైః సంప్రయుక్తమభాము త్రమభాంబలతేతైర్వైరుపాయైః సాక్షిభ్యుపకరణభావయేత్ తానుపాయానాహ || ౪౮ || భ
 మేదేతి || భమాదినాప్రయుక్తంమభాంపాదయేత్ - తత్రభమానాహుమాస్మరిః || ౧౧ || సుక్ష్మత్ సంబంధి సంబద్ధిస్సామాన్యమగమేనన |

మన్యేన గ్ర సేదభాంభంధన || ౪౩ || యథానయత్సస్యత్వాత్సైర్వ్యగస్య మృగః కుఃపదమ్ | సయే తథాను
 మానైసధర్మ స్యన్మవతిఃపదమ్ || ౪౪ || సత్యమర్థంపదంపశ్యేత్వాత్వానమభసాక్షిణః | దేశంరూపంబకాలంబ
 వ్యవహారః ధౌర్భతః || ౪౫ || సద్విరావరితంయత్స్వాధ్యక్షి తైశ్చద్విజాతిభిః | తద్దేశమలజాతీనామవిరుద్ధంప్ర
 కల్పయేత్ || ౪౬ || అభమన్తార్థ సిద్ధ్యర్థ ముత్తమ స్థేనచోదితః | వాచయేద్ధనికస్యార్థ మభమన్తాద్విభావితమ్ || ౪౭ ||
 యైర్వైరుపాయైరర్థంస్వంప్రాప్నుయాదు త్తమర్థికః | తైస్త్వైరుపాయైస్సంగ్రహ్య దావయేదభమర్థికమ్ ||
 ౪౮ || ధర్మేణవ్యవహారేణభవతేనావరితేనవ | ప్రయుక్తంసాధయేదర్థంపదంబమేనవిలేనవ || ౪౯ || యైస్వయం
 సాధయేదర్థముత్తమర్థోధమణికాత్ | నసరాజ్ఞాభియోక్తవ్యః స్వకంసంసాధయోభనమ్ || ౫౦ || అర్థేవస్య
 యమానంతుకరణేనవిభావితమ్ | వాచయేద్ధనికస్యార్థందండతేనంబత త్తతః || ౫౧ || అపహ్నవేధవర్ణస్యదే
 హీన్య క్తస్యసంసది | అభియోక్తాదిశేష్త్యంకరణంవాన్యమద్దిశేత్ || ౫౨ || అదేశ్యంయశ్చవికలినిర్దిశ్య

ప్రామేణవాఙ్మనీవాప్యభమన్తాదీవాచ్యుతఇతి - దేయేధనేభమణఃస్యవిప్రవేషతైవ్యవహారేణ - కథానవద్యుతి ఆధీనవ్యయమానం
 త్విరితి | మేథాతిథి స్తునిస్సేవ్యయఃసవ్యవహారేణవాసయితవ్యః - అన్యత్కమాచకరణంధనందత్వార్థమివాణిజ్యాదివావవ్యవహారయితవ్యః -
 తమత్సన్నంధనంతస్తాత్తంగ్యక్లియోదిత్యాహ - ఛలాదీని త్రివిధావబృహస్పతిః || ౧౧ || ఛద్వ నాయానిరంభాభామనీయ ఋషిరాజ్యతీఆ
 న్యావృతాదినావృత్య వాచ్యతేతప్రసాపధిః | వారపుత్రపహ్లావృత్వాస్యర్వాచ్యారోపవేళనమ్ | యత్రాధీనవాచ్యతేభాంస్వంబరావ
 రితముచ్యతే | బిభాస్వగృహమానియరాదనాదై ర్విరుచక్రమైః | ఋషికోవాచ్యతేయత్రణలార్కారఃప్రవీణకణం || ౪౯ || యఇతి || యః
 త్రమణః సంప్రతిపన్నమభామధమణాత్ స్వయంవిలాదినాసాధయతి - సస్వీయంధనంసమ్యక్సాధయత్ - అస్తాస్సనివేద్య కిమివిలాది
 కంకృతవాసనితసరాజ్ఞానిషేధవ్యః || ౫౦ || అభంఇతి || నామమన్తైభారయామిదిధనవిషయేఅపహ్నవానంఅభమణంకరణేనలేభ్యసాక్షిది
 త్యాదినాప్రతిపాదితమభాము త్రమణఃస్వరాజాప్రదాపయేత్ పదంబతేశంబ - అపహ్నవేరుద్ధిగుణమివివక్ష్యమాణ వశభాగదందాన్మున్యన
 మపిపదంబంపురుషశ్చత్రాదాపయేత్ || ౫౧ || అపహ్నవఇతి || త్రమణఃస్వభనంబహింసకాయాంప్రాద్వివాతేన త్తస్యాభమణఃస్వనాన్తై
 భారయామితిపలాపెసరితభియాత్తథీనదేశ్యంధనప్రమాగదేశవరిసాక్షిణంనిధిశేత్ - ప్రామేణసాక్షిభిరన్త్రీమూర్ధాదిసాధా
 రణమునిగిణయేత్ ప్రాసాత్పునన్యసః - అన్యద్వాకరణంపత్రాది - కథయేత్ || ౫౨ || అదేశ్యమితి || అపదిశ్యేతి || అసంభావ్యఇతి || బ్రూ
 హీతి || అదేశ్యంయత్రదేశఅభమణఃస్వ ఋణగ్రహణకారేపహ్లావస్థానంసంభవతినిదిశ్యచాదెకాదికంనైతన యానిదిశ్యమితి
 శనయతి - యశ్చపూర్వోక్తానర్థాన్తస్యర్థాన్తస్యోక్తా విరుద్ధాన్తావగచ్ఛతి - యశ్చమమస్తాత్పునణఃస్వపలమనేగృహీతమితి నిదిశ్యం
 నిదిశ్యమత్పుత్రహస్తార్థహీతమివివమాదినాయఃపునరచసరతి - యశ్చసమ్యక్ప్రతిజ్ఞాతమభాంకస్తాత్త్వయారాత్రావసాక్షికంపత్ర

మిత్యేనమూర్తిప్రాప్తివాక్సేనపుష్పస్పృశమాధత్తే - యశ్చ సంభాషణా నహానిజానాది దేశేసాక్షిభిస్సహ స్యాన్యం సంభాషతే - యశ్చభాషా
 భాగీకరతాయానితరాముచ్యమానంపాద్వివాక్సేనప్రశ్నంసేచ్ఛేత్ - యశ్చనిజ తేర్ ఉక్తాంశ్చవ్యవహారాశ్చురానాభ్యాన్యన్యభాషానాత్
 సానాంతరంగశ్చేత్ - యశ్చబ్రూహీత్యుక్తేనకించిద్య ౧వీతి - ఉ క్తంసాధ్యంసప్రమాదేత్రతపాదయతి - పూర్వంసాధనం అచరంసాధ్యంతద్యో
 నజానాతి - అసాధనమేవసాధనత్వేననిదేశతి - అసాధ్యమేవమనీశశశ్చంగగతంధనుజ్ఞేయమిత్యాదిసాధ్యత్వేననిదేశతి - సతస్మాత్సా
 భ్యాదధర్మాధ్యయతే ౫౩ ౫౪ ౫౫ ౫౬ సాక్షిణస్సంతితి సాక్షిణోమనుష్యంతభిక్తుక్త్యాతాన్ని ర్దిశేత్తుక్త్యానూనిర్దిశతి - తంత్రా
 ర్వోక్తభిఃకరణైఃకర్తృభిః ప్రాప్తివాక్సేనపరాచితంకథయేత్ - జ్ఞాతారస్సంతమేత్తుక్తేన్వితివాచకః అత్రభాంధసమికారస్య పూర్వరూప
 త్వం ౫౭ అభియోక్తేతి యోగీశ్వరాజస్థానేనివేద్యభాషాయాంసబ్రూయాత్తదాచిదుగురవావేషయానిధ్యోలఘునివిషయేదండ్యశ్చభర్త
 తఃస్యాత్ - ప్రత్యర్థిపునర్యది తత్ప్రత్యయమభ్యేనబ్రూయ్యాత్తదాధర్మకవితపరాచితస్సాన్వత్ - నతుభలేన ౫౮ ౫౯ యశ్చితి యశ్చప్రత్యర్థి
 యత్పరిమాణభనమపనయతి - అధీనాయత్పరిమాణభనేమిత్యావదతి - తావథామికౌ అపమృతమిథ్యోక్తభనాద్విగుణంబండరూపం
 దావనియా - అథమజ్ఞానితవనాత్ - జ్ఞానపూర్వావత్తునమిథ్యోక్తివిషయమిదం - ప్రమాదాదిసాపలాపమిత్యానిమిగా పశ్చాదేద్విగు
 ణమితకతవశమభాగంబహ్యుతి ౫౯ పృష్టశ్చితి భనార్థినూతమదేనపరాచితపుషపకవకంకృతావ్యసః ప్రాప్తివాక్సేన పుష్పస్పృశయవాన
 భారయామిత్యవశమృపానూధవతి - తదాన్యతత్యధికృతప్రాప్తిసమక్షంత్యవరైస్సాక్షిభిః క్రదావరా అన్యూనానూపాంతైరధిగతావి

వహ్ను లేవయః | యశ్చాధరోత్తరానధాగవిగీతాన్నావబుధ్యతే | ౫౩ | అపదిశ్యాపదేత్యంవపునర్యస్తస్వ
 పధావతి | సమ్యక్ప్రణిహితంచార్థంపుష్పస్సన్నాభినందతి | ౫౪ | అసంభావ్యేసాక్షిభిశ్చదేశేసంభాషతేమి
 థః | నిరుద్యమానంప్రశ్నంవనేచ్ఛేద్యశ్చాపినిష్ప్రతేత్ | ౫౫ || బ్రూహీత్యు కత్సన బ్రూ యాదు క్తంవనవి
 భావయేత్ | నవపూర్వాపరంవిద్యాత్తద్దగ్ధాత్సహియతే | ౫౬ | సాక్షిణస్సంతిమేత్తుక్త్యాన్విదిశేత్తుక్తో
 దిశేన్నయః | ధర్మస్థఃకారణైరేతైహీనంతమపినిర్దిశేత్ | ౫౭ | అభియోక్తానచేద్బ్రూయాద్భుధ్యోదండ్య
 శ్చధర్మతః | నచేత్ప్రత్యయేత్ ప్ర బ్రూ యాధర్మంప్రతిపరాచితః | ౫౮ | యోయావన్నిహ్నువీతార్థంమిత్యా
 యావతివావదేత్ | తాన్యపేణమ్యాధర్మజ్ఞాదాప్యోతద్విగుణందమమ్ | ౫౯ | పృష్టావవ్యయమాన ముక్తతావ
 స్థోధనైపిణా | త్యవరైస్సాక్షిభిర్భావ్యోన్యవబ్రాహ్మణసన్నిధౌ | ౬౦ | యాదృశాధనిభిఃకార్యావ్యవహారే
 శ్చసాక్షిణః | తాదృశాసంప్రవర్త్యమియథావావ్యమృతంవతే | ౬౧ | గృహిణఃపులిహోమాలాత్మక్రవి
 ట్చాద్రయోనయః | అధ్యకాస్సాత్మ్యమర్హంతినయేకేవిదనావది | ౬౨ | అస్తాస్సర్వేమువర్ణేముకార్యాః
 కాశ్యేషుసాక్షిణః | సర్వధర్మవిదోలుత్థావికరితాంస్తువర్ణయేత్ || ౬౩ || నార్థ సంబంధినోనాప్తానసహాయా
 నవైరిణః | నదృష్టదోషాక ర్తవ్యానవ్యాధ్యాన్తనదూషితాః | ౬౪ | నసాక్షీన్యవతిఃకార్యోనకారుకమశ్శిలనా |

భావనీయః | ౬౦ | యాదృశాశ్చితి భనిభిరు త్తమజ్ఞాదిభిః ఋణావాదాదివ్యవహారేణయథావిధానసాక్షిణః కరణవ్యాకరణావిధానాదివ్యాప్తి
 మి - యథాచతైరపివ క్తవ్యంతమపిప్రకారంబహ్యుతి | ౬౧ | గృహిణశ్చితి కృతదారపరిగ్రహఃపుత్రవంతఃకర్తవ్యజ్ఞాత్మత్రియవైశ్యశూద్ర
 జాతీయః - అధీనిదిష్టాస్సంతఃసాక్షిత్వయాగ్యాభవంతి - తేహికృతపరికరపుత్రభయోత్ కర్తవ్యవానినావిరోధాచ్చ నాన్యభావదంతి -
 సతుయేకైవిత్ ఋణాదానాదివ్యవహారేణసాక్షిణస్సన్వయః ఆచదితువాగ్దండపాదుష్య స్త్రీసంగ్రహజాదిషూ క్తవ్యితిత్తాస్సాక్షిణభవంతి |
 ౬౨ | అస్తాశ్చితి క్షత్రవిట్యుద్రయోనయశ్చితి క్తత్వాత్తతోబ్రాహ్మణపరిగ్రహభాగంసర్వమువర్ణేణుభిక్తుభిధానంసర్వవర్ణేమనుభ్యేయ
 థాథావావకతాదినః - సహభాగజ్ఞానూత్తరసహితాఃతేసాక్షిణఃక ర్తవ్యాఃఉ క్తవిరతాంశ్చవజ్జయేత్ | ౬౩ | నాథాసంబంధినిశ్చితి
 ఋణాద్యభాగసంబంధి నూధమజ్ఞానాద్యాః - అస్తానిమిత్రాణి - సహాయా ప్రత్యరిచారకాః - శత్రవఃస్థానాంతరావగతకౌటసాక్ష్యాః - రోగపీడి
 తా - మహాపాతకాదిదూషితాః - సాక్షిణోనక ర్తవ్యాః - లోభచాగద్వేషస్త్రోత్రంకాదీనామన్యభాభిధానహేతునాం సంభవత్ | ౬౪ |
 నసాక్షిణః ప్రభుత్వాత్సాక్షిభిమేణప్రస్తుమయాగ్యత్వాత్సరాజాసాక్షికార్యః - కారుఃసూపకారాదిఃకుశిల వానటాదిఃకయాస్సన్వికర్త
 వ్యగ్రత్వాత్ ప్రాయోగభలభవత్వాచ్చాసాక్షిత్వం - క్రోధియాపృథ్వయనాగ్నిమూత్రకమణవ్య గ్రతయోనసాక్షి - లింగస్థోబ్రహ్మచారి -
 సంగనిగారఃపరిప్రాణకః - తయారపిస్సకమణవ్యగ్రత్వాత్బ్రహ్మనిష్ఠత్వాచ్చాసాక్షిత్వం - క్రోధియగ్రహణాభ్యయనాగ్నిమూత్రాదివ్య

క్షేతరబ్రాహ్మణస్యానిషేధః॥౬౫॥ నాధ్యధీనభిః॥ అధ్యధీనాభ్యంతరపరంత్రోగభావాసోనవ క్రవ్యోవిహితకమత్యాగాల్లక్షవిగహా
 తఃపరస్యః క్రూరకమానవోరోనాపితస్మరభివత్సమాతత్వార్ - వికమాకృత్ నిషేధకమాకారః - వితేమంతాగద్వేమదిసంభవార్ - సప్త
 ధ్ధః ప్రాయోగస్మృతిశ్చంకసంభవార్ - సబాలప్రాప్తవ్యవహరత్వార్ - నైకోవిహిత ప్రవాసశంకయాతస్యత్రవ్యవరైరితివిధానార్ - అ
 భావప్రతిషేధనిష్ఠాకస్యాంచితవస్థాయాంబద్ధయారభ్యనుజ్ఞానాభాంనిషేధవచనం - అస్త్యుచాంబాలాదికమానభిజ్ఞాతత్వార్ - వికలేం
 ద్రియఉచలభిజ్ఞైకల్యూత్ ససాక్షీకార్యః॥౬౬॥ నారణభిః॥అతోబంధువిహాదిహ - మత్తోమద్యాదిహ - ఉత్తరక్షత్కేత్రచ ధూతావేశాది
 నా - యుధాపిపాసాదిహాపీడితః - శ్రమాతకఃవత్సగమనాదిహాభిస్మః - కామాతకః - ఉత్పన్నక్రోధః - చోరకృ - ససాక్షీకార్యభిసంభవ
 త్రసంబధ్యతే - తత్రాతాదిరుద్భిజ్ఞైకల్యూత్ - చోరస్తవధామికత్వార్॥౬౭॥ స్త్రీణామితి॥ స్త్రీణామస్యావ్యవహారే ఋణాదా
 నాదాస్త్రీయస్సాక్షీభ్యభవంతి - ద్విజానాంబ్రాహ్మణైరియవిశాంసద్భూతాసజాతీయఃసాక్షీణఃస్యః - వివంశాదాస్సభవఃశూద్రాణాం -
 చాండాలాదీనాంచాండాలాదయః సాక్షీణోభవేయః - వికల్పసజాతీయసాక్ష్యభిభాసము క్తలక్షణసజాతీయసాక్ష్య సంభవేవిజాతీయాఅ
 పిసాక్షీణోభవంతి - అతవివయాభవల్పస్య॥౬౮॥ యథాజాతీయథావగంసవేససర్వమవాస్తృతాః॥ ౬౯॥
 అనుభావీతి॥ గృహభ్యంతరే అరణ్యాదౌవాచోరాది కృతోపద్రవేదేహువాచసూతవాతతాయ్యాదికృతయఃకర్షిత్ ఉచలభ్యతేసచాదిసూరవ
 సాక్షీభవంతి - సతుఋణాదానాదివచ క్తలక్షణవేతః - తదేవోదాహరణార్ స్పష్టయతి॥ ౬౯॥ స్త్రీయావీతి॥ అంతర్వేదాదాత్రకసాక్ష్య

నశ్రోత్రియోనలింగస్థానపంగేభ్యోవినిర్గతః॥ ౬౫॥ నాధ్యధీనోనవ క్రవ్యోనవదన్యర్పవికర్తకృత్ । నవద్ధోనశి
 శురైర్నైకోనాంత్యోనవికలేంద్రియః॥ ౬౬॥ నారోనమత్తోనోన్ద్రోనయుత్తృష్టోపపీడితః । నశ్రమానోనకా
 మాద్ధోనక్రుద్ధోనాపితస్మరః॥ ౬౭॥ స్త్రీణాంసాక్ష్యంస్త్రీయామిరుద్భిజ్ఞానాంసద్భూతాద్విజాః । శూద్రా
 శ్చసంతశ్శూద్రాణామంత్యానామంత్యయోనయః॥ ౬౮॥ అనుభావీతుయఃకర్షితుర్యాత్సాక్ష్యంవివాది
 నామ్ । అంతర్వేద్యన్యరణ్యేవాశరీరస్యాపిచాత్యయే॥ ౬౯॥ స్త్రీయావ్యసంభవేకార్యంబాలేనస్థవిరేణవా
 శిష్టేణబంధునావాపిదాసేనభృతకేనవా । ౭౦॥ బాలవృద్ధాతురాణాంవసాత్యేముపదతాంమృషా । జానీ
 యాదస్థిరాంవాచముత్పక్తమనసాంతథా॥౭౧॥ సాహసేమువసర్వేముస్తేయసంగ్రహణేమువ । వాగ్దండయో
 శ్చపారుష్యేనపరీతేతసాక్షిణః॥ ౭౨॥ బహుత్వంపరిగృహ్ణీయాత్సాక్షిదైవ్యధేనరాధిపః । సమేముతుగుణో
 త్కృష్టాగుణదైవ్యధేద్విజోత్రమాన్॥ ౭౩॥ సమక్షదర్శనాత్సాక్ష్యంప్రవణాప్తేచసేనధ్యతి । తత్రసత్యం
 బ్రువన్సాక్షీధర్మాభ్యాంసహాయతే॥ ౭౪॥ సాక్షీదృష్టత్రుతాదన్యద్విబ్రువన్నార్యసంసది । అవాఙ్మర
 కమభ్యేతిప్రేత్యస్వగ్గాఙ్గపీయతే॥ ౭౫॥ యత్రావిబద్ధోపియేతశ్శ్రేణుయాద్వాపికించన । పృష్టప్రత్రాపిత
 ద్భూయాద్భూధాదృష్టంయథాశ్రుతమ్॥ ౭౬॥ ఏకొలుబ్ధస్తుసాక్షీస్యాద్భూహ్వయశ్శుచ్యోపినస్త్రీయః । స్త్రీబు

భావేసతిస్త్రీబాలవృద్ధకన్యబంధుదానకమాకరా అపిసాక్షీణస్యైః - సస్యధీరబుద్ధిత్యాదిహాబాలాదీనాంకరమచ్చత్రాపిసాక్షీత్వమిశ్యత్రా
 హ॥౭౦॥ బాలవృద్ధేతి॥ బాలవృద్ధవ్యాధిభానాంఉచల్లతమనసాంవసాత్యేఅస్మరంతవసతాంఅస్థిరావాగ్భవతి - అతస్తామనుమానేనజానీయార్ -
 యథోక్తంవాగ్భిర్విభావయేల్లింగైరితి॥౭౧॥ సాహసేష్యితి॥ గృహదాహాదిహసాహసేష్యచార్యస్త్రీసంగ్రహణేవాగ్దండచారుష్యకృహిణఇ
 త్యుక్తసాక్షీచరితానకార్యా - స్త్రీయావ్యసంభవేకార్యమిశ్యనైవ్యవాయముదాహరణప్రచంచః॥౭౨॥ బహుత్వమితి॥ సాక్షీణాంపరస్ప
 రవిరుద్ధానాంబహువిర్యకృతంతదవనిగంయోభావేనసాహగృహ్ణీయార్ - సమేముతురుద్ధాధానిభావముగుణవరఃప్రమాణీపర్యార్ -
 గుణవతామేవవిశ్రుతపత్రాద్విజోత్రమాన్ - ద్విజేమయేఉత్రమాఃత్రీయావంతభిర్యథాన్ - అతవివల్పచాస్మతిః॥ ౭౩॥ గుణిదైవ్యధేత్రీయాంయ
 త్రాభిః - గోవిందరాజస్తుగుణతాంవిశ్రుతపత్రాద్విజోత్రమాన్బ్రాహ్మణాప్రమాణీపర్యాదిత్యాహ॥ ౭౪॥ సమక్షేతి॥ చక్షుర్ధృష్ట్యాసాత్యే
 ద్భకానాత్త్రత్రగ్రాహ్యత్రవణాత్ సాక్ష్యంసేధ్యతి - తత్రసాక్షీసత్యంవదకథమాభ్యాంభ్యాంసముచ్యతే - సత్యవచనేకథమాంశుత్రైః -
 దండధావేధ - హస్తభావార్॥ ౭౫॥ సాక్షీతి॥ సాక్షీదృష్టత్రుతాదన్యద్భూతంసాధు సభాయాంవదన్ అథోముఖోనరకం గచ్ఛతిపరలోకేచక
 మాంతరజన్యస్వగ్రహూపలాదానేనపాపేనహియతే॥౭౬॥ యత్రేతి॥ త్వమన్విత్విషయేసాక్షీభవభివ్యవస్థకృతోపి యత్కరించిత్ఋణా
 దానాదికశ్యతివాక్పాదుమృదికంకృణోంతత్రాపిసాక్షీసపృష్టస్వయథోపబంధంకథయేత్ - అయంత్యకృతసాక్షీ సాహసేనమనుమోక్షః -
 అస్యై॥ గ్రామశ్చప్రాధివాకశ్చరాజానేత్యాదిహానారదాదిభిఃమద్విధ్యముక్తం॥౭౭॥ఏకభిః॥ఏకొలుబ్ధిభ్యత్రాకారప్రక్షేపఃప్రక్షేపః

వికోపిసాక్షిభాదీరహితస్యైవ - ఆకలివన్యశః॥ ౧౯ ॥ శుచిత్రియశ్చభవన్జ్ఞానాక్షియత్రానుభూతవాక్ । ప్రమాదమేకోపిభవేత్ సాహ
 సేమవిశేషతః । మథాభిగోవిందరాజాధ్యాంవికోలుభ్యస్తస్వాక్షిస్వాదితపతంతవ్యాఖ్యాతంచలోభాత్తక వికాసాక్షివభవతి - వికంచాను
 భ్యోనుదవాశస్యాంబివస్థాయామేకోపిభవతితి - (స్త్రీ)యఃపునరాత్మభావాదియత్రాబహుస్యైవభిరబుద్ధిర్వాత్ ఋణాదానాదై స్త్రీశ
 ర్యాలోచితవ్యవహారేసాక్షిస్వభవంతిఆసర్యాలోచితేరుస్తేయవాగ్దండపారుష్యదా (స్త్రీ)యాశ్యసంభవేకార్యమితి సాక్షిత్వము క్తం -
 ఆస్యేవదేవేస్తేమాదిదోష్టైఃభ్యాస్త్రీశేపిపర్యాలోచితవ్యవహారేసాక్షిణాసస్యః॥ ౨౦ ॥ స్వభావేనేతి॥ యస్మాక్షిణోభయోదివ్యతిరేకేనస్వ
 భావాద్యమ్భ్యయమితద్వ్యవహారనిగ్ధాయోభవం గ్రాహ్యం - యోపునఃస్వాభావికాదస్యో మతోపికారణాత్ వదంతితద్ధమవిషయేని
 బృగ్దాజనంతస్య గ్రాహ్యం॥ ౨౦ ॥ సభాంతరితి ॥ సభామధ్యంసాక్షిణస్యం ప్రాప్తా ఆధిశ్రత్యధిశసమయంరాజాధిక్యతోబ్రాహ్మణఃప్రి
 యా త్తంతరయోవక్యమగ్రాహకారణపుచ్చేత్॥ ౨౧ ॥ యద్భవగూరితి॥ యద్భవగూరధిశ్రత్యధిశసూరసమూః పరస్పరమస్తికాకార్య
 చేష్టితంబానిధతత్వవశంసత్యేనకథయత - యతోయమైకమగ్రసాక్షిత్వం ॥ ౨౦ ॥ సత్యమితి॥ సాక్షిసాక్ష్యేకమణిసత్యంవదత్ సకాక్ష
 త్కృష్టోబ్రాహ్మణోకాప్రాప్తోతిపుష్కలాక్ - ఇహలోకేమచామ్యత్కృష్టంభూతింలభతి - యస్మాదేమసత్యాత్మికావాక్ చతుర్ము

ధేరస్థిత్యాత్మదోషైశ్చాన్యేపియేవృతాః ॥ ౨౨ ॥ స్వభావేనైవయద్యామ్యుస్తగ్ధామ్యాంవ్యావహారికమ్
 అతోయదస్యద్విబ్రూయధామాగ్ధంతదపార్థకమ్॥ ౨౩ ॥ సభాంతస్సాక్షిణఃప్రాప్తాన్తద్ధిప్రత్యర్థిసన్ని
 ధా । ప్రాప్తీవాకోనుయంజీతవిధినానేనపాంచ్యయన్॥ ౨౪ ॥ యద్భవగూరసయోర్వేద్యతావేద్యస్తికే
 ష్టితంమిథః । తద్భూతసర్వంసత్యేనయమైకంహ్యత్రసాక్షితా ॥ ౨౫ ॥ సత్యంసాక్ష్యేబ్రువన్సాక్షిలోకా
 నాప్తోతిపుష్కలాక్ । భిహంచానుత్తమాంక్షీర్తింబాగేహబ్రహ్మపూజతా॥ ౨౬ ॥ సాక్ష్యేనృతంవదత్పా
 తైర్భధ్యతేవారుణైర్భృశమ్ । వివశత్యతమాకాతీస్తస్మాత్సాక్ష్యంవదేద్యతమ్॥ ౨౭ ॥ సత్యేనపూయతేసాక్షి
 భర్తస్సత్యేనవర్ధతే । తస్మాత్సత్యంహివత్త్యంసర్వకర్మేషుసాక్షిభిః॥ ౨౮ ॥ అత్యైవహ్యత్తనస్సాక్షిగతిరాత్మా
 తభాత్తనః । మావమంఘాఃస్వయాత్మానంపుణాంసాక్షిణముత్తమమ్॥ ౨౯ ॥ మన్యంతేవైపావత్యతోనకశ్చిత్ప్ర
 త్యతితినః । తాంస్తుదేవాఃప్రవశ్యంతిస్వస్వైవవాంతరపూరుషః॥ ౩౦ ॥ దౌర్బాగ్నిమిరాపోహృదయందంబ్రా
 రాగ్నియమానియాః । రాత్రిస్సంధ్యేవధర్మశ్చవృత్తజ్ఞాస్సర్వపహి-నామ్॥ ౩౧ ॥ దేవబ్రాహ్మణసాన్నిధ్యే
 సాక్ష్యంపుచ్చేత్తుతంద్విజాక । ఉదబ్దుభాప్రాబ్దుభాన్వాపూర్వాహ్నేవైశునిశ్శుచీమ్॥ ౩౨ ॥ బ్రూహీ
 తి బ్రాహ్మణంపుచ్చేత్సత్యంబ్రూహీతిపార్థివమ్॥ గోవీజకాంవనైరైవశ్యంపూత్రంసరైవస్తుపాతకైః॥
 ౩౩ ॥ బ్రహ్మఘ్నాయోస్తృతాలోకాయోవస్త్రీచాలభూతినః । మిత్రద్రుహఃకృతఘ్నస్యతేతేస్యబ్రువన్తోమ్య

వేకపూజితా॥ ౩౪ ॥ సాక్ష్యేతి॥ యస్మాక్షిమృతవాక్కథయన్వరుణసంబంధిభిఃపాతైఃసహకర్ణభిఃబలోదరేణపరతంత్రీకృతఃకరం
 విన్నానియావత్ । అత్యధంపీద్యతే - తస్మాత్సాక్ష్యేసత్యంబ్రూయాత్॥ ౩౫ ॥ సత్యేనేతి॥ యస్మాత్సత్యేనపూర్వాజితాదశిసాహారేసాక్షి
 ముచ్యతే - భవన్సాస్యసత్యసత్యాభిధానేనబుద్ధిమేతి - తస్మాత్సవన్వరణవిషయేసాక్షిభిస్సత్యంవత్తవ్యం॥ ౩౬ ॥ అత్యేనేతి॥ యస్మాత్ శుభా
 శుభకమగ్రపరిష్టా అత్యేవాత్మనఃకరణంతస్మాదేవంస్వయాత్మాసంసరాణాంమథ్యాదుత్తమంసాక్షిణంపుచ్చేత్తానైనావజ్ఞానీః॥ ౩౭ ॥ మ
 న్యంతేతి॥ పాపకారిణ ఏవమన్యంతే అస్మాదభవన్వ్రపుత్తానకశ్చిత్సత్యతీతి - తాన్మనఃవక్యమాదాదేవాఃపశ్యంతి - స్వస్యాంతరపు
 రుషఃపశ్యంతి॥ ౩౮ ॥ ద్వారేతి॥ బృహ్లోకపుధివీజలబృహదయస్థజీవచంద్రాదిత్యాగ్నియమచాయరాత్రిసంధ్యాద్వయభయూఃసహకారే
 ణాంపూజాభవధవన్జ్ఞానిదివాదినాంచాధిష్టాదేవతాస్తిపావకరేరిత్యేకత్రావస్థాపితాతత్వవశంబానాతితిఆగమప్రామాన్యద్వైచావదక
 సంరదంగీకృత్యేదముక్తం॥ ౩౯ ॥ దేవబ్రాహ్మణేతి॥ ప్రతిమాదేవతా బ్రాహ్మణసన్నిధానేశుచీద్విజాతప్రభృతికా ప్రాబ్దుభానుదబ్దుభాన్వా
 శ్యయంత్రయతఃప్రాప్తివాకఃపూర్వాకాశ్చేకాలయభారత్యంసాక్ష్యంపుచ్చేత్ ॥ ౪౦ ॥ బ్రూహీతి॥ బ్రూహీత్యేవంశబ్దముచ్చార్యబ్రాహ్మణం
 పుచ్చేత్ - సత్యంబ్రూహీతిపాధిశంక్షాత్రియంపుచ్చేత్ - గోవీజసువరాహాహరేయత్పాపంరద్ధవతోసృతాభిధానేస్వాదిత్యేవంవైశ్యంపూ
 త్రంపునఃసత్తేవవక్యమాగపాతైఃసంబధ్యయదిమృతావదసీతిపుచ్చేత్ ॥ ౪౧ ॥ బ్రహ్మఘ్న ఇతి॥ బ్రాహ్మణహస్తః (స్త్రీ)మూతిసూచాలభూతిన
 శ్చయేనరకాదిలోకాఃఋషిభిఃస్తృతాః - యేనమిత్రద్రోహాదికారిణః - యేనోపకర్షణకరకారిణః - తేకమథ్యావదతోభవేయన్॥

౮౯|| జన్మప్రభృతిః || శాశ్వతాధారయత్త్వయాజన్మతరభ్యుత్థింశ్చుక్త్యంత్యంతం - తత్సవంత్సదీయంకుక్కురాదికంసంత్రామలి-య
 తిత్వమసత్వంబ్రవీషి౯౦|| ఏకోహమితి || శాశ్వత ఏకపివాహమస్తిజీవాత్తక ఇతియదాత్మానంకుస్యసేమైవంమంసాః - యస్తా దేవసాహ
 నాంపుణ్యానాంవ ద్రష్టు- మనవాన్తునిస్సరకజ్జః - తవహృదయేపరమాత్మానిక్తమవసీతః - తథాచ క్రుతిః- ద్వాసుచకా-సయవాసభా
 యాసమాసంబృహంపరిషస్వజాతె - తయారేకపిశ్చలంసాద్భవ్యత్త్వశ్చన్నస్యైవచాకశిరి౯౧|| యమఇతి || సవక-సంయమనాద్యమః
 పరమాత్మావై వస్వత ఇతివంద భారిత్యాత్ దేవవాదేవఃయ ప్రవైచమృదిత్యతిలేనసహాయభావకభసేనయదితవావివాదీయదాత్వత్వనా
 గతమసావస్వజ్ఞానాతిత్వం చాస్యభావభయనితదాంతర్యామినాసహవిశ్రుతిప త్రిస్యాత్ ఏవంచాత్రసత్వాభిధానేనైవనిష్ఠాచః కృతకృత్యో
 నిపాచనిహారకాభంగమాగంగామాచమరుత్మేత్రంయోసీః - మనూక్తమేవాత్రగంగామరు త్మేత్రయోసామ్యంమత్స పృథరాణివాస్తేనస్సు
 తీకృతం||౯౧|| మరుత్మేత్రసమాగంగాయత్రతత్రావగామితేతి | మేధాభిగోవిందరాజౌవివస్వతఃపుత్రోయాయమాదక్షిణదిక్పలిలోకతః
 కణ-గోవరీభూతత్వాత్ రవహృదయేపరిస్ఫురతి - తేనసహాయదితవధమ-కారిత్వా ద్వివాదోనా స్తితదామాగంగామామరుత్మేత్రంయో
 సీరితివాచయేతి౯౨|| సగ్న ఇతి|| యోసామ్యంఅసత్వంవదేత్ ససగ్నః- కృతముండనచరిభావోంభఃకచ-రేణోపలీతఃఖియేభి-శత్రుమలం
 గచ్ఛేత్||౯౩|| అచాగితి|| యోధమ-నిశ్చయనిమి త్తంపుష్పస్థకఅసత్వంబ్రాయో- సహపవాకఅధోముఖామహంభ-కారేయోనరక స్తంక

మా ౮౯|| జన్మప్రభృతియత్కించిత్పుణ్యంభద్రత్వయాకృతమ్|| తత్రేపర్వంశునోగచ్ఛేద్యది బ్రూయాత్ప్రవ
 మన్యథా|| ౯౦ || ఏకోహమస్తిత్వాత్మానంయత్త్వంకల్యాణమన్యసే || నిత్యంస్థిత సేహృద్యేషపుణ్యపాపే
 షీతామునిః || ౯౧ || యమోవై వస్వతోదేవోయ ప్రవైష్ట్యుదిస్థితః | తేనచేదవివాద సేమాగంగామామరు
 రూగముః || ౯౨ || సగ్నోముండకపాలేనభిత్వాధీ-తమత్విపాసితః | అంధశ్చత్రు మలంగచ్ఛేద్యస్సాత్మ్యమ
 నృతంవదేత్ || ౯౩ || అవాకశిరాస్తమస్యంధేకిల్పిషీనరకంవ్రజేత్ | యఃప్రశ్నంవితథంబ్రూయాత్పుష్ప
 స్థక-ధర్మనిశ్చయే || ౯౪ || అంధోమత్స్యానివాశ్చాతిపనరకంబుకై స్సహ | యోభాషతేర్థవైకల్పమనత్య
 తుంసభాంగతః || ౯౫ || యప్యవిద్వాహిషదతఃత్మేత్రజ్ఞోనాభిశంకతే | తస్మాన్న దేవాఃత్రేయాంసంలూ
 కేన్యంపుగుషంవిదుః || ౯౬ || యావతోబాంధవాన్యస్త్రిహంతిసాత్మ్యేనృతంవదత్ | తావత్సంఖ్యయా
 తస్మిన్కృత్యమసామ్యానుపూర్వతః || ౯౭ || పంచవత్సన్య తేహంబిదతహంతిగవాన్యతే | తతమశ్వాన్యతేహంబిస
 హంప్రంపురుషాన్యతే || ౯౮ || హంతిజాతానవాతాంశ్చహిరణ్యాన్యతంవదత్ | సర్వంభూవ్యన్యతేహంబి
 మాస్త్రభూవ్యన్యతంవదీ || ౯౯ || అపుభూమివదిత్యాహుఃస్త్రీణాంభోగేవ మైథునే | అజ్ఞేమవై వరత్నేము
 సర్వేవ్యత్తమయేమువ || ౧౦౦ || ఏతాదోమానవేత్వత్వంసర్వానన్యతభాషణే | యథాశ్రుతంయథాదృష్టం
 సర్వమేవాంజసావద || ౧౦౧ || గోరక్షకాన్వాణిజకాంస్తథాకారుమశీలవాః | ప్రేష్యాన్వాధ్వికాంతైచ

న్యతి౯౦|| అంధఇతి|| యస్యధాం ప్రాచ్యతత్త్వాత్సామ్యాయభావసామ్యప్రాయం అనుపలభ్యుతోచాదిమఖలేశేనకథయతిససరోంధ
 ఇవసకంటకాకమత్స్యాత్భవయతిసుఖమిద్ధాప్రకృత్యోమఖమేవమహల్ల భతే || ౯౧|| యస్యేతి|| యస్యవదతఃసవకజ్ఞోంకర్యామి
 తిమయంసత్వంవదమ్యతాన్యకమితిసశంకేతతిమసత్వమేవాయంవదతినిరీశంకఃసంపద్యతేస్తాదన్యం ప్రత స్తతరంపురుషందేవాసజా
 నంతి౯౨|| యావతఇతి|| యస్మిం ప్రధానిమి తేసామ్యేయవృంభ్యాకాశపుత్రాదిబాంధవాన్సరకేయోజయతితర్కంభ్యాకాశ క్రమేణప
 రిగణసయామయోవ్యయానాకసాధోపుణు - అథవాయావతో బాంధవాన్యస్త్రిహంతియావతాంబాంధవానాంహసనఫలం ప్రాప్నోతి-
 తావత్సంభ్యాకాశపుణుచక్షుష్యయేశ్యవృతనిదాభామిదం||౯౩|| చంచేతి|| చక్రవిషయేన్యతేచంచబాంధవాన్సరకేయోజయతి చంచా
 నాంబాంధవానాంహసనఫలంప్రాప్నోతి-ఏవంవదగోవిషయేసంభ్యాగౌరవంచేదంప్రాయశ్చ తగౌరవాభంగం|| ౯౪|| హంతితి|| హిరణ్యాభే-
 అన్యతంవదత్జాతాకలవాతాంశ్చపుత్రప్రభృతేనరకేయోజయతిఏవంహసనఫలం ప్రాప్నోతి - భూమివిషయేచాన్యతంవదత్సవకప్రా
 ణినాంహసనఫలంప్రాప్నోతి - తస్మాత్ భూమివిషయేచాన్యతంమావదిరివిమృశ్యభావం - వైచార్యాదిమఅన్యతంవదత్భూమివిషయేచాహ
 న౯౫|| ఆప్నోతి|| తటాకమాపగ్రాహ్యాదకవిషయే అన్యతేస్త్రీణాంవమైథునాభ్యావభోగవిషయే అజ్ఞేమవరత్నేముక్తాదిమ పాపానిమ
 యేమవై చూర్యాదిమఅన్యతేభూమివిషయేచాహ||౧౦౦|| ఏతానితి || ఏతాన్ అసత్వభావవిదోహసభిగమ్యదృష్టశ్రుతానతిక్రమేణసవకమ
 నాంజసాత త్వతోబ్రూహి ||౧౦౧|| గోరక్షకానితి|| గోరక్షగణీదినావాణిజ్యజ్ఞీవిసఃసూచకారాదికారుకమణీదినః వాసకమణీదినః

ప్రతిపక్షాభిమానాత్మకాశ్రయకామ్యదశానేనాద్రవ్యే శ్చ శ్చేత్ ॥ ౧౦౨ ॥ తద్వదస్మితి ॥ తదేతత్సాక్ష్యం అన్యథావశానామనుస్మృత
 మేకాగదయాదిసామ్యవహరేష్య స్య భావదాశ్చ స్య గాలోకాన్న భృశ్యతియస్తాద్యదేతస్మిన్ని క్తవశేషేణసత్వాభిధానంతాండేవసంబంధిని
 వాచంవస్యదయావదంతి - క్వచిత్ సదసత్వంవ క్తవ్యమిత్వకతా ॥ ౧౦౩ ॥ శూదేతి ॥ యస్మిన్ వ్యవహరేసత్వాభిధానే సతిశూదనై శ్చ
 త్రియప్రాప్త్యానాంవధిసంపద్యతేతత్రాసత్వంవ క్తవ్యంయస్తాత్ యస్మిన్ విషయేఅసృతంయ క్తత్వాగరక్షణససత్వాద్విషయతే. ఏక
 చ్చప్రమాదభృతాభయవిషయత్వేనత్వత్వంతా భామికాసంధికార సేనాదివిషయే - తథాగౌతమః - నాసృతవదనేదోషేయజ్జీవనంచేత్త
 దధిసన్నుమాసీయసోజీవనమితి - వచ॥శ్లో॥ సజాతు ప్రాప్త్యానంభూత్యో సవశాపాషేష్యవస్థితమితి - మనునై వవత్వయాణత్వాత్ సప్రాప్త్యాన
 వభవప్రతినివావ్యంతగ్రదండత్వాద్రాజ్ఞికభంబిచ్ఛంభవార్ - అత్రవచనేకాప్రాదిక్మేనాభిధానంవధిసామ్యమంగలత్వాత్ ॥ ౧౦౪ ॥ వా
 క్యతే స్మితి ॥ సేనాదీణాంసృతాభిధాయినావాన్దవతాత్వే శ్చురుభిఃసర స్వతీయజేరణ - తస్మాన్సృతాభిధానజనితపాపస్యప్రకృష్టాంశుద్ధిం
 మవాహాః - సాక్షివిచూత్వానేమంచేదం - సత్వేకనై వ్యసాక్షిణికవింజలన్యాయేనవరుక్రయం - యద్యపివాగ్దేవతాశేవరావాకశబ్దేనై
 వదేవతాత్వంసరస్వతీకదేన - విధిశబ్దస్యమంత్రత్వేభావఃసాధితిన్యాయా త్తథాపి ॥ శ్రు॥ వాగై వ్యసరస్వతీతి శ్రుతేర్వాక్ సరస్వత్యోరే
 తాభావాత్సరస్వతీమిక్కుచసంహరః - అత్రప్రకరణజేదం ప్రాయశ్చిత్తాభిధానంలాఘవాదాం - తత్రక్రియమాదేహాద్రవిటక్షత్రియప్రా

వవిప్రాకశూద్రవదాచరేత్ ॥ ౧౦౨ ॥ తద్వదాధర్మతోర్థేముజానన్మవ్యన్యధానరః ॥ నస్వర్గాచ్చ వ్యవతే
 లోకాద్దైవీంవావంవదంతితామ్ ॥ ౧౦౩ ॥ శూద్రపిటక్షత్రివిప్రాణాంయత్రరోకాభవేద్వధః ॥ తత్రవక్త
 వ్యమసృతంతద్ధిసత్వాద్విషయతే ॥ ౧౦౪ ॥ వాగై వత్వే శ్చురుభిర్యజేరం ప్రేసరస్వతీమ్ ॥ అన్యతస్త్రినస
 ప్రస్యకుర్వాణానిష్కృతింపరామ్ ॥ ౧౦౫ ॥ కూశ్మాండై ర్వాపిహమయాద్భృతమగ్నోయథావిధి ॥ ఉది
 త్యృచావావారుణ్యాత్వృతేనాజ్ఞేవతేనవా ॥ ౧౦౬ ॥ త్రిపతౌదబ్రువన్ సాక్ష్యమృణాదిమునరోగదః ॥ తద్యణం
 ప్రాప్నుయాత్సర్వందశబంధంససర్వతః ॥ ౧౦౭ ॥ యస్యధృశ్యేతసప్రాహాదు క్తవాక్యస్యసాక్షిణః ॥ రోగోగ్ని
 జ్ఞానాతిమరణమృణండాప్యోదమంశసః ॥ ౧౦౮ ॥ ఆసాక్షి కేమత్వస్థైరేమమిథోవివదమానయోః ॥ అవిందంప్ర
 ద్వతస్సత్వంతవభేనాపిలంభయేత్ ॥ ౧౦౯ ॥ మహర్షిభిశ్చదైవైశ్చకార్యార్థంవథాఃశృతాః ॥ వసిష్ఠశ్చాపిశ
 వభంశేపేషై యవనేనృపే ॥ ౧౧౦ ॥ నవృథాశ్చభంకుర్యాత్సృష్టేవ్యధైరవరోముధః ॥ వృథాహిశవభంకుర్యన్
 ప్రేత్యశేహావనశ్యతి ॥ ౧౧౧ ॥ కామినీముచిచాహేముగపాంభయ్యేతభేంధనే ॥ బ్రాహ్మణాభ్యవవత్తావశ
 వభేనాప్రిపాతకమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ సత్యేనశాపయేద్విప్రంక్షత్రియంవాహనాణ్యుధైః ॥ గోవీజకాంవనైరైవశ్యం

క్షుణ్ణకదవిషయాసృతవాదసతిశ్చపివ క్తవ్యంసాక్ష్యో ॥ ౧౦౫ ॥ కూశ్మాండై రితి ॥ కూశ్మాండమంత్రాయజుర్వేదికాయజ్ఞేవాదేవశేషాదసమిత్యే
 వమాదయఃతైర్త్రంబ్రదేవతాద్వైపురమగ్నోజ్జహమయాత్ యథావిధిభరి సురణాదిత్వాత్వ్యభమేకాదస్యగృహ్యాత్తేన - ఉదత్తమంశరు
 గపాశమిత్యేకయావరుగదేవతాకయా - ఆపోహిష్ఠాభిత్వ్యేనేనవాజ్ఞేవతాశేవజామయాత్ ఘృతమగ్నావిశసవత్రానుషక్తః ॥ ౧౦౬ ॥ త్రి
 పతౌదితి ॥ అవ్యాధితఃసాక్షిణుణాదాసాదివ్యవహరేత్రిపక్షచర్యంతంయది సాక్ష్యంసవదే - తద్వదాశ్చాస్మదంసవశామృణము త్తమణాస్య
 దత్వాత్ - తస్యచసవశాస్యముణస్యదశమంభాగంరాజ్ఞోదండందత్వాత్ ॥ ౧౦౭ ॥ యస్మేతి ॥ యస్యసాక్షిణఃఉ క్తసాక్ష్యస్యసప్రాహాదుభ్యేవాన్
 ధ్యగ్నిదాహసన్ని హతపుత్రాదిజ్ఞాతిమరణానామసర్వతమంభవతి - దైవసూచితమిథ్యాభిదోషత్వా భృణము త్తమణాస్యదండంచరాజ్ఞాదా
 శ్యః ॥ ౧౦౮ ॥ ఆసాక్షి కేమత్వేతి ॥ అవిద్యమా నేమసాక్షి కేమవ్యవహరేమపరస్పరంవివదమానయా ప్రద్వతోబలాదివ్యతిరేకేన సత్వములభమా
 నేప్రాప్తివాశేనవత్వమాదేనశ్చభేనఉన్నయేత్ ॥ ౧౦౯ ॥ మహర్షిభిశ్చేతి ॥ సప్రక్షిభిదేవైశ్చఇంద్రాదిభిఃసంధిగ్ధకార్యనిగదాయా
 భంశశ్చభాః - వసిష్ఠపిలనేనపుత్రశతంభక్షితమితివిశ్వామిత్రేణాత్రుప్తఃస్వపరిశుద్ధయేషియవశాపత్యేనుదామ్నిరాజిశ్చభంశకార
 అనేకాభావాదానాంశవరపికరోత్యభః ॥ ౧౧౦ ॥ నవృథేతి ॥ స్వల్పేషికార్యేనవృథాశ్చభంశుడితకుర్యాత్ - వృథాశ్చభంకుర్యన్
 శరలోతెభిశలోతేవశాంప్రాప్తితి - వృథాశ్చభప్రతిప్రసాదాహూతా ॥ ౧౧౧ ॥ కామినీష్యేతి ॥ బహుభార్యస్యనాన్యామహంకామయే
 త్వమేవమత్ప్రేయసితి - విశంజనీయఃసురతలాభాభాంకామినీవిషయేచాహవిషయేవమయాఅన్యానవోధవ్యేత్యాదౌ - గతాభాంశాసా
 మ్యచహరేన - అగ్నోహగమాభామింధనామ్యచహరే - బ్రాహ్మణరక్షేభామంగీకృతధనాదౌ - వృథాశ్చభేపాపంభవతి ॥ ౧౧౨ ॥ సత్యే

నేతి బ్రాహ్మణం సత్యకర్తౌ చ్యవరేణ శాపయేత్ - క్షత్రియం వా హనాయసం మనునిష్కలం స్యా దిత్యేకం వైశ్యంగోవిజ్ఞానాం చ నానివకుమని
 క్షులూని స్యుః - శూద్రంచ సహాణి మేహత కానిస్సురిత్యేకం శాపయేత్ - తార్యగౌరవలాభువాపేక్షయా ॥ ౧౧౩ ॥ అగ్నిమితి అగ్ని సన్నిభం
 పంచాశత్పలికమష్టం గులమయః పిండం హ ప్రద్యయవిస్య ప్రసహాశ్చ క్షత్రం హ ప్రాదీకం స ప్రపదాని పితామహమ్య క్షుధానా దాహకయేత్ -
 బిబాకాదిరకూతజరచై నం నిమజ్జయేత్ - అశేషేతి క్షత్వతాత్ప్రత్యంతరేణ్దేయా - పుత్రాణాం దారాణాం చ పృథక్ గౌరవి సంస్పృయేత్ ॥
 యమితి ॥ యం ప్రదీప్తోగ్నిసదహతి - అపశ్చయ సూప్తజ్ఞయంతి సచా రిమేవ మహర్తిం ప్రాప్నోతి - సకశధవిశుద్ధోద్దేయః - అత్ర ప్రకృతమథా
 వాదమాహ ॥ ౧౧౪ ॥ వత్స న్యేతి ॥ యస్తా త్ పూజకా లేవ త్వసామ్న ఋషేనాత్వం బ్రాహ్మణః శూద్రాతత్యోగీత్యేకం కనియసావై మాత్రే
 యే కాధిక్రమ్య స్య నై తదేవ మితి సయథా భావగ్నిం ప్రవిజ్ఞప్య గ్నిసహస్యజగతః శుభాశుభకర్తవ్యే చాదుభూతేః సత్యేన హేరు సారో మైకమ
 పివహ్నిర్నదధవా ॥ ౧౧౫ ॥ యస్తి గ్నితి ॥ యస్తి కాయస్తి కాయస్తి వ్యవహరే సాక్షిభిరన్యతము క్షమినిచ్చితం భవేత్ - తత్కార్యం సహ ప్రంప్రాది
 వాకః పునరపి నివర్తయేత్ - యదపి చ దండసహ ప్రవర్తంతే తాని నింతదపి పునః పరీక్షేత్ ॥ ౧౧౬ ॥ లోభాదితి ॥ వక్ష్యమాణవిచిత్రాం లో
 భాదీకా పృథక్ నిదిశతి - లోభేన విచిత్రజ్ఞానేన భయేన స్నేహేన కామేన క్రోధేన జ్ఞానేన అసహధానేన సామ్యమసత్యముచ్యతే ॥ ౧౧౭ ॥ ఏషా
 మితి ॥ ఏషం లోభాదీనాం మధ్యాద్యనృప్తి నిమిత్తేన - యామిథ్యాసాక్ష్యం భయేత్ - తస్య దండవిచిత్రమశోబదిత్యుమి ॥ ౧౧౮ ॥ లో
 భాదితి ॥ లోభేన మిథ్యానిధానేన తివక్ష్యమాణానాం సహ ప్రదండం ద్యుః - మోహేన ప్రభమం సహ సందక్ష్యమాణం - భయేన చ వక్ష్యమాణా మధ్య

శూద్రం సరై వస్తుపాతకైః ॥ ౧౧౩ ॥ అగ్నించాహరయేదేన మపు నై సం నిమజ్జయేత్ ॥ పుత్ర దారస్యవా
 ప్యేనం శిరాం సిస్పర్శయేత్పృథక్ ॥ ౧౧౪ ॥ యమి ధ్యోనదహాత్వగ్నిరాపోవోన్తజ్జయంతి చ ॥ నచా ర్తిమృచ్ఛతి
 క్షిప్రం సజ్జేయశ్చ వధేనుమి ॥ ౧౧౫ ॥ వత్సస్యవ్యభిశ ప్రస్య పురా భా త్రాయీవీయసా ॥ నాగ్నిర్న దాహరో
 మాపి సత్యేన జగతః స్పృశః ॥ ౧౧౬ ॥ యస్తి కాయస్తి కాయస్తి వివా దేతుకాటసాక్ష్యం కృతం భవేత్ ॥ తక్షతాగ్న్యం
 నివర్తే తత్కృతంచాపృథకం భవేత్ ॥ ౧౧౭ ॥ లోభాన్తోహద్భయూన్తైత్రాతామూతోభృథా త్తైవచ ॥ అ
 జ్ఞానాద్బాలభావాన్మసాక్ష్యం వితథముచ్యతే ॥ ౧౧౮ ॥ ఏషామన్యతమేస్థానేయస్సాత్మజాన్యతం వదేత్ ॥ త
 స్యదండవిశేషాంస్తు ప్రవత్యోమ్యనుపూర్వతః ॥ ౧౧౯ ॥ లోభాత్ప్రహస్రందం ద్యస్తు మోహాత్పూర్వంతుసా
 హసం ॥ భయాద్దా వ్యమధ్యమాదంజామైత్రాత్పూర్వం వతుగుణం ॥ ౧౨౦ ॥ కామాద్దశగుణం పూర్వంక్రో
 ధాత్పూర్వం గుణం వరమ్ ॥ అజ్ఞానాద్దై వ్యతే ప్రాణేశా బాలిశ్యాచ్యతమేవతు ॥ ౧౨౧ ॥ ఏతానామఃకాటసాక్ష్యే
 ప్రోక్తాదండాకామనీషిభిః ॥ ధర్మసామ్యభిచారాభావధర్మనియమాయవ ॥ ౧౨౨ ॥ కాటసాక్ష్యంతు
 కుర్వాణాం స్త్రీవ్యర్థాకాధామికొన్మహః ॥ ప్రవాసయోదండయిత్వా బ్రాహ్మణంతు వివాసయేత్ ॥ ౧౨౩ ॥ ద
 శస్థానానిదండస్య మనుస్సా వ్యయం భవోబ్రవీత్ ॥ త్రిమహర్షే మయానిస్సురక్షతో బ్రాహ్మణో వ్రజేత్ ॥ ౧౨౪ ॥
 ఉపస్థముదరంజహ్వస్తాపాదౌవపంచవమ్ ॥ చతుర్నాసాచకణ్ఠోవధనందేహ ప్రతైవచ ॥ ౧౨౫ ॥ అనుబం

మసాహసా - మైత్రాత్పృథమసాహసంచతుర్గుణం ॥ ౧౨౦ ॥ కామాదితి ॥ స్త్రీసంభోగరూపకామానురోధేన మిథ్యావచనం ప్రభమసాహసం
 దశగుణదండ్యః - క్రోధేన తుపరం మధ్యమసాహసం త్రిగుణం వక్ష్యమాణం - అజ్ఞానత్వాద్దైవ్యతే - బాలిశ్యాత్తుణ్యతమ - చంద్యైతి సర్వ
 త్రానుషక్తిః ॥ ౧౨౧ ॥ ఏతానితి ॥ సత్యరూపధర్మసామ్యపరిలోపాభావమసర్వరూపాధర్మసమైకవారజాభావేతావా కాటసాక్ష్యవిచిత్రా
 రై వ్యక్తినిభిరుక్తాదండాకామనాదయతః - ఏతచ్చ సర్వకాటసాక్ష్యేభాదాభూయఃకాటసాక్ష్యకరణేభవ ॥ ౧౨౨ ॥ కాటసాక్ష్యమితి ॥
 క్షత్రియాదీకత్రిస్వతాకాటసాక్ష్యే తైవదండయిత్యాధామికొరాజాస్వరాష్ట్రై వివాసయేత్ బ్రాహ్మణంతు ధనదండవ్య
 తిరైవ సస్వరాష్ట్రై నిస్సారయేత్ ॥ ౧౨౩ ॥ నజాతు బ్రాహ్మణం హన్యాత్ సహపాపేవ్యవధితం ॥ రాష్ట్రై దేనంబహిరన్యాత్ సమగ్రధనమహత
 మితి ॥ ధనసహితనివాస ససామ్యభి ధాన్యమానత్వాత్ - గోవిందరాజ మైత్రార్వదండేన దండయిత్యానగ్నిం కుర్వాత్ ఇతి వ్యాచక్షే - మేధావిధి
 మైత్రాబ్రాహ్మణస్య వివాస ప్రయంవాసోపహరణం గృహభంగోవేత్త్యాచక్షే ॥ ౧౨౪ ॥ దశస్థానానితి ॥ హైరణ్యగర్భాదునదశాశదంబస్థానాని ఉక్త
 వాకా - యానిక్షత్రియాదివదంత్రయవిషయేభవంతి - బ్రాహ్మణిపునః మహత్సత్యపరాధేక్షతశిరోదేశానిస్సార్యతే ॥ ౧౨౫ ॥ ఉపస్థ
 మితి ॥ లింగాదీన్యేతానిదశదండస్థానాని - అత ప్రదంకేనాపరాధేసరిత్రవిషయగౌరవాపేక్షయా తదంగతాదనవేదనాదిక క్షవ్యం - అల్పతర
 థేయథాక్రతంధనదండః - దేహదండోమరణం మహాపాతకావా ॥ ౧౨౬ ॥ అనుబంధమితి ॥ పునః పునః చిచ్ఛతో అపరాధకరణమపేక్ష్య గ్రా

మారణ్యాదిసాధనసంకల్పాదికంబాతపరాధస్యావేక్ష్యసారంబాపరాధకారిణోధనశరీరాదిసామర్థ్యముచరాధంచ గురులఘుభావేన
 చాలాశ్శబ్దంబసీయబంబంబుర్యార్ - పితచ్చాభిహితాభిధాన్యమానదండశేషభూతం || ౧౨౬ || అధమేతి || జీవతఃఖ్యాతిర్యశఃకృతస్య
 ఖ్యాతిఃశీల్యస్తావనబంధావ్యవేక్షదండసమిహయశోనాశసంకృతస్యచక్షిణానాశసంకరలోకేన ధర్మాంతరాజితస్యగంప్రతిబం
 భశం - తస్మాత్తత్పరిత్యజిత్ || ౧౨౭ || అదండ్యానితి || రాజాదండానమాంతాధనలోభాదినాదండయన్ - నందాహంశ్చ అనురోధాదినాడు
 పృష్టజాతుసావీమఖ్యాతింప్రాప్నోతి || ౧౨౮ || వాగ్దండమితి || ససాధుకృతవాసనీమైవంభూయఃకాపిః - ఇత్యేవంబాగ్నిర్భుత్వానంప్రధ
 మాపరాధగుణవతఃకుర్యాత్ - తథాపియదిసూపకామ్యతి తదాధిగ్జన్తమాజీవని ప్రేహపస్యభూయాదిత్యేవమాదితస్యకార్యం - తదాపియ
 వ్యసత్తాగాగ్ననివతేతదాధనదండమస్య త్రితీయంకుర్యాత్ - ఏవమపిచెన్నావత్తతదాతఃపరంబధదండంతాదనావ్యంగ్యేదయా
 శంతస్యకుర్యాత్ - సమారణం - యతోవక్ష్యతి || ౧౨౯ || వధేనాపియదాత్వేతానితి || ౧౩౦ || సధేనాపితి || వ్య ప్రేనాంగ్యేదేనాపిదండ్యావశే
 కతుకంసశక్తుయోత్ - తదాపిలేమసమావాగ్దాదిచతుష్టయంకుర్యాత్ || ౧౩౧ || లోకేతి || తామ్రరూప్యసువణానాంయఃపజాదిసం
 జ్ఞాత్రయవిక్రయోదిహికవ్యవహారాధంపుధివ్యాంప్రససిద్ధాః - తాదండావ్యవహారాధంసాకల్యేనకథయిష్యమి || ౧౩౨ || జాలాంతర
 గతేతి || గవాక్షవివరసూర్యరశ్మయహ్నుత్వంరజోదృశ్యతేతద్దృశ్యమానపరిమాణాసంప్రభకుంక్రస్సచేతుంబదంతి || ౧౩౩ || త్ర్యసరేణ

ధంపరిజ్ఞాయదేశకాతావతత్త్వతః! సారాపరాధాచాలాశ్శబ్దంబంబంబ్యేమపాతయేత్ || ౧౨౬ || అధమ
 దండనంబోకేయశోఘ్నుంకీర్తితాననమ్ | అస్సగృహంబపరాత్రాపితస్సాత్తత్పరివజయేత్ || ౧౨౭ || అదం
 డ్యాదండయన్రాజాదండ్యాంతైచ్చవాప్యదండయన్ | అయశోమహదాప్సీ తినరకంప్రైవగచ్ఛతి || ౧౨౮ ||
 వాగ్దండంప్రభమంకుర్యాద్ధిగ్దండంతదనంతరమ్ | తృతీయంధనదండంతువధదండమతఃపరమ్ || ౧౨౯ || వధేనా
 పియదాత్వేతాన్ని గ్రహీతుంసశక్తుంనూత్ | తదై మసర్వమప్యేతత్ ప్రయంజీతవతుష్టయమ్ || ౧౩౦ || లో
 కసంవ్యవహారాధంయస్సంజ్ఞాః ప్రథితాభివి | తామ్రరూప్యసువణానాంతాఃప్రవత్యౌమ్యశేషతః || ౧౩౧ ||
 జాలాంతరగతేభానాయహ్నుత్వందృశ్యతేరజః | ప్రభమంతత్ ప్రమాణానాంత్ర్యసరేణుంప్రవక్షతే || ౧౩౨ ||
 త్ర్యసరేణమౌష్ఠ్యావిజ్ఞేయావితైకాపరిమాణతః | తారాజసమాపస్తిప్రసేత్రయోగౌరసమాపః || ౧౩౩ || స
 మాపాష్ట్యమౌమధ్యస్త్రియవంత్యేకకృష్ణలమ్ | పంచకృష్ణలకోమాపస్తేనువణానుషోడశ || ౧౩౪ || పలం
 నువణాశ్చ త్వారఃపలానిధరణందశ | ద్వేకృష్ణలేపమధృతేవిజ్ఞేయోరౌష్యమాపకః || ౧౩౫ || లేషోడశస్యాధ
 రణంపురాణైష్టవరాజతః | కామాకణస్తువిజ్ఞేయస్తామ్రకఃకాపికఃపణః || ౧౩౬ || ధరణానిదశజ్ఞేయః
 తమానస్తురాజతః | చతుస్సపణికొనిష్కోవిజ్ఞేయస్తుప్రమాణతః || ౧౩౭ || పణానాంద్వేతేసాధేప్ర
 భమసాసహసస్త్రైతః | మధ్యమఃపంచవిజ్ఞేయఃసహస్రంత్యేవచోత్రమః || ౧౩౮ || ఋణేదేయప్రతిజ్ఞాతేపం
 చకంశతమహతి | అపహ్నవేతద్ద్విగుణంతన్తనోగనుకాసనమ్ || ౧౩౯ || వసిష్ఠవిహితాంబృద్ధింసృజేద్వి

వజ్జితి || అష్టాత్ర్యసరేణవోవితైకాపరిమాణజేజ్ఞేయాతాస్తిప్రాలియారాజసమాపజ్ఞేయఃతేరాజసమాపాస్త్రియగౌరసమాపజ్ఞేయః || ౧౩౩ ||
 సమాపాణితి || గౌరసమాపఃకట్మధ్యసస్థూలసాపిస్థూయవోధవతి - త్రిభియన్తైఃకృష్ణలంకైకేతి ప్రసిద్ధం - పంచభిఃకృష్ణలై
 త్వాద్యః - షోడశమాపఃసువణాఃస్యోత్ - పుల్లింగశ్చాయంపరిమాణవచనః || ౧౩౪ || పలమితి || చత్వారస్సువణాఃపలంస్యాత్ - చశశ
 లానిధరణం - కృష్ణలద్వయంసమంకృత్యామలయాభృతంరూప్యమాదకోబోధవ్యః || ౧౩౫ || లేషోడశేతి || లేషోడశరూప్యమాదకారాప్యధ
 రణం - పురాణశ్చరాజితోరజతసంబంధీస్యాత్ కాపికఃకామ్రమయః - కామాకణఃపణితివిజ్ఞేయః - కాపికశ్చకాస్త్రియపలచతుర్థ
 భాగోబోధవ్యఃఅతవివచలంకమావతుష్టయమిశ్యాభిధానికాః || ౧౩౬ || ధరణానితి || దశరూప్యధరణానిరాప్యశతమాసూజ్ఞాతవ్యఃచతుర్థి
 స్సువణేనిష్కఃప్రమాణసబోధవ్యః || ౧౩౭ || పణానామితి || పంచాశదధితేద్యతేప్రభమసాహసోమన్వాదిభిఃస్త్రైతః - పంచశతానిమధ్య
 మసాహసోజ్ఞేయః - పణసహస్రంతు ఉత్రమసాహసోజ్ఞేయః || ౧౩౮ || ఋణితి || మయాత్రమణాస్యధనందేయమిసభాయామధమణా
 నూత్రేసత్యదమణఃపణశతార్తంచపణాశ్చత్యేవందండమహతియదాతు సభాయామపిసకింబిదస్తైధారయామితి వివమచలవతతదాప
 ణశతాద్దశపణాశ్చత్యేవందండమహతిత్యేవంకుసుస్త్రైదండప్రకారః || ౧౩౯ || వసిష్ఠేతి || వసిష్ఠీసూక్తాంబృద్ధింధమ్యకావ్యాధనకృద్భి

రింపుద్ధిశీష్యస్త్రీయాత్ - తామేకదశాయత - తత్రయం కైతలిఖాగంప్రతిమాసంపుద్ధింగ్యస్త్రీయాత్ || ౧౪౦ || ద్వికంతంహి ద్వికంతంహి
 గృహ్సంపుద్ధిశనగ్రహణిర్విషిసభవతి || ౧౪౧ || ద్వికమతి || ప్రాప్త్యాదికావానాంక్రమేదద్వికంత్రకంఠమృంశంకంశతం సమమితే
 సాధికంహి సప్తసంబంధినిపుద్ధింగ్యస్త్రీయాత్ - సప్తసంబంధినిపుద్ధిశనగ్రహణంగురుకథమహాప్రాప్త్యాద్యంత్యుగురుకథావికల్పేతాం
 అత్రమేకాతిఖాగోవిందరాజౌతుమావహ్యధ్యానివాహసంభవేద్వికంత్రకంఠమృంశంకంశతం - ఇదంత్యుమావహ్య - సందభవేద్వికంత్రకం
 గ్రహణం - బంధకరణితేరుద్వికంత్రకంఠమృంశం - తదాహయోజ్యతల్ప - స్త్రీ || ౧౪౧ || అతిఖాగోపుద్ధిస్సృత్ మాసిమాసిసంభవేత్ | వదాక్ర
 మావృతంద్వికంత్రకంఠమృంశంకంశతం | వేదాంతోద్ధిత మహాసోమునెర్వాప్త్యానివాహమృద్రయే | తద్విరుద్ధంస్వ యథా వచనిబద్ధ మధువాతనై ||
 ౧౪౨ || సత్తితి || భూమిగోధనాదాభోగాభంబంధతేన తేభన ప్రయాగభవామనంతరోహంపుద్ధిము త్తమహాసంభవే - తాలసంభవత్పిత
 తాలావస్తానం - సవభోగ్యాభ్యురతాలావస్తానాద్ ద్విగుణీభూతమాలభనప్రవేశేననిసగోనాన్యన్యేదానం - సవాన్యతోవిక్రయః - మేధాతి
 ఖిగోవిందరాజౌతుమావహ్యరతాలావస్తానేవినిసగోనాన్యన్యేద్రబంధతనాహణమితివాచయేత్ అత్రకుసవదేశీయ శిష్టచారవిరోధఃబంధ
 తీకృతభూమ్యాదేరస్యత్రాధికరణసమాచారాత్ || ౧౪౩ || సభో క్రవ్యతితి || గోప్యాధివిషయంబచసమిదంబస్త్రీలంకారాదిగోప్యాధివిలాస
 ఖోక్రవ్యః - భుంజానూపుద్ధిమృత్యుజేత్ - ప్రాప్త్యాద్యేనాత్ర ౧సంతోషయేత్ - యద్యాభోగేనాసారతామాధానిరేసారావస్తాధిమాల్యాదా
 నేనస్వామిసంతోషయేత్ - ఆస్యభావంధకవోరవాన్యైత్ || ౧౪౪ || ఆధిశ్చేతి || ఆధిబంధకః ఉపనిధియత ఇత్యుపనిధిప్రీత్యాభాగాభావ

త్రవివధిశీమ్ | అతిఖాగంగ్యస్త్రీయాత్సాద్యాభూషితశ్చ తే || ౧౪౦ || ద్వికంతంహి గ్యస్త్రీయాత్సతాం
 ధమమనుస్తరః | ద్వికంతంహి గ్యస్త్రీయాత్సంభవత్యభావీప్తిమ్ || ౧౪౧ || ద్వికంత్రకంఠమృంశంపంశకంహ
 శతంసమమ్ | మాసస్యపుద్ధింగ్యస్త్రీయాద్వదానామనుపూర్వతః || ౧౪౨ || సత్వేవాధాసోవకారేకాసీదీం
 పుద్ధిమాపుయాత్ | సవాధేకాలసంభోధాన్నిసగోనైనివిక్రయః || ౪౩ || సభో క్రవ్యేబలాదాభిభాం
 జానోపుద్ధిమృత్యుజేత్ | మూత్యేనతోషయేత్తై ఎనమాధిస్తేనోన్యధాభవేత్ || ౧౪౪ || ఆధిశ్చేవవిధిశ్చేభా
 నకాలాత్యయమహతః | అవహార్యభవేతాంతాధిభూతాలమవస్థితో || ౧౪౫ || సంప్రీత్యాభుజ్యమానాని
 ససత్వంతికదావన | ధేనురుష్ట్యేవమాన్యశ్వేయశ్చేదమ్యఃప్రయజ్యతే || ౧౪౬ || యత్కించిద్దశవమాణేన
 స్మిథోప్రేక్షతేధని | భుజ్యమానంబరేస్త్రాక్షింససత్తల్లభుమహతి || ౧౪౭ || అజడశ్చేదపాగంబోవిషయచా
 స్త్యభుజ్యతే | భగ్నంతద్వ్యవహారేభోకాతద్ద్రవ్యమర్హతి || ౧౪౮ || ఆధిస్సమాచారధనంబయేపోపనిధిస్త్రి
 యః | రాజస్వంత్రోత్రియస్వంశనభోగేనప్రణత్యతి || ౧౪౯ || యస్సాన్వమినానమజ్జాతమాధింభుక్తైవిచ
 తుణః | తేనార్థపుద్ధిస్త్రీక్రవ్యాభస్యభాగస్యనిష్క్రమః || ౧౫౦ || మసీదపుద్ధిదై వ్రగుణ్యంనాత్యేలిసప్తదావృ

మోరద్రవ్యంనారదస్త్రీలంకారావనిజేపోపనిధితావేవాత్రోపనిధిశ్చేనగృహ్యతే విరామాభ్యుపనిధివిరతాలావస్థితావహితకాలాత్యయ
 మహతః - యదై వస్వామినాప్రాధికారతదై వతప్రావహిత్యసమహణీయోవిత్తభావః || ౧౪౫ || సంప్రీత్యేతి || యత్కించిద్దశవమాణేత్య
 సంతరంభోగేనసత్వంబునింశత్యుతరదశవాదాభామిదంబుశ్వమానాగౌరవ్యైశ్వర్యవహణదమహాభంబప్రయంకోవిచదాదిఃపిత్రీత్యా
 అస్యేనకుభుజ్యమానాఃకదాచిదపిస్వామినానసత్వంతి - ప్రదేశనాభావమిదం ప్రీత్యోపకుభుజ్యమానంసత్వంతి వివక్షితం - పామాన్యోపక్ర
 మంతేనంబిశేషాధిదానమిదంపుంశకలిజ్జతా || ౧౪౬ || యత్కించిదితి || యత్కించిద్దశవాలంసమమమేవప్రీత్యాదివ్యతిరేకేనత్రైవిచవహ
 నిభుజ్యమానంసామీప్రేక్షతే - మాభుజ్యేత్వత్వాది ప్రతిపాదోక్తింసరచయతి - వాసాతల్లభుంబుగోభావతి - తస్య తప్రస్వామ్యంనికర
 తతిభావః || ౧౪౭ || అజడతితి || జడోబుద్ధివికలః - న్యూనసోదశవహఃపాగండః - తథావనారదః || ౧౪౮ || కాలప్రాప్త్యాద్యుపాద్యోగండశ్చ
 వికల్పతః | సభసస్వామియదిదశః - పాగండశ్చ సభవతి - తదియదశాసనిషయేవతద్దశంభుజ్యతేవాస్వామినావ్యవహారేనసత్వం - తతో
 భోక్తురేవతద్దశంభవతి || ౧౪౯ || ఆధిరితి || బంధోగ్రాహణమర్యాదాచాలభనగనిషేషః || ౧౫౦ || వాససంభవమాభ్యామ్యంసముద్రంయన్ని ధీయ
 తతితి - వారదో క్షణిపనిధియః - వాస్యాదిస్త్రియారాజ త్రోత్రియధనానిఉత్తేనదశవహఃభోగేనసస్వామినో నశ్వంతిసభోక్తుస్స వ్యవస్థా
 జంతే || ౧౫౧ || యస్సాన్వమినేతి || యావృద్ధాన్వద్రంబంధంసామ్యమజ్జావ్యతిరేకేనమాభోగనిష్కావేసభుక్తేనతస్యభోగస్యసంకుభ్యభా
 మభావపుద్ధిఃమాక్రవ్యా - బంధోగేనకుభోక్తవ్యేబలాధిభుంజానేసరిసర్యపుద్ధికాన్యగిహితః || ౧౫౨ || మసీదేతి || పృథ్వాన్వభవప్రయాగమసీ
 దం - తత్రయోపుద్ధిసకృత్సృగితా - సాదై వగుణ్యంసాదిప్రామతి - మూలపుద్ధిద్వైగుజైవభవతి - ప్రతిదినప్రతిమాసాదిగ్రాహ్యభిరా

త్వర్యంధాన్యేతసర్వృథా వ్యధిఃక్రయః కైసదేవృక్షఫలేయాంబరభరితః సాహజానీయేచబలీకదాదా శ్రయః క్షేమితేనా
 పితాతేనమాలనాన్యాదినాసహచంపగుణతాంబాత్రామేదితి ౧౫౧ | కృతానుసారాదితి | కృతాయాః పృథ్విద్వికంత్రికమితి శాస్త్రేణనా
 క్రమణాత్ - తస్మాన్ శాస్త్రానుసారాదధికావ్యతిరెక్తకృతానాం నాన్యపృథ్వికృతేత్యధాః - కింతుకృతా అపిపృథ్వివగక్రమేణద్వికంత్రిక
 శతాదిరూపైయామానేగ్రాహ్య - రథాచవిన్దుః - పృథ్విదవ్యురభృతానువితకృతాత్రమేయథాభిరాంబరణక్రమేణద్వికంత్రికాదినేత్యర్థః -
 వింత్యకృతృభృతావపివితేషాంతరమాహ - కున్దిరాత్మ్యసరభ్యయంపంథాభిరుసీదపథః అయమథమణోయత్ శూద్రవిషయోక్తంపంచకం
 శతంద్విజాతేరవిగృహ్యతేత్యేవకున్దికఃపంథాః పూర్వోక్తాధ్యక్షావృద్ధికరాదపకృష్టత్యేవంకున్యావంబరణమః - ఇయంచాకృతాపృథ్విరుదార
 విషయేయాచనామాధ్యక్షాంబాధ్యక్షాత్ - రథాచరాత్యాయః ॥ శ్లో ॥ ప్రీతిదత్తంసవభేదయోజనస్మిత్రయోచితం | యోచనృహసంసద
 త్తంచేద్వికంత్రికంపంచకంశతం ॥ ౧౫౨ ॥ నాతితి | మమేకస్మిన్మానసిమాసద్వయేమాసత్రయేనాగతేతస్యపృథ్వివిగయస్య వికదాదాతత్యేత్యే
 వంవిగనియమపూర్వకపృథ్విగ్రహణముత్తమణఃసంవత్సరచర్యంతంకుర్యాత్ - నాతిత్రాంతే సంవత్సరనియమస్యపృథ్వి గృహ్ణాయాత్ - న
 చశాస్త్రాదవృష్టాముత్తభక్త్యాద్వికంత్రికతాద్యధికాంగృహ్ణాయాత్ - అథమత్వబోధనాథోనిశ్చయః - చక్రపృథ్వాదివత్పృథ్వియాంచా
 నాస్త్రీయాంశగృహ్ణాయాత్ - తాపాంశ్యమాశమాశుభాశుభః ॥ శ్లో ॥ కాయకాయసంయక్తమాస గ్రాహ్యచకాతికా | పృథ్విపృథ్వి
 శ్చక్రపృథ్వికారితా ఋషినాకృతా | రత్రచక్రపృథ్విఃస్వరూపైశ్చచగూఢతా - కాలపృథ్విస్తుద్విగుణాధికగ్రహణేనకాయకాచాతివాహాదీ

తా | ధాన్యేసదేలవేతాపెనానాతిక్రమతివంబరామ్ ౧౫౧ | కృతానుసారాదధికావ్యతిరెక్తానసిద్ధతి | న
 నీదపథమామల సుందంపంచకంశతమర్హతి ౧౫౨ | నాతిసాంవత్సరీంపృథ్విం చాదృష్టాంతుసమాచేత్ | చక్రపృ
 థ్వికాలపృథ్వికారితాకాయకాచయా ౧౫౩ | ఋణం దాతుమశక్త్యోకరుమిచ్ఛేత్పునఃక్రియామ్ | సదత్వా
 నిర్జితాంపృథ్వింకరణంపరివర్తయేత్ ౧౫౪ | అదశ్శయిత్యాతతైశ్చపారణ్యంపరివర్తయేత్ | యోజనతీపం
 భవేద్వృద్ధిస్తావతీందాతుమహతి ౧౫౫ | చక్రపృథ్వింసమారూఢోదేశకాలవ్యవస్థితః | అతిక్రమణదేశ
 కాలానతత్ఫలమనామృత్యయాత్ ౧౫౬ | సముద్రయానకుశలాదేశకాలార్థదర్శినః | స్థావయంతితుయాం
 వృద్ధింసాతత్రాధిగమంప్రతి ౧౫౭ | యోయస్యప్రతిభూస్తిష్ఠేద్ధర్మనామోహమానవః | అదర్యయశతం
 తస్యప్రయచ్ఛేత్సద్ధనాదృణమ్ ౧౫౮ | ప్రాతిభావ్యంవృథాదానమాక్షికంసారికంచయత్ | దండశుల్కా

శ్లో ౧ - తాదితాఋషితేనయాఅనాపత్కాల వికతీ త్తమణఃపీదయాశ్చకా - చక్రప్రీతిపృథ్వికాస్త్రీయాంశగృహ్ణాయాత్ - రథాచ విన్దు
 స్పతిః ॥ శ్లో ॥ కాగోయద్వికృతాదాధ్యక్షంచక్రపృథ్వికృతాత్రై | పూర్వేనసాదయంపశ్యత్వాధునావ్యంతరద్విగూఢతం ॥ కాత్యాయనః ॥ శ్లో ॥
 ఋషితేనకృతాపృథ్విరధికాసంప్రకన్బితా | అచక్రాలకృతానిత్యం దాతవ్యాకారితాతథా | అన్యథాకారితాపృథ్వికాదాతవ్యాకథంచన ॥
 ౧౫౩ ॥ ఋణం దాతుమితి | యాథమణోధనదానాసామధ్యాత్ పునరేభ్యాదిక్రియాంకరుంబిచ్ఛేత్ - సనిజితాంశ త్తమణఃసత్య
 తయాఅత్తస్యాత్ కృతాంపృథ్వికృతావకరణంరేఖ్యంపునఃకుర్యాత్ ౧౫౪ ॥ అదశ్శయితేతి | యదివైవగత్యాపృథ్విహరణ్యమపిసమయే
 దానుంశశోభితదాతర్హితైవ్యవతైశ్చపునఃక్రియమాదేశేభ్యాదాపృథ్విహరణ్యాదిశేషమారోపయేత్ - యత్ప్రమాణంచక్రపృథ్విధనం
 తదానీంసంధవతితద్దారుమహతి ౧౫౫ ॥ చక్రపృథ్విమితి | చక్రపృథ్విశబ్దేనాత్రచక్రవచ్చకటాది భారయాపాపృథ్విరభిమతా - చక్రపృథ్విమా
 త్రైతక త్తమణోదేశకాలవ్యవస్థితీయదివారానీపర్యంతంలబధాధికకటేనవహామితదామమేదంయద్ధనం దాతవ్యమితివేతనరూపతేవవ్య
 వస్థితీయదిమాసంయో వద్వహామితదామాసంయద్ధనందాతవ్యమితికాలవ్యవస్థితీః వివక్షభ్యుపగతదేశకాల నియమస్తాదేశకాతాదైవాద
 పూరంకాశకటాదినావహకలాభరూపభలంసకలంప్రప్రాప్తిత్యపితు ౧౫౬ ॥ సముద్రేతి | స్థలచక్రజలచక్రయాసేనిపుతాఇయజ్జేతచర్యంతం
 ఇయత్కాలచర్యంతంఋహ్యమాసేపివితావాగ్లాభోగృహీతుంయత్తజిత్యేవంచేకలాభధనజ్ఞావచీగాదయాయాం పృథ్వింరథావిషయేచావ
 స్థావయంబైవచక్రవ్యవస్థాతత్రాధిగమంధనప్రాప్తింక్రతిప్రమాణం ౧౫౭ ॥ యోయస్యేతి | యోమనుష్యయస్యదశనాయకప్రతిభూస్తిష్ఠే
 తేధనదానకాలమయమథమణోదశనియతి - సకంతస్మిన్కాలేష త్తమణాస్యాదశశయకతద్ధనందాతుంయతేత్ ౧౫౮ ॥ ప్రాతి
 భావ్యమితి | ప్రతిభూత్వేనయజ్జేయంధనంతత్పూర్తిభావ్యం - కృతాదానంపరిహసనిమి త్తంపంధాధిక్యేజేయత్వేనపిత్రాంగీకృతం - న్యూత
 నిమిత్తంశుభానిమి త్తంచదండంయజ్జేయంపంధంశుల్కంఘట్టాదిజేయంచదవశేషంపపిత్వసంపంధిసంపితరీప్రుతే పుత్రోదాతుం నామాతి ॥

దశానేతి॥ సురానీమి త్రంబంబుద్దేయంబందంబ్రాతిభావ్యంన తుత్రోదామమహాతీరిదాయం పూర్వోపదేశః సదశాన ప్రతిభువఃపితుదా
 యోజ్ఞేయః దానప్రతిభువితువరమృతేపుత్రంబుంబందాపయేత్ ॥౧౬౦॥ అదాతరితి॥ అదాతరిదానప్రతిభువోస్యస్త్రిదశశానప్రతిభువిప్రత్య
 యప్రతిభువివాదిజ్ఞాతప్రాతిభావ్యవారణమాలభోధసూచితభన గ్రహణంబుస్యతస్త్రిదామృతదాతో త్రమణఃపశ్యత్ కేన హేతునాభనంప్రా
 త్రిమిశ్చేత్ ప్రతిభువోమృతశ్చాత్తత్పుత్రస్యచాదానప్రతిభుత్వేనాదాతృశ్చాత్తత్పూజంకాశ్చకా॥౧౬౧॥ నిరాదిష్టతి॥ అసాదశశానప్రతి
 భువఃప్రత్యయప్రతిభువ్యాంబునిరాదిష్టభనఃఅభమదేశాననిపుష్టభనఃయోబలాభనేనాసాప్రతిభువోస్యోధనపర్యాప్తభనః తదాత్మభనా
 దేవతభనంనిరాదిష్టత్రనిరాదిష్టభనపుత్రోలక్షణయావ్యతేయుగము త్రమణాయవద్యాదితాస్త్రుసంప్రదాయః ॥౧౬౨॥ మత్తోన్నతేతి॥
 మద్యాదినామ త్రమత్తత్తోవ్యాఖ్యాదిపీడితోపహతాస్యవంత్రచాలకృద్ధైరస్యవంత్రత్వేనపితృభాతృనియుద్వాదివ్యతిరేకేభ్యత ఋణాదాన
 వ్యవహారోనసిద్ధ్యతి॥౧౬౩॥ సత్యేతి॥ఇదంబుయోనుష్ఠేయమిత్వేనమూర్తికాయాభావేభ్యాదినాస్థిరీకృతాపియదితాస్త్రీయభమాత్ పారంప
 ర్యాత్ సద్యస్యవహారాద్భువిభావావ్యతే - సాసర్వానభవతతదధోనానుష్ఠేయః ॥౧౬౪॥ యోగాధమనేతి॥ యోగశబ్దస్యంబావి - ఛలేన
 దేవంభవతిక్రయదానప్రతిగ్రహః క్రియంతేత త్వతోస్యత్రాపినిదేహదాయత్రభృతానియోవ ముతోనిదేహాదివ్యతం తర్హవంనివ
 తతే॥౧౬౫॥ గ్రహితేతి॥ ఋణగ్రహితాయదిష్టకఃసూర్ తేనపూర్వవిభక్తావిభక్తసహకృతృమటుంబసంభవనాభావంతృణవ్యయః

వశేవననపుత్రో దాతుమహాలి॥ ౧౬౬॥ దర్శనప్రాతిభావ్యేతువిధిస్సాత్పూర్వవోదితః॥ దానప్రతిభు
 విప్రేతేదాయాదానపిదాపయేత్ ॥౧౬౭॥ అదాతరిపునర్దాతాపిజ్ఞాతప్రకృతావృణమ్॥ హృత్ప్రతిభువిప్రే
 తేవరీప్సేత్తేన హేతునా॥ ౧౬౮॥ నిరాదిష్టభనశ్చేతుప్రతిభువఃస్వాదలంభనః॥ పృథనాదేతద్దద్యాన్నిరా
 దిష్టతిస్థితిః॥ ౧౬౯॥ మత్తోన్నతాదృశీనైర్వాతేనస్థవిరేణవా॥ అసంబంధకృతైష్టవవహారోనసిద్ధ్య
 తి॥ ౧౭౦॥ పత్యానభావాభవతియద్యపిస్యాత్ ప్రతిష్ఠితా॥ బహిశ్చేద్యావ్యతేధర్మాన్నియతాద్వావహా
 రికాత్ ॥౧౭౧॥ యోగాధమవిక్రీతంయోగదానప్రతిగ్రహమ్॥ యత్రవాపువధింపశ్యేత్తత్తర్హంవిని
 వర్తయేత్ ॥౧౭౨॥ గ్రహితాయదినష్టస్యాత్కుంబాభేకృతోవ్యయః॥ దాతవ్యంబాంధవైప్రత్యావ్యత్
 ప్రవిభక్తైరపిస్వతః॥ ౧౭౩॥ కుటుంబాభేధ్యదీనోపవ్యవహారంబుమావరేత్॥ స్వదేశేవానిదేశేవాతంబ్యా
 యాన్నవిచాలయేత్ ॥౧౭౪॥ బలాద్భ్రంబలాద్భృతంబలాద్యచ్ఛాపితేభిరమ్॥ సర్వాబలకృతానన్ధానకృ
 తాన్నమరబ్రవీత్ ॥౧౭౫॥ త్రయోవరాధ్దేశీకృతంసాక్షిణఃప్రతిభువఃకులమ్॥ వత్సారస్తావచీయంతేవిప్ర
 అధ్యోవహిజన్మవః॥ ౧౭౬॥ అనాదేయంనాదవీరపరిక్షేతోపిపార్థివః॥ నచాదేయంసమృద్ధోపినాత్మమవ్య
 ర్థముప్రసేత్ ॥౧౭౭॥ అనాదేయస్యచాదానాదాదేయస్యవర్జనాత్॥ దౌర్బల్యంభ్యావ్యతేరాజ్ఞఃసప్రే
 త్యేమావనశ్యతి॥ ౧౭౮॥ ప్వాదానాద్వర్గసంసర్గాద్భర్పలానాంవరక్షణాత్॥ బలంసంజాయతేరాజ్ఞఃసప్రే

కృతఃతదాతవ్యంవిభక్తైరవిభక్తైర్హస్యభనాదాతవ్యం॥ ౧౭౯॥ కుటుంబాభావతి॥ తదేశధేవానదేశాంతరస్థావాప్యామినిస్వామి సంచంభ
 కుటుంబవ్యయనిమి త్రందాసోపియద్యచాదానాదిమర్యాత్ స్యాదిత త్రభావ్యమనుస్యేత్ ॥౧౮౦॥ బలాద్భ్రమతి॥ బలాద్భ్రతమత్రగ్రాహ్యవిని
 లాద్భృతంభూమ్యాదిబలాత్తేభిరంపకప్రకృతిప్రదాదిదశశానంబైతత్పరాకాణ్డలకృతావ్యవహారానివతానీయాన్తనురాహా॥ ౧౮౧॥ త్ర
 యోవరాధాభితి॥ సాక్షిణఃప్రతిభువఃకులంపదమాధావ్యవహారవృష్టేత్రయ ఏతేవరాధాంజ్ఞేకమనభవంతిస్తాత్త్వనేనసామ్యంప్రాతి
 భావ్యంవ్యవహారకుక్షణంపనామికారయితవ్యావత్యారీపునః॥ బ్రాహ్మణోత్తమణివచి గ్రాహనఃపరాధాంబానభలోపాదానఋణద్ర
 వ్యావణమిక్రయవ్యవహారేక్షణరూపంకువాకాభసూచవయం ప్రాపువంతిస్తాద్విప్రేదాదారం ఆధ్యక్షత్రమణంబచిక్రేతారం
 రాజావ్యవహారాంబలేనసప్రవతయేత్ - పూర్వజ్ఞోకాభివరణనిషేధస్తేవాయంప్రపంచః॥ ౧౮౨॥ అనాదేయమితి॥ క్షీణభసూ
 విరాజానాగ్రాహ్యమభాంగ్యక్షీణయో - సమృద్ధోపిన్వల్పమపిగ్రాహ్యంభనంసత్యజేత్ - యన్నత్ ॥ ౧౮౩॥ అనాదేయస్యేతి॥ అగ్రాహ్య
 గ్రహణాత్తాస్త్రీయగ్రాహ్యపరిత్యాగాత్తురాజ్ఞఃపైరసామ్యంభ్యావ్యతే - తత్కృతసప్రేత్య అధఃకేణానగరకాదిభోగాదిహితీర్హవి
 శ్యతి॥౧౮౪॥ స్వాదానాదితి॥ స్వావ్యవహారగ్రహణోవహానాంబభారేయోతాస్త్రీయపరిగయనాదిసంబంధాత్ - యద్యావణాంభానా

చనాభాసంగతిసకావ్యధామ్యాయాదరః || ౧౦౪ || నిత్యేష ఇతి || నిత్యేష్యత ఇతి నిత్యేషః ముద్రాంతకమగజేతం వాయునిధీయతే స ఉచనధి || త్రా
 మ్యుదచరిత్రాజకవకుచదేశభేదానా నిత్యేషాపనిధినిత్యే ప్రతిఉచనిధాతరిజేతతి ప్రత్యనంతరతదీయపుత్రాదాతదనంతరతస్వసధికారిణి కదాచి
 స్మదేయాంతర ప్రస్యపుత్రాదేరపిచతురసమచాణినిత్యేషాపనిధిసత్యతః నిత్యేషధారిణావదేయాస్యాతాంపుత్రాదేపిచపుత్రసరచి
 నాతేకదాచిచనిత్యానాస్యాతాంతస్మాదనభాసందేహాన్నదేయా || ౧౦౫ || స్వయమేవేతి || నిత్యేష్యతస్యనిత్యేషధారితద్ధనాధికారిణిపు
 త్రావౌతదనభ్యధికతః స్వయమేవయస్యమచాయతసరాజ్ఞానిత్యేష్యతఃపుత్రాదిభి || రాన్యదపిత్వయనిత్యేష్యతః ప్రమస్తీనాత్యేష్యతః - యదికథం
 చిత్ ప్రాంతస్యాస్యతేతదా || ౧౦౬ || అవ్యతేనైవేతి || తత్త్వస్థేధనాంతరసద్భావలక్షణవాక్యం సామాదితహారేణైవ ప్రతిపూర్వకంనిర్బిను
 యాత్ - సతుర్గుడితిదివాదివాసేన - నిత్యేషధారిణిః శిలమవేక్ష్యధామికోయమితిజ్ఞాత్వాసామప్రయోగేసనిర్బినుయాత్ || ౧౦౭ || నిత్యేష
 ష్టితి || సవేణునిత్యేషేషు ప్రత్యయమాజేమపిషసామ్యభావేత్యాదిపూర్వోక్తవిధినిత్యేషానిధిసాన్యత్ - ముద్రితాదాపునప్రస్య నిత్యేషధా
 రీయదిత్యమముద్రాదిసాసక్తిమప్యచూరే త్రదాతస్మిన్మపితేసంతమామణంప్రాప్తుయాత్ || ౧౦౮ || చోరైరితి || చోరైః ముద్రాంతం - ఉదరత
 దేశాంతరంప్రాపితంఆగ్నిసావాదగ్ధనిత్యేషంనిత్యేషధారిసదహ్యాయదిస్వయంతస్మాన్మకించదప్యచూరతి || ౧౦౯ || నిత్యేషస్యేతి || నిత్యేష
 స్యాచమబ్బాతారమనిత్యేష్యయాచితారంసవైశాన్యమితిః ఉపాయైశ్చశశక్తైః ఆగ్నిచూరణాదిభిః సృజానిరూపయేత్ || ౧౧౦ || యానిత్యేష
 మితిహ || నిత్యేష్యధనంయోససమచాయతి - యశ్చానిత్యేషతంప్రాభావయతితాద్యామనగణముద్రాదామహతివిషయోరవద్యంప్రే - స్వల్పవి

స్యధారణా || ౧౦౪ || నిత్యేషాపనిధిసత్యంనదేయాప్రత్యనంతరే | సత్యతోఽనిపాతేతాపనిపాతేత్వనాశినా |
 ౧౦౫ | స్వయమేవతుయోదద్యాన్త్యతస్యప్రత్య నంతరే | ససరాజ్ఞానియో క్రవ్యోసనిత్యే పుష్పబంధుభిః ||
 ౧౦౬ | అవ్యతేనైవచాన్యప్యే త్రమథాంప్రీతిపూర్వకమ్ | విచార్యతస్యవాప్యతంసామైవపరిసాధయేత్ ||
 ౧౦౭ | నిత్యేషేష్టిమనర్యేమవిధిస్యాత్పరిసాధనై | సముద్రేనాపుయాత్కించద్యదితస్మాన్మసంహ
 రేత్ || ౧౦౮ | చోరైః పూర్వతంజలేనోధమగ్నినాదగ్ధ మేవవా | నదద్యాద్యదితస్మాత్సనసంహరతికించన || ౧౦౯ ||
 నిత్యేషస్యాచమాతారమనిత్యేషాతారమేవవా | సవైశాన్యపాదైరన్యప్యేచ్ఛపతైశ్చేచ్ఛవైదితై || ౧౧౦ || యో
 నిత్యేషంనావా - యతియశ్చానిత్యేష్యయాచితే | తాపుభావోరవచ్చాస్యాదాప్యావాతత్వమండమమ్ || ౧౧౧ ||
 నిత్యేషస్యాచమాతారంతత్వమందావయేద్దమమ్ | తథోఽనిధిహతారమవిశేషేణపాథివః || ౧౧౨ || ఉచ -
 థాభిశ్చయఃకశ్చిత్పరద్రవ్యంహరేన్నరః | ససహాయస్సహంత్యఃప్రకాశంవిదిధైవకథైః || ౧౧౩ || నిత్యేషో
 యఃకృతోయేనయావాంత్సేకులసన్నిధౌ | తావాసేవసవిజ్ఞేయోవిబ్రువణదండమహాతి || ౧౧౪ || మిథోదా
 యఃకృతోయేనగృహీతోమిథవేవవా | మిథవేవప్రదాతవ్యోయథాదాయస్తథాగ్రహః || ౧౧౫ || నిత్యేష్యద

చయేతామ్రాదాతత్వమండంసీయా || ౧౧౬ || నిత్యేషస్యేతి || నిత్యేషాచహరిణంనిత్యేషసమధనంబందయేత్ - సమకష్టత్వాత్ - అనిత్యేష్య
 యాచితారమపి - సచపునరుత్తి - మహత్యతరాధామ్యుదతరస్యచోరవదితపూర్వజ్ఞోకేసకారిరదండహ్యాది ప్రాప్తారన్నికృత్యతామిదం
 దాపయేదితధనదండనియమాత్ - సచాసేనపూర్వజ్ఞోకవైయభ్యం - అస్య ప్రభమాచరాధవిషయత్వాత్ - పూర్వోక్తచాన్యాసేచోరోక్త
 మహాసాహసాదిధనదండవరోధకత్వాత్ - ఉచనిధిః ముద్రాది విహతం నిహతధనం - తస్యాచమాతారంకథిత విశేషణంరాజాదండయేత్ ||
 ౧౧౭ || ఉచదేతి || రాజాత్వయిరుష్టతస్మాత్త్వాన్తరత్యేమిమమధనందేహిధనకన్యాలాభోచకరణంవా స్మతమతిఃయఃపర ద్రవ్యంగృహ్యతః - స
 చ్చద్ధధనసహకారిసహితోబహుజనసమక్షంకరచరణిరశ్చేదాదిభిఃసాసాప్రకారైః కథోపాయైఃరాజ్ఞానంతవ్య || ౧౧౮ || నిత్యేషఇతి || య
 స్సుకణాదియావత్పలపరిమితోయేససాక్షిసమక్షంనిత్యేషఃకృతః - తత్రపరిమాణాదివివ్రతతస్మాత్సాక్షివచనాత్తావాసేవ విజ్ఞాతవ్యః - వి
 ప్రతిపత్తింకుమగ్నప్యేతమత్తానుసారేణదండందావ్యః || ౧౧౯ || మిథోదాయఇతి || రచానియేసనిత్యేషానిత్యేషధారిణాచరమాస్యేవప్ర
 త్యతాజేయః - సప్రత్యతాజేసాక్ష్యవేదం - యస్మాత్యేనైవప్రకారేణదానంతేనైవప్రకారేణప్రత్యతాజేణందాతవ్యఇతి త్రవణాన్నిత్యే
 షధారిణోయంనియమవిధిః || ౧౨౦ || యాయథానిత్యేషేష్టి - ఇతిమనిత్యేష్యనియమాథాం గ్రహీతవ్య ఇతిత్రవణాత్ అతోసహసరుక్త్యం
 ౧౨౧ || నిత్యేషస్యేతి || రాజానిత్యేష్యధనస్యాసముద్రస్యముద్రాదియతస్యవాఉచననిధిరూపస్యతథాప్రీత్యాకరిచిత్ కాలం భోగాభావ

వికస్యానేనా క్రతకారేణ్య సదనధారిణమపీడయన్ నిణయంకుర్యాత్ || విక్రీణితభిః || అస్వామియస్సా వ్విమినాచాననుగతః పరకియ
 ద్రవ్యం విక్రీణితే - న ముతః పోరణు పోరణత్వా నంకుర్యమానంతం - సాక్షిత్వం న కారయేత్ సమక్రచిదపి ప్రమాణీకర్యాదిత్యభాః || ౧౯౭ ||
 అవహర్యభిః విషయతస్య విక్రయాం దిస్వామి నూ త్రా త్రా దిపరత్వేన సాన్వయః సంబంధీభవతి - తదాపి చ గతాని అవహర్యోదండ
 నీయః - యతితనః సాన్వయః సంబంధీభవతి - అపసరత్యసన్యాత్ - అపసరత్యనేన అస్తాత్ సకాశాత్ ధనమిత్యపసరః శ్రుతిగ్రహక్రయా
 దిః సయస్య సాన్వయ సంబంధి పుత్రా దేః సకాశాన్వా న్ని - తదా పోర సంబంధి పాపం ప్రాప్నోతి దండనీయ ఇత్యభాః || ౧౯౮ || అస్వామినేతి || అ
 స్వామినాయత్క్ర తం యద్ద త్రం విక్రీతం వారదత్త క మేవ బోధవ్యం - వ్యవహారేయథా మర్యాదా తథా కృతం భవతి త్యభాః || ౧౯౯ || సంభో
 గభిః || యస్మిన్ వస్తుని సంభోగో విద్యతే - క్రయాదిరూపస్త్వగమానా న్ని - తత్రా గమనివ ప్రమాణం - సంభోగభిశా స్త్రు కుర్యాదా || ౨౦౦ || వి
 క్రయాదితి || విక్రీయతే అస్మిన్నితి విక్రయదేహో విక్రయః తతో యః క్రయధనం కించిద్వ్యవహార్య సమూహ సమంక్రియతే - క్రయేనేతి క్రయా
 మూల్యం లేన యస్మా ద్దృష్టియాత్ - అతో న్యాం కవచ అస్వామి విక్రే త్యపకాశాత్ క్రయజాద్వికృతం భవతి || ౨౦౧ || అథేతి || అథ మూ
 లమస్వామి విక్రే తా మరణాద్దేశాంతరాది గమనాది నాచానుభవ్యతే ప్రకాశక్రయనేన అసానిశ్చితః - తదా దండనమా ఏవ క్రే తారా
 జ్ఞాముచ్యతే - సప్తధన సాన్వయ చ యదస్వామినా విక్రీతం ద్రవ్యం తత్ క్రేతుః - పాస్తలభ్యతే - అత్ర చ విషయాభా మూల్యం క్రేతుదా తాన్వయ
 ధనం సాన్వయ సాన్వయం - తదాచాచ్యుతస్సతి || ౨౦౨ || వత్సీధీ చరితం విజ్ఞాతం రాజభూతుః - అవిజ్ఞాతా క్రయాత్క్రీతం విక్రేతాయ

న సై వ్యవంప్రీత్యోపనితస్యచ | రాజావినిణయంకుర్యాదక్షిణ్వాన్వాన్వసధారిణమ్ | ౧౯౬ || విక్రీణితేప
 రస్యస్వయోస్వామీస్వామ్యసమ్మతః | సతంసయేతపాత్యంతు సేనమ సేనమానినమ్ | ౧౯౭ || అవహర్యో
 భవేదై వవసాన్వయః పరతందమమ్ | నిరన్వయోనపసరః ప్రాప్తస్వాన్వయా రకిభిషమ్ | ౧౯౮ || అస్వా
 మినాకృతో యస్తుదాయోనిక్రయపవహ | అకృతస్సతు విజ్ఞేయోవ్యవహారేయథాస్థితిః | ౧౯౯ || సంభోగో
 దృశ్యతేయత్రనదృశ్యేతాగమః క్షయితే | ఆగమః కారణంతత్రసంభోగభిస్థితిః || ౨౦౦ || విక్రయాద్యోధనం
 కించిద్దృష్టియాత్క్ర లపన్నిధౌ | క్రయేణ సవిశుద్ధం హి న్యాంయతో లభతేధనమ్ | ౨౦౧ || అథ మూలమనాహో
 ర్యం ప్రకాశక్రయశోధితః | అదండ్యోముచ్యతే రాజ్ఞానాస్థికో లభతేధనమ్ | ౨౦౨ || నాన్వదన్యేన సంస్పృష్టయా
 పంవిక్రయమహతి | సచాసారం న నన్యూనం న దూరేన తిరోహితమ్ | ౨౦౩ || అన్యం జేద్ధక్రయత్వాన్యావో
 ధుకన్యాపదీయతే | ఉభేతే ఏకశుల్కే న వహేదిత్య బ్రవీన్ననుః || ౨౦౪ || నోన్తత్తాయానకుప్తీన్యానవయా
 స్పృష్టమైథునా | పూర్వం దోషానభిఖ్యాప్య ప్రదాతాదండమహతి || ౨౦౫ || ఋత్విగ్యదివృతో యజ్ఞేస్వ
 కర్తృపరిహోపయేత్ | తస్యకర్తా నయాపేణ దేయోంతస్పృహకర్తృభిః || ౨౦౬ || దక్షిణాసువదత్తానుస్వకర్తృప
 రిహోపయా | కృత్స్న మేవ లభేతాంతమన్యేనైవచకారయేత్ || ౨౦౭ || యస్మిన్ కర్తృణీయా స్తున్యూరుక్తాః ప్ర

త్రచామృతః | స్వామిదత్తాభామూల్యం కుశ్రగృహ్నియాత్స్వకంధనం | అథాన్ద్యయారపకృతం క్రస్వాద్వ్యవహరకః || ౨౦౮ || నా
 న్యది || కుంకుమాదిద్రవ్యం కుశుంభాది నామిక్రీత్యవతి క్రేతవ్యం - సచాసారమిత్యభిధాయ - సచతులాది నాన్యూనం - సచరోక్షావస్థితం - స
 రోగాది నాస్థగరూపం - అత్రాస్వామి విక్రయసాధ్యత్వాదస్వామి విక్రయదండనివసన్యాత్ || ౨౦౯ || అన్యం జేతి || కుల్కజేయం కుల్కవ్యవస్థా
 కాలేనిరవత్వాన్ద్యయత్వాన్యదిసావద్యావరాయదీయతే - తదాద్వైపిక స్వేతేనైవై కేసకుల్కేనాసావరః పరిణయత ఇతి మనురాహ
 కుల్కగ్రహణభావ్యకకన్యాన్యాదానస్య విక్రయరూపత్వాదధాన్య విక్రయసాధ్యత్వాత్సాధికానం || ౨౧౦ || నూన్తత్తాయాభితి ||
 దత్తత్తాయా ప్రభాకుక్తతత్వాన్యాచానుభూత మైథునాత్సాన్వయాద్వికృతాదివిరహో పూర్వం ఉన్తా దాద్విదోషావరస్యకథయత్వాదండ
 మూలభవతి - తేనాకథనేదండభిగమ్యతే || ౨౧౧ || యస్తుదోషవతీకన్యామితి వక్ష్యతి || అథ సంభూయ సముత్థానమాహ || ౨౧౨ || ఋత్విగితి ||
 యజ్ఞేకృతవరః ఋత్విగ్యదివికృతమృత్యావ్యాధ్యాధినాకమృత్యభి - తదాకస్యేతర ఋత్విగ్నిః పర్యాలోచ్యకృతాను సారేదక్షి
 కాంశోదేయః || ౨౧౩ || దక్షిణాస్థితి || మాధ్యందిన సకనాదాదక్షిణా కాలేదక్షిణాసువదత్తాను వ్యాధ్యాధినా కమృత్యభి - సచుకాత్యాత్
 కృత్స్న మేవ దక్షిణాభాగం లభేత్ - కమృతేషం ప్రకృతమన్యేన కారయేత్ || ౨౧౪ || యస్మిన్నితి || యస్మిన్ కమృత్యాధానాదా ఆంకుంకుం
 శ్రుతియాదక్షిణాయత్సంబంధీనక్రతాః స్మృతః - సవివతా ఆదీత - సతద్భాగమాత్రం సవేదవిభజ్యగృహ్నిరన్నితసంకయః - అత్ర సేద్ధాంతమా

హ|| ౨౦౦|| రథమితి|| కేమంచిత శాఖినామాభానే అధ్వర్యవేరభోదేయత్వేనాహ్నుయతే - బ్రహ్మజేవాశ్చః ఉద్ధాత్రేసోనుక్రయవహనశక
టమతోవ్యవహాహ్నుతసామధ్యాద్యా దక్షిణాయత్నంబంధత్వేన శ్రూయతేన వివతామాదదిత - సంప్రతిపత్తివిధానేదక్షిణావిభాగమాహ||
౨౦౧|| సవే-మమితి|| తంత్రేనదీక్షయతీతిశ్రూయతే - తత్రసవే-మంబుడగానాంబుద్విబాంసుధ్యయేముఖ్యా ఋత్విజఃపాపాత్రధ్వర్యుద్ర
హ్మోద్ధాతారఃసమగ్రదక్షిణాయా నైఅధాహారాఃఅష్టవత్సరింశద్వోభాజోభవంతి - అతవివతాత్వాంసేనయద్వాదశేభ్య ఇతిప్రత్యేకం
ద్వాదశగోదాసంవిహితంయద్యపితహ్యధంపంచాశ్చభవతథాపీహన్యూనాథగ్రహణేనాపిఇమే అధిన ఉచ్యంతే - సామీహ్యదపరేమే
త్రావరుణదాః-ప్రతిప్రస్థాతృప్రాహ్మణాంసీప్రస్తారాఃతేముఖ్యత్వైక్ గృహీతదక్షిణాధాగ్రహణేనాధినఉచ్యంతే-తృతీయఃః అచ్చావాక్
నేష్టగ్ని శ్రుతవిహారాఃతేముఖ్యత్వైక్ గృహీతస్యతృతీయమంశంలభంతే - నాదిన ముగ్రావజు నేత్వపోత్వసుబ్రహ్మణ్య ఏతేముఖ్యత్వైక్
గృహీతస్యవరుణ-మంశంలభంతే - విరచ్ఛదట్ ద్వితీయేభ్యఃచత్రస్ర తృతీయేభ్యఃప్రశ్నతుథే-భ్యఇతిసూత్రయతాతాత్వాంసేనస్ఫు
టికృతం|| ౨౦౦|| సంభూయేతి || మితిత్వాగృహనిర్వణాదీనిస్సవహాణిలోకేనభవేనూత్రధార్యాదిభిశ్చమనుష్యైఃకుర్యద్భిరనేనయజ్ఞదక్షిణా
విధినావిశ్రయజేనవ్యాపారాద్యపేక్షయ-భాగల్యనాకార్యా- ఇవానిందత్రానపకమాహ || ౨౦౧ || ధర్మాభాగమితి|| యేనయా-గాదికక
మాభాగంకన్యేచిద్యావమానాయభనందత్రం ప్రతిక్రతుంహ - చశ్చచృతధ్వమసా యా గాభాం సవినియంజిత - తదావద్దత్తపిగ్రా

త్యంగదక్షిణాః | సవపతాఅదదితభజేరకసర్వపవనా|| ౨౦౨ || రథంహ రేతచాధ్వర్యుర్భ్రష్టాధానేవవాజి
నమ్ | హూతావాపిహారేతస్వముద్ధాతాచాప్యసఃక్రయే || ౨౦౩ || సర్వేషామర్థి నోముఖ్యాప్రదధోనాద్ధి
నోపరైః| తృతీయినస్తృతీయాంశ్చతుర్థాంశ్చపాదినః || ౨౦౪ || సంభూయస్వానికమాణికుమార్ద్భిరి
హమానవైః| అనేనవిధియోగేనకత్రావ్యాంశ్చప్రకల్పనా || ౨౦౫ || ధర్మార్థయేనదత్తంస్యాత్క-స్తైచిద్యా
చతేధనమ్ | షాష్ఠ్యచ్చనతథాతత్త్వాన్నదేయంతస్యతద్భవేత్ || ౨౦౬ || యదిసంసాధయేత్తత్తుదపాల్లో
భేనవాపునః| రాజ్ఞాదాప్యస్సువణాంస్యాత్తస్యప్రేయస్యవిష్కృతిః || ౨౦౭ || దత్తస్యేషోదతాధర్మ్యా
యథావదనపక్రియా | అతఃసాధ్యంప్రవత్సోమివేతనస్యానపక్రియామ్ || ౨౦౮ || భృతోనాద్రోనకుర్యా
వ్యోదర్పాత్కర్తృయథోదితమ్ | సదంధ్యైశ్చష్టలాన్యమైనదేయంచాస్యవేతనమ్ || ౨౦౯ || ఆత్రామకుర్యా
త్సుస్థస్థాయథాభాపితమాదితః | సదీమస్యాపికాలస్యతల్లభేతేవవేతనమ్ || ౨౧౦ || యథోక్తమార్తస్సు
స్థోవాయస్తత్కర్తృనకారయేత్ | నతస్యవేతనందేయమల్పానస్యాపికమణః || ౨౧౧ || ఏవధమోఖలేనో
క్తోవేతనాదానకమణః | అతఃసాధ్యంప్రవత్సోమిధర్మంసమయభేదినామ్ || ౨౧౨ || యోగ్రామదేశం
ఘానాంకృత్యాపత్యేనసంవిదమ్ | విసంవదెన్నరోలోభాత్తంరాష్ట్రద్విప్రవాసయేత్ || ౨౧౩ || నిగృహ్యదా
పయేచ్చేనంసమయవ్యభిచారిణమ్ | చతుస్సువర్ణాపణ్ణిమోకశతమానందరాజతమ్ || ౨౧౪ || ఏతద్దండ

హ్యంప్రతిక్రతుంచనదేయం - యదాహగౌరమః - ప్రతిక్రత్యాగ్రహణసంయత్రాయనదద్యత్ || ౨౦౨ || యదీతి || యదితద్దత్తమసా
గృహీత్యాలోభాదహంకారాద్వానత్యజతి - ప్రతిక్రతుంచాధనంబలేనగృహ్యతి - తదాతస్యచోర శ్రూయస్యసంకుభ్యధ్వంరాజ్ఞాస్యణాంబం
దంచాపనీయాభవతి|| ౨౦౩|| దత్తస్యేతి|| ఏతద్దత్తప్రతిపాదనంభమాదనవేతంతమత్తం - అతోసంతరంభ్యతేరసమచాణాదికం వత్స
మి|| ౨౦౪|| భృత్యఇతి|| యాభృతిచరి క్రితోవ్యాధ్యపీడితోయథానిహితంకమాహంకారాన్న కుర్యాత్ - కమానురూపేనసువణాది
శృష్టలాస్యమేదందేయః - వేతనంచాస్యనదేయం || ౨౦౫ || ఆత్రా-ఇతి|| యదావ్యాధ్యాపీడితయ-కమానకరోతియాభ్యభాపితంరా
ద్యోకమాకుర్యాత్ - వేతనంచవిరకాలాదపిలభైవ || ౨౦౬|| యథోక్తమితి|| యథోక్తమయథాభాపితంపీడితోస్యేనకారయేత్సుస్థో
చానకుర్యాత్ నాపికారయేత్తస్యతీంచితేవస్యకృతస్యకమణఃవేతనంసదేయం || ౨౦౭|| ఏవధమ-ఇతి|| ఏవధమస్తావేతనాదానాభ్య
కమాణఃనిశ్చేషేణిత్వా - అతోసంతరంసంవిద్యన్విక్రమకారిణాందందాదివ్యవస్థాంబదిహ్యమి || ౨౦౮|| యోగ్రామేతి|| గ్రామదేశశబ్దా
త్వాతకత్తద్యేయానరోలోభాదినానిష్కృమత్ - తంరాజారాష్ట్రన్నివాసయేత్ || ౨౦౯|| నిగృహ్యతి|| అభిచేనంసంవిద్యన్విక్రమకా
రిణంనిబోధ్య - చతురఃసువర్ణాపణ్ణిమోకప్రత్యేకంవతుస్సువణాపరిమితా - రాజతంచకమానంబంశత్యధికరక్షితాశత్రయ

శరీరమంత్రయమేతద్విషయభూతగుణావేశయోగమనుస్మితంశ్చ సంచారాజాదండందాచయేత్ || ౨౨౦ || ఏతదితి || గ్రామేమద్రా
 హ్మగజానిసమూహేమసంవిద్యతీత్రమచారిణామేతద్దండ విధింధమకప్రభాసూరాజానువిష్టేత్ || ౨౨౧ || క్రిత్యేతి || క్రిత్యావిక్రియవా
 త్తేంద్రియశ్చ విసశ్వరహాచంధ్రి రాఘ్నంభూమితాత్రాదియస్యలోకచక్రాత్రాపోజాయతేససాధుమయాత్రీతమితసక్రితందశాహమధ్య ప్రత్య
 చయేత్ విక్రితంవాగ్మస్తీయేత్ || ౨౨౨ || శరణితి || దశాహమధ్యంక్రితంసత్యజేత్ - నావివిక్రితంవిక్రియకౌబలసదాచయేత్ - విక్రి
 తంబలసగ్మర్థాచరిత్యజేతాజాచర్యతానిదండ్యః || ౨౨౩ || యస్మిన్తితి || సూన్యత్రాయాఇతిసామాన్యేనూక్తందండవికమభిధానాథా
 మిదం - తిన్నాదాదిదోషానకథయత్వాదోషవతింకన్యాంకరాయయః ప్రయచ్ఛతి - తస్యరాజాస్వయమాదరేణ చక్షురతిచణాక దండంకు
 ర్హ్యత్ - అనుశయ ప్రసంగేనైతత్కన్యాగతముచ్యతే || ౨౨౪ || అకన్యేతి || నేయంకన్యాక్షరయోగిరియమిరియోమనుష్యజ్ఞేషణబ్రూ యేత్
 తస్యాఉత్తదోషమవిభావయన్తాచరితంరాజాదండం ప్రకల్పయేత్ య కన్యాస్యాకన్యేతివాదిసూదండోయస్తేత్ || ౨౨౫ || పాణిగ్రహణి
 కాఇతిచక్రమండేవంకన్యాఅగ్నిమయమతేత్యేవమాదయోవైదితా మనుష్యజాంకుం త్రాకన్యాకన్యజ్జత్ర వతాత్కన్యాస్యే వవ్యవస్థితానా
 కన్యావిషయేకవత్ తానైధమవివాహ నిర్ణయేచ్యవస్థితా అసమవేతాథాన్యాత్ - అకవివాహ - తాక్షరయోగయోవైవాహికమం
 త్రైఃసంస్కృత్యంమాణాఅపియస్తాదపగతధమవివాహాదిశాలిన్యాభవంతి - నాసాధమ్యావివాహ ఇత్యధాః - సమతయోగేనైవా
 హికమంత్ర పూమాదివిషేధకమిదం - యగభిశంస్కృత్యంతేతథావోభుఃకన్యాసముద్భవమితిక్షరయోగేరపిమనునై వవివాహ సంస్కా

విధింకు గ్యాధామికఃపునివీపతిః | గ్రామజాతిసమూహేమసమయవ్యభిచారిణామ్ | ౨౨౧ | క్రిత్యావిక్రియ
 వాకంవిద్య స్వేహానుశయోభవేత్ | సోంతదశాహోత్తద్ధ్యందద్యాచై చ్చవాదదీతద | ౨౨౨ |
 పరేణతుదశాహస్యనదద్యాన్వాపిదాచయేత్ | ఆదదానోదదచై చ్చవరాజ్ఞాదండ్యశ్చతానిచట్ | ౨౨౩ | య
 న్నదోషవతింకన్యామనాఖ్యాయప్రయచ్ఛతి | తస్యకుర్యాన్నప్రపోదండంస్వయంపణ్ణవతింపణా | ౨౨౪ | అ
 కన్యేతితుయఃకన్యాంబ్రూయాజ్ఞేష్టేషణగుణః | సతతంప్రాప్నుయాద్దండంతస్యాదోషమదర్శయన్ | ౨౨౫ |
 పాణిగ్రహణికామంత్రాకన్యాస్యేవప్రతిష్ఠితాః | నాకన్యానుకన్యవిన్న వాణాంబుత్తధర్మక్రియాహితాః | ౨౨౬ |
 పాణిగ్రహణికామంత్రానియతందారలక్షణమ్ | తేహంపిష్టాతువిజ్ఞేయావిద్యద్భిస్సప్తమేవదే | ౨౨౭ | యస్మిన్
 యస్మిన్కన్యతేకార్యేయ స్వేహానుశయోభవేత్ | తమనేనవిభానేనధమ్యేపభివేతయేత్ | ౨౨౮ | పశుషు
 స్వామినాంచైవపాలానాంవప్యతిక్రమే | వినాదంసంప్రవత్సామియథావధమకతత్త్వతః | ౨౨౯ | దినావ
 కన్యతాపాలెరాత్రాస్వామినితద్ధృహే | యోగయేమన్యథాచే శ్చుపాలావకన్యతామియాత్ | ౨౩౦ || గో
 పక్షీరభృతాయస్త్రసమవ్యద్ధతతోవరామ్ | గోస్వామ్యనుమతేభృత్యసాన్యాత్పాలేభృతేభృతిః | ౨౩౧ || న

తస్యవక్యజాత్యాత్ - తేవలేసతు || శ్లో || గాంధవేమవివాహేమపునరై వ్వాహికోవిధిః | కరణ్యశ్చ త్రిభిర్వజైఃసమయే నాగ్నిసాక్షి
 కఇతి - గాంధవేమవివాహేమపూజమం త్రాదివిధిరు క్తః - గాంధవేశ్వరగమనపూర్వకోపి భవతితస్యక్షత్రియవిషయేసుధమకత్వం
 మనుసూక్తం - అతస్మాత్సామినిశేషన్యాయాత్ ఇతరవిషయాయంక్షరయోగిరివాహసాధకమకతోపచేతః || ౨౨౬ || పాణిగ్రహణికాఇతి
 వైవాహికామంత్రానియతంస్మిన్వికంభార్యత్వేనిమిత్తంకుంత్రియథాశాస్త్రప్రయత్నైఃకార్యత్వేనవిష్యతైఃతేహంతు మంత్రాణాం
 సభాసప్తదిగవేతిమంత్రేణకల్పనయాసప్తమేదతైవదేభార్యత్వనిష్యతైఃశాస్త్రజైఃనిష్యత్రివిజ్ఞేయావివంశసప్తదీవానాత్ ప్రాగ్భా
 ర్యత్వానిష్యతైఃసత్యనుశయేజహ్యస్మాదన్యం || ౨౨౭ || యస్మిన్తితి || సకేవలంక్రియవివలస్యత్రాపియస్మిన్యస్మిన్కసంబంధిత్వేనాదా
 కార్యేయస్యశక్యాత్రాపోజాయతేతమనేనదశాహవిధినాధమాదసవేతేమాగేనృచఃసాచయేత్ || ౨౨౮ || చకుష్వితి || గవాదిశకువిషయే
 స్వామికాంపాలానాంవప్యతిక్రమేజాతేనివాదంసమ్యగ్ధమ్యంయథాకథావ్యవస్థయావత్సయే || ౨౨౯ || దినేతి || దినాచమానాంపాలకాస్తస్య
 స్తానాంయోగయేమవిషయేపాలసగ్మకరణజీయతా - రాత్రాపునఃపాలవత్యవికతానాం స్వామిగృహస్థితానాంస్వామిసూదోషః - అస్యథా
 ను - యదిరాత్రావపిపాలకాస్తగతాభవంతితత్తదోషఉత్పన్నేపాలవివగహరణీయతాంప్రాప్నోతి || ౨౩౦ || గోపక్షీరభృతఇతి || యోగో
 పాలాభ్యుత్పన్నేక్షీరేణభక్తాదినాస్వామ్యనుజ్ఞయాధపిశతోగోవ్యత్ప్రేష్టమేకాంగంభృత్యధాంబువత్ - సాభక్తాదిరహితేగో
 పాలేభృతిస్సోత్ - వికంబైకగవీరదానేనదశగాః పాలయేదిత్యుక్తం || ౨౩౧ || సప్తమితి || సప్తంబృష్టిపథావీతం - కృమిభిఃనాశకం - శ్వభిః

తా సహలః పశుః పాలాని వారితో ద్వారాది నాకభంబిత్స ౧ విష్ణుయదాభయతరదాచణకంబంద్యః పశోశ్చ బండాసంభవాత్ పాలనవంద్యః
విపాలాన్యునః పశుః ప్రవృత్తాః తే త్రకమకోనివారయత్ ॥ ౨౦౦ ॥ తే త్రైవ్యైః ॥ వత్స ౬ గ్రామం తవ్యతిరైవ పశుకమయన్ సహదంబం
దండమహాతి - అత్రాపికాల వివదంద్యః - సవక్తతే త్రైవ్యపశుతీతంబం స్వామినేపాలనస్వామినా వాయథాచరాధంబాతవ్య మితి నిశ్చ
యః ॥ ౨౦౧ ॥ అనిదాశాహమి ॥ ప్రసూతామనిగః తదశాహంతథాచచక్రమాలంతతోత్సృష్టమృదాచరిహరాదిప్రతిహాసంబంధిపశుక
పాలరహితావాసస్యభక్షణప్రవృత్తాకమనరదంద్యానాహ - ఉత్సృష్టమృదాచామనిగః తదాశాహంత గోమరెచాలై ధారణాత్ సహలత్వం
భవః ॥ ౨౦౨ ॥ తే త్రైవ్యైః ॥ తే త్రకరాభవశుసస్యభక్షణే అయథాకాలంబవసాదావాచరాధసతి యావతో రాజరాశస్యైవ సహనిఃకృతాత
తోదశగుణదండః స్వాత్ - తే త్రావిదితేభ్యత్యానాముక్తాచరాధతే త్రైవ్యైః వదశగుణజాతదండః - తే త్రసస్యప్రసంగాశ్చేదము క్తం ॥
౨౦౩ ॥ వితదితి ॥ స్వామినాం పాలానాంచరమణాదవరాధపశునాంచసస్యభక్షణరూపేభ్యం ప్రధానాభావతిరేచరూర్వై క్తంకతవ్యమ
నుచిశ్చ్యత్ ॥ ౨౦౪ ॥ నీమామితి ॥ ద్వయార్థాద్గ్రమయార్థ ర్యాచాంప్రతివిప్రపత్రాభుత్వన్నాయాం జై త్యైవమనిగీచ్ఛరవితాచసంశుక్తశ్చై
త్యాత్ ప్రకటిహాతేమసిమాంగేమరాదానీమాంసిన్వనుయత్ ॥ ౨౦౫ ॥ నీమామృతానితి ॥ న్యగ్రోధాదీకవృక్షాకీర్తినిఃకమంబరాదీకవిరభా

యత్సాత్ సేమానింగభూతాకమవీత|| ౨౪౬|| గుల్కానితి|| గుల్కా ప్రకాండరహితావేద్యాంశ్చ ప్రచురకంటక త్వత్వకంటక త్వదిశే
 దేననానాప్రకారానానీమావృత్తావల్లోలతాఃపానానికృత్రిమాన్వరభూధాగాకశరాకమబ్జకగుల్కంశ్చప్రచురల్పభోగత్వేవాదరాధం
 పృథగనిర్దాష్టాసేమానింగభూతాకమర్యాత్ - ఏవంకృతేసేమానశశ్యతి|| ౨౪౭ || తటాకానీతి|| తటాకమాపదిహేకాజలనిగ్రామమాగ్రా
 వేవగృహజీసేమరూపేణగ్రామద్వయసంధిస్థాసేమకరకవాన్విని-ఏకేసేమానిగ్రామాయవిభాష్యకృతేమదేదకాద్యధికానా అపిశ్రుతిపరం
 పరయాచితకారేపసాక్షిణోభవంతి|| ౨౪౮|| ఉపచ్ఛన్నానీతి|| సేమానిగ్రామేసవదాన్వికలోకేమనుష్యాణాంవిశ్రమమజ్ఞానం దృష్ట్యా
 అధికావ్యతిక్రాంతిగూఢానివత్సమాకానీసేమాచిహ్ననికారయేత్|| ౨౪౯|| అశ్చనభితి|| యానీతి|| ప్రస్తరాస్థిగోవాలతుషభస్తకపరాటికా
 కుష్మగోమయపక్షెష్టకాంగారపాదానకపరశికతాలస్యాన్వయేవం ప్రకారాణిరాలంబనకాపాకాన్విప్రభృతినయానిభిరకారేనాపి
 భూమిరాత్తసాత్ సకరోతతానిగ్రామగూఢసంధిమసేమాయాం ప్రక్షిప్తకుంభేష్టకాని సేమాంకేమనికాపయేదితిబృహస్పరివచనాత్ స్థూల
 పాదానవ్యతిక్రాంతికుంభేమకృత్యాప్రచ్ఛన్నానీభూమానిభూయభారయేత్|| ౨౫౦|| ౨౫౧|| ఏతైరితి|| వివదమానయోర్ధృమయాఃప్రాగు
 కైరేతైఃఉక్తచిహ్నైరాకానీమామున్నయేత్ వసతోఃపునరవిచ్ఛిన్నయాభక్త్యా సేమానిగ్రామోపశు త్రిపురుషాదికతయోకస్యాధిస్సేమతి
 చతుర్దశస్తత్వాత్ గ్రామద్వయసంధిస్థనద్వాదిప్రవాహేనపపారావారగ్రామయాఃసేమాంనిచ్చినుయాత్|| ౨౫౨|| యదీతి|| యదిప్రచ్ఛన్నప్ర

సేమావృత్తాంశ్చకుర్వీతస్య గోధాశ్వత్థకింశుకాకాశాల్పలీంసాలతాలాంశ్చక్షీరిణశ్చైవపాదపాకా|| ౨౪౬||

గుల్కావేద్యాంశ్చవివిధాంబృహత్పల్లిస్థలానివ | కరాకమబ్జకగుల్కంశ్చతథాసేమానశశ్యతి|| ౨౪౭ || తటా
 కాన్వృదపానానివాప్యఃప్రప్రవణానివ| సేమాపంధిమకార్యాణిదేవతాయతనానివ|| ౨౪౮|| ఉపచ్ఛన్నానిచా
 న్యానిసేమానింగానికారయేత్ | సేమాజ్ఞానేనృణాంవీత్యనిత్యంలోకేవివర్యయమ్|| ౨౪౯|| అశ్చనోస్థీనిగూ
 వాలాంస్తుషాభస్తకపాలికాః | కరీషమిష్టకాంగారాంబృథకారాపాలుకాస్తథా|| ౨౫౦ || యాచిత్తైవంప్ర
 కారాణికాలాద్యుమిర్మభక్షయేత్ | తానిసంధిమసేమాయాఃప్రకాశానికారయేత్|| ౨౫౧ || ఏతైర్లింగై
 ర్మయేత్సేమాంరాజావివదమానయోః | పూర్వభుక్త్యావసతతముదకస్యాగమేనద || ౨౫౨ || యదిసంశయ
 ఏవస్యాల్లింగానామపిదేశనే | సాక్షిప్రత్యయ ఏవస్యాత్సేమావాదవినిగ్రామయః|| ౨౫౩|| గ్రామీయకకులా
 నాంవససుతుంసేమ్మి సాక్షిణః | ప్రష్టవ్యాస్సేమలింగాలతయోశ్చైవవివాదినోః|| ౨౫౪ || తేపుష్టాన్త్రయథా
 బ్రూయుస్సమస్తాస్సేమ్మినిశ్చయమ్ | నిబధ్నియా తథాసేమాంసర్వాంస్తాంశ్చైవనామతః|| ౨౫౫ || శిరో
 భిస్తేగృహీతోద్వీర్వింప్రస్వణోరక్తవాససః | మకృతేశ్వపితాఃపైవైస్సైస్సైర్మయేయస్తేసమంజసమ్|| ౨౫౬
 యథోక్తేననయంతస్తేపూయంతేసత్యసాక్షిణః | వివరితంనయంతస్తుదాప్యాఃస్వద్విశతందమమ్|| ౨౫౭||
 సాక్ష్యభావేతువత్సారస్సామంతాగ్రామవాసినః | సేమావినిర్ణయంకుర్యఃప్రయతారాజసన్నిధౌ|| ౨౫౮

పామంతానామభావేతుమాలానాంసేమ్మి సాక్షిణామ్ | ఇమానవ్యనుయంతేతపురుషాన్వనగోచరా|| ౨౫౯

కాశలింగదేశసేప్రచ్ఛన్నాంగారాదితుషాలిమాస్థానాంపరంసేత్వానిభూతానాయంసేమకరున్యగ్రోభక్తిత్యాదినమస్త ఏవయదిసందేశ
 స్సాన్వీతదాసాక్షిప్రమాణమేవసేమావివాదనిశ్చయోభవేత్ || ౨౫౩|| గ్రామీయకేతి || గ్రామికజనసమాహానాం గ్రామద్వయస్థనియ క్త
 యోవాదిప్రతివాదినోశ్చసమతుంసేమావివాదయేసేమానింగసందేశేలింగానిసాక్షిణఃప్రష్టవ్యాః|| ౨౫౪|| తభితి|| తేపుష్టాస్సాక్షిణఃసమస్తాదై
 భేసేమావివాదయేగయేప్రకారేణిశ్చయంబ్రూయంతేన ప్రకారేణాదిస్తరకాధంపత్రేసేమాంలిఖేత్ తాంశ్చసర్వానేవ సాక్షిణోనామవి
 భాగతోలిఖేత్|| ౨౫౫|| శిరోభిరితి|| తేసాక్షిణ ఇతిసామాన్య త్రవదేవరక్త ప్రగ్వాసససేమాంసయేయరితయాజ్ఞకల్పవ్యకచనాత్ రక్త
 ప్పమాలాధారిణోబాహితవాససోమస్తకేమృల్లోష్టానిగృహీత్యాంబదస్తాకంసుకృతంతన్నిచ్చలంస్యాదితివివమాత్తీయైస్సుకృతైఃకాశితాస్సం
 తఃతాంసేమాంయథాశక్తినిగ్రామయేయః|| ౨౫౬|| యథోక్తేనీతి|| తేసత్యప్రధానాఃసాక్షిణఃకాస్త్యైతేనవిధానేననిగ్రామస్థానిమ్మపాళవం
 తిలతభ్యేసకున్విన్వంతఃప్రత్యేకంపరకరద్యంబంబంబంచాప్యాభవేయః|| ౨౫౭ || సాక్ష్యభావభితి|| తత్రసంధివివాదసాక్ష్యభావేతుది
 శంసమంతాభవాసామంతాస్తుస్వామినఃచత్వారోగ్రామవాసినఃసాక్షిభవేరాజసమతుంసేమానిగ్రామంకుర్యః|| ౨౫౮|| సామంతా
 నామితి|| సాక్షిభవేరాజసమతుంకుసుభవేననిగ్రామంకుకుకతాంగ్రామవాసినాం గ్రామనిమాణకాలాచారభ్యమానాంపురుషక్రమే

అథ ద్వాదశస్థానాం సీమాసాక్షినిమగ్నావేదికావత్సమానాశాసన్నిహితవనచారిణ్యశ్చేత్ ॥ ౨౫౯ ॥ వ్యాధానితి ॥ లుబ్ధకాశక్షిపభజే
 విసః - గోపాలాకామత్సవ్యజీవినిమామూల్యాత్పటనజీవిసః - సత్రుగ్రాహణిణిలోంఘవృత్తినన్యాంశ్చలపుష్పంధనాద్యభాంజనవ్యవహరి
 ణః - శృశ్చేత్ - వితేహిస్వప్నదోషభాగభాగం తేన గ్రామేన సవనాదావనం గచ్ఛేయః తద్దామసేమాభిజ్ఞాస్యంభవంతి ॥ ౨౬౦ ॥ తేషుష్టాభితి ॥ తే
 వ్యాధాదయః శుష్టాః సీమారూపేషు గ్రామసంధికుయేన ప్రకారేణ చిత్తుం బ్రూయః - తతేనైవ ప్రకారేణ రాజాద్వయోద్ధామయోః సీ
 మాంభవస్థాపయేత్ ॥ ౨౬౧ ॥ తేత్రేతి ॥ ఏకగ్రామపితృత్రహాపతటాకారామగృహాణాం సీమాసేతువివాదే సామస్తదేశవాసిసాక్షిప్ర
 మాణకవివచనరూపాచిత్తునిశ్చయోవిజ్ఞేయోనవ్యాధాదిప్రమాణకః ॥ ౨౬౨ ॥ సామంతాభితి ॥ సీమాచిత్తునిమిత్తం వివదమానానాం మనుష్యా
 నాం యది సామంతాదేశవాసి సామిధ్యా బ్రూయః - తదాతేన వేదప్రత్యేకం రాజ్ఞామధ్యమసాహసంబంధసియః - ఏవంచ సామంతరూపా
 నాం పూర్వోక్తాద్విశ్రతోదమాజ్ఞేయః ॥ ౨౬౩ ॥ గృహమితి ॥ గృహపతటాకోద్వానతే ॥ రాదామస్యతమంకూరణంభనాదిభయకభనపూర్వ
 మాక్రమ్యహరణేచవచనకారానిబంధసియః స్యాత్ - స్యాతంక్రాంత్యిశ్రతోదమః ॥ ౨౬౪ ॥ సీమాయామితి ॥ లింగసాక్ష్యభావే సీమాయాంశరి
 త్తే త్తుమశక్యానాం రాజైవధమగజ్ఞాపక్షపాతరహితో గ్రామద్వయమధ్యపత్రినివివాదవిషయంభూమిం యేషామేవ గ్రామవాసినాం ఉప
 కారాంతరయోభవతి తద్వ్యతిరేకేణ చ మహానిష్ఠవాదస్తేచామేవదవ్యాదితాస్త్రవ్యవస్థా ॥ ౨౬౫ ॥ ఏకభితి ॥ ఏకసీమానిశ్చయోభవతానిశ్చ

వ్యాధాం చ్ఛామనికా - గోపాకైవర్రాన్ములభాసకాకా ॥ వ్యాల గ్రాహేనుంఘవృత్తినన్యాంశ్చేవనచారిణి ॥
 ౨౬౦ ॥ తేషుష్టా మయథా బ్రూయన్సీమాసంధిమలతుణమ్ ॥ తత్తథాస్థాపయేద్దావాధతేన గ్రామయో
 ర్ద్వయోః ॥ ౧౬౧ ॥ తేత్రహాపతటాకానామా రామస్యగృహస్యవ ॥ సామంతప్రత్యయోజ్ఞేయస్సీమ సేతు
 వినిర్ణయః ॥ ౨౬౨ ॥ సామంతాశ్చేన్మహా బ్రూయన్సేతువివదతాన్యథా ॥ సర్వేషుభక్ష్పృథగ్గంధ్యా
 రాజ్ఞామధ్యమసాహసమ్ ॥ ౨౬౩ ॥ గృహంతటాకమా రామంతేత్రంవాభీషయాచారకా ॥ శతానిపంచదండ్య
 స్సావ్యదజ్ఞానాద్విశ్రతోదమః ॥ ౨౬౪ ॥ సీమాయామవిషవ్యానాంస్వయం రాజైవధర్మవత్ ॥ ప్రదిశేద్భూ
 మిమేతేషాముపకారాదిస్థితిః ॥ ౨౬౫ ॥ ఏషోభిలేనాభిహితోధర్మస్సీమావినిర్ణయే ॥ అతః ధర్మవంప్రవత్స్యా
 మివాక్పారుష్యవినిర్ణయమ్ ॥ ౨౬౬ ॥ శతం బ్రాహ్మణమాత్రశ్యత్రుయోదంశమహాతి ॥ వైశ్యోఽపృథశతం
 ద్వైవాతూద్రస్తువధమహాతి ॥ ౨౬౭ ॥ పంచాశద్బ్రాహ్మణోదండ్యః క్షత్రియస్సాభీశంసనే ॥ వైశ్యే పాత్య
 దధాపంచాశద్బ్రాహ్మణోదండ్యః ॥ ౨౬౮ ॥ సమవర్ణేద్విజాతీనాంచ్ఛాదతైవ్యలిక్రమే ॥ వాదేష్వవద
 నీయోముతదేవద్విగుణంభవేత్ ॥ ౨౬౯ ॥ ఏకజాతిర్ద్విజాతీంస్తువాచాదారుణయాతీషకా ॥ జిహ్వయాః ప్రా
 ప్నయాశ్చేదంజనున్యప్రభవోహిసః ॥ ౨౭౦ ॥ నామజాతిగ్రహంతేషామభిద్రోహణకుర్వతః ॥ ఏతే
 ఘోర్యయోమయశ్శంకుజ్వలన్నాస్యేదశాంగుళః ॥ ౨౭౧ ॥ ధర్మోపదేశందపేణవిప్రాణామస్మకుర్వతః ॥

ఈ గతిః - అతః ధర్మవంప్రవత్స్యామిదంశపారుష్యైవ వాక్పారుష్యప్రవృత్తేః పూర్వమభిధానం అనుక్రమక్రత్యాంతుపారుష్యవం
 దవాచితేతిదండశబ్దస్సాన్యాంభవ్యవహరత్వాత్ పూర్వనిదేశః ॥ ౨౬౬ ॥ శతమితి ॥ ద్విజస్యచోరత్వాదేచరూపంచరుచముక్తాక్షత్రియః
 చణకతంబంధమహాతి - ఏవంసాధాశతం ద్వైవాశతేలాభువగౌరవాశేషయావైశ్యః - సుద్రోవ్యేవంబ్రాహ్మణాక్రొశతాదవాదిరూపంచధ
 మహాతి ॥ ౨౬౭ ॥ పంచాశదితి ॥ బ్రాహ్మణః క్షత్రియస్సోక్తరూపాతేనెక్యతేచంచాశత్ - చణాకదండ్యః - వైశ్యసూత్రేచయథోక్తాక్రొశకృ
 తేచంచనిశ్చితార్థాద్వదశశతాః క్రమేణ బ్రాహ్మణస్యదండస్సోక్త ॥ ౨౬౮ ॥ సమేతి ॥ ద్విజాతీనాంసమానజాతివిషయేభ్యోక్తాక్రొశకృత
 వ్యాదశచణాదండః - అవచనీయోమపునరాక్రొశవాదేమమార్యకగిన్యాద్యతీలరూపేమతదేవేతనపుంసకనిదేశాలోకతం బ్రాహ్మణమాత్రశ్య
 త్యాదియదక్రంతదేవద్విగుణందండరూపంభవేత్ ॥ ౨౬౯ ॥ ఏకజాతిం ॥ సుద్రోద్విజాతీకాతకాదినావాచాక్రొశకృతీష్యజ్యేదంబభేత్ -
 యస్తాదసాపాదాభ్యాన్మిక్రీష్టం గాజ్ఞాతః ॥ ౨౭౦ ॥ నామేతి ॥ అభిద్రోహ అక్రొశః బ్రాహ్మణాదీనాంరేత్యంబుజ్జనత్రైబ్రాహ్మణాపశదేత్యా
 క్రొశేననామజాత్యాదిగ్రహణంకుశలోలోహాకీలోగ్నినాప్రదీప్తదశాంగులముఖేమతే ప్రవృత్తః ॥ ౨౭౧ ॥ ధమేతి ॥ కథంచిద్ధమాలేశకువ
 గమ్యాంయంతేధర్మశాస్త్రంబుజ్జనత్రైబ్రాహ్మణస్సాహంకారామచదిశోస్యసూత్రస్యకుఖేకణాయాశ్చజ్వలతైలంరాజాప్రతేషయేత్ ॥ ౨౭౨

శ్రుతమితి సమానజాతివిషయమిందండలాభువారే సమకూడ్రస్యద్విజాత్యాక్షేపవిషయం - సత్వయైవత్ శ్రుతంసభవాత్ తద్దేశజాతీసత
 వేయంజాతిసతవశానసంస్కారముచనయనాదికమకృతమిత్యుచంకారేణమిథ్యా బ్రువణద్వికతందండం దాహ్యఃస్యాత్ - వితథేనేతివృ
 త్తియావిధానేనకృత్యాదివృత్తిచనంభ్యాసమితివృత్తియా|| ౨౭౩|| కాణమితి వికాక్షేవికలంపాదవికలంఅన్యమపివారథావిభంజనాద్యంగతి
 కలంసత్యేనాపికాదాదికద్వేనబ్రువణఅత్యంతాల్పంతదాకామకలందండంచాహ్యః|| ౨౭౪|| యాతరమితి ఆత్మరంతఃత్వరితోభిశ్చైవత్యాభి
 ధానికాః - మాత్రాదికపాతకాదినాభిశ్చగూర్వచంభాసం అత్యజ్ఞదండ్యః ఆత్రాకూభార్యాదీనాంగురుపాపాభిశ్చాపేనదండసామ్యంస
 మాభయం - మథాతిథి సుతత్వరణంభేదసమిత్వత్వానూకృపుత్రపిత్రాదీనాంపరస్పరభేదసకర్తురయందండవిధివివ్యాఖ్యాతవా|| ౨౭౫
 బ్రాహ్మణ్యమితి బ్రాహ్మణత్వత్రియాభ్యాంపరస్పరంపరసీయాక్రోశేకృతేదండకాస్త్రక్షేనరాజ్ఞాదండకార్యః - దండమేవవిశేషికాహ - బ్రాహ్మ
 జేహత్రియాక్రోశనిప్రభవసాహసఃకార్యబ్రాహ్మణాక్రోశిపునఃకుత్రియేమభ్యమసాహసః|| ౨౭౬|| విదితి|| వైశ్యశూద్రయారన్యాయజ్ఞాతిం
 ప్రవిశతసీయాక్రోశ బ్రాహ్మణత్వత్రియవర్తవైశ్యశూద్రాక్రోశనిప్రభవసాహసఃశూద్రైవ్యాక్రోశిమభ్యమసాహస ఇత్యేవంభూచందండ
 స్యప్రణయనంజిహ్వచ్ఛేదరహితయథావక్తృతవ్యమితిశాస్త్రనిశ్చయఃవివంచైకజాతిద్వైజాతిం నిర్వతి ప్రాగు క్షజహ్వచ్ఛేదోవైశ్యని

తప్తమా సేవయే తైలంవక్త్రేశ్రోత్రేచపార్థివః|| ౨౭౭|| శ్రుతందేశంజాతింవకమకారీరమేవచ | విత
 థేనబ్రువణదర్పాదాహ్యఃస్యాద్దివ్యతందమమ్|| ౨౭౮|| కాణంవాహ్యథవాఖంజమన్యంవాపితథావిధమ్| త
 థ్యేనాపిబ్రువణదాహ్యదండంకాక్షాపణావరమ్|| ౨౭౯|| మాతరంపితరంజాయాం భ్రాతరంతనయంగురుమ్|
 ఆత్మారయంబృతందాహ్యఃకంభాసంచాదదద్దురోః|| ౨౮౦|| బ్రాహ్మణత్వత్రియాభ్యాంతుదండకార్యోవి
 జానతా| బ్రాహ్మణేసాహసఃపూర్వఃకుత్రియేత్వేవమభ్యమః|| ౨౮౧|| విత్తశూద్రయారేవమేవస్వజాతిం
 ప్రతితత్త్వతః| థేదవజాంప్రణయనందండస్యేతివినిశ్చయః|| ౨౮౨|| ఏవదండవిధిఃప్రోక్తోవాక్పారుష్య
 స్యతత్త్వతః| అతడార్థంప్రవత్యైమిదండపారుష్యనిర్ణయమ్|| ౨౮౩|| యేనకేనవిదంగేనహింస్యాజ్ఞే
 జ్ఞేప్రమంత్యజః| థేతన్యంతత్తదేవాన్యత్తన్మోరనుశాసనమ్|| ౨౮౪|| పాణిముద్యమ్యదండంవాపాణిచ్ఛే
 దనమర్హతి| పాదేనప్రహరణకోపాత్పాదచ్ఛేదనమహతి|| ౨౮౫|| సహాసనమభిప్రేచ్ఛురుత్కృష్టస్యా
 పృష్టజః| కట్యాంకృతాంకోనిర్వాప్యఃస్థివంవాస్యావకరయేత్|| ౨౮౬|| అవనిష్ఠివతోదర్పాద్దాన్వోష్ఠా
 ఛ్చేదయేన్నృపః| అవమూత్రయతోమేథ్రమవశథాయతోగుదమ్|| ౨౮౭|| కేశేమగృహ్లాతోహస్తాభేద
 యోదవిచారయక| పాదయోర్దాధికాయాంచగ్నివాయాంవృషణేషుచ|| ౨౮౮|| త్వగ్భేదకత్వతందంజ్యోలో
 హితస్యచదశకః| మాంసభేత్తాతువణ్ణిష్కాకప్రవాస్యస్తస్థిభేదకః|| ౨౮౯|| వనస్పతీనాంసర్వేషాము

కారితోబ్రాహ్మణత్వత్రియాక్రోశవిషయవివాదంతే|| ౨౯౦|| విషయితి విషానంతరోకోవాక్పారుష్యస్యయథావద్దండ విధిరుక్తంసంతరంతా
 దనాదేదండపారుష్యస్యనిర్ణయంబత్యైవః|| ౨౯౧|| యేనేతి అంత్యజహ్వక్రోయేనకేనచిత్కరచరణాదినాంగేనసాక్షాద్దండాదినాఅ
 వ్యవహితేనద్విజాతి ప్రహారేతదేవాంగమస్యభేదవ్యమిత్యయంమనూరుచదేశః - మను గ్రహణమాదరాధం - అన్యైవోతరః ప్రశంసః||
 ౨౯౨|| పాణిమితి ప్రహరంపాణిందండంబోద్యమ్యపాణిచ్ఛేదంలభతే - పాదేనకోపాత్ప్రహరణేపాదచ్ఛేదంప్రాప్నోతి|| ౨౯౩|| సహతి| బ్రా
 హ్మణేసహససాహచిష్టసూత్రకట్యాంతప్రలోహకృతవిచ్ఛానచదేశోనివాసనీయః - స్థివంచాస్యయథాసమియతే తథాచ్ఛేదయేత్||
 ౨౯౪|| అవనిష్ఠివత ఇతి| దవేణత్వేనా బ్రాహ్మణావహసయతఃశూద్రస్యరాజాద్వాన్వోష్ఠాచ్ఛేదయేత్ - మూత్రప్రక్షేపణావహస
 యతోమేథ్రం - శర్ధానంతుభ్యితోగుదశబ్దఃకేనావహసయతోదపాగన్నప్రమాదాత్గుదంజ్యేదయేత్|| ౨౯౫|| కేశేష్యితి| దపాదిత్య
 నువరణతెలకంకారేణకేశేమగృహ్లాతశ్చూద్రస్థిదాస్యజాతానజాతెత్యవిచారయకపాదాభేదయేత్ - పాదయోర్దాధికాయాం
 వృషణేహింసాధంగుగ్ధతోహస్తద్యయభేదమేవమర్హత్|| ౨౯౬|| త్వగ్భేదకఇతి| చమకమూత్రభేదకృత్సమానజాతిః - సమాద్రః - బ్రా
 హ్మణస్యదండలాభువం - చదశతందండనీయః - తథారక్తోత్పాదకోపితమేవదండ్యఃమాంసభేదవిణ్ణిష్కాకేదయాస్థిభేదకస్తుదేశాన్నివాహ
 స్యః|| ౨౯౭|| వనస్పతీనామితి| బృహద్యుద్భిదాంసవేషామయేనయేనప్రకారేణఉపభోగఃఫలపుష్పపత్రాదినాఉత్తమమభ్యమరూపోభవ
 తితథాతథాహింసాయానుభ్యుత్తమసాహసాదిదండోవిధేయ ఇతినిశ్చయః|| తథాచవిష్ణుః|| ఫలోపభోగక్రమభేదతూత్తమంసాహసంపు

మృత్యోగభేదీమధ్యమంబునుల్లతాభేదీకామోచనకంత్వగభేద్యకంకామోచనంచనవివచనసామ్యక్తోదేదికవ్యః || ౨౦౫ || మను
 యోజామితి || మనుష్యజాంపశూనాంపీదోత్పదనాథాంప్రహరేకృతేసరియథాయథాపీదాధిక్యంతథాతథాదండ మప్యధికంతుర్యాత్ - వి
 వంచమనుష్ఠావాదాత్పశ్యేదనాదిమర్మతేమత్వక్నేదకత్వరందంధ్యః క్షుక్తోప్యధికోమిభివశేమాపేక్షయాకరణవ్యః || ౨౦౬ || అంగేతి || అంగ
 నాంకగచరణానాంప్రణవోదేతయోశ్చపీదనాయాంసత్సాంసముత్థానవ్యయంయోవతాకాలేనమావాకపాప్రాప్తిఃసముత్థాన సంబంధో
 భవతిచావత్కాలేనచక్ర్యాపాదినాయావాక్వయోభవతిచమపాదాపనీయః - అథతంవ్యయంపీదోత్పదకోసకామమిచ్ఛతి - తదా-య
 స్సముత్థానవ్యయాయశ్చదండఃతమేనందతేనచరాజాదావ్యః || ౨౦౭ || ద్రవ్యాణీతి || ద్రవ్యాణ్యుక్తవిశేషదండానికటకానితామ్రఘటా
 దీనియాయస్యజ్ఞానాదజ్ఞానాద్వానాశయేత్ సతస్యద్రవ్యాంతరాదినామిష్టముత్పాదయేత్ - రాజ్యశ్చవిసాశితద్రవ్యసమదండంద్రవ్యాత్ ౨౦౮
 చమేతి || చమోదేచమగుతితవరత్రాదౌచమకావ్యమృత్తానిమి-తేనుచథాండేమపుష్పమూలఫలేమచరస్యనాశితేమమూల్యత్వంచగు
 ణోదండో రాజ్యోదేయః - స్వామిసశ్చతుష్టిరుత్పాదనీయః || ౨౦౯ || యానస్యేతి || యానస్యరథాదేయాః పుసారథ్యాదేయానస్వామి
 సశ్చయస్యకద్యనంతేమంభిన్నసామ్యాదీనిదశనిమిత్తానిదండమిత్రమ్యవరంతేవిమనిమిత్తేమసమ్మప్రాదిమారణే ద్రవ్యనాశేచ ద్రవ్యతేయా
 నస్వామినాందండోనభవతితమన్వాదయతఃపఃవిభద్యవ్యతి క్తనిమిత్తేరపునదండోనుష్ఠీయతే || ౨౧౦ || భేదనేతి || నానాయాంభవనా
 స్యంతరీరావయవర్యాద్యత్ పాదేహబలవదనానాసంబంధిసంజ్ఞాభిన్న సాస్యరజ్జేబలివదాదిశేఖర్మయుగాభ్యుత్థై రథాదౌభామివై

పభోగోయథాయథా | తథాతథాదమితార్యోహింసాయామితి ధారణా || ౨౦౫ || మనుష్యజాంపశూనాం
 వదుఃఖాయప్రహృతేసతి | యథాయథామహద్దుఃఖందండంతుర్యాత్తథాతథా || ౨౦౬ || అంగవపీదనాయాం
 చప్రణవోదేతయోస్తథా | సముత్థానవ్యయందావ్యఃసంపదండమథాపిచా || ౨౦౭ || ద్రవ్యాణీహింస్యా
 ద్యోయస్యజ్ఞానతోజ్ఞానతోపిచా | సతస్యోత్పాదయేత్తుష్టింగజ్ఞోదద్యావృతత్వమమ్ || ౨౦౮ || చమోచార్తి
 కథాండేమకాష్టలోష్టమయేమవ | మూల్యత్వంచగుణోదండేపుష్పమూలఫలేమవ || ౨౦౯ || యానస్యచై
 వయాతుశ్చయానస్వామినపవచ | దశాంతరనాన్యాముక్తేషేదండోవిధీయతే || ౨౧౦ || భిన్నసాస్యేభగ్న
 యుగేతిర్యక్ ప్రతిముఖాగతే | అక్షభంగేవయానస్యవక్రభంగేతతైవచ || ౨౧౧ || భేదనేతైవయంత్రాణాం
 యోక్తగ్రంథోన్యస్తతైవచ | ఆక్రందేచావ్యప్రేహితినదండంచునురన్మవీత్ || ౨౧౨ || యత్రాపవతాతేయ
 గ్నంచైగుణ్యాత్పాఞకస్యతు | తత్రస్వామిభవేద్దండోహింసాయాంద్విశతందమమ్ || ౨౧౩ || ప్రాజకశ్చే
 ద్భవేదాస్త్రప్రాజకోదండమహాతి | యగ్యస్థాఃప్రాజకేనాప్తేసర్వేద్దండ్యాశ్చతంతమ్ || ౨౧౪ || సచేత్తు
 పథిసంకుద్ధిపశుభిర్యాసరథేనచా | ప్రమాపయేత్ ప్రాణభృతస్తత్రదండోవిచారితః || ౨౧౫ || మనుష్యమారణే
 ష్టిస్తంచారవత్కిల్బిషంభవేత్ | ప్రాణభృత్సుమహర్షేన్వధాంగోగజోష్ట్రహయాదిమ్ || ౨౧౬ || త్సుద్రకా
 కాంపశూనాంతుహింసాయాంద్విశతోదమః | పంచాశత్తుభవేద్దండఃశుభేషుమృగపక్షిమ్ || ౨౧౭ || గర్భధాజా

మమృదినాతిరక్తీనంబాగతేతథావత్రాంతఃప్రవిష్టభ్యుత్థాభ్యభంగేయంత్రాణాంచమూలంభనానాంభేదనేయోక్తస్యపశు గ్రీవారజ్జోరశ్చేః
 ప్రకారణస్యభేదనేఅచసరాచసరేతుశ్చైవశబ్దేసారథాదినాకృతేచయానేనప్రాదిహింసా ద్రవ్యవిసాశితాభ్యుత్థయోసారథ్యాదేదండో
 నాస్తీతిమనురాహ || ౨౦౯ || ౨౦౯౨ || యత్రేతి || యత్రసారథరకౌశలాద్వానమస్యథా ప్రజతితత్రహింసాయామితిత సారథ్యనియోగస్వా
 మిద్విశతందావ్యఃస్యాత్ || ౨౦౯౩ || ప్రాజకఇతి || యదిపారథిఃకుశలస్సాన్యస్తదాసారథిరేవోక్తద్విశతదమంబద్వయమనంచ మనుష్యమారణ
 విత్పాదకంబండమహాతి - సస్వామి- అకుశలమపస్త్రి సారథిస్వామివ్యతిరేకతాస్యేపియోనాయాథా అకుశలసారథియానారోహణాత్
 సవేద్రత్యేకంశతంశతందంధ్యాః || ౨౦౯౪ || సఇతి || సచేత్పాఞకఃసముఖాకతైః ప్రచురగవాదిభిః - రథాంతరేణవాసంకుద్ధిఃస్వరథగమ
 నావధానాత్ ప్రత్యేకసమచరాక్షయఃసంకపేపిస్వరథమరగాప్రేరయతమరగైరథేనవారథావయవై వాప్రాదీనా వ్యాపాదయతి-
 తత్రావిచారితోదండఃకరణవ్యవహర - సత్పదచరాధిపృశజిత్యాహ || ౨౦౯౫ || మనుష్యేతి || తత్రమనుష్యమారణే ప్రాజకస్యానవధానాత్ యా
 నేనకృతవివచనోదండో త్రమసాహసంభవేత్ - నమమరగరూపఃప్రాణభృత్సుమహర్షేన్వధామిత్రవణాంగోగజాదిమమహర్షప్రాదీమహ
 రితేమితి త్రమసాహసస్యాధాంపంచశతందంభవేత్ || ౨౦౯౬ || త్సుద్రకాజామితి || త్సుద్రకాజాంపశూనాంజారి విశేషపద్విష్టభవానాంబాలా
 దీనాంపయసాచకిరోదీనాంమూరణద్విశతోదండస్సాన్యత్ - శుభేమమృగేమరురుపుషాదిమపక్షిమచకుక హంస సారసాదిమ పక్షిమహతే

యోగః ॥౩౧౧॥ తుంతవ్యమితి ॥ తాత్పర్యధి - ప్రత్యధిసాంకుః ఫేనాక్షేపః క్రిందవయతాం - తథాచాల భృద్ధ్యాధితానాం - వక్ష్యమాణమా
 త్తీయముపకారమిచ్చతా ప్రభువామనీయమ్ ॥ ౩౧౨ ॥ యజ్ఞితి ॥ కుఃఖితై రాక్షి - ప్రసహతేయః - తేన స్వగం - తేన ప్రాజాంలభతే ప్రభు
 త్వదశానాన్నసహతేయః - తేన సనరకం గచ్ఛతి ॥ ౩౧౩ ॥ రాజేతి ॥ స్కంధేనేతి ॥ యద్యపి మనః - నైయక్కర విప్రత్యాధిదా ప్రాయశ్చిత్త
 ప్రకరణేవత్వమి - తథాపి సువణా - నైయం ప్రతిరాజరూపదండతామస్యదండప్రకరణేవ - యితుం పాఠః - బ్రాహ్మణసువణాస్య చోరే
 నిముక్తశేనవేగాద్గచ్ఛతామయా బ్రాహ్మణసువణామపకృతమితి సంభావయతా ముసలాభ్యుదాయభంభాదిరమయం వాదందముఖ
 యత స్త్రోతంశ క్రింతాహమయంచాదందం స్కంధేగృహీత్యా రాజసమీపం గచ్ఛేత్ - తతో బ్రాహ్మణసువర్ణ హార్యహమతో నేన ముసలాదినా
 మాంచ్యాపాదయేదిత్యేవం రాజేవ క్రవ్యం ॥ ౩౧౪ ॥ ౩౧౫ ॥ శాసనాది - సకృన్నుసలాది ప్రహరేణ బ్రాహ్మణత్యాజనాన్మృతకల్పన్వదేవ
 తోపి పరిత్యాగా ద్వాసచోరస్తస్మాత్పాపకృత్ముచ్యతే - అతపివయాజ్ఞవల్క్యైః ॥ శ్లో ॥ మృతకల్పః ప్రహరతో గణేన పృథివిశుద్ధతీతి - పు
 న నైసకరవాదిభిరపాత్యా నైసస్యయత్నానంత బ్రాహ్మప్రాప్తిః ॥ ౩౧౬ ॥ అన్నాదజ్ఞితి ॥ బ్రహ్మహయః రత్నంబంధియాన్నమతిరస్తిన్న సా
 స్యపాపం సంక్రామయతి - భూణహస్యభాగ్నిపాపంభవతి - విరదత్రవివక్షితంశకు బ్రహ్మహుఃపాపంశక్యత తథాభార్యా మృచ్ఛిచారిణీ
 జారపంతుమహాశేష ర్రిపాపం సంక్షేపయతి - శిష్యశ్చ సంభాగ్ని తాత్పర్యకరణజన్యంపాపం గురూసహమానేన స్వస్థి - యజ్ఞశ్చ విధిమ

జాతయజ్ఞవేద్యాభిః పూయం తే సతతం నృపాః ॥ ౩౧౧ ॥ తుంతవ్యం ప్రభువానిత్యం షిపతాంకార్మిణాం నృపామ్ ॥
 బాలవృద్ధాతు రాణాం వకుర్వతాహితమాత్తేనః ॥ ౩౧౨ ॥ యః తిప్రోమహాయత్యా రైస్తేన స్వగ్ధేమహీయతే ॥
 యస్తైస్త్వర్యాన్న తుమ తేనరకం తేన గచ్ఛతి ॥ ౩౧౩ ॥ రాజాస్తే నేన గంతవ్యాముక్తశేనధావతా ॥ ఆవత్యా
 నేనతత్ స్తేయమేవంకర్తాస్తి శాధిమామ్ ॥ ౩౧౪ ॥ స్కంధేనాదాయముసలంబగుడంవాపిభాదిరమ్ ॥ శక్రిం
 చోభయత స్త్రోతామాయసందండమేవవా ॥ ౩౧౫ ॥ శాసనాద్వాపి మోక్షాద్వాస్తేనః స్తేయాద్విముచ్యతే ॥ అ
 శాసిత్యాతుతం రాజాస్తేనస్యాప్రాప్తికిల్బిషమ్ ॥ ౩౧౬ ॥ అన్నాదేభూణహమాప్తిపత్యేభార్యాశచారిణీ
 గురౌశిష్యశ్చ యాజ్ఞశ్చ స్తేనోరాజనికిల్బిషమ్ ॥ ౩౧౭ ॥ రాజనిధూతదండాస్త్రకృత్వాపాపానిమానవాః ॥
 నిమలాః స్వగం మాయాంతి సంతస్సుకృతినోయథా ॥ ౩౧౮ ॥ యస్తరజ్ఞంఘటం మాపాద్ధరేద్భింద్యాబ్జయః
 ప్రపామ్ ॥ సదండం ప్రాపుయాన్తా మంతవృతస్త్రిసమాహరేత్ ॥ ౩౧౯ ॥ ధాన్యందశభ్యః కుంభేభ్యో
 హరతోభ్యధికంవధః ॥ శేషేష్టేకాదశగుణంచాప్యస్తస్యవతద్దనమ్ ॥ ౩౨౦ ॥ తథాధరిమమేయానాంశతాదభ్య
 ధిశేవధః ॥ సువణారజతాదీనాముత్తమానాంవచాసపామ్ ॥ ౩౨౧ ॥ పంచాశతస్త్రస్వభ్యధిశేహస్తశ్చేదనమిష్య
 తే ॥ శేషేష్టేకాదశగుణం మూల్యాద్దండం ప్రకల్పయేత్ ॥ ౩౨౨ ॥ పురుషాణాంకులీనానాం నారీణాంవవిశే
 షతః ॥ ముఖ్యానాంచైవరత్నానాంహరణేవధమహారి ॥ ౩౨౩ ॥ యవోపతూనాంహరణే ప్రాణామాపదస్య

౩౧౧ తా మహాయాజ్ఞతేమహాశేపాపనిక్షేపతి నైసశ్చరాజన్యతేమహాశేపం సమపరయతి - తస్మాద్రాజా నైసాస్తిగృహీతవ్యః ॥ ౩౧౨ ॥ రా
 జేతి ॥ సువర్ణస్తేయాదీనిపాపానికృత్యాపకృతా జగ్గిర్విహితదండా మనుష్యః సంరః ప్రతిబంధకమరితాభావో భూర్యాజితపుణ్యవతేన
 సాధవస్సుకృతనభివస్వగం గచ్ఛతి - వివంప్రాయశ్చిత్తవద్దండస్యాపిపాపక్షయహితుత్వము క్తం ॥ ౩౧౩ ॥ యస్తితి ॥ మాపసమీకరణ
 ఘటయాజ్ఞలోధారణాయభృతదోరజ్ఞంఘటం వాహరేత్ - యాహపానీయదానగృహంబిదారయేత్ - ససావర్ణంకూడదండం ప్రాపు
 యో ॥ శ్లో ॥ యస్తిదిష్టంతుసావర్ణంకూడంతత్రప్రకల్పయేదితి తాత్పర్యం నచవనాత్ తచ్చరజ్జాదిరస్త్రిసమాశేసమహరయేత్ ॥ ౩౧౯ ॥
 ధాన్యమితి ॥ ద్విపలశతం డ్రోణాంశతం డ్రోణశ్చమంభఃదశసంభ్యేభ్యః కుంభేభ్యోధికం ధాన్యం హరతోవధః - సవహర్మసామి గుణవత్
 పేక్షయా తాదసాంకధేవరణాజ్ఞేయః - శేషేపునరేకస్తాదారభ్యదశమంభవర్యంతకూరణేహ్నుతైరాదశగుణంచాప్యః - స్వామిసక్యా
 పక్వకందాప్యః ॥ ౩౨౦ ॥ తథేతి ॥ యథాధాన్యేనవధడిక్రీతథాతులాపరిశేద్యానాం సువర్ణరజతాదీనాముత్కృష్టానాం వచాససాంకస్యా
 దీనాంశతాధిశేవధఃకరణవ్యవహరయసమీకరణంచాత్రదేశకాలాపకృత్యాపిసహజేయపరిహరణీయం - వివముక్తరత్నాది
 జ్ఞేయం ॥ ౩౨౧ ॥ పంచాశత ఇతి ॥ పూర్వోక్తానాంపంచాశదాధ్వకంయావదశహరేకతేహస్తదేవకంమన్వాదితిః అభిశంత - శేషేష్టకప
 లాదారభ్యపంచాశత్పలవర్యంతాపహరేతపక్వతగుణాదేవాదశగుణందండంచాప్యః ॥ ౩౨౨ ॥ పురుషాణామితి ॥ మహామలజాతానాంమన
 యేణాంవిషణ్ణస్త్రీణాంమహామలప్రసూతానాం శ్రేష్ఠానాంవరత్నానాంవల్లవైదూర్యాదీనాంఅపహరేవధమహరి ॥ ౩౨౩ ॥ మహాప

విడుదలబ్రాహ్మణస్య - శరగుణోవాప్యేవింశత్యధికశరగుణోవాగుణాశయోపేక్షయాబ్రాహ్మణవై ౩౩౨ | ౩౩౩ | వానస్పత్యమితి ||
 అవిరుద్ధవనస్పతీనాంపుష్పతీస్వకదానదీత - యలానిచాపరివృతానామితి గౌతమకవనాత్ - అపరివృతవానస్పత్యాదీనాం మూలఫలంసూ
 మియాగ్న్యధికాంచదారు - గోగ్రాసాథాంచత్యచం - చరకీయమస్తేయంమనురాహ - తస్మాన్మదండోనాప్యధమః || ౩౩౪ || యజ్ఞితి ||
 అదత్రాదాయినశ్చరస్యకస్తూరయోబ్రాహ్మణోయాజ్ఞానాధ్యాపనప్రతిగ్రహైరపిచరకీయధనంజ్ఞాత్వాల్భుమిచ్ఛేత్ - సవోరవత్సోరతు
 ల్యోజ్ఞేయః - అతఃసజ్జనదండ్యః || ౩౩౫ || ద్విజితి || ద్విజాతఃపథికఃక్షీణపాథేయఃద్వావిత్తుదండోద్యోవామూలకెవరకీయజ్ఞైతాత్ గృక్ష్ణకాదం
 దదానయోగ్యోనభవతి || ౩౩౬ || అసంధితానామితి || అవిధానామన్యోదీనాంపరకీయానాంయాదపేక్షానిబంధయితా - విధానాం మందురాదౌ
 మోచయితా - యోదాసాశ్వరథావహరి - సవోరదండంప్రాప్తుంయోత్ - సచగురుభ్యుపరాధానుపారేణ మరణాంకచ్ఛేదనధనాద్యుప
 హరయాపోబోధ్యవ్యః || ౩౩౭ || అనేనేతి || అనేనూక్తవిధానేనరాజాచోరనియమనంతువాః || ఇహలోకేభ్యామింశరలోకేవ ఉక్తౌష్ట్రసు
 ఖంప్రాప్తుంయోత్ - ఇహానీంసాహసమాక || ౩౩౮ || విద్రుమితి || సవాధికత్యలక్షణంపదంభ్యామింశరవిధానీనిమనుష్యమాయాంచాశయేన
 ప్రాప్తుమిచ్ఛకారాణామిదేనగృహదాహాధనగ్రహణకారణంమనుష్యంక్షణమపిసూచ్యేత్ || ౩౩౯ || వాగితి || వాగ్పారుష్యకృతాశ్చరాశ్చ
 దండపారుష్యకారిణశ్చమనుష్యాశ్చాహసకృత్తమస్యైవయేనపాపకారిబోధ్యవ్యః || ౩౪౦ || సాహసజ్ఞితి || యోదాసాహసేప్రవతరాహసం
 తుమతి - సపాపకృతాముపేక్షాదాదధమణుద్ధ్యావినశ్యతిఉచక్రమ్యమాదెరాష్ట్రయోసజనవిద్యేషంచగచ్ఛతి || ౩౪౧ || నేతి || మిత్రవాత్స

లికల్పిషమ్ | యోదశైవతువైశ్యస్యద్వాత్రింశత్తుత్రియస్యచ || ౩౪౨ || బ్రాహ్మణస్యవతుష్టప్తిపూణం
 వాపితేతంభవేత్ | ద్విగుణావావతుష్టప్తిస్తద్దోషగుణవిద్ధిసః || ౩౪౩ || వానస్పత్యంమూలఫలందార్వగ్న్య
 థాంచత్యైవచ | త్యుణంవగోభ్యోగ్రాసాథామస్తేయంమనురబ్రవీత్ || ౩౪౪ || యోదత్రాదాయినోహస్తాల్లి
 ప్పేతబ్రాహ్మణోధనమ్ | యజ్ఞనాధ్యాపనేనాపియథాస్తేనస్తకైవసః || ౩౪౫ || ద్విజౌధ్యగఃక్షీణవృత్తిర్వా
 విత్తుద్యోవమూలకే | అదదానఃపరక్షేత్రాన్నదండందాతుమహతి || ౩౪౬ || అసంధితానాంసంధాతాసంధి
 తానాంబమోక్షకః | దాసాశ్వరథహస్తావప్రాప్తస్సృష్టౌర్విరల్పిషమ్ || ౩౪౭ || అనేనసంధినారాజాకుర్వా
 ణస్తేనగ్రహమ్ | యశోస్త్రిప్రాప్తుయాల్లోకేప్రేత్యచానుత్రమంసుఖం || ౩౪౮ || వింద్రంస్థానమఖిప్రే
 పున్యశశ్చక్షుయమవ్యయమ్ | నోపేక్షేతక్షణమపిరాజాసాహసేకంసరమ్ || ౩౪౯ || వాగ్దుష్టత్రస్కరాశ్చై
 వదండేనైవవహింసతః | సాహసస్యనరకరావిజ్ఞేయఃపాష్యత్రమః || ౩౫౦ || సాహసేవతరామానంతుయో
 ముషాయతిపాథికః | సవినాశంప్రజత్యాశువిద్యేషంచాధిగచ్ఛతి || ౩౫౧ || నమిత్రకారణాద్రాజావిపులా
 ద్వాధనాగమాత్ | సముత్ప్రజేత్సాహసికాసర్వభూతభయావహా || ౩౫౨ || శస్త్రంద్విజాతిభిగ్రా
 హ్యాంధర్వోయిత్రోపరుద్ధ్యతే | ద్విజాతీనాంవవగ్తానాంవిప్లవేకాలకారితే || ౩౫౩ || ఆత్మనశ్చపరిత్రాణేదక్షి
 జానాంబసంగతే | స్త్రీవిప్రాభ్యుపవత్రైవఘ్నూధమేణనమవ్యతి || ౩౫౪ || గురుంవాబాలవృద్ధౌవాబ్రా
 హ్మణంవాబహుశ్రుతమ్ | ఆతతాయినమాయాంతంహన్యాదేవావిచారయ || ౩౫౫ || నాతతాయినవధేదోషో

దబహుధనప్రాప్త్యావాసవధూతభయజనకాసాహసికారాజానత్యజేత్ || ౩౫౬ || శస్త్రమితి || ఆత్మనజ్ఞితి || బ్రాహ్మణాదిన్స్త్రిధి
 జైకాఖిద్వాద్యయధంగ్రహితవ్యం - యస్త్రికాలేవకానామాశ్రమిణాంచసాహసకారాదిభిఃపద్యఃకతుంసదీయతే - తథాత్మైవజి
 కానామరాజకేమరాష్ట్రమచరచక్రామనాదికాలజ్ఞితేస్త్రీసంగరాదోప్రాప్త - తథాత్మరక్షణంబహిదాధనగదాద్యుపహరణిమిత్రవసం
 గ్రామస్త్రీబ్రాహ్మణరక్షణంబధమాయజ్ఞేవానస్యగతికతయాచరాహింసానాదోషభాగీభవతి - చరమారణ్యక్రపాహసదండోనకా
 ర్యః || ౩౫౭ || ౩౫౮ || గురుంవేతి || గురుబాలవృద్ధబహుశ్రుతబ్రాహ్మణామన్యతమంవధోద్యుతమాగచ్ఛంతంవిద్యావిత్తాదిభిరుక్తౌష్ట్రంపలా
 యనాదిభిరపిస్థని ప్రరణాశక్తానిమిచారంచనాస్యై - అతవివదిశ నా - గృహీతశస్త్రమూతతాయినం చాత్వానదోషః - కాత్యాన్యశ్చ
 శ్చగుశబ్దోల్లేఖనమన్యధాశ్లోకమేవవ్యక్తంవ్యాఖ్యతవా || ౩౫౯ || ఆతతాయినోక్తౌష్ట్రతపస్సృష్ట్యాన్యజ్జనతః | వధప్రత్రతునైవస్యా
 త్వాపంహినైవధోభ్యుగః | మేధాతిగోవిందరాదౌకుస్త్రివిప్రాభ్యుపవత్రైవఘ్నూధమేణనమవ్యతితీతూర్వస్యాన్య మనువాదః - గుర్వా
 దికమపివాన్యాత్ కీముతాన్యమపివిద్యావత్యై || ౩౬౦ || నేతి || జనసమక్షంరహసివావధోద్యుతస్యమరణేహంతునైవశ్చిదపిఅధమణదండప్రా
 యశ్చైత్యాభ్యోదోషోభవతి - యస్మాద్ధంత్యగతోమన్యుఃక్రోధాభిమానీదేవతాహన్యమానగతం క్రోధంవివధాయతి - సాహసేచాపరాధగౌర

వా. పేక్షయోగమున గాంగభద్రసగ్రహతాదయోదాహరణః - ఇదానిం (స్త్రీ) సంగ్రహమాకా || ౩౫౧ || పరదారేతి || పరదారసదిశోగాభ్య
 ప్రభుత్వాదునవ్యగజానుద్యేజనకరైదండైః సాపాత్యకరణాదిభిః - అంకయిత్యాదేశాన్నిష్ఠానయేత్ || ౩౫౨ || తదితి || యస్తాత్ పరదా
 రాభిజనాభ్యంభూతోవణాస్యసంకరః సంపద్యతే - యేనవణాసంకరేణవిశుద్ధపత్తికయజమానాభావాత్ || ౩౫౩ || అగ్నౌ ప్రాస్తామయిస
 మ్యగాదిత్యముచరిత్యతభిర్యవ్యాభావేనవిశుద్ధ్యాభ్యజగన్మూలవిశాఖాభిజగన్మూలయసంపద్యతే || ౩౫౪ || పరస్యేతి || తత్ (స్త్రీ) ప్రాథానా
 దిదోమైపుర్యముత్పన్నాభిరచదాదప్రాథానాభిజాదిభిఃపురుష ఉచితకారణవ్యతిరేకేనపరభార్యయాసంభావనంకుర్వన్ ప్రథమసాహ
 సంబంధంప్రాప్నుయేత్ || ౩౫౫ || యస్త్రీయతి || యఃపునఃపుర్యం (స్త్రీ) ప్రాథానాభిజాపరహితఃతనవిత్కారజేనజనమక్ష మభిభావనంకు
 ర్వాత్ - ససత్తదండ్యత్వాదిదోషంప్రాప్నుయేత్ - తస్మాన్నకన్యత్రప్యాచరాధోస్త్రీ || ౩౫౬ || పరేతి || తిథాగరణ్యవచనాదికంనిజాన
 దేశోపలక్షణమాత్రం - యఃపురుషఃపర (స్త్రీ) యముదకభరణమాగేరజ్యేగ్రామాద్భూద్భుల్లలతాకీజేనిజానేదేశేవనేనమమృత్యుసంతతేన
 దీనాంసంగమేపుర్యమనాత్మరితోపికారణాదపిసంభావేత్ - ససంగ్రహణం సహస్రపణంబంధం వక్ష్యమాణం ప్రాప్నుయేత్ - సమ్యగ్గృ
 హ్యతేజాయతేయేనపర (స్త్రీ) సంభోగాభిలాషభిరసంగ్రహణమ్ || ౩౫౭ || ఉచచారేతి || స్రగ్ధంభానులేపన ప్రేక్షణాదుపచారకరణం - కేలి
 పరిహసానింగనాదిః - అలంకారవస్త్రాణాంస్పృశాసమేకభిట్యాసనమిత్యేకత్వవంశంసంగ్రహణంకున్వాదిభిస్త్యుక్తం || ౩౫౮ || (స్త్రీ) యము

హంతుర్భవతికన్యేన | ప్రకాశంవాప్రకాశంవామన్యస్తన్యమృత్యువృత్తి || ౩౫౯ || పరదారాభిమర్శేముప్రవృ
 తాన్నగ్రాన్తహీనతి || ఉద్వేజనకరైర్దండైశ్చిహ్నయిత్యాప్రవాసయేత్ || ౩౬౦ || తత్తముద్ధోహిలోకస్య
 బాయితేవణాసంకరః | యేనమూలహారోధర్మఃసర్వనాశాయకల్పతే || ౩౬౧ || పరస్యవత్త్వాపురుషసంభా
 వాయోయోజయన్తహః | పూర్వమాత్మరితోదోమైఃప్రాప్నుయాత్పూర్వసాహసమ్ || ౩౬౨ || యస్త్రీనా
 త్మరితఃపుర్యమభిభాషేతకారణాత్ | నదోషంప్రాప్నుయాత్కించిన్నహితస్యవృత్తిక్రమః || ౩౬౩ || పర
 (స్త్రీ) యందోభివదేత్తీథేరజ్యేవనేపివా | నదీనాంవాపిసంభేదేనసంగ్రహణమాప్నుయేత్ || ౩౬౪ || ఉ
 పచారక్రియాకేలిఃస్పర్శోభూషణవాససామ్ | సహభిట్యాసనంచైవసర్వంసంగ్రహణంస్త్యుతమ్ || ౩౬౫ ||
 (స్త్రీ) యంస్పృశేదదేశేయఃస్పృష్టోవాషమయేత్తయా | పరస్పరస్యానుమతేసర్వం సంగ్రహణంస్త్యుతమ్
 మ్ || ౩౬౬ || అబ్రాహ్మణస్సంగ్రహణే ప్రాణాంతందండమహాతి | చతుర్ణామపివణానాం దారారత్వత
 మాస్పదా || ౩౬౭ || భిక్షుకావందినశ్చైవదీక్షితాకారవస్త్రా | సంభావణంసహ (స్త్రీ) భిక్షుర్యురప్రతివారి
 తాః || ౩౬౮ || నసంభావంపర (స్త్రీ) భిఃప్రతిషిద్ధస్సమావరేత్ | విషిద్ధోభావమాణస్తునువణాంబంధమహా
 తి || ౩౬౯ || నైవచారణదారేషువిధిర్నాతోపదేవిము | సజ్జయంతిహితేనారీర్నిగూఢాశ్చిరయంతిచ || ౩౭౦ ||
 కించిదేవతుదాప్యస్సాన్యత్సంభావంతాభిరావరణ | ప్రేమ్యానుచైకభక్తానురహఃప్రవ్రజితానువ || ౩౭౧ ||

౩ || యస్పృష్టుజనుచితే ప్రసజనునాదేశే (స్త్రీ) యంస్పృశేత్ - తయావాప్యవనాదికేస్పృష్టఃక్షుమతే - తథా అన్యోన్య్యాంగికరణే సహం
 సంగ్రహణంకున్వాదిభిస్త్యుక్తం || ౩౭౨ || అబ్రాహ్మణ్యతి || అబ్రాహ్మణోత్రసాద్రఃదండభూయస్త్యుత్ - బ్రాహ్మణ్యమనిచ్ఛంత్యాము త్రమం
 సంగ్రహణం - ప్రాణాంతందండంప్రాప్నుయేత్ - చతుర్ణామపిబ్రాహ్మణాదీనాం వణానాంధనపుత్రాదీనామిత్యయేనదారాస్యవదారక్షణే
 యాః - తేనసంగ్రహిత్వత్యభంఉక్త్యుక్తసంగ్రహణాదపిసహవణేభాగ్యాభ్యరక్షణేయాః || ౩౭౩ || భిక్షుకాభి || భిక్షజీవినః - స్తుతి
 పాకకా - యజ్ఞాధాంకృతదీక్షితాః - సూషకారాదయః - భిక్షాదిస్యకార్యాభంగ్యుతా (స్త్రీ) భిఃసహసంభావణమనిచారితాఃకురువ్యః-వివం
 జైమింసంగ్రహణాభావః || ౩౭౪ || నేతి || న్యమినానిషిద్ధః (స్త్రీ) భిఃసంభావణం నకుర్యాత్ - ప్రతిషిద్ధఃసంభావణమచరణాభిఃపదకమామ
 త్తకనువణాదానయోగ్యోభవతి || ౩౭౫ || నైవతితి || పర (స్త్రీ) యందోభివదేత్త్యాదిసంభావణనిషిద్ధిభిఃనటగాయనాదిదారేమనాన్తి
 కథాభాగ్యాపుత్రఃస్వకాతనురత్వకత్వాత్భార్యవాత్సానయా ఉపజీవంతిధనలాభాయతస్యలాభంక్షుమంతేయే - తేనుపహిదివ్యతిరి
 త్రేక్ష్యంతేదారానేవ్యవ్యవస్థానిషిద్ధినిధాన్తి - యస్తాచ్ఛారణా ఆత్మోపజీవనశ్చపరపురుషానియత్రైస్సవ్యభాగ్యాంసంక్షేపం యంతే
 స్వయమాగ్రాంశ్చపరపురుషాప్రచ్ఛన్నాభూత్వాస్వజ్ఞానంవిభావయంతోవ్యవహరయంతి || ౩౭౬ || కించిదితి || నిజానదేశేచారణాన్మూ
 లపజీవిభిః (స్త్రీ) భిఃసంభావణంకుర్వన్ స్వల్పదండలేకంరాజ్ఞాదాప్యః - తాసామపిపరదారత్వాత్ - తథాదాసీభిరవిధాభిఃపాదాభిః బ్రహ్మచా
 రిణీభిఃసంభావంకుర్వన్ కించిద్దండమాత్రం దాప్యస్సాన్యత్ || ౩౭౭ || దూతామామితి || యస్తుల్యజాతిరనిచ్ఛంతికన్యాంగచ్ఛిసతత్ క్షణా

జత్రాత్మజై - కరోలింగభేదనాదికంబధమహాతి - ఇచ్ఛంతింపునగచ్ఛత్వభావహానభవిష్యతి | ౩౬౪ | కన్యామితి | కన్యాంసంభోగా
భాముత్కృష్టజాతిపురుషంసేవమానాంస్వల్పమపిదండంనదాపయేత్ హినజాతిం పునఃసేవమానాయత్నాత్ స్థాపయేత్ - యథావానివృ
త్తకామాస్యాత్ | ౩౬౫ | ఉత్తమామితి | హినజాతిరుత్కృష్టమిచ్ఛంతింజాత్యవేషయం గభేదనకారణాత్ కంబధమహాతి - సమానజా
తియంపునరిచ్ఛంతింగచ్ఛత్వయదాపి కామస్యతే కదాపికుఃకుల్లానురూపమథంవాదద్యాన్మచదండ్యః - సావకన్యా తై నై వబోధన్యా ||
౩౬౬ | అభిషహ్యతిమితి | యామనుష్యః ప్రసహ్యబలాత్కారేణసమానజాతియంగమనవజ్ఞ మహంకారేణాంగుల ప్రత్యేకమాత్రేణైవసాశ
యేత్ - తస్యశీఘ్రమేవాంగులిద్యయభేదఃకరణవ్యతిరేకమితిచాయంబంధ్యస్యాత్ | ౩౬౭ | సమామామితి | సమానజాతిరిచ్ఛంతిం
కన్యామంగులప్రత్యేకమాత్రేణసాశయన్మాంగులిభేదమాప్నోతి - కింత్వతప్రప్తివారణాయద్విశరంబంబంధాప్యః | ౩౬౮ | కన్యైవేతి ||
యాకన్యైవసంబంధమంగులప్రత్యేకసాశయేత్తస్యా ద్విశతోదండస్యాత్ - కన్యాకుల్లంబకన్యాపితుర్గద్యాత్ - శిషాప్రహారాంశ్చదశ
ప్రాపుయ్యేత్ | ౩౬౯ | యాత్మియితి | యాపునఃకన్యాంబంగులప్రత్యేకసాశయేత్ - సాకత్కృతాదేవశిరోముండనంబంగుర్యాఃప్రత్యేకాదం
గుళ్యోరేవభేదసంగభేదచరాజమాగేవహనమహాతి | ౩౭౦ | భర్తారమితి | యాస్త్రీప్రబలభనికాపిత్రాదివాంభవదేవేణకార్యాది
గుణదేవేణచపతింపురుషాంతరోపగమనాన్లంఘయేత్ - తాంరాజానిముజనాశీదేవేశ్వభిభావయేత్ | ౩౭౧ | పుమాంసమితి | ఆనంత

యోకామాంధూషయేత్కన్యాం సపద్యోవధమహాతి | సకామాంధూషయంస్తుల్యేనవధం ప్రాపుయ్యా
న్నరః | ౩౬౪ | కన్యాంభజంతీముత్కృష్టంపునకింబిదపిదాపయేత్ | జనుస్యంసేవమానాంకుసంయతాంవాస
యేద్దృహే || ౩౬౫ | ఉత్తమాంసేవమానస్తుజనున్యోవధమహాతి | శుల్కందద్యాత్సేవమానః సమామి
చ్ఛేత్పితాయది | ౩౬౬ | అభిషహ్యతుయఃకన్యాంకుర్యాద్దర్శేణమానవః | తస్యాశుకశ్రేష్ఠంబంబుదండం
చామాతిషహతేతమ్ | ౩౬౭ | సకామాంధూషయంస్తుల్యేనాంగులిచ్ఛేదమాపుయ్యేత్ | ద్విశతంతుదమం
దాప్యః ప్రసంగవినివృత్తయే || ౩౬౮ | కన్యైవకన్యాంయాకుర్యాత్తస్యాస్యాద్దివ్యతోదమః | శుల్కంబ
ద్విగుణందద్యాత్పిషాశైచాపుయ్యాదశ | ౩౬౯ | యాతుకన్యాంప్రకుర్యాత్ స్త్రీసాపద్యోమాంధ్యమ
హాతి | ఆంగుళ్యోరేవవాచ్ఛేదంభరేణోద్వహనంతథా | ౩౭౦ || భర్తారంబంబుయేద్వాతుస్త్రీజాతిగుణ
దమితా | తాంశ్వభిభాదయేద్రాజాసంస్థానేబహుసంస్థితే || ౩౭౧ | పుమాంసందాహయేత్పాపంశయనేత
త్తతయనే | అభ్యాదమ్యత్పకాష్ఠానితత్రదహ్యతపాపత్యత్ | ౩౭౨ | సంవత్సరాభిశస్తస్యదుష్టస్యద్విగుణో
దమః | వ్రాత్యయాసహసంవాసేచాండాల్వాతావదేవతు | ౩౭౩ | శూద్రోగుప్తగుప్తంబావైవజాతం
వజ్రమావసగ | అగుప్తగుంగసర్వపైవ్విగుప్తంసర్వేణహీయతే | ౩౭౪ || వైశ్యపుర్వస్వదండస్యాత్సంవ
త్సరనిరోధతః | సహస్రంతుత్రియోదండ్యోమాంధ్యం మూత్రేణచామాతి | ౩౭౫ | వ్రాహ్మణీంయద్విగు

రోక్తంబారంపాపకారిణంపురుషంఅయోమయశయనే ప్రజ్వలితేరాజాదాహయేత్తత్రశయనేవధ్యహానిఃకాష్ఠానినిశీలేయఃయావత్పాప
కారోదగ్ధస్యాత్ | ౩౭౬ || సంవత్సరేతి || పరస్త్రీగమనేనచక్షుశ్చపుంసోదంతిత్వసంసంవత్సరాతిక్రమేణాతిశస్తస్యపూర్వదండద్విగు
ణాదమఃకార్యఃకథావ్రాత్యజాయాగమనేయాదండఃపరికల్పితః చాండాల్వాపహనిదేహాత్ చాండాల్గమనరూపః కథాచాండాల్గమనే
యాదండఃసహస్రంత్యంత్యజస్త్రీయమితి || సంవత్సరేత్వతీతేయదితామేవవ్రాత్యజాయాంతామేవచాండాల్గంపునర్గవృత్త కదాద్విగుణిక
రణవ్యతిరేకత్వసైవసాదాహరణద్యయంత్రాత్యజాయాగమనేచాండాల్గమనదండప్రదేశనాథంసంవత్సరేవపునరాన్నిశస్త
దంతిత్వసంసంవత్సరాతిక్రమేపునస్తామేవగచ్ఛతఃపూర్వాద్దివ్యగుణాదండోబోధవ్యః | ౩౭౭ | శూద్రాదితి || భర్తాగ్రభీరక్షితామరక్షితాంవాద్వి
జాతిస్త్రీయంయదిశూద్రోగచ్ఛేత్తదారక్షితాంబరక్షితాంగచ్ఛత్వ లింగసర్వస్వాధ్యానియోజనీయః - అత్రాంగవిశేషాశ్రవణేపిఆరబీ
స్త్రీస్థగమనేలింగోద్ధారఃసంసంస్వహరణం - గుప్తంచేద్యభోధిక ఇతిగౌరవవచనాత్ లింగభేదః - రక్షితాయాంకుగచ్ఛత్వ శరీరభనహింసః
కరణవ్యతిరేకత్వః | ౩౭౮ | వైశ్యాదితి || వైశ్యస్యవ్రాహ్మణీగమనేసంవత్సరబంధనాదనంతరంసర్వస్వగ్రహణరూపాదండఃకార్యః - క్షత్రియాగమనే
కున్యైశ్వశ్చేత్క్షత్రియామిరివత్వతి - క్షత్రియగుప్తవ్రాహ్మణీగమనే సహస్రంబంధనీయః - భరమూత్రేణచాస్త్యముండనంకరణవ్యతిరేక
వైశ్యః | ౩౭౯ || వ్రాహ్మణీమితి | అరక్షితాంకువ్రాహ్మణీంయదివైశ్యక్షత్రియాగచ్ఛతః - కదా - వైశ్యంబంబశతయంత్రంకుర్యాత్ - క్షత్రియంపు
నఃసహస్రదండోపేతం - వైశ్యచాయంబంబశతదండఃశూద్రాశ్రమాదిసానిగుణజాతిమాత్రోపజీవివ్రాహ్మణీగమనవిషయః - కదితరవ్రా

రాజ్ఞావలోకతానిదండ్యః | ౩౮౯ | ఆశ్రమేష్యుతి || ద్విజాతీనాంగాహుస్థాశ్రమవిషయే కార్యే అయంశాస్త్రాగ్రధోనాయంశాస్త్రాగ్రధాఇతి
 శరస్వరంజాతవివాదానాం రాజాస్వయమితం విశేషః అయంశాస్త్రాగ్రధాఇతి సప్తకాన్తికేషు సమాయత్ | ౩౯౦ | యథాహామితియో
 యాద్యసంపూజామహాతితంతభావజయిత్యాతనై స్తర్కాస్తై స్సహాశ్రమంప్రీత్యాతచగతకోచంకృత్యాతకవిమంయఃస్వధమఃతం
 బోధయేత్ | ౩౯౧ | ప్రాతితి || నిరంతరగ్యహవానీప్రాతివేశ్యః - తదంతరగ్యహవానీతనవేశ్యఃయన్తి స్తుత్వవేమితరస్యే బ్రాహ్మణభోజ్యం
 తెతత్రప్రాతివేశ్యానువేశ్యబ్రాహ్మణాత్రమకారీతేవిష్ణువచనాత్ బ్రాహ్మణభోజనాహారభోజయత్ బ్రాహ్మణుః తరత్రహారణ్య దిగ్రహ
 నాదిహరాశ్యమామందమహాతి | ౩౯౨ | శ్రోత్రియఇతి || విద్యాచారవాదకథావిధమేవగుణవంతంవిధవకార్యమ వివాహవిషయశ్చ
 తత్వాత్ ప్రాతివేశ్యానువేశ్యావేషభోజయత్ తదన్తంభోజితాద్విస్వగుణమన్తదాప్యోహరణ్యమాచకంచరాజ్ఞః | ౩౯౩ | అంధఇతి || అంధోవిధి
 రఃపంకుఃసంపూజానా ప్రతివేశ్యః - సప్తత్యేతిశ్రవ్యత్యాదిభ్య ఉపసంఖ్యానమితివృత్తియా - శ్రోత్రియేషుభవభావ్య శుశ్రూషాదిసూచకార
 కాఃకేనవిదపిష్యేణకోశేనావిరాజ్ఞాత్వనుగ్రాహ్యఃకరంసహాచరియః | ౩౯౪ | శ్రోత్రియమితి || విద్యాచారవంతంబ్రాహ్మణురోగిణంపుత్ర
 వియోగాదిదుఃఖితంబాలపృథ్విద్రవమహేమలశ్రుమాతోదారచరితా రాజాదానమనూతకరణైఃసంపూజయేత్సదా | ౩౯౫ | శాల్మలీతి ||
 శాల్మల్యాదిభ్యమ్ సంబంధిఫలకెతచరుషేరజకశ్చనైశ్చనై ర్వాసాంసీత్రయోయే సచరకియైవ సై ౧౭ అన్యవస్తా ౧౭ సయేత్ సచాన్యవాసాం
 సీతన్యవతిథానాభావందావ్యోయద్యేవంకుర్యాత్తదాసాదండ్యస్యాత్ | ౩౯౬ | తంకువాయఇతి || తంకువాయావస్త్రు నిమాజాభాం

వదతాంమిథః | నవిబ్రూయాన్నప్రభోధర్తంవికీర్ణహితమాత్మనః | ౩౯౦ | యథాహామేథానభ్యర్చ్య బ్రా
 హ్మణై స్సహాపాథివః | సాంత్వేన ప్రశమయ్యాదోస్వధమంప్రతిపాదయేత్ | ౩౯౧ || ప్రాతివేశ్యానువే
 శ్యాచకల్యాణేవింతిద్విజే | అగ్నావభోజయత్విప్రదండమహాతిమాపకమ్ | ౩౯౨ | శ్రోత్రియఃశ్రోత్రియం
 సాధుంభూతికృత్యేష్వభోజయత్ | తదన్తం ద్విగుణం దాప్యోహరణ్యంచైవమాపకమ్ | ౩౯౩ | అంధోజడపీత
 సర్వీసప్తత్యాస్థిరశ్చయః | శ్రోత్రియేషుమాపకర్వంశ్చనదాప్యాకేనవిత్కరమ్ | ౩౯౪ | శ్రోత్రియంవ్యాధి
 తారౌవ బాలపృథ్వావకించనమ్ | మహాకులీనమార్యం వరాజాసంపూజయేత్సదా | ౩౯౫ | శాల్మలీఫలకేతశ్చై
 నేనిజ్యాన్మేజకశ్చనైః | నవవాసాంసీవాసోభిర్నిహారేన్నవవాసయేత్ | ౩౯౬ | తంకువాయోదశపలం
 దద్యాదేకపలాధికమ్ | అతోన్యథావతమానోదాప్యోద్వాదశకందమమ్ | ౩౯౭ || శుల్కస్థానేషుకుశలాస్స
 ర్వవణ్యవివక్షణాః | కుర్కురర్షంయథాపణ్యంతతోవింతంస్సప్రహరేత్ | ౩౯౮ | రాజ్ఞః ప్రఖ్యాతభాండాని
 ప్రతిషిద్ధానియానిచ | తానినిహారతోలోభాన్సర్వహారంహరేన్నప్రపః | ౩౯౯ | శుల్కస్థానంపరిహరన్న
 కాలేక్రయవిక్రయీ | మిథ్యావాదీవసంఖ్యానేదాప్యోష్టగుణమత్యయమ్ | ౪౦౦ | ఆగమంనిగమంస్థానం
 తథావృద్ధిక్షయావృథా | విచార్యసర్వవణ్యానాంకారయేత్క్రయవిక్రయ | ౪౦౧ | పంచరాత్రేపంచరాత్రే

దశచలానిసూత్రంగృహీత్వాపిష్టభక్ష్యవ్యక్రవేశాదేకాదశచలంబస్త్రంబద్యావ్యధితతోన్యవందయాత్తదాద్యాదేశచణా రాజ్ఞాదాప్యః
 స్వామినశ్చకుప్తిఃకతకై స్తవ | ౩౯౭ | ఫలజలపకవ్యవహరతో రాజగ్రాహ్యాభాగఃశుల్కంతస్యఅవస్థానేదుకుశలాఃతథా || శుల్కేతిస
 వాపజ్యానాంసారాసారజ్ఞాఃతెవశ్యేమయమఘామూల్యమనూతకంకుర్కుకతోలాభభనాద్వింశతిభాగంరాజాగృహ్ణియత్ | ౩౯౮ | రాజ్ఞ
 ఇతి || రాజ్ఞస్సంబంధితయాయానివిక్రయద్రవ్యాదీశ్రవ్యాతానిరాజోపయోగీనిహస్త్యశ్వాదీనివతద్దేశోద్భవానివత్రవిషద్ధానివయథావిధ్యై
 ధాన్యందేశాంతరంసేయమితితానిలోభాదేశాంతరంసయతోవశిజః - సవహరణంరాజామర్యాత్ | ౩౯౯ | శుల్కస్థానమితి || శుల్కమా
 యైయఉత్పత్తేగవ్యతిలకాలిరాత్రాదోవాక్రయవిక్రయంకరోతిశుల్కఖండనాభావంవిక్రయే ద్రవ్యస్యఅల్పంసంఖ్యాంబక్తిరాజదేయమచ
 లపితమష్టగుణందండరూపతయాదాప్యః | ౪౦౦ | ఆగమమితి || కియతోమరాదాగతమితిదేశాంతరియద్రవ్యస్యాగమనం కియద్దూరంసీయత
 ఇతిస్వదేశోద్భవస్యనిగమంకియత్కాల్పనీకంకియన్నాన్యంలభతఇతినికంతథాకియతిపృథ్విరిత్యత్రకమరాతానాంభక్తాభాదనాదిసానియా
 నశమయఇత్యేవవిచార్యతథావశిజాంకైత్యజాంయథాపీదానభవతితథాసర్వవణ్యానాంక్రయవిక్రయాకారయేత్ | ౪౦౧ | పంచరా
 త్రఇతి || ఆగమనిగమోపాయయాగాదేశచణ్యానామనియతత్వాత్ అస్థిరాభాగదీనాంపంచరాత్రేపంచరాత్రేగతేస్థిరప్రాయోభాగాంపంచ

చక్షుఃకేవలవిజ్ఞానమునందు ప్రత్యక్షంబున నున్నది తత్తురుక్షేఃశ్చ కథాంకుర్యాత్ | ౪౦౨ | తులేతి || తులూమానం సుఖకారదీపాం పరిశ్రేణా
 త్కాయంత్రయతేతత్త్వం స్వనిరూపితం యథాస్థితం యత్తు యత్తు మానేషు కేవలపున ప్రత్యక్షంపున స్పృశ్యపురుషేఃస్పృశతః చరీతుయేత్ |
 ౪౦౩ | శనిమితి || భండపూజానియానానితవత్త్వతినేరి క్షకకటాదియానంతరవిషయేషణం దాప్యం వివంతురుషభారేభావణాంతరభ
 ణ్యందాప్యఃశుశ్చగవాదిపణవతుభాభాగంభారరహితో మనుష్యఃశుశ్చభాగందాపనయః | ౪౦౪ | భండేతి || శనిద్రవ్యపూజానికక
 ఖాదీనిద్రవ్యగతోక్తమేషేష్యయాద్రవ్యరహితానిగోనికంబలాదిమయత్కించిత్రార్థందాప్యం అపరిభదాదరిత్రా ఉక్తపదార్థదానాశ
 క్షయాయత్కించిత్రాపనయః | ౪౦౫ | దీప్తుమితి || పూర్వంపారావారేతరకాథాముక్తం - ఇదాసీంసదీమాగోదూరాధ్వనిగంతవ్యేత్రబలతే
 గ్భరోదకనద్యాదిదేశగ్రీష్టకషాదికాలావేష్యాయాంతరమూల్యంకల్పనీయం - వితచ్ఛనదీతీరేబోధ్యవ్యం - సముద్రేతువాతాధీనపోతగమన
 త్వాత్ స్వాంత్రత్వాభావేతరపణ్యుచితేషజ్ఞాపకంసదీపద్విమాజవాదికంనాస్తి - తతస్త్రోవితమేవతరపణ్యంగ్రాహ్యం | ౪౦౬ | గభీణీ
 తి || సంజాతగభాన్త్రీయాసద్వయాదూర్ధ్వంభాద్రవజితోభిక్షుఃమునిర్వాసప్రస్థోబ్రాహ్మణాశ్చలింగిస్సాబిక్ష్వాచారిణి - తరమూల్యం
 తరేనదాప్యః | ౪౦౭ | యన్మావీతి || నాకారూధానాంయంత్రీందీర్ నావికాశరాధనసప్తంద్రవ్యం - తన్నావీతైరేవమితితాన్యథాభాగం
 దాతవ్యం | ౪౦౮ | విషయేతి || నావికాశరాధాంత్రీయదుదతేనవ్యంభన్యావీతైరేవదాతవ్యంపూర్వోక్తమనుదితం - దైవికేనాస్తినిగ్రహాదివి

పక్షేపక్షేభవాగతే | కుర్వీతచై మాంప్రత్యక్షమఘ్నం సంస్థాపనంనృపః | ౪౦౯ | తులూమానం ప్రతీమానంస
 ర్వంబస్యాశ్చులక్షితమ్ | పట్నుపట్నుచమానేషుపునరేవపరీక్షయేత్ | ౪౧౦ | శనియానంతరేదాప్యం
 పాదుషోధావణంతరే | పాదంపశుశ్చయోషిచ్ఛపాదాధారిక్షకఃపుమా | ౪౧౧ |
 భాండపూజానియానానితార్థందాప్యానిసారతః | రీక్షభాండానియత్కించిత్పుమాంసశ్చ పరిష్ఫదాః |
 ౪౧౨ | దీర్ఘాధ్వనియథాదేశంయథాకాలంతరోభవేత్ | నదీతీరేమతద్విద్యాత్వముద్రేనాస్తిలక్షణమ్ |
 ౪౧౩ | గభీణీతుద్విమాసాదిస్త్రాప్రస్థజితోమునిః | బ్రాహ్మణాలింగినశ్చైవసదాప్యాస్తారికంతరే ||
 ౪౧౪ | యన్మాఃకించిద్దాశానాంవిశేషేతాసరాధతః | తద్దాశైరేవదాతవ్యంసమాగమ్యస్వతోంతరే || ౪౧౫ |
 ఏషవామాయినాముక్తవ్యవహారస్యనిర్ణయః | దాశాపరాధతస్తోయేదైవికేనాస్తినిగ్రహః | ౪౧౬ | వాణి
 జ్యంకారయేదైవ్యం కుసీనంకృషిమేవచ | పశూనాంరక్షణంచైవదాప్యం శూద్రగద్విజన్తనామ్ | ౪౧౭ |
 క్షత్రియంచైవవైశ్యంబ్రాహ్మణోపుత్తికర్మితా | విభృత్యాదాన్యశంస్వేనస్వానికగ్భాణికారయః | ౪౧౮ |
 దాప్యంతుకారయలోభాద్భ్రష్టాన్సంస్కృతాద్విజాః | అనిష్ఠతః ప్రాభవత్వాద్రాజ్ఞాదండ్యశ్చ
 తానపహ | ౪౧౯ | శూద్రంతుకారయద్దాప్యంక్రీతమక్రీతమేవచ | దాప్యాదైవహిస్సప్తోసా బ్రాహ్మణ
 స్యస్వయంభువా | ౪౨౦ | నస్వామినానిస్సప్తోపశూద్రోదాస్యాద్విమువ్యతే | నిసగజంహితతస్యకస్తస్మా
 త్తదపోహతి | ౪౨౧ | ధ్వజాహృతోభక్తదానోగృహంజక్రీతదత్తిమా | పైత్రికోదండదాసశ్చేసప్తేతేదాస

ధాతుంనాయాయవామేషవ్యవహారస్యనిర్ణయశ్చ | దైవోపజాతవాతాదినానాభంగేనసాదినాశేనావికానాంసదండః | ౪౨౨ | వాణి
 జ్యమితి || వాణిజ్యంకుసీదకృషిచతురక్షానివైశ్యంకారయేత్ - శూద్రంబరాహద్విజాతీనాందాప్యంకారయేత్ - అకువాణానైశ్యశూద్రా
 రాజ్ఞాదండ్యాదిత్యేవమఘ్నంయమితివాచకతః | ౪౨౩ | క్షత్రియమితి || బ్రాహ్మణిక్షత్రియవైశ్యాశ్చర్యభావేనపీడితా కరుణయాస్వాని
 కరూణిగోరక్షగృహ్యదీనికారయః గ్రాసాధానాదినాపోషయేత్ - వివంబలవాదబ్రాహ్మణితాపుతగతావచిత్రవే రాజ్ఞాదండనీ
 యజ్విప్రకరణపాదుభ్యాశ్చోగమ్యతే | ౪౨౪ | దాప్యంబితి || ప్రభవతోభావఃప్రాభవత్వంబ్రాహ్మణిక్రతోపసయనాకద్విజాతీననిష్క
 రేప్రభుత్వేనలోభాద్దాస్యకమరపాదభావనాదికారయః పట్కతానిదండ్యః | ౪౨౫ | శూద్రత్వేతి || శూద్రంపునఃభక్తాదిశ్చరమశ్చరం
 వాదాప్యంకారయేత్ - యన్మాదసా బ్రాహ్మణస్యదాప్యాదైవప్రజాపతిసాస్పృష్టః | ౪౨౬ | నస్వామినేతి || యన్మాదసాధ్వజాహృతత్వా
 దినాదాసత్వంకతః - సతేతత్త్వక్రః - స్వదాప్యాభావేనశూద్రో బ్రాహ్మణస్యదాస్యాశ్చునిమువ్యతే - తస్మాద్దాప్యంశూద్రస్యసహజం - కశ్చ
 ద్రత్వజామిమదాస్యమపసయతి అదృష్టేభావశ్చవశ్యంశూద్రేణ బ్రాహ్మణాద్విజశుశ్రావేకతవ్యేత్యేనచరమేకత - అస్యభావశ్చ
 మాదాదాస్యకరణపరిగణవమనభావంస్యాత్ | ౪౨౭ | ధ్వజేతి || సంగ్రామసకాభాజ్జితోభక్తలాభాద్యుచితోభక్తదాసఃకథాదాసీత్ర
 మాత్యేనక్రీతఃఅస్యేనదత్తిపిత్రాదిక్రమాగతాదందాదిధనుశ్చుభ్యభంగంసీకృతదాస్యభావః ఇత్యేతాదిసప్తధ్వజాహృతత్వాదీని దాసత్వ

శరణాని ౪౦౫ | భార్యేతి | పుత్ర భార్యదానా శ్రుయోమనిధానావివమన్వదిభిన్నైతానియస్తాత్ యథావంతే అర్థయంతి- యస్యతే
భార్యదయః - తస్యతథానంభవతి - వికచ్చభార్యదీనాంపారతంత్ర్యప్రదశనాభావరం - అభ్యగ్నా వదేఃపద్విభస్య స్త్రీధనస్యతత్త్వ
మాణత్వాత్ భనసాధ్యవృష్టేభావకమానదేశాభావం - భార్యదీనాంపత్న్యధికరణపత్న్యభేదీయోగాధికారస్య ఉక్తత్వాత్ (స్త్రీ)
పుంసయోర్భ్యభివక్తవచనచానుమతిద్వారేణ (స్త్రీ)యోజిత క్తృత్వాత్ | ౪౦౬ | విప్రభ్రమితః | వివిచిత్రమేవత కృతాద్దానసూత్రాద్భన
గ్రహణంకుర్యాత్ బ్రాహ్మణియత ప్రస్థకింబిదిపిస్వంతానీ - యస్తాభ్య క్తృగ్రాహ్యధనసా - వివంచాపది బలాదిపిదానాత్ బ్రాహ్మ
ణోధనంగృహ్లానరాజ్ఞాదండనీయత్యేవమభావేతదవ్యతే | ౪౦౭ | వైశ్యశూద్రా వితి | వైశ్యంభ్యప్యదీనిశూద్రం చ ద్విదాశిశు శూద్రా
దీనికమాణి యత్కృతా రాజాకారయేత్ - యస్తాత్ ప్రస్థకమాభ్యశ్చ క్తృతావతా (స్త్రీ)యోపాదేశతధనగ్రహణమదాధినా జగదాకులీమర్యా
తాం | ౪౦౮ | అహస్యహసీతి | ప్రత్యహంతదధికృతదారణ ప్రారబ్ధవృష్టేవృష్టేభావకమాణానిష్కంతుతః నిరూపయే తథాహ ప్రస్థ
త్వాదీనికమద్యత్ర విప్రుంకింసిస్మృతమిశువగ్గ రతోర్విప్రైస్తానానిథాంతా గౌరంచా వేష్యతద్యవహర దశనాసక్తేపి రాజాధమాన్మృతం
త్యజేదివిదశాయితము తస్యాపిపునర్యవసం | ౪౦౯ | వివమిత | వివము క్తృతారణపితానాసర్వాణుణాదానాదీనా వ్యవహారాత్
త్వతోనిర్ణయేనాంకంసంయో - పాపంసర్వమపహయ - స్వగౌరవిప్రైరూపాముక్త్యుష్టాంగిం రాజాలభతే | ౪౧౦ |
ఇతిశ్రీమల్లాశ్లాకవిరచితాయాంమన్వభాముక్తావల్యామష్టమాధ్యాయః. * * * * *

యోనయః | ౪౦౫ | భార్యపుత్రశ్చదానశ్చత్రయపవాదనాఃస్మృతాః | యత్రేనవిధిగవ్యంతియస్యతేత
స్యతథానమ్ | ౪౦౬ | విప్రభ్రంబ్రాహ్మణశ్చూద్రాద్భనోపాదానమావరేత్ | సహితస్యా స్త్రీకింబిత్వస్థంభ
క్తృహార్యధనోహిసః | ౪౦౭ | వైశ్యశూద్రాప్రయత్నేనపావనికగ్నాణికారయేత్ | తోహిమృతాస్వకర్త
భ్యఃత్యోభయేతామిదంజగత్ | ౪౦౮ | అహస్యహస్యవేత్తేతకర్తంతావాహనానివ | అమివ్యయావని
యతావాకరాకోశమేవ | ౪౦౯ | ఏవంసర్వానిమాన్యాన్యవహారా సమాపయ | న్యసోహ్యకిల్బిషం
సర్వంప్రాప్తోతిపరమాంగతిమ్ | ౪౧౦ || * * * * *

ఇతిమానవేధమశాస్త్రేభ్యగుప్తానాంసంహితాయాం - అష్టమోధ్యాయః.

అథ నవమాధ్యాయప్రారంభః.

పురుషస్య (స్త్రీ)యత్ర చైవధర్మే వ్యవత్కరితిప్రత్యః | సంయోగవిప్రయోగేవధర్మగ్రవత్ప్రయోగశాశ్వతాః | ౧ |
అస్వతంత్రాః (స్త్రీ)యఃకార్యాఃపురుషేనైవవిధివానితమ్ | ఏవమేషువసజ్జంత్యస్సంస్థాప్త్యా ఆత్మమో
వశే || ౨ || పితరక్షుతికామారేభగ్రరక్షుతియావనే | రక్షుంతిస్థాపిరేపు తానస్త్రీస్సతంత్ర్య మహాతి ||
౩ || కాలేదాతాపితావాచ్యోవావ్యశ్చనుపయుగపతిః | మృతేభ రరిపుత్రస్తువాచ్యోమాకురరక్షితా || ౪ ||
సూత్రేభ్యోపిప్రసంగేభ్యః (స్త్రీ)యోరత్యైవేషతః | ద్వయోహిమలయోశ్చోకమాప హేయరరక్షితా ||
౫ || ఇమంహిసర్వవగ్దానాంపత్యంతోధమముత్తమమ్ | యతంతేరక్షిశుంభార్యాంభగ్రారోమర్మలాఅపి || ౬ ||

పురుషస్యేతి || పురుషస్యపత్నా వ్యభిధమాయితేతిన్యాయా వ్యభిచారిలక్షణరక్తగనివశా మానయాః - సంయమక్రమియ క్తయోభ్యభ
త్వాపారంభర్యాగతత్వసనిత్యా స్వత్యైమిదంచత్యోఃపరస్పరభావవ్యతిక్రమేపరస్వతరజ్ఞానేదండేనాపిస్వభావ వ్యవస్థాసంరాజ్ఞాక
తావ్యమివవ్యవహరమభ్యసోపదేశః | ౧ | అస్వతంత్రా ఇతి | స్త్రీయోర్భ్యుద్భిసదా (స్త్రీ)యఃస్వాధీనాఃకార్యాః అనిపిద్ధేమ్యపిరూప
రసాదివియమప్రసక్తాపిఅత్రవశాఃకార్యాః | ౨ | పితేతి | పితావివాహహూర్వం (స్త్రీ)యంకర్తే - చక్రాభ్యుదా - తదభావపుత్రా ౩ -
తస్మాన్న (స్త్రీ)కన్యాంబిదపత్యవస్థాయంస్వతంత్ర్యంభజేత్ - భరరక్షియావన ఇత్యాదిప్రాయశం అధర్మపుత్రాయాస్సన్నిహ
తాయఃపితాదిభిరపి రక్షితాః | ౩ | కాలఇతి || ప్రదానకాలేపితాతామదంతగమ్యాభవతి || ౪ || ప్రదానంప్రకృతో రితిగౌతమ
వచనాత్ - యుతోఃప్రకృతదానకాలః - పరిశ్చయితుకాలేపత్నియగర్భగమాణీమాభవతిపత్యమృతేమాతరమ రక్షకపుత్రోనిం
వ్యస్థాన్యత్ | ౪ | సూత్రేభ్యఇతి || స్వప్రేభ్యోపిప్రసంగేభ్యోదాశ్చిల్వసంపదతేభ్యోవికేషేణ (స్త్రీ)యోరక్షణీయాః - కింపుత్రకాభ్యవ్యఃయ
త్తామనేతీతరక్షితోద్వయాపిర్భ్య క్తృగణియః సప్రాపందాపయేయః | ౫ | ఇమమితి || సవేమంబ్రాహ్మణాదివగ్దానాం భార్యరక్ష

ర్యం ౧౦౧ తథాచేతి వ్యభిచారశీలత్వం స్త్రీజాంస్వధావభిక్తుశ్చంత్రక్రమ ప్రమాణతయోపన్యస్యతి - తథాబహ్యవృత్తుకయోబహుని
 క్రుతివాక్యాననజై తద్విత్ప్రవాక్తు తాప్రవాక్తు తావేత్యేవమాదీని - నిగమేమస్వలక్షణ్యః వ్యభిచారశీలత్వం - తద్వరి జ్ఞానాధానంపరితా
 ని - తాసాంక్రుతీసాంమధ్యయానిష్కలైరికాపావ్యభిచారప్రాయశ్చిత్తభూతాస్తాఃశృణుత - వికల్పః క్రుతిఃకల్యణాణిత్యాత్ క్రుతింశ్చ ని
 తేత్యభాః - సుపాంసుపాభవంతివిద్విత్తయోకవచనేనిమువచనం ౧౦౨ యదితి ౧౧౧ తద్విత్ప్రవాక్తుననవ్యభిచారమవగమ్యతా -
 మనూవాక్యాయకమభిషేచవ్యతిక్రమపురుషంయనకామయతేసాపరిత్రతా - తతోన్యా అపరిత్రతామమతా అపరిత్రతాసతిపర
 గృహగర్భంబీయత్ప్రలులుఖపరపురుషం ప్రతిసంజాతలోభా అభూత్ - తత్పురుషసంకల్పబుద్ధమూతూరజోరూపంరేతఃమమపితాశో
 భయిత్విత్వస్యస్త్రీయోవ్యభిచారశీలత్వవై శ్రుతితికరణాంతమంత్రపాదత్రయంజ్ఞాపకం - అయంచమంత్రఃచాతుర్వా స్వాదిమవినియమ ర్హః
 సంప్రతిమానసవ్యభిచారప్రాయశ్చిత్తరూపతామస్యమంత్రస్యాహ ౧౦౩ ధ్యాయతితి ౧౦౪ తురప్రియంయత్కించిత పురుషంతరగమనం స్త్రీ
 మనసాచింతయతి - తస్యమానసవ్యభిచారస్య ఏవప్రకృతోమంత్రఃసమ్యక్భోగసూమన్వాదిభిరుచ్యతే - మాతేతిశ్రవణాత్ పుత్రస్త్రీవాయం
 ప్రాయశ్చిత్తరూపామంత్రోపమానుః ౧౦౫ యాద్యగ్నేనేతి యథారూపేణర్హర్హాభునాసాధునావా స్త్రీవివాహవిధినా సంయుజ్యతే -
 సాభర్హర్హస్వగ్గుణాభవతి - యథాసముద్రేణ సంయుజ్యమానా నదీహ్వాదాదకా పితృరజలాజాయతే - భర్హర్హత్సనన్వానాభ్యస్త్రీరక్ష
 ణోపాయాంతరౌపదేశాభావదం - ఆత్మోక్త్యుపద్యుష్టాంతమాహ ౧౦౬ అక్షమాలేతి అక్షమాలాభ్యానికృష్టయోనిజావపిష్టనచరితీతాః

యోన్యతమిస్థితిః ౧౦౭ తథావశ్రుతయోబహువాన్వ్యానీతానిగమేష్వపి సాస్వలక్షణ్యపరిత్యాగంతా
 సాంశృణుతనష్కలైః ౧౦౮ యన్వైమాతాప్రలులుభేవివరంత్యపతివ్రతా తన్వైరేతఃపితావృజ్జామిత్య
 స్త్రీతన్నిదేశనం ౧౦౯ ధ్యాయత్యనిష్ఠంయత్కించితానిగ్రాహస్యచేతసా తస్యైషవ్యభిచారస్యవిహ్వా
 వస్సమ్యగుచ్యతే ౧౧౦ యాద్యగ్నేనేనభిత్రాస్త్రీసంయుజ్యేతయథావిధి తాద్యగ్నేనాసాభవతిసముద్రేణే
 వనిష్కలా ౧౧౧ అక్షమాలావసీష్టేనసంయుక్తాధమయోనిజా సారంగీమందపాలేనజగమాభ్యష్టనే
 యతాం ౧౧౨ ఏతాన్వ్యాన్వీలోకేస్త్విన్నపకృష్టప్రసూతయః ఉత్కృష్టాయోషితఃప్రాప్తాఃస్వైస్త్వైస్త్వై
 ర్భర్హర్హగ్నేశ్చుభైః ౧౧౩ ఏషోదితాలోకయాత్రానిత్యం స్త్రీపుంసయోశ్చుభా ప్రేత్యేహవనుభోద
 ర్హర్హప్రజాధర్హన్నిబోధతే ౧౧౪ ప్రజనాధాంకువోభాగాఃపూజాగ్న్వాగృహదీప్తయః స్త్రీయఃశ్రీ
 యశ్చగేహేమునవిశేషోనికశ్చన ౧౧౫ ఉత్పాదనమవత్యస్యజాతస్యపరిపాలనం ప్రత్యహంలోకయాత్రా
 యాఃప్రత్యక్షంస్త్రీనిబంధనం ౧౧౬ అపత్యంధమకార్యాణిశుశ్రూషారతిరుత్తమా దారాధీనస్తథా
 స్వగఃపితౄణామాత్మనశ్చహ ౧౧౭ వరియానాభిచరితిమనోవాగ్దేహసంయుతా సాభర్హర్హలోకానా
 ప్సీతిసద్భిఃసాధ్వీతిచోవ్యతే ౧౧౮ వ్యభిచారాతుభర్హస్త్రిలోకేప్రాప్సీతినింద్యతామ్ సృగాలయోనిం

తథాచటామందపాలాభ్యన ఋషిజాసంకతాభూజ్యతాంకతా ౧౧౯ ఏతాఇతి యద్యపిద్యేప్రకృతే - తథాపితదేశనాధావత్వమన
 దూఃఖత్యాపితాఇతినిమువచనంకృతం - ఏతాన్వ్యాన్వీసత్యవత్సాదమనికృష్టప్రసూతయఃస్వభర్హర్హగ్నేఃప్రకృష్టైరన్వీకలోకపర
 లోకేచఉత్కృష్టతాంప్రాప్తాః ౧౨౦ ఏషేతి ఏషలోకాచారోజాయపరివిషయఃసచాకుభ ఉత్తః ఇదానిమహలోకేపరలోకేచఉత్తర
 కాలకుభసుభికాతూకంక్షేత్రణిచక్రముకవీజనఇత్యాదిప్రజాభూతాశ్చుభైః ౧౨౧ ప్రజనాధామితి యద్యపిసాంరక్షణార్థం
 వోషేఉత్తాః - తథాపియద్యప్రతికారా లేమంఏతా స్త్రీయోమమూపకారా గర్భాత్పాదనాధాంబముకల్యాణభావన భూతాఃవస్తా ౧౨౨
 కారాదిదానేనసన్వానాహఃస్వ గృహలోకాకారిణ్యః స్త్రీయశ్చియశ్చగేహాదుల్యరూపాఃసానయాః విశేషవిద్యతే - యథానిశ్చీకం
 గృహంసరాజిత్యేవనిస్త్రీనికమితి అపిచ ౧౨౩ ఉత్పాదనమితి అపత్యస్యజననం - జాతస్యపరిపాలనం - శ్రుతిదనంచాతిథిమిత్రభోజనా
 దేలోకవ్యవహారస్యప్రత్యక్షంభారై వనిదానం ౧౨౪ అపత్యమితి అపత్యోత్పాదనముత్తమస్యేకత్ అభ్యహికతత్వజ్ఞాపనాధాంపున
 రభిధానం - భూమికార్యాణి అగ్నిసూత్రాదీని - పరిచర్యా - ఉత్కృష్టైరతిః - పితౄణామాత్మనశ్చపత్యజననాదినాస్వగః ఇత్యేతత్స
 వంభార్యాధీనం ౧౨౫ పరిమితి యాస్త్రీమనూవాగ్దేహసంయుతాసతివిశేషణోపాదానసామధ్యారోమనూవాగ్దేహైరేవవ్యభి
 చరతి - సాభర్హర్హసహజితాభాస్వగఃదిలోకానాప్సీతి-ఇహలోకేవిష్టైఃసాధ్వీత్యుచ్యతే ౧౨౬ వ్యభిచారాత్త్వీతి పురుషంతర
 సంపకారోస్త్రీలోకేనింద్యతాంజన్మాంతరేచసృగాలజాతింప్రాప్సీతి - పాపరోగాదిభిన్నదీద్యతే - పంచమాధ్యాయ స్త్రీభూమిక్షతమ

శ్లోకం శ్లోకద్వయం కదశాన్యభావేన నమః ప్రయాజనతయా పునః పఠితమ్ || ౩౦ || పుత్రమితి || పుత్రమధికృత్య శిష్టైర్నాన్వదిభిః పూర్వముక్త
 వైష్ణవముహూర్తిభిః పూర్వము మహామహిమం సహజసహితం విచారంశ్చ మతః || ౩౧ || భక్తురితి || భక్తుః పుత్రో భవతి మునయా మనస్యంతే.
 భక్తాం ద్విప్రకారాశ్చ రివేత - కేచిత్పాదకమనోధారమభిధారంతే సపుత్రైః పుత్రైః మామూలస్యే మనోధారం భక్తారం అనుత్పాదక
 మవిసృజ్యనితేన పుత్రైః పుత్రైః మామూః || ౩౨ || యేత్రభూతే || త్రిమ్యుక్త్యుత్పత్తిస్థానం యేత్రం తత్తుల్య (స్త్రీ) మునిభిః స్త్రీతా - పురుషశ్చ త్రి
 మ్యుద్భవీతమితి స్త్రీతా - యద్యపి రేతోబిజంతభావితదధికరణత్వాత్ పురుషోబిజమితి వ్యవధిశ్యతే - యేత్రబిజసమాదాగాత్ సహజప్రాణినా
 ముత్పత్తి-వివంశోభయః కారణత్వస్యావిశిష్టత్వాత్ యత్ప్రాచీనతః వివిధయత్నం సంధియేత్రం తస్మాత్తత్వం ఉచయదీయం బిజంతస్యేతి ||
 ౩౩|| విజప్తమితి || కన్యవిద్భిజం ప్రధానం బోయతే - యదభావము ప్రాయామితి న్యాయేన ఉత్పన్నాబిజమేముఖ ఇతి సామగ్ధ్య - తథా వ్యాసము
 శ్యకం గాదయా బిజినా మేవ మతాః - కన్యవత్ యేత్రస్య ప్రాధాన్యం - యథా యంతర్యుక్తిః ప్రమాదస్య ఇతి వత్సయతి - అపి వివచిత్రవిర్యయేత్రై
 క్షత్రియాయాం బ్రాహ్మణ్య త్వాదితా అపి భృతాస్త్యేదయః యేత్రయః యేత్రైః వివచిత్రాభిమానైః యత్ర పునః బిజయో న్యూనా మ్యంతరత్ర
 వాతైః వజసయితావదవత్వం భవతి - తత్రవివచిత్రాధాన్యావేషంతావదాహ || ౩౪ || బిజస్యేతి || బిజయేత్రయాద్భిజం ప్రధానమధిగత్యతే - య
 త్పుత్రవేదాం భూతారథానాం ఉత్పత్తిగోచరవదానస్యూపాదివిష్టాః ఉపపత్తిరభ్యుత్పత్తి || ౩౫ || యాద్యశమితి || యజ్ఞాదియంబిజంత్ర

కాపీతి పాపరోగైశ్చ పీష్యతే || ౩౦ || పుత్రం ప్రత్యుదితం సద్భిః పూర్వజైశ్చ మహామహిః | చిత్వజన్యమిమం
 పుణ్యముపన్యాసం నిబోధతే || ౩౧ || భక్తుః పుత్రం విజానంతి పురిష్టైర్విభంతుభతారి | అహురుత్పాదకం కేచి
 దపరేత్యేతి గంపిదుః || ౩౨ || యేత్రభూతాస్త్రీతానా రీబిజభూతాస్త్రీతాః పుత్రాః పుత్రాః | యేత్ర బిజసమాదా
 గాత్సంభవస్సర్వదేహినాం || ౩౩ || విజప్తం త్రవిద్భిజం (స్త్రీ) యోని స్త్రీవ్యకుత్రచిత్ | ఉభయం మనసుం య
 త్ర సాప్రసూతిః ప్రశస్యతే || ౩౪ || బిజస్యైవ యోన్యాత్పబిజముత్పత్తిముచ్యతే | సర్వభూతప్రసూతిహి
 బిజపక్షగతా || ౩౫ || యాద్యశంతూప్యతే బిజం యేత్రైకాలోపపాదితే | తాద్యగ్రోహతి తత్త్వీ బిజం
 నైవర్వ్యం జితం గుణైః || ౩౬ || ఇయం యామిహాభూతానాం శాశ్వతీయోనిరుచ్యతే | నవయోనిగుణా
 కాంశ్చిద్భిజం పుష్పతిపుష్టిమ || ౩౭ || భూమాపస్యేకకేదారేకాలోప్తానికృషీవతైః | నానాయాపాణిజాయం
 లేబిజానీహస్వభావతః || ౩౮ || వ్రీహయశ్శౌలయోముద్గాస్థిలామాషాప్రథాయనాః | యథాబిజం ప్రరో
 హంతిలశునానీకువస్త్రథా || ౩౯ || అన్యదుప్తం జాతమన్యదిత్యేతన్నోపపద్యతే | ఉప్యతే ముద్గాయద్భిజంత్రదే
 వప్రరోహతి || ౪౦ || తత్ప్రాజ్ఞేన బిజేన జ్ఞానవిజ్ఞానవేదినా | అయుష్మామేన పప్తవ్యం న బాహు పరయోషితి ||
 ౪౧ || అత్ర గాథావాచుగీతావీత్యం తిపురావిదః | యథాబిజం పప్తవ్యం పుంసావరచరిగ్రహే || ౪౨ ||
 నశ్యతీమర్యథావిధిః ఖిద్ధమనువిధ్యతః | తథానశ్యతి వైషీప్రంబిజం పరచరిగ్రహే || ౪౩ || పృథోరసీమాం

కన్యవిద్భిజం దికారేవ పాదినా సంస్కృతయేత్రైః ఉచ్యతే తత్త్వీతియమేవ తద్భిజమూర్తియైః పాదభిః ఉపపత్తిరంతర్నిగతయేత్రైః జాయతే - వి
 కమన్యయప్రకారేణ బిజప్రాధాన్యం ప్రదశ్యతే తత్త్వీతకముఖేన దశాయతుమాహ || ౩౬ || ఇయమితి || సారవధారణ - ఇయమేవ భూమిః భూతా
 రథానాంతరుగుల్మతాదీనాం నిత్యానాని కారణం యేత్రాత్మకం సహలోకైరుచ్యతే - సహభూమ్యాభ్యుదానిభూతా కాంశ్చిదపి మృత్యు
 రూపత్వాదీ బిజం స్థవిషయేనుకరకాంతాద్యవస్థానుభవతే - భజత్యభావ్యాత్ పుష్పతేః సహజతా - తస్మాద్భ్యోనిగుణానువతానాథా
 వాస్తయేత్రప్రాధాన్యం - అపిచ - భూమమితి || భూమావేకస్త్రీస్త్రీకేదారేకమత్యైవ సహకారాలోప్తాని వ్రీహిముద్గాదీనానా రూపాభ్యవబిజస్య
 భావాజ్ఞాయంతే - సమభూమేరేకత్వాదేకరూపాణిభవంతి - తథాహ || ౩౮ || వ్రీహయ ఇతి || వ్రీహయః షష్టికాః శాలయః కలమాద్యాః తథాను
 ద్గాదయో బిజస్యభావానాం త్రమేదానానా రూపాణిజాయంతే - వివంశసతి || ౩౯ || అన్యదితి || వ్రీహిరుప్తా ముద్గాదికాంయతే ఇత్యేతన్నంభవ
 తియస్తాద్యదేవగీతం ఉచ్యతే తత్త్వీవజాయతే - వివంబిజగుణానువతానాలోయేత్రభూతానామృతైశ్చ వ్రీహ్యదానుక్షిప్తవ్యవబిజప్రాధా
 న్యం - సంప్రతియేత్రప్రాధాన్యమాహ || ౪౦ || రదితి || తద్భిజం - సహజప్రజ్ఞావతా - విత్రాదివత్ శిష్టస - జ్ఞానం వేదః వివంబిజ్ఞానమపితదం
 గాదితాస్త్రాదికద్విధినా - ఆయురిచ్యతా - సకదాచిత పరజాయాయాం వసనీయం || ౪౧ || అత్రైతి || అత్రకాలజ్ఞా అస్మిన్నధేవా యు
 ప్రోక్తానాథావంశోబిజేషయత్సనివాత్యానికభయంతి - యథావరపురుషుచరచత్వాద్భిజం సహజస్యమితి || ౪౨ || సశ్యతితి || యథా
 నేన విద్ధం మృగం కృష్ణసారం కన్యేన విద్రేపశ్చ దస్యస్య విద్ధ్యతే - అవిధిః ప్రశరోనికృష్ణలోభవతి పూర్వహంత్రేవ హతత్వాత్ తస్మైవ వ

స్తూలరూపాత్ వివంశరకత్వాత్ సంకీర్ణంశ్చ మనస్సులంఘనత - గణగ్రహణానంతరం తే త్రైవిదియః పరిపూర్ణాః || ౪౩ || పృథోక
 త | ఇతామపి పృథ్వింపునామూర్వంశరగ్రహితత్వాత్ అనేకరాజసంబంధపిపృథోక్పూర్వామిత్యతీతజ్ఞానానంతరస్తూలంభిన త్రివిధా
 నుచ్చేదకమణ్యం యేన స్థానిముత్పాట్య తే త్రంభకంకనై ర్వివర్తతే త్రంభదంతితథాశరాదిశల్యంయోనపూర్వంమృగేషు త్రంతనై ర్వివ
 రంమృగమామూః వివంచ పూర్వపరిగ్రహియస్వామిత్వాత్ వాధురేవాచత్యంభవతిననయతుః || ౪౪ || విరాజానితి || నై కఃపురుషోభవతి అసి
 తుభార్యాస్య దేహమచసీయాపత్యానీత్యేవర్త చిహ్నానివపురుషః - తథాచవాజసనీయవ్రాహ్మణం - అధోఽహవా విషత్తన సస్తూర్తయ
 జ్ఞాయాంసవిందతేనై తావత్ప్రజాయతెలసవోఽహితావత్ప్రజలభయతై వజాయాంవిందతేత ప్రజాయతేతహింసవోభవతి - తథాచైత
 ద్వేదవిదోవిప్రవచంతియోభతానై వభార్యాస్తత్త్వం వివంశరసామూత్పాదంతంభవారేవాచత్యంభవతీయత్యంభవతీయై కృతుతః ||
 ౪౫ || నేతి || నిష్క్రమ్యావిక్రయః విసగస్త్యగః సతాభ్యాం స్త్రీభిరుగ్రాహ్యత్వాద్వైత్యవంపూర్వం ప్రజాపతినాస్త్రుకం నిత్యంభవం
 మనామితావివంచక్రయాదివాచకత్వేయమాత్మసారోక్యత్వాత్తమత్పాదితాచత్యం తే త్రైవిదియభవతిననవిదినః || ౪౬ || సకృదితి || విప్రాదిభ
 నపిభాగోక్తా త్రైవిదియభవతిననకృతేనభవతినపునరన్యథాత్రియత ఇతితథాకన్యావిప్రాదివాచకత్వేనైవైవత్యవంభవం అస్యోత్పన్నానంత
 వివంచతస్యేనపూర్వమన్యస్తేదత్తాయాంతర్వాప్తిగ్రాదిభిః ప్రాప్తాయామపినిరమదత్వంసవీజసూతరత్యేవభవం అస్యోత్పన్నానంత

పునీపంఖా ర్యాం పూర్వపదోఽయః | స్థానిచ్చేదస్య కేచారమామూర్వల్యవతోఽన్యగమః | ౪౪ | ఏతావా నేవపు
 రుషోయజ్ఞాయాత్వా ప్ర చేతిహం | విప్రాః ప్రామామ ప్రథా ప్రతద్యోభాత్వాత్ స్త్రీలంగానా | ౪౫ | సనిష్క్ర
 యవిసగః భ్యాంభవం గ్రాహ్యత్వాద్వైత్యవంభవం ప్రజాపతినాస్త్రుకం నిత్యంభవం | ౪౬ | స
 కృదంతో నివతతి సకృత్ - న్యస్తేదీయతే | సకృదాహదదానీతి త్రి వ్యేతాని సతాంతకృతే | ౪౭ | యథాగో
 శోష్ట్రదాసీమూర్త్యావ్యజానకామవ | తోత్పాదః ప్రజాభాగితై వాన్యాంగనాన్యపి | ౪౮ | యేతై త్రి
 వోబీజవంతః పరయే ప్రప్రజాపతినః | తే ప్ర సమ్యక్సజాతస్యనలభంతే ఫలంస్తేవ | ౪౯ | యదన్యగోమృష
 భోవత్సానాంజనయేభ్యతం | గోమినా మేవతే త్సామోమంస్త్రిందితమార్జభం | ౫౦ | తతై వాతై త్రి నో
 బీజవంతై త్రి ప్రవాపినః | పర్వంతై త్రి నామభాంసవీజీభ తేఫలం | ౫౧ | ఫలంత్యనభిసంధాయతై
 త్రి నాంబీజనాంతథా | ప్రత్యక్షంయే త్రి నామభోఽవీజాద్యోనిగఃరీయసి | ౫౨ | త్రియాభ్యుపగమాత్వే
 తద్వీజాభాంయతే ప్రదీయతే | తస్యేహాభాగినోపుష్టావీవీతై త్రి కపివద | ౫౩ | ఓషువాతాహ్యతంబీజం
 యస్య తే త్రి ప్ర గోహతి | తే త్రికస్తే పతద్వీజంసవస్తూలభ తేఫలం | ౫౪ | ఏవభాగ్విగవాశ్వస్య దాన్యస్త్వే

భాకన్యాతో న్యస్తేన్నపిగవాదిభ్యే సకృతవదానీత్యాహతపున సుస్యస్తే దీయతఇతి త్రివిధానిసాధూహంసకృత్యవంతియవ్యపికన్యావాన
 స్యసకృత్కరణంప్రకృతోపయుక్తంతథాపి ప్రసంగాదంతవానదగరిసకృత్పూర్వాభానంసకృతాహదదానీత్యనైవకన్యా దాసన్యాపిసకృ
 త్కరణసిద్ధాప్రకృతోపయోగిత్యాదేవపునగనిభానం || ౪౭ || యథేతి || యథాగవాదిమచరయేమ్యర్థః పృథ్వాదిరనియమ్యవతోన్యర్వాదకో
 నతత్వాగితథాచరణీయభార్యాస్యపి నూత్పాదకః ప్రజాభాగిభవతి || ౪౮ || యజ్ఞేతి || తే ప్ర స్వామి నూయేనభవంతి అభిజన్మామిహ సంతఃపర
 తే త్రైవిదియవచంతితేత్రైవిదియాతస్య భాన్యాకేభంభ్యేదిదపితేభంభంతేఇతి ప్రకృతస్మృత్యుక్తం || ౪౯ || యదన్యగోమృషేతి || యదన్యగి
 యగవీమృషభోవత్సకతానిజయేత్ సర్వేతేవత్వాః స్త్రీగవీస్వామిసూభవంత్యేవన పృథ్వాభాన్యాభవంపుషభగ్యయేత్ కుర్వనేత్రంభవ్య
 మభస్వామినోనివృలమేవభవతియథాగోన్యస్తేక్ర్యసేనూత్పాదకస్య ప్రజాభాగిత్వంభవతీయేవర్త చరత్యేవ్యస్తంత ఉక్తః అయంతుతై
 త్రస్వామినః ప్రజాభాగిత్వంభవతీయేవర్తచరత్యేవర్తతోనపునరుక్తి || ౫౦ || తతై వేతి || యథాగవాదిభాగేనతై వాచత్యరహితాసంతఃపర
 తీయభార్యాంయాయేవిదియవచంతితే త్రస్వామినామేవాచత్యంయదనుభాంకుర్వంతిజవప్రత్యవత్వాభ్యంతలంసలభతే || ౫౧ || ఫలమితి ||
 యస్వామిన్యర్వైతేవర్తంతదావయారుథయారేవ వంయత్రనియ మోనకృతఃకత్రనిస్సందిగ్ధోతే త్రైవిదియ ఉక్తరీత్యావీతాతై త్రంభ
 వత్ || ౫౨ || త్రియేతి || యదత్రాచత్యంభవిష్యతిరచావహారేవేనీయమై ర్వివర్తతే త్రంభామినానీజవసాభాంయద్వీజ సూదీయతేరస్వా
 వత్సస్యలోకేణియతే త్రైవిదియాపిభాగినాద్యస్తా || ౫౩ || ఓషుతి || యద్వీజంజలవేగవతాభ్యాం అన్యదీయతే త్రాదానీంతియస్య తే త్రైవిదియ
 తేవదేతే త్రస్వామినపివతద్వీజంభవతినయేనబీజముక్తంసకృత్యంలభతేవివంచస్యభార్యాత్మమేవాచరభార్యాగమనేమయంత్యతోభ

విశేష్యవాగమేషైరివివాదశ్రమిత్వేవదశాంతం || ౫౪ || ఏషఃకథావిశేషవ్యవస్థాగవాక్యాదీనాంసంకలితవిజ్ఞాతవాన్యత్తైక్రస్వాద్యేక
గవాక్యాదేఃసంకలితానామనమృతాదిస్వామి - నియమేతుకృతేనత్యేకయారోహసంకలితావ్యక్తం || ౫౫ || ఏతదితి || ఏతద్విజ్ఞానాన్యోప్రా
ధాన్యప్రాధాన్యంయన్మేకముక్తంతోసంకరం(స్త్రి)తాంసంతానాభావేయక్తవ్యంతరవ్యత్యయి || ౫౬ || ప్రాచురితి || జ్యేష్ఠస్యప్రా
తుఃయాభార్యాసాకనిష్ఠస్యప్రాతుఃగురుపత్నిభవతికనిష్ఠస్యవప్రాతుఃయాభార్యాసాజ్యేష్ఠప్రాతుఃస్మయమనినిశ్చలతా || ౫౭ || జ్యేష్ఠః
తి || జ్యేష్ఠకనిష్ఠప్రాతరావికరేతరభార్యాంగత్యాసంతానాభావనినియక్తావపితతితాస్యతామ్ || ౫౮ || దేవరాదితి || సంతానాభావే
(స్త్రి)యాశత్యాదిగురునియక్తయాదేవరాదస్యస్తాద్యాసపితాదవ్యక్తమాణ్యుతాత్తాదినియమవత్పురుషగమనేనజన్మప్రజాఉత్పాదయ
తవాక్కుత్పితేత్యభిధానసామర్థ్యాత్కార్యామృతప్రత్యేకత్వేపునగమనాభావం || ౫౯ || విధవాయామితి || విధవాయామిత్యవత్యోత్పాదన
యాగ్యవశ్యభావపరమిదంజీవత్యపితత్యా అగూగ్యవశ్యాదిగురునియక్తస్యతాత్తసవగాత్రోహానీరాత్రావేకపుత్రంజనయేత్సకభంబ
త్ద్వితీయం || ౬౦ || ద్వితీయమితి || అన్యేపునరావశ్యానియోగాత్పుత్రోత్పాదనవిధిజ్ఞాతపుత్రప్రతికప్రత్యభివ్యక్తప్రవాదాదనిష్ఠస్మంసియా
గప్రయాజనంమన్యమానాః(స్త్రి)మృత్యోత్పాదనంద్వితీయం భవతోమన్యంతే || ౬౧ || విధవాయామితి || విధవాయాం నియాగప్రయాజనే
గభాధారణేయభాశాస్త్రంసంపన్నేసతిజ్యేష్ఠప్రాతాకనిష్ఠభార్యభార్యావశరస్సరంగురువత్స్మయవశ్యవ్యవహారేతాం || ౬౨ || నియ

జావికస్యచ | విహంగమహిషీతాంవవిజ్ఞేయఃప్రసవంప్రతి || ౫౫ || ఏతద్వస్తానరఫల్గుత్వంబీజమోన్యోఃప్ర
తీర్థితం | అతఃవరంప్రవత్యోమియోషితాంధర్మమావది || ౫౬ || భ్రాతుర్జ్యేష్ఠస్యభార్యాయాగురుపత్న్య
నుజస్యసా | యవీయసస్తయాభార్యాన్మహాజ్యేష్ఠస్యస్తాస్త్రతా || ౫౭ || జ్యేష్ఠోయవీయసోభార్యాంయ
వీయాన్వాగ్రజ(స్త్రి)యం | పతితాభవతోగత్యానియక్తావప్యనావది || ౫౮ || దేవరాద్వాసపితాద్వా(స్త్రి)
యాసమ్యక్తీయం క్తయా | ప్రజేష్ఠితాధిగంతవ్యాసంతానస్యపరిక్షయే || ౫౯ || విధవాయాంనియక్తస్తున్మృ
తాక్తోవాగ్యతోనితి | ఏకముత్పాదయేత్పుత్రంనద్వితీయంకథంవన || ౬౦ || ద్వితీయమేకేప్రజనంచన్యంతే
(స్త్రి)మృతద్విదః | అనివృతంనియోగాభావశ్యంతోధర్మతస్తయోః || ౬౧ || విధవాయాంనియోగాభావ
వృత్తేతుయథావిధి | గురువశ్యస్తుమావశ్యవర్తేయాతాంపరస్పరమ్ || ౬౨ || నియక్తయావిధింహత్వావతే
యాతాంతుకామతః | తావుభావతితాస్యాతాంస్తుమాగగురుతల్పగా || ౬౩ || నాన్యస్త్రివిధవానారీనియో
క్తవ్యాద్విజాతిభిః | అన్యస్త్రిహినియంజానాధర్మంహమ్యస్సనాతనం || ౬౪ || నోద్వాహికేషుమంత్రేషు
నియోగఃకీర్త్యతేవ్యనిత్ | నవివాహవిధాపుక్తంవిధవావేదనంపునః || ౬౫ || అయంద్వైజ్ఞేహివిద్వద్భిః
శుభర్తోవిగహితః | మనుష్యాణామపిత్రోక్తోవేనేగాజ్యంప్రశాసతి || ౬౬ || సమహిషాభిలాంభంజనాబహి
ప్రవరఃపురా | వర్ణానాంసంకరంప్రకేకామోచహతచేతనః || ౬౭ || తతఃప్రభృతియోమోహతోప్రమితపతి

రాదితి || జ్యేష్ఠకనిష్ఠప్రాతరాయాశరభార్యాయానియక్తాస్యతాత్తాదివిధానంకృత్యాన్యేచ్ఛాతోవర్తేయాతాంతా స్మయగగురువార
గోపతాభవతాంబివనియోగమభిధాయమాషయతుమా || ౬౩ || నాన్యస్త్రిస్త్రితి || ప్రాప్త్యాదిభిఃవిధవా(స్త్రి)భ్రాతృస్యస్త్రిదేవరాదాసని
యాజనియా - (స్త్రి)యమన్యస్త్రినియంజానాఃతే(స్త్రి)తామేకపతిత్వధర్మమనాదినిధంనాశయేయః || ౬౪ || నోద్వాహికేషితి || అర్య
మగస్తుదేవబుత్యవమాదితి | వివాహప్రయాజనతేమ - క్వవిదవిశాఖాయాం ననియోగఃకథ్యతే - నచవివాహవిధాయకతాస్త్రే అన్యేనపురు
షేనసహపునవివాహాఉక్తః || ౬౫ || అయమితి || యస్తావయంపశుసంబంధీమనుష్యాణామపి వ్యవహారోవిద్వద్భిని నితఃయాయమథామి
తేవేనసంజ్ఞేరాజ్ఞిరాజ్యంతువాదే - తేనకర్తవ్యకయాప్రోక్తః - అతోవేనాచారభ్యవృత్త్యోయమధర్మఃఇనింబ్యతే || ౬౬ || సత్యతి || సవే
నోమహింసమగ్రాంతావశంహలయ - అతపితరాజ్ఞిశ్రేష్ఠసతుధార్మికత్యాత్తామోచహతబుద్ధిఃప్రాత్యభార్యాగమనరూపంవదా
సంకరంప్రావరతయత్ || ౬౭ || తతఃప్రభృతితి || వేనకాలక్రమ్యభియోమృతభక్త్యకాది(స్త్రి)యంకాస్తాభాజ్ఞానావశత్యనిమిత్తం
దేవరాదానియాజయతి - తంసాధవోనియతంగమాయంతే - అయంచస్యోక్తనియాగనిషిధః - కలియగవిషయః - తదామృతాశ్చ || ౬౮ ||
ఉత్తానియోగామునినానిషిధాఃస్వయమేవతు | యగక్రమాదకర్తవ్యంకర్తుమనైవవిధానతః - తపోజ్ఞానసమాయతాశ్చత్రేతాయ
గేనరా - ద్వాదశరేవకల్యాణాంతర్విధానినానిమితా - అనేకధాకృతాఃపుత్రాముషిభిశ్చపురాతనైః - సకల్యంతేభునాకమంక

హీనైరిదంతనైః - ఆత్మోయద్దోవిందరాజేనయుగవిశేషవ్యవస్థామజ్ఞాత్వాసర్వదైవసంతానాభావేనియోగాదనియోగపక్షః | త్రేయానితిస్వకు
 నికయాశక్తికం - తన్మనివాభ్యాసవిరోధాన్నాదియోగమే || ౧౯ || ప్రాయశోమనవాక్యేమనునివాభ్యాసమేవహి - సాపరాధ్యోన్మిదు
 పాంశ్వాహంసర్వవిదఃకుభిః - నియోగప్రకరణత్వాత్కన్యాగరంవిశేషమాహ || ౨౦ || యస్యాశ్చితి || యస్యాఃకన్యాయా - వాగ్దానేకృతేనలి.
 భతామ్రయితే - తామనేనవక్ష్యమాణేనానుష్ఠేనేనభర్తూనోదరత్రాతాపరిగయేత్ || ౨౧ || యథేతి || సదేవరోవివాహవిధిసా - విసాం
 స్వీకృత్యమక్షవస్తాంకాయవాత్సనకాచకాలినీం - ఆగర్హణమాచారవహిణుతావృతా - వికచారంగచ్ఛేత్ - వివంకన్యాయానియోగప్ర
 కారత్వాద్వివాహస్యాగ్రహచ్ఛగమసూచకేతాద్యస్తేవాగ్దతాతనైవకరదపత్యంభవతి || ౨౨ || నదత్వేతి || కస్తేచివాచకన్యాంబత్వాత్స్వీక
 మృతే - దానగుణదోషజ్ఞస్తామస్యస్తేనదత్వాత్ - యస్తాదేకస్తేదత్వా అస్యస్తేదదత్ - సహస్రం పురుషాస్తే - ఇత్యుక్తలక్షణందోషంప్రా
 ప్నోలిసప్రపదీకరణస్యాజాతత్వాత్ భార్యాత్వానిచ్చతైఃపునదానాశంకాయామిదంవచనమ్ || ౨౩ || విధివతితి || అద్భిరేవద్విజాగ్ర్యాదా
 మిత్యేవమాదివిధినాప్రతిగృహ్యపి - కన్యాంబైభవ్యలక్షణోపేదారంగీణేం దుతయోనిత్వా ద్యభిభావవతీం అధికాంగాదిగోపనభద్రోపపాది
 తాం - సప్రపదీకరణాల్పాన్జ్ఞాతాంత్యజేత్ - తరశ్చరత్వాగేదోమేభావభిత్వేతదభాం - సతుత్యాగాభాం || ౨౪ || యస్తేతి || యఃపు
 నదోషవతీంకన్యాంబోమనసభిభావోదదాతి - తస్యకన్యాదాతుమరాత్ససూదానంతత్పృత్యర్పణేనవ్యభాంకుర్యాత్ - వికరదకన్యాగే
 దోమేభావకథనాభాన్ || ౨౫ || విధాయేతి || తార్యేసలిమనుష్యఃపర్వాన్యః గ్రాసాచ్ఛదనాదిప్రకల్ప్య - డేవాంతరంగచ్ఛేత్ - యస్తాద్దా

కాంస్త్రీయం | నియోజయత్వపత్యాభాంంతంవికహాంతంసాధవః || ౨౬ || యస్యామియేతకన్యాయావాహాస
 త్యేకృతేవతిః | తామనేనవిధానేనద్విజోవిందేతదేవరః || ౨౭ || యథావిధ్యధిగమ్యేనాంశుక్లవస్తాంశుచిప్ర
 తాం | మిథోభజేతాప్రసవాత్సకృత్యకృత్యతావృతా || ౨౮ || నదత్వాకస్యచిత్కన్యాంపునదదాద్యాద్వివక్షణా
 దత్వాపునఃప్రయచ్ఛాహిప్రాప్నోతిపురుషాస్తే || ౨౯ || విధిశ్చైతిగృహ్యపిత్వజేత్కన్యాంవికహితాం
 వ్యాధితాంచిప్రదుషాంవాభద్రనాహోపపాదితాం || ౩౦ || యస్తుదోషవతీంకన్యామనాభ్యాయోపపాదయేత్
 తస్యతద్వితథంకుర్యాత్కన్యాదాతుర్దురాత్తనః || ౩౧ || విధాయస్త్రింభార్యాయాఃప్రవసేత్కార్యచాన్న
 రః || అవృత్తికర్మితాహిస్త్రీప్రదుష్యేత్స్థితిమత్యపి || ౩౨ || విధాయప్రోషితేవృత్తింజేవేన్మయమమాస్థితా
 ప్రోషితేత్వవిధాయవజేవేచ్ఛిలైవరగహితైః || ౩౩ || ప్రోషితోధర్మకార్యాభంప్రతీక్ష్యేన్దైవరస్సమాః
 విద్యాభాంపద్యశోభాంవాకామాభాంశ్రీంస్తువత్సరా || ౩౪ || సంవత్సరంప్రతీక్ష్యేతద్వివంతీంయోషితం
 వతి || ఊర్ధ్వభాంసంవత్సరాత్స్వనాందాయంహృత్వానసంవసేత్ || ౩౫ || అతిక్రామేత్ ప్రమత్తయామ
 త్తంరోగాతకమేవవా | సాస్త్రీకమాసాకపరిత్యాజ్యానిభూషణపరిచ్ఛదా || ౩౬ || ఉన్నత్రంవతితంక్షీణమవీ
 జంపాపరోగీణం | నత్యాగోస్తద్వివంత్యాశ్చనవదాయాసవతానం || ౩౭ || మద్యపాసాఘృతావప్రతికూ

సాద్యభావపీడితాస్త్రీశిలవత్యపిపురుషాంతరసంపకభాంభజేత్ || ౩౮ || విధాయేతి || భతాచ్ఛదనాదిదర్శన - శత్యేదేవాంతరంగతేదేకప్ర
 సాధనపరగృహగమనరహితావేత్ - అదత్వాపునగ్రతేనుశ్రనిమాణాదిభిరనిందితఃస్వేనజేవేత్ || ౩౯ || ప్రోషితశ్చితి || గుర్యాజ్ఞాసంపా
 దనాదిభర్మకార్యనిమిత్తం - ప్రోషితకపరితమైవమోచితత్వాప్రతిక్షణీయః - ఊర్ధ్వభాంపరిసన్నిధింగచ్ఛేత్ - తదాహవస్థితిః - ప్రో
 షితపత్నీపంచవమోన్యపానేరజేద్భాంపరిసకారంగచ్ఛేదితి - విద్యాభాంప్రోషితకపద్యమోచితప్రతిక్ష్యః - నిజవిద్యావిభాజినేనయశోభా
 మపిప్రోషితకపరితమజే - భార్యాంతరరోపభోగాభాంగరస్త్రీణివమోచి || ౪౦ || సంవత్సరమితి || శలివిషయసంజాతద్యేపం స్త్రీయంభ
 వభాంయోవత్సృతీక్షితైతకఊర్ధ్వభామపిద్వివంతీంస్వదత్తమలంకారాదిభసంకృత్యాసూచగచ్ఛేత్ - గ్రాసాచ్ఛదన మాత్రంతుదేయమేవ || ౪౧ ||
 అతితి || యాస్త్రీహృతాదిప్రమాదవంతంకుదజనకపానాదినామ త్రంవ్యాధితంవామప్రామద్యకరణేనావజానాతి - సావిగతాలంకారశయ్యా
 దివరిచ్ఛదాస్త్రీస్తాసామోపగంతవ్యా || ౪౨ || ఉన్నత్రమితి || వాతాదిహోభాదప్రకృతిస్థమృతికమేకాదభాభ్యాయేవక్ష్యమాణవపుంసకమవి
 జంకాభ్యరేతస్తాద్విదనావీజరహితంమృత్యువేతజ్యపతిమపరిచరస్తాస్త్రీగోసకరణీయానభద్రగ్రహణంకరణీయమ్ || ౪౩ || మద్యపేతి || ని
 పిద్ధమద్యపానరతా - అసాధ్యాచారా భక్తిఃప్రతికూలావరణశీలామృదివ్యాధియత్రాశ్చత్వాదితాదనశీలాసతతమతివ్యయకారిణీయా

భార్యాభవేత్వాధివేత్తవ్యా - తస్మాంసత్వామస్మానివాహఃకార్యః | ౮౦ | వంధ్యైః || ప్రథమ ఋతుకారభ్యావిద్యమానప్రసూతా - ఆప్త
 మేకమేధివేదనీయా - పుత్రాశ్చత్యాదశమేకమేక (స్త్రీ)జననీకాదశే - ఆప్రియవాదినీసద్యపివయద్యపుత్రాభవతి - పుత్రత్యాస్త్రుతస్యాం
 భవప్రకాశంసంస్తేదారేనాస్యాంకుర్వీతాన్యకరాసాయేకుమర్వీతేత్యాశ ప్రబలిషి. భాదధివేదనంసకార్యమ్ | ౮౧ | యేతి || యాపున
 ర్వాస్యధితాసతీతమృతనుమలాభవతిలవతివస్యాత్మానుజ్ఞాప్యాస్మానివాహఃకార్యః - కదాచిచ్చాసానావమానసీయా || ౮౨ || అధివిస్తే
 తి || యాపునశ్చరవేదనా (స్త్రీ)కుపితానిగర్భధి - సాతదహరేవరజ్జాన్విదిసాబధ్వాన్విస్తాపనీయా ఆకోపనివృత్తిః - పిత్రాదికులసన్నిధౌవాత్యా
 జ్యా | ౮౩ | ప్రతితి || యాపునః క్షుద్రియాదికా (స్త్రీ)భర్తృధనివారితా వివాహమృత్యువేష్యపినిధ్ధమద్యమృజేత్ - సృత్యాదిస్థానజనసమూ
 హంభాగ్యేత్ సానువణకృష్ణలానివద్యవహరప్రకరణాద్రాజ్ఞాదండనీయా || ౮౪ || యదీతి || యదిద్విజాతయః స్వజాతీయావిజాతీ
 యాశ్చదవ్యహేయస్తదాతాసాంద్విజాతికమేణవాక్సంమానదాయవిభాగోక్తయోధాంజ్యేష్ఠత్వమూజాతవవస్త్రాలంకారాదిదానేన
 శృణుభ్యుచ్రధానంస్యాత్ | ౮౫ | భక్తుతి || భతుర్దేహచరితవ్యామస్తదానాదిరాపాంధమాకార్యజ్ఞాభియోదానాదిపరివేషణబా
 న్నియద్రవ్యోపకల్పనాదిప్రాత్యహికంసర్వేషాంద్విజాతీనాంసజాతిధార్త్యకకుర్యాత్ - నకుకదాదిద్విజాతీయైః | ౮౬ | యస్తీతి || యః
 పునఃస్వజాతీయయాసన్నిహితయాదేహశుశ్రూషుదికంకరవ్యంవిజాతీయయామార్థ్యాత్ కారయేత్ ప్రయోభావ్యాప్యత్యాఃకుద్రాజ్ఞతోద్రా

లావయాభవేత్ | వ్యాధితావాధివేత్తవ్యాహింసాభాగ్మీచసర్వదా | ౮౦ | వంధ్యైష్టమేధివేత్తాజ్జేదశ
 మేతుమృతప్రజా | ఏకాదశే (స్త్రీ)జననీసద్యస్తవప్రియవాదినీ | ౮౧ | యారోగీణీస్యాత్తుహితాసంపన్నా
 జైవశీలతః | సానుజ్ఞాప్యాధివేత్తవ్యానావమాన్యావకహింబిత్ || ౮౨ || అధిపిన్నాతుయానారినిగర్భేప్ర
 పితాగృహేత్ | సాసద్యస్సన్నిరోద్ధవ్యాత్యాబ్యావాకులసన్నిధౌ | ౮౩ | ప్రతిపిద్ధాపిజేద్యాశుమద్యనుభ్య
 దయేష్యపి | పితౄసమాజంగచ్ఛేద్వాసాదండాకృష్ణలానిపత్ | ౮౪ | యదిస్వాశ్చపరాశైచ్యుండేర
 యోపితోద్విజా | తాసాంసణక్రమేణస్యాజ్యేష్ఠ్యంత్రుజావశేత్తద || ౮౫ | భక్తుశ్చరీరశుశ్రూషాంధ
 మాకార్యంధనైత్త్యకం | స్వాజైవకుర్యాత్సర్వేషాంనాస్వజాతీకభంపన | ౮౬ | యస్తతతాగరయేన్తో
 వాస్వజాత్యాస్థితయాన్యయా | యథాబ్రాహ్మణచాండాలఃపూర్వదృష్టస్తతైవసః || ౮౭ | ఉత్కృష్టేష్టయాభి
 రూపాయవరాయసద్యశాయవ | అప్రాప్తామపితాంతస్తైకన్యాంధద్యాద్యథాపిధి | ౮౮ | కామమామరణ
 త్రిష్టేద్ధృహేతస్యర్తుమృత్యుపి | నజైవైనాంప్రయచ్ఛేత్తుగుణహీనాయకహింబిత్ | ౮౯ | త్రీణివమాణ్య
 నీతేతకుమార్యతుమతీసతి | ఉధ్యంతుకాలాదేతస్తాద్విందేతసదృశంపతిమ్ || ౯౦ || అదీయమానాభ
 రారమధిగచ్ఛేద్ద్యదిస్వయమ్ | నైసకింబదవాప్తోతినవయంసాధిగచ్ఛతి | ౯౧ | అలంకారంనాదదీతపిత్ర్యం
 కన్యాస్వయంవరా | మాతృకంభ్రాతృదత్తంవాస్తేనాస్యాద్యదితంహరేత్ | ౯౨ | పిత్రేనదద్యాచ్చులంతు
 కన్యాన్యతుమతీహర | సహిస్వామ్యాదతిక్రామేదృతూనాంప్రతిరోధనాత్ | ౯౩ | త్రింశద్వన్దోవహే

క్తుచాండాలఃతతైవపూర్వైః ఋషిభిర్వృక్షభిశ్చారావసవాదః | ౮౭ | ఉత్కృష్టయేతి || కులాచారాదిభిరుత్కృష్టయసుకూపాయ
 సమాశ్చజాతీయాయవరాయాప్రాప్తకాలాదుపి - వివాహయేద్యవమేకం భమోనహియలేతివత్సరణాత్ - తస్మాదపికాలాత్పూ
 గ్గికన్యాంబ్రాహ్మవివాహవిధినాదత్యాత్ | ౮౮ | కామమితి || సంజాతాకరవాపికన్యావరంకురణకర్తవ్యంపితృగృహాత్పూర్వసపురేనాం
 విద్యాగుణరహితాయకదాచిత్పిత్రాదిర్దవ్యాత్ | ౮౯ | త్రిణీతి || పిత్రాదిగుణవత్తరాయాదీయమానాకన్యాసంజాతాత్తవాసతీతీజీవ
 హేదిప్రతిదేత - వదప్రయాత్ పునరూర్ధ్వమధికగుణవరాభాగేసమానజాతిగుణంవరంస్వయంచ్యజీత || ౯౦ || అదీయమానేతి || పిత్రా
 దిభిరదీయమానాకుమారియథోక్తకాలేయదిభ్రాతరంస్వయంచ్యుజేతదాసానకిచ్చిత్వాచమ్యుప్రప్నోతి - సచకత్వతిపాపం ప్రాప్నోతి | ౯౧ |
 అలంకారమితి || స్వయంచ్యకపతికాకన్యావరస్వీకరణాత్ పూర్వంపితృమాతృప్రాతృభిద - త్తమలంకారంతేభ్యఃసమకరయేత్ - యదానా
 చ్యయేత్తదాచారిస్యాత్ | ౯౨ | పిత్రభితి || ఋతుయక్తాంకన్యాంవరఃపరిణయగ్పిత్రేకులంసదత్యాత్ - యస్తాత్సపితా ఋతుకార్యాశ్చ
 తోష్ఠ్యక్తుత్తిరోధాత్ కన్యాయాస్సామిజ్యాదీయతి | ౯౩ | త్రింశదితి || త్రింశద్వదఃపుమాద్వాదశవదనయస్కాం మనూహరిణీంకన్యా
 ముద్యహేత్ వకుర్వింశతివదనాఅప్యవదనాజ్ఞానాగ్ధ్యధమేక అవసాద్యవ్యతిత్వరావాత్ - వికచ్ఛయాగ్యకాలప్రదశనపరస్మతుని

యథాభావం యేనైతావతాతాల్లసగృహీతవేదోభవత్రాగవయస్కాచకస్యావోధుమ్యాసూనూశ్యేతిగృహీతవేదశ్చాత్రకుర్వాణోగృహీతాత్రమస్త్యిత్తనఖలంబేతేతిసత్వరభక్త్యాభ్యాసః || ౯౮ || దేవేతి || భగోర్యమాసవితాపురంధ్రైర్మహ్యంతాడురాహుశత్యా యదేవాభి త్యాదికుంక్రలింగార్థయాదేవైదగతాభార్యాతాంపరిభక్తేనచుస్వేచ్ఛయా - తాంసరిందేవానామ్యియంకుర్వకగ్రాసాచ్ఛదనాదినా సదాద్యేషాడుత్పత్తావపిపోషయేత్ || ౯౯ || ప్రజనాభగమితి || యస్తాద్భగగ్రహణాభగంస్త్రీయఃసృష్టాఃగ్రాహణాభగంబహుసృష్టాః తస్తాద్భగత్వాదసమేవాసయోగ్యాన్యథానాదిరపిభవంతిపత్నాన్యసహసాధారణః - తేమహసానాశ్చీనాదధీయతామిత్యాదివేదే అభిహితఃతస్తాద్భార్యాంబిభృయోదితిపురోక్షస్యశేషః || ౧౦౦ || కన్యాయామితి || కన్యాంయాదత్రకుల్కయాంసత్యాకుసంజాతవివా హాయాంయదికుల్కదోవరోమ్రయతే - తదావదేరాంపిత్రాదిభిర్యాసాకన్యాదాతవ్యా - యదిసాస్తీకరోతియస్యామ్రయేత ఇతిప్రాగుత్తంసి యోగయాపం - ఇనంతుకుల్కగ్రహణవిషయం || ౧౦౧ || ఆదదీతేతి || తాస్తాన్యభిజ్ఞస్సాదోపిపుత్రిందదర్తుకుల్కంసృష్టాయోరేతింపునఃతాస్త్ర విద్విజాతిః - యస్తాన్యకుల్కంసృష్టాగుప్రంకుహితృవిక్రయంకురుతేనకన్యాయాపితేత్యనేనపిధమపికుల్కగ్రహణంకన్యాయామపిగృహీ తకుల్కయాంశాస్త్రీయనియమగణనాత్కుల్కగ్రహణేతాస్త్రీయత్వకంకాయాంపునప్రసీషిభ్యతే || ౧౦౨ || ఏతదితి || ఏతత్పునఃపూర్వే ధిష్టకకదాదితక్రమంతోనాప్యపరేతకమానకాలాకుర్వంతి - యదస్యస్యకన్యామంగీకృత్యపునరన్యస్తేదీయక ఇతిఏతదగృహీతకుల్క

తక్నాంహృద్యాంహృదతవాషిఃకీమ్ | త్రప్తప్తసర్వోష్టపమాంవాధర్తే సీదతిసత్వరః || ౯౮ || దేవదత్తాంప తిర్భార్యాంబిందతేనేద్భయాత్తనః | తాంసాధ్వీంబిభృయాన్నిత్యం దేవానాంప్రియమావరక || ౯౯ || ప్ర జనాభగంస్త్రీయఃసృష్టాస్త్రీయతానాభగంబహుసహా | తస్తాత్సాధారణోభమః | శ్రుతాపత్నాన్యసహజా దితి || ౧౦౦ || కన్యాయాంసత్రకుల్కయాంమ్రయేతయదికుల్కదః | దేవరాయప్రదాతవ్యాయదికన్యాను మన్యతే || ౧౦౧ || ఆదదీతనశూద్రోపికుల్కంకుహితరందదత్ | శుక్లంహిగృహ్లాకురుతేద్భన్నంకుహితృ విక్రయమ్ || ౧౦౨ || ఏతత్తునపరేదత్తప్రదాతపరేజాతుసాధవః | యదస్యస్యప్రతిజ్ఞాయపునరన్యస్యదీయతే || ౧౦౩ || నానుశుశ్రుమజాత్వేతత్సాన్వేష్యపిహిజన్తను | శుక్లంసంజ్ఞేనమూల్యేనద్భన్నంకుహితృవిక్రయమ్ ||

౧౦౦ || అన్యోన్యస్యావృణిచానోభవేదాక్షరణాంతికః | ఏవధర్మస్సమాసేనజ్ఞేయఃస్త్రీపుంసయోఃపరః ||
 ౧౦౧ | రథానిశ్యంయతేయాతాంస్త్రీపుంసాకుకృతక్రియా | యథానాభివరేతాంతోవియుక్తావితరేతరమ్ |
 ౧౦౨ | ఏవస్త్రీపుంసయోరుక్తధర్మోగోరతిసంహితః | ఆపద్యపత్యప్రాప్తిశ్చదాయభాగంనిబోధత || ౧౦౩ ||
 ఊర్ధ్వంపికుత్పూతుత్పసమేత్యభ్యాతరస్సమమ్ | భజేరగ్రైతృకంరిక్తమనీశాస్తేహిజీవితో || ౧౦౪ | జ్యేష్ఠ పవవకుగృహ్లాయాత్ప్రియంధరమశేషతః | శేషాస్సముపజీవేయర్కైవపిరరంతథా || ౧౦౫ | జ్యేష్ఠైరజాత

కన్యావిషయంసదత్యాకస్యవిక్రన్యామితిగృహీతకుల్కకన్యావిషయమ్ || ౯౯ || నేతి || పూర్వకల్పేష్యకేరద్వైతమితికదాచిత్తయనం క్రుతవంతఃయచ్చుల్కాభిధానేనమాల్వేనకల్పితాద్భుత్తాభగమహితృవిక్రయమకాపిగదితకుల్కనిషిధాభగవాదః || ౧౦౦ || అన్యాన్య స్తేతి || భార్యాచతోయరణాంతంయావరథమాభగకామేదుపరస్పరాభ్యభిచారఃస్యాదత్యేవసంక్షేపరః | స్త్రీపుంసయోః ప్రభృష్టభర్తా జ్ఞాతవ్యఃతథావసరి || ౧౦౧ || తథేతి || స్త్రీపుంసాకృతవివాహారథాసదాయత్వంకుర్యాతాంయథాభగమాభగకామవిషయే వియుక్తాపర సపరస్వభ్యభిచరేతాం || ౧౦౨ || విషయితి || విషభార్యాచతోయరన్యాన్యానరాగయుక్తోభగమాయుష్టుకముక్తః సన్మానాభావేచాపత్య ప్రాప్తిరుక్తావాసిందీయతఇతిచాయఃపిత్రాదిధనంతస్యవిభాగవ్యవస్థాంశ్యుక్త || ౧౦౩ || ఊర్ధ్వమితి || బ్రాతరోమిత్యాపిత్తమరణాదుర్ధ్వ మితివిభాగహేతుమా - యస్తాత్తేపుత్రాజీవతోఃపిత్రోస్త్రీయధనేసామిమోసభవంతిమాతురపి ప్రభృతత్యాత్రైవృతమిత్వనేనమాతృక స్యాపిగ్రహణం - అయభ్యాపిత్తమరణానంతరంవిభాగోజీవతఃపితురిచ్చాభావే ద్రష్టవ్యః - పితురిచ్చయాజీవత్యపితపిత్తేస్విభాగః - తదాచాయా జ్ఞవల్క్యః - విభాగజ్ఞేత్పితృతామర్యాదిచ్చయా విభజేత్సుతాని - యదాపునర్జ్యేష్ఠభామిగోభవతిరదా || ౧౦౪ || జ్యేష్ఠపితేతి || జ్యేష్ఠవి వపితృసంబంధిధనంసృష్టాయోక్తనిష్ఠాఃపునర్జ్యేష్ఠంభూతాచ్ఛదనాద్యధంపితరమిషాపజీవేయః - వివరంపర్వేషంసహజావస్థానమ్ || జ్యేష్ఠనేతి || ఉత్పన్నమాత్రేణజ్యేష్ఠివాసంస్కారహితేవాపిమనుష్యఃపుత్రవాకభవతి - తతశ్చవాపుత్రస్యలోకోస్తీతక్రమే తథాప్రణయా పితృభ్యభిచరేతి - పుత్రేణజాతమాతేపితృణామన్యధాశ్చసంభవంతోజ్యేష్ఠవివధనమహాతి పూర్వస్య అనుజాస్తేనసామ్యుపరేరక ||

౧౦౬|| యస్మిన్మిథ్యాయోగోజ్జ్వలయేనజాతేనామృతవ్యంప్రాప్నోతి - తథాచత్రుతిః - ఋణమస్మిన్ సమస్తయత్యమృత
 త్వంకగభృతాపుత్రస్యజాతస్యకత్యేచ్ఛజీవతోముఖమితి - సవినపితుభామోఽణశేతునాజాతఃపుత్రోభవతితేనై కేన వివం ఋణాచన
 యనామృతకారస్యకృతత్వాత్ - ఇతరాంస్తుకామజాతా మునయాజాతాః - తతశ్చ సర్వంధనం గృహ్నియాదిత్యనై వ్యవాయమపివిశేషః||
 ౧౦౭|| పితేతి|| జ్యేష్ఠాత్రాతావిభాగాభావేఅనుజాతా త్రాత్రాభావత్వాదాదిభిఃపితేనవిభజ్యాయత్ - అనుజాత్యత్రా తరఃపుత్రా ఇవజ్యే
 ష్ఠాత్రా తరిభూయంతరేతరః|| ౧౦౮|| జ్యేష్ఠఇతి|| అకృతవిభాగోజ్యేష్ఠోయదిభామికోభవతితదామదానామపి తదనుయాయిత్యేనథా
 మికోత్వాత్జ్యేష్ఠఃకులవృద్ధింసయతియద్య భామికోభవతితదామదానామపివదనయాయిత్యాత్ - జ్యేష్ఠఃకులం నాశయతి - తథాగుణ
 వాజ్యేష్ఠాలోకేపూజ్యకమస్మాధుభిక్వాగహితోభవతి || ౧౦౯|| యఇతి|| యోజ్యేష్ఠఃసజేమ-త్రా త్మమపితృవద్వతేతసపితేన మూలేవాగ
 హాదీయోభవతియః పునఃకథానవతేతసమతులాదిభింభువదచ-సీయః|| ౧౧౦|| వివమితి|| వివమవిభక్తాత్రా తరఃసహసంవసేయఃయ
 దివాభమ-కామసయాకృతవిభాగాఃపుత్రగ్నసేయఃయస్తాత్ పుత్రగ వధానేనతి పుత్రకృతృకృతృ పంచమహాయజ్ఞాద్యనుష్ఠానా ధమఃకేహంబ
 భాతేతస్తా ద్విభాగక్రియాభమా-భా- తథాచబృహస్పతిః|| ౧౧౧|| వికపాకేనవసతాంపితృదేవద్విజాచ-నం - వికంభవేద్విభక్తానాంకదే
 వస్యాద్గృహ్యచ|| ౧౧౧|| జ్యేష్ఠస్తేతి|| ఉద్భియతఇత్యుద్ధారఃజేమస్య అవిభక్తసాధారణభనామధ్యత్యవినశితసూతాగఃసర్వద్రవ్య
 భృత్వాయత్ శ్రేష్ఠంకద్ధారవ్యం- మధ్యమస్యచత్వారింశ త్రసూతాగోదేయఃకనిష్ఠస్య పునరశితసూతాగోదారవ్యః అవశిష్టభనంసమంకృ

మాత్రేణపుత్రీభవతిమానవః | పితౄణామనృణశ్చై వసతస్తాత్సవ-మహాతి|| ౧౦౬|| యస్మిన్మిథ్యంసన్న
 యతియేనచానంత్యమత్తు తే | సవినధమఃజాపుత్రఃకామజానితరాన్నిదుః || ౧౦౭|| పితేవపాలయేత్పుత్రా
 జ్యేష్ఠాభ్యాత్రాత్రాయవీయసః | పుత్రవచ్చాపివతేరఃజ్యేష్ఠాభ్యాతరిధమః || ౧౦౮|| జ్యేష్ఠఃకులంవధా
 యతివినాశయతివాపునః | జ్యేష్ఠఃపూజ్యతమోలోకేజ్యేష్ఠఃసద్భిరగహితః|| ౧౦౯|| యోజ్యేష్ఠోజ్యేష్ఠపు త్రి
 స్యాత్ మాతేవసపితేవసః | అజ్యేష్ఠపు త్రియోస్తుస్యాత్సంపూజ్యస్తుబంధువత్ || ౧౧౦|| ఏవంసహవసేయ
 రాపుత్రగ్నాభమకావ్యయా | పుత్రగ్నవధా-తేధమ-స్తాద్ధర్మ్యాపుత్రకృక్రియా|| ౧౧౧|| జ్యేష్ఠస్యవిం
 శఉద్ధారఃసర్వద్రవ్యాచ్చయిద్ధనమ్ | తతోధాంమధ్యమస్యస్యా తురీయంకుయవీయసః|| ౧౧౨|| జ్యేష్ఠశ్చై వ
 వగనిష్ఠశ్చపంచారేతాంయథోదితమ్ | యేజ్యేజ్యేష్ఠశనిష్ఠాభ్యాం తేహంస్యాన్తధ్యమంధనమ్ || ౧౧౩|| సర్వే
 హంధనజాతానామాదదీతాగ్ర్యమగ్రజః | యచ్ఛ సాతశయంకించిద్దతతశ్చపు యాద్వరమ్|| ౧౧౪|| ఉద్ధా
 రోనదశస్వస్తిసంపన్నానాంస్వకమఃసు | యత్కించిదేవదేయంతుజ్యాయ సేమానవధనం || ౧౧౫|| ఏవంస
 ముద్ధృతోద్ధారేసమానాంకౌప్రకల్పయేత్ | ఉద్ధారేనద్ధృతే త్వేమామయంస్యాదంశకల్పనా|| ౧౧౬|| ఏ
 కాధికంహరేజ్యేష్ఠఃపుత్రోధ్యధాంతతోనుజః | అంతమంతంయవీయాంసత్తిధిమోవ్యవస్థితః|| ౧౧౭|| స్వ
 త్వాదిభవనీయం|| ౧౧౮|| జ్యేష్ఠఇతి|| జ్యేష్ఠకనిష్ఠాభ్యామ-గ్లోకేయథో కమద్ధారంగృహ్నియా-తాంజ్యేష్ఠకనిష్ఠవ్యతిరక్తయేమధ్యమా సేహమే
 వఅవాంతరజ్యేష్ఠకనిష్ఠరామనవేక్ష్యమధ్యమస్యాత్తచత్వారింశ త్రసూతాగఃప్రత్యేకందారవ్యఃమధ్యమానామవాంతర జ్యేష్ఠకనిష్ఠదేయభా
 వేతేషమ్యవారణాభామిదం|| ౧౧౯|| సవేహమితి|| సవేహంధనత్రకారాణాంమధ్యాద్యజ్యేష్ఠంధనంజ్యేష్ఠకధనంగృహ్నియాత్ - సర్వ
 ద్రవ్యాచ్చయద్వరమిప్యక్తమసూదితంసముచ్చయబోధనాయయచ్చై కమపితృవృత్తంధనంవిద్యతేతదపిజ్యేష్ఠ వివగృహ్నియా త్రాదశతఃప
 హామితిగౌతమస్తరణాత్ - దశభ్యోగవాది శతృభ్య వివైకంశ్రేష్ఠజ్యేష్ఠలభతే | ఇదంచయదిజ్యేష్ఠగుణచానితరేనిగుణా-స్తద్విషయంస
 వేహంసమగుణత్వేకు|| ౧౧౮|| ఉద్ధారఇతి|| దశతః ప్రాపుయ్యాద్వరమితియోయముద్ధార ఉక్తఃసోపీయమధ్యయనాదికమఃసమృద్ధానాం
 భార్యాణాంజ్యేష్ఠస్యనానితత్రాపియత్కించిదస్యదేయమితిద్రవ్యంపూజాపృథ్వికరంజ్యేష్ఠాయదేయం ఏవంచసమగుణేహుద్ధార శ్రుతిపేధ
 దశానాత్ పూజాత్రగుణాత్ప్రహా-విశేషవేక్షయాద్ధారవై షమ్యంబోధవ్యం|| ౧౧౯|| వివమితి|| వివము క్రత్రకారేణసమద్ధృతవింశద్భా
 గాధితేనసేమాభాగాభా-త్రాత్రాణాంకల్పయేత్ - వింశతితమభాగాదాపునరసద్ధృత ఇయంవక్ష్యమాణభాగకల్పనాభవేత్ || ౧౧౬|| ఏ
 తేతి|| ఏకాధికమంశంత్వావంతావియోవత్ జ్యేష్ఠపుత్రోగృహ్నియాత్ - అధికమభాంయత్రాంశేసాధామంశంజ్యేష్ఠ దనంకరజాతోగృహ్ని
 యాత్ కనిష్ఠఃపునరేతే కమంశంగృహ్నియమితివ్యవస్థితోధమఃఇదంతుజ్యేష్ఠకదనజిదావి-త్యాదిగుణవత్త్వావేక్షయా కనిష్ఠానాంచనిగుణ
 వత్వేబోధవ్యం - జ్యేష్ఠకదనజిదావి-తాంసదశానాత్ || ౧౧౭|| స్వేభ్యఇతి|| వ్రాత్స గమక్రియవై క్యమాత్రాచ్చత్వారి - త్రా తరఃస్వజా

త్యవేషయానేష్యశ్చకురోంతాహారేయః - విశ్రాంత్యాదినావత్సమాదేశ్యభాగేశ్యత్రయోత్తయోద్భాగాశ్చకుభాభాగంకన్యాశ్యః అ
 నూధాభ్యఃభగినీభ్యఃయాయస్యసోదరీయాభగినీసతస్యా వివసంస్కారాధామితి వివందవ్యః - తథాచ- యాజ్ఞవల్క్యుః || ౧౧౭ || ఆసం
 స్కృతాస్తుసంస్కార్యాప్తాశ్చభిఃపూర్వసంస్కృతైః | భగిన్యశ్చనిజాదంతాద్దత్వాంశంతుమరీయకం || యదిభగినీ సంస్కారాధాంపతు
 భాభాగంతాతుంనేప్యంతితదాశుతాభవేయః | ఏతేనై కజాతీయై మాత్రేయభగినీసత్వావేషిసోదరీయాభగినీభ్యశ్చకుభా భాగదానమవ
 గంతవ్యం || ౧౧౮ || అజావికమితి | ఏకశఫాత్యాదయఃభాగమేదిఏకశఫసహతం విభాగకాలే సమంకృత్యాదిభ క్తుమశక్యంతస్సవిభజేత్
 కింతుజ్యేష్ఠనై వ్యవతత్వా వ్యవతతుక తుల్యద్రవ్యాంతరదానేససమీకృత్య విక్రేయవాతస్మ్యుల్యంవిభజేత్ - అజావికమితిశుద్ధసంద్వాద్విభా
 వైకవత్సవః || ౧౧౯ || యవీయనితి || కనిష్ఠాయదిజ్యేష్ఠప్రాప్తృభార్యాయాంనియోగేసపుత్రంజనయేత్తదా - తేనపితృపితృవ్యేనసహతస్య
 ఔత్రజస్యసమవిభాగఃసావ్యో సతుపితృవతోసోధారోభవతి - ఇతివిభాగవ్యవస్థానియతా - అనియోగోత్పన్నస్యఅనంత్యంత్యవత్సవః - యద్యపి
 సమేత్యప్రాతరఃసమమితుక్తంతథావ్యస్తా దేవలింగాత్ పాత్రస్యఅపిపుత్రపితృకస్యపితృకవ్యవిభాగో నీతిగమ్యతే || ౧౨౦ || ఉపసర్జనమి
 తి || జ్యేష్ఠప్రాతుఃఔత్రజస్యపుత్రోపిపితేవసోధారవిభాగీమ్యుక్త ఇమాంశంకాంనిరాకృత్యపూర్వోక్తమేవద్రవ్యం - అప్రధానంఔత్రజఃపు
 త్రఃప్రధానస్యఔత్రజఃపితృమేవసోధారవిభాగగ్రహణరూపేణసంబధ్యతేఔత్రజపితృతద్ధారణాశక్యోత్పాదనేప్రధానంతస్సావ్యో పూ
 ర్వోక్తేనై వధమేవవిభాగవ్యవస్థారూపేణపితృవ్యేణసహతంఔత్రజంవిభజేదితిపూర్వనై వ్యవచేయః || ౧౨౧ || పుత్రఇతి యదిప్రభమా

భ్యోం శేభ్యస్తుకన్యాభ్యః ప్రదద్యుభ్యాంతరపుత్రక్ | స్వాత్సా వదయాశ్చకుభాభాగం పతితాఃస్య రదిత్యవః |
 ౧౧౮ | అజావికం నైకశేఫంసజాతువివమంభజేత్ | అజావికంతువివమంజ్యేష్ఠనై వ్యవధీయతే | ౧౧౯ | య
 వీయాజ్యేష్ఠభార్యాయాంపుత్ర ముత్పాదయేద్యది || సమస్తప్రతిభాగస్సా వ్యదితిధమోవ్యవస్థితః || ౧౨౦ |
 ఉపసర్జనంప్రధానస్యధమాతోనోపవద్యతే | పితాప్రధానంప్రజనేతస్సాద్ధమేణతంభజేత్ | ౧౨౧ | పు
 త్రఃకనిష్ఠోజ్యేష్ఠాయాంకనిష్ఠాయాంవపూర్వజః | కథంతప్ర విభాగస్సా వ్యదితిచేత్సంశయోభవేత్ || ౧౨౨ |
 ఏకంపుషభముద్ధారంసంహారేతసపూర్వజః | తతోవరేజ్యేష్ఠపుషాస్తనూనానాంస్వమాత్మతః || ౧౨౩ | జ్యేష్ఠ
 స్తుజాతోజ్యేష్ఠాయాంహరెద్వ ఏషభబోధశాః | తతఃస్వమాత్మతశ్చేషభజేర్నితిధారణా || ౧౨౪ | సదృశస్త్రి
 మజాతానాంపుత్రాణామవిశేషతః | నమాత్మతోజై వ్యప్త్యమనీజన్తోజై వ్యప్త్యమువ్యతే | ౧౨౫ | జన్త
 జ్యేష్ఠ్యేనచావ్యసంసౌమ్రమ్ | త్యాస్వపిస్త్ర ఏతమ్ | యమయోజై చనగభేమజన్తోజ్యేష్ఠతాస్త్ర ఏతా |

ధాయాంకనీయాంపుత్రోజాతఃశ్చమాధాయాంచజ్యేష్ఠఃతదాత్రకథంవిభాగోభవేదితిసంశయాయదిస్వావీకింతురుద్వాహక్రమేణ
 పుత్రస్యజ్యేష్ఠత్వముతస్సజన్తక్రమేణితదా || ౧౨౨ || ఏకమితి || పూర్వసాంజాతఃపూర్వజఃజన్తాభిఃసంజ్ఞాభందసో బాహువిమిశ్రా
 స్సత్వంసకనిష్ఠోవ్యేకంపుషభముద్ధారంగృహ్ణీయా - తతః శ్రేష్ఠపుషభాదస్యేయేసంత్యగ్రాః శ్రేష్ఠపుషభాఃతేతస్సా జ్యేష్ఠినీయావీమాత్మతః
 నానాంకనిష్ఠాయాంప్రత్యేకంపితై కశోభవంతితిమాతురుద్వాహక్రమేణజై వ్యప్త్యం || ౧౨౩ || జ్యేష్ఠఇతి || ప్రభమాధాయాంపునజాతో
 జన్తనాచప్రాప్తృభ్యోజ్యేష్ఠఃసవ్యుషభబోధశోయాసాంగవాంకాగృహ్ణీయావీపంచదశాః | ఏకంపుషభం ఇత్యభా - తతోసంతరంయేఅ
 న్యే - విహ్వీభ్యోజాతాస్తేస్వమాత్మభాగతఃజ్యేష్ఠావేషయాశేమభాగాదివిభజేర్నితినిశ్చయః || ౧౨౪ || సదృశస్త్రి
 తీయస్త్రిమజాతానాంపుత్రాణాంజాతభాగవిశేషభావేసమసమాత్మక్రమేణజై వ్యప్త్యమనీభిరుచ్యతేజన్త జ్యేష్ఠానాంతుపూర్వోక్తవివంతితి
 భాగాదిరుద్ధారోబోధవ్యః | వివంచమాత్మజై వ్యప్త్యస్యవిహితప్రతిపిద్ధత్వావీబోధశో గ్రహణగ్రహణవిద్వరల్పఃసచగుదవన్నిగుణతయాభ్యా
 త్యాణాంగురులఘుత్వావగమాద్యవ్యభిః | అతవివజన్తవిద్వాగుణజ్యేష్ఠస్త్రిప్రంశంధాయదవాపుయాదితి పుహస్సత్వాదిభిఃజన్త జ్యేష్ఠ
 స్య | విద్వాద్యుక్తగ్రహణాద్ధారోక్తగ్రహణక్ర - నిగుణానై వ్యకపుషభమితిమందగుణస్యపుషభబోధశా ఇతిమాత్మజై వ్యప్త్యవ్యక్తయజేసది
 ధారోబోధవ్యఃమాత్మజై వ్యప్త్య విధింత్యనువాదంమేధాభిరవదర్ - గోవిందరాజ స్తవ్యతమంజగో - నతేవలంవిభాగోజన్తజ్యేష్ఠ్యంతింతు ||
 ౧౨౫ || జన్త జ్యేష్ఠనేతి || పాత్రమ్ త్యాభ్యోమంత్రోజ్యోతిష్టమఇతింద్రస్యఅహ్వనాభాంప్రయజ్యతేతత్రప్రభమపుత్రేణ - పితరముపవిశ్య
 ఆహ్వనంత్రయతేఅముకపితాయజతత్యేవంఋషిభిస్త్రుతంతథాయమయాఃగభా ఏకకాలంనిషి క్తయారపిజన్తక్రమేణై వజ్యేష్ఠతాత్మ

తాగర్హస్పతివిశుకవశం స్త్రీవిశుకావేక్షయా | ౧౨౬ | అవుత్ర ఇతి | అవిద్యమానపుత్రో యదస్యాం అచత్యంబాయతే తన్నుకాధా
 వ్యాధ్యోజ్జ్వాళకరంస్యాదితకన్యాదానకాలేజామత్రాసహసంప్రతిపత్తిరేవేదిధానేనమహితరంపుత్రా - కాంకుర్యాత్ అత్రపరప్రతిపత్తి
 భూతమనువాదమాహ | ౧౨౭ | అనేనేతి | దక్షః ప్రజాపతిః పుత్రోత్పాదనవిషయజ్ఞః సప్తవంశవృద్ధ్యర్థమనేన ఉక్తవిధానేన కృత్వా మహిత
 రః పూజనంపుత్రకాః స్వయంకృతవాగ్దాతే ౨౨౯ అభశబ్దః | ౧౨౮ | దదామితి | సదక్షోధామిపుత్రకాపుత్రలాభనప్రీతాత్వా అలంకారా
 దినాసక్తృత్వదశపుత్రకాధర్మాణ్యత్రయోదశశత్యపాయసప్రసంగిః చంద్రాయద్విజానామూషధీశాంబరాజ్జేదత్రవాక్, సత్కారవచ
 నమస్తేషామపిపుత్రకాకరణేలింగం దశత్యాదిచరమీనామపిపుత్రకాకరణజ్ఞాపకం | ౧౨౯ | యదైవేతి | అత్తస్థానీయః పుత్ర ఆత్మనైపు
 త్రసామానీతి మంత్రలింగాత్తత్వమాచమితా - తస్యా ఆప్యం గృభ్యఉద్వాహార్ - ఆర సస్యాంపుత్రకాయాంపితురాత్త స్యూహాయాంవి
 ద్యమానాయామపుత్రస్యపుత్రస్యపితుభగనంపుత్రకావ్యతిరక్తః కథమస్యాహరేత్ | ౧౩౦ | మాతురితి | మాతుర్యద్ధనంక తస్యాంపుత్రాయాం
 మహర్భాగవిషపాత్ - సపుత్రాణాంతత్రభాగః - మహర్భాగసూక్ష్మాభిప్రేతా - తథాగౌతమః - స్త్రీధనంమహిత్యూజామదత్తానామప్రతిష్ఠ
 తానాం - అపుత్రస్యచమాతామహస్యదాహిత్రవిషవశ్యతత్వాత్పూత్రకేయః సమగ్రంధనంగృహీయార్ | ౧౩౧ | దాహిత్ర ఇతి | దాహిత్రః
 త్రవృతత్వాత్పూత్రకేయవివరస్యమాతామహధనగ్రహణం అనంతరోక్తంజనకధనగ్రహణపిండదానాథోయమారంభః - పితృశబ్దస్యతత్త్వే
 వప్రసిద్ధత్వాత్ - అస్యస్యపాత్రకేయః పుత్రాంతరరహితస్యజనకస్య సమగ్రంధనంగృహీయార్వ పివపితృమాతామహాభ్యాం ద్వపిండదానా

౧౨౬ | అపుత్రోనేనవిధినానుతాంకుర్వీతపుత్రికామ్ | యదపత్యం భవేదస్యాంతన్నమస్యాస్త్వధాకరమ్ |
 ౧౨౭ | అనేనతువిధానేనపురావక్రేధపుత్రికాః | వివృద్ధ్యర్థంస్వవంశస్యస్వయందక్షః ప్రజాపతిః | ౧౨౮
 దదాసదశధర్మాణ్యశత్య పాయత్రయోదశ | సోమాయరాజ్ఞేసత్కృత్యప్రీతాత్వాసప్రసంగితిమ్ | ౧౨౯
 యదైవాత్పూత్రకాపుత్రః పుత్రేణమహితాసమా | తస్యామాత్మనితిష్ఠంత్యాంకథమన్యోధనంహరేత్ | ౧౩౦
 మాతుస్తుయాతకంయత్స్యాత్కుమాగీభాగవిషసః | దాహిత్రపవనమారెదపుత్రస్యాఖిలంధనమ్ | ౧౩౧ ||
 దాహిత్రోవ్యాఖిలంరిక్తమపుత్రస్యపితుమాహరేత్ | సవపదద్వాద్వపిండపిత్రేమాతామహాయజ | ౧౩౨
 పాత్రదాహిత్రయోగ్లోకేనవిశేషోస్థిధర్మతః | తయోహిమాతాపితరౌసంభూతౌతస్యదేహతః | ౧౩౩ |
 పుత్రికాయాంకృతాయాంతుయదిపుత్రోనుజాయతే | సమస్తత్రవిభాగస్యాజ్ఞేష్ఠతానాప్రీహిస్త్రీయాః |
 ౧౩౪ | అపుత్రాయాంపుత్రాయాంతుపుత్రికాయాంకథంధన | ధనంతత్పుత్రికాభితాహరేత్తేవావిచార
 యా | ౧౩౫ | అత్యతావాత్యతావాపియంవిందేత్సద్యశాత్పుత్రమ్ | పాత్రీమాతామహ సేనదద్వాత్పిండం
 హరేత్తనమ్ | ౧౩౬ | పుత్రేణలోకాగ్రజయతిపాత్రేణానంత్యమశ్నుతే | అథపుత్రస్యపాత్రేణబ్రధ్నస్యాప్రో

త్పిండదానంత్రాధోపలక్షణాభగంపాత్రకేయత్వేనజనకధనగ్రహణపిండదానవ్యామోహనిరాసాభగంబచనం | ౧౩౭ | పాత్రదాహిత్రయోగి
 తి | పాత్రపాత్రకేయయోగ్లోకేధర్మకృత్యేనకర్తృత్వేనస్త్రియస్త్వాత్తయోగ్యాతాపితరౌతస్యదేహమత్సన్మానితిపూర్వనైకానువాదః | ౧౩౮
 పుత్రికాయామితి | కృతాయాంపుత్రికాయాంయదితత్కర్మః పుత్రోనంతరంబాయతేతదాతయోవిభాగకాలేసమావిభాగోభవేత్ | నూ
 ధారః పుత్రికాయోదేయఃయస్త్వాజ్ఞేష్ఠస్థాయాఅపితస్యాఉద్ధారవిషయేజ్యేష్ఠతానాదరణీయాః | ౧౩౯ | అపుత్రాయామితి | అపుత్రాయాం
 పుత్రికాయాంకథంచనమృతాయాంరదీయధనంతద్ధైవావిచారయగృహీయార్పుత్రికాయాః పుత్రసమత్వేనానవత్యస్యచత్విరహితస్య
 మృతపుత్రస్యపితుభగనగ్రహణప్రసక్తాత్పూర్వవారణాభగమిదంబచనమ్ | ౧౪౦ | అత్యతేతి | అత్యతావాత్యతావేతిపుత్రికాయా వివదైవవిధ్య
 ప్రత్యయదపత్యంధనే తన్నమస్యాస్త్వధాకరమిత్యభిధాయ కన్యాదానకాలేన రాసుమత్యాయా క్రియతేసాకృతాభి సందిమాత్రకృతావా
 గ్యువసారేదనకృతా | తథాగౌతమః అభిసందిమాత్రాత్పుత్రికామకేషమితిలరవిషపుత్రకాధర్మగళంకయేతి ప్రాగవివాద్యత్వముక్తమ్ | పు
 త్రేవకృతాఅత్యతాపుత్రంసమానజాతీయావోషురుత్వాదయేతేనదాహిత్రేణపాత్రకార్యకరణత్వాత్పూత్రకేయవాత్సతామహఃపాత్రకథాచా
 సారేత్తేపిండదద్వాత్ - గోవిందరాజప్రస్థకృతావేత్యపుత్రైకేవమహితాతత్పుత్రోపిమాతామహధనేపాత్రకేయ ఇవమాతామహ్యదిస్వతేష
 స్యభికారీత్వాహ - తన్నపుత్రికాయాః పుత్రకుల్యత్వాదపుత్రికాపుత్రకయారకుల్యత్వేనతత్పుత్రయోస్తుల్యత్వాద్యోగ్యత్వాదితి | ౧౪౧ | పు
 త్రేణితి | పుత్రేణజాతేనస్వగూడిలోకాగ్రాప్రోపితిపాత్రేణకేష్యవచికాలమవశిష్టతేతదనంతరంపుత్రస్యపాత్రేణాదిత్యలోకంప్రాప్నో
 తి-అస్యచదాయభాగప్రకరణేఅభిధానంపితుభగనేపత్నాద్విధిసద్భావేపిపుత్రస్యకథనావేపాత్రస్య ఇత్యేవంపుత్రసంతానాధికారబోధ

సాధకం ॥ ౧౩౭ ॥ పున్నామ్న ఇతి ॥ యస్మాత్పున్నామధయనరకాత్పురఃపితరస్త్రయతేతస్మాత్త్రాణాత్ ఆత్మనై వబ్రహ్మణాపుత్ర ఇతిప్రో
 క్తః - తస్మాత్త్రహుశకారకత్వాత్పుత్రస్యయ్యంతరదీయపుంసనానస్యదాయభాగిత్వమితిపూర్వదాధ్యభాగమిదమ్ ॥ ౧౩౮ ॥ పాత్రదాహ
 త్రయోరితి ॥ దాహిత్రఃపుత్రికాపుత్రః - పుత్రదాహిత్రయోర్లోకేశ్వర్షిద్విశేషాన సంభవ్యతే - యస్మాద్దాహిత్రోపి మాతా మహమ్నరలోకేపా
 త్రవన్నిస్తారయతి - వితచ్ఛపాత్రితేయస్యపాత్రేనసామ్య ప్రతిపాదనాభాంపుత్రికాకరణాన నం హత పుత్రేణసహజేతుల్యభాగబోధనా
 భాం ॥ ౧౩౯ ॥ మాతురిత్యాది ॥ పాత్రితేయః ప్రథమంమాత్రేపిండంద్విత్వంయంమాతుఃపిత్రేతృతీయంయంమాతుఃపితామహయదద్యాత్ - పిత్రాది
 నాంతుపిత్రేమాతామహయదేత్యుక్తత్వాత్పుత్రక్రమేనైవపిండదానమ్ ॥ ౧౪౦ ॥ ఉపశస్న ఇతి ॥ పుత్రారిక్ష్మాహారాపితురేవేతిద్వాదశపుత్రాణా
 మేవరిక్ష్మాహరత్వంవత్సవిదశాపరేతుక్రమశ్చఇతిబౌరసత్వేత్రజాభావేదత్తస్యవితుర్క్ష్మాహరత్వంప్రాప్తమేవ - ఆతఃసర్వస్యారసపుత్రేదత్తకసత్
 సర్వగుణోపశస్నస్యపితృరిక్ష్మాగప్రాప్త్యభామిదంవచనం - యస్యదత్తకఃపుత్రో అభ్యయనాదిసర్వగుణోపశస్నాభవతిస్యాన్యగోత్రా
 దాగతోపిసర్వస్యారసేతృరిక్ష్మాగంకృష్ణాయాత్ - అతపివబౌరసఃపుత్రఃపితృస్యసగుణఃప్రభురితిబౌరసస్యసర్వోక్తస్థానిభానాత్తే
 ననాస్యసమభాగిత్వంకించుయే తజాక్షయభాగిత్వమేవాస్యన్యాయ్యం - గోవిందరాజమృద్రురసత్వేత్రజాభావేసర్వగుణోపశస్న నైవద
 త్తకస్యపితృరిక్ష్మాగిత్వాభామిదంవచనమిదమేవదత్తకపుత్రమిదాదీవాన్నిగుణానామ్నితృరిక్ష్మాగిత్వందత్తకస్యతుతత్పూర్వపరితస్యాపిసర్వ
 గుణోపశస్న నైవేతస్యన్యాయ్యత్వాత్ ॥ ౧౪౧ ॥ గోత్రరిక్ష్మఇతి ॥ గోత్రధనేవకసంబంధినిదత్తకోనకదాచిత్పాప్రయ్యాత్ ॥ పిండశ్చగో

తివిష్టవమ్ ॥ ౧౩౭ ॥ పున్నామ్నానరకాద్యస్తాత్ప్రాయతేపితరంనుతః ॥ తస్మాత్పుత్ర ఇతిప్రోక్తఃస్వయమేవస్వ
 యంభువా ॥ ౧౩౮ ॥ పాత్రదాహిత్రయోలోకేవిశేషోనోపపద్యతే ॥ దాహిత్రోపివ్యముత్రైరంసంతార
 యతిపాత్రవత్ ॥ ౧౩౯ ॥ మాతుఃప్రథమతఃపిండంనిర్వపేత్పుత్రికామతః ॥ ద్విత్వంతుపితుస్తస్యైతృతీయం
 తత్పితృఃపితృః ॥ ౧౪౦ ॥ ఉపశస్నోగుణైస్సరైవపుత్రోయస్యతుదత్తిమః ॥ సహారేతైవతద్విక్రంసంప్రాప్తోస్య
 న్యగోత్రతః ॥ ౧౪౧ ॥ గోత్రరిక్ష్మజనయతుర్మహారేద్దత్తిమఃస్వనిత్ ॥ గోత్రరిక్ష్మామగఃపిండోవ్యపైలిదదతఃస్వ
 దా ॥ ౧౪౨ ॥ అనియక్తానుతతైచ్చవపుత్రీన్యాప్తశ్చదేవరాత్ ॥ ఉభౌతానాహాతోభాగంజారజాతకామ
 జౌ ॥ ౧౪౩ ॥ నియక్తాయామపిపుమాన్సార్యాంజాతోవిధానతః ॥ నైవాహాఃపైతృకంరిక్ష్మంవతితోత్పాదితో
 హిసః ॥ ౧౪౪ ॥ హారేత్రత్రనియక్తాయాంజాతఃపుత్రోయథారసః ॥ యేత్రికస్యతుతద్విజంభమతఃప్రసవ
 శ్చపః ॥ ౧౪౫ ॥ ధనంయోవిభ్యయాద్భాగృతుర్నైవస్యస్త్రియమేవవ ॥ సోవత్సంభాగృతుర్నైవద్వదద్యాత్
 సైవతథనమ్ ॥ ౧౪౬ ॥ యానియక్తాన్యతఃపుత్రందేవరాద్వాప్యవాపుయ్యాత్ ॥ తంకామజమరిక్ష్మీయం
 వృధోత్పన్నంప్రచక్షతే ॥ ౧౪౭ ॥ ఏతద్విధానంవిజ్ఞేయంవిభాగస్యైకయోనిమ్ ॥ బహ్వీమ్నమైకజాతానాం

త్రరిక్ష్మానుగామియస్యగోత్రరిక్ష్మజతేతస్మైవసంబంధీయతే - తస్మాత్పుత్రందదతోజనకస్యస్వభావిండ ప్రాధాదితత్పుత్రకర్తృకన్నివ
 తరాతే ॥ ౧౪౭ ॥ అనియక్తేతి ॥ యోగుర్వాదినియోగంవివాహాతోయశ్చసపుత్రాయానియోగేనాపిదేవరాదేకామాజత్పాదితస్తాపుభాక్రమే
 నిజారోత్పన్నతామాభిలాషజౌధనభాగన్నాహతః ॥ ౧౪౮ ॥ నియక్తాయామితి ॥ నియక్తాయామపిస్త్రీయంభృతాభ్యుక్తత్వాదినియోగేతి
 కతరావ్యతాంవివాహపుత్రోజాతఃసత్వేతికస్యపితృభాగంబలున్నాహాతియస్తాదసాచితేనూత్పాదితః ॥ నియక్తాయావిధింహిత్వైవస్యనేనప
 తితస్యాక్తత్వాత్ ॥ ౧౪౯ ॥ హారేదితి ॥ తత్రనియక్తాయాంయోజాతఃయేత్రజఃపుత్రబౌరసఇకధనంహారే - యస్మాత్తతస్యచారణభూ
 తంబీజంతత్తేతస్మామిశవివతత్కార్యకరణత్వాత్ ॥ ఆవత్యమపిదధమతస్తదీయస్తత్ ॥ ౧౫౦ ॥ యవీయాకశ్యేష్టభార్యాయాంపుత్రము
 త్పాదయేద్యదీత్యనేనయేత్రజస్యపితామహధనేపితృవేదసహసమభాగస్యప్రోక్తత్వాత్ ॥ గుణవతఃయేత్రజస్యబౌరసవతోద్ధారభాగప్రా
 ప్త్యభామిదంబౌరసతుల్యత్వాభిధానం ॥ ౧౫౧ ॥ ధనమితి ॥ యోమృతస్యప్రాతుఃస్థావరజంకమంధనంపత్న్యురక్షణామయోగమర్చి
 తంరక్షేత్ - తాంచపుష్టియాత్ - సనియోగధమేగతస్యాముత్పాదితస్యప్రాతురవత్యస్యదద్యాత్ - వితచ్ఛ - ధనంయోవిభ్యయాత్ ప్రాయ
 రిత్యభిధానాత్విభక్తప్రాతృవిషయం - యవీయాకశ్యేష్టభార్యాయామితిసమభాగాభిధానాత్ ॥ ౧౫౨ ॥ యేతి ॥ యాస్త్రీగుర్వాదిభిరను
 జ్ఞాతాదేవరాద్వాన్యతోవాసపిండాత్పుత్రముత్పాదయేత్ - సయదికామజోభవతితదాతమరిక్ష్మాజంకున్వాదయోగవదంతి - అకామజవివరి
 క్తభాగి - సవవ్యాకృతోనారదేసగ్లో ॥ ముఖాత్ముఖంపరిహరకాతైర్గూత్రాగ్యసంస్పృశక - కులేతదవశేషేచసనానాభాగంసా

తైత్తిరీ జాదీనాంపాతా త్తల్పత్యావశంకాయాంతర్నిరాసాభావాత్ ॥ ౧౬౦ ॥ యాద్యశమితి ॥ తృణాదినిమిత్తమవ్యుత్పాదకపాదీభిరుదక ప్రకారం
 యథావిధంఫలంప్రాప్నోతి తథావిధమేవమవ్యుత్పాదకైఃతైత్తిరీ జాదిభిః పారభాతికంఃఖండురు త్తరంప్రాప్నోతిత్యనేతైత్తిరీ జాదీనాంముఖ్యానం
 పుత్రవత్పూర్వకార్యకరణమవ్యవసాయవీరిదర్శితమ్ ॥ ౧౬౧ ॥ యదితి ॥ అపుత్రేణపరతైత్తిరీనియాగోత్పాదిరఃస్ఫుటః - ఉభయారభ్య
 సౌరిక్షీ పిండదాతాచభావత ఇతియాజ్ఞావల్క్యైః క్షవిషయేయదాతైత్తిరీకస్యపితుతైత్తిరీజాన ప్రమాదసఃపుత్రోభవతితాతా వారసతై
 త్రజౌపితకం క్షిణాపితకస్యపితృవ్యపిత్తాద్భావతః - తథావిషయవ్యవసాయకసమ్మంధితదేవసగృహీయారసతైత్తిరీజాతైత్తిరీకపితుః - యత్తు
 త్యుతి ॥ ౧౬౨ ॥ యత్తుతైత్తిరీసాంకమ్మదద్యాతై ఎత్తృకాద్భావత్ ॥ ఔరసావిభజనదాయమితత్పుత్రవిముఖస్య ॥ యత్తుయాజ్ఞావల్క్యైః
 సఉభయసంబంధిర్థ హరత్వము త్తత్తైత్తిరీకపితృరారసపుత్రాభావేబోధ్యవ్యంమేధాభిగోవిందరాజౌతు ఔరసమనియుతాపుత్రంపవిష
 యాకృత్యేమంజ్ఞోకంవ్యాచక్షాతై - తన్న అనియుతాపుత్రస్యాతైత్తిరీకత్యాదనియుతాసుకశ్చత్యనేనకస్యరిక్తగ్రహణ నిష్కార్యయజ్ఞేకరిక్తి
 గావిత్వసంస్థయాచ్ఛ ॥ ౧౬౩ ॥ పితృతితి ॥ వ్యాఖ్యాదిసాప్రభూరసపుత్రాభావేతైత్తిరీజాదిమత్తేమపశ్చాదాపాదిసావిగతవ్యాధి రారసఉ
 త్పన్నేనపితృముత్యతేఔరసపిత్తకఃపుత్రఃపితృభసావహ - తేమేధాతైత్తిరీజవ్యరితానాం - తస్యకష్టంశాదేర్వ్యక్త మాణత్యాత్ - పా
 శసమ్మంధపరిహారాభంప్రాసాచ్ఛాదనందద్యాత్ ॥ ౧౬౪ ॥ యత్తుమితి ॥ ఔరసఃపుత్రఃపితృసంబంధిదాయంవిభజనతైత్తిరీకస్యవ్యవసాయం

కానీనత్వసంబంధాభివృద్ధి తఃపానభావస్తథా ॥ స్వయంద తత్వశౌత్రత్వపడదాయాదబాంధవాః ॥ ౧౬౦ ॥
 యాద్యశంఫలమాప్నోతిమన్వ వై స్సంతర్జజలమ్ ॥ తాద్యశంఫలమాప్నోతిమన్వతైస్సంతరంప్రమః ॥ ౧౬౧ ॥
 యజ్ఞేకరిక్తి నాస్యాతామారసతైత్తిరీజౌనుతా ॥ యస్యయతై ఎత్తృకంరిక్తంసతత్త్వస్థితేతరః ॥ ౧౬౨ ॥ పిత
 వీవారసఃపుత్రఃపితృస్యవసునఃప్రభుః ॥ తేమాణామాన్యశంస్యాభంప్రదద్యాత్పుత్రజీవనమ్ ॥ ౧౬౩ ॥ యత్తు
 తుతైత్తిరీజసాంకంప్రదద్యాతై ఎత్తృకాద్భావత్ ॥ ఔరసావిభజనదాయంపితృసంపంచమ మేవవా ॥ ౧౬౪ ॥
 ఔరసతైత్తిరీజౌపుత్రాపితృరిక్తస్యభాగినా ॥ దశావరేతుక్రమశోగోత్రరిక్తాంతభాగినః ॥ ౧౬౫ ॥ సేవైత్తిరీత్ర
 సంస్కృతాయాంతుస్వయముత్పాదయేద్ధియమ్ ॥ తమారసంవిజానీయాత్పుత్రంప్రథమకల్పితమ్ ॥ ౧౬౬ ॥
 యస్తల్పజఃప్రమితస్యక్షీబస్యవ్యాధితస్యవా ॥ న్వధమేణనియుతాయాంసపుత్రఃతైత్తిరీజఃస్వతః ॥ ౧౬౭ ॥
 మాతాపితానాదద్యాతాయమద్భిఃపుత్రమాపది ॥ సదృశంప్రీతిసంయుక్తంసజ్జేయోద త్రిమన్మతః ॥ ౧౬౮ ॥
 సదృశంతుప్రమర్యాద్యంగుణదోషవివక్షణమ్ ॥ పుత్రంపుత్రగుణైర్యుక్తంసవిజ్ఞేయశ్చకృత్రిమః ॥ ౧౬౯ ॥ ఉ
 త్పద్యతేగృహేయస్యనదజ్ఞాయేతకస్యసః ॥ సగృహాగూఢతిత్తన్న ప్రస్యస్యాద్యస్యతల్పజః ॥ ౧౭౦ ॥ మాతా

శంపంచునాదద్యాత్ ॥ నిగుణసగుణావేక్ష్యాంయవికల్పః ॥ ౧౬౮ ॥ ఔరసతైత్తిరీజాదితి ॥ ఔరసతైత్తిరీజౌపుత్రాపుత్రప్రకారేణపి
 తృభసహరాస్యాతాం - అనేయసదాశబ్ద త్తాదయఃపుత్రాగోత్రభావోభవతి - పూర్వాభావే చరఃచర ఇత్యేవంప్రమేణభనాంకహరా
 త్చ్ఛ ॥ ౧౬౯ ॥ స్వతితి ॥ స్వభావ్యాంకస్యావస్థాయామేవకృతవిహాసంస్కారాయాంయంస్వయముత్పాదయేత్ - తంపుత్రం ఔరసం
 ముఖ్యంవిద్యాత్ - సవజానాయాంసంస్కృతాయాముత్పాదితమారసపుత్రంవిద్యాదివిభావన దశానాత్ - సజాతీయాయా మేవస్వ
 యముత్పాదితఔరసాజ్ఞేయః ॥ ౧౭౦ ॥ యతితి ॥ యాపుత్రస్యసంసకస్యప్రసవవిధివ్యాఖ్యపేతస్యభావ్యాంకంపుత్రాత్తత్యాదిని
 యాగభేదేణగురునియుతాయాంజాతఃసతైత్తిరీజఃపుత్రో మన్వాదిభిఃస్వతః ॥ ౧౭౧ ॥ మారేతి ॥ కుక్లశోణితసంభవఃపురుషేమాతాపి
 తృనిమిత్తకఃకస్యప్రభావపితృయశరిత్యాగేమమాతాపితరాభవత ఇతివిశిష్టస్తరకారమాతాపితావాచరస్పరావజ్ఞయాయం పుత్రంపరి
 గ్రహీతుఃసమానజాతీయంతస్యకపుత్రాభావనిమితాయామాపదిప్రీతియుక్తంసతుభయాదినా ఉదకపూర్వంబద్యాత్ - సద త్రిమాఖ్యఃపు
 త్రోవిజ్ఞేయః ॥ ౧౭౨ ॥ సదృశమితి ॥ యంపునఃసమానజాతీయంపిత్రోపారభాతికత్యాద్ధాదికరణాకరణభావ్యాంగుణదోషభవతఇత్యేవ
 మాదిజ్ఞంపుత్రగుణైశ్చమాతాపిత్రోరాభానాదియుక్తంపుత్రంకుర్యాత్ ॥ సకృత్రిమాఖ్యఃపుత్రోవాచ్యః ॥ ౧౭౩ ॥ ఉత్పద్యతేతితి ॥ య
 స్యగృహే అవస్థితాయాం భార్యాంకంపుత్రఃఉత్పద్యతేసజాతీయాయంభవతిజ్ఞానేనికస్తాత్పురుషవిశేషజ్ఞాతోసావిగతస్థాయితేసగృ
 హాల్లత కాశముత్పన్నక ప్రస్యపుత్రఃసాద్యదీయాంకంభార్యాంకంజాతః ॥ ౧౭౪ ॥ మాతాపితృభావితి ॥ మాతాపితృభావిత్వంక

యోగసన్యకరమరణేనసన్యకరణవాత్యక్తంపుత్రంస్వీకుర్యాత్ సోపవిధాఖ్యైపుత్రఉచ్యతే | ౧౭౧ | పితృవేత్సనీతి | పితృగృహేకన్యాయం
 పుత్రంబ్రహ్మచర్యంజనయేత్ కంకన్యాపరిణేతుఃపుత్రంనాహ్నుకానీసంపదేత్ | ౧౭౨ | యేతి | యాగభావంతి అజ్ఞాతగృహావాచరిణీయతే -
 సగృహస్థాంజాతఃపరిణేతుఃపుత్రోభవతి - సహూధఇతివ్యవధివ్యతే | ౧౭౩ | క్రీణీయాదితి | యఃపుత్రాభాంమాతాపిత్రోఃసకా
 శాంయంక్రీణీయాత్ - సక్రీతకఃకన్యపుత్రోభవతి | తుగురైఃతుల్కాహీనావాభవేత్ - సతతజాతికసాధ్యశ్యవైసాధ్యశ్య - స
 జాతియేష్యంబ్రాతృప్రసయేషుమయావిధిరియోజ్యవల్క్యైససర్వేషామేవపుత్రాజాంసజాతీయత్వాభిధానత్వేన మనావపిక్రీతవ్య
 తిత్వాసర్వపుత్రాఃసజాతీయాభావన్యాః | ౧౭౪ | యేతి | యాభత్రాపరిత్యక్తాపుత్రభక్త్యాకావాస్వేష్యయా అన్యస్యపునకా
 ర్యాభాత్యాంబ్రాతృదయేత్ సతత్వాదకన్యపానభావః - పుత్రఉచ్యతే | ౧౭౫ | నీతి | సాస్త్రీయద్యక్షతయానిఃసత్యస్యకాశ్రయేత్
 వాతేనపానభావేనభత్రాపునవివాహాభ్యంసంస్కారమహాతియద్వా - కామారంభతిముత్సృజ్యాస్యకాశ్రీత్యపునప్రమేవపుత్రా
 గతాభవతి - తదాతేనకామారణభత్రాపునవివాహాభ్యంసంస్కారమహాతి | ౧౭౬ | మాతేతి | యాపుత్రమాతాపితృకస్త్యాగోచితకా
 రణంవిసాద్యేషుదిశాకాభ్యాంభ్యక్తౌవాతీత్వాసంయన్వేదదాతి - సస్వయందత్వాభ్యఃకన్యపుత్రో మన్యాదిభిఃస్తృప్తః | ౧౭౭ | యమితి | వి
 న్నాస్వేషుదిభిఃస్తృప్తభిరియోజ్యవల్క్యైవకన్యనాత్ పరిణీతాయామేవకాత్రాయాం బ్రాహ్మణఃకామభాంపుత్రంజనయేత్ సతేవస్వేష
 శవత్సృజ్యతిపాతకనఃస్తృప్తః - యద్యప్యయంపితు పతారాభాంబ్రాహ్మణిరోత్సేవతథాశ్యసంప్రాణోపాకారకత్వాత్ శవవ్యవధేః ||

పితృభ్యాముత్సృప్తంతయోరన్యతరేణవా | యంపుత్రంవరిగృహ్నియాదపవిధ్యస్థఉచ్యతే | ౧౭౧ | పితృవేత్సనీ
 కన్యాకుయంపుత్రంజనయేద్దహః | తంకానీనంవదేన్నామ్నామోధుకన్యాసముద్భవమ్ | ౧౭౨ | యాగభా
 నీసంస్కృయతేజ్ఞాతాజ్ఞాతాపివాసతి | వోధుస్సగభోభవతిసహూధఇతిచోవ్యతే | ౧౭౩ | క్రీణీయా
 ద్యస్తవ్యవత్వాభాంమాతాపిత్రోర్వ మంతికాత్ | సక్రీతకన్యతస్తస్యసదృశోపదృశోపివా | ౧౭౪ | యావ
 త్వావాపరిత్యక్తావిధవావాస్వయేష్యయా | ఉత్పాదయేత్పునర్భూత్వాసపానభావఉచ్యతే | ౧౭౫ || సాతే
 దక్షతయోనిస్సృగ్ధతప్రత్యాగతాపివా | పానర్భవేనభర్తృసాపునస్సంస్కారమహాతి | ౧౭౬ | మాతాపి
 త్వుపిహీనోయస్త్యక్తోవాస్యాదకారణాత్ | ఆత్మాసంస్పృశయే దస్తేస్వయందత్తమసస్తృప్తః | ౧౭౭ |
 యంబ్రాహ్మణస్త్రూద్రాయాంకామాదుత్పాదయేత్సుతమ్ | సపారయన్వేషతేవస్తస్తాత్పారతమస్తృప్తః |
 ౧౭౮ | దాస్యాంవాదాపదాస్యాంవాయశ్చాద్రస్యనుతోభవేత్ | సోనుజ్ఞాతోహరేదంతమితిధ మోగవ్య
 వస్థితః | ౧౭౯ | ఔత్ర జాదీనుతానేతానేకాదశయథోదితాః | పుత్రప్రతినిధీనాహయఃక్రీయాలోపాస్త
 నీపిణి | ౧౮౦ | యపితేభిహితాఃపుత్రాఃప్రసంగాదన్యబీజజాః | యస్యతేబీజతోజాతాస్తస్యతేనేతరస్యకు
 ౧౮౧ | భ్రాతృహితామేకజాతానామేకశ్చేత్పుత్రవాన్భవేత్ | సర్వాస్తాస్తేనపుత్రేణపుత్రిణోమనురల్ప
 వీత్ | ౧౮౨ | సర్వాసామేకవత్సినామేకాచేత్పుత్రిణీభవేత్ | సర్వాస్తాస్తేనపుత్రేణప్రాహపుత్రవతీమగా

౧౭౮ || దాస్యామితి || భ్యజాహృతాద్యక్తలక్షణాయంచాస్యాండాససంబంధిన్యాం - శూద్రస్వయఃపుత్రో జాతేయ - సపిత్రా పరిణీతా
 పుత్రైఃసహంకభాగోభవాభవత్సృజ్యతేఅనుజ్ఞాత సుల్యభాగంభతఇతికాస్త్రవ్యవస్థానియతా | ౧౭౯ | ఔత్ర జాదీనితి | వితాఃఔత్ర జా
 దీ - వికాదశపుత్రాభుత్రోత్పాదనవిధిలోచఃపుత్రకరకన్యకాబ్రాహ్మణిలోపశ్చమా భూదిత్యేవమభాంపుత్రప్రతివ్యందకాకమున
 యతఃపః || ౧౮౦ || యజితి || యపితేఔత్ర జాదయాన్యబీజోత్పన్నాః పుత్రా - భారసపుత్రప్రసంగేసూక్తాఃకేయద్బీజోత్పన్నాస్త
 నైశ్యవపుత్రాభవంతిఔత్రాజాదీరిసత్వారనేపుత్రేపుత్రకాయాంచసర్వాంసతేకరకన్యాఇత్యేవంపరమిదం అన్యబీజజాతిత్యేకా
 దశపుత్రోపలక్షణభాంస్వబీజజాపిపానభావశాద్రో సకరకన్యాఅతపివవృద్ధిభూష్యతి || ౧౮౧ || ఆజ్యంవిసాయథాతైలంసద్భిఃప్రతిని
 తిస్తృప్తం | కత్తకాదశపుత్రానుపుత్రిభారసయోర్విదా | ౧౮౧ | బ్రాతృహితామేకమాతాపితృకానాంకన్య యద్యేకఃపుత్రవా
 స్యాత్ అన్యేవపుత్రరకాతాస్తదాతేనైకపుత్రేణసర్వాబ్రాతృహితాసపుత్రాకమనురాహ - తరశ్చకన్తికసతి అన్యేపుత్రప్రతినిధ
 యోనకరకన్యాః - సవివరితదోంకహరశ్చభవతిత్యనేనాక్తం - వితన్య || ౧౮౨ || పత్నీకుమారకైవపతికరాభ్రాతరప్రభాతమ్నాతాఇతియా
 జ్యవల్క్యైవపదాధ్యాయ్యచర్యంతాభావేద్ధవ్యః | ౧౮౩ || సర్వాసామితి || పితృకానాంసర్వాసాం(స్త్రీ)ణాంకన్యయద్యేకాపుత్రవ

త్రాణాం సంపదానమాత్రం కుర్యాత్ బౌరసాభావే తు త్రికాతత్పుత్రశ్చ దామాత్ర వివచనా రేదతు త్రస్యాభిలంభనమిత్సు క్తత్వాదౌరసపుత్రకహ
తవివతత్రాతు త్రోవివక్షితకదభావే యేత్రబాదయ వివాదశ్చ త్రాః క్రమేణ విశ్వధనాధికారిణః పరిణీతశూద్రాతు త్ర సుదశమభాగయాత్రాది
కారీనాధికందశమాదద్యాత్ - శూద్రాతు త్రాయేత్వామ్యుక్తత్వాత్ దశమభాగావశ్యం భనం సన్నికృష్టసంపదో గృహ్ణీయత్ త్రయోదశవిధపు
త్రాభావే పత్ని సర్వభర్తృభనభాగినీతదాహయజ్జవల్క్యైః ॥ శ్లో ॥ పత్నియహితరత్నైః పవితరైరభ్రాతరైః సహా తత్పుత్రో గోత్రజాంబుః
శిష్యస్స బ్రహ్మచారిణః ॥ వివాహ భావే పూజకస్య భనభాగుర్రో ర్రరః స్వః స్వర్యా త స్య హ్యతుత్ర స్య సర్వవజ్జేద్యయం విధిః - బృహస్పతి
శ్వాహ ॥ శ్లో ॥ ఆహ్వాయేత్సృతి తంత్రేచ లోకాచారవసూరిభః । శరీరాధారం స్తృతాజాయాపుణ్య పుణ్యభలేనమా । యస్య సూచరతా
భార్యాదేవభావంతస్య జీవతి । జీవత్య భాశరీరేయకభమస్య స్వయాత్మయో - సమైర్వివిద్యమానైః సువిశ్రమాత్మసనాధిభః - అతుత్రస్య
ప్రసూతస్య తత్పితృద్యాగహరిణీ । పూజకప్రణేతాన్నివామాత్రం మృతేధరకారితద్ధనం । వింతే చ త్రవతానారిధమా వివసనాతనః । జంగమం
స్థావరం హమకుశ్యంధాస్య ముఖాంబరం - ఆదాయ దాపయేచ్ఛాద్ధం మాసమేత్వాపీకారికం । పితృశ్చగురుదా మాత్రాభర్తృభ్యస్త్రీ
యమాతులా ॥ పూజయేత్ కవ్య పూర్తా భాగ్యం బృధానాభాతిథీం (స్త్రీ)యః । తత్పవిత్రాభాంభవానయేతస్యాః పరిపంథివా ॥ హింసుభా
నానితాకారాజానోరదంతేన భాసయేత్ - బృద్ధకనుః ॥ శ్లో ॥ అతుత్రాశయనం భతుః పాలయంతీ ప్రత్యేకీతాపక్షే స్వవద్యా త్రప్తిండం
త్సృమభాంబలేతవ - యదుక్తం - (స్త్రీ)జాంబుజీవనం దద్యాదితి సంపదానమాత్రవచనంత త్త్వీలి భామికాశనికారయోజనస్థపత్నివి
షయం ఆనోయస్త్రేభాతిథినాపత్ని నామంశభాగిత్వం సేషిద్ధము క్తంతదసంబంధం పత్నీనామంశభాగిత్వం బృహస్పత్యాదిసంకురం - మేభాతి
ర్విరాకుర్వోనప్రీతాశిసతాంకునః । పత్నీభావే ప్యతుత్ర కామహితారదభావే పితామహాచరయారభావే సోదర్యభ్రాతారదభావే తత్పు
త్రహితర్యపితృబృత్రాయాం పితృమాతామరద్ధనం ఇతివక్ష్యమాణశ్వాత్ పితృమాతాతదభావే అన్యూపి సన్నికృష్టసంపదో మృతభనం గృహ్ణీ
యోత్ తద్యభావితామహసంతానే అవిద్యమానైః పితామహసంతాన వివతదపుత్రం అతపోధ్యనం సంపదసంతానాభావేన మానూజకా
చార్యః శిష్యశ్చ క్రమేణ భనం గృహ్ణీయత్ ॥ ౧౮౭ ॥ సర్వేషామితి ॥ వివాహభావఇతివక్తవ్యే సర్వేషామభావఇతియదుక్తంత్రో సబ్రహ్మచార్యాదేవ
విధనవారిత్వాధారం సర్వేషామభావే బ్రాహ్మణావేదత్రయాధ్యయ సూచనాన్యంతరశాచయంత్రాజితేంద్రియాభనవారిణోభవంతి త వివతమిందే

హాక భాసతి నిమగ్నతస్య త్రాధాదిభిరహంసాభివృద్ధిః ॥ ౧౮౦ ॥ అహంకారమితి ॥ బ్రాహ్మణసంబంధిభనంసరాజ్ఞాకదాచిత్ గ్రాహ్యమితి
 శాస్త్రమితి చాచింతా కలంకాభావే బ్రాహ్మణమాత్రేభ్యోపి దేయం - క్షత్రియాదిభనంపునః పూర్వోక్తరికహారాభావే రాజాగృహ్నియాత్ ॥ ౧౮౧ ॥
 సంస్థితస్యేతి ॥ అహంకారస్య మృతస్య భావ్యాసమానగోత్రాత్ పుంసో గురునియతా సతీనియాగభమేకానపుత్రముత్పాదయేత్ - తస్మిన్ మృతవిషయే
 యేయే భనకారంభవే తతస్మిన్ పుత్రే సమతయేత్ - దేవరాధ్యాసపిందాద్యాభివృద్ధ్యాత్ సగోత్రాన్నియాగ ప్రాప్త్యభికాంతజ్ఞస్య
 రిక్తభాగ్యాభివృద్ధిః ॥ ౧౮౨ ॥ ద్వావితి ॥ యద్యేకరిక్తినా స్యాత్ సామిత్వోపసత్తే తజ్జయః ఉక్తమిదంత్యోరసపానభావ విషయం యదోత్ప
 న్నార్థసభతుః ॥ మృతత్వాత్ కాలావత్యతయా స్యామిదనం స్వీకృత్య పానభావభతుః సకాళాత్ పుత్రాంతరంజనయేత్ తస్మాదపి పానభా
 వస్యభతుః ॥ మృతత్వాత్ రిక్తహారాభావాత్ భనంగృహీత వతీవత్తా ద్వాభ్యాం జాతాయదివిషయే తాం స్త్రీణాం సుగతభనతయోరహం
 త్యస్య యజ్ఞసకస్య భనంసతదేవగృహ్నియాత్ సత్వస్య పితృభోగ్యజ్ఞసకస్య ॥ ౧౮౩ ॥ జనన్యామితి ॥ మాతరిమృతాయాం సోదర్య భ్రాతరోభగిన్య
 శ్చ సోదర్యా అనూధా మాతృభనంసమంకృత్యా గృహ్నియాః - ఉధా మృతనానరూపం సంమానం లభంతే ॥ తదాహుజ్ఞమాస్మరిః ॥ శ్లో ॥ స్త్రీభనం
 స్యాదవత్యాదిసాంకుహితావతదంశినీ ॥ అపుత్రావేత్ సమాధాతులభతే మానమాత్రకం ॥ తతశ్చ అనూధానాం పితృభన ఇవోధానాం మాతృభ
 నం ॥ బ్రాహ్మణ్యభుక్తభాగోదేయః ॥ ౧౮౪ ॥ యాజ్ఞితి ॥ తాసాంకుహిత్యాణాం అనూధాకుహితరః తాభ్యోపి మాతా కుహితసాద్య
 భాతాసాం పూజాభవతే కాశ్చిత్వాకించిత్యతవ్యం ॥ ౧౮౫ ॥ అభ్యగ్నీతి ॥ అభ్యగ్నీత్యవ్యయం విభక్తిసమీపేత్యాదిసాసూత్రేణ సమీపాభేద

ర్యేమామప్యభావేతు బ్రాహ్మణారిక్తభాగినః ॥ తైర్విద్యాశ్శుచయోదాంతాస్తథాధమోఽనహీయతే ॥ ౧౮౬ ॥
 అహంకారం బ్రాహ్మణ్యవృద్ధ్యం రాజ్ఞానిత్యమితి స్థితిః ॥ ఇతరేషాంతువశానాంసర్వాభావేహరేన్నప్రవః ॥ ౧౮౭ ॥
 సంస్థితస్యానవత్యస్య సగోత్రాత్పుత్రమాహరేత్ ॥ తత్రయదిక్తజాతంస్యాత్తతస్మిన్ ప్రతిపాదయేత్ ॥
 ౧౮౮ ॥ ద్వాతుయావిషయే తాం ద్వాభ్యాం జాతౌ స్త్రీయాధనే ॥ తయోర్యద్యస్య పితృగ్రంస్యాత్తత్సగృహ్ని
 తనేతరః ॥ ౧౮౯ ॥ జనన్యాం సంస్థితాయాంతు సమంసర్వే సజ్జనాదరాః ॥ భజేరన్తాత్మకం రిక్తం భగిన్యశ్చైవ
 నాభయః ॥ ౧౯౦ ॥ యాస్తాసాంస్వమహితరస్తాసామపి యథామాతః ॥ మాతామహ్యధనాత్మిం చిత్స
 దేయంప్రీతిపూర్వకమ్ ॥ ౧౯౧ ॥ అభ్యగ్నీత్యావామానికంద త్తంవప్రీతికమణి ॥ భాగ్యమాతృపితృప్రా
 వ్రంషద్విధం స్త్రీభనంస్తత్రయమ్ ॥ ౧౯౨ ॥ అన్వాధేయంచయద్ధత్తంవత్వాప్రీతేనచైవయత్ ॥ వత్వాజీవతిష్ఠ
 త్రాయాః ప్రజాయాస్తద్భనంభవేత్ ॥ ౧౯౩ ॥ బ్రాహ్మణైవాహంధర్మప్రాజాపత్యేషుయద్వయమ్ ॥ అప్ర
 జాయామతీతాయాంభతురేవతదవ్యతే ॥ ౧౯౪ ॥ యత్త్వస్యాస్సాన్యధ్ధనంద త్తంవివాహేష్యానురాదిషు
 అప్రజాయామతీతాయాంమాతృపితృస్తదివ్యతే ॥ ౧౯౫ ॥ స్త్రీయాంతుయద్భవేద్విత్తంపిత్రాదత్తంకథం
 చన ॥ బ్రాహ్మణీతద్ధరేత్కన్యాతదవత్సస్యవాభవేత్ ॥ ౧౯౬ ॥ సనిహారం స్త్రీయాఃకుర్యుఃకుటుంబాద్భవము

జన్యయాభావః - వివాహకాలే అగ్నిసన్నిధౌ యత్పుత్రాదిదత్తంకథంభ్యగ్ని స్త్రీభనం - తదాహారాత్వాయనః ॥ శ్లో ॥ వివాహకాలేయత్ స్త్రీ
 భ్యావీయతేభ్యగ్నిసన్నిధౌ ॥ తదభ్యగ్నికృతంసద్భ్యః స్త్రీభనంపరికిరితం ॥ యత్కుపితృగృహే భర్తృగృహంసీయమానయాలబ్ధం తదభ్యావాహ
 నికంతభావకాత్వాయనః ॥ శ్లో ॥ యత్సన్తర్గభతేనారీసీయమానామత్తతృకాత్ ॥ అభ్యావాహనికంనామతత్ స్త్రీభనమువాచ్యతం ॥ య
 త్పుత్రీతికాతుకమణిభత్రాదిదత్తం - తథాబ్రాహ్మణిబ్రాహ్మణసమయాంతరేయద్ధత్తం - విషంకట్టుకారకం స్త్రీభనంస్తత్రయమ్ ॥ ౧౯౭ ॥
 అన్వాధేయమితి ॥ అన్వాధేయంచాభ్యాకంకాత్వాయనేన ॥ శ్లో ॥ వివాహేత్సరతోయత్కులబ్ధంభర్తృకులే స్త్రీయా ॥ అన్వాధేయం తదత్తం
 తుసర్వవింశకులేతథా ॥ వివాహమాధ్వంభర్తృకులేపితృకులేనాయత్ స్త్రీయా-లబ్ధంభత్రాచప్రీతేనదత్తంయత్ అభ్యగ్నాన్యధిపూర్వ
 శ్లోకేదత్తంకథ్వికారిజీవతిష్ఠతాయాః స్త్రీయాః సర్వభనంభవపత్యానాంభవతి ॥ ౧౯౮ ॥ బ్రాహ్మణి ॥ బ్రాహ్మణిమహంసంసరు వివాహామాత్త
 ర్మణేషుయత్ స్త్రీయాఃకద్విధంభనంతదనపత్యాయాంమృతాయాంభతురేవమన్వాదిభిరివ్యతే ॥ ౧౯౯ ॥ యదితి ॥ యత్సన్తః స్త్రీయా
 సురరాక్షసైశ్చాదేమాత్తలంకేషుయత్ స్త్రీయాఃకద్విధభనమపి తదనపత్యాయాంమృతాయాంమాతాపితృరివ్యతే ॥ ౨౦౦ ॥ స్త్రీయామి
 తి ॥ బ్రాహ్మణస్యనానాతీయాసు స్త్రీకుక్ష్రియాది స్త్రీయామనపత్యపత్యాయాంమృతాయాంతస్యాపితృదత్తంభనం సజాతివిజాతిపా
 చత్తస్యకన్యాత్రుకత్వావేది బ్రాహ్మణిసాచత్సేయికన్యాగృహ్నియాత్ - తదభావేతదవత్సత్వభనంభవేత్ ॥ ౨౦౧ ॥ నేతి ॥ భా
 వ్రాదివిషయసాధారణత్వంకుటుంబభవత్ భార్యాదిభిః స్త్రీభీరత్వాలంకారాద్యభాగంభనంసంపద్యనంకరకవ్యం - నాపిసభతురాజ్ఞాంవిసా

(82)

నాపదిపరకమణీవినిశాంధికామధ్యపాకమనుష్యోక్షిప్తంరాజారాష్ట్రాన్నివాసమేదితితవప్రసంగేనాస్యేషామప్యభిధానం. అ
 ప్రశామమాహ || ౨౨౫ || ఏత ఇతి || ఏతేతవదయాగాధవోరాజాజ్జారాష్ట్రవసంతనిత్యంవంచనాభాకత్రయయాసజ్జనాక పీడయంతి ||
 ౨౨౬ || ద్యుతమితి || సేవానీమేవపరంవైరకరం - కింతుపూర్వస్తిన్నపికలైద్యుతమేతదతియేనవైరకరందృష్టం - అతఃప్రాజ్ఞఃపరిహాసా
 భామనితన్నసేవేత || ౨౨౭ || ప్రచ్ఛన్నంవేతి || గూఢమనుష్యఃతద్యుతంనూథంప్రకటంవాక్యత్వాసేవేత - తస్యయాధానృపతెరిచ్చాభవతి
 భావిభోదందోభవతి - ఇదానింసరాజితానాంధనాభావేనరీదమాహ || ౨౨౮ || క్షత్రేతి || క్షత్రైశ్యమాద్రజాతియోనిఃఅభినన్వేనదండంచా
 తుమసమభాకరచుచితకమణీకరజేనదండకోధనంకుర్యాత్ - బ్రాహ్మణఃపునఃయథాలాభంక్రమేదద్యాత్ - సకమణీకారయితవ్యః || ౨౨౯ ||
 (స్త్రీ)తి || (స్త్రీ)బాలాదీనాంపునఃశిషావేదబద్రహరజ్జబంధనాదిభిఃదమనంరాజాకుర్యాత్ || ౨౩౦ || య ఇతి || యేవ్యవహారావేకాదిమరా
 జ్ఞానియైతాడితోచభనలేజసాధికారంలభంతఃపామ్యుదీనాంకార్యంనాశయేయః - తాకగృహీతసర్వస్వాకారాకారయేత్ || ౨౩౧ ||
 మాపేతి || మాటరాజాజ్జాలేఖాకాఅమాత్యానాంచభేదకాకాల(స్త్రీ)బ్రాహ్మణఃసూరినఃశత్రుసేవిసశ్చరాజాహన్యాత్ || ౨౩౨ || తీరికమితి ||
 యత్రక్వచిదృశాదానాదివ్యవహారేయర్కార్యంభమణఃతీరికం - పారతీరకమణీసమాప్తామితుగాదాపత్యతే-శాస్త్రవ్యవస్థానిశీయతే-
 అనుశిష్టదండపర్యంతతాంచనీతంస్యాత్ - తత్కృతమంగీకుర్యాత్సపుననివరణయేత్ - ఏతచ్ఛాకారణాత్ - అతఃకారణకృతంనివర

ప్రంనిర్వాసయేత్సురాత్ || ౨౨౫ || ఏతేరాష్ట్రవత్తమానారాజ్జప్రచ్ఛన్నతస్కరాః | ఏకమణీక్రియయా
 నిత్యంబాధంతేభద్రకాఃప్రజాః || ౨౨౬ || ద్యుతమేతత్పురాకలైదృష్టంవైరకరంమహత్ | తస్మాద్యుతంన
 సేవేతహాస్యాభామపిబుద్ధిమా || ౨౨౭ || ప్రచ్ఛన్నంవాప్రకాశంవాతన్నిషేవేతయోనరః | తస్యదండవి
 కల్పస్సావ్యధ్యభేష్టంనృపతేస్తథా || ౨౨౮ || క్షత్రవిత్తశూద్రయోనిస్తుదండంచాతుమశక్తువ | అన్యన్యంక
 మణీకాగచ్ఛేద్విప్రోదద్యాచ్ఛనైశ్చనైః || ౨౨౯ || (స్త్రీ)బాలోన్మత్తవృద్ధానాందరిద్రాణాంచరోగిణామ్ | శి
 షావేదలరజ్జాన్వదైర్వివిధధ్యాన్మృపతిదణమ్ || ౨౩౦ || యేనియైతాస్తుకార్యేమహమ్మ్యఃకార్యాణికారి
 ణామ్ | భవోష్టాపవ్యమానాంస్తాన్నిస్సాన్వాకారయేన్మృపః || ౨౩౧ || మాటశాసనకర్తృంశ్చప్రకృతీ
 నాంచమాపకాకా | (స్త్రీ)బాలబ్రాహ్మణస్సూంశ్చహన్యాద్విత్సేవినస్తథా || ౨౩౨ || తీరికంచానుశిష్టంవయ
 త్రక్వవనయద్భవేత్ | కృతంతథమణీవిద్యాన్మతద్భూయోనివత్తయేత్ || ౨౩౩ || అమాత్యాఃప్రాడ్వివా
 కోవాయక్కుర్యఃకార్యమన్యథా | తత్స్వయంనృపతిఃకుర్యాత్తాసమాప్రండదండయేత్ || ౨౩౪ || బ్ర
 హ్మహావనురావశ్చస్తేయీవగురుతల్పగః | ఏతేనర్వేపుథగ్జ్ఞేయామహాపాతకినోనరాః || ౨౩౫ || వతుర్జా
 మపిచైతేషాంప్రాయశ్చైత్రమకుర్వతామ్ | శారీరంధనసంయుక్తందండంధమ్యంప్రకల్పయేత్ || ౨౩౬ ||
 గురుతల్పేభగఃకార్యనురాపానేనురాధ్వజః | స్తేయేవశ్వపదంకార్యంబ్రహ్మహన్యశిరాఃపుమా || ౨౩౭ ||
 అసంభోజ్యాహ్యసంయాజ్యాలసంపత్వావివాహినః | వరేయఃప్రథివీందీనాఃసర్వధమణిపాపకృతాః ||
 ౨౩౮ || జ్ఞాతిసంబంధిభిస్తేవేత్యక్రవ్యాఃకృతలక్షణాః | నిదయానిర్మమస్కారాస్తన్నవోరనుశాసనమ్ |

యేదేవ || ౨౩౩ || అమాత్యా ఇతి || రాజామాత్యాఃప్రాడ్వివాకోవావ్యవహారేక్షణీయైక్తోయదసమ్యగ్యవహరనిగయంకుర్యుస్తత్స్వ
 యంరాజాకుర్యాత్ - పదసహస్రంరాకదండయేత్ - ఇదంబోతోచభనగ్రహణేతరవిషయం - ఇతోచగ్రహణేయేనియైక్తాన్విమ్యుక్త
 త్యాత్ || ౨౩౪ || బ్రహ్మశాతి || యామనుష్యబ్రాహ్మణంహరవాకసలబ్ధమహ - సురాపోద్విజాతిఃస్తేష్ట్యః - పారాబ్రాహ్మణ్యైష్టిమాధీ
 న్నాదీనాం - తస్కరోబ్రాహ్మణసువర్ణావరీదునుష్యఃకత్వేగరుచత్విగామిత్యేతేసర్వప్రత్యేకంమహాపాతకినూబోధవ్యాః || ౨౩౫ || చరు
 జామితి || చతుర్థామస్తేయంమహాపాతకినాంప్రాయశ్చైత్రమకుర్వతాంశారీరంధనగ్రహణేనసంబంధమచరాధానుసారేణధర్మాదనపే
 తంవమ్యమాదండంకుర్యాత్ || ౨౩౬ || గురుతల్ప ఇతి || నాంకార్యాజ్జాలలాటేమ్యః ఇతివమ్యమాణత్వాల్లలాటమేచారకసస్థానమగమ్య
 తేతత్రగురుచత్విగమనేయీవజ్జీవస్థాయితప్రశాసనలలాటేభగాకృతిగురుచత్విగమనచిహ్నంకార్యం ఏవంసురాపానేకృతేపాతుద్దీఘ
 సురాధ్వజాకారంసువర్ణావహారేసత్యపకాతుఃకుమృరపాదరూపంకార్యంబ్రహ్మహణికబంధఃపుమాకరణవ్యః || ౨౩౭ || అసంభో
 జ్యా ఇతి || అన్నాదికంనైలేఖజయితవ్యాఃసజైతేయజనియఃనావ్యేతిఅధ్యాపనీయానావ్యేతిఃకన్యాదానసంబంధికరణవ్యః ఏతేననిం
 దితత్వాన్యోచనాదిశ్యేష్యయైకాఃసర్వబ్రాహ్మణకమణీవజిఃసృగ్గీంపర్యటేయః || ౨౩౮ || జ్ఞాతితి || జ్ఞాతిభిఃసంబంధిభిఃమాతులైవ

తేతెక్కుతాంకా ప్రవృత్తినియోగవై మందయాకార్యానామ్యేతేనమస్కార్యాభిరియంకుసూరాజ్ఞా || ౨౩౯ || ప్రాయశ్చిత్తమితి || తాన్త్రవిహితం ప్రాయశ్చిత్తంపునకుర్వాణాబ్రాహ్మణాదయన్త్రయోవకారాజ్ఞాలలాటేఅంకనీయానభవేయః || త్రమసాహసంపునదండనియాః || ౨౪౦ || ఆగర్భాభిరేకేకవంత నీ వ్రుత్తుతరణ్ణకప్రాయమాకాకామత ఇతిచాత్రావిహితనియంతేనాకామత ఇతియేష్యపరాధమగుణవతోబ్రాహ్మణస్యమధ్యమసాహసోదండకార్యః పూర్వోక్తస్మాత్తమసాహసో నిగుణానస్య ద్రవ్యవ్యయః కామత సైవ్యపరాధమ భనభాన్యాదితరవృద్ధసహితోబ్రాహ్మణోదేవాన్నిర్వాసస్యః || ౨౪౧ || ఇతరఇతి || బ్రాహ్మణాదస్యేపునఃక్షత్రయాదయఃవితానిపాపాని అనిచ్ఛంతఃకృతవంతః || సర్వస్వహరణమహంఠి - ఇదంసర్వస్వహరణంపూర్వోక్తస్మాత్తమసాహసేనభృత్ప్రవేక్షయావ్యవస్థాపనీయంఇచ్ఛయాపునరేషామేతేష్యపరాధమప్రవాసనంబధోహంఠి - ప్రవాసనంపరాసనంనిమూదనంహంసనమితివధపర్యాయంప్రవాసనశబ్దంపరాసనాభానికాః || ౨౪౨ || నాదదీతే || ధామికోరాజామహాపాతకసంబంధిభనంసగృహ్స్థాయాత్ - లోభాత్ పునఃసంగృహ్స్థమహాపాతకదోషగసంయుజ్యతేకాకర్మవత్తదనస్యప్రతిపత్తిరేకేకదధామాహ || ౨౪౩ || అప్సి వ్రతి || తద్రతదనంసద్భావిజవేప్రక్షిపేత్వతమకాయదద్వారోక్తుతసంపన్నబ్రాహ్మణాయవాదద్వారో || ౨౪౪ || ఈశఇతి || మహాపాతకదండధనస్యవరుణఃస్వామి - యస్మాద్బ్రాహ్మణుపిదండధారిత్వాత్ప్రభుః - తథాబ్రాహ్మణః సదుప్రవేదాభ్యాసాయాసర్వస్వజగతఃప్రభుఃఅతఃప్రభుత్వాత్తేదండధనమహంఠః || ౨౪౫ || యత్రేతి || నిష్పద్యంతఇతి || యత్రదేవేత్రకృతం

౨౩౯ || ప్రాయశ్చిత్తంపునకుర్వాణాస్సర్వవణాంయథోదతమ్ | నాంక్యా రజ్జాలలాటేమ్యుర్దావ్యాస్తూ త్రమపాహసమ్ | ౨౪౦ || ఆగమ్న బ్రాహ్మణసైవకార్యోమధ్యమసాహసః | వివాసోపాభవే ద్రాష్ట్రేత్సద్రవ్యస్సపరిచ్ఛదః | ౨౪౧ || ఇతరేకేతవంతస్తుపాపాన్యేతాన్యకామతః | సర్వస్వహరణమహంఠికామతస్తుప్రవాసనమ్ | ౨౪౨ || నాదదీతన్మపస్సాధుమహాపాతకినోధనమ్ | అదదాన ముల్లలోభా తేనదోషేణలిప్యతే | ౨౪౩ || అభిప్ర వేత్యతందండంవరుణాయోపపాదయేత్ | శ్రుతవృత్తేపపన్నేనాబ్రాహ్మణేప్రతిపాదయేత్ | ౨౪౪ || ఈశోదండధనమహంఠాజ్ఞాంకంబధోహసః | ఈశస్సర్వస్వజగతోబ్రాహ్మణోవేదపారగః | ౨౪౫ || యత్రవజాయతేరాజాపాతకదోష్యధనాగమమ్ | తత్రకాలేనజాయంతేమానవాదీఘటేవినః || ౨౪౬ || నిష్పద్యంతేదసస్యానియథోప్రానిశంపుథక్ | బాలాశ్చనప్రమీయంతేవిత్వతంపజాయతే | ౨౪౭ || బ్రాహ్మణాబాధమానంతుకామాదవరణంజమ్ | హన్యాప్తితైర్గర్భతోపాయైరుద్వేజనకరైర్మృతః | ౨౪౮ || యావాసవధ్యస్యవధేతావాన్వధ్యస్యమోక్షజే | అధర్మోన్మృతతేర్మృష్టోధనః స్తునియచ్ఛతః | ౨౪౯ || ఉదితోయంవిస్తరశోమిథోవివదమానయోః | అష్టాదశసుమాగేఃశుభవహారస్యనిణాయః | ౨౫౦ || ఏవంధన్వాన్యకార్యాణిసమ్యక్కుర్వంతహిపతిః | దేశానలభ్యానిష్పేతలభ్యాంష్పపరిపాలయేత్ || ౨౫౧ || సమ్యక్ష్విష్టదేశస్త్రకృతమగ్రశ్చశాస్త్రతః | కంటకోద్ధరణైత్యమాతిష్ఠేద్యత్నముత్తమమ్ | ౨౫౨ || రక్షణాదార్యవృత్తానాం

మహాపాతకధనంరాజానగృహ్స్థః - తత్రపరిపూర్ణేనకాలేనమనుష్యుఃకర్మద్యంతే - దీర్ఘాయుషశ్చవంతి - వైశ్యానాంచయతైవకాన్యాదిసహ్యన్యస్తానితథైవపుథక్పుథక్జాయంతే - ఆకాలేనబాలామ్రయంతే - దీర్ఘజీవనఇత్యుక్తేష్యాదరాధకంబాలానాంపునవచనంవ్యంగంచనకించిదుత్తముత్పద్యతే || ౨౪౬ || ౨౪౭ || బ్రాహ్మణాని || శరీరపీడాధన గ్రహణాదిహానుద్రమచ్ఛతోబ్రాహ్మణాబాధమాసంభేదాదిభిరుద్వేగకర్తృజగతోపాయైర్మహాహన్యాత్ || ౨౪౮ || యావానితి | అవధ్యస్యవధయావాసధమోగస్యతరేణానైర్గర్భతఃతావానేవవధ్యస్యత్యాగేష - యథాశాస్త్రందండంతుకుర్వతోధమస్యాత్తేతస్మాత్తంకుర్యాత్ || ౨౪౯ || ఉదితఇతి || అష్టాదశసుమనాదానాదిమవ్యవహారపదేషుపరస్పరంవివదమానయోఃఅధికప్రత్యధిసాంకార్యనిణాయంవిస్తరశోకః || ౨౫౦ || ఏవమితి | అనేనూత్తప్రకారేణధర్మాదనపేతానికార్యాణిప్రతినిధాయంకుర్వణజానూరాగాత్దేశకాలబుమిచ్ఛేత్ - లభ్యాంశ్చసమ్యక్పాలయేత్ - ఏవంసమ్యగ్వృత్తిపరకలబ్ధప్రదేశప్రాప్త్యధాముక్తం || ౨౫౧ || సమ్యగితి || జాంగలంసస్యసంపన్నమిక్యుక్తరిత్యాసమ్యగాక్రితదేశకత్రసప్రమాధ్యానాత్తప్రకారేణకృతమగ్రశ్చసాహసీకాదికంటకనిరాకరణేప్రకృష్టంయత్సంపదాకుర్యాత్ || ౨౫౨ || రక్షణాది || యస్మాత్సాధ్యాచారాకారమణాన్యరాదీనాంచకాసనాత్ప్రజాపాలనయైవరాజానఃస్వగంఠచ్ఛంతః - తస్మాత్కంటకోద్ధరణేయత్సంకుర్యాత్ || ౨౫౩ || అకాసన్నితి || యథాపునఃస్వపరిపూర్ణాదిస్సనిరాకుర్వణాద్యాగామ్యుక్తంకరంగృహ్స్థః - తస్మైరాచ్యవారిసౌజనాఃకుశ్యంతి - కర్మంతరాదీనా

తాప్యస్యస్వగతాత్త్వేనచరణభ్యతే || ౨౫౪ || నికాయమితి || యస్యరాజ్ఞోవాసువీర్యాక్రయేనరాష్ట్రం చోరాదిభ్యం
 రహితంభవతి - తస్యనిత్యంతద్వ్యధ్విగచ్ఛతిఉదకసేవేసవృక్షః || ౨౫౫ || ద్వివిధానితి || చారవివచోరజ్ఞాసేహేతుత్వాత్ చక్షురివయస్యా
 సారాజాచారై రేవప్రకటతయతద్విష్టప్రకారాన్యాయేనచరణసగ్రాహణోజానీయత్ || ౨౫౬ || ప్రకాశవంచకాఇతి || తేషాంపునఃపా
 రాదీనామధ్యాద్యేకులాశ్రమిమానలోష్టవయోదిహాగరజ్యాదివర్ణవిక్రయిణఃకరణమనుచితేగృహ్లాంతితేప్రకాశవంచకాః - సేనాఃచో
 రాఃసద్విశ్వేదాదినాగుప్తటవాక్రయోశ్చచరణసంగృహ్లాంతితేప్రవృత్తవంచకాః || ౨౫౭ || ఉత్కృతకాఇతి || అసమ్యక్కారిణిఇతి ||
 వివమితి || ఉత్కృతకాయోకాయ్యభ్యభిభవంగృహీత్యావార్యమయ్యుక్తంకుర్వంతి - ఔచధికాభయదశానాయేభవముచజీవంతివంచ
 కాయోసువజాదిద్రవ్యంగృహీత్యాపద్రవ్యప్రయేవేదవంచయంతి - కిరవాద్యుత్సమాశ్చయదేవినఃభవతుత్రలాభాదియంగళమమత్వమాది
 శ్యయేవతంతేతేమంగళదేశభృతాఃఖద్రాఃకల్యాణాకార ప్రవృత్తపాపాయేభవగ్రాహిణః - ఈక్షణికాఃపాప్రభాద్యవలోకనేనకుభాకుభ
 శలకభవజీవినఃమహామూత్రాహస్త్రియజీవినఃవిశిష్టకాఃవిశిష్టాజీవినః అసమ్యక్కారిణి ఇతివిశిష్టకవిశేషణంశిల్పయ్యుక్తాశ్చిత్రభాద్యపా
 యజీవినఃతేష్యనుజీవయనశిల్పపాపప్రాప్తాహసేనభవంగృహ్లాంతితగృహ్లాంతియశ్చచరణకరణముకలా ఇత్యేవమాదీన్ ప్రకాశలోకవం

కంటకానాంవశోధనాత్ || నరేంద్రాస్త్రివిషయాంతిప్రజాపాలనతత్పరాః || ౨౫౮ || అశాసం ప్రహరణ
 యస్తుబలింగృహ్లాంతి పాధివః | తస్యప్రయుభ్యతేరాష్ట్రంస్వగతాశ్చవరిహీయతే || ౨౫౯ || నికాయంతు
 భవేద్యస్వరాష్ట్రంబాహుబలాశ్రితమ్ | తస్యతద్వధతేనిత్యంసివ్యమానభవద్రుమః || ౨౬౦ || ద్వివిధాన్ ప్ర
 స్కరాకావిద్యాత్పరద్రవ్యావహారకాః | ప్రకాశాంతప్రకాశాంత్యచారవయుమహీపతిః || ౨౬౧ || ప్ర
 కాశవంచకాసేషాంనానాజ్యోవజీవినః | ప్రవృత్తవంచకాస్త్వేతయేసేనాటవికాదయః || ౨౬౨ || ఉత్కృ
 తకాశ్చేవధికావంచకాఃకీతవాస్తథా | మంగళాదేశవృత్తాశ్చభద్రాశ్చేక్షణితే సుహం || ౨౬౩ || అసమ్యక్కా
 రిణితే చమమహీమాత్రాశ్చిక్షిత్తుకాః | శిల్పవచారయ్యుక్తాశ్చనిపుణాఃపణ్యయోషితః || ౨౬౪ || ఏషమాదీన్వి
 జానీయాత్ ప్రకాశలోకకంటకాన్ || నిగూఢచారిణృన్యాసనార్యానార్యలింగనః || ౨౬౫ || తాన్విదిత్వా
 నుచరితైఃగూఢైస్తత్కమకారిభిః | చారైశ్చవేకసంస్థానైఃప్రాప్తాద్యవశమానయేత్ || ౨౬౬ || తేషాం
 దోషానభిఖ్యాప్యస్వేస్వేకమణితత్త్వతః | కున్దీతశాసనంరాజాసమ్యక్సారావరాధతః || ౨౬౭ || నహీదం
 డాద్యతేతక్యఃకతుంపావనిగ్రహః | సేనానాంపాపబుద్ధీనాంనిభృతందరతాంక్షితా || ౨౬౮ || సఖాప్ర
 పాపూపశాలావేశమద్యాన్మవిక్రయాః | వతుష్పథాశ్చైత్యవృత్తాస్సమాజాఃప్రేక్షణానివ || ౨౬౯ || జీర్ణా
 ద్యానాస్యరణ్యానికారుకావేశనానివ | శూన్యానిచాప్యగారాణివనాన్యభవనానివ || ౨౭౦ ||
 ఏవంవిధాన్మప్రాదేశకాగుత్తైఃస్థావరజంగమైః | తస్మిన్ప్రతిషేధాభవంచారైశ్చపునుచారయేత్ || ౨౭౧ ||

చకాచారై జానీయాత్ అన్యసపితప్రవృత్తచారిణఃసూద్రాదీన్ప్రాక్తవేషభారిణాభవగ్రాహణోజానీయాత్ || ౨౭౨ || ౨౭౩ ||
 ౨౭౪ || తానితి || తానుక్తావంచకాసక్తైః ప్రవృత్తైఃకత్కమకారిభిఃవజీజాంవజీగృహ్యవివమాదిభిః పురుషైః విరద్వ్యతిరిక్తైః ||
 సప్రమాధ్యానాపదిష్టకాపటికాదిభిః చారై రనేకస్థానైఃజ్ఞాత్వాప్రాప్తావ్యస్వకాకమర్యాత్ || ౨౭౫ || తేషామితి || తేషాంప్రకాశప్ర
 కాశతస్కరాణాంస్వకమకాచార్యాదాయేపరమాధికాఃదోషాఃసంధిశ్చేదాదయఃతాలోకే ప్రఖ్యాత్య - తద్వరణ శరీరాదిసామ
 థ్యావేక్షయాచరాజాదండంకుర్యాత్ || ౨౭౬ || సహితి || యస్తాత్తోరాజాంపాపాచరణబుద్ధీనాంవిసేకవేక్షణపృథివాన్చరతాండం
 దవ్యతిరేకేణపాపక్రయాయానియమసంకతుమకత్యంతపిషేదండంకుర్యాత్ || ౨౭౭ || సఖేతి || జీర్ణాద్యానానితి || వివమితి || సఖాగ్రా
 మగరాదోనియతంజనసముహస్థానం - ప్రపాణలదానగృహం - అపూపవిక్రయవేక్ - చణ్య(స్త్రి)గృహం - మద్యాన్మవిక్రయస్థానాని - చర
 వృథాః - ప్రఖ్యాతవృక్షములాని - జనసముహస్థానానిజీర్ణవాటికాః - అటవ్యః - శిల్పగృహానిసూర్యగృహాని - అమాదివనాని - కృత్రిమాద్యా
 నాని - విషం ప్రకారానై నైఃపదానిసముహైః స్థావరజంగమైః వికస్థానైఃప్రచారిణృన్యైఃచారైఃతస్మిన్వారణాభవంచార
 యేర్ప్రాయేతైవందిశేసూత్ర(స్త్రి)సంభోగస్వప్రమాస్తాద్యశ్చేషకాభవంతస్కరాఅవర్జ్యంతే || ౨౭౮ || ౨౭౯ || ౨౮౦ || తదితి || తేషాం
 సాహాయ్యంప్రతిపన్యమానైః - తస్మిన్తానుభృతిభిః - సంధిభేదాదికమానుష్ఠానవేదిభిః - పూర్వజోరైః - చారయైః - చోరమాయా

నిపుణైః - కర్మకాండానియోగమునందున్నది. ౧౬౭ || ధర్మైశ్చ || తేషాం ర్షభో రాజచారభూతా ఆగచ్ఛతాస్తద్గ్రహం గచ్ఛామః క్రత్రమా
 దకపాయసాదీన్యేషు ఇత్యేవం భక్త్యభోజ్యవ్యాజేనాస్తా కండే శ్రావ్యుః సైవోభిలషితార్థ నిద్దింజానాతంతంభ్యామ ఇత్యేవం బ్రాహ్మణా
 నాం దశానైః - కర్మజీవనములు సహాయార్థ వ్రతతంత్ర్యామ ఇత్యేవం కార్యకర్మణా వ్యాజేన - తేషాం చో రాజాం రాజ్ఞోదండ భారకపురుషైః
 సమాగమం మయః గ్రాహయేయశ్చ || ౧౬౮ || యజ్ఞైః || యేనో రాజత్రయే ధర్మైభోజ్యాదా నిగ్రహణకంకయా నూపసపకంఠి - యేన మూ
 లేరాజనియ క్రత్రరాజచారవధే ప్రణిహితా సావధానభూతాః స సంకరింభజంతే - తావచ్ఛాతావత్తేభ్య ఏవజ్ఞాత్వా తదేకతాపశ్చమిత్రపి
 త్రాదిజాతిస్సజనసహితా బలాదా - క్రమ్యరాజా మాన్యతే || ౧౬౯ || సేతి || ధామికో రాజా మృతప్రవృత్త్య సంధిభేదోచకరణ వ్యతిరేకేణ ని
 ప్పితవోరభావం సహతయేత్ - తింతుద్రవ్యేణ పోర్యోపకరణేన చ నిప్పితవోరభావమచారయేత్ || ౧౭౦ || గ్రామేష్వితి || గ్రామా
 దివ్యపదమేవేచిచ్ఛ రాజాం చోరత్వేష్టాత్వా త క్తదాహవార్యోపయ క్తకాండాద గ్రహణసాధనం యేదదతి తానపి నైరంతరీ యాద్యపరాధగో
 చరావేక్షయాః సహతయేత్ || ౧౭౧ || రాష్ట్రేష్వితి || యే రాష్ట్రే మురత్యునియక్తాః యేదనీమాంతవానినూ ప్రారాస్సంతః పోర్యోపకరణే మ
 భ్యస్తాభవంతి - తావచ్ఛోరవత్ క్షీప్రండండయేత్ || ౧౭౨ || యజ్ఞైః || యాజన ప్రతిగ్రహణినా పరస్య యాగదానాది భూమముత్పద్యయో
 జీవతి సధమణీవనూ బ్రాహ్మణః సోపియోధమణుర్యా దాయాః మృతోభవతతమపి స్వభూమార్ - పరిభ్రష్టండండే నూపతాపయేత్ ||

తత్సహాయేరనుగతై ర్నానాకమప్రవేదిభిః | విద్యాదుత్పాదయేత్తై చ్చనిపుణైః పూర్వతస్కరైః || ౧౬౮ ||
 భక్త్యభోజ్యోపదేశైశ్చ బ్రాహ్మణానాం వదశానైః | శౌర్యకర్మాపదేశైశ్చ కుర్వ్య సేషాం సమాగమమ్ ||
 ౧౬౯ || యేతత్తనోపసర్పేయ్యుర్ములప్రణిహితాశ్చయే | తావత్ప్రసవ్యా నృపోహన్యాత్మమిత్రజ్ఞాతిబాంధ
 వాః || ౧౭౦ || సేవయా ధేనవినాచారం సహతయేత్తామికో నృపః | సేవయా ధంసోపకరణం సహతయేదచార
 యః || ౧౭౧ || గ్రామేష్వపినయేకేచిచ్ఛ రాజాం తదాయకాః | భాండావకాశదాశ్చై చ్చపసర్వాంస్తాన
 పిఘాతయేత్ || ౧౭౨ || రాష్ట్రే మురత్యుని కృతావసామంతాంశ్చై చ్చవహోదితాః | అభ్యాసూతేషు మధ్యస్థాం
 భ్యిష్యాత్పై రానివద్రుతమ్ || ౧౭౩ || యోశ్చ సీధమణుమయాత్ ప్రమృతోధమణీవనః | దండే నైవతమ పోష్ఠి
 షేత్సర్వాధర్మాద్ధిమ్యతమ్ || ౧౭౪ || గ్రామఘాతేహితాభంగేపథి మోషాభిదశానైః | క్షతోనాభిధావం
 తోచిర్వాస్య సుపరిభృదాః || ౧౭౫ || రాజ్ఞోకోశావహంత్యాంశ్చై చ్చ తిహితేషు వస్థితాః | ఘాతయేద్వివిధై
 దండై రరిణాం వోపకాశకాః || ౧౭౬ || సంధిభిత్వా తుయేషార్యం రాత్రామర్వంతితస్కరాః | తేషాంభి
 త్వానృపోహస్తాతీత్యైశ్చాలేని వేతయేత్ || ౧౭౭ || అంగురీగ్రంధిభేదస్యచ్ఛేదయేత్ప్రథమేగ్రహే | ద్వితీయ
 హస్తదరణౌత్పతీయేవధమహతి || ౧౭౮ || అగ్నిదాశక్తదాంశ్చై చ్చవతథాశస్త్రావకాశదాశ్చ | సన్నిధా
 త్యాంశ్చ మోషస్యహన్యాచ్చిరమివేత్సరః || ౧౭౯ || తటాకభేదకంహన్యాదపుశుద్ధవధేనవా | తద్వాపిత్రతి

౧౭౩ || గ్రామేతి || గ్రామలుంకనేతస్కరాది క్రియమాణహితా || భంగేజలసేతుభంగేజాతే ధ్యేతోపపన్నసస్యనాశనేవ త్రిభంగేతేతిమేధాతి
 ధిఃపథివోరదశానేతస్మికటవతి - నూయథాశ త్రితోయేరత్యంతుర్వంతి తేకయాగవాక్వాదిపరిచ్ఛదసహితాః దేశాన్నిర్వాససీయాః || ౧౭౪
 రాజ్ఞైశ్చ || రాజ్ఞోధనస్యవోరభావహరిణః కథారదాజ్ఞావ్యాపారకారిణః క్రూరాంచరాజ్ఞాసహజై రవృద్ధికారిణః - అపరాధావేక్షయాక
 రచరణజన్యచ్ఛేదనాదిభిః నానాప్రకారదండైః సహతయేత్ || ౧౭౫ || సంధిమితి || యే రాత్రాసంధిచ్ఛేదంకృత్వా పరధనం తస్కరాః ముక్తం
 ఠి - తేషాం రాజాహస్తద్యయంభిత్వా తీత్యైశ్చాలేని వేతయేత్ || ౧౭౬ || అంగురీతి || పటప్రాంతాదిస్థితంశువణాదికంగ్రంధి - మోక్షదేవ
 యోశ్చిరయంసంగ్రంధిభేదః తస్య ప్రథమద్రవ్యగ్రహణే అంగురీభేదయేత్ - తేచాంగురీతరణాన్యోక్షే చకంగ్రంధిభేదాకరసంధంహీనకావతి
 యాజ్ఞవల్క్యువచనాత్ - ద్వితీయేగ్రహణే హస్తపాదాభేదయేత్ - తృతీయేగ్రహణే హస్తామూలభవతి || ౧౭౭ || అగ్నిదాసీతి || గ్రంధిభేదాది
 కారిణోద్ధిక్షాయ అగ్నిభక్తస్త్రాసానప్రదాశ్చ - ముక్తకర్మమోషోరధనంకపావస్తాపకాశ - వోరవద్రాజానిగ్నిష్టియాత్ || ౧౭౮ ||
 తటాకేతి || యాస్మానపానాదినాజనూపకారకంతటాకభాగం సేతుభేదాదినా విశాశయతి - తం అప్సవజ్ఞునేనేన ప్రతారాంతరణవాహనాన్
 ర్ - యద్యావత్తటాకంపునః సంస్కూర్యోరవో త్రమహాసంధంద్యః || ౧౭౯ || శోష్టేతి || రాజసంబంధ్యాదిమధనాగారాయభగృహ
 యోదేవప్రతిమాగృహస్యభిమధనవ్యయసాధ్యస్యనివాశకాదహస్త్యోరధస్య వాచహర్త్యాశీఘ్రమేవహన్యాత్ - యత్తు సంక్రమధ్వ
 జయస్థిత్రతిమాభేదినః పంచక - పండంపమృతిసోన్నాదేవదేవతాగారభేదకస్యవధవిధానాత్ మృత్యుయ పూజితోక్షేతదేవతా ప్రతిమాదివ

యాత్రప్రవృత్తిః || ౨౦౦ || యస్మిన్ విధిః || యః పునః ప్రజాభంగం పూర్వం కేన చిత్ ప్రకృత్యకటాకస్య ఉదకమేవ గృహ్యతి - కృత్స్నకటాకోదక
 నాశనేవ భద్రం డః ప్రాశస్త్యం || తథోదకగమనమాగ్రం సేతుం ధాది నాయానాశయతి ప్రథమసాహసం దండః || ౨౦౧ || సముత్ప్రజేదితి ||
 అనాశనస్య యారాజపథమపురీషం కుర్యాత్ - సోమదవ్యయం దండం దద్యాత్ - సచామేభ్యం శిశుమేవాపసారయేత్ || ౨౦౨ || అపజ్ఞ
 తేదితి || వ్యాధితభృగ్భగభీణీబాలానందం దదనీయాః - కింతు కేపునః కింకృతమితి పరిభాషణీయాః - తచ్చ అమేభ్యం శోభనీయా ఇతి శాస్త్రమర్యా
 దా || ౨౦౩ || చికిత్సకానామితి || సవేషం కాంత్యశల్యాదిభిషజాం కుశ్చిత్తిత్వాంకుర్యతాం దండః కర్తవ్యః - తత్ర గవాశ్వాదిభిషయై కుశ్చి
 తిత్వా యాం ప్రథమసాహసం దండః - మానుషవిషయై పునః ప్రథమసాహసః || ౨౦౪ || సంక్రమేతి || సంక్రమజలపరిగమనాభంగం కావ్య
 నిలాదిరూపః - భృజివిహ్వం రాజద్వాదా - యస్తిః పుష్కరిణ్యాదా - ప్రతిమాశ్చ మృత్తయశ్చ దండః - తాసాం విసాళకః చంపకతపజా
 దద్యాత్ - తచ్చ విసాళకం ద్రవ్యం పునః సవంతుర్యాత్ || ౨౦౫ || అమాషితానామితి || అమృతద్రవ్యాణాం అపద్రవ్యప్రయే వేదమావదే - మలే
 నాం మాణిక్యాదీనాం అభిద్యానాం విద్రావదే - భేద్యానామపి ముక్తాదీనామనవస్థానభేదనే - ప్రథమసాహసం దండః కర్తవ్యః - సర్వక్రశరకీ
 యద్రవ్యనాశే ద్రవ్యాంతరదానాదీనాస్యామితుష్టిః కార్యా || ౨౦౬ || సమైతి || సమై సమమూల్యదాతృభిః సహాత్కృష్టాపకృష్టద్రవ్యదా
 నేన రోగవిషమం వ్యవహరితమమూల్య ద్రవ్యం దత్వా యోగస్య చిత్ నిమమూల్యం కస్య చిత్ అబ్జమూల్యం గృహ్యతి - సోభాభంభవిశేషమేషాం

సంస్కార్యాదౌ పృష్టాత్ర మసాహసమ్ || ౨౦౭ || కోష్ఠాగారాయుధాగారదేవతాగారభేదకా || హస్తస్య
 శ్వరథవత్త్వాం శ్చ హస్త్యాదేవా విచారయన్ || ౨౦౮ || యస్తు పూర్వనిష్ఠస్య తటాకస్యేదకం హరేత్ || అగ
 మంవాప్యపాంథింద్యాత్సదాప్యః పూర్వసాహసమ్ || ౨౦౯ || సముత్ప్రజేద్రాజమాగేయస్త్వమేభ్యమ
 నాపది || సద్వ్యాకామాపణౌదద్యాదమేభ్యంచాశుశోభయేత్ || ౨౧౦ || అపద్ధతోధవావృద్ధిగభీణీబాలసవ
 వా || పరిభాషణమహం తితచ్చ శోభ్యమితి స్థితిః || ౨౧౧ || చికిత్సకానాం సర్వేషాం మిథ్యాప్రచరతాం దమః || అ
 మానుషేషు ప్రథమోమానుషేషు తుమధ్యమః || ౨౧౨ || సంక్రమద్వజయస్థీనాం ప్రతిమానాం దభేదకః || ద్ర
 వికుర్యాచ్ఛతత్సర్వం పంచదద్యాచ్ఛతానిచ || ౨౧౩ || అమాషితానాం ద్రవ్యాణాం దూషణేభేదనేతథా || మ
 ణీనామపవేధేదండః ప్రథమసాహసః || ౨౧౪ || సమైహివిషమం యస్తుచరేద్దైవమూల్యతోపివా || స
 ప్రాశస్త్యయాద్దమం పూర్వం నరోమధ్యమమేవవా || ౨౧౫ || బంధనానిచ సర్వాణి రాజామాగేని వేతయేత్ ||
 దుఃఖతాయ త్రద్యశ్వరన్నికృతాపాపకారిణిః || ౨౧౬ || ప్రాకారస్య చ భేత్తారం పరిఘాణాం చ పూరకమ్ || ద్వా
 రాణాం చైవ భంక్తారం క్షిప్రమేవ ప్రవాసయేత్ || ౨౧౭ || అభిచారేషు సర్వేషు తేనోద్వీక్షితతోదమః ||
 మూలకమణీచానాప్తైశ్చ త్యామవివిధానుచ || ౨౧౮ || అవీణవిక్రయాదైవవీణోత్కృష్టంతత్రైవద || మర్యా
 దాభేదకశ్చైవ వివికృతం ప్రాశస్త్యయాద్దమమ్ || ౨౧౯ || సర్వకంటకపాపిష్ఠం హేమకారంతుపాథివః || ప్రవ
 త్తమానమన్యాయేచ్ఛేదయేల్లవశేయై రైః || ౨౨౦ || సేతాద్రవ్యాపహరణేస్తాగ్రామాషధస్యచ || కా

యాం ప్రథమసాహసం దండం ప్రాశస్త్యయాత్ || ౨౨౧ || బంధనానితి || ప్రాకారస్యేతి || బంధనగృహణీ సర్వజనదృశ్యే - రాజగృహపురాదిసంబం
 ధినః ప్రాకారస్య భేదకం తదియోనామేవ పరిఘాణాం పూరయితారంతద్దరానాం ద్వా రాణాం భంకం శిశుమేవ దేవాన్నివాసయేత్ || ౨౨౨ ||
 ౨౨౩ || అభిచారేష్వితి || అభిచారపరిమాదిమతాస్త్రీయేషు మారణోపాయేషు లోకేషు దమూలనిభిననపదపాంసు గ్రహణాదిమర్యత్యేకుల
 సుత్సన్నమరణభలేషు ద్విశతపణగ్రహణరూపేదండః కర్తవ్యః - మరణేషు మానుషమారణదండః - వివంహాత్మపితృభార్యాదివ్యతిరేకాసత్త్వే
 ర్వాస్యమావృత్తగ్రహణాద్యభంగం విశిరణేతథాకృత్యానూచ్యుటనాపాటవాదిపాతుమక్రియమాణాసునానాప్రతారాసుద్విశతపణదండ
 వివకర్తవ్యః || ౨౨౪ || అవీణవిక్రయాం అవీణం విజ ప్రరోహసమభంగం బ్రహ్మది ప్రరోహసమభంగమితి కృత్యానూచ్యుటనాపాటవాదిపాతుమక్రియమా
 ణేవకలిచిత్ ఉత్కృష్టప్రయే వేదసర్వవిదంసోత్కృష్టమితి కృత్యానూచ్యుటనాపాటవాదిపాతుమక్రియమాణాసునానాప్రతారాసుద్విశతపణదండ
 రచరణకాదీరూపం పథం ప్రాశస్త్యయాత్ || ౨౨౫ || సర్వేతి || సర్వకంటకానాం కుభ్యంతితి యోగపాపరమం - సువర్ణాకారం - మర
 భక్తకమచరిత్రాపద్రవ్యప్రయేపాదినాహేమాదిచౌర్యే ప్రవతకమానం - అనుబంధావేషయాం గావిశేషేణ సర్వదేహం చాభిందకః భేదయేత్ ||
 ౨౨౬ || సేతేతి || కృత్యమాణభూమి ద్రవ్యాణాం హలకుద్దాలాదీనాం అపహరణే - విద్యాదీనాం పశస్త్రాణాం బౌద్ధకథస్య చ కల్యాణశ్చ రాజేణో

ర్యేసత్కుశలౌగతరకాలాపేక్షయాప్రమాణనాపేక్షయాచరాజాదండంకుర్యాత్ | ౨౯౮| స్వామిసాతి|| స్వామిరాజాఅమాత్యఃకుం
 త్రావతి - పురంరాజ్యకృతమగ్రనివాససగరం - రాష్ట్రంజేశఃకోశోమిత్రనిచయః - దండోహస్త్యకర్తృరథపాదాతంమిత్రం త్రివిధంసప్త
 మాధ్యమోక్తమిత్యేతాఃసప్తకృతయఃఅంగానిసప్తంగముసంరాజ్యమిక్యవ్యతే - తతఃమిత్యాహ | ౨౯౯| సప్తానామితి| ఆసంరాజ్య
 ప్రకృతినాంసప్తానాంక్రమోక్తానామిత్రరస్యవివాశమపేక్ష్యపూర్వస్యపూర్వస్యవివాశవిషయేగరియఃవ్యసనంజానీయాత్ - తథాహ - మిత్ర
 వ్యసనాత్ స్వవిలవ్యసనంగరియఃసంపన్నులనైవవానుగ్రహసామర్థ్యాత్ - వివంబలాత్కోశగరియాః - కోశనాశేబలస్యాపివాశాత్ -
 కోశాత్ రాష్ట్రంగరియఃరాష్ట్రనాశకుతఃకోశోవృత్తిః - వివంరాష్ట్రగ్రంథగనాశోపి - మగ్రాదేవయవసేంభనాదిసంపన్నాద్రాజ్యరక్ష
 సిద్ధిః - మగ్రాదేవయాత్కోశగరియాః - ప్రధానామాత్యనాశేసర్వాంగవైకల్యాత్ - ఆమాత్యాదపి ఆత్మా - సర్వస్యఆత్మాభావాత్ - తస్మాత్
 ఉత్తరాపేక్షయాపూర్వంయత్నతోరక్షేత్ | ౩౦౦| సప్తంగస్యేతి|| ఉత్తసప్తంగవతోలోకేరాష్ట్రస్య త్రిదండవదస్యాస్యసంబంధస్య
 పరస్పరవిషయోపకరణాత్ సకించిదంగమధికంభవతి - యద్యపిపూర్వజ్జేతపూర్వపూర్వాంగస్యాధిక్యముత్తం - తథాపేషామంగానాం
 మధ్యాదస్యస్యాంగసంబంధిసమచారమస్యదంగంకుశంభవతి - తస్మాదుత్తరోత్తరాంగమప్యపేక్షణీయమిత్యేవంపదోయ మధిక్యని
 షేధః - అత్ర ప్రసిద్ధంయతిత్రిదండమేవబృహ్మంకః - తద్విచరురంగుశగోపాలవేష్టనాదస్యాస్యసంబంధంభవతస్తథ్యేత్రిదండభారణాస్త్రాభా
 వ్యుద్భవోద్ధికోభవతి | ౩౦౧| తేష్యేతి|| యస్మాత్తేమతేమసంపాద్యమకార్యకుకత్తదంగస్యాతిశయాభవతి - తత్కార్య మన్యేసకతుఃకు

మాసాద్యకార్యంచరాజాదండంప్రకల్పయేత్ | ౩౦౨| స్వామ్యమాత్యేపురంరాష్ట్రంకోశదండోనుహృ
 త్రథా | సప్తకృతయోహ్యేతాఃసప్తంగంరాజ్యమువ్యతే | ౩౦౩| సప్తానాంప్రకృతినాంతురాజ్యస్యా
 సాయధాక్రమమ్ | పూర్వంపూర్వంగుమతరంజానీయాద్వ్యసనంమహత్ | ౩౦౪| సప్తంగస్యేహరా
 జ్యస్యవిష్టభస్యత్రిదండవత్ | అన్యోన్యగుణవైశేష్యాన్నకించిదతిరివ్యతే | ౩౦౫| తేమతేమతుకృత్యేమతత్త
 దంగంవిశిష్యతే | యెనయత్సాధ్యతేకార్యంతత్స్మిన్ శ్రేష్ఠమువ్యతే | ౩౦౬| చారేణోత్సహయోగేనక్రీ
 యయైవవకమకామ్ | స్వతఃకింపరతఃకింపరిత్యంబిద్యాన్తహీపతిః | ౩౦౭| పీడనానివసర్వాణివ్యసనాని
 తథేవవ | ఆరభేతతతాకార్యంసంబింత్వగురులాఘవమ్ | ౩౦౮| ఆరభేతైవకమాణిత్రాంతఃత్రాంతఃపునఃపునః |
 కమరాన్వారభమాణంహిపురుషంశ్రీర్మమేవతే | ౩౦౯| కృతంత్రేతాయుగంవైవద్వాపరంకలిరేవవ | రా
 జ్ఞాపృథ్వినిసర్వాణిరాజాహియుగమువ్యతే | ౩౧౦| కలిఃప్రసుప్తోభవతిసజాగ్రద్వాపరంయుగమ్ | కమరా
 న్వభ్యుద్యతస్త్రేతావివరం సుకృతంయుగమ్ | ౩౧౧| ఇంద్రస్యార్కస్యవాయోఽగ్నేయమస్యవరుణస్యచ | వం
 ద్రస్యాగ్నేమృధివ్యాఞ్చేతేజోవృత్తంనృవజ్చరేత్ | ౩౧౨| వాషిఃకాంత్యతురోమాసాణ్యథేంద్రోభిప్రవ

తతః - వివంచయేనాంగేనయత్కార్యంసంపాద్యతేతస్మిన్కార్యేరథేవప్రధానమువ్యతే - తతశ్చ అన్యోన్యగుణవిశేషాదియదుత్తంతే
 వానేనస్ఫుటికృతం | ౩౦౯| చారేణేతి|| సప్తమాధ్యమోక్తకావతీతాదినామిస్యాత్మాపయోగేనకమకాణంచమన్దింభవణీకృతాదినామ
 సుప్తానేనజాతాంశత్రోచాత్తనశ్చకైంరాజాసచాజానీయాత్ | ౩౦౯| పీడనానితి|| పీడనానిహరకాదీనికామక్రోధోద్భవానిదుఃఖానిచ
 స్వపరచక్రగరానితేజింపగురులఘుభావంపర్యలోవ్యసంధిగ్రహవికార్యమారభేత్ | ౩౧౦| ఆరభేతేతి|| రాజాస్యరాజ్యవృద్ధిచరాచజ
 యనిమిత్రానికార్యాణికభంచిదంసంజాతమితిభలాస్యపి ఆరభ్యతత్తనాభిన్నఃపునఃపునస్తాన్వారభేతైవయస్మాత్ కమాణికుర్వంతంపురు
 షంశ్రీనిరచాంసేవతే - తథానాబ్రాహ్మణేనానాశ్రయేత్తీరస్థిత్రోహితమపిశేషమేతవయగానురూపేణకమాణి ఫలంతిరాజ్ఞోదానీ
 తద్యంయతః | ౩౧౧| కృతమితి|| కృతత్రేతాద్యాపరకలయారాజ్ఞా వివశేష్టికవిశేషః - తైరేవసత్వాదివిశేషప్రభృతైః - తస్మాద్రాజ్యేవకృ
 తాదియుగమధిగత్యతే - కీదృత్యేష్టికంకృతాదియుగమిత్యకతాహ | ౩౧౨| కలిరితి|| అజ్ఞానాలస్యాదినాయదానిరుద్యమారాజాభవతితదాక
 లిస్సృష్ట - యదాజానప్తపినానుభవతితదాద్వాపరం - యదాకర్మానుష్ఠానేపథిఃతదాత్రేతా - యదాకాన్త్రం కమాణ్యనుభవకావి
 చరతితదాకృతయుగం - తస్మాత్ రాజ్ఞాకమాణ్యనుష్ఠానపరేణభావ్యమిత్యత్రతాత్పర్యంసమవాప్తవ్యకృతయుగాద్యపలాపే | ౩౧౩ | ఇంద్ర
 స్యేతి|| ఇంద్రాదివిర్యసంబంధినోస్యానురూపంచరితంరాజానుష్ఠేత్ - తథావరాజా - కంటకోద్ధారేణ శ్రతాహను రాగాభ్యాంసంయు
 జ్యేంద్రస్యచరితమనుష్ఠేదిత్యాహ | ౩౧౪ | వాషిఃకానితి|| ఋతుసంవత్సరపక్ష శ్రయణేనదముచ్యతే - యథాత్రావజాదీంశ్చతురోమా

(8F)

వంయద్యపి అన్యేషు చ తాం తే సర్వకర్మసు కథాపి బ్రాహ్మణాః పూజ్యాః పరమం దైవతం హితత్ - యథాగ్నిమాహతేజాః శ్రావణే శంకమాణా
 తా శ్యేషి నైవ దుష్టాభవంతి మపునరపి యజ్ఞేషు మాయమా నౌభివధాత్ | ౩౧౯ | వివమితి | వివంతుర్వికకమా స్పృశి సర్వేషు యద్యపి బ్రాహ్మ
 ణాః ప్రవతంతే తథాపి సర్వప్రకారేణ పూజ్యాః తథా ప్రకృష్టం కర్తవ్యతం సుత్యభాత్యాచ్చ స్య నయథాక్రూతాభావిరోధః శంకనీయః | ౩౨౦ |
 క్షత్రస్యేతి | క్షత్రియస్య బ్రాహ్మణాః ప్రతిసమాధాపితానుభృతస్య బ్రాహ్మణా వివశాపాభిచారాది నాసమ్యజ్ఞీయంతారః - యస్మాత్ క్షత్రి
 యా బ్రాహ్మణాః సంభూతః - బ్రాహ్మణభావమప్రసూతత్వా తథాచ | ౩౨౧ | అభ్యవృత్తిః | జలబ్రాహ్మణపామతేభ్యోగ్నిక్షత్రియశస్త్రాదిజా
 తాని - తేషాం సంబంధి తేజః సమాప్రదమానాభిభవభేదనాథాకంకార్యంకరోతి - స్వకారణేషు జలబ్రాహ్మణపామతాభ్యేషు దమానాభిభవభేదన
 మాశంకార్యంకరోతి | ౩౨౨ | నేతి | బ్రాహ్మణరహితక్షత్రియోబృద్ధింసయాతి - శాంతికపాష్టికవ్యవహారేషు తాదిభిరనువిరహాత్ - వివం
 క్షత్రియరహితో బ్రాహ్మణోనవధాతేరయోవి నాయాగ్రాదికమానిష్ఠతైః - కింతు బ్రాహ్మణాక్షత్రియశ్చ పరస్పరసంబంధ వివేచనాకేపర
 లోకేదభిమానాభాతా మమోక్షావాప్తిబృద్ధిమేతి దండప్రకరణేయం బ్రాహ్మణస్తుతిః బ్రాహ్మణానామేవాధిపానామపిలఘుదండ ప్రయోగని
 యమాధారాయతామవిశిష్టదశానేనావిశిష్టవ్యాధినావాసస్సుమ్యుక్త్యభావతదా | ౩౨౩ | దత్తేతి | మహాపాతకవ్యతిరిక్తవినియతావశిష్ట
 సర్వబండధనం బ్రాహ్మణేభ్యోదత్వా తుత్రైరాజ్యం సమర్పయ - అసన్నమృత్యుః కలాతికయ ప్రాప్తయే సంగ్రామే ప్రాణత్యాగంకుర్యాత్ - సం

యథాగ్నిదైవతం మహత్ | ౩౧౮ | శ్రావణేష్వపి తేజస్వీ చావకోనైవదుష్యతి | వచాయమానశ్చ యజ్ఞేషు
 భూయోపవాభివధాత్ | ౩౧౯ | ఏవం యద్యపి నిష్టేషు వతంతే సర్వకర్మసు | సర్వధా బ్రాహ్మణాః పూ
 జ్యాః పరమం దైవతం హితత్ | ౩౨౦ || క్షత్రస్యేతి ప్రవృత్తస్య బ్రాహ్మణాః ప్రతిసర్వతః | బ్రహ్మైవ సన్ని
 యంత్యుస్య త్త్రైత్రం హి బ్రహ్మ సంభవమ్ | ౩౨౧ || అద్యోగ్ని బ్రహ్మతః క్షత్రమత్తనోలోహముత్థితమ్ |
 తేషాం సర్వత్ర గం తేజఃస్వానుయోని ముహమ్యతి | ౩౨౨ | నా బ్రహ్మ క్షత్రమృద్ధో తినా క్షత్రం బ్రహ్మ వధా
 తే | బ్రహ్మ క్షత్రం వసంపుక్తమహాచాముత్రవధాత్ | ౩౨౩ | దత్వాధనంతు విప్రే భ్యస్సర్వం దండసముత్థి
 తమ్ | పుత్రైరాజ్యం సమాసృజ్య కుర్వీత ప్రాయణంరణే | ౩౨౪ | ఏవం దరశనదాయాకో రాజధమేషు పా
 థివః | హితేషు వైవలీకస్య సర్వాభ్యుత్పన్నాయోజయేత్ | ౩౨౫ || ఏషోభిలీకమావిధిధుక్తైరాజ్యస్సనా
 తనః | ఇమంకమావిధింవిద్యాత్ క్రమశోవైశ్యమాద్రయోః | ౩౨౬ | వైశ్యస్త్రుకృతసంస్కారైశ్చ త్వాదా
 రపరిగ్రహమ్ | వారాయాం నిత్యయైకస్సాన్యత్పశూనాం వైవరక్షణే | ౩౨౭ | ప్రజాపతిహి వైశ్యాయ
 సృష్ట్యాపరిదదేవతూ | బ్రాహ్మణాయ వరాజ్ఞేవ సర్వాః పరిదదే ప్రజా | ౩౨౮ | నవవైశ్యస్య కామస్సాన్య
 న్నరక్షేయం పశూనితి | వైశ్యేభేద్యతినాన్యేన రక్షితవ్యాకథం దన | ౩౨౯ | మణిముక్తప్రవాళానాం లో
 హానాంతాంతవస్యచ | గంధానాం దరసానాం వవిద్యాదఘ్నబలాబలమ్ | ౩౩౦ | వీజానాముప్రీతిచ్చస్యాత్

గ్రామాసంభవేత్సనశనాదినాపి | ౩౨౪ | వివమితి | వివదుధ్యాయత్రయోక్తరాజధమేషు వ్యవహార్యమాణోరాజా సర్వచాయత్నవాప్ర
 జాహితేషు సర్వాభ్యుత్పన్నాని నియోజయేత్ | ౩౨౫ | వివమితి | వికత్రాజ్ఞకమానుష్ఠానంపారంపర్యాగతయోనిత్యంసమగ్రముక్తం - ఇ
 చాసీవై శ్యమాద్రక్రమేణవక్ష్యమాణమిదంకమానుష్ఠానంజానీయాత్ | ౩౨౬ | వైశ్యమితి | వైశ్యః కృతోచనయసంస్కారః నివాహాదికంకృ
 త్యాజీవికాయాంవక్ష్యమాణాయాంకృత్యాదికార్యంపశుపాలనేచసదాసమాయుక్తస్సాన్యత్ - పశురక్షణస్య తాతాత్వేపి ప్రాధాన్యభ్యా
 పసాభానంపుకర్వీధానం - తథాచోక్తరశ్నాకాభ్యాంప్రాధాన్యం దశాయతి | ౩౨౭ | ప్రజాపతిమితి | యస్మాత్ బ్రహ్మచర్యా సృష్ట్యా రక్షణా
 భాంవైశ్యాం దదే తథా - అతోవైశ్యేన రక్షణీయా ఇతి పూర్వానువాదః - ప్రజాశ్చ సర్వాః సృష్ట్యా బ్రాహ్మణాయ వరాజ్ఞేవ దత్తవానితి ప్రసం
 గాదేతదుక్తం | ౩౨౮ | నచేతి | పశురక్షణంకరోనిావైవైశ్యేనాచానకార్యా - అతఃకృత్యాదివృత్తిసంభవేవైశ్యేన పశురక్షణమవశ్యం
 కరణీయం - వైశ్యేన పశురక్షణంకుర్వత్యన్యః పశురక్షణంకారయితవ్యః - కించ | ౩౨౯ | మణిమితి | మణిముక్తావిద్రుమలోహవస్త్రాంశాం
 గంధానాంకర్మరాదీనాంరసానాంలవణాదీనాముక్తమదుభ్యమానాదేశకాలాపేక్షయా ముగ్ధాత్కమోపకషణంవైశ్యః జానీయాత్ | ౩౩౦ |
 వీజానామితి | వీజానాంసవేషాంవచనవిధిజ్ఞాస్యాత్ - ఇదంబీజంఅస్మిన్కాలేతత్రసంకరంబోపంప్రరోహతీత్యేవంరథాదమూఢరమిదంస
 ప్తప్రదమిత్వాదిత్యేత్రకోమగుణజ్ఞాస్యాత్ - మనూషాయాంశ్చప్రశ్నకోణాదీకతులోపాయాంశ్చసర్వాకర్తవ్యతోజానీయాత్ - తథా

అస్మాన్వనంబయతి || ౩౩౧ || సారాసారమితి || ఇదముక్త్యుక్తమేతదపశ్యత్వమిత్యేకజాతినామపిద్రవ్యాణాంవిశేషంజానీయత్ - తథాజేషా
 నాంప్రాకృత్యమదీనాంకన్యచిత్ బహుమూల్యంచేత్యాదిదేశగుణదోషాదుభ్యవతిత్రైవిద్యద్రవ్యాణాంచేయతాకాలేనభియోననచయోచితదయా
 వేతివిద్యుత్ - తథాస్త్రిదేశకాలేనసేవత్యజోదకయవాదిసాచకసోవధాంతలసేవతీయంకభిత్వేతదపిజానీయత్ || ౩౩౨ || భృత్యా
 నామితి || గోపాలమహిపాలానామిదమస్యదేయమిదేశకాలకమానురూపంవేతనంజానీయత్ - గౌడవాహిత్యాదీనాంబహునుష్ఠాణాం
 నానాప్రకారాభాషావిక్రయాద్యభావవిద్యుత్ - తథాఇదండ్రవ్యంపివంస్థాప్యతేఅనేనచసంయుక్తంచరంతిత్వతిలిమిభ్యుత్ - తథేదండ్రవ్యం
 అస్త్రిదేశకాలేనచేయతావిక్రియకభిత్వేతదపిజానీయత్ || ౩౩౩ || ధమోదేతి || ధమోదేతివిక్రయాదివాక్య క ప్రకారేణధనవృద్ధాప్రభృత్యం
 త్తంకుర్యాత్ - హిరణ్యాదిదానమవేక్ష్యులన్నమేవప్రాణిభ్యవిశేషేణదద్యాత్ || ౩౩౪ || విప్రాణామితి || శుద్రస్యపునవేదవిదాంగ్యహస్తానాం
 స్వభూమిసంప్రాసేనయశోయతానాంయోపరిచర్యానైవప్రభృత్యస్వగౌరవిశ్రేయోపాతుభిరముఖైః || ౩౩౫ || శుచిరితి || బాహ్యభ్యంతరభా
 వోవేతఃస్వభావ్యవేక్షయాఉత్కృష్టద్విజాతిశరీరచరణశీలోపరుషభాషీనిరహంకారః - ప్రాధాన్యేనద్రాక్ష్యజాదయఃతదభావేక్షత్రయై
 శ్చాస్త్రయోగిస్వజాతితత్కృష్టాస్త్రాద్రాత్రయఉత్కృష్టంజాతింప్రాప్నోతి || ౩౩౬ || ఏషఇతి || ఏషమణానామనాపదమణామపికమణా
 విధిధర్మమణాఉత్కృష్ట - అపద్యపియస్తేషాంధర్మసంకీర్ణభ్య - ఇదరచక్రమేగళ్యుత || ౩౩౭ ||

ఇతిశ్రీమల్లాకభట్టవిరచితాయాంమనుస్మృతముత్తమశ్లోకసవమోధ్యాయః. * * * * * * * * * * * * * * *

తైత్రదోషగుణస్యచ | మానయోగంబజానీయా తులాయోగాంశ్చసర్వతః | ౩౩౧ | సారాసారంబభాం
 డానాండేశానాంబగుణాగుణాః | లాభాలాభంబవన్యానాంబశూనాంబరివధానమ్ || ౩౩౨ | భృత్యానాం
 చభృతింబిద్యాద్భూషాశ్చవివిధాన్యజామ్ | ద్రవ్యాణాంస్థానయోగాంశ్చక్రయవిక్రయమేవచ | ౩౩౩ | ధ
 మోదేవద్రవ్యవృద్ధావాతిష్ఠేద్యత్నముత్తమమ్ | దద్యాత్ప్రసర్వభూతానామన్నమేవప్రయత్నతః | ౩౩౪ |
 విప్రాణాంవేదవిదుషాంగ్యహస్తానాంయశస్వినామ్ | శుశ్రూషేత్తుశూద్రస్యధర్మోనైశ్రేయసఃపరః |
 ౩౩౫ | శుచిరత్కృష్టశుశ్రూముమ్భూదువాగనహంకృతిః | బ్రాహ్మణాద్యాశ్చయోనిత్యముత్కృష్టం
 జాతిమశ్నుతే | ౩౩౬ | ఏషోనాపదవర్ణానాముత్కరమణాంధిశ్శుభః | అపద్యపిహియస్తేషాంక్రమతస్తస్మిలో
 ధత || ౩౩౭ | ఇతిమానవేధమణాశ్చైభృగుప్రోక్తాయాంసంహితాయాం - సవమోధ్యాయః. * * * * *

అథదశమోధ్యాయ ప్రారంభః.

అధీయారంస్త్రియోవర్ణాఃస్వకర్తృస్థాద్విజాతయః | ప్రబ్రూయాద్భూత్యైవస్వేషాంనేతరావినిశ్చయః |
 ౧ | సర్వేషాంబ్రాహ్మణోబిద్యాద్భృత్త్వపాయోగయథావిధి | ప్రబ్రూయాదితరేభ్యశ్చస్వయంచైవత
 థాభవేత్ | ౨ | వైశేష్యత్వైకృతిశ్చైష్ట్యాన్నియమస్యవధారణాత్ | సంస్కారస్యవిశేషాశ్చవర్ణానాం
 బ్రాహ్మణఃప్రభుః | ౩ | బ్రాహ్మణఃకులియోవైశ్యస్త్రియోవర్ణాద్విజాతయః | చతుర్థావశజాతిస్తు

అధీయారన్నితి || వైశ్యశూద్రభూమిసంకరంసంకీర్ణానాంబసంభవమితికన్దికావాశ్యేవణాభ్యవివసంకీర్ణానామర్కతైఃవణాను
 పాదాభాంతైఃప్రవణికస్యప్రధానభమణుభ్యయనం - ద్రాక్ష్యణస్యచాభ్యాపనమనువదతిద్రాక్ష్యజాదయస్త్రయోవర్ణాఃఅభ్యయనాను
 భూతస్యకమానుష్ఠూతారోవేదంబతయఃపిషాంపునమణాభ్యద్రాక్ష్యణపితాభ్యాపనంకుర్యాత్ - సక్షత్రయైవైశ్యానికన్యయంనిశ్చయఃప్రబ్రూ
 యాద్భృత్త్వైవస్వేషామిత్త్యనేనైవక్షత్రయైవైశ్యయః అభ్యాపననిశ్చేదనిష్ఠానేతరావినిశ్చయనిశ్చేదవచనంప్రాయశ్చత్రగౌరవా
 భావంతిచ || ౧ || సర్వేషామితి || సర్వేషాంబహానాంబీవసోపాయంయథాశాస్త్రం బ్రాహ్మణజానీయత్ - తేభ్యశ్చేవదేశత్ - స్వయం
 చయథోక్తవస్త్రియమనుమిత్తే - అత్రానువాదః || ౨ || వైశేష్యిదితి || జాతుకర్మమార్ - ప్రభృతికారణం - హిరణ్యగర్భాత్తమంగ
 రూపకారణోత్కమార్ - నియమ్యతేనేనేనియమః తథావేదాభ్యయనాభ్యాపనవ్యాఖ్యానాదియ క్తసాంకయవేదధారణాత్ అతపితబ్ర
 హ్మణైష్టవధారణాదిసాంకయవేదధారణేనైవబ్రాహ్మణోత్కమార్ క్తఃగోవిందరాజస్తుపూర్వకప్రతానాంధారణాదివ్యాఖ్యాతవాక్ -
 తస్మక్షత్రయాదిసాధారణాదిస్థిరస్థాపనయనాభ్యస్యక్షత్రయాద్యవేక్షయాధాతవైశ్యవవిధానేవిరోధాత్ - వణానామభ్యాపనవృత్తుశు
 దేశయాద్రాక్ష్యణపివేశ్యరః || ౩ || బ్రాహ్మణఇతి || బ్రాహ్మణాదయస్త్రయోవర్ణాఃద్విజాస్తేషాముపనయనవిధానాత్ శుద్రఃపునశ్చతుర్థో
 వర్ణఃపితృజాతిరుపనయనాభావార్ - పంచమఃపునఃవర్ణోనాస్తిసంకీర్ణజాతినాంకులకృతరవోమతాపితృజాతివ్యతిరక్తజాత్యంతర

త్వం - అయంచవనాత్వోచితకాస్త్రే సంవ్యవహరణాభిః | ౪ | సర్వవర్జేషుతి || బ్రాహ్మణాదిమనశ్శామచతుష్కాపిసమాసజాతీయా
సుయథాశాస్త్రం చ సీతానులక్షితయానిమ ఆనులోమ్యేనబ్రాహ్మణేన బ్రాహ్మణ్యాంక్షత్రయేగక్షత్రయాయాం ఇత్యనేనానుక్రమేగదేవా
తాస్తేమాతాపిత్రోజాత్యాంక్షత్రజ్ఞాతీయా-వివక్షాతవ్యాః-ఆనులోమ్యగ్రహణంచాత్రమందోపయక్తము త్రరశ్లోకే ఉపయోగ్యతే-౫
వాక్యాదివదవయవశేషస్య బ్రాహ్మణజాత్యభివ్యంజకాథావాదేత - బ్యాగ్రక్తాదాదిలక్షణము క్తమత్రచపత్ని గ్రహణాదస్య పత్నిజనితా
నాంసబ్రాహ్మణాదిజాతీయం - తథాచదేవలి|| ౫ || ద్వితీయేవతుయఃపిత్రాసవతాంయోంప్రజాయతే| ఆనావటఇతిఖ్యాతఃసూద్రధమానా
సజాతీకః|| ప్రతహీనాససంస్కార్యాః స్వతంత్రాస్తేవయేసుతాః| ఉత్పాదితాస్సవర్జేనబ్రాహ్మణ్యభివబిష్కృతాః || వ్యాసః || యేరు
జాతాస్సమానానుసంస్కార్యాస్సు స్వతంత్రస్యథా|| యజ్ఞవల్క్యేతిసంజ్ఞాభ్యస్య వతాంసుజాయంతేహిసజాతయః - ఇత్యభిధాంతవి
న్నాస్తేవవిధిఃస్త్రుతఇతిబ్రువాణి-పతు్యత్పాదితస్త్రైవబ్రాహ్మణాదిజాతీయనిర్భూతాయ || ౫ || స్త్రీష్యతి||ఆనులోమ్యనావ్యవహితవ
ణజాతీయాను - భార్యానుద్విజాతీయియేఉత్పాదితాఃపుత్రాఃయథాబ్రాహ్మణేనక్షత్రయాయాంక్షత్రయేగక్షత్రయాయాం తాం మతుహీన
సజాతీయత్వదోషగూహితాకపితృసభృథాకాసతుపితృజాతీయాకమన్వాదయ ఆముపిత్వసభృత గ్రహణాత్ మతుజాతేరుత్కృష్టాపిత్వ
జాతీతోనికృష్టజ్ఞేయాః - వితేమంచనామానిమూధాభిషిక్తమాహివ్యకరణాభ్యానియాజ్ఞవల్క్యేతిధిరుక్తాని - భృత్రయస్త్రైవమంలక్షణ
నూతాః - తాస్త్రైవకర్షకభిక్షాస్త్రుధారణంచమూధాభిషిక్తానాం - సృత్యగీతనక్షత్రజీవనంససృకతృవమాహిమ్యేతాం - ద్విజాతీకుక్రూ

మాద్రోనాస్తికువంచమః | ౪ | సర్వవర్జేమతుల్యానుపత్తివ్యక్తతయోనిమ | ఆనులోమ్యేనసంభూతాజా
త్యాజ్ఞేయాస్తయేవతే | ౫ || స్త్రీవ్యనంతరజాతానుద్విజైరుత్పాదితాస్సతాః | సదృశానేవతానాహుమానా
త్యదోషవిగూహితాః || ౬ || అనంతరానుజాతానాంవిధిరేవసనాతనః | ద్వైకాంతరానుజాతానాంధర్మ్యం
విద్యాదిమః ధిమ్ || ౭ || బ్రాహ్మణాద్వైశ్యకన్యాయామంబష్టోనామజాయతే | నిషాదశ్చూద్రకన్యాయాం
యఃపారశవఉద్యతే || ౮ || క్షత్రియాచ్ఛూద్రకన్యాయాంశ్రూరాచారవిహారవాః | క్షత్రిశూద్రవపుజాం
తురుగ్రోనానుప్రజాయతే || ౯ || విప్రస్యత్రిమనశ్శామసృవతేవణాయోద్వాయోః | వైశ్యస్యవణే
జైకస్త్రివదేతేవతదాస్త్రైతాః | ౧౦ || క్షత్రియాద్విప్రకన్యాయాంసూతోభవతిజాతీతః | వైశ్యాన్తాగ
ధవైదేహారాజవిప్రాంగనానుతా || ౧౧ || మాద్రాదాయోగవఃక్షత్రాచందాలశ్చౌధమోన్మణామ్ | వైశ్య
రాజస్యవిప్రాసుజాయంతేవణాసంకరాః | ౧౨ || ఏకాంతరేత్వనలోమ్యాదంబష్టోగ్రాయథాస్త్రైతా
క్షత్రియైదేహశాతద్వత్ప్రాతిలోమ్యేపిజన్ || ౧౩ || పుత్రాయేనంతరస్త్రీజాగ్రమేనోక్తాద్విజన్

పాదసభాస్యాభ్యమ్ తారాజనేవాంతఃపురరక్షచపారశవోగ్రకరణానామి || ౬ || అనంతరాన్యతి || ఏకంపారశవర్యాగతతయనితోవిధిః|ఆ
నంతరభార్యోత్పన్నానామిక్షః - విశేషద్వాభ్యాంచవ్యవహితాశూతృన్నానాయథా బ్రాహ్మణేనవైశ్యాంక్షత్రయేగక్షత్రయాయాంబ్రా
హ్మణేనసూద్రాయాంఇమంబవ్యవహితాసూతృన్నానాయథా బ్రాహ్మణేనవైశ్యాంక్షత్రయేగక్షత్రయాయాంబ్రాహ్మణేనసూద్రాయాం
హర్యం - విన్నాస్తేవవిధిఃస్త్రుతఇతియాజ్ఞవల్క్యేతిసంజ్ఞాభ్యస్య పితృకన్యాభ్య - బ్రాహ్మణాద్వైశ్యకన్యాయాంఉపాయాంఅంబష్టాభ్యావాయ
తే - సూద్రకన్యాయా-మాధాయాంసీపాదఉత్పద్యతేయఃసంజ్ఞాంతరేగపారశవశ్శోచ్యతే || ౮ || క్షత్రియాదితి || క్షత్రియాచ్ఛూద్రకన్యాయా
మాధాయాంశ్రూరచేష్టఃశ్రూరకమనరతిశ్చక్షత్రిమాద్రస్యభావఉగ్రాభ్యః పుత్రోజాయతే || ౯ || విప్రస్యతి||బ్రాహ్మణస్యక్షత్రియాదిత్రయ
స్త్రీమ - క్షత్రియస్యవైశ్యాదివణాస్త్రీయాః - వైశ్యస్యచసూద్రాయాం - వణాత్రయణాం వితేమచట్టుతాఃసవణాపుత్రకార్యానే
క్షయాపదశదాలవసన్నానికృష్టాస్సుప్తః - వివక్షానులోమానుక్త్యప్రతిలోమానాహ | ౧౦ || క్షత్రియాదితి || అత్ర - వివాహసంధవతోక
న్యాగ్రహణంస్త్రీమాస్త్రుతదశనాభావం - బ్రాహ్మణ్యాంక్షత్రయేగక్షత్రయాయాంసూతనామాసంజాయతేవైశ్యాద్యథాక్రమంక్షత్రియా
బ్రాహ్మణ్యాఃకూగధవైదేహాభ్యాపుత్రైభవతయేమంచభృతమానునైవాభిధాస్యంతే||౧౧|| మాద్రాదితి||మాద్రాద్వైశ్యాక్షత్రి
యాబ్రాహ్మణీమక్రమేతాయోగవఃక్షత్రాన్యాణాం అథమన్యాందాలశ్చ వతాంనాంసంకరోయేమజన్యితవ్యేమ - తేవణాసంకరాజా
యంతే || ౧౨ || ఏకాంతరఇతి||ఏకాంతరేవసంజ్ఞాబ్రాహ్మణాద్వైశ్యకన్యాయాంఅంబవ్యవహితాస్సూతృన్నానాయథా బ్రాహ్మణేనవైశ్యాంక్షత్రయేగక్షత్రయాయాం
వపిస్సూద్రాదియాగ్యోవిజ్ఞేయా-ఏకాంతరోత్పన్నయాఃస్సూద్రవ్యవహితాదనంతరోత్పన్నానాంస్సూద్రాదియాగ్యత్వంసంధంభవతి అతశ్చాంతా

అనివైకః ప్రతిలోకకః నిరస్యతే | ౧౩ | తుత్రా ఇతి || మత్సరదోషాదివిరూపస్యనే - అనంతరగ్రహణం అనంతరవదై ప్రకాంతరద్వ్యంతర
 ప్రదశనాభాం - యేద్విజాతీనాం - అనంతరవికాంతరద్వ్యంతర - జాతిస్త్రీమ ఆనులోమ్యే సూక్ష్మాత్వపుష్కముతాః పుత్రాస్త్రాహీన
 జాతిమత్సరదోషాత్సత్వదోషవ్యవధేశ్యానాచక్షతే - మత్సరవిత్సవ్యతిరక్తసంకీర్ణజాతి త్వేపి విమంచుత్సజాతి వ్యవధేశకధనం మత్సరజాతి
 సంస్కారాదిభిరప్రాప్త్యభాం | ౧౪ | బ్రాహ్మణాదితి || క్షత్రయేణ - శూద్రాయామత్సరత్వా ఉగ్రాచాసాకన్యా చేత్సుగ్రహన్యా రస్యాం
 బ్రాహ్మణాదావ్యురనామాజాయతే - బ్రాహ్మణేనవైశ్యామత్సరత్వా అంబిష్ఠరస్యాం బ్రాహ్మణాదాభిరభ్యాజాయతే - శూద్రేణవైశ్యాం
 మత్సరత్వా ఆయాగవీరస్యాం బ్రాహ్మణోధిగ్విజాతీయతే | ౧౫ | ఆయాగవర్జితః ఆయాగవః క్షత్రాచందాలశ్చ మనుష్యజాంతిభిర్యత్యే
 తేత్రయాపుత్ర్యమేనవైశ్యాక్షత్రయో బ్రాహ్మణీమపుత్రకార్యాదశకాన్త్రయః శూద్రాజ్ఞాయంతేపుత్రకార్యాక్షమత్సరప్రతిపాదనార్థ
 ముత్రానామవ్యేషంపునః - చనమేవముత్తరక్షేకేఉత్తానామసి | ౧౬ | వైశ్యాదితి || వైశ్యాత్క్షత్రయో బ్రాహ్మణ్యోఽపి గతవైదేహా - క్ష
 త్రయో బ్రాహ్మణ్యం సూర - ఇత్యేవం ప్రాతిలోమ్యేవాపరేవైత్రయః పుత్రకార్యాదశకాజాయంతే | ౧౭ | జాతీ ఇతి || నిమదామ్నా బ్రా
 యాం జాతోజాత్యాపుల్కసోభవతి - నిమద్యాంపునః శూద్రాద్యోజాతీసమక్కుటకనాహస్త్యుతః | ౧౮ | క్షతుతి || శూద్రేణవైశ్యాం
 జాతీక్షత్రా - క్షత్రయేణ శూద్రాయాం జాతా ఉగ్రాతేనకస్యాం జాతీశ్వరకాకత్వవ్యతి - వైదేహాశేపలంబిష్ఠ్యం బ్రాహ్మణేనవైశ్యాజాతా

నామ్ | తాననంతరనామ్నస్తుమాత్సరదోషాత్పుష్కతుతే | ౧౪ | బ్రాహ్మణాదుగ్రహన్యామామృతోనామ
 జాయతే | అభీరోంబవృత్తకన్యామామాయోగవ్యాంతుధిగ్విజా | ౧౫ | ఆయాగవశ్చక్షత్రాచందాలశ్చైవ
 మోన్యతామ్ | ప్రాతిలోమ్యేనజాయంతేతూద్రాదశకాన్త్రయః | ౧౬ | వైశ్యాన్యాగదవైదేహాక్షుత్రి
 యాత్సుతపవతు | ప్రతిపమేతేజాయంతేవశేషశకాన్త్రయః | ౧౭ | జాతోనిమదామ్నా బ్రాయాంజా
 త్యాభివతిపుల్కసః | శూద్రాజ్ఞాతోనిమద్యాంతుసవైకుక్కుటకః స్త్రుతః | ౧౮ | క్షతుజాతసథోగ్రా
 యాంశ్వపాకతికిత్యతే | వైదేహాశేనత్వంబిష్ఠ్యామత్సరస్వేనఉచ్యతే | ౧౯ | ద్విజాతయస్సవశా
 నుజనయంత్యుప్రతాంస్తుయా | తాపాచిత్రిపరిభ్రష్టాప్రాత్యానిలివినిదిశేత్ | ౨౦ | ప్రాత్యా
 త్సుజాయతేవిప్రాత్యాపాత్యాభూజకంటకః | అవంత్యచాటధానోవపుష్పధైభివవ | ౨౧ || యుల్లో
 మల్లశ్చరాజన్యాద్రావ్యానిచ్చివిరేవ | నలశ్చకరణశ్చైవభిసోద్రవిడవవ | ౨౨ | వైశ్యాత్సుజాయతే
 ప్రాత్యాత్సుధన్వాచార్యవవ | కాయశ్చవిజన్వావమైత్రస్సాత్సరవవ | ౨౩ | వ్యభిచారేణవశానామ
 వేద్యావేదనేన | స్వకమాణాంవత్యాగేనజాయంతేవణసంకరాః | ౨౪ | సంకీర్ణయోనయోయేతు
 ప్రతిలోమానులోమజాః | అన్యోన్యవ్యతివత్సృతాప్రవత్యామ్యశేషతః | ౨౫ | సూతోవైదేహాశ్చైవ
 వచందాలశ్చనరాధమః | మాగధాక్షత్రజాతీశ్చతధాయోగవవ | ౨౬ || ఏతేషవపద్యశాన్యశాన్యజ

యాంవేణితికన్యతే | ౧౯ | ద్విజాతయితి || ద్విజాతయః సవశాశుస్త్రీమయాన్మత్రానుత్పాదయంతేతేజకుశనయనాభ్య క్రతహీనా
 భవంతికదాతాఅత్సతోపనయనాశ్రాత్యాభివనయాసంజ్ఞయావ్యవధిశే - అకడిధ్వం క్రయావ్యేతే ఇత్సుక్తకుపి వ్రాత్యలక్ష
 ణం ప్రతిలోమజత్రవదస్యావిఉపకారాక్షమపుత్ర్యప్రదశనాభాం అన్తిగ్రాసంకీర్ణప్రకరణేనూదితం | ౨౦ | బ్రాత్యాదితి ||
 బ్రాత్యాద్భ్యాత్సజాతీసవశాన్తివ్యవధై బ్రాహ్మణ్యాంపాశస్వభావోభూజకంటకజాయతే - కథా అవంత్యచాటధానపుష్పధై
 భాజాయంతే - వికన్యవైతానిదేశభేదప్రసిద్ధానినామాని | ౨౧ | యుల్లజితి || క్షత్రయో బ్రాహ్మణ్యోశ్వసవశాన్యాంయుల్లమల్లనిచ్చివిసటకర
 విభిసద్రవిదాభ్యాజాయంతే - వికన్యవ్యేకవైశ్వనామాని | ౨౨ | వైశ్యాదితి || వైశ్యాత్సుధన్వాచార్య
 కాయశ్చవిజన్వమైత్రసాత్సరతాభ్యాజాయంతే - వికన్యవైశ్వనామాని | ౨౩ | వ్యభిచారేణితి || బ్రాహ్మణాదివర్ణనామసూక్ష్మస్యస్త్రీగ్రహ
 నేనసగో బ్రాదివివాహేనచనయనరూపస్వకమాత్యాగేనవణసంకరోనామజాయతే - అతోయత్కం అన్తిగ్రాప్రకరణే బ్రాత్యానామ
 భిధాం | ౨౪ | సంకీర్ణితి || యేసంకీర్ణయోనయః ప్రతిలోమరసూలోమశ్చచరస్వరసంబంధాజ్ఞాయంతేతావిశేషేణవత్యేమి | ౨౫ ||
 సూతజితి || ఏతేయకుక్కుటకాః సూతాదయః ఉత్తరాధామనూద్యంతే | ౨౬ | వికజితి || వికేతూర్వత్రాః షట్ప్రతిలోమజాః స్వయోనిమ
 సూతోత్పత్తింకర్యంతి - యథాశుచేనవైశ్యాంజాతీఅయాగవః - అయాగవ్యామేవమాత్సరజాతీవైశ్యాంప్రవరాశుక్షత్రయా
 బ్రాహ్మణీయోనిమ - చకారాదశకప్రయోనామశూద్రజాతీ - సర్వత్రసదృశావర్ణాజనయతి - సదృశరస్వంవసతిప్రవేషయాతింతు

మత్సర్యాత్పాదమచాతుర్యద్యుక్తమ్ సత్సవనీయతోధికగర్హణకథ త్రో త్పతైర్వక్ష్యమాణత్వాత్ తత్సద్భూతానీర్వతోధికగర్హణాత్ సజ్జా
 తావపిజనయంతీత్యేతావదేవా-ప్రాప్తత్వాత్ అనేనవిధీయతే - ౩౦ త్రుజమస్యవజ్రేనా త్రమవణా (స్త్రీ) మజనిత - త్వాత్ క్రి యామష్టా
 యోగవాద్యః ప్రతిలోమకాః- క్రియామష్టాభ్యాంచమాతాపితృభ్యాంచుల్యాభ్యామపిజనితేఅయోగవాదిభుతే బ్రహ్మహం త్రసంకరజనితా
 బ్రహ్మహంతృమాతాపితృజనితవత్ అధికమష్టవివస్వాన్యః- శుద్ధబ్రాహ్మణాదిజాతీయేనశుద్ధబ్రాహ్మణ్యాదిసజాతీయాయాంజనితఃనకుక్రి
 యామష్టాదిభయవితోపి ॥ ౨౭ ॥ యథేతి ॥ యథా త్ర యానాంవర్ణానాంక్షత్రియవైశ్యసూద్రాణామభ్యాష్టవ్యయోఃవర్ణానాంక్షత్రియ
 వైశ్యయోగగమనేనా బ్రహ్మణస్యానులోమాద్వివిజితృద్యుతే- సజాతీయాయాంచద్విజోజాయతే- వివంశాహ్యవ్యవశ్చక్షత్రియవైశ్యభ్యాం
 వైశ్యక్షత్రియాభ్యాంక్షత్రియబ్రాహ్మణ్యోజా-లేషూర్కమోపత్ర మోభవతి - శూద్రజాత ప్రతిలోమావేక్షయాద్విజామృతృసృ
 తిలోమప్రాశస్త్యాభావమిదం - శుభాతిథి స్తుద్విజత్వ ప్రతిపాదకమేతత్ - విహంబవనముచనయవాభామిత్యాహ- తనృ - ప్రతిలోమజా
 ముద్రమహీనాఇతిగౌతమేనసంస్కారనిశ్చయః ॥ ౨౮ ॥ తథితి ॥ లేచాయోగవాదయఃషట్పరస్పరజాతీయానుభార్యానుభవమాణా
 నులోమ్యేత్యధికమష్టానసక్రియ-విహింసా-తా-జనయంతి - తద్యథా - అయోగవశిక్త త్రుజాయాయామత్స నోహీనతరం జనయంతి-
 తథాక్షత్వాహ్యయోగవాదమాత్స నోహీనతరముత్పాదయంతి-వివశుస్యేవ్యపి ప్రతిలోమేషు ద్విష్టవన్ ॥ ౨౯ ॥ యథేతి ॥ యథా బ్రాహ్మణ్యం
 శూద్రోపకృష్టంచందాలభ్యంప్రాచీనం ప్రసూయతేజనయతి - వివంశాహ్యశ్చందాలాది వర్ణాచకుష్టయే చందాలాదిభ్యోపకృష్టంపు
 త్రంప్రసూయతే- వివదేవవిస్తారయతి ॥ ౩౦ ॥ ప్రతిహలమితి ॥ అత్ర శుభాతిథిగోవిందరాజయోగ్యాభ్యానంచాతువర్ణాభ్యాంబాహ్యశ్చం
 దాలక్షత్వా యోగవాసూద్రప్రభవా స్త్రయశ్చాతువర్ణభ్యోగభ్యంత అత్త నోహీనతరాపరస్పరావేక్షయాపకృష్టత్కృష్టప్రభవ

నయంతిస్త్వయోనిము । మాత్సర్యాత్ప్రాప్త సూయంతేప్రవరానుదయోనిము ॥ ౨౭ ॥ యథాత్ర యానాం
 వర్ణానాంష్టయోరాత్మాస్యజాయతే । ఆనంతర్యాత్ప్రసూన్యాంతుతథా బాహ్యోష్టపిత్రమాత్ ॥ ౨౮ ॥
 లేచాపిబాహ్యోనుబహూంస్తతోవ్యధికదూషితాః । పరస్పరస్యదారేషుజనయంతివిగర్హితాః ॥ ౨౯ ॥
 యథైవశూద్రోబ్రాహ్మణ్యం బాహ్యంజంతుంప్రసూయతే । తథాబాహ్యతరంబాహ్యశ్చాతుర్వక్షేప్ర
 ప్రసూయతే ॥ ౩౦ ॥ ప్రతిహలంబతమానాబాహ్యోబాహ్యతరాభివృషః । హీనా హీనాప్రసూయంతే

త్వాత్ చంచదశవర్ణానసంపాదయంతి - తద్యథా- చందాలఃశూద్రాయామత్స నోహీనతరంవైశ్యక్షత్రియా బ్రాహ్మణీజాతీభ్య ఉక్తృ
 యజనయతి - వివంవైశ్యాయాంతతోపకృష్టపశదంక్షత్రియా బ్రాహ్మణీజాతామక్తృష్టంజనయతి- తతోపశదంక్షత్రియాయాంబ్రాహ్మణీ
 జాతామక్తృష్టం జనయతి - తతోవిహీనంబ్రాహ్మణ్యం జనయతి - వివంక్షత్వా యోగవాదపి చాతువర్ణభ్యోచతురశ్చతురోజనయంతి
 త్యేతేనూద్రే తరేభ్యశ్చందాలక్షత్వా యోగవేభ్యఃచాతువర్ణభ్యాంవాదక ప్రభవా ఉత్పద్యంతే- అత్త నాచచందాలక్షత్వా యోగవాస్త్ర
 యజిత్యేవంశూద్ర ప్రభవాఃచంచదశ ఉత్పద్యంతే - వివంవైశ్యక్షత్రియబ్రాహ్మణప్రభవాఃప్రత్యేకంపంచదశ సంభవంతి- వివంక్షత్వాతు
 వర్ణభ్యోనసాచతుష్టప్రభదాభవంతి - తేరుపరస్పరగమనేననానావర్ణాభ్యంజనయంతి - నైకన్త నోహారం - పూర్వజ్ఞోకేషణ్ణం ప్రతిలో
 మజానాంప్రకృతత్వా తద్విస్తారకభవత్వాచ్చాస్యఅప్రావిశ్లోకే ప్రతిహలంబతమానాఇత్యుపపాదనాత్సృతిలోమజాత్రవివయోన్యోగో
 నానులోమజ వివయః - తథాచవైశ్యక్షత్రియబ్రాహ్మణప్రభవాశ్చచంచదశ సంభవంజ్యేవంక్షత్రివీనసంగచ్ఛతే - నచసంభవమాత్రైవైవజ
 యంక్షత్రిరుక్తానక్షత్రియ-శూద్రప్రభవాయోగవత్ త్రుచందాలా వివచాతువర్ణభ్యాసంతా నోహీనతాఃచంచదశగర్హితా ఇతివాచ్యం-
 యతోవైశ్యక్షత్రియాభ్యామపిప్రతిలోమకఉత్పాదితానాంత్రయానాంహీనత్వాత్ వైరపిచాతువర్ణభ్యోజనితానాంగర్హితత్వస్యతథాచా
 బ్యతరంబాహ్యశ్చాతువర్ణభ్యాంప్రసూయత ఇతిమనునై వానంతరంస్ఫుటము తత్వాత్ యవాభ్యామపితథై వవ్యాభ్యాతత్వాచ్చాతువర్ణభ్య
 నసాచతుష్టప్తిరిసర్వంనై వప్రకృతం - సహిసంకీర్ణప్రకరణేశుద్ధచాతువర్ణభ్యాంగనోనితా - ౩౦ చంచదశప్రసూయంతేఇతి
 ప్రాయమాణద్వాదశజనానుక్తావైచాత్త నాచందాలక్షత్వా యోగవాస్త్రయజిత్యేవంశూద్రప్రభవాఃచంచదశేతినయంతం - అపిచాత్త నా
 సాచంచదశ సంపాదయంతిసంగచ్ఛతే- అసంపాద్యద్వాదశాత్త నాచంచదశ సంపద్యంతిఇతిచ వ్యాఖ్యానేభ్యాహర వివదోమఃతస్మాదేవం
 వ్యాఖ్యానయతే - ప్రతిహలంబతమానాఃప్రతిలోమజాఃవాహ్యద్విజ ప్రతిలోమజేభ్యోనీకృష్టత్వాత్ శూద్ర ప్రభవాయోగవత్ త్రుచందాలా
 స్త్రయఃపూర్వజ్ఞోకాదనువర్తమానేచాతువర్ణభ్యాంసజ్జాతా విలేషట్సద్భూతృత్రసజాతుృతృసృపితృతోగర్హితత్వాభిధానాత్ అ
 త్త నేక్షయావాహ్యతరాప్రత్యేకంపంచదశపుత్రాభ్యంజనయంతి - తద్యథా- అయోగవశాతువర్ణభ్యాం(స్త్రీ) మచాయోగవాన్త నోని
 తృష్టాచంచనూత్రాభ్యంజనయతి- వివంక్ష త్రుచందాలామపిప్రత్యేకంపంచపుత్రాభ్యంజనయతః - ఇత్యంబాహ్యస్త్రయఃచంచదశపుత్రాభ్య

జనయంతి - తథానులోమజేభ్యోహీనావై శ్యమ్ త్రయప్రథవామాగధవై దేహసూతా అత్తా శేషయాహీనావూర్వవచ్చతువణ్యస్త్రీమ
 సజాతా ప్రత్యేకంపంచపుత్రాజనయంతి హీనాఅసితయఃపంచదత్త వపుత్రాజనయంతి - వివంత్రిభద్రేభవంతి - అథవావాహ్యశబ్దో
 హీనశబ్దశ్చ దేవప్రతిలోమజానానా - అత్రవాహ్యశ్చందాలక్షణా ౧యోగవై దేహమాగధసూతాఃషట్యథో క్తముత్పదాకప్రాతిలో
 మ్యేవస్త్రీమవతరమానాదాహ్యేతరకాశంపదత్త వపుత్రాజనయంతి - తద్యథా - చందాలః క్షత్రియైదిమపంచనుస్త్రీమక్షత్రాయా
 గవ్యాదిమచతశ్చుచియోగవోవై దేవ్యదితస్పృశువై దేహమాగధీ సూత్యోమాగధఃసూత్యాంసూత స్తుప్రతిలోమాభావోప్రాతిలోమ్య
 నపంచదత్త వపుత్రాజనయంతి - పునరినిదేశాత్ హీనాఃసూతాదయశ్చాందాలంతాఃషట్యథో త్తరమపకమేవ ఆనులోమ్యేనాపి
 ప్రతిలోమా క్తరిత్యాస్వాశేషయాహీనాకాశంపదత్త వపుత్రాజనయంతివివంత్రిభద్రేభవంతి || ౩౧ || ప్రసాదనేతి || కేశచరవాదిప్రసా
 దనాంగసంవాహనాదిదానకమణీవసం - పాశబంధనేకమృగాది వాధాఖ్యుత్పత్త్యంతరజీవసంపై - రింధ్రనామాసం - ముఖవాహారుప
 జ్ఞానామితిశ్లోకేవక్ష్యమాణోదస్యరామోగవస్త్రీజాతాశుడేవై శ్యాంయాంఉత్పన్నాయాంజనయంతి - తచ్చపృథ్వీగాదిహరణందేవపితౄ
 షధాభాగంవేదితవ్యం || ౩౨ || మైత్రేయకమితి || వైశ్యాన్ బ్రాహ్మణ్యంజాతోవై దేహః ప్రకృతాయామామోగవ్యాంమైత్రేయాఖ్యంమధుర
 వాపిణంజనయంతి - యః ప్రాతఃపుంఃటా మాహత్యరాజప్రభృతీకాశరంభృత్త్యభాగంప్రాతి || ౩౩ || నిమిషభిః || బ్రాహ్మణేశుబ్రాహ్మణ్యంజా
 తోనిమిషఃప్రాగుక్తాయామామోగవ్యాంమాగధవందాశాశరవామాసంసౌవ్యవహర జీవసంజనయంతి ఆర్యావతరదేశవానినః కేశకశ్చేన

వర్ణాశంపదత్తైవతు || ౩౧ || ప్ర సాదనోపచారజ్ఞమదాసందాపజీవనమ్ | సైరింధ్రంవాగురావృత్తింసూతే
 దన్యురయోగవే || ౩౨ || మైత్రేయకంతువై దేహయా మాధూశంసంప్ర సూయతే | స్వోప్రతీతంసత్యజ
 స్రంయోమంతాతాజోయజ్ఞోదయే || ౩౩ || నిమిషోమాగధవంసూతేదాసంనాశమజీవనమ్ | కేశతరమితి
 యం ప్రా మురార్యావతరనివాసినః || ౩౪ || మృతవస్త్రభృత్స వనార్యానుగహితాన్నాశనానువ | భవం
 త్యాయోగవీష్వేతేజాతిహీనాఃపునక్త్రయః || ౩౫ || కారావరంనిమిషాత్తువమకారఃప్ర సూయతే | వై
 దేహసైరంధ్రభేదోబహిర్గామప్రతిశ్రయా || ౩౬ || చందాలాత్పాండుసోపాకస్త్యస్సారవ్యవహారవా |
 అహిండిశోనిమిషవై దేహ్యమేవజాయతే || ౩౭ || చందాలేనకుసోపాకోమూలవ్యసనవృత్తిమా | పుల్క
 స్యాంజాయతేపావస్సదాసజ్జనగహితః || ౩౮ || నిమిషస్త్రీకుచందాలాత్పుత్రమంత్యావసాయనం | శ్త
 శానగోచరంసూతేవాహ్యనామపిగహితం || ౩౯ || సంకరేజాతయస్త్యేతాపితృమాతృప్రదశితాః | ప్ర
 చ్ఛన్నావాప్ర కాశవా వేదితవ్యాఃస్వకమణిః || ౪౦ || సజాతిజానంతరజాక్షుట్నుతాద్వజధమిణః | శూ

తీతరయంతి || ౩౪ || కృతేతి || వై రింధ్రమైత్రేయమాగధవాహీనజాతీయస్త్రయఃపుకవస్త్ర చరితానానుక్రూరాసూచ్యప్తేదిభక్తాన్నాశ
 నాయోగవీడువికృతవాద్విన్నాశవంతి || ౩౫ || కారావరభిః || వై దేహ్యమేవజాయతేఇతి త్తరత్రత్రవచాత్ ఆరాహ్యశంకాయాంపై వసం
 బధ్యతే - నిమిషావై వైదేహ్యంజాతఃకారావరాఖ్యోచమణ్యేదనకారీజాయతేఅతఃపిఃబౌళననేకారావరాజాంపమణ్యేదనాచరణమేవ
 వృత్తిత్యేనా కంవేదై హకనై రింధ్రభదాభ్యాగ్రామబహవాన్సౌఅంతరాసిదేశావై వైదేహకేనవవై దేహ్యంజాతస్యగహితవై దేహ
 కస్యాపుత్రవికత్వాత్ కారావరనిమిషజాత్యోగ్యత్రక్లోకేసన్నిధానాత్ కారావరనిమిషస్త్రీయారతక్రమేణజాయతే || ౩౬ || చందాలాదితి ||
 వై దేహ్యంచందాలాత్ పాండుసోపాకాఖ్యోవేణువ్యవహరజీవీజాయతే | నిమిషేనవవై దేహ్యమేవహిండి కాఖ్యజాయతే అస్యచబంధన
 స్థానేమవాహ్యసంరక్షణాహిండికానామిత్య శసనేకృత్రిమ్యత్సమన భూతాపిక్యకేషేపికారావరాహిండికాయాఃపుత్రిభద్రసంక్రవ
 శ్చాత్ వ్యవధేశభదః || ౩౭ || చందాలేనేతి || శూద్రాయానిమిషేనజాతాయాంపుల్కస్యాంచందాలేనజాతఃసోపాకాఖ్యః పాపాన్సరవదా
 సాధునిండితఃమారణోచితాశరాధస్యమూలభూతస్యవ్యసనంరాజాదేశేనమరణంతేనవృత్తిర్యస్యసజాయతే || ౩౮ || నిమిషస్త్రీతి || ని
 మిషచందాలాదంత్యావసాయసంగంచందాలాదిశ్చేపిడుక్షకమంశ్శానవాసినంతద్వృత్తింవజనయతి || ౩౯ || సంకరభిః || వణ-సంకర
 విషయేపితాజాతయస్త్యేయంజనయితీతయంజనకఃసవివంజాతీయఃఇతిపితృమాతృకథనపూర్వకం ప్రదశితాఃతథానూధాః ప్రకటా
 వాతజ్ఞాతుదితకర్తానుష్ఠానేనజ్ఞాతవాః || ౪౦ || సజాతితి || ద్విజాతిసమాజజాతీయానుజాతాఃతథానులోమ్యేనాశ్చస్వాః బ్రాహ్మణేశు
 త్రియావైశ్యయోఃక్షత్రియైవైశ్యాంయామేవంషట్పుత్రాఃద్విజధమిణ ఉపనేయాఃతాన సంకరజాం స్త్రిలియదు క్తంత త్తజ్ఞాతివ్యవధే
 శాభాగంసంకరాభామితికస్యచిత్ శ్రమఃస్యాత్ - అతపిమింద్విజాతిసంస్కారాతరమిదంవచనం - యేపునరన్యేద్విజాతుశ్చస్వా అహీనా

యాహున్యః - తద్వస్త్ర్యకయ్యలంకారాంశ్యగృహీయః | ౫౬ | వజ్రేతి - వజ్రాత్వాదవేతమనువ్యంసంకరజాతం లోకత ప్రభాత్వేనాది
జ్ఞాతం అకవివార్యసమ్యక్తం నైవేపునరనార్యం నిందితానుమాహిత్యే ప్రాధికార్యమాకానిశ్చిన్నయత్ | ౫౭ | అనార్యతేతి - నిష్కరత్వ
చరుషభాషిత్యహింప్రకృతిహితాననుష్టాత్వస్వనిసంకరజాతత్వం అస్తికాలోకే ప్రకటిమర్వంతియస్తత్ | ౫౮ | పితృగ్రమితి - అసౌ సంక
రజాతోఽబ్రహ్మయోగిపితృసంబంధిబ్రహ్మస్వభావత్వం సేవతేమాత్మసంబంధివోభయ సంబంధివానకదావిత అసౌ ఆత్మకారణం గోచయితుంక
కోతి | ౫౯ | కులభితి - మహాకులప్రసూతస్యాపియస్యయోగిసంకరః ప్రకృత్యన్మృత్యువతి - సమనుష్టాజనకస్వభావం ప్రాకంప్రచురం వానేవత
వివ | ౬౦ | యత్రేతి - యస్మిన్ బ్రాహ్మ్యే వితేవజ్రసంకరాత్ వజ్రానాం మాషకాజాయంతే - తద్రాష్ట్రం రాష్ట్రం వాసిజస్యై సహాశిఘ్రమేవ
నాశమేతి - తస్మాద్రాష్ట్రవజ్రానాం సంకరోనిరసనీయః | ౬౧ | బ్రాహ్మజాతా ఇతి - గోబ్రాహ్మణస్త్రీబాలానామస్య తమస్యాపి పరితాజా
భాంబృష్టప్రయోజనానవేక్షిప్రాణత్యాగః ప్రతిలోకుజానాంస్యగోబ్రాహ్మకారణం | ౬౨ | అహింసేత్యాది - హింసాత్యాగియథాథాభి
ధానం - అన్యాయేనపరభనస్యగ్రహణం - బృజ్జులదివానిశుద్ధిః ఇంద్రియసంయమభివ్యంభమం సంక్షేపతత్వాదు వజ్రానాం స్థియంతున
రానా - ప్రకరణసామర్థ్యాత్ పంకిణానామప్యయంభమావేదితవ్యః - ఇదానింశవజ్రవజ్రమతుల్యాస్తిత్యుక్తలక్షణ వ్యతిరేకజాపిబ్రా
హ్మజ్యాదివజ్రయితుమాహ | ౬౩ | శూద్రాయామితి - శూద్రాయాం బ్రాహ్మజాజ్ఞాతః పారశవాభ్యావదాః ప్రజాయత ఇతి సామర్థ్యాత్
స్త్రీయాపఃస్యాత్ సాయదిస్త్రీబ్రాహ్మజేనూధాసత్ప్రసూయతే - సాచూతరమేవజనయతి - సాచ్యనేన బ్రాహ్మజేనూధాసత్ప్రసూతరమే

పాజ్ఞయా | వధ్యవాసాంసిగృహ్టాయాశ్చయ్యాశ్చాభరణానివ || ౫౬ | వజ్రాపేతమవిజ్ఞాతం సంకరం కలుషయో
నిజమ్ | ఆర్యయావమివానార్యంకమభిఃస్వేర్విభావయేత్ | ౫౭ | అనార్యతానిష్కరతా క్రూరతానిష్క్రి
యాత్తతా | పునుషంవ్యంజయంతీహలోకేకలుషయోనిజమ్ | ౫౮ | పితృగ్రంవాభజతేశీలంమాతుర్వోభయ
మేవవా | నకథంవనదుర్వోచిఃప్రకృతింస్వాంనియచ్ఛతి | ౫౯ | కులేముఖ్యేపితృతస్యయస్యస్యాద్యోనిసంక
రః | సంక్రయత్యేవతచ్ఛీలంనోల్పమపివాబహు | ౬౦ | యత్ర త్యేవతేపరధ్వంసాజ్ఞాయంతేవజ్రదూషకాః |
రాష్ట్రైకే స్తమాత్రద్రాష్ట్రంక్షీప్రమేవవనశ్యతి | ౬౧ | బ్రాహ్మజాతాగవాథేవాదేమాత్యాగోనుపన్
తః | స్త్రీబాలాభ్యుపవత్రావకావ్యనాంసిద్ధికారణమ్ | ౬౨ | అహింసాసత్యమస్తేయంశౌచమింద్రియనిగ్ర
హః | ఏతంసామాసికంధర్మం చాతుర్వర్ణ్యేప్రవీన్తనుః | ౬౩ | శూద్రాయాం బ్రాహ్మజాజ్ఞాతః శ్రేయ
సావేత్సృజాయతే | అశ్రేయాంశ్చేయసింజాలింగవృత్త్యానప్రమాద్యుగాత్ | ౬౪ | శూద్రో బ్రాహ్మ
ణతామేతి బ్రాహ్మణశ్చైవతిశూద్రతాం | క్షత్రియాజ్ఞాతమేవంతువిద్యాదైవ్యోత్తమైవ | ౬౫ | అనా
ర్యాయాంసముత్పన్నో బ్రాహ్మణాతుయదృశ్యయా | బ్రాహ్మణ్యమవ్య నార్యాత్తుశ్రేయస్వంక్షేతి
చేద్భవేత్ | ౬౬ | జాతోనార్యామనార్యామానార్యాదార్యోభవేద్భవేత్ | జాతోఽన్యనార్యాదార్యా

వజనయతి - సాచ్యవమేవం ప్రమేయగేజన్తని - సహారశవాభ్యవజ్రోవిజప్రాధాన్యాత్ బ్రాహ్మణ్యంప్రాప్నోతి - అస ప్రమాద్యుగాదికృ
భిధానాత్ సప్రమేజన్తని బ్రాహ్మణిసంపద్యత ఇత్యర్థః | ౬౪ | శూద్రభితి - వివంశూహలోకోక్షరీత్యాహుడ్రో బ్రాహ్మణతాంయో - బ్రా
హ్మణిశూద్రతామేతి - బ్రాహ్మణోత్రబ్రాహ్మణాత్ శూద్రాయాముత్పన్నః పారశవోజ్ఞేయః - సయదిపుమాకేవలశూద్రోద్వాహనతస్యాంపు
మాంసమేవజనయతి - సోపి కేవలశూద్రోద్వాహనాపరంపుమాంసమేవమేవజనయతి - సోపేవంకదాస బ్రాహ్మణిసప్రమంజన్తప్రాచ్య
కేవలశూద్రతాంక్రమేణప్రాప్నోతి - వివంక్షత్రియాదైవ్యోత్తమైవ శూద్రాయాం జాతస్యోక్తమోషకమోజానియాత్ - కింతుజాతేరళక
మోర్జాతుర్కమోర్యుగేజ్ఞేయః - సప్రమేపంచమేవివాజిరియాజ్ఞవల్క్యవదనావృక్షత్రియాజ్ఞాతస్యపంచమేజన్తని ఉత్కమోషక
మోహోద్భవ్యైకాజ్ఞాతస్యతతోపుత్కమోర్జయాజ్ఞవల్క్యేనాపిజ్ఞేసపతంతరస్య సంక్రమితత్వాత్ బృథవ్యాఖ్యానమరోభావ్యత్వతి
యేజన్తని ఉత్కమోషకమోజ్ఞేయా - అనేనైవన్యాయేన బ్రాహ్మణేనైకాన్యాయాంజాతస్యపంచమేజన్తని ఉత్కమోషకమో - క్షత్రియా
యాంజాతస్యత్వతియేక్షత్రియేణైకాన్యాయాంజాతస్యత్వతియవివ | ౬౫ | అనార్యాయామితి - వికః శూద్రాయాంయదృశ్యయా - అనూ
ధాయామపిబ్రాహ్మజాతుస్మాత్ అన్యశ్చ బ్రాహ్మణ్యాంశూద్రాజ్ఞాతః ద్వయోర్ధ్వస్యోత్తమైవ స్యమితిచేత్ సంకయఃస్యాత్ -
సంకయవిజంచయథాబీజోత్కమోర్జ బ్రాహ్మజాత్ శూద్రాయాంజాతఃసాధుఃశూద్రః వివంక్షేత్కోర్కమోర్జ బ్రాహ్మణ్యామపిశూద్రేణ
జాతః కిమితిసాధుఃశూద్రోనస్యాత్ - తద్రనిగయమాహ | ౬౬ | జాతభితి - శూద్రాయాంస్త్రీయాం బ్రాహ్మజాజ్ఞాతః స్త్రీయైపాశ

యజ్ఞాదివిగ్రహైః అన్యస్థియమానైర్వ్యక్తైః ప్రకృత్యభివృద్ధిః తూత్రేణపునఃప్రాప్తౌ జ్ఞాంతాతః ప్రతిలోమత ఉత్పన్నతయా తూత్రభవేషు
చ్యవసాధితాదప్రకృత్యభివృద్ధిః - స్యాయప్రాప్తౌ పృథ్వీకావచనప్రామాణ్యాదప్రబోధ్యతే || ౨౭ || తావితి || పారశవచందాదాత్వావచ్య
మశనయాదివ్యవస్థితాశాస్త్రమర్యాదాపూర్వః పారశవః తూత్రాజాతత్వేనజాతవై గుణ్యాదనుపనేయః | ప్రాతిలోమ్యేనతూత్రేణప్రాప్తౌ
జ్ఞాంతాతః పూర్వభివృద్ధిః తత్రత్వేనానుపనేయః || ౨౮ || సువీజమితి || యథాశోభనవీజంకోభనయే | తేజాతం సమృద్ధంభవతి - ఏవంద్విజాతేద్విజా
తాత్ప్రేయోంసవజాతాయామానులోమ్యేనవత్ప్రయోవై శ్యయాజాతః సవజాతంసంస్కారంక్షత్రియవై శ్యసంస్కారంచసర్వం ప్రాతం
స్తాత్రంచాహుతినచపారశవచందాలాదిపురోక్షదాధ్యాత్మకమేతత్ దశానంతరామృతస్థైర్యవాధాశ్యస్తాత్రాభావాహ || ౨౯ || వీజ

మితి || కేదిత్తంచదితావీజం స్తువంతిహరిజ్యాద్యత్పన్నముశ్యశృంగాదేః బ్రంహ్మమునిత్వదశానాత్ అపరేపునఃక్షేత్రం స్తువంతిక్షేత్రస్వామిపు
త్రత్యదశానాత్ అన్యేపునఃవీజక్షేత్రేశాభివీ స్తువంతి - సువీజస్యసుక్షేత్రేసమృద్ధిదశానాత్ - ఏతస్మిన్మథదేవత్వ మాజేయంవ్యవస్థాజ్ఞే
యా || ౩౦ || అక్షేత్రజలముచురత్రేవీజము ప్రంభలమదదంతరాశివవినశ్యతే శోభనమపిక్షేత్రంవీజరహితంస్థంబిలమేవకేవలంస్థాత్రేన
మసస్యముత్పద్యతే - తస్మాత్ ప్రత్యేకంబిందయా సువీజంవై వసుక్షేత్రజలప్రాగు త్తంభభయప్రాధాన్యమేవాభిహితంబిదానీంవీజప్రాధాన్య
వక్షేప్యష్టాంతమాహయస్తాదితి || యస్తాద్వీజమాహత్వే స్వపరివర్త్యాభివృద్ధిజాతాఅపిముశ్యశృంగాదయోమునిత్వంప్రాప్తైః - పూజితాత్ప

మనార్యభివృద్ధిః || ౩౧ || తాపుభావవ్యసంస్కార్యాఽతిధర్మోవ్యవస్థితః | వై గుణ్యాజ్ఞస్త్వనఃపూర్వఉత్త
రఃప్రతిలోమతః || ౩౨ || సువీజంవైవసుక్షేత్రే జాతంసంవద్యతేయథా | తథార్యాజ్ఞాతతర్యాఽయాంసర్వం
సంస్కారమహతి || ౩౩ || వీజమేకేప్రశంసంతిక్షేత్రమన్యేమనీషిణః | వీజక్షేత్రేతథైవాన్యేత్రేయం
తున్యవస్థితి || ౩౪ || అక్షేత్రే వీజముత్పన్నమంతరైవవినశ్యతి | అవీజకమపిక్షేత్రంకేవలంస్థంబిలంభవేత్ ||
౩౫ || యస్తాద్వీజప్రభావేణతిర్వ్యాముషయోభవత్ | పూజితాత్పప్రకప్రాశ్చతస్తాద్వీజంప్రకృత్యతే || ౩౬ ||
అనార్యమార్యతర్వాణమార్యంచానార్యకమితి || సంప్రధార్యాబ్రవీద్ధాతానసమానాసమాపితి || ౩౭ ||

బ్రాహ్మణాబ్రహ్మయోనిస్థాయోస్వకమణ్యవస్థితాః | తేసమ్యగువజీవేయఃపట్కమాణీయథాక్రమమ్ ||
౩౮ || అధ్యాపనంచాధ్యయనంయజనంయజనంతథా | దానంప్రతిగ్రహశ్చైవపట్కమాణ్యగ్రజన్తనః ||
౩౯ || పణ్ణాంతుకమణామస్యత్రీణికమాణీజీవికాః | యాజనాధ్యాపనేచైవవిశుద్ధాచ్చప్రతిగ్రహః || ౪౦ ||
త్రయోధమానివతంత్రే బ్రాహ్మణాత్క్షత్రియంప్రతిఅధ్యాపనంయజనంవత్పతీయత్ప్రతిగ్రహః ||
౪౧ || వైశ్యంప్రతితథైవైతేనివతేరన్నితిస్థితిః | నతాప్రతిహితాధర్మామనురాహప్రజావతిః || ౪౨ ||

అభివాద్యత్వాదితా - వేదజ్ఞానాదినాప్రకప్రాపాచాసంస్తుతాః - తస్మాద్వీజంప్రస్తుతయతే - ఏతచ్చవీజప్రాధాన్యనిగమనంవీజగూఢ్యామకా
ద్యవీజోత్పన్నస్థాతిఃప్రధానమిత్యేవంపరతయాబోధ్యవ్యం || ౪౩ || అనార్యమితి || తూద్రంద్విజాతికమాకారిణం - ద్విజాతిచతూద్రకర్త
కారిణంబ్రహ్మవిచార్యనసమానాసమావిత్యవోదత్ - యతఃతూద్రద్విజాతికమాపినద్విజాతిసమః - తస్యఅనధికారిణోద్విజాతికమా
వరణిపితర్వామృధాచాత్ - ఏవంతూద్రకమాపిద్విజాతిఃసతూద్రసమః - నిషిద్ధనేవనేనజామృత్కమస్యానపాయాత్ - నాశ్యసమానిషి
ధావరణేనాభయోసామ్యత్ - తస్మాద్యద్యస్యవిగ్రహితంకేతనకతకవ్యమితిసంకరచర్యంతవణాధర్మచదేశిబిదానీంప్రాప్తౌజానామా
చద్ధర్మప్రతిహితయిష్యన్తిదమాహ || ౪౪ || బ్రాహ్మణాదితి || యేబ్రాహ్మణాఃబ్రహ్మప్రాప్తికారణబ్రహ్మధ్యాననిష్ఠాఃస్వకర్తానుష్ఠానసకరాత్పతే
పట్కమాణీకవ్యమాణాస్యధ్యాపనాదీనిక్రమేణసమ్యగనుభిష్టయంతానికమాణ్యాహ || ౪౫ || అధ్యాపనమితి || అధ్యాపనాధ్యయనేసాం
గస్యవేదస్య - తథాయజనయాజనే - దానప్రతిగ్రహశ్చైవ - వితానిపట్కమాణీబ్రాహ్మణస్యవేదితవాని || ౪౬ || పణ్ణామితి || అస్యబ్రాహ్మ
ణస్యవిషామధ్యాపనాదీనాంపణ్ణాంకమాజాంమధ్యాప్యాజనంఅధ్యాపనం - ద్విజాతిభ్యోధనంలిప్సేత్ ప్రకప్రేభ్యోద్విజాతివచననిజేతాద్వి
జాతేఃప్రతిగ్రహజిత్యేతానిప్రీణికమాణీజీవనాథానిజ్ఞేయాని || ౪౭ || త్రయజితి || బ్రాహ్మణాపేక్షయాక్షత్రియస్యాధ్యాపనయాజనప్రతిగ్ర
హధ్యానివృత్త్యధానిప్రీణికమాణీనివతంత్రేఅధ్యయనయాగదానానితుకస్యాపిభవంతి || ౪౮ || వైశ్యమితి || యథాక్షత్రియస్యాధ్యాప
నయాజనప్రతిగ్రహనివతంత్రేతథావై శ్యస్యాపితి || స్త్ర్యవస్తాయస్తాత్ మనుః ప్రజాపతేఃతాక్షత్రియవై శ్యాప్రతిహితానివృత్త్యధానిక
మాణికతకవ్యత్వేనసూక్తవాణివంవై శ్యస్యాప్యధ్యయనయాగదానానిభవంతి || ౪౯ || శస్త్రేతి || శస్త్రంఖడ్గాదిఅస్త్రంబాణాదివి
ధారణంప్రజారక్షణాయక్షత్రియస్యవృత్త్యధానాణిజ్యపకురక్షణకృషికమాణీవై శ్యశ్యజీవనాథాని - భమాభావేపునరసయా

[illegible]

దానాంపశ్యానాంభిచ్ఛతోనకుప్రమాదాత్ ద్రవ్యాంతరసంక్లిష్టాంస ప్రచాత్రవిక్రయజేనవై శ్యత్వం గచ్ఛతి | ౧౩ | రసారసైరితి | రసాగు
 ధాదయారసై ప్యుతాదిభిఃపరివర్తనీయః - లవణంపునఃరసాంతరేణపరివర్తనీయః - సిద్ధాన్నంచాహస్మైవ పరివర్తనీయః - తిల
 థాన్యేనాన్యప్రసేనేత్యేవంతత్పరఃపరివర్తనీయః | ౧౪ | జీవేదితి | క్షత్రయఃఆచదంప్రాచ్యవితేనేత్యభిధాయససవేదేత్యభిధానాత్
 బ్రాహ్మణ్యచరతయానిషిద్ధేనాపిరసాదివిక్రయజేనవై శ్యప్రజ్ఞేవేత్ సత్సకకాచిత్ బ్రాహ్మణజీవికామాశ్రయేత్ - సకేవలంక్షత్రయఃక్షత్ర
 యవరలస్యాది | ౧౫ | యశ్చితి | దానికృష్ణకాశిస్సకలోభాదుత్కృష్ణకాశివిహితకమభిఃజీవేత్ - తంరాజాగృహీతసహస్యం కృత్వా
 తపానుమదశాన్నిస్సారయేత్ | ౧౬ | వరమితి | విగుణమపిస్వకమగతకుంభాన్యన్యంసచరకీయంసంపూర్ణమపి - యస్తాజ్ఞాత్యంతర
 విహితకమభిఃజీవేత్తేత్ క్షతాదేవస్వకాశితఃపరతీరిదోమహదానాథః | ౧౭ | వైశ్యశ్చితి | వైశ్యఃస్వప్నత్వాస్వజీవుమకమ్మకమాద్ర
 బృత్వాపిద్విజాతికుశ్రూషయాఉచ్ఛిష్టభోజనాదీన్యకుర్వకావతేతత్ - నిస్తీర్ణాపత్ క్రమశఃసూద్రవృత్తితోనివతేతత్ | ౧౮ | ఆశమ్మకస్మితి |
 సూద్రఃద్విజాతికుశ్రూషాంకతుకామకుమకుమదవసన్నపుత్రకళత్రఃసూపకారాదిభిఃకమభిఃజీవేత్ | ౧౯ | యైరితి | పూవోక్తకాయకమ
 విశేషాభిధానాథం ఇదం - యైఃకమభిఃకృతై ద్విజాతయఃపరిచర్యంతే - తానిచకమాశ్రితక్షతాదీనిఃస్వానివచిత్రలిఖితాదీని నానాప్ర

పతతిమాంసేనలాక్షయాలవజేనచ | త్యగ్మేణమా ద్విభవతి బ్రాహ్మణాక్షరవిక్రయాత్ | ౧౭ | ఇతరేమాం
 తుపశ్యానాంవిక్రయాదిహకామతః | బ్రాహ్మణస్సప్రచాత్రైణవైశ్యభావంనియచ్ఛతి | ౧౩ | రసారసైరితి
 మాత వ్యాన త్వేవలవ్యంరసైః | కృతాన్నంచాహస్మైవసరితాధాన్యేనతత్ప్రమాః | ౧౪ | జీవేదేతేనరాజన్య
 స్సర్వేనాప్యనయంగతః | న త్వేవజ్యాయసీంస్పత్రిమభిమన్యేతకహింసాచిత్ | ౧౫ | యోలోభాదధమోజాత్యా
 జీవేదుత్కృష్టకమభిః | తంరాజానిధానయత్వాక్షిప్రమేవప్రచాసయేత్ | ౧౬ | వరంస్వధర్మోవిగుణో
 నపారక్యఃస్వమస్తితః | పరధమేణజీవహింసద్యఃపతతిజాతితః | ౧౭ | వైశ్యజీవస్సద్ధమేణమాద్రవృ
 త్వాపివతేతయేత్ | అనావరన్యకార్యాణినివతేతచతక్రీమాత్ | ౧౮ | ఆశమ్మకంస్తుశుశ్రూషాంశూద్రః
 కతుంద్విజన్తనామ్ | పుత్రదారాత్యయంసాప్రోజీవేత్కాయకకమభిః | ౧౯ | యైఃకమభిఃప్రచరితై
 శ్శుశ్రూష్యంలేద్విజాతయః | తానికాయకమాణిశిల్పానివివిధానిచ | ౧౦౦ | వైశ్యపృత్తిమనాతిష్ఠా బ్రా
 హ్మణఃస్వేపథిస్థితః | అపృత్తికళితస్సీదన్నిమంధమంసమావరేత్ | ౧౦౧ | సర్వతఃప్రతిగృహ్ణీయాద్వా
 హ్మణస్తన్వనయంగతః | పవిత్రందుష్పతీత్యేతద్ధమతోనోపపద్యతే | ౧౦౨ | నాధ్యాపనాధ్యాజనాధ్యాగహిం
 తాద్వాప్రతిగ్రహేత్ | దోషోభవతివిప్రాణాంజ్వలనాంబుసమాహితే | ౧౦౩ | జీవితాత్యయమావన్నో
 యోన్నమత్రియతస్తతః | ఆకాశమివపంచెనససపాపేనలిప్యతే | ౧౦౪ | అజీగతాన్మృతంహంతుముపాసర్వ
 ద్ముఖతీతః | నచాలిప్యతపాపేనతుత్ప్రతికారమావరత్ | ౧౦౫ | శ్వమాంసమిచ్ఛన్నారోతుంధత్వధమక
 వివక్షణః | ప్రాణానాంపరిత్యాథంవామదేమోనలిప్రవాత్ | ౧౦౬ | భరద్వాజఃశ్రుధాతాన్మసపుత్రో

కారాణికుర్యాత్ | ౧౦౦ | వైశ్యపృత్తిమితి | బ్రాహ్మణోపుత్రస్యభావపీడితోఆవసాదంగచ్ఛకక్షత్రయవైశ్యపృత్తిమనుతిష్ఠేత్ - స్వధమో
 విగుణభిక్తుక్రత్వాత్ స్వప్నత్వావేవవర్తమానభిమాంబక్ష్యమాణాంపుత్తిమనుతిష్ఠేత్ - ఆత్యవిగుణత్రైగ్రహాదిస్వప్నత్వసంభవేచరపు
 త్యక్త్రయగంజ్ఞేయం | ౧౦౧ | సహతతితి | బ్రాహ్మణ ఆచదంప్రాచ్యసవేభ్యోపినిందితకమభిః - క్రమేణత్రైగ్రహంకుర్యాత్ - అ
 త్రఆధాంకరన్యాసోనాచులంకారః - యస్తాత్ పవిత్రంగంగా - రభ్యంకాదిహుష్యతీత్యేతత్ కాస్త్రస్థిత్యానూపపద్యతే యస్తాత్ |
 ౧౦౨ | నేతి | బ్రాహ్మణానామాపదిగహితాధ్యాపనయాజనప్రతిగ్రహారధర్మసభవతి - యస్తాత్ స్వభావతఃపవిత్రత్వేనాగ్నిస్వదకతు
 ర్యాన్తే | ౧౦౩ | జీవేతితి | యఃప్రాణాత్యయంప్రాచ్యత్రైగ్రహజాదన్నమగ్నాతి - సోంతరిక్షమివకదామేనపాపేనసంబధ్యతే - ఆత్రచ
 రకృతిహాపేథకాదః | ౧౦౪ | అజీగతాశ్చితి | ఋషిరజేగతాభ్యామిభుక్షేత్స్వకపుత్రంకునఃశ్యేభనామాసంస్వయంవిక్రీతంయజ్ఞగోశ
 తలాభాయవిశిఖాభ్యాశాంతుంప్రచక్రమేనచతుర్వృత్తికారాథంకథామర్వకాపేనలిప్రః - వితచ్ఛవిచ్ఛవ బ్రాహ్మణేనశ్యే
 షాభ్యాసేమకృత్తమక్రం | ౧౦౫ | శ్వమాంసమితి | వామదేవాభ్య ఋషిభిఃకమాధమజ్ఞఃశ్రుధాతః | ౧౦౬ | బ్రాహ్మణాభ్యాంశ్వమాంసం
 భావితమిచ్ఛకాశిగతీ ప్రవాత్ | ౧౦౬ | భరద్వాజితి | భరద్వాజాభ్యామునిఃకుమారశస్త్రిపుత్రసహితోనిజానేవనేలరద్యేఉపిత్యా

(५९)

వ్యతిరేకాత్ కుఁడ్రోధసంప్రాప్తకాస్తా సభిజ్ఞత్వేన ధనమహాత్ కుఁడ్రామయాశ్చ కరణాత్ బ్రాహ్మణానేవపీదయతీత్యుక్తస్యానువాదః | ౧౨ |
 విరజితః | అమితమతానంతకానాంతపద్యమైత్యంధమాదిత్రాయాః సమ్యక్ ఆచరంతో విహితానుష్ఠానాన్ నిషిద్ధానాచరణాచ్చ ని
 మ్మౌళతయా బ్రహ్మజ్ఞానలాభేన పరమాంగతిం మోక్షమేతదంతః | ౧౩౦ | విరజితః | అమితమతానంతకానామాచారః సమగ్రతః కథి
 తః - ఆతః ధ్యాయం ప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానం శుభకథిధాన్యమి | ౧౩౧ |

ఇతి శ్రీమణ్మూలకథామృతవిధితాయాం మన్వంతరముక్తావశ్యాం దశమోధ్యాయః. * * * * *
 సాంతానికమితి | సవైతానితి | సస్వతః పరం ప్రవత్యేమి ప్రాయశ్చిత్తవిధిం శుభమితి ప్రాయశ్చిత్తస్య క్తవ్యతయా ప్రతిజ్ఞాతత్వాత్ సాంతా
 నికాదిభ్యోదేయమిత్వా దికః ప్రసూపః ఉచ్యతే - దానేనాకార్యకారిణ్యవిప్రకృత్యాత్ - దానేన పథసే - శంసచ్చాది నామకర్మసన్నిత్యా
 దేభ్యవత్కమాగత్యాత్ - ప్రకృష్టప్రాయశ్చిత్తాభావకదానపాత్రోపన్యాసః ప్రకృతోపయుక్తవివ - వశాత్ క్రమధర్మాదివ్యతిరేకప్రాయశ్చి
 త్తాది నైమిత్తికధర్మకథనాభావ్యాద్యుపాధ్యాయస్య అస్యస్యాపి నైమిత్తికధర్మస్యాత్రోపన్యాసోయ్యుక్తః - సంతాన ప్రయోజనత్వాద్వి
 వాహస్యసాంతానికోవివాహాధీ - యత్యుచ్యతే అవశ్యకతావ్యభిచిత్తమదియంగవికేమః - అధ్యగః సాంధ్యః - సవ - వేదసః కృత సవ
 స్వదక్షిణవిశ్వజిహ్వగః - విద్యాగురోః గ్రాసాచ్చాదనాద్యభావః - వివరిత్యుచ్యతే భూమి స్యాదాయాభీసాస్యాభ్యాం ధ్యయనకాలీనా
 చ్చాదనాద్యభీ - బ్రహ్మచారి - ఉపతాపీరోగీ - వితాన్మరబ్రాహ్మణాధర్మభిక్షులౌకాస్మాకకాకానీయత్ - వితేభ్యో నిధానేభ్యోగోహ

నుతిష్ఠంతో ప్రజంతి పరమాంగతిమ్ | ౧౩౦ | ఏవధర్మవిధిశ్చ త్సౌమ్యమర్హస్యస్య కీర్తితః | అతః పరం ప్ర
 వత్యేమి ప్రాయశ్చిత్తవిధిం శుభమ్ | ౧౩౧ | * ఇతి మానవేధర్మశాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితా
 యాం - దశమోధ్యాయః. * * * * *

(అథేకాదశోధ్యాయ ప్రారంభః)

సాంతానికం యత్యుచ్యమాణమధ్యగం సర్వవేదసమ్ | గుర్వభంగం పితృమాత్రభంగం స్వాధ్యాయాభ్యుపాసనః |
 ౧ | సవైతాన్ పాతకా విద్వాద్బ్రాహ్మణాధర్మభిక్షుకా | విస్మేభ్యోదేయమేతేభ్యో దానం వి
 ద్యావిశేషతః | ౨ | ఏతేభ్యో విద్వాదాగ్రేభ్యోదేయమన్నం సదక్షిణమ్ | ఇతరేభ్యో విహితే ద్వికృతాన్నం ధే
 యముచ్యతే | ౩ | సర్వరత్నాని రాజాతుయథావేదప్రతిపాదయేత్ | బ్రాహ్మణా వేదవిదుషో యజ్ఞా
 భంగం వై వదక్షిణమ్ | ౪ | కృతదారోపణా దారాభిక్షాద్వయోధిగచ్ఛతి | రతిమాత్రం ఫలంతస్య ద్రవ్యదా
 తు ముసంతతిః | ౫ | ధనాని కుయథా వేదవిప్రే ముప్రతిపాదయేత్ | వేదవిత్సువి విప్రేషు స్వగంస
 మశ్నుతే | ౬ | యస్యైత్రవాపి కంభ కంపర్యాప్తం భృత్యవృత్తయే | అధింవాపి విద్యేత సోమం పాతుమ
 హంతి | ౭ | అతః స్వప్నీయసి ద్రవ్యేయసోమం పిబతి ద్విజః | సవీతసోమ పురోవీసతస్యాప్నోతి తత్ఫలమ్ | ౮ |

రత్నాదిదీయక ఇతి దానం విద్యావిశేషమనూపేదవ్యాత్ | ౨ | వితేభ్య ఇతి | వితేభ్యోనవబ్రాహ్మణశ్రేష్ఠీభ్యో అంతవేది సదక్షిణమన్నం దా
 తవ్యం - విరజ్యతీరితేభ్యః పునస్సిద్ధాన్నం విహితే దేయత్వేనాపదిత్యతే - ధనదానే త్వనియమః | ౩ | సవరత్నానితి | రాజాపునః స
 వరత్నాని మణిముత్యాదీనియాగోపయాగ్యాని పదతైవాభంగం ధనం విద్యానురూపేన వేదబో బ్రాహ్మణాస్వీకారయేత్ | ౪ | కృతదార
 ఇతి | యః సదారః సంతత్య భాగినిమిత్రమంతరేణాపరాదారాభిక్షాత్వారోతి - తస్య రతిమాత్రం ఫలం - ధనదాతుః పునః తదన్నస్వా
 న్నపత్యాని భవంతీని విదాతీయః - నైవ విధేన ధనం యాచిత్వా న్నా వివాహకరకవ్యః - నావ్యేవం విధాయ నియమతో ధనం చేయమి
 తి | ౫ | ధనానితి | ధనాని గోఘోహరణ్యాదీనిశ్చ కృతసంతి క్రమేణ - బ్రాహ్మణేషు వేదజ్ఞేషు వివిధేషు ప్రకళితాద్యవసరేషు ప్రతిపాదయేత్ తద్వ
 కాచ్చ స్వగం ప్రాప్తికరమతి | ౬ | యస్యేతి | యస్యావశ్యతోవ్యభిచరణాభంగం వశాత్ క్రయపర్యాప్తం తదధికం దాతా దిస్యాత్స కామ్యసో
 మయాంగం కతుమహంతి - నిత్యస్య పునయేనాకథంబిదవశ్యకతావ్యత్యాత్ నాయం నిషేధః | అతవివసహంకేసామితి | యస్మిని నిత్య
 విమయత్యముక్తకా | ౭ | అత ఇతి | త్రైగ్రవాపి కథనాద్యధనే సంతయః సోమయాగకరోతి - తస్య ప్రధమసోమయాగోనితోష్ఠిన సంతస్మా
 భవతి సుతరాం ద్వితీయయాగః కామ్యః | ౮ | తత్ ఇతి | దూతము ధనత్వా దానశక్తస్య ఆవశ్యకరణేయే విత్సమా బ్రాహ్మణాని వేదగ
 త్యాత్ మిథా సేతే సంతయోభంగం అన్యేభ్యోదదాతి - సతస్య దానవిశేషభమః ప్రతిరూపకోనకుభమవివ - మధ్యాపాతో మధుకోపత్రమ

కల్పయేత్ || ౨౨ || కల్పయిత్వేతి || ఆస్యబ్రాహ్మణస్యజీవాకాంవిధాయ - శత్రుజారాదేశసహతోరక్షయేత్ - యస్తాత్పాప్రకృత్యాజాత్రక్షి
తోత్రస్యధర్మమద్యాగంతస్తాత్పాప్రకృత్యా || ౨౩ || నేతి || యజ్ఞసిద్ధయేధనంబ్రాహ్మణికదాచిన్నహద్రాద్యావయేత్ - యస్తాచ్యుతాద్యావిత్వా
యజ్ఞంకువాణోన్యకశ్చందాలోభవతి - ఆతోయాచసనిషేధాత్ శూద్రాదయాచితోపస్థితంయజ్ఞాభావమప్యుదయత || ౨౪ || యజ్ఞాభా
వతి || యజ్ఞసిద్ధ్యభావంధనంయూచిత్వాయోయజ్ఞేసర్వంసనియమైశశతంపమౌదిభాసకన్యంకాకన్యంబ్రాప్తాత్ || ౨౫ || దేవస్యమితి ||
శ్రుతిమాదిదేవతాభావమున్నప్పుడంతం దేవస్వంబ్రాహ్మణస్వంచయోలోభాదపహరతిసహజస్వభావోజ్ఞాంతరేగృహ్యోచ్ఛిష్టనజీవతి || ౨౬ ||
ఇష్టిమితి || సమాప్తేషాద్వితీయవర్షాస్త్యుత్తరబ్రహ్మయంతైశ్రుతాదివర్షాశ్రవ్యైశ్రుతసంస్థితైశ్వాసరీమిష్టింవిహితసోమయా
గాసంభవేతదకరణిదోషనిహారణాభావంసర్వదాశూద్రాదిత ఉధనగ్రహణయాపామిష్టిం కుర్యాత్ || ౨౭ || ఆపత్కల్పేనేతి || ఆపద్విహితేనవి
ధినాయానాపదిభర్తానుష్ఠానంద్వజిమకుతే - తస్యతత్పరలోకేనిష్కలంభవతిమన్వాదిభిర్విచారికం || ౨౮ || విశ్వేతి || విశ్వదేవాభైశ్చదే
వైపాభైశ్చశ్వరభామహాషిఃఖిఃబ్రాహ్మణైశ్చరణాద్భిరైరావత్సుముఖ్యస్యవిధేసోమాదేవైశ్వాసర్యాదిశ్రుతినిధిరనుష్టితోసాముఖ్యాసం
భవేకార్యః - సతుముఖ్యసంభవే || ౨౯ || శ్రుతిమితి || గాముఖ్యానుష్ఠానసంపన్నఃసః ఆపద్విహితేనప్రతినిధినాఅనుష్ఠానంకరతి - తస్యకు
మార్జ్యేపారశాకికంఆభ్యుదయయాపంశ్రవ్యవాయపరిహారాభావంభలంచసభవతి - ఆపత్కల్పేనయోధమామిత్వనేనాక్రమశ్చేతరశాస్త్రా

బాన్తహీపతిః || శ్రుతస్థితేదవిజ్ఞాయవృత్తింధర్మాన్యంప్రకల్పయేత్ || ౩౦ || కల్పయిత్వాస్యవృత్తింపరతేదే
నంసమంతతః || రాజాహిధర్మమద్యాగంతస్తాత్పాప్రకృత్యాతిరక్షితాత్ || ౩౧ || సయజ్ఞాభాధనంతూద్రా
ద్విప్రోభిక్షేతకహీచిత్ || యజ మానోహిభిక్షిత్వాపందాలఃప్రేత్యజాయతే || ౩౨ || యజ్ఞాభావభావంభి
క్షిత్వాయోనసర్వంప్రయవృత్తి || సయాతిభాసతాంవిప్రఃకాతాంవాతతంసమాః || ౩౩ || దేవస్వంబ్రా
హ్మణస్వంబాలోభేనోపహినసియః || సపాపాత్వావరేలోకేగృహ్యోచ్ఛిష్టనజీవతి || ౩౪ || ఇష్టింవైశ్వాసరిం
నిత్యంనిర్వపేదబ్రవర్యయే || క్లప్తానాంపశుసోమానాంనిష్కృత్యభామసంభవే || ౩౫ || ఆపత్కల్పేనయోధ
మగంకురుతేనాపదిద్వజః || సనాప్తోతిఫలంతస్యపరశ్రేతిపచారికమ్ || ౩౬ || విశ్వేత్వదేవైస్సాభైశ్చ
బ్రాహ్మణైశ్చమహాషిఃఖిః || ఆపత్సురురణాద్భిరైర్విధేఃప్రతినిధిశ్చతః || ౩౭ || శ్రుతిఃప్రథమకల్పస్యయో
నుకల్పేనవతారే || నసాంసరాయితస్యదుమారేర్విద్యతేఫలమ్ || ౩౮ || న బ్రాహ్మణోవేదయేత్కించద్రా
జనిధర్మకీత్ || స్వవీర్యేనైవతాంభిష్యాన్తానవానవకారిణః || ౩౯ || స్వవీర్యాద్రాజవీర్యాద్భస్వవీర్యం
బలవత్తరమ్ || తస్మాత్స్వేనైవవీర్యేణనిగృహ్ణీయాదరీద్వజః || ౪౦ || శ్రుతీరథర్వాంగిరసీకుర్యాదిత్యవిచా
రయః || వాక్తశ్రుంవై బ్రాహ్మణస్యతేనహన్యాఃరీద్వజః || ౪౧ || శ్రుతియోవాపవీర్యేణతరేదాప
దమాన్తనః || ధనేనవైశ్యశూద్రాకుజపశూమైర్ద్రిష్టజాతమః || ౪౨ || విధాతాశాసితాపతామైశ్రోబ్రా
హ్మణాడవ్యతే || తస్మైనాకుతలంబ్రాయాన్మశుష్కాంగిరమీరయేత్ || ౪౩ || సవైకన్యానయవతిర్నల్ప

వరాభాంపునరుచ్యతే || ౪౪ || నేతి || కమణోబ్రాహ్మణఃకించిదప్యశ్చకృతంసరాజ్ఞఃకథయేత్ అపిరుస్వకతైవవత్కృతానిచారాదినాప
కారిణోమనుష్యానిగృహ్ణీయార్తతత్త్వస్వకీయధర్మకవిరోధాదపకృష్టాపరాధకరణేసత్త్వభిచారాదినదోషయేత్వేకంపరమకమతరసత్త్వ
భిచారోవిధియతేరాజనివేదనంబానిషిధ్యతే || ౪౫ || స్వవీర్యాదితి || యస్తాత్స్వసామధ్యారోరాజసామధ్యారోవృతరాధీనరాజసామధ్యారో
పేక్షయాస్వసామధ్యారోమహస్వాధీనత్వాత్విలీయః - తస్మాత్స్వేనవీర్యేజేవశత్రూకబ్రాహ్మణోనిగృహ్ణీయార్ - తక్రంస్వవీర్యమిత్వా
హ || ౪౬ || శ్రుతిమితి || అధర్వవేద ఆంగిరసీకుర్యాదిచార శ్రుతిరవిచారయఃకుర్యాత్ - తదభావవిచారమనుష్ఠేదిత్యభావః - యస్తాదభి
చారమంత్రోచ్చారణాత్కాబ్రాహ్మణస్యవాగేవశత్రుకార్యకరణాత్శత్రుం - తేనబ్రాహ్మణఃశత్రూహన్యాత్ || ౪౭ || శ్రుతియతితి || శ్రు
తియఃస్వపాకుగణశత్రుతఃపరిభవతకామాత్కరణపదంని సరేత్ - వైశ్యశూద్రాపునః శ్రుతికర్తృధనదానేన - బ్రాహ్మణస్తస్యభిచారాత్
తేజాశుచయామై || ౪౮ || విధాతేతి || విహితకమణామనుష్ఠాతాపుత్రకమ్యదీనాంశాస్తాప్రాయశ్చితాదిభర్మాణాంపతాసహభూతమై
శ్రధాసూబ్రాహ్మణాడవ్యతే - తస్మైనిగృహ్యతామయమిత్యేకం అనిష్టంనబ్రూయత్ - నాప్యోక్తేనాచంబాగ్దండధిగ్దండరూపాంకస్యచ్చా

రయేత్ ॥౩౫॥ శవాశ్చితి శవానాథాని- కరుణీతథా- అపృథ్వయిమాఖానాభ్యాభ్యాదిదితామచనీతాః శ్రాతాః సాయంత్రాతమూఢా
మాకాశమధ్యః- శవాశ్చితిశ్రవణంకానాదీహంత్రాతమీధః ॥ ౩౬॥ రకశ్చితి వితేకనాదయోమూమంకువాశానరకంకచ్చ- కియ
స్యతస్మిహూత్రంప్రధిరూపేగమకంకసోపిరకంకచ్చ- తస్మాత్ శ్రాతకమూత్రవీణాసమస్తవేదాభ్యామూమూతాకార్యః ॥౩౭॥
శ్రాతాపత్యమితి అధానేప్రాజాపత్యమశ్వంత్రజాపతదేవతాకంభనసంతతైశశ్యాంత్రాత్మజాదమీశావదత్వాకృతేష్యాధానేఅనాహితా
గ్నిహోవతి- అధానశలంసలభతేతస్మాదాధానేఅశ్వంత్రాదమీశావదత్వాత్ ॥ ౩౮॥ పుణ్యానీతి శ్రద్ధావాగవశీకృతేంద్రియఃయజ్ఞవ్యతిరక్త
నిర్వికారాత్రాదీని కమాదీపుణ్యాని కుర్వీతశ్రుతాస్తోత్రదమీశాతోష్ణదమీశైఃయజేతయజ్ఞోపకారాభావాత్తదమీశాయాఃస్వత్సా
త్వత్సాదతోమనిషీభాభాంభదంవచనం ॥ ౩౯॥ ఇంద్రియాణీతి చక్షురాదీని ఇంద్రియాణి- దేవతాభ్యాదిరూపయశఃస్వగారయషి-
త్వత్స్వభ్యాదిరూపాంతీకం- అతత్వాని- చక్షుశ్చల్పదమీశోయజ్ఞానశయతి- తస్మాదల్పదమీశాదానేసయాగంభనర్యాత్ ॥౪౦॥ అగ్ని
హూత్రీతి ॥ అగ్నిహూత్రాత్మజాభ్యాభ్యానాగ్నిహూత్రాసాయంత్రాతమూఢామాశ్చకృత్యామాసంచాంత్రాయణంచరేత్-యస్మాద్విరఃపుత్రఃతస్య
సాత్యాహనంతత్రుల్యమేతత్తథాచక్రతిః- వీరహావిషదేవానాంభవతి- యోగ్నిముద్వాసయతి- అన్యేతుమాసమచవిధ్యేతసమభయం
॥ ౪౧॥ యజ్ఞః యేనాద్రాదధిగమ్యభాం ప్రాప్యహూత్యాభిధానేనయాచనేనవా అభాంస్వీకృత్యవృష- హస్త్యుపసేవినామితివత్స
మాగలింగాదాధానపూర్వకమగ్నిహూత్రమనుజ్ఞంతితేనాదాశామవయాజకానకులేమంతర్భలంభవతి- అతస్తేవేదవాదిమనిందితాః ॥

విద్యోన బాలికః ॥ హూతాస్యాదగ్నిహూత్రస్యనారోనాసంస్మృతస్తథా ॥ ౩౬॥ నరకేహివతంత్యేతే
జాహ్వతస్సవయస్యతత్ ॥ తస్మాద్దైవతానకుశలోహూతాస్యాద్వేదపారగః ॥ ౩౭॥ ప్రాజాపత్యమద
త్వాశ్వమగ్నావధేయస్యదమీశామ్ ॥ అనాహితాగ్నిభావతి బ్రాహ్మణోవిభవేనతి ॥ ౩౮॥ పుణ్యాన్యన్యా
నికుర్వీత శ్రద్ధధానోజితేంద్రియః ॥ నత్యల్పదమీశైర్వజ్ఞైర్వజేతేహాభిభవన ॥ ౩౯॥ ఇంద్రియాణీయశఃస్వ
గారయాయుఃకీతి ప్రజాఃవహూ ॥ హంత్యల్పదమీశోయజ్ఞస్తస్మాత్పూర్వధనోయజేత్ ॥ ౪౦॥ అగ్నిహూ
త్యశ్రవవిధ్యాగ్నిహూత్రాత్మజాభ్యాభ్యానాగ్నిహూత్రముపాసతే ॥ ఋత్విజస్తేహిహూత్రాంత్రాంత్రావాదిమగ్నిహూ
తాః ॥ ౪౧॥ తేనాంసత్రమజ్ఞానాంవృషహస్త్యుపసేవినామ్ ॥ వదామస్తకమాత్రమ్యదాతామగ్నిసంత
రేత్ ॥ ౪౨॥ అకుర్వన్విహితంకమనిందితంవసమాచర ॥ ప్రపక్తశ్చేంద్రియాభోగముప్రాయశ్చిత్రియ
తేనరః ॥ ౪౩॥ అకామతఃకృతేపాపేప్రాయశ్చిత్తంవిదుర్పుధాః ॥ కామకారంకృతేష్యామరేకేశ్రుతినిదేశ
నాత్ ॥ ౪౪॥ అకామతఃకృతంపాపంవేదాభ్యాసేనశుద్ధ్యతి ॥ కామతమకృతంమోహోత్పయశ్చిత్తైఃపుణ్య

౪౫॥ తేహిమితి ॥ తేహంశుద్రధనాహితాగ్నిపరిచారిణాం- మూఢాశాంమూర్ఖాపాదందత్వాశుద్రఃతేనానేసరకంభనలోకేమిభాభ్య
నిస్తరతి- సకుయజమానానాంభలంభవతి ॥ ౪౬॥ అపరస్యనితి నిత్యంయద్విహితంసంభ్యోహసనాది- నైమిత్తికంభవశశస్వకాదాస్మానాది
తదపరస్య- తథాప్రతిపిద్ధంహంసాద్యనునిష్ఠమిహితినిషిద్ధేచఅత్యంత్రాసక్తింకుర్వత్- నరోమనుష్యజాతిహూత్రం- ప్రాయశ్చిత్తమహా
తి- సన్నింద్రియాభోగమసర్వేషుప్రసజ్యేతకామకశ్చితినిషాధానిందితవచనైఃప్రసక్తశ్చేంద్రియాభోగవ్యసంగ్యహితం అతఃపుణశవ
క్రవ్యం- ఉచ్యతేఅస్యపూర్వకప్రతేమపాతాత్తత్రత్రతానీమానిధారయేదిక్కుపక్రమాన్నాయంత్రాతమీధః- కింకుప్రకవిధిః- తద్ది అకుర్వన్వి
హితంకమేత్యనేనైవప్రాప్తత్వాత్ పుణశవక్రవ్యమితిచేన్నపూర్వకేతరవిషయత్వేనాస్యసవిషయత్వాత్ ॥ ౪౭॥ అకామతశ్చితి అమృ
త్యతేపాపేప్రాయశ్చిత్తంభవతిత్వామయఃపరితాః వికేళనరాచార్యాఃకామకశ్చితిపాపేప్రాయశ్చిత్తంభవతిత్వామయః- విరచ్యపుణ్య
త్యభిధానంప్రాయశ్చిత్తగౌరవాభాం- శ్రుతినిదేశనాదికఇంద్రియతీకపాలాపుకేభ్యః ప్రాయశ్చిత్తమగ్నిహూత్రాభ్యాంప్రజా
మహాధావతేతస్మాత్తముచూవ్యంప్రాయశ్చితి- అన్యభాః- ఇంద్రియతీకబుద్ధిశ్రుతకంశ్వభ్యోగదత్తవాగసప్రాయశ్చిత్తాభ్యాంప్రజా
పతిపరామగమతత్వైప్రజాపతిరుపహవ్యాఖ్యంతమూప్రాయశ్చిత్తందత్తవా- అతఃకామకారకృతేష్యస్త్రప్రాయశ్చిత్తం ॥ ౪౮॥ అకా
మతశ్చితి అనిచ్ఛరఃకృతంపాపంవేదాభ్యాసేనశుద్ధ్యతినశ్యతివేదాభ్యాసేనేతికామకృతవిషయప్రాయశ్చిత్తావేషయా లఘుప్రాయశ్చిత్తోపల
మకాభ్యాంప్రాయశ్చిత్తాప్రజాపతిధానాత్- రాగద్వేషాదికయామూఢకయాపునరనిచ్ఛరఃకృతంనానాప్రకారైః ప్రాయశ్చిత్తైర్విధ్యాభన

కాలే పాపక్షయః ధీశవితాధికారః । తథాపి । ప్రాయశ్చిత్తం హి చరితవ్యమితి విధానాధికారావ్రేషతః కాదితరాత్రి సత్ర
 న్యా యేన చూడమాణమేవ విశుద్ధయ ఇతి ఫలమధికారి విశేషణం యుక్తం- ఇహ మేవాభావం స్ఫుటమయతి । యాజ్ఞవల్క్యుః ॥ శ్లో॥ విహతస్యాన
 నుష్టానాన్నిందితస్య చ సేవనాత్ । అనిగ్రహశ్చేంద్రియాదాం శరణశతనమృత్యుః । తస్మాత్తేనేహ కర్తవ్యం ప్రాయశ్చిత్తం విశుద్ధయే । శతనమృ
 త్యుతిపాతం ప్రాప్తోతి త్యభాః । విశుద్ధయే పాపవివక్షాయ - విహతస్య చ గణాన్యారాణాం శరణాన్యైశ్చ శతేషు యాత్ । సంసారాన్యైశ్చ
 శవ్యం తేషామపాతకేన నిష్క్రమానిత్యాదినా మహాపాతక్యాదీనాం శరణాదిప్రాప్తిం బహ్యతః- న తస్మై మితి కమాత్రత్వే ప్రాయశ్చిత్తానాం సంకల్ప
 తేతస్మాద్భ్యుత్పాదభాదిజనితపాపక్షయః ధీశవితాప్రాయశ్చిత్తవిధానవిధిరవిశిష్టేయం । ౫౩॥ బ్రహ్మచర్యేతి బ్రాహ్మణప్రాణియోగఫల
 కో వ్యాపారో బ్రహ్మచర్యా- నచ సాక్షాదన్యస్సామినియజ్యతే తథాగోహరణ్యగ్రహాదినిమిత్తకార్యకన్యాపితమద్దేశేన బ్రాహ్మణమకరణే బ్రహ్మ
 చర్యానన్వేషమిహ కారస్యాపి మార్గాదపవద్వారేణ తథావధ్యస్యాపి సంకృతకమన్యూత్పాదనర్హ్యరాబ్రహ్మచర్యాస్యాత్- ఉచ్యతే- కాస్త్ర
 తోయస్య బ్రాహ్మణ సంకృత్యం ప్రతీయతే స వివ బ్రహ్మచంతా- ఆచారవిధిరారాధనః ॥ శ్లో॥ గోహుహరణ్యగ్రహణే స్త్రీ సంచంభభృతేపితా ॥ య
 ముద్దిశ్యత్యతే త్వాగ్దాం ప్రమామబ్రహ్మచూతకం । వివంచాన్యస్య పితా స్త్రీయజ్ఞేన బ్రహ్మవధనిమిత్తాని జ్ఞేయాని- తథా- బాగాత్ తేష్వ
 యేత్ ప్రమాదాద్వాస్యతః పరతపివ బ్రాహ్మణః పుత్రయేత్ సుతమామబ్రహ్మచూతకం । ఇతి ప్రమాణకన్యాపికాంకృత్యం కాస్త్రీయం-
 తథానిషిద్ధసురాపానం- బ్రాహ్మణశుభణకారణం- గురుభార్యాగమనం- విదైశ్చ సహ సంసరః సంవర్షరేణ పరతపిత్యే తాని మహాపాతకా
 న్యామః । మహాపాతకసంక్షాప్తేయం బహ్యమాణస్యోపపాతకాదిసంక్షాలాభువాభావం । ౫౪॥ అన్యతమితి- జాతుత్కృత్యచానిమిత్తముత్క
 రణభావణం యథా బ్రాహ్మణోహమితి బ్రవీతి- రాజనివాసేనాదీనాం పరేషాం కురగఫలకంఠోమధిధానం- గురోశ్చావృతాభికంసనం- తథా
 వగౌతమః । గురోరన్యతాభికంసనమితి- మహాపాతకసమానితి- వితాని బ్రహ్మచర్యాసమానితి ॥ ౫౫॥ బ్రహ్మయ్యై తేతి బ్రహ్మణాభిరవేష

సావ్యసావ్యసేనవర్తరణం - అసోకాస్తాశ్రయశేనవేదకుత్సనం - సామ్యేక్ష్యచాభిధానం - మిత్రస్య బ్రాహ్మణస్యవధః - నిషిద్ధస్యలకునాదేః
 మణంఅవద్యస్యతరీమదేరదనం - మేధావిధి స్తునభోవ్యురతిశంకల్ప యజ్ఞబ్యుతేతదనద్యమిత్యాచక్షే - విజానినురాపానసమాని || ౫౬||
 నిత్యేకస్యేతి || బ్రాహ్మణసువణావ్యతిరక్తనిత్యేకస్యహరణం - తథామనుష్యురురగరూప్యభూమిహరకమణీనాంహరణం - సువణా నైయత్కు
 ల్యం || ౫౭|| రేతస్సేకఇతి || సోదర్యభగినీచంచానీసభిపుత్రభార్యాసుగూరేతస్సేకఃతంగురుభార్యాగమనసమానమామయః - ఓతేహంభదేనస
 వికరణంయద్యేనసమాకరణంతస్యతేన ప్రాయశ్చిత్తాధానం - యత్కౌటసామ్యసుపుద్గధయోఃసురాపానసమీకరణం బ్రహ్మహత్యాప్రాయశ్చ
 ద్విత్తాధానంవద్యతిరదిష్టకల్పాధానంయత్ పునగురోరలీకనిణంధస్యబ్రహ్మహత్యాసమీకృతస్యపునరుపరిష్ఠౌబ్రహ్మహత్యాప్రాయశ్చిత్త
 నిదేశఃసమీకృతానాంసూతప్రాయశ్చిత్తంభవతివిజ్ఞాపనాధానం - తథాచలోకేరాజసమీకసచివ ఇత్యుత్తేసచివస్యసూతప్రేవగమ్యతే - అ
 త్రావదేకప్రాయశ్చిత్తేఅతిదిక్ష్వాంప్రాయశ్చిత్తంభస్మాన్యంప్రాయశ్చిత్తంసమీకృతానాంచ - ఇదానిముపపాతరాన్యాహ || ౫౮|| గోవ
 ధఇత్యాది || పరివి త్రితానుజేనేతి || కన్యాయాఇతి || బ్రాత్యతేతి || సర్వాకరేష్యితి || ఇంధనాధామితి || అనాహితాగ్నితేతి || ధాన్యేతి || గోహన
 నం - జాతికమూడుప్తేనాంయజ్ఞసం - పరపత్నీగమనం - అత్తవిక్రయః - యాతృపితృగురూణాంచకుశ్రూమద్యకరణం - సర్వదాబ్రహ్మయజ్ఞత్వా
 గః - సవేదవిస్తరణం - విశ్వాజ్ఞైతేక్యనేనూక్తత్వాత్ - అగ్నేశ్చస్తాత్రస్యత్వాగః - త్రాతానాం అగ్నిశ్చూత్ర్యపదిత్వాగ్నినిత్యుక్తత్వా
 త్ - సుతస్యవసంప్కారభరణాద్యకరణం - కనీయసా ఆదావివాహకృతేజ్యేష్ఠస్యపరివి త్రిత్యంభవతి - చారాగ్నిశ్చూత్రసంయోగ ఇత్యాది
 నాశ్రాగు క్తకనిత్యస్యపరివేత్తృత్వం - తయోశ్చకన్యాయాదానం - తథారేవవివాహశ్చూమాదియాగేష్యవిష్టాభ్యం - కన్యాయామైధునవ

హస్తాత్యయా || ౫౫|| బ్రహ్మశ్చూజ్ఞతావేదనిందాకౌటసామ్యం సుహృద్వధః || గహ్లాతానవ్యయోజాగ్ని
 స్సురాపానసమానమహ్ || ౫౬|| నిత్యేకస్యాచూరణంసరాశ్వరజతస్యవ | భూమివప్రమణీనాంచరుక్తస్తే
 యసమంస్తృతమ్ || ౫౭|| రేతస్సేకఃస్వయోనీమకుమారివ్యవృత్త్యానుచ | సఖ్యుఃపుత్రస్యవస్త్రీముగురు
 తల్పసమంఃదు || ౫౮|| గోవధోయాజ్యసంయాజ్యంపారదార్యాస్తవిక్రయమ్ | గురుమాతృపితృత్వాగఃస్వా
 ద్యాయాగ్నేయఃసుతస్యవ || ౫౯|| పరివి త్రితానుజేనపరివేదనమేవచ | తయోద్దానంచకన్యాయాస్తయోరే
 వచయాజనమ్ || ౬౦|| కన్యాయామామణంచైవధూమ్యంప్రతలోపనమ్ | తటాకారామదానానామవత్స
 స్యవచిక్రయః || ౬౧|| వ్రాత్యతాబాంధవత్వాగోభృత్యాధ్యాపనమేవచ | భృతాచ్చాధ్యయనాదానమహ
 న్యానాంచచిక్రయః || ౬౨|| పర్వాకరేష్వధీకారోమహాయంత్రప్రవతానమ్ | హింసాపధీనాంప్ర్యాజేవో

భిచారోమూలకమహ || ౬౩|| ఇంధనాధామశుశ్మాణాంక్రుమాణామవపాతనమ్ | అత్తాధానంచక్రియా

జామంగురప్రత్యేకాదినాదూషణం - రేతస్సేకవర్తంకంమైధునేమకురేతస్సేకఃస్వయోనీమకుమారివ్యవృత్త్యానుచ ఇత్యుక్తత్వాత్ ప్రతిష
 థ్ఠంబృద్ధిజీవనం - బ్రహ్మచారిణామైధునం - తటాకోద్యానభార్యాపత్నానాంచిక్రయః - యథాకాలమనుపనయనం వ్రాత్యతా - తథాచో
 క్తం || ౬౦|| అతథాధ్యం త్రయోవ్యేతేయథాకాలమసంస్కృతాః ఇతి - బాంధవానాంపితృవ్యాధీనాం అననుభృతిః - ప్రతినియతవేతనగ్ర
 హణపూర్వకమధ్యాపనంప్రతినియతవేతనగ్రహణపూర్వకమధ్యయనంచ - అవిక్రయాగ్నినాంవిలాదీనాంచిక్రయః - సువణావ్యర్పణి
 స్థానేకురాజాజ్ఞయా అధికారః కుశాతాంత్రవాహప్రతిబంధకూయానాంసేతుబంధాదీనాంప్రవతానం - ఓషధీవాంజూతియాత్రాదీనాం
 హింసనం - వితచ్ఛజ్ఞానపూజకాధ్యాసక్రియాయాంప్రాయశ్చిత్తగౌరవార్ - యత్పూర్వప్రజ్ఞానాం ఓషధీనామిత్యాదినా వద్యతితత్
 సక్యధీనాయాంప్రాయశ్చిత్తలాభువార్ - భార్యాదిస్త్రీణాంవేశ్యాత్వం కృత్యాతమచీవనం - శ్యేనాదియజ్ఞేనానచరాధస్య మారణంమం
 త్రా ఓషధీనాంవశీకరణంచాతాదివృష్టప్రయోజనాధామత్రమేవవృత్తవ్యేదనం అనాతురస్యజేవపిత్రాద్యజ్ఞేకమంతరేణ పాతాద్యనుష్ఠా
 నంనిందితానస్సలకునాదేఃసక్యధినిచ్యయాంభక్షణం - ఇచ్చాపూజకాధ్యాసభక్షణపునగహ్లాతానద్యయోజగ్నిరిత్యుక్తత్వాత్ - సత్యధ
 కారేఅగ్నినాధానంసువణావద్యస్యసారప్రవృత్త్యాపహరణం - ఋణానాంచ ఋణైస్త్రీభిఃఋణవాకానరోజాయితేతదనపకరణం -
 ప్రతిష్ఠితివిరుద్ధాస్త్రాక్షణం - స్వత్యగీకవాదిత్రోపనేవనం - ధాన్యతామ్రలోహదేఃపహనాంచపార్యం - ద్విజాతీనాంపీతమద్యా
 యాఃస్త్రీయాగమనం - స్త్రీకుద్రవేశ్యకత్తహాసనం - అప్యష్టభాకమాభావబుద్ధివితత్ప్రత్యేకముపపాతకం బాంధవత్వాగఇత్య
 నేనైవమాత్రాదీనాంత్వాగశ్రాస్తాపుధకవచనంనిందాధాంపితృవ్యాధిబాంధవత్వాగేనావశ్యమేవప్రాయశ్చిత్తంభవతి - కింతుమాత్రా

శ్లో॥ ఇయం విశుద్ధిరుదితా శ్రుతా హ్యతానుతోద్విజయతి । వక్ష్యమామిహాత్మ తక్షయవై శ్యమాదానాంతు క్రమేనైతద్వాదకాపి కంద్విగు
ణంతగుణంచతుగుణంచద్రవ్యవ్యం । యథోక్తం భవిష్యత్పురాణద్విగుణాః క్షయోవాంతువై శ్యానాంతగుణాః శ్చ తావత్తుగుణాస్త్రుమా
ద్రాణాం పరమగుణామహత్తనాం । పరమగుణప్రతం ప్రోక్తం కుష్ఠయేపాతకమకాణం । యావద్విః ప్రాప్త్యైతాన్మూలానాం సహా । త
తోద్విగుణైః క్షయోవాంత్రవ్యవ్యవహరదశానాత్ వ్యథానాం సహా । భవేత్త్రిగుణైవైశ్చైవైశ్యానాంచతుర్విశుద్ధైశ్చుద్రాణా
మితీ సంభవాచ్చ । క్షయోద్దీనాంత్రయోవాంత్రతమపిద్విగుణంతగుణంచతుగుణమిత్యధః । వితానివచనూ క్షున్నవధప్రాయశ్చైతవచ
నానిగుణవత్క్రౌతనిగుణద్రాప్త్యుచనవవిషయత్వేన భవిష్యత్పురాణవ్యాఖ్యాతాని । హంతావేక్ష్యణవాత్ వీర అతానునిగుణావతః । క
ర్తవ్యానిమనూత్తానికృత్యావై అశ్వమేధికం । బ్రహ్మహవ్యాదకాద్దానికుటీంకృత్యావనేవనే । గచ్ఛేదవభృథంవాపితామోనిగుణజేహతి
జాతిశ్చిగుణావేక్షంసశ్చుద్ధికృతంతథా । అనుబంధాదివిజ్ఞాంత్రాయశ్చైతంప్రకల్పయేత్ । ఇతివ్యామిత్రవచనాత్ ప్రాయశ్చిత్తాధిక్య
మాహానియం । కామకృతేతుబ్రాహ్మణ్యభేద్విగుణం బ్రహ్మవధప్రాయశ్చైతం । వతుర్వింశతివషాంతవాహంగిరాః శ్లో॥ అతానురఃకృతేహ
వేప్రాయశ్చైతంసతామతఃస్యాత్త్వకామకృతేయత్తుద్విగుణంబుద్ధిపూర్వకే । ౭౨ । లక్ష్యమితి । ధనుశ్చరావ్యాయుధధారిణాం బ్రహ్మవధహ
పక్షయోధానుయంతలక్షణాత్ ఇత్యేవంజానతాంస్వేచ్ఛ యావాంలక్ష్యభూతోవావతిష్ఠేత్ యావతోమృతకల్పావా విశుద్ధేత్తదాహ
యోజ్జవల్క్ల్యైః శ్లో॥ సంగ్రాహేవాహతోలక్ష్యభూతఃకుద్ధిమవాప్నుయేత్ । మృతకల్పః శ్రవణాతోగజీవన్నవివికుఢ్యతి । అగ్న్యైప్రదీప్త
వాధోముఖస్త్రైవాదాశరీరంప్రక్షిపేత్ । తథాప్రాసేత్ - యథామిత్యేతేత్యాద స్రంభవచనాత్ వివంప్రక్షిపేత్ వికత్వాప్రయశ్చైత
ద్వయమసంతరేవక్ష్యమాణంచయజేతవాశ్వమేధనేత్యేవంశ్రాయశ్చైతత్రయమిదం - కామతఃక్షయోస్యబ్రాహ్మణవద విషయమనుగ్గోక
మేవవిభిత్వాంత్రావ్యాఖ్యాతం భవిష్యత్పురాణే । లక్ష్యంశస్త్రుభృతాంవాస్యోత్ విమమిమర్షయోత్తనః । ప్రాసేదాత్పాపమగ్నోవాప

విధేత్రిరవాక్యైరాంశేతవాక్యమేధేనప్రజాత్రయవిప్రసూతకః । ప్రాయశ్చిత్తక్రయం హ్యేకత్వక్రయస్య ప్రకీర్తనం । క్షత్రియోనిగుణా-
ధీరంబ్రాహ్మణంవేదపారగం । నికాత్యకామతోవీరలక్ష్మ్యక్షత్రభృతోభవేతచతుర్వేదవిదంధీరం బ్రాహ్మణంచాగ్నిశూబ్రాహ్మణంనికాత్యకామ-
వాత్సల్యంక్షేపేదగ్నావవాక్యైరాంశేగుణాంబ్రాహ్మణంహత్యాకామతోగుణవాకగుహ । యష్టైవవాక్యశ్చమేధేనప్రజాత్రయవిప్రసూతకః ।
౨౩ । యజేతేతి॥ యజేతవాక్యమేధేనప్రవంశరంబ్యాఖ్యాతంస్వజితాయాగ్నిశేషేగోసవేనవా । అభిజిత్వావిశ్వజితావాత్రిపుతా అగ్ని-
ష్టతావాయాజయేత్ - వితానిచాజ్ఞానతో బ్రహ్మవధప్రాయశ్చిత్తానితై ౧వజితాశ్చవిశ్వజితానితకు క్తంభవిష్యపురాణే॥ శ్లో॥ స్వజితావా-
శ్చయద్విరకభూణాంపుతవాపతే । అనుష్ఠానంద్విజాతినాంవధేహ్యమతితూహణే । ౨౪ । జపన్తితి॥ వేదానాంబ్యాదేకంవేదంజపన్త్య-
బ్రాహ్మణఃసంయతేంద్రియాబ్రహ్మవాత్సాపాచనికారణాయయాజనానాంశతంగచ్ఛేత్ విరదపృష్ఠానభృతేజాతిమాత్రబ్రాహ్మణభద్రే ౧వజిత-
కస్యప్రాయశ్చిత్తంతథాచభవిష్యపురాణేఅయమేవశ్లోకఃపరితోవ్యాఖ్యాతశ్చజాతిమాత్రంయదావిప్రంహన్యాదమతితూర్వకంవేదవిచ్ఛిన్న-
శూబ్రాహ్మణతరతాతస్యభవేదంబ ॥ ౨౫ । సవ-స్వమితి॥ సవ-స్వంవావేదవిదబ్రాహ్మణాయదద్యాత్ యావద్ధనంజీవనాయ సమభంగ్యహం-
వాగ్యమూపయోగిభనభాన్యాదియతంతసవ-స్వంవాగ్యహంవాసపరిచ్ఛదంబద్యాత్ జీవనాయా-లమిజవచన ర్ జీవనచర్యాప్రంశర-
స్వంగ్యహంవాదద్యాత్ సతతోల్పం విరచ్యజాతిమాత్రబ్రాహ్మణభద్రే ౧వజితాశ్చప్రాయశ్చిత్తంతథాచభవిష్యపురాణం జాతిమాత్రంయదా-
వాన్యాత్ బ్రాహ్మణంబ్రాహ్మణోగుహ । వేదాభ్యాసవిహీనావై భనవాసగ్నివజితః॥ ప్రాయశ్చిత్తంతదామర్యాదిదంపాచవిశుద్ధయే । భనం

గ్నావాసమిదేత్రిరవాక్యైరా॥ ౨౩ । యజేతవాక్యమేధేనప్రజాత్రయవిప్రసూతకః । అభిజిద్విశ్వజితాద్భ్యాం
వాత్రిపుతాగ్నిష్టతాపివా । ౨౪ । జపన్తీవాన్యతమంవేదంయోజనానాంశతంవ్రజేత్ । బ్రహ్మహత్యాప-
నోదాయమితభుజ్జీయతేంద్రియః॥ ౨౫ । సర్వస్వంవేదవిదుషే బ్రహ్మణాయోపపాదయేత్ । భనంవాజీ-
వనాయాలంగ్యహంవాసపరిచ్ఛదమ్ ॥ ౨౬॥ హవిష్యభుగ్వమసరేత్ వ్రతిస్తోత్రస్మరస్వతీమ్ । జపేద్వాని-
యతాహరన్త్రైర్వేదేనసంహితామ్॥ ౨౭ । కృతవావనోవివసేద్ధామాంతేగోవ్రజేపివా । అశ్రమేషు
కుమూలేవాగోబ్రాహ్మహితేరతః । ౨౮ । బ్రాహ్మణాథేగవాథేవాసద్యప్రాణాపరిత్యజేత్ । మువ్య-
తేబ్రహ్మహత్యాయాగోప్రాగోబ్రాహ్మణస్యచ । ౨౯ । త్రివారంవ్రతిరోద్ధావాసర్వస్వమవజిత్యవా । వివ్ర-
స్యతన్తిమిత్రేవాప్రాణాలాభేమువ్యతే । ౩౦ । ఏదంభృథవ్రతోనిత్యంబ్రహ్మచారీసమాహితః । సమాప్తే

వాజీరనాయాలంగ్యహంవాసపరిచ్ఛదం॥ ౨౬॥ హవిష్యభుగ్నితి॥ నివారాదిహవిష్యస్వతోజీవిభ్యాత్రప్రసరణాదారభ్యపశ్యమాదవస్తోత్రః॥ శ్రతి-
సరస్వతీంయాయాత్ విరచ్యజాతిమాత్రబ్రాహ్మణభద్రానభృతావ్రతంతథాచభవిష్యపురాణే॥ జాతిమాత్రేకతేవివేదేతేంద్రమతితూర్వకం । హం-
తాయదావేదహీనాభనేనచభవేద్భృతః॥ రతేతర్కల్పయేత్తస్యప్రాయశ్చిత్తంనిబోధమే । హవిష్యభుగ్నరేద్వాపి ప్రతస్తోత్రకః సరస్వతీం-
యద్యాపరిమితాహరన్త్రైర్వాసావేదసంహితాంసంహితాగ్రహణార్చదక్రమపురానః॥ అత్రాపిభవిష్యపురాణేయానిశేషః । జాతిమా-
త్రంకుమూహన్యాత్ విప్రంత్వమతితూర్వకం । బ్రాహ్మణోక్యంతగుణవాకేనేదంపరికల్పయేత్ । జపేద్వానియతాహరన్త్రైర్వేదేనసం-
హితామముచోయజాంపిసామనితై ౧విద్యాభ్యంసురోత్తమ॥ ౨౭ । కృతేతి॥ ఇదానింసమాప్తేద్వాదశేవఋగైశ్చపదేభాత్ ద్వాదశవాపి-
కస్యవిశేషమాహ॥ శ్లో॥ లానకేశశఖశ్చక్రుగోబ్రాహ్మణహితేరతః ॥ గోబ్రాహ్మణోపకారాకమర్షగ్రామసమాపేగోష్ఠపుణ్యదేశభృకు-
మూలాస్యకమనివసేత్ - జనేకుటింకృత్యేకస్యవికల్పభామిదం । ౨౮ । బ్రాహ్మణాథ-ఇతి॥ ప్రకాంతేద్వాదశవాపి-కేంతరాగ్న్యదశ-
హింసకాద్యాక్రాంతబ్రాహ్మణస్యోవాకపరిత్రావాభంగంప్రాణాపరిత్యజాబ్రహ్మచర్యయామువ్యతే - గోబ్రాహ్మణానాం పరిత్రాణా-
యాత్పరోపిమువ్యతే । ౨౯ । త్రివారమితి॥ నైవాదిబ్రాహ్మణసర్వస్వేనప్రాయమాదేతదానయనాథానివ్యాజంయథాశక్తిప్రయత్నం
కుర్వీతక్రమైవారాణ్యుద్ధేత్రవతేనామనానీలేపసర్వస్వేబ్రహ్మవాత్సాపాచీమువ్యతే । అథవాప్రథమవారవిశవిప్రసర్వస్వం
అపశ్చరంజిత్వాఅర్చయతికథాపిమువ్యతే - యద్యా- భనావహరక నైసఃస్వేనైవ బ్రాహ్మణసంభదానమరణేప్రవతే-తథాదాయా-
వ్యవహారభనవానేనకంజీవయతికదాపికన్తిమితేతస్యప్రాణాలాభేబ్రహ్మవాత్సాపాహ్మవ్యతే । విరదితరప్రకారాంతరేణకురమేదే గోప్రా-
గోబ్రాహ్మణస్యదేవ్యతనమితి॥ ౩౦ । వివమితి । వివమాత్తప్రకారేణసర్వదానియమౌపహితః (స్త్రీ)సంయోగాదిహాస్యసంయతమనాస-

హస్తాదశశాఖాబ్రహ్మహత్యాపాపంనాశయతి - వివం బ్రాహ్మణాభాగ్యాదిసర్వం ప్రతాంతద్వాదశవాషికస్యబోధవ్యం ॥౧౧॥
 శిష్టాంతాంతమేధేబ్రాహ్మణానామృత్యుచాంతయస్యజహన్సస్యసమాగమేమబ్రహ్మహత్యాపాపంశిష్టానివేద్యఅవభృథస్నాతోబ్రహ్మ
 హత్యాపాపాన్త్యతే - ద్వాదశవాషికస్యాపసంస్కృత్యాత్ - అతస్త్రమేవంప్రాయశ్చిత్తం - తథాచభవిష్యపురాణే ॥౧౨॥ య
 దాతుగుణవాన్విప్రోహత్యావిప్రంతునిగుణం అకామర ప్రదాగచ్ఛేత్ సా సంప్రేచాశ్చమేధికం ॥ గోవిందరాజస్తుఅశ్వమేధవివర్జితస
 కలప్రాయశ్చిత్తశేషతఃఅస్యప్రతాంతద్వాదశవాషికప్రాయశ్చిత్తస్యాంతరా అవభృథస్నానేతేనైవశుద్ధిరీత్యాహ - తదయ్యత్తం - భవి
 ష్యపురాణవచనవిరోధాత్ ॥౧౩॥ భర్మసౌఖ్యే ॥ యస్మాత్ బ్రాహ్మణోభర్త స్యకారణం బ్రాహ్మణేనభర్తృపదేశకృతేభ్యానుష్ఠానాత్ - రా
 జాతస్యాగ్రంప్రాంతంమన్వాదిభిః ఉచ్యతే - తాభ్యాంబ్రాహ్మణక్షత్రియభ్యాంసమూహాగ్రభర్మతరునిష్ఠైఃతేనా త్రేయంసమాగమేఅశ్వమే
 అశ్వమేధపాపస్మిన్వేద్యఅవభృథస్నాత్రశుద్ధిశీలనైవ్యవశేషః ॥౧౪॥ బ్రాహ్మణభిః బ్రాహ్మణోఽత్మత్రిమాత్రేదైవకింపునఃశ్రుతాదిభిఃదే
 వానామపితృభ్యఃసుతరాంకుసుమ్యైఃకాలాశ్చస్యప్రత్యక్షవత్ ప్రమాణతత్వపదేశస్యప్రామాణ్యాత్ యస్మాత్తత్రవేదవివకారణంవేదమూ
 లకత్వాత్ ఉపదేశస్య - యతవివచనః ॥౧౫॥ తేమయితి తేమంవిమయంబ్రాహ్మణానాంకుశ్యవేదజ్ఞాన్త్రయోవిముతాధికాః - యత్నాప
 నిహారణాయప్రాయశ్చిత్తంబ్రూయః - తత్సాపినాంవిశుద్ధయేభవతి - యస్మాద్విశుమంబాహ్మణ్యైర్ - తతశ్చప్రకాశ ప్రాయశ్చిత్తా
 భాంవిమయమపిపరీక్షదవశ్యంకార్యా - రహస్యప్రాయశ్చిత్తేపునరేతన్నాది - రహస్యత్వవిరోధాత్ ॥౧౬॥ అతఃఇతిఅస్మాత్ప్రాయశ్చిత్త

ద్వాదశేవషేకబ్రహ్మహత్యాంవ్యసోహతి ॥౧౧॥ శిష్టానామూమిదేవానాంనరదేవసమాగమే ॥ స్వమేనో
 వభృథస్నాతోహయమేధేవిముష్యతే ॥౧౨॥ భర్మసౌఖ్యే బ్రాహ్మణోమూలమగ్రం రాజస్యఉచ్యతే ॥ తస్మాత్స
 మాగమేతేషామేనోవిభ్యాభ్యశుద్ధ్యతే ॥౧౩॥ బ్రాహ్మణస్సంభవేనైవదేవానామపిదైవజమ్ ॥ ప్రమాణంచై
 వలోకస్యబ్రహ్మతైవహికారణమ్ ॥౧౪॥ తేషాంవేదవిదోబ్రూయన్త్రయోష్యేనానుక్కురిత్ ॥ సాతే
 షాంపావనాయస్యాత్మవిత్రావిదుషాంహివాక్ ॥౧౫॥ అతోస్యతమమాస్థాయః ధివిప్రస్సమాహితః ॥ బ్ర
 హ్మహత్యాకృతంపాపంవ్యసోహత్యాత్తనత్రయా ॥౧౬॥ హత్యాగ్రహవిజ్ఞాతమేతదేవప్రతంబరేత్ ॥ రా
 జస్యవైశ్యేవేదానావాత్రయోమేవవస్త్రియమ్ ॥౧౭॥ ఉత్వాచైవాన్యతంసాత్యైప్రతిరుద్ధగుగుంతథా ॥
 అపహృత్యచనిత్యైశంకృత్వావస్త్రిమహృద్వధమ్ ॥౧౮॥ ఇయంవిశుద్ధిరుదితాప్రమాప్యకామతోద్విజమ్ ॥

గణాదస్యతమంప్రాయశ్చిత్తంబ్రాహ్మణాదిఃసంయతమనాఃఆశ్రిత్యప్రకప్రాభారయాబ్రహ్మహత్యాకృతంపాపమపనవతి ॥ వితచ్ఛబ్రహ్మహత్యా
 తిప్రాయశ్చిత్తవిధానంసక్యత్ పాపకరణవిషయం - పాపాకృతైర్వావరణీయంవిశేషిగురుణిగురుణి-లఘునిలఘునిఇతిగౌరవస్తరణాత్ ॥
 ౧౧॥ తూర్వాచానస్యకథాంతుకుశ్రహత్యావ్రతంచరేత్ ఇవమయమారణేప్రాయశ్చిత్తవిమలస్యకక్షయకాణ్యాత్ ॥ ౧౨॥ విధేఃప్రాథమి
 కాదస్తాద్విశేషియేద్విగుణంస్త్రీతం ॥ తృతీయేత్రగుణంస్త్రీతం ఇతిగౌరవస్తరణాత్ - గృహహవేదివాయుగదనేకబ్రాహ్మణానానేకుభవి
 ష్యపురాణీయావిశేషః ॥ ౧౩॥ బ్రాహ్మణోబ్రాహ్మణంవీరబ్రాహ్మణోవాదమూర్ఖహ ॥ నిహత్యయుగపద్విర వికంప్రాణాంతికంచరేత్ ॥ కామర
 స్తుయదాహన్యాద్బ్రాహ్మణాసురసత్తమ ॥ తదాత్మానందపాదగ్మవిధివా యేనతచ్ఛృణు ॥ వితచ్ఛాజ్ఞానవిషయంసర్వమేవైతత్ - త
 థా ॥ అకామతోయదాహన్యాత్ బ్రాహ్మణాబ్రాహ్మణోగుహ ॥ చరద్వనేతథాఘోరేయావత్సాగ్రపరిక్షయః ॥ వితచ్ఛాజ్ఞానవధేత్రకృ
 తత్వాన్యగపన్నారణవిషయం - క్రతుమరణేతువిధేః ప్రాథమికాదస్తాదిత్యాభ్యుత్తివిధాయకంవేదవచనాత్ ॥ ౧౪॥ హత్యైత్రకృతత్వా
 ద్బ్రాహ్మణగర్భవిషయంస్త్రీపున్నపుంసకత్వేనావిజ్ఞాతం - క్షత్రియంవైశ్యంచయాగప్రభృతంహత్యా ఆశ్రేయాంచస్త్రీయంబ్రాహ్మ
 ణీంతథాశ్రేయాంచబ్రాహ్మణీమితియమస్తరణాత్ హత్యాబ్రహ్మహత్యాప్రాయశ్చిత్తంకుర్యాత్ - ఆశ్రేయోవరణస్వలా ఋతుస్నాతో
 చ్యతే - రణస్వలాఋతుస్నాతామాశ్రేయోమితనిష్ఠస్తరణాత్ - వివంచానాశ్రేయా బ్రాహ్మణీవధేత్రవాషికం ఉపపాతకంయథో
 క్తంస్త్రీకుశ్రబట్కత్రవభిజయిత్తత్రకత్వత్వావస్త్రీసుహృద్వధవితి - తదాహితాగ్ని బ్రాహ్మణస్య బ్రాహ్మణీభార్యావిషయం
 తథాచాంగిరాః ఆహితాగ్నే బ్రాహ్మణస్యహత్యాపత్తిమనిందితామ్ ॥ బ్రహ్మహత్యావ్రతంకుర్యాత్ ఆశ్రేయాఘ్న సత్తవచ ॥౧౭॥
 ఉత్తేష్వితి హిరణ్యభూమ్యాదియ క్తసాత్యైఅసృతముత్సాగురోశ్చమిథ్యాభికాపముత్సాద్యనిషేచంచ బ్రాహ్మణసువణాదస్య దణతాది

త్రయ్యంక్షత్రియాదేఃస్వగణాదుపిచాచమృత్యుస్త్రియభంబయథావ్యాఖ్యాతంకృత్యామిత్రంచాప్రాప్త్యంహంత్యాప్రప్త్యహంత్యాప్రాయశ్చ
 | త్రంకుత్యార్థః | ౮౮ | ఇయమితి | వితత్తుప్రాయశ్చ త్రంవిశేషతదితదేశమంతరేణతామతోబ్రాహ్మణవధినిహితం | కామతస్తుప్ర
 ప్త్యాగవధనేయనిష్కృతిఃనైకత్వప్రాయశ్చ త్రంకింత్యతోద్విగుణాదిక మరణాత్కమితిప్రాయశ్చ త్రగౌరవాభంసకుప్రాయశ్చత్రాభా
 వాభం | కామతస్తుకృతమోహతోప్రాయశ్చ త్రైపుథస్యిథేః | ఇతిభూషోక్తివిరోధాత్ | ౮౯ | సురామితి | సురాశబ్దపైష్టిమాత్రే
 ముఖ్యసకుగోదీమాధీమత్రితయానుగతైకరూపాభావాత్ ప్రత్యేకంచకైకబునేకైకత్రయకల్పనా గౌరవశ్చ సంగాత్ గౌరవాదిమది
 తాసుగుణవృత్త్యాపిసురాశబ్దోపపత్తేఃతదవినభవిష్యత్పురాణే | సురావపైష్టిముఖ్యాకానతస్యాస్త్రీకరేసమపైష్టియఃపానేనచైతాసాం
 ప్రాయశ్చ త్రంనిబోధత్రయమేనూత్రం - మహాబాహూసమాస్పృశ్యమదిరామదయోగతః | వితాసామితినిధానరజెష్ఠి - వితాసాంగోదీమా
 ధీపైష్టిసాంప్రకృతానాంమధ్యపైష్టిపానేమనూత్తప్రాయశ్చ త్రం | సురాంపీత్యాద్విజోమోహాదినిబోధతేత్యభిప్రాయః | ముఖ్యాంసురాంపై
 ష్టింరాగాదివ్యామూఢతయాద్విజోబ్రాహ్మణాదికృపీత్యాల్పైకాణంసురాంపితే త్రయాసురయాశరీరేనిదగ్గోసరిద్విజఃకస్తూర్పాపాత్
 ముచ్యతే - వితచ్చగురుత్వాత్కామకారకృతసురాపానవిషయం | తథాచబృహస్పతిః - సురాపానేకామకృతేజ్వలంతరతాంవినిక్షిపేత్ |
 ముఖేతయాసనిదగ్గోమృతఃకుద్దిమపాత్పుయార్థః | ౯౦ | గోమూత్ర మితి | గోమూత్రజలగోక్షీరగవ్యస్యైకగోమయరసానామస్వతమమగ్ని
 స్వకంకృత్యాయావక్షరణంపితే | ౯౧ | కణానితి | అధవావికృతవాసాజటావాక్సురాభావసంహృత్సుమ్మతంకులావయవాకృ
 తృష్టైలంకిలంవారాత్రా వేకవారంసంవత్సరచర్యంతంసురాపానపాతనాకాభంభక్యయేత్ ఇదం ఆయుధిభూషాకం ఆముఖ్యసురాపానే

కామతోబ్రాహ్మణసధేనిష్కృతిర్నవిధీయతే | ౮౯ | సురాంపీత్యాద్విజోమోహాదగ్నివతాంసురాంపితేత్ |
 తయాసకాయేనిదగ్గోమముచ్యతేకిల్పిమాత్రతః || ౯౦ | గోమూత్రమగ్నివణంవాపితేమదకమేవవా | పయో
 మృతంవామరణాద్దోశకృత్రసమేవవా | ౯౧ | కణాన్వాభక్యయేదబ్ధంపిణ్యాకంవాసకృన్నిశి | సురాపానావ
 సత్త్యభంబాలవాసాజటిధ్వజే | ౯౨ | సురావైమలమన్నానాంపాప్తావమలముచ్యతే | తస్మాద్బ్రాహ్మ
 ణరాజన్యవైశ్యశ్చనసురాంపితేత్ || ౯౩ | గోదీపైష్టివమాధీవవిజ్ఞేయాత్రివిధానురా | యతైవైకాత
 తాసర్వానపాతవ్యాద్విజోత్తమైః | ౯౪ || యక్షరతుఃపిశాచాన్నంమద్యంమాంసంసురాపవమ్ | తద్బ్రా
 హ్మణేననాత్రవ్యందేవానామత్మతాహవిః | ౯౫ | అమేధ్యవాపతేన్నతోవైదికంవాప్యదాహరేత్ | అకా
 ర్యమస్యత్కుర్యాద్వాబ్రాహ్మణోమదమోహితః | ౯౬ | యస్యకాయగతంబ్రహ్మమద్యనాప్లావ్యతేసకృత్ |

ప్రవృత్త్యం | నకుగుణాంతరవైకవికంబఘ్నత్వాత్ | ౯౨ | సురేతి | యస్మాత్తంకులపిష్టసాధ్యత్వాత్సురాఅన్నమలంబలశబ్దేనచ పాపము
 చ్యతేతత్తస్మాద్బ్రాహ్మణమైత్యవైశ్యాపైష్టింసురాంపితేయః || ఇత్యనేనప్రతిషేధసరివికదతిత్ర మేనురాంపీత్యేతిప్రాయశ్చ త్రం
 అన్నమలానువాదాబ్ధపైష్టినిష్కృతవివస్ఫుటఃతైగ్రవణికస్వయమనైకత్వః | ౯౩ | గోదీతి | యాగుదేశకృతాసాగోదీ - వివంపిష్టకృతా
 పైష్టి - మధుకవ్యవోషధుఃకరోమైష్టికృతాసామాధీవ - వివంత్రిత్రకారాసురాజాయతేముఖ్యసురాసామ్యనిబోధనమితరసురాపేక్షయా
 బ్రాహ్మణస్యగోదీమాధీవపానేప్రాయశ్చ త్రగౌరవాభం - యథావైకాపైష్టిముఖ్యాసురాభూషావాక్యనిషిద్ధత్వాత్తైగ్రవణికస్యా
 పేక్షయోతథాభూషాగోదీమాధీవద్విజోత్తమేనకారవాక్య | ౯౪ | యతైతి | మద్యమత్రనిషిద్ధంపైష్టిగోదీమాధీవ్యతిరిక్తంసవదిధం
 బోధక్యంతానాహతులస్త్యః | పానసప్రామద్యమాధీవంభూజారంతాలమైక్షవం | మాధీవకంటాంకమాధీవకమైరేయంపారిశేజం | సా
 మాన్యానిద్విజాతీనాంమద్యాన్యేకాదత్రవచ | వ్యాదకంతుసురామద్యంసర్వేషామధమంస్త్రుతం | మాంసంచత్రునిషిద్ధం సురాచ త్రు
 కారాబోక్తాప్రసూయతఇతి | ఆసోమద్యానామవస్థావిశేషమద్యఃకృతసంపాదనూసంహారమద్యస్వభావాయమధికృత్యఇదంపులస్త్రీ
 కప్రాయశ్చ త్రం | త్రాక్షేషుటంకభూజారపసాదేశ్యయారసః || సవ్యోజాతంకుపీత్యాతుత్త్రవమృతోద్విజోత్తమః | వివంకుద్యా
 దివకుష్టయంయక్షరతుఃపిశాచసంబధ్యస్తం - తత్తస్మాద్బ్రాహ్మణేనదేవానాంఅవిభాగయతానాశితవ్యంసపిష్టాయాసురాయా ఇమూపా
 దానంయక్షరతుఃపిశాచాన్నతయానింవాభం - అత్రకేచిద్దేవానామకృతాహరితిపుంగింగనిదేశాత్ బ్రాహ్మణస్యపుంసవివమద్యత్రు
 పేధోసస్త్రియాదిత్యామః || తదసర్వప్రతిలోకంసాయాతి బ్రాహ్మణీయాసురాంపితేత్ - ఇతావసాకునిగృధ్రిసూకరీచోపకాయతేఇ
 తియాక్షరలాగ్నిదిష్టృతివిరోధాత్ | ౯౫ | అమేధ్యఇతి | బ్రాహ్మణోమద్యపానమదమాధమధిష్టా అకుచోవాచతేత్ వేదవాక్యంవాది

చాపరయేత్ బ్రహ్మ హత్యాద్యకార్యంవాచుర్యార్థం - అతస్తేషమద్యపానంసకార్యమితిపూర్వస్యైవవానువాదః || ౯౬ || యస్యేతి|| యస్యబ్రాహ్మణస్యకాయగతంబ్రహ్మజీవాత్మావికారమపిదుష్టనాశ్చావ్యతేరథ్యాచైకవారమపిదుష్టాబ్రహ్మజోమద్యంపిబలితస్యబ్రాహ్మణ్యంవ్యవేతి||
 శూద్రతాంసప్రాప్నోతి|| తస్మాత్ మద్యంసవనాదైవసహితవ్యం|| ౯౭|| ఏషేతి|| ఇదంనురాహసజనితపాపస్యనానాప్రకారంప్రాయశ్చిత్తమభిహంతస్తాత్పరంబ్రాహ్మణమవగాహరణపాపస్యనిష్క్రమింతయ్యేతి|| ౯౮|| శుభశాంతి|| అపవృత్త్యనువగంతు బ్రాహ్మణస్యయతఃస్వయమితాతాతపస్త్రజాత్ బ్రాహ్మణమవగాహరోబ్రాహ్మణోరాజాసంకత్యాబ్రాహ్మణశుభవాపవరంస్వయంకమాకథయేత్ మమసిగ్రహంభవాకరోత్స్వతిమ్రాయాత్ - బ్రాహ్మణగ్రహణంమనుష్యమాత్రప్రదశనాభం - ప్రాయశ్చిత్తియతేనర ఇతిశ్రుతత్వాత్ మత్రియాదీనాంప్రాయశ్చిత్తాభిధానాత్|| ౯౯|| గృహీత్యేతి|| స్కంధనాదాయముసలమిర్యాదేరుక్తత్వాత్ తేనాపిచముసలాదికంగృహీత్యాస్తేయకారిణంమనుష్యుభేకవారంరాజాస్వయంహన్యాత్ - సచస్తేనూపధనముసలాభిహతేనహతోముక్తోపివాకువిరియ్యాజ్ఞవల్క్యస్త్రరజాత్ | యుతోవాన్యుతకల్పవాణీకతస్మాత్ హిహాత్ ముచ్యతే - బ్రాహ్మణఃపునఃరతస్తేవవేత్సేవకారదశనాత్ - తథాపనజాతుబ్రాహ్మణంహన్యాత్ సర్వపాపేష్యవస్థితమితి- తపస్తేవశుభ్యతిఅతపివమన్వభావ్యాభ్యాసచరేభవిష్యపురాణేయదేవదత్వవసంవీర బ్రాహ్మణస్తపస్తేవవారతేగ్రవకారవాద్విద్యబ్రాహ్మణస్యసురాభితతపస్తేవేత్యనేనేహ ప్రతిపదోపధస్యతు | వాశద్భక్తు మత్రియాదీనామపరహావికల్పాభావః- బ్రాహ్మణస్యతుతపపితేనియమోనమబ్రాహ్మణస్తేవకతపః- అతపివభవిష్యపురాణే- ఇతరేషామపివిధోరహినప్రతిపిధ్యతఇతితదేవకతపః|| ౧౦౦|| తపసేతి|| తపసాస్వయస్తేయేషిత్వస్తంపాపంద్విజోనిహతుంఇచ్ఛన్ అరణ్యగృహణాత్ ప్రాథమ్యబ్రహ్మహణీయవ్యక్రముక్తంతక్కుర్యాత్ - వితచ్ఛవాదకవాపికంక్షేకగౌరవాత్ మత్రియాదీనామరణేచంపకృష్టలకోమాన్స్తేనువగాస్తుషేడతేతిసు

తస్యవ్యవేతిబ్రాహ్మణ్యంతూద్రత్వంవసగచ్ఛతి|| ౯౭|| ఏషావిచిత్రాభిహితాసుగాసానస్యనిష్క్రమితి|| అతడౌధ్యంప్రవత్యేమినువగాస్తేయనిష్క్రమితి|| ౯౮|| సువగాస్తేయకృద్విప్రోరాజానమభిగమ్యతు | స్వకమాఖ్యావయోబ్రూయాన్యాభవాననుశాస్త్వితి || ౯౯|| గృహీత్యాముసలంరాజాసత్పథన్యాతుతంస్వయమ్ | ఎధనశుద్ధ్యతిస్తేనోబ్రాహ్మణస్తపస్తేవతు || ౧౦౦|| తపసాపనునుత్సుమఃసాస్తేయజంమలమ్ | వీరవాపాద్విజోరణ్యేవరేద్భ్యుత్పాహాప్రతమ్ | ౧౦౧|| ఏతైర్వైరైరహాతపాపంస్తేయకృతంద్విజః | గురుస్త్రీగమనీయంతువ్రతైరేభిరపానుజేత్ | ౧౦౨|| గురుతల్పృథ్విభిభాష్యేనస్తప్తేస్వప్యాదయోమయే | సూమీంజ్వలంతంసాన్తిష్యేన్యత్పునాసశుద్ధ్యతి | ౧౦౩|| స్వయంవాశ్శివృషణాపుత్రృత్యాధాయాచాంజలౌ | నైఋతీందిశమాతిష్ఠేదానిపాతాదజిహ్వగః | ౧౦౪|| ఖట్వాంగీవీరవాసావాత్త్రులోవిజనేవనే | ప్రాజాపత్యంచరేత్కృచ్చృమబ్జమేకంపమాహితః | ౧౦౫|| చాంద్రాయణంవాత్రిమాసాన

వగాపరిమాణంద్రవ్యవ్యం - నతతోన్యూపస్యపరిమాణావేక్షయామనూక్తపరిమాణస్యగృహీతుంన్యాయ్యత్వాత్ యత్కృత్తికపరిమాణంభవిష్యపురాణేప్రాయతేతత్తథానుబంధవిష్టాపహారేతథావిధప్రాయశ్చిత్తవిషయమేవతథాభవిష్యపురాణేమత్రియాబ్రాహ్మణానిగుణాహ్యనుతత్పరాః | గుణాధ్యస్యతువిశ్రస్యచంచనిష్క్రావరంతిచేత్ | నిష్క్రానేకాదశతథాదగ్ధాత్వానంతుపావతే | శుద్ధేయమవరవాద్విరచరేద్భ్యుత్పాత్పశుద్ధయే|| ౧౦౧|| ఏతైరితి|| బ్రాహ్మణస్యవగాస్తేయజనితపాపమేభిప్రకృతేద్విజోనిహారేత్ - ప్రతకతపాద్విజయారుక్తత్వాత్ - ఏతైరితివిమువచనంసంబంధావేక్షయామనూక్తమపి ప్రాయశ్చిత్తంకల్పనీయమితిజ్ఞాపనాభం - గురుస్త్రీగమనమితిత్తంపునఃపాపమేభివగమ్యమాజైః ప్రాయశ్చిత్తేనిహారేత్ || ౧౦౨|| గువితి|| నిషకాదీనికమాణేతుక్తత్వాత్ గురునితాతల్పంభార్యాగురుతల్పంగురుభార్యాతద్దామగురుభార్యాగమనపాపం విభ్యాప్యలోపామయేత్ ప్రశయస్తేస్వప్యాత్ - లోపామయాంస్త్రీప్రతికృతింకృత్యాజ్వలంతిహవింగృహ్యుత్పనాత్మావిశుద్ధోభవతి|| ౧౦౩|| స్వయమితి|| అత్తనైవవాలింగవృషణాచ్చిత్వా అంబతాకృత్యాంయవతోశరీరపాతమవక్రగతిఃసోదక్షిణావృజుందిశంకత్సేత్ - వివంచ ఉక్తప్రాయశ్చిత్తద్వయంగురుత్వాత్పవగాగురుభార్యానిషయం- జ్ఞానతోరేతోవిసగవచర్యంతమేధునవిషయం|| ౧౦౪|| ఖట్వాంగీతి|| ఖట్వాంగభృద్భృత్పవభలాంభసఃకేశనభిలోమత్త్రుధారిసంయతమనానిజానేవనేవషణ్మేకంప్రాజాపత్యత్రతంచరేత్ - వివంచవత్సమాణప్రాయశ్చిత్తంచలఘుత్వాత్ స్వభార్యాదిభ్యమేవాజ్ఞానవిషయంబోధ్యవ్యం|| ౧౦౫ || చాంద్రాయణమితి|| యద్వాగురుభార్యాపాపనిహారణాయ సంయతేంద్రియఃఫలమాలాదినాహవిష్యేణనివారాదికృతయతాగ్నిమాత్రికమాసాచాంద్రాయణాన్యాచరేత్ వితచ్ఛత్రురోన్యకాదపిలఘుత్వాత్ అసాధ్యమసవర్ణాంవాగురుభార్యాంకచ్ఛతోద్రవ్యవ్యం|| ౧౦౬||

ఏతే రితి॥ ఏనిరుక్తతైః బ్రహ్మకాత్యాదిమహాపాతకకారిణిపాపనిహారయః । గోవధాద్యపాతకకారిణిపునఃపాత్యకాణ ప్రకా
 రణానేకరూపతైః పాపానిహారయః ॥ ౧౦౭ ॥ ఉపేతి॥ అనేనవిధినాయ స్త్వితియోచకులకం । ఉపపాతకయక్తోగోహుతివిధియ
 కానురూపేతప్రభమహాసంయవాకపిబేత్ - సశిఖంముండితశిరాలాసశ్చక్రఃతేనహతగోవమాతాచ్చాదితదేవాలామాసత్రయమేవగోష్ఠ
 వినోగోమూత్రణావరేత్ సన్న సంసంయతేంద్రియఃకృత్రిమలవణవజ్రతంబూవిష్యమన్నమేకాపాంశుత్వాద్విత్తియేహ్నిసాయంద్వితీయకృ
 త్రియమాసావన్నయాత్ మాసద్వయమేవదివాప్రాతఃపానమనుగచ్ఛేత్ తాపాంశగవాంభురత్రహారాదూర్ధ్వముఖైతరణస్త్రీవస్త్రాభాదయే
 త - కందూయనాదినాతాపచర్యప్రణయ్యచరాత్రాభివ్యాధికమనువేష్ట్య ఉపవిష్ట ఆసీత - తథాశుచిర్విగతక్రోధఃఉత్థితాసుగోమపశ్చాదు
 త్త్యుత్ వనేనచరిత్యమంత్రుచక్వా త్రతఃపరిత్యమేత్ ఉపవిష్టానుగోమచరితేత్ వ్యాధితాంశౌరవ్యాహృదిభయకాతు ధిరాత్రాంతాంశతి
 తాంకదామలగ్నాంవాయథాశక్తిమాచయేత్ ॥ తథాఉష్ణ ఆదిత్యైకపతిమేఘవచషణతిశీతోపస్థితేమారుతేచాత్యభాంవారిగోర్యథా
 శక్తిరత్యుచక్వాఆత్మసస్త్రాణంసకుర్యాత్ తథాఆత్మసూఆస్యేషంపాగేహత్యైతేభిలేమసహ్యాదిభక్షణంకుర్వంతీంబత్సం చక్షీరంపిబం
 రంశకధయేత్ అనేనూక్తవిధానేనయోగోఘ్నాగోపరిచరతిసగోవభనికపాపంత్రిభిఃకూనై రచనదతి ॥ ౧౦౮ ॥ ౧౦౯ ॥ ౧౧౦ ॥ ౧౧౧ ॥

భ్యస్త్యేన్నియతేంద్రియః । హవిష్మేణయవా గ్వావాగురుతల్పాపను త్రయః॥ ౧౦౬ ॥ ఏతైర్వ్యతైరపోహే
 యుమహాపాతకీనోములమ్ । ఉపపాతకీన స్తేవమేభిర్నాపాపై వ్రతైః ॥ ౧౦౭ ॥ ఉపపాతకసంయుక్తో
 గోఘ్నామాసంయవాకపిబేత్ । కృతవాపోవసేద్దోష్టేషమకాణాతేనసంవృతః॥ ౧౦౮ ॥ చతుర్థకాలమగ్ని
 యాదత్యోరలవణంమితమ్ । గోమూత్రణావరేత్సన్నసంద్వమాసానియతేంద్రియః॥ ౧౦౯ ॥ దివానుగచ్ఛ
 ద్దాస్తాసాంతిష్ఠన్నూర్ధ్వంరణపిబేత్ । శుశ్రూషత్వానమస్కృత్యరాత్రావీరాసనంవసేత్ ॥ ౧౧౦ ॥ తిష్ఠం
 తీష్ఠనుతిష్ఠేతు వ్రజంతవ్యప్యనువ్రజేత్ । ఆసినాసుతథాసీనోనియతోవీతమత్సరః॥ ౧౧౧ ॥ ఆతురామభిశస్తాం
 వాచారవ్యాహృదిభిర్భయైః । పతితాంశంలగ్నంవాసంస్వపాయైర్విమోచయేత్ ॥ ౧౧౨ ॥ ఉష్ణేషణతి
 శీతేవామారుతేవాతివాభృతం । నకుర్వీతాత్మసస్త్రాణంగోత్యత్వాతుశక్తితః ॥ ౧౧౩ ॥ ఆత్మనోయదివా
 స్త్యేషాంగృహేత్యైతేభవాభతే । భక్షయంతీంసకథయోత్పిబంతంఛైవవత్సకం॥ ౧౧౪ ॥ అనేనవిధినాయ స్తుగో
 ఘ్నాగామనుగచ్ఛతి । సగోహత్యాకృతంపాపంత్రిభిర్నానైర్వ్యపోహతి ॥ ౧౧౫ ॥ వృషభైకాదశోగాశ్చద
 ద్యాత్సుచరితవ్రతః॥ అవిద్యమానేసర్వస్వంవేదవిద్వోనివేదయేత్ ॥ ౧౧౬ ॥ ఏతదేవవ్రతంకుర్యుకుపపా
 తకీనోద్విజాః॥ అపకీణోవజాంశుద్ధ్యభాంశాంద్రాయణమథాపివా ॥ ౧౧౭ ॥ అపకీణోతుకాణేనగదాభేన
 చతుష్పథే । పాకయజ్ఞవిధానేనయజేతనిర్మలినిశి ॥ ౧౧౮ ॥ ముత్వాగ్నవిధివద్ధోమానంతతత్సమేత్యు
 చా । వాలేంద్రగురువహ్ని నాంజామయాయత్సపిషామహుతిః ॥ ౧౧౯ ॥ కామతోరేతసస్త్యేకంవ్రతస్థస్యద్విజ
 న్ననః॥ అతిక్రమంవ్రతస్యామయధామణ్ణాబ్రహ్మచారిణః ॥ ౧౨౦ ॥ మారుతంపురుషలూతంవగురుంపా
 వశమేవచ । చతురోవ్రతినోభ్యేతిబ్రాహ్మంతేజోవకీణేనః ॥ ౧౨౧ ॥ ఏతస్మిన్నేనసప్రాప్తేవసత్వాగదాభాజి

౧౧౨ ॥ ౧౧౩ ॥ ౧౧౪ ॥ ౧౧౫ ॥ వృషభేతి॥ వృషపికాదశోయోసాంతాఃసమ్యగనుష్ఠితప్రాంత్యత్తోదచ్యుత్ - అవిద్యమానేతావలిభనేన
 వాస్వంవేదజ్ఞేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యోదచ్యుత్ ॥ ౧౧౬ ॥ ఏతదితి॥ అచరేతూపపాతకీనూపాత్యకాణావకీణేనజాతాపాపనిహారణార్థమే
 తదేవగోవధప్రాంత్యత్తంచాంద్రాయణంవాలఘుత్వాత్కుర్యుః - చాంద్రాయణంతు లఘుస్యపపాతకేనాతిశక్తిగుణాద్యసేవ్యంబాదాజ
 నీయం॥ ౧౧౭ ॥ అనేతి॥ అపకీణోవజామణ్ణాకాణేనగదాభేనరాత్రావతుష్పథేపాకయజ్ఞేనతంత్రిణిర్వత్యాభ్యాంజేవతాంయజేత్ ॥ ౧౧౮ ॥
 ముత్యేతి॥ తపోనిర్వత్యైర్గదాభవపాదిమూమాకాయథావచ్ఛతుష్పథేకృత్యాకదంతే॥ శ్రు॥ సమ్మనీంచంతుమరుతస్సమింద్రస్వం బృహస్ప
 తిర్వైతయాముచామారుతేంద్రబృహస్పత్యగ్నినాంఘృతేవామలిజామయాయత్ - అప్రసిద్ధత్వాదవకీణప్రతీలక్షణమాచ॥ ౧౧౯ ॥ కామ
 తఇతి॥ ఇచ్చతోద్విజః - అపకీణోభవేద్దత్వాబ్రహ్మచారిచయాపితమివచనాత్ స్త్రీయనాశుక్రోత్సగాత్ బ్రహ్మచర్యస్య అతిక్రమమవశీ
 ణాయాపంసహజ్ఞావేదవిదఃప్రాముః । మారుతమితి॥ వ్రతచారిణోవేదాభ్యయసనియమానుష్ఠానజంతేజః - తదవకీణేనోసతోమరుదింద్రబృ
 హస్పతిపావతాంశ్చతురఃసంద్రామలితస్త్యేకామలిజామయాయత్ - ఇత్యాభ్యాముతేరయమనువాదః ॥ ఏతస్మిన్నితి॥ ఏతస్మిన్నవకీణా

భేదపాప ఉత్పన్నేనైవార్యై కంఠదళభయాగాదికృత్యాదదళచర్మచరితామేరితరస్మరణోసగదళ సంబంధిచర్మప్రాప్యతోపకీర్ణత
 హమిలిస్యకమఃభావసంకుర్వత సప్రగృహణితే మంచరేత్ తేభ్యోలభేనభై యోగవర్తయన్తేకకారికమితి || తేభ్యః || తేభ్యః సప్రగృహ
 భ్యోలభేనభై యోగవికరాలమాహారంకుర్వత సాయంప్రాతమఃభ్యంధినేమచస్నానమాచరణ సంకల్పరేజై వవిశుభ్యతి || ౧౨౩ || జాతిభ్యం
 శకరమితి || బ్రాహ్మణస్యరుజికుత్స్యత్యాదిజాతిభ్యంశకరౌ కంతన్ద్యాదన్యకమంకమఃవిశేషం ఇచ్చాతఃకృత్యావశ్యమాణం సాంతవనం
 సప్రాహసాధ్యంకుర్యాత్ - అనిచ్చాతఃపునఃకృత్యాప్రాజాపత్యంవశ్యమాణంవరేత్ || ౧౨౪ || సంకరేతి || భారావ్యప్త్యై త్యాదిసంకరిక
 రణాన్యైకానినిందితేభ్యోభనాదానమిర్యాదిసాచాత్రీకరణాన్యైకానితేషాంకుభ్యా వన్యకమమిచ్చాతఃకృత్యా చాంద్రాయణంమాసంకుద్ధ
 యేకుర్యాత్ క్రిమిశీటవయాహుత్యై త్యాదిసామలీకరణాన్యైకాని - తన్ద్యాదేకమిచ్చాతఃకృత్యాత్రరాత్రంవహనాంకథితామశ్మియత్ ||
 తురీయః || బ్రహ్మహత్యాంయఃతురీయాభాగః || ౧౨౫ || వాషికయాపఃద్వాదశవాషికస్యచతుర్థాభాగః - వితచ్ఛప్రాయశ్చిత్రంస్త్రిసూద్రవి
 త్తమ్రవభగతి ఉపపాతకత్వేనూపదిప్తం || ౧౨౬ || వాషికత్యావేషయోగురుర్వాత్ వృత్తక్షత్రియస్యకామతోవధద్రష్టవ్యం || ౧౨౭ || శ్వేసా
 థ్యాచారేకామతోహతేలప్తమాభాగః - సాధకవాషికంప్రతంసూద్రేవృత్తస్థేహతేకామతోద్రష్టవ్యం - సవమానీకం || ౧౨౮ || అకామత
 యితి || అమిద్ధిపూర్వకంపునఃక్షత్రియంనిహత్యవృషభాధికంసాహస్రంయోసాంగవాంతాత్ర శుద్ధ్యభాంబ్రాహ్మణ్యేభ్యదధ్యాయే || ౧౨౯ ||

సమ్ | సప్రాగారాంశ్చరేజై క్షుంస్పకమఃపరికీర్తయన్ || ౧౩౦ || తేభ్యోలభేనభై యోగవర్తయన్తేకకా
 రికి || ఉపస్మృతంస్త్రిప్రవణంత్వజ్జేనపరిశుద్ధ్యతి || ౧౩౧ || జాతిభ్యంశకరంకమఃకృత్యాన్యతమమిచ్ఛయా |
 చరేత్సాంతవనంకృత్యాప్రాజాపత్యమవిచ్ఛయా || ౧౩౨ || సంకరాపాత్రకృత్యానుమాపంశోధనమేంద
 వమ్ | మలినీకరణేయేషుతప్రసాన్యై ద్యావప్రస్యహమ్ || ౧౩౩ || తురీయోబ్రహ్మహత్యాఃక్షత్రియస్య
 వధేన్ద్రుతః || ౧౩౪ || శ్వేష్టమాంశోపుత్రస్థేసూద్రేజ్ఞేయస్తుషోడశః || ౧౩౫ || అకామతస్తురాజన్యంవిపాత్యద్వి
 జౌత్తమః || వృషభైకసహప్రాగాదవ్యాత్సుచరిత్రతః || ౧౩౬ || త్యుబ్ధింపరేద్వానియతోబటిప్రహ్మహ
 నోవ్రతమ్ | వపరాదూరతరేగ్రామాద్వృక్షములనికేతనః || ౧౩౭ || ఏతదేవవరేదబ్ధింప్రాయశ్చిత్రంద్వి
 జౌత్తమః || ప్రమావృతైశ్యంవృత్తస్థందద్వాభైచకేతంగవామ్ || ౧౩౮ || ఏతదేవ్రతంకృత్సంపన్నాసా
 చ్ఛాద్రహవరేత్ | వృషభైకాదశవాపిదద్వాద్విప్రాయగాస్సితా || ౧౩౯ || మార్జారనకతౌహత్యాచాపం
 మండువామేవ | శ్వగోధోలూకాకాంశ్చసూద్రహత్యావ్రతంవరేత్ || ౧౪౦ || పయఃపిబేత్త్రిరాత్రంవా
 యోజనంవాధ్వనోవ్రతేత్ | ఉపస్మృతేత్సవంత్యాంవానూక్తంవాదైవతంజపేత్ || ౧౪౧ || అభ్యంకాష్టా
 యసీందద్వాత్సర్వంహత్యాద్విజౌత్తమః || ఫలాలభారకంపండ్వేనైపకంత్రికమాషకమ్ || ౧౪౨ || శ్శుకేకుంభం

త్యుబ్ధిమితి || యద్వాసంయతోజటావాగ్రామాద్విచక్రకృష్టపుక్షములకృతనివాసో బ్రహ్మహతీయదక్షంబ్రహ్మహత్యాదశసమాభిత్వాదిక
 ద్వ్యక్షాత్రయంకుర్యాత్ - సనుతురీయాబ్రహ్మహత్యాంయఃకృత్యేనపునఃకృత్యాచ్యాయ || ౧౪౩ || బటిదూరతరేగ్రామాత్పుక్షములనికేతన ఇతివ
 వనాత్ - వ్యతిరక్తశవశిరోభ్యుదారణాదిసకలభయనివృత్త్యభావ్యాత్ అస్యగ్రంథస్య అకామధికారాచ్య ఇదమకామతఃఅతపివాం
 గలాఘనామ్యుచితం || ౧౪౪ || వితదితి || వితదేవద్వాదశవాషికప్రతమకామతఃసాధ్యాచారంవైశ్యంనిహత్యవపామకం బ్రాహ్మణాదిః
 కుర్యాత్ - వికాధికంవాగోశకందద్వాత్ || ౧౪౫ || వితదితి || వితదప్యకామతఃఇదమేవప్రతంసూద్రవహత్యాసంచరేత్పుషభ వికాదశో
 యోసాంగవాంతాః - శుక్రవణాబ్రాహ్మణాయదద్వాత్ || ౧౪౬ || మదారేతి || విదాలనకులచాక్షభేకకుక్కురగోధావేచకకాకానామ
 త్రేకంహత్యాసూద్రహత్యాప్రతంస్త్రిసూద్రవభగతిపుపాతకప్రాయశ్చిత్రంగోవధప్రతంచాంద్రాయణంచరేత్ - సమసూద్రేజ్ఞేయస్తుషోడ
 శభిత్వాదిప్రాయశ్చిత్రంపాపశుల్లఘ్నత్యాచాంద్రాయణమప్యేతరేకామతో అభ్యాసాదివిషయేద్రష్టవ్యం - శయః || అమిద్ధిపూర్వకం
 మాదారాదీసాంవధాత్రరాత్రంక్షీరంపిబేత్ - అథమందానలత్వాదిసానసమభాగః - త్రరాత్రంప్రతియాజనంఅభ్యసూప్రజేత్ - అత్రాశక్త
 స్త్రిరాత్రంసద్వాంస్సాయాత్ - తత్రాశక్తమస్త్రిరాత్రంఅపిహక్ష్మిత్యాదిసూక్తంజపేత్ - యథోక్తరం లఘుత్వాత్ పూర్వపూర్వా
 సంభవేతి త్రరే త్రరచరిగ్రహః - సమైకకర్మకః || ౧౪౭ || అభ్యమితి || సపంహత్యాబ్రాహ్మణాయతిష్ఠ్యగ్రంథోపదండందద్వాత్ - సవం
 సకంహత్యాఫలాలభారంసీసకంపమాషకంబ్రాహ్మణాయదద్వాత్ || ౧౪౮ || శ్శుకేతి || సూకరేహతేశ్శుకేపూర్వంకుటంబ్రాహ్మణాయదద్వా

౮- తిత్తిసంజ్ఞినిపక్షిచిత్రకమర్కకపరిమాణంబిందద్యత్ - శుశేతుతేద్వివక్షణంవత్సం - క్రాంచాఖ్యంపక్షిణంహత్వా త్రివక్షణంవత్సంబ్రాహ్మణాయదద్యాత్ | ౧౩౪ | హత్వేతి || హంసంబలాకామయూరవానరశ్వేనఖాసాఖ్యంపక్షిణామన్యతమంహత్వా బ్రాహ్మణాయగాంధద్యాత్ | ౧౩౫ | హసేతి || అశ్వంహత్వాపశువుండద్యాత్ - హస్తంహత్వాపశునీలాకృషణాదద్యాత్ - ప్రత్యేకంఖాగమేమహత్వాపశువక్షణంబద్యాత్ - గడగంహత్వాపశువక్షణంబద్యాత్ | ౧౩౬ | క్రవాదానితి | ఆమహంసంపక్షిణోమృగాద్యాహుర్దీకహత్వాపశుపక్షిణంబద్యాత్ - ఆమహంసాభక్షకాహరిణాదీకహత్వా ప్రాధవత్సకాంబద్యాత్ - ఉష్ణగ్రంహత్వాసువక్షణంబద్యాత్ | ౧౩౭ | జీనేతి || బ్రాహ్మణాదివక్షణంబ్రాహ్మణాభావకృష్టపశువుపురుషవ్యభిచారిణీహత్వాబ్రాహ్మణాదివక్షణంబద్యాత్ | ౧౩౮ | జీనేతి || బ్రాహ్మణాదివక్షణంబ్రాహ్మణాభావకృష్టపశువుపురుషవ్యభిచారిణీహత్వాబ్రాహ్మణాదివక్షణంబద్యాత్ | ౧౩౯ | అస్థిమతామితి | అస్థిమతామచర్యాత్ అస్థిమతాంప్రాణినాంకృకలాసాదీనాంసాహస్రస్యవధానాద్రవభద్రప్రాయశ్చిత్తమాపదేశికంకుర్యాత్ - అస్థిరహితానాంవశకటపరిమితానాంవధేతదేవప్రాయశ్చిత్తంకుర్యాత్ | ౧౪౦ | కించిదితి || అస్థిమతాంకురద్రవంబ్రాహ్మణాంకృకలాసాదీనాంప్రత్యేకంబదేశికంబద్యాత్ - అస్థిమతాంవధేతదేవప్రాయశ్చిత్తంకుర్యాత్ | ౧౪౦ | కించిదితి ||

వరాహేతుతి | ద్రోణంతుతి తిరౌ | శుశేద్వివక్షణంవత్సంక్రాంచంహత్వా త్రివక్షణంవత్సం | ౧౩౪ | హత్వా హంసంబలాకాంబద్యాత్ | ౧౩౫ | హసేతి || వానరం శ్వేనఖాసావస్త్వేనయేద్బ్రాహ్మణాయగామ్ | ౧౩౫ |

వాసోదద్యాద్ధయంహత్వాపశునీలాకృషణాదద్యాత్ | ౧౩౬ | క్రవాదానితి | బ్రాహ్మణాహత్వాపశువుండద్యాత్ | ౧౩౭ | జీనేతి || బ్రాహ్మణాహత్వాపశువుండద్యాత్ | ౧౩౮ | జీనేతి || బ్రాహ్మణాహత్వాపశువుండద్యాత్ | ౧౩౯ | అస్థిమతామితి | అస్థిమతామచర్యాత్ | ౧౪౦ | కించిదితి ||

౧౩౪ | దానేనవధనిశేకంసర్వాదీనామశక్తువక్షణంబద్యాత్ | ౧౩౫ | హత్వా హంసంబలాకాంబద్యాత్ | ౧౩౬ | క్రవాదానితి | బ్రాహ్మణాహత్వాపశువుండద్యాత్ | ౧౩౭ | జీనేతి || బ్రాహ్మణాహత్వాపశువుండద్యాత్ | ౧౩౮ | జీనేతి || బ్రాహ్మణాహత్వాపశువుండద్యాత్ | ౧౩౯ | అస్థిమతామితి | అస్థిమతామచర్యాత్ | ౧౪౦ | కించిదితి ||

౧౪౦ | కించిదేవతువిప్రప్రాయదద్యాద్ధయంహత్వాపశునీలాకృషణాదద్యాత్ | ౧౪౧ | హత్వా హంసంబలాకాంబద్యాత్ | ౧౪౨ | హసేతి || వానరం శ్వేనఖాసావస్త్వేనయేద్బ్రాహ్మణాయగామ్ | ౧౪౩ | హత్వా హంసంబలాకాంబద్యాత్ | ౧౪౪ | హసేతి ||

౧౪౫ | అస్థిమతామితి | అస్థిమతామచర్యాత్ | ౧౪౬ | కించిదితి || అస్థిమతామచర్యాత్ | ౧౪౭ | కించిదితి || అస్థిమతామచర్యాత్ | ౧౪౮ | కించిదితి || అస్థిమతామచర్యాత్ | ౧౪౯ | కించిదితి || అస్థిమతామచర్యాత్ | ౧౫౦ | కించిదితి ||

దేవేతివక్షణంబద్యాత్ - అస్థిమతామచర్యాత్ | ౧౫౧ | హత్వా హంసంబలాకాంబద్యాత్ | ౧౫౨ | హసేతి || వానరం శ్వేనఖాసావస్త్వేనయేద్బ్రాహ్మణాయగామ్ | ౧౫౩ | హత్వా హంసంబలాకాంబద్యాత్ | ౧౫౪ | హసేతి ||

వాయంత్రత్యహంత శ్రుత్యుంతతోస్యసంస్కారః ఇత మేవ వ్యాఖ్యాతం భవిష్యతు రాజ - అతామతః కృతే హనే గౌడీమాభ్యోస్యనారాధితః
 త శ్రుత్యువిధానంస్యాత్ గౌతమేనయభోదితం - మిథిపూర్వకంతుప్రేష్టితరమద్యహనే ప్రాణాంతికమనిదేశశ్య మితి శాస్త్ర ముక్తావా-
 తభాగౌడీమాభ్యోస్యజ్ఞానాత్ హనేమరణనిమిదాదిరమద్యావేషయ-గురుత్వాత్తమనవమేవకణావాభవయేద్దబ్బమితి ప్రాయశ్చిత్త
 ముక్తం - అతపివగౌడీమాభ్యోస్యకామతః హనశ్రుతభవిష్యతు రాజ - యద్యాన్తిస్తేనవిషయేమానవీయంత్రకల్పయేత్ - కణాన్యాభవ
 యేదబ్బంపిజ్ఞాకంవాసకృన్తితి - సురాపాపాచనుశ్చరణంవాలవాపాజీభ్యజీతిప్రేష్టిగౌడీమాభ్యోస్యతి తత్తులస్తోక్తపానసాదినవవిధమద్య
 స్యత్రత్యేకంపానేలఘుత్వాత్ సంస్కారమంత్రమేవకేవలంఅన్యత్వాలఘుత్వాత్ ప్రాయశ్చిత్తంబ్రాహ్మణస్యయత్ర - మిథిపూర్వపానసాది
 మద్యహనేతు - మిథిపూర్వంసురాపానేకృతేనైజ్ఞానతోగుహ || కృచ్ఛాశ్చకృచ్ఛాశ్చభవతఃపునఃసంస్కార వివహితభవిష్యతురాణీయమనన్య
 ద్వివిధంమన్వంతరోక్తం || ౧౮౬ || అత ఇతి || ప్రేష్టిసురాభాండేరమద్యభాండాభిశాః అతఃసురారసగంధవజ్జి-తాపీత్వాకంభుపుష్ప
 భ్యావభిప్రతేనేదవక్యం తీరంకూడకం శంఖపుష్పీవివత్సేవతీరేణవతయేదితిబోధాయనస్తరజాత్తంచరతాత్రంపితేత్ - సురామద్య
 యోసవ-తైగగురులఘుప్రాయశ్చితాభిధానాత్ ఇహపిజ్ఞానాజ్ఞానాదిప్రకారభేదేనవిషయసమీకరణంసమాధయం - వాచనికమేవ
 ప్రాయశ్చిత్తంసాధ్యమిమేవాదితావా || ౧౮౭ || స్మృష్ట్యైతి || సురాంస్మృష్ట్యావత్వాచస్వస్తివాచనతూవకంచ త్రత్యుక్తాహుదో
 బ్ధిష్టాశ్చఅతఃపీత్వాత్రత్యుక్తాభ్యుక్తావానాత్ - బ్రాహ్మణోదధా-కృత్తరముదకంత్వగ్రహంపితేత్ || ౧౮౮ || బ్రాహ్మణస్తిత్వాది || బ్రా

తుశ్చే || ౧౮౯ || అజ్ఞానాద్వాసునింపీత్వాసంస్కారేనైవశుద్ధ్యతి | మిథిపూర్వమనిదేశశ్యం ప్రాణాంతిక
 మితిస్థితిః || ౧౯౦ || అపస్సురాభాజనస్థామద్యభాండస్థితాస్తథా | వంచరాత్రంపితేష్టిత్వాశంఖపుష్పశ్చితం
 పయః || ౧౯౧ || స్మృష్ట్యావత్వావమదిరాః ధిశ్చగ్రిగృహ్యవ | శూద్రోబ్ధిష్టాశ్చపీత్వాపః కుశవారిపితే
 త్ర్యహమ్ || ౧౯౨ || బ్రాహ్మణస్తుసురాపస్యగంధమాఘాయసోవపః | ప్రాణానపున్రితాయన్యఘృతం
 ప్రాశ్యవిశుద్ధ్యతి || ౧౯౩ || అజ్ఞానాత్పాశ్యోన్మాత్రంసురాసంస్మృష్టమేవవ | పునస్సంస్కారమహం
 తిత్తయోవర్ణాద్విజాతయః || ౧౯౪ || వసనంమేఖలాదండోభేతువర్యవ్రతానివ | నివర్తంతేద్విజాతీనాం
 పునస్సంస్కారకమణి || ౧౯౫ || అభోజ్యానాంకుభుత్వాన్నంస్త్రీషూద్రోబ్ధిష్టమేవవ | జగ్ధావమాంస
 మభత్యంవసప్తరాత్రంయవాపితేత్ || ౧౯౬ || శుత్రానివకమాయాంశ్చపీత్వామేధ్యాన్యపిద్విజః | తావ
 ద్భవత్ప్రయతోయావత్తన్నవ్రజత్వధః || ౧౯౭ || విద్వరాహభరోష్ట్రాణాంగౌమాయోగపికాకయోః ||
 ప్రాశ్యమూత్రపురీమాణిద్విజశ్చంద్రాయణంవరేత్ || ౧౯౮ || శుష్కాణిభుత్వామాంసానిభామానికవశా

త్తానిపునఃకృతసోమయాగః సురాపస్యముఖసంబంధినగంధః పూర్వాజలమకథ్యప్రాణాయామత్రయంకృత్వాఘృతంప్రాశ్యవిశుద్ధోభవతి ||
 ౧౯౯ || అజ్ఞానాదితి || విద్వరాహణింశ్చయమాణత్వాత్ అబుద్ధిపూర్వకంమనుష్యసంబంధిమూత్రంపురీమంవాప్రాశ్యమద్యసురాసంస్మృ
 ఙ్మంచభత్తాదిరసంవాప్రాశ్యద్విజాతయస్త్రయోవజాఃపునరుచనయసమహంత || ౨౦౦ || వచనమితి || శిరోముండనంమేఖలాధారణం
 వండధారణంభేతుశీత్రతానివమధుమాంసస్త్రీవజానయతానిప్రాయశ్చితానిపునరుచనయనేద్విజాతీనాంసభవతి || ౨౦౧ || అభోజ్యా
 నామితి || అభోజ్యాన్నానాం - నాశ్రీతియకృతేయజ్ఞేఇత్యామ్యక్తానాంఅన్యంభుత్వాజలమిత్రసత్తురూపేణయవాగురూపేణవాయవా
 పానయోగ్యాన్కృత్వాసత్తరాత్రంపితేత్ - అముష్మిస్తేనవిషయే - మత్యాభుత్వాచరేత్ కృచ్ఛమితివతుభావాద్ధామేప్రాయశ్చిత్తము
 క్తం - తేనసహవైకత్వితంవికల్పశ్చకర్తృకత్వవేషః - తభాద్విజాతిస్త్రీబాముబ్ధిష్టంశూద్రోబ్ధిష్టంవాభుత్వా విరదేవమర్యాత్ - త
 భాక్రవావసూకరోష్ట్రాణామిత్యాదివాయద్విశేషప్రాయశ్చిత్తంతర్నిషిద్ధమాంసంభుత్వాఇదమేవమర్యాత్ || ౨౦౨ || శుత్రానితి || యాని
 స్యభావతోమధురాదిరసానికాలయోగేనోదకపరిణామాది నాష్టభావం ప్రబంతితానికుక్తానికమయాకవిభిరకాడికవృథితానిఅత్రనిర్ధాన్య
 పీపీత్వాయోవన్నజ్ఞానిభవంతి - తావదకుచిఃపురుషభవతి || ౨౦౩ || విద్వరాహేతి || గ్రామ్యసూకరభరోష్ట్రాశ్చగౌలవానరతాతానాం
 మూత్రంపురీమంవాద్విజాతిభుత్వాచాంద్రాయణం మర్యాత్ - శోభనం - యత్తుచ్ఛత్రాకంవిద్వరాహంచేత్యనేపవిద్వరాహగ్రామరుక్మ
 టయోమ-మిథిపూర్వకభవతేచంచమాభ్యామేప్రాయశ్చిత్తముక్తంచదధ్యాసవిషయేవ్యాఖ్యాతం - ఇదంత్యకభ్యాసవిషయేత శ్రుత్యుక్తమి
 త్యవిరోధః || ౨౦౪ || శుష్కాణీతి - వాట్యాదివాశోపితానిమాంసానిభుత్వాభూమ్యాదిప్రభవానిచ్ఛత్రాకానిభుత్వా-భూమిజంబావృక్ష
 జంబావృత్తాకంభవయంతియో-బ్రహ్మశ్మంస్తావిజానీయాత్ ఇతియమేనవృక్షపాపినిషాధాత్పరిణమాంసంవాభవ్యమాంసమితి

భక్త్యభ్యుదయోఽష్టాశం - కథాహంసాసంసూనా - కతోయదానీతంతక్ష్మత్వాచాం ప్రాయశః కుర్యాత్ || ౧౫౫ || క్ర
 వ్యాజేతి | అనుమానభూతాం ప్రాయశః కుర్యాత్ || మృతమృతా నాం కథామనుషకాకగదాభానాం ప్రత్యేకంబుద్ధిభూత్యకంజాం
 సభావజ్ఞానానంతరపు ప్రసంగం ప్రాయశ్చిత్తం || ౧౫౬ || మానీకేతి | యోబ్రహ్మచారి బ్రహ్మణోమానీక ప్రాధసంబంధ్యన్నమన్నాతి -
 విరచ్యసంపీకరణాదుర్వంపికోద్దిష్టప్రాధానోపలక్షణం - సత్త్వరాత్రంజపవనేత్ - త్త్వరాత్రమధ్యవికస్తిన్నహనిజలమావనేత్ - బ్ర
 హ్మచారితి | యోబ్రహ్మచారిమాక్షికంజాంసంబాలనిచ్చాతఃఆపదినాద్యాత్ స ప్రజాపత్యంకృత్యాప్రా రభ్యబ్రహ్మచర్యవ్రతశేషంసమా
 శయేత్ || విదాలేతి | విదాలకాకమాషికమృక్కురనకులానామబిష్టంకేకీటరూప సంసగఃకషష్టంవా అకృతమృతే పవిత్రమృతంజ్ఞాత్వాభు
 త్యాబ్రహ్మచర్యలాంక్యధితముదకంపిదేత్ | అభోజ్యమితి | ఆత్మసంకుప్తికామేనప్రతిషిద్ధమన్నంనాదనీయం ప్రమాదా మ్మథు క్రంభమిత
 వ్యం-తదసంభవే ప్రాయశ్చిత్తేషీ ప్రంశోధనీయంవవసపడితులఘుప్రాయశ్చిత్తంభవత్యేవ - జ్ఞానతఃపునఃపురోక్తం ప్రాయశ్చిత్తం ||
 ౧౬౦ || విషణ్ణితి | అభ్యుదయోఽష్టాశం ప్రాయశ్చిత్తానితేహమేకస్మాదాత్ర కారముక్తం - నేయపాపకారిణాం విభానమధునా ప్రాయతాం ||
 ౧౬౧ || భాన్యేతి | బ్రహ్మణో బ్రహ్మణ్యసో భాన్యముక్తాద్యన్నరూపాణిభవంత్యాచి ఇచ్ఛాతఃన త్యాత్మీయ భాంత్యానీత్యాసంవత్స

నివ | అజ్ఞాతంచైవనూనాన్ధమేతదేవప్రతంబరేత్ || ౧౫౫ || క్రవ్యాదనూకరోష్ట్రాణాంకుక్కుటానాంవభు
 త్తజ్ఞే | నరకాకభరాణాంచతప్తృచ్ఛంపిశోధనమ్ || ౧౫౬ || మాసికాన్నంతుయోగ్నియాదసమావతాకో
 ద్విజః | సత్రీణ్యహస్యపవనేదేకాహంబోధకేననేత్ || ౧౫౭ || బ్రహ్మచారితుయోగ్నియాన్నధుమాంసం
 కథంవన | సకృత్ప్రాకృతంకృచ్ఛంప్రతశేషంసమావయేత్ || ౧౫౮ || విదాలకాకాభూబిష్టంజగ్ధాన్
 శ్వనకులస్యవ | కేకీటావపన్నంచపిదేష్టహ్మసువర్షలామ్ || ౧౫౯ || అభోజ్యమన్నంనాతప్తమాత్తనశ్శు
 ధిమిచ్ఛతా | అజ్ఞానభుక్తంతూత్రార్యంశోధ్యంవాప్యశుశోధనే || ౧౬౦ || ఏషోనద్యాదనస్యోక్తవ్రతానాం
 వివిధోవిధిః | నేయదోషావహత్యాణాంవ్రతానాంప్రాయతాంవిధిః || ౧౬౧ || భాన్యాన్నధనచార్యాణి
 శృత్వాకామాద్విజోత్తమః | స్వజాతీయగృహదేవకృచ్ఛాబ్జేనవిశుద్ధ్యతి || ౧౬౨ || మనుష్యాణాంకుమారణ
 స్త్రీణాంత్వేత్తగృహస్యవ | కూపవాపీజలానాంవశుద్ధిశ్చంద్రాయణంస్త్రుతమ్ || ౧౬౩ || ద్రవ్యాణామ
 ల్పపారాణాంనేయంకృత్యాన్యవేత్తతః | వరేత్సాంతవనంకృచ్ఛంతన్నిర్యత్యాత్మశుద్ధయే || ౧౬౪ || భక్త్య
 భోజ్యపహరణేయానశయాసనస్యవ | పుష్పమూలఫలానాంవపంవగవ్యంపిశోధనమ్ || ౧౬౫ || తృణకాష్ఠ
 ద్రుమాణాంవశుష్కాన్నస్యగుడస్యవ | చేలవర్మమిషాణాంవత్త్వరాత్రంస్యాదభోజనమ్ || ౧౬౬ || మణి
 ముక్తాప్రవాళానాంతామ్రస్ఫరజతస్యవ | అయఃకాంస్యోపలానాంవద్వాదశాహంకాన్మతా || ౧౬౭ || కా
 ర్పకీటజోణానాంద్విశప్తైశశస్యవ | పక్షిగంధౌపధీనాంవరజ్జాన్వైచక్త్యహంపయః || ౧౬౮ || ఏతై

శంప్రాజాపత్యక్రతావరణశుద్ధ్యతి - విరచ్యదేశకాలద్రవ్యపరిమాణస్వామిగుణాద్యవేషయా మహత్త్వాదిబోధక్యం - వివముక్తక
 తాపి || ౧౬౨ || మనుష్యాణామితి || పురుషస్త్రీతైత్తగృహణామన్యకమహరణహుజలస్యవాపీజలస్యవాసమప్రస్యవాహరణచాంప్రా
 యణాంప్రాయశ్చిత్తంకున్వాదిభిఃస్త్రుతం || ౧౬౩ || ద్రవ్యాణామితి || ద్రవ్యాణామల్పపారాణాంబ్రహ్మజనానాంచానుక్తప్రాయశ్చి
 త్తవిశేషాణాంప్రపునీసకాదీనాంపరగృహవ్యవస్థాకృత్యాకదశమృతంద్రవ్యంసామిసేదత్వాసాంతవసంకృచ్ఛంప్రాయశ్చిత్తంజగ్ధ
 మాగంచాత్మశుద్ధయే మర్యాత్ సామిసేదమృతంద్రవ్యంనిర్యాత్యేతి సర్వనేయప్రాయశ్చిత్తశేషః || ౧౬౪ || భక్త్యేతి | భక్త్యసమాధానా
 దే || భోజ్యస్యపాయపాదే - యానస్యకకూడే - శయ్యాంతాసనస్యవపుష్పమూలఫలానాంచప్రత్యేకమహరణపంచగవ్యపానవి
 శోధనం || ౧౬౫ || తృణేతి | తృణకాష్ఠకృత్తాణాంకుష్మాన్నస్యవతంతులాదేవస్త్రుచమహంసానాంవధ్యవికస్యావ్యవహరణత్త్వరాత్ర
 ముచపాసంచరేత్ || ౧౬౬ || మణీతి | మణిముక్తావిద్రుమతామ్రరూప్యలోహకాంస్యోపలానాంచప్రత్యేకమహరణ ద్వాదశాహంతంతులక
 గణకంకుర్యాత్ - సర్వక్రతాక్రసకృదభ్యాసదేశకాలద్రవ్యస్వామిగుణాద్యవేషయామహత్త్వాదిబోధక్యం - వివముక్తక
 మాకరణంసమాధయం || ౧౬౭ || కార్పనేతి | కార్పసక్రిమి జోడుణానాంభస్మాణాంద్విశప్తైశశశస్యగవాత్వాదేః పక్షిణాంకుకాదీ
 నాంగంధానాంవపంవద్రవ్యతీనాంరజ్జాన్వైచక్త్యకంకురణత్యగ్మాంక్షీరాహరఃసార్వత్ - అత్రాపిపూర్వవద్విషయసమీకరణపరిహారక

సామిసశ్చక్రప్రహరకృష్ణద్రవ్యసమవనాదకరూపప్రాయశ్చైవవిరోధః || ౧౬౦ || ఏతైరితి || ఏతైరుక్తైః స్తేయజనితంపాపం
 ద్విజాతిరపానుదేత్ - అగమ్యాగమననిమిత్తంతునఃపిభిరగమ్యమాదైత్రకై నిగమానరే || ౧౬౧ || గురుతర్పణః - స్వయానిమిసోదర్యభగి
 మతథామిత్రభార్యాసుపుత్రపత్నికుమరీషచాంతావీమిత్రత్యేకంరేతఃసితా వగురుదారగమనప్రాయశ్చ త్రంకుర్యాత్ - అత్రావిజ్ఞానా
 భ్యాసాద్యనుబంధావేక్షయామరణాంతికం అతపితరేతఃసితా వగురుదారగమనప్రాయశ్చ త్రంకుర్యాత్ - అత్రావిజ్ఞానా
 యతే - ఇతియమేనమరణాంతికముపద్విషంఅజ్ఞానా తద్వ్యవసరం || ౧౬౨ || మైత్ర్యవ్యసేయామితి || మైత్ర్యవ్యసూమాతృవ్యసూశ్చమితరంభ
 గిసీంమాతుశ్చసోదర్యప్రాకుజామితరంసోదర్యభగిమిసనిషిద్ధగమనాంగత్వాచాంత్రాయణంకుర్యాత్ || ౧౬౩ || ఏతాఇతి || తస్యవిత్తావైత్య
 వ్యసేయాభ్యాభ్యాభార్యాభాప్రాజ్ఞో సూక్ష్మచేత్ - జ్ఞాతిత్వేనాంభవత్వేనానాపగంభవ్యాః - యస్మాదేతాఉపయోగ ఉపాగచ్ఛానర
 కంయాతి. అసపితాదయామాతురిత్యనేనసిషిద్ధనిష్ఠాదాతాభ్యాచారదశానసిషిద్ధదాభ్యాభాంభవనవచనం || ౧౬౪ || అమాను
 షీష్యితి || అమానుషీమనదవాభ్యాసు - నగవి - తథాగోవ్యవకీర్ణసంభవ్యం ప్రాజాపత్యంవరేత్ - ఇతిశంఖిభిలాదిభిఃగురుప్రాయశ్చైవ
 భిధానాత్ - తథారణస్వలాయాంయోనికశ్చావ్యతస్త్రియాంజలేరతస్మేకంభృత్యాపురుషఃసాంతవనంభృత్యృంకుర్యాత్ || ౧౬౫ || మైశు
 నమితి || యత్రదేశే కావ్యపురుష మైశునంసేవిత్వా స్త్రియాంగోయానేకకటాదావేదివాకాలేమైశునంచసేవిత్వాసవస్త్రృశ్చ సాయా

వ్రకతైరపోహేతపాపంస్తేయకృతంస్విజః || అగమ్యాగమనీయంకువ్రతై రేభిరపానుదేత్ || ౧౬౬ || గురుత
 ర్పవ్రతంకుర్యాదేతస్త్రిత్వావ్యవసాయనిమి | సఖ్యః పుత్రస్యచ స్త్రీమమమరీవ్యవత్వజానుచ || ౧౬౭ || మై
 త్ర్యవ్యసేయాంభగిసీంప్వస్త్రీయాంజూతురేవచ | మాతుశ్చభ్రాతు పునయాంగత్వాచాంత్రాయణంవరేత్ ||
 ౧౬౮ || ఏతాస్త్రిసమస్తభార్యాభానోపయజ్ఞే శ్చుబుద్ధిమాన్ | జ్ఞాతిత్వేనానుపేయాస్తాః పతతిహ్యపయన్న
 భః || ౧౬౯ || అమానుషీమపురుష ఉపకార్యామామయోనిమి | రేతస్త్రిత్వావ్యవతేవైవకృత్యృం సాంతవనంవ
 రేత్ || ౧౭౦ || మైశునంతుసమా సేవ్యపుంసియోపితివాద్విజః | గోయానేపున్దివావైవసవాసాస్సన్
 మావరేత్ || ౧౭౧ || చండాలాంత్యస్త్రీయోగత్వాభుక్త్యావప్రతిగృహ్యవ | పతత్యజ్ఞానతోవిప్రోజ్ఞానాత్స
 మ్యంతుగచ్ఛతి || ౧౭౨ || విప్రదుష్టాంస్త్రీయంభారానిరుంధ్యా జకవేత్సన్ | యత్పుంసఃపరదారేషుతపై చ
 సాంచారయేద్వ్యతమ్ || ౧౭౩ || సాజేత్పునఃప్రదుష్పేతుసద్య శేనోపయంతి తా | కృత్యృంచాంత్రాయణం
 వై నతదస్యాఃపాపనంస్తృతమ్ || ౧౭౪ || యత్కరోత్యేకరాత్రేనృపవీ సేవనాద్విజః | తదైశ్చతుర్భుగ్గవన్ని
 త్యంత్రీభిర్వైశ్వర్యవోహతి || ౧౭౫ || ఏహంపాపపుతాముక్తావతుణామపినిష్క్రమితిః | పతితైస్సంప్ర
 యుక్తానామిమాఃశృణుతనిష్క్రమితిః || ౧౭౬ || సంవత్సరేనపతతిపతితేనసహావరణ | యాజనాభ్యావనాద్య

రే || ౧౭౭ || చండాలేతి || చండాలస్యాంత్యజానాంక్షేచ్ఛశబదానాంఅజ్ఞానతోబ్రాహ్మణః స్త్రియాగత్వాతేహంచాన్మంభుక్త్యావేభ్యః | త
 తగృహ్యపతతిపతితస్యప్రాయశ్చ త్రంకుర్యాత్ - ఏకవృగురుత్వాచ్చాభ్యాసతోభోజనప్రతిగ్రహవిషయం - జ్ఞానాత్మతేహంగమసంకృత్యాస
 మాన తాంగవృత్తిపితృప్రాయశ్చ త్రగౌరవాభాం || ౧౭౮ || విప్రదుష్టమి || విశేషేణప్రదుష్టమివ్యయభ్యాచారిణిమిత్యభావత్రానిరుం
 ధ్యాత్ - పత్నికార్యభోగిసత్యనియతబధామివ ఏకగృహభారయేత్ - యవృపురుషస్యసజాతీయపరదారక్షమనే ప్రాయశ్చ త్రంతదే
 వై నాంకారయేత్ తస్య స్త్రీణామభాంప్రదాతవ్యమితియదస్సనిష్ఠాభిరు క్తంతదనిష్క్రయావ్యభిచారేకరణవ్యం || ౧౭౯ || సాజేతితి || సా
 స్త్రీసజాతీయగమనేనకృష్ణప్రకృతప్రాయశ్చైవయదిపునఃసజాతీయనాభ్యభిరాసతితద్దమనంకుర్యాత్ రచాస్యాః ప్రాయశ్చ త్రంప్రాజా
 పత్యంకృత్యృంచాంత్రాయణంవమనాద్విజఃస్తృతం || ౧౮౦ || యదితి || పృథక్ప్రతచండాలీ ప్రాయశ్చ త్రగౌరవాత్ - చండాలీగమనేయ
 దేకరాత్రేనబ్రాహ్మణఃపాపమజాయంతివై శ్చైవైశ్చనిత్యంసావిత్వాగ్రికంజత్రాభివశ్చైవైశ్చతద్వ్యవోహతిపాపం - మేధావిస్తు
 త్రైణకరోతిపాపంకృష్ణంవణంబ్రాహ్మణఃసేవమానః - చతుర్థకాలఉదకఆత్మజాతీతివశ్చైవైశ్చతద్వ్యవోహతిపాపం - మేధావిస్తు
 దమేవవ్యాభ్యాతవాగోవిందరాజ స్తుత్రమచరితీతమాదాగమనప్రాయశ్చ త్రమదమాచ || ౧౮౧ || విమిషితి || ఇయంహింసాభ్యుత్త
 ణ స్తేయాగమ్యాగమనకారిణాంచతుర్థామపిపాపపుతాంవిశుద్ధిరుక్తా - ఇదాసీంపాతైత్వాపకృద్విశహసంసగితామిమావత్వమాదాసం
 కుద్ధీకృణుత || ౧౮౨ || సంవత్సరేణేతి || పతితేనసహసంసగితామిచరణ ఏకయాగమనభిరాసనాపవేళనవికళ జ్ఞిభోజనరూపాకాసంస

క కాలేషనయనంయథాశాస్త్రంసకృతవా - తా ప్రాజాపత్యత్రయంకారయత్వాయథాశాస్త్రముచనయేత్ - యత్రయజ్ఞక
 ల్కాన్యధిక్రవాత్యస్తోమాదిప్రాయశ్చిత్తము క్రంతేనసహస్యగురులాఘవమనుసంధాయ - జాతిశక్త్యావ్యవేక్షావికల్పముచవ్యః ॥ ౧౯౧
 ప్రాయశ్చిత్తమితి ॥ యేషవిషిద్ధసూత్రసేవిమోద్విజాస్తేవోపనితాపసిఅనధీతవేదాః ప్రాయశ్చిత్తంకతుఃమిచ్చంతిమనుష్యేతత్ ప్రాజాప
 త్యాదిత్రయముచదిశేత్ ॥ ౧౯౨ ॥ యదితి ॥ గహీతేనకమగ్నానిషిద్ధము ॥ ౧౯౩ ॥ గహీతావాత్సవాయ దజా యంతి - తస్యభనస్యత్యా
 గేన - జపతపోభ్యాంబహుభాభ్యాంశుద్ధ్యంతి - భనత్యాగేనచప్రాయశ్చిత్తవిధానాత్ బహుమూల్యేచకరితురగాదాఅభిమూల్యేచలోహ
 దాచరిత్యపీతేతుల్యప్రాయశ్చిత్తాభిధానముచచన్దం - వికమవిక్రయ్యవిక్రయదావతి ॥ ౧౯౩ ॥ జపిత్వేతి ॥ త్రిసిసామిత్రసప్రాణిజపిత్యాగో
 ప్తీవామాసంక్షీరాహరోఅనత్వ ॥ ౧౯౪ ॥ గహీతావాపాస్త్రకోభవతి - సూత్రప్రతిగ్రహదావవికరేవప్రాయశ్చిత్తంద్రవ్యదోషేనచాత్మదో
 షేనాపిప్రతిగ్రహస్యగహీతత్యావిశేషాదితి ॥ ౧౯౪ ॥ ఉచవానేతి ॥ కేవలక్షీరాహరేగతితరభోజనవ్యాభ్యుత్పాద్యకృతేహంగోష్ఠాత్ ప్రత్యా
 గతంప్రణతంనద్రాఘాతంతిమస్తాభిసహసామ్యమిచ్చసిపునరనత్వ ॥ ౧౯౫ ॥ గహీతానకరిత్యసీవికసంధము ॥ ౧౯౬ ॥ వ్రాత్సావాచరిత్యచ్యేయః ॥ ౧౯౭ ॥
 సత్యమితి ॥ సత్యమేతత్ ప్రతిగ్రహంనకరిత్యామిత్యేవం వ్రాత్సావాత్సాహసంగవాంబధ్యాత్ - తస్మిన్యవసంభవ్యమాజేదేనోభిః
 విత్రికృతత్యాత్తిభీభూతేవ్రాత్సావాస్తస్యసంవ్యవహారస్వీకారంకుర్యుః ॥ ౧౯౮ ॥ వ్రాత్యానామితి ॥ వ్రాత్యానామత ఊర్ధ్వం త్రయో
 మ్యేతితిత్వత్వానామదియాజనంకృత్యాపిత్వగువాదిత్యతిత్రానాంససిద్ధాభ్యంతైహికదావాత్రాధాదికృత్యా- అభిచారంచశ్యేనాదికం

తయథావిధి ॥ తాంశ్చరయిత్వాత్రీకృత్యాభ్యుత్పాద్యథావిధ్యవనాయయేత్ ॥ ౧౯౯ ॥ ప్రాయశ్చిత్తంకీర్షం
 తివికమగ్నాన్తుయేద్విజాః ॥ బ్రహ్మణావపరిత్యక్తాస్తేమామప్యేతదాదిశేత్ ॥ ౧౯౯ ॥ యద్గహీతేనాజా
 యంతికమగ్నావ్రాత్సావాధనమ్ ॥ తస్యేత్యగేణశుద్ధ్యంతిజప్యేనతపనైవ ॥ ౧౯౩ ॥ జపిత్వాత్రిసిపావి
 త్రాస్సహస్రాణిసమాహితః ॥ మాసంగోష్ఠేవయఃపీత్వామువ్యతేనత్వ ॥ ౧౯౪ ॥ ఉచవాస
 కృతంతంతుగోస్త్రజాత్పునరాగతమ్ ॥ ప్రణతంపరిత్యక్తేయఃసామ్యంసామ్యేచ్ఛసీతికిమ్ ॥ ౧౯౫ ॥ సత్యము
 త్యామవిప్రేమవిశిరేద్యవసంగవామ్ ॥ గోభిఃప్రవతితైతీభేతుర్యస్తస్యపరిగ్రహమ్ ॥ ౧౯౬ ॥ వ్రాత్యా
 నాయాజనంకృత్యావరేషామంత్యకమగ్నా- అభిచారమహీనంబత్రిభిఃకృతైచ్చర్వ్యపోహతి ॥ ౧౯౭ ॥ శ
 రణాగతం పరిత్యజ్య వేదవిప్లావ్యదద్విజాః ॥ సంవత్సరంయవాహారస్తత్సావమవసేధతి ॥ ౧౯౮ ॥ శ్వస్యగాల
 భిరైహాప్తోగ్రామ్యైః క్రవ్యాద్భిరేవ ॥ నరాశ్వోష్ట్రవరాహైశ్చప్రాణాయామేనశుద్ధ్యతి ॥ ౧౯౯ ॥ షష్ఠా
 న్మకాలతామాసంసంహితాజపవసవా ॥ బాలామాశ్చపాకలానిత్యమపాజ్ఞాన్యనాంవిశోధనమ్ ॥ ౨౦౦ ॥
 ఉష్ణ్యయానంసమారుహ్యభరయానంతుకామతః ॥ స్పృత్యాతువిప్రోదిగ్వాసాః ప్రాణాయామేనశుద్ధ్యతి ॥
 ౨౦౧ ॥ వినాద్భిరపున్సవావ్యాతశ్శరీరంసన్నివేశ్యచ ॥ సవేలోబహిరాప్లుత్యగామాలభ్యవిశుద్ధ్యతి ॥ ౨౦౨ ॥

అభిచారోనభిచారణీయస్య - అహీనంయగతిశేషఃఅహీనయజనమకువికరమితి శ్రుతేః - తం వ్రాదిత్యస్యజనంకృత్యా త్రిభిఃకృతైచ్చ
 విశుద్ధ్యతి ॥ ౧౯౭ ॥ శరణాగతమితి ॥ శరణాగతంపరిత్రాతాభముచగరంత్యసన్నవేక్షతే - ద్విజాతిగనభ్యావ్యంబవేద మభ్యావ్యతజ్జ
 నితంపాశంసంవత్సరంయవాహరోపనదతి ॥ ౧౯౮ ॥ శ్వస్యగాలేతి ॥ కుక్కురస్యగాలగదాభనర ఆశ్వవరాహదైత్రిగ్రామ్యైత్వామహం
 సాదైమాణాకాదిభిదక్షఃప్రాణాయామేనశుద్ధ్యతి ॥ ౧౯౯ ॥ షష్ఠాన్నేతి ॥ అహంత్యయేపతితాః స్తేనశ్చేదాభిత్వాదిసూత్రాస్తేషాంవి
 శేషతోనుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్తానాంసంక్రమ్యమాభుత్వాకృతయేహిసాయంభోజనంవేద సహితాజపాదేవకృతస్తైస్ససోవయజనమసి
 త్యాదినాడిద్ధాత్రప్రభిరుంతైశ్చహూమఃప్రత్యేకంకార్యం - వికత్సముద్దిష్టంపాచకోభనం ॥ ౨౦౦ ॥ ఉష్ణ్యయానమితి ॥ ఉష్ణ్యయాన
 క్రంత్యానంకకటాది - వికంభరయానమపితత్కామతలరుహ్యలభ్యవభానడిష్ట ॥ ౨౦౧ ॥ వినాద్భిరపున్సవావ్యాతశ్శరీరంసన్నివేశ్యచ
 స్నానంకృత్యాప్రాణాయామేనశుద్ధ్యతి ॥ ౨౦౨ ॥ విశేతి ॥ అసన్నిహితజలంబుధ్యవామాత్రంపురిషంబాకృత్యాసహసామిగ్రాహ
 మాత్ - సవ్యాదోస్తాత్వాగాంబస్సృష్టేవిశుద్ధ్యతి ॥ ౨౦౩ ॥ వేదేతి ॥ వేదవిహితానాంకమగ్నామగ్నావ్రాదినాం అనుపదిష్టప్రా
 యశ్చిత్తవిశేషానాంచపరిలోకేస్తాతకప్రతానాంచతుభాభ్యాయోత్తానామతిక్రమేసర్వేకాభూషణాసంప్రాయశ్చిత్తంకుర్యాత్ ॥ ౨౦౪ ॥

హుంకారమితి హుంకారస్థింధీయతామిత్యాద్యైతం బ్రాహ్మణస్యకృత్యా - త్వంకారంచవిద్యాద్యధికస్యజ్ఞాప్తాభివాదనకాలాదాకభ్యా
 హశ్చేవం యావత్సాన్యాభోజననిష్కృతఃపాదోపగ్రహణనాచగతకోచంకుర్యాత్ | ౨౦౪ | తాడయిత్వేతి || ప్రకృతం బ్రాహ్మణంత్వజేనా
 వితాడయిత్వాకంఠవాబద్ధవాసపావాక్కులహానజిత్యాప్రణిహితేనప్రసాదయేత్ | ౨౦౫ | అవేతి || బ్రాహ్మణస్యహాసనేచ్ఛయాదండముద్య
 మ్యుకమగతంసరకంప్రాప్తిద్వందాదినాపునఃప్రపుత్యభక్షానహస్రంసరకంప్రాప్తితి | ౨౦౬ | శోణితమితి || ప్రపుతస్యబ్రాహ్మణస్య
 బుధిరయోవతోసంఖ్యకాకరజఃకణాః ఘామాపిండీకరోతి - తావత్సంఖ్యకానికమగ్రహప్రాణితచ్ఛోణితోత్పాదకోసరశేవసేత్ |
 ౨౦౭ | అవేతి || బ్రాహ్మణస్యహాసనేచ్ఛయాదండముద్యమనేకృచ్ఛృంకుర్యాత్ - దండాదిప్రహారేదత్తే అతికృచ్ఛృంకుర్యమాణం చరేత్ -
 బుధిరముత్పాద్యకృచ్ఛృతికృచ్ఛృకుర్వీత | ౨౦౮ | అనుక్తేతి | అనుక్తప్రాయశ్చిత్తానాయథా ప్రతిలోకువధాదికృతానానికారణా
 భంకతుఃశరీరభనానిపామభ్యగమవేద్యపాపంచజ్ఞాత్వాజ్ఞానాజ్ఞానసకృదాప్యత్వనుబంధాదిరూపేణ ప్రాయశ్చిత్తం ప్రకల్పయేత్ |
 ౨౦౯ | యేరితి || యేహామభిమానుష్యఃపాపాన్యవనుదతి - తాపాపనాశాహతూజదేవపిపితృభిరనుష్ఠితాఽయమృతంబుద్ధ్యేతి ||
 ౨౧౦ | త్ర్యమామితి || బ్రాహ్మణత్వాభ్యాసం కృచ్ఛృమాచరణద్విజాతిరాద్యందిత్రయంప్రాతఃభుజాజీత - ప్రాతశ్శబ్దోయంభోజనానామాది

వేదోద్ధితానానిత్యానాంకమగ్రాంసమతిక్రమే | స్నాతకవ్రతలోపేవప్రాయశ్చిత్తమభోజనమ్ | ౨౧౩ |
 హుంకారం బ్రాహ్మణస్యకృత్యాత్వంకారంచగరియసః | స్నాత్వానత్సన్నహశ్చేషమభివాద్యప్రసాదయేత్ |
 ౨౦౪ | తాడయిత్వాత్వజేనాపితంఠేవాబద్ధ్యవాసపా | వివాదేవాదివిజిత్యప్రణిపత్యప్రసాదయేత్ | ౨౦౫ |
 అవగూర్యత్వబ్దశతంసహస్రమభిహత్యచ | జిహూంపయాబ్రాహ్మణస్యసరకంప్రతిపద్యతే | ౨౦౬ | శోణితం
 యావతఃపాంసూగసంగృహ్యతిమహితలే | తావంత్వబ్దసహస్రాణితత్కతానరశేవసేత్ || ౨౦౭ | అవగూ
 ర్యచరేత్కృచ్ఛృమతికృచ్ఛృంకురిచాతనే | కృచ్ఛృమతికృచ్ఛృంకుర్వీతవిప్రస్యోత్పాద్యశోణితమ్ | ౨౦౮ | అ
 నుక్తస్మృతీనాంకుపాపానామవనుక్తయే | శక్తించావేద్యపాపంచప్రాయశ్చిత్తం ప్రకల్పయేత్ | ౨౦౯ |
 యేరిభ్యుపాయేరేనాంసిమానవోవ్యవకర్షణి | తావోభ్యుపాయావత్ప్రాయశ్చిత్తదేవపిపితృసేవితా || ఉ
 క్తప్రాయశ్చిత్తాచరణాశక్తస్యపాపాపనోదనోపాయాః | ౨౧౦ | త్యహంప్రాతస్త్యహంపాయంత్యహం
 మద్యాదయాదితమ్ | త్యహంపరంచనాశ్చియాత్వాజావత్వంచరణద్విజః | ౨౧౧ | గోమూత్రంగోమ
 యంక్షీరందధిసర్పిఃకుశోదకమ్ | ఏకరాత్రోపవాసశ్చకృచ్ఛృంసాంతవనంస్త్రుతమ్ | ౨౧౨ | ఏకైకంగ్రాహమ
 శ్చియాత్వహానిశ్రీణిపూర్వవత్ | త్యహంచోపవసేదంత్యమతికృచ్ఛృంచరణద్విజః | ౨౧౩ | తత్త్య

త్యప్రాత్రదివాకాలచరః - అతివివరస్థితి || త్ర్యహందివాభుజైనక్రమైవత్యహంత్యహం ఆయాచిత ప్రతంత్ర్యహంసంభుజ్జితచివక్య
 కృచ్ఛృః - అచస్తంబోపితా - త్ర్యహమనత్వాశ్చిదివాశివరతస్త్ర్యహం - త్ర్యహమయాచితప్రతస్త్ర్యహంసాక్షాతికించన - ఇతికృచ్ఛృ
 ద్యాదకరాత్రస్యదిధిః - అచరంచదిత్రయంసాయంసంభామతితాయాంభుంజీత - అన్యద్దినత్రయమయాచితంతావదస్మంభుంజీత - శేవం
 చదిత్రయంసంభుంజీతయోగే - అత్రగ్రాహసంభామతిహానావేదయోంపరాకరః - సాయంద్వాత్రంశతిగ్రాహసాః ప్రాతఃపదిష్టంశతి
 ప్రథా - ఆయాచితేచతుర్వింశతోచరంచానశనంస్త్రుతం - ముక్కుటాంద ప్రమాణంచయావాంశ్చప్రతిశేస్త్రుథం - వికంగ్రాహంవివాసీ
 యోగేకుభ్యత్రంగ్రాహశోధనం - మవిద్యంతవాస్తమస్త్రీయాద్యథారాత్రోతథాదివా - త్రింస్త్రీణ్యహనితాస్త్రీయాగ్రాహకసంభా
 కృతాఽయథా - ఆయాచితంకథేవాద్యాదుభవాస్త్ర్యహంభవేత్ | ౨౧౧ | గోమూత్రమితి || గోమూత్రాదిపితృత్యపితైకక్షిన్నాని
 కమయేత్ - నాన్యత్క్రిందివద్యాత్ - అచరదిసేవోపవాసశ్చిత్వేతసాంతవనంకృచ్ఛృంస్త్రుతం - యదాతుగోమూత్రాదిపిత ప్రత్యేకం
 పటాదిసాన్యపభుజ్యసప్రమేదిసేవోపవాసేతదామసాంతవనంభవతి - తథాచయాజ్ఞకల్పవ్యఃకుశోదకంచగోక్షీరం దధిమాత్రంశక్య
 ధ్వంసం - జగ్ధ్యావరతమవ్యవసేత్కృచ్ఛృంసాంతవనంచరణ - పృథక్సాంతవనం ద్రవైవ్యవదహః సోపవాసీకః - సప్తాహాశ్చ
 వోన్యాయంకుపాపంచనంస్త్రుతం | ౨౧౨ | ఏకైకమితి || అతికృచ్ఛృంకుర్వీతాతిరనుతిష్ఠత్ప్రాతఃసాయమయాచితాదిరూపేణత్ర్యహం
 జిత్రీణిపూర్వవత్ అన్యత్త్ర్యహంసంభుంజీత | ౨౧౩ | తత్తేతి | తత్త్యప్రచుంచరణద్విజాతిత్ర్యహముష్ణదకంత్ర్యహముష్ణ

కంత్రికాముష్ణశ్చుకం త్ర్యకాముష్ణకాయమంవికారంస్నానంకుర్వన్ సంతకవాపిచేత్ - ఆత్రపరాశరోక్తోవిశేషః - ౫౪౪ చలంతు
 పిచేదంశస్త్రైచలంతుచయఃపిచేత్ - చలమకంపిచేత్ సహితః శత్రుప్రసంగిధీయతే ॥ ౨౧౪ ॥ యతాత్మనభి- విగతానవధానస్యసంయ
 తేంద్రియస్యద్వాదకాహుభోజనమేవచరాకాఖ్యైకృత్యుఃసకృదావృత్తికారకమ్యేనగురుఃఘనమఫలపాపానసాదనః ॥ ౨౧౫ ॥ ఏతైక
 మితి॥ సాయంప్రాతర్భ్యామృతస్నానంకుర్వాణఃపాణామాసాంపంచదశగ్రాసానకత్వాకకృష్ణప్రతిచత్ క్రమజైతైకంగ్రాసంప్ర
 సయేత్ తథాచతుదశ్యామేకోగ్రాసఃసంచద్యతేతతోమావాస్యాముపావ్యకుక్షప్రతిచత్ శ్రవ్యభిరేతైకంబృద్ధింసయేత్ వివంపాణా
 మాసాంపంచదశగ్రాసాఃసంచద్యంతే - వితర్కపీఠికామధ్యాఖ్యంచాంద్రాయణంస్త ౧౦ ॥ ౨౧౬ ॥ ఏతమితి॥ ఏతమేవపిండప్రసవబృద్ధి
 త్రివచనస్నానాత్తైకంయవమధ్యాఖ్యంచాంద్రాయణంకుక్షచమూదిరఃకృత్వా సంయతేంద్రియశ్చాంద్రాయణమనుభవ్యమృతరేత్ - తత
 శ్చకుక్షప్రతిచదమారభ్యఏతైకంపిండంచదశయేత్ - యథాపాణామాసాంపంచదశగ్రాసాఃసంచద్యంతే - తతఃకృష్ణప్రతిచదమారభ్య
 ఏతైకంపిండంప్రసయేత్ - యథా అమావాస్యాముపవాసోభవతి ॥ అష్టవితి॥ యశ్చాంద్రాయణమనుభవ్యకాకుక్షచయైకృష్ణచయై
 ద్వాతరభ్యమాసమేకంసంయతేంద్రియఃశ్రవ్యమమప్తవప్తైగ్రాసామధ్యందిశేభంజీవ - మధ్యందివ ఇతిగ్రహస్థబ్రహ్మచారిణఃసాయం
 భోజననికృత్యధరాం ॥ ౨౧౮ ॥ చతురభితి॥ ప్రాతశ్చతురోగ్రాసానశ్చియేత్ - అస్తమితేచసూర్యవతురోగ్రాసాభంజీక - వితర్కమ

చ్యవరకావిప్రోజలక్షీరస్మృతానిలా ॥ ప్రతిత్ర్యహంపిచేదుష్ణాసకృత్సామ్యూసమాహితః ॥ ౨౧౯ ॥ య
 తాత్మనోప్రమత్తస్యద్వాదకాహుభోజనమ్ ॥ పరాకోనామకృచ్ఛ్యైయంసర్వపాపాపనోదనః ॥ ౨౧౫ ॥ ఏ
 తైకంప్రసయేత్పిండంబృష్టేశుశ్లేవవధాయేత్ ॥ ఉపస్మృతంస్త్రైవవణమేతచ్ఛాంద్రాయణంస్త ౧౪మ్ ॥
 ౨౧౬ ॥ ఏతమేవపిండంబృష్టేమూవరేద్యవమధ్యమే శుక్లపత్మాదినియతశ్చరత్సాంద్రాయణంప్రతమ్ ॥ ౨౧౭ ॥
 అస్తావప్తాసమశ్చియాత్పిండాన్తద్వందినేస్థితే ॥ నియతాత్మాహవిష్యాశీయతిచాంద్రాయణంచరా ॥ ౨౧౮ ॥
 చతురఃప్రాతరశ్చియాత్పిండానిప్రస్థమాహితః ॥ చతురోస్తమితేనూర్యేశుచాంద్రాయణంస్త ౧౪మ్ ॥
 ౨౧౯ ॥ యథాకథంబిత్పిండానాంతిస్రోశీతీస్థమాహితః ॥ మాసేనాత్మకాహువ్యస్య చంద్రస్యైతిపలోక
 తామ్ ॥ ౨౨౦ ॥ ఏతద్రుద్రాప్రథాదిత్యావసజ్ఞాచరావ్రతమ్ ॥ సర్వాకుశలమోతాయగురుతశ్చమహాషి
 భిః ॥ ౨౨౧ ॥ మహావ్యాహృతిభిర్హోమఃతతఃవ్యఃస్వయమన్వహమ్ ॥ అహింసాంసత్యమక్రోధమాజావంజన
 మాచరేత్ ॥ ౨౨౨ ॥ త్రిరహస్త్రైర్నిశాన్యాశ్చసచాపాజలమావిశేత్ ॥ స్త్రీశూద్రపతితాంతైచ్చనాభి
 భాషేతకహిణిత్ ॥ ౨౨౩ ॥ స్థానాసనాభ్యాంబిహరేదశక్రోధశ్చయీతవా ॥ బ్రహ్మచారివ్రతీవస్యాదురు
 దేద్యజార్చకః ॥ ౨౨౪ ॥ సావిత్రించజపేన్నిత్యంపవిత్రాణిచక్షితః ॥ సర్వేష్వవప్రతేష్వవంప్రాయశ్చి

చాంద్రాయణంమునిభిఃస్త ౧౪మ్ ॥ ౨౧౯ ॥ యథేతి॥ నీవారాదిహవిష్యసంబంధినాంగ్రాసానాంక్షేతచత్వారింశదధికాచిత్ మదశక
 తాచిమచాసభిత్వేనమాద్యనియమేనయథాకథంబిత్ పిండకామాసేనసంయతవాభంజానశ్చంద్రసలోకతాయాతి - వివంపాచక్షయా
 భామభ్యుదయాభాంచఇదముక్తం - అతఏవయాజ్ఞవల్క్యైః - భూభాభంయశ్చరేదేతద్వంద్రైతినిశోకతాం ॥ కృత్యైకృత్కర్త
 కామస్తుమహాతీంద్రియమాపుయేత్ - అతఃప్రాజాపత్యాదికృత్యైకపితభ్యుదయఫలమియాజ్ఞవల్క్యైస్సూక్తం ॥ ఏతదితి॥ ఏతచ్ఛాం
 ద్రాయణాఖ్యం ప్రతంరుద్రాదిత్యవసుమరుతశ్చమహాషిభిఃసహ - సహాపాపనాకాయగురులఘుపాపాచక్షయాసకృదావృత్తిచకారేతకృ
 తవంతః ॥ ౨౨౧ ॥ మహావ్యాహృతిభిరితి - మహావ్యాహృతిభిఃభూభాభఃస్వరేతాభిః - ఆఖ్యంహవిరనాదేశజామూలిమిధీయతే - ఇతిచరితి
 క్షువచనాత్ ఆశ్వేనశ్రవ్యకంపూమంకుర్యాత్ - అహింసాసత్యక్రోధాకాట్యానిచానుష్ఠేత్ - యద్యప్యేతానిపురుషభారయోవిహ
 తానితథాపిత్రతాంకతయాయముచదేశః ॥ ౨౨౨ ॥ త్రితి॥ అహనిరాత్రాచాదిమధ్యావపాసేమస్నానాభాంసజేభానద్వాదిజలంప్రవిశేత్ -
 ఏతచ్ఛపిఠికామధ్యయవమధ్యచాంద్రాయణచరాంద్రాయణవిషయం - తయారుచస్పశం త్రివచనిమిత్తుక్తత్యాత్ - (స్త్రీ)శూద్రపతి
 తైశ్చసహాయవద్యైతంకదాచిత్సంభాషణంకుర్యాత్ ॥ ౨౨౩ ॥ స్థానేతి॥ అహనిరాత్రాచ ఉత్థితాసీనఃస్నాంసతుశ్చయీత అహమధ్యేయ
 సందితేశ్చయీత - సఖిహ్వాదా - బ్రహ్మచారిస్త్రీసంహారకాతప్రతఃప్రతిహంజీవందాదియక్తః - చాలాశంభారయేజ్జండం శుచిమాం
 జీవమేఖిలామితియమవచనస్తరగత్ గురుదేవబ్రాహ్మణానాంచభూజకోభవేత్ ॥ ౨౨౪ ॥ సావిత్రిమితి॥ సావిత్రించసహజకే - చవి

త్రాణిచాభివృద్ధ్యాదీనియథాశక్తిజనే - తచ్చయథాచాంత్రాయజేతథాప్రాజాపత్యాదిభ్యశ్చైవ్యపియత్నవాప్రాప్తయ్యతా
భావమనుభవత్ | ౨౨౫ | ఏతేరితి | రోగవిధిపాపాద్విభాతయఃవిభిరుక్తప్రాయశ్చిత్రేవక్ష్యమాణపరివదాభోధనీయాః | అత్రకాశిత
పాపాంస్తుమానవాభివృద్ధ్యాదీనియథాశక్తిజనే || యద్యపిపరివదనివేదనేరహస్యత్వస్య నాశః - తథాప్యముక్తపాపేభ్య
తేనాపిభావవిధేరితిప్రాప్తయ్యత్రంస్యాదిసామాన్యప్రశ్నసమిధేః || ౨౨౬ || భ్యావనేనేతి | పాపకారినరోగోక్షేమనిజపాపకథనేన
భిజ్ఞాజిపాపాఃకారిణిమితిచక్కాప్రావేనకుద్ధ్యనితపసాచోగ్రూహేణసావిప్రీజపాదిసావపాపాన్సుచ్యతే - తచస్య శక్తోదానేనచపా
పాన్సుక్తోభవతి - భ్యావనంచేదంప్రకాశప్రాప్తయ్యత్రాంగభూతంసరహస్యప్రాప్తయ్యత్రాంగం - రహస్యత్వహస్తిప్రసంగాత్ - అనుతా
శక్త్యప్రకాశరహస్యాంగమేవ | ౨౨౭ | యథేతి | యథాయథాస్వయంపాపంకృత్యావరోధావతేలోక్షేభ్యావయతి - తథాతథాతేనతా
వేనసహజవజీరణత్వచాముచ్యతే - ఇతిభ్యావనవిధిరనువాదః | ౨౨౮ | యథేతి | తస్యపాపకారిణోమనూయథాయథాదుక్కుప్రకం
కమగనిందతి - తథాతథా - శరీరంజీవాత్పా - తేనాధమేణముక్తోభవతి - అయమనురామానువాదఇతి | ౨౨౯ | కృత్యేతి | పాపంకృ
త్యావశ్యాత్పంచత్యతస్తాత్పాపాన్సుచ్యతేఇత్యుక్తమపివైవంకుర్యాంపునిరిత్యేవమనుదితం - యగాతుచక్కాప్రాప్తేనచంపునఃకరిమ్యమీ
దివివంరూపంనివృత్తిరూపసంకల్పఫలకఃస్యాత్తదానుకరాం తస్మాత్పాపాభ్యుతోభవతి - ఏకచ్ఛనివృత్తిసంకల్పస్యప్రకాశప్రకాశ

తాభావమాద్యతః | ౨౩౦ | ఏతేద్విజాతయశ్చోన్మాప్రతేగావిష్కృతైనసః | అనావిష్కృతపాపాం
స్తుమంత్రైర్హోమైశ్చశోధయేత్ || ౨౩౧ | భ్యావనేనానుతాపేనతపపాధ్యయనేనచ | పాపకృత్తుచ్యతేపా
పాత్రథాదానేనచాపది | ౨౩౨ | యథాయథానరోధమంస్వయంకృత్యానుభావతే | తథాతథాత్వచేవా
హిప్రేనాధమేణముచ్యతే || ౨౩౩ | యథాయథామనస్తస్యమష్కృతంకమగమాతి | తథాతథాశరీరం
తత్రేనాధమేణముచ్యతే | ౨౩౪ | కృత్యాపాపంహిసంతప్యతస్తాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే | నైషంకుర్యాంపు
నరితినివృత్త్యాపూయతేతుసః | ౨౩౫ | ఏవంసంబంధ్యమనపాప్రేత్యకమగఫలోదయమ్ | మనోవాజ్ఞాత్రి
భిర్నిత్యంశుభంకమగసమావరేత్ | ౨౩౬ | అజ్ఞానాద్యవిజ్ఞానాత్ప్రత్యాకమగవిహితమ్ | తస్మా
ద్విముక్తిఃస్విచ్ఛాద్వితీయంసమావరేత్ | ౨౩౭ | యస్మిన్కమగస్యస్యతేమనసస్సాదలాభువమ్ |
తస్మిన్సావత్రపాపర్యాద్యానక్తుష్టికరంభవేత్ | ౨౩౮ | తపోమూలమిదంసర్వంజైవమానుషకంనుభమ్ | త
పోమధ్యంబుధైః | ప్రోక్తంతపోంతంవేదదశిభిః | ౨౩౯ | బ్రాహ్మణస్యతపోజ్ఞానంతపఃశత్రస్యరక్షణమ్ | వై
శ్యస్యకుతపోవాతాతపశ్శూద్రస్యసేవనమ్ | ౨౪౦ | ఋషయస్సంయతాత్మానఃఫలమూలారిలాశనాః |
తపస్వైవప్రవశ్యంతిత్రిలోక్యంసదరావరమ్ | ౨౪౧ | ఔషధాన్యగదోవిద్యాదైవీవవిధాన్ధితిః | తపస్వైవ

ప్రాప్తయ్యత్రాంగవిధానాథం | ౨౪౨ | ఏవమితి | ఏవంకుభాగుభానాంకమగజాంపరలోక ఇష్టానిష్టఫలంమనసాచిచార్యమనూవాత్కా
యోగుభావేనసహంకమగమర్యాత్ - ఇష్టఫలత్వార్నాగుభంసరకాదిమఃఖాతుత్వాత్ | ౨౪౩ | అజ్ఞానాదితి | ప్రమాదాదిచ్చాతోనా
నిష్టభంకమగకృత్యావరోధాపాపాన్సుత్తిమిచ్ఛాపునస్తంసకుర్యాత్ - ఏకచ్ఛపునఃకరితేప్రాప్తయ్యత్రగౌరవాభం - అతవివదేవలఃవి
ధేఃప్రాథమికాదస్తాద్వివీయేద్విగుణంభవేదితి | ౨౪౪ | యస్మిన్నితి | అస్యపాపకారిణోయస్మిన్ప్రాప్తయ్యత్రాభ్య అనుష్ఠితేనచిత్తస్య
సంతోషఃస్యాత్తస్మిన్కతేనప్రాప్తయ్యత్రంతావదావరణయేత్ - యావత్తస్యసంతోషఃప్రసాదశ్చస్యాత్ | ౨౪౫ | తచఇతి | యదే
తచ్ఛరణంజీవానాంమనఃస్వేణాంసుభంకస్యకఃకారణం - తచనైవచరస్యస్థితిః - తపోంతంచబుధైః ప్రతినియతదేవాదిసుభస్యకచ
పాతనవాదాద్వివేదాధైర్యంకం ఉక్తప్రాజాపత్యాదిప్రాప్తయ్యత్రాత్వకం - తపఃప్రసంగేనచేదంవక్ష్యమాణంవస్తసహతపోమాహ
త్వకభం | ౨౪౬ | బ్రాహ్మణస్యేతి | బ్రాహ్మణస్యబ్రహ్మచర్యాత్వకవేదాంతావరోధసంతః - రాజస్యస్యరక్షణంతః - వైశ్యస్య
కృషికాదిజ్యోపాశుపాల్యాదికంతః - శూద్రస్యబ్రాహ్మణపరిచర్యాతపఇతివగణితేషుణోక్తమగభోధనాథం | ౨౪౭ | ఋషయ
ఇతి | ఋషయవాక్తనఃకాయనియమావేతాః ఫలమూలవాయుభయైఃతపనైవజంగమపావరసహితం శృణివ్యంకరిత్స్వగార్తకంబోక
త్ప్రయమేకదేశస్థాసంతోషిమృపాంధఃకరణాప్రకమగగళ్యంతి | ౨౪౮ | ఔషధానితి | ఔషధానివ్యాధ్యుచకమనశాతుకాని - అ
గదోగదాభావేనైరుజ్యమితియావత్ - విద్యాబ్రహ్మభూతచర్యాత్వకవేదాంతజ్ఞానంచేదంసంబంధినీచనానారూపాస్యగార్తావసన్ధితిః |

ఇత్యేతానితపనై కప్రాశ్యంతేయస్తా తపసిమంత్రాప్తినిమిత్తం | ౨౩౬ | యదితి || యక్షఃఖగత్యతేగ్రహవోషసూచితా పవాదియక్షఃఖ
 నప్రాశ్యంతేక్షత్రియోదిగాతేనై కశరీరణబలప్రాప్త్యాది - యక్షఃఖగత్యతేమరుచ్చస్తాది - యక్షఃఖగత్యతేగ్రహమరణానాది - తత్ప
 వకంతతసాసాధితుంకత్యతేయస్తాదతిమక్కురకార్యకరణంసవకంతతసాసాధ్యతేతపోవణానంబక్తి | ౨౩౭ | మహాపాతకీనైతితి || య
 స్తుమాత్యాదిమహాపాతకకారణాన్యేషుపపాతకాద్యపికార్యకారణఃతపనై క త్తయాపేజానుష్ఠితేనతస్తాత్ పాపాన్త్యంతే - ఉత్తస్యాపి
 పునవణానంప్రాప్తయశ్చి త్తస్త్యభగం | ౨౩౮ | కీటాదితి || కీటసచరణభుచకుషీణాస్తావరాణిచప్యక్షగుల్మద్వీభూతాని బద్ధానితపోమా
 హాత్తేన్యనస్వగ్గంయోంతి - ఇతిహాపాదాకపోతోపాఖ్యానాదిమహాపాతకీణాన్యస్త్వి ప్రవేశాదికంతత ప్రచంతితిశ్రుయతే - కీటానాయజ్ఞానిస
 హంతుఃఖంతత్యమంతతః - తేనపక్షిణకల్పమేలమికారికణస్తాంతరకృతేనసుకృతేనదివంయోంతి | ౨౩౯ | యత్కించిదితి || యత్కించిత్యా
 చంతుసూవాగ్దేహామానవామిమర్వంతి - తత్సర్వంపాపంనిదగహంతితపనై కతపోధనా ఇతి - తప వివధనమివరక్షణీయంయేమంతేతపోధ
 నాః | ౨౪౦ | తపనై కేతి || ప్రాప్తయశ్చి త్తతపసాక్షీణపాపస్యప్రాప్త్యాగస్యయాగేహంపిదేవాఃప్రత్యక్షంతి - అభిలషితాభాగంశ్చప్రయ
 త్యంతి | ౨౪౧ | ప్రజాపతిరితి || హిరణ్యగర్భాసకలలోకోత్పత్తినిప్రత్యయ ప్రభుఃతపఃకరణమావకమేమంగ్రంథమకరో - తత్తే వ
 ఋషయోవసిష్ఠాదయ ప్రతపనై కమంతఃసంపన్నాః | ౨౪౨ | ఇతితి || సర్వస్యాస్యజంతోయగ్ధుల్లాశంబత్త తపఃః ప్రకాశాత్ ఇత్యే

ప్రసిద్ధ్యంతి తపస్తేనాంహిసాధనమ్ | ౨౪౩ | యద్దు స్రవయద్దురాపయద్దుగ్గంయచ్ఛుడుమర్మరమ్ | స
 ర్వంతుతపసాసాధ్యంతపోహిమరతిక్రమమ్ | ౨౪౪ | మహాపాతకీనై తే వ్పవేశేమాశ్చకార్యకారణః | తపస్తేన
 సుతప్తేనముచ్యంతేత్విషాత్తతః | ౨౪౫ | కీటాశ్చహివతం గాశ్చపశవశ్వసయాంసిత | స్థావరాణిచభూతా
 నిదివంయోంతి తపోబలాత్ | ౨౪౬ | యత్కించిదేనఃకుర్వంతిమనోవాజ్ఞాతికభిజానాః | తత్సర్వంనిదగ
 హంత్యాశుతపస్తేనతపోధనా | ౨౪౭ | తపస్తేనవిశుద్ధస్య బ్రాహ్మణస్యదివోపః | ఇత్యాశ్చప్రతిగృహ్లాంతికా
 మాసంపదగయంతి | ౨౪౮ | ప్రజాపతిరిదంశ్రుంతపస్తేనాస్పజత్ ప్రభుః | తత్తే వవేదాన్మమయ
 ప్రపసాప్రతిపేదితే | ౨౪౯ | ఇత్యేత తపసోదేవామహాభాగ్యం ప్రవక్షతే | సర్వస్యాస్యప్రపశ్యంతప్రపః
 పుణ్యము తమమ్ | ౨౫౦ | వేదాభ్యాసోహంకర్త్యానువాయజ్ఞక్రియాత్మమా | నాశయంత్యాశు పాపా
 నిమహాపాతకజాన్యపి | ౨౫౧ | యత్తే ధస్తేజసాపిహ్నిః ప్రాప్తంనిదగహంతిక్షణాత్ | తథాజ్ఞానాగ్నినాపా
 పంసర్వందహతివేదవితే | ౨౫౨ | ఇత్యేతదేనసాముక్తంప్రాప్తయశ్చి త్తంయథాఽది | అక్షోధ్వాయహస్యా
 నాంప్రాప్తయశ్చి త్తంసపోధత | ౨౫౩ | సవ్యాఖ్యాన ప్రణవకాః ప్రాణాయామా ముషోదతే | అపిభూతహంసం
 మాసాత్పునంశ్యహరహఃకృతా || ౨౫౪ | కాశ్యంజప్తావభిశ్చేతద్వాసిద్ధంవ ప్రతీత్యుచమ్ | మాహిత్రం

వందేవాఃప్రత్యంతఃతపోమూలమిదంసర్వమిత్యాదితపోమాహర్త్యంతప్రవదంతి | ౨౫౫ | వేదేతి || యథాశ్చక్రిత్యకంవేదాభ్యయసంపం
 చమహాయజ్ఞాన్యసమచరాధసహస్థత్యమిత్యేతానిమహాపాతకజనితాస్యపిపాపానిశుక్లంనాశయంతి - కిముతాన్యాని | ౨౫౬ | యథేతి ||
 యథాగ్నిఃకాస్తాన్యానన్నానిక్షణేనై కతేజసానిశ్వేషంకరోతి - తథాజ్ఞానాగ్నినాపాపంసర్వ వేదాభగ్నోబ్రాహ్మణానాశయంతి - ఇత్యేతర్
 శరమాభగ్నానై క్యతర్ పాపక్షయోక్త్యభగ్నానాభగ్నమేతత్ | ౨౫౭ | ఇతితి || ఇత్యేతర్ బ్రహ్మచర్యాదీనాంపాపానాం ప్రకాశానాం
 ప్రాప్తయశ్చి త్తంయథావిధ్యభిహితంఅక్షోధ్వాయంఅక్షానాంపాపానాంప్రాప్తయశ్చి త్తంశ్చదుక - అయంక్షోకోగోవిందరాజేన లిఖితః | మే
 ధాతినియతులిఖితమిదమ్ | ౨౫౮ | వ్యాఖ్యుతితి || సవ్యాఖ్యుతి ప్రణవాఃసావిత్రికరోయతఃపూరకకుంభకరేచకాదివిధినా ప్రత్యకంబుడక
 ప్రాణాయామాఃకృతాఃమాసాత్ బ్రహ్మఘ్నుమపినిష్పాచంకుర్వంతి - అపిశబ్దాదాదిదేశికబ్రహ్మచర్యాప్రాప్తయశ్చి త్తాధికృతమపి - విరచ్యప్రాప్త
 యశ్చి త్తంద్విజాతీనామేవ - స(స్త్రీ)కూదాదేమంగ్రానధికారాత్ | ౨౫౯ | కౌత్సమితి || కౌత్సేనఋషిదాతపశశ్శోకదధుమితివిరచ్య
 త్తంసనిష్ఠేనఋషిదాద్యప్తంప్రతిస్తామేతిరుమనుష్య ఇత్యేకం ఋషంమాహిత్రంమహాప్రదామఘాన్విత్వేతర్ సూక్తంకుద్ధకత్యపివ
 తాన్నిగ్గం ప్రవాసకుద్ధమిత్యేతాస్త్రీసఋషః ప్రకృతంమాసమహరహఃపాదకృతోపిషపిత్యానురాపోవిమిశ్రభ్యతి - అపిశబ్దాత్ అక్షోధ్వాయ
 సూరాపానప్రాప్తయశ్చి త్తాధికృతోపి | ౨౬౦ | సకృదితి || బ్రాహ్మణసువణామచమృత్యుశ్శస్యవామాయ ప్రదీకశ్యపితర్ సూక్తప్రకృత్యా

తే మా సమకంప్రత్యహమకవారంజపిత్వాశివసంకల్పంచయన్జ్ఞాగ్రతోదూరమిత్యేకద్వాజసనేయతేయత్పతిరంతజ్జపిత్వా సువణామకచ్యు
త్యక్షే ప్రమేకనిష్పాదభవతి ॥ ౨౧౦ ॥ హవిష్యంతీయమితి ॥ హవిష్యంగమజరంస్వవిదామేకోనవిశంతింఋచఃసతమంబూదురితమిత్యు
ష్టాశితవాశిమిమనఃశివసంకల్పజచరిసూక్తంసహస్రశీమోపురుష ఇతినిరచ్చమడకచాసూక్తంమాసమేకంప్రత్యహమభ్యసేతిత్రవ
జాత్ప్రత్యకత్వాత్సేదశాభ్యాపాత్ జపిత్వాగురుదారగఃకస్తాత్వాపాన్తుచ్యతే ॥ ఏనసామితి ॥ స్థూలాసాంపాపానాం మహాపాతకానాం
సూక్ష్మాపాంచపాతకాదీనాంనిహారణంకర్తుమిచ్ఛేత్ అపహ్లావోవణాదూరిత్యేతామృచంయత్క్రిందిదంపరుణదేవోజల ఇత్యేతాం
వఋచంజపిమేషజిత్యేతత్ సూక్తంసంవత్సరమేకంప్రత్యహంజపేత్ ॥ ౨౧౧ ॥ ప్రతిగృహ్యతి ॥ స్వరూపతోమహాపాతకభగత్వాది
నావాత్రతిగ్రాహ్యంప్రతిగృహ్యచాన్మంస్వభావకాలప్రతిగ్రహసంసగజుష్టంభుత్వాకరత్సమందిధావంతీత్యేతా ఋచశ్చత్రసోజపి
త్వాత్యగ్రహంతస్తాత్వాపాత్ మనుష్యఃపూతోభవతి - సోనమర్యమామితిఋత్వ్యచంబా ॥ ౨౧౨ ॥ సోమారోద్రమితి ॥ సోమారుద్రా
హాద్యోక్తామృత్యుంమితివత స్రుఃఅర్యమావరుణంమిత్రంవేణుకద్వయంసద్వాంచస్తానంకృత్వామాసమేకంప్రత్యేకమభ్యస్య బహు
పాపోపిశుద్ధ్యతి - బహుష్యపిపాపేమతంత్రైకంప్రాయశ్చిత్తంకార్యమితిజ్ఞాపకమిదం ॥ ౨౧౩ ॥ అద్వాధామితి ॥ ఏనస్వీత్యపితేమోన
రేష్యవపాపేమితిచంద్రంమిత్రంవరుణగ్నింత్రయఇతిపితాఃసప్తఋచఃవత్వాసంజపేత్ - అప్రశస్తంమాత్రపురోహత్సగౌదికంజరే

శుద్ధవత్సస్మనురాపోపివిశుద్ధ్యతి ॥ ౨౧౪ ॥ సకృజ్జప్తాస్యవామియంశివసంకల్పమేవచ ॥ అపహృత్యనువర్ణం
తుతుణాద్భవతినీమణిః ॥ ౨౧౫ ॥ హవిష్యంతీయమభ్యస్యనతమంహాశితీతిచ ॥ జపిత్వాపారుషంసూక్తంము
వ్యతేగురుతల్పగః ॥ ౨౧౬ ॥ ఏనసాంస్థూలసూక్ష్మాశాంతికోషాన్మవనోదనమ్ ॥ అవేత్యచంజపేదబ్దంయ
త్క్రిందేదమితితివా ॥ ౨౧౭ ॥ ప్రతిగృహ్యప్రతిగ్రాహ్యంభుత్వాచాన్మంవిగహికతమ్ ॥ జపంప్రత్యమం
దీయంపూయతేమానవస్త్ర్యహోత్ ॥ ౨౧౮ ॥ సోమారోద్రంతుబహ్వోనామాసమభ్యస్యశుద్ధ్యతి ॥ స్రవం
త్వామావరణస్తానమర్యమామితివత్ర్యచమ్ ॥ ౨౧౯ ॥ అద్వాధామింద్రమిత్యేతజేనస్వీసప్తకంజపేత్ ॥
అప్రశస్తంశుకృత్వాపున్మాసమాసీతభైశ్చభుక్ ॥ ౨౨౦ ॥ మంత్రైశ్శౌకలబూబూమిదైరబ్దంహుత్వాస్మృ
తంద్విజః ॥ సుగుర్వప్యవహంత్యేనోజప్తావనమభ్యత్యచమ్ ॥ ౨౨౧ ॥ మహాపాతకసంయుక్తోనుగచ్ఛేద్దా
స్సమాహితః ॥ అభ్యసాన్యబ్దంపాపమానీభైశ్చాహారోవిశుద్ధ్యతి ॥ ౨౨౨ ॥ అరణ్యేవాత్రిరభ్యస్యప్రయతో
వేదసంహితామ్ ॥ మువ్యతేపాతకైస్సరైవ్విజాపిత్వాశువషణమ్ ॥ ౨౨౩ ॥ యథాత్వమే
ధఃక్రతురాట్సర్వపాపావనోదనః ॥ తథాఘమషణంసూక్తంసర్వపాపావనోదనమ్ ॥ ౨౨౪ ॥ హత్వాలో
కానపీమాంస్త్రీనశ్చన్నపీయతస్తతః ॥ ఋగ్వేదంధారయకవిప్రోనైనఃప్రాప్నోతికింధనమ్ ॥ ౨౨౫ ॥ ఋక్సం

కృత్వామాసంతేక్షతోజేభవేత్ ॥ ౨౨౬ ॥ మంత్రైశ్చరితి ॥ దేవకృతస్యేత్యాదిభిఃకాకలబూమిఃసంవత్సరంఘృతమూమంకృత్వాసమభ్యంద్ర
శ్చఇత్యేతాంబాఋచంసంవత్సరంజపిత్వామహాపాతకమపిపాపంద్విజాతిరచహంతి ॥ ౨౨౭ ॥ మహాపాతకేతి ॥ బ్రహ్మహత్యాదిమహాపాతక
యశ్చోభిలక్షణావరోవచామేకంసంయతేంద్రియోగవామనుగమనంకుర్వేత్ యఃపాపమానీవిద్యాదిఋచోఅన్వహమభ్యాసేనజపిత్వాతస్తా
త్వాపాత్ విశుద్ధోభవతి ॥ ౨౨౮ ॥ అరణ్యేతి ॥ త్రిభిఃచరాకైఃపూతోమంత్రబ్రాహ్మణాబ్ధిశాంతివేదసంహితాంఅరణ్యేవారత్రయంఅభ్యస్య
వాత్రయతోవాహ్యభ్యంతరశాచయంక్రస్సవైశ్చామహాపాతకైశ్చుచ్యతే ॥ ౨౨౯ ॥ త్యగ్రహమితి ॥ త్రిరాత్రముచవసకసంయజఃప్రత్య
హంత్రాతకాభ్యాహ్మపాయంకాలేమస్తానంకుర్వేత్ తిషవజస్తానకాల ఏవజలేనిమజ్జయితంసత్యంచేతిసూక్తమఘమషణంత్రా
పుత్రంజపిత్వాసవైశ్చాంతైఃఋచశ్చత్రగురులఘుపాపావేక్షయఃపురుషశ్చత్వాద్యవేక్షయఃచావతకానియం ॥ ౨౩౦ ॥ యథేతి ॥
యథాత్వమేధయఃగఃసహయఃగత్రేష్ఠఃసహపాతకయపారుస్తథాఘమషణంసూక్తమపిసహపాతకయపారుతి అఘమషణ
సూక్తోత్కరః ॥ ౨౩౧ ॥ హత్వేతి ॥ భూరాదిలోకత్రయమపిహత్వాపిమహాపాతక్యాదీనామభ్యన్నమక్ష్మక ఋగ్వేదంధారయకవిప్రాదికిన
శిందిత్వాచంద్రాప్నోతిఋగ్వేదంరహస్యప్రాయశ్చిత్తాభాముక్తంరహస్యపాపేకృతిఋత్వంహితాంమంత్రబ్రాహ్మణాదికామభ్యసేత్తదా

కౌఠిభాసంక్రమితౌరాదాచరాదాదిచరితకథనంశుభఫలం | ౬ | అదతానామితి | అన్యాయేనచరస్వగ్రహణమకాస్త్రీయహింసాచరణా
 రగమనమిత్థ్యేకంప్రకారమశుభఫలంశారీరంకర్త - వితద్విషరీకంత్రయంశుభఫలం | ౭ | మానసమితి | మనసాయత్సుకృతంబుష్కృతంబా
 కమకృతంకర్తఫలంశుభమితిహామహజన్మనిజన్మాంతరేవామనసై వాయమునభు జై - వివంచాచాక్రతంశుభాశుభంబాద్వా రేణమధుర
 గ్లబధాపిత్యాదిసాకారీరంశుభాశుభంశరీరద్వారేణప్రకచందనాది ప్రయోచభోగవ్యాధిత్యాదిసానుభవతితస్మాత్ప్రయత్నేనశారీరమానస
 వాచికానిభవనాదహితానివచనజన్యమైవైవ | ౮ | శారీరేతి | యద్యపి హిమిస్తానాంశారీరవాచికమానసికాన్యేవప్రతిది పాపానిసంభవం
 ౨ - తథాపిసంయదిప్రాంతయశఃఅభమూమేవతేభమూమల్పమితివామూవ్యాధిప్రాయేణఇతివ్యాఖ్యాతంబామూవ్యేనశరీరకమూమపాపైర్యుక్తఃస్తా
 వరత్వంమానుషఃప్రాప్నోతివామూవ్యేనవాక్ప్రతేఃపక్షిత్వంమృగత్వంచావామూవ్యేనమనసాక్ప్రతేఃశ్వాంతలాదిత్వంచాప్నోతి | ౯ | కాగి
 తి || వసునందంజీవాప్తినఃకాయానందండానిపిద్ధాధిభానాసత్వంకల్పప్రతిపిద్ధవ్యాపారత్యాగేనమద్ధావవస్థితాఃసత్రిదండీమృత్యుతే - నతు
 దండత్రయమాత్రేణఇత్యాఖ్యంతరదండత్రయప్ర శంసా | త్రిదండమితి || వివంనిపిద్ధవాగాదీనాం సర్వభూతగోచరకయాదమనంకృత్యాపి
 తద్దమనాత్మకమేవకామక్ర భాతునియమ్యతతోమూయేవాప్రియజాంసిద్ధింమనుష్యభవతే - కోసాసిద్ధిమప్నోతితత్కరతా | ౧౦ | యద్యతి |

దానంహింసాపై వావిధానతః | పరదారోపసేవావశారీరంప్రివిధంస్మృతమ్ | ౭ | మానసంమనసైవాయ
 మునభు జైశుభాశుభమ్ | వాచావాచాప్రతంకమకాకాయేనైవవకాయితమ్ | ౮ || శరీరజైఃకమూదోమైర్యా
 తిస్తావరతాంనరః | వాచికైఃపక్షిశృగతాంమానసైరంత్యజాతితామ్ | ౯ | వాగ్దండోధమనోదండఃకాయదం
 డస్తతైవవ | యస్యైవేహితాబుద్ధాత్రిదండీసత్యతే | ౧౦ | త్రిదండమేతన్నిక్షిప్యసర్వభూతేషుమా
 నవః | కామక్రదోతుసంయమ్యతతస్సిద్ధింనియచ్ఛతి | ౧౧ | యోస్యాత్తనఃకారయితాతంత్రైత్రజ్ఞంప్రచక్ష
 తే | యఃకరోతితుకమాణిసభూతాన్తోవ్యతేమధైః | ౧౨ | జీవసంజ్ఞోంతరాత్మాన్యస్సహజస్సర్వదేహీనా
 మ్ | యేనవేదయతేసర్వంసుఖంమఃఖంవజన్తసు | ౧౩ | తావుభౌభూతసంస్పృక్తామహాత్మైత్రజ్ఞవీవవ | ఉ
 చ్చావచేషుభూతేమస్థితంతంవ్యాప్యతిష్ఠతః | ౧౪ | అసంఖ్యామూర్తయస్తస్యనిష్పతంతిశరీరతః | ఉచ్ఛావ
 చానిభూతానిసతతంచేష్టయంతియాః | ౧౫ | పంచభ్యవీవమాత్రాభ్యః ప్రేత్యదుష్కృతినాంస్మృతామ్ | శరీ
 రంయూతనాథీయమన్యదుత్పద్యతేభ్యః | ౧౬ | తేనానుభూయితాయామీశ్వరీరేణహయాతనాః | తా
 న్సేవభూతమాత్రానుప్ర లీయంతేవిభాగతః || ౧౭ || సోమభూయానుభోదర్కాదోమేన్విషయసంగజాః |

అస్యలోకసిద్ధిప్రార్థనాకారకత్వాదత్తనఃశరీరాభ్యుస్థయఃకమూమప్రవరణయితాతంత్రైత్రజ్ఞంపండితావదంత్యఃపునరేవవ్యాపా
 రాకారోతి - శరీరాభ్యుస్థతృప్తివ్యాధిభూతారభిత్వాత్ భూతాన్తైవేతిపండితైరుచ్యతే | ౧౮ | జీవేతి | జీవశబ్దోయం మహత్పరఃయేనేతిక
 రణవిభక్తినిదేశాత్ ఉత్తరశ్లోకేచతావుభౌభూతసంస్పృక్తామహాత్మైత్రజ్ఞవీవచేతకత్వేనప్రత్యవమకారోశరీరమైత్రజ్ఞాతిత్వః అంత
 శ్వరీరంతాత్పాభ్యుత్పాదాత్పాజీవాభ్యుస్థనాత్మైత్రజ్ఞానాంసహజ ఆత్మతత్వాత్ప్రకస్య వినియోగాత్ యేనాహంతారేంద్రియరూపత
 యాచరితేనకారణభూతేనమైత్రజ్ఞఃప్రతిజన్మసుఖంమఃఖంచానుభవతి | ౧౩ | తామితి | తాద్వామహాత్మైత్రజ్ఞాశృతివ్యాధిపంచభూత
 సంస్పృక్తవక్ష్యమాణంసర్వలోకవేదస్తృతిపురాణాదిప్రసిద్ధకయారమితి నిర్దిష్టంపరమాత్మానముక్తౌప్రైవచక్రప్రసక్తేషువ్యవస్థితమాత్మ
 త్యుతిత్వతః | ౧౪ | అసంఖ్యేతి | అస్యచరమాత్తనఃశరీరాదసంఖ్యమూర్తయోజేవాత్మైత్రజ్ఞశబ్దేనాంతరముక్తాలింగశరీరావచ్ఛిన్నావేదాం
 తఉత్తప్రకారేవాగ్నేరివస్ఫులింగానిస్సకంతి - యామూర్తయ ఉత్కృష్టైవచక్రప్రభూతాగ్నిదేవరూపతయాచరితాని సహజాకమూ
 మప్రేరయంతి | ౧౫ | పంచభ్యుతిత్వం | పంచభ్యువినశృతివ్యాధిభూతేభ్యోమక్తకారణాంమనుష్యాజాంపీదానుభవప్రయోజకంజరాయు
 జాదిదేహవ్యతిరక్తంబునిభూసహజుశరీరంపరలోకేబాయతి | ౧౬ | తేనేతి | తేననిగతేనశరీరేణతాయమకారితాయాతనామక్రృతినా
 జీవాఃసూక్ష్మనుభూతస్థూలశరీరనాశతేష్వవారంభకభూతభోగేమయథాస్థంప్రచీయంతేతత్సంయోగినాభూత్యా అవతిష్ఠంత్యిత్యర్థః ||

౧౭|| సోమభూయేతి|| శరీరభూతసూక్ష్మవిలింగశరీరావచ్ఛిన్నాన్నిపిత్తకర్మస్వరూపరసగంధాభ్యువిషయోపభోగజనితయమలోకముఖా
 ద్యనుభూయోనంతరంభోగాదపహతపాప్తావానేనకుమత్పరమాత్మనామనవీర్యాద్వావాక్రయతి || ౧౮|| తావితి|| తామహత్పరమాత్మా
 నాఅనలసౌతస్యజీవస్వభూకంభుత్తజేయంచపాపంసహచారయతఃయోభ్యాం భూకాభమాభ్యాంయత్తోజీవచరలోకేహలోకయోః
 సుఖమిభేదాప్నోతి || ౧౯|| యదీతి|| సంబదిజీవోమానుషదశాయాంబాముశ్యేనభూమనుత్పత్తి అల్పంచాభూకంతదాతైరేవపుధివాన్తి
 దిభూతైః|| స్థూలశరీరరూపతయాచరితైర్ముక్తకఃస్వగం-సుఖమనుభవతి || ౨౦|| యదీతి|| యదిపునఃసజీవోమానుషదశాయాంబాముశ్యేనపా
 పమనుత్పత్తి- అల్పంచపుణ్యంతదాతైరేవభూతైః|| మానుషదేశరూపతయాచరితైర్మన్వజ్జీవురఃసన్ననంతరంచంబభ్యుచంచభ్యువివమా
 త్రాభ్యుత్పత్తిత్తరీత్యాయతనానుభవోవిరసంపాతకతినవేమాయామిః|| పీతా అనుభవతి || యామీరితి || సజీవో యమకారితాప్తాపీతా నై
 శకతినవేమనానుభూయతతోభిగేనాపహతపాప్తావాక్రంతంచకాయాబాదిశరీరారంభదాపుధివాన్తిభూతభాగానధివృత్తిమానుషంశ
 రీరంగుష్ఠాంతిత్వకః || ౨౧|| ఏచాభితి|| అస్యజీవస్యవిరాధత్వా భూకాపాపకాఃస్వగంధరూపభ్యుత్పాదోవిరప్రియాప్రియదేశప్రాప్తి
 రంతఃకరణజ్ఞావాన్తిభూకానుప్తనేమనఃసదాసంగతంమర్యాత్ || ౨౨|| సత్త్వమితి || సత్త్వరజస్తమాంసీలిజీవమ్యుహగగుణలక్షణానిత
 త్తోపకారకత్వాదాత్మనూమహతోగుణావానీయోయైవాన్తిమహాసూక్ష్మావరణంగు రూపాకాపదార్థానిశ్యేపిగవాన్తిపుష్పి

వ్యపేతతల్ల యోభ్యేతి తావేవోభామహాజసా || ౧౮|| తాధమగయశ్యత సస్యపాపంచాతంద్రితౌసహ | యా
 భ్యాంప్రాప్నోతి సంభృతః ప్రేత్యహదసుఖానుభవమ్ || ౧౯|| యద్వాచరతిధమంసప్రాయశోధమమల్ప
 తః || తైరేవచాపుతోభూతైస్సన్ద్గరేసుఖముపాశ్నుతి || ౨౦|| యదితుప్రాయశోధమంసేవతేధమమల్ప
 తః || తైర్భూతైస్సపరిత్యక్తోయామిఃప్రాప్నోతియాతనాః || ౨౧|| యామిప్రాయాతనాఃప్రాప్త్యసజీవోవిర
 తల్లమః || తాన్యేవపంచభూతానిపునరభ్యేతిభాగతః || ౨౨|| ఏతాదృష్టావస్థజీవస్యగతీస్సేన్వనైవచేతసా | ధ
 మతోధమతతైఃచవధర్తేదభ్యాత్పదామనః || ౨౩ || సత్త్వంరజస్తమతైఃచవత్ప్రిన్విద్యాదాత్మనోగు
 ణాః || యైర్వాప్యేమాణ్నితోభావాన్తహస్సర్వానశేషతః || ౨౪|| యాయజైమాంగుణోదేహసాక
 త్యేనాతిరివ్యతే || సతదాతద్గుణప్రాయంతంకరోతిశరీరిణమ్ || ౨౫|| సత్త్వంజ్ఞానంతమోజ్ఞానంరాగద్వ
 షారజస్తత్త్వతమ్ | ఏతద్వాన్తిప్తిమదేతేషాంసర్వభూతాశ్రితంవపుః || ౨౬|| తత్ప్రయత్నీతిసంయుక్తంకిం
 చిదాత్మనిలక్షణేత్ | ప్రశాంతమివశుద్ధాభంసత్త్వంతమవధారయేత్ || ౨౭|| యత్తుమభిసమాయుక్తమ
 ప్రీతికరమాత్మనః || తత్ప్రజోప్రతిఘంబిద్యాత్పతతంహాతిదేహీనామ్ || ౨౮|| యత్తుప్యాన్తోహసంయుక్తమ
 వ్యక్తంచయాత్మకమ్ | అప్రత్యేకమపిజ్ఞేయంతమప్రదువధారయేత్ || ౨౯|| త్రయాణామపిచైతేషాంగు
 ణానాంయఃఫలోదయః | అగ్ర్యోమధ్యోజఘన్యత్పతంప్రవత్సామ్యశేషతః || ౩౦ || వేదాభ్యాసప్రబోజ్ఞా

తః || యదీతి || యద్యపిసర్వమేదంత్రగుణంతథానియత్రదేహాపిషాంగుణానాంకుభ్యయోగుణఃయతాసా కల్యేనాధిరోధవతి తదాతద్గుణ
 లక్షణమనంతందేహిసంకరోతి - సంప్రదిసద్వాదీనాంలక్షణమాహ || ౨౧|| సత్త్వమితి || యథాధావభాసోజ్ఞానంతత్త్వస్యలక్షణంవి
 తద్విపరీతమజ్ఞానంతత్తమాలక్షణం - విమదాభిలాషం మానసకార్యంరబోలక్షణం - స్వరూపంతుసత్త్వరజస్తమసాం ప్రీత్యప్రీతివిమదా
 త్తరం - తథాచభవంతప్రీత్యప్రీతివిమదాత్త కాఃప్రకాశవృత్తినియమాధాః - అస్యాన్యాభిభవనసమిధుసప్తతయశ్యగుణాఃవిరచ్య
 షాంస్వరూపమసంకరజ్ఞాకత్రయేణవ్యక్తి-విరేషాంసత్వాదిగుణామేతత్త్వాదిసహప్రాజ్ఞాపకంలక్షణం || ౨౨|| తతేతి || తన్మిన్నా
 త్తనియత్సంజేవసంప్రీతిముక్తంప్రత్యస్తమిక్షేకంప్రకాశరూపమంతభావేతత్త్వత్త్వంవానీయోత్ || ౨౩|| యత్త్వమితి || యోపునః
 సంచేదసంజుఃభాభావత్త్వమకవినసత్త్వమధాత్ప్రతేరజనకంసర్వదాచారీరీణాంవిషయస్సృజాత్పదకంతత్త్వనివారకత్వాత్ప్రతి
 శుక్తంరజోవానీయోత్ || ౨౪|| యత్త్వమితి || యత్పునఃసదసద్వివేకహాస్యంఅస్మదవిషయాకారస్వభావమర్కరజీయస్వరూపంతఃకరణ
 విహికరణాభ్యాంకుజ్ఞానంతత్తమావానీయోత్ - విమంచగుణానాంస్వరూపకభవంసత్త్వపుత్త్వవశీతోయద్భవతాభవితవ్యమిశ్యేతత్త్వ
 యాజనకం || ౨౯|| త్రయాణామితి || పితేషాంసత్వాదీనాంత్రయాణామపిగుణానాంయథాక్రమముత్తమమధ్యమాధమరూపేయఃఫలోత్పాద
 కఃకద్విజేషేణవద్యేతి || వేదేతి || వేదాభ్యాసః ప్రాజాపత్యానుష్ఠాపంశాస్త్రాభావభోధిన్పురాన్యాదికాపంత్రింద్రియసంజుఃకానాదిభ

మూనుష్ఠానం తత్తాననకతా - వికృత్యావ్యసృగస్య కార్యం ॥ ౩౧ ॥ ఆరంభః ॥ కలాభాంకమానుష్ఠానం తాలవృత్తధావై క్షణ్యం
సేషిద్ధకమావరణం లజ్జానం శబ్దాదివిషయాపభోగిత్యేకద్రవ్యభిధానగుణస్య కార్యం ॥ ౩౨ ॥ లోభఇత్యాదిఅధికారికభనస్మృతానివా
త్తతాతాపానాంత్యైకుస్యం పరలోకాభావముద్ధిరాచారపరిలోకః యాచనాశీలవ్యంభమాదివ్యవహారం ఇత్యేకత్రామసాధానస్యగుణ
స్యలక్షణం ॥ ౩౩ ॥ త్రయామామపి ॥ ఏహంసత్వాదీవాంత్రియాతామపిగుణానాంత్రిమకాలేమధుతభవివ్యవహారానేమవిద్యమానానామి
దంకవ్యమానసాంక్షేపికంక్రమేగుణలక్షణంజ్ఞాతవ్యం ॥ ౩౪ ॥ యదితి ॥ యత్కమకృత్యావ్యసృగకరివ్యంశ్చలజ్ఞావాదభవతికాలత్ర
యేవ్యవహారస్యత్రిచేతివివక్షితం తత్సర్వంతమఃకార్యత్వాప్రమాణిధానంగుణలక్షణంశాస్త్రవిదాబోధవ్యం ॥ ౩౫ ॥ యేనైతి ॥ ఇహలోకేమ
హరింతియంప్రాప్తోవీత్యేతదభావేమయిత్యమకారోపసరలోకాభాంసవతత్కమకలాసంపత్తయఃభోధవతి - తద్రజఃకార్యత్వా
రజోగుణలక్షణంవిజ్ఞేయం ॥ ౩౬ ॥ యదితి ॥ యత్కమకలేవాభాంజ్ఞామిచ్చయిచ్చకర్తాచరకాలత్రయేపిలజ్జయేనయేనకమక
తాస్యాత్మకుప్తివాదయతేతత్సత్వాఖ్యస్యగుణస్యలక్షణంజ్ఞేయం ॥ ౩౭ ॥ తమస ఇతి ॥ కామప్రధానరాతమసోలక్షణం - ఆభానిష్ఠకారణసః

సంశౌచమింద్రియవిగ్రహః ॥ ధర్మక్రియాత్తచింతావసాత్త్వికంగుణలక్షణమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఆరంభయతితాదై
ర్యమసత్కార్యపరిగ్రహః ॥ పిషయోవసేవాచాజప్రంరాజసంగుణలక్షణమ్ ॥ ౩౯ ॥ లోభఃస్వప్నోధృతిః
క్రూర్మనాస్తిక్యంభిన్నవృత్తితా ॥ యాచిష్టుతాప్రమాదత్వతామసంగుణలక్షణమ్ ॥ ౪౦ ॥ త్రయామామపి
దైతేహంగుణానాంత్రిమౌత్థితామ్ ॥ ఇదంసామాసికంజ్ఞేయంక్రమశోగుణలక్షణమ్ ॥ ౪౧ ॥ యత్కమకృ
త్యావ్యసృగకరివ్యంశ్చలజ్జతి ॥ తత్జ్ఞేయంవిదుషాసర్వంతామసంగుణలక్షణమ్ ॥ ౪౨ ॥ యేనాస్తికా
కమకలాలోకేభ్యాతిమిచ్చతిపుష్కలామ్ ॥ నవశోవత్యసంపత్తతద్విజ్ఞేయంతురాజసమ్ ॥ ౪౩ ॥ యత్సర్వే
శైవ్యలిజ్జాతుంయన్నలజ్జతిచాదరక ॥ యేనకుమృతిచాత్మాస్యతత్త్వత్వగుణలక్షణమ్ ॥ ౪౪ ॥ తమసోలక్షణం
కామోరజసప్రవృథాఉచ్యతే ॥ సత్వస్యలక్షణంధర్మఃశ్రేష్ఠ్యమేహంయథోత్తరమ్ ॥ ౪౫ ॥ యేనయాం
స్తుగుణేనైహంసంసాగాప్రతిపద్యతే ॥ తాసమాసేనపత్యామిసర్వస్యాస్యయథాక్రమమ్ ॥ ౪౬ ॥ దే
వత్వంపాత్వికాయాంతిమనుష్యత్వంచరాజసః ॥ తిర్యక్త్వంతామసానిత్యమిత్యేమాత్రివిధాగతిః ॥ ౪౭ ॥
త్రివిధాత్రివిధైహంతువిజ్ఞేయాగౌణికీగతిః ॥ అధమామధ్యమాగ్ర్యవకమావిద్యావిశేషతః ॥ ౪౮ ॥ స్థా
వరాఃక్రిమికీటాశ్చమత్సాస్పృశాస్పృశకచ్చపాః ॥ వశవశ్చమృగాశ్చైవవజ్రమన్యాతామసీగతిః ॥ ౪౯ ॥ హస్త
సశ్చకురంగాశ్చమూద్రామేచ్ఛాశ్చగహీతాః ॥ సింహోవ్యాఘ్రపరాహశ్చమధ్యమాతామసీగతిః ॥ ౫౦ ॥ చా
రణాశ్చమహాశ్చపురుషాశ్చైవదాంభికాః ॥ రథాంసింహపికాశ్చతామసీమాత్రమాగతిః ॥ ౫౧ ॥ యుల్లా

ధర్మప్రధానతాసత్వస్యఏహంచకామాదీనాంతుత్తరోత్తరస్యశ్రేష్ఠత్వంతామాదభః ॥ త్రయామా అభాములత్వోరతామస్యతాభ్యాం
చధర్మఃతస్మల్లత్వాత్తయాః ॥ ౫౨ ॥ యేనేత్యాదిఏహంసత్వాదీనాంగుణానాంకుణ్యయేనగుణసత్వతాత్యేకయాగతిజ్ఞానఃప్రాప్తోతి
తాఃసర్వస్యాస్యలక్షణక్రమేగుణలక్షణమ్ ॥ ౫౩ ॥ దేవత్వమితి ॥ యేసత్వవృత్తావస్థితాఃతేదేవత్వంయాంతియేతురజోవృత్తవస్థితాఃతేమ
నుష్యత్వంయేరమాప్యత్రిపాఃతేతిర్యక్త్వంచర్యేమత్రివిధాజన్మప్రాప్తిః ॥ ౫౪ ॥ త్రివిధేతి ॥ యాసత్వాదిగుణత్రయనిమిత్తాత్రివిధాజన్మాం
తరప్రాప్తిరుత్తరాదేవకాలాదిభేదసంసారభారకమకాభదాచ్యాధమకుభ్యమాత్తరుభేదేనపునస్త్రివిధాబోధవ్యా ॥ ౫౫ ॥ స్థావరాభితి ॥
స్థావరాభ్యుదయఃత్రిమయఃసూక్ష్మఃప్రాణిసఃతేభ్యోకషర్ణ్వాలాఃకీటాఃతథామత్స్యసంపదకామకాపమృగాశ్చేత్యేమతేమనిమిత్తాజన్మ
స్యాగతిః ॥ ౫౬ ॥ హస్తీస ఇతి ॥ హస్త్యస్యహస్త్రజ్ఞేచ్ఛనింహవ్యాఘ్రసూకరాఃతమాగుణనిమిత్తామధ్యమాగతిః - గహీతా ఇతిష్టేచ్ఛానాం
స్వరూపమవాదః ॥ ౫౭ ॥ చారణాభితి ॥ చారణాఃసహదయఃసువహఃపక్షిణఃపుష్పనాగమకారిణఃపురుషాఃరాక్షసాఃపికాచాశ్చేత్యేమతా
మసీమాత్రమాగతిః ॥ ౫౮ ॥ యుల్లాభితి ॥ యుల్లామల్లాఃక్షత్రియోర్వాత్యాంసవతాంయముత్సన్నాదకమాభ్యాదాత్తజ్ఞేయాఃతక్రయుల్లా
యస్త్రిప్రహరణామల్లాతామయోధిసఃరంగావతారకానటాః - తస్త్రివిధమృతపానప్రసత్తాశ్చపురుషాఅధమరాజసీగతిజ్ఞేయం ॥ ౫౯ ॥

౧౧౧| ఇంద్రియ-బామితి| ఇంద్రియ-బామితియేషు ప్రసంగేన నిషిద్ధాచరణేన ప్రాయశ్చిత్తాదిభయ-నుష్టానేన మూఢాదునుష్టభవ-
తుభ్యతాగతిః ప్రాప్నువంతి| ౧౧౨| యాయామితి| అయంబోయేనయేనపాపేనకర్తృభావహాతేభ్యతేనయద్యద్భక్తప్రాప్నోతిభక్త్యర్థం
క్రమేనశ్రుణుత| ౧౧౩| బహునినితి| బ్రహ్మహత్యాదిమహాపాతకకారణజబహు-వక్ష-సహస్రాభయంరథానరకా-ప్రాప్తరతు
భోగక్షయ-కడుష్కృతతేషుణువక్ష్యమాణాబివృత్తేషుప్రాప్నువంతి| ౧౧౪| త్వేతి| మక్కుర-సూరకగజభోక్తృగోచ్ఛాగమేష
మృగపక్షీచందాలానాంపులసానాంచనిమజ్జేనసాదాయంజాతానాంసంబంధిసంజాతిం| బ్రహ్మహ-ప్రాప్నోతి-తత్రపాపదేశగౌరవాపే
క్షయాక్రమేనసహాయానిప్రాప్తిర్బోధ్యవ్యవముత్తరప్రాప్తి| ౧౧౫| క్రిమాతి|| క్రిమిటళలదానాంపులికభక్షిజాంహింసనశిలానాంచ
వ్యాఘ్రాదీనాంప్రాణినాంజాతింసురావోద్రాహ్మణోగచ్ఛతి| ౧౧౬| బాలామితి| ఊర్జానాశసహకృతలసానాంజలచరాజాంచపరచ్ఛాం
తుంభీరాదీనాంపిశాచాదీనాంహింసనశిలానాంచయానింసురణ-హరిద్రాహ్మణిసహప్రహరకా-ప్రాప్నోతి| ౧౧౭| త్వేతి| తృతానాంహ
వాదీనాంగుల్మనాంప్రకాండాదీనాంలదానాంగుడుచ్ఛాదీనాం అమహంసభక్షిజాంశృఙ్గాదీనాంకష్టిశాంసేంహనాం ప్రారకమే

కాలినాంకథశీలానాంకథావ్యాహృదీనాంజాతంతరకారాకప్రాప్తిరిగురుదారగామి||౫౦|| హింప్రాభితిః యేప్రాజీవకథశీలాస్తేఅమృతాం
 సాగమూహాదానాదయాభవంతి అభివ్యభిజీయేతే క్రిమయోజాంతంతేమహాకథకవ్యతిక్రాంతాస్తే సైవరస్వరంసహృదిమూళవంశి-
 యేవంబాలాదిస్త్రీగామినీతేప్రేతాభ్యాః ప్రాజీవకథాజాయంతేప్రేతాంత్యస్త్రీనిపేవిజిజ్ఞ - ఛందస్యహాసవ్యాధే స్మృతీనాంసర్వవిభ-
 యశ్చందసివికల్పవృంతేజ్జలనిసగలానేనవణాదీభుః || ౫౧ || సంయోగమితి || యావత్కాలీనచరితసంయోగేనవణతోభవతి - తావం
 తంతాలంబిష్టహరిభిశ్చతుర్థిశ్చహాసంసగలాంశ్చత్వానరేచంచస్త్రీయంకత్వాదాత్మజాసుబణామపమృత్యవితైకహావకరణేనబ్రహ్మ-
 హావసోహారవిశేషభవతి || ౬౦ || మణితి || మణీకామణీశ్యాదీనిముక్తావిక్రమావసానానిభానివరత్నానివై దూర్యహీరకాదీనిలోభనమృ-
 త్యాదీన్యభ్యుహవిహ - సుబణాకారయోనాజాయంతేకేచిత్తువాసుకారకతీకాంయోనానిత్యావత్ || ౬౧ || భాస్యమితి || భాస్యమ-
 పమృత్యముహికోభవతి - కాంస్యం మృత్యాహంసజలంకృత్యాన్తవాభ్యుఃపక్షిమూషికీకంమృత్యాదంతః - తీరంమృత్యాకారః - విశేషాచ-
 దిష్టగుడలవణాదివ్యతిరక్తమిత్వేదిరసంమృత్యాత్వాభవతి | స్మృతంమృత్యానకులోభవతి || ౬౨ || హంసమితి || హంసంమృత్యాగృహ్యోభ-
 వతివహంమృత్యామృతాహుతలవరోభవతి - తైలంమృత్యాతైలహయవాభ్యుఃపక్షి లవణంమృత్యావీర్యాభ్యుఃపక్షిప్రసరఃపక్షిఃపక్షి
 త్యావలాభాభ్యుఃపక్షిజాయతే || ౬౩ || కాశేయమితి || కీటకోశనిమిశంవస్త్రంమృత్యాతిరినామపక్షిభవతిమృత్యుకంవస్త్రంమృ-

తశగురుతల్పగః || ౫౦ || హింప్రాభవంతిక్రవ్యాదాఃక్రిమయోభివ్యభిజీయే | తరస్వరాదినఃప్రేనాఃప్రేతాం
 త్యస్త్రీనిపేవిజి || ౫౧ || సంయోగంవతి తైగఃత్వావరస్వేవవయోషితమ్ | అవమృత్యవప్రస్వంభవతి
 బ్రహ్మరాక్షసః || ౬౦ || మణిముక్తాప్రవాళానిమృత్యాలోభేనమానవాః | వివిధానివిరత్నానిజాయంతేహేమ-
 కత్పరము || ౬౧ || భాస్యంమృత్యాభవత్యాభ్యుఃకాంస్యంహంసోజలంప్లవః | మథుదంతఃపయఃకాకోరసంశ్వా-
 నకులోభ్యుత్తమ్ || ౬౨ || హంసంమృత్యాగృహ్యోనపాంమద్దుస్తైలంతైలవయఃఖగః | వీరవాకమృత్యుబలంబలాకాశకుడి
 దగధి || ౬౩ || కాశేయంతి త్రిర్నిరృత్యామృత్యుమృత్యుతుదద్దురః | కార్వాసతాంతవంక్రాంతోగోధాగాంవా-
 గ్గుదోగుడమ్ || ౬౪ || ముచుందరిశ్చభాగంధాకావత్రశాకంతుబహిణః | శ్వపిత్కృతాన్మంవివిధమకృతా-
 న్మంతుకతల్పకః || ౬౫ || బకోభవతిమృత్యాగ్నింగృహకారీమవ్యవస్థురమ్ | రక్తానిమృత్యావాసాంసిజాయంతే
 జీవజీవకః || ౬౬ || స్వకోమృగేభంవ్యాఘ్రాశ్వంఫలమూలంతుమర్కటః | స్త్రీమృత్యుస్తోకకోవారియానాన్య-
 ష్ట్రజమానజః || ౬౭ || యద్యావత్త్వావరద్రవ్యమపమృత్యుబలాన్మరః | అవశ్యంయాతిరిర్యత్తవ్వంజగ్ధావై-
 వాహుతంహవిః || ౬౮ || స్త్రీయోప్యేతేనకత్సేనమృత్యాదోషమవాప్నుయః | ఏతేహేమేవజంతూనాంథా-
 ర్యాత్వముపయాంతితాః || ౬౯ || స్వేభ్యస్తేవభ్యస్త్రుకముభ్యశ్చస్త్వతావణామృత్యానాపది | పాపాకసం-
 స్మృత్యసంసారాప్రేవ్యతాయాంతితత్రుమ || ౭౦ || వాంతాశ్చుల్కాముఖఃప్రేతోవిప్రోధమాత్సత్వకా

త్వామందూకఃకాపాశమయంపటంకృత్యాక్రాంతాభ్యుఃప్రాజీగుడంకృత్యావాగ్గుదగామాశకునిభావతి || ౬౪ || ముచుందరితి || శుగం-
 ధిద్రవ్యాదీకస్తూర్యాదీనికృత్యామచుందరిభవతివాస్తూకాదిపరకాకంకృత్యామయూరః - నిర్భాన్మదాన సత్త్వది - నానాప్రకార-
 కంకృత్యాత్వాదిభాభ్యుఃప్రాజీ - అకృతానాంబు ప్రహింతవాదికంకృత్యాత్వల్యకసంజ్ఞోభవతిజాయతే || ౬౫ || బకజితి || అగ్నింకృత్యాది-
 భాభ్యుఃపక్షిజాయతే - గృహుపణాగిహావముసలాదికృత్యానిర్యాదీమమృత్యాదిగృహకారీసపక్షుఃకీటోభవతి - ముచుందరి రక్త-
 నివాసానికృత్యావకోభాభ్యుఃపక్షిజాయతే || ౬౬ || వృక్షజితి || మృగంకృత్యుస్తేనంకామృత్యామృత్యాభ్యుఃహింప్రాభవంతి - ఘాటకంకృ-
 త్యావ్యాఘ్రాభవతిఫలమూలంకృత్యామకటోభవతి - స్త్రీయంకృత్యాభిజ్ఞాకోభవతి - పానాభామృత్యుకంకృత్యాచాతకాభ్యుఃపక్షియా-
 వారికటా దీనికృత్యాజిష్ట్రోభవతి - పశుకాతీతేకరాకామృత్యాభాగోభవతి || ౬౭ || యజ్ఞేజితి || యజ్ఞిందిదసారమపివరద్రవ్యమిచ్చా-
 తోహనుషఃఅపమృత్యుపురోదాశాదికంతుహవిరమలంభుక్త్యాభిభవతిర్యత్తవ్వంప్రాప్తితి || ౬౮ || స్త్రీయోషీతి || స్త్రీయోప్యేతేనప్రకా-
 రేదేవరస్వమృత్యుహంప్రాప్తివంతి - తేనహేనకత్సానంజంతూనాంథార్యాత్వంప్రతిపద్యంతే - వివంసిపిద్ధావరణఫలాన్యభిభావంత-
 ఆభునానిహితారణఫలపాకమాక || ౬౯ || స్వేభ్యజితి || బ్రాహ్మణాదయశ్చత్వారోవణాఆచవంవిహాసంచయజ్ఞాదికమూత్యాగిసూత్య-
 మాభ్యామృత్యాదానిఃప్రాశ్చకతోబ్రాహ్మణకరేత్రుదాసత్వంప్రాప్తివంతి || ౭౦ || వాంతాశితి || బ్రాహ్మణఃస్వకమూళ్యజ్ఞభదీతభుగ్దాన్తి

లామఃఖిఃప్రేతవిశేషజాయతే - క్షత్రియఃపునఃకర్మకర్మాతరీషశబ్దోజీకటపూతనాభ్యఃప్రేతవిశేషభవతి || ౭౦ || మైత్రేయఃప్రేత
 భక్తకర్మామైత్రాక్షజ్యోతికనామత్రాయభక్షఃప్రేతోజన్మాంతరేభవతి - మిత్రదేవతాకర్మామైత్రఃపాయస్తదేవాక్షంకమేంద్రి
 యంత్రజ్యోతియఃస్వసమైత్రాక్షజ్యోతికః - పుష్యదరాదిత్యావ్ జ్యోతికః - కురూరలోపః - శూద్రఃపునఃకర్మకర్మామైత్రాక్షకాభ్యః
 ప్రేతోభవతి - కేలంకస్త్రం - కర్మంబంధినింయూకాక్షావీర్యైలాశకః - గోవిందరాజమైత్రాక్షకాభ్యఃకీటకైర్ల ఇమ్మచ్యుతేతద్భుక్
 శ్వసభవతిత్యాచారవయంక్రంతేభాభ్యుప్రాదివిశేషప్రకరణాత్ || ౭౧ || యథేతి || యథాయథానిష్ఠాదివిషయోవిషయభావనితాం
 తంసేవంతేకథాతథావిషయేష్యవతేషాంప్రావీణ్యంభవతితకః || ౭౩ || తథేతి || తేల్పధియస్తేహంనిబద్ధవిషయభాగానామభ్యాసతారత
 మ్యుత్తానుతానుగూతగూతరరగూతరచూసువిష్యాదియోనికుమభిమనుభవతి || ౭౪ || తామిప్రాదిష్టితి || సంప్రాప్తుకం
 ఇతిత్రావణ్కోకధమిపూత్రత్రానుకరణతే - తామిప్రాదికుచరుథాభ్యామైత్రాక్షానిశునరేమనుభవతి || ౭౫ || ప్రాప్తుకం - త
 థాసిత్రవనాదీనిబంధనశ్చేదనార్తకాకరకాకప్రాప్తుకం || ౭౬ || వివిధాదితి || వివిధవిధనంకాకాదైర్వ్యభక్షణంకథాత్రవనాలు
 కాదీకమంభీపాకాదీంశ్వసరకాకదారుకాకప్రాప్తుకం || ౭౭ || సంభవాంశ్వేతి - సంభవాంతర్యాగాదిజాతిమనిష్యంకుభిమనులా

మ్యుత్రః | అమేధ్యభగపాశీవక్షత్రియఃకటపూతనః || ౭౦ || మైత్రాక్షజ్యోతికఃప్రేతోవైశ్యోభవతిస్తా
 యభుక్ | మైత్రాక్షకర్మభవతిపూద్రోధగ్నత్వకామ్యుత్రః || ౭౧ || యథాయథానిష్ఠాంతేవిషయావిష
 యాత్తకాః | తథాతథామశలతాతేహంతేమూపజాయతే || ౭౩ || తేభ్యాసాత్కర్మాణాంతేహంపాపానా
 మల్పబుద్ధయః | సంప్రాప్తువంతిదుఃఖానితానుతాన్విహయోనిషు || ౭౪ || తామిప్రాదిమచోగ్రేషునరకేషు
 వికల్పానమ్ | అసివత్ప్రవనాదీనిబంధనశ్చేదనానిచ || ౭౫ || వివిధాదైర్వ్యవసంపీఠాకాకోల్యాకైర్వ్యభక్షణమక
 రంభవాలుకాతాపాకమంభీపాకాంశ్వదారుకాక || ౭౬ || సంభవాంశ్వవియోనీషుదుఃఖప్రాప్తానునిష్ఠ
 కః | శీతాతపాభిమాతాంశ్వవివిధానిభయానిచ || ౭౭ || అసకృద్గర్భవాసేషువాసంజన్తచదారుణమ్ | బం
 ధనానిచకష్టానిపరప్రేష్యత్వమేవచ || ౭౮ || బంధుప్రియవియోగాంశ్వసంవాసంచైవదుఃఖానైః | ద్రవ్యా
 జ్ఞానంవనాశంవమిత్రామిత్రస్యచాజ్ఞానమ్ || ౭౯ || జరాంతైవాప్రతీకారాంవ్యాధిభిశ్చపవీడనమ్ | క్షే
 శాంశ్వవివిధాంస్తాంస్తాన్త్ర్యమేవచదుఃఖాయమ్ || ౮౦ || యాద్యశేనతుభావేనయాద్యత్కర్మాణిషేవతే |
 తాద్యశేనశరీరేణతత్తత్ఫలముపాశ్నుతే || ౮౧ || ఏవసర్వస్వముద్దిష్టకర్మాణాంవఫలోదయః | నైశ్చేయ
 సంకర్మావిధివిప్రస్యేమంనిబోధతే || ౮౨ || వేదాభ్యాసస్తపోజ్ఞానమింద్రియాణాంచసంయమః | అహిం
 సాగురుసేవావిశిష్టేయసకరంజరమ్ || ౮౩ || సర్వేషామపితైతేహంశుభానామహకర్మాణామ్ | కింవిచ్ఛే
 యస్కరతరంకమోక్తంపురుషంప్రతి || ౮౪ || సర్వేషామపితైతేహమాత్మజ్ఞానంజరంస్త్రుతమ్ | తద్భవ

గూర్వత్తింప్రాప్తుకం - క్రత్రతీతాతపాదీకనాదినానాప్రకారాదీచప్రాప్తుకం || ౭౭ || అసకృదితి - పునఃపునఃగర్భాస్థానేకువాసః -
 సముత్పత్తించయోనియంత్రాదిభిరుఃఖావహం - ఉత్పన్నశ్వశృంఖలాదిభిఃబంధనాదీదామనుభవతి - పరదాసత్వంకప్రాప్తుకం ||
 ౭౮ || బంధుప్రియేతి || బంధువైమమృద్ధిఃసహవియోగావదుజ్జనైశ్వసహవికత్రావస్థానంభనాజ్ఞానప్రయాసంభవినాశంకప్తేనమిత్రా
 జ్ఞానంకత్రుప్రాకర్మాణాంప్రాప్తుకం || ౭౯ || జరాంతై || జరాంచాదిద్యుహనప్రతీకారాంవ్యాధిభిశ్చపవీడనంతుల్పపాపాదినాచనా
 నాప్రకారాన్క్షేణాకమృత్యుంచమవారంప్రాప్తుకం || ౮౦ || యాద్యశేనేతి || యథావిధేనసాభ్యశేనరాజసేనతానుసేవచేతనాయ
 ద్యత్కర్మాణాన్నానదానయోగాద్యనుభవతి - తాద్యశేనైవశరీరేణసాభ్యశేనరజోధిశేనరమోధిశేనవారత్రస్సాదికలముచభుజై || ౮౧ ||
 విషదితి || విషయమైక్యంబిహితప్రతిష్ఠిధానాంకర్మణాంసర్వభలోదయఃకక్షాజ్ఞానం | బ్రాహ్మణస్యనిశ్చేయసాముపాయంహితంకమాదా
 నుష్టానంశ్చుక || ౮౨ || వేదాభ్యాసఇతి || ఉచనిచదావేవేదస్యగ్రంథకోధకస్య ఆవరణంకపః - కృచ్ఛాద్విజ్ఞానంబ్రహ్మవిషయం
 ఇంద్రియజయః - అవిహితహంసావజ్ఞానంగురుశుశ్రూషత్వేతత్కృచ్ఛంసాధనం || ౮౩ || సర్వేషామితి || సర్వేషామపితైతేహంవేదాభ్యా
 సాదీనాంసర్వేషామంశుభకర్మాణాంబుద్ధ్యకించిత్కర్మాణశయేనమోహభానంస్వాదివికల్పముపిజాంజిజ్ఞాసావిశేషదుత్తరణ్కోరేని

యోగముః | ౧౪ | సవేదామితి | సవేదామేదాభ్యాసాదీనాం సవేదామపి మధ్య ఉపనిషదు క్షరమాభాజ్ఞానం ప్రకృష్టం స్మృతం
 యస్మాత్సవేదాభ్యాసాం ప్రధానం - అత్రే వసాతుమాహ - యతోమోక్ష స్తస్మాత్సామ్యతే | ౧౫ | యజ్ఞామితి | ఏషాంపునః యజ్ఞాంపునా
 తోమోక్షానాం వేదాభ్యాసాదీనాం కర్మణాం మధ్యవై దికం కర్మణా చరమాభాజ్ఞానమైహికాముష్మికశ్రేయస్కరంజాతవ్యం - పూర్వజ్ఞోక్తే
 మోక్షానుభవత్వజ్ఞానస్య క్తం - ఇహతువిహికాముష్మికశ్రేయోంతరహతుత్వముచ్యతే ఇత్యపాసరు క్తం - తథాహ - ప్రతికోపాసనా
 నాంసంకరాదయంనామప్రాప్తృత్యపా నైయావన్నామ్నోకంకత్రాస్య కామచరోభవతి - గోవిందరాజు - ఏషాంపునా జ్ఞోకోక్షానాం
 వేదాభ్యాసాదీనాం యజ్ఞాంకర్మణాం మధ్యార్హకకర్మాపేక్షయా వై దికం కర్మణా సర్వ దేహక్షరలోకపాతికయం సాతికయోగీతి శాస్త్ర
 గోశ్రేయస్సంభవం జ్ఞేయమితి వ్యాఖ్యాతవా - తదయం క్తం - వేదాభ్యాసాదీనాం యజ్ఞామపి ప్రత్యేకం క్రుతివిహితత్వాత్ తేషామధ్యస్మాత్ప్రా
 వేదయోగిం విదేవంకించిచ్ఛ నేతి సంభవతీతత్వకథం నిధానరణెష్టి - తస్మాద్యథోక్తే సవ్యాఖ్యా - ఇదానిమైహికాముష్మిక శ్రేయస్సంభ
 వత్వమేవాత్వజ్ఞానస్య స్పష్టయతి | ౧౬ | వైదికేతి | వైదికేపునః కర్మణామోగే చరమాత్మోపాసనాయాపే సర్వాజ్యేతాని పూర్వజ్ఞోకోక్షాని
 హికాముష్మికశ్రేయాంసి - తస్మిం ప్రస్తిక ఉపాసనావిధా క్రమశః సంభవతి - అథవా సర్వాజ్యేతాని వేదాభ్యాసాదీనేవ వరామ్యశ్యంతే -
 చరమాత్వజ్ఞానే వేదాభ్యాసాదీని | ౧౭ | తమేతం వేదానువచనేన బ్రాహ్మణా వివిధియంత్యే వానేన తపసానాశతేనై - విహితాంగత్యేన అం

గ్యం సర్వవిద్యానాం ప్రాప్త్యేహ్యమృతంతతః | ౧౮ | యజ్ఞామేషాంతు సర్వేషాం కర్మణాం ప్రేత్య చేమావ |
 శ్రేయస్కరతరంజ్ఞేయం సర్వదాకర్మవై దికమ్ | ౧౯ | వైదికేకర్మణామోగేకు సర్వాజ్యేతాన్యశేషతః | అం
 తథావంతి క్రమతః ప్రస్తిం ప్రస్థితృ యావిధౌ | ౨౦ | సుఖాభ్యుదయికంచైవ నై శ్చేయసికమేవచ | ప్రవృత్తం
 చ నివృత్తం దద్వివిధం కర్మవై దికమ్ | ౨౧ | ఇహాచాముత్ర వాకామ్యం ప్రవృత్తం కర్మకీర్త్యతే | నిష్కామం
 జ్ఞానపూర్వంతు నివృత్తముచ దిశ్యతే | ౨౨ || ప్రవృత్తం కర్మణాం సేవ్య దేవానామేతి సామ్యతామ్ | నివృత్తం
 సేవమాన సుఖాతాన్యత్యేనివచవై | ౨౩ | సర్వభూతేషుచాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని | సమంవశ్యన్నా
 త్తయాజీస్వరాజ్యమధిగచ్ఛతి | ౨౪ || యథోక్తాన్యపికమాణివరిహోయద్విజోత్తమః | అత్తజ్ఞానేత మేవ
 స్వాద్యేదాభ్యాసేవయత్నవా | ౨౫ | ఏతద్దిజత్త సాఫల్యం బ్రాహ్మణస్య విశేషతః | ప్రాప్త్యైతత్కృత
 కృత్యోహిద్విజోభవతినాన్యథా | ౨౬ | ఏత్యదేవమనుష్యాణాం వేదశ్చతుస్సనాతనమ్ | ఆశక్యంచాప్రమే

తథావంతి | ౨౭ | సుఖేతి | వైదికం కర్మణాశ్రయ్యతి యజ్ఞాదు - ప్రతికోపాసనాదిరగ్యత్యతే - స్వగాదిసుఖప్రాప్తికరసంసారప్రవృత్తిహా
 నుత్వాత్ - ప్రవృత్తాభ్యంతై దికం కర్మణాకథానిశ్చేయసం మోక్షోదధికం కర్మణై శ్చేయసికం - సంసారనివృత్తిహానుత్వాత్ నివృత్తా
 భ్యమిత్యేవంచై దికం కర్మణాద్విప్రకారకం వేదికవ్యం - ఏతదేవ స్పష్టయతి | ౨౮ | ఇహాతి | ఇహకాంక్ష్యసాధనంబృష్టిహానుకారీయాగా
 దిరత్రస్వగాదిఫలపాధసంజ్యోతిష్టుమాదియత్కామతయా త్రియతేతత్సంసారప్రవృత్తమిత్వచ్యతే - పృష్టాప్త్యఫలకామనా రహితంపున
 బ్రాహ్మజ్ఞానాభ్యాసపూర్వకం సంసారనివృత్తిహానుత్వాత్ నివృత్తమిత్వచ్యతే | ౨౯ | ప్రవృత్తమితి | ప్రవృత్తకర్మాభ్యాసేనదేవ సమాన
 గతిర్నైకతే ఫలం కర్మణాప్రాప్తోతి - ఏతచ్చ ప్రదక్షావాధామస్య ఫలకేనకర్మణా ప్రవృత్తేన ఫలాంతరమపి ప్రాప్తోతి - నివృత్తకర్మాభ్యా
 సేనపునః శరీరాంతరకానిపంచధారాని అంత్రామతిమోక్షం ప్రాప్తోతీత్యధః | ౩౦ | సవేదాతి | సవేదామేదాభ్యాసరణంగమాత్తేమలహ
 మేవాత్తయాపేక్షాస్స సవాదిభూతాని పరమానుపరిమాణనిధాని మయ్యేవచరమాత్త స్యాసకతిసామానేయాయావజ్జీవంత్రాహ్మణానాన్య
 యోగ్యోతిష్టుమాదిమర్మణాన్వేన సరాజితే క్రతాశత ఇతి స్వరాట్ బ్రహ్మతస్య భావః స్వరాజ్యం బ్రహ్మత్వం లభ్యతే మోక్షమాప్తోతీత్యధః - తే
 తారక్రూతిః - సర్వం లభ్యదంత్రాహ్మ - యజ్ఞనాదిభిశాంత ఉపాసిత - తథాచ - యజార్చేదమంత్రః || ౩౧ || యస్తస్సర్వాదిభూతాని ఆత్మనే
 కానుచ్యతే - సర్వభూతేషుచాత్మానంతతోన విజాగుప్యత ఇతి | ౩౨ | యథేతి | బాస్త్రవోదితాన్యపి అగ్నిహూతాదీనికర్మాణి పరిత్యజ్య
 బ్రహ్మభ్యాసేంద్రియజయప్రణవోపనిషదాదివేదాభ్యాసేషు బ్రాహ్మణోయత్సంకుర్యాత్ ఏతజ్జేహుం మోక్షోపాయాంతరంగోపాయత్వప్రక
 షకణాభావం సర్వస్మిహూతాదిపరిత్యాగచరత్వము క్తం | ౩౩ | ఏతదితి | ఏతదాత్వజ్ఞానే వేదాభ్యాసాదిద్విజాతేజాన్త్రాహ్మణాపాదక
 త్వాత్ నివృత్తసాఫల్యం విశేషేణ బ్రాహ్మణస్య యస్మాదేతత్ ప్రాప్త్యద్విజాతిః కృత కృత్యోభవతిన ప్రకారాంతరేణ - ఇదానిం వేదాదేవ

ప్రకృత్యవ్యతిరేకతయకుంజేదప్రశంసామాత్రం ॥ ౯౩ ॥ ఏకదేవతా ఏకదేవతానుమిత్యాంభావ్యకవాన్మనానేనువేదవివచనంబి
 యదేవమనస్తత్వం ప్రమాణత్వాదసన్నికృష్టకలకవ్యదానాదాప్రమాణాంతరానకాకాత్ ఆకల్యంబవేదశాస్త్రంకతుమశక్యంబనే
 యాచారుఁడయితోత్రా - అత్ర మేయంబమాయంబాదిన్యాయనిరవేక్షతయోఅనవగమ్యమానవయాలత్ర మేయంబ్యసస్థా - తతశ్చమాయాం
 సయావ్యాకరణాద్యంగైశ్చసవప్రమాత్తకంవేదాభాంజానియాదితవ్యవస్థితమ్ ॥ ౯౪ ॥ యా-ఇతి॥ యాస్త్రయ్యవేదమాలాసభవం
 తి - దృష్టాక్షరాకాశ్యానిచైత్యవందనాత్ స్వగోభవతీత్యాదీనియానిచాసర్వమమాలానిదేవతా పూర్వాదినిరాకరణాత్తానివేదవిరుద్ధా
 నిచావాకదశానానిసవాదాచరణాశ్చేనీష్టాని - యస్మాన్నరకళానితానిమన్వాదిభిః స్త్రీతానివికరణస్సప్తయతి ॥ ౯౫ ॥ ఉత్పద్యంత
 జీతి॥ యాన్యతోవేదాదన్యమాలానిచానిదితాస్త్రాజీపారుఁడయత్వాత్ ఉత్పద్యంతేవివచనశక్యంతానిచ ఇదానింతనత్వాత్ నిష్క
 లానిలసత్యరూపాదీన - స్త్రీత్యాదీనాంతువేదమాలత్వాదేవప్రమాణ్యం ॥ ౯౬ ॥ చాతుర్మాన్యమితి॥ త్రాత్తూణాన్యముఖమీదిత్యా
 దివేదాదేవచాతుర్మాన్యంప్రసిద్ధ్యతి - త్రాత్తూణీభూతమాతాపితృజనితవ్యమితితమచ జీవితయాన్యగాఁడలొకోవేదాదేవప్రసిద్ధిః
 తంబ్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమాదివికత్వాత్వేదమాలకత్వాదేవప్రసిద్ధ్యతి - కించిదుపా - యత్కించితీకం వరకమానంభవిష్యం
 చసవమగ్నైస్తాస్తామతిఃసమ్యగీత్యాదీన్యాద్యేవవేదాదేవప్రసిద్ధ్యతి ॥ ౯౭ ॥ శబ్దఇతి॥ యదమాలోకేచరణాశ్చేనకత్వాదయోవివచనః
 ప్రయజ్యంతే ప్రసూయంతేవితై రితి ప్రసూతయః ప్రసూతయశ్చగుణాశ్చేనసత్వరజస్తమాయాపాతన్నిజంభనవైదికమణాతుత్వా

యంబవేదశాస్త్రమితిస్థితిః ॥ ౯౮ ॥ యావేదవాహ్యః శ్రుతయోయాశ్చకాశ్చమదృష్టయః । సర్వాస్తానిష్క
 లాఃప్రేత్యతమోనిష్టాహితాస్త్రైతాః ॥ ౯౯ ॥ ఉత్పద్యంతేద్యవంలేవయాన్యతోన్యానికానివత్ । తాన్య
 ర్వాక్కులికతయానిష్కలాన్యసృతానివ ॥ ౧౦౦ ॥ చాతుర్వర్ణ్యంప్రయోలోకాశ్చత్వారశ్చేత్రమాఃపుష్క
 భూతంభవద్భువిష్యచ్ఛసర్వంవేదాత్ప్రసిద్ధ్యతి ॥ ౧౦౧ ॥ తద్విఃస్పృశాశ్చమాపశ్చరసోగంధశ్చపంచమః । వేదా
 దేవప్రసూయంతేప్రసూతిగుణకమతః ॥ ౧౦౨ ॥ విభుతిఃసర్వసూతానివేదశాస్త్రంసనాతనమ్ । తస్మాదేత
 త్పరంమన్వేయజ్జంతోరన్యపాధనమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ సైనావత్యంవరాజ్యంవదండనేతృత్వమేవచ । సర్వలోకాధిప
 త్వంవవేదశాస్త్రవిదమాతి ॥ ౧౦౪ ॥ యథాజాతబలోవహ్నిదగహత్యాద్ధాగ్రనపిద్రుమాత్ । తథాదహతివే
 దజ్ఞఃకమణందోషమాత్తనః ॥ ౧౦౫ ॥ వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞోయత్రతత్రాత్రమేవసత్ । ఇహోపలోకేతి
 ఘోసప్రహ్మభూయాయకల్పతే ॥ ౧౦౬ ॥ అజ్ఞేభ్యోగ్రంథినిఃశ్రేష్ఠాగ్రంథిభ్యోధారిణోవరాః । ధారిభ్యో

జ్ఞానినిఃశ్రేష్ఠాజ్ఞానిభ్యోవ్యవసాయినః ॥ ౧౦౭ ॥ తపోవిద్యాచవిప్రస్యనిశ్చేయసకరంపరమ్ । తపసాశీర్షిచం

త్వేదాదేవప్రసిద్ధ్యతి ॥ ౧౦౮ ॥ విభుతిః - వేదశాస్త్రంసత్వంసవభూతానిధారయతి - తథాచవహిరగ్నోమాయశేసోగ్నిరాదిత్యము
 చుసశరతి - వేదాతహ్సరోగ్నిరక్షిఃవహతిశేసోగ్నోభవతి - అథవభూతానాముక్త్యతితిశ్చేతిహవిజాఁయతఇతిత్రాత్తూణం - తస్మాదేవ
 దశాస్త్రమప్యజంతోఃవైదికమణాధికారిపురుషస్యప్రకృష్టంపురుషభాసాధనంజానంతి ॥ ౧౦౯ ॥ సైనావత్యమితి ॥ సైనావత్యంరాజ్యం
 వదండప్రత్యేకత్వంసవభూత్యాధిపత్వాదీస్యేతత్వంఉత్తప్రసూజనంవేదాత్తకశాస్త్రజ్ఞవివాహతి ॥ ౧౧౦ ॥ యథేతి॥ యథాప్ర
 థోగ్నినాత్రాసతిప్రమాదహత్యేవంగ్రంథతోభవతశ్చవైజ్ఞప్రసీద్ధావ్యాపరణాదికమణినిరంపాచకత్వం - నాశయతి - వివచన
 తేవలంస్యగాఁచవగాఁడిశాతుఃకించునిపుత్రిశాతురితివీరతః ॥ ౧౧౧ ॥ వేదేతి॥ యస్తత్త్వతోవదంతదభాంబకమణవేదాత్తకంజా
 నాత్ - సనిత్యనైమితికకమణానుగృహితప్రహ్మజ్ఞానేనప్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమావస్థితఃఅస్మిన్నేవలోకేతిత్వంప్రహ్మత్వాన్యకల్పతే ॥ ౧౧౨ ॥
 అజ్ఞేభ్యఇతి॥ ఉభయోఃశ్రవశ్యత్వేసతలస్యతరలికయవివచనయోఃశ్రేష్ఠ్యతి-ఇష్టిసూచిదానాత్ - ఈషదధ్యయనా అజ్ఞాఃశేభ్యోగ్రంథాభ్య
 తారఃశ్రేష్ఠాః - అధీతగ్రంథధారణసమథాఃశ్రేష్ఠాః - తేనగ్రంథినిఃపరితమస్త్రీతగ్రంథాబోధ్యాః-అథావిద్యుఃఅధీతగ్రంథాభాజ్ఞాః
 ప్రకృష్టాః - శేభ్యఃఅనుష్ఠితారః ॥ ౧౧౩ ॥ తతఇతి॥ తపఃస్వభవభృత్తవ్యమితావద్భవనాత్ ఆశ్రమవిహితంకమణ ఆత్మజ్ఞానంబద్రా
 మ్మనస్యమాయసాధనంతత్రతపః అనంతరవ్యాపారమాహతపసాపాపనుచనంతి ॥ బ్రహ్మజ్ఞానేనమాయహస్పితి - తథాచశ్రుతిః - విద్యాం

కావిద్యారంభప్రశ్నోద్యమగోసహ - అవిద్యయామృత్యుంతిత్వావిద్యయామృతమన్నతే - విద్యాతోస్యవిద్యాకమకృత్యుడుభూ
 ధనతాత్పర్యపాపంకర్మభవచాయంనునావ్యాఖ్యానాక్షః ॥ ౧౦౪ ॥ ప్రత్యక్షమితి ॥ ధర్మకస్యతత్వావసోధమిచ్చతాప్రత్యక్షమను
 మానవధర్మసాధనభూతద్రవ్యసుగదాతతత్వజ్ఞానాయజాన్త్రుంచవేదమూలస్త్యుత్పాదిరూపంనానాప్రకారధర్మకస్యరూపవిజ్ఞానాయ
 సువిదితంకర్తవ్యంకదేవచప్రమాణత్రయంమనూరభిమతం - ఉపమానాధానత్యాదేశ్యతనుమానాంతర్భావః ॥ ఆషామితి ॥ ఋషిదృష్ట
 త్వాంఅహంవేదంధర్మోపదేశంచతన్నులస్త్యుత్పాదికంయ ప్రదవిరుద్ధేనమాహంసాదిస్వామౌస విచారయతి - సధర్మకంజానాతికరు
 మాహంసాధిజ్ఞః - ధర్మకరణంవేదవిమాహంసాచేతికర్తవ్యతాస్థానీయా - తమ క్షంభట్టవావికకృతా ॥ శ్లో ॥ ధర్మక ప్రమాయమావహి
 తేదేశకరణాత్తవా - ఇతికర్తవ్యతాభాగంమాహంసాపూరయిష్యతి ॥ ౧౦౬ ॥ నైశ్శేష్యసమితి ॥ ఏతన్నిశ్శేష్యససాధనంకమనిశ్శేష
 గయభావజుదితం - ఆతక్షగ్యంఅస్యమానకతాన్త్రుస్యరహస్యంకోపనియమిదంపక్ష్యమాణంశృణుత ॥ ౧౦౭ ॥ అనామ్నాతేష్యతి ॥ అస్య
 తాన్త్రుస్యసమ ప్రధర్మాధిభానమాకంక్యబోధయతి - సామాన్యవిధి ప్రావేమవిశేషేణ ఆనుపదిష్టామరథంకర్తవ్యంస్వాదితియదిసంశ
 యోధవేత్తతా - యంధర్మకంపక్ష్యమాణలక్షణాఃఽష్టాబ్రాహ్మణాఃబ్రూయఃసతత్రస్మితోధర్మకఃస్యాత్ ॥ ౧౦౮ ॥ ధర్మకేతి ॥ బ్రహ్మచ
 ర్యామ్యక్షధర్మకంయైరంగమిహంసాధర్మతాన్త్రుపురాణామ్యపబృంహతోవేదోధిగతః - తేబ్రాహ్మణాఃక్రుతేః ప్రత్యక్షీకరణేపాతవోయ

మాంవిద్యయామృతమన్నతే ॥ ౧౦౪ ॥ ప్రత్యక్షంచానుమానంవశాన్త్రుంచవివిధాగణమ్ ॥ త్రయంనుఃది
 తంకార్యంధర్మకశుద్ధిమభీప్సతా ॥ ౧౦౫ ॥ ఆషాంధర్మోపదేశంచవేదశాస్త్రావిరోధినా ॥ యస్తర్కేణా
 నుసంధతేసధర్మకంవేదవేతరః ॥ ౧౦౬ ॥ నైశ్శేష్యసమిదంకమయథోదితమశేషతః ॥ మానవస్యాస్యశా
 న్త్రుస్యరహస్యముపదిత్యతే ॥ ౧౦౭ ॥ అనామ్నాతేషుధర్మకముకథంస్యాదితిచేష్యవేత్ ॥ యంశిష్టాబ్రాహ్మ
 ణాబ్రూయస్సధర్మకస్సృదతంకితః ॥ ౧౦౮ ॥ ధర్మకాధిగతోయైస్తువేదస్సపరిబృంహణః ॥ తేశిష్టాబ్రాహ్మ
 ణాజ్ఞేయాఃక్రుతప్రత్యక్షహేతవః ॥ ౧౦౯ ॥ ధర్మకవరాపాపరిషస్యంధర్మకంపరికల్పయేత్ ॥ త్యవరావాపిప్
 త్తసాతంధర్మకంనవిచాలయేత్ ॥ ౧౧౦ ॥ త్రైవిద్యోహేతుక ప్రకీనైరుక్తోధర్మకపాతకః ॥ త్రయశ్చాత్ర
 మిణఃపూర్వేపరిషత్సాన్యజ్ఞశావరా ॥ ౧౧౧ ॥ ఋగ్వేదవిద్యజుర్విశ్వాసామవేదవిదేవవ ॥ త్యవరాపరిషద్
 జ్ఞేయాధర్మకసంతయనిణయే ॥ ౧౧౨ ॥ ఏకోపివేదవిధ్ధర్మకంయంవ్యవస్థేద్దివ్యజోత్రమః ॥ సవిజ్ఞేయఃపరో
 ధర్మోనాజ్ఞానామునితోయతైః ॥ ౧౧౩ ॥ అప్రతానామమంత్రాణాంజాతిమాత్రోపజీమినామ్ ॥ సహస్రశస్స
 మేతానాంపరిషత్త్వంసవిద్యతే ॥ ౧౧౪ ॥ యంవదంతితమోభూతామూర్ఖాధర్మకమతద్విదః ॥ తత్త్వాపంత

క్రుతింపరిత్యాకదధర్మముపదిశంతిశిష్టావిజ్ఞేయాః ॥ ౧౦౯ ॥ వశేతి ॥ యదివిహఃసంకఃఅవహితానభవంతికదాకాకరాన్త్రుస్యరహస్య
 విద్యయామృతమన్నతేతత్వోపదేశావేత్రమూపరాయస్యాసాహసదాచారాయంధర్మకంనిశ్చినుయోత్తంధర్మకత్వేనస్వీకుర్యా
 త్సవిసంకరే ॥ ౧౧౦ ॥ త్రైవిద్యఇతి ॥ వేదత్రయసంకుంధకాభాత్రయధ్యతారః క్రుతిస్త్యుత్పాదిరూపధర్మకాన్త్రుజ్ఞోమాహంసాత్మక
 తర్కవిరనిరుక్తజ్ఞోమానకాదితాన్త్రువేదిమన్నచారిగృహస్థవాసప్రస్థాశ్రేష్ఠాదకావరాపరిషత్స్యాత్ ॥ ఋగ్వేదవిదితి - ఋగ్వజుస్సాహ
 దకాభానాయేఅధ్యతారఃధధర్మకాత్మత్రయఃసాధర్మకసంకేచనిరాసాభాంత్యవరాపరిషద్వేదధర్మకతదావ ॥ ౧౧౧ ॥ ఏకోపితి ॥ ఏ
 కోపివేదాధర్మకమన్నయం ధర్మకంనిశ్చినుయోత్ ప్రకృష్టధర్మకఃసహజ్ఞప్రసవేదానవిజ్ఞానాందశభిఃసహనై ॥ ౧౧౨ ॥ వేదవిచ్ఛిన్న
 యంవేదాధర్మకరక్షకరః విరచ్ఛత్రేష్ఠపలక్షణం - స్త్యుతిపురాణమాహంసాన్యాయతాన్త్రుజ్ఞోవినురుపరంపరోపదేశవిదపి - తథా ॥ శ్లో ॥
 శేషంకాన్త్రుభాత్రత్యవకర్తవ్యవినిగయః - యత్తిహిసచారేతుధర్మకానిః ప్రజాయతే - తేనమస్త్యునిజ్ఞోవియదిసమ్యక్ప్రాయ
 స్మిత్తాదికర్తంజానాంతరాతేనాస్యేకేనధర్మకైఃప్రకృష్టధర్మజ్ఞేయఃఅతవివయమః ॥ శ్లో ॥ ఏకోవ్యావత్రయావాపియన్యైర్మయధర్మకై
 తతః - సధర్మకైరిజ్ఞేయానేరతేషాంసహస్రశః ॥ అప్రతానామితి - సావిద్యాగ్దిబ్రహ్మచారివ్రతరహితానామంత్రవేదాధ్యయసరహితా
 నాంబ్రాహ్మణజాతిమాత్రధారిణాంవమానామపిమితానాంపరిషత్త్వంనాస్తి - ధర్మనిష్ఠయసామధ్యకాభావత్ ॥ ౧౧౪ ॥ యమితి ॥ తమో

నుదయముచేత మూలమునకు భర్తృప్రమాణవేదాధారణభిక్షాంతనివశ్రుతివిషయభర్తృవిదః ప్రాయశ్చిత్తాదిభర్తృయంతరుషం ప్రత్యుపదిశంతి
 రదీయంతాపంతతగుణంభూత్వాచాచాస్పృహకాభవతే | ౧౧౫ | ఏతదితి | ఏతన్నిశ్చేయససాధకం ప్రకృష్టం భర్తృదికం సమాంయ
 త్తుకమభిహితం వితదనుతిక్తా బ్రాహ్మణాదిచరమాంగం శ్వగావపవగరూపాం ప్రాప్నోతి | ౧౧౬ | ఏవమితి || సభగవావిశ్వరూపిసం
 యుక్తోద్వృతసాక్షివోమనురుక్తప్రకారేణ ఇదం సర్వం భర్తృస్యచరమాభాంశుశ్రూమపిష్యభ్యః ఆగోపనియంతాః హితేచ్యంతామమేదం స
 ర్వముక్తచానితిభృగుమహావీణానామవివముతసంకృత్యమహావీణాంహితాయదుక్తమపితృక్షానం ప్రకృష్టమాహోతకారకతయాచ్య
 భక్త్యుత్పాదకా | ౧౧౭ | సమామితి || సద్భావమసద్భావంచైవ సంపదాం బ్రాహ్మణానాం బ్రాహ్మణ్యరూపమాత్మస్యచస్థితం తదాత్మకమన
 న్యమనాభ్యాసశ్రవణేణ సాక్షాత్కార్యార్థయస్తాత్మస్యమాత్మత్వేన పశ్యతా రాగద్వేషభావో అభిమమనూనమరుతేవితతేవస్మద్వయతి |
 ౧౧౮ | అత్రేతి | ఇంద్రాధ్యాసర్వతేవతాః చవమాత్మేనైవ మింద్రేత్రజ్ఞాదీనాం కమనం సంభవయతి తథాచక్రతిః విషయావసాధకమ
 కారయతియమాభ్యసంసేవతివిషయావసాధకమకారయతియమసోసేవతితి. ఇదానింబత్వమాణబ్రహ్మభ్యాసవిశేషపర్యాయాగతయా
 తై హికాకాకాదిమహాభ్యకాకాదీనాం బయమాహ | ౧౧౯ | భిమితి || మనసీతి - కావ్యకాశముదరాద్యవచ్చిత్తుకరీరాకాశేమనసేవతేన

తథాభూత్వాతద్వక్తవాననుగచ్ఛతి | ౧౨౦ | ఏతద్వోభిహితం సర్వం నిశ్చేయపకరం వరమ్ | అస్తాదప్రత్యు
 తోవిప్రప్రాప్నోతివరమాంగతిమ్ | ౧౨౧ | ఏవం సభగవాణ్ జేవోలోకానాం హితకామ్యయా | భమనస్య
 వరమం గుహ్యం మమేదం సర్వముక్తవాణ్ | ౧౨౨ | సర్వమాత్మ నిసంపశ్యేత్సచ్చాసద్భాసమాహితః | సర్వం
 వ్యోత్తనిసంపశ్యన్నాథమేమరుతేమనః | ౧౨౩ | అత్రైవ దేవతాస్త్వస్వసర్వమాత్మస్యవస్థితమ్ | అత్తాహిజ
 నయత్యేమాంకమయోగం శరీరీణామ్ || ౧౨౪ | ఖంసన్నివేశయేత్తేమశ్చేష్టనస్పశ్యే నేనిలమ్ | పశ్యేత్తేష్ట
 వరం లేజః స్నేహేపోగాంవమూర్తికామ్ | ౧౨౫ | మనసీం ముదితః శ్రోత్రేత్రాంతేష్టుంబలేవరమ్ | వావ్య

గ్నిం మిత్రముత్సరేత్రజనేవప్రజాపతిమ్ | ౧౨౬ | ప్రశాంతితారం సర్వేమామనీయాం సమానోరపి గుక్తా
 భారయేత్ తథానేష్టస్పశ్యేతారణభారవై హికవాయావాహ్యవాం ముంజివయ చామృతలేజసోరగ్నిసూర్యయాః ప్రకృష్టంతేజః | తై హి
 కాశ్యపువాహ్యతః - వాహ్యోశ్చృధివ్యాదీశరీరకాధిపభాగేషు - మనసిచంద్రం శ్రోత్రేదికః - హతేంద్రియేబిణ్ణం - విరేచకం - వా
 గింద్రియేలగ్నిం - పాంష్టింద్రియేమిత్రం - ఉపస్థేంద్రియేప్రజాపతిం - లీలమేత్యేనభారయేత్ - వివచాభ్యాత్మకభూతాదికం లీలమేత్యేన
 భావయిత్వాదూయమగ్నృధీనాం తై హికాదినియమాయచ్చకమణాం ఫలం ప్రతినియతం - తత్సవణం చరమాత్మానం - తథాచైతస్యచ
 త్సరస్యప్రకాశనేగాగీతి || తథా || భయాదస్యాగ్నిస్తవతిభయాత్తవతిసూర్యః - భయాదింద్రశ్చ వాయుశ్చ కృత్యుభావవిశంపచుతితి |
 ౧౨౭ | ౧౨౮ | ప్రశాంతితారమితి | ప్రశాంతితారం నియంతారం బ్రహ్మదిస్తంబచర్యంతస్యచేతనాచేతనస్యతాతే - దూయమగ్నృధీనాం -
 పాంష్టివిధినియమః - యశ్చాదిత్యాదీనాం భృగువాదినియమః - యచ్చకమణాం ఫలం ప్రతినియతం - వితత్సవణం చరమాత్మాధీనం || శ్రు|| త
 థాచైతస్యచామరస్యప్రకాశనే - ఉద్గీభావ్యపనివదః - తథా - భయాదస్యాగ్నిస్తవతిభయాత్తవతిసూర్యః - భయాదింద్రశ్చ వాయుశ్చ
 కృత్యుభావవిశంపచుతితి || తథా ఆణిరణీయాం సంసర్వాత్మచ్యూత్ - తథాచక్రతిః || బాలగ్రతథాగస్యతతథాకల్పితస్యచ - భాగో
 వేవతివిజ్ఞేయస్సచానంద్యాయకల్పతే - కుక్తాభం - యద్యచ్ఛక్తిమస్యకామరూపమవ్యయిత్యా మ్యుతనిషదామృతం చరమాత్మసూనిష
 త్తం - తథాశ్చృకాసనాదిశేషగుప్తసూతకాభం - అతనివ || శ్రు || యవిజ్ఞంకరాదిత్యేహరణ్యపురుష ఇత్యాదిభాంజోగ్యోపనిషత్స

శ్చక్షిగమ్యంబ్రష్టంకోయంస్వశ్చక్షిసప్తశక్తానగ్రాహ్యం - యథాస్వశ్చక్షిఃచతురాదిచాప్యాంధ్రయోచరమేమమోమాత్రేణజన్యతే - విజ
మాత్తదీధి | అతవిజన్యాసః || నై వాసౌచతుమేగ్రాహ్యసచశక్తైరపీంధ్రయైః || మనసానుప్రసన్నే స గృహ్యతేనూత్నదశిఖి | విజం
విజంబరమాత్తానమనుచింతయేత్ | ౧౨౨ | విజమితి | విజంబరమాత్తానం - అగ్నిత్వేనయాజికాదిపాసతే - అన్యేపునఃప్రక్షుత్వాత్
ప్రక్షుత్వాప్రజాపతిరూపతయాఉపాసతే - విశేషునః - విశ్వరూపాగాదింద్రరూపతయా ఉపాసతే - అపరేపునః - ప్రాణత్వేనోపాసతే - స
ర్వాణిభూరాదీనిమానిభూతానిప్రాణమేవానిసంవిశంతి - ప్రాణమూజికతత్త్వాదిశ్రుతిదశకానాత్ - అపరేపునః - అచగతప్రపంచాత్కరంస
వకాదాసంపస్వరూపంపరమాత్తానముపాసతే - మూర్తామూర్తకస్వరూపేవబ్రహ్మజినవాకవివోపాసనాఃశ్రుతిప్రసిద్ధాభవంతి | ౧౨౩ ||
విజఇతి | విజతిత్తానర్వాణప్రాణినః - పంచభిఃపుణివ్యాదిమహాభూతైఃచరిగృహ్యతూర్వజన్తా జికతకర్తా వేక్షయా ఉపస్థితినితా రథాది
చక్రవత్ అసక్యచుపావతకానై రామోక్షత్వం సారిణఃకుర్వంతి - ఇదాసీంమోక్షత్వేనూత్నసర్వభమకా శ్రేష్ఠతయాసర్వత్రపరమాత్తద
శకానమనుష్ఠేయత్వేనూపసంవారతి | ౧౨౪ | విజమితి | విజంసర్వభూతేషుచాత్తానమిత్యాచ్యక్తప్రకారేణయఃసవేదమభూతేషుఅవస్థిత
మాత్తానమాత్తనాచశ్యుతస బ్రహ్మపాక్షాత్కారాత్పరం శ్రేష్ఠంపదంస్థానం బ్రహ్మప్రాప్తోతితత్రాత్వంతంబీయతే - ముక్తోభవతీత్యభావః ||

భగస్వశ్చక్షిగమ్యంవిద్యా తంపురుషంపరమ్ | ౧౨౫ | ఏతమేకేపదంత్యగ్నింమనుమన్వేప్ర జాపతిమ్ | ఇం
ద్ర మేకేపరేప్రాణమపరేబ్ర హ్మశాశ్వతమ్ | ౧౨౬ | ఏవసర్వాణిభూతానిపంచభిర్వాన్వీయమూర్తికాభిః | ఇ
న్తవృద్ధిక్షయైనిత్యంసంసారయతివక్రవత్ | ౧౨౭ | ఏవంయస్సర్వభూతేషుపశ్యత్యాత్తానమాత్తనా | ప
పర్వసమతామేత్యబ్రహ్మభృతివరంపదమ్ | ౧౨౮ | ఇత్యేతన్నానవంశాస్త్రంభృగుప్రోక్తంపఠాద్విజః | భవ
త్యాచారవాన్నిత్యంయథేష్టాంప్రాప్తుయాద్ధతిమ్ | ౧౨౯ |

ఇతిమానవే - ధర్మశాస్త్రే - భృగుప్రోక్తాయాంసంహితాయామ్ - చాద్యశోభ్యాం:

౧౩౦ || ఇతి || సహ చక్షురభిశిబ్ధః ఏతత్ స్మృతిశాస్త్రంభృగుజా ప్రకషిణోక్తంద్విజాతిఃపరకవిహితానుష్ఠాననిషిద్ధకణానాత్ -
సహచారవాగ్ధవతితథావేక్షితాంచస్వగ్లాపకగాదిరూపాంగతింప్రాప్తుయాదితి | ౧౩౧ |
సారాసారవచఃప్రపంచసవిధమేధాతిథ్యాపరిస్తోకంపస్తనిగూఢమల్పవచనాత్ గోవిందరాజోజగ్గ్రంథేస్త్రీకాభరణీభరస్యబహుళసాన్ని
తంత్య్రుతావచాస్పష్టంమానవమర్థతత్త్వమభిలంబ ముక్యతోయం శ్రమః || ౧ || ప్రాయామునిభివిగృహంకథయత్యేషామనుస్మృతేర
థం || దశభిగ్రంథసహస్రైస్సప్తదశయతాకృతాభ్యుతిః || ౨ || నేయంమయామానవధర్మశాస్త్రైవ్యధాయిభ్యుతివిగమంహితా
య || ఉపోధదాతేజగరితక్షయాంభూయా తతోమేజగతావధిః || ౩ || ఇతివారంధ్రసంధనావాసీయదిచారరాత్తబ్రహ్మకృత్సార
శక్తివరనితాయాంకుస్వధకముత్తావశ్యాంకునువృత్తాద్యశోభ్యాంస్వమాత్తః -

మనోహరమతేయేషాంధర్మాధర్మవివేచనే | వశ్యంతుసంహితామేతాంతే భవంతుగతజ్వరాః |

మనుస్మృతిస్సమాప్తాఽంతర్భుత్ - శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

